

18 a 2-16

~~18 a 2-16~~

Caja

A-18

El mro
de Madrid

B. 30. 742.

e. D. 51. 12

**Apollinaris expositio in pri
mum posteriorum Ari
stotelis cum que
stionibus
eiusdem.**

Epistolares et orationes in
hunc postmodum
sup. m. s. e. l. t. o. n. i.
auditione
eiusdem

Preclarissimi doctoris Apollinaris Cremonensis in librum primum posteriorum Aristotelis expositio feliciter incipit.

Omnis doctrina et omnis disciplina intellectiva ex preexistenti fit cognitione. Manifestum est autem hoc speculantibus in omnes mathematice enim scientiarum per hunc modum sunt et aliarum unaquodque artium. Similiter autem et circa orationes que per syllogismos et que per inductionem. Atque enim per prius non faciunt doctrinam. hec quidem accipientes tanquam a notis ille uero demonstrans uniuersale per id quod est manifestum singulare. Similiter autem et rhetorice persuadent. aut enim per exemplum quod est inductio: aut per enthymema quod quidam est syllogismus.

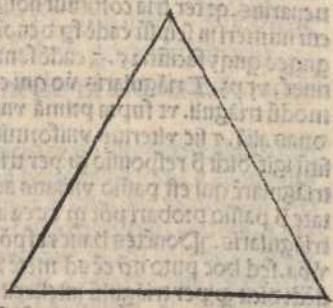
Pro introductione expositionis huius libri posteriorum sub breuitate uidenda sunt quedam. scilicet que fuerit necessitas logica inueniendi. et prius sciam huius libri. Omnis ordo huius libri ad ceteros libros logice Aristotele. Omnis libri titulus. Et quid subiectum. et sic prius habebitur ipsius cause. Quantum ad primum sciendum est primo quod cum modus noster cognoscendi sit medius inter modum intelligentiarum et modum brutorum: ab utrisque distinguitur in hoc quod intelligimus cum discursu. hoc autem contingit propter possibilitatem intellectus nostri quod a principio est sicut tabula rasa. et non mouetur ad intelligentiam nisi de potentia ad actum reducat. sic autem intelligentie non cognoscunt: cum semper in actu intelligendi existant et eodem modo et magis in potentia. Bruta et non discuntur saltem discursu perfectio: quibus in principio sunt in potentia ad cognoscendum. et hoc est propter imperfectum eorum modum cognoscendi. Locedum tamen potest quod aliquo modo et imperfecte discuntur. Ex quo inferunt quod per idem medium euidenter concludere habemus nostrum modum cognoscendi imperfectioris esse modo intelligentiarum et perfectioris modo brutorum. per hoc scilicet quod cum discursu cognoscimus qualiter neque intelligentie neque bruta cognoscunt. Cum igitur intellectus noster sit potentia semper admixta et cum discursu sciam acquirat. in discursu autem error et rectitudo esse potest. ubi etiam est admixta potentia: malum et error contingere potest. ut colligitur de mente Aristotele. meta. cum dicit quod malum naturaliter est post potentiam. et ulterius dicit quod in rebus eternalis que semper sunt actus: non est malum neque error. oportuit autem inuenire quomodo in actibus rationis dirigeretur humanus intellectus in acquirendo notitiam unius ex notitia alterius. et hec fuit ars logice. Cum autem triplex sit intellectus operatio: quarum secunda prima supponit. et tertia secundam ut colligitur. de anima. Prima est simplicium intellectus. Secunda est simplicium oppositio vel diuisio. Tertia est cognitio discursiua. In his tribus operatiombus tres correspondent logice partes. quarum prima habetur in libro predicamentorum Aristotele. et ad inueniendis ipsius scilicet libro vltimo Porphyrii. et in sex principiorum. ubi logice determinatur de generibus et speciebus predicamentorum per cognitionem quadam simpliciter cognosci habent. Secunda est que habetur in libro peribermenis. ubi de oppositione determinatur et species ipsius tanquam de instructo aliquid compositiue vel diuise cognoscendi. Tertia uero in aliis logice libris continetur qui consistunt ars noua scilicet. ubi de instrumento determinatur quod discursus debet intellectus. vbi de syllogismo et sequenter de aliis modis arguendi. Diuiditur autem tota illa pars hoc modo. quod sicut in actionibus nature diuersitas reperitur. quedam enim sunt que ex necessitate fiunt. quedam ut plurimum. quedam uero raro propter defectum aliquem in natura sicut monstrata. sic in discursibus rationis quedam sunt in quibus est necessitas et isti cum rectitudine rationis habentur. Alii sunt per quos ut plurimum uel concluduntur non tamen necessario. Alii uero sunt in quibus est defectus ratio nis propter alicuius principij defectum. Pars logice in qua de primis determinatur iudicativa dicitur. et est illa que traditur in libris priorum et posteriorum. dicta autem est iudicativa a iudicio. eo quod iudicium est cum certitudine. Vocata et est analetica. id est resolutoria eo quod iudicium certum de effectibus habi non potest nisi fiat resolutio in principia sua. Pars uero logice que scilicet per se deseruit intentioni appellatur. eo quod inuenio non est omnino neque semper certitudinem coniuncta et habetur in li. top. in quo de syllogismo topico sine probabili determinatur qui non semper necessarium assumit vel concludit. sed probabilitibus procedit ad alteram partem contradictionis cum quadam fortitudine inclinans. Tertius uero processibus pars logice correspondet que sophistica dicitur. et habetur in li. elencho. ubi agitur de elencho syllogismo non cum debita forma concludente. Sed pars iudicativa iterum diuiditur. nam certitudo iudicij que ex resolutione habetur aut fit per resolutionem ut in principia sylli quo ad ipsius formam. et hec habetur in libro priorum. ubi enim agitur de forma et modo debito concludendi ipsius sylli et ostenditur duo esse omnium syllogismorum principia. scilicet dici de omni et dici de nullo ad que resoluti debent sylli omnes affirmatiui et negatiui quo ad ipsorum formam si sint debite concludentes. Aut illa certitudo fit per resolutionem conclusionis et premissarum sicut in sua principia per se nota. et hec dicitur resolutio sylli finem magis eo quod premissis et conclusio magis sylli appellantur. de hac habetur in li. poste. ubi ostenditur demonstratiuum sylli consistere ex propositionibus et conclusione per se. que si non fuerint per se note debent pro ipsarum perfecta notitia usque ad per se nota resoluti. Ex his inferunt cum forma naturaliter prior sit materia uero posterior rationaliter dicitur est iste liber analeticorum posteriorum. altera uero pars logice iudicative liber analeticorum priorum. Ex his ulterius per se secundum principaliter inferuntur. scilicet ordo huius libri. ipse est ceteris logice libris dignitate prior ordine uero doctrine posterior. Primum per se. quod ibi dicitur minatur de syllogismo demonstratiuo qui est perfectissimus syllogismorum: de modo perfecta sciam acquirendi. et reliquis multis que pro illo requiruntur. Tercio notitia in aliis libris logice tradita in notitiam huius libri tanquam in fine ordinatur quare et cetera. Secundum declaratur. operatio simplex intellectus et operatio compositiua vel diuisiua quibus deseruiunt liber predicamentorum cum ad inueniendis suis et liber peribermenis as a notitia discursiua presupponitur tanquam aliquid prius. Quare ordine doctrine predicti libri sunt non tamen libro posteriorum sed tota arte noua priores. Syllus et demonstratiuus de quo in hoc libro agitur debitam sylli formam presupponit de qua in libro priorum determinatur. quare ille liber erit isto prior. et prius lib. elencho ubi ostenditur defectus forme sylli. quia uero probabilitas ex imperfecto nostro modo cognoscendi et facilitate doctrine prius a nobis addisci debent que necessaria que debeat a nobis per certitudinem ex suis causis cognosci. consequenter liber iste posterior est libro topicorum. Quantum ad tertium ceterum iste liber sic intitulatur. liber analeticorum posteriorum Aristotele. Ex quo patet causa finalis et efficiens. intellectus autem illo terminorum habitus fuit. Quantum ad vltimum dicitur quod subiectum attributionis primum huius libri est demonstratiuo sic generaliter sumpta. de quo uide in questione. Ex quo per huius libri materialis causa circa quam principaliter conuersatur. diuiditur autem ceterum in proemium et tractatum. Secunda pars incipit ibi. Scire autem opinatur. Proemium a quibusdam modernis diuiditur in quattuor partes finem numerum quattuor conclusionum. sed magis in proposito primum et artificialis diuisio est ut in duas primo diuidat partes. cum. n. Aristotele. intentio sint in proemio ostendere necessitate sicut demonstratiui que mouebat per opiniones antiquorum. Primum fit cognitione. Secundo docet modum precognitionis ibi. Du primum autem. primo ergo premitit proponere predictam quam probat inductiue sic scie mathematice et vnaqueque aliarum sciarum. hoc modo procedunt aliquid declarando ex periti cognitione. Tercio scie que circa omnes versantur. sic dialence que procedunt syllicet et inductiue utroque modo procedunt ex prius notis cum enim aliquid

Posteriorum

re. Rhetoricus autem est artifex quodammodo spalis non habens alios regulares, quare neque de eorum membra neque de exemplo determinando se intrinsecus, et non valet hec consequentia, rhetorice principaliter utitur enthymemate et exemplo, ergo illis determinat, sicut etiam non sequitur naturalis principaliter utitur syllo et inductione, ergo de illis determinare debet. Ex omnibus his patet, quod quicumque arufer aliquo genere argumentationis, procedit: facit notitia ex preexistente cognitione, hoc diversimode contingat. Nam per syllo fit notitia ex vli procedendo nobis notio, per inductionem vero a singularibus notioribus declarando vli. Primum dubium circa litteram, dialecticus ad omni methodorum principia via h3 vt colligit priora, quare alie scie dialectica indigent et non e contra, et per consequens non convenienter hic processu per alias scias declarando premissa propositione. Secundum dubium, quod dicitur per in texta exemplum esse inductionem et enthymemata esse syllos hoc autem vlt contra predicta et contra veritatem vt p3. Ad primum dicitur e contra quod dialectica non utitur alijs scijs tanquam regulantibus illam: cum ipsa regulet illas docendo arguere et responderi, sed vltur ipsis tanquam iuuantibus ea in confirmando similitudines et exempla: quibus logic sua dicta manifestat et sic in proposito Aristoteli fecit. Aliter tamen dici potest per hunc processum quem Aristoteli hic facit non proprie dicitur ut alijs scijs neque proprie innatur ab eis, quod neque accipit modum procedendi ab eis neque propositionem aliquam alibi declaratas assumit, quibus inductione propositionem suam ostendat esse veram quod sic in omnibus scijs esse experimur. Non tamen pro incoueniendi reputarem, quod dialecticus ita ab alia scientia per se et non solum per accidens innatur vt aliquam propositionem assumere alibi declaratas, sicut in metaphysica vel philosophia naturalis, imo ita de facto sepe contingit. Ad secundum dubium varijs sunt modi respondendi, quibus in re parum discordat. Primum modus qui fuit themulij dicit intentionem Aristoteli fuisse quod exemplum est inductio quedam, quia est diminuta inductio, et enthymema syllo quidam, quod syllo imperfectus, non autem vltur exemplum simpliciter esse inductionem, neque enthymema simpliciter syllo, et ideo dicitur quod textus sic iacere debet, rhetorice suadent per exemplum: quod est inductio quedam, et per enthymema quod est quidam syllo. Secundus modus dicit quod non fuit intentio Aristoteli, vltur exemplum esse inductionem neque vltur enthymema esse syllo, sed quod plura exempla sunt vltur inductio et plura enthymemata vltur syllo, hoc ratio biliter quod in vno exemplo non sumantur omnes singulares que ad inductionem requiruntur, in multis tamen exemplis omnes assumi possunt. Similiter h3 vltur enthymema si omnes propositiones syllo assumat, multa tamen supra simul assumi potest. Ite modus peccat nisi se reducat ad modum loquendi aliorum. Primum quod quatuorq3 assumantur exempla in eis conclusio datur, propositio vltur vltur, quare exempla simul supra non quod erant inductio completa, patet prima, quod in qualibet inductione completa conclusio est vltur vltur. Secundum quod quatuorq3 assumantur enthymemata non precise componunt syllogismum sed plus vel minus vt patere potest consideranti. Tertius modus respondendi dicit quod sicut hec non est vera in predicatione identica, ita est accessio sanguinis circa cor, sed in predicatione causali, quod ita ex tali accessione causatur, sic non identice sed causaliter verum est exemplum esse inductionem et enthymema esse syllogismum, quod ex exemplo potest inductio causari sine componi, et ex enthymemate syllogismus, et sic debent verba Aristoteli intelligi. Licet isti modi sint in re quasi idem, primum tamen modus mihi magis placet, et magis videtur ad Aristoteli intentionem, alij modum recitari possent de quibus non est cura.

Apliciter autem necessarium est per cognoscere. Alia namque quia sunt plus opinari necesse est, alia vero quid est quod dicitur intelligere oportet. Que dam autem utraq3, ut quoniam o est quod est affirmare aut negare verum est quia

est. Triangulum autem quoniam hoc quid signat sed unitatem utraque quod quid signat et quia est. Non enim similiter hoc quod manifestum non bis est.

Determinat de modo precognitionis habende ante notitia scientificam conclusionis large loquendo de precognitione, et primo de modo precognitionis eorum que conclusionem precludit, secundo de quadam precognitione velonis ante notitias dicitur ipsius ibi. Ante autem quod sit inducere. Tertio ostendit modum precognitionum principalium, scilicet subiecti, passionis et dignitatis. Secundo vero ordine complere precognitionis premissarum ibi. Est autem cognoscere. Primum intendit conclusionem istam, duo sunt genera precognitionum quas oportet habere ante acquisitionem doctrine sine discipline, vltur quod est declaratur, quod ad doctrinam accendenda oportet dignitatem precognoscere subiectum et passiones. De dignitate precognosci debet quod est sicut exempli gratia de hac dignitate, de quolibet dicitur esse vel non esse. De passione precognoscitur quid est, sicut de subiecto precognosci debet quod quid nomen significat. De subiecto vero habetur vltur quod modus precognitionis sic de unitate de qua oportet precognoscere quid est et quod est, quare et cetera. Tercio vero propter quam diuersa de istis habentur precognitiones est quod de ipsis non eodem sed diuersa acquiruntur notitie. Notandum est quod doctrina et disciplina proprie habentur de conclusione demonstrata in qua concluditur passio de subiecto, et ad illam probandam aliquod concurrunt principia sine aliqua principia. Ex quo inferitur quod de omnibus istis oportet ante acquisitionem doctrine per demonstrationem acquirende aliquam habere cognitionem que precognitioni dici debet. De passione igitur oportet precognoscere quid significat nomen ipsius, aliter enim frustra fieret demonstratio nisi termini ipsam ingredients intelligerentur et hoc est precognoscere quid est de passione. De ipsa vero non oportet precognoscere quod est, quod passiones esse est in eis sed ante scientificam notitiam conclusionis non oportet precognoscere passiones inesse, cum illud per demonstrationem concludatur quare non oportet precognoscere illam esse. Tertio contingit per vltur passio demonstranda continue a discipulo credat esse res impossibilis donec per demonstrationem sit conclusa, sicut quando demonstratur triangulum habere tres, de principio vero demonstrationis quod ab Aristoteli dignitas vocatur oportet precognoscere sic est sicut per ipsum significat, et hoc est de ipso habere precognitiones quod est. De subiecto vero oportet precognoscere quod est propter causam prius dictam, oportet etiam precognoscere ipsum esse, aliter frustra queremus concludere passionem sibi inesse, et hoc est de ipso cognoscere quod est. Ex quibus omnibus patet intentio Aristoteli in illa parte. Notandum est secundo vt vult philosophus in textu, quod principia non eodem modo nobis manifestantur sic subiectum et passio, nam principia sunt nota nobis secunda operatione intellectus, que compositio vel diuisio vocatur, passio vero et subiectum nota sunt prima intellectus operatione que simplex apprehensio dici solet. Tertio vt quidam dicitur eodem modo habemus sine cognoscimus quod est subiecti et quod est passionis, quod in diffinitione subiecti essentiali nihil potest quod sit extra essentiam ipsi, in diffinitione vero passionis aliquid ponit extra ipsius quod dicitur, de hoc tamen magis infra videbitur. Circa litteram dubitatur, quod vt velle philosophus triangulum esse passionem vltur, quod non vt velle. Primum quod triangulum non est passio, h3 solum, vt patet primo geometrie. Secundo quod h3 esset passio, non tamen est passio unitatis, eo quod unitas est principium quod unitatis discrete, triangulum vero est figura quodammodo, vt patet. Ad hoc dubium varijs sunt modi respondendi. Primum modus mittit quod numerum quidam dicitur quodammodo circularis, et quodammodo triangularis. Quadratus quod

resultat ex ductu eiusdem numeri in seipsū vel eādem. sicut no-
uenarius. qz ter tria cōstituit nonē. Circularis qz sit ex du-
ctu numeri in seipsū eadē sp̄ denotatiōe retēta. vt. 25. eo qz
quinqz quinqz faciūt. 25. et eadē semp̄ vltima denotatiō re-
tinet. vt. 25. Triangularis vō qui cōstituit ex vnitatibz ad
modū triāguli. vt supra primā vnitatē addēdo aliā. et supra
duas aliā. et sic vltimus vniformiter ascēdēdo. Ad ppo-
sitū igit̄ dicit h̄ responsio qz per triāgulū pbs̄ itellerit nūcz
triāgularē qui est passio vnitatis ad istū intellectū qz de vni-
tate h̄ passio probari pōt qz ex ea apr̄ est cōstitui numerus
triāgularis. Nonctes hanc respōsionē delectati sunt dicēf
vba. sed hoc puto nō ēē ad mētē Arist. C. Scd̄s mod⁹ r̄-
dēdi dicit qz per triāgulū intellexit primā passionē geo. et p
vnitatē nō illā que est principii numeri sed lineā vnā iquā
tū est vna de qua probat̄ predicta passio. vt p3 pmo geo.
Tertia responsio dicit qz Arist. explicauit de vnitatē tā
qz de pmo subiecto arithmetice. de triāgulo vō tāqz de p
passiōe geo. per triāgulū intelligendo passionē illā qz est su-
per lineā rectā posse triāgulū collocari. Hāc solā r̄sionem
puto esse ad mētē Arist. et ipsā tetigerūt antiq̄ expositores. qz
nis videant̄ triāgulū velle ēē passioes. qd̄ nō puto vernz
dnt̄ enim qz h̄ triāgulus sit subm̄ qd̄ dā qz tū accidēs nō in-
conuenit ipsam esse alicuius passionē. Aliā notāda et du-
bia plurima hic tangi possent. de quibus vide in qōmbus.

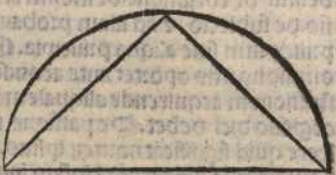
Si autem cognoscere alia quidē prius
cognoscentem: quorūdam aut̄ simul ac-
cipe notitiā ut quecūqz contingunt esse
sub vniuersalibus quorū habēt cognitionem.

Quod enim omnis triāgulus habet tres angu-
los duobus rectis equales presciuit. Quod ue-
ro hic qui est in se

Triangulus in semicirculo

micirculo triangu-
lus sit simul indu-
cens cognouit.

Quorūdam in hoc
modo disciplina ē
et non per mediu

ultimum cognoscitur. quecūqz enim singulari-
um cōtīgūt eē et nō de subiecto aliquo.

Intendit cōclusionē istam. contingit vt quedam prius tē-
pore cognoscantur qz conclusio demonstrationis. quedam
vō sit cū ipsa cōclusionē. pbat. qz vbi passio aliqua vniuer-
salis de subiecto demonstrat̄ particulari. continget maiores
sciri prius tempore ipsa cōclusionē. minorem vō que sub
vniuersali continetur de qua iam habetur notitia simul tem-
pore cum cōclusionē. vt verbi gratia. si fiat hec demōstra-
tio. omnis triangulus hz tres. hic qui est in semicirculo est
triangulus. ergo hic qui est in semicirculo habet tres. prius
tempore scitur qz omnis triangulus habz tres. qz qz ille tri-
angulus habeat tres. Sed illa maiori cognita. et scito qz est
in semicirculo est triāgulus statim aliqz inducens conclusio-
nē ex pmissis scit cōclusionē simul cū minori. Quedā. n. sūt
quorū hoc mō notitia habetur. ita vt minor extremitas si-
ue minor ppo sit nota. sed nō per aliqd̄ mediū: sicut quedā
de numero singulariū que nō d̄ aliquo inferiori predicātur.

Notandū est primo qz duplex est prioritas. scilicet tps̄ et na-
ture. Prioritas tps̄ ē qua aliquid aliqd̄ pcedit successina du-
ratiōe. qualr̄ patre dicimus potē filio. et dispositōes accēta-
les priores forma substantiali que mediantibz ipsis in mate-
ria generat. Prioritas nature est qz aliqd̄ est alteri⁹ cā vt p
supponitur ab illo. qualr̄ subiectū pri⁹ p̄pria ipsi⁹ passione
quē ē ipsi⁹ cā. et p̄ctus prior ē lineā. qz p̄supponit ab ipsa tā-
qz principii ipsi⁹. Ecōtra nō duplex ē simultas. scilicet tps̄ et na-
ture. Exem^m p̄mi. sic subiectū simul dicim⁹ cū passiōe sua
Explū sed. sic correlatiua simul nā d̄r̄ inquatū correlati-
ua. vt p̄nitas et filiatio et alia h̄mōi. vt h̄ ab Arist. in p̄dica-
mētis. Ad ppositū igit̄ cōtīgūt maiore sciri pri⁹ tpe ipsa

notione. minore vō sit tpe. Ceterū qz notitia minoris cā est no-
titie p̄onis. pcedi pōt qz minor pri⁹ nā cognoscatur quam
conclusio. Licet non tempore prius cognoscatur. Cōtra-
tādū est secūdo qz illa lra. quorūdam enim hoc mō disciplina
ē. alr̄ exponi p̄. v3. qz qdā sunt quorū hoc mō disciplina h̄
demonstratiua. vt nō per mediū probent qz sit cā passionis
immediata. sicut cū scit h̄sochēle aut hūc triāgulū habet tres
nō adducit ad hoc pbādū cā illius passiōis propinqua. s3
solū pōit subiectū vniuersale p̄ medio illi⁹ demōstratiōis.

Itaque aut̄ sunt inducere: aut syllogismi
accipere quodā quidē mō fortasse dicē-
dū ē scire. mō aut̄ alio nō quid. n. nesciuit
si ē simpliciter. hoc quodā mō sciuir. ut qz duos
rectos hz simpliciter. sed manifestū est quidē qz
sic quidē scit simpliciter aut nō scit.

Ostendit modū cuiusdam cognitionis conclusionis an-
te notitiam scientificam et perfectam ipsius. Et primo facit
quod dictum est. Secundo ex determinatis excludit quā-
dam dubitationē pla. sibi. Si vō non. primo ei go intendit
conclusionem illam. conclusio per inductionem aut demō-
strationem scienda aliquo modo scitur anteqz ipsa sit per eā-
dem inductionem vel demonstrationem cōclusa. et aliquo
modo non. probatur sic. quelibet talis conclusio anteqz sit
inducta vel demonstrata scit̄ fm̄ quid. sed non simpliciter.
ergo. et c. et cōsequētia. et assumptum declaratur exemplo.
Si. n. in demōstratione concludi debeat oēm̄ triangulum
habere tres angulos duobus rectis equales anteqz fiat de-
monstratio scitur illa conclusio fm̄ quid: nō tamen simplici-
ter. quare et c. Notandū est primo qz Arist. de indu-
ctione solum et syllogismo mētionem fecit. per syllogismū
tamen intelligas syllogismū demonstratiuum eo qz ille sūt
due spēs argumentationis perfectiores ad quas alie redu-
cuntur. vt superius dictum fuit. Notandū est secūdo
qz illud antecedens Arist. cōclusio ante demonstrationē
est fm̄ quid scita: nō simpliciter a diuersis diuersimode ve-
rificatur. primo. n. Inco. exponit qz conclusio scitur prius
in vniuersali. nō autem in particulari sine in propria forma
Habentur enim prius precognitiōes subiecti passiōis et di-
gnitatis. que sunt tāqz vniuersalis quedā cognitio cōclusio-
nis. deinde subdit qz hic non semper accipit vlt̄ pro eo qz ē
generalis in predicando. sumit enī aliquando demōstra-
tiōes ex terminis paribus. i. conuertibilibus vbi nō o3 cog-
nitionē cōclusiōis que ante demonstrationem habetur ēē
cognitionem rei magis vniuersalis in predicando. sed alr̄-
quando per magis vniuersale intelligimus illud quod est
minus per differentias significatum. quomodo vt ipse di-
cit diffinitio formalis est vniuersalior materiali eiusdē rei.
aut illud quod est confusus acceptum. et sic totum confu-
se acceptum vniuersalior dici posset partibus in quas resolu-
tur. Beatus Thomas aliter dicens verificat qz noti-
tia conclusionis habetur per principia sua. que illius notitię
sunt causa actiua. Hāc secūdo phisicorū propositiones syl-
logismi numerantur ab Aristotele inter quas efficientes
scilicet respectu conclusionis. sicut igitur effectus naturalis
anteqz sit productus. sed iam est propinquus ad produci: ē
in suis causis actiuis virtualiter sed non actu. ita anteqz con-
clusio ex pmissis deducatur scitur virtualiter in principiis
suis. non autem actu scitur et in propria forma. Ad oder-
ni autem verificant. quia conclusio. ante demonstrationem
est in potentia scita. non autē actu. dicunt enim qz sicut ma-
teria potentiam habet respectuam ad formā anteqz recipi
at illa. aliter non posset eam recipere. sic intellectus poten-
tiam habet respectuam ad scientiam cōclusionis anteqz re-
cipia ipsam. et sic conclusio ante demonstrationem in potē-
tia scitur. vt autem istorum verba sint ad mentem Arist. o-
stelligi debent de potentia propinqua ipsius intellectus.
Non autem de potentia remota. Credo tamen qz Arist. o-
teles non dixisset prius nuper nato conclusionem primam
geomētrie esse secundū quid scitam. Sed cum intellectus
fuerit iam bitnatus et aliquaz habuerit notitiam principio

Posteriorum

rum ex qua conclusionis notitia dependet dixisset illam esse sciam quid sciam. et tunc intellectus est in potentia propinqua ad notitiam conclusionis perfectam merito cognitionum precedentium que sunt dispositiones preterite ad illam acquirendam. Ideo puto cognitiones principiorum magis se habere tanquam dispositiones respectu cognitionis conclusionis quam tanquam effectivas causas.

¶ Si vero non. meonis ambiguitas prigit. aut .n. nihil discet. aut que nouit.

¶ Primum dicit philosophus quod si ita non esset quod conclusio aliquo modo ante demonstrationem esset scita et aliquo modo non. tunc sequitur illud quod per viam ambiguitatis sine dubitationis insertur in libro platonis intitulo nomine Ad eunonem discipulum sui. videlicet quod vel nihil aliqis addiscet aut addiscet ea que prius scinit.

¶ Non enim sicut quidam arguerentur soluere dicendum est. Numquid sciuisti omnem dualitatem. quoniam est par aut non dicere autem attulerunt quadam dualitatem quas non opiatum est esse. Soluitur. non. si diceres cognoscere omnem dualitatem parem esse sed quia sciuisti quod dualitas sit.

¶ Adducit motuum platonis et solutionem quorundam Arguebat plato ad probandum quod nihil addiscitur de nouo sic. si tibi hec propositio proponatur. tu scis omnem dualitatem esse parem: tu concedis eam. **¶** Ex quo ulterius arguitur sic. tu scis omnem dualitatem esse parem. sed hec dualitas demonstrata illa que est in manu abscondita. ergo tu scis hanc esse parem et tamen aperta manu et eadem dualitate ostensa. tu addiscis hanc esse parem. quare illud addiscere erit scire illud quod prius sciebatur et non erit addiscere de nouo. Respondent quidam huic rationi negando illam. tu scis omnem dualitatem esse parem. sed verum est quod scis omnem dualitatem quam scis esse dualitatem esse parem. et sic non oportet concedere prius illatum.

¶ Et etiam sciunt cuius vere demonstrationem habent et cuius acceperunt. acceperunt autem non de omni cuius utriusque sciunt quod triangulus aut numerus sit. sed simpliciter de omni numero et triangulo. **¶** Neque enim. una propositio accipitur huiusmodi quod quod tu nosti numerum aut qua tu nosti lineam rectam sed de omni.

Linea recta.

¶ Remouet solutionem arguendo sic. eo modo scitur conclusio quo modo per demonstrationem alicui de nouo acquiritur. vel quo modo ante sibi acquisita fuit. sed in demonstratione conclusio absolute concluditur. et non cum illa circumstantia quam vel quem scis esse talem vel tale. ergo conclusio absolute scitur: et non cum aliqua tali circumstantia. maior de se nota est. minor vero declaratur. ubi enim in demonstratione probatur quod triangulus habet tres absolute et vlt de omni triangulo concluditur. et non cum illa conditione quem scis esse triangulum. Similiter ubi de numero aliqua passio demonstratur concluditur de omni numero simpliciter. et non cum hac limitatione quem scis esse numerum. quare in proposito similiter dicendum erit quod per demonstrationem vel alia quacumque via scis omnem dualitatem absolute esse parem. et non solum cum limitatione predicta. **¶** Item si conclusio demonstrationis concluderet non absolute sed cum predicta limitatione. tunc aliqua premissarum cum simili circumstantia deberet assumi patet consequentia. quia conclusio ex maior et minor extremitate integratur. consequens tamen est falsum. non enim assumitur aliqua premissa de numero quem nosti esse numerum. aut

de recta linea quam nosti esse rectam. sed de omni ut patet. **¶** Sed nihil opinor prohibet quoniam est quod addiscat sic scire. Est autem sic ignorare. Inconueniens autem non est si scit quodammodo quod addiscit. Sed si hoc modo ut in quantum addiscit et scit.

¶ Poneat vera solutione dicens quod non inconuenit illud quod de nouo addiscit aliquo modo prius fuisse scitum et aliquo modo ignoratum et maxime ubi sciatur sciam quid. sed inconueniens esset quod eo modo aliquis prius sciret aliquid quo ipsius addiscit. et per hoc vltimum esse ad rationem platonis videlicet concedendo quod nunc addiscis hanc dualitatem esse parem. et tamen prius sciebas hanc dualitatem esse parem sciam quid et diminute. **¶** Notandum est prius circa istam quod antiquitas ante Aristotelem fuit heracliti quod dicitur quod nihil contingit vere scire. **¶** Primum propter rerum maximam varietatem et communem ipsarum fluxum propter quod eadem res non potest bis in eodem statu permanere et per hoc de nulla re certa et firmam notitiam possumus habere. Secundo quod si contingeret aliquid scire. aut scire illud esset in hoc mundo inferiori aut in mundo superiori. non in mundo inferiori propter maximam varietatem rerum ut dictum est prius. nec in mundo superiori propter magnam distantiam ipsius a nobis. et hec fuit ratio Socratis et aliorum academicorum. Secunda vero fuit opinio platonis quod dicitur quod contingit aliquid scire sed non de nouo. imo nostrum scire est quoddam reminisci. Imaginabatur enim plato omnium rerum spiritus in anima esse coCreatas a principio line creatio. sed ipsa propter unionem cum corpore humano imperditur a suis operationibus quas postmodum successime exercet secundum successiuam dispositionem corporis factam a sensibus per impressionem formarum sensitivarum. Ad quebat autem plato. inter cetera hoc motum. si alicui imperito proponatur principia prima geometrie statim concederet ea. et consequenter conclusionem primam ex principiis deducendo concederet illam. et sic ulterius alias propositiones. quod non contingeret nisi prius ea sciuisset que nunc de nouo videlicet addiscesse. quare et Aristoteles autem post istos aliter opinatus est. **¶** Primum enim concedit quod contingit aliquid scire contra heraclitum et Socratem. secundo quod contingit nos de nouo aliquid addiscere contra platonem. modus autem ab eo colligitur. 3. de anima et a commentatore ipsius. sit enim scia et consideratio in nobis a spiritibus existentibus in phantasia decisio a spiritibus sensibilibus. Iuxta illud deum: necesse est intelligentes phantasmata speculari. et in libro de sensu et sensato nihil est in intellectu quod prius fuerit in sensu. et prius concedit quod sic spiritus sensibilis potentialiter est in sensu antequam in sensibili genere. ita spiritus intelligibilis potentialiter et in intellectu priusquam intelligibile predicat aliqno intellectus nunquam ad illam spiritum moueret. quod dicitur quod scia potentialiter est in intellectu antequam actu generet. et sic conclusio que post demonstrationem actu et perfecte scit ante demonstrationem sciam quod scit. **¶** Ad propositum igitur Aristotelem. vitans tanquam opinione antiquorum et propterea dicit. Si vero non ambiguitas continget. aut enim nihil addiscet. aut quod nouit. quasi dicit quod si conclusio non esset ante demonstrationem aliquo modo scita et aliquo modo non. tunc aut nullo modo esset scita et sic nihil addiscere contingit ut heraclitus et Socrates dixerunt eo quod sicut materia nunquam ad formam moueri posset que nullo modo in ipsa materia habet esse. scilicet nec actu nec potentia. ita cum intellectus addiscendo ad sciam transmutetur. ad ipsas transmutari non posset si nullo modo in intellectu haberet esse. scilicet vel potentia vel actu. quare et. aut erit simpliciter et actu scita. et sic addiscere non est per demonstrationem non erit de nouo addiscere. sed erit quoddam reminisci ut voluit plato. propterea. quia sicut materia non mouetur ad id quod nullo modo est: sic nec mouetur ad id quod est simpliciter actu. quod sicut sic intellectus addiscere non potest illud cuius scia nullo modo est in ipso. sic nec id addiscere potest cuius scia fuerit in ipso actu. Addiscere enim quando dicitur intellectus transmutatur ut patet. **¶** Post opinionem autem Aristotelem. alia contra scribitur Anticene opinio antiqua. videlicet quod non in addiscere de nouo principaliter dependet a quadam intelligentia infinita. quam dicit esse intellectum agentem. et hanc vocauit datoque formam. et sic co-

sequēter dicit qd sensus ⁊ res sensibiles nihil faciunt ad sciētie acquisitionem nisi intellectum possibilem disponendo vt ad intellectum agentem conuertatur. ⁊ cōsequenter ex cōuersione ad ipm spēs intelligibiles in intellectu possibili fluantur. **E**x quo inferitur scientiam ⁊ omnem intellectum haberi per se ab hac intelligentia effectiue depēdere a sensibus vero ⁊ sensibilibus dispositiue. **N**otandum est secundo qd illud argumentum platonis. s; a quibusdam dicatur ⁊ bene qd peccat fallacia accidentis. s; arguendo sic tu scis omnem dualitatem eē parem. hec est dualitas. ergo ⁊c. tamen melius est dicere qd peccat fallacia cōsequens. nam vt cōter in logica dī minor: nō debite sumitur. sed vt predicta inferatur p̄cōdo regit qd sic assumat. tu scis hāc esse dualitatem ergo ⁊c.

Scire autem opinamur simplr unū quodq; sed non sophisticō mō qd est fm accidens. cum causam arbitramur cognoscere propter quam res est. ⁊ qm̄ illius est cā. ⁊ non est p̄tingere hoc aliter se habere. **M**anifestum est igitur qd huiusmodi aliquid sit scire ⁊ nāq; scientes ⁊ nō scientes hi quidem opinantur sic se habere. Scientes autē cāz habēt. Quare cuius est scientia simpliciter hoc impossibile est aliter se habere. Siquidez igitur est ⁊ alius sciendi modus ut posterius dicemus.

Premisso probemio p̄ter p̄s incipit determinare de syllogismo dem̄stratio. Diuidit autē totū sequens in duas partes principales. In prima determinat de dem̄stratiōe ⁊ speciebus ipsius. In secūda docet artem inueniendi mediū dem̄strationis ibi: in principio secūdi. Qdōnes sunt equalis numero. **P**rimus vero liber in quatuor diuiditur tractatus. In primo determinatur de dem̄stratione quid sit ⁊ ex quali materia ⁊ forma cōstare debet. In secūdo ostendit p̄ aliquem syllogismum in nobis ignorantiam generari posse. ibi. Ignorantia autem nō fm̄ negationem. In tertio ostendit qd nō sit in dem̄strationibus in infinitum procedere. ibi. Est autē omnis syllogismus per tres terminos. In quarto de spēsbus determinat dem̄strationū illas adinuicem comparādo ibi. cum autē dem̄stratio sit alia quidem vltis. **P**rimus tractatus in quatuor diuidit capitula. In primo ostenditur quid sit syllogismus dem̄stratiuus. In secūdo determinatur de materia syllogismi dem̄stratiui ostendendo ex quibus ⁊ qualibus eē debet dem̄stratio. ⁊ ex quibus eē non debet. ibi. qm̄ autēz impossibile. In tertio declarantur differentie inter dem̄strationem qd ⁊ pp̄ qd ibi. Sed qd dicit ⁊ pp̄ quid. In quarto ostenditur in qua figura syllogistica magis habeat dem̄stratio fieri. ibi figurarum autem. **P**rimū capitulum in tres diuidit partes primo ostendit qd sit dem̄stratio. secūdo quedā notificat que in diffōne dem̄strationis ponuntur ibi. Est autē principū dem̄strationis. in tertio excludit errores quosdam qd ex premissis orti possent ibi. quibusdam quidē igit. **P**rimo ponit diffinitionē ipsi⁹ scire. Secundo diffōnem dem̄strationis a cā finali sumptā. ibi: dem̄strationez autē dico. Tertio excludit ex premissis diffinitionem dem̄strationis ab eius cā mālī sumptā. ibi. Si quidē igit est scire vt posuimus. **T**rem p̄io ponit vnā diffōnem de scire Secūdo aliā. ibi. dicimus autē. **P**rimo igitē premitit hanc diffōnem. scire simplr ⁊ nō sophisticō modo. qd est s; accēs est rem p̄ cām cognoscere. ⁊ qm̄ illius ē causa. ⁊ qd nō contingit hoc alr se habere. qd hec diffinitio sit cōuenienter assignata declarat a signo. qd sine vere scientes sine nō scientes credētes tamē se scire: tunc opinant se scire cū opinant cognoscere cām rei. ⁊ qm̄ illius est cā ⁊c. Sed in hoc dīnt scientes a non scientibus. qd scientes habēt cām rei. nō scientes vero nō habent ipsam. **E**x quibus cōcludit qd illud cuius est pp̄rie scia impole est aliter se habere. Deinde subdit qd si fuerit alius sciendi modus q̄ supra diffinitus poste

rius dicendū erit. **N**otandū ē primo fm̄ **L** in qd Arist. notāter inceptit a diffinitōe scire. eo qd scire est finis quez de mōstrato: intēdit. cū igit hic intendat tradere artem demonst̄rati: rōnabile fuit vt ab eius notificatiōe inciperet quod ē finis demōstratiōis. finis enim artificis primū ē dī in ipi⁹ intentione. **N**otandū est secundo qd hec diffinitio potius est quedam quid noīs descriptio. non enim hic diffinit sciētia que est alterius generis spēs per genus in mediātū ⁊ dīam eius propriam. sed describitur scire in concreto declarando quid significat nomen. ⁊ ideo rōnabiliter p̄s p̄bat ut descriptionem illam fuisse cōuenienter assignatā p̄ signū supradictum. qd significatio noīs accipienda est ab eo qd cōter loquētes intēdunt per illud nomen significare. dicit enī secūdo topicorum qd nominibus vtendum est vt plures vtantur. **P**ropter eandem cām Arist. visus est hoc mō loquendi. **S**cire opinamur ⁊c. ⁊ nō dicit scire est. **N**otandū est tertio qd illa p̄ncula simplr ⁊ non sophisticō mō ⁊c. diuersimode exponitur a diuersis. **U**nde linco. posuit hanc distinctionem. **S**cire quadrupliciter accipit. **P**rimo cōmunit̄ ⁊ sic cōtingentia sciri possunt sine frequenter siue raro contingāt. qualiter concedimus te scire papam eē. **R**ome autē sorte sedere. **S**ecūdo mō pp̄rie ⁊ sic sciuntur cōtingentia semper vt frequētia. ⁊ eodē modo: qualiter sci mus senem canescere ⁊ iuuenē nō canescere. **T**ertio mō p̄p̄rie. ⁊ sic sola necia sciunt. ⁊ hoc modo nō solū p̄p̄rie sed et prim⁹ dem̄strationum sciri dīr. quarto maxime pp̄rie. ⁊ sic solū necia sciuntur quādo imutabilia fuerint ⁊ per causam pp̄riam ⁊ inde mōstrabilem tam in eēdo q̄ in causando fuerint cognita a nobis. ⁊ hoc est scire demōstratione pp̄ quid. hanc vltimū modū Arist. vocauit scire simplr. de quo solū curauit ponere diffōnes. **A**lios autem omnes vocauit scire sophisticō mō ⁊ fm̄ accidēs vt inquit linco. **C**ōsimiles diffinitōes posuerunt **T**hemistius ⁊ quidam moderni parum discordātes a mō distinguendi linco. de quo non est cura. **A**lij vero vtuntur hac diffinitōe. duplex est scire. s; simplr ⁊ sophisticō mō. scire simplr ē aliqd scire in seipso ⁊ in propria forma. scire vero sophisticō mō. est cū sciunt aliquid fm̄ quid. vel sicut p̄tem in toto. sicut p̄ notitiam domus partes sciunt: vel p̄ aliquod accidēs substantiam cognoscēdo: qualr coruscū cognoscere dicim⁹. qd cognoscimus vident quid de facto est cōscius vel qd aliqd cognoscimus in principiis suis remotis. vel consisti alio mō ⁊ oibus his modis diceremus aliqd scire p̄ accēs vt isti dicunt. **Q**uis puto qd rē scire p̄ sua principia per se cōtingens sint remota nō est scire per accēs sed per se. nisi forte accē p̄p̄rie scire p̄ accēs p̄nt idē est qd scire diminute ⁊ imperfecte. **S**; iste mod⁹ nō v̄ oīno sufficere. qd fm̄ istos scire cām p̄ effectū eius imediātū: eēt simplr scire. vt p̄ ex suo modo loquēdi. qd tñ ē ⁊ intēdēt Ari. qd solū diffinit scire qd est scire aliqd p̄ cām ipsius. **A**lij vō moderniores distinguunt qd duplex est scire. qdā p̄ se. ⁊ qdā p̄ accēs scire p̄ se ē scire p̄ pp̄ones p̄ se. qualr triāgulū h̄re tres scimus p̄ h̄re angulū extrinsecū. **S**cire p̄ accēs est scire p̄ pp̄ones p̄ accēs. qualr scimus boiem eē risibile. qd scimus aial talr vel talr vel taliter figuratū eē risibile. ⁊ tale dī sophisticō mō scire **I**tē scire p̄ se ē duob⁹ modis. s; simplr ⁊ fm̄ qd. simplr ē p̄ pp̄riā ⁊ imediātā cām. **S**cire vō fm̄ qd ē scire p̄ signū. vt effectū vel cām remotā sicut videbit̄ infra. **A**d pp̄ositū igitē cū Arist. dicit. scire simplr ⁊ nō sophisticō mō. per ly simplr excludit omnē modū sciendi fm̄ qd p̄ ly sophisticō mō excludit omnē modū sciēdi p̄ accidēs. **I**duc modū p̄nto iter ceteros meliorē. **N**otandū quarto qd quatuor ponuntur particule in descriptiōe predicta ad scire simplr regit te. **P**rio dī rē cognoscere. eo qd oē scire ē rē cognoscere. **S**; nō eē. **S**ecūdo dī p̄ cām. qd res q̄ p̄fecte sciri dīz cām habēs nō pōt simplr sciri sine cā sua. qd p̄batur multip̄. primo. qd sic se h̄z res ad esse. ita se h̄z ad p̄fecte cognosci. vt h̄z. ⁊ metaphysi. cū ergo effectus q̄ sciri dīz nō possit eē sine sua cā p̄ se. sequit̄ qd neq; pōt sine illa cā p̄fecte cognosci. **S**ecūdo. qd oē qd scit simplr cognoscit tanq̄ verū. cum ergo veritas sit adequatio intellectus ad rem ⁊ eōtra. sequit̄ qd res non poterit perfecte sciri nisi intellectu adaequet̄ res

autem habens causam non potest perfecte intellectui ad-
 quari nisi notitia scientifica in illam causam per intellectum
 referatur. sicut etiam verum animum non dicitur nisi cum fuerit
 sub principijs adaequatum. quare etc. **T**ertio quod non con-
 tingit intellectui aliquid simpliciter scire cum ipse de illo scibili dubi-
 taret habere. Sed continue contingit intellectum dubitare
 cum ignoret illius rei scibilis causam. quare etc. **Q**uarto
 quod modus sciendi intellectus humani est discurrendo ab uno
 in aliud donec veniat ad indemonstrabilia. sed hoc esse non po-
 test ignoratis causis rei quae simpliciter debet sciri. **T**ertio
 ponitur in diffinitione quod quoniam illius est causa quod ad scire sim-
 pliciter non sufficit causam rei cognoscere. sed oportet intel-
 lectum illam in re scibile referre. Ad cognoscendum enim per-
 fecte lunam eclipsari non sufficit cognoscere diametralem ter-
 re interpositionem inter solem et lunam sed oportet illam esse
 etiam suum referre. et e contra. **Q**uarto ponitur quod non con-
 tingit aliter se habere. quod requiritur rem que sciri debet eo
 modo quo scitur omnino immutabilem esse. ita ut non contin-
 gat ipsam aliter se habere. Quidam autem illam ultimam
 particulam in causam tamen referunt et non in effectum. sed pu-
 to melius quod referat ad effectum. vel ad utrumque. et ulterius
 dicit quod illi positi sunt ad differentiam cause per accidens. triplici-
 tatem dicitur causa per accidens. primo quod propter intentionem agens.
 qualiter fortunam dicimus causam per accidens. 2. per se. secun-
 do quod remouens prohibens. qualiter fenestram aperiens cau-
 sa per accidens dicitur illuminationis dominus. Tertio quod accidit
 taliter coniecta cause per se. sicut album est causa per accidens edi-
 ficij propter albedinem accidentaliter coniunctam edificatori. **A**d
 propositum ut ipsi dicitur excluditur hic quod est istarum. 1. pri-
 cipaliter causa per accidens tertio modo. **N**otandum est
 quinto circa ultimam dictam Aristotelem quod propter modos scien-
 di per accidens tres sunt alij modi sciendi per se. qui tamen
 non sunt modi sciendi simpliciter. **P**rimo est modus sciendi
 causam per ipsius effectum. sicut scit terram diametraliter inter-
 poni posse inter solem et lunam per hoc quod luna est eclipsabilis.
 et scilicet quo talis causa probatur vocatur scilicet sine demonstra-
 tio a posteriori. **S**ecundo est modus sciendi effectum per causam
 remotam. ut quando scitur lapide non respirare. per hoc
 quod non est animal sicut explicat Aristoteles infra. ut arguendo sic. omne
 quod non est animal non respirat. lapis non est animal. ergo etc.
 et hic est scilicet a priori sed quod. **T**ertio est modus sciendi
 a signo. sicut si sortis amplexatur platonem. a signo conclu-
 di potest sortis diligere platonem. **P**rimus igitur modus sciendi
 finem quid excluditur per illam particulam rem per causam
 cognoscere. Secundus vero ut quidam dicunt excluditur per
 illam particulam. et quoniam illius est causa. quia per illam de-
 notatur Aristotelem quod causa qua res scitur debet esse illius propria
 eam. et non solum causa velis vel remota. Dicunt etiam quod per
 illam particulam et non contingit aliter se habere. excludit sci-
 entia habitam a signo. quoniam talis scia aliquando per solum pro-
 babilia et contingentia acquiritur que aliter se habere. possunt
 reliqua vide in questione.

Dicimus autem scire et per demonstrationem
 intelligere.

Secunda diffinitio ipsius scire est ista. scire huiusmodi. scilicet
 simpliciter est per demonstrationem intelligere per ista descri-
 ptio. **U**bi nota quod intelligere ponit tanquam genus in praedicta
 diffinitione. illa vero particula per demonstrationem ponitur tan-
 quam definitio. et denotat causam effectivam ipsius scire ut comuni-
 ter dicitur. Quidam autem voluerunt et forte melius. quod non
 ponat Aristoteles diffinitionem aliquam ipsius scire. sed solum
 inferat per modum conelarij. quod tale simpliciter scire sit per de-
 monstrationem intelligere.

Demonstrationem autem dico syllogismum
 apodicticam. id est facientem scire. Sed apodicticam dico
 finem quem habendo ipsum scimus.

Ponit diffinitionem demonstrationis dicens quod demon-
 stratio est syllogismus apodicticorum. id est scientialis. dico autem
 syllogismum scientialem finem quem scimus habendo
 ipsam. et hoc dicit Aristoteles. ne forte crederet quod demonstra-

tio dicitur ex ista causa syllogismus scientialis. quod scientia ali-
 ipso vteret. multe enim scie syllogismus videntur qui tamen demum ad
 dici non debent. sicut dialectica et alie scie multotiens proba-
 biliter procedentes.

Si igitur est scire ut posuimus necesse est et de-
 monstratiuam sciam esse ex veris et primis et im-
 mediatis et notioribus et prioribus causisque con-
 clusionis. Sic enim erunt propria principia ei quod
 demonstratur. **S**yllogismus quidem erit et sine his
 demonstratio vero non erit. non enim faciet scientiam.

Ex premissis concludit diffinitionem demonstrationis sum-
 ptam a causa ipsius materiali. et primo facit hoc. secundo de-
 clarat particulas que in praedicta diffinitione ponuntur ibi.
Uerum quidem igitur etc. diffinitio igitur demonstrationis sic
 ista. demonstratio est ex primis veris immediatis prioribus et
 notioribus causis conclusionis. **H**anc diffinitionem probat
 tripliciter probare licet obscure primo sic. Scire est re-
 per causam cognoscere et quoniam illius est causa etc. **E**t scire
 est rem per demonstrationem intelligere. ergo demonstratio
 est ex primis veris immediatis etc. et consequentia. quod dato opo-
 sito consequentis sequitur oppositum alterius primis. et
 antecedens pro utraque parte ex precedentibus patet. cum in-
 cludat duas diffinitiones ipsius scire. **H**anc rationem tan-
 git cum dicit. Si quidem igitur est scire ut posuimus.

Se-
 cundo arguitur sic. illud quod ex proprijs principijs eius quod
 demonstrat est ex primis veris immediatis etc. et demonstratio
 est huiusmodi. ergo etc. patet consequentia cum maiori. et
 minor nota est. quod aliter demonstratio non generaret scientiam.

Tertio arguitur sic. omnis syllogismus faciens scire est ex
 premissis veris. sed demonstratio est huiusmodi. ergo etc. minor
 apparet ex praedicta diffinitione demonstrationis. maior vero
 13. quod ille videtur esse conditiones syllogismi facientis scire.

Et ideo dicitur probat quod sine praedictis conditionibus contingit fieri
 syllogismum absolute non tamen erit demonstratio cum
 non generabit scientiam. **N**otandum est primo secundum linco.
 cum in textu dicitur demonstratio scia est ex primis. etc. quod per dupli-
 citer ista introduci. Uno modo per demonstratiua scientia habitum
 scientiam cum intelligendo. sicut videtur sonare verba. et sic scilicet illud
 sensum non ponit diffinitio noua demonstrationis sed solum in-
 ferre illa conclusio ex praedictis. quod scia per demonstrationem acquisita
 est ex primis veris etc. et tunc ista propositio ex utroque linco.
 denotat causam efficientem que simul est efficiens et origo. sicut enim
 pater est causa efficiens et origo filij. ita notitia primorum verorum
 etc. est efficiens et origo notitia scientiae conclusionis. **S**ecundo
 modo potest introduci. ut per illum terminum demonstratiua scie-
 tia demonstrationem intelligamus. et sic consequenter noua con-
 cludit diffinitio demonstrationis. et tunc illa propositio ex dicitur si-
 mul circumstantiam cause materialis et cause efficiens. quod
 pro tanto dicitur linco. quod quaedam particula in illa diffinitione po-
 site significant ea que formaliter demonstrationem ingrediuntur. et
 per consequens sunt partes et materia ipsius. quare quoniam ad illas par-
 ticulas sic ex dicitur circumstantiam esse materialem. **Q**ueda vero ea que
 solum virtualiter ipsas ingrediuntur. et ideo quo ad illas sic ex
 denotat causam efficientem. **E**t quo per contra quosdam mo-
 dernos quod per secunda diffinitio non solum est sumpta a cau-
 sa materiali sed a materiali et efficiente simul. **N**otandum
 secundo est quod prima diffinitio demonstrationis sumpta est
 a causa finali cum dicitur demonstratio est syllogismus fa-
 ciens scire. eo quod scire est finis demonstrationis ut omnes
 dicunt. et quia finis est causa causarum omnibus alijs cau-
 sis necessitatem imponens et prior ipsis. ideo diffinitio prima
 demonstrationis diffinitio ipsius formalis dicitur. **S**ecun-
 da vero diffinitio materialis. quare dicitur secunda per pri-
 mam probatur illa probatio est a priori. quod
 diffinitio materialis eiusdem est per forma-
 lem demonstratur.

Erum quidem igitur oportet esse
 quoniam quod non est nisi est scire. ut
 quod diametros sit symmetros.

Posteriorum

ostendit particulas
dissimilationis predictae esse
conuenienter positas .
et primo facit hoc quo
ad illam particulam ve
ris . secundo quo ad il
lam particulam primis
et immediatis . Tertio
quo ad illam particulam
prioribus et notioribus
causis etc . Primo igitur
probatur ista conclusio
demonstratio est ex ve

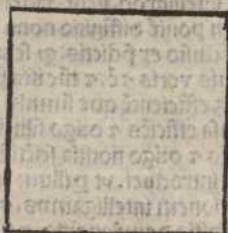

Symmeter

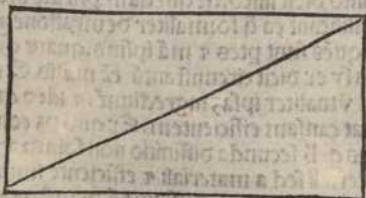
ris . arguendo sic . p. de demonstrationis non scit nisi per premissas
cum igitur per demonstrationem aequat scia p. de omni . sequitur quod ut
premissae sciuntur . sed non est possibile illud quod non est . i . falsus sciri
ut ubi gra . quod diameter quadrati sit commensurabilis sine costa . q .
re etc . p . n . a . n . s . videtur manifesta . Circa litteram dubi
tant contra exponentes quod Aristo . videtur facere consequen
tiam illam illud quod demonstratur est verum . ergo pre
missae demonstrationis sunt vere . sed illa consequentia non
videtur tenere ut patet in logica . h . enim sequatur . illa con
sequentia est bona . et antecedens est verum cum alijs cir
cunstantijs que habent alibi videri . ergo consequens est ve
rum . non tamen videtur sequi econtra . quoniam ex falsis potest
verum inferri . Ad hoc primo dicitur quod predicta p . n . a . n . s . non
expresse colligitur in textu . sed textus videtur innuere illum
modum exponendi qui positus fuit . Dicitur secundo quod
sive illam consequentiam fecisset p . b . s . sive non ipsa concedere
da est gratia materie non de forma . q . in demonstratione
propter quid de qua loquimur non solum premissae sunt ca
conclusionem inferendi . immo etiam dicunt causam essen
tialem significationis conclusionis in essendo fallum autem quod
non est in rerum natura et quod est tanquam p . n . a . n . s . non potest
esse essentialis causa rei necessarie quale est significationum
ipsius conclusionis . quare etc . Notandum est propter exem
plum adductum

Quadratum orthogonum eglaterum

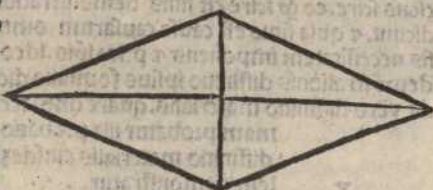
quadratorum
quoddam est
habens quatuor
angulos equales
et rectos . et
tale proprie dicitur
quadratum quod
etiam orthogonum
et eglaterum
dici solet . dicitur
autem orthogonum
ab ortho
quod est rectum
et gonos angulus
quasi quadratum
rectorum angulorum
Aliud est quod
quadratum habens
angulos equales
sed latera in
equalia sic duo
maiora et duo
minora . quod
orthogonum
inequilaterum
vocari potest .
Aliud est habens
angulos inaequales
et latera inaequalia
quod etiam dicitur

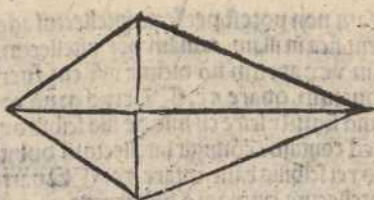
Quadratum orthogonum eglaterum

Quadratum eglaterum non orthogonum

Quadratum neque orthogonum neque eglaterum

et potest in
orthogonum eglaterum .
Quar
tum vero est
habens latera
inequalia et an
gulos mequales
Hec tamē tria

impropre quadrata dicitur . sed nunquodammodo ipsorum dicitur quadratum
gulum appellari . Ad propositum igitur dico quod de quadrato pro
prie sumpto verificatur exemplum p . b . s . non autem de alijs .
Primum declarat . nam ille linee commensurabiles dicitur quod
assignari potest aliqua mensura communis que utraque illarum
reddat aliquotiens sumpta . et e contrario illa dicitur incommensur
rabilia . Talia vero sunt diameter et costa quadrati . nulla
enim mensura aliquotiens sumpta diametri adequate men
surat que aliquotiens sumpta eius costam adequate mensu
ret . neque e contra . nam si sic esset tunc diameter ad costam esset
aliqua proportio rationalis qualis est numeri ad numerum . sed
nulla talis inter ipsa reperitur ut demonstratur quarto Euclidis .
Item quarto euclidis demonstratur quod ubi ex diametro
alicuius quadrati quater sumpto fiat quadratum . tunc qua
dratum diametri ad quadratum coste habet proportionem
duplam et sibi ostenditur quod in duplo minor est proportio
vnius coste quadrati ad costam alterius quadrati . quod sit ro
tus quadrati ad totum quadratum . quare diametri ad co
stam erit solum medietas dupe proportionis que est in du
plo minor dupla . talis autem non est proportio rationalis
qualis inter numeros aliquo modo reperiri potest . quare
etc . Alij vero per numeros probant intentum . Si enim
diameter esset commensurabilis coste . sic sicut quadrati dia
meter ad quadratum coste est proportio dupla . sic etiam nu
merus quadratus diametri ad numerum quadratus coste
haberet proportionem duplam . et per consequens vnus nume
rus quadratus ex duobus numeris quadratis equalibus
adequate componeretur quod est impossibile . dicitur autem nu
merus quadratus qui constituitur ex ductu eiusdem nume
ri in seipsum . sicut ter tria constitunt novem quater quatuor
constitunt sexdecim . et quingens quingis faciunt 25 . Cum igitur 16 . et
25 . sint numeri quadrati contingit igitur ut vnus numerus qua
dratus ex duobus quadratis constitutatur . sicut 25 . ex 9 .
et 16 . non tamen est possibile ut ex duobus numeris qua
dratis equalibus adequate componatur . quoniam hec ratio
demonstrat pro nunc pretermitto . Sed vero principa
le per precedentem . quod in alijs quadratis non est proportio
precise dupla quadrati diametri ad quadratum coste . sed
vel maior vel minor dupla . neque proportio quadrati ad qua
dratum est precise in duplo maior quam proportio diametri ad
costam . sed vel plus quam in duplo maior vel minus . que etc .
Alij vero per numeros declarant primo de inequilatero
cum . n . habeat vnum latus alio maius signetur maius la
tus per quatuor . ita ut sit quatuor pedum . minus vero per tria
diameter vero per quingis . et sequitur quod numerus quadra
tus diametri qui est 25 . resultat ex numeris quadratis illa
rum costarum . s . ex 9 . et 16 . ut per . quare illa diameter erit
coste commensurabilis de quadrato inequalium angulorum
sic procedunt . ponatur quod talis quadrati cuius coste sint equa
les signetur costa per . 10 . vna diameter per . 12 . altera per . 16 .
tunc si ducatur . 10 . in seipsum facit . 100 . Si . medietas vnus
diametri in seipsum ducat facit . 36 . et medietas secunde dia
metri in seipsum ducta constituit . 64 . nunc autem . 36 . et . 64 .
constitunt . 100 . quare diameter . hoc modo poterit coste
commensurari . Quantam efficaciam habeat iste modus . p .
bandi nunc pretermitto . quilibet . n . scit quod ubi diameter si
gnetur per . 5 . vna costa per . 4 . et alia per . 3 . quod illa admittit
commensurari possunt . sicut omnes duo numeri ad invicem sunt
commensurabiles absque hoc quod aliunde probetur .

Ex primis autem et indemonstrabilibus est eo quod
non sciet non habens demonstrationem ipsorum
Scire enim est quorum demonstratio est non se
cundum accidens habere demonstrationem .

Posteriorum

Probat q̄ demonstratio est ex primis & immediatis. & arguitur sic. demonstratio ē ex illis sine quibus nō cōtingit scire: sed sine primis & indeterminabilibus siue immediatis nō cōtingit scire. ergo &c. maior de se p̄. cū scire sit h̄e demonstratio nō s̄m accidēs eorū quorū est demonstratio. q̄ dicebat superius q̄ scire est per demonstrationem intelligere. minor vero nō p̄batur a p̄bō. sed potest sic p̄bari data aliqua demonstratione. q̄ritur nūquid eius p̄missae sint primae & indeterminabiles. aut per alias demonstrabiles. Si primo mō: tunc scire cōclusionis depēdet ex primis & immediatis. Si sc̄do mō nō continget scire cōclusionē per p̄missas nisi ille p̄ alias demonstratur. & tunc querēdū est nūquid sic p̄cedendo deveniet ad prima & immediata. v̄ p̄cedetur in infinitū. Si primo modo: habet intentū. Si sc̄do mō: nō continget scire. q̄ intellectus nō p̄t ferri i infinitum. Tertius igitur sic est construendus. ex primis aut & indeterminabilibus est supple demonstratio: nō enim sciet supple aliquis cōclusionem nō habens demonstrationem eorū. i. per ipsa p̄ia. Scire enī nō est s̄m accidēs habere demonstrationē eorū demonstrabilium quorū ē demfatio. **N**otandum est primo q̄ aliquando contingit cōclusionē aliquā p̄bari ex p̄missis per accidēs. in talibus aut non in convenit in infinitū p̄cedere posse. & per p̄ia non deveniri ad prima & immediata. Cum igitur nō contingat ea scire i quibus est in infinitū processus quo ad ea que ad scire reguntur. sequitur q̄ scire nō est per p̄missas per accidēs. propterea dicit p̄bō scire est nō s̄m accidēs habere demonstrationem. **S**c̄do notandū est q̄ demonstrationē eē ex primis & indeterminabilibus dupliciter verificari p̄t. Uno mō immediate. v̄. si p̄missae ex quibus cōclusio d̄mōstratōis immediate p̄batur fuerint indeterminabiles. Alio mō mediate si p̄missae non fuerint indeterminabiles: sed ad indeterminabilia tandem reducunt. **A**d p̄positū igitur verū est demonstratōes eē ex indeterminabilibus primo vel sc̄do mō. **P**rima. n. passio geometrie demfatur ex indeterminabilibus immediate. Alie v̄o passiones q̄ ad primā reducuntur mediate ex illis demfstrantur. iō d̄ p̄io topic. q̄ demfstratōes sunt ex primis & veris aut ex his que p̄ prima & vera fides sumpturunt. **N**otandū est tertio q̄ dupl̄ d̄ aliqua p̄missa demfationis mediate. Uno mō. q̄ per aliquod mediū ipsa possit demonstrari. & opposito modo immediata: q̄ nō h̄z mediū p̄ quod demonstrari possit. sic illa quaecunq; duo v̄t tertio sunt equalia inter se sunt equalia. Sc̄do mō. q̄ inter subm̄ & p̄dicatum aliquod est mediū. & hoc cōtingere p̄t dupl̄ vel q̄ inter subm̄ & passionē est subm̄ mediū. vel passio media. v̄ causa media. **E**xemplū primi. sicut isochelus habet tres q̄ inter habere tres & isochelē mediat trianguulus: cui primo cōvenit h̄e tres. **E**xemplū sc̄cūdi. sicut h̄ō est risibile. inter hominē enim & risibile cadit disciplinabile. v̄t supponitur p̄o nunc. **E**xemplum tertij. sicut homo est disciplinabilis. cū inter illā passionē & eius subm̄ mediet cā per quā de ipso demonstrat. sc̄z aial rōnale v̄t cōmuniter d̄r. & oibus his modis opposito mō dici potest p̄posito i mediate vel simpl̄ vel s̄m quid. i. vel imediatōe sub̄i vel passionis vel cāe. **A**d p̄positū igitur per imediata Arist. hic intellexit per se nota & indeterminabilia que carent mediū p̄ quod possint demonstrari. **D**icit t̄n q̄ licet nō cū insubet demonstrationis p̄missae sint imediate: q̄ indeterminabiles: cuiuslibet t̄n demfationis p̄ quid: p̄missae & cōclusio sunt imediate imediatōe sub̄i vel cāe vel passionis. In hac. n. demfstratione oē aial rōnale ē disciplinabile ois homo est animal rōnale. ergo &c. maior est imediata imediatōe cause. cū disciplinabile sit passio p̄ia v̄t supponitur. eadē eodē modo minor ē imediata. cōclusio v̄o imediatione sub̄i & passionis v̄t p̄. **S**i vero fiat h̄ demfatio omne disciplinabile est risibile. ois homo est disciplinabilis. ergo &c. maior ē imediata imediatione cāe. v̄t supponit p̄ nunc. minor imediatione sub̄i & passionis. p̄lo vero imediatione sub̄i t̄n. **N**otandū est q̄to s̄m quosdam modos. q̄ demfatio dicit p̄ se q̄ procedit ex p̄missis indeterminabilibus mediate vel imediate. demfstratio v̄o p̄ accidēs que ex p̄missis demfabilibus p̄cedit. sicut demfatur

triangulum h̄e tres. que d̄r per accidēs. q̄ p̄missae non sunt note nisi per resolutionē ad indeterminabilia. d̄r etiam demonstratio in potentia p̄pter eandē cām. aut d̄r demfatio per accidēs. q̄ est ex p̄ncipiis nō p̄p̄is. sicut arguendo sic. omne non aial est non risibile. omnis lapis ē non aial. ergo &c. hic. n. demfatur p̄lo per cām remotā. q̄ sicut aial est cā remota risibilitatis. sic non animal est causa remota non risibilitatis. quare proceditur ex p̄ncipiis non propriis. De talibus ergo v̄t d̄r intellexit Arist. cum dicit. non s̄m accidēs habere demfationes. **A**ddit v̄terius eos male dixisses qui dixerunt per prima & imediata debere intelligi dignitates. q̄ tunc sequeret demfationem per causam remotam esse p̄p̄ie demfationem. p̄z p̄ia. q̄ sibi conveniret hec definitio p̄p̄ie demfatiōis. v̄z. esse ex p̄missis primis veris &c. quare concludunt q̄ per prima Arist. intellexit dignitates. & per imediata p̄missas indeterminabiles. q̄ ad v̄trūq; p̄missae demfabilibus reducuntur. Ista verba multipliciter sunt dubia. primo. q̄ in eis apparet contradictio. dicit enim q̄ illa est demonstratio per se que procedit ex indeterminabilibus p̄missis mediate vel imediate. & sic triangulum habere tres demfatur per se. Sc̄do dicit q̄ illa est per accidēs que ex demfabilibus procedit. sicut cū demfatur triangulum habere tres per habere angulum extrinsecum. quare sequit̄ d̄dictio. Secundo q̄ ex predictis sequitur quāz demfstrationes geometrie qua demfatur alia passio q̄ p̄ia esse per accidēs. p̄z p̄ia. q̄ quēz talis ex demfstrabilibus p̄cedit. imo v̄t quēz demfatio cuius p̄missae non eēt indeterminabiles eēt per accidēs. & sic valde pance eēt p̄ se. p̄ia t̄n est falsum. neq; iste fuit intellectus Arist. v̄t v̄sum est prius. Tertio q̄ rō quam ipsi formant cōtra alios v̄t eē contra eos. nisi. n. aliud dicatur predicta definitio competit demfationi per cām remotā. cū sit ex dignitatibus & p̄missis indeterminabilibus vel mediate vel imediate v̄t p̄. ita. n. p̄missae illius demfationis ad imediata reducunt sicut demfstrationis propter quid. sed qualiter ad illam rōnez responderi debet. vide in questione &c.

Causas quoq; & notiores op̄z eē & priores. **C**ausas quidem quoniam tūc scimus cum causas cognoscimus & priores si vere cause sunt & notiores non solum altero modo intelligendo. sed in sciendo quoniam sunt.

Primo declarat aliam particulam definitionis. Sc̄do subinfert quendam distinctionem necessariā p̄posito. ibi p̄ora aut & notiora. **P**rimo igitur arguit q̄ demfatio sit ex causis. q̄ tunc scimus q̄n per causas cognoscimus v̄t ex p̄cedentibus p̄z. Sed demonstratio est faciens scire. quare &c. **Q**uod ille cause sint priores patet. q̄ de ratione cause est esse prius effectu si fuerint vere cause. & per hoc concluditur q̄ sint notiores. q̄ cause vere sunt effectibus suis notiores non solum altero modo intelligendo: sed etiam in sciendo quoniam sunt. **N**otandum est q̄ illa v̄tima particula non solum altero modo intelligendo dupliciter exponitur. Uno modo s̄m antiquam expositionem. q̄. i. cause p̄ quas effectus demonstratur non solum sunt notiores quo ad quid est. sed etiam in cognoscendo q̄ est de ipsis. Sc̄do alter exponitur notādo q̄ effectus potest dici causa siue cause in inferendo. eo q̄ causa a posteriori infertur & declaratur per effectum suum. causa vero est sui effectus causata in essendo q̄ in inferendo. & per consequens cause sūt effectibus notiores non solum altero modo intelligendo. i. non solum q̄ inferant ipsos. sed in cognoscendo q̄ sunt. i. cause in essendo. vel v̄t quidam exponunt non solum per eas cognoscendo effectus: sed etiam cognoscendo q̄ sunt illorum effectuum cause.

Priores autem & notiora dupliciter sūt. **N**ō enim idem ē prius natura & ad nos prius. **N**eque notius natura & nobis notius. **D**ico autē priora & notiora ad nos proxima sensui. **S**impl̄ at priora & notiora: q̄ longis sūt aut longiora qdē

uniuersalia: maxime autem proxima singularia
 et opponuntur hec adinuicē. Ex primis autē est
 quod ex propriis principiis est. idem enī dico
 primum et principium.

Subdit hanc distinctionem q̄ priora et notiora duobus
 modis dñr: v3. quo ad nos. et quo ad nām sine simplr. Il
 la dñr p̄ora et notiora quo ad nos que sunt p̄pingora sensui
 Illa v̄o simplr siue nāc notiora q̄ sunt a sensu remotiora.
 Propinqua sensui sunt singularia. remota v̄o sunt maxie
 v̄tia hoc at aliquo mō adinuicē opponit. deinde subdit ad
 remotionē dubij q̄ qz dictū est dem̄fatioez eē ex primis se
 quitur q̄ ipsa sit ex p̄p̄ijs principiis. Idē. n. appello p̄m̄uz
 et p̄ncipiū. Et q̄ hoc p3 p̄tra modernos q̄ p̄ p̄ria nō itelle
 xit dignitates. q̄nis ipsi r̄ndēant q̄ et dignitates p̄tracte ad
 certū genus p̄ncipia p̄pria dici possunt. Nota andū ē de
 mente commentatoris p̄rio p̄by. q̄ in q̄busdā sciētis idēz
 est nobis et nature notius. sicut i mathēmaticis. i. q̄busdāz
 aut ecōtra sicut i nālibus in quibus vt plimū demonstrat
 ab effectu. effectus at sūt nobis notiores. et cāe notiores na
 ture. Nota tamē q̄ vbi fiat sc̄ds p̄cessus in nālibus a cā
 ad effectum q̄ vocat p̄p̄ quid. cause erunt non solum natu
 re sed etiam nobis notiores. Cum iḡr dicit p̄bs in textu. q̄
 non idēz est p̄ius et notius quo ad nos et nature: itelligi d3
 q̄ nō est sem̄p idē. non q̄ nullo mō aut nūq̄ sit idē. Se
 cūdo notādū est q̄ v̄le et singulare nō opponunt ad inuicē
 p̄trarie. neq̄ p̄tradōrie neq̄ p̄natiue: sed relatiue. vel vt
 alij dñt opponūt oppōne prioris et posterioris. p̄p̄inquas
 at et i motū solū relatiue opponit vt p3. reliq̄ vide i q̄one.

Si autē p̄ncipiū demōstratōis p̄po
 sitio imediata. Immediata autē est
 qua est altera prior.

Notificat quosdā terminos positos i dis
 tinctōe demōstratōis. cū dñ de primis et
 immediatis. Et p̄rio declar q̄ sunt imediata p̄ncipia demō
 stratōis. Sc̄do determinat de ipsoz cognitōe. Ibi. Qm̄ aut
 oportet credere. T̄tē p̄mo p̄mittit descriptōez p̄posi
 tōis imediate et quasdam alias descriptōes ad illam p̄tine
 tes. Sc̄do sp̄s imediate p̄ncipij abinuicē distinguit. Ibi im
 mediate autē p̄ncipij. P̄rima pars in tot p̄tes diuidi pos
 set quor ponūtur descriptōes. Dicit ergo p̄rio q̄ p̄ncipiū
 demōstratōis est p̄positio imediata. dicit autē p̄positio i
 mediate qua nō est altera prior. Notandū p̄mo q̄ p̄nci
 piū demōstratōis est duplex. v3. cōplexuz et incōplexū
 Incomplexū sicut diffinitio iuxta modū loquēdi Aristote.
 In p̄rio de aia cum dicit. q̄ ipsam qd̄ qd̄ est: ē p̄ncipiū d̄mō
 stratōis. Complexū v̄o diuidit. quoddā. n. format̄ iḡre
 dit demōstratōez. sicut p̄missa idē demonstrabilis: quoddāz
 autē virtualiter sicut dignitas p̄ria. De p̄ncipio cōplexo t̄
 p̄rio q̄ sc̄do mō loq̄tur hic Aristo. Sc̄do notandum est
 q̄ p̄ncipiū cōplexū dem̄fationis eē p̄p̄onem qua non est
 altera prior: dupl̄r itelligit. s. vel simplr vel sm̄ quid. Exē
 plum p̄mi. sicut dignitas p̄ria. vt de quolibet dñ eē vel nō
 esse. ipsa enī est omnibus alijs prior et notior. et nō h3 me
 diam per quod p̄bati vel demōstrari possit. et hoc est q̄
 ex terminis cōiūnis. est p̄stituta per illum modū distictōis
 Exēplū sc̄di. sicut illa p̄positio de p̄ucto ad punctum re
 ctam lineam ducere contingit. Dicit. n. p̄positio imediata
 qz i geometria nullas habet p̄p̄onem priorē qua sibi demō
 strari possit q̄nis aliā habeat absolute priorē. Aristo. igitur
 illam diffōnem intellexit cum illa adiectiōe vel simplr vel
 sm̄ qd̄. Dicere autē p̄missaz imediatā imediatōe diffōis. i.
 imediatōe p̄clusiōis. et imediatōe cōpōnis ē multa v̄ba ini
 cē texere extra mentē Ari. T̄tē q̄ cōiter dubitat an aliq̄ d̄
 gnitas h̄eat p̄p̄onē ea priorē. T̄tē q̄ sic qz illa negatiua d̄ nul
 lo s̄it dñ eē et nō eē est dignitas vt cōiter p̄cedit. et t̄n prior
 ipsa ē illa affirmatiua. qd̄ h3 ē v̄l nō ē. cū affirmatio sit prior
 negatōe. vt dñ p̄ hui. Sc̄do arguit sic. aliq̄ dignitas ē
 dem̄fabil. ḡ et. assumptū p3 de illa oē totū ē mai' sua pte
 q̄ est dignitas. eo q̄ intellectus terminis statū itellect' sibi assen
 tit. et t̄n demonstrat vt p3 per Alacem. 2. p̄spectiue. q̄ hoc

modo demonstrat. oē qd̄ alter cōtinet et aliqd̄ vltra ē eo
 maius. s3 omne totum cōtinet partem et aliqd̄ vltra. ḡ et.
 Ad hec r̄ndent quidā moderni. q̄ due p̄me dignitates
 sunt iste. qd̄libet est vel nō est. et aliqd̄ est. et iste nullas ha
 bent priorēs. illa vero negatiua nō contingit idēz simul esse
 et nō eē est illis affirmatiuis posterior. quare cōcedendum
 est q̄ habet aliquam absolute priorē. Dñt tamen q̄ i ge
 nere negatiua: nulla est prior: illa negatiua. Sed q̄quid sit
 puto illud dictum p̄nci ponderis esse. q̄ illa aliq̄d̄ ē sit di
 gnitas. et si dignitas eēt qd̄ nō puto: eēt posterior: illa. qd̄ h3
 est vel non ē: quia h3 sit in terminis min' cōplexa: quo t̄n ad
 intellect' adhesionem ē posterior: qz min' intensiue est apta
 credi. Ad 2m̄ dñt p̄mo illā. oē totū ē maius sua parte. nō
 esse dem̄fabilē: cū nō sit dubitabilis debite intellecta. s3 po
 test p̄bati it̄i vel illi neganti illā: sicut fecit alacem loco allega
 to. Sc̄do dicunt q̄ ipsa nō debet dignitas appellari: vt infra vi
 debitur de m̄te Arist. et linco. et p̄ter q̄ vna dignitas aliā
 dignitatē absolute priorē h3: q̄nis due sint: que cōiter p̄
 me dignitates appellant. s. quodlibet est vel nō ē. et nō cōtin
 git idēz s̄it eē et nō eē. et de his loquit̄ Arist. infra cu3 dicit.
 q̄ dignitas ē quā necesse ē quēlibet docendū h̄e. q̄re et.

Propositio autē est enūciationis altera pars
 vñū de uno. Dialectica quidē est similiter acci
 piens quodlibet. Demonstratiua autem deter
 minate alterum quoniam verum est.

Sc̄da descriptio. p̄p̄o est altera ps enūciationis enū
 cians vñū de vno: tal' autē p̄p̄o ē duplex. v3. dialectica et de
 mōstratiua. dialectica ind̄f̄nter eē p̄t vtraz pars p̄dictio
 nis. dem̄fatiua vero altera pars t̄n et determinata cōtradi
 ctionis eē potest. Notandū p̄mo: q̄ iste terminus p̄p̄o.
 dupl̄r accipi p̄t. Vno mō p̄ qualibet ofone p̄fecta signifi
 cante verū vel falsum. et sic accipitur p̄mo peribermēntas.
 Sc̄do mō p̄ illa p̄p̄one que ē altera ps alicuius p̄positi sub
 forma dubitationis que p̄missa esse possit in topico syllo
 vel dem̄fatiua. vt si querat vtruz celū sit mobile vel non ē
 mobile: illa. celum est mobile: erit p̄positio vt accipitur hic.
 Et si arguatur q̄ tunc nulla p̄p̄o erit p̄ncipiū imedia
 tum: eo q̄ p̄ncipia imediata non sunt dubitabilia. R̄ndet
 qz h3 fm̄ se non sint dubitabilia p̄poni t̄n p̄sit sub forma du
 bitationis. sicut licet per se notum sit oē totum esse mai' sua
 parte: potest tamen sub forma dubitationis p̄poni vtrum
 omne totū sit maius sua pte. Notandū est sc̄do q̄ i hoc
 dialecticus et p̄p̄ie dem̄fator: dñt. qz dem̄fator: semper ex
 necessarijs p̄cedit: et ea que ab ip̄o p̄cludit̄ necessaria s̄nt.
 et per p̄ns p̄posita aliq̄ p̄p̄one sub forma dubitationis vbi
 altera pars necessaria fuerit illam t̄n accipiet. alteram relin
 quendo. De contingentibus v̄o non se intronmittit. Diale
 cticus autē qm̄ ex p̄babilibus p̄cedit vtranz partē p̄posite
 q̄nis accipere et p̄cludere p̄t cum vtraz p̄babilis fuerit
 qm̄ ad vtranz viam h3 p̄babilem arguendi. Semper ta
 men qm̄ concludit alteram t̄n cōcludit. Et quibus p3 d̄ria
 inter p̄positionem demonstratiuam et dialecticam quam
 Arist. hic intendit. Est enim dialectica huius nature. q̄ nō
 minus dialecticus h3 viam ad p̄radictorū accipienduz
 tanq̄ p̄missam. q̄ ipsam. sicut etiam viam h3 ad probā
 dum q̄ m̄deca dilexit filium: qz mater et viam ad probā
 dum q̄ non dilexit. qz interfecit. Dem̄fatiua vero huius
 est nāc q̄ illam determinate dem̄fator: accepit. et eius p̄tra
 dictorū accipere et p̄cludere p̄t tanq̄ p̄missam. sicut triangu
 lum h̄e angulū extrinsecū. Nō habere tamē p̄ inconne
 nientī eandem p̄p̄onem dialecticā et dem̄fatiuā dici posse.
 sicut non inconnent eandem esse necessariā. et t̄n topice ar
 gumentabilem. q̄ enim mundus sit factus vel non sit fact'
 est p̄blema neutz: vt vult Arist. et t̄n de facto altera ps ē ne
 cessaria. quare et.

Posteriorum

Enunciatio autem dictionis quilibet pte.
Tertia descriptio. enunciatio est vtranz partem contra dictionis accipiens. verbi gratia hec ppositio. triangulum bz angulum extrinsecu: vel non bz angulum extrinsecum: est enunciatio. **N**otandum e primo q enunciatio duobz modis accipi potest. Uno mo p qualibet ppositione in differenter. & sic accipitur pmo per hinc mentias: quilibet enim ppositio aliquid enunciat. scdo modo magis stricte. q sic describi potest. enunciatio est distinctiva ex dictionis co pposita sub dubitatione. pponibilis. quorum altera ps sylli topici vel demonstratiui potest esse premissa. & sic accipitur in pposito. & sic limitari dz distinctio posita in textu. **N**otandum est scdo q enunciatio & pblema in hoc distinguuntur. quia enunciatio respicit premissas sylli topici vel demonstratiui: pblema vero respicit conclusionem. qm enim d alio quo dubitatur q pot sillice concludi topice vel demfatiue tale questum problema appellatur. verbi gra. si queratur vtrum homo sit ronale vel no. vel vtrum medea filius dixerit vel non dilexit. qm vo de aliquo dubitat q in sylllo topico vel demonstratiuo ee potest. premissa dicit enunciatio vti si querat vtrum homo sit aial ronale vel non. hec disti ctiva homo est aial ronale vel non e aial ronale enunciatio dici debet. **E**x quibz primo inferitur q sicut ead ppositio in diuersis syllis pot ee conclusio & premissa. ita eadem disti ctiva enunciatio esse potest & pblema. Sequit scdo q vbi aliqua premissa demfationis fiat inde moftrabilis. distincti ua formata de ipa. & dicitio ipsius enunciatio dici potest. no tm pblemata: saltem respectu sylli demonstratiui: licz forte no inconueniret respectu topici sylli. Sequitur tertio q vbi pcluditur vltima passio alicuius subiecti: & ex illa conclusio ne & dictione ipsius fiat distinctiva. erit problema. & non enunciatio quo ad syllm demonstrationis.

Contradictio autem est oppositio cuius no est medium secundum se.

Quarta descriptio. dicitio est oppo cuius non e mediū fin se. **N**otandum est pmo. q in predicta diffone ponitur ly oppositio tanqz genus. diuiditur enim oppositio in opponem pnam: dictionem. pnatiuam & relatiuam. vt habet videri in postpredicamentis. cu aut dicitur. cui non e mediū fin se: ponitur tanqz dria: per qua differt oppo sitio dictione ab oppositionibus predictis. **N**otandum est scdo q duplici de ca verificatur q contradictionis no fit mediū fin se. pmo q: inter dictione non ee mediū cōpe tit contradictioni per se. non rōne alterius oppositionis q fit in alijs oppōnibz aliquo mō no inueniatur mediū h e rōe oppōnis dictione. qua includunt ad ipsas eniz aliquo mō reducitur. vt pz in postpredicamentis. Scdo q: inter con tradictoria simpliciter loquendo nullum e mediū. non est mediū forme neqz subiecti vlr de quocūqz subiecto lo quendo. **N**ulla. n. est forma inter hoicm & no hominem nullum et ens quod no fit hō vel no homo. p rariorū vo quedā sunt vtroqz modo mediū hntia: sicut albu & nigrū pmo rōne forme sicut viride vel rubrum. scdo rōe subie cti sicut celum qd neqz est albu neqz nigrum. quedā vero p raria rōne subitū mediū hnt sicut calidum & frigidū interque no reperitur forma media: quoz neutz cōpetit corpora celesti. p ratiue aut opposita qzuis no hēant me dium forme. tm hnt mediū subiecti. lapis enim neqz est videns neqz cecus. verum est tm q ex parte eorum subie ctorum circa que fieri habent tam p raria imediata qz p ratiue opposita non hnt mediū. nullum enim est aptuz videre in tempore. in quo est aptum q non sit videns aut cecum. neqz aliquod est aptum recipere caliditate vel frigiditatem. quod non hēat alterum illorum. sed hoc non est vlr respectu cuiuscunqz subiecti: & in hoc differunt a con tradictorie oppositis

Pars autem contradictionis que aliquid de aliquo est affirmatio est. Que vero est aliqd ab aliquo negatio est.

Dicit q illa pars contradictionis que aliquid de aliquo affirmat est affirmatio que vero aliquid ab aliquo remo net dicitur negatio: siue ppō negatiua. sicut homo est risi bilis. & nullus homo est risibilis. **N**otandum q cōtra dictionum complexum & affirmatiuum aliquid actualiter de aliquo affirmat. sicut illa. homo est risibile. negatiuum vero actualiter negat: sicut ista non homo est risibile. incō plexum vero solum aptitudinaliter aliquid affirmat vlr ne gat. sicut homo & non homo.

Immediati autem syllogistici principii positionem quidem dico quam non est monstrare: sed ponere: neqz necesse est habere aliquem docendum. Quam vero necesse est habere docendum quemlibet dignitatem uel maximam ppo sitionem. sunt enim quedam huiusmodi. hoc. n. maxime in huiuscemodi cōsueuimz nomē dicere.

Diuidit pncipiū imediatū in spēs suas. & primo fac hoc scdo subdiuidit vnū mēbrum. ibi. **P**ositionis est. **I**ntēdit igitur q imediati principij due sūt spēs. pma ē positio. 2^a ē dignitas. positio ē principū imediatū qd demonstrari non contingit. no tm ē necē quēlibet docendum habere ipsam si cut anguli recti sunt equales. dignitas vero est pncipiū in demonstrabile: quā ē necē quēlibet docēdū hēre. quedā. n. h^o p pōnes sūt: quas cōsueuimus noiare dignitates siue sub h^o noiē maxima. ita q p pōnes maxime appellat. sic de quolibet dē ee vel no ee & filis. **N**otanduz est q d nūero. p pōnum p se notaz qdā sunt ex terminis cōsimis pstituta. qz notitia ē cuiuslibet addiscēti necia. sic illa ppō de quolibz dē ee vel no ee: fundat super pceptum entis: cui^o notitia cuiuslibet addiscēti ē necia: eo q pceptus entis est p mus pceptus vlr intellectus: a quo alij pceptus virtualr vel formalr absoluti no pnt: & p hoc tales p pōnes neces se est quēlibet docenduz hēre. qz necesse ē eis assentire sta tim si pponant debite intelte. te vel necesse est habituz ha bere quo intellectus talibus pncipijs dissentire non possit. & hoc et est. q: in quacūqz scia aliquis doceat hmoi pnci pta cōsimia sunt tanqz superiora vel vlr pcurrentia. quo rum vitate oēs alie vitates roborant. **Q**uedam vo sūt p pōsitiōes p se note ex spālibus terminis cōstitute: sicut an guli recti sunt eqles. de puncto ad punctū rectā lineā ducē ptingit. quas no ē necē quēlibz docēdū hēre eo q hoz spe cialitatem terminoz notitia no ē necia cuiuslibz addiscēti. no. n. necesse est docendū i mā de aia intellectina scire q anguli recti sunt eqles. **P**rimē igit p pōnes antonomasice digni tates appellant: & maxie p pōnes eo q i roboratiōe veri tatis sunt pime & maxime. sicut. n. in rebus vll agentibz nālibus ē ad vnū primū deuenire. s. pmas cam qd ē i virtu te maximū inf agentia vlr. ita in p pōnibus per se notis ē ad aliqā vel ad aliqz maximas deuenire. que etiā digni tates dicunt. & istis p pōnibus due p p rietates ab Arist. h attribuant. **P**rima ē q sūt indēm rables. Scda ē q ne cesse ē quēlibet docendū hēre ipas. **D**e his et loqz cōmēta tor. 5. de aia cū dicit. q p n^o pma hēmus nesciētes vlr & qli ter veniant. **S**cdo vo p pōnes ab Ari. pōnes dicuntur **Q**uibz duas attribuit p ditiōes. **P**rima ē q sūt indēm on strables. scda q no necē ē quēlibz docēdū hēre ipas. **D**z tm intelligi q sūt indēm rables vel absolute vel in scia in q sūt pōnes. **H**ec. n. ppō quecūqz sunt equalia vni tertio i ter se sunt equalia positio dici pōt. & ē simplr indēm rabi lis. illa vo de puncto ad punctū rectā lineā ducere contin git. ē positio: que i nāli pbia demonstrat per hoc mediū pūctus no ē pūcto p tmu neqz cōtiguus neqz p r ens: sic pz. 6. phy. veritatem in geometria in qua ē positio non de monstrat. **E**x quibz duplex apparet dria interpositioez & dignitatē. prima qz dignitatē necesse ē quēlibet docendū hēre: no at positionem. scda qz dignitas ē simpliciter & in q cunqz scia indēm rabilis: alique vo positiones sunt in aliq scia dem rables. h no in ea scia in qua sunt pōnes. **N**o tandum ē scdo. vt hē a p bō. scdo elen. q pncipia sūt mima

inquantitate & maxima in virtute: sicut. n. in actionibus naturalibus agentia particularia sunt valde multa. vltia vero valde pauca: maioris tñ virtutis sunt vltia q̄ particularia. ita p̄ncipia demonstrationū indemonstrabilia sunt pauciora p̄missis fortius maliter ingredientibus demonstrationem: & maioris virtutis. eo q̄ ad plura se extendunt. id̄ quedā ex eis merito maxie appellantur. eo q̄ sunt maxime in virtute.

Positionis at̄ q̄ qdē quālibz p̄ncipiū enūciationis accipiēs: ut dico eē aliqd̄ aut nō eē suppositio ē. Que vō sine hoc diffō est. diffinitio enī positio quedā ē. **D**icit. n. arithmetic⁹ vnitatez idiuisibile eē sc̄bz quātitatē. Suppō at̄ non est. **I**d. n. qd̄ qd̄ ē. vnitas: & eē unitatem nō ē idē.

Describit spēs pōntis dicens. q̄ quedā est positio que significat esse vel nō eē. & hec vocat̄ suppositio. Quedā vero nō significat aliquid eē vel nō eē. & hec vocatur diffinitio. Verbi gratia arithmetic⁹ premitit hāc diffinitionem vnitas est idiuisibilis s̄m quantitatē supple discretāz. hec autem diffinitio positio dici debet: cū eam premitit arithmetic⁹ tanq̄ p̄ncipiū. non autem ē positio eo q̄ non significat eē vel nō eē. nō enim idē ē quid est vnitas & ipsaz vnitate ē. **D**ubitar quia quelibet positio est. ppō. vt p̄ per diffinitionem positionis. etiam q̄ positio est species immediate positionis. vt p̄ in textu. sed diffinitio nō ē pro positio. ergo diffinitio nō ē species positionis. quare & c̄.

Ad hoc dupliciter respondetur. p̄mo q̄ immediatū p̄ncipiū in plus se habet q̄ immediatā ppō. diffinitio enīz p̄ se nota ē p̄ncipiū immediatū: nō tamen ppō immediatā. Aristoteles igit̄ posuit positionem sub p̄ncipio immediate cum dicit̄ immediatū p̄ncipiū. Talis igitur positio conuenient̄ dicit̄ poterit in positionem complexam que suppositio dicit̄. & impōnem incomplemam que vocat̄ diffinitio. Alii responderi potest q̄ licz diffinitio non sit. ppō actū. ipsa tamen virtualit̄ est ppō. habita enim aliqua diffinitione per se nota statim scit̄ illam in eē subiecto suo. Et si dicat̄ q̄ Aristō. eam distinguit a suppone in eo q̄ non dicit̄ eē vel nō eē. quare in eo q̄ positio nō videtur eē ppō actū. neq̄ potentia. **N**egatur consequentia. sufficit enī q̄ ipsa per se sumpta nō dicat̄ eē vel nō eē. sed consequenter. quia per se nota iuncta cum diffinitio in ppōne faciat. vel apta sit facere ppōnem. que positio erit appellanda.

Notandum est sc̄dm aliquos q̄ si hoc verbum est. sumatur compositiue quando diffinitio predicatur de diffinito. sicut hic. homo est animal rationale. tunc diffinitio dicit̄ esse vel nō eē. si vero expositiue tñ non dicit̄ esse vel nō eē. hoc non puto bene dictum. quia qualitercunq̄ sumatur ly est. sine expositiue siue compositiue sola diffinitio p̄ se nihil affirmat aut negat. licz propositio composita ex diffinitione & diffinito dicat̄ eē vel nō esse. quare & c̄. **N**otandum sc̄do vt ex predictis colligi videtur q̄ quatuor sūt genera p̄ncipioz. quedam enim sūt quibus terminis intellectus statim sine discursu assentit intellectus. sicut de quoilibet dicit̄ eē vel nō eē. quedam vero quibus statim intellectus assentit mediante aliquo ipceptibili discursu: sic oē totū ē mat̄ sua pte. q̄ intellect⁹ imperceptibiliter hunc discursum format. omne quod alterum continet & aliqd̄ vltra est eo mans. sed omne totum p̄tinet partē & aliqd̄ vltra. ergo & c̄. quedam quibus assentit intellectus per d̄mōstrationem: sicut de puncto ad punctū rectā lineā ducere. p̄tingit cui assentit p̄ d̄mōstrationem q̄ h̄. 6. p̄physi. Quedam at̄ sūt q̄ intellectus statim p̄ d̄mōstrationem assentit. sicut diffinitōes p̄ se note. **D**ubitar circa exemplum p̄bi. quia dicit̄ p̄b. 7. metaphy. q̄ i bis q̄ sūt p̄ se idē d̄p̄z & eē ip̄m: sicut hō & hoies eē: ergo p̄ idē diffinitio vnitatis & unitatem eē. **A**d hoc r̄idet̄ cōcedendo q̄ vnitas & unitates eē idem sunt. s̄ h̄ voluit p̄b. dicere q̄ diffō vnitatis nō debz esse vel nō eē affirmatiue vel negatiue. Et si arguit̄ q̄ Aristō. in topicis dicit̄ q̄ diffinitio significat quid ē eē rei. intelligit̄ q̄ significat quiditatēz. vel eētā rei quare & c̄.

Vniā aut̄ ōz credere & scire rez in h̄mōi b̄ndo syllogismū que uocauimus demonstrationem. Est aut̄ hoc qd̄ ē ea scire ex qb̄ est syllogism⁹. necesse ē nō solū precognoscere p̄ncipiū

aut quedāz: s̄z ē magis. semp. n. p̄pter qd̄ unūquodq̄z tale ē: illud magis est: ut pp̄ quod amamus: illud magis amicū ē. Quare siquidez scimus p̄ prima & credimus: illa quidez scimus & credim⁹ magis. qm̄ pp̄ illa & posteriora.

Determinat de cognitione p̄ncipioz immediatoz s̄m ex positioz Linco. hic ponit̄ tres p̄lcones. Sc̄da ibi. **I**d̄ p̄t̄ at̄ credere. Tertia ibi. **M**agis at̄ debentem p̄ia p̄lo p̄ncipia prima aut oia aut quedā nō solum p̄ia sc̄iunt̄ sed et̄ magis sciunt̄ & credunt̄ q̄ p̄clusiones. prima pars p̄z ex precedentibus: cum demonstratio sit ex prius & c̄. 2° pars p̄batur sic. per ipsa p̄ncipia nos scimus & credim⁹ cōclusiones: & ex precedentibus partz. eo q̄ scimus cōclusiones per h̄i syllogismū demonstrationū. qui p̄cedit̄ ex p̄ncipiis p̄mis. s̄z pp̄ qd̄ unūquodq̄z ē tale & illud magis. q̄ p̄ncipia magis credunt̄ & sciunt̄ q̄ p̄lcones. Tenet̄ p̄ia cum maiori. minor p̄z exemplo: q̄ si amam⁹ aliqd̄ pp̄ alterum illud pp̄ qd̄ amam⁹ ē magis amicum. si enim diligis magistrū pp̄ discipulū. sequit̄ q̄ magis diligis discipulū.

Que & c̄. **N**otandum ē p̄mo s̄m linco. q̄ illa ppō ea pp̄ q̄ alia sunt sc̄ta. sūt magis sc̄ta. p̄bari p̄t̄ p̄ d̄mō Arist. in p̄ma p̄bia. videlz si cā & cārum fuerint vniooca. cā illo vni uoco dicit̄ s̄m magis & minus. **N**otandum est secundū s̄m ip̄m q̄ cum dicit̄ p̄ncipia magis sc̄i q̄ p̄lcones nō accipit̄ scire maxie pp̄rie. quia tale solis competit̄ p̄clusionib⁹ demonstratis. vt d̄mō est p̄ria. s̄z accipitur scire pp̄rie vel magis pp̄rie. tale. n. p̄ncipiis & cognitionib⁹ cōp̄etere p̄t̄. q̄re & c̄. **N**otādū 3° q̄ multip̄l̄ expōi p̄t̄. q̄re dicit̄ diffinitio aut oia aut quedā: p̄mo sic. q̄ si p̄lo p̄batur p̄ oia p̄ncipia p̄ que p̄t̄ p̄ se p̄bari. tūc oia p̄us & magis sciunt̄. Si vō per q̄dam tñ vt sepe p̄tingit tunc quedāz erūt p̄us & magis nota. Et hunc p̄nto rectum fuisse itelle ctum illoz v̄boz. Quidam vō dicunt q̄ dicit̄ aut oia aut quedam. qm̄ aliqua sūt p̄ncipia demōstrabilia. sicut triangulū h̄re angulū extrinsecū. que equaliter ignota sūt sicut conclusio. donec fuerint declarata. Quedam vō sūt q̄ statim p̄posita sunt magis nota p̄lcone. s̄z hoc nihil ē. quia si ne p̄ncipia sint demōstrabilia. siue nō. nūquā p̄ ipsa d̄mōstrabūt̄ p̄lcones qm̄ prius & magis sciunt̄. **A**lii dicunt sc̄do q̄ qd̄am effect⁹ sūt notissimi per sensum. sicut solem eclipsari. & tunc p̄ncipia p̄ que demonstrant̄ nō op̄z esse simpl̄ magis nota. Iterum hoc nihil est. q̄ dum per illa p̄ncipia demōstrabit̄ effectus necessario ipsa prius sciunt̄ & magis. Tertio aliter dicunt q̄ supra dictum erat q̄ quedam p̄us tpe cognoscunt̄ sicut maior. quedam simul sicut minor. **H**oc ē nihil ē. ibi. n. de eo qd̄ p̄tingit loq̄ Arist. & de p̄ncipia demonstratione & p̄missis demonstrationis. hic vō de eo q̄ neciū ē. de demonstratione simpl̄. & de p̄ncipiis mediatis vel immediatis. per que p̄lo aliquo in d̄ p̄bari p̄t̄

P. s̄z minor: si tpe sc̄ri possit. tamen seip̄ p̄missis p̄us nā sciunt̄. quare non obstat̄ quin p̄cedēdam sit oia p̄us sc̄ri q̄ p̄lo. quare & c̄. Quidā autē moderni alia dicit̄ p̄ter intentionem Arist. vt p̄nto. p̄mo q̄ hoc dictum verificari p̄t̄ quo. ad p̄ncipia incompleta. nā ante oē d̄mōstrationem ōz p̄cognoscere p̄ncipia incompleta transcendētia. nō at̄ p̄ncipia diffinitiva. sc̄do q̄: an̄ oē d̄mōstratione: ōz p̄cognoscere dignitates maximas aut supponēs aut communes animi cōceptiones. Tertio q̄: necesse est an̄ oē d̄mō conclusionem sc̄re p̄missas. nō autem omnia p̄ncipia extrinseca. Quarto quia maior aliquando sc̄itur prius. s̄z minor simul cum p̄lcone. **P**rimū duo modi sunt extra mētem. Arist. cū ibi non de p̄cognitionibus loquatur. de quibus locutus est in p̄bemiō. sed de cognitione perfecta p̄ncipioz: aut cōpletam notitiā cōclusionis. **P**roterea non

accipit Arist. ly oia. sic vlt vt de oibus principijs oium cōclusionum loqui intendat. sicut isti attribuunt. sed referre i tendit cuiuslibet conclusioni per se oia sua principia vel qdaz Tertius adhuc vñ minus rōnalis. Postissime. n. Arist. hic loquit de principijs immediatis. premisse vō rarissime sunt immediate. De quarto modo dictus est prius.

Cō pōt at credere magis q̄z scit: que nō cōtingunt: neqz sciens neqz melius dispositus: q̄z sciens. Accidit at hoc nisi aliqs credētuz p demonstrationem precognouerit. Magis credere necesse est principijs aut oibus aut quibusdaz q̄z conclusioni. Magis autem debentem habere sciam per demonstrationem.

Secunda p̄lo. nullus magis potest credere conclusioni q̄z principijs. Probatur sic. neqz sciens neqz melius dispositus q̄z sciens magis credere pōt conclusioni q̄z principijs. ergo rē. t̄z p̄ia inductive. assumptū relinquit tanq̄ notum: et pōt declarari ex precedenti p̄cone. Nam si magis sciunt p̄ncipia q̄z p̄clusiones sequitur q̄z neqz sciens neqz melius dispositus magis credere pōt conclusioni q̄z principijs. Deinde subdit. accidit autem hoc: vt aliquis sit melius dispositus q̄z sciens. vbi aliquis credentim precognouerit p̄ncipia p demonstrationem. Deinde ad declarationem sue conclusionis subdit q̄z debentem habere scientiam per demonstrationem necesse est magis credere principijs q̄z conclusioni quasi dicat. cum dictum fuerit q̄z nullus magis credere potest conclusioni q̄z principijs: intellexi de eo qui bz sciantim per demonstrationem. quod pro tanto dicit: vt cōmuniter exponitur. quia de aliquibus effectibus potest haberi scia per sensum et non per principia sua. sicut quis cognoscere potest et scire ad sensum solem eclipsari: eius tamen cām ignorādo: tunc non oportebit eum magis credere p̄ncipijs q̄z conclusioni. **M**otādū est primo cum hec sit expositio L inco. q̄z fm eum per contingere hic Arist. intelligit sequi ex alio. Principia igitur prima dicuntur non contingere. q̄z nō ex alio sequuntur neqz pbant. et hoc modo loquendi dicit ipse arist. sepe vsu fuisse. **M**otādū est scō q̄z per ly melius dispositus q̄z sciens intelligit habētē habitum p̄ncipiorum p̄morum. ille enim habitus cū scientia pprie nō dicatur. sed intellectus. videtur eē melior habitus: et per se frequens habēs ipm dicitur melius dispositus q̄z sciens. Ex quo inferit q̄z si aliquis sciret. a. cōclusiones p̄missas demonstrabiles. respectu illarum p̄missarum. diceretur sciens. **M**abēs autem noticiam p̄ncipiorum eiusdem p̄conis indemonstrabilium diceret melius dispositus q̄z sciens. **L**ittera ergo sic est cōstruēda fm eum. non pōt autem aliquis magis credere que scit. i. p̄cones de q̄bus maxime pprie scia hētuz: q̄z que nō p̄tingunt. i. q̄z p̄ncipia p̄ma que ex alijs nō pbantur: neqz sequuntur demonstratiue. q̄z neqz sciens. s. habens noticiam p̄conis per p̄missas cognitās per demonstratiōem: neqz melius dispositus q̄z sciens. i. habens noticiā vel habitam p̄ncipiorum pōt magis credere conclusioni. Accidit autem hoc. s. q̄z aliquis sit melius dispositus q̄z sciens: nisi cōtingat q̄z aliquis credentim precognouerit supple p̄missas p̄clusionis per demonstratiōem. quasi dicat. q̄z tunc non dicitur melius dispositus q̄z sciens. **R**esiduum littere p̄z. **A** q̄busdaz at alijs antiqs expositōibz pars hec fuit aliter introducta. vt. s. Arist. alia p̄neret p̄batiōem p̄clusionis p̄cedentis. arguēdo sic. nullus pōt magis credere p̄clusioni q̄z p̄ncipijs. ergo neqz cōclusio pōt magis sciri q̄z principia. quare principia magis sciunt. **A**ssumptum p̄z. q̄z neqz sciens neqz melius dispositus q̄z sciens magis pōt credere conclusioni. Accidit autē hoc incoueniens. s. q̄z q̄s magis credat cōclusioni: q̄z p̄ncipijs nisi h̄ns noticiā p̄ demonstratiōem p̄z: et magis cognoscit principia q̄z p̄clusionem. **L**ra igitur sic constructur. **N**ullus magis credere potest que nō p̄tingit. i. p̄cones quas p̄tingit eē necessitas: p̄ncipijs t̄m ex tribus scitis: q̄z p̄ncipijs q̄ mouit: aut q̄z neqz sciēs neqz melius dispositus q̄z sciens. i.

h̄ns habitū p̄morum p̄ncipiorum illud facere pōt. accidit autē hoc rē. exponit sicut p̄z. **M**otādū ē tertio q̄z p̄ter itellectū supius datū: illi termino magis dispositus q̄z sciēs que p̄to magis eē ad mētē Ari. posteriores alios posuerunt i tellectū qdā enī dicit q̄z p̄ scientē Ari. intelligit solum habētē q̄z alicui p̄conis. p̄ magis dispositum q̄z sciētē intelligitur h̄ns q̄z et pp qd illi. Alij vō q̄z sciens ē h̄ns noticiam que h̄ in scia subalternata: magis vō dispositus q̄z sciēs ē h̄ns noticiā: q̄ h̄ in subalternatē. et hoc in idē redit cū p̄ori. Sed istos modos min⁹ p̄to de intēōe arist. q̄z p̄mum. et minus eē ad p̄positū suū. vt patere pōt p̄siderātī. Alij vō q̄z p̄ sciēs intelligit h̄ns sciam exercitio studij: p̄conem t̄m h̄ns ineptā: s̄z melius dispositus ē h̄ns bonitatem p̄conis ad sciētiam acq̄rēda. Alij q̄z sciens ē sciens materie p̄unctum sicut hō aut intellectus human⁹ melius dispositus q̄z sciēs ē sciens separatim sicut deus. et intelligentie. Sed isti duo modi si bene p̄siderentur remotissimi sunt a proposito Arist. hic. sed hic transeo.

Non solum autē ōz p̄ncipia magis cognoscere et magis ipsis credere q̄z ei quod demonstrat sed neqz aliud ipso credibilius esse: neqz notius oppositis principijs: ex quibus erit syllogism⁹ p̄re deceptionis si quidez ōz et scientē non incredibilem esse simpliciter.

Tertia p̄lo. nō solum principia magis credūt et sciunt q̄z p̄cones. sed et nihil ē credibilius p̄ncipijs p̄mis in eorū vitate. neqz aliqd credibilius in falsitate oppositis ip̄orum ex q̄z sit syls p̄re deceptionis. **C**ōclusio pōt sic p̄bari. p̄ncipia p̄ma sunt notissima. et eis nāliter statim adheret intellectus. sic vt nāliter dispositus nō possit eis dissentire. neqz eorū oppositis assentire. ergo rē. t̄z p̄ia. et assumptū p̄z q̄z dissentiens p̄mis p̄ncipijs nō pōt simplr scire: eo q̄z eēt in credibilis cū his non assentiret: quib⁹ maxime ē assentiendum et hoc ē qd volebat Arist. in textu cū dicit: si quidem ōz simplr scientē nō incredibilem eē. **M**otādū ē q̄z d̄nt syls p̄re deceptionis sine ignorātie. et syls falsigraph⁹. q̄z syls p̄re deceptionis d̄nt syls p̄cedens ex opposita alicui p̄ncipij: sicut nullū totū ē mai⁹ sua pte. tu es aliquid totuz. ergo rē. **E**t posset añs p̄suaderi. q̄z nullum infinitū ē altero infinito maius. sed et totū et pars sūt infinita cū sint diuisibilia in infinitū. quare rē. **S**yllus at falsigraphus ē p̄cedens ex aliquo p̄ncipio male intellecto. sicut arguendo sic. oē totum ē maius sua pte. sed tu es aliqd totū cui⁹ aia est ps g tu es maior: aia tua. **C**ōclusio igit ē falsa cum aia tua itellectiua ē indiuisibilis. quare opz antecedens eē falsum hoc autem contingit p̄ maiori. quia illud principium assumitur vlt de qualibet parte. sed sic non est verum. imo soluz verificatur de parte quantitativa. aia vero non est pars quantitativa. sed essentialis.

Quibusdam quidem igitur p̄pter id quod ōz prima scire non videt scientia esse simpliciter. Quibusdā autem esse quidem: omnium tamē demonstrationem esse. quoz neutrum neqz verum neqz necessarium est.

Hec ē vltima pars p̄mi capli in qua p̄hs quosdā remouet errores q̄ ex p̄dictis ori possēt. et diuidit i duas ptes **P**rimo recitat errores quorūdā. cū rōnibus eorū. Scōdo remouet illos ibi. **M**os at dicimus. **I**tem primo illos errores recitat. 2⁹ rōnes eorū. ibi. **S**upponētes quidē. **D**icit igit p̄mo. q̄z p̄cessus eēt p̄cedentib⁹ q̄z ad scire p̄clusiones opz scire p̄ncipia p̄ia. qdā sūt. q̄z ex b̄ p̄cludit q̄z nihil p̄tingit scire. qdā at sūt p̄cedētes q̄z p̄tingit aliqd scire. quib⁹ cōcessis vñ q̄z oīuz sit scia p̄ demonstratiōez. neutz at boz ē vey neqz necessariū. i. nō necio seq̄ ex p̄dictis.

Supponētes enim nō eē oīno scire. hi in infinito uolunt reduci tanq̄z sunt utiqz scientes po

steriora ppter prima: quorum non esse pma re-
cte dicentes. Impossibile enim est infinita tran-
sire. Si vero stent & sint principia. hec ignota eē
cum demonstratio ipsorum non sit. quod vō di-
cunt esse scire solum. si enim non est prima scire
neq3 que sunt ex eis est. scire simplr neq3 ppe
sed ex pditione si illa sint.

CRō pime opinionis fuit ista. aut principia demonstra-
tionis in infinitū pcedūt: aut est aliqua pma principia d-
venire. Si dicatur pmiū: est ea que sunt infinita nō cōtigat
intellectū transire. tunc intellectus devenire poterit ad ali-
qua pma sine ad aliqd pmiū. & per pns non scire poterit
aliquid primum pncipiū. S3 ignorato pmo ignoratur &
posteriora. quare tūc nihil cognoscet. Et dicit pns q̄ i hoc
recte dicit dicentes q̄ nō sciuntur posteriora: ignorato p-
mo. Si vō non sit pcessus in infinitū: sed sit ad aliqua pma
principia devenire. tūc sequitur q̄ illa pma nō sciuntur: quia
oē scire ē per demonstrationem. principia vero pma non
demonstrari possunt: eo q̄ tunc hārent p̄iora per que de-
monstrāretur: & sic non erunt pma. quare pma pnci-
pia nō sciuntur: & per pns neq3 posteriora proprie & sim-
pliciter sciuntur. Sed forte sciuntur cōditionaliter. vtp̄ta
supposito q̄ principia sunt vera. Ex his igitur concludit:
q̄ non contingit scire. quare &c.

Quidāz autē q̄ ipsum quidē scire sit & cōfi-
tentur. per demōstrationem. n. eē solum. sed oīum
eē demōstrationem nihil p̄hibet scdm eos. Cō-
tingit enim circulariter fieri demōstrationem: &
ex his que sunt adinvicēz.

CRō scde opinionis fuit ista. posteriora sciunt p pncipia
pma. cū igit oē scire sit per demōstrationem: seq̄ q̄ oīum
erit scia p demōstrationem. Hoc at salvari poterit ponēdo
demōstrationem circularem. vtp̄ta q̄ ex pncipijs p̄clusiones
demōstrentur. & eō. Ex his. n. q̄ adinvicē sūt ptingit cir-
culares fieri demōstrationes. Cōnotādū pmo s3 Linco. q̄
Arist. hanc p̄t̄ introduxit ad cōplementū bonitatis huius
scie. non q̄ sit de substantia hui⁹ artis istos errores remo-
uere. C2° notādū s̄m eūdē q̄ isti antiq̄ nō intellexerūt eq̄
nōcatōem istius termini scire. cū. n. scire multis modis ac-
cipiat. scire p̄p̄ie sumptū pncipijs competit & p̄clusionibus
& tale nō necessario ē p demōstrationem. scire vō p̄p̄issime
solū cōp̄t̄ p̄clusionibus demōstratis: & tale semp sit per
demōstrationem. Quare vōm erit vtriq3 opinionem q̄ pncipia
sciunt. nō tñ sequitur q̄ p demōstrationem sciatur: & sic neq3
seq̄ q̄ nihil p̄ngat sciri. neq3 q̄ oīum sit scia p demōstrati-
ōem. Ex his p3 q̄ dū Ari. aut linco. compant pncipia cōclu-
sioni pcedētes principia magis sciri. accipiunt scire v̄m̄o-
ce. videlicet scire p̄p̄ie sumptū. in quo ambo pueniunt. &
nō cōpant scire solū p̄p̄ie sumptū ad scire. p̄p̄issime sū-
ptū. & per hoc ista cōp̄atio non ē inter equivoa. quare illa
dubitatio. quā hic mōverunt moderni expositorēs non est
efficacie alicuius. Cōnotādū tertio q̄ ista littera. ex his
que adinvicē sunt. dupliciter exponi pōt. Uno mō q̄ ex
p̄vertibilib⁹ fieri p̄t̄ demōstrationes circulares. Alio mō
q̄ ex pncipijs possunt p̄clusiones demōstrari. & eō. p̄n⁹
ex p̄clusionibus. ita vt invicē se inferre possint: vtrāq3 bōa
est. Cōdubitat cōiter circa dicta. pmo quia v̄ q̄ non icō-
nveniat fieri sciam sine demōstrationem pcedendo in infinitū
in pncipijs. Nam sicut for. ex infinitis causis dependē-
tiam h3. s. ex p̄e auo p auo & sic in infinitum. sic nō incon-
veniet vt ipse tanq̄ effectus ex oībus eis. tanquā ex causis
demonstratiue sciatur. quare &c. C2° dubitatur. qz vide-
tur q̄ in cāsis eēntialit̄ ordinatis in infinitum pcedentibus sit
dare aliquod pmiū. cū enī infinite sint spēs n̄erōz. vt bīa-
rius. trīnarius. quāz sequēs pcedentē p̄supponit: ad vnāz
tamē ē devenire que est absolute p̄ia. s. ad binarium. q̄re
&c. C3° Ad pmiū r̄sderi d3 q̄ pater auus & p auus &c. non
sunt eāe sibi invicē eēntialit̄ ordinate. quia inter individua

eiusdem sp̄ei nō est ordo essentialis. Per tales autem cās
nō sit scia neq3 demōstratio. q̄re rō nulla. C3° Et s̄p̄ sic res
se hēt ad eē ita se hēt ad cognosci. sed fortesbz eē per oēs il-
las cās. ergo fortes bz cognosci p oēs illas cās. Dicit p̄io
q̄ de for. nō ē scia nisi large. de qua hic nō loquimur. Df
scdo q̄ loquendo de cognitiōe & scia p̄fecta de qua h̄ log-
mur q̄ illa p̄p̄o limitari sic debet. sicut res se hēt ad eē quo
ad cās ei⁹ p se & eēntialit̄ ordinate. ita se h3 ad cognosci
Aliū tñ intellectū hēt illa p̄p̄o in loco p̄p̄io de quo ibi vi-
de. C3° Ad 2m p̄cesso ḡra argumētū q̄ n̄ieri sibi invicē suc-
cedētes sint eāe eēntialit̄ invicē ordinate. Df pcedēdo q̄ i ta-
lib⁹ ē dare pmiū. s. numerū binariū. sed ibi nō ē p̄cessus in i-
finitum in actu. sed in potentia tñ. dicit enim p̄ns in tertio
p̄p̄corum tractatu de in infinito. q̄ nullus est n̄ieri actu i-
finitus. sed in potentia tñ. qz ē augmentabilis in infinitum
per continui divisionem. que non pōt actu eē infinita. quā-
vis continuum in infinitū dividi possit Aristō. autem h̄ ne-
gavit in infinitis actu eēntialit̄ ordinate dari p̄m̄ū qua-
re &c. Quedam alia facilia dubia mōventur hic ab exposi-
toribus modernis p̄posito nostro in pertinentia. que silen-
tio pertransiri debent.

CRōs autem dicimus neq3 oēm sciaz demō-
stratiuam eē: s3 immediatorum idemōstrabilez
eē. & hoc quod necessarium sit quidē māifestum
ē. si. n. necesse ē quid ē scire p̄iora ex quibus ē
demonstratio. stāt aut̄ immediata aliquādo hec
p̄iora idemōstrabilia necesse est eē. & hoc igit̄
sic dicimus: & non solum sciam sed & pncipium
scie eē quoddam dicimus. ipsa enim cognosci-
mus inquātum terminos cognoscimus.

CR̄emouet illos errores. & p̄mo p̄m̄ū. scdo scdm. ibi.
Circulo quoq3. P̄mo igit̄ dicit p̄ns q̄ nō oīa q̄ sc̄iūtur:
sciunt per demōstrationem. sed quedam sunt oīo imme-
diata. quoz habetur scia sine demōstratione. & q̄ sit ne-
cessarium ad talia devenire p̄batur. quia si per p̄iora alia
sciuntur. op3 etiam vt p̄iora sciatur. cum igitur in talib⁹
nō sit p̄cessus in infinitum. erit ad aliqua p̄iora devenire
oīo immediata. quoz h̄ scia. & non per demōstrationēz. cūz
enim oīs demōstratio aliquod mediū r̄quirat. si ipsoz
haberetur scia per demōstrationem. tunc ista immediata
mediū haberent. qd̄ implicat p̄dictōem. Et subdit p̄ns
q̄ horum principioz cognitiōem nō solum dicimus sciaz:
sed et pncipium scie. supple cognitiōem. talia enīz principia
cognoscim⁹ inq̄tum terminos eorum cognoscimus. q̄re
&c. Ex his igit̄ v̄bis Arist. p3 ad formam dubitationis p̄-
me opinionis. qz dicit d3 q̄ i pncipijs demōstrationis ē ad
aliqua p̄ia devenire. neq3 in eis ē p̄cessus in infinitū. & con-
sequēter negat q̄ ista p̄ma nō sciatur. qz fundamētū illud ē
falsum q̄ oē scire sit p demōstrationem. quare &c. C3° No-
tādū p̄io q̄ p̄p̄ie sumendo sciam. tā principia q̄ con-
clusiones sciunt. vt patuit p̄ius per distictōem linco. s3
p̄p̄issime accipiēdo sciam q̄ntis cōclusiones sciatur. nō tñ
verū ē prima pncipia illo mō sciri. H̄t̄us igit̄ illozum p̄-
cipioz nō d̄ scia scdo mō s̄p̄ra. sed itell̄s. vt patebit ista
de mente p̄bi. Intellect⁹. n. human⁹ ē aptus eis imēdiate
adherere nō pcedēte adhesionē ad aliquid alterum. & per
p̄s̄eoz h̄re cognitiōem certam sine alterius certitudine
pcedēte. ppter h̄c igit̄ p̄p̄ngatē quā h3 cum poten-
tia intellectiva dicit̄ ē hitus iste eē intellectus. sicut & actus
volūtatis quo ip̄a imēdiate fert̄ in finem. volūtās ab ari.
appellatur. 3° et̄bi. talis ē hitus ē pncipium: scie. s. cōclu-
sionū: vt dicit Arist. in textu. C3° Notādū 2° q̄ sicut p̄n-
cipioz eēndi qd̄a sūt p̄ia quedā nō p̄ma. deus enim est
p̄m̄ū p̄m̄uz in genere eāe efficientis. & mā h̄ i genere causē
mālis. solū at̄ deus d̄ p̄m̄ū eēndi simplr p̄m̄ū. cū mā ad ip̄z
reducatur sicut p̄cipiū passivū ad actū vt p3. 9. in eta.
Alia vō sunt principia nō p̄ia. sicut celum & intelligētē
Eodē mō principia cognoscēdū quedā p̄ia d̄ntur. & qd̄az
nō p̄ma. Exemplū p̄mi. sicut de quoz dicit̄ eē vel non

Posteriorum

esse. Ad contingit idē simul esse et nō eē. Quis simplr p^m sit p^m affirmatiui: qm̄ negatiui ad ipm̄ reduci h^z: eo q^d affir^o nātr̄ prior: est negatione. Quedā vero nō absolute pri^{ma}: sicut omne totū ē maius sua pte. si ab equalibus equalia auferas et c. Ad ppositū igit p^{ma} principia sunt illa quibus statim assentimus ex sola apprehensione terminorū simplicū nullo pcedente discursu. et talia dñr̄ simplr̄ imediata: qm̄ nō hñt me^m p qd̄ aliquo^o pbari possint: siue demōstratiue: siue nō demōstratiue. Principijs vero non primis non statim assentit intellectus habita notitia suorū terminorū: s^z vltra requir̄ syll̄s qdā aut discursus imperceptibilis. Hec igit imediata dñr̄. nōq^z p nullū mediū pbari possint. sed q^z non hñt mediū p qd̄ demōstrari possint. nā hoc principium: omne totū est sua pte mai^o. fuit pbatū ab alacem in sua pfecta hoc mō qd̄ cōtinet partem et aliud vltra ē sua parte mai^o omne: oē totū ē hñdi. ergo et c. Illa tñ p batio sit p discursum quēdā intellectus imperceptibilē. q^d demonstratiue dici non d^z. De principijs igit omnino primis Aristoteles intelligit dum dicit illa statim cognosci per cognitionem suorum terminorum. et ipsa esse imediata. Hec ab expositoribus cōter dicunt. Ad hñt apparet q^d Aristotele. non ita sestringat hunc terminum principia p^{ma} sed q^d oia illa principia p^{ma} dicant ad que notitie conclusio nū resoluuntur: et q^d per aliqd̄ mediū demonstrari non pnt. Dubitat primo: q^z notitie simplices terminorū cōponentiū p^{ma} principia sunt priores notitia complexa illoz principiorū. q^{re} illa p^{ma} non sunt dicenda: p^{ma} p^z p^{ma} q^z si essent p^{ma}: tunc eorū notitia oibus alijs notitijs deberet esse prior: assumptum p^z p^z Aristotele. in l^{ra}: etiam q^z vñt uerfaliter notitia complexa incōplexa presupponit simplicium terminorū. ex quibus resultat complexus: quare et c. Secundo dubitat q^z vñt q^d principium p^{ma} sicut dignitas aliqua habeat ppositionē naturaliter ea prior: et p^z p^z nulla talis est principium imediatū. qd̄ vñt p^z in textu. assumptum p^z. q^d p^{ma} notitia quam h^z intellectus humanus est notitia alicuius singularis aut quiditatis eius: vt colligit. 3. d. aia. de mente Aristotele. et cōmentatoris: q^{re} seq^z q^d talis ppositio. hoc ens est. demōstrato aliquo singulari: aut eius qd̄itate: erit prius intellectui nota q^z aliqua dignitas: quare et c. Ad p^z cōter rident moderni q^d termini dignitatis sunt p^{ma} p^{ma} incōplexa. dignitas vero est principium p^{ma} cōplexum. et p^z conceditur q^d termini sunt notissimi: et principia notissima: et licet per notitia terminorum fiat nobis nota dignitas: non sequitur vt illi termini sint magis noti: eo q^d notitia dignitatis intrinsece cōponitur ex notitijs terminorum: quare et c. Aliter tamen magis ad ppositum responderetur q^d notitia dignitatis: vel alterius principij dupliciter in pposito accipi potest. Vno modo p^z apprehensione absolute: vt cum intellectus absolute apprehendit q^d quodlibet est vel nō est. Alio mō p certitudine intellectus tali principio adherendo. notitia igit dignitatis p^{ma} modo sumpta dependet ex notitia terminorū simplicū tanq^z ex nātr̄ prior: sicut in complexa nātr̄ presupponit a complexa: et de tali non loquimur i pposito. Notitia vero dignitatis secundo modo non dependet ex notitia simplicū seu terminorū simplicū seu alterius: qd̄cunq^z sit illud. certitudo. n. quam habet intellectus firmiter adherens huic p^z: de quolibet d^z eē vel nō esse. nullam h^z certitudinem priorem de re per terminos simplices signata aut significata p aliud cōplexū. intellect^o enim ita firmiter illi principio adheret q^d nulli alteri est apt^o firmiter et certius adherere. et pp hoc rōnabiliter d^z appellari p^{ma} absolute: q^d notitia eius: que est a principio absolute non cōiuncta credulitati notitiam aliam priorem et simplicem presupponat. Ad 2^m rident predicti primo q^d p^{ma} p^{ma} non valet: eo q^d illa negatiua. non cōtingit idem simul esse et non esse. h^z affirmatiua dignitatem priorem ea. et tñ dici d^z imediata: q^z licet sic iserri possit de quolibet d^z esse vel non esse nullum tñ est mediū p qd̄ conclusio inferatur: q^z vt dicunt nullus cōceptus sumitur in affirmatiua: q^z nō sumatur in negatiua: et hoc vltimū puto falsum esse. Et dicunt negando antecedēs. Et si ar

gnatur sic. cōceptus entis cōceptū singularē presupponit prius in intellectu. igitur sūt cōplexum fundatū sup ente. f. quodlibet ens est vel non est. alium h^z cōceptum cōplexū eo priorem. negant pntiam. sed hoc puto nō conuenienter dictum. concessio enī ante qd̄ puto verius esse: vt dixit in. 3. de aia. rōnabile vñt q^d sicut natura vel tempore prius intellectus cōceptum singularem simplicem habet q^z cōceptum entis. ita prius habet vel habere debet cōceptum tale in cōplexum. f. hoc ens est. demōstrato certo singulari. q^z tale cōplexum. qd̄libet ens est vel nō est. quare et c. Aliter igitur responderi posset cōformiter sicut ad pcedens q^d licet in intellectu: prout eius apprehensio dependet a sensu: sit apta nātr̄ prius formari ppositio de aliquo singulari q^z dignitas cōplexa. et p^z p^z dicat ea p^z quo ad apprehensionem. non tamen ista ppositio singularis neq^z quēis alia est ea prior quo ad certitudinem et adhesionem intellectus ad sensum prius expressum: et propter hoc poterit merito principium imediatum appellari.

Circulo quoq^z qd̄ impossibile sit demōstrare simplr̄ manifestū ē. Si vero ex priorib^o o^z demōstrationē eē et notiorib^o. Impossibile. n. eadē simul sibiipsis priora esse et posteriora.

Remouet secundam opinionē ostendens fundamentum eius esse falsum. f. q^d contingat circulariter demonstrari: et q^d ex hoc est oim̄ scientia per demonstrationem. Et in hoc tres adducit rationes: Secunda ibi. Accidit autem dicentibus. Tertia ibi. At vero neq^z hoc possibile est. p^z mo format rationem. Secundo remouet dubium ibi. Nā si altero modo. Aristotele. ergo primo intendit conclusionem istam. Impossibile est demōstrationem simpliciter esse circularē. p^z Probant sic. dato opposito sequetur q^d idē esset simpliciter prius et posterior respectu eiusdem. et q^d esset simpliciter notius et ignotius eodem. Consequens ē impossibile vt patet. consequentia tenet. quia quelibet demōstratio simpliciter est ex simpliciter prioribus et notioribus vt prius dictum fuit. Si igitur ex. a. posset. b. demōstrari simpliciter et econuerso. tunc. a. quia principium demōstrationis esset simpliciter notius. b. et simpliciter prius. et quia esset conclusio demōstrationis in secūdo processu esset simpliciter posterior et ignotius. b. quare sequitur intētm. **N**otandum q^d syll̄s circularis est quando aliquo syllo formato accipitur conclusio. simul cum cōuersa alterius pmissae. et infertur altera pmissa. Vnde si fiat hic syllo omne animal rationale est disciplinabile. omnis homo est huiusmodi. ergo et c. Deinde econuerso arguatur sic. omne disciplinabile est animal rationale. sed omnis homo est disciplinabilis. ergo omnis homo est animal rationale. tūc erit circularis syllogismus. et si illi duo processus eēnt demōstrationes simplr̄. tūc eēt sibi demōstratio simplr̄ circularis. et hoc maxie. q^z illud qd̄ i vna ponit p medio. in alia ponit p p^zdicato cōclusionis et econuerso. In prima enī animal rationale est mediū et cā. et disciplinabile est p^zdicatū siue effectus. In secūda vero assumetur disciplinabile tanq^z mediū et causa. animal vero rationale tanq^z effectus et p^zdicatū cōclusionis. quare et c. **D**ubitat quare Ari. concessit dialecticū syllo siue topicum eē circularē. nō tamen hoc cōcedit de demōstratione. Ad hoc respōdetur q^d causa quare nō cōcessit de demōstratione patet i textu. quia que libet demōstratio simpliciter ex simpliciter prioribus procedit et notioribus. non est autem possibile idem eodem eē simpliciter post et posterior et notius et minus notum. quare et c. De syllo vero topico cōtingit hoc. quoniam ex probabilibus pcedit. pbabilia vero sunt que vel plurib^o vel sapientibus. appent eē vera. cum igitur cōtingat. a. respectu aliquorum eē pbabilis. b. et econuerso respectu aliorum et p^zsertim sapientum hinc est q^d ex. a. tanq^z ex medio poterit topice. b. cōcludi. et sūt econuerso. q^{re} et c.

Nisi altero modo vt bec quidem ad nos: illa vero simplr̄ quo certe modo iductio facit notū. Si autem sic est non erit utiq^z simpliciter bñ

determinatum: sed dupliciter aut non simpliciter. altera demonstratio fit ex nobis notioribus.

¶ Diceret forte aliquis ad rationem precedentem quod non est incognitum idem esse eodem notius et ignotius: quod potest esse quod sit eo notius quo ad nos: sit autem ignotius quo ad naturam: et isto modo inductione procedit notificando conclusionem. scilicet ex notioribus nobis. Et sic potest videri quod ex his fieri poterunt demonstrationes circulares. Respondeo propter hoc quod si ita fieret tunc vel altera illarum demonstrationum non esset simpliciter demonstratio. et tunc non obstarat predictis: quod loquimur de demonstratione simpliciter vel oportebit quod non bene diffinitum fuerit superius scire simpliciter. et hoc videtur incognitum. scilicet vero declarat: quod cum sit processus a nobis notioribus ad notiora nature. antequam illa demonstratio simpliciter aut non. si non habetur intentum. si sic: cum quilibet demonstratio simpliciter faciat scire simpliciter. sequitur quod illa demonstratio facit scire simpliciter: et tamen non facit scire simpliciter. sed per effectum quod nobis est notius. ergo illa diffinitio de scire simpliciter non fuit sufficienter posita. scilicet scire est res per eam cognoscere etc.

¶ Accidit autem dicitur circulo demonstrationis esse non solum quod nunc dicitur: sed nihil aliud dicere quam hoc esse si hoc est. sic. n. facile est demonstrare omnia. manifestum autem est quod hoc accidit tribus terminis positus. per multos. n. aut paucos reflectere dicitur nihil differt per paucos aut per duos. Cum. n. ex necessitate. a. sit b. hoc autem. c. Cum igitur. a. sit ex necessitate erit. b. Si igitur cum sit. a. necesse est esse. b. hoc autem cum sit erit a. hoc. n. inheret circulo ponatur. a. in quo est. c. b. igitur cum sit. a. esse dicere est ipsum. c. dicere. hoc autem est quoniam cum sit. a. est. c. s. c. cum. a. idem est. quare accidit dicitur circulo dicitur esse demonstrationem nihil aliud nisi cum sit. a. est. a. sic autem omnia demonstrare leve est.

¶ Secunda ratio. dato quod contingat circulariter demonstrari non solum sequitur predictum incognitum: sed et sequitur per alios demonstrationem non aliud probatur nisi quod si hoc est: hoc est. eodem demonstrato. sed hoc videtur valde irrationabile: sic. n. est valde leve: quodlibet ens demonstrare. quod autem hoc sequatur probatur propter hoc dicens: quod siue per paucos siue per multos terminos demonstratio fiat circularis idem erit. sit igitur ut per a. b. demonstratur. et per. b. c. sit autem. c. idem cum. a. sic enim esse oportet. si dicitur esse demonstratio circularis. et sequitur tunc quod ex. a. demonstratur. c. tanquam a primo ad ultimum. cum igitur. c. sit omnino idem cum. a. tunc per. a. demonstrabitur. a. et sic per illam demonstrationem concludetur quod si. a. est. a. est. sic autem est valde leve omnia demonstrare quare etc.

¶ Notandum est quod per facile intelligit superficialiter. per reflectere vero intelligit circulariter procedere. quoniam in circulo fit reflexio ab eodem in idem.

¶ At vero nec hoc possibile est nisi in his quocumque

alternatim se consequuntur sicut sunt propria.

¶ Uno quod posito onsum est quod nequaquam necesse est

aliquid esse alterum. Dico autem uno quod neque termino

uno neque propositione una posita. Ex duabus autem

propositionibus primis et minimis contingit: sic quod

contingit et syllogizare. Si quod igitur et. a. ipse. b. et

c. inheret. et b. adiucet et ipse. a. c. si quod contingit

ex alterutris monstrare omnia quod sita in prima figura

sicut onsum est in his quod de syllo sunt. Ostensum

est autem quod in aliis figuris aut non sit syllo aut non dicitur

acceptis. Non autem predicari equum nequaquam est monstrare

circulo. Quare quoniam pauca huiusmodi in demonstrati-

onibus sunt: manifestum quod est: quoniam unum est et ipse

sic dicitur ex his quod sunt adiucet esse demonstratio-

ne. et per hoc contingit omnium esse demonstrationem.

¶ Tertio contra opinionem arguitur probando quod concessa demonstratione circulari non oportet omnium esse demonstrationem circulearem: quod demonstratio circularis si esse posset: solum fieret per terminos convertibiles et in prima figura. sed pauca sunt huiusmodi convertibilia que probentur circulariter et in prima figura. ergo non sequitur per hoc videtur omnium esse scia per demonstrationem. scilicet scia cum minor: maior dicitur propter hoc alibi fuisse declarata. scilicet in primo priorum. ibi enim ostensum fuit quod ex una propositione tamen non concluditur aliquid syllogistice. contingit autem ex duabus premisis et minimis syllogizare. ostensum est etiam. quod vbi. a. medium in se. b. et. c. et hec duo in se ipsi. a. convertibiliter. tunc in prima figura contingit circulariter syllogizare alteram ex altero concludendo et e converso. ibi etiam ostensum est. quod in aliis figuris a prima. aut non sit syllo circularis. aut si sit non habet per propositionibus acceptis prius. quare etc.

¶ Notandum primo intellectu quorundam terminorum quod ista dicuntur se consequi alternatim. que sunt convertibilia. et eadem ab Aristotele dicuntur propria.

¶ Notandum 2° quod due premisse requiruntur ad formam syllogisticam. quoniam vbi habetur primo priorum. principia syllo: a quibus sumitur ipsorum forma sunt dici de omni. et dici de nullo. quare omnia in forma syllogistica habitudine esse quadam inter subiectum et predicatum conclusionis. et aliquid esse medium illam habitudinem concludens. et per omnia ex tribus terminis dicitur consistere syllo. tres autem termini ad hoc videtur debite ordinem duas requiruntur premisas. dicuntur autem ab Aristotele. due premisse esse prime et minime. prime dicitur: eo quod primo numero mensurate. scilicet numero binario. et eadem ratione dicitur minime. scilicet numero numero mensurate. binarius. n. est minimus numerorum. ut per. vel dicitur minime ut exponit coniectura: aueris. quod ad minus due requiruntur.

¶ Notandum 3°. ut colligitur ab Aristotele. loco allegato. quod tunc fieri potest syllo circularis quoniam ex conclusione simul cum conversa vnius premisse probatur altera premissa. et altera per uerfam alternatim. vbi gratia. si arguatur sic. omnia animalia rationale est risibile. omnia homines animalia rationale. ergo omnia homines est risibilis. si e converso fiat hoc modo syllo. omnia risibile est animalia rationale. omnia homines est risibilis. ergo omnia homines est animalia rationale. fiet circulariter ex conversa maioris cum conclusione inferendo minoris. Si vero sic arguitur. omnia homines est risibilis. omnia animalia rationale est homines. ergo omnia animalia rationale est risibile. fit circulariter ex conclusione simul cum conversa minoris inferendo maioris. Ex quo patet. quod vbi tamen premisse sunt conclusio syllo circularis debeat esse necessarie. oportebit utrumque extremitez et medium uerum sit. Aliter autem continget altera premissarum esse falsam. Et igitur demonstratio fit ex necessariis. sequitur non posse fieri demonstrationem hoc modo circulariter nisi termini demonstrationis uertantur. Non inconueniret tamen ex falsis fieri syllos circulares. quoniam non eorum per terminos convertibiles. Idem dicitur 2°. quod huiusmodi syllo circulares non possunt fieri in secunda figura. eo quod in secunda figura si negatiua concluditur ex aliquid premissa negatiua. si igitur ex conclusione simul cum uerfa negatiua premisse concluditur altera premissa affirmatiua. tunc ex pure negatiuis posset inferri conclusio affirmatiua. quod est falsum. Idem dicitur 3°. quod huiusmodi circulariter non potest fieri in prima figura quod in 3° figura si 2° est particularis. cum altera premissarum est particularis. et aliquid negatiua. si igitur ex conclusione simul uerfa premisse particularis altera inferatur 2° vltis. tunc ex pure particularibus posset sequi conclusio vltis syllogistice. et aliquid ex pure negatiuis affirmatiua. quod videtur falsum. Sequitur 4° quod hoc idem in aliis modis prime figure contingit in primo contingere non potest. patet ex predictis. quod omnes preter primum aut concludunt conclusionem negatiua. aut particularem. quare etc. Idem dicitur 5° quod propter hoc dicitur in terminis. quod in 2^a figura et in 3^a non sit huiusmodi syllo. aut si sit non fit per propositiones prius assumptas. sed alias assumendo.

¶ Notandum vltimo secundum Lincium. quod multe sunt demonstrationes non ex convertibilibus. primo in naturalibus cum demonstratur celum esse incorruptibile predicatum enim est corpus subiecto. quod intellectus est incorruptibilis. qui non est corpus testeste. similiter in mathematicis cum demonstratur. quod super datam lineam contingit triangulum equilaterum collocare dicitur ipse quod predicatum est communius subiecto. quare etc.

Posteriorum

Quoniam autem impossibile est aliter se habere est scia simpliciter: et quoniam necessarium utique erit id esse scibile quod est secundum demonstratiuam sciam. de monstratiua autem est quam habemus

in habendo demonstrationem. ex necessariis utique syllogismum demonstrationis. Accipiendum igitur est ex quibus et qualibus demonstrationes sunt.

Ubi hoc est secundum capitulum huius tractatus in quo determinatur de maiori demonstratione ostendendo ex quibus et quibus deus est demonstratio: et ex quibus et quibus esse non deus. Et dividitur in tres partes. Primum primum ad precedentia primum intentione suam. secundo determinat quodam necessaria proposito suo ibi. Primum autem determinandum. tertio determinat propositum ibi. Si igitur est demonstratiua scia. Primum dicit quod quod illud de quo habetur scia simpliciter est impossibile aliter se habere: ut patuit per diffinitionem supra positam. Ideo sequitur quod illud scibile de quo scia demonstratiua habetur: sit necessarium: dico autem sciam demonstrationem quam habemus siue acquirimus per ipsas demonstrationes ex quo inferitur quod demonstratio est syllogismus ex necessariis. Determinandum igitur est ex quibus et quibus sunt demonstrationes.

Notandum est primum quod Ari. inserit quod demonstratio est syllogismus ex necessariis. id est ex necessariis refertur potest ad conclusionem vel ad premissas: si ad conclusionem: ista tunc est plana. Et incipit in quasi omnes expositores volunt ut inferatur ista conclusio. omnis demonstratio est syllogismus ex premissis necessariis: et probatur linco. eam scilicet omnis syllogismus faciens scire est ex premissis necessariis: sed omnis demonstratio est huiusmodi: igitur et cetera. minor pars ex determinatis. maior probatur. quod omnis syllogismus faciens scire concludit necessarium ut pars per diffinitionem scire: ubi dicitur quod non contingit aliter se habere: sed non concludit scientifice necessarium nisi ex necessariis. ergo et cetera. Notandum secundo de dicit Aristoteles. in textu quod accipiendum est ex quibus est demonstratio. quod scilicet ex necessariis et ex quibus: quod scilicet ex his que sunt de omni per se et sunt quod ipsius. per istas. n. conditiones qualificantes propositiones necessarie demonstrationis.

Notandum tertio: ut colligitur ex Albin. alamano quod conditiones demonstrationis suprasite. scilicet ex premissis veris immediatis et cetera. sunt conditiones magis generales: conditiones vero hic ponende sunt magis speciales: ex quibus ille generalis limitantur. scilicet ex necessariis: de omni per se: et sunt quod ipsius: et ideo dicitur ipse quod iste conditiones appropinquant demonstrationi. quod non sufficit ut de monstratio sit ex premissis et cetera. sed est opus ut sit ex necessariis. de omni et cetera. Quod autem preter conditiones sunt magis generales declaratur ex hoc quod syllogismus topicus siue dialecticus potest esse ex eis que sunt prima et immediata siue dialectice per se nota: sed non sunt necessariae per se et cetera. Irregulariter igitur ad complementum notitie de monstratiuis post predicta dicitur de conditionibus illis magis specialibus. Expositores vero posteriores dixerunt quod prima et immediata sunt mala eo quod sunt partes integrantes demonstrationis: sed necessarium de omni per se: et sunt quod ipsius sunt formalia respectu illorum: quod sunt conditiones quodammodo in ipsis habent esse. et per premissas per ma per et immediata tamen respectu demonstrationis que respectu ipsarum conditionum sunt mala appellari: sed per quanto sunt diffinita demonstrationis sunt formalia respectu ipsius ut ipsi dicunt.

Dubitat. quod per se velle quod si conclusio demonstrationis sit necessaria: premissis sunt necessarie: sed hoc verum non sequitur: quod sicut in logica pars potest necessarium inferri ex contingebus: sic arguendo. et currere est animal: omnis homo est currere. ergo omnis homo est animal. Respondet quod pars necessaria dialectice ex contingebus concludi possit: hoc tamen non potest fieri simpliciter de demonstratione. quod demonstrationis simpliciter deus simpliciter sciri. quod quidem esse non potest nisi ea per que probatur essent necessaria. et per hoc patet ad rationem.

Primum igitur determinandum quid dicimus de omni: et quid per se: et quid vniuersale. De omni quidem hoc dico quod utique non in quodam: in quodam autem est. nam quod aliqui quidem sic. aliqui vero non. ut de omni homine animal. Si. n. verum est dicitur homines:

ut est dicitur animal. et sic nunc alter: et alterum. Et si in omni linea punctum similiter est.

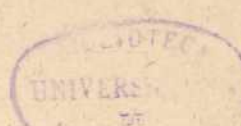
Determinat quodam necessaria proposito suo et dividit in tres partes. primum determinat quod sit dicitur de omni. secundo de modis accipiendi. per se ibi. Primum de animal. quod sit velle ibi. Tunc autem dico. primum declarat quod sit dicitur de omni. probatur dicta sua per quodam signum. ibi. Signum autem est. primum igitur primum intentione sua dicit quod primum determinabit quod sit dicitur de omni. quod sit dicitur per se. et quod sit velle. et primum dicit quod dicitur de omni est aliquod predicatum dicitur de quibus supposito subiecti sui. et per dicitur de ipso. non autem de aliquo sic et de aliquo non. neque aliqui sic et aliqui non. quod dicitur quod animal de homine dicitur eo quod omnis homo est animal. et minus quod de aliquo verum est dicitur ipsum hominem esse quod tunc verum sit dicitur ipsum esse animal. Similiter dicitur de puncto. et linea. quod in quodam libet linea est punctus et per quodam linea data in ea est punctus quod et cetera.

Signum autem est. Namque instantias sic profertur sicut de omni interroganti aut si in quodam non: aut si aliquando non.

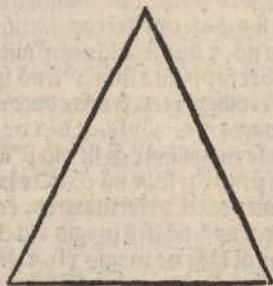
Ubi dicitur due conditiones regnant ad dicitur de omni probatur a signo. quod homines interroganti nunquam talis propositio sit de omni. respondendum quod non. et dupliciter adducimus instantiam. primum si predicatum non inest cui libet supposito subiecti. et si non per inest subiecto. Notandum primum ut colligitur in textu. de mente linco. quod hec tria ad ordinem se habent sic magis et minus velle. quod dicitur de omni velle est quod dicitur per se. scilicet dicitur per se magis velle quod sit dicitur per se sine velle sed per se accipitur. quod dicitur de omni primo est per se. et non est. De his autem tribus premissis et necessariis sicut ut Ari. determinaret. eo quod illa ad demonstrationem simpliciter regunt. sic infra magis videbitur. Primum autem determinare deus de omni tamen de magis velle. et primum de dicitur per se. et de velle sed per se ordinem doctrine. Notandum secundo de mente Albin. alaman. quod Ari. vult notate isto modo loquendi. non est in quodam sic et in quodam non. et non dicitur quod predicatum omnibus suppositis inest per tales propositiones. omnis sol est planeta. omnis luna est planeta. et similes que subiectis non conueniunt multitudine suppositorum. Notate et dicitur non aliqui sic. et aliqui non. ad notandum quod propositio de omni que vult demofator est necessaria. cuius necessitas est supra dicta tempore. et nulla parte temporis mensuratur. sicut ista gratia exempli. omnis homo est animal rationale. homo. n. animal. et rationale per intellectum ab omni motu et tempore sunt abstracta. que et cetera. Circa predicta dubitant moderni primo quod hec verum est de omni. luna eclipsatur. cum ipsa sit demofabilis. non tamen vilitas temporis ei conueniunt. cum aliqui luna eclipsatur et aliqui non ut pars. secundo hinc propositio. omne animal est coloratum. vtraque vilitas correpondet. scilicet temporis et subiecti. ut pars: tamen non est de omni cum ipsa sit per accidens. ut infra videbitur. que et cetera. Alia mouent ab eis dubia que mihi videntur tacenda. Ad primum respondetur quod ista propositio. luna eclipsatur. sicut est necessaria ex suppositione. sic et est de omni ex suppositione. sed non absolute. scilicet supposito quod terra diametraliter interponatur inter solem et lunam. Hec ratio remouetur per ea que dicitur sunt in precedenti questione. Aliter dicitur negando quod ista sit de omni. neque ipsa est simpliciter demofabilis cum sit absolute contingens. sed ista. luna est eclipsabilis. est vel potest esse de demonstrationis. et ipsa est de omni. quod sibi vtraque vilitas conueniunt. Ad 2um dicitur procedendo quod ista. omne animal est coloratum. non est de omni posteriori: istico sed vtraque habeat vilitatem. Hec ratio contradicit textui Ari. Secundo melius respondetur procedendo quod est de omni. sequenter negatur ista propositio. est propositio per accidens. ergo non est de omni. quod non omnibus propositio de omni est per se. sicut neque omnis per se est secundum quod ipsam sicut infra videbitur.

Primum se autem sunt quodamque sunt in eo quod quidem est: ut triangulo inest linea: et linee punctum. Suba. n. ipso rum ex his est que insunt in ratione dicente quid est.

Determinat de modis accipiendi per se. et primo ipsos distinguit et declarat. secundo ostendit quodammodo vtrique demofator ibi. que ingrediuntur in simpliciter scibilibus. Tunc primo declarat modum primum accipiendi per se. secundo secundo. tertio tertium. et quarto quartum. Intendit igitur primo quod primum modum accipiendi per se est quod alter: id est alteri tamen illud quod ponitur in diffinitione sui. qualiter linea dicitur inesse per se triangulo. et punctum dicitur inesse per se linee eum diffinitio trianguli includat lineam. et diffinitio linee includat punctum. et sic vniuersaliter quecumque ponuntur in ra

tionem quiddam alienius dicantur de illo in primo modo dicendi per se. **C**onotandum primo q̄ quedam ingrediuntur diffinitionem sui diffinibilis in recto. quedam autem in obliquo. Exemplum primi sicut hic. homo est animal rationale. Exemplum secundi. sicut in proposito cum diffinitur triangulus. q̄ est figura plana tribus rectis lineis cōtenta. patet. quia linea ingreditur diffinitionem trianguli in obliquo. Similiter si diffinitur linea q̄ est cōtinua. cuius partes per punctum immediate continuantur: patet q̄ punctus ingreditur diffinitionem linee in obliquo. et hoc voluit Ari. cum dixit q̄ suba hōrūz ex bis est: q̄. s. diffinitio trianguli est ex lineis: et diffinitio linee ē ex puncto: et nō intelligi debet q̄ suba linee cōponatur ex punctis. Arist. Igitur videt velle q̄ sine aliquid in diffōne alienius ponatur i obliquo sine in recto: q̄d comparat sibi per se i primo mō. et p̄r ex his fieri possunt p̄positiones per se p̄mi modi sic sunt iste. homo est animal rationale: et linea est ex punctis. siue linea est cōtinua cuius partes immediate per puncta continuantur:

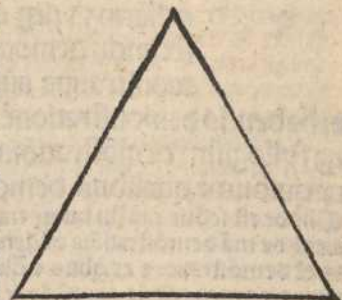

Et quibuscumq̄ eoz que insunt ipsi. s. ipsam in rōne insunt quid est demonstrati. vt rectū inest linee: et circularē et impar et par numero et primuz q̄ cōpositum: et isocheli quidez equilaterū. et scalenō. i. altera parte longius et que oibus bis insunt in rōne dicente quid est. hinc quidē linea inde numerus. Similiter autem et in aliis huiusmodi vnunquodq̄ per se esse dico.

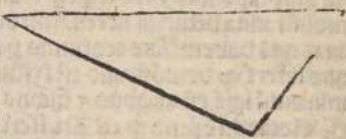
Dicit q̄ secundo mō aliquid dicitur inest alteri per se quādo fuerit p̄pria passio inherens subo: quod ponit in diffinitione eiusdem passiois sicut rectuz inest linee p se: similiter et circularē: et par et impar inest per se numero: sicut primuz et cōpositū et isopleuros quod est equilateruz et scalenō q̄ est altera parte longius insunt p se numero. In diffinitione enim oīum istoz ponuntur p̄pria subia: q̄ in diffinitione recti et circularis ponit linea: et in diffinitione paris vel imparis: et p̄mi et cōpositi: et isopleuros et scalenō ponitur numerus. et sic de multis alijs est dōm. in quibus predicatū inest per se subo hoc scdo mō. Deinde subdit p̄bs q̄ quecumq̄ alicui insunt: et neutro istoz modoz per se insunt accidentaliter insunt sicut musicum et album accidentaliter insunt animal. **C**onotandum circa exempla Aristi. q̄ linea ponitur in diffinitione recti eo q̄ linea recta est illa cuius medium non discrepat ab extremis. **P**onitur etiam in diffinitione circularis: eo q̄ linea circularis est illa in cuius medio est centrum a quo omnes linee recte ad ipsam ducte sunt equales. **N**umerus etiam ponitur in diffinitione paris: q̄ par est numerus divisibilis in duas partes vel medietates equales. **I**tem in diffinitione imparis: q̄ impar est numerus non divisibilis in duas medietates equales. **I**tez i diffinitione numeri p̄mi. q̄ numerus primus est qui non ex alio numero componitur. sicut binarius. et in diffinitione cōpositi. q̄ numerus cōpositus est qui ex alio numero cōponitur. **P**onitur etiam in diffinitione isopleuros et scalenon. que sunt ipsius proprietates. **U**bi notandum ē q̄ per isopleuros et scalenon non debemus hic intelligere species trianguli. sicut communiter ista nomina accipi solent. quia species trianguli non possunt esse ipsius numeri passiones. sed intelligere debemus quasdam numeri passiones. que sic per quandam similitudinem nominantur. **A**d ultis enīz nominibus transumptine vtimur in quantitate discreta. q̄ tamen sunt nomina p̄pria continuozum. sicut igitur p̄pe

loquēdo d̄ isopleuros triangulū h̄s tria latera eq̄lia: sic ē numer⁹ habens latera eq̄lia trāsūptine d̄ isopleuros. et talis cōnuer⁹ q̄ fit ex ductu eiusdē nūeri i seip̄s sic q̄ternari⁹ q̄ catur ex ductu binarij in seip̄sum. qui etiam in alio nomine numer⁹ quadratus dici solet. dicitur autem equilaterus. q̄ de scribēdo duas vnitates et sub illis alias duas sic hic. causabitur numerus ex omni parte habens latus duorum vnitatum. quare causabitur isopleuros siue numer⁹ quadratus habēs omnia latera equalia. sicut etiam scalenon est triangulus habens latera in equalia sic numer⁹ habens latera in equalia scalenon transumptine dicitur et iste numerus causatur ex ductu mi-

Equilater⁹ seu isopleuros habēs tria latera eq̄lia.

Scalenon seu gradatus habens tria latera in equalia.

noris numeri in maiore aut eōverso. sicut senari⁹ qui fit ex ductu binarij in ternariū v̄ econtra. et appellat in equilaterus. q̄ si describeret sicut b::: describit bis replicādo ternarium eēt numerus habens vnum lat⁹ alio mai⁹. **C**onbitat circa vltimū dictū Aristi. q̄ cum b sit vera: animal est homo sequit hominē tanq̄ p̄dicatū inesse ali tanq̄ subo et non inest sibi in p̄mo modo p se. q̄ homo nō ponitur i diffinitione animalis. **N**eq̄ in 2º mō. cum bō non sit p̄pria passio animalis. et tamen nō p̄dicatur p accis sed p se. vt omnes cōsistēt. quare et. **E**tem hec p̄positio videtur per se. celum sphericum est. et tamē neq̄ subm ponit in diffinitione p̄dicati neq̄ econtra. quare et. **A**d hec dubia et alia multa que hic moneri possent vide in questionibus.

Amplius q̄ nō de subiecto dicitur alio quodam ut ambulans et albū cū aliter quoddā sit ambulans et albū. **S**ubā v̄o et quecumq̄ hoc aliqd significant nō aliter aliqd sunt quid vere sunt: q̄ qdē igit nō s̄ subo sūt p se dico. q̄ v̄o d̄ subo accis. **P**onit tertiu modū accipiendi ly p se. dicens q̄ ea dicitur eē p se que non de subo quodam alio dicuntur. **A**ccidentia. n. sicut ambulans. et album quoddam subm dicitur alterū ab accidēte vt p̄. **S**ubā vero et quecumq̄ hoc aliqd significant non sicut aliquid alterum sunt que vere sunt. et ideo concludit p̄bs q̄ quecumq̄ non de aliquo subo dicunt sūt per se hoc tertio modo. quecumq̄ vero de subo dicunt accidentia sunt. **C**onotandum p̄mo q̄ subm vt p̄posito spectat ē duplex. s. subm p̄dicationis. et subm inhesionis. **S**ubm p̄dicationis dicitur quodlibet inferius respectu sui superioris iuxta modum loquendi Aristi. in ante p̄tis cum dicit. quandoctq̄ aliquid de aliquo p̄dicatur vt de subo quecumq̄ de eo quod p̄dicatur dicuntur. omnia et de subo dicuntur. **S**ubiectum autem inhesionis est illud quod in se recipit formam aliquam subalem aut accidentalem. **A**d p̄positum igitur fm̄ aliquos hic Aristi. loquitur. solum de subo inhesionis. fm̄ alios vero de vtroq̄. vide in questione. **C**um autem subdit. subā vero et quecumq̄ significant hoc aliqd sūt que v̄e sunt. per hūc terminū subā. intelligit subam sc̄daz. et p̄ quecumq̄ significat hoc aliqd intelligit q̄cumq̄ singularē subāz. **V**el dicere possumus q̄ p ly subā v̄trāq̄z intellexit. et tūc ly. et solū ponit ad specificandū aliter illo: ū. **C**onotādū sc̄do q̄ h̄z q̄ hic h̄t et i p̄o p̄by. sole sube dicit v̄e eē. accis aut d̄ eē nō v̄e. et p v̄e eē intelligo simpliciter eē. p nō v̄e eē h̄z qd eē. subā. n. ē ens simpliciter. cū nō aliū ens p̄supponat a q̄ accipiat eē. accis v̄o ē ens fm̄ qd. q̄ aliquid p̄supponit a quo sumit esse. vt habetur 7º meta. cum d̄

Posteriorum

quod accidentis esse est inesse. et quod accidens non est ens nisi quod est ens. **C** Motandum 3° fin quosdam circa istas particulas. que cumque vo de subo accia et c. quod fin intentione Ari. quecumque adueniunt enti in actu accia dicitur: et hoc idem videtur de intentione commentatoris 2° de aia: ubi ponit dicitur inter forma substantiales et accidentales. **E**x quo patet inferunt quod vltia que suis infant singularibus accidentia dici possunt: et sic animal et homo accidentia dicuntur. **P**atet consequentia: quod adueniunt enti in actu sicut fori vel ploni. **N**ec est inconueniens quod larage loquendo accia dici possunt: sicut etiam forma substantiales aut vlt de predicamento sube dicitur qualitates: ut patet ex modo loquendi Ari. in pntis cum dicitur quod suba scda significat quale quid. et ex modo loquendi porphyrij cum dicitur quod dicitur predicat in quale. **I**tem commentator primo phy. inquit quod transmutatio subalis est de qualitate in qualitate. **E**x his voluit ista suba: 2° ab hoc modo per se excludi: cum ipsa sit accis oppositu pferati tertij modi. hoc tamen vltimum est intentione antiquorum: exponitur tunc. **P**reterea inconuenienter dictum est quod aial et ho: et alie fies vles accia dicantur: neque aliqua ratio est ad hoc psua sua. 13. n. hec vltia suis singularibus inesse dicantur: non tamen eis aduenire dici debent: eo quod de ratione forme aduenientis est ut illud cui aduenit ab ea tanquam prius presupponat. sicut fori subalis magis presupponit: et forma accialis subaz coposita: non sic autem est de suba secunda respectu pte: sed potius econtra. et 13 hoc pcederet: non tamen sic adueniunt enti in actu ut ab eo accipiant esse: quod est de ratione accis: que re iste sube non habent modum aliquem accidentis per que accidentia dici debeant.

Item alio modo quod quidem propter ipsum inest vnicuique per se: quod vero non propter ipsum accis est: ut si ambulante corruscat accis est. **N**on enim propter id quod ambulat corruscauit. sed quod accidens dicimus hoc esse. **S**i vero propter ipsum per se. ut si aliquid intersectum iterum scd3 intersectio nez. quoniam propter id quod intersectum est iterum. sed non quod accidat intersectum iterum.

Quartus modus accipiendi per se est pronemius ex habitu dine pprie et per se cause ad causatum suum: quando. scilicet causa fuerit h3 se ipsam causati causa. **S**i vero non fuerit h3 se ipsam tunc dicitur esse per accis. **E**xemplum secundi. sicut si dicamus quod forte ambulante corruscauit: quoniam ambulatio h3 est fin se ipsum causa corruscationis: sed contingit per accidens illud euenire forte ambulante. **E**xemplum primi. sicut ddo intersectus interijt: verum. n. est quod intersectus per se interijt: quoniam intersectio fin se ipsum est causa interitus sine mortis. et non est per accis intersectum iterum.

Que ergo dicuntur in simpliciter scibilibus per se sic sunt sicut inesse predicantibus aut inesse propter ipsa que sunt ex necessitate. **N**on enim contingit non esse aut simpliciter aut opposita: ut linee: aut rectus aut obliquus: et numero aut impar aut par. **E**st. n. contrarium aut priuatio aut contradictio in eodem genere. ut par aut impar in numeris fin quod sequitur. quare si necesse est affirmare aut negare: necesse est et que sunt per se inesse. **D**e omni igitur et per se determinatum sit hoc modo.

Premissa distinctione modorum per se patet philosophus ostendit qualiter hi modi sunt demonstrationi pertinentes. **I**sta tamen particula duplicem recipit expositionem. **P**rima est: quod Arist. hic intendit quod solum primus et secundus modus per se deseruiunt demonstrationi simpliciter. et hec expositio est bi partita. **Q**uidam. n. videntur velle solum primum et 2° modum demonstrationibus seruire quo ad premissas et conclusiones ipsarum. **Q**uidam vero quo ad conclusiones tantum. **P**rimus modus videtur sequi linco. cum dicitur quod tamen duo primi modi accipiuntur in demonstrationis scientie. **S**ecundum vero

modum videtur sequi Albertus alamanus: cum dicit. quod quecumque dicuntur in simpliciter scibilibus hoc est in scia psonis demonstratay et vere scitay sic se hnt et c. **S**ecunda vero expō pncipalis vult: quod Arist. intendat quod psones demonstrationis que ppe et simpliciter scibiles dicitur in se habitudine includant secundum et quartum modi. cum. n. ppria passio de subo pprio demonstrationis non solum inter passionem et subim est habitudo secundum modi: imo etiam quartum: cum subim sit pprie passionis causa. non dicit autem iste modus exponendi quod sit intentio Arist. solum 2° et 4° modis per se ad demonstrationem simpliciter concurrere. sicut moderni sibi imponunt. **S**ecundum primum modum exponendi sic constructur textus. que igitur dicitur in simpliciter scibilibus per se. i. ea que dicitur per se inter oppositones deseruientes ad simpliciter scire. sicut sunt premissa. et conclusio demonstrationis. sic sunt inesse predicantibus. i. ita sunt per se tanquam que stabiliuntur inesse per sua predicata. et hoc pertinet ad primum modum. aut inesse propter ipsa. i. aut sic sunt per se sicut ea que stabiliuntur inesse propter ipsa subta. et hoc pertinet ad secundum modum vbi per se. **Q**ue sunt necessaria et c. exponitur sic quod predicata pertinentia ad secundum modum necario insunt subis suis. neque pnt eis non inesse. et hoc erit vel absolute. sicut risibile necio inest homini. et habere tres triangulo. vel cum disunctione. sicut rectum vel curuum necio inest linee. et par vel impar necio inest numero. nam cum aliquod accis pprium alteri accidentis proprio opponitur aut priuatiue aut dicitur aut contradictorie. tunc necio fieri habent circa idem subim. quod cum par et impar priuatiue opponantur vel contradictorie. sequitur quod necio insunt numero. **S**i. n. est necesse idem de aliquo vel affirmari vel negari necesse erit omnes numero: vel esse pares vel esse impares. et alia similiter que cum disunctione per se predicatur. quare et c. **H**unc constructum sequitur linco. et pro maiore parte Albe r. ala. nisi per hunc terminum simpliciter scibilibus. intelligit solum conclusiones demonstrationis simpliciter. **S**ed fin aliam modum principale exponendi sic littera constructur. que igitur dicitur in simpliciter scibilibus. i. conclusiones demonstrationis simpliciter. que simpliciter scibiles dicitur per se sic sunt sicut inesse predicantibus. i. sic sunt per se sicut quando suba sunt in predicatis suis sine in diffionibus eorum. et hoc pertinet ad secundum modum. aut inesse propter ipsa. i. aut sic sunt per se sicut predicata insunt propter suba tanquam propter eam. et hoc pertinet ad quartum modum. **Q**ue sunt ex necessitate. que scibilia simpliciter sunt necaria vel absolute vel cum disunctione. **R**esiduum exponatur ut prius. **H**unc modum sequitur **B**eat^o thomas. **P**reter hos modos exponendi antiquos quidam posteriores aliter exposuerunt modum cum recedentes a secundo modo prius dicto. **D**icunt enim Arist. hic solum intellexisse de secundo modo dicendi per se et de conclusionibus demonstrationis simpliciter. et patet sicut exponunt. ea que dicuntur esse per se in simpliciter scibilibus. i. conclusionibus de quibus h3 scia simpliciter sunt quando subta insunt predicatis. sicut in diffionibus predicatoz. et per hoc differunt ab his que sunt in primo modo in quibus predicata sunt de ratione subiectoz aut quando predicata sunt propter ipsa subta et per hoc dicitur pprie passiones que hoc modo predicantur ab accidentibus extraneis aut violentis: sicut quando caliditas inest aque. que. scilicet. passiones ex necessitate insunt subis suis. et propter hoc distinguunt predicte passiones ab accidentibus contingentibus. quibus natura fuerint subis suis. **E**t patet istas particulas. **E**st. n. contrarium aut priuatio et c. **I**sti aliter quam prius interpretantur patet tamen diuersificationes. sed hec transeo **D**einde philosophus epilogat. et lra patet de se. **D**ubitatur circa exempla philosophi. primo quod simpliciter subo simplices et non complexe debent inesse passiones. sed linee et numerus sunt simplicia suba. ergo sibi non insunt complexe. sed simplices passiones. et per consequens rectum vel curuum non est passio linee. neque par vel impar passio numeri. **S**ecundo dubitatur. nam curuum et rectum insunt alteri a linea. quoniam superficies et corpora dicitur esse recta vel curua. et per prius non est ppria passio linee. **T**ertio alius est numerus quod non est par neque impar. **S**exto par vel impar non est ppria passio numeri assumptu pbac. quod numerus infinitus non est numerus par neque impar. ut patet satis de se.

Ad primū conceditur q̄ passiones numeri. & linee sunt passiones realiter incomplete: q̄ tamen nomina simplicia quāruādam talium passionū ignoſcamus: ipsas noiam⁹ noie quodā cōplexo. q̄dā igit̄ nūeri passione cōplexo noiam⁹ hoc nomine par aut impar: q̄uis si in se sit passio realiter icōplexa: q̄dā etiam linee passionem nomine complexo appellamus rectam vel curuam: q̄uis in se realiter icomplexa. Ad scđm dicitur q̄ licet rectam vel curuam infint aliter a linea sicut corpōri vel superficiē: istis tamen nō inest nisi rōne linee: & pro q̄to in se continent lineam: & propter hoc passio propria linee dici potest: & p̄pter hoc quidā dūt q̄ ista passio conuertitur cum linea in predicatione identica vel causali. Nam omne rectū vel curuū aut est linea aut ex lineis. Ad tertiu dicitur q̄ numerus infinitus: si daretur: non eēt numerus proprie sumptus: q̄ neq̄ numerās neq̄ numerabilis vt satis p̄: sed par vel impar est passio numeri proprie sumpta: quare &c.

Uniuersale aut̄ dico quod cū de oī sit & p se ē fm q̄ ipm est. Manifestū igit̄ ē q̄cūq̄ sūt vltia ex necessitate isunt reb⁹. Per se aut̄ & h̄z q̄ ip̄z est idē ē: ut p se linee inest p̄ctum & rectitudo: & nāq̄ fm q̄ linea ē. & triāgulo fm q̄ triāgulus duo recti: etenī p se triāgul⁹ duob⁹ r̄ctis eq̄lis ē.

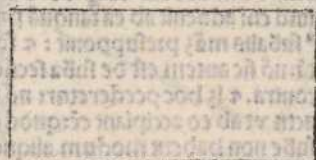
Postq̄ p̄bs declarant quid sit dict̄ de omni: & qd sit di ci per se. p̄r ostēdit quid sit vlt fm q̄ in p̄posito accipitur. Et p̄mo facit hoc secūdo docet evitare errores q̄ d̄tingere possent in assignatiōe vltis ibi. Op̄s aut̄ non latere. Prima pars diuiditur in duas. p̄mo ostēdit que regrunt ad vlt. se cūdo declarat qualiter se habet ad demonstratiōē ibi. Et demōstratio per se. Item p̄mo ostēdit vlt in se includere qd sit de omni. & per se. & fm q̄ ipm. 2º ostēdit q̄ aliquid sc̄lū datur preter d̄ictiōes p̄dictas ibi. Ult̄ autem. Dicit̄ ergo p̄mo q̄ vlt est illud quod inest de omni per se & fm q̄ ipm. Et hoc inferunt q̄ quecūq̄ sūt vltia fm q̄ accipit̄ hic vlt̄ necessario insūt subiectis. p̄. postq̄ sūt de omni & per se: deinde subdit. eē per se & eē fm q̄ ipm idēz sūt. qd̄ declarat̄ exemplo q̄ p̄ctus enī inest linee per se quo ad modū primū p̄f̄ctatis: rectitudo vō inest idēz p se quo ad 2º modū: & vtriq̄z illoz inest linee fm q̄ linea. Item h̄z tres angulos equales duobus rectis per se cōpetit triāgulo: & eidem cōpetit fm q̄ triāgulus. Notandū p̄mo q̄ vlt̄ multipliciter accipi pot̄: vno mō p vlt̄ h̄z predicationē: sub quo qnq̄ vltia continent̄. s. sp̄s: genus: d̄tia: p̄p̄tū: & accidens: de q̄bus determinat̄ p̄d̄ophyrus in vltibus suis. Scđo mō pro vlt̄ fm causalitatem: q̄liter deū eām dicim⁹ magis vlt̄z q̄ celi: & celi magis q̄ agens particulare hic inferius eētis. Tertio vero mō accipitur p̄ passioē nāz generis insequente: vel nām alicuius sp̄i alicui subō attributa: nō rōne alterius: sed ratione sui: sicut risibile vlt̄ hominis appellatur: & habere tres: vlt̄ triāguli. Ad p̄positū h̄c non accipit̄ vlt̄ p̄mo nec secundo modo: sed solum tertio mō. & hoc quidem illas includit conditiones: quas Aristot. hic tangit. s. q̄ sit de omni per se & fm q̄ ipsuz: due p̄ me ad ipsaz pertinent passionē: tamen referendo ad subm̄. s. de omni per se. Tertia vero. s. fm q̄ ipsum ad subm̄ referatur. q̄. s. per nām p̄p̄tiam sub̄ti ista passio eidē compe tit subō. Notandū 2º: q̄ quodlibet superius est idē suo inferiori. sicut animal dicitur idem hominī: & non solū ver̄ est de vlt̄: sed de toto solum integrali videt̄ concedi ab Aristot. 2. et̄bi. vbi dicit̄: q̄ totum magis est idem parti q̄ eōd̄ tra. Nam quicquid est partis est totius: & non e contra: p̄s autem siue integralis siue subina per suam totam diffinit̄. & non e contra. semicirculus enim per circulum diffinitur qui est pars ipsius integralis. non autem circulus per semicirculum. etiam homo per animal diffinitur. & non animal per hominem. secus autem est de partibus essentialibus dōm. sicut materia & forma per ipsas enim compositū diffiniri debet. sed non e contra. Ad p̄positum igitur cui⁹ p̄bs dicit̄ per se idem eē q̄ fm q̄ ipsuz. non intelligit̄ q̄ ista sunt conuertibiliter idem. sed intelligit̄ q̄ per se tāq̄ vnuer

salus & superius est idem ei quod est fm q̄ ipsum tanq̄ suo inferiori. in plus enim se habet eē per se q̄ eē fm q̄ ipsum vt linco. & alij antiqui testantur. Hanc sententiam cōmuniter exponentes attribunt Arist. & accipitur ab alberto in expositione huius partis. P̄nto tamen q̄ sine inconuenienti dici posset q̄ omne illud quod est principaliter in aliquo modo complexo per se est fm q̄ ipsum & e contra. & per p̄s sunt conuertibiliter idem. & q̄ de talibus Arist. intendebat. omnis. n. propria diffinitio diffinito suo competit fm q̄ ipsum. & quelibet propria passio suo subō competit fm q̄ ipsum. Similiter a qualibet causa propria & imediata fm q̄ ipsum p̄uenit eius effectus. q̄. s. ille effectus a tali causa p̄uenit fm q̄ talis causa.

Uniuersale aut̄ est tūc cū i quolibet & primo demōstrat̄. ut duos rectos h̄re neq̄z figure cui⁹z inest uniuersali: & tūc est demōstrare de figura q̄ duos habeat. Sed non cui⁹libet figure est: ne que utitur quelibet figura demonstrans.

Quadrangulus.

Quadrangulus. n. figura q̄dez est: nō autē h̄z duobus

rectis equales. Sz eq̄libiaz h̄z q̄dem fortasse duob⁹ rectis eq̄les: sed nō primū: sed triāgulus prius. Nō igit̄ quodlibet primū mōstrat duos r̄ctos h̄re aut quodcūq̄z aliō huic p̄rio iest vlt̄.

Intendit p̄bs q̄ vlt̄ p̄ter d̄ictiōes p̄dictas alias includit. s. q̄ sit p̄mo & vlt̄ de aliquo subō demōstrabilis, & declarat̄ exemplo. Nam habere tres angulos equales duob⁹ rectis de aliquo subō primo & vlt̄ demōstrat̄. tale vō non est figura in genere sumpta. eo q̄ non vlt̄ cui⁹libet compe tit figure. Licet igitur ista passio de figura demōstrat̄. nō tamen vnuerſaliter demōstrabitur hanc vnuerſalem cōcludendo. omnis figura habet tres angulos equales duobus rectis. eēt enim falsa. qm̄ quadrangulus est figura nō tamen habet tres angulos equales duobus rectis. neq̄z tale subm̄ est isosceles. qm̄ licet illa passio per se cōpetat isosceles. nō t̄i sibi cōpetit nisi rōne triāguli. quare nō compe tit sibi primo triāgulus igit̄ est illud sub̄z de quo illa passio primo demōstratur. Quicūq̄z igitur habere tres vel quēvis alia passio de aliquo subō primo demōstrabit̄ illa erit vnuerſale respectu ipsius & inest sibi primo.

Et demōstratio p se h̄mōi vlt̄ est. alioz autē quodāmodo & nō per se neq̄z non est uniuersaliter: sed frequentius.

Dicit̄ q̄ demōstratio est per se huius vnuerſalis. i. de monstrato: per se demōstrat̄ hoc vnuerſale de subō respectu cui⁹ dicitur vnuerſale. de alijs vero demōstrat̄ fm quid. sed non per se sicut de isosceles demōstrat̄ habere tres. non tamen tanq̄ ipsius vnuerſale licet frequentius idest vt plurimum de illo demōstratur. Alij exponunt frequentius idest predicta passio non vnuerſaliter inest isosceles. sed ipsa est frequentius idest in pluribus q̄ isosceles. Notandum q̄ Aristot. non intendit passionem aliq̄z de subō ipsius non p̄mo posse demōstrari. passio enim superioris de suo inferiori demōstrari potest demōstratione particulari vt colligitur pluries ab eo. & sic habet̄ tres de isosceles poterit demōstrari. non etiam intendit negare passionem istam per se competere posse subō non primo. quoniam hec est per se. isosceles habet tres licet non principaliter. sed cum dicit̄ q̄ aliorum est quodāmodo. & non per se. intendit passionem vnuerſalem non per se. & principaliter inesse alijs a subō primo. neq̄z per se & principaliter de illis demōstrari.

Posteriorum

Oporteret autem non latere quoniam multoties contingit peccare et non esse quod demonstratur primum vniuersale secundum quod videtur demonstrari vniuersale primum. Oberramus autem hanc deceptionem: cum aut nihil sit accipere a superiori extra singulare quam singularia.

Determinat de erroribus qui circa velle accidere possunt. Et diuiditur in duas partes primo narrat quot modis circa velle contingit errare. secundo ponit regulam cognoscendam non quid bene assignetur velle. et prout vitandi errorem ibi: Utrum autem secundum quod est triangulus. Item primo enumerat modos quibus circa velle errare contingit. 2º de omnibus illis subiungit exempla ibi. Si igitur aliquis demonstrabit. Prima pars potest diuidi in tres: secundum quod tres ponit errores. Dicit igitur primo quod oportet nos non latere: quod multipliciter contingit errare circa velle. ut si demonstrat aliquid tanquam velle alicuius subiecti quod tamen non est velle primum ipsius. Quis sic appareat esse. Primo igitur contingit errare quando aliquo velle dato non contingat sub eo esse prout velle singulari velle singularia: tunc enim putabitur passionem que primo: et tanquam velle attribuit superiori attribui etiam singulari tanquam velle: et in hoc errabit intellectus. **M**otandum primo quod aliquod est velle sub quo solum vnum singulare reperitur: neque plura naturaliter reperiri possunt sicut sol: luna: et consimilia: que sunt incorruptibilia per naturam de quibus dicit linco. quod multa velle per naturam suam habent possibilitatem ut reperiantur in pluribus individuis: et tamen per naturam velle impediri possibilitas nature proprie data: ergo aliquam passionem que competat soli. gratia exempli existimabit aliquis quod eadem sit propria passio solis et huiusmodi singularis solis propterea quod non nisi vnum individuum sub illa specie reperitur. A simili etiam si sub animali non nisi species humana de facto reperiretur crederet aliquis sensibilitatem quod inuenitur alicuius propter inuenitur propter hoc quod tamen est falsum. et ideo dicit Aristoteles quod contingit errare vbi sub velle non inueniatur prout vnum: singulare. vel supple si sub aliquo genere non inueniatur alia quam singularia vnius speciei. illa vero nota disunctionis vel additur ab expositoribus propter erroribus: de qua tamen antiqui expositores non vultu facere mentionem. **M**otandum secundo quod species ut propositio spectat sunt in quadruplici differentia: quedam enim habent plura individua tam simul quam successiue. tam per tempus quam per instans. sicut homo. quedam habent plura individua non simul sed successiue per tempus et per instans ut plerumque: quedam vero plura habent individua non simul. sed successiue non per tempus sed per instans: sic ut vniuersales quod individuum duret per instans tamen: sicut mutatum esse in motu: quibus tamen mutatum esse non debet propter species dicitur. Quedam autem non habent nisi vnum individuum tam per tempus quam per instans: sicut sol: luna et similia. de hoc tamen plus loquitur philosophus: ut predicti. **M**otandum tertio secundum quod conuenienter exponitur: quod in hoc genere et species differunt: quoniam species in vnicuique individuo saluari potest: cuius ratio est quod species immediate in individuo descendit sine disserentibus diuisiuis: sicut etiam ens transcendens in decem predicamenta immediate descendit. Si enim species spiritualissima per differentias diuideret esse in infinitis processibus in speciebus: eo quod quilibet differentia essentialis speciem constituit. quare quod tamen est ex parte speciei vniuersalis sufficit individuum: genus autem in vnicuique saluari non potest: eo quod de ratione generis est. quod sit diuisibile per oppositas differentias. sed quilibet differentia essentialis constituit speciem. quare de ratione generis est habere plures species. et hoc sentit philosophus per huiusmodi dicens. In parte genus continet plures species. non tamen de ratione eius est habere plures species in actu. quod non est aliqua species floris in actu. non minus flos esse genus ad rosas quam nunc. ut philosophus. Philosophus igitur intendebat quod vbi genus aliquod est. sub quo non est actu nisi singularia vnius sue speciei. contingeret credere passionem que primo generi attribuitur. primo attribui specie illorum singularium. et in hoc causaretur error.

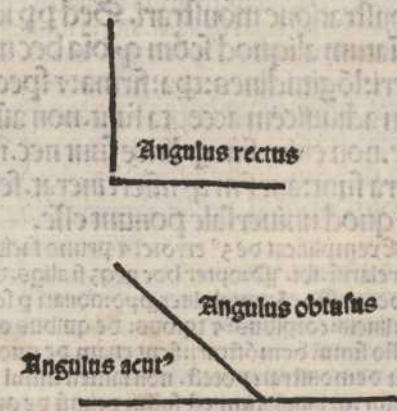
Aut si est quidem sed innominatum sit indifferenteribus specie rebus.

Secundo contingit errare cum sub in alicuius passionis primum fuerit innominatum. quod quidem reperit in rebus specie differentibus. quare genus alicuius est innominatum. tunc enim forte crederetur velle ipsius passionem esse velle suarum specierum vel esse inunctum vel diuisum. quod tamen est falsum. vbi gratia. si habet passionis tangibile. primum sub in sit innominatum. crederet forte alicuius sub in ipsius primum esse vel caliditatem vel frigiditatem etc. vel omnes quatuor qualitates primas simul non est verum. **M**otandum secundum Linco. et alios antiquos expositores. quod in eundem etiam errores incidere possumus. vbi sub in primum passionis sit analogus. quoniam esse nominatum. nam propter analogiam ipsius putaremur passionem ipsius proprietates non sibi. primo inesse. sed alicui suo inferiori. quod forte crederemus quod sub in primum passionis de quo illa passio demonstrat. debeat esse vnum vniuersale inueniatur. sic autem non est de analogo subiecto. vbi gratia. cum ens sit analogus. et quedam proprietates sibi primo inesse. crederet aliquis istas proprietates primo inesse subiecto. que immediate sub ente continentur. eo quod ens in ipsis non inueniatur reperit. sicut vbi sic. hoc est exemplum Alberti. quibus ut puto ens ut ens transcendenter sumptum non proprias habeat passiones.

Aut contingit esse sicut in parte totum in quo monstratur. Et sic enim que sunt in parte inesse quod demonstratio et de omni erit: sed tamen non erit bini primi vniuersaliter demonstratio. Dico autem huiusmodi primi secundum quod est demonstratio cum sit primi vniuersalis.

Tertio modo contingit errare cum aliqua passio primo inest superiori. et inter superius et inferius tanta sit inuenientia ut illud quod primo inest superiori. crederet primo in esse inferiori. poterit igitur ista passio sub inferiori demonstrari de monstratio ne particula. et inerit sibi de omni. non tamen inerit sibi primo. neque quod demonstatio est huiusmodi primi subiecti. dico autem demonstrationem esse huiusmodi primi. cum sit de hoc subiecto secundum quod est tale. tunc enim passio est ipsius velle. Exemplum huius erroris conuenienter ponitur. quod angulus rectus et angulus reclinatus idem esse videntur. quibus tamen non sunt idem. eo quod angulus reclinatus color est angulo recto. ideo crederet aliquis passionem que primo competit reclinato. primo competere angulo recto. quod tamen est falsum. quare etc. **M**otandum secundum conuenienter exponitur. quod cum ad esse velle tres regram additioes. scilicet dicit de ois dicit philosophus. et huiusmodi ipsius. primo error: iter istos tres errores refert ad huiusmodi ipsius. 2º autem ad dicit philosophus. 3º vero ad dicit de ois. ita quod huiusmodi tres errores contingit tres periculosas predictas errare. Ego tamen puto intentionem Aristotelis fuisse ut consideret errores. quibus contingit passionem aliquam appere. alicui subiecto competere huiusmodi ipsius. quibus non ita est. et hoc appert ex modo loquendi tertio. et ex verbis antiquorum expositorum. Item per se dicitur error non peccatum per se ut ipsi dicit. eo quod huiusmodi passio subiecti innominati non primo competit suo inferiori: competit tamen sibi per se. sicut et habere tres per se competit isocheli. quibus non primo. quare etc.

Si igitur aliquis demonstrabit quod recte quidem non intercedant. videbitur utique huiusmodi esse demonstratio propter id quod inest rectis. non autem est nisi quidem quoniam sic equales sunt fiat hoc modo. sed aut in quolibet equales.

Subdit exempla predictorum errorum. primo. quo ad 3^m errorem. 2° quo ad primū. 3° quo ad 2^m. Dicit enim p^o q^o linee recte & linee eque distantes maximā inuicē habeāt p^oximam appāre alicui poterit: q^o non concurrere: q^o est passio p^oria linearum equidistantiū: primo competat li neis rectis: & p^o de ipsis primo demonstrat tanq^o passio: que inest rectis s^o q^o recte: hoc autē non sic. sed de lineis rectis demonstrabit s^o q^o sunt equidistantes. vnde p^o hūc terminum equales. p^o intelligit equidistantes: & per iter cidere intelligit concurrere. **¶** Notandū q^o ex hac ratione ostendi per lineas parallelas non concurrere. q^o si sic: p^o cur rat igit^o i a p^octo. & p^o p^ono q^o distanter ab. a. puncto du catur alia linea recta p^opendiculariter sup^o vtrāq^o lineaz. & se quitur q^o ex vtrāq^o pte capfabit angulos rectos. & per p^o his illis lineis in. a. puncto angulū causantibus causabit triangu lus tres habens angulos: quoz duo erunt recti in forma: quod v^o in p^ole manifestū: eo q^o triangulus tunc tres ha beret angulos valentes plusq^o duos rectos. quare &c.

¶ Et si triangulus nō esset aliud q^o isosceles videbit^o v^o q^o huius esse demonstratio.

¶ Exemplum primi erroris: vt si de facto non inueniatur alia spēs trianguli q^o isosceles: credit aliquis habere tres quod primo inest triangulo: primo inesse isocheli. quod ta men non est verum: vt patet.

¶ Et p^oportionale quod & cōmutabilē ē s^o q^o numeri sunt & s^o q^o linee & s^o q^o firma & s^o q^o tempora sunt quē ad inodū & demonstratū ē alit quando seorsuz p^ongens esse de oibus una de monstratione monstrari. Sed p^o id q^o nō ē de noiatum aliquod scōm q^o oia hec unum sūt nu meri: longitudines: rpa: firma: & specie d^oia. seoz sum adiuuicem accepta sunt. non aut^o ulē mōstra tur. non enim s^o q^o linee sunt nec. n. s^o q^o tem pora sunt: aut s^o q^o nūeri inerat. sed s^o q^o hoc est quod uniuersale ponunt esse.

¶ Exemplificat de 3° errore: & primo facit hoc. 2° inferē correlariū. ibi. **¶** Propter hoc neq^o si aliq^o. dicit igitur p^omo q^o hec passio cōmutabiliter p^oportioniari p^o se cōpent nume ris: lineis: corpibus: & t^o p^oibus: de quibus oibus potest illa passio simul demonstrari: sicut etiam de quolibet illorū seoz sum demonstrari potest. non tamen simul de istis demon stratur: q^o innotatum est subm^o primū de quo tanq^o v^o de monstrari deberet: in quo hec oia vniuntur: & propter q^o illa passio inest oibus predictis. sed hec oia seorsuz accipiū tur: neq^o de aliquo illoz demonstrat tanq^o vniuersale. talis enim passio nō inest lineis s^o q^o linee: neq^o numeris s^o q^o numeri sunt: sed eis insunt s^o q^o illud innotatū subm^o q^o ponendū est vniuersale eiusdem passionis. **¶** Notandū p^o mo q^o cōmutabiliter p^oportioniari est taliter adiuuicē p^opor tionari: vt cū due fuerint p^oportiones similes inter aliquos terminos: talis inter p^ohis vnus & p^ohis alterius p^oportio re peritur: qualis iter a^ois vnus & a^ois alterius. vbi grā. cū talis sit p^oportio inter duodecim & octo. qualis ē inter sex & quatuor. cōmutata p^oportio ē q^o qualis ē p^oportio duodecim ad sex: talis ē p^oportio octo ad quatuor. sicut talis ē p^oportio. 12. ad. 9. qualis ē quatuor ad tria: & q^olis ē p^oportio. 12. ad. quatuor: talis ē p^oportio nouē ad tres. Dicit enim cōmutata. q^o ter mini p^omax p^oportionū similitū inuicem cōmutant. **¶** Ex q^o p^o p^o ad cōmutatā p^oportionez quatuor terminorū requirunt: vt saltem tres tenentes locum quatuor terminorū. **¶** Notandū 2° q^o predicta passio cōpetit lineis: numeris: temporib^o: & corpibus. & p^o de his sunt demonstrationes seorsuz & di uisim: p^opterea q^o illa quatuor a diuersis scientijs cōsiderā tur. Geometria enī de lineis cōsiderat. Arithmetica de nu meris. Astronomia de tēporib^o. & p^obia nālis de corpib^o. si tamē noiatum esset illud subm^o cōe oibus istis cui illa pas sio cōpetit p^o se: p^omo possent oia illa simul sumi. & de ipsis si

mul eadem posset demonstrari passio: vt inquit p^o in tex tu. & hoc vltimū dupl^o itelligi potest. vno q^o illa passio demonstrando de illo subiecto p^omo p^osequenter eadez de monstratio ad sciam istoz inferiorū deseruieret. Alio mō q^o post predictā demonstrationē alia fieret demonstratio in q^o illud subm^o cōe pro medio assumeret: & de inferioribus si mul sūptis illa passio d^o monstraret. vterq^o intellect^o ē bon^o. **¶** Sed circa dicta dubitat. primo q^o p^ohis non sufficienter enumerat ea q^obus predicta passio cōpetit: q^o etiā sup^oficie bus & motibus cōpetere pōt. sicut sic arguēdo: sicut se ha bet. a. sup^oficie ad. b. sup^oficie. sic. c. ad. d. ergo a cōmutata p^oportione sicut se habet. a. ad. c. sic. b. ad. d. idem dico de motibus. **¶** Secūdo dubitat. q^o p^ohis videt sibi p^oradice re. **¶** Primo enim dicit q^o h^o passio p^opetit lineis s^o q^o linee. & numeris s^o q^o numeri. in fine v^o huius partis opposi tum dicit vt p^oz. quare &c. **¶** Tertio videtur q^o illius pas sionis nullū sit subm^o primū de quo demonstrat. q^o si sic. de monstratio ad aliquāz sciam pertineret v^ol^o. quod p^obas eē falsum. q^o tunc ad eandē sciaz pertineret particulariter istā demonstrare de oibus p^odictis. p^oz p^oia. q^o ad eandē sciaz p^o tinet v^ol^o & particulariter eandē passionē demonstrare. sicut ad geometriā p^otinet demonstrare habere tres de triangulo. & p^o de isosceles & alijs spēbus. p^ohis tamē est falsum. q^o nulla est scia sine p^oicularis sine v^olis. sicut logica vel meta p^ophica que de oibus p^odictis consideret. s. lineis numeris. temporibus. & corpibus. vt p^oz. quare &c. **¶** Quarto videtur q^o predicta passio nō sit demonstrabilis demonstra tionibus diuersis de predictis. q^o si sic. cum oēs ille demō strationes sint p^oiculares. oportebit subm^o v^ole p^o medio ad dūc ad q^olibet illaz. p^oz p^oia. q^o ita requirunt nā demonstratiōis particularis. p^ohis tū videt falsum. q^o tunc tale subm^o eēt no bis noiatum. quod ē p^ora predicta. **¶** Quinto dubitat. q^o videtur q^o illud subm^o cōe sit noiatum. q^o ip^o sūz est q^otitas que ē cōe ad oia predicta. **¶** Confirmat. q^o vel tale subm^o est cōius q^otitate vel eque cōe. vel minus cōe. nō cōius. vt de se p^oz. si eque cōe habebit itentū. si minus cōe cum sub se contineat q^otitate: tinnū & discretū. vt p^oz. sequitur q^o cō tinuū & discretū nō erunt p^oime d^oie q^otitatis. siue p^oima genera subalterna ipsius. quod videt s^o p^ohm in p^odicamen tis. **¶** Ad p^oimū rōndetur q^o Aristo. soluz ea subta h^o passio nis numerant. q^o a diuersis scientijs principalit^o p^osiderant. h^o etiā igitur sup^oficiebus cōpetat hec passio. cōsideratio tū illa de sup^oficiebus ad p^osiderationē de lineis reducitur. in: li nea & sup^oficie ab eodē artifice. s. geometra cōsideret. p^oncipalitus tū lineē q^o sup^oficie. sicut h^o monibus predicta passio competere possit. cōsideratio tū illa de motibus ad cōsi derationē de corpibus reducitur. corpa enim & mot^o a nar turali p^oho p^osiderantur. principalitus tū corpa q^o motus. **¶** Ad 2^m rōndent moderni. q^o h^o cōmutata p^oportio sic abso lute sūpta nō p^opetat lineis s^o q^o h^o mōi. neq^o nūeris s^o q^o h^o mōi. illa tū passio ad terminatā p^osiderationē p^otracta alicu ius scie p^oicularis cōpetere pōt lineis s^o q^o linee sūt. & nu meris s^o q^o nūeri. & sic de singulis. & sic itellexit p^ohis i tex tu. Ad hūc tū appet q^o Aristo. nō absolute asserat q^o cōmu tata p^oportio inest lineis & numeris s^o q^o talia sūt. sed cū in p^ocedētē pte dixerit. q^o vbi nō est alius triangulus q^o isosce les tunc h^ore tres videretur inesse isocheli s^o q^o isosche les. sicut p^otinuando s^omonē sūū dicit & p^oportionabil^o cō mutari videt. supple inesse numeris s^o q^o nūeri. & lineis s^o q^o linee. & sic de alijs. q^ore vide in textu. **¶** Ad tertium rōndent moderni. p^omo q^o illā passionē de subo p^omo demō strare ad arithmetica solā p^otinet. q^o sicut p^oportio & p^oportio nalitas p^oncipaliter ad arithmetica p^otinet. ita etiā cōmuta ta p^oportio. Dicit enī p^ohis. 10. meta. q^o rō mēsure p^omo in numeris repitur. In numeris aut^o a solo arithmetico p^oncipa liter p^osiderat. vt p^oz. q^ore &c. **¶** Secūdo dicit. q^o h^o sola arith metica doceat cōmutabiliter p^oportioniari. alie tū scie possūt v^ol^o cōmutata p^oportio ē. sicut si sola dialectica doceat. ar guere. quez tū alia scia v^ol^o argumentatiōe. **¶** Tertio d^o cunt q^o ex predictis nō sequit^o q^o arithmeticus de lineis cor p^orib^o &c. predicta passionē demonstrare possit. p^omo q^o cō

mutata proportio solū in numeris reperitur. pprie. transumptiue vero in reliquis notatis sicut et quadratum superficiale et circulare in omnibus pprie reperitur. in numeris vero transumptiue. Secūdo q: linea corpus et tps non sunt spēs illius inominati cui primo cōpetit cōmutabiliter pportionari. dñr enim illa sub illo cōmuni cōtineri nō cōtinētia predicacionis sed cōtinētia dispositionis: quia vñ ab alio certaz recipit dispositionē. sicut etiā a sili cōtinētia cōpetit tempori rōne motus. et motui rōne magnitudinis: vt p3. 4. pby. tps tri et motus nō sunt spēs magnitudinis cui primo inest cōtinētia. et per pñs volūt q nō o3 arithmetica predicta passionem demonstrare de lineis corporibus et ē. particulari demonstratione: cū ipsa nō sint species illius primi inominati subiecti. Ad dñt vterius q cōmutabiliter pportionari competit tēpori et motui rōne lineae superficiei et corporis. his aut tribus rōne nūeri. Sed primū puto falsum: nulli enī illos competit cōmutata pportio: nisi prout numeri fuerint sine numerabilia. quare linea vt linea sine corp? vt corpus nullam habet in se rationē. per quā tēpus vel motus hanc accipiāt passionē ab eis. sed cetera omnia illa a nūero sine a nūeris accipiunt. Puto et pñr dici posse q omnib? predictis pñderatis: non vt talia sunt. v3 superficies. lineae et ē. sed vt numeri sine numerabilia sunt: ipse sunt de cōsideratione arithmetici. et pñr arithmeticos particulari demonstratione de oibus illis pōt pñdctā demonstrare passionem. Neq3 puto verē ē q hoc nomē cōmutata pportio transumptiue lineae et corpori: et tpi attribuat: h3 posterioris eis attribuat q3 numero. Cetera vero dicta ipoz puto esse rōnabilia. Ad 4^m cōcedit istā passionē diuersis demōstratiōibus de pñdctis subiectis dñōstrari posse: siue hoc fiat per arithmetica vt pñr: siue hoc fiat per diuersas scias. nā naturalis pñdctā passionē de corporibus demōstrabit. Astronomus de tēporibus. Geometra de lineis et superficibus. Ad rōnem in oppositū negat pñs. sufficit enī ad demōstrationē particularē si nō potest subiectū pñrū passiois adduci p medio. vt eius diffinitio p medio adducatur. Hec enī erit demōstratio particularis. oīs figura plana tribus rectis lineis cōtenta habet tres. isosceles ē hmoi. ergo et ē. Similiter in pposito hec est particularis demōstratio. oīa numerabilia habētia similitudinē pportiois sūt cōmutabiliter pportionabilia. sed lineae siue tpa sūt hmoi. ergo et ē. Et pñra. oīs demōstratio particularis vlem presuppōit. qre pñdctus syls nō erit demōstratio nisi prius ista passio dñōstrata pñrū fuerit demōstrata. et pñs ipm erit notiatum. Rñdct cōmunitatē negandō antecēdēs. sed hoc solū verū est qñ mediū demōstratiōis particularis fuerit. sub3 pñrū illius passionis. Si enī demōstratur h3e tres de isoscele per triāgulus. ista demōstratio presupponit factā ēē demōstrationē de triāgulo. Si vero p diffinitionē triāguli siue cām passionis demōstratur illud nō oportet. Et addit quidam q illa rectitudo de linea particulariter demōstratur. Ista tñ demōstratio demōstrationē vniuersalē nō presupponit. sili similitas de nāso particulariter demōstrat nō pñmiffa demōstratione vli. sili in pposito cōtingit. conceditur tñ q pñdctā particularis demōstratio nō ita perfecte scire facit. sicut si demōstratio vli de pñrū subo pmitteretur. Et dicūt quidam q scire faceret sophisticō mō. s. fm materiā et nō fm formā. Ad vltimum dicitur q licet qñtitas sit cōmune ad predicta: nō tñ cū omnibus illis simul sumptis est cōuertibile. qñ alia cōtinet q3 predicta. et h3 ēē cū illis cōuertibilis nō sequitur q ēēt subiectū illius passionis pñrū. sicut et a simili licet longitudo adequate inest lineae superficiei et corpori: que simul sumpta conuertuntur cū qñtitate continua permanente. non tamen per se primo ppetit quantitati continue permanenti. sed lineae primo. et ratione lineae alius competit. cōmutata ergo pportio tanq3 subiecto competit. non omnibus numeris. sed numeris qñsdam non eo nomine nominatis. sub quo ista passio sibi attribuitur. Et per hoc ad cōfirmationē dicitur illud subiectum propriū ēē minus cōe q3 qñtitas. immo minus cōmune q3 numerus. Aliq enim sunt nūeri in quibus est cōmutata pportio. et aliq in quibus non. Vel aliter et melius

cum nullus sit numerus finitus. qui sub cōmutata pportione cadere non possit. q cōmutata pportio omnibus numeris competere potest. non absolute. sed pro qto inter eos pportiones equales inueniuntur. quare poterimus illud subiectū primū hoc nomine complexo nominare. numeri adinueniam habētes pportiones equales. Et per hoc p3 ad rōnem in oppositū. q: non est concedendum illud inominatū subm ēē cōius qñtitate pñmiffa et qñtitate discreta. imo est eis valde minus cōe quare et ē.

C Propter hoc neq3 si aliq3 monstraret unū quēq3 triāgulum demonstratione aut una: aut altera. quod duos rectos habet unūqueq3 isoscelem seorsum et scalenon idest gradatum nondum cognouit triāgulum. quia duos habet rectos: nisi sophisticō modo. neq3 uniuersale triāguli: neq3 si nullus est preter hoc triāgulus aliter. neq3. n. scdm quod triāgulus est cognouit neq3 omnem triāgulum: sed aut secundū numerū: secundū spēm autē non omnem: et si nullus est quē non nouit.

C Ex pñdctis correlarie inferitur. q si aliquis aut vna demonstratione aut pluribus de vnaqua3 specie triāguli demōstraret habere tres angulos duobus rectis equales vt si de isoscele demōstraret seorsus. et de gradato seorsum q est triāgulus triū laterū inaequalium. ex hoc nō perfecte sciret triāgulum habere tres. sed solum sophisticō mō. neq3 perfecte cognosceret vltē triāguli. dato adhuc q nullus ēēt triāgulus preter predictos triāgulos. qd p3. q: tñc nō cognosceret triāguli fm q triāgulus. neq3 cognosceret oēm triāgulum in gñe. sed solū cognosceret omnē triāgulum fm numerum aut fm spēs: dato q nullus ēēt triāgulus quem non nouisset.

C Quā igitur nō nouit vlt et quando nouit simpliciter manifestum quod si idem ibereat triāgulo et isosceles: aut unicuiq3: aut omnib?. si vero nō idem semper alterū est aut secundū quod est triāgulus non nouit.

C Consequenter pñs interrogat qñ igitur aliq3 cognoscit simpliciter siue vniuersaliter et perfecte: et qñ non. Rñdct q manifestum est q si idem sit ēē siue eadem ratio triāguli et isosceles aut unicuiq3 speciei triāguli aut omnibus simul q tunc sciendo habere tres de istis scitur etiam de triāgulo fm q triāgulus. et hoc contingeret vt expositores dñt si essent nomina synonyma. Si vero alterum est ēē siue altero ē ratio triāgulo et isosceles vel alius spēs tunc nō nouit de triāgulo fm q hmoi. qre et ē. Et notādū pñr q d oibus spēs triāguli pōt demōstrari habere tres de triāgulo demōstratiōe vna. et pōt hoc fieri demōstratiōibus plib? seorsum. Exemplū primū. sicut sic arguēdo. oīs figura plana tribus rectis lineis cōtenta: habentēs angulū extrinsecū et ē. habet tres. sed isosceles equilater? et gradatus sunt hmoi ergo et ē. Exemplū secundū. vt sic. oīs figura plana et ē. habet tres. isosceles est hmoi. ergo et ē. et idē potest de alijs speciebus exemplificari. A simili et dicemus: q cōmutata pportio pōt de omnibus supradictis subiectis vna demōstratio ne et plibus demōstrationibus demōstrari. sicut sic arguēdo. oīa numerabilia habētia adinueniē similitudinē pportiois sūt cōmutabiliter pportionabilia. lineae: numerus tps: et corp? sunt hmoi. ergo et ē. Et notādū sō fm cōiter exponētes q cognoscere triāgulum per cognitiones isosceles tñ aut alterius siue spēs est cognoscere tam isosceles q3 triāgulus fm materiā. qñ isosceles est materia triāguli. sed triāgulus ē forma isosceles. sicut indiuiduum respectu spēs dicit materiā. species vero respectu ipsius dicit formā. vt p3 ex modo loquēdi pñi in primo celi: q dicit celi dicit formā et q dicit hoc celi dicit materiā et formā. sicut et species respectu sui generis est sicut materia. genus vero forma ipsi?

Cognoscere vero isochelē et triangulū per rationē propriam trianguli est vtrunq; cognoscere. sicut formā. Nec verba possent aequaliter molestari: sed nō est cura. Ex quibus inferri potest cognoscere triangulum per cognitionem alicuius sue speciei tū est ipm sicut quid nō autem simpliciter cognoscere. p. 3. q. cognoscere sicut in materia ē cognoscere sicut quod non aut simpliciter. Ex quo inferri potest tale cognoscere triangulū ē cognoscere sophisticō modo. sicut dicit philosophus in textu. sicut n. videt cōmitti fallacia accētis. tū cognoscis isochelē. et isochelē est triangulus. ergo cognoscis triangulū sic etiam bis. tū cognoscis hōies: et hō est hōc. ergo tū cognoscis hō quāuis hoc nō sit cōueniēs ex^m. ut p. 3. intelligēt. Itaq; puto quod in p̄ia arguitōne p̄prie sit fallacia accētis. neq; Ari. dicit quod cognoscere triangulū p̄ isochelē sit cognoscere sophisticō mō. sed dicit quod cognoscere triangulū hōie tres p̄ hoc quod isochelē hō tres ē cognoscere sophisticō mō. Sequitur vltimū quod vbi demōstraretur hōie tres de oībus sp̄ibus triangulū simul sumptis nō demōstrādo de triangulo i genere cognosceret cōmūe triangulū sicut in materia aut numerū habere tres. nō autem sicut in formā p̄ 3. ex p̄dictis.

Utrū autē scdm̄ quod est triangulus aut scdm̄ quod ē isochelē: et quā scdm̄ hoc quod est primū vltimū: cui⁹ ē demōstratio māifestū ē quā remoto isit primū: ut ab isochelē eneo remoto triangulo isunt duo recti sicut enē ē remoto isochelē. sed nō figura aut terminus sed nō primus. Cui⁹ ergo primus. Si itaq; trianguli p̄rio est et secūdū hoc isit et alius et huiusmodi uariē saliter est demōstratio.

Cōsequenter p̄s dat documentū cognoscēdi subm̄ p̄imum alicuius passionis. p̄imo igitur querit vtrū habere tres angulos equales duobus rectis gratia exempli p̄imo insit triangulo aut isochelē. et quā siue cui mest sicut in ipm id p̄imum vltimū cuius est demōstratio. Et cōsequenter dat documentum intēdens quod illud est subiectū p̄imum alicui⁹ vniuersalis quo posito ponitur illud vltimū. et illo remoto remouetur. cui competit sicut in hōi. et alter rōne illi⁹. p̄pter p̄imam particulam habere tres angulos equales duobus rectis nō competit figure neq; termino qui p̄s in diffōne figure tanq; subiecto p̄imo. sicut possit cōcedi competere figure p̄ se. quā non oīz quod posita figura ponat hōie tres angulos. Aliqua enī ē figura sic q̄dratū cui hec passio nō p̄petit. p̄ter scdm̄ particulā eadē passio nō ē vltimū enei. trianguli siue isochelē. q; sicut illo posito ponat habere tres. nō tū eo. remoto remouet. nullo enī existēte eneo triangulo. aut isochelē adhuc aliquis triangulus haberet tres. sic gradatū et ex hoc cōcludit quod restat vtrū triangulus sit subm̄ p̄imum. q; ista passio sibi cōpetit sicut in hōi. et aliis rōne illi⁹. **C**ōnotandū sicut cōiter exponēt. quod p̄pter particulā tertiā accidit quod lōgicādo non sit vniuersale p̄imum q̄titatis cōmūe p̄manēt. sicut enī posito illo subiecto ponat longitudo. et eo remoto remoueat. non tamē ei competit sicut in hōi. et aliis rōne illius sed potius cōpetit lineē sicut in hōi. et rōne lineē cōpetit aliis subiectis. Sicut paritas p̄ eandē cām nō ē vltimū p̄imum numeri. q; sicut posito numero ponat paritas. et eo remoto remoueat. in quolibet enī modo impari includit paritas. tū nō competit numero sicut in hōi. et aliis rōne numeri. sicut cōpetit binario sicut in hōi. et aliis rōne binarii. quare binarius ē eius subiectū p̄imum.

Igitur est demonstratiua scientia ex necessariis p̄ncipiis. Quid. n. scit

nō potest aliter se hōie. Que aut p̄ se

sunt necessario isunt reb⁹. Nec. n.

sūt i eo quod quod est. quibusdā alia isunt

in eo quod quidē est predicātib⁹ de ip̄is: quoz aliterū oppositorū necesse est inesse. Māifestū est quod ex huiusmodi in quibusdā utiq; sit demōstratiuus syllogismus. Omne. n. aut sic ē aut sicut ac

cidens. Accidentia autem non necessaria sunt.

Cōnotatis p̄cedentibus descriptōibus de omni per se et sicut in ipm p̄s p̄s ostēdit ex quibus et qualibus esse dicitur in factio. et ex qualibus ē nō debet. Et primo ostēdit ex quibus est. 2° ex qualibus nō est ibi. Itā igitur ex alio genere et c. p̄ima diuidit in tres. q; p̄rio pbat quod demōstratio ē ex necessariis. 2° quod ē ex his quod sūt per se ibi. Accidentia autē nō p̄ se. 3° quod est ex his quod sūt sicut in ipm ibi. Quomā aut ex necessitate. Item primo in duas. q; p̄rio facit quod demōstratio est. 2° pbat quādam que supposuerat ibi. Quid aut ex necessariis. p̄imo igitur pbat p̄sonem istā. demōstratio est ex necessariis. et hoc triplici rōne. p̄ia rō virtualiter duas includit rōnes. Arguit igitur primo sic scia. demōstratio ē ex p̄ncipiis necessariis quare demōstratio ē ex p̄ncipiis necessariis. Item demōstratio ē ex his quod sūt per se. ea vero quod sūt per se sunt necessaria. igitur et c. primū autē pbat quod illud quod p̄ demōstrationē scit nō potest aliter se hōie. ut p̄ 3. ex p̄cedentibus. et per p̄s scia demōstratiua est ex necessariis p̄ncipiis. 2° autē quo ad primā partē videbitur infra. et aliquid vltimū ē supra. Quid ad scdm̄ declarat. quod p̄pōnes per se quod p̄ntissimā ingrediuntur demōstrationē. de qua hic loquitur. aut sūt quādo predicatū ponit in diffinitōe subiecti. sic sunt p̄pōsitiones p̄imi modi. aut subm̄ ponit in diffinitōe predicati. sicut sūt p̄pōnes secūdi. in quibus sit predicatū cōpositur ex oppositis. necesse est alterū istorū inesse. et in omnibus illis predicatū sicut necessario subiecto. ut p̄ 3. q̄re et c. oē. n. predicatū. aut sic predicat. aut per accidēs. ea vero quod p̄ accēs p̄dicantur nō necessaria sūt quare et c. **C**ōnotandū p̄rio quod Ari. solum hic intēdit de demōstrationē potissimā. qua propria passio de subiecto p̄rio demōstrat. dū dicit demōstrationē ē ex p̄pōsitionibus scdm̄ vltimū modi. in quibuslibet naturalium demōstrationē scdm̄ ingrediuntur modus quo ad p̄ntissimam. p̄rius etiā formaliter aut virtualiter cōcurrūt ut supra visum fuit. neq; ex hoc excludit quartus ut quādam crederent. **C**ōnotandū 2° quod passionū quod sūt accidentia p̄ria suoz subiectoz quā notantur vno noie simplici. neq; hōie passionē oppositas: sicut disciplinabile et risibile. et tales absolute necessario insūt subiectis suis. quāz vō nō vno noie simplici appellantur. sicut quodā noie p̄plexo ex oppositis immediatis cū diffūctōne sicut rectus vel cū vltimū. et par vltimū impar. et istorum oppositorū neutrum absolute necessario inest subiecto proprio. sed necessario inest aliquod illorū cū diffūctōne. necessario enim quibet linea ē curva vel recta. sicut nō quelibet sit recta nec quelibet curva. Similiter necessario quibet nūerus ē par et impar: sicut nō quibet sit par neq; quibet impar. Quedā vero sunt passiones habētes passiones oppositas sed mediatas. ut finitas nati cui opponit aquilitas et crispitudo capilloz: cui opponit capilloz rectitudo. et tales nō insunt necessario subiectis suis tā cōiuncti quā vni sicut quod aliquis est natus quod nec est finitas nec aquilitas. huius concedi possit quod omnis natus aut est finitas aut rectus aut aquilinus. Et sic necessario vnum illorū trium oppositorū inest subiecto suo. Cum igitur Arist. dicit quod necesse ē alterum oppositorū inest. intelligit de oppositis immediatis. sicut rectitudo vel curuitas. par vel impar. **C**ōnotat p̄rio quod p̄s in principio huius capituli pbat demōstrationē ē ex necessariis. quare super sicut videt hoc itēz p̄bare. **C**ōnotat 2° dubitatur. vbi dicitur quod accidentia nō necessaria sūt. quā necessario oīs cignus ē albus. et necessario oēs corpus mixtū ē coloratū. et tū illa predicata sunt accidentia cōia subiectoz suoz. quare et c. **C**ōnotat p̄rio dicit quod superius aliquid ter pbat demōstrationē ē ex necessariis p̄ rōne sumptam ex diffinitōe scire et demōstrationē. hic vō cōpletur p̄ alias rōnes pbat. **C**ōnotat sicut dicitur ut colligitur ex vbi Ari. locutus ē de necessitate pueniēte merito eētialis habitudis iter predicatū et subiectū. quod p̄nt ex natura generis vel principioz sp̄i. hoc aut in p̄dictis nō reperit quare et c. **C**ōnotat igitur sic dicitur dū aut principium ponētibus quod demōstratio necessarii sit. Et si demōstratiua est aliter se habere non posse. Ex necessariis igitur oportet ēē syllogismus: ex veris quidē est

Posteriorum

et non demonstratiue syllogizare. ex necessariis autem non est: sed aut demonstratiue. hoc autem proprium demonstrationis est.

Cetera ratio format cõter cuiuslibet demofationis cõclusio est necessaria. igitur pmissis eiusdem demofationis sũt necessarie et per p̄s demofatio est ex necessariis: tenet p̄sequẽtia prima. q: necessaria conclusio nõ scitur nisi ex necessariis. añs patet ex p̄dictis: quoniã demofratũ non põt aliter se habere. et p̄ter subdit p̄s q: contingit aliquem nõ demofratem syllogizare ex veris: nõ tamen ex necessariis: sed ad demofratẽ hoc p̄tinet: qm̄ p̄prium est demofratoris ex necessariis syllogizare. **C** Motãdũ p̄io q: syllogizãs et nõ demofrãs põt verum ex veris syllogizare: vt bõmne animal est suba. ois homo est aial. ergo et c. põt etiã ex falsis vey syllogizare vt hic. ois asinus est animal rõnale. ois homo est asinus. ergo omnis homo est animal rõnale. **C** Ideo dicit p̄sophus q: ex veris est sine contingit nõ demofrãtẽ syllogizare. et sicut dictum est de v̄o. ita dicatur de necessario. **C** Motãdũ secũdo q: nõ solum demofrator potest necessariam inferre cõclusionem ex propositionibus necessariis: sed etiã dialecticus hoc facere potest. sicut hic. omne aial est coloratum. ois homo est aial. ergo et c. Cum igitur dicit Aristõ. q: p̄prium est demofrãtẽ syllogizare ex necessariis: et q: non demofrans nõ syllogizat ex necessariis: intelligitur q: iste qui non demofrat nõ semper ex necessariis procedit. sed p̄prium est demofrari semp ex necessariis p̄cedere.

C Signũ autem est q: demofratio ex necessariis fit. quoniã instantias ferimus sic ad opinãtes demonstrare quoniã nõ sit necesse si opinamur aut oĩno contingere aliter aut rationis causa.

C Tertio p̄s arguit a signo. qm̄ aliquando adducimus instantias cõtra opinãtes se demofrãre dicẽtes: q: nõ est necessarium sic eẽ vt ip̄si assumunt: sine hoc dicamus. q: opinamur aliter se posse habere. sine hoc dicamus. disputatio nis causa. quare ex hoc signo euidenter concludi potest de demofratione eẽ ex necessariis.

C Manifestũ autem ex his: qm̄ stulti bene opia ti sunt accipere principia si probabilis sit. p̄positio et uera ut sophiste: quoniã scire scientiaz est habere. Nõ enim quod probabile est aut uerũ principium eẽ: sed primũ in genere. circa quod demofrat et unum non omne: sed propriũ.

C Contra correlative fert Aristõ. q: sunt stulti q: opinati sũt bene accipere principia demofrãtis. si p̄positio quã pro p̄ncipio assumit fuerit vera et p̄babilis. sicut sophiste faciunt rõnabiliter aut male opinãtur. qm̄ scire eẽ sciaz b̄re: supple demofratione. nõ eni oẽ qd est p̄babile eẽ vel nõ eẽ est p̄ncipium demofrãtis. sed istud qd eẽ primũ in genere cãe: quo demofratio fit. nõ etiã oẽ vey eẽ principium demofrãtis. s; oportet vt sit vey p̄prium: supple generi: circa qd fit demofratio

C Motãdũ p̄io: q: sicut i lib. elẽbo. ille appellat sophista q: apparet cũ debita forma syllogizare. et nõ syllogizat sine q: ex his p̄cedit q: p̄babilia apparet. nõ tñ sũt. sic i hoc libro ille põt sophista appellari q: appareat demofrãtẽ p̄bare nõ tñ demofrãtẽ. q: nis dialectice debite syllogizaret vtriusq: igitur sophiste dicunt. q: appãtes et nõ erĩtes. s; primus in ḡtũ dicit a dialectica argumẽtãtõe. scõs at i q̄tũ ex argumẽtãtõe sua eẽ videt scies. nõ tñ est vere scies. **C** Motãdũ 2º q: duplex eẽ demofrãtõis principium. quoddã eẽ cõe et solũ virtualiter ad demofrãtõẽ cõcurrẽs. quoddã at eẽ demofrãtõis appropriatũ et formatũ p̄currẽs. d. principio p̄io nõ loq̄t Aristõ. hic s; solũ de scõo. tale igitur eẽ p̄imum nõ absolute. s; i genere. circa qd demofrãtões sũt. vbi gra. sic in ḡtũ p̄tinẽt: de qbus cõsiderat geo. vel in ḡtũ discreto rum de qbus cõsiderat arithmeti. d; eẽ principium aliq̄d primũ et eidẽ ḡtũ appropriatum. hoc igitur intendebat p̄s cũ dicit. nõ enim q: p̄babile eẽ eẽ oẽ principium est. sed p̄m i

ḡtũ. circa qd demofrat et vey nõ oẽ s; p̄prium. **C** Ne dã dubia hic mouẽt cõter a modernis. p̄io q: lunã eclipsari demofrat. et tñ hoc nõ eẽ necessarium vt p; 2º q: Ari. ifra dicit q: aliq̄ demofratio eorũ q: sũt semper et aliq̄ eorũ q: sũt sepe. qre ex contingẽtib; eẽ demofrãtio. 3º q: ois demofratio aliquo modo procedit ex dignitatibus et p̄ncipiis cõtib; vt in p̄hemio dictũ fuit. qre nõ ex p̄prium procedit. Ad hec aut p; respõsio ex dictis in p̄cedentibus. de p̄mo et secundo habitum fuit sufficienter in questione. illa vtriusq: demofratio fit ex necessariis. Ad tertium patet parum intellegenti. q: p̄s non valeat.

C Quod autem ex necessariis oportet eẽ syllogismũ manifestũ ex his eẽ. Si. n. nõ est b̄is rõnẽ p̄p qd erĩte demofratione nõ est scies. Sic autem utiq;. et quod. a. de. c. ex necessitate. b. autem medium per quod demofratum est. sed non ex necessitate non sciunt propter quid. Non. n. est hoc propter medium: hoc autem p̄tingit oĩno non esse conclusionem aut necessariã.

C Probat quoddã qd superius supposuerat. p̄io enim supposuit hãc conditionã. si illud qd demofratum est necessarium. s. cõclusio. demofratio est ex necessariis p̄mo igitur probat illã conditionẽ. 2º ostendit q: necessarium syllogizari põt ex nõ necessariis ibi. Lũ igitur cõclusio. p̄ima diuidit in duas ptes fm̄ q: duas adducit rõnes ibi 2º. Amplius si aliquis. p̄mo arguit sic. cõclusio eẽ necessaria mediũ aut ne alia p̄missa ex qua demofrãtio procedit nõ eẽ necessaria tũc hõ per illã demofrãtõẽ nõ eẽ scies. p̄s videtur cõtra diffinitionẽ demofrãtis. v; demofrãtio eẽ syllis facies scire. p̄s v̄o probat. q: scire non contingit nisi per cãm. vt patet p̄ diffinitionẽ scire superius positã. sed tale medium aut p̄missa nõ est p̄sonis cã. ergo et c. minor p̄bat. eo q: illud mediũ est contingẽs vt ponit: p̄lo p̄o necessaria. nullũ aut contingẽs eẽ cã effectus necessarii. vt p; ergo et c. Si igitur fiat hic syllog. oẽ. b. est. a. oẽ. c. e. b. ergo. oẽ. c. e. a. et ponatur istã p̄clusionẽ eẽ necessariã. oẽ. c. est. a. b. aut mediũ vel aliq̄ illaz p̄missarũ eẽ cõtingẽtẽ. tñ ex illa demofrãtione nõ sciret cõclusio per cãm ipsius. qm̄. b. mediũ nõ eẽ cã p̄clusionis. eo q: eẽ cõtingẽs. p̄lo vero necessaria. q: re et c. **C** Motãdũ q: mediũ p̄tingens nõ põt eẽ cã per se p̄sonis necie. q: cã per se alienius effectus necessarii pot eẽ p̄ se cã. 2º q: p̄s. 2. p̄y. dicit q: si p̄missa sint p̄clusio eẽ non eõtra. et exp̄licat de ista p̄sone. triãgulus h; tres angulos. stabit igitur fm̄ eũ p̄sonem istã eẽ verã. q: nis significatũ p̄missarũ nõ sit. et per p̄s significatũ p̄missaz eẽ res contingẽs. Lũ igitur ista cõclusio sit necessaria et demofrãta per cãm sequitur cõtingẽs aliquid eẽ p̄ se cã necĩ effectus. **C** Ad primũ obmissõ mō respõdẽdũ quorũdã. dicit q: ita mors est effectus cõtingẽs sicut et vulnus sine strãgulatio. sicut cõtingit forte vulnerari. ita cõtingẽs est ip̄m mori. qm̄ ip̄e p̄t mori. et põt nõ mori. Et si arguat q: mors eẽ p̄petua et per p̄s eẽ effectus necessarius. negandũ est añs. mors. n. for. nõ aliud eẽ realiter q: corruptio ipsius. corruptio aut sortis solum habet eẽ dum for. corrupit. sed post primũ non eẽ ip̄s nõ amplius eẽ ista corruptio. Et per hoc p; q: negãda eẽ illa p̄sã. ip̄sibile eẽ naturaliter corruptũ redire idẽ numero. ergo mortuo for. eius mors eẽ effectus necessarius. Et si arguat sic. corrupto for. p̄petuo vey erit for. eẽ mortuum. ergo mors for. erit effectus p̄petuus. negatur p̄sã q: sortem eẽ mortuũ non est neq; erit aliq; effectus. Sicut licet verum sit. adam eẽ mortuum. non tamen adã eẽ mortuum eẽ aliquis effectus. Et si eẽ aliquis effectus nõ eẽ effectus posituus. de quo maxime eẽ p̄mo in p̄posito. dicere at

quod vulnus non est per se et immediata causa mortis. sed transmutatio est: aut prima: qualitas ipsorum est immediata et necessaria ipsius causa: est res parvi fundamenti. sine enim sol: movetur morte naturali per resolutionem caloris naturalis siue accidentali. ut febre aut vulnere aut strangulatione vel alia simili causa contingit tam parvam in elementis eius vel primis qualitibus eorum fieri transmutationem: quod multo maiore sol: tolerare posset sine deperditione vite. quare illa responsio nulla.

Ad secundam. omnia etiam ratione quorundam. dicitur quod Aristoteles. incertum fuit illud quod in logica cetero dicitur. v. quod si alicuius boni syllabi premissa sunt vere: conclusio etiam est vera. non autem sequitur e contra. Cum autem exemplificat Aristoteles. de illa delone. triangulus habet tres. dici potest quod exempla ponimus. non ut ita sint. sed ut sentiant qui addiscunt. Uel dicitur quod sufficit ad intentionem ipsius quod si sequatur si triangulum habere tres sit verum: etiam premissa quibus sic demonstratur sunt vere. hoc solum sequitur de materia non autem de forma. quare etiam.

Amplius si aliquis nesciuit rem nunc habens rationem et saluatur est salua re nec est oblitus nec prius sciuit. corrumpetur autem utique mediis nisi sit necessarium. quare habebit quidem rationem re salua. nesciuit autem. neque ergo prius sciuit. Si vero non corruptum est: contingit autem corrumpi quod accidit utique erit posse et contingens sed est impossibile sic se habentes scire.

Proponeo secundam rationem ad quam formandas presupponit quod quatuor modis proprie contingit aliqua sciam deperdi. vno modo deperdendo rationem sine argumentatione per quam illam sciam aliquid acquirit. Alio modo per corruptionem scientis. Tertio modo per corruptionem rei scite. Ultimo modo propter oblivionem rei de qua sciam habetur. Hoc supposito ita fit: quod per aliquid mediu contingens sciatur delone necessaria. et corrumpatur illud mediu. et sequitur quod tunc non sciatur delone. non enim proprie sciatur necessarium per aliquid falsum. et tunc tunc non erit deperditio ratio. neque corruptus erit homo sciens. neque res scita est corrupta. neque homo sciens tunc est oblitus. ut pono. ergo neque eadem conclusio prius sciebatur per idem mediu antequam esset corruptum. et per suppositum. quod si prius scita fuisset et potest non sciretur homo esse proprie aliqua istarum carum: quatuor quarum tunc nulla contingit sicut ponit in casu. Et si dicatur quod mediu non est corruptum sed sit contingens. ponatur igitur ipse corruptus. ex hoc enim nullum dicitur accidere impossibile. quare concluditur ut prius quod ipse est sic se habentem vere scire. quando. scilicet. mediu per quod conclusio scilicet fuerit corruptum. Circa illa partes cetero dubitatur quantum ad illas: quatuor conditiones deperditionis sciam. primo quod ubi ad eadem conclusionem plures adducantur rationes statim una illarum rationum deperdit altera remanente. et per hanc rationem deperditam scientia conclusionis poterit remanere. 2° videtur quod non corrumpatur scientia corrupto sciente. quod post mortem hominis remanent spiritus intelligibiles et habitus tam practici quam speculativi in eius intellectu. ergo homine corrupto manet sciam quam prius habuit. ante quod notum est cum anima sit locus spirituum per philosophum tertio de anima. 3° videtur quod non corrumpatur sciam per corruptionem rei sensibilis. quod nulla rosa aut pluvia existeret habemus sciam de illis. ut patet. 4° videtur quod non deperditur scientia per oblivionem. quod sicut per philosophum in de memoria et reminiscencia. reminiscencia est investigatio oblitum per memoriam. sed remanente investigatio remanet sciam. igitur etiam.

Preterea videtur. quod hec conditio quarta coincidat cum prima. quod deficiente ratione seu argumentatione. sequitur oblitio et e contra. Ad primum dixerunt quidam. quod ad sciam potissimum alicuius conclusionis non potest nisi una ratio adduci. illa. scilicet. quod fundatur super mediu potissimum. vnius autem conclusionis solum est vnum potissimum mediu. sicut ad demonstrandum triangulum habere tres angulos demonstratio potissimum solum occurrit triangulum habere angulum extrinsecum equivalentem duobus intrinsecis sibi oppositis. de tali autem scientia potissimum Aristoteles. intelligit. et per consequens ratio non precedit. Contra hanc responsionem cetero arguitur. quod eadem con-

clusio potest per plures causas demonstrari essentielles et immediatas. et per consequens plura potissima media ad eadem conclusionem adduci possent. assumptum patet de mente Aristoteles. secundo huius. verbi gratia exempli dicit. quod ista propositio angulus quod in semicirculo est rectus. demonstrari potest per genus cause formalis. et per genus cause materialis. et huius exempli verificatio videbitur. et huius. Ibidem etiam dicit quod mediu diffinitio et causa idem sunt. sicut igitur eiusdem re plures potest esse cause immediate in diversis generibus causarum et consequenter diverse diffinitiones. sequitur quod eiusdem conclusionis plura potissima media esse possunt. Hec responsio quibus non sit ad mentem Aristoteles. ut puto. dicere posset. quod si eiusdem conclusionis plures cause immediate esse possunt. per quas potest demonstrari. sola tamen una est potissima ratio ad istam conclusionem vel illas. que omnes per se causas aggregant illius conclusionis. vel que eam includit principaliter. et de tali potissimo medio diceret hec responsio se intelligere. Alter tamen respondetur procedendo quod eadem conclusio per plura media demonstrationibus potest quid demonstrari potest. nunquid autem omnes ille demonstrationes potissime dici debet vel non hic non facio difficultatem. Et propter dicitur concedendo. quod corrupta ratione super vno medio fundata. corrumpitur scientia que per illam rationem habetur. quibus scientia que per aliam rationem habetur remanere possit. Et intelligo ubi corrumpitur ratio non solum quo ad actum apprehendendi. sed etiam quo ad habitum ipsius. Istud autem exemplum de ista conclusione. ne triangulus habet tres. non obstat. quoniam conclusiones geometrie non nisi per vnum mediu siue vnum genus esse demonstrari possunt. v. per genus cause formalis. ut inquit commentator in problemis physicorum. Ad 2^m dicitur quod fuisse intentionem Aristoteles. vnicum esse intellectum in omnibus hominibus. in generabilem et incorruptibilem. et per consequens noluit intellectum animam prius informare corpus humanum. deinde ab eo separari. ut illa ratio proprie supponit. sed hanc responsionem puto falsam ut dixi in questionibus tertij de anima. Tenedo igitur opinionem veram animam a corpore separari post mortem ipsius. vno modo potest dici negando animam. sicut enim corrumpuntur phantasmatum et sensus in corruptione hominis. sic etiam species intelligibiles et habitus intellectuales corrumpuntur cum a phantasmatibus deperdeant in eis et conservari. quemadmodum a simili corrumpitur lumen in medio existens. corrupto corpore luminoso. a quo deperdit in eis et conservari. et corrupto colore corrumpitur species eiusdem coloris in aere existens. Alio modo dici potest quod quantum post hominis mortem habitus scientifici in intellectu remaneret. hoc tamen non est contra intentionem Aristoteles. qui dicit quod corrupto sciente principali corrumpitur scientia. sciens autem principale non est homo. sed anima intellectiva eo quod ipsa prima est sciens et ratio. ne ipse homo dicitur sciens. quibus quidam dicunt quod sciens principale est homo. sed anima intellectiva est sciens formale considerando tamen verba textus sufficiunt ad intellectum Aristoteles. dicere quod si homo qui est sciens conclusionem. corrumpatur. ipse non amplius remanet sciens. et hoc est manifeste verum. Ad tertium sufficienter dictum est in precedentibus scientia enim sumpta proprie non habet de individuis corruptibilibus sed de generibus eorum. aut spiritibus. Ad quartum p nunc concessa maiori dicitur negando minorem. Investigatio enim est motus seu discursus intellectus quo movetur ad alicuius notitie acquisitionem. quare cum investigatione deperdit scientie non stat actualiter illa scientia. sicut etiam casus moveri non stat terminus ad quem nec terminus a quo illius motus. Ad confirmationem dicitur quod prima conditio ad premissas et ad causas conclusionis referretur. putabit respectu ad effectum. Quarta vero ad conclusionem tantum. et hoc sufficit ad intentionem aristoteles. quare non admittentur coincidant ille conditiones. quare etiam.

Cum igitur conclusio ex necessitate quidem est nihil prohibet mediu non necessarium esse per quod demonstratum est. Est enim ex non necessariis ne

Posteriorum

cessarium syllogizare sicut τ ver τ ex non ueris. Cum autem medium ex necessitate \bar{e} τ conclusio ex necessitate sicut ex ueris uerum semper. Sit eni. a. de. b. ex necessitate: τ hoc b. c. necesse \bar{e} ergo τ . a. c. inesse. ergo \bar{e} . c. omne. a. \bar{e} necessarium: sed cū non necessaria est conclusio neq; mediū \bar{e} necessarium possibile \bar{e} . Sit eni. a. in. c. si ex necessitate in. b. a. τ hoc in. c. ex necessitate. a. ergo in. c. ex necessitate erit sed nō cōcessum.

CIntēdit duas conclusiōes. p̄ima est ista. conclusio necessaria potest ex p̄missis non necessarijs debite syllogizari p̄batur sic. sicut se habet uerum ad non uerum sic se h̄z necessarium ad nō necessarium: sed cōclusio uera debite syllogizari potest ex p̄missis non ueris. ergo conclusio necessaria ex p̄missis nō necessarijs debite syllogizari potest. cōsequētia de se patet. τ minorem relinquit notam ex his que habentur p̄mo p̄iorum. **C**Secunda conclusio. ex medio necessario debite solum concluditur necessaria conclusio p̄ per eandē rationem. q; ex p̄missis ueris nō concluditur nisi conclusio uera. quare ex p̄missis necessarijs solum concluditur conclusio necessaria. Si ergo fiat iste syllogismus. omne. b. est a. omne. c. est. b. ergo omne. c. est. a. τ p̄missa ambe fuerint necessarie. tunc illa conclusio. omne. c. est. a. erit necessaria. Si uero illa cōclusio non erit necessaria. nō erūt necessarie ambe p̄missa. qd̄ probatur: q; dato opposito sequeretur contradictio. sequit̄ enim. p̄missa sunt necessarie. ergo cōclusio est necessaria: τ ex alia parte nō est necessaria. quare τ \bar{e} . **C**Notandum p̄mo cū Ari. stō. dicit necessarium \bar{e} demonstratum ex non necessarijs per demonstratum large loquēdo intelligitur syllogizari: τ hoc satis declarant uerba sequētia. **C**Notādum secundo: q; ad positionem antecedētis boni syllogismi: sequitur positio cōsequētis: τ nō eōuerso. a destructione uero consequētis sequitur destructio antecedētis: sed non eōuerso. τ idēo bene sequitur. si p̄missa sunt uere. ergo conclusio est uera. τ nō eōuerso. τ si conclusio est falsa. an̄s \bar{e} falsum. τ nō eōuerso. τ hec cōsequēter in logica clarius ostenduntur. ibi enim p̄supponitur: q; cuilibet bone cōsequētie oppositum cōsequētis repugnat antecedenti. Si ergo ex uero sequeretur cōclusio nō uera. tūc oppositum cōclusiōis qd̄ est uerū: repugnet an̄ti uero: quod est inōueniens. qm̄ omnia uera sunt simul compossibilia. duo aut̄ falsa simul repugnare possunt. τ idēo non inōueniet ex falso debite inferri uerum. τ que dicta sunt de uero τ falso. de necessario τ nō necessario similiter intelligi debent. **C**Circa dicta quedam facilia dubia moneri solent. p̄mo sicut p̄missa necessarie τ p̄missa contingētis inuicem opponuntur. sic cōclusio necessaria opponit̄ cōclusiōi contingenti. ergo sicut ex p̄missis necijs nō sequitur cōclusio contingens. sic ex cōtingētibus non sequit̄ conclusio necessaria. **C**2° Ari. dicit: q; semper cōclusio syl̄li est similis uni p̄missarum: τ per cōsequens si utraq; p̄missarum fuerit falsa: cōclusio est falsa. quare ex falsis nō syllogizabit uerū cuius oppositū dictū fuit. **C**Ad p̄imum r̄s̄detur negādo similitudinē τ consequētiā. τ si alleget̄ ista regula: sicut p̄positum in p̄posito: ita oppositum in opposito. dicat q; illa nō est ad p̄positum τ multiplici indiget limitatione. sic habet alibi uideri. moderni dicunt q; intelligitur solū de p̄tatiue oppositis. **C**Ad 2^m dicitur q; Ari. ibi loquit̄ de qualitate p̄positionis. uidelicet de affirmatione τ negatione: quoniam si conclusio alicuius boni syllogismi sit affirmatiua altera p̄missa in mo utraq; \bar{e} affirmatiua. τ si fuerit negatiua altera \bar{e} negatiua. potest etiam illud dictū ampliat̄ ad quantitatem p̄positionis quo ad modos p̄ime si q̄re directe concludentes. quare auctoritas illa nō obstat p̄posito nostro.

CQuoniam igitur si scit demonstrare oportet demonstrationem habere: aut nō sciet neq; p̄

pter quid neq; quia necesse est illud \bar{e} . sed aut opinatur nesciens. si accipiatur tanquam necessarium nō necessarium: aut neq; opinabitur: similiter siue sciat q; per mediata siue propter quid τ per immediata.

CUltimate philosophus cōcludit cōclusionē p̄ncipales que est q; medium demonstrationis debet \bar{e} necessarium τ probatur sic. illū qui demonstrat scire d; oportet habere demonstrationem. aliter autem neq; sciret quia. neq; propter quid: ergo medium per quod scit d; \bar{e} necessarium tenet consequentia cum demonstratio sit syllogismus ex necessarijs. si enim aliquis assumat medium nō necessarium aut opinabitur se scire. sed nō sciet. τ hoc si opinetur ipsū \bar{e} necessarium. aut si accipiat tanq; non necessarium neq; sciet neq; opinabitur se scire. siue dicatur aliquid scire notitia q; τ per mediata. siue propter quid τ immediata. **C**Ad tandum q; demonstratio propter quid semp̄ est per cām immediatam. demonstratio uero quia. quedāz est ab effectu. quedam uero per causam remotā. de quibus tamen magis infra uidebit̄. omnes igit̄ p̄ medium necessarium procedūt. ut Ari. hic intēdit.

Cidentius aut non per se quomodo determinatum est per se quidez esse non est scientia demonstratiua Non eniz ex necessitate demonstrare est conclusionē. Accis eni p̄tingit non iesse de tali dico accidente.

CProbat demonstrationē ex his q; sunt per se. τ p̄mo facit qd̄ dictum est. 2° monet dubitationē τ soluit ibi. Et tamen opponet fortasse aligs. P̄mo igit̄ intēdit cōclusionē illam demonstratio solū est de accidentibus q; per se insūt. accipiēdo p̄ se eo modo quo p̄ius determinatū \bar{e} . probat sic. q; si demonstratio \bar{e} de his accidentibus que nō insunt p̄ se tūc nō \bar{e} ex necijs. p̄is est \bar{p} p̄ius determinata. p̄ia uero r; q; accidens qd̄ nō per se s; accidentali alicui inest cōtingit non in \bar{e} . de tali eniz accidente loquor: inq; p̄is. **C**Dubitat circa istam. qd̄ Ari. superius p̄buit demonstratiōē \bar{e} ex necijs per hoc q; \bar{e} ex his q; sūt per se. hic uero probat q; \bar{e} ex his que sunt p̄ se. p̄ hoc q; est ex necijs. quare fit circularis processus qd̄ nō uidet̄ cōueniēs. **C**Ad hoc cōiter r̄s̄det̄. q; Aristō. superius p̄buit demonstratiōē \bar{e} ex necijs p̄ncipali ex diffinitione scire τ demonstratiōis tanq; ex medio. illa uo ratio q; p̄bat ipsam \bar{e} ex necijs. q; sic ex his q; sūt per se \bar{e} rō quo ad hominem tr̄si. qui magis forte crederet demonstratiōē \bar{e} ex his que sunt p̄ se. q; crederet ipsam \bar{e} ex necijs. **C**Ali ter dici pōt q; Ari. nō p̄buit demonstratiōē ex his \bar{e} q; sunt per se. per hoc q; \bar{e} ex necijs. sed illud mediū addidit ad p̄bandum q; demonstratio non est de his accidentibus q; accidentaliter τ separabiliter insunt subiectis suis. de talibus enim accidentibus intelligebat ut cōiter exponitur. τ ipse met̄ dicit in textu.

CEt tamē opponet fortassis aliquis cuius cā hic oportet interrogare de his si nō necesse \bar{e} conclusionem \bar{e} . Nihil eniz differt si aliquis interrogatus cōtingere τ postea dicat conclusionēz.

CDubitat postq; p̄clo necia nō demonstratiue infer̄. ex p̄missis p̄tētibz. quare ergo d; ut opponēs interroget r̄s̄det̄ de talibus p̄missis p̄tētibz. nūq; eas cōcedere uel uel nō. illa eni interrogatio uideret̄ \bar{e} frustra. q; si ue sic interrogatus cōcedat p̄missas sine nō tr̄si opponens ex hoc s̄feret p̄clonem quā intēdit postq; p̄clo necia nō sequitur ex p̄missis p̄tētibz.

COportet autem interrogare non tāq; necessarium esse propter interrogata: sed quod dicere necesse est illa dicenti τ uere dicere si uera erunt que sunt.

Confiderat pbs. q. de pmissis ptingentibus interrogat. non ut conclusio necia sit pp istas premissas interrogatas. sed ut necessario pculo inferatur ex pmissis. et pnr concedere oporteat q conclusio sit va si pmissa sint vere. **M**orandum pmo q qdam e necessitas pntis vel astis. quedam est necessitas psequentie. Ex plm pmi. sicut hic. oem animal ronale est risibile. omnis hō est aial ronale igit rē. lz ibi et sit necessitas pntis. Itē quedā ē necitas inferēdi pclusionē ex pmissis. qdā vero inferēdi et eēndi qm. s. necitas absoluta premissarū est cā absolute necitatis pclusionis. sicut p3 i exēplo 2°. de necitate pntis aut inferēdi dialecticē pnsiderat. de necitate at astis aut pntis aut de necitate eēndi et inferēdi simul nō se iromittit. s. de illis pnsiderat demfator. **A**d ppositū ergo de mfator nō hz ridentē interrogare nūqd pcedere velit pmissas ptingētes vel nō. qm ex illis nihil demōstratū est cōcludi pōt. qm in demfatorē propue sumpta conclusio o3 esse necia ex pmissis necijs. et per pns frustra. eēt eius interrogatio dialecticus at de talibus interrogare pōt ridentē. qm ex illis tam necia conclusio q ptingēs demōstratūe cōcludi pōt. et sufficit pnsiderare necessitatē pntis. ita ut cōcessis pmissis a ridentē cogat pcedere pclusionē. et hec sunt que Ari. itēdit in textu. **M**orādum scdo q a qbusdā expōsitōibus aliter iroducat illa lra. Nihil. n. differt rē. q3 pū expōsita fuerit. v3. q i h nihil dnt pmissis cōtingētes et pmissis necie qm sicut ex pmissis necijs interrogatis conclusio inferri pōt. sic et ex cōtingētibus interrogatis pōt aliqua conclusio inferri vterq3 modus saluari potest.

Quoniam autē ex necessitate sunt circa unū quodq3 genus quecūq3 per se sunt et h3 q unū quodq3 ē manifestum est: quoniam de his que per se sunt demōstratūe sciētie ex talibus sunt. accidētia quidem enim nō necessaria sunt. Quare nō necessarium est conclusionem scire ppter quid sit. Neq3 si semp sit. non per se autur sūt per signa syllogismi. Hoc enim per se non p se sciet neq3 propter quid. ppter quid aut scire ē p cām scire. propter ipm ergo oportet et mediū tertio et primū medio inesse.

Intendit istam conclusionem. demonstratio ē de his q sunt fm q ipsuz. et per illam particulā de his ipse notat cōclusionem per illam vero ex his notat pmissas. ista conclusio sic videtur probat i in textu. Ea que sunt per se circa unū quodq3 genus et fm q tale genus sunt necessaria. Eū igit demōstratio sit solum ex necessarijs vt probatum ē. sequitur intentum. ea enī que sunt per accidēs non sunt necessaria. et consequēter pbs correlative concludit q licet pmissis se eēt semper vere sed nō eēt per se. qualiter procedunt syllogismi a signo. tunc nō sciretur conclusio. propter quid. tunc enim licet conclusio eēt per se non sciretur per se neq3 per causam. scire autē propter qd est per causam scire. De mum concludit q oportet maiorem extremitatem inesse medio fm q ipsam. et mediū incē minori extremitati fm q ipsam. per primum enī intelligit maiorem extremitatē. et per tertium intelligit minorem extremitatē. hanc expōsitionem puto ad mentem. Aristotelis et eam ponit lincōis ensis. et Al. licet a posterioribus alie fuerunt poste expōsitiones. **M**orādum vt colligitur in textu q predicatum aliquod in eē potest subiecto suo semper licet nō p se. sicut hic cignus est albus. Itē aliqua conclusio potest eē per se qm nō probetur per causam: et per ea que sunt p se. sicut cōmuniter ponitur exemplam de illa. omne elementatum est corruptibile. vbi probaretur per illā oē antiquabile est corruptibile. q3 tunc probaretur a signo. similiter de illa. terra ē spherica vbi probaret per hoc q causat vmbriā spherica3. sed hec trāseant causa exempli.

Quoniam ergo est ex alio genere descendente demonstrare vt geometriā in arithmetica.

Declarat philosophus ex qualibus nō est demōstratio et diuidit in tres ptes. Pmo ostendit q demōstratio nō ē ex extraneis secūdo q nō est ex corruptibilibus. ibi. Adnifestum autē est q si sint propositiones vniuersales. tertio q non est ex principijs cōmūibus ibi. Quomā autē māsse stum rē. Item pmo proponit qd intēdit. secundo/declarat qualiter contingat demōstratorem descendere et quat non ibi. Tria autem sunt rē. Intendit igitur hanc cōclusio nem non contingit demōstratorem debite demōstrando descendere de vno genere in aliud genus sicut nō contingit geometriam demōstrando descendere in arithmeticas. et per consequēs concludi pōt q demōstratio nō est ex extraneis. hec conclusio ab Aristo. quasi correlative ex predictis inferitur. nam si demōstratio fuerit ex his que sunt p se et fm q ipsam vt in precedentibus dictum fuit: sequit q ipsa non sit ex extraneis neq3 contingit demōstratorem descendere de genere in aliud genus. ea enī que i arithmetica considerant saltem aliqua se habēt per accidēs respectu multoz pnsideratoz in geo^a. nō et se hnt admittē h3 q ipm vt p3. **M**orādū q p gēus hic Ari. nō intēdit gēus principale qd h spēm distinguit. s3 gēus scie ptra aliā sciaz distincte. cū enī res plime et diuersa diuersis sciētijs pnsiderēt. nō descēdet demfator de re in vna scia cōsiderata in rem pētus diuersam in alia scia cōsideratam.

Tria enī sunt in demōstratōibus: unū quī dez qd demōstratur conclusio. Hoc at ē quod alicui generi inē p se. unū aut dignitates. Dignitates autē sunt ex quibus ē demōstratio. Tertium autē genus subm ē cuius passiones et p se accidentia ostendit demōstratio.

Primo pmittit diuisionē quandā. scdo exequit ibi. Ex quibus autē sit demfatio rē. dicit igit q tria sunt q ad demōstrationē cōcurrūt. vnu ē pculo sine passio que inē alicui gni sine subiecto p se alterū. ē dignitas: dignitas at ē illa ex qua est demfatio. tertū vō est subm cuius passiones et p se accidentia p demfationē ostendunt. hec diuisio p3 ex dictis in p bemo. nominant aut passioē hoc noie pculo. q3 p conclusio nē pbat passioē in eē. dixit et dignitates. eē illas ex quibus demōstratio. q3 formalit aut virtualit se tenēt ex parte premissarum inferētium pconē. dixit at subm demfatiōis eē gēus. eo q gēus quoddam demfatiōis cōsiderationi subiectū. **D**ubitat. q3 nō videt Ari. fuisse sufficēs i enumerando ea q ad demfationē concurrūt. nam pter dignitatis subm et passioē pcurunt mediū et pmissis qre rē. **A**d hoc cōiter rident q p illa tria dedit Arist. intelligere alia q trā ad pdicta reducunt. qualiter vō mediū ad aliq3 pctorū reducatur sunt diuersi modi loquēdi. qdā dnt q ad dignitates reducūt ppter ea q dignitates sunt vlis cā efficiēs demōstratiōis. mediū cā picularis. cā vero picularis ad vlem reduci h3 h3 reductio in pposito nō ē cōuenies. hic n. loqur de defecū h gne in gēus. Ex pte vō dignitatū nō incōnēt diuersas scias eisdē vti dignitatibus. me^a vō particularia sunt diuersa. quare rē. **A**liū melius rident q in pposito me^m ad subiectum et passioem reducūt. sicut. enī diuersae sunt passiones et diuersa subiecta in diuersis sciētijs scietiam mediata debēt eē diuersa. Aristo. igitur nominās extrēa. s. passioē et subiectum dedit intelligere me^m inter illa. eo q mediū clauditur inter extrā. Quidā vō arguunt contra hunc modū rident q tūc Ari. nō debuit facere mētiōē de subo. s3 de sola passione. eo q passio dat intelligere subm cū non possit passio intelligi nō intellecto subo. hoc arg^m nō ē dignū rnsione. Et pnr isti rident. s. q Ari. h numerauit ea de quibus o3 pognitionē hse hic autem solum tria sunt. s. subiectum. dignitas. et passio. **E**s3 h rnsio ē pter intētiōē Ari. vt p3 parum intelligētū cū hic nō de pognitionibus agatur s3 de defecū demōstratiōis actualiter sciētiā generādo quare rē. melior ē rnsio pcedēs. ex quo p3 q nō o3 de pmissis h dubitatōem monere cū pmissis nō sint aliū substantialiter q3 passio mediū et sub3. qf rē.

Ex quibus quidem igitur demōstratio sit

Posteriorum

tingit eadem esse. Quorum autem genus al-
terum ē: sicut arithmetice et geometricae: non est
arithmeticae demonstrationem convenire in ma-
gnitudinibus accidentia nisi magnitudines nu-
meri sint. Hoc autem quodammodo tingit in qui-
busdā posterius dicitur. sed arithmetica demon-
stratio sp. h. genus circa quod sit demonstratio et
alie sit. Quare aut simpliciter necesse est idem
esse genus aut sic se debet demonstratio descen-
dere aliter autē impossibile esse manifestum est.

Ex eodem igitur genere necesse est ultima et me-
dia esse. Si namque non sunt per se: accidentia erunt.

Primo exequitur propositum. Secundo inferitur quedā
correlaria sibi. Propter hoc non ē geometricae demonstratio.
Intendit igitur tres conclusiones. Prima ex parte dignitatis
non inconuenit demonstratio: descendere. patet. quia di-
uerse scientie eisdem utuntur dignitatibus: sicut arithmeti-
ca et geometria. Secunda conclusio scientie diuersorum subiecto-
rum non descendunt demonstrando accidentia unius sub-
iecti de subiecto alterius: nisi illa subiecta sint aliquo modo
idē. p. arithmetica. n. non demittit accidentia de magnitudini-
bus que sunt propria subiecta geometricae: nisi forte subiectū
geometricae aliquo modo idē est cum subiecto arithmetice:
ut magnitudines eēt quidā numeri. qualiter autem conti-
gat subiectum unius idem esse cum subiecto alterius poste-
rius dicitur. Tertia conclusio. scie diuersorum subiecto-
rum non descendunt ex parte illorum subiectorum: sicut arith-
metica subiectum habet proprium circa quod versatur.
similiter et alie scientie. possit ista conclusio limitari sicut
pcedens. i. ubi subiectum unius non sit aliquo modo idē
cum subiecto alterius. Ex his conclusionibus Arist. inferit
quod si demonstratio descendere de scientia in scientiam
omnium subiecti unius esse vel simpliciter vel aliquo modo idem cum sub-
iecto alterius. aliter autem non contingit quod probatur. quia me-
dium et maior et minor: extremitas que appellantur vltima
ex eodem genere eē debent. nam si non eēt ex eodem genere tunc
non inueniuntur per se comparantur sed per accidentia. igitur. t. c. p. n. a
et antecedens videtur per se nota. Notandum primo quod si
cet diuerse scientie eisdem dignitatibus uti possunt illis tamen non in
sua maxima cōitate utuntur: sed ad proprios terminos res-
tringendo: sicut hoc principio. quod totū est maius sua parte. videtur
geometria restringendo ad cōtūtatē primā. v. g. ois linea sine
superficie est maior: sua parte. arithmetica autem ad numerum. v. g.
ois numerus est sua parte maior. Sicut hoc principio. si ab eāli-
bus eālia demas remanentia sunt equalia. v. g. arithmeti-
cus ad numerum restringendo. Geometria vero restringendo ad
primā cōtūtatē. Hoc totum videbitur de mente Arist. infra.

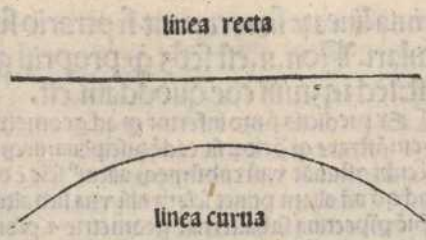
Notandum secundo. ut ex textu colligitur quod dupliciter tingit unius
genus subijcibile eē idē alteri generi in quod fiat desensus: v. g. sim-
pliciter et sicut quod simpliciter sicut sit per se inferius ad reliquū. sicut
isocbeles ad triangulū. et sic posterius poterit demittatur: descen-
dere per triangulū hie tres demittatur isocbeles hie tres sicut
quod. si unū sit per accidens inferius ad alterum: sicut linea vi-
sualis ad lineā absolute: et numerus sonorus ad numerum: sicut
et magnitudo considerata ut diuisibilis ē inferius ad numerum
ut inquit lineo. propterea dicit philosophus nisi magnitudines nume-
ri sint. et in his poterit descendere demittatur: itaque de scientia
subalternante in subalternatam.

Propter hoc ergo non ē geometricae demonstratio
quod priorum sit eadem disciplina: sed neque duo cu-
bi unus cubus sint: neque scientie alterius quod alteri-
us sit. Sed aut quocumque sic se habent adinueniunt
et quod sit alterum sub altero ut perspectiva ad geo-
metricā et consonantia ad arithmetica. Neque autem
si aliquid uest lineis non secundum quod lineae sunt et non
in quantum ex principiis propriis sunt: ut si pulcher

rima lineae sit recta: aut si contrario se habeat cir-
culari. Non enim est scilicet quod propriū genus ipso-
rum est: sed in quantum eōe quoddam est.

Ex predictis primo inferitur quod ad geometricam non pertinet
demonstrare quod prior sit eadem disciplina: neque quod duo numeri
in cubi constituat unū cubum: neque aliter scilicet ē demonstrare il-
lud quod ad aliam pertinet scientiam nisi una sub altera contineatur.
Sicut perspectiva subalternat geometricae et consonantia. i. musica
arithmetice subalternat. Inferitur 2. quod si aliquid insit lineae
non sicut quod linea neque ex principiis propriis lineae non pertinet ad
geometricam illud predicatum de linea demittatur: sicut non
demittatur geometria quod linea recta est pulcherrima linearum
neque demittatur quod linea recta sit contraria circulari. tertia enim
predicata non insunt lineae ex propriis principiis aliter ge-
neris a geometrica consideratis. sed ratione et cuiusdam ge-
neris alterius communis. Notandum quod considerare eā-
dem eē scientiam contrariorum non ad aliquam specialem sci-
entiam pertinet. sed ad scientiam cōmūnem qualis est dia-
lectica et metaphysica licet dialecticus hoc probabiliter confi-
deret. metaphysicus autem magis per certitudinem:
causam autem huius quidam assignant. quia contraria in
eodem predicamento reponuntur. et per hoc scientia de uno
considerans debet de reliquo considerare. sicut igitur nu-
merum et ordinem predicamentorum solum dialecticus
et metaphysicus habent considerare: sic etiam solum ad
ipsos considerare pertinet quod contrariorum eadem est di-
sciplina. Item quia opposita fieri habent circa idem subiectum
et per consequens cum idem subiectum contrariorum ad unam
pertineat scientiam: sequitur quod contrariorum eadem ē scien-
tia. quare solum logicus et metaphysicus de tali considera-
tione se intromittunt. valeant iste rationes quantum pos-
sunt. Notandum secundo quod numerus cubus est qui resul-
tat ex duobus eiusdem numeri in seipsum bis. sicut octo. quia
bis duo bis constituunt octo. similiter vigintiseptem. quia
tertia ter constituunt vigintiseptem: ducendo igitur unum
numerum cubum in alium cubum sicut tertius numerus cu-
bus. quod patet primo. in his qui sunt eiusdem denominationis
nisi. quia octiens octo faciunt. 64. et iste est numerus cubus
eius autem radix inuenitur ducendo radicem unius isto-
rum ad radices alterius: cum enim radix octonarij numeri
sit duo ducendo duo in seipsum: ut bis duo resultant. 4.
nunc autem quater quatuor quater constituunt. 64. secundo
patet in his que sunt diuersarum denominationum: nam
octiens. 27. constituunt. 216. et iste est numerus cubus: cu-
sus radix similiter inuenitur per ductum radicis unius il-
lorum in radicem alterius. nam bis tria constituunt. 6. et hec
est radix numeri predicti: quia sexties sex sexties constituunt
216. talis igitur consideratio ad arithmetica pertinet: qui
de propositionibus numerorum considerare habet: non
autem ad geometricam. Notandum tertio quod perspecti-
ua geometricae subalternatur propterea quod eius subiectum
sub subiecto geometricae continetur. ut puta. linea visualis
sub linea absolute. et conclusiones suas probat per princi-
pia aut conclusiones geometricae. similiter musica arithmeti-
ce subalternatur. quoniam numerus sonorus. qui est prin-
cipale subiectum musicae sub numero absolute continetur.
qui est subiectum arithmetice. et conclusiones suas ex prin-
cipijs arithmetice aut conclusionibus deducit. Notandum
quarto quod pulchritudo et contrarietas sunt acciden-
tia quedam: que lineam transcendunt. nam multis alijs a
linea competere possunt. et per consequens hec acciden-
tia non demonstratur geometricae de linea. et quidam di-
cunt quod ad metaphysicum solum spectat probare pulchri-
tudinem de linea recta per hoc medium. quia ipsa est me-
dium distantie corporum. et quia per eam ens mobile mē-
ratur: scilicet motus corporum elementarium. sed probare
lineam rectam eē circulari contrariam ad naturalem et me-
taphysicum pertinet. Metaphysicus enim arguet per hoc
medium. lineae recte medium non discrepat ab extremis.
licet vero circularis sine curue medium discrepat ab extremis
igitur lineae recte aliquomodo contrariatur circulari.

Naturalis
vobis me
dum pcedit
ille linee co-
trariat: sup
qb' sunt mo-
tus p'trarij:
linea recta.
& linea cur-
ua sunt bu-

insimodi. igitur etc. Dicunt tñ. qd demonstratio metaphisica est
ppter quid & a prior. demonstratio vero naturalis est a
posteriori: eo qd naturaliter prior est linea qd motus. hec tñ
verba videntur aliquantulum suspecta qm iste diffinitiones linee
recte & linee curue. s. mediū discrepare vlt nō discrepare
ab extremis potius videntur diffinitiones geometricae qd
metaphysice. & p' hīs nō per illas diffinitiones metaphy-
sicas pcedit ad probandū lineam rectā esse h'ria circulari.

Anifestū at ē & si sint ppōnes uni-
uersales ex quib' ē syllogism'. qd
necesse est & conclusionē esse perpe-
tuam huius demōstratōis & simplr
ut ē dicere demōstratōis. **N**ō ergo
ē demōstratio corruptibiliū. **N**ec scientia simplici-
ter: sed sic est sicut secundum accidēs. **N**ō autē
ut iter ipsius nō est: sed aliquando. & sic. **C**ū autē
sit necesse ē alterā nō vlem eē. ppōnem & corru-
ptibile quide qre & p'clusionē cū sit nō vlem autē
qn hoc quidē erit. hoc autē nō erit ex quibus est.

Quare non erit syllogizare vlt: s; qm nūc est.
Ostendit demōstrationem non esse ex corruptibilibus. &
primo facit hoc scdo remouet dubium. ibi. **E**o; autem q
sepe sunt. Item primo ppositum ostendit. scdo idem pbat
de diffinitione ibi. **S**ilr se h; & in diffinitione. **I**ntēdit qd
primo p'clusionem istam. demōstratio & scia nō ē p se de corru-
ptibilibus. sed solum p accidens. pbat sic. demōstrationis
huiusmodi de qua nūc determinatur. & quā d're possum'
simplr demōstrationē pmissa sunt vles & ppetue. & p' hīs
p'clō est ppetua. quare conclō erit incorruptibilis. & sic de-
mōstratio & scia p se effet solum incorruptibilium. p'ma p'na
t; p' cōem regulā in logica qd si aīs bone p'ne fuerit necari-
um ē p'clō esse necia. **A**īs vō p' h; relinquit notum ex his
quae prius dicta sunt. q. v; p'misse demōstrationis sunt de oī
& p' hīs sunt vles & ppetue. **S**ecdo p' h; arguit ex oppo-
sito p'clōis: si p'clō demōstrationis sit corruptibilis tūc nō ē
vlt & de oī: sed aliqñ vera & aliqñ nō: aut sic vera p aliquo
supposito & sic nō. cum aut ita contingat necesse ē alterā p'
missā non esse vlem sine nō esse de oī. p; p'na. p cōem re-
gulam logice. & p' hīs ptingit alteram p'missā esse vlem
alterā vero non sine alteram esse veram & alteram nō post
quā ē corruptibilis: qre tūc nō syllogizabitur vlt. sicut i de
mōstratione regitur. sed particulariter tñ. **I**lla vō littera. q
aut ē vlt & c. est obscuri p'struct'. ideo p'strue eā sic. **N**ō at
est vlt non ipsius ē. i. ip' p'clōis corruptibilis non est
ē illud. qd est vlt & de oī: s; aliqñ & sic. i. tal' p'clō corrupti-
bilis ē aliqñ vā & aliquando nō: vel fm aliqd suppositū vā
& fm aliqd non. **C**ū aut necesse sit alterā. s. p'missā nō eē
vlem & de omni & esse de numero corruptibiliū. qre & cō-
clusionē supple necē ē esse corruptibile cū non sit vlt. aut. i.
certe. ptinget supple vt hec p'missā erit. s. vera. hec aut nō
erit: ex qbus p'missis ē demōstratio sine syllogismus qua
re syllogizabitur non vniuersaliter. sed quoniam nunc. i. par-
ticulariter. **N**otandum est qd ideo dicitur scientiam non
esse corruptibilem nisi per accidēs quia scientia proprie
sumpta de qua hic loquimur includit impossibilitatem ali-
ter se habendi rerum. de quibus habetur scia. vt patet:
per diffinitionem scire superius positam. quare demōstra-
tio & scientia propria sumpta per se erunt de vniuersalibus

incorruptibilibus: quia vero sub eis ididua corruptibilia
continent: & qdlibet illorum accidit suo vniuersali. **A**ccidit
enim hōi qd sit for. aut plo. hinc est qd dum de ididuis
corruptibilibus aliqua scificia notitia habetur. dicitur sci-
entia de illis esse per accidens: sicut dum per se habet scia
de homine: qd est risibile: per accidēs haberi potest scia
q for. sit risibile: q; nis large sumpta. nunquid at singulare
per se & directe intelligatur ab intellectu aut per accidēs &
indirecte nō ad propositū pertinet. sed p hoc vide que dixi
in tertio de aīa. **D**ubitat. q; p' h; superius ostendit oēs
demonstrationem eē ex necessarijs. frustra igitur pbat
hic demonstrationem non eē ex corruptibilibus: quoniam
satis liquet corruptibilia non esse necessaria. **A**d hoc varie
sunt responsiones. prima qd dum probaretur demōstratō
eē ex necessarijs. & consequenter non eē ex possibilibus ali-
se habere illic habebatur intentio ad accidentia sepabilia:
sicut albedo vel nigrēdo hic aut respectus h' ad ididua
corruptibilia de quibus passiones accidentaliter p'dicant.
Secda respōsiō ē qd illic **A**risto. habuit respectū ad p'missas
ostendendo. s. p'missas non eē possibilis aliter se habere: h;
aut ad cōclusionem tantū ostendendo p'clusionem non esse
corruptibilem. **T**ertia respōsiō ē minoris grauitatis q; cū
prius dixit p' h; demōstratōem nō eē ex possibilibus aliter se
habere ly ex. dicit habitudinē eā efficientis. & hoc qd tū
ad medium qd ē efficiens eā notitiae. p'clusionis: cum autē
hic dicat demōstrationes non esse ex corruptibilibus ly ex. dī-
cit habitudinē eā materialis. & hoc qd tū ad maiorem
& minorem extrematē. que conclusionem tāq; partes
integrales ingrediunt. **A**dolestari possent iste respōsiōes
sed non est cura. q; inibi videtur qd non erat expedies hāc
dubitationem mouere neq; ex hoc argui pōt aliqua super-
fluitas in textu. sic autē dubitationem mouere & sic rēde-
re non ē: nisi velle multa verba dicere. **C**ontra p'clōnem
cōiuniter instat. quia demōstratio & scia est p se de vni-
uersalib'. talia vō sūt corruptibilia. q' & c. maior p; minor
pbat. for. & hō sūt eisdē g'nis: sed for. est corruptibilis:
g' homo est corruptibilis. **A**ntecedens p; p'vraq; pte cō-
sequentia vero tenet p id qd habet. 9. metaphysice corru-
ptibile & incorruptibile differunt plus qd genere. **S**ecdo ar-
guitur sic. demōstratio particularis scit infra hebetur
scire facit passionem aliquam vniuersalem de aliquo parti-
culari. & in p'hemio dicit qd demōstratur qd hic triangulus
qui est in semicirculo habet tres. quare de particularibus
& corruptibilibus poterit esse demōstratio. **T**ertio vero
videtur verum aliquam conclusionem sine p'missam esse
ppetuam. naz quelibet talis ē ppositio aliqua que necessa-
rio aliqñ definit esse. q' & c. **A**d p'mum rēdet negando
vltā esse corruptibilia saltem p se. licet concedi possit qd sint
p accēs corruptibilia. **S**ed hoc non obstat intentioni. **A**ri. q
vult qd de p se corruptibilibus nō sit per se scientia neq; de-
mōstratio. **A**d p'batōnem minoris dī qd vlt ppositio
spectat dupliciter accipitur genus vno mō p g'ne p'dicamē
tali de quo loquitur **I**so: p'phyrus dicit. qd ē p dīas h'bi-
bile & qd dīa generi aduentens p'stituit spēm. scdo mō ac-
cipit p subo trāsmutatōis nālis qd p formas nāles ad dī
uerfas h'bit spēs. & hoc ē mā p'ma. que cōter genus nāle
appellari solet. **C**um igit **A**risto. loco allegato dicit. qd cor-
ruptibile & incorruptibile d'nt plusq; g'ne intelligit d' g'ne
nāli nō aut de g'ne p'dicamē tali. sortes. n. & dens d'nt plus
q; g'ne nāli. qm for. habet materiā: dens at posit' ē in ma-
terialis. **S**ilr in pposito ididua corruptibilia vel cōponū-
tur ex materia sic ididua subalia. vel in mā eē h'nt sic idī-
uidua accitū: & forme subales: vltā vero a mā abstrahun-
tur & in materia non habent esse nisi per accidēs ratione
ididuoarum. **A**d 2^m dicitur qd **A**risto. hic loquitur de
demōstratione simpliciter. demōstratio vero particularis per
quam acquiritur scia de singularibus non est huiusmo-
di: sed est fm quid demōstratio. singularia etiam in quantum
alia sunt non recipiunt scientiam & demōstrationem: sed
in eo qd sunt in vniuersalibus contenta. **A**d 3^m concedi-
tur argumentum probare verum de virtute sermonis.
Aristoteles autem appellat conclusionem aut p'missam

Posteriorum

esse perpetuam quando significatus eius adequatum fuerit perpetuum: sic etiam propositionem aliquam necessariam vel impossibilem dicimus ratione sui adequati significati: sic enim sepe solemus signum accipere pro significato sicut communiter dicimus predicatum aliquis propositionis esse de quoditate subiecti. id est significatum predicati esse de quoditate subiecti. quare &c.

Similiter autem se habet et de diffinitione quam est quidem aut demonstrationis principium diffinitio: aut demonstratio positioe differens: id est aut conclusio quedam demonstrationis.

Intendit actionem istam. diffinitio non est de rebus corruptibilibus. sic et demonstratio. probatur quod diffinitio aut est principium demonstrationis: aut conclusio ipsius: aut est tota demonstratio ab ipsa differens positioe: cum igitur demonstratio non sit de rebus corruptibilibus: sed perpetuis tam quo ad premissas quam quo ad actionem. ut patet ex premissis: sequitur diffinitionem non esse de rebus corruptibilibus: sed perpetuis. quod &c. **N**otandum primo quod eiusdem rei diuersae possunt assignari diffinitiones sumptae a diuersis causis: causa vero inter se ordinem habet. una enim causa alteri necessitatem imponit. et ab una sumitur ratio alteri: tale enim est effectus esse maiorem: qualem requirit forma: tale etiam quod est formam qualem agens indicit. agens. n. principia agit sibi sibi. finis etiam necesse est causam efficiendam. nam omne agens agit propter aliquem finem. et per hoc agit secundum exigentiam sui finis. sicut igitur una causa alteri rei est altera causa naturaliter potest et eidem necessitatem imponit: sic diffinitio data per causam prioram poterit esse demonstratio principium sine medio ad demonstrandum diffinitionem eiusdem rei datam per causam posteriorem. ubi gratia. ira solet esse assignari duplex diffinitio. prima ira est accessio sanguinis in corde. et haec datur per causam maiorem. quod cor est materia sine subiectis ire. Secunda ira est appetitus vindicte in huiusmodi et haec assignatur per causam ipsius finalem. Secunda igitur diffinitio cum sit per causam naturaliter prioram assignata: erit principium sine medio demonstrationis. ad demonstrandum aliam diffinitionem. que per causam posteriorem assignatur. Prima vero diffinitio simul cum diffinitio constituit propositionem que erit conclusio demonstrationis. Si vero ambe diffinitiones simul cum diffinitio iungantur. sicut hic. ira est accessio sanguinis in corde propter appetitum vindicte in huiusmodi. talis propositio in se: aggregans diffinitum et utramque diffinitionem virtualiter est tota demonstratio. quod in se aggregat medium demonstrationis: maiorem et minorem extremitatem: sicut patet sic arguendo: omnis appetitus vindicte in contrarium est accessio sanguinis in corde. sed ira est huiusmodi. igitur &c. Sed illa propositio positioe differt a demonstratione: eo quod partes eius non sic ordinantur in figura et modo sicut partes demonstratioe. et per hoc patet intellectus verborum. **A**risto. Ex quibus inferitur cum de demonstratio sit solum de perpetuis etiam in corruptibilibus quod similiter diffinitio de incorruptibilibus. sine sit demonstratioe principium sine medio. sine virtute tota demonstratio. sicut deum fuit prius.

Notandum secundo quod de singularibus corruptibilibus non est per se diffinitio sicut nec demonstratio. cuius ratio est. quod partes diffinitionis sunt forme secundum philosophum. 9. metaphysicorum. et 2. philosophum. quare intellectus talis diffinitio quod dicitur reperit formam. hoc autem non fit nisi in specie aut genere. in individuo autem secundum quod huiusmodi modi non reperit formam. eo quod singulare dicit materiam. ut patet per philosophum in primo celi: qui dicit celum dicit formam et qui dicit hoc celum dicit materiam. quare singularium non erit per se diffinitio. sed solum per accidens per quanto diffinitio speciei accidentali competit individualis suis.

Eorum autem que sepe sunt demonstrationes sunt et scientie ut lune defectus manifestus est quidem: quam secundum quod huiusmodi sunt semper sunt. In quibus autem non sunt semper parte sunt: sicut autem defectus. sicut est in aliis.

Possit aliquis dubitare quod de his que sepe sunt sed non sepe per habetur scientia et demonstratio. sicut de eclipsi lune et per colore quens non semper demonstratio est de rebus incorruptibilibus.

Respondet philosophus quod talium que sepe sunt et demonstratio. non igitur

sepe et contingenter sunt. sed in quantum semper sunt. in quantum vero ipsa non sunt semper sunt particularia. et sicut dicitur de eclipsi philosophum. de alijs sic dici debet. **N**otandum quod licet particularia multa sub aliqua specie contenta sint corruptibilia. species tamen que est omnibus illis communis. est perpetua et incorruptibilis. Cum igitur habetur scientia vel demonstratio de aliqua specie habente individualia corruptibilia de istis individualibus habetur scientia ratione sue species. sed per accidens. quare de ipsis non habebitur scientia proprie in particulari. sed solum habebitur in vniuersali. et sic habebitur de re que semper habet esse. **P**reterea multae sunt passionibus a quibus proprie pueniunt operationes non semper sed sepe. sicut a risibilitate non semper sed frequenter puenit actus ridendi. sicut etiam ab eclipsibilitate lune non semper sed sepe puenit actus eclipsandi. predicte igitur passionibus semper in subiectis proprijs habent esse. et per hoc de ipsis formari possunt propositiones necessarie aptitudines et denotantes. sicut ista luna est eclipsibilis. et sic de alijs. De talibus igitur passionibus habetur proprie scientia et demonstratio secundum quod in subiectis suis semper habent esse. et non secundum quod ab eis actu pueniunt operationes. habetur et per propositiones aptitudinem denotantes. et hoc est quod **A**risto. intendebat in textu.

Quoniam autem manifestum est quod vniuersum quod demonstrare non est. sed aut ex unoquoque principiorum erit id quod demonstratur sit secundum quod illud non est omnino scire: hoc quidem

si ex ueris et indemonstrabilibus monstratur et immediatis. Est enim sic monstrare sicut brisso tetragonismum. id est quadrangulum. secundum conclusionem enim demonstrantur rationes huiusmodi secundum quod et alteri inest. unde et in alijs conueniunt he rationes non primis. **N**on itaque secundum quod illud est scit. sed secundum quod accidens. **N**on enim puenit demonstratio et in aliud genus. unum quod autem sunt tres accidentes est cum secundum illud non cognoscimus secundum quod est ex principijs illius igitur illud est: ut duobus rectis equalibus hinc cui inest per se: quod dictum est ex principijs suis. **Q**uare si per se et illud inest cui inest necesse est medium in eadem proximitate esse.

Probat demonstrationem non solum esse ex communibus principijs. et primo facit hoc. secundo ad euidentia predictorum ostendit que sint principia communia et que sint propria ibi. **D**ifficile autem est et cetera. **I**tem primo ostendit positum. secundo quandam inferit conclusionem ex dictis. ibi. Si autem hoc est manifestum et cetera. **P**rima diuiditur in duas. primo facit quod dictum est. secundo excludit quandam dubitationem ibi. Si vero non. sed sicut armonica et cetera. **P**rimo igitur inferit conclusionem istam. demonstratio sine scientia non est solum ex ueris indemonstrabilibus et immediatis que principia communia appellantur: probatur sic nam quodlibet in differenter demonstratur ex quolibet. sed vniuersum quod ex proprijs principijs demonstratur. principia vero communia non sunt huiusmodi. igitur et cetera. tenet consequentia cum minor. maior sic probatur. cuiuslibet demonstrationis passio que demonstratur inest subiecto proprio secundum quod ipsum. ut in procedentibus ostensum est quare demonstrari debet per principium et causam propriam. secundum quam cognoscitur ipsam eidem inesse secundum quod tale. sed illud est principium et propositio. igitur et cetera. **E**t subdit philosophus: quod sic demonstrare per principia communia tantum est eo modo procedere quo processit brisso in demonstrando quadratum esse equale circulo. processit enim per quoddam commune principium. quod alteri inest a circulo et quadrato: unde sue rationes alijs pueniunt et non circulo et quadrato tamen primis et immediatis. **E**t hoc vltimus inferitur quod sciens per talia principia communia. sicut brisso procedebat

non scit fm qd ipm s; solum accidēs. qd p3 primo q: talis processus transit de genere in aliud genus qd non convenit demonstrationi. Secūdo quia vnumquodq; dicitur s; accidens sciri: cum non cognoscimus passionem fm illud cui inest ex principiis propriis illius: quātum est illud: sicut habere tres angulos equales duob; rectis inest ei per se cui inest ex principiis propriis ipsius. quare concluditur: qd si passio que demifatur ei inest per se cui inest: necesse est mediam per qd eidem demifatur inesse eidem eē proximū. ⁊ per consequens p3m propriū ipsius. **C** Motandum pmo: vt colligitur ex textu qd scie per p3m cōia ⁊ inde monstrabilia tantum non est vere scire eo qd veritas rei qd debet sciri per intellectum non est nisi adequatio intellectus ad illam rem. quare intellectus nō erit verus nisi res sit vā. tunc autem res est perfecte vera si sit res causata quando adequatur suis principiis: sicut verum aurum dicitur qd fuerit ex propria materia ⁊ propria forma auri. modo nulla res principiis cōmunitibus adequatur sed propriis: quare tunc intellectus erit proprie verus ⁊ proprie sciens quādo habeat notitiam rei per propria eius principia.

C Motandū 2o qd bisso hac ratione mouebat ad demifandum circuli quadraturam: vbiq; est dare maius ⁊ min; eodem ibi est dare eq; le: s; est dare quadratum dato circulo min;. ⁊ est dare quadratum maius eodē. igitur est dare sibi equale. maior relinquitur pro manifesta: minorem ipse probabat describendo vñ

circulum: ⁊ intra eius circumferentiā describat quadratum fm eius angulos tangens circumferentiā circuli. sed extra circulum aliud describat quadratum fm eius latera tangens exterius circumferentiā circuli eiusdem. tūc p3m quadratum est minus illo circulo. q: ad intra ipsum continetur. 2m autem maius eo qd circulum continet. quare ⁊c. **I**llāc autem ratio non erat demifativa: eo qd non per p3m circulo ⁊ quadrato procedebat. sed per quedam cōia trāscendentia nām ipforum. s. per maius min; ⁊ equale que in atijs figuris ⁊ continuis inveniuntur: imo etiā i innumeris principaliter reperiuntur. **C** Dubitatur. q: super; dū diffiniretur demōstratio p3s ostendit demōstrationem eē ex principiis propriis: quare videtur superfluum iterum repetere demonstrationem esse ex propriis vel non esse ex cōibus. **C** 2o dubitatur. q: videtur qd principia cōia non faciant scire per accēs: vt p3s hic dicit qd p3m cōia per se concurrunt ad demifationem sicut dignitates ⁊ alia huiusmodi. vt in problemo dictum fuit. ⁊ per cōsequens faciūt scire per se. **C** 3o dubitatur. q: vbi trāseatur de aliqua spē in genus aliqd cōius. vt trāscēdo de hoīe in subam aut corpus non dī fieri transitus de gñe in aliud genus. ut p3 igitur a sibi licet fieret aliqua demifatio p cōia non propterea dicit d3 demifator: transcendere de gñe in aliud genus: cuius oppositum dicitur i textu. **C** Ad p3m d3 qd Ari. superius iplicite ⁊ breuī sermone ostendit demifationem eē ex propriis. hic autem non principaliter intendit eam esse ex propriis: sed ex eo qd est ex propriis infert qd non sit ex cōibus tantum: ⁊ illud declarat magis explicitē ⁊ prolitiori sermone qd superius dū inferebat ipam esse ex propriis. **C** Ad 2m dicunt cōiter qd scit inferius accidit superiorī suo sic quolibet proprium accidit suo principio communi. Cum igitur scientia habeatur per propria: vt per proprias causas ⁊ proprias passiones: sequitur qd p3m cōia faciant scire per accidens: vel sic. q: principio cōi accidit qd magis det hoc intelligere qd illud si non p aliqd

proprium determinetur: accidit etiam qd magis hinc qd si applicetur quare facit scire p accidens. per istas rationes non mouentur rationes in oppositū. **C** Alia est rñsio melior: qd dupl; accipitur per accidens. Vno modo vt op; ponitur ei qd est per se. Alio modo vt opponitur ei qd est fm ipsum in pposito igitur accipitur per accidēs. **C** Secūdo modo eo qd principia cōia tñ non faciunt scire fm qd ipm. **E**t per hoc p3 responsio ad obiectiōes: neq; tñ itendit p3s negare absolute demifationem esse ex cōibus. sed voluit ipsam non esse ex illis tñ: aut ex illis formaliter sed virtualiter concurrere simul concurrentibus principiis propriis formaliter. quare ⁊c. **C** Ad 3m dicitur qd aliquid esse aliud genus ab alio duobus modis intelligi potest. Vno modo simpliciter qualiter aīal aliud gen; a linea diceremus. Alio modo fm quid. sicut animal aliud genus ab hoīe s; quid dici pōt. non q: hō non sit aīal s; q: aīala lterā ab hoīe identificantur. Ad propo3m igitur principium commune est aliud genus a propria passione non simpliciter sed fm quid: eo qd alijs que genus passionis transcendunt attribuitur. Ali; ter etiam dici potest qd principium cōmune nō ideo appellatur extraneum siue aliud genus. q: his que demifantur non conueniat. sed q: non minus in aliud genus trāfire potest qd in datum genus demōstratiōis ⁊ propter hoc dicitur demifator: trāfire de gñe in extraneū genus. qre ⁊c.

C Si vero nō s; sicut armonica p arithmetica. huiusmodi at demōstrant quidē sūt. sed differūt. ipum. n. q2 alterius est scie. Subm enī genus alter; est: sed ppter quid superioris est cuius p se passiones sunt. Quare ex his manifestū ē qd nō sit demifare vñquoq; simplr. sed scdm q: ⁊ propriis vniuscuiusq; principis est. Sed hoz principia habent commune.

C Possēt aliquis dicere. qd in demifatione medium ⁊ extrema non semper sunt sibi proxima. sicut cum aliqua scia subalternata assumit medium scientie subalternantis. sicut musica se habet respectu arithmetice. ideo respondēt: qd etiam iste scientie similiter in suis demifatiōibus procedūt quia. s. propriis vtantur principiis. ⁊ medium ⁊ extrema sunt sibi proxima. s; i hoc differunt. nam scire quia est scie subalternata que est altera a subalternate: eo qd gen; subiectum ipsius est alterum a subiecto alterius. sed scire propter quid est scientie superioris cuius sunt per se passiones. Deinde concludit intentum dicens qd maximus est ex his que non contingit vñq; simpliciter ex vnoquoq; demifare. sed ex propriis vniuscuiusq; principis demonstrationes sunt principia tam ex specialium scientiarum habēt aliquid eis commune videlicet principia cōia. **C** Motandum pro intellectu textus qd licet scientia subalternata a superiori scientia accipiat principia sua ista tamen eidem p3m dicuntur. verbi gratia. per speciem geometre ⁊ naturali subordinatur considerat eam p3m speciem. dū res aliqua videtur. qd dextra pars rei vise in dextram pte oculi diametraliter imp3m similitudinem suam: ⁊ sinistra in sinistram. In hoc autem terminis vtitur naturalibus ⁊ terminis geometricis. Imp3m. n. visi. i. ipressio similitudinis: dextrā ⁊ sinistram sunt termini naturales. diametraliter autem est terminus geometricus. p3m igitur p3m positionem p3m speciem presupponit tāq; vñm principium ipsum p3m: q: neq; illud principium est p3m geometrie. cum de visione ⁊ similitudine rei vise non se intro mittat. neq; est p3m naturalis. cum de impressione vt est diametraliter facta non se habeat itromittere. est igitur p3m p3m speciem fm qd vtriq; subalternatur. de p3m igitur principio p3m speciem solum dicit quia. ⁊ non ppter quid cum ipsum demonstrare non possit. vel saltem d3m p3m tinet naturalis dicit propter quid. vt pura qd visibile suam spēm multiplicet vsq; ad oculū. ⁊ siml; ptes eius dextra ⁊ sinistra: qd autem hic linea concurrat qd diāter appellat

Posteriorum

geometra dicit pp quid. pbabit g^o lineā istā eē diametralē qz duos causat angulos equales: sed p^ospeciūns non sic nū de accipiet p^obanonem: s; eam applicat mae nālī. v; sicut do rei in se trāsirens ad oculū p modū lineē i oculo duos angulos eēt equales. et hoc p^osupponet p^ospeciū^o dices solum qz de eo de quo geometra dicit pp qd ad modū exp^ossum: idē dicit de musico respectu arithmetici. pbabit. n. vnam vocē eē duplā ad aliā. qz bis p^oinet eā: hec at p^obatō fūdat sup vna p^oone arithmetice. o; oīs numer^o bis alū p^oncēs ē duplus ad illū. C^o Nota tñ hic. qz nō de oī p^oone de q^o scia subalternata dicit qz. subalternās dicit pp qd. imo aliq^o vtrāq; dicit qz. sic i p^onti exēplo p^otingit. hec. n. pp^o. numer^o alū numer^o bis p^onet ē duplus ad illū. nō arithmetice probatur: sed ibi p^osupponitur vt p^o.

C Si at hoc manifestū ē quod nō ē uniuscuiusq; p^opria p^oncipia dem^ostrare. erūt. n. illa oīuz p^oncipia et scia i loz p^opria oībus. Et nanq; sciuī magis itelligēs ex superiorib^o cāis. Ex priorib^o enī nouit cū nō ex cāis sciat cās. Quare si magis sciuī et maxie et scia illa erit magis et maxie. S; dem^ostratio nō puenit i aliud genus. s; nisi si cut dem^o ē geometrice i mechanicas uel machinarias aut spectatiuas: et arith. in armonicas.

C Infert p^oclonē ex dēis dices. si verē ē q^o dem^ostrones i singulis sciētis ex cōibus nō pcedunt. et q^o particulariū scia rū p^oncipia hñt aliqd cōe qdē eis p^ons. vt nūc est dem^o. sequitur qz nō est uniuscuiusq; scie p^opria p^oncipia dem^ostrare. p^obat sic illa p^oncipia p^o que p^ocularia p^oncipia p^oban^o. sūt oīb^o cōia. scia vō p^ocularis p^o cōia nō pcedit. igit^o et. C^o p^o scia q^o p^oncipia cōia cōmouerat sic metaph^o. ē illis oīb^o p^oncipijs p^opria: nulla vō scia vū^o p^opria p^oncipijs alterius. igit^o et. Ex hoc p^obat infert qz ille qui scit p^o huiusmodi p^oncipia cōia in scia superior. s. metaph^oca est magis sciens q^o alij artifices. p^o. qz nouit cāta ex superioribus cāis. tūc enim scit aliq^onis ex prioribus nō qñ ex causatis sciat cās. sed eō. qñ ex cāis sciat cāta. qre p^ocluditur qz si ex magis cāis aliquis nouit ille est magis sciens. et si ex maxime cāis ipse erit maxime sciens. et p^o p^ons eius scia erit maxime scia. talis autē sup^ople est metaph^oca que p^oncipia cōia considerat. vt patet. quare et. C^o Ultimate p^ons vnam cōclonem repetit sup^opositā dices. qz dem^ostratio nō trāsīt de genere in genus: nisi forte nō sup^oius dicto: sicut geometri^ocus trāsīt in scias mechanicas et p^ospeciūā. et arithmetica trāsīt i musicā. C^o Notandum qz geometria dē trāsire in artes mechanicas et machinarias qles sunt ars edificandi: ars faciendi machinas seu bombardas et consilia. eo qz in exequendo finem: que p^odicte artes intendunt nō practico pluribus vtuntur p^op^oribus geometrie: descendit etiā geometria i p^ospeciūā: que in textu ab Ari. dē speculatiua. qz de visione et lineā visuali pertractat: visio autem sepe fit mediante speculo. arithmetica ē in musicam descendit qz ab Arist. armonica appellatur. eo qz de armonia siue vocum consonantia determinat. reliqua vide in questione.

Afficile. n. est nosse si sciuī aut non difficile est nosse si ex p^oprijs unius cuiusq; p^oncipijs scim^o aut nō qd vē ē scire. Opīamur at si hēamus ex aliqb^o ueris syllm et p^omis scire.

sed hoc nō est: s; p^oprima oportet eē primis.

Determinat de p^oncipijs cōib^o et p^oprijs: et p^orio ostendit necessitatē siue determinationis. Secundo exequitur. ibi. Dico autē p^oncipia. et. C^o p^o p^orio intendit p^oclonē istā. difficile ē nos cognoscere an vere sciamus p^obat. nihil vē scitur nisi ex p^oprijs ipsius p^oncipijs: s; difficile ē cognoscere q^o sint huiusmodi p^oncipia p^opria. igit^o et. tenet p^ontia: et vtrāq; p^obat aut is vē nota. Ex hoc infert qz falso opīant se p^ofecte scire illi qui sciuī ex quibusdam veris et idem^ostrā

bilibus s; nō p^opria. oportet. n. ad vere et p^ofecte scire q^o p^oncipia per que scimus sint p^oxima primis. C^o Notandū qz p^oncipia p^opria esse p^oxima primis dupl^o intelligi p^ont. Uno mō qz sint imediata p^oclonē que p^orimo dem^ostratur. Alio mō quia sint p^oncipia particulari sedi p^oxima. tamen cōib^o que p^oxima appellantur.

Dico at p^oncipia i unoquoq; g^one illa q^o cum sint nō p^otingit dem^ostrare. Quicquid igit significat p^oncipia et q^o ex his sunt accipiēdū ē. Quod autē sint p^oncipia necesse est accipe. Alia uero dem^ostrare ut quid unitas aut qd rectum et qd triangulus. Est at unitatem accipe et magnitudinem. altera uero demonstrare.

C Exequitur determinando de p^oncipijs cōib^o et p^oprijs. et p^o facit hoc. 2° ostendit q^oliter ad huiusmodi p^oncipia se hēant scie dem^ostrare ibi. Cōtingere at simul affirmare et. p^ontia in duas diuidit: qz p^orio p^omittit descriptionē p^oncipiōz. scdo distinguat p^oncipia adinuitē. ibi. Sūt at q^obus vtūt^o et. p^orimo igit dicit ea dico eē i unoquoq; g^one p^oncipia que cū vera sint nō p^otingit ipsa dem^ostrare. Ad declarationē l^otime p^ontiale subdit qz in dem^ostrationibus supponit qd p^oncipia significat et ea q^o ex eis sequūt^o. s. p^oncipiata. sed differūt. qz p^oncipia oportet p^osupponere eē. alia vō q^o sequūt^o oportet dem^ostrare. vbi g^ora. oportet p^osupponere qd sit unitas: q^o est tāq; p^oncipiū in arithmetica. et qd rectū et qd triangulus q^o sūt tāq; passioēs geometrie. o; ē p^osupponere unitatē eē et magnitudinē eē i dem^ostrationib^o arithmetice et geometrice. cū in istis sciētis sint tāq; p^oncipia. Alia vō. s. passiones vt rectū angulū siue triagulū eglaterū oportet dem^ostrare. C^o C^o thea descriptionē illā dubitat. p^orimo qz seq^o qz p^opositiones vere p^otingētēs eēt p^oncipia alicuius scie. cō sequēs ē falsū vt p^o. sed cōsequētia p^obat. qz cū tales p^opositiones vere sint nō p^otingit eis dem^ostrari cū de cōtingētib^o et corruptibilib^o nō sit scia ut ex p^ocedētib^o p^o. qre et. C^o forte d^o qz in p^odicta descriptione addi debet q^o vera et necessaria sint. et per hoc tollit difficultas argumētū. Illec rīso nō obstat. qz data aliqua p^opositione necessaria que nō sit p^o se s; p^o accidēs. illa nō est p^oncipiū dem^ostrationis. et tñ est vera necessaria quā dem^ostrare non p^otingit. igit^o et. Scdo qdam sunt p^oncipia q^o sunt dem^ostrabilia igit^o et. Assūptū patet d^o isto p^oncipio geometrie. d^o p^onto ad p^ontū rectā lineā ducere contingit. quod tamen. 6. phy. dem^ostratur. quare et.

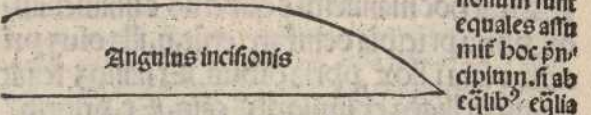
C Tertio dubitatur quia videtur velle p^ons: qz de p^oncipijs siue dignitatibus oportet quid nominis habere p^orecognitionem cum dicit. quicquid igitur prima significat et. Illoc autem non videtur sentire in p^ohemio. cum enim numeraret p^orecognitiones quid nominis. de p^orecognitionibus quid nominis subiecti et passionis solum mentionē fecit. non autem dignitatis. C^o 4° dubitatur. quia inconuenienter videtur ponere exempla cum dicit. op^o accipere quid significat unitas. et op^o accipere unitatem et magnitudinem esse. cum enim de p^oncipijs scie complexis deberet extra ponere ostendendo qz de ipsis oportet p^osupponere quid significant et ipsa esse vera exemplificat de mō p^ontis quibus non competit veritas neq; falsitas. et de quibus non erat locutus in descriptione p^odicta. quare et. Ad hoc respondetur qz descriptio p^odicta sic suppleri debet p^oncipia sunt que cum vera sint et per se dem^ostrationi pertinentia propter eorum manifestam veritatem sunt imdem^ostrabilia vel simpliciter vel in ea scientia in qua p^oncipia liter considerantur. hic restringo diffinitum ad p^oncipia complexa significantia. sic esse vel sic non esse. Ista particula. cum sit vera. ponitur ab Arist. ad differentiam oppositorum p^oncipio: n. m. que licet inde terminabilia sint p^oncipia tamen dici non debent. propter ea que sūt falsa. Ista uero particula. indem^ostrabilia ponitur ab eo ad differentiam conclusionum que in scientia demonstrantur. additur autē illa particula. per se dem^ostrationi pertinentia propter argumētum p^orimū et confirmationē ipsius. Additur etiā ista scdo. vel in ea scientia et. p^opter tertū argumētū.

Licet. n. hoc principium de puncto ad punctum recta linea ducere p̄ngit: in nali p̄bia demōstratur. hoc tñ in geometria nō p̄ngit. Quidam tñ supplet sic. vel simplr vel i ea scia in qua sunt principia: sed mihi v̄r q̄ esset petitio principij q̄ in diffinitione eiusdem poneretur forma et dicitur idem: q̄ re meli⁹ ē dicere vt prius. Ex his igit p̄ r̄sio ad duo du bia prima. Ad 3^m cōceditur q̄ de principijs d̄z p̄cognitio quid nois b̄ri. Ad rōnem in oppositum patuit r̄sio in q̄one tertia. Ad d̄z dicit p̄t q̄ cū Aristo. dicit qd igit si gnificet prima: p̄ prima nō intellexit principia cōplexa sed subta prima sciaz: que principia incōplexa dici debent. De his aut p̄cognoscet d̄z q̄ est et quid est: vt p̄ in p̄bemis. Hinc expōnt consonant exēplum q̄ postea subdit cum dicit vt qd v̄ritas r̄c: et paulo post. Est aut v̄ritatem et magnitudinem accipere hanc et expositionez approbat Al. alama nus volens q̄ v̄traq̄z expositio textui conueniēter possit ada ptari. Et si diceretur q̄ expositio hec non conuideret de scriptioni prius posite de principijs cōplexis. Preterea dicit prima et que sunt ex his. i. principia q̄ ex principijs sequuntur. ex solo at̄ complexo d̄r aliud seq. q̄re r̄c. Posset dici s̄m hanc expositionem: q̄ illa descriptio tam de cōplexis q̄ de incōplexis principijs data fuit. et p̄r vide qualr d̄z limitari. Dicitur 2°. q̄ p̄ que sunt ex his itelligit p̄fiones q̄ ex suis subiectis h̄nt esse quare nihil obstat rōnes l̄z v̄traq̄z expō conueniēter teneri posset: mihi tamē magis placet prima. Et p̄ hoc patet r̄sio ad vltimum dubiū: tenendo sc̄dam expositionem. sed tenendo primaz dicere tur q̄ p̄ illa icomplexa q̄ Aristo. noiat intelligere dedit cōplexa principia q̄ de ipsis formari possunt. de subiectis enī primis scientiarum maxime principia per se nota formant sicut de v̄ritate formari potest hoc principium. v̄ritas est principium numeri. et de magnitudine q̄ ipsa est diuisibilis in infinitum. et sic de multis alijs. quare r̄c.

Sunt autem quibus utimur in demonstratiuis scientijs: alia quidez propria uniuscuiusq̄z scie alia uero communia. Communia enim sc̄dm analogiam. quoniam utile est q̄tuncq̄z in eo qd̄ sub scia est genere. Propria quidez ut lineam esse huiusmodi et rectum. Communia autem ut equalia ab equalibus si auferas q̄ equalia reliqua sunt. Sufficiens autem est unūq̄q̄z istorum. quādo in genere est. Idem enīz faciet et si nō de omnibus accipiat: sed in magnitudibus. arithmeticus autem in numeris.

Nunc ponit diffōnem principiorum. et primo principia pp̄ia a cōmūibus distinguit. 2° v̄o d̄fiam ostendit inter principia pp̄ia et cōia et p̄t distinctionē principiorū pp̄iorū ibi. Non ē autem suppositio neq̄z petitio. Prima diuiditur i duas. q̄ primo p̄mittit diuisionem principiorū. et exēmplificat de membris ipsius. 2° ostendit sub quo membro continentur subiecta scientiarū ibi. Sunt at̄ pp̄ia r̄c. Dicit igit primo q̄ principiorū quibus utimur in demonstratiuis scientijs q̄dam sunt alieni scientie pp̄ia. q̄daz v̄o cōia. et q̄z posset aliquis dicere q̄ scientie non v̄tuntur cōmūib⁹ principijs vt in precedentiē pte d̄m fuit. id subdit q̄ cōia accipiuntur in scientijs s̄m q̄dam analogiam sine p̄portionem ad illas scias. q̄ v̄tile est huiusmodi principia in scia aliqua accipere q̄tum p̄tinet ad genus subm qd̄ sub illa continet. Principia pp̄ia sunt sic lineam esse huiusmodi. i. aliqd̄ tale diffinitive. vt puta lineam esse q̄tatem continuam. q̄ solum h̄z longitudinem: et lineam esse rectam vel curuam. Cōia v̄o sicut si ab equalibus equalia demas remanentia sunt equalia et alia huiusmodi. Unūq̄q̄z tñ istorū principiorum cōmūia sufficienter accipitur indeterminata scia. Si accipiat q̄tus p̄tinet ad genus subm illius scie. hoc enim principij si ab equalibus equalia auferas r̄c. tñ faciet i geometria si h̄atur ad magnitudinem sicut si absolute acciperet. hoc mō si ab equalibus magnitudinibus equalis magnitudines de-

mas r̄c. Arithmetico et sufficiet q̄ restringatur ad numeros hoc mō. si ab equalib⁹ numeris equalis numeros auferas r̄c. Cōtrahūtur ergo. vt quidam expositores dicūt: principia cōia. et determinantur p̄ subta p̄icularium scientiarū: sicut mā p̄ actionem agentis disponitur et determinatur ad certam formā p̄pter dispōnes in ipsa ab agēte p̄ductas: q̄uis in hoc sit dissilitudo q̄ mā ingreditur cōpōsitionem nalem: s̄z principia cōia non formaliter demōstrationē ingreditur. sed hoc vltimum est falsuz in p̄posito. Hoc enim principium. si ab equalibus equalia auferas. ad magnitudines vel numeros limitatum plimas ingreditur geometricas aut arithmeticas demōstrationes. vt patet. q̄re r̄c. Circa dicta communiter dubitatur ex dictis p̄bi primo priorum. dicit enim q̄ ad demonstrandum q̄ anguli incisionum sunt

equales assumit hoc principium. si ab equalib⁹ equalia auferas r̄c. Sed non limitatur ad angulos incisionum. q̄ sic eēt petitio principij. presupponendo q̄ intendis p̄bare. neq̄z limitat ad alios angulos. q̄ sic nō esset ad p̄positū. q̄ re d̄z ut v̄r assumatur. et sic videt p̄bs sibi d̄dicere hic et lo co allegato. 2° dubitatur. q̄ hoc principium sc̄tum. si ab equalibus magnitudinibus equalis magnitudines demas r̄c. quo v̄tatur geometra probatur per hoc v̄r sumptum si ab equalibus equalia demas r̄c. sed ad nullum alius spectat illud p̄bare q̄ ad geometram: ut p̄. quare geometra illud principium v̄r assumit. Idē argumentū sit ad arithmeticus dum assumit tale principij ad numeros limitatum. Ad primum r̄detur cōiter: q̄ talia principia sc̄da a sciētis p̄icularibus non assumuntur v̄r subto s̄no: sed eque vel minus v̄r. v̄lus tamen assumi debent q̄ r̄c. sic p̄ sic arguēdo. si ab equalibus magnitudinibus equalis magnitudines demas relique magnitudines sunt equalis. sed anguli incisionum sunt magnitudines q̄dam. ergo r̄c. vbi p̄z q̄ illud principium assumitur eq̄ v̄r cum magnitudine q̄ est subm geometrie. v̄r tñ q̄ anguli incisionū de quib⁹ fit demōratio. Posset etiam assumi minus v̄r q̄ subm: si cur hic. si ab equalibus lineis equalis lineas demas r̄c. Hec r̄sio veritatem h̄z: vbi i talibus scientijs fiat demōratio p̄ticularis. vbi autem fiat demōratio v̄lis non videtur veritatē habere: q̄ talis et cōuenibilis fieri d̄z. q̄re mihi v̄r d̄z: q̄ q̄uis tale principium ad angulos incisionum restringeretur non p̄pter hoc eēt petitio principij. et p̄r diceretur: q̄ Aristo. loco allegato magis ē locutus disputatiue q̄ de terminatiue. Ad 2^m dicunt moderni. q̄ ad metaphy. sicā spectat demōstrare hoc principium absolute: si ab equalibus r̄c. Idem dicunt de illo. oē totum est maius sua pte et p̄ter q̄ ex eisdem fundamentis quibus istud principij cōe demōstratur absolute sumptum: demōstratur et principij ad certum genus contractum. sicut hoc. omnis magnitudo est sua parte maior. q̄ ut inquit p̄bs primo priorū v̄na ē potestas syllogisimoz posse plura concludere. Sed falsa istorum reuerentia: mihi apparet q̄ leniter enuncient. q̄m l̄z iste cōes animi conceptiones. oē totū est maius sua pte si ab equalibus equalia auferas r̄c. ut cōmūiter d̄r robo: rari aequaliter possint per principia cōmūissima. sunt tñ ista manifesta. q̄ neq̄z a metaphyico neq̄z ab alio artifice pp̄rie demonstrantur. et per p̄bs. neq̄z ex isto principio v̄niversaliter sumpto pp̄rie demonstrari debet principij contractum ad magnitudinem vel ad numeros. l̄z probatio q̄dā dici possit. et p̄ hoc p̄z r̄sio ad formam argumētū.

Sunt autem pp̄ia q̄dem et que accipiuntur eē circa que scia speculatur que sunt p̄ se ut arithmetica v̄ritates. geometria autem signa et lineas. Hec enim recipiunt esse et hoc esse. Horum autem passiones p̄ se quid quidē significet una queq̄z accipiunt. ut arithmetica quidē quid par aut ipar aut quadrangulus aut cubus: geometrie

Posteriorum

tria vero quid rōnabile aut reflecti aut curuare. Quod aut sint demonstrat per quedā cōia et ex his que demonstrantur et astrologia similiter.

¶ Pars ista in alias partes diuiditur que successine videbunt. Primo dicitur quod propria scientiarum subiecta que esse supponuntur et circa que scie speculantur: accessia que eisdem subiectis per se insunt: sūt et pncipia propria. verbi gratia. sic veritates que ab arithmetica presupponuntur: et pūcta et linee que supponunt a geometria. hec enī nō solum supponuntur esse sed etiā supponit quid sūt. passiones autem horum subiectorum que sibi per se insunt: quales scia supponit quid significet sicut arithmetica presupponit quid sit par aut impar: aut numerus quid sit irrationalis et quid sit reflecti aut recuruare. et autem tales passiones sint p̄dicte scie demonstrant per cōia: et ex his que per cōia demonstrantur. et sicut dictum est de arithmetica et geometria sic sicut dicitur de astronomia. ¶ Notandum: ut cōiter dicitur: quod subim aliquid scie est duplex. scilicet. p̄pinquū et remotū. Exemplū p̄mū. sicut numerus est subim arithmetice: et magnitudo subim geometrie. Exemplū sc̄di. sic unitas subim arithmetice dici potest: et punctus siue linea subim geometrie. hec autem subiecta remota dicitur: quod sunt pncipia subiectorum p̄pinquorum: quoniam unitas est pncipium numeri. et punctus siue linea pncipium magnitudinis. Aristoteles igitur de subiectis remotis solum explicauit. quoniam ipsa magis pncipia propria dici debent quam subiecta p̄p̄inqua: tanquam ea que a p̄p̄inquis subiectis inesse presupponunt. cum hoc tamē p̄cedere habemus etiā p̄p̄inqua subiecta pncipia propria appellari. de talibus ergo scie supponunt quod sint et presupponit hoc. id est. quid sint. Quidam etiā hic addunt quod aliud est subim scie: et aliud est subim in scia. nā triangulus est subim in scia geometrie: nō tamen est subim geometrie: sed hoc dictum non puto magni ponderis: sed enī triangulus non sit subim p̄mū geometrie: subim tamen ipsi ab solute dici potest: quoniam pncipaliter siue subiectur considerationi.

¶ Notandum 2° quod par et impar numerus quadratus et numerus cubus sunt passiones que per se ab arithmetico considerantur: ipse proprie tamen accipiendo quadratum et cubum. hec enī. p̄p̄e in p̄tinuis inueniuntur. in numeris autem trāsum p̄tine ut alias dictum fuit. rōnabile vō et reflexū sūt passiones magnitudinis que a geometria considerantur. magnitudines. n. rōnabiles dicuntur que sunt adinueniē cōmensurabiles. irrōnabiles vero que sunt in cōmensurabiles. sicut diameter et costa eiusdem quadrati. ¶ Dubitatur. quod dicitur p̄b̄s: quod huiusmodi passiones demonstrant per cōia. et p̄ p̄s ex cōibus pncipijis demonstratio p̄cedit. cuius oppositū superius dictum fuit.

¶ Sc̄do dubitatur contra p̄dicta. nam linea est sp̄s quedā magnitudinis. quare pncipiū ipsius dici nō debet. cuius oppositum nūc dictum fuit. ¶ Ad p̄mū p̄s r̄sio in q̄d̄ne. 30°. ubi p̄cessum est de mente Aristotelis. pncipia cōia ad demonstrationes p̄currere. sed nō solum illa. ¶ Ad 2^m dici potest. quod si linea sit species magnitudinis. quod tamen ab aliis speciebus presupponitur. scilicet. superficie et corpore: hinc est quod rationabiliter pncipiū dici dicitur. punctus tamen magis est pncipiū appellandum.

¶ Omnis enim demonstratiua scientia circa tria est et quecumque esse ponuntur. Hec autem sunt genera cuius per se passionum speculatiua est: et quecumque cōmunes dicuntur dignitates ex quibus primis demonstrantur: et tertium passiones quarum quidem significet vnaqueque accipiat.

¶ Ad confirmationem p̄dictorum Aristoteles. repetit illud quod in p̄hemio dictum fuit. v. g. quod omnis demonstratiua scia circa tria versat que ponuntur circa p̄cognita. quorum vnus est subiectum cuius per se passionem est ista scia speculatiua. 2^m est p̄mū que dignitates dicitur ex quibus tanquam ex p̄mis demonstrationes fiunt. tertium autem est passiones quarum quod vnaqueque significet scia demonstratiua presupponit. ¶ Quidam hic dubitant. quare Aristoteles. hic non fecit mentionem de cōmuni cōceptionibus quasi aristoteles velit quod cōmunes animi cōceptiones non sunt dignitates appellande. sed hoc non p̄-

to verum. ut videbitur in parte sequenti.

¶ Quasdam autem scientias nihil prohibet et quedam eorum despiciere ut genus non supponere esse si sit manifestum: quoniam est. Nō enim similiter manifestum est quod numerus sit et quod calidum et frigidum sit: et passiones nō recipere est quid significet si sint manifeste. Sicut neque cōmunia nō recipere quod significet ut equalia ab equalibus demere. quoniam niam notum est. Sed nihil minus tria hec sunt necessaria: circa quod demonstratum est et qui demonstrantur et ex quibus.

¶ Dicitur quod non obstantibus p̄dictis non est in cōueniens. que dam eorum esse ita manifesta omnino ut scie considerantes ipsa despiciant ipsa supponere. quod. scilicet. nō curant expressam facere mentionem: aut quod ut exponit Lincoln. neque in libris p̄scribere curant neque in pncipijs docēdo discipulū p̄cedere et hec exp̄o in idē venit. Si enim subim sit omnino manifestum quod ad esse ipsius nō oportet supponere ipsum esse expressam faciēdo mentionē nō enim oīs sunt sicut per se nota. sicut numerus. et calidum et frigidum. sed sint per se nota. nō tamē sicut et equalia et quedam sunt passiones quarum significatio sic est per se nota ut scie nō curant exp̄isse presupponere quid significet. sicut et de quibusdam pncipijs cōibus nō curant quale est hoc. si ab equalibus equalia demas remanentia sunt equalia. nihilominus hec tria p̄dicta in omni demonstratione nāra sunt. scilicet. subim circa quod demonstrationes sunt passiones que demonstrantur. et dignitates ex quibus demonstrantur. ¶ Notandum p̄mo circa illud exemplū. nō enim sicut et. Exponit quidam quod calidum et frigidum sunt notiora quam numerus. quod calidum et frigidum immediate sensu exteriori nobis sunt nota. numerus autem solo intuitu aut sensu interiori nobis sit notus cum hoc tamen scie considerantes p̄dicta despiciunt de ipsis facere expressam mentionem. scilicet. supponēdo ipsa esse. Alij dicitur fuisse intentionē arithmetice scia naturalis que considerat calidum et frigidum despicit ipsa supponere. sed arithmetica que numerum considerat qui est per se notus minus tamen quam calidum et frigidum nō despicit supponere ipsum esse. p̄mam expositionē puto meliorem. ¶ Notandum 2° quod duplex est numerus. scilicet. formalis et materialis. numerus materialis est idē realiter quod res numerate. sicut duo boies vel duo equi. et iste est per se notus cum sit sensibile per se. eo quod est sensibile cōe. ut per se de anima. minus tamen est notus quam calidum et frigidum cum sint sensibilia propria sensus exterioris. sensibilia autem propria notiora esse debent quam cōia ceteris paribus. quod ipsa cognoscuntur a sensu per se p̄mo sed sensibilia cōia per se non p̄mo et circa sensibilia propria non cōtingit sensum errare ut habetur loco allegato. numerus vō formalis est forma quedam ex unitatibus individualibus resultans. et talis non est per se notus sed per intellectum inuestigat. Aristoteles ergo hic loquitur de numero materiali cum concedit quod per se notum quod est numerus et non de numero formalis. sicut et duplex est numerus. sicut et duplex est unitas. quedam idē est quod entitas. sicut et vnum et ens p̄uertuntur. et sicut per se notus est ens esse sic per se notum est unitas esse. et sicut metaphysicus despicit supponere quod ens sit. sic et despicit supponere entitatem esse. Alia est unitas que est p̄mū numeri formalis que cōiter unitas mathematica appellatur. et hec nō est passio. sed subim remota arithmetice quod quod quod non est per se notum. sed cognoscitur discursu intellectus. Quidam cōiter hic dubitant. nā si aliqua scie despiciant supponere sua subiecta esse. et quedam non sequitur quod ille que non despiciunt demonstrabunt sua subiecta esse. quod videtur falsum et contra mentem cōmentatoris. 2. phy. cum dicit quod impossibile est aliquā sciam vlem aut particularē demonstrare subiectum suum esse. siue per signum. siue per demonstrationem simpliciter. Item primo phy. vult per p̄b̄s naturalis probare possit pncipia sui subiecti esse. scilicet. materiam et formam. sed subim suum esse probari. non potest. scilicet. corpus nāle. ¶ Preterea quelibet p̄batio est per aliquod notum. nihil autem in aliqua scientia est notius subiecto eiusdem scientie. quare etc. ¶ Ad hoc dubium respondet negatio 2^a

primam. h. enim quedam non despiciat subta sua: hoc non est q: demonstrant: sed q: ipsa eē supponunt expressaz faciēdo mentionē. Et si dicatur: q: Aristot. pmo de aia probant aiam eē vt p: in opinionibus antiquoz. Idem etiam vt se disse auicēna in. 6. nālum. : t: tñ aia est subm illius scientie. C: R: dicitur q: ista pbatio nō erat simplr ex nā illius scie: sed erat sim quid: t: quo ad bosem negantē istam eē. sicut etiam scia pncipia sua nec a priorū nec a posteriori simplr pbare pōt. pbare tñ pōt isti aut illi qui ipsa negaret. C: A: tandum vltimo: q: illa vltima pticula. nihilominus hec tria t: a. qbusdam sic exponit: q: hec tria h. aliquādo despiciat: t: nā: tamē sūt in qualibet scia p: supponenda. L: inco. vō exponit q: hec tria opz semp eē in aia addiscētis. t: cū eget illis in demonstrādo: opz vti illis ac si eēt p: scripta t: ordi: nara. Albertus vero exponit q: nā demōstrationis hec tria requirit t: c. Iste expositiones non contradicunt.

C: Non est aut suppositio neq: petitio quod necesse est per seipsum. s. dignitas t: videri necesse est. Nō est. n. ad exterius rationem: sed ad eam que est in anima. qm nec syllogismus: Semper enim est instare ad exterius rationem. sed ad interius rātionem non semper.

C: Pmo ostendit dñam inter dignitatē t: suppositionem t: petitionē. Secō distinguat pncipia p:ia ibi. Que igitur de monstrabilia. Tertio excindit quedam errozē ibi. Species igitur t: c. Intendit igit pmo p: dōnez istam. Dignitas quā necesse ē eē p se veraz t: eē p se notaz non ē suppositio neq: petitio pbatur sic. suppositio t: petitio exteriori rōne p: bati t: p: firmari pnt: dignitas vō nō: sed sola rōne que ē in aia i: terius sit nota. igitur t: c. tenet p:ia cū maior. minor vō p: batur. pmo q: non adducit syllogis ad pbandū dignitates. 2° q: contra dignitatē nō p: tingit vere nec appenter instare: sed p: tra ea que exteriori rōne pbantur semp instare continēt. nō autē semper contra ea que sola interiori rōne sūt nota. quare t: c. C: Notandū pmo q: etiā alie p: dōnez q: cō: munissime dignitates sūt p se vere: t: p se note dici pnt. sicut hec p: dōnez. de puncto ad punctū rectaz lineā ducere cōtingit ē p se nota in geometria. Ceterū maxime dignitates inter alia pncipia p: q: dam excellentiaz dñr per se vere t: p se note. alia enim pncipia quoquo mō p: ipas notificā: tur. dñr aut p se vere: qm sicut ens vt ens nullā h: cām in cōplexam: sic q: oē ens sit vel nō sit nullā h: cām cōplexaz sue veritatis. dicuntur etiā p se note. qm sicut ens ē oē in p: mus intellectus quo nihil pōt intellēti eē notus. sic nullā cōplexaz pōt dignitatibus eē magis notum. p: certim q: nullum est e: ascensus sit vel eē possit fir: mior aut eque firmus sicut ascensus dignitatū. Inter dignitates tñ ē ordo: q: p: or est afirmatiua dignitas q: negatiua: vt alias dictum fuit. C: Notandū secō: q: p: rationē exteriorē p: bati in p: positio intelligit quācūq: argumētationez sine mentalis fuerit sine vocalis aut scripta. per rationem autem interiorē intelligit lucē lumē vel laminationē intellectus agentis: per quaz dignitates nobis inotescunt: nulla concurrente argumētatione. sed suppositiones aliqua indigent argumētatione p: sui declaratione: q: note sunt per rationē exteriorē. t: p: pter hoc accidit q: ad sup: dōnez instantie sunt aut fieri pof sunt. p: tra dignitates vero non instatur: quoniam eis dissen: tire non contingit que solo lumine itellectus agentis nobis manifestantur.

C: Quocūq: igitur demonstrabilia accipit esse ipse nō demonstrans. Nec vero si probabilia accipiat discenti supponuntur nō simpliciter sup: dō: sed ad illum terminū. Si vero neq: vnius opinionis. t: cōtrarie esse accipiat idez petit. t: i hoc differunt suppositio t: qō. Est enim questio i cō: trarium dicentis opinionis.

C: Pmo distinguit sup: dōnē petitionē t: qōnē. 2° separat diffinitionem a suppositione ibi. Terminū igitur nō sūt sup:

positiones. Pmo dicit q: cū aliquis accipiat sine p: mita aliq: dem: fabilem p: dōnem: vtatur tñ ea nō demonstrans tanq: illa sit indē: m: fabilis: si ipsa appuerit vera addiscēti: d: cetur suppositio. nō qdem simplr: sed ad illud discipulum tñ. Si vero addiscēs neq: fuerit vnius opinionis: neq: cō: trarie cū demōstratore: sic vt vel dubitet vtrāq: partē vel de neutra pte consideret tunc dicitur petitio. sed si discipu: lus contrariam habuerit opinionem dicitur questio.

C: Aut quod si aliquis demōstrabile cum sit accipiat vt vtatur non demonstrans sup: dō est.

C: Hec modica pticula a quibusdā sic introducit: q: lar: ge accipiendo sup: dōnem. ois illa p: positio dicitur sup: positio: que cum sit dem: fabilis. accipitur tñ a demōstratore non demōstrante ipaz. sine fuerit pbabilis addiscēti sine n. t: ideo Aristot. locutus est. diffinitione dicens. Aut quidez. quasi diceret aut alio modo accipit suppositio t: c. Ab alijs aut sic introducitur. q: h. sup: dō. petitio. t: questio ab inuicēz differant. in hoc tñ pueniunt. q: quelibet illaz est demō: strabilis. h. accipit a demōstratore nō tamē ipaz demō: strate. C: Notandū pmo. vt colligit in textu q: quedā ē sup: positio simplr. t: quedā h: quid. Suppositio simplr. vt L: inco. exponit est p: positio absolute indē: monstrabilis. que ta: men nō cuiuslibet addiscēti est necessaria. t: hoc mō cōes a: ceptiones dicerent simplr sup: dōnes. vt si ab equalibus equalia auferas t: c. P: dōnitur aut ista pticula que tñ t: c. ad dñam dignitatis stricte sumpte suppositio vō sim qd ē illa de qua p: bati loquitur in textu. t: iō p: bati subdit illaz non esse simplr sup: dōnem. sed quo ad adiscēte tñ. C: Notandū 2°. q: p: dōnez istam q: sim qd est suppositio eē dem: fabilēz dupl: intelligi pōt. Vno mō in scia sup: iori ad eam in qua ē sup: dō. qualiter aliquā p: dōnem geometrie sup: dōnem esse dicimus in perspectiua. t: hoc modo exponit L: inco. Ari: intellexisse. Alio mō q: sit demōstrabilis sine in eadez sine in alia scientia. t: hoc mō possemus etiam intelligere textū Arist. multe enim sunt p: dōnez in aliqua parte scientie de: monstrate quibus vtimur pro sup: positioibus in alia par: te eiusdem scientie. vt patet inuenti.

C: Termini ergo nō sunt suppositioes. nihil enī esse aut nō dicunt: sed in p: dōnibus sup: positioes. Terminus autem non solum intelligere oportet. hoc autē non est supponere nisi t: audire sup: positionem aliquis dicat: sed quozūcūq: existē: tium in eo quod illa sunt fit conclusio.

C: P: batur q: diffōnes nō sūt suppositiones duabus rōn: tibus. scōda ibi. Amplius petitio t: c. P: dōrio arguit sic. om: nis sup: dō dicit aliquid eē vel nō eē. sed diffinitio nō dicit eē vt nō eē. igit diffinitio nō est suppositio. maior pbatur: q: ois sup: dō est p: dō. quelibet autem p: dō dicit esse vt nō eē. ergo t: c. minor pbatur. q: diffinitio nō est p: dō. sed per dif: finitionē habetur sim plex intellectus opatio que vocat in: telligere. talis autem opatio nō est suppositio nisi aliq: d: cat vocē aliquā simplicē que audir cōp: hēditur esse sup: positionez. quod tamen est falsum. quare t: c. Sup: dōnes autem sunt de numero p: positionū. que cum vere fuerint ad ipas sequit: p: elo dem: fationis. C: Notandū pmo q: dif: finitiones rōnabiliter appellantur termini. q: gen: t: dñia p: que diffōnes assignant sunt termini. per quos res diffinita terminat sine restringit ad intra determinatā rei eētiam vel q: d: itatem. t: p: pter hoc diffinitiones dicuntur terminare sine limitate intellectum ad rem diffimibile determinate in: telligendum sim q: ad intra terminos suos fuerit limitata. C: Notandū 2°. q: sup: dōnes sunt in p: dōnibus. q: sub p: positioe p: tinent. sicut pars subiectua sub suo toto. Nec enim est consuetudo Aristot. dicere aliquid eē in alio quan: do species fuerit que in genere continetur. C: Notandū 3°. vt habetur. 5. de anima. q: operatio intellectus circa in: complexa vocatur intelligere qualis est apprehensio p: dif: finitionem. t: hoc rationabiliter. qm prima operatio intel: lectus est circa quiditatem. vt h: 3. huius. P: dōna vero

Posteriorum

apprehensio intellectus est intelligere. et hec distinguitur 3 operationem complexam que vocatur compositio vel diuisio. ideo dicitur hic philosophus: sed hoc solum intelligere oportet. Et notandum 4° ut habetur loco allegato: quod simplex intellectus apprehensio assimilatur simplici sensus apprehensioni: sicut est visio coloris aut auditio vocis. Ideo dicitur philosophus quod suppositio non apprehenditur simplici apprehensione intellectus: nisi etiam aliquid diceret simpliciter vocis apprehensionem esse suppositionem: quod tamen est falsum. quare etc. Dubitatur. quod sexto topici dicitur philosophus quod diffinitio dicitur quid est esse rei. et in 2. huius diffinitionem appellat quod quid erat esse. quare diffinitio dicitur esse vel non esse. cuius oppositum hic dicitur. Respondetur quod Aristoteles hic voluit diffinitionem non dicere esse vel non esse affirmatiue vel negatiue mediante nota compositionis vel diuisionis. In locis autem allegatis intellexit diffinitionem significare quid est esse rei. i. quod dicitur rei diffinitio. Idem enim sunt realiter essentia alicuius rei: esse predicamentale ipsius. et esse quidditatum. sed essentia dicitur put res in se consideratur. esse vero predicamentale per ordinem per se habet indeterminato predicamento. esse autem quidditatum: prout per diffinitionem eius exprimitur. et sic per Aristotelem non sibi contradicere.

Neque geometra falsa supponit sicut quidam affirmant dicentes quod non oportet falso uti geometramentiri autem dicentem unius pedis esse non unius pedis: aut rectam scriptam non rectam esse: sed geometra nihil concludit secundum hanc lineam quam ipse posuit: sed que per hoc ostenduntur.

Remouet dubitationem quam adducebant quidam. dicitur enim est: quod quelibet suppositio est pro vera: ex qua sequitur conclusio demonstrationis. sed hoc non videtur semper verum. Nam aliquando geometra supponit lineam in puluere descriptam esse rectam que tamen non est recta sed curva. et supponit illam esse unius pedis: que tamen non erit unius pedis. et per hoc aliquando falsa supponit. quare etc. Respondetur quod ex hoc non oportet dicere geometram mentiri sine supponere falsum. non enim demonstrationem facit de linea particulari in puluere descripta. sed de linea vniuersali: quam gratia facilitate doctrine dat intelligere per illam particularem. quare neque suppositio erit de illa particulari. sed de vniuersali intellecta per illam particularem.

Amplius autem petitio et suppositio. Omnis aut sicut totum est aut sicut in parte. Termini autem neutri horum.

Secundo arguitur sic. omnis suppositio sine petitio est pro vniuersali vel particulari. sed diffinitio non est huiusmodi. ergo etc. et nec prima. et minor: de se patet. Dubitatur. quod illud quod vult de aliquo predicari dicitur esse. sed diffinitio vult predicari de diffinito. quare diffinitio est esse: cuius oppositum dicitur hic. Confirmatur quod ut in precedentibus determinatum est. esse est quod de aliquo per se predicari et sicut ipsum ut supius patuit. igitur etc. Ad hec respondent quidam permittendo. ut habet ab Aristotele et commentatore. 8. meta. quod nomen diffinitio principaliter denotat essentiam et naturam rei. ex parte vero significat individuum sub natura vel potentiam: quare etiam diffinitio que cum diffinito conuertitur principaliter significat rei essentiam. et ex parte individua ipsius. Huius igitur signum vniuersale distribuat pro suppositis terminis: et particulare signum solum determinat pro individuis: sequitur diffinitionem non esse vniuersalem neque particularem. Hec ratio magis confirmat arguendum. cum enim diffinitio significet rem vel essentiam vel essentiam rei. sequitur ipsam debere dici vniuersalem. Aliter respondetur quod vniuersale ut propositio spectat dupliciter accipitur vno modo pro eo quod alteri competit per se et sicut ipsum. qualiter passio conuertibilis cuius subiectum est vniuersale subiectum. et a simili. diffinitio conuertibilis cum diffinito est vel diffinito. Alio modo accipitur pro propositione vniuersali. et sic accipitur in proposito: sicut etiam accipitur primo peribermenas. tale vero non est diffinitio. et per hoc patet ad secundam rationem. Ad primam vero diceretur. quod solum

concludit diffinitionem de diffinito posse vult predicari. sed non sequitur ut sit propositio vniuersalis. et ideo sufficeret hec breuis responsio ad mentem Aristotelem. quod diffinitio non est propositio vniuersalis: cum non sit propositio: quoniam non potest ipsam esse quid vniuersale: respectu sui diffinito et de ipso vniuersaliter predicari.

Species quidem igitur esse aut unum aliquid extra multa non necesse est si demonstratio erit. esse tamen unum de multis verum dicere est necesse.

Non enim erit vniuersale nisi hoc sit. Si vero vniuersale non sit: medium non erit. Quare neque demonstratio. Oportet itaque aliquid unum et idem de pluribus esse non equiuocum in demonstratione.

Quia dictum est in precedentibus demonstrationem esse ex vultibus. remouet errores quosdam dicentes: quod propter hoc non oportet ponere species. id est ideas platonice: neque aliquod vnum vult extra multa singularia. ad demonstrationem tamen recurrere oportet aliquod vniuersale quod sit vnum predicabile de multis non enim potest aliter esse vult. Si igitur tale vult non erit: non erit aliquod medium demonstrationis. et si non erit medium demonstrationis non erit demonstratio. quare concluditur quod oportet in demonstratione esse aliquod vnum et idem vult quod de pluribus non equiuoce predicatur. Et notandum sicut tactus fuit in expositione perhemij: quod plato posuit vniuersalia esse ideas quasdam realiter a suis singularibus separatas. quas dicebat necessarias esse ad scientiam et demonstrationem. Aristoteles autem tales ideas reprobauit. ut per 7. meta. sed voluit quod vniuersale esset vna natura comunicabilis multis individuis realliter et de multis apta predicari. et ideo dicitur contra quod est vnum in multis et vnum de multis. tale igitur est demonstratio necessarium ut hic Aristoteles dicit. sed non vult posuit pro. Et notandum 2° sicut aliquos quod in omni syllogismo demonstratio aliqua premissarum est vult. hoc enim requiritur ex natura syllogismi ut syllabus. cum igitur medium ponatur in vtraque premissa: sequitur quod medium in demonstratione qualibet sumitur vult. quare non tamen ex natura demonstrationis ut demonstratio est. sed ut est syllogismus. ideo Aristoteles concludit. quod si non esset vult non esset medium demonstrationis. hec sunt persuasive dea.

Dubitatur. quod videtur quod equiuocum potest ingredi demonstrationem. de generibus enim sicut demonstrationes. sicut de animali figura et similibus. et tamen illa sunt equiuoca. eo quod in genere latent equiuocationes ut scribitur. 7. physica.

Respondetur. quod ut proposito spectat dupliciter accipitur equiuocum. vno modo proprie. pro eo quod de pluribus predicatur. sed rationibus diuersis. sicut canis. et hoc modo accipitur ab Aristotele in predicamentis. Secundo modo large. pro eo quod predicatur de pluribus differentibus sicut magis et minus perfectum. sine eadem ratione predicatur siue diuersis. qualiter animal dicitur: cum vna species animalis sit alia species essentialiter perfectior. de tali equiuoco loquitur Aristoteles. 7. physico. Et ad propositum igitur dicitur quod equiuocum secundo modo sumptum ingredi potest demonstrationem. per 3. cum de generibus multe demonstrantur passionibus. equiuocum vero primo modo sumptum non ingreditur demonstrationem et hoc non solum verum est ex natura demonstrationis ut demonstratio est. sed et competit sibi in eo quod syllabus ut communiter dicitur. etiam presertim quod ingrediatur tanquam medium. cuius enim medium bis ponatur in premissis si equiuocum proprie sumptum esset medium. tunc syllabus aliquis esset vel esse posset ex quatuor terminis. quod repugnat nature syllogismi. per 2. prima. quia sicut vna significationem medium accipi posset in vna premissa. et sicut aliam in alia. et sic non esset vnum terminum sed duo termini. pro eadem etiam rationem concludi posset quod equiuocum non ingredi posset syllabus tanquam maior aut minor extrinsecus. eo quod vtraque illarum bis ponitur in syllo. Credo tamen Aristoteles. illa verba referre ad opinionem platonice. per 3. quod medium demonstrationis debet de pluribus non equiuoce predicari. qualiter predicaretur si essent idee separate realiter a suis in individuis differentes. tunc enim homo equiuoce diceretur de idea humana et singularibus suis. et sic de alijs vniuersalibus. quare etc.

On cōringere autē simul affirmare et negare neqz vna recipit demonstratio. sed aut si indigeat monstrare conclusionem sic ostendit autē accipiētibz primū de medio qz uerum sit affirmare: negare aut nō uerū: mediū autem nihil differt eē et nō esse accipere. Si autem et tertium. Si enī assignetur de quo hōie dicere uerum est eē animal qzuis nō hōiem uerum. Sed solum hōiem aīal eē omne nō aīal autem nō. Erit enim uerū dicere calliā et non calliā esse animal. nō animal aut nō. Causa autē est quod primū nō solum de medio sed et de alio ppter id quod et de plūbz. Quare si neqz mediū et idē est et nō idem ad conclusionem nihil differt.

Quidam qualiter scē se habent circa pncipia: et primo facit hoc quo ad pncipia cōia. scdo quo ad pncipia ibi. Si autē idē est interrogatio syllogistica et cetera. Item primo ostendit qualiter se habent demōstrationes quo ad pncipia dignitates. scdo qualiter se habeant scē circa pncipia cōia vtrū ibi. Et dicant autem oēs scē et cetera. Prima dividit in duas: qz primo facit quod dictum ē quo ad demōstrationē cōiū: scdo quo ad demōstrationē ducēte ad impōse: Sine sūm alios primo qz ad hanc dignitatē negatiuā non contingit idem sil eē et non esse. Scdo quo ad istam affirmatiuā. omne ens est vtrū est. 2° ibi. De autē affirmare et cetera. Primo igitur dicit: qz nulla demōstratio supple ostensua sūm vna expōnem assumit hō pncipium non ptingit idem simul eē et non eē: nisi indigeat demōstrare pncipium: sic qz quidē hoc modo fiet: qz in maiorē pncipium assumitur maiorē extremitatē uere affirmari de medio: et contradictoriū negatiuū ab eo removeri. mediū autē sine simpli affirmatiue accipiat. sine simul affirmatiue et negatiue nihil refert: et eodem mō minor extremitas. uerbi gratia. si uolo cōcludere qz callias est aīal et nō est nō aīal. arguit sic. oīs homo est aīal et nō ē nō aīal. callias ē hō. igitur et cetera. vbi p3 qz maior extremitas sil sumit affirmatiue et negatiue. nihil autem refert si aīal de non homine uerū dicitur. et sequenter homo et non hō sumatur pro medio. qzuis enim solus hō esset animal adhuc uerū eēt hominē esse aīal et nō eē non aīal. et h3 uerū sit calliam et nō calliam esse hōiem. tñ uerū eōz ē animal. nō aīal autem non. causa uero qz animal de non hōie predicat est qz maior extremitas. s. aīal de alio qz de medio predicat. qz de pluribz pncipia dicitur qz mediū. dicit. n. de alijs aīalibus ab homine. qz re h3 mediū non assumere idem et non idē. affirmatiue et negatiue nihil refert quo ad pncipia sic inferendā. Hec expositio mihi inter alias magis domestica apparet et littere pformis. h3 alie varie ponantur expositiones inter quas lincontensis vnam ponit ab hac valde diuersam quas uide ab eo. **Q**uod notandū pmo qz licet textus Aristoteli. faciat sic affirmatiue. contingere autē simul et cetera. quasi tñ ab omnibz exponitur negatiue. ac si diceret. nō contingere autē simul et cetera. ppter hoc dicit alber. et linco. saluans expositiones themistii. qz illa negatio neqz. nō solum negat hoc uerbum recipit. s3 etiam ly contingere. ut sit sensus. neqz aliqua demōstratio recipit non ptingere simul affirmare et negare. hoc tamen nō bene consonat cōi logice. Linco. tamē in predicta sua expositione tenet textū affirmatiue ut facit. tamē mihi apparet qz pformiter ad ea que infra ponit. presertim ad exemplū suū. littera autē tacere d3 negatiue. aut sic suppleri. **Q**uod notandū 2° qz illa ista. sed aut si indigeat monstrare conclusionē. sic multipliciter exponit. vno modo sic. neqz aliqua demōstratio assumit non cōtingere et cetera. nisi indigeat demōstrare conclusionem sic. i. cu3 tali unione negatione affirmationis. cū ut si uellem demōstrare qz callias est aīal et nō est nō aīal. Linco. uero affirmatiue exponens ponit hoc exemplum. ut si uellemus ostēdere id quod dicitur. 2. de anima. qz sensus

cōis est aliquo modo diuisibilis et aliquo modo non diuisibilis. Alio modo a quibusdam sic exponitur. qz demōstratio predicta pncipium non assumit vtrū sed ipsū assumit cōtracto. nisi indigeat demōstrare conclusionē sic. id est malo cōtracto. sicut in exemplo Aristoteli. p3. et themistius ponit hoc exemplū. omne corpus ē finitū et non infinitum. sed mundus ē corpus. igitur mundus ē finitū et non infinitus. Itē aliter quidam exponunt. nisi indigeat demōstrare conclusionē sic. i. demōstratione ad impossibile ducente. Alij exponunt qz si aliqua demōstratio assumeret illud pncipium tūc indigeret. id est oporteret ut ipsum assumeret sic. i. sūm doctrinā infra positā. v3. demonstrandoz et cetera. pme due opinioēs mihi apparent meliores. **Q**uod notandū 3° ut colligitur ex littera. qz si demōstratio ostensua ueretur illa pma dignitate. hō foret ex parte conclusionis et qstūm ad predicatū ipsius. sicut qz. a. est. b. et non est nō. b. non enim uidetur quo alio modo uti posset nisi illo ueretur. et per pncipium cum predicatū conclusionis in prima figura directe cōcludente que maxime deseruit demōstrationi ostensue. sit etiam predicatū maioris pncipii. sequitur qz predicatū maioris. quod maior extremitas dici solet. cum eadem contradictione illius pncipii assumi debet. qz autē mediū cū contradictione assumatur nihil facit ad talem conclusionem inferendam. uerbi gratia. i. exemplo pbi h3 hoc modo assumere mediū. oīs homo et cetera. non est aīal et cetera. tale cōplexū. homo et nō homo ad istā conclusionem inferendam. callias ē aīal et nō est nō aīal. nihil cōfert. et ultra hoc tale complexū nō assumitur sub forma illius primi pncipii. sunt enī duo termini contradictoriij ex parte subiecti. de quoz vtroqz maior extremitas predicatur. idem etiam d3 de minori extremitate. nihil enim ad formā pncipii primi deseruit assumere hanc minorē extremitatem. callias et nō callias. et hoc ē quod plis intendebat. **Q**uod addunt ulterius quidem eē de mente Aristoteli. demōstrationē ostensua nullo modo uti debere illo pncipio. p3 qm si ueretur. hoc eē deberet ad maiorem rei declarationem. sed hoc non contingit ut dicit. cū. n. scio qz omnis hō ē animal. equalē habeo certitudinem sicut cū scio qz oīs homo est aīal et non est nō aīal. equalē etiam habeo certitudinem. cum scio qz callias ē aīal. sicut cū scio qz callias ē animal et non est nō aīal. Et addit alij qz demōstratio illo pncipio non indiget ppter ueritates declarandas sed ppter contradictionē concludendā. Et quo cōcludunt cum de natura demōstrationis sit ueritates declarare absolute. dici pōt demōstrationem ostensua illo pncipio non indigere. s3 qz quid indiget. s. quo ad contradictionē concludendā. Ergo in puto iuxta sententiam themistii. et aliorum antiquoz qz illo pncipio cōtracto demōstratio ostensua aliquo modo uti posset. **Q**uod quedam hic dicuntur a quibusdam expositozibus que mihi superflua apparent.

Quod omne affirmare et negare que est ad impossibile demōstratio accipit. et hoc neqz spū uniuersaliter. sed qstūm sufficiens est in genere. Sufficiens autem est in genere. Dico autē genere ut circa quod genus demōstrationes sūt sicut dictum est prius.

Quod intendit conclusionem istam. demōstratio ducens ad impossibile ueritur hoc cōi pncipio. oēs ens ptingit affirmare uel negare. ueritur tamen non semp vtrū. sed qstū sufficiens ē generi suo. p genus autē itelligo subin circa quod demōstrationes sūt ut prius dicebat. Hanc conclusionē reliquit plis tanqz notā. in lib. enim priorum satis est notū demōstrationē ad impossibile sūmere hoc pncipium cōiūm. qz autem dearticulate sumat sūm nām subī. dicitur est supra in illa parte. sūt autē qbus uentur et cetera. **Q**uod notandū qz demōstratio ad impossibile ducens hoc modo ueritur pncipio pmo. s. n. probare uelit quod aliqz aīal nō ē homo. et aduersarius concedat contradictoriū ipsius ex concessio arguet sic. omne animal est homo. sed equus est animal. ergo equus est homo. conclusio est falsa. ergo aliqua pncipia sūm. sed non minor. ergo maior et per consequens eius contradictoriū est uerū. scilicet

Posteriorum

aliquod animal non est homo. tenet hanc per illud principium. de quolibet dicitur esse vel non esse. quare et c. talis autem demonstratio non est vnus processus tantum: sed aggregatum ex pluribus processibus: vt patet. **¶** Notandum 2° quod aliqua scientia principio communissimo in sua vltimate sumpto vti potest. sicut metaphysica. eo quod illud principium metas subiecti sui non transcendit: quod est ens. scilicet vnde spirituales ad certam nam ipsam strabunt. sicut etiam subiecta sua sunt determinate stracta. et ideo dicitur philosophus. hoc non semper vltimum. **¶** Notandum 3° quod non solum demonstratio vterque hoc principium quo ad contradictoria: sed etiam quo ad priuatiue opposita vel contraria immediata. sicut aliquem numerum geometria ostendet esse parem: per hoc quod non est impar: ad impossibile ducendo aduersarium: si concedatur ab eo ipsam esse imparem.

¶ Communicaunt autem omnes scientie secundum communia: communia autem dico quibus vtrunque rationem ex his demonstrantes: sed non de quibus demonstrantur vel demonstrant.

¶ Ostendit scientia conicere in principijs communibus. et primo facit hoc generaliter loquendo. 2° quantum ad hoc spirituale facit mentionem de dialectica et metaphysica. ibi. Et dialectica et c. Intendit igitur conclusionem istam. scientia communicaunt in principijs communibus. conicant autem in eis tanquam ex eis aliquid demonstrantes. et hoc est ipsis vti in eo quod principia sunt. non tamen sic conicant: vt de ipsis aliquid demonstrarent tanquam de subiectis neque vt ab eis demonstrarent tanquam passionibus aut conclusionibus demonstrationis. Id autem conclusionem relinquit philosophus tanquam manifestam. Luceo tamen et aliter exponunt istam particulam: sed non de quibus dicentes quod spirituales conicant in principijs communibus non tamen conicant in subiectis suis de primis: de quibus demonstrant. neque conicatio in passionibus: que ab eis demonstratur. prima expositio magis est communis. **¶** Notandum primo vt colligitur ex textu: quod tripliciter se potest habere aliqua scientia circa principia communia. primo probando aliquid per ipsa. et in hoc omnes scientie conueniunt. multa enim probantur per principia communia que ab eis assumuntur. 2° probando aliquid de ipsis. sicut quod principia prima non demonstrantur: sed sunt per se nota: et hoc vt quidam dicunt: ad metaphysicam pertinet: et non ad aliquam scientiam spiritalem. Ego tamen puto saluo meliori iudicio quod hoc officium magis ad dialecticam pertineat: qui considerat quid sit demonstrabile et quid per se notum sit. 3° probando ipsa principia communia. et hoc nulla scientia facit nisi metaphysica: et vt quidam volunt dialectica. metaphysica enim primas dignitates non simpliciter probat sive a priori sive a posteriori. potest tamen ista vel illi probare qui ipsas negaret. sicut fecit Aristoteles. 4. meta. 5. antiquos. principia vero communia fundata in partibus entis. sicut omne totum est maius sua parte. et si ab equalibus equalia auferas et c. nulla specialis scientia probare potest a priori vel a posteriori. metaphysica tamen vtroque modo facere potest: vt alias dictum fuit. **¶** Notandum 2° quod scientiam aliquam ex principijs communibus aliquid probare est duobus modis. vno tanquam formaliter ingredientibus demonstrationem. alio modo virtualiter. Item quod formaliter ingredientur dupliciter contingere potest. vno modo in terminis suis communibus. alio modo in terminis ad certam materiam contractis. scientia igitur communes sicut metaphysica principijs communibus vti possunt formaliter et in proprijs terminis: Speciales vero aut solum virtualiter ingredientibus demonstrationes vtrunque: aut vtrunque ipsis ad certam materiam contractis: vt superius patuit de mente Aristotele.

¶ Et dialectica omnibus est. et si aliqua vniuersaliter temptet monstrare communia: ut quod est omne affirmare aut negare aut quod est equalia ab equalibus aut quolibet talium.

¶ Dicitur quod dialectica et si aliqua fuerit scientia que demonstrat communia sicut metaphysica vtrunque ipsis principijs communibus. qualia sunt. quodlibet ens affirmare vel negare contingit. et si ab equalibus equalia de mas remanentia sunt equalia. et alia huiusmodi. **¶** Notandum primo cum philosophus

dicit: vtrunque omnibus: ex hoc ostendit differentiam inter scientias speciales et communes enim scientie spirituales quibusdam vtrunque principijs communibus et in ipsis communicaunt non tamen omnibus. scientie vero communes sicut dialectica et metaphysica omnibus vtrunque. quare et c. **¶** Secundo notandum quod Aristoteles. notanter dicit. intendet monstrare et c. quod prima philosophia non simpliciter probat principia communissima: sed aliqui errantes temptauerunt ipsa demonstrare. vt patet. 4. meta. vel quod primus philosophus temptat ea demonstrare non simpliciter. sed isti autem illi qui ipsa negaret contra dicendo sibi per ea que procedant ab ipso. **¶** Notandum 3° quod aliter dialectica circa communia principia versantur. et aliter metaphysica. de quo vide in questione.

¶ Sed dialectica non est sic diffinitorium quorundam nec generis alicuius unius est. non enim interrogaret. demonstratorem enim non est interrogare propter id quod oppositorum esse non demonstrat idem ostensum autem hoc est in his que de longissimo sunt.

¶ Intendit conclusionem istam. dialectica non est alicuius determinati generis sicut alie scientie. probatur. quod dialectica interrogat. sed non interrogaret si esset alicuius determinati generis. sicut demonstrator: qui est alicuius determinati generis non interrogat propter id quod idem demonstrator: non demonstrat esse oppositorum. quod scilicet non habet viam ad opposita sicut dialecticus. quare et c. Idem autem ostensa sunt vbi determinatur de syllogismo absolute. scilicet in primo priorum. **¶** Pro verificatione huius textus varij sunt modi dicendi. de quibus vide in questione.

¶ Idem est syllogistica interrogatio et propositio contradictionis. **¶** Pro positiones autem sunt secundum vnam quamque scientiam ex quibus est syllogismus. **¶** Secundum unamquamque erit utique

aliqua interrogatio scibilis: ex quibus qui est secundum unamquamque scientiam propius fit syllogismus.

¶ Ostendit qualiter scientie se habeant circa principia. primo facit hoc. 2° mouet et soluit dubitationes. ibi. Quoniam autem sunt geometrice et c. **¶** Prima diuiditur in duas. In prima ostendit quodlibet scientia propius esse interrogationes. 2° quod in quolibet scientia propius sunt rationes et disputationes. ibi. Itaque omnes vtrique et c. Item primo facit quod dictum est. secundo ostendit quod sunt ille propius interrogationes. ibi. Manifestum ergo est et c. **¶** Pro igitur intendit conclusionem istam. quare scientia propius habet scibiles interrogationes. i. habet interrogationes ex proprijs terminis illius scientie. probatur sic idem est interrogatio syllogistica et propositio contradictionis. sed in vnaqueque scientia propius sunt ex his. ex quibus fit syllogismus in eadem scientia. ergo in qua libet scientia scibiles interrogationes sunt ex his ex quibus fit syllogismus in eadem scientia. et per omnes interrogationes scibiles sunt ex his ex quibus fit propius syllogismus. quare conclusio principalis est vera. hec est propositio declaratio terminus. **¶** Notandum primo quod idem realiter et potest interrogatio propositio. et conclusio. dicitur enim aliqua oratio esse interrogatio cum proponitur sub forma dubitationis. dicitur propositio pro quanto est premissa syllogismi. dicitur autem conclusio pro quanto per syllogismum concluditur. verbi gratia. si queratur vtrum omnis homo sit disciplinabilis. hec oratio. omnis homo est disciplinabilis. dicitur interrogatio. cum autem ipsa probatur arguendo sic. omne animal rationale est disciplinabile. omnis homo est animal rationale. igitur omnis homo est disciplinabilis. dicitur conclusio. sed casus vterius arguetur sic. omnis homo est disciplinabilis. sicut est homo. igitur sicut est disciplinabilis. dicitur propositio syllogismi. dicitur enim premissa esse propositio quasi pro alio positio. **¶** Notandum secundo. interrogatio syllogistica. i. interrogatio ad syllogismum pertinens. aut aliter interrogatio pertinens ad dialecticam qui de syllogismo habet determinare. dialecticus enim est ille qui proprie interrogat. vt patet in precedenti parte. **¶** Notandum tertio. propositio contradictionis. i. propositio que est altera pars contradictionis. cum enim proponitur vtrum

homo fit disciplinabilis vel non. illa propositio. homo est disciplinabilis. dicitur ppō traditionis. ¶ Notandū 4° q̄ interrogatio scibilis. i. interrogatio ad sciam siue ad demonstrationē pertinens. in plus. n. se h̄ interrogatio q̄ in interrogatio scibilis vt p̄. ¶ Notandū vltimo q̄ tam interrogatio q̄ ppō sunt ex his ex quibus ē syllogismus. i. sunt de numero eorū ex quibus integrat syllus. p̄it. n. esse p̄missa aut cōclō syllogismi. vult igitur p̄bs q̄ sicut ppō aut p̄clō syllogismi ē ex his ex quibus fit syllus. sic esset interrogatio que ē idēz cum eis erit ex his ex quibus fit syllus. et per p̄his interrogatio scibilis indeterminata scia ē ex his ex quibus fit syllus pp̄ius in eadem scia quare quelz scia pp̄ias h̄z et determinatas interrogatiōes. ¶ Dubitatur q̄ in precedenti parte p̄bs dicit q̄ solum dialecticus interrogat et nō demonstrator. hic aut dicit q̄ quelz scia pp̄ias habet interrogatiōes. quare sibi cōtradicit. ¶ Secundo dubitatur. v̄. datur enim q̄ ex interrogatiōibus nō fiat syllogismus. p̄posito enim de qua interrogatio fit consequenter conclusio. sed ex conclusione nō dicit fieri syllogismus. sed potius ex p̄missis. vt p̄z ex cōmuni modo loquendi. quare et c. ¶ Ad p̄mū cōter ab expositiōibus respondet q̄ h̄z tam dialecticus q̄ demfator interrogat. duplex tamē est ofia inter eos. p̄ma q̄ dialecticus tam de p̄ncipijs i. demonstrabilibus q̄ de cōclusionibus demōstrandis pōt interrogare. h̄z enim viam ad p̄ncipia omnia scientiay. demōstrator vero de cōclōnibus t̄m interrogare potest. s̄z non de p̄ncipijs. aut enim p̄ncipia oīo supponit tāq̄ p̄ se nota aut tanq̄ in alia scia probata. Secūdo differunt. q̄ dialecticus sic interrogat vt vtranz partem d̄ditionis circa quam fit interrogatio probare et cōcludere possit. cōtinūgit enim vtranz partē esse pbabilem. dialecticus vero ex pbabilibus procedit. vt p̄z. demōstrator vero solum alteram partem cōcludere pōt in demōstratione ostensua. s. partem veram et necessariam alteram penitus renuendo. Aristoteles igitur cum dicit demfatorē nō interrogare intelligit q̄ non sic interrogat sicut dialecticus. q̄ de p̄ncipijs interrogare possit. et vtranz partem p̄tradictionis cōcludere. ¶ Inconiensis vero dicit q̄ dialecticus sic interrogat vt vtranz partem dubiam relinquat. et in consensu respondentis dimitatur q̄ partem assumere velit. et p̄r alteram in oīa probat. demōstrator vero q̄tam est ex parte sui determinatam assumit partem sed interrogat a r̄ndēte an ipsam concedere velit. q̄ si non consequenter istam p̄bat alteram relinquendo. et ideo dicit q̄ modus querendi dialectici est iste vtrum animalia sint arbores vel non. et q̄cumq̄ pars concedatur conatur probare alteram. modus vero interrogandi demōstratoris est iste. homo ē animal rationale et mortale. putas ne q̄ ita fit. quare dialecticus et demōstrator valde differunt in interrogando. ¶ Ad 2^m dubium p̄termissa quorūdam r̄sione dicitur p̄mo q̄ non solum ex p̄missis. sed etiam ex cōclusionē fieri syllus cōuenienter dici potest. illa enim p̄positio ex multoibus habitudinē denotat cause materialis. aut partim i. integra lūm. Secūdo dicitur q̄ etiam illa propositio que interrogatio dicit et postea fit conclusio in vna demōstratione in alia pōt esse p̄missa. quare tollitur difficultas dubitandi. ¶ Manifestum ergo q̄ non omnis interrogatio geometrica erit neq̄ medicinalis. similiter autem et in alijs. Sed ex quibus autem demōstratur aliquid de quibus geometria est aut ex eisdem demōstratur geometricē sicut in speculatiua. similiter autem in alijs. Et de his quidem rationem contingit ponendam esse ex geometricis p̄ncipijs et cōclusionibus. sed p̄ncipioz non ponendam rationem esse geometrie secunduz q̄ geometria. s̄. autem et in alijs scientijs. ¶ Ostendit que sint proprie interrogatiōes. et p̄mo ifert per modum correlarij q̄ non quelibet interrogatio ē cuiuslibet scientie indifferenter. p̄z. q̄ non quelibet interrogatio

est geometrica. neq̄ quelibet ē medicinalis. et s̄. de alijs scientijs dicatur. sed iste sunt proprie geometricē interrogatiōes ex quibus aliquid demōstratur de his. de quibus geometria p̄siderat. aut ex quibus geometricē demfatur i. scia subalternata sic i. p̄fectiua. Et sicut d̄ de geometria similiter de alijs intelligat. Sc̄o dicit q̄ etiam manifestū est q̄ de his interrogatiōibus geometricis ponenda ē ratio. i. veritas ipsay. notificanda est ex p̄ncipijs et cōclusionibus geometrie. sed p̄ncipioz geometrie non debet a geometria rō assignari s̄m q̄ geometria eodem modo de alijs scientijs d̄m erit. ¶ Notandum p̄mo q̄ illa littera. s̄z ex quibus. simul cum sequenti parte alr̄ introduci potest. vt fit sensus. sed ex quibus. i. ppōnes siue p̄missē geometricē que pp̄ie dicuntur ex quibus fit demōstratio sunt ille per quas aliquid in geometria demōstratur. vt per quas aliquid demōstratur in scia subalternata geometrie. d̄ his autem que in scia subalternata geometrie demōstrantur ratio ponenda est ex p̄ncipijs et cōclusionibus geometrie p̄ncipioz autem geometrie non est amplius ponenda ratio in geometria. Colligitur hec expositio quo ad vltimā partem ab alberto. ¶ Notandum secūdo de mente linco. q̄ h̄z diuersi artifices eandem conclusionem considerare possunt. que in vtranz scia questio vel interrogatio dici potest. hoc tamen contingit s̄m diuersas consideratiōes. verbi gratia. nālis et astronomus interrogat et cōcludit lunam esse sphericam et terram esse sphericā. sed nālis hoc facit terra et luna consideratis s̄m q̄ sunt substantie quedaz corporee nālr̄ mobiles. Astronomus autem s̄m q̄ absolute magnitudines mobiles. ¶ Notandū tertio q̄ aliquando per aliquam propositiōem geometrie aliquid demōstratur in geometria. sicut per illam. triangulus habet angulum extrinsecum et c. demōstrat triangulū habere tres et c. aliquando vō p̄ ipsam aliquid demōstrat in scia subalternata. que tamen diceret. p̄positio geometrica. q̄nis n̄bil p̄ ipsam in geometria demōstraret. sicut illa. linea recta cadens sup̄ lineam rectam causat angulum rectilineū. concurrat in p̄spectiua ad ostendendum dextram partem visibilibus et sinistram ab eodem oculo simul videri. eo q̄ ab illis simul causantur in oculo anguli recti linei. visuales p̄ cōcursum linearum visualiū rectay. Ad talē igitur demfatiōem p̄spectiua plus p̄currere diceret illa ppō geo^{ca}. q̄ illa ppō p̄spectiua. eo q̄ causa p̄maria plus insuit in effectum q̄ secundaria vt habet in libro de causis. sicut antez geometria superior ē ad p̄spectiuam. sic geometrica p̄positio superior est p̄spectiua p̄positione. illam etiam p̄positio diceret geometrica p̄not est ex terminis geometricis. diceret et p̄spectiua p̄ q̄to ad terminos p̄spectiue tracta. ¶ Notandū vltimo q̄ aliquando conclusio in aliqua scia ex p̄ncipijs i. mediate dependet. sicut p̄ma p̄positio geometrie aliquando vō non immediate ex p̄ncipijs. sed mediate. sicut secūda vel tertia p̄positio geometrie. et tunc dicit demōstrari ex p̄ncipijs et cōclusionē vt cōclusionib⁹. ¶ Propter hoc dicit Arist. et de his rationem ponendam esse ex geometrie p̄ncipijs et cōclusionibus et c. ¶ Dubitatur. q̄ ex p̄dictis sequitur p̄ncipia geometrie esse interrogatiōes geometricas patet consequentia. q̄ ex p̄ncipijs geometrie aliquid in geometria demōstratur. consequens tamen est falsum. eo q̄ de ratione interrogatiōis proprie est alicuius scientie et p̄positionem in ea scientia dubitabile. et i. eadē aptā d̄m̄fari. p̄ncipia vō geometrie neq̄ dubitabilia sūt neq̄ d̄m̄fabilia i. geometria. igit et c. ¶ Cōfirmat. q̄ de vltia ppō geo^{ca} illa ē interrogatio geometrica cū sit dubitabilis. et a geometria demfabilis. et t̄m neq̄ p̄ ipsā demfatur aliqd i. geometria neq̄ i. scia subalternata. vt sup̄ ponit ḡra argumēti. q̄re et c. ¶ Sc̄o dubitat. p̄ma ppō geometrie ex solis p̄ncipijs geometrie demfatur. nō aut ex p̄ncipijs et cōclōnib⁹. ḡ nō b̄n̄ dicit Arist. dices rōnē et ponendam ex p̄ncipijs et cōclōnib⁹ et c. ¶ Ad p̄m̄ d̄ q̄ vtriplū ita est q̄ ea ex quibus aliquid in geometria vel geometricē demōstratur. sunt interrogatiōes geometricē et econtra vt plurimū interrogatiōes geometricē sunt ppōnes ex quibus aliquid demfatur vel i. geometria vt in scia ifertorū. et hoc

Posteriorum

sufficit ad intentionē Ari. 13. aliquid contingat oppositum ut argu-
menta probant. Ex quo patet primo quod aliquid est propositio geo-
metrica quod tamen non est interrogatio geometrica: sicut ista. de puncto
recta linea ducere contingit. que potest esse similis
in geometria. non tamen a geometria demonstratur: est tamen inter-
rogatio naturalis: quoniam a naturali demonstratur: ut patet 6. philosophorum.
Secundo etiam potest quod est interrogatio dialectica. quoniam diale-
cticus tam de principiis quam de conclusionibus potest interroga-
re. Patet secundo quod aliqua est interrogatio geometrica que tamen
non est propositio geometrica: sicut ultima propositio geometrie
per quam nihil demonstratur in geometria nisi in scientia subalternata.
Patet 3. quod omnes alie propositiones intermedie inter principia et ul-
timum conclusionem siue ultimas conclusiones sunt interrogatōes
et propositiones geometricae. omnes enim tales sunt conclusiones et similes
se demonstratōis: 13. in diversis demonstratōibus. tenendo tamen
secundum exponē suppositam illa duo hic non habent locum.
Ad secundum dicitur quod modus loquendi Ari. fuit simul et copu-
latus. quod scilicet de interrogatōibus omnibus geometricis ratio red-
denda est ex conclusionibus et principiis geometrie. de quibus-
dam enim reddunt ratio ex principiis tamen: de quibusdam ex principiis et
conclusionibus vel conclusionibus: et per hoc patet quod ratio non obstat
Neque omnem est itaque scientie interrogatio-
nem interrogare: neque secundum omne interroga-
tum respondere unoquoque: sed que sunt secun-
dum scientiam determinatam.

Intendit istam conclusionem. quolibet scientia proprias habet
rationes. probat sic. quolibet scientia proprias habet interroga-
tiones. determinate autem interrogatōis alicuius scientie deter-
minata ratio eiusdem scientie correspondet. ergo conclusio vera ma-
ior: patet ex precedenti conclusione. minor: vero probatur. sicut enim non
ad aliquam scientiam spectat quolibet interrogatōe interrogare:
ita ad eam non spectat ad quodlibet interrogatum respondere: sed so-
lum ad ipsum interrogatum quod est in ipsa scientia quare etc.
Albertus dicit quod non qualis interrogatōe interrogat scientia:
quod non de principiis suis: Dubitat. quod videtur quod metaphy-
sica: quod est scientia maxime universalis et alias sibi subalternans:
habeat ad omnia interrogata respondere. Respondet quod metaphysica
loquitur scientia unius et falsis. quod de ente et partibus entis princi-
paliter considerat: quod principia sua sunt universalis. et quod de
rebus quidam absolute considerat et de causis rebus uniuersalibus
et nobilissimis. sicut de deo et intelligentiis. ex hoc tamen
non oportet ut ad speciales scientiarum consideratōes descendat et conse-
quenter de unoquoque interrogato respondeat. quare patet respon-
sio ad dubium. Quidam tamen moderni dixerunt quod 13. metaphy-
sicus non consideret neque respondeat ad illam. triangulus habet tres: an-
tequam sit demonstrata: postquam tamen fuerit demonstrata illa responde-
rat et habet ad illam respondere. et sic de alijs consequenter
dicatur: sed hec verba tacenda erant.

Si autem disputat aliquis cum geometra secundum
quod geometra: manifestum est quoniam et bene si ex
his aliquid demonstrat: si vero non: non bene. Ma-
nifestum est autem quoniam non arguit geome-
tram sed aut secundum accidens: quare non utique erit
in non geometricis de geometria disputandum
Latebit enim prave disputantem. similiter autem
et in alijs se habet scientis.

Intendit istam conclusionem. quolibet scientia habet proprias
disputatōes: potest probari ex precedentibus: quod disputatio
aggregatur ex interrogatōe et responsione: sed quolibet
scientia proprias habet interrogatōes. et proprias habet
responsiones. ut patuit prius. igitur etc. Secundo potest
argui ex textu sic. Quicumque disputat cum geometra secundum quod
geometra. si ex terminis geometricis aliquid demonstrat
bene disputat. si vero non ex terminis geometricis procedat
non bene disputat. igitur geometra proprias habet dispu-
tationes. tenet consequentia: et assumptum patet quod si aliquis
non per proprios terminos geometricos disputaret cum geo-
metra tunc non posset redarguere geometram nisi secundum acci-

dens. quare concludit patet quod non erit in geometria disputan-
dam in terminis non geometricis prave. n. disputantem la-
tebit nunquid supra per principia propria disputetur vel non
sicut aut dictum est de geometra: et similiter de omnibus
alijs scientijs dicatur. Notandum secundum comiter exponentes
quod geometria et universaliter quaelibet ars siue scientia est regu-
la quedam: per regulam autem cognoscitur quid bene et quod
non bene. quare ad geometriam spectabit cognoscere de
his que ad ipsam pertinent nunquid bene se habent vel non
et per consequens ad eam spectabit cognoscere nunquid ali-
quis bene disputet geometrice vel male. Quidam hic Ari-
stotelem ponunt quod ipse dicat geometriam quando disputat geo-
metrico semper vincere geometriam. et consequenter mo-
uet dubitationem contra ipsam. sed hoc non dicit patet. ideo
signus est quod neglexerunt ipsi textum. Ad laudem dei eiusque ma-
tris marie virginis.

Quoniam autem sunt geometricae in-
terrogationes nonne sunt et non geo-
metricae. Et que secundum unamquamque
scientiam et que secundum ignorantiam
quolibet geometrie sunt. Et utrumque
secundum ignorantiam fit qui ex oppositis syllo-
gismus aut paralogismus.

Primo movet tres questiones. Secundo soluit ibi. Secundo
geometriam autem etc. Prima quod cum quaedam sint geometricae interro-
gatōes nunquid sint alie interrogatōes non geometricae. Idem
dubitat. de qualibet alia scientia. 2. quod. nunquid quilibet pro-
positio est demonstratio secundum ignorantiam geometricae debet dici geo-
metricae vel non. 3. quod. utrum syllogismus fit ex his que opponuntur
principijs sit deus syllogismus secundum ignorantiam an vero paralogis-
mus. Prima igitur questio magis pertinet ad conclusiones. 2.
magis ad premissas. tertia vero ad syllogismos. Circa quoniam primam
dubitatur. in precedenti enim parte ostensum est non omnes interrogatōes
esse geometricas. quare manifestum est quod aliquid sunt non geometricae in-
terrogatōes. et per consequens illa dubitatio vera supposita. Ad hoc
respondet quod cum aliquid sunt orationes false in terminis geometricis
de quibus contingit aliquid dubitare. ubi gra. utrum ipse sit tri-
angulus habet tres angulos equales duobus rectis. fuit intentio ari-
stotelem nuncquid tales propositiones debent sint geometricae interrogatōes
vel non. et hoc rationabiliter contingit dubitare ut inquit linconien-
sis. primo enim tales videntur geometricae: quod sunt ex terminis geo-
metricis. 2. videntur non geometricae quoniam non sunt demonstrabi-
les geometricae aut interrogatōes sunt demonstrabiles. et per
hoc patet quod illa quod non est frustra. Ista ratio colligitur a lico-
et alberto. sed tunc illa questio videretur coincidere cum secunda
licet. tamen facit illas duas tanquam unam. et simul ad eas unam solu-
cit responsionem in textu. et forte melius. posteriores tamen
dixerunt quod Ari. ista questio movet per quaedam interroga-
tōes: que neque demonstrant in geometria: neque in scientia
subalternata sed apparent esse geometricae per affinitatem quod
dicitur suorum terminorum cum terminis geometrie. sicut forte sunt
quedam musice interrogatōes aut arithmetice. Circa se-
cundam quoniam nota quod quaedam sunt propositioes: que secundum scientiam
geometricae appellantur. quedam vero secundum ignorantiam geome-
triae. secundum scientiam dicitur que demonstratōes mathematicas omnes
tanquam premissas ingrediuntur: sicut quod anguli recti sunt equales. et
quod linee parallele non concurrunt. secundum ignorantiam vero dicitur
tunc propositiones false que sunt opposite predictarum: sicut anguli re-
cti sunt inaequales aut linee parallele concurrunt. Circa ter-
tiam nota quod syllogismus secundum ignorantiam et paralogismus
dicitur: quod syllogismus secundum ignorantiam est syllogismus assumens pro-
positioes falsas oppositas premissis veris in aliqua scientia consu-
deratis: sicut hic. omnes linee parallele concurrunt sed. a. et b. linee
sunt in omni: igitur etc. Paralogismus vero est syllogismus elenchus et
peccans in forma: sic hic: omnis homo est animal. omnis equus est animal. igitur
omnis homo est equus. Ex quo patet quod differunt per hoc quod alter
peccat in materia et alter in forma.

Secundum geometriam autem aut ex alia arte ut musi-
ca est interrogatio non geometrica.

C Soluit p̄dictas q̄ones. & p̄m̄o p̄m̄ā. sc̄do secundam
 ibi. De geometria ar. tertio tertiā. ibi. In doctrinis aut̄ & c̄
C Ad p̄m̄ā igit̄ r̄ndendū q̄ aliquę sunt interrogaciones
 oino nō geometrice. sicut ille que sunt ex arte penitus. di
 uersa a geo^a. verbi gr̄a ex musica. cū. n. interrogat. vtrum
 duo semitoni faciūt vnū tonū hec est interrogatio penitus
 nō geometrica. **C** Notandū q̄ aliquę sunt & vident̄ inter
 rogaciones geometrice. sicut illa super datā lineam triāgu
 lum eglaterū collocare cōtingit. & addunt quidam q̄ aliq̄
 est interrogatio geometrica q̄ tñ non est interrogatio geo
 metrica sicut cōclusio perspectiua: ipsa. n. est geometrica q̄
 dependens ex principijs geometrie: nō tamē est interroga
 tio geometrice. q̄ nō demonstrat̄ in geometria: sed hoc est
 volūtariē dictū. Aliqua vero nō est neq̄ videtur interroga
 tio geometrica. sicut oē graue naturaliter dedit deorsum oē
 leue sursum. Aliqua vero videt̄ geometrica. sed nō ē. sicut
 illa. proportio. 5. ad quatuor est proportio sexquiquarta. &
 sic de multis arithmetici cōclusionibus cōtingit: q̄ apparēt
 geometrice multiplici de cā. p̄m̄o propter propinquitatem
 suborū arithmetice. & geometrie. s. q̄ntitatis cōtinuę & q̄nti
 tatis discrete. sc̄do rōne p̄ncipioꝝ cōmū quibus iste scie
 vtunt̄. sicut oē totū est maius sua pte: si ab equalibus equa
 lia demas & c̄. Quāuis a geometria p̄bantur ad q̄ntitatē cō
 tinuā. ab arithmetico vō ad numerū tertio rōne quorūsdāz
 terminoꝝ: quibus cōiter vtunt̄. s. cubū quadratū circulare
 & superficiale: quāuis geometria proprie. & arithmetica trā
 sumptiue. 4° pp doctrinā vtriusq̄ scie simul traditā. sicut
 Euclides in eodē libro arithmetica s̄c̄ docuit & geometriā.
C De geometria parallelos subire op̄ari geo
 metrica quodāmodo est & non geometrica alio
 modo. dupliciter enim est hoc sicut arithmō: q̄d
 est sine ritmo. altera quidem nō geometrica est
 in non habendo: altera uero in prauē habendo
 & ignorātia huius que ex huiusmodi principijs
 contraria est.
C Soluit sc̄dam dubitationē p̄mittens hanc distinctionē:
 dicit̄ dupliciter interrogatio nō geometrica. vno^m q̄ sit
 interrogatio ex terminis nō geometricis: sicut si eēt interro
 gatio musica. Alio modo d̄ nō geometrica q̄ ex terminis
 geometricis. sed prauē & falsē cōpositis: sicut ista. linee pa
 lelle p̄currunt. p̄z hec distinctio a s̄c̄ sicut arithmō. i. conso
 nās dupl̄r d̄r. C̄no modo. q̄ nullā h̄ns consonantiam alio
 mō. q̄ prauā h̄ns cōsonantia: sicut campana fracta. **C** Ad
 dubitationēz igit̄ d̄r q̄ ppōnes s̄m̄ ignorantiā geometrice.
 sicut ille linee. palelle p̄currunt. & similes p̄m̄o mō sunt geo
 metrice: sed sc̄do mō sunt nō geometrice. p̄m̄a pars. p̄z
 q̄ tales cōponunt̄ ex terminis geometricis. sc̄da pars s̄c̄
 nota ē. q̄ tales p̄positōes sunt falsę & prauā habentes cō
 positōem. habitus vō causatus ex talibus principijs falsis
 ē ignorātia: q̄ est s̄ria scie. **C** Notandū q̄ p̄positōes falsę
 in terminis geometricis. sicut illa. linee palelle cōcurrūt.
 d̄r̄r geometrice s̄m̄ materiā. q̄ cōponunt̄ ex terminis geo
 metricis. termini vō d̄r̄r materiā p̄positionis. q̄ sūt par
 tes ipsam integrātes. dicunt̄ aut̄ nō geometrice s̄z formā
 q̄ meis nō est ordo sine debita cōpositio. q̄ eēt d̄z in scientia
 geometrie. ordo aut̄ vel terminoꝝ cōpositio est forma p̄
 positionis termini aut̄ geometrici aliquando debita & con
 nuenientē formā sine ordinem assumūt. & aliquādo discōne
 nientē. sicut ēt materia naturalis aliq̄n formā naturalē cōue
 nientēz assumit. & aliq̄n discōnuenientē. ex quo infer̄. cum
 a materia res habeat eē s̄m̄ quid. a forma vero simplr eē
 q̄ p̄dicte p̄positōes lz quodā mō geometrice dicāt̄ & quo
 dāmodo nō geometrice. vt inq̄t p̄s. tñ simpliciter si geo
 metrice. sed s̄m̄ qd̄ geometrice dici debent.
C In doctrinis autem non est paralogismus.
 similiter sic in dialogis: eo q̄ medius sit semper
 dupliciter: & de hoc enim omni. & hoc iterum
 dicitur de alio omni. q̄ autem pater nō dicit̄ oē.

C Soluit tertiā dubitationē. & p̄m̄o ostendit q̄ in sciētis de
 monstratiuis nō sit paralogismus. sc̄do q̄sdā assignat differē
 tias iter sciētias demonstratiuas & dialecticā. siue vt expōit
 lingo. inter mathematicas & alias tres. s. naturalē dialecticā
 & metaphysicā ibi. Hec aut̄ sunt vt videre. p̄s igit̄ int̄
 dit solutōez istā q̄ syllogismus q̄ ē ex oppositis principijs
 alitius scie dici d̄z syllogismus s̄m̄ ignorantiā illius sciētie.
 s̄z ex hoc nō dicit̄ paralogismus. p̄m̄a pars p̄z. q̄: talis pec
 cat in materia assumēdo p̄positōes falsam. sc̄da pars p̄z. q̄
 ex hoc dicit̄ peccare in forma vt p̄z. in doctrinis igit̄. i. i
 sciētis demonstratiuis nō sit paralogismus quēadmodū sit
 in dialecticis. Nā in sciētis demonstratiuis idēz mediū bis
 sumit de quo maior extremitas vniuersaliter p̄dicat̄ & q̄d
 vlt̄er p̄dicat̄ de minori extremitate. p̄dicatū aut̄ nō assumit
 d̄z cū signo vniuersali. quare & c̄. **C** Notandū p̄m̄o s̄m̄ l̄
 co. q̄ h̄ pars s̄c̄ cū sequentibus vsq̄ ad illā. s̄z d̄r̄t q̄: & p̄
 qd̄ sc̄re & c̄. nō ē de s̄ba huius scie sed est de cōplemento
 bōitatis & ornatus ipsius. inducit at̄ lingo h̄c p̄tē & seq̄nēt̄
 tes vt arist. ibi cōparet mathematicas scias dialectice. natu
 rali. & metaphysice. ostēdendo q̄ in mathematicis nō sic
 frequēter deceptōes sunt sicut in alijs tribus notatis. q̄a
 mathematice semper procedūt per syllogismum in debita
 figura & debito mō ordinata. nā mediū bis sumit de quo
 maior extremitas vniuersaliter p̄dicat̄. mediū vō vniuers
 saliter de minori extremitate. alie vō nō semper syllogisti
 ce procedunt. s̄z sepe inductiue & ex p̄lo vtuntur in q̄bus
 magis errare cōtingit quare & c̄. **C** Notandū sc̄do q̄ scien
 tie demonstratiue iō doctrinales appellant̄. q̄: magis docēt̄
 q̄ nō demonstratiue: sed s̄z lingo. p̄ doctrinales stellerit mat
 hematicas q̄ iō d̄r̄r tales. q̄: maxie docent̄ d̄r̄r at̄ docere
 maxie. q̄: sine formidine docēt̄. alie vō cū aliquali formidi
 ne & post demonstrationes suas magis dubitationem relin
 quant. & hoc iō cōtingit p̄rio. q̄: entia mathematica. s. cōtinu
 um & nūerus sunt magis proportionata nostre imaginatōi
 & consequēter intellectui. nā vt scribitur in de memoria &
 reminiscētia. nostra imaginatio nō est sicut conti^o & tēpore
 sc̄do q̄: in mathematicis cāe sunt nobis notiores q̄ esse
 ctus. cuius oppositū vt plurimū in alijs sciētis cōtingit.
C Notandū tertio q̄ signū v̄le non ponit̄ ad predicatūz
 q̄: hoc nō est de ordine & modo syllogistice figure. Quidā
 vero d̄r̄t q̄ hoc est. q̄: subiectū est vt materia p̄dicatūz vt
 forma. sed forma nō diuidi neq̄z distribui debet per signū
 vniuersale. materia vero sic. quare & c̄. Hec non multū fa
 cit ad p̄positū nostrū. Vt̄de notata p̄ modernos h̄c q̄: ali
 quis syll̄s peccat in materia & in forma. aliq̄ in forma tñ.
 aliq̄ in materia tñ. & aliq̄ nec i materia nec i forma
 Itēz q̄ subm̄ p̄positionis respectu p̄dicatū h̄z rationem
 materie. p̄dicatū vō rōnez forme. lz vtrūq̄ sit tanq̄ mate
 ria respectu p̄positōis q̄: est ps integralis ipsius. Itēz q̄
 genus respectu totius diffinitōis ē vt materia. respectu vō
 diffinitū vt forma. & alia quedāz que non multū pertin
 entia sunt proposito nostro.
C Hec aut̄ sunt vt videre est intellectu sed in ra
 tionibus latet utrum omnis circulus figura sit.
 si autem scribatur manifestum est. q̄d aut̄ sūt car
 mina circulus manifestum qm̄ non est.
C P̄ponit̄ q̄tuor d̄rias inter scias demonstratiuas & dialecticā
 2° ibi. Nā ōz aut̄ in ipaz. 3° ibi. Cōtingit aut̄ quosdā. 4° ibi
 Si aut̄ ipole. p̄m̄a igit̄ d̄ria est. q̄a res i demonstratiuis
 sciētis p̄siderate sūt ad intellectū manifeste q̄si visu p̄phen
 derēt. s̄z in dialecticis latēt. i. nō sic manifeste sūt res s̄bi cō
 siderate. q̄d declarat̄ ex p̄lo. Si. n. i dialectica fiat h̄ syll̄s.
 ois syll̄s ē figura. poema homeri ē circulus. igit̄ poema ho
 meri ē figura. Ex hac argumētatōe dialectica igit̄ deceptio:
 q̄: ly circulus equo accipit̄ p̄ figura & p̄ poemate home
 ri. sed si circulus ad sensūz describat̄ sic i mathematicis sit
 hec deceptio nō cōtingit. **C** Notandū q̄ lingo. h̄c p̄tē in
 ducit p̄parādo mathematicas metaphysice. nā. & dialectice
 iō dicit̄ ea q̄ sunt in mathematicis sponte se offerunt̄ intellectui
 perspicaci: & videntur in intellectu. Ea vero que sunt in lo

Posteriorum

gicis & metaphisicis ppter remotiōem eorū a sensu & subtilitatem suē hāc subterfugiunt intellectum: & speculata sunt velut a longē: & non discernunt eorū subiles differētiās. Et parū post dicit. sicut in naturalibus est minor certitudo ppter mutabilitatem rerū nātūm. & has tres. s. logicam & metaphisicā & nālem vocat Aristo. rōnales: qz ppter puritatem certitudinis cum pncipiis subiectoꝝ quo dāmodo versant in his rōnabiliter magis & pbabiliter q̄ scientifice: h̄ in his sit scia & demonstratio: sed nō maxime dicta: in solis autem mathematicis est scia & demifatio maxime & principaliter dicta: hec lincomiensis.

Non opz autem instantiam in ipsum ferre si sit propositio inductiva. sicut enim propō ē que non est in pluribus. non enim erit in omnibus. ex vniuersalibus autem est syllogismus. manifestum autem est qm̄ neqz instantia est. eedem enim sunt propositiones & instantie. quam eniz ferunt instantiam: hec erit utiqz propō aut dialectica aut demonstratiua.

Scda dñia. scientijs in demifatiōis nō adducit cōtra demonstratiōē instantia inductiua. i. p̄ticularis: in dialecticis aut sic. p̄ ps dclarat sic. eedē sunt ppōnes & instantie. nāz ille que p̄mo sunt instantie: postea sunt vel fieri possunt ppōsiones: siue fuerit instantia dialectica siue demonstratiua: i. demifatiōis vō ppōnes non sūt p̄ticularēs: sed vles. ergo in demifatiōis nō sunt instantie p̄ticularēs. maiorem relinquunt notam. & minorem pbat. qz syllogismus demifatiōis sit ex vlibus: quare sue ppōnes non solū sunt in pluribus vere: sed in oibus. & per oīs vles & vlr vere. Ex his v̄bis concludit linco. qz in mathematicis minor accidit deceptio q̄ i alijs scientijs: quāz ipsaz consideratio versat in paucioribz & magis certis. s. in vlibus solū: aliaz vero consideratio in particularibus versatur & in pluribus & magis mutabilibus. Aristo. autē hic instantia p̄ticularēs appellat ppōnem inductiuam: eo qz inductio ex p̄ticularibus & singularibus pcedit: sicut syllogismus ex vlibus. **N**otandū vltterius qz sic interrogatio & ppositio sunt realiter idē. sed differūt rōne. vt in pcedentibus dictū fuit. sic ppō & instantia p̄nt eē realiter idē h̄ differant rōnem: dicit. n. ppō p q̄to pōt eē p̄missa alicuius sylli: dñ aut instantia qz sumit tanqz ōm̄ alicuius p̄missaz: ad ostendendum p̄tiones nō vere inferri ex p̄missis: tales aut instantie sunt vles in scientijs demifatiōis & p̄sertim in mathematicis: qz p̄tiones in ipsis cōsiderate insunt subis suis p se & scdm qz ipm. quare non p̄nt vni esse p̄tento sub subo: qm̄ insunt culibz: nec ab vno remoueri possunt qm̄ a quolibet remoueant. in dialecticis autē pōt eē instantia particularis: cum sue vles vplimū p̄ inductiōnem p̄bent & a signo: aut per ea que sunt p̄ acc̄s: etiā sim lincomensem in alijs scientijs q̄z mathematicis idem cōtingere pōt. nāz. n. plerūqz per signa pcedit: & vplimū p̄ effectus non adequatos. in mathematicis vō semp a cā conuertibili ad effectū sit p̄cessus. **I**dosset tñ hic aliquis dicere qz in nātūis hoc verum est vbi nō pcedat demifatiōe pp̄ quid & pp̄e sumpta: sed vbi pcedat tali demifatiōe pp̄e sumpta sicut in pposito intelligitur: sic instantie erunt in naturalibus vniuersales sicut in mathematicis.

Cōtingit at quosdā nō syllogistice dicere pp hoc qz accipiūt vtriusqz iherētia: vt & scenes facit qz ignis i multiplicata analogia sit. & nāqz ignis cito gñatur ut dicit: & hec est analogia. Aliquan do qdem igit syllogizare non contingit ex accēptis: aliquādo vō contingit sed non uide.

Ponit tertiam dñiam. & p̄mo dicit qz aliqui contingit ex p̄missis acceptis nō debite syllogistice inferri cōclusionē: sicut quando accipitur medium qd̄ vtriusqz iheret. i. quod affirmatiue p̄dicatur tam de maiori q̄z de minori extremi: tunc enim arguitur ex pure affirmatiuis i scda figura:

que non est debita forma syllogistica: sicut arguebat Zenep̄s arguendo sic. illud quod generat in multiplicata p̄portioē generat cito: ignis generat cito. igitur ignis generat in multiplicata p̄portioē. Scdo dicit qz aliquādo cōtingit vt ex talibus p̄missis in scda figura nullo mō debite inferatur conclusio. aliquando vero contingit qz sic. videlicet quādo arguitur in terminis conuertibilibus: non tñ apparet qz sequatur ppter indebitā formam syllogisticam. ex his igit Aristo. tacite innuit hanc dñiam qz in demifatiōis nō accidit acceptio arguendo ex pure affirmatiuis in scda figura in dialecticis aut sepe deceptio accidere pōt. p̄ma ps p̄z: quia demonstratio pp̄e sumpta semp ex conuertibilibus pcedit: sed in terminis conuertibilibus debite inferit conclusio ex p̄missis arguendo ex pure affirmatiuis i scda figura. igitur qz. p̄z p̄a cum maiori: & minor: p̄z ex p̄missis. eniz enim maior: & minor: extremitas & medium conuertibilia fuerint non refert qualiter adinuem conungant in p̄positionibus pure affirmatiuis. & per cōsequens qualitercūqz cōclusio inferit ex p̄missis. scda vero pars videtur de se nota: qm̄ dialectica vplurimū ex non conuertibilibus pcedit. quare qz. **N**otandū circa exemplū Aristo. qz illō dicitur generari in multiplicata p̄portioē: cuius quando fuerit generatū q̄titas nātūter est maior: q̄titate corrupta: quāliter ignē ex aere generari dicim: & aerē ex aq̄. Ex vno. n. pugillo elementi inferioris decē generant pugilli elemētī i mediate superioris: vt describitur secundo de generatione.

Si autē impossibile eēt ex falsis verū mōstrare facile utiqz eēt solvere: conuerterent eniz ex necessitate: sit enim conclusio. a eē. hoc autem cum sit ea utiqz sunt que noui. quoniam sunt ut. b. ex bis demonstrabo quod illud est.

Quarta dñia ē. qz facilius ē re solvere argumentationē a p̄tione ad p̄missas in scientijs demifatiōis q̄z in dialecticis: p̄batur tripliciter & p̄mo sic. in scientijs demifatiōis non pōt ex falso demifari verū. in dialecticis vero pōt ex falso syllogizari verū ergo a p̄tione ad p̄missas arguendo facilior est resolutio in demifatiōis q̄z in dialecticis: minor est de se manifesta. maior: p̄z ex ante determinatus. p̄a vero tenet. supposito. n. qz. a. verū sit. qz ē p̄tione. ex hoc poterant inferri p̄missis. quas p̄mo noui eē veras. que sint. b. ex. b. vero p̄missis demifatur. a. & hoc ideo accidit. qz ex. b. p̄missis existentibus falsis non pōt a verū demifari. secus autē in dialecticis accidere potest. eo qz in ipsis pōt ex falso syllogizari verū. sicut hic. omnis lapis est animal. omnis homo est lapis. igitur omnis homo est animal.

Conuertit autē magis que sūt i mathematicis: qm̄ nullū accidens recipiūt: sed in hoc differunt ab his que sunt in dialecticis s̄m diffōnes.

Scdo arguit sic. in scientijs demifatiōis & p̄sertim in mathematicis p̄missis & p̄tione magis adinuem conuertibiliter assumunt q̄z in dialecticis. ergo facilior in demifatiōis resolutio q̄z in dialecticis. tenet p̄a quia i conuertibilibus facilior est resolutio q̄z in nō conuertibilibus. autē dēns declarat. quia scientie demifatiōis nō assumunt p̄positiones per acc̄s. sed solū per se. tales autem vplurimū conuertuntur. & in hoc differunt a dialecticis que sepe assumunt p̄positiones per acc̄s & non adinuem conuertibiles. demifatiōis vero sepe diffinitiones assumunt pro medio que cum suis diffinitis conuertuntur. quare qz.

Augent autē nō per media: sed in post sument ut. a. de. b. hoc autem de. c. iterum hoc de. d. & hoc i infinitum: & in latus ut. a. de. c. & de. e. ut est numerus q̄tus aut infinitus aut finitus: hoc autem in quo sit. a. impar numerus q̄tus i quo. b. impar numerus i quo sic. c. est utiqz. a. de. e. & est par q̄tus numerus in quo sit. d. par numerus in quo est. e. est ergo. a. de. e.

Tertio arguitur sic. in demonstrativis scientijs nō multiplicantur demonstrationes per hoc q̄ ad eandem cōclusionem plura adducātur mediā demonstrativa. sed ad vnā conclusionem vnū tñ adducitur mediu. hoc autem suple non contingit in dialecticis. quare rē. tenet consequētia cum minori r̄ maior: patet. quia vnus effectus non pōt esse nisi vna imediata cā in eodē genere cause. per causam autem imediatam scie demonstratiue pcedūt. quare rē. Dicit tñ p̄bs q̄ in demonstrativis scientijs augeri possunt demonstrationes in post aut in latus assumendo. in post assumendo vt si passio superioris probet de inferiori. vt bi ḡra. si habere tres. qd̄ inest p̄mo triangulo: probet de Isochele r̄ p̄ter de alio inferiori ad isochelem si aliquid tale inueniat. r̄ sic in inf̄m procedendo demonstrabitur. ergo. a. passio de. b. c. d. subis: r̄ sic in infinitū se per ordinem habentibus sim sub r̄ sup̄a. Multiplicantur autē in latus si eadē passio de duobus subis coequis demonstratur. vt bi ḡra. finitum vel infinitum demonstratur de numero. quia vero numerus diuiditur per numerum parem r̄ imparem. eadem passio demonstrabitur d̄ numero pari. r̄ de numero impari. Aristo. autem ponit q̄ illa passio sit. a. numerus vero sit. b. numerus impar sit. c. r̄ numerus par sit. d. Uide questionem super hac materia. Totus iste textus ab illa parte. hec autem sunt vt videre. vsq̄ ad illam. sed quia differt r̄ propter quid. propter sui obscuritatem tot r̄ tam varias habuit expositiones: quot fuerunt Aristotelis expositorum. Quidam enim voluerūt Aristo. principaliter intendere q̄ in scientijs demonstratiuis: non sit fallacia equiuocationis: neq̄ fallacia p̄ns. r̄ consequenter neq̄ alie fallacie sunt: licet fiat in dialecticis: r̄ per hoc habetur probatio partis precedentis q̄ non s̄it sit paralogismus in demonstratiuis sicut in dialecticis. Quidam autem sicut I inconiensis. r̄ sequaces dicunt Aristo. principaliter intendere conclusionem istaz. In mathematicis scientijs non sic deceptiones sunt sicut in alijs scientijs: r̄ hāc dicit Aristo. probare per rationes in littera positas. Alij vero dñt Aristo. intendere r̄ probare: q̄ sciētia mathematice sunt alijs certiores r̄ firmitores: sed iste modus exponendi est modus fraturnus. Alij etiam multi exposuerunt aliter. ego vero posui modum exponēdi qui mihi visus fuit posse littere Aristotelis iustius adaptari.

Ed quia differunt qz r̄ propter qd scire primū quidē in eadem sciētia r̄ in hac dupliciter. Vno quidē modo. si per non mediuz sit syls. Nō enim accipitur prima causa. sed que est propter quid sciētia s̄m primam causaz. Alio vero modo non per media quidem sed non per causam sed per conuertentiam r̄ per notius. Nihil eniz prohibet eque predicantiuz notius esse aliquādo non cām. Quare per hanc erit demonstratio. **I**n hoc tertio capitulo determinat de dñia inter demonstrationem propter quid r̄ demonstrationem qz. r̄ primo ostēdit qualiter differant in eadē scia. 2. in diuersis ibi. Alio etiā modo rē. **P**rima diuidit in duas. nā primo ponit duplicē dñiaz inter ipas. scdo manifestat p̄ exēpla ibi. Ut q̄ prope sunt planete. Dicit igit p̄mo: q̄ scire qz r̄ pp quid: siue demonstratio qz r̄ demonstratio pp qd̄ differunt in eadem scia duplr. Vno mō qz demonstratio qz: aliqñ sit per cām mediata r̄ remota r̄ nō p̄ primā r̄ imediatā cām: s̄ demonstratio pp quid. sit p̄ cām primā sine imediataz. 2. differunt. nā aliqñ demonstratio qz. nō sit p̄ cām mediataz. sed sit p̄ nō causam. i. per effectum: conuertibilem tñ cum sua causa r̄ notiozem illa. non enim est inconueniens dnozū conuertibilis: quoz vsū ē effect⁹: r̄ reliquū ē cā: aliqñ notio rē nobis ēē effectū. q̄re p̄ ipm poterit fieri demfatio cause.

Ut qz prope sunt planete propter id qz non simillare. s̄t igit in quo. c. planete. in quo. b. non

simillare. in quo. a. prope esse. verum est. igitur b. de. c. d̄re: planete enim non simillant. sed r̄. a. de. b. nō simillans. n. prope est. hoc autem accipitur aut per inductionem aut per sensuz. necesse est ergo. a. ipsi. c. inesse. quare demonstratum ē qz erratice prope sunt. hic igit syllogismus nō est pp quid sed qz: nō enim ex eo qz nō simillat prope sunt: sed propter id qz ppe nō simillant.

Decarat ppositum per exempla. r̄ primo ponit exempla de demonstratione qz: que est p̄ effectum. Scdo de demonstratione qz: que ē p̄ cām remota. ibi. Amplius in qb⁹ rē. **I**tem primo facit qd̄ dictū ē: scdo narrat q̄ etiā pōt fieri demonstratio qz: p̄ effectū non conuertibile ibi. In quibus aut mediā. primo ponit vnū exēplū. scdo aliud ibi. **I**tem sic lunaz. **P**rimo facit hoc qd̄ dictū ē. scdo docet illā demonstrationē qz: quert. i. d̄mōstrationē pp qd̄. ibi. **L**ōtingit aut p̄ alterū rē. **P**rimo igit dicit q̄ fiet demonstratio qz. si arguat q̄ planete sunt ppe. qz nō simillant arguendo sic. ois stella non simillans est prope: planete sunt huiusmodi. igitur planete sunt ppe. r̄ vt fiat syllogismus i terminis vniuersalibus arguat sic. oē. b. est. a. oē. c. est. b. ergo omne. c. est. a. **N**onaf. n. q̄. a. sit prope esse. b. sit stella nō simillans. r̄. c. sint planete. talis demonstratio nō erit propter quid: sed qz. eo qz planetas non simillare non est causa qz sint prope. sed potius econtra. Illa vero propositio. stella non simillans est prope. fiet manifesta per inductionē aut per sensum. **N**otandum primo q̄ aliquod corpus simillare intelligi potest duobus modis. Vno modo vere. r̄ alio modo solum apparenter. Exēplū primi. sicut ignis q̄ vere simillare dī. qz ab ipō vere deflunt aliq̄ simille. Exēplū secundi: sicut stelle fixe. cū. n. sint substantie inuariabiles nō p̄nt ab eis simille vere defluere tāz partes sue sicut de flunt ab igne. sed apparent ab eis defluere vt experientia docet. **N**otandum scdo q̄ aliquod luminosum appareter simillet duplr contingit. vno modo pp nimiam intensiōne sue lucis sic vt reddat disproportionata potentie visive: r̄ hoc modo contingit solē apparenter simillare. **L**um eniz spiritus visui: qui sunt de natura lucis a luce disproportionata disgregantur a centro: oculi versus circumferentiā mouentur motu quodā inordinato. r̄ propter hoc denominari cōiter dicuntur. quare propter motum inordinatum spiritui: r̄ aliqñ humorūz oculi: apparet aspicienti obim a se simillas emittere. Scdo vero modo contingit propter nimiam distantiam luminosi ab oculo. **E**t propter hanc causaz stelle fixe simillare dñr: tunc enim species ab obiecto decise nō sufficiēter figunt oculo r̄ potētie visive. q̄re appetit obiectū moueri r̄ simillare. r̄ aliqñ p̄tingit vt talis remissa fixiōe facta hō mediātib⁹ musculis ad hoc deseruientibus p̄stringat ptes oculi vt melius aspiciat obiectum r̄ differētiā ei⁹ discernat: ex q̄ p̄stricōe spiritus ad extra exp̄munt motu quodā inordinato. q̄re ex hoc apparet obiectuz simillas q̄sdā emittere. planete ergo nō vidēt simillare: qz neq̄ lux aut lumē eoz ē visui disproportionatū. neq̄ ē nimia distantia ipsoz ab oculo. cōtingeret tñ vt propter nimiam debilitatē potentie visive planete apparerent simillare: sicut etiāz oculo sano apparent stelle fixe simillare. ex quibus apparet q̄ obiectū esse prope nō ē cā conuertibilis nō simillandi: neq̄ nō simillare ē effectus cū illa conuertibilis: sed exēpla ponimus: nō vt ita sit. **N**otandū tertio q̄ planete cōiter stelle erratice appellant: eo qz errant a motu primi mobilis: q̄ ē regula alioz motū. cū. n. primū mobile moueat ab oriente in occidentē. r̄ tali motu secū rapiat orbes planetarum: illi orbes pp̄ijs motibus mouent ab occidēte in orientē. alia ē subiungit causa a quibusdam. cum enim p̄ lanete quidā in ecētrico r̄ epiciclo simul moueant. motus epicicli ipoz aequaliter oppositus ē motui ecētrici. qz sit in oppositam partem. quare a motu ecētrici errare dicuntur. **N**otandū vltimo q̄ notitia illius propositionis: ois stella nō simillans ē ppe. nō solā p̄ sensum acquiri potest: sed etiā per de

Posteriorum

monstrationem mathematicam. veritatem pcedendo pcedit
su q: & a notioib⁹ nobis tantum. noticia ipsius tandem in
noticiam sensus reducitur: aut per inductiones acquiritur.
inducendo. s. per omnia singularia sua. quorum tamen no-
ticia etiam per sensus acquiritur. **C** Dubitatur quia ubi po-
natur. a. luminosum esse valde propinquus oculo: & sit val-
de modice quantitatis contingit qd⁹ sintillabit non solum p
remissas esse species visibiles ipsius: sed etiaz propter mo-
dicam ipsarum fixationem. quare videtur qd⁹ esse prope no-
erit causa non sintillandi: cuius oppositum dicitur in textu.
Respondetur qd⁹ esse prope & esse longe sunt inuicem cor-
relativa sicut magnum & parvum. quare sicut ides est ma-
gnum & parvum: ita idem obiectum dici poterit esse lon-
ge & esse prope. in casu ergo predicto licet illud luminosus
sit prope respectu distantiarum: per quas communiter vi-
sibilia comprehenduntur: respectu tamen distantie qua co-
nvenienter debet visum immutare dicitur longe: & hoc co-
tingit propter modicam esse quantitatem ipsius que simul
cum luce non est sufficiens convenienter species impri-
re & ipas debite figure virtuti visive.

Contingit autem & per alterum alterum de-
monstrare & erit propter quid demonstratione
vt sit. c. erratice. b. in quo prope esse. a. non sin-
tillare. est igitur & b. in. c. quare & in. c. a. & in. b.
a. qd⁹ est non sintillare: & erit propter quid syllo-
gismus. accepta enim est primo causa.

C Dicit qd⁹ contingit econverso demonstrationem fieri de
monstrando alterum per alterum. i. demonstrando esse/
ctum qui assumebatur in premissis per causam que pone-
batur in conclusione: & hec est demonstratio propter quid:
sicut arguendo sic. omnis stella que est prope non sintillat
planete sunt prope. ergo planete non sintillant: in hoc itaqz
syllogismo assumitur prima & immediata causa. quare est
propter quid. **O**rdinat Aristot. etiam syllogismum per li-
teras. a. b. c. d. vt prius: & littera patet.

C Item sic lunam demonstrant quod p incre-
menta circularis sit. Si quidem igitur iphus qz
factus est syllogismus. econverso autem posito
medio iphus propter quid syllogismus. n. n.
propter augmenta circularis est. sed quia circu-
laris est. accipit augmenta huiusmodi luna sit in
quo. c. in quo. b. augmentu i quo. a. circularis.

C Secundum exemplum est cum demonstratur lunam
esse circularem. quia augmentum luminis qd⁹ in ea recipi-
tur circulari modo recipitur arguendo sic. omnis planeta
circulariter recipiens augmentum luminis qd⁹ in eo per te-
pus augetur. est circularis. luna est huiusmodi. igitur & c.
potest autem econverso fieri demonstratio propter quid.
mutando medium in maiorem extremitatem: & econver-
so arguendo sic. omnis planeta circularis figure recipit aug-
mentum luminis modo circulari. luna est huiusmodi. igitur
& c. **C** Iste enim syllogismus est propter quid: quonia
lunam vel alium planetam recipere augmenta luminis: cir-
cularia non est causa qd⁹ sit circularis. sed potius econtra ipz
esse circularis figure: est causa qd⁹ circulariter recipiat lumi-
nis incrementum ordinat etiam Aristot. syllogismus per. a.
b. c. & littera patet. **C** Notandum vt colligitur de mete co-
men. 3. de aia qd⁹ omne qd⁹ in alio recipitur in eo recipitur
sin naturam recipientis. & licet ad aliud propositum ibilo
quatur commentator: satis tamen ad materiam presentem
referri potest. nam cum aliquod accidens extensum ade-
quate recipitur in aliquo subiecto extenso & figurato: neces-
se est vt accidens sit tante extensionis precise quante est ei⁹
subm. & hoc notavit Aristot. in predicamentis cum dicit.
quantam superficiem esse dictis. tantam albedinem esse di-
ces. oportet etiam vt idem accidens adequatum sit omni-
no consimilis figure cum subo suo. alr non esset adequatum.
quare cu in aliquo corpore adequate recipitur lumen circu-

lare illud corpus est circularis. & sic a posteriori ostendi po-
terit per circularis lumen corpus qd⁹ est eius subm esse cir-
cularis. Aristot. si non ex eo qd⁹ lumen adequate receptu sit
circularis. sed ex eo qd⁹ modo circulari successine auget. do-
cet ostendere corpus illuminatum esse circularis. **A**ddodur
autem demonstrationis vide in astronomia. **C** Dubitat.
q: lumen receptum in foramine quadrato non est quadra-
tum. sed rotundum. ergo no esse lumen in aliquo subo ade-
quate receptum est eiusdem figure cum illo subo. assum-
ptam docet experimentum. qm si ulterius lumen a fora-
mine ad parietem protendatur figura spicam ostedit. &
quadrata. quare & c. **A**d hoc respondetur negando ante-
cedens. oppositum enim docet experientia. qm obstaculo
posito iuxta foramen quadratum in eo recipitur lumen fi-
gure quadrate & tante quantitatis quante est foramen vel
paulo minoris. **A**d experientiam in oppositum adductam
dicit qd⁹ illa est fallax. qm non in quacunque distantia continge-
ret vt lumen a foramine distans reciperetur sub figura ro-
tunda. sed in certa parte medij notabiliter ab illo foramine
distante contingit. huius autem experientie quidam dicunt ef-
se causam rotunditatem corporis a quo lumen deciditur. li-
cet enim lumen in foramine existens retineat illius forami-
nis figuram. longe tamen ab eo ad naturam redit sine figu-
ram corporis a quo deciditur. **A**lij vero causam dicit esse.
qm lumen cum sit qualitas specialis & valde perfecta natu-
raliter ad figuram sphericam tendit sine a corpore rotundo
decidatur sine non. & pnr licet prope foramen vel intra ipz
a propria forma figura impediatur. non tñ sic impediri pot
longe ab eodem. **A**lij vero dicunt qd⁹ hoc contingit. qm par-
tes luminis exteriores & angulares tanqz debilitatis virtu-
tis deperduntur antequam illu terminum attingere possint.
in quo sit lumen rotundu. & sic pnr remanet lumen centra-
le rotunde figure cum sit virtutis fortioris. quare & c. **D**e
his subtilius videndum est in perfectina.

C In quibus autem media non convertuntur
& notius qd⁹ non est causa: quia demonstratur &
est non propter quid.

C Dicit qd⁹ etiam demonstratio fieri pot p effectum no con-
uertibilem si effectus ille fuerit notior nobis. & hec e demon-
stratio qz. no aut pp qd. **C** Notandū qd⁹ multipl cōtinge-
re pot mediū in demonstratione non eē conuertibile. **U**no
mō. qz in plus se habeat qz minor extremitas. licet conuer-
tibiliter cum maiori. alio mō. qz se bz in min⁹. **T**ertio mō
qz in plus se habeat qz causa q est maior extremitas. **Q**uar-
to modo quia se habeat in minus. **E**xemplum primi patet
in hac demonstratione. omnis stella non sintillans est pro-
pe. venus est huiusmodi. ergo venus est prope. & tunc lz
affirmatine demonstrare. vt pz in exēplo pposito. **E**xēpluz
secūdi. sicut si argueret sic. ois stella no sintillans e ppe. ois
stella e huiusmodi. ergo & c. & tunc non licet affirmatine demon-
strare. quoniam maior est falsa. vt patet. **E**xemplum ter-
tij. sicut deficcationis est effectus ignis in plus se habens qz
eius causa. ab alia enim causa qz ab igne deficcatio prone-
nire potest. vel sicut magnitudo cum frequentia pulsus e
effectus febris. ab alia enim causa qz a febre potest prone-
nre. sicut ab exercitio vel alio simili. & tunc non licet affir-
matine demonstrare. illa enim maior esset falsa. omne de-
ficcationum est ignis. sed forte liceret demonstrare negati-
ue. assumendo istam maiorem. omne qd⁹ non est deficca-
tionum non est ignis. **E**xemplum quarti. sicut moueri mo-
tu progressiuo est effectus anime sensitue. & tunc licet af-
firmatine demonstrare. vt patet sic arguendo. omne qd⁹ p
gressiue mouetur habet animam sensitivam. homo est hu-
iusmodi. igitur & c. **C** Notandum secundo qd⁹ licet taz per
effectum conuertibilem qz non conuertibilem demonstra-
re contingat demonstratione quia. minoris tamen virtutis
& efficacie est illa que sit per effectum non conuertibilem qz
que per effectum conuertibilem procedit. vt satis patet.

C Amplius i qb⁹ mediū extra ponit & in bis
eniz ipz⁹. qz no pp qd⁹ demonstratio e. n. n. dñ

cā ut q̄re n̄ respirat paries: qz nō ē aīal. si. n. hoc nō respirādi cā ē oz eē aīal cām respirandi. ut si negatio cā ē ip̄h̄ nō eē affirmatio est eē. sicut si ne mensura eē calida 7 frigida nō sanandi cā est: qz cū mēlura esse cā ē sanādi. sūt aut̄ si affirmatio ip̄h̄ eē negatio ē nō eē. In his aut̄ sic demōstratis qz dcm nō p̄rigit. nō. n. oē aīal respirat. ¶ P̄ponit exempluz demonstrationis qz. p. cāz remotam. 7 p̄mo facit qd̄ dictū est. Sc̄do docet ordinare syll̄m. 3. cōparat hmōi cās remotas ad cōclusiones. ibi 2. fit aut̄z syll̄s 7c. ibi 3. Comparant aut̄ 7c. P̄mo igit̄ dicit qz ēt demōstrationē qz. fieri contingit in his in quibus medium extra ponit. i. mediū fuerit cā remota 7 cōlor. effectū. non sit aut̄ in talibus demōstratio pp̄ quid. eo qz medium i. illis non est causa. s. propria 7 imediata. vbi gra. si. demōstrat qz paries non respirat p̄ hoc mediū paries non est aīal: n̄ non contingit demōstrare pp̄ quid 7 p̄ cām p̄pria 7 imediata: qz si parietem non esse aīal: eēt cā p̄pria qz paries non respirat. tunc etiam econverso contingeret ut aliquid eē aīal: esset cā ip̄m respirandi. p̄ns 8 falluz. qz non omne aīal respirat. sicut p̄ de piscibus. p̄ns p̄. qz si alicuius negatio fuerit cā p̄pria negationis alterius: tunc affirmatio est propria affirmationis cā. 7 econverso. ut si calidū 7 frigidū in aīalibus nō esse debite cōmensurata est cā nō sanandi. econverso ipsa eē debite proportionata est cā sanitatis. ¶ Notandum qz aīal habere pulmonē ē propinq̄ cā. quare illud aīal respirat. 7 ideo sicut sequitur. aīal h̄z pulmonē. ergo respirat. ita sequitur negatiue. si aīal non h̄z pulmonē: qz non respirat. aīal vero cōm̄s ē aīali respirāte. qm̄ multa sunt aīalia non respirātia. sicut pisces. quare aīal nō est cā propinqua respirandi. sed remota: 7 p̄ p̄ns non de demonstratione pp̄ quid: sed de demonstratione qz negatiue demōstrabitur qz paries vel aliquid hmōi nō respirat: qz nō est aīal. ¶ Dubitat p̄ cōiter exponentes: qz si eēt verum dictum Ari. qz sicut affirmatio est cā affirmationis: sic negatio est cā negationis. 7 econtra. sequeretur qz sicut posito ante alicuius bone p̄sie poneretur p̄ns. sic eo remoto p̄ns remoueretur. 7 sicut remoto cōsequēte remouet̄ aīal. sic eo posito aīal poneret̄. consequens est falsum: ut cōiter in logica tenetur. ¶ Sc̄do dubitat: qz albū ē imediata cā disgregationis visus: 7 tñ nō albū nō est imediata cā congregationis. color. n. mediū valde propinquus albedini: sicut color auri vel ignis non congregat: sed potius disgregat visum. ¶ Tertiu dubiū. cū aliqua sit cā remota. tñ nō cōlor effectū. imo cum ip̄so conuertibilis: nunquid ex illa demōstrando effectum fiat demōstratio qz. vel pp̄ quid. verbi gra. cū aīal rōnale sit disciplinabilis imediata cā. risibilis vero remota. nunquid pro aīal rōnale demōstrando risibile fiat demōstratio qz. ¶ Ad p̄mū d̄ concedendo qz in cōuertibilibus arguendo. sicut posito ante ponit̄ cōsequens. sic eo remoto consequens remouet̄. 7 econverso. Et d̄ talibus Aristo. loquit̄: ut satis p̄ in textu: in alijs aut̄ non oz: ut p̄z i hoc eē h̄memate. hō currit. ergo aīal currit. ¶ Ad sc̄dm d̄: qz sicut albū est cā disgregandi: ita non album est cā non disgregandi. 7 hoc sufficit. posset tñ hec r̄sio molestari. sed de exemplis non est cura. ¶ Ad tertiu d̄ci pōt qz per talem cām sit demōstratio qz: p̄fectior tanq̄ si non esset conuertibilis. Aristo. tñ in textu solum videt̄. loqui d̄ illa que sit per cām remotam 7 effectū cōlorem. Si quis tñ ampliare velit hoc nomen demōstratio propter quid dicere posset istam esse demōstrationem propter quid. quoniam ista causa remota ponit̄ potest loco imediata. ¶ Syllogismus aut̄ hmōi cause ē in media figura. ut sit. a. aīal: i quo. b. respiret: i quo. c. paries. in. b. quidem igitur omni est. a. omne. enīz respirans aīal est in. c. autem nullo. a. q̄re neqz b. in. c. nullo est. non igitur respirat paries. ¶ Dicit qz predicta demōstratio ordinabitur in sc̄da figu

ra arguendo sic. oē respirans est aīal. paries nō est aīal. ergo paries nō respirat. siue sic. oē. b. est. a. nullū. c. est. a. gō nullū. c. ē. b. pōat. n. qz aīal sit. a. f̄spirās sit. b. 7 pies sit. c. ¶ Cōparant aut̄ hmōi causarū dictis sc̄dm excellentiam: hoc aut̄ ē plurimū distare mediuz dicere. Sicut. n. illud ē anacarfidis qd̄ i scythis nō sunt sibillatores: neqz. n. vites. Sc̄dm quid dem igit̄ eandē sciam. 7 fm̄ eoz positionez be d̄rie sunt ipsius: qz ad eū qui est pp̄ qd̄ syll̄m. ¶ Dicit qz hmōi cause comparant conclusioni s̄m̄ excellentiā. qz. s. sunt cōlores effectū 7 aliquid cōtigit ut sint valde distates ab effectu: sicut p̄z i eo qd̄ Anacarfis dixit: qz com vellet cāz assignare q̄re i scythia nō sunt sibillatores dixit: qz ibi nō sunt vites. Deinde p̄ns epilogat dicēs. hec sunt d̄rie dem̄fatis. qz a dem̄fatione pp̄ qd̄: q̄ i eadē scia fieri h̄nt. 7 fm̄ eardē positionē. id est h̄z ordinē eorūde terminoz in eadē scia cōsideratoz. ¶ Notādū circa exēplū qz vites sunt cā vini gnātina. vinū aut̄ iterū. 7 cōsequēter cā gaudij. cōfortationis sanguinis 7 spiritū. 7 cōsequēter cā gaudij. gaudij vō cā ē vt boies ad sibillādū icitent̄: q̄re a p̄mo ad vltimū vites erūt cā remota valde sibillatōis: pp̄ hoc Anacarfis assignauit cām remotā dicēs qz i scythia non sunt sibillatores: qz ibi non sunt vites. nota tñ hic qz istud exēplūz ponit̄ doctrine magis q̄z veritatis. qz non oēs predictae cause sunt pp̄rie 7 immediate cause: ut patet consideranti. ¶ Alio aut̄z modo differt pp̄ qd̄ ab ip̄o: qz qz est per aliam sciam utrūqz speculari. Hmōi aut̄ sunt quecunqz sic se habent adinuicem qz alter sub altero est: ut specularia ad geometriaz. machinaria ad steriometriam 7 arithmetica ad arithmetica. 7 apparentia ad astrologiam. Fere aut̄ uniuoce sunt harū scientiarum quedā ut astrologia mathematica que est 7 naualis 7 arithmetica: mathematica que est fm̄ auditum. ¶ Sc̄do ostendit q̄r dem̄fationes qz: pp̄ qd̄ diuersis scientijs differūt. 7 p̄mo facit hoc i scientijs q̄r vna alteri subalternat. 2. i his qz non se h̄nt adinuicem subalternatum ibi Adulte aut̄ 7c. Itē p̄mo narrat scias i qd̄ d̄ria habet iter predictas dem̄fationes. 2. illā d̄fiaz declarat ibi. Hoc. n. ip̄i 7c. P̄mo dicit qz alio mō q̄ predictis d̄rit dem̄fatio qz: pp̄ qd̄. qm̄ i diuersis scientijs dem̄fationes predictae ponunt̄. q̄re ex diuersitate illarū scientiarū aliq̄z d̄faz assumūt. Sc̄te vō in qd̄ hec diuersitas repit̄ sunt ille q̄ sic adinuicē se h̄nt qz altera alteri subalternat. q̄r se h̄z p̄spectua ad geometriā machinaria ad steriometriā. musica ad arithmetica. 7 apparentia ad astronomiā. Deinde subdit qz qdā harū q̄r vni uoce sunt. sicut astronomia mathematica: 7 astronomia naualis. cut ē musica mathematica 7 musica practica: q̄ ē fm̄ auditū. ¶ Notādū p̄mo qz aliqua sciaz alteri subalternari dupl̄r cōtigit. v3. f3 totū 7 f3 p̄tē. 7 alij addūt 3m̄ mōbz. v3 f3 aliq̄z p̄portionē tñ. Exēplū p̄mi. sic arithmetice musica subalternat. Exēplū sc̄di. sicut nālis qz ad p̄tē q̄ ē d̄ inde subalternat p̄spectiue: sicut ab Ari. colligit̄ ista. Exēplum tertij. sic chirurgia qz ad illā p̄pōnē: vulnera circularia tardius sanant̄: ad geometriā cōparat. Arist. tñ in textu sequenti. multe aut̄ 7c. dicit eas non se subalternari h̄re. ¶ Notādū 2. qz scientiarū q̄r vna simpl̄r alteri subalternat: qdā sic se h̄nt qz sub3 subalternatē supponit̄ sub3 subalternatē. sicut inferi? supiori q̄r scia d̄ celo scie liba physicoz subalternatur vel saltē toti scie nāli cū corpus mobile ad vbi sit: sicut sp̄s corporis mobilis absolute. qdā vō cut? sub3 ad sub3m subalternatē cōparat: sicut m̄le ad formale: q̄r se h̄z p̄spectiue ad geometriā: eo qz linea visualis q̄ ē ei? subiectū. cōparat ad lineā q̄ ē sub3m geometrie: sicut m̄le ad formale. qm̄ supra lineā addit̄ m̄z nāle. q̄r vni ē dici possit qz sibi cōparat tanq̄ inferi? p̄ accēs supiori suo. d̄ tali subalternatione maxie intelligit̄ philosophus in presenti. ¶ Tertio notādū

Posteriorum

pro intellectu quorundam terminorum: q̄ per speculatiuaz
hic intelligimus p̄spectiuam q̄ iō speculatiua dici p̄t. q̄ de
linea visuāli & visione cōsiderat. Inter oēs aut̄ sensus exte-
riores maxime v̄t visus ad speculationem deservire: cum
sit magis spiritalis & magis percipiens a remotis. Uel di-
citur speculatiua: q̄ res visibiles speculando & aspiciendo
intuemur. hec aut̄ geometrie subalternatur: cum de linea
visuali consideret. geometra v̄o de linea absolute. per ma-
chinatiuam intelligit. Arist. arte in facienda machinas s̄z d̄
bitam suarum q̄ titatum aut suorum ponderē p̄portionē.
& hec a linco. scientia de ingenij appellatur. hec igitur sub-
alternatur steriometrie: q̄ est scia de mensuris solidorū; si-
ne corpore. sicut etiam edificium: de cuius mensura & q̄sti-
tate considerat machinatiua: continet sub corpore. de cui⁹
mensura considerat steriometria. hec autem steriometria
a quibusdam ponit̄ eē scia: que in. ii. & .12. geometrie habe-
tur. & hoc sentit Albertus alamanus. Quidāz vero dicunt
illam eē sciam q̄dam mediam inter geo^{am} & machinatiuā
q̄ aliquālr̄ practica ē. minus t̄n̄ q̄ machinatiua. qm̄ vt dicit̄
non videtur bene rōnabile sciam tam abstractam & specu-
latiuam sicut geo^o immediate descendere in tā mālem: sicut
ē machinatiua. Alij vero dixerunt ex steriometria: & ma-
chinatiua fieri scientiam vniue practicam. & t̄n̄ scda pars
p̄uine subalternatur: sed ambe simul geometrie supponū-
tur. armonica vero hic accipitur pro musica q̄ iō sic appel-
latur. qm̄ de vocum armonia sine p̄portionē debita p̄nci-
paliter cōsiderat. & hec subalternatur arithmetice: cum de
numero sonoro p̄ncipaliter cōsideret. qui sub numero ab-
solute continet: & p̄ncipia sua accipiat ab arithmetica. Ul-
timo per apparentiam intelligere debemus sciam illā pra-
cticam qua nante vtuntur in cognoscendis v̄tīs serenitati-
bus & tempestatibus ex aspectu quorundam stellarum. a q̄-
bus cognitis p̄fir dirigitur motus nantium suarum. & hec
supponitur astronomie. v̄traq; n. desiderium motibus cō-
siderat. & a sensu ipsorum super n̄m hemispherium: lz ma-
gis māliter consideret scia nautalis. & per q̄dam sensibilia
signa & propter hoc ab Arist. d̄ apparentia. astronom^o
v̄o magis p̄siderat dem̄tine. C̄ Notandum 4. v̄t h̄ in
textu. q̄ iter has noiatas scias quedā subalternate q̄si vni-
uocē d̄nt cū suis subalternantib⁹. ea. n. vniuoca d̄nt quoz
nomē est cōe & rō sube ē eadem. vt p̄z in antepredicamen-
tis. Sic at̄ fere cōtingit de musica mathematica: & musica
practica que ab Arist. d̄ musica s̄z auditū. p̄rimo nāq;
in noie pueniunt cū v̄traq; dicat̄ musica. 2.º aliquālr̄ conue-
niūt in rōne. q̄ v̄traq; istarū de sono & melodia p̄siderat.
lz non eodem mō. & p̄ hoc fere. i. d̄m̄m̄te vniuocē d̄nt
musica. n. mathematica est de consonantia subtiliter p̄ cās
ipsius. musica v̄o practica que ē ars cantatiua vel pulsatiua
est de cōsonantia mō grosso s̄m̄ signa quedā sensibilia. v̄z.
s̄m̄ tantum vel tantū vocū elenationē. aut s̄z talē vel talem
applicationē manus ad instr̄m. Idem iudiciū ē de astrono-
mia mathematica & nautali. v̄traq; n. astronomia vocatur.
pueniūt et̄ in re p̄siderata: qm̄ considerant de motibus stel-
larū serenitate. & tēp̄tate: & propter hoc vniuocē dici p̄t
non simpli: sed q̄si vniuocē. q̄ non eodem modo conside-
rant. nā astronomia mathematica est de p̄dictis & simpli
p̄r suas cās. sed nautalis est p̄ habitudinem ad signa q̄dāz
in aere apparentia & ad fidē alicuius operis. mathematic^o
. n. de serenitate & tēp̄tate iudicabit p̄ situs & cursus astro-
rum. nautalis v̄o astronomus p̄ q̄dā apparētia circa astra:
vt q̄: lanāfacti circuli. q̄: mars ouē m̄m̄ rubicundus. &
sic de alijs. C̄ Pro quo v̄teri⁹ notādū q̄ astronomia ma-
thematica in duas diuidit̄ partes. quaz p̄ma est theozica
cōsiderans de motibus planetarū s̄m̄ p̄p̄nquitates & di-
stantiā. & s̄m̄ q̄ in tali vel in tali domo regrant. alijs & hu-
lusmodi. 2.º est practica idem considerans in ordine ad effe-
ctus in his s̄feriōibus p̄ducendos. vt serenitatem & tem-
pestatem & huiusmodi. & hec dicitur iudicialis. nautalis igitur
cum astronomia practica d̄ eē fere vniuoca magis q̄
cum theozica. Alij vero dicunt q̄ tam astronomia cōside-
rans tempestatem & serenitatem p̄ motus stellarum q̄ cō-
siderans motus ipsarū s̄m̄ p̄p̄nquitatem & distantiā theozica

rica dici debet. sed sicut nautalis d̄ practica. q̄ ex compre-
hensis fugam p̄cipit aut p̄secutionem. sic illa astronomia
q̄ p̄cipit seminationem vel deambulationem tali tpe. & nō
tali p̄pter tales effectus futuros: ex tali coniunctione plane-
tarū practica dici debet. & isti accipiunt practica strictius q̄
solet cōiter accipi eoꝝ t̄n̄ p̄to dictū minus sufficienter pos-
tū. qm̄ astronomia mathematica nullā habet partem que
p̄cipiat seminationem aut aliqd̄ tale. sed sicut nautalis que
dam ē sp̄alis practica astronomia p̄uine ad nauū guber-
nationē: sic dicere possumus aliā eē ipsius practica sp̄alem
ad terrenascentia gubernanda ordinatam: quā noiare pos-
sumus agriculture astronomiam. & sic de ambulatōe dica-
tur & desimilib⁹. C̄ Quidā hic mān̄ ampliatēs declarāt
ex auctoritate p̄tholemei q̄le d̄z eē iudiciū astronomi. q̄. s.
vniuersale & medium inter necessarium & cōtingēs. s̄z hoc
est nimis remotum a p̄posito nostro.

**C̄ Hoc autē ipsū q̄ sensibilū ē scire. Sed ipsū
p̄pter quid mathematicorum.**

Declarat p̄dictam d̄iam. & p̄mo facit hoc quo ad sci-
entias. q̄rum vna alteri s̄m̄ totum subalternat. 2.º in his: q̄
rum altera s̄m̄ p̄tem alteri supponit̄ ibi. Habet autē se ad
speculatiuam & ē. p̄rimo igit̄ dicit q̄ scire q̄. ē sciaz que
sunt de sensibus. sicut sunt p̄spectiua musica & machinatiua.
sed scire p̄pter qd̄ ē sciarum mathematicarū q̄ magis ab-
stracte p̄siderat. v̄z. geometrie arithmetice & steriometrie:
qd̄ p̄z. q̄ p̄dicte scie dem̄tationes h̄nt cārū. Et q̄ pos-
set aliq̄ credere q̄ scies p̄pter quid. alicuius effectus scit
etiam q̄. eiusdem effectus. iō ad remotionem huius dicit
q̄ multotiens scie superiores & subalternantes ignorāt q̄.
lz forte sciant p̄pter quid. sicut etiam contingit q̄ cogno-
scēs v̄le aliq̄ quedam eius singularia ignorāt: p̄pter id
qd̄ de illis singularibus non considerat. C̄ Notādū q̄ tri-
plex intelligi potest scia subalternantem scire. p̄ter qd̄
subalternantem vero. quia. Uno modo. quia subalternans
aliquam propositionem dem̄tatur. per causam. quia scien-
tia subalternata non dem̄tatur. sed eē ipsius cognoscitur &
presupponitur ab ipso. verbi gratia. p̄spectiuus presup-
ponit q̄ eadem linea potest esse. basis infinitorum triangu-
lorum. & hanc applicat ad lineam visualem: dicens q̄ ea-
dem linea visuālis potest esse basis infinitorum triangulo-
rum visuālium. p̄dicte igitur p̄p̄ones p̄spectiuus scit q̄
ē: & non propter quid geometra vero propter quid ipsius
2.º modo intelligi potest q̄ alicuius effectus subalternans
solam cām considerat: non applicando illam effectui. subal-
ternata vero solum quia est effectus. non referendo in cās
suam: sicut in hoc cō exemplo apparet. chirurgicus enī cō-
siderat q̄ vulnera circularia tardius sanātur q̄ angularia.
& hunc effectum non refert in cām: qm̄ illam penitus igno-
rat. geometra vero scit cām huius que est circulum nō ha-
bere angulum: effectum t̄n̄ penitus ignorat. qm̄ ad ipsum
non descendit eius consideratio. 3.º modo intelligi potest:
q̄ scia subalternans dum dem̄tatur procedit dem̄tatione
propter quid. subalternata vero procedit dem̄tatione q̄
& iste intellectus non eē v̄l̄ verus. qm̄ p̄spectiua aliq̄
dem̄tatur propter quid & aliquando q̄ que subalternatur
geometrie. p̄mitus & scōs intellectus sunt veri. p̄sertim
scōs. qui magis est ad mentem Arist. ut p̄z per verba se-
quentia. cum dicit q̄ multotiens scia superior scit propter
quid igno:ando q̄. sic aliquando scimus v̄le ignorādo sin-
gulare sicut autem p̄dicta particula tripliciter exponitur
sic cōr̄sidenter exponi potest tripliciter particula sequens.
Quarum expositionum p̄ma & secunda magis ē ad mē-
tem Aristotelis. p̄sertim secunda.

**C̄ Di. n. causarum demonstrationes habēt. Et
multotiens nesciūt ipsum q̄. sicut v̄le cōsideran-
tes multotiens q̄dam singularium nesciūt pro-
pter id quod non intendunt.**

Uno modo q̄ subalternans h̄z dem̄tationem cause. i.
per causam aliquid demonstrando: cuius eē a subalterna-
ta consideratur. Scōdo modo quia subalternans solum cō-

Posteriorum

lari aduicem videntur. in vulnere at angulari: qz partes iuxta angulum sunt valde propinque. sibi poterit in angulo fieri initium quoddam consolidationis membri. & sic consequenter relique partes faciliter consolidabuntur. quia vero circulare vulnus caret angulo. non sic faciliter fiet curatio ipsius alijs paribus. **D**ubatur. qz videtur qd sicut naturalis perspective subalternatur. eo qd sibi supponitur quo ad quandam partem ipsius: sic chirurgicus subalternatur geometrie quo ad illam propositionem que est pars chirurgie. vulnera circularia tardius sanantur. cuius oppositum philosophus sentit dicens qd iste non sunt sibi inuicem subiecte. **Q**uidam hic dixerunt qd ista propositio. vulnera circularia &c. non est pars chirurgie cum sit quoddam principium ipsius. principia vero scientie non sunt partes ipsius. sicut nec punctus qui est principium linee est pars eius. sed hoc reputo frivole dictum. **A**lter igitur dicitur qd Aristoteli. in presenti illam scientiam appellavit alteri subalternatam qd vel simpliciter vel sine aliquam eius notabilem partem: ut puta sine aliquam tractatum eidem subalternatur. sic autem non est de chirurgia respectu geometrie. concedi tamen potest sine inconuenienti qd sibi subalternatur quo ad illam propositionem. sicut etiam conceditur geometriam subiectam naturali quo ad illam propositionem. de puncto ad punctum rectam lineam ducere pertinet. & sic est finis capituli ad laudem dei.

Figuram autem magis scire faciens maxime prima est mathematica & enim scientiarum per hanc fuerunt demonstrationes ut arithmetica & geometria & perspectiua. Et fere dicere est quecumque propter quid faciunt speculationem. aut enim omnino aut sicut frequentius & in pluribus per hanc figuram que est propter quod sit syllogismus quare & per hanc erit maxime faciens scire propter quid speculati.

Hoc est 4^m & vltimum capitulum primum tractatus: in quo postquam determinauit de natura demofationis primum determinat de ipsius forma ostendens in qua figura maxime fieri habet de monstratio. & diuiditur in duas principales partes. In prima probat qd prima figura est maxime faciens. & ex hoc habet qd demofatio maxime fieri debet in figura prima. Secundo quia prima figura aliquando negative procedit: & ostendit demonstrationem procedere ex immediatis. ostendit quod contingit per positionem negativam esse immediatam ibi. Sicut autem a. esse. in. b. coniungit &c. Prima in tres partes diuiditur sicut per tres adductas rationes. scilicet ibi. Postea ipse quod est. tertia ibi. Amplius hec quidam illis &c. Primum arguitur a signo scie mathematice que sunt alijs certiores formant demofationes in prima figura. ergo &c. assumptum patet inductive. Arithmetica enim geometria & perspectiua sunt huiusmodi. & quasi vniuersaliter dicere contingit. quia quecumque scia procedit per demofationem propter quod aut semper aut frequentius format illam in prima figura: quare concluditur qd demofatio propter quod est maxime faciens scire per hanc figuram & per consequens cum demofatio propter quod sit que facit vere scire. sequitur conclusio principaliter intentam. **I**ntelligendum qd illud quod dicitur de prima figura intelligitur de primo modo prime figure: cum sit enim scia potissima qua vniuersaliter passio d subo proprio demonstratur oportebit in acquisitione talis scientie passionem vniuersaliter de medio in maiori. opponere affirmatiue predicari. & in minori medium vniuersaliter de minori: & hoc non fit nisi in primo modo prime figure. **M**o tamen secundo qd predictae scientie ut plurimum primo prime figure vtuntur: quia vltimum demofant passiones proprias per causam propriam. Aliquando tamen vtuntur secunda vel tertia figura aut alijs modis prime figure sicut patet in perspectiua que aliquando arguit ab effectu. & aliquando per causam remotam negativam in secunda figura demoftrando: & aliquando negativam in prima. & ideo dicit philosophus aut omnino aut

sicut frequenter. **L**iter exponentes mouent hic difficultatem de certitudine scientiarum comparando mathematicas naturalibus & metaphysice. & comparando arithmetica geometrie. sed de his sufficienter visum fuit in questione 33^a.

Postea ipsius quod quid est scientiam per hanc solam figuram uenari possibile est. in media enim figura non categoricus syllogismus sed ipsius quod quidem scientia est affirmationis. in vltima fit quale sed non vniuersaliter: sed quicquid vniuersalium est. non enim quodammodo est animal bipes homo.

Secundo arguitur sic. ista figura magis facit scire per quam sola concludi potest: diffinitio inuestiganda de suo diffinito. sed prima figura est huiusmodi. igitur &c. maior patet. quia notitia diffinitiva est notitia scientifica. & diffinitio est principium aut medium demofationis: per quod acquiritur scire minor: probatur: quia diffinitio dum concludit de suo diffinito concluditur vniuersaliter & affirmatiue. nam si animal bipes sit hominis diffinitio: non predicabitur quodammodo de homine. sed simpliciter de quolibet homine & affirmatiue: sed per solam primam figuram contingit vniuersaliter & affirmatiue concludere. igitur &c. patet consequentia cum maior. minor etiam patet consideranti modos figurarum. In secunda enim figura non concluditur affirmatiue: sed semper negative. In tertia vero licet aliquando affirmatiue concludatur: tamen nunquam vniuersaliter & diffinit. sed particulariter tantum. quare &c.

Amplius hec quidem illius nihil indiget. **M**ale autem per hanc densantur & augmentantur quousque utique ad immediata veniant. **M**anifestum igitur quod maxime proprium scientie prima figura.

Tertio arguitur sic. prima figura non indiget alijs figuris: sed alie indigent ipsa. igitur maxime facit ad scire. tenet consequentia. & assumptum patet: quia ut habetur in primo priorum. alie figure reducuntur ad primam per condensationem aut rarefactionem donec venerint ad immediata. Deinde philosophus concludit. & ista patet. **D**ubatur qualiter verum est qd alie figure reducuntur ad primam per condensationem aut rarefactionem. **R**espondetur qd hoc dupliciter verificari potest. primo quo ad formam syllogismi. 2° quo ad materiam syllogismi aliquo modo generantis scientiam. **U**nde pro primo sciendum est: qd hic ponitur cois differentia inter primam figuram & alias. quia in prima medium primo sibi subicitur deinde predicatur. & in secunda bis predicatur. s. in maiori & minori propositione. in tertia bis subicitur. hoc patet primo priorum. **E**x quo sequitur. qd secundam reducendo ad primam ex parte medij de predicato fiet subin in propositione maiori. sed tertiam ad primam reducendo de subo fiet predicatum in propositione minori. **S**ciendum 2°. qd cum predicatum sit subin: fit quedam condensation non proprie sed silitudinaria. sicut enim quando corpus condensatur partes eius sibi sunt propinquo: sic quando de predicato fit subin id quod erat remotius ab ipso initio propositionis propinquius fit. **C**ontra vero cum subin transferatur in predicatum fit quedam rarefactio metaphorice. quia sicut in rarefactione partes corporis sunt remotiores: sic in subin transferatur in predicatum illud quod erat propinquius fit remotius ab initio propositionis. **E**x quibus patet qd secunda figura quantum est ex parte medij reducitur ad primam per condensationem: scilicet reducendo predicatum in subin. tertia vero per rarefactionem. scilicet reducendo subin in predicatum. & per talem reductionem devenitur ad immediata ex parte forme syllogismi. quoniam reducuntur ad figuram primam. in qua primo reperitur ratio principiorum & forme syllogistice. que sunt dici de omni. & dici de nullo. ut patet primo priorum. **P**ro secundo sciendum qd aliquando contingit quando aliquid notificam⁹

per secundam vel per tertiam figuram maiorem aut minorem propositionem esse mediatam. sicut hic omnis homo est suba. talis autem propositio aut reducitur ad immediatam ascendendo ab homine ad subam. sicut hic. omne animal est suba. omnis homo est animal. igitur $\alpha\epsilon$. et sic ulterius procedendo. aut reducitur semper descendendo a suba ad hominem tanquam a superiori ad inferius. sicut hic. omne corpus est suba. omnis homo est corpus. igitur $\alpha\epsilon$. et sic ulterius descendendo versus ad medium immediatum hominis. si primo fiat reductio fit per quandam rarefactionem metaphoricam. quanto enim magis ascendimus: tanto magis dilatamus et augetur. Si secundo modo fit per quandam condensationem. quanto enim magis descendimus tanto magis restringimus et condensamus ad pauciora siue specialiora deveniendo. Quidam tamen videntur velle. quod qualitercumque fiat ista reductio fit per condensationem. eo quod multiplicatio mediocum est condensatio quedam ut dicitur. hęc autem reductio propositionis mediate ad immediatam per rarefactionem et condensationem non fit nisi in prima figura: tum quia solum in prima figura medium sumitur inter extrema. tum quia solum in prima figura concluditur universalis affirmativa. quare $\alpha\epsilon$. Alios modos narrat Aristoteles inter quos unum dicit esse ad mentem Aristotelem. videlicet quod 2^a et 3^a figura ad primam reducuntur quo ad sue illustrationis evidentiam. siue hoc fiat per conversionem siue per transpositionem premissarum. siue per impossibile. et hoc modo dicuntur reduci per condensationem quia: scilicet reducuntur ad figuram immediatam que nullo indiget ad inferendum. Dicuntur autem reduci per rarefactionem quo ad reductionem suorum particularium modorum in modos universales prime figure. et presertim in modum primū. Alios modos exponendi vide ab eo.

Sicut autem esse. a. in. b. contingit individualiter. sic et non esse proceditur. Dico autem individualiter esse aut non esse eo quod non est eorum medium.

Declarat qualiter contingit propositionem negativam esse immediatam. et primo proponit quod intendit. 2° requiritur. dicit primo quod sicut contingit propositionem affirmativam esse immediatam. verbi gratia. vbi. a. individualiter: id est immediate predicatur de. b. sic etiam contingit proponere negativam esse immediatam. sicut cum. a. individualiter remouetur a. b. dico autem aliquid individualiter de alio affirmari aut ab alio negari quando nullo modo fuerit medium eorum. id est nullum fuerit medium probandi predicatum de subo.

Cum igitur aut. a. quidem aut. b. in toto quodam sit aut et ambo non contingit. a. in. b. primo non esse. Sit enim. a. in toto. c. ergo si. b. non est in toto. c. potest enim. a. esse quidem in quodam toto: sed b. non esse in hoc. erit syllogismus quod non fit. a. in. b. Si enim in. a. quidem omni est. c. in. b. autem nullo est. in. b. nullo est. a. et hoc per medium. c. Similiter autem est et si. b. in toto quodam est ut. i. d. d. autem in omni. b. est. a. autem in nullo. b. erit per syllogismum. Eodem autem modo demonstrabitur et si utraq; in toto quodam sit.

Requiratur de intento. et primo ostendit quomodo propositio negativa fit mediata. 2° qualiter fit immediata. ibi. Si vero neutrum $\alpha\epsilon$. Item primo declarat intentum. secundo declarat quoddam suppositum: ibi. Quod autem contingit $\alpha\epsilon$ ponit igitur primo regula trimembri. videlicet quando predicatum alicuius propositionis negativæ sub aliquo genere continetur. aut subiectum ipsius aut utrunque. propositio illa non est immediata. ita ut predicatum primo remoueat a subo. per. a. debemus intelligere predicatum et per. b. subiectum. Prima pars patet de hac propositione. nulla suba est albedo. continetur enim predicatum sub qualitate: subim vero sub numero continetur. poterit igitur illa propositio probari per aliquod medium in secunda figura

sic arguendo. omnis albedo est qualitas: nulla suba est qualitas. ergo nulla suba est albedo. et potest syllogismus formari. ex a. b. c. vbi sit. a. albedo. et b. suba. et c. sit qualitas. Secunda pars patet. de illa propositione. nullus homo est qualitas. homo enim sub suba continetur que vocetur. d. sub qua non continetur predicatum. Poterit igitur illa propositio probari in prima figura arguendo sic. nulla substantia est qualitas. omnis homo est substantia igitur $\alpha\epsilon$. Potest etiam formari syllogismus per. a. b. c. d. et patet de se. Patet etiam tertia pars de illa propositione. nullus homo est albedo. que in prima figura per aliquod medium probari potest arguendo sic. nulla substantia est albedo. omnis homo est suba. igitur $\alpha\epsilon$. Potest etiam probari in secunda figura sicut hic. omnis albedo est qualitas. nullus homo est qualitas. igitur nullus homo est albedo.

Quod autem contingit. b. non esse in quo toto est a. aut iterum. a. in quo est. b. manifestum ex coordinationibus est quecumque non commutatur ad invicem. Si enim nihil eorum que sunt in. a. c. d. coordinatione de nullo predicatur que sunt in. b. e. f. a. autem in toto. p. sit ordinatio existenti. manifestum quod. b. non erit in. p. commutaretur enim coordinationes. Similiter autem est et si. b. in toto quodam est.

Declarat quod prius supposuerat. videlicet quod subim potest esse in aliquo genere in quo non est predicatum aut e converso. dicit enim quod hoc est manifestum ex coordinationibus predicamentibus que non invicem permiscetur: sic enim sit una coordinatio predicamentalis ad. a. c. d. gratia exempli coordinatio predicamenti substantie. et alia sit coordinatio. b. e. f. verbi gratia. quantitatis. nullum existens in prima coordinatione predicatur de aliquo existente in secunda. neque e contra: quare si. a. predicatum ponatur sub generalissimo prime coordinationis. quod vocetur. b. b. subiectum quod est alterius coordinationis non erit sub illo. et idem contingit e contra. aliter. autem commiscerentur coordinationes: quod videtur impossibile.

Si vero neutrum sit in toto nullo. Non est autem. a. in. b. necesse est individualiter non esse. Si enim erit medium necesse est alterum ipsorum in toto quodam esse aut enim in prima figura aut in media erit syllogismus. Si igitur in prima figura. b. erit in toto quodam affirmativam enim ad hanc oportet fieri propositionem. Si vero in medio quecumque contingit ad utrumque enim posito privato fit syllogismus. Cum autem utraq; negativa sit non erit. manifestum igitur est quod contingit aliud in alio non esse individualiter. et quando contingat et quomodo diximus.

Ostendit qualiter propositio negativa vera est immediata. et ponit hanc regulam. si sit propositio negativa vera et tam subim quam predicatum sub nullo genere contineatur illa est immediata. sicut est. ista. nulla suba est qualitas. probatur sic: quod si sit mediata tunc habebit aliquod medium per quod poterit probari. aut igitur hoc erit in prima figura. aut in secunda. nam in tertia non concluditur veritas affirmativa si in prima oportebit minorem esse affirmativam: presertim si directe concludat. et per consequens illud medium de minori extrema te siue de subiecto vere affirmabitur. quare illud subiectum continebit in aliquo superiori. quod repugnat supposito. si hoc fiat in secunda figura oportebit aut maiorem aut minorem esse affirmativam quecumque contingat: non potest autem utraq; premissa sit esse negativa. et si maior erit affirmativa. tunc predicatum sub aliquo toto continebit: sicut in hoc exemplo. omnis homo est suba. nulla qualitas est suba. ergo nulla qualitas est homo. Si vero minor: est affirmativa subim sub aliquo superiori continebit. sic b. nulla qualitas est suba. omnis homo est suba. ergo nullus homo est

Posteriorum

qualitas. Deinde pbs epilogat. et ista est plana.

Ignorantia autem non scdm negationem: sed scdm dispositionem dicta est quidem per syllogismum facta deceptio. Nec autem in his que sunt primo aut non primo sunt: contingit dupliciter. aut enim cum simpliciter esse accipiat uel non esse. aut cum per syllogismum accipiat opinionem.

In hoc scdo tractatu ostendit Ari. in nobis ignorantiam pducit posse p syllogismum et sine syllo. et continet unicum capitulum: quod in duas diuiditur partes. primo ostendit qualiter per syllogismum ignorantia in nobis producit. scdo qualiter sine syllogismo. ibi. Manifestum autem est quod si aliquis etc. Prima diuiditur in duas. quasi primo ostendit qualiter per syllogismum ignorantia causatur in primis et immediatis. 2o in posterioribus et mediatis ibi. In his autem que sunt non idiuidua. Item primo facit quod dictum est quo ad syllogismum affirmatiuum. scdo quo ad negatiuum. ibi. Que uero ipsi non esse etc. Circa primum quatuor facit. primo ponit quoddam distinctiones de ignorantia. scdo ostendit modum quo ignorantia causatur de qua intendit ibi. Simpliciter quidem. Tertio assignat diuersitates circa hoc contingentes. ibi. Contingit quidem igitur etc. Quarto respondet tacite questionibus. ibi. Ipsius quidem igitur esse etc. Prima distinctio quam implicite ponit est ista. duplex est ignorantia. scilicet. finem negationem et finem dispositionem. ignorantia finem negationem est cum quis de aliqua re nihil nouit qualis est ignorantia rustici qui nihil de hoc nouit. quod triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. Ignorantia finem dispositionem dicitur cum quis habet habitum contrarium scilicet. ut si aliquis opinaretur celum gesecere. because ignorantia fieri potest per syllogismum et tunc vocatur deceptio. Secunda distinctio. ignorantia finem dispositionem est duplex quodammodo circa immediatam et mediatam. Exemplum primi. ut si aliquis credat quod non omne torum est sua parte maius. Exemplum secundi. ut si for. opinet triangulum non habere tres. Tertia distinctio. adhuc modo utroque accipiendo ignorantia est duplex. quedam est qua quis nominatur esse quod non est: et hec est ignorantia circa propositionem affirmatiuam. ut si aliquis opinetur celum quiescere quedam uero per quam aliquis opinatur non esse quod est. et hec habetur per negatiuam propositionem. sicut cum quis opinatur triangulum non habere tres. Quarta distinctio. siue sit ignorantia circa propositionem affirmatiuam: siue circa negatiuam adhuc talis est duplex. quodammodo enim sit sine syllo. quodammodo uero per syllogismum. Exemplum primi: ut si aliquis solo errore uisus inducatur ad credendum solem esse minorem terra. aut ipsum non esse maiorem. Exemplum secundi: ut si aliquis uirtute argumentationis credat celum quiescere. aut non ipsum non moueri. Iste distinctiones habet non omnes explicite: tamen implicite colliguntur ex textu. Iste solet coiter dubitari. quod non uidentur: quod circa propositiones immediatas cadere possit deceptio siue per syllogismum. siue sine syllo. quod uidentur per se note: sed de hoc sufficienter dictum est in precedentibus.

Simpliciter igitur opinionis simplex deceptio. scilicet que est per syllogismum plures sunt. Non sit enim. a. in nullo. b. individualiter. igitur si syllogizaretur. a. esse in. b. medium accipiens. c. deceptio erit per syllogismum.

Ostendit modum quo ignorantia causatur. et primo proponit quod scdit. 2o declarat ibi. Contingit igitur. Dicit primo quod ignorantia sine syllo quod simplex appellatur fit uno modo tamen. ignorantia uero per syllogismum multipliciter fieri potest. Si enim sit illa negatiua immediata. nullum. b. est. a. et aliquis concludat quod omne. b. est. a. per. c. medium causabitur deceptio per syllogismum: arguendo sic. omne. c. est. a. omne. b. est. c. ergo omne. b. est. a. quod igitur tale medium variari potest multipliciter. id deceptio per syllogismum etiam multipliciter fieri potest. Dubitatur quod uidentur etiam

simplex ignorantia pluribus modis fieri possit. quedam enim fit ex errore sensus: ut cum quis opinatur solem esse minorem terra. quodammodo uero ex solo errore intellectus non occurrere sensu: ut si aliquis opinetur quod anguli recti sint inaequales. aut suba sit quatuor. dicitur quod sufficit ad mentem Aristoteli. talem ignorantiam uno modo fieri. quod scilicet non diuersificatur per diuersitatem rationum quo ad illam causandam adduci possent. sic fit de ignorantia per syllogismum facta.

Contingit quidem igitur utraqueque propositiones falsas. contingit autem altera tantum. Si enim nec. a. in nullo. c. erit neque. c. in nullo. b. accepta autem sunt e contrario utraqueque utraqueque erunt falsae.

Declarat qualiter variis modis fit ignorantia per syllogismum. et primo ostendit quod ignorantia fiat duabus premissis existentibus falsis. 2o quod altera tamen existente falsa ibi: Sed altera etc. Item primo facit quod dictum est: quando ille premissis fuerint contrarie ueris. 2o quando fuerint contradictorie earum ibi. Potest enim sic se habere etc. Primo igitur dicit quod contingit in causando ignorantiam utraqueque premissas esse falsas. et contingit altera tamen esse falsam. Exemplum primi ponitur ab Aristotele. p. a. b. c. Sed potest exemplificari per istum syllogismum. omnis qualitas est substantia. omnis quantitas est qualitas. ergo omnis qualitas est substantia. patet enim quod premissae sunt contrarie his duabus ueris et immediatis. nulla qualitas est substantia. et nulla qualitas est quantitas.

Potest autem sic se habere. c. ad. a. et ad. b. et quod. c. neque sub. a. si: neque uniuersaliter in. b. b. quod impossibile esse est in toto aliquo. Primum enim dictum est in ipso. b. non esse. a. a. autem non necesse est omnibus que sunt. c. inesse uel. quare utraqueque falsae sunt.

Dicit quod aliquando contingit medium sic se habere ad maiorem extremitatem ut non continueatur sub ea. ad maiorem uero quod non uniuersaliter de ipsa predicatur. minor uero extremitas non sub aliquo genere continuebitur. Premissam enim est illam esse negatiuam immediatam in qua minor extremitas a maiori remouetur. qualis est illa. nulla quantitas est substantia. maior uero extremitas non predicatur uniuersaliter de omni contento sub medio. et tunc tunc utraqueque premissa erit falsa. uerbi gratia. arguemus sic omne perfectum est substantia. omnis quantitas est perfecta: ergo omnis quantitas est substantia ubi patet quod maior est falsa. et eius contradictoria uera: non tamen contraria est uera. quoniam substantia que est maior extremitas de aliquo perfecto predicatur et de aliquo non. similis minor est falsa. et contradictoria uera: sua tamen contraria non: quoniam medium dicitur de aliquo contento sub minori extremitate. sed non de omni. Ari. uoluit per terminos suos. p. a. intelligens maiorem extremitatem. p. b. minorem: et p. c. medium terminum.

Sed altera contingit uera accipere. Non tamen quilibet continget: sed quod est. a. c. na. b. c. propositio semper erit falsa: propter id quod. c. in nullo est b. sed que est. a. c. potest: ut si. a. in. b. et in. c. individualiter est. cum enim predicatur idem primum de pluribus neutrum in neutro erit. Differt autem nihil neque si non individualiter in fit.

Dicit quod aliquando contingit talem ignorantiam. scilicet in immediatis fieri altera premissarum existente uera. scilicet maiori: et altera falsa. scilicet minori: sed minor non potest esse uera. oportet enim medium non inesse alicui contento sub minori extremitate: sed maior extremitas bene potest inesse medio: sicut si maior extremitas immediate inesset medio et minori extremitati: sicut color immediate inest albedini et nigredini. hec enim maior esset uera. omnis albedo est color. et hec minor esset falsa. omnis nigredo est albedo. nam quando genus immediate de pluribus predicatur. tunc nulla illar

rum specierum de altera predicatur. Deinde subdit pbs qd nihil differt si maior extremitas no individualiter in medio & minori extremitati. **C**onabitur. qz videtur arist. peccare in exemplo. nam per istas duas premissas concluditur genus de specie. vt gratia exempli. omnis nigredo e color. & per consequens non concluditur falsum neqz causatur ignorantia: vt patet. **C**Secdo dubitatur. quia videtur qd predicta ignorantia causari possit maiori tantum existente falsa: arguendo sic. omne ens est substantia. omnis quantitas est ens: ergo ois quantitas est substantia. **C**Ad primum dicitur: qd istud exemplum non ponitur ad ostendendum qualiter causatur ignorantia: sed solum ad declarandum qualiter contingat maiorem esse veram & minorem falsam. & forte quia Arist. vidit illud exemplum no esse omnino ad propositum suum subdit. Dicunt autem nihil &c. Conueniens autem exemplum istud est omnis intelligentia est substantia. omnis quantitas est intelligentia. ergo omnis quantitas est substantia. **C**Ad 2^m dicitur: qd Arist. intellexit vbi fieret syllogismus per terminos predicamentales tantus: sed ly ens est transcendens predicamentum. **A**lter qd arist. intellexit vbi vna premissa esset in totum vera & altera in totum falsa: sed illa maior. omne ens est quantitas. non est huiusmodi. vt patet. **C**Sed contra accipitur terminus conuertibilis cum quantitate. & fit. a. tunc arguo sic. omne. a. est substantia omnis quantitas est a. igitur &c. maior est in totum falsa & minor in totum vera & fit syllogismus in terminis predicamentibus. qre vtraque respoisio stare non potest. **H**inc dici potest qd si. a. conuertitur cum quantitate non potest esse nisi eius passio vel aliqd sibi accidentale. & tale non est per se in predicamento: de quali intelligit pbs hic: si vero sumatur medium per se in predicamento existens necessario: minor erit falsa. quare vel erit infra qritate vel extra pdicamentu qritatis.

CIpsius quidem igitur esse deceptio per istaz figuram & sic fit solum. Non eni erit in alia figura ipsius esse syllogismus.

CPosset aliquis ab Arist. requirere qd ipse similiter ostenderet has diuersitates syllogismorum ignorantie in alijs figuris sicut in prima. huic tacite questioi respondet qd talis deceptio que est circa propositionem affirmatiuam contrariam negatiue immediate solum fit in prima figura. naz talis propositio est vniuersalis affirmatiua. scda vero figura non concludit affirmatiue. & tertia non concludit vniuersaliter. quare &c.

CQue vero ipsius non esse i prima & media figura est. **P**rimum quide igitur dicamus quot modis in prima figura & quomodo se habentibus propositionibus contingit.

CDeterminat de ignorantia circa immediata que fit per syllogismum negatiuum. & primo facit hoc quo ad primam figuram. scdo quo ad secundam ibi. Sed in media quide figura. &c. **P**rimo diuiditur in duas. primo declarat propositam ambabus premissis existentibus falsis. scdo altera tantum existente falsa ibi. Contingit autem & altera. **P**rimo ergo proponens intentionem suam dicit qd ignorantia que est circa propositionem negatiuam oppositam affirmatiue immediate fieri potest tam per syllogismu prime qz per syllogismum scde. **D**icam^r autem primo quot modis fit in pma & qualiter se habentibus premissis syllogismi. **C**Notandum sm comunitur exponentes qd de tertia figura non fecit hic Arist. mentionem: quoniam propositio concludenda in syllogismo ignorantie dicitur esse vniuersalis. tertia vero figura solum pticularem concludit. non video tam magnam necessitatem huius cum enim illa particularis. aliqd corpus non est suba. sit contradictoria huius immediate. omne corpus est substantia. videtur rationale qd ita concludi possit in tertia figura sicut illa vltis in scda nullum corpus e substantia. nisi forte quis diceret qd syllogismus ignorantie in demonstratiuis fieri debet ac si quis intenderet demonstrare. sed demonstrando solum vniuersaliter & non pticulari

ter procederet. quare &c.

CContingit quidem igitur utrisqz falsis: ut si. a. in. c. & in. b. fit individualiter. Si enim accipitur. a. in. c. nullo. c. autem in omni. b. false sunt utreque propositiones.

CDicit qd ignorantia predicta primo contingere potest ambabus premissis existentibus falsis. & hoc continget vbi maior extremitas immediate inest medio & minori extremitati. & remoueatur medius a maiori extremitate & attribuatur minori. ut in hoc exemplo. nulla albedo est color. omnis nigredo est albedo. ergo nulla nigredo est color: vbi patet: qd conclusio e contraria huius affirmatiue immediate. omnis nigredo e color: & color de albedine & nigredine taqz de speciebus proximis immediate predicatur. Arist. autem ponit exemplum in terminis. a. b. c. vt prius. Quidam hic mouet dubium de propositione mediata & immediata. s3 de hoc sufficit ee dictuz in questione trigesima sexta.

CContingit autem & altera falsa: & hac quacumqz contingente. potest enim que est. a. c. veram esse. Que vero est. c. b. falsam: sed que est a. c. ueraz quoniam non omnibus que sunt inest. a. sed q est. b. c. falsam. quoniam impossibile est esse i. b. c. in quo nullo est a. Non enim uera erit que est a. c. propositio. similiter autem & si sint utreque uere conclusio erit uera.

COstendit posse fieri syllogismum negatiuum ignorantie altera tantum existente falsa: & primo quo ad maiorem. secundo quo ad minorem. dicit primo qd contingit pdictum syllogismu fieri altera premissarum tantu falsa existente. & ista poterit indifferenter esse vel maior vel minor. prio naz que contingit maiorem esse veram & minorem falsam. potest enim accipi maior extremitas que non de oibus predicatur. quare maior negatiua poterit esse vera. sicut ista. nulla linea est color. & tunc. minor necessario est falsa. cum eni debeat concludi negatiua opposita affirmatiue immediate: sequitur qd maior extremitas debet immediate iesse minori extremitati. sicut hec. omnis albedo est color. & consequenter debeat concludi qd nulla albedo est color. sequitur: qd medius non inest minori extremitati. & per consequens minor affirmatiua est falsa. si naqz in edium sibi inestet: & cuz hoc maior extremitas inestet vniuersaliter minori vt supponit tunc sequitur in tertia figura maiorem extremitatez inesse medio saltez particulariter & per consequens maior que esset vniuersalis negatiua esset falsa: qd est contra positum. Item si minor cuz maior esset vera & ex veris non sequitur nisi verum. tunc conclusio esset vera. & sic non causaretur syllogismus ignorantie de quo intendimus. poterit igitur syllogismus sic formari. nulla linea est color. omnis albedo est linea. ergo nulla albedo e color. Aristoteles vero exemplum in terminis solitis ponit.

CSed que est. c. b. contingit ueraz esse cu altera fit falsa: ut si. b. & in. c. & in. a. erit. necesse e. n. alterum sub altero esse. quare si accipiat. a. i nullo. c. esse falsa erit propositio. **M**anifestu igit e quoniam & cuz altera falsa fit & in utrisqz falsus erit syllogismus.

CDicit qd etia contingit e conuerso minores esse vera maiori existente falsa. sicut si minor extremitas sit in medio & maiori extremitate. sicut pars in toto. tunc enim est necesse medius & maiores extremitatez sic se habere vt alterum sit sub altero. quare remouendo alteru ab altero vniuersaliter sicut fit in maiori erit propositio falsa: sicut patet arguendo sic. nulla qualitas est color. ois albedo est qualitas. ergo nulla albedo est color. concluditur ergo ex premissis qd syllogismus ignorantie negatiuus fieri potest in prima figura: siue ababus premissis existentibus falsis sine altera tantu.

Posteriorum

CSed in media quidez figura utraqz propositiones rotas falsas esse non ptingit. Cum enim a. in. omni sit. b. nihil est accipere qd in altero q dez omni i altero uero nullo erit. Oportet autē sic recipere propositiones: 7 q i hoc quidē. sit. in hoc autez non sit: sunt uere erit syllogismus. si igitur accipiantur sic falsae: manifestum est qz cōtrarie 7 e contrario se habebunt. hoc autē impossibile est. In quodam autem nihil prohibet utraqz falsam esse. ut si. c. in. b. 7 in. a. quodam est. Si enim. c. quidez in. a. omni accipiatu eē. in. b. autem nullo esse falsae quidem utraqz ppositiones. nō tamen tote: sed in quodā. 7 ecōtrario autē posito priuatio.

Decarat proposituz quo ad scōdas figuras. 7 p̄io vtraque premissa existente falsa. scōdo altera tantuz existente falsa ibi. Altera autez falsaz 7c. p̄mo igitur intendit duas rationes. quaruz prima est ista. Syllogismus ignorantie negatiuus non sit in scōda figura ab abns premissis existentibz totaliter falsis probatur sic. naz si ambe possent esse in totū falsae. oportebit aliquod mediu inuenire qd vniuersaliter ab vna extremitate remoueat. 7 alteri extremitati vniuersaliter attribuatur. patet consequentia: quia mediu in scōda figura bis predicatur de altero affirmatiue. 7 de altero negatiue. sed hoc non est possibile in proposito. quia per syllogismuz negatiuus ignorantie de quo loquimur hic concludi debet negatiua vniuersalis contraria vniuersali affirmatiue immediate in qua maior extremitas vniuersaliter inest minori. Si igitur mediu ab altera extremitate totaliter remoueretur. non totaliter inesset alteri extremitati. 7 si totaliter inesset vni non oīo ab altera remoueretur. sicut patet in illa. nulla albedo est color. 7 in alijs similibus. Itēz si ambe premissae essent totaliter falsae. tunc earuz contrarie essent oīo vere. hoc autē est impossibile stantibus sic terminis: vt patet. quare 7c. Secunda conclusio. predictus syllogismus fieri potest ambabus premissis existentibus falsis s3 partes. probatur. quia potest accipi mediu qd inest maiori 7 minori extremitati s3 partes 7 non s3 totuz. 7 tunc si i premissis accipiatu illud mediu vniuersaliter iesse maiori. 7 a minori vniuersaliter remoueri: aut e contrario. vtreque p̄missae essent falsae s3 parte. exēplū. sicut si arguat in cefare: sic nullū aīal est masculuz. oīs homo est masculuz. ergo nullus hō est aīal. p3. qz p̄cluderetur negatiua contraria huic immediate. oīs hō est aīal: per p̄missas falsas s3 parte: sicut in carnefres. oīs aīal est masculuz. nullus homo ē masculuz. ergo nullus homo est animal.

Similiter autem 7 alteram esse falsam 7 quālibet cōtingit. qz enim i. a. omni 7 i. b. est. Si igitur accipiatu. in. a. quidē toto esse. c. in. b. autez toto nō esse: que quidem est. c. a. uera erit. sed q est. c. b. falsa. Iterum quod in. b. nullo est neqz in. a. omni ierit. Si enim 7 i. a. est 7 i. b. sed non erat. Si igitur accipiatu. c. i. toto quidē. a. in cē b. autem nullo. b. c. propositio uera erit. Altera autem falsa.

Ostendit intentum altera premissarum tantum existēte falsa. 7 primo quo ad 2^m modum prime figure. scōdo quo ad primū. ibi. Similiter autem sic 7c. p̄mo igitur intendit conclusionem istam. predictus syllogismus fieri potest altera tantum premissa existente falsa quecunqz sit illa in differenter. probatur 7 p̄mo vbi maior sit vera. cum enim maior extremitas per se 7 immediate predicet de minori sicut supponitur. quicquid vniuersaliter dicitur de maiori extremitate vniuersaliter dicitur de minori. sicut quic

quid vniuersaliter dicitur de animal. vniuersaliter etiam de homine predicatur. si igitur accipiatu aliquod mediu qd vniuersaliter inest maiori extremitati 7 in maiori propositione eidē vniuersaliter attribuatur. in minori vero vniuersaliter remoueat a minori extremitate maior erit vera: minor vero falsa: sicut patet arguendo sic. omne aīal est viuū. nullus homo est viuus. ergo nullus homo est aīal. **C**Secundo declarat conclusio minori existente vera. Naz cum maior extremitas vniuersaliter inest minori: vt supponitur nō poterit aliquid vniuersaliter a minori extremitate remoueri. qd vniuersaliter predicetur de maiori. quia si sic tunc etiā vniuersaliter predicaretur de minori. si igitur assumatur mediu qd vniuersaliter a minori extremitate remouetur: ē maior propositio falsa 7 minor vera. ut patet sic arguendo. omne animal est inanimatum. nullus hō est inanimatus. ergo nullus homo est animal.

Similiter autem fit trāspōsitio priuatio. **O**b enim i nullo est. a. neqz i. b. nullo erit. Si igitur accipiatu i toto quidem. a. nō esse in. b. autē toto esse que quidem est. a. c. propositio uera ē altera autem falsa. Et iterum quod i omnibus est in nullo accipere. a. nō esse falsum est. Est enim necesse si i oī. b. 7 in quodā. a. esse. Si igitur accipiat i omni. b. esse. c. i. a. autem nullo: que quidem ē. c. b. uera ē: que autem ē. c. a. falsa. **M**anifestum igitur qz utrisqz falsis 7 altera tū erit syllogismus deceptiuus in indiuiduis.

Eandem conclusionem principaliter declarat in primo scōde dicens: qz idem accidit transposita propositione negatiua. id est vbi maior sit negatiua que prius p̄obatur affirmatiua. Nam cum maior extremitas vniuersaliter inest minori quicquid vniuersaliter remouebitur a maiori. etiā vniuersaliter remouebitur a minori. si ergo sit ali qd me^m qd vniuersaliter remoueat a maiori extremitate: 7 in maiori propositione de ipsa negatiue predicetur. in minori vero vniuersaliter attribuatur minori extremitati maior est vera 7 minor falsa. sicut hic. nullum animal est inanimatum. omnis homo ē inanimatus. ergo nullus homo est animal. Si vero accipiatu me^m qd vniuersaliter inest minori extremitati non p̄t vniuersaliter remoueri a maiori stantibus terminis vt prius: 7 tunc formato syllogismo maior erit falsa 7 minor vera. vt patet. sic arguendo. nullū aīal ē rōnale. oīs hō est rationalis. ergo nullus hō ē animal. Deinde p̄bs epi logat dices qz manifestū ē qz i immediatis pōt fieri syllogismus ignorantie utrisqz p̄missis existentibz falsis 7 similitr altera tātū.

In his autem que non indiuidua sunt cuz quidem per proprium medium fiat falsitatis syllogismus impossibile utraqz falsas esse propositiones sed solum que est ad maius vltimuz. **D**ico autem proprium medium per qd fit cōtradictōis syllogismus. Sit enim. a. in. b. per medium. c. quoniam igitur necesse est que est. c. b. affirmatiuam accipi syllo facto. manifestum est qz bec semper est vera. Non enim cōuertit s3 q ē. a. c. falsa. **C**ōuersa enim hac p̄rio fiet syllogismus.

Determinat d syllogismo ignorantie i posterioribz 7 mediatis. 7 p̄mo de affirmatiuo. scōdo de negatiuo ibi. Si vō sit affirmatiuus. Itēz p̄mo facit qd dictuz est quo ad primam figuram. secundo quo ad secundaz ibi. Sed per mediaz figuram. p̄ma diuiditur in tres. quia p̄io ostendit qualiter predictus syllogismus fit per mediu propriū. scōdo qualiter fit per mediu non propriū sed similitudines b a bens cuz medio proprio ibi. Similiter autē si ex alia. tertio qualiter per mediu extraneū ibi. Si vero nō per p̄riū. p̄mo intendit p̄conez istā. **O**ī i p̄ma figura ex syllo ignorantie

de per propriū mediū inferitur p̄d negatiua tria p̄pōni mel
diatē & demonstrabilī. impossibile est utraqz p̄missas si
mut esse falsas: sed sola maior potest eē falsa. & mediū p̄p
p̄riū inquit philosophus appello per quod fit syllogism⁹
demonstratiōis oppositus syllogismo ignorantie: Ista cō
clusio probatur sic. in syllo negatiua p̄ime figure concludē
te v̄l̄r minor est affirmatiua in qua illud mediū attribuitur
minori extremitati. Cū igitur sit mediū p̄p̄riū, sequitur q̄
minor non potest esse falsa. quare relinquitur maiorēz so
lam esse falsāz. verbi gratia. arguendo sic. nulla figura h̄b̄s
angulum extrinsecum &c. habet tres &c. sed omnis trian
gulus habet angulum extrinsecum &c. ergo nullus triangu
lus habet tres. vbi patet q̄ minor est vera. qz non conuer
titur ab ea qualitate quam habuit in demonstratiōe syllo
gismo. quoniam ita est affirmatiua & vera sicut pri⁹ erat. ma
ior vero a sua qualitate conuertitur. Nam in demonstrati
ōe syllogismo erat affirmatiua & vera. nunc vero ē negati
ua & falsa. vt patet arguendo sic. omnis figura habens an
gulus extrinsecum habet tres. triangulus est huiusmodi.
igitur &c. ¶ Notandū q̄ mediū propriū quantum ad pro
positum philosophi hic potest esse dupliciter vno modo
predicatum essentialiter mediū inter subiectū & predicatū: cuz
enim hec sit mediata. ois homo est substantia. ad probandū
illā per mediū propriū assumemus predicatū aliquod in
ter hominem & substantiaz: sicut animal aut corpus. argu
endo. sic quodlibet aīal ē s̄ba. quibet hō est aīal. igit quibet
hō ē s̄ba. Idēz etiā mediū assumi pot̄ in syllo ignorantie
arguēdo sic. nullum aīal est substantia. omnis homo est aīal
igitur &c. Secundo modo dicitur mediū propriū: qd̄
est mediā cā ad demonstrandū passionē de subo sicut patu
it in exemplo p̄missio de triangulo. ¶ In mediū est per
se in eodem predicamento cū extremis. Secundum vero
mediū in alio predicamento. vel si est in eodēz predicamē
to: hoc solū contingit reductiue. ¶ Possemus etiā p̄p̄riū ap
pellare mediū si vellemus effectū cōuertibilem. qui assu
mitur ad demonstrandū causam in demonstratiōe qz. qd̄ si
militer assumi pot̄ in syllo ignorantie. Quidam vero aiij ad
dunt aliud eē mediū propriū necessariū & per accidens.
sicut ad ostendendū hominem eē subam assumi potest q̄
omne calidū est suba. & aliud esse mediū propriū & cō
tingens: qz ad p̄dictam propositionē syllogizandāz assumi
potest. q̄ omne album est substantia. sed hec duo sunt falsa
& extra intentionem Aristotelis. vt patere potest cōsiderā
ti. ¶ Dubitatur. qz in cōcludendo istam negationem me
diatam. nulla substantia est homo in prima figura per me
diū propriū utraqz p̄missas est falsa quare conclusio
aristo. nō est vera. assumptū patet arguendo sic. nullū ani
mal est homo. quelibet substantia est animal. igitur &c. Et
idēz contingeret quodcunqz aliud mediū assumatur inter ho
minem & substantiā. ¶ Ad hoc dicunt quidā q̄ conclusio
aristo. intelligitur de negatiuis habentibus p̄dicatiōē di
rectam. p̄dicta vero p̄positio solū habet indirectā p̄dica
tiōē. ¶ Aliiter & melius dicit q̄ p̄dicta p̄positio non ē cō
traria propositioni mediatē & demonstrabili hec enī non est
demonstrabilis. quelibet substantia est hō. cū sit impossibi
lis. & de illa loquitur exp̄sse cōclusio. vt patet. de tali etiā in
telligit Aristo. vt p̄z quasi per oēs expositores.

¶ Similiter autēz est si ex alia coordinatiōe acci
piatur mediū ut. d. quāuis in toto. a. sit. & de.
b. predicatur omni. Necessē. n. est que est. b. d.
propositionem manere: alteram autem conuer
ti. Quare hec quidem semper vera. illa autē sem
per falsa & fere huiusmodi deceptio eadem est
ei que fit per propriū mediū.

¶ Intendit conclusiōē istam quando per mediū alteri
us coordinatiōis de quo maior extremitas vniuersaliter
predicatur & ipsum predicatur vniuersaliter de minori cū
predictis conditionibus fit syllogismus ignorantie. maior p̄
positio est falsa. & minor est vera. vt in hoc exemplo. nul

lum coloratū est animal. omnis homo est coloratus. igitur
nullus homo est animal. patet cōclusio. quia in maiori ma
ior extremitas ab illo mediū remouetur. & per consequēs
est falsa. in minori vero idem mediū attribuitur minori
extremitati. & per consequens minor est vera. remanet et̄
eadem minor in syllogismo ignorantie & syllogismo sibi op
posito. quare sicut in syllogismo sibi opposito est vera. sic
etiam in syllogismo ignorantie: maior vero a propria qua
litate conuertitur. quoniam in syllogismo scientie erat affir
matiua: sicut arguendo sic. omne coloratum est animal om
nis homo ē huiusmodi. igitur &c. In hoc autē syllogismo
ignorantie assumitur illa negatiua. nullū coloratū est aīal.
& per consequens in hoc syllogismo est falsa. tale vero me
diū non est propriū vt vult hic philosophus. sed simile p̄
prio. & propter hoc accidit similis deceptio siue ignorantia
sicut accidit per mediū propriūz.

¶ Si vero non per propriū mediū fiet syl
logismus: cum. d. quidem sub. a. sit mediū. in
b. autem nullo est: necesse est utraqz falsas eē.
¶ Recipiende enīz utiqz sunt econtrario qz se ba
beant propositiones si debeat fieri syllogismus
Sic enim accepte utreqz sunt falsę ut si. a. qui
dem in toto. d. est. d. autem in nullo. b. conuer
sus enim syllogismus quidem erit & propositio
nes utreqz falsę. Cum vero non fit sub. a. medi
um: ut. d. que quidem est. a. d. uera erit que uer
o est. d. b. falsa. quia si esset uera & conclusio eēt
uera: sed erat falsa.

¶ Intendit hic duas conclusiōes. prima si predictus syl
logismus fiat per mediū extraneū qd̄ vniuersaliter conti
neatur sub maiori extremitate. sed de minori minime pre
dicatur. tunc necesse est ambas p̄missas eē falsas. patet.
quia ille p̄missę contrario modo assumuntur qz sit ex par
te rei: nā in maiori maior extremitas vniuersaliter a mediū
remouetur. & tamen ponitur ipsuz sub ea vniuersaliter cō
tineri. in minori vero illud mediū vniuersaliter attribuitur
minori extremitati. eo q̄ in pria figura semper minor ē affir
matiua. & tamen vt ponitur de ipsa minime p̄dicat. Exē
pluz huius est in hoc syllogismo. nulla oliua est corp⁹. ois
homo est oliua. ergo nullus homo est corpus. ¶ Secan
da conclusio est. vbi tale mediū extraneū non fit sub maio
ri extremitate. sed supple ab ea oīno remoueatur. maior p̄
positio predicti syllogismi erit vera. minor vero falsa. patet
sic arguendo. nullus lapis est viuus. ois homo est lapis. er
go nullus homo ē viuus. non tñ potest minor eē vera. qz
tunc maior existēte vera conclusio eēt vera. & sic tunc non
eēt syllogismus ignorantie. Itē posset argui sic mediū nullo
modo inest maiori extremitas. vt ponitur: que tñ attribuitur
minori v̄l̄r. quare mediū nullo mō attribui pot̄ minori ex
tremitati. & p̄ p̄is minor p̄positio que ē affirmatiua ē falsa

¶ Dubitat. nungd cōtingat p̄ mediū extraneū fieri tales
syllogismus ignorantie maiori existēte falsa. & minori ē affir
matiua. nō videt tacite innere p̄is. qz sic arguit. in isto syllogismo
nulla suba ē corpus. ois hō ē suba. ergo nullus hō ē corp⁹
Suba. n. videt mediū extraneū cū non sit propriū mediū
inter hoīez & corpus. sed o qdā arguunt sic. factō isto syllo
gismo. ois hō ē lapis. nullus lapis ē viuus. ergo nullus hō
est viuus. p̄z. qz maior ē falsa & minor vera vt p̄z. q̄re &c.
¶ Ad primū dicit pot̄ q̄ substantia in p̄dicto syllogismo nō
est mediū extraneū. dicit. n. mediū extraneū qd̄ alteri ex
tremitati fuerit disperatum. hoc autē in p̄positio nō cōtingit.
patet. ¶ Alter dicit potest q̄ substantia large loquendo est
mediū extraneū verumtamen omnino remouetur a
maiori extremitate sicut philosophus intelligit. & ideo in
conclusiōe addidi istam particulam. qz omnino ab ea re
moueatur. ¶ Ad fin dicitur q̄ in p̄dicto syllogismo fit
transpositio p̄missarum. & qz illa que primo loco ponit̄
non est vere. sed apparenter maior. sed ē vere minor. sed a

Posteriozum

vero ē ve maior. quare argumētū nō procedit.

CS3 per mediā figuram facta deceptōe vtrāqz quidez nō contingat falsas esse ppositiones totas. Quz enī sit. b. sub. a. nihil quidez contingit hoc quidem omni in illo vero nullo eē. sicut dictum est prius. Altera vero potest esse falsa 7 quecuqz cōtingit si. n. c. 7 i. a 7 m. b. ē. si accipiatur i. a. quidem eē. in. b. vero nō eē. que qdē. a. c. vera erit. altera autē falsa. Iterum si quidē i. b. accipiat. c. esse. i. a. autem nullo: que quidē ē. c. b. vera erit. altera autem falsa. Si quidē igit sit priuatiuus syls deceptionis dictū est: quare 7 quando 7 per que erit deceptio.

Declarat intentū quo ad scđam figurā. 7 intēdit duas conclusiones. Prima est ista. pdictus syls nō potest fieri in scđda figura ambabus premisiss existentibus totaliter falsis. probatur. qz per talem syllogismum concluditur vniversalis negatiua. sicut nullum. b. est. a. cuius cōtraria est mediata 7 vera. s. illa. omne. b. est. a. quare sequit qz maior extremis vniversaliter inest minori. 7 per cōsequens impossibile est aliquid mediū reperiri qz vniversaliter in sit alteri illorum. 7 vniversaliter ab altero remoueat. s3 hoc deberet fieri si ambe premisse sint totaliter false in scđda figura qz mediū bis 7 vniversaliter predicat de vno affirmatiue 7 de altero negative. quare conclusio ē vera. **N**otandū qz licet in pdicto syllogismo ambe premisse nō esse possint totaliter false. possunt tamen eē false fm partes: sicut patet sic arguendo. omnis substantia est rationalis. nullum animal est rōnale. ergo nullum animal ē substantia. **S**ecunda cōclusio. in pdicto syllogismo facta in illa scđa figura. potest altera premissarum eē totaliter falsa. 7 illarum quecuqz indifferenter. probatur. qz vbi mediū assumatur: qd vniversaliter inest maiori 7 minori extremis. 7 in maiori proprietate affirmatiue predicet de maiori: in minori vero negative predicetur de minori. maior ē vera 7 minor falsa: sicut p3 sic arguēdo. oē corpus est substantia. nullus homo est substantia. ergo nullus homo ē corpus. 7 iste est syllogismus in scđo modo illius figure. si vō d maior extremis negative predicatur 7 de minori affirmatiue maior: est falsa. 7 minor vera. vt patet. in hoc exemplo. nullum corpus est substantia. omnis homo est substantia. ergo nullus homo est corpus. 7 iste ē syllogismus in pmo modo illius figure. vt patet. Deinde philosophus epilogat: 7 littera de se patet.

CSi vero sit affirmatiuus tunc per propriū medium impossibile est vtrāqz eē falsas. **N**ecessesse enī est que ē hic manere: si quidē erit syllogismus sicut dictū est prius. **Q**uare. a. c. semper erit falsa. bec autē erit econuersa.

Determinat de syllogismo ignoratiue affirmatiue in propositionibus mediatis. 7 primo quō sit per mediū propriū. scđo quomodo sit per medium simile proprio sibi. Si militer autem tē. tertio quomodo sit per medium extraneū sibi. **E**tiam vero non per propriū tē. **I**ntendit igit primo conclusionē istam si fiat syllogismus ignoratiue affirmatiuus in propositōibus mediatis per medium propriū impossibile est vtrāqz premisiss eē falsas. probat qz talis syls non potest fieri nisi in primo prime figure vniversaliter concludente: sed tūc assumendo medium propriū minor propositio est vera in qua mediū de minori extremitate affirmatiue predicatur: sicut patet in hoc exēplo. omnis substantia est quātitas. omnis homo ē substantia. ergo omnis homo est quātitas. minor igitur manet sicut ē in syllo demonstratiuo. maior vero mutata ē: vt patet.

CSimiliter autē est 7 si ex alia ordiatōe accipiatur mediū: sicut dictū est in priuatiua deceptōe

Necessesse est enī que quidē est. d. b. manere.

Dicit qz etiam idem contingit si accipiatur medium alterius extraordinationis non propriū: sed simile proprio: sicut etiam prius dicebatur de syllogismo ignoratiue negatiuo. tunc enim minor erit vera non mutata ab eo qd est in syllogismo scientifico. maior vero erit mutata. vt patet sic arguendo. omne coloratum est quantitas. omnis homo est coloratus. igitur omnis homo est quantitas. illa igit deceptio ē similis precedenti.

Cum vero sit non per propriū medium si quidem sit. d. sub. a. nec quidez erit vera. altera autē falsa. potest enī. a. in pluribus esse que non sunt sibiinuicem. Si vero non sit. d. sub. a. hoc quidem manifestum: quoniam semper erit falsa. affirmatiuum enī accipitur: que quidez. d. b. contingit 7 veram esse 7 falsam. nihil enim prohibet. a. quidem. in. d. nullo esse. d. autē in omni. b. ut animal: scientia: musica. **N**on autem iterum neqz. a. in nullo. d. neqz. d. i nullo. b. **M**anifestum igitur est. quoniam cum non sit mediū sub. a. utreqz possunt esse false. 7 quecuqz cōtingit. **Q**uot quidē igitur modis. 7 per que possunt fieri secundum syllogismum deceptions 7 in bis que sunt sine medio 7 in bis que sunt per demonstrationes manifestum est.

Intendit duas cōclusiones. primo vbi pdictus syllogismus fiat per medium extraneū qd tamen cōnectitur sub maiori extremitate. maior est vera. 7 minor falsa vt patet: sic arguendo. ois albedo est color. omnis homo est albedo. ergo omnis homo est color. possibile enī est inqt. philosophus maiorem extremitatem pluribus inesse non subalternatiu positus. color nāqz inest albedini 7 nigredini. vt patet. **S**ecūda cōclusio. vbi pdictum medium extraneū nō continetur sub extremitate maiori. maior propositio erit falsa: minor vero potest eē indifferenter vera vel falsa. **E**xemplum primi in terminis Aristotelis est in hoc syllogismo. omnis scientia est animal. omnis musica est scientia. ergo omnis musica est animal. nihil. n. phibet illud mediū extraneū a maiori extremitate totaliter remoueri. 7 de minori extremitate predicari. sicut patet in pdicto exemplo. **E**xēplū scđi. omnis linea ē color. omnis dō ē linea. ergo ois homo ē color. ptingit nāqz maiorē extremitatē de medio nō pdicari. 7 me^m nō inest minori vt in pdicto exēplo. manifestū ē igit qz cū mediū non continet sub maiori extremitate vtrāqz premisse possunt esse false 7 qcuqz contingit eē falsa. Deinde pbs epilogat. 7 littera p3. **D**ubitat primo. qz si videt possibile qz mediū sit extraneū 7 sit sub maiori extremitate. dicitur enim extraneū quia disperatum. sed genus nō ē disperatū spci. nec eōstra vt p3 quare tē. **S**ecūdo dubitat contra scđam psonē. qz vbi arguitur per diffinitionem maioris extremitatis. sicut in hoc syllogismo. omnis substantia aiata sensitina est animal. omnis musica est substantia animata sensitina. igitur omnis musica est animal. **I**bi accipitur medium proprium quod non continetur sub maiori extremitate. 7 tamen maior nō est falsa: vt p3. igitur tē. **I**dem cōfirmatur per hunc syllogismū. omne currens est asinus. omnis homo est currens ergo omnis homo est asinus. similiter omne rudibile ē asinus. omnis homo est rudibilis. igitur tē. **A**d primū dicitur qz per mediū propriū hic ari. intendit illud per quod negatiua mediata demonstratur. omne illud igitur appellari potest medium extraneū in proposito: per qd negatiua opposita affirmatiue illius syllogismi nō demonstraret. **A**d ppositū igit accepta illa vniversalis. omnis homo est color. eius contraria nullus homo est color demonstrari debet ordine recto per aliqd supius ad boies vel ad

colorem: aut saltem per aliquid convertibile. non autem per inferius ad colorem: qz: in proposito diceretur medium extraneum. et ideo neganda est illa pñia. albedo nõ est medium dispatu respectu coloris. ergo non est medium extraneum. et propter hoc dixit Al. qd illud exemplum Aristo. de musica. scientia et animal. non est cognatum. Ibi eni ad ducitur scientia pro medio. qd tñ nõ est extraneum: qm per illud medium demonstratur hec negatiua. nulla scia est aial. sed de hoc nõ est curadu vt ipse dicit. **C**Ad 2^m probabiliter dicit qd medium istius sylli non dicitur extraneum. qm illa negatiua. nulla musica est animal. recto ordine demonstrari potest per diffinitionem aialis. **C**Ad confirmationem primam diceretur qd currens nõ est medium qd pertinet ad demonstrationem cũ sit contingens. et pñis neqz medium pñis neqz extraneum pertinens demonstrationi dicitur de quo arist. intendit. **C**Ad scdam probabiliter dicit qd rudibile est medium propriu saltē in demonstratione qz: nã illa. nullus homo est asinus. pöt per illud medium demonstrari. quare et. **C**Uel dubitatur circa totã precedentē ptem. qz: nõ solum contingit ex syllo ignorantia generari. qz: cõcludat falsam. et assumat pmissas falsas vel alterã istarũ. sed etiã qz: peccat in forma vt pñ. et tamen de tali ignorantia Arist. nõ determinat. qre fuit diminutus. **C**Ad hoc rñdetur qd ad huc libru nõ pertinet de tali defectu determinare. sed ad libru elenchorum: presuppõit enim posteriorista debitã sylli formã. et cõsequenter ostēdit qualiter in rebus necessarijs contingat aliquando per talem sylli vere scire aliquando vero decipi. Item dum posteriorista disputat sine verum demonstrat siue falsum cõcludat disputat circa necessaria. et non circa probabilia. in tali vero disputatione nõ habetur vsus syllogismi falsi fm formã. sed vel sylli veri scdm materiam vel sylli veri fm formam tñ. qz: vt scribit primo topicorũ paralogismus discipline peccat ex proprijs discipline. sed nõ ex veris. In disputatione vero topica potest esse vsus tã sylli falsi fm formã qz: fm materiam. qz: illa disputatio est circa cõmunia et pbabilia. quare rõnabiliter hic nõ debuit Arist. de terminare de ignorantia pueniēte merito forme sylli.

Anifestus est autē qd si aliquis sensus defecerit necesse est aliqua sciaz deficere. qm impossibile est accipere sine sensu. Si vere discimus aut inductioe aut demonstratioe. Est at de demonstratio quidem ex uniuersalibus. Inductio autem ex his que sunt scdm partem. Impossibile autem uniuersalia speculari et non per inductionem. qm et que ex abstractione dicuntur esse per inductiones nota facere que insunt in unoquoqz gñe quedam: et si non sepabilia sunt secundum quod uniuersaliter huiusmodi est. Inducere. n. non habentes sensum impossibile est. singularium enim sensus est. Non enim contingit accipere eorum scientiam. neqz enim ex uniuersalibus est sine inductione neqz per inductionem sine sensu.

In hac scda parte principali determinatur de ignorantia negationis. et breuiter sine diuisione arist. premitit cõclusionem istam. Si deficit nobis aliquis sensus necesse est aliqua sciẽtiã deficere quã impossibile est nos de nouo accipere. et per consequens in nobis ex defectu sensus sit quedã ignorantia negationis. pro declaratioe cõclusionis Arist. premitit quedam. primo qd nos addiscim? aut per inductioes aut per demonstrationem. scdo qd demonstratio ex uniuersalibus procedat. inductio vero ex singularibus patet ex his que dicta sunt in probemio. tertio premititur qd impossibile est uniuersalium habere notitiam per demonstrationem nisi precedente singularium notitia per inductionem. probat. qz:

si hoc nõ est verum hoc maxime videtur in rebus abstractis sicut in mathematicis. sed in illis probatur esse verum quod in quolibet genere abstractorum sunt quedã particularia que non sunt a materia sensibili abstracta fin qd uniuersaliter istorum est hoc. est eni assignare hanc lineam in hac materia que vt sic nõ est abstracta. vltimo premititur qd impossibile est carente sensu notitiam alioqz acquirere per inductioes eorũ que a sensu percipiunt pñ. quia sensus est singularium. **E**x his premissis arguitur sic. deficente nobis aliquo sensu nullam possumus notitiam habere per inductionem eorũ singularium que illo sensu cõprehendunt per vltimam suppositionem. et si non possumus notitiam habere per inductionem neqz suorum uniuersalium notitiam habere possumus per demonstrationem. vt patet ex tertio premissis. sed nos nõ addiscimus nisi per inductionem. vel demonstrationem per suppositionem primã quare relinquitur qd deficente nobis aliquo sensu uecesse est nobis aliqua sciã deficere.

St autem omnis syllogismus per tres terminos. Et hoc quidem demonstrare possibile est quoniam est a. in. c. propter id quod est in. b. et hoc in. c. Sed priuatius quidem

est alteram quidem propositionem habens quoniam est aliud in alio: alterã autē quoniam nõ est. **I**ste est tertius tractatus in quo pñs ostēdit in demonstrationibus nõ esse processum in infinitum. et diuiditur in quatuor capitula. in primo premitit quedam necessaria et monet questionem de hac difficultate. In secundo ostēdit qd solutio quarundam istarum questionum reducit ad solutionem aliarum ibi. **Q**uid quidem igitur non contingit et. In tertio soluendo principales questiones probat intentu per rationes quasdam communes que accipiuntur fm predicata communiter sumpta ibi. Sed qd in illis logicis. In quarto ideim facit per rationes proprias demonstrationi que accipiuntur pñ predicata per se ibi. **D**ialectice autē et. **P**rimũ vero capitulum diuiditur in duas partes. quia primo premitit quedam necessaria. Secundo mouet questionem ibi. Si igitur et. prima diuiditur in duas quia prima premitit quedã pertinentia ad formam syllogisticam. Secundo vero magis pertinentia materie demonstrationis ibi. **A**nifestus autem est primo igitur pmitit qd omnis syllogismus est. p tres terminos. s. maiorem extremitatem minorem. et medium. pñ primo priorum. secundo qd forma syllogismi affirmatiui in prima figura cõcludit. a. est m. c. per hoc qd. a. est in. b. et. b. est. in. c. arguendo sic omne. b. est. a. omne. c. est. b. ergo. omne. c. est. a. cõcludit ergo maiorem extremitatem esse in minori per hoc qd maior extremitas de medio affirmatiue pñdicat. et mediũ de minori. pñ hoc suppositum loco allegato. **C**3° premitit etiã qd syllo cõcludente negatiue necesse est alterã pmissarum esse affirmatiuam alterã vero negatiuã. patet ibidem. **N**otadu fm qd colligitur loco allegato qd primũ super quo fundantur principaliter sylli affirmatiui est. quecumqz vni tertio sunt eadem: sunt eadē inter se. per hoc pñ informatione pñditi sylli: priuum vero ex quo principaliter originantur pñditi sylli: negatiui est qd omne qd ab alio vlt remouet ab omni eo qd est idē illi remouetur. et quidam hic adducunt instantias sophisticas que alibi vidēde sunt.

Anifestum igitur est quoniam principia et dicte suppositiones he sunt. Accipientes enim hoc necesse est sic demonstrare vt qd a. fit in. c. p. b. Iterum autem qd a. fit in. b. per aliud medium. et qd b. fit in. c. similiter.

Hic Arist. duo pmitit p^o primũ. Secdo 2^m. ibi fm qd igitur opinionem. primo dicit qd manifestũ est qd he pñones ex quibus pcedit in syllo demonstratio sunt principia qdã et suppositiones de quibus dicitur. **N**obis. n. hec principia sumētibz demonstrabimus qd o. e. a. p. b. mediũ. illã vno maiore. oē

Posteriorum

b. e. a. si fuerit mediata p aliqd mediu d'infabim? . et eode modo ista minor. o. e. e. b. si fuerit mediata. Aliter alij istu textu introducit. vs. manifestu est qd be due suppones premissis de forma sylli sunt principia ad pbandu itentuz: sup ponentes eni bec duo principia dem'fabimus tuc q. a sit in c. p. b. et. q. r. sic sciemus qualiter probanda e' conclusio. qualiter maior. et qualiter minor. et bec videtur expositio Alberti et forte melior.

CScdm qd' igitur opinionem syllogizantibus et solū dialectice manifestū est qd hoc solū irēdēdū sit. Si ex quibus prigit veritas fiat syllogism? Quare et si e aliqd eorum i veritate que sūt. a. b. medium. videtur autē nō p hoc syllogizās syllogizans dialectice est. Ad veritatem autem ex his que sūt oportet intēdere.

Cōtēdit dīam inter syllogismū dialecticū et demonstratiū: dicit qd vbi fiat syllogismus dialecticus inducēs opinionē sufficit solū ad hoc intēdere vt eius pmissis sint verisimiles et opinabiles q'cunqz fuerint indifferēter sine p se sine p accidēs. quare si dialectico aliqua occurrat ppositio in syllogizando q' fm veritatē habeat medium s' pp. eius probabilitatē videatur p se nota: hoc sufficit dialectico: et ex ista syllogizās sufficiēter p'ficiet dialecticū syllogismū. ad demonstratiōē autē qui ē artifex veritatis pertinet vt ex his procedat q' fm veritatē sint in mediata. **C**Notandū qd vt pposito spectat. ppositio dupliciter dici pōt imediata primo fm veritatē. scdo fm apparētiā sine pbabilitatez primam semp accipit demonstrator ex illa mediate v' im/mediate d'monstrando: scdam vō dialecticus accipe pōt: ppositio fm apparētiā imediata est q' vel omnibus vt pluribus apparet p se nota. cum autē dialectico sufficit at vt opinionē inducat ex tali imediata procedere pōt.

CHabet autē se sic. Quōiam autē est quod ipz quidē de alio predicatur nō fm accidēs: dico autē fm accidēs ut albū: alij dicimus illud eē boiem nō s'iter dicēs et boiem album. Quod quidē enim cum nō alterū aliquod sit album est. albus autem est quōiaz accidit homini esse albū. Sūt igitur quedam huiusmodi que quidem secūdū se predicantur.

Cponit alia dīam. et primo premitit qd quedam predi cantur per se et nō per accidēs quedam vero per accidēs predicant: et hoc dupliciter qz vel accidēs predicat de sub iecto: sicut hic. homo est albus. vel subiectum de accidēte sicut hic. albus est homo. et differunt isti modū. quoniam cum dicimus hominem eē album non aliquid alterū dicimus eē qd illud subiectum. et cū dicimus albus est homo illud predicatū homo nō dicit de albo nisi qz dicit de eo cui accidit esse album. sunt igit' aliqua que per se predicant et supple vterius qd demonstrator semp vtitur his que sunt per se: dialecticus autē his que sunt per accidēs vti potest.

CNotandū qd dupliciter dici pōt ppositio per accidēs: vno modo ratioe subiecti. alio mō ratione habitudinis predi cati ad subiectū. bec igitur ppositio. homo est albus solū secūdo modo dicitur per accidēs. cum inter albus et homi nem sit habitudo per accidēs. sed nō primo modo. quā ho mo nō est subiectū rōne alterius cui insit accidēs. et hoc est qd dicit pbs qd album tūc non dicitur aliquid alterum et c. bec vero ppositio. albus est homo. est vtroqz mō per accidēs. albū enim est subiectū per accidēs. quoniam non est subiectū respectu hominis nisi rōne fortis vel platonis de quo predicatur homo: cui accidit albedo et quia album est concretū denominatiūm qd subiectū per se dici nō potest saltem respectu substantie. licet vt quidam dicūt. respectu alterius concreti possit eē per se subiectū. sicut hic. albus est coloratum. Item aliquādo dicunt quidaz. et in idē ve nit. qd bec album est homo. est per accidēs et indirecte. qm

indirecta predicatio est substantie de accidēte. bec vero ho mo est albus ē per accidēs et directa. qualitercunqz igitur dicatur semper magis per accidēs est quādo subiectuz de accidēte predicatur qd e conuerso. et talis ppositio remotior est a ppositōe per se. **C**Notandū scdo qd albertus aliter ex ponit illā vltimā particulā. sunt igitur quedam et c. dicens qd quedā sunt predicata fm se. que. s. rationem h'nt pprii predicati. sicut albū. et similitur quedam sunt subiecta p se sicut sortes color: superficies et similia. que dicunt subiecta ratione sui. sine talia faciant ppositionē per se in primo vel scdo modo. sine non et de talibus subiectis hic intēdimus. et non de subiectis per accidēs. qm infinita talia eē possunt sicut album inuicē currēs et sic de infinitis.

CSic igitur. c. quidēz huiusmodi qd ipsuz qui dem nō sit in alio: in hoc autēz. b. sit primo. et nō est aliud mediū. Iterū. i. sit in. e. Sit etiam simi liter et hoc in. b. Nūquid ergo necesse est stare. aut cōtingit in infinitum ire.

CAduet questiones. et primo in affirmatiuis. secūdo in negatiuis ostendit qd eodem modo in negatiuis pōt moueri ibi. Similiter autem et in primatiuis. tertio ostendit qd si le questiones non habent locū in conuertilibus ibi. Sed tu conuertilibus. Prima diuiditur in duas. qz primo mo uet qōnes. Secūdo ostendit ad qd pposito nostro perti neant ibi. Est autē hoc intēdere et c. Prima posset diuidi in tres fm qd tres mouet questiones. Prima questio per tinens ad maiore extremitatem est ista. nūquid cōtingat in infinitum procedere in ascendendo. vt supposito. q. c. e specialissimum qd de nullo per se inferiori predicatur d. c. vero immediate pdicatur. b. et de ipso. b. predicatur. d. nū quid hoc modo procedendo sit ad aliquod vltimum in dene nire. et ibi stare. aut cōtingat in infinitū abire. verbi gratia si incipiamus ab homine tanqz a specialissimo. deinde pro cedamus ad animal: deinde ab animali ad corpus. et sic vt terius. nūquid hoc modo cōtingat ascendendo procedere in infinitū vel ad aliqd deuenire. qd vlt' de aliis pdicet tanqz supremum. nullum autē superius de ipso predicatur.

CEt iterum quidem si de a. nihil predicat p se a. autem in. c. est primo. mediū autē i nullo prio ri. et item. c. sit i. i. et hoc i. b. Nūquid et hoc sta re necesse est. an et hoc cōtingit in infinitum abi re. Differt autē hoc a priori. quoniam hoc qdē est. Nūquid cōtingit icipituruz ab huiusmodi qd in nullo est altero sed aliud in illo in sursum et in infinitum abire. alterūqz icipituruz ab huiusmo di quod ipsum quidem de alio. de illo autēz ni hil predicatur in deorsum intendere si cōtingit et in infinitum ire.

CSecūda questio pertinens ad minore extremitatez est. supposito q. a. sit aliquod summū predicatum de quo nihil aliud tanqz superius predicatur. sed ipm immediate predicatur de. c. ita qd. e. nō contineatur sub alio immedia te qz sub. a. c. vero eodez modo se habeat respectu. i. et. i. respectu. b. nūquid hoc modo descendendo sit ad aliquod vltimum et specialissimum deuenire et ibi stare. aut cōtin gat in infinitum abire verbi gratia. si. a. sit substantia supra quā nullum aliud est predicatum. substantia vero imme diate de corpore predicatur. et sic vterius. nūquid descē dendo cōtingat procedere in infinitū. Et dicit pbs qd bec questio secūda differt a prima. qz in prima incipim' ab ali quo specialissimo. et supponimus qd ipsuz de nullo alio pre dicatur inferiori. saltem per se. et consequenter querimus nūquid ascendendo supra ipm in infinitum procedere cō tingat in secūda vero e contra incipimus ab aliquo sumo supponendo nihil de ipso tanqz superius pdicari. et conse quenter querimus nūquid sub ipso descendendo contin gat in infinitum abire.

Amplius nūquid cōtingit īfinitare media de terminatis terminis. Dico autē vt si a. in. c. sit medium autem ipōrū sit. b. ab ipso autē. b. a. aliterum sed horū alia. nūquid ⁊ hoc cōtingit in infinitum abire. aut impossibile est.

Terna questio p̄tines ad media est. vtz extremis existibus iūctis cōtingat media inter ipsa esse īfinita. vt si. a. sit vltimū nullū aliud habēs superius ad ips. vbi gratia. substantia. c. vero spālissimū nullā aliā spēm sub se p̄tines verbi gratia. homo. ⁊ inter. a. ⁊. c. sit mediū. b. ⁊ iterū iter. a. ⁊. b. sit aliud mediū vel alia media. nūquid cōtingat in talibus medijs in infinitū p̄cedere: an vō media ista sint finita.

Est autem hoc intēdere idem eē. ⁊ si demonstrationes in īfinitum veniāt ⁊ si est demonstratio rei oīs aut adinuicem includātur.

Dicit q̄ ista īnq̄sio an in binōi predicatis sit p̄cedere in infinitū est ac si querat nūquid demonstratōes in infinitū p̄cedāt. ⁊ vtrū oīs rei sit demonstratio vel ipse demonstratōes adinuicē includātur ad intra terminos finitos. **N**otādū q̄ p̄dicata de quibus primo formabant q̄ōnes sunt per se demonstratōi attributa vel tanq̄ maior extremitas aut minor vel tanq̄ mediū. ⁊ iō si in illis oportet p̄cedere in infinitū ēt in demonstratōibus oportet p̄cedere in infinitū. ⁊ tunc sequēter cōtingeret vt cuiuslibet demonstratōis seu p̄positiōis demonstratōis cōclusiōe eē demonstratio. ⁊ hoc ē q̄ dicit Arist. ⁊ si ē demonstratio omnis rei.

Similiter autem dico. ⁊ in priuatiuis syllogismis ⁊ p̄positiōibus. vt si. a. nō inest. b. nulli autem primo aut est aliquid infra cui priori nō inest. a. ut si ipsi. c. quod sit in omni. i. ⁊ nāq̄ in his aut īfinita sunt in quibus non est prioribus aut statur.

Dicit q̄ in p̄pōnibus ⁊ syllogis negatiuis s̄t q̄ōnes formari p̄t cū enī hec negatiua sit vera. nullū. b. est. a. querēdū erit nūqd. a. p̄io ⁊ īmediate remoueat. a. b. aut mediante alio priori. ⁊ si mediate aliquo priori sit ergo. c. q̄d vlt p̄dicet de. b. iterum querēdū erit nūqd. a. remoueat. a. c. mediate aliquo priori. vt si eēt aliqd q̄d vlt p̄dicaretur de. c. ⁊ sic p̄cedēdo verteret in dubiū nūquid in infinitum p̄cedet: aut erit ad vltimū deuenire. verbi gratia. cū ista sit vera. nullus hō est q̄titas probatur per istā. nullū aīal est q̄titas. ab aīali. n. p̄imū q̄nātitas remouet q̄ ab homīne. ista. n. nullū aīal ē q̄titas. est magis propinqua īmedia te q̄ illa. nullus homo ē q̄titas. p̄t ergo dubitatur. nūqd hoc mō in infinitū p̄cedat. **N**otādū q̄ questio que hic mouet in negatiuis solū est p̄tines medio: ⁊ nō maior neq̄ minor extremitati. extrema enī alicuius coordinatōis de se inuicem affirmatiue ⁊ nō negatiue p̄dicātur. est ergo q̄d nūquid īfinita possint eē media. q̄bus hec negatiue p̄betur. nullum. b. est. a. sine nullus homo est q̄titas.

Sed in cōuertibilibus nō similiter se habet nō enim est in eque predicabilibus de quo p̄dicatur primo aut ultimo. omnia enim sic similiter ad omnia se habēt. ⁊ si sint īfinita de ipso predicantia in utraq̄ sunt predicata īfinita. Nisi si militer cōtingat cōuerti. sed hoc quidē sicut accidens illud vero sicut predicamentum.

Intēdit p̄tione istā. Iste q̄ōnes nō habēt locū in cōuertibilibus. probat. In cōuertibilibus nō est dare aliqd de quo primo aliqd p̄dicet aut vltimo: ita vt per p̄iō de vno q̄ de alio p̄dicet. ergo ⁊ c. ⁊ p̄ia. q̄ p̄dicte q̄ōnes nō sūt nisi ascēsu ⁊ descēsu p̄dicatoꝝ. ⁊ assumptū p̄s. q̄ oīa cōuertibilia similiter adinuicē se h̄nt in p̄dicatōe. q̄. f. quodlibet illorum de quolibet vlt p̄dicat. ⁊ hoc est q̄d p̄s dicit. q̄ si sint īfinita cōuertibilia tūc ex vtraq̄ pte. f. subti ⁊ p̄dica

ti sunt īfinita. nā quoddā istoz est accidētale sicut passio. a. terum vero supple ē predicatū eētiale. sicut est diffinitio. **N**otādū ē q̄ q̄dam ē p̄dicatio propria q̄dā in propria sicut superius dictū ē in caplo de p̄ se. p̄dicatōe ergo propria p̄dicatur diffinitio de diffinito. sed ecōtra ē īmpropria p̄dicatio. s̄t passio de subo propria p̄dicatōe p̄dicatur. īmpropria vō ecōuerso. dum ergo Arist. dicit q̄ si īfinita eēt cōuertibilia: tūc ex vtraq̄ parte eēt īfinita. loquitur indifferēter de vtraq̄ p̄dicatōe. Loquēdo enī solū de p̄dicatōe propria hoc nō seq̄ret. q̄m si essent īfinitē hoīs passiones eēt ecōuertibiles: nō sequeret vt eēt subta īfinita. ⁊ hec videtur s̄tia līco. vbi distinguit de p̄dicatōe directa ⁊ idirecta. **N**otādū 2° q̄ ēt in cōuertibilibus formari potest q̄d de processu in īfinitū. cū. n. dem̄stratur lunā eē eclipsabilem per eius cām cōuertibile. possum dubitare nūqd ista eā per aliā cōuertibile cām dem̄strari possit. ⁊ alia per aliā. ⁊ sic in īfinitū. ⁊ hoc nō negat p̄s. sed intēdit q̄ iste q̄ōnes que sunt de processu in īfinitum in ascēsu vel de censu eozum que se h̄nt s̄m sub ⁊ supra. hic locū nō h̄nt ⁊ hec videtur sentētia Alberti.

Quid quidē igitur media nō cōtingit īfinita esse si in sursum ⁊ deorsum s̄nt predicamēta manifestū est. Dico autem sursum quidē quod uniuersale magis ē. deorsum autē q̄d particulare est. Si enī. a. predicante de. c. īfinita sunt media in quibus est. b. manifestū est q̄ cōtingit utiq̄ ab. a. ad. c. in deorsum alterū de altero predicari in īfinitum. anteq̄ enim in. c. ueniat īfinita sunt media. ⁊. a. c. in sursum īfinita anteq̄ in. a. ueniat. Quare si. b. īpossibilia sunt ⁊ ipsius. a. ⁊. c. īpossibile est īfinita eē media.

Hoc est sedm caplin in quo ostendit solutionē aliquaz q̄ōnum ad aliaz solutionē reduci. ⁊ diuidit in duas partes q̄ primo ostēdit q̄ questio de medio reducit ad questio nem de extremis q̄. f. solutis q̄ōibus de extremis soluta erit q̄d de medio. In sēda similiter ostēdit questionē in negatiuis solui ex solutōe questionū in affirmatiuis ibi. Ad aīfinitū est aut ⁊ in priuatiua. item primo facit q̄d dicitū est 2° remouet q̄dam obiectionē ibi. **N**otādū. n. si aliq̄. p̄dico igit p̄tione istam. Nō cōtingit extrema eē finita i sursum p̄cedēdo aut in deorsum ⁊ media eā īfinita inter ista extrema ⁊ per ire sursum inquit p̄s. itelligi p̄cedere ad magis vlt. p̄cedere aut deorsum ē ad minus vlt. p̄dico p̄batur sic. q̄ si non sit vera. sit. ergo. a. vntū extremū magis vlt. c. aliud extremum spālissimū. ⁊ sint īfinita media inter. a. ⁊. c. quozū quodlibet vocet. b. sequit tunc q̄. a. p̄dicatur de alio medio īferiori. cum igitur media sint īfinita. sequit q̄ in īfinitū p̄cederet p̄dicatio in descēdēdo. ⁊ per p̄s descēdo nō posset ad extremū īfinitū p̄ueniri: q̄d est p̄ra positū. eodē modo arguit. q̄ ascēdēdo. a. c. ver sus. a. nūq̄ ad. a. posset p̄ueniri. q̄m īfinita sunt media p̄ que fierēt p̄dicatōes ascēdēdo. concluditur igitur si hec sunt īpossibilia. f. ambo extrema eē īfinita. q̄ similiter im pole est media eē īfinita. **N**otādū. q̄ sicut eadē ē via a thebis ad athenas. ⁊ ecōuerso ratione in dicit s̄m q̄ ab vno termino icipit ⁊ in altero terminat. sic etiā idē ē spaciū p̄ q̄d descēdet a generalissimo ad specialissimū. ⁊ per q̄d ascēdetur ecōtra. dicit tamē rōne. q̄ prout a spālissimo p̄cedimus ad generalissimū d̄ ascēsus. ⁊ ecōtra descēsus nominat. si tamē per ascēsum ⁊ descēsum p̄cessus intelligimus. quibus intellectus ab altero extremo ad alterū p̄cedit. nō sunt realiter idē. sicut etiā motus ab. a. in. b. ⁊ motus ecōtra sunt realiter distincti. **N**otādū secūdo de mēte līco. q̄ alia rōne p̄bati pōt ecōlo p̄dicta. q̄ dato q̄ inter. a. ⁊. c. finita eēt media īfinita. sequeret aliquod p̄dicatū mediū eē cōmū generalissimo. q̄d de oībus p̄dicatur intermedijs: q̄d īplicitū p̄dictionē. p̄batur p̄ia. q̄ p̄ceden

Posteriorum

do. a. c. ad aliqd intermedium eo magis cōe. ⁊ eodez mō ab isto medio ad aliud medium procedendo. ⁊ sic in infinitum. quare tandem deueniretur ad aliquod cōius. a. quod ponitur esse generalissimum. ⁊ vniuersaliter de omnibus intermedijs predicari.

C Neqz enim si aliquis dicat qz bec quidē que sunt. a. b. c. continentia sunt aduicem. qre necesse est media eē finita. illa uero nō accipere nihil differt. quod utiqz accipio eoz q̄ sunt. b. erit ad. a. aut ad. c. aut infinita media aut non. a. aut si quo iam primo sunt infinita. siue statim siue nō statim nihil differt. q̄. n. sunt post hoc infinita sūt.

C Posset aliquis dicere qz ratio prius facta cōcludat: supposito qz extrema ⁊ media. s. a. b. c. sint psequēter entia. ita vt vni alteri sit primū. s. qz cum qui ponit infinita media inter. a. c. dicere qz ipsa non sint prima inticē: neqz p̄ter entia. qre ratio non videtur concludere. **C** R̄sident p̄s qz nihil refert siue media infinita inter. a. c. sūt p̄ter entia: siue non. si. n. accipiat aliqd intermedium q̄ omnia uocentur. b. o. ab isto medio ad. a. vel ad. c. esse media infinita: aut fin Aristō. nō esse infinita. si nāqz ab isto medio tā ad. a. qz ad c. essent solum finita media. tūc media oīa essent finita ⁊ nō infinita: q̄litercūqz ista media sint: siue sint statim vel nō statim. i. p̄ter entia vel non. qz qualitercūqz sit per ista procederet in infinitū i p̄dicatōibz i ascēdēdo. vt dscēdēdo ⁊ sic tādem ad alterum extremorum nō erit deuenire: qd̄ fuit p̄ncipale intentum. **C** Notandum primo qz contingit quedā media infinita esse p̄ter entia: quedam uero non. Exēplū primū. sicut infiniti numeri aduicē se habent. binarius. n. ⁊ trinarus se aduicē p̄ter habent. ⁊ quaternarius cūz trinario. ⁊ sic in infinitum. ⁊ isti oēs medijs sunt inter unitatem ⁊ numerum infinitum. Exēplum scd̄i sicut infinita puncta in linea: ⁊ infinita entia in tpe. ⁊ infinita mutata esse i motu. quibuscūqz enim duobus p̄ctis datis in eadē linea recta: inter ea cadunt infinita puncta. quare vnum non erit p̄ter ens alteri. ⁊ eodem modo dicendum de instanti in tpe ⁊ de mutato esse in motu. **C** Dubitat. qz data. b. linea finita cuius extrema sint. a. c. iter. a. c. sunt infinita puncta. gō non repugnat extrema esse finita ⁊ media inter ipsa eē infinita. cuius oppositum asseritur in textu. S̄r̄ inter gradum vt duo ⁊ gradum vt octo caliditatis sunt medijs gradus infiniti. quare ⁊ c. nulla uero est in p̄posito d̄ria a quo p̄mū sci p̄iam? iter qd̄ ⁊ alter extremoz sint media infinita: siue sint media finita. **C** Ad hoc r̄sident cōiter: qz p̄cta in linea sunt solum in potentia: cum non sint actu separata. de talibus at medijs non loquitur hic Aristō. sed de medijs in actu. eodem modo dicerent de gradibus latitudinis. **C** Alr̄ dicūt alij qz Ari. loquitur de medijs que essentialē ordinem iter se habent: ita vt transiens per ista media distincta p̄transire debeat per qd̄libet illoz. ⁊ sic se aduicē habent p̄dicata inter generalissimū ⁊ sp̄alissimū. non se autem habent sic puncta in linea. non enim essentialiter aduicē ordinant: cum sint individua eiusdem sp̄ci. neqz transeuntē per lineam o. sigillatim quēlibet p̄ctuz p̄transire. qm̄ ad nullius puncti p̄transitum p̄cise apponitur tempus. Eodē mō r̄sident de gradibz. inter graduz vt duo ⁊ gradū vt octo.

C Manifestum autē ⁊ in priuatiua demōstratiōe quoniam statur. Si quidem statur in prediatiua statur in n̄risqz. Si ab ultimo. n. non cōtingens neqz in sursum ab eo in quo statur ire in infinitum. Dico autē in quo statur qz ipsum q̄ dem in alio nullo est. sed in illo aliud ut. c. Neqz a primo in id in quo statur uel ut ultimum. dico autē primum qz ipsum quidem de alio. sed de illo nullum aliud. Si igitur bec erit in negatiue stabitur.

C Ostendit qz si non est procedere in infinitum in affirmatiuis predicationibus siue demōstrationibus qz neqz in negatiuis est procedere in infinitum. ⁊ primo proponit qz intendit. scd̄o probat intentum ibi: Tripl̄r enim demōstratur non esse. tertio remouet quandam capillationem ibi. Ad manifestum est autē. Non igitur primo conclusionem istā qz si in affirmatiuis demōstrationibus est status quo ad vtrūqz extremum. etiam in negatiuis est status. ⁊ non p̄cedetur in infinitum. vbi gratia si p̄cedendo ab ultimo in quo statur non contingit sursum ascendendo p̄cedere i infinitum. neqz e contra a primo in deorsum p̄cedere ad vltimum in infinitum. sed semper erit status. s̄r̄ in negatiuis erit status. Et per vltimum in quo statur inquit p̄s intelligo illud qd̄ est in nullo inferiori in ipso uero est aliqd̄ superioris. ⁊ sit tale sp̄alissimū. illud autē appello p̄mū qd̄ de alio inferiori predicatur. nullum autē de ipso tāqz superioris predicatur. sicut generalissimū.

C Tripliciter enim demōstratur nō esse. aut. n. i quo est. c. b. oī inest. S̄z i quo ē. b. nulli iest. a. Ip̄sus quidem igitur. b. c. Et semper alterius distātie necesse ē ire i immediata. prediatiua. n. bec distātia. sed alterum manifestum qz si in alio nō ē priori ut i. d. hoc idigebit in omni. b. eē. ⁊ si iteruz i aliquo ipso. d. priore nō fuerit illud indigebit i omni. d. esse. Quare quoniam in deorsum statur ⁊ in sursum stabitur: ⁊ erit quoddā p̄ncipium in quo non erit. a.

C Probat intentum p̄mo in p̄ma figura. 2° i scd̄a ibi. Itēz si. b. 3° in tertia ibi. Tertius autē est ⁊ c. Primo igitur dicit qz p̄posito negatiua tripliciter potest demōstrari. qz. si in tribus figuris. vno quidē modo in p̄ma. arguendo sic. nullus b. est. a. omne. c. est. b. ergo nulli. c. est. a. siue in terminis domesticis. nullū corpus aiatum est q̄titas. oīs homo est corpus aiatum. ergo nullus hō est quantitas. si igit ista in noz. omne. c. est. b. siue oīs homo ē corp^o aiatū: fuerit mediata. q̄tācūqz distātia fuerit inter subm̄ ⁊ prediatiua: tūc ad immediata reducetur. qz iam supponitur in affirmatiuis non esse p̄cessum in infinitum. ⁊ ista minor est affirmatiua. s̄z si ista maior. nullū corpus aiatū est q̄titas. nō fuerit immediata hoc erit: qz q̄titas ab alio p̄s remouet qz a corpore animato: sit igit illud. d. siue corpus. ⁊ tunc o. d. siue corpus affirmatiue p̄dicari de corpore animato ⁊ in tali p̄dicatiōe erit status. cum sit affirmatiua. si vō quantitas ad huc ab alio p̄s remouet qz a corpore o. illud de corpore p̄dicari sicut est substantia cū igit sic ascēdēdo i affirmatiuis p̄cedamus in quibus ad aliqd̄ supremū erit deuenire ⁊ sicut in eis stat in deorsum. sic etiam statur in sursum. sequit qz erit ad aliqd̄ primum deuenire a quo p̄mo quantitas remouetur sicut hic. nulla suba est quantitas. quare in negatiuis erit status.

C Iterum si. b. quidem i oī. a. ⁊ in. c. autem nullo. a. in. c. nullo erit. Iterum hoc si o. mōstrare manifestum est. quoniam aut per sursum modū monstrabitur aut per hunc aut per tertium. Pri mus quidem igitur dictus est. Secundus autē demōstrabitur. Si autem p̄tqz demōstrabitur qz ut. d. in. b. omni est. in. c. autem nullo. Si necesse ē aliquid esse in. b. ⁊ iterum si hoc in c. non erit. Aliud uero in. d. qz in. c. non ē. Igit qm̄ esse sp̄ in superiori statur stabit ⁊ non esse.

C Probat intentū in scd̄a figura. facto enim isto syllogismo in scd̄a figura. omne. a. est. b. nullum. c. est. b. ergo nullum. c. est. a. siue in terminis domesticis. omnis homo est animal. nulla quantitas est animal. ergo nulla quantitas est homo si ista minor: negatiua. nulla quantitas est animal. nō

fit immediata: sed oporteat eam demonstrari. aut igitur p
 modum superiorum demonstrabitur. s. per primam figu
 ram. aut per secundam. aut per tertiam. quo ad primam figuram
 est dictum prius. si vero demonstratur in secunda oportebit aliquid
 accipere quod predicatur affirmative de animali et remouea
 tur a quantitate. sicut hic omne animal est corpus animatum.
 nulla quantitas est corpus animatum. ergo nulla quantitas
 est animal. sit igitur corpus animatum. d. et si hec negatiua
 nulla quantitas est corpus animatum. indigeat probatione:
 eam probabimus in secunda figura per aliquod superius ad. d.
 siue corpus animatum. et sic ascendendo semper accipimus
 predicata de se inuicem affirmative predicantia. cum igitur i
 talibus non sit procedere in infinitum. sed in ascendendo sit
 status sequitur quod in demonstrationibus negatiuis non erit
 procedere in infinitum. **C** Dubitatur. quod demonstrando i
 secunda figura sic. omnis homo est animal. nulla linea est animal.
 ergo nulla linea est homo. ista minor non solum demonstrari
 potest per superiora ad predicatum. sed etiam per superiora
 ad subiectum. Ari. vero solum dat modum demonstrandi
 per superiora ad predicatum. quare est insufficientes. **C** Rade
 tur dupliciter. primo quod intentio principalis. Ari. erat ostend
 dere. quod si in affirmatiuis non sit procedere in infinitum qu
 tum ad media quod non proceditur in infinitum. et ideo in p
 cedenti parte ostendens in prima figura reductionem alicu
 tus negatiue ad immediata semper accepit superius ad me
 dium. sicut in presenti parte docet procedere ad immedia
 ta per superiora ad predicatum: quod est medium in secunda fi
 gura. sed si acciperentur superiora ad subiectum non fieret pro
 cessus quantum ad media. sed quo ad minorem extremita
 tem. quare etc. **C** 2° respondetur quod cum primus syllogismus quez
 Ari. format in secundo modo. et sic fit. omnis homo est animal.
 nulla linea est animal. ergo nulla linea est homo. intendit quod
 si minor negatiua debeat in eodem modo ad immediata; redu
 ci. oportebit procedere per superiora ad predicatum. da
 ta enim ista minori. nulla linea est animal. non potest fieri pro
 cessus per superiora ad lineam. nisi i prima figura vel i primo
 modo et sic fit in prima figura in secundo modo. nulla quantitas
 est animal. omnis linea est quantitas. ergo etc. in primo secunde sic.
 nullus animal est quantitas omnis linea est quantitas. ergo etc.
 sed in secundo modo talis processus seruari non potest. quod tunc
 oporteret superius ad lineam de animal affirmative predicari i p
 positioe maiori. **C** Colliguntur iste resolutiones de mente Alberti.

C Tertius autem est si. a. in. b. omni in. c. vo
 in nullo sit. b. Non in omni sit. c. in quo est. a.
 Iterum autem hoc aut per superiora dicta aut si
 militer demonstrabitur. illo tamen modo statur.
 Si vero sic est accipiatur iterum. b. in. e. esse in
 quo. c. non in omni. e. et hoc iterum similiter. quoniam
 autem concessum est stare et in deorsum manifestum
 est quod stabit et in. c. quod non est.

C Probat intentum in tertia figura. si namque formetur iste
 syllogismus in tertia figura. nullus. b. est. c. omne. b. est. a. ergo ali
 quod. a. non. c. siue nullum animal est quantitas. omne animal est corpus
 animatum. ergo aliquid corpus animatum non est quantitas. et maior
 sit probanda. aut igitur hoc fiet per primam figuram. aut per
 secundam. aut tertiam. de prima. et secunda dictum est prius: si vero p
 tertiam hoc erit particulariter ipsam concludendo. quod tertia figu
 ra non concludit vniuersaliter. hoc autem fiet accipiendo aliquid
 de quo predicabitur animal. et a quo quantitas remouebitur: vt
 arguendo sic. nullus homo est quantitas. omnis homo est
 animal. ergo aliquid animal non est quantitas. siue formando
 syllogismus in penultimo modo: vt magis sonat textus. aliquid ho
 mo est quantitas omnis homo est animal. ergo etc. et eodem modo viteri
 procederet. si sub illo medio aliquid inferius assignaretur. cum igitur
 sic procedendo fiat processus in affirmatiuis sicut descendit
 sum: et in talibus presupponitur esse statum in deorsum. se
 quitur etiam quod in negatiuis erit status. **C** Dubitatur. quod iste
 modus probandi istam maiorem negatiuam non est modus reduci
 ad immediata. sed potius ad magis mediata: magis enim me

diata est ista propositio. nullus homo est quantitas. quod ista.
 nullum animal est quantitas. et sic modus Aristote. non est ad p
 positum suum. **C** 2° dubitatur quod videtur quod non solum assumen
 do inferi. sed etiam superius probari possit arguendo in vl
 timo tertie figure. nulla suba est quantitas. aliquid suba est animal.
 ergo aliquid animal est quantitas. que. Aristote. est diminutus. **C** 3°
 videtur quod quocumque medio concludatur ista negatiua in tertia
 figura: non tamen probatur ista que prius probanda erat. solum
 cet vniuersalis: sed solum particularis. que iste modus non est
 convenienter positus. **C** 4° dubitatur. nunquid ad istam p
 banded in tertia figura accipere possimus superius vel infe
 rius ad predicatum. **C** Ad hec respondetur primo ad secundam: quod
 licet ista propositio particularis aliquid animal non est quantitas. p
 tale superius probari possit. hoc tamen non contingit in eodem
 modo tertie figure: siue in modo tertie figure habite mino
 rem vltimam de quo Ari. intendit. Si enim assumeretur pro me
 dio corpus animatum. tunc minor esset falsa in secundo tertie. v3.
 omne corpus animatum est animal. eodem modo si formare
 syllogismus in bocardo. **C** Ad primam dicitur quod a superiori
 ad inferius procedendo vsque ad spatiosissimum procedit ad im
 mediata. eo quod vltimum in descensu est primum in ascensu. que p
 positio ista reddet immediata in qua dicitur est ad spatiosissimum.
 hec responsio non placet. imo videtur omnino extra intentionem
 Ari. **C** Aliter respondetur quod non erat intentio principalis
 Aristote. hic ostendere. quod in negatiuis sit deuenire ad me
 diata. sed quod sicut in affirmatiuis ascendendo vel descenden
 do non datur media infinita presuppositis extrinsecis. sic et in ne
 gatiuis non dabitur media infinita. hoc est responsio Alber
 ti: qui viterius addit quod per tertiam figuram non potest media
 ta propositio ad immediata reduci. **C** Ad 3^{am} concedit sicut
 argumentum probat: quod non est ista et propositio que prius
 assumit et postea concludit. sed sufficit Aristote. quod si aliquo
 modo concludi potest in tertia figura solum particulariter co
 cludere et per processum in tertia figura. tandem esse sta
 tus. **C** Ad vltimum dicitur primo quod negatiua probanda in ter
 tia figura ex veris primis concludi non potest assumendo i
 ferius ad predicatum pro medio. eo quia tunc oporteret illud
 predicatum in minori propositione. aut vlt aut particulariter a
 suo inferiori remoueri. vt patet discurrenti per omnes mo
 dos negatiuos tertie figure. et sic maior esset falsa. **C** Dico
 2° quod per superiora ad predicatum concludi potest. et hoc p
 illud modum solum est particularis negatiua. videlicet arguendo
 sic: animal non est homo. animal est corpus animatum. ergo
 aliquid corpus animatum non est homo. hoc tamen non conti
 geret de negatiua propositione in terminis diuersorum predi
 camentorum. de quibus maxime Aristote. hic intelligit. quod tunc mi
 nor cum sit maior esset falsa. vt patet discurrenti.

C Manifestum autem est quoniam et si non vna
 via demonstratur. sed omnibus aliquando qui
 dem ex prima figura. aliquando vero ex secunda aut
 tertia quoniam et sic stabitur. finite enim sunt vie.
 finita autem finite multotiens sumpta. finiti ne
 cesse est omnia. Quoniam quidem igitur in priuatione fig
 dem et in esse statur manifestum est.

C Potest aliquis dicere quod licet in demonstrationibus negatiuis
 aliquando sit status ubi fiat demonstratio in vna figura tertia.
 ubi tamen nunc in prima demonstratur. nunc in secunda: nunc in tertia
 contingit in infinitum abire. hoc remouet philosophus arguendo sic. ex
 finitis finities sumptis non resultat infinitum. sed solum finitum:
 cum igitur finite sint figure syllogismorum. et in quolibet figura sint
 processus finiti quibus negatiue demonstratur. sequitur quod
 aggregatum ex omnibus processibus trium figurarum erit
 finitum. et vltimate concludit. quod si in affirmatiuis demratio
 nibus erit stat. etiam erit stat. i negatiuis.
Ed quod in illis logice aliquid quidem
 speculentur hoc manifestum sit. In
 his quidem igitur que i eo quod quid
 est predicatur patet est. si. n. est diffini

Posteriorum

re aut si notum est qd quid erat esse. infinita autē non est transire.

C hoc est tertius capitulum huius tractatus in quo Ari. per rōnes quasdam cōes probat in predicamentis non eē processus in infinitum. Sed o premitit quedam necessaria ad pbandum intentum ibi. **U**lt. autem sic dicimus. **T**ertio probat vlr in predicatis affirmatiuis non esse pcessus in infinitum ibi. **A**mplius si hoc nō est. **P**rimo ergo dicit qd manifestum est qd quidam per logicas rōnes speculantur in illis. scilicet affirmatiuis qd non si pcessus in infinitū.

Necessē ē ergo finire i eo qd qd est p̄dicatā.

Et postea intendit conclusionem istam. necessē est quidi tatina predicata esse finita. et per consequēs in predicatis qd ditatiuis seu diffinitiuis non contingit procedere in infinitum pbatur. qd diffinitio datur causa innotescendi. sed intellectus cognoscere non potest infinita. igitur non contingit infinita esse predicata diffinitiuā. maior de se patet. et minor: sicut p̄. quia intellectus non potest infinita pertransire. quare concluditur qd solum sunt finita. **N**otandum qd per ratiōes logicas Aristo. hic intelligit rationes ex quibusdam cōibus procedentes de quibus logica cōsiderat. aut per rōnes logicas: vt Albertus exponit intelligere possumus eas que per modū intentionis pcedunt. analetice vero dicit que pcedunt via iudicij principiatum in sua principia resoluendo.

Notādū 2° qd si q̄s p̄fecte cognoscere d̄z diffinibile p̄ ei^o diffinitionē. ōs si pars diffinitionis sit diffinibilis cognoscere per eius diffinitionem. et sic vterius ascendendo. cum igitur non contingat intellectum in infinita cognoscendo pertransire: sequitur qd vel diffinibile non poterit complete diffinitue cognosci vel qd in talibus predicatis diffinitiuis non sit in infinitum abire.

Universaliter autem sic dicimus. **E**st. n. ue/ re dicere album ambulare et magnū illud lignū esse: et iterum lignum magnum esse et hominem ambulare. **A**lterum igitur ē d̄re sic aut illo mō.

Cum enim album quidem esse dico lignū: tūc dico qd cui accidit album eē lignum est. s̄z non quod subiectum ligno album sit. **E**t nāq̄ neq̄z qd album ē. neq̄z quod vere albū aliquid factū est lignum quare nō est hoc secūdū se sed aut se cundum accidens. **C**um vero lignum album eē dico non qd alterum aliquid sit albū. **I**lli autē accidit lignum esse. **U**t cum musicum album eē dico. tunc enim quoniam homo est albus cui accidit musicum esse dico. **S**ed lignum est subm quod vere factum est album non qd aliud aliter q̄z quod vere est lignum aut lignum est aliquid. **S**i igitur oportet nomia ponere sit sic dicere predicari. **S**ed illo modo aut nequaquam predicari aut predicari quidē nō simplr est sed aut s̄z accidens predicari. **E**st aut tanquā album quidē qd predicatur. sed sicut lignum est de quo predicatur. **S**ubiiciatur igitur predicatū predicari sem per de quo predicatur simplr. sed non fm acci dens. **S**ic. n. demonstrationes demonstrant.

Premittit qdam vltima p̄posito suo: **P**rimo p̄mittit distinctionem p̄dicatoz p̄ accēs a predicatis s̄z se. 2° disti guit predicata per se ibi. **O**mnare at in qd qd ē. **D**icit igitur p̄mo qd de vniuersalibus et vlt̄er de oibus p̄dicatis ostē dere possum non esse p̄cessum in infinitū. **D**einde ponit hāc distinctionem. triplex est predicatio per accēs. quedam in qua predicatur accēs de accidente. sicut hic album ambulat. quedam in qua substantia de accidente predicat. vt hic illud magnum est lignum. **T**ertio est in qua accidens p̄-

dicatur de suba. sicut in hac propositione. homo est ambu lans. modi autem isti predicandi inter se sunt alteri sine di uersi. qd quando substantia de accidente p̄dicatur: sicut hic album est lignum: tunc nō denotatur album esse sub ligno sed qd illud cui accidit album est lignum. album enim ligno comparatum non est subm cui accidat lignum. neq̄ etiam illud quod est vere aliquid album fm qd huius est subm transcendens qd sit factum lignum. quare concluditur qd al bum non est subm proprie sed solum s̄z accidens. quādo autem accidens de suba predicatur. sicut in hoc exemplo. li gnū est album: non denotatur qd album sit aliquid aliter cui accidit esse lignum. sicut denotatur per modum p̄dicati in quo predicatur de illo ligno cui accidit esse albū. **Q**uando vero accidens de accidente predicatur. vt cū di co musicum est albū. idēz dicitur sicut prius. per istā enī predicationem denotatur: qd homo cui accidit musicus esse est album. et sic musicum non est subm fm se sed per acci dens: lignum vero est vere subz. sicut in ista. lignum est al bum est. n. subm quod vere factum est albū. **E**t non qd il lud qd est vere lignum. aut lignum aliquid particulariter sit positum alterum cui accidat. et postea subdit Aristote. si igitur oportet nos imponere nomina quibus proprie intē demus vt ista sola dicatur predicatio: que hoc modo est. p̄ prie predicatio. s. quando illud quo accipitur pro subiecto est vere subiectus. et quod accipitur pro predicato est vere predicatum. alio autēz modo non dicatur aliquid predicari vel si dicatur predicari. hoc non erit simpliciter sed per acci dens. hoc est fm quid et improprie. illud igitur quod vere et proprie predicatur: est sicut album. et qd vere et proprie subiicitur est sicut lignum. p̄supponatur ergo qd in sequē tibus solum illud de aliquo dicatur predicari. quod de ipso simpliciter et proprie predicatur. et non secundum accidēs et improprie. et hoc rationaliter supponere debes. loqui mur enī hic de materia demonstratiua. demonstrationes vero soluz talibus predicationibus vtuntur. **N**otandūz p̄mo de mente cōmuniter exponentium. qd licet predicte predicationes sint per accidens. aliqua est tamen plus et ali qua minus. nam cum accidens de accidente predicatur: vt musicum est album: ē triplex habitudo per accidens. p̄mo quia subiectū per accidens comparatur substantie que est subiectum musicæ. 2° quia predicatum per accidens cō paratur substantie que est subiectum albedinis. verbi gra tia. fortis. 3° subiectum per accidens comparatur predica to. vt musicū albo. quando vero substantia de accidente p̄ dicatur: sicut albū est lignū. duplex est habitudo per acci dens. p̄mo quia subiectū. s. albū per accidens substantie cō paratur. verbi gratia. forti: subiectū predicato comparatur tanq̄ accidens. p̄dicatū vero non accidentaliter inest alteri. vt p̄. **S**ed q̄s accidens de substantia p̄dicat. ibi est sola vna habitudo p̄ accidens. s. cōparando subiectū ad predicatū. **E**t addit quidam aliq̄ inest alia habitudo. cōparādo. sci licet predicatū substantie siue cui accidit. sed hoc mihi vide tur frustra postq̄ per totā propositionem illud denotatur. sed licet h̄ vera sint. non tñ hoc Aristo. p̄ncipaliter intende bat. sed intendebat principaliter distinguere predicationem proprie sumptā ab improprie sūpta: quaz tñ quelibet ē per accidens. volens istā esse p̄dicationē p̄prie. in qua subiectū s̄z se ē subz: et nō ratione alterius essentialiter ab eo. et p̄di catū s̄z se ē p̄dicatū. sicut hic. homo est albū. licet enī homo subiiciat albū. quia aliq̄s ei^o individū. vt for. cidē subijci tur. non tñ for. essentialiter ab hoīe d̄t. rōnabiliter autē pre dicta p̄dicatio propria d̄cti debet. quia de ratione predica tionis proprie est. vt subm vere comparetur predicato tan q̄ materia: predicatum vero subiecto tanq̄ eius forma: si cut aut in p̄posito contingit. qm hō est materia: subiectiua albedinis: album vero dicit formam subo suo inherentes. istā aut improprie appellat p̄dicationē in qua subiectum non fm se est subm. sed rōne alicuius cui accidit. aut predi catum non s̄z se comparatur subiecto vt vere predicatus: q̄lter accidit in alijs duabus predicationibus. vt album est hō. et albū ē musicū. qd neq̄z albū fm se ē subiectū. neq̄z p̄ dicatū. scilicet homo vel musicū ē vere predicatus respectu

albi & hoc rationabiliter. quia albu non est materia respectu hominis aut musici: aut homo vel musicum forma respectu ipsius propter hoc Aristo. dicit. qd ibi est simpliciter predicari. homo est album. ibi vero per accidens. album est homo. & per simpliciter predicari intelligit proprie predicari. sed per accidens accipit. pro improprie predicari. Et ideo dicit inconueniens qd ibi non accipitur predicatio per se altero duorum modorum quibus dictum est superius. s. quando vel predicatum e de essentia subti. vt homo e animal rationale. vel quando predicatum egreditur a substantiis subiecti. vt homo est risibile. sed hec dicitur predicatio per se. qz pprie sumpta: Nota tamen qd Ari. no dic per se: sed dicit simpliciter. Idanc etiam pdicatione supra pprie quidam directa appellant. sed impropria dicunt indirectam. & hoc ronabiliter quonia pprie sumpta rectus seruat ordinem pdicationis. sed impropria non lz quida le dicit arguant contra hoc dicentes: qd si hec esset indirecta. album est musicus. eius conuertens scilicet. musicum e album. esset directa. sed pz parz itelligeti. qz psequencia non valet. **¶** Substat circa dicta. quia hec est propria predicatio. albedo est color. & tali potest vti demonstrator. vt patet in qua tamen accidens de accidente predicatur. ergo dea superius non videntur vera. maior patet. cum genus d specie pprie pdicetur & subiectum sit vt materia respectu predicati: predicatum vero forma. **¶** Secundo in hac ppositione. linea e recta: vel curva. vel triangulus habet tres: pdicantur accidens de accidente. & tamen est ppria. vt de se patet. talibus etiam vtitur maxime demonstrator. in quibus passiones de subiectis proprijs predicantur. qre rē. **¶** Forze dicitur qd dictum Aristo. intelligitur vbi accidens concretum de accidente concreto predicatur. & sic non est in predictis. Contra. quia alique passiones de corpore mobili pdicantur de propria pdicatione. lz tam subiectum qd predicatum sit concretum. Itz de linea visuali & de numero sonoro concrete sumptis: que passiones concrete predicantur. que in arithmetica & perspectiua considerantur: & hoc pdicatione ppria. vt patet. ergo responsio nulla. **¶** Tertio arguit sic. hec est pdicatio ppria. album est coloratum. sic etiam ista: albedo e color. vbi tamen accidēs de accidente pdicatur vtriusqz concrete sumptis. vt patet. **¶** Ad hec respondetur. qd cuz Aristoteles. hic loquitur de pdicatione i qua accidens de accidente predicatur. intelligit de pdicatione accitis qd distinguitur cōtra pdicationes spci generis. & differentie. & proprijs. sicut etiā loquitur. **¶** Porphyrius i vniuersalibus suis & talis rationabiliter dicitur predicatio per accidens predicte autem pdicationes sunt per se in primo vel scdo modo. scdo itelligit Aristo. vt plane patet in textu de pdicatione accidentis de accidente. qd fm se no fit subiectum. s. ratione eius accidit. qd in predictis ppōnib⁹ no contingit. linea. n. fm se est subiectum rectitudinis: & albedo coloris. vt patet. & corpus mobile respectu suarum passionum. & sic de alijs. **¶** Ad vltimuz dicitur quidam qd in ista. album e coloratum. album fm se e subiectum: quāuis enim respectu musici non sit fm se subiectum. respectu tñ superioris generis quale est coloratum subiectum fm se dici pot. & ex hoc concludit talem esse pdicationem per se in primo modo. Ego vero pnto qd illud non pūincit vt ista sit pdicatio per se in primo vel scdo de quibus superius dicebatur. sed concedi potest ipsam esse pdicationem pprie sumptam: eo qd album ratione accidentis per ipsuz importati est subiectum accidentis importati per predicatuz. & loquitur hic de subiecto proprio ppositionis. quāuis oppositum huius inbentionis si quis velit probabaliter pot: qm album non e subiu colorati fm qd album. sed hoc e ratione subiecti cui accidit.

¶ Quare autem in quod quid est aut quoniam quale aut quantum aut ad aliquid aut faciens. aut patiens. aut ubi. quando cum unum de uno predicabitur.

¶ Distinguit predicata fm se. & primo illa distinguit fm diuersa genera. scdo ipsorum predictorum dfarum ostē

dit ibi. Amplius substantiam qdem rē. **¶** Primo igitur inquit Ari. qd predicatio pprie sumpta: de qua dictum e: multipliciter diuidatur fm diuisionem predicamentorum. quedam. n. e in qua substantia predicatur vt homo est animal. quedam in qua predicatur quantitas vt sor. est qstas. alia in qua qualitas predicatur. vt homo est alb⁹. & sic dicitur de alijs pdicamentis. sicut sunt ad aliquid agere: patet: vbi quando rē. **¶** Notandū qd ista particula qd vnum de vno predicatur. multiplicem recipit expositionem. quidam eni exponit quando. s. vnuocum de vnuoco predicatur. qm predicatio equiuoca e non sit predicatio vna sed plures. a consideratione nostra posterior: istica excludi debet. neqz pdicatio ppria dici meretur & talis non est predicatio in quid vel quale vel qstū rē. **¶** Hec expositio multū est apprens. pot tamen aliquis instare qd Aristo. hic diuidebat pdicationem pprie sumptam fm genera predicamentorum. sed predicatio equiuoca e non sit proprie sumpta quare tñc frustra addidisset illam particulam. cum vnum rē. **¶** Scda expositio distinguit qd propria predicatio est aliquo decem predicamentorum qd est in qua vnum tantum de vno predicatur. & talis dicitur pdicatio absolute in quid vel quale vel qstū rē. que vero est in qua plura diuersorum pdicamentorum de vno predicantur. & talis dicitur pdicatio absolute sicut hō e animal qstū. aut animal album. & talis non dicitur predicatio in quid vel quale rē. sed e pdicatio in quid qstū. aut in quid quale. & sic de alijs. & hoc est qd Aristo. hic intendit. **¶** Tertia expositio dicit qd Aristo. per predicari vnum de vno intelligit illud qd fm se predicatur & no gratia alterius. nam quid. scilicet accipiat predicari de vno idest de eo qd fm se subijcitur & non gratia alterius cui accidit. sicut in hac ppositione: sor. est albus in ista vero album est sor. lz album non fm se subijcitur. sed ratione substantie cui accidit. sor. etiam non fm se predicatur. sed ratione colorati vel alicuius talis. qd accidit sor. hec expositio no apparet multum ad mentē Aristo. **¶** Alij vero vario modo dicebant. pmo ex parte pdicationis. sicut. n. ppositio ples non est ppositio simpliciter. sic non e pdicatio simpliciter de qua demonstrator intendit. & vident ibi velle qd ista sit pdicatio plures. homo est animal musicus. non est verum. licet enim predicatum non sit oratio simplex. no tñ est equiuocum vt patet. secundo ex parte demonstratiōis quia demonstrator in vna demonstratione vnum tantū medium assumit & vnum subiectum & vnam pdicationem tantuz vnum enim medium no est adequata causa nisi vnus. & sic oportebit in premissis & conclusionē demonstrationis vnum tantū de vno predicari. Tertio ex parte diffinitōis qz soli⁹ incompleri e diffinitio & non compleri. vt pz. 7. metaphy. quare non diffinitur homo alb⁹. neqz aial musicum. sed licet ista vera sint non multum tamen vidēt ad mentē Aristo. in hac enim ppositione. homo e albus. dicitur sic Aristo. predicari vnum de vno. que tamen nullo modo pertinens est demonstratori.

¶ Amplius substantia quidem significantia qd vere illud est. aut qd vere illud aliquid est de quo predicantur significant. Quecūqz uero no substantiam significant sed de alio subiecto dicuntur quod nec vere est illud est. neqz quod vere illud aliquid est accidentia sunt. ut de homine est album. non enim est homo neqz qd vere album e. Neque qd vere album aliquod est. sed animal forsā. quod vere enim animal est homo. e. Quecūqz uero no substantia significant oz de quodam subiecto predicari: & no esse aliqd albū qd cum alterum aliquod sit album est.

¶ Primo ostendit dnam predictorum. 2o ostēdit qd daz obiectionem ibi. Spēs eni gaudeant rē. **¶** Primo igit Ari. hāc distinctōez intendit. qd dam e pdicatus subale & quōdam accidentale. pdicatum subale aut pdicatur de eo qd e

Posteriorum

vere illud. i. de subiecto secū subalterner convertibili. sicut hic homo est rationale: vel homo est animal rationale. aut de eo quod est aliquid illud. i. de subiecto. qd̄ ē aliqd̄ predicati: qz scz pars eius subiectiva. sicut hic. homo ē animal. predicata vero accidentalia sunt que non significant subas. sed dñr de subiecto quodā. qd̄ enim vere ē eētialr ē predicatū non ē aliquid eius predicati. sicut hic homo ē albus. sed dicēdo hō ē aīal. sub; ē aliquid predicati. cū sit eius pars subiectiva: et ē vere animal. cū animal sit vera eētia ipsius. bis tamen nō obstantibus si ea que p̄ accidens predicantur debeāt proprie et simpliciter predicari. o3 ne de aliquo subiecto predicetur. s3 se: non rōne alterius subiecti cui accidit. vt cū dī. homo est albus. predicat albū de hoīe. nō rōne alicuius alterius subiecti cui homo accidat. vt satis patet. ¶ **N**otandum q̄ ista particula. aut vere illud est aut illud aliquod. a quibusdam alijs aliter introducit. videlicet q̄ predicatum substantiale aut vere et convertibiliter est totum subiectum. quia. s. ei comparatur tanq̄ totum. sicut diffinitio. aut est aliquid illud scilicet. quia comparatur ei tanq̄ pars diffinitiva. sicut gen⁹ et differentia. quoz vtrunq̄ respectu diffinitio se habet. vt ps. i3 genus sit tanq̄ pars materialis. differentia vero tanq̄ formalis. i3 iste dne expōnes non contradicant. puto tamē p̄mam magis consonare textui Aristo. ¶ **S**ed cōtra dicta dubitat. qz videt q̄ diffinitio non sit predicatum. de quo Aristo. hic intendit. qz Aristo. loquitur de eo qd̄ predicat tā q̄ de vno: sed diffinitio non est quid vñ. cū dicat aggregatum ex genere et dīa. ergo et c. ¶ **C**o videtur q̄ genus non sit pars speciei: sed totū de mente porphyrii in vlib⁹ suis. ¶ **A**d p̄mam negetur. q̄ diffinitio non sit vñm predicatū. nō. n. aggregat ex terminis diversorum predicamentoz. cūz genus et differentia sint in eodē predicamento. et quia gen⁹ et dīa adinūcē iuncta se habent per modum materie et forme. q̄e vñm predicamentum vere constituere possunt. ¶ **A**d 2^m dicit. q̄ genus est totūz potentiale respectu sp̄i. et hoc voluit porphyrius. et ē pars eius s̄m q̄ diffinibilis ē. qz. i. substantiale ingrediens eius diffinitionē tanq̄ pars.

Species enim gaudeant. monstra enim sunt et si sint nihil ad rationem sunt. demonstrationes enim de huiusmodi sunt.

¶ **P**osset aliquis obijcere q̄ predicatū substantiale non ē vere et essentialiter idem cum subiecto. quia predicata substantia videntur significare quasdam ideas quas platonici ponebant que non sunt idem cum individuis suis: sed ab eis penitus separate. quare non sunt vere illud de quo predicantur. ¶ **R**espondet philosoph⁹ q̄ species: id est idee platonice gaudere debent: quia monstra sunt: id est non vere sunt: sed sunt signentum quoddā intellectus. et licet idee separate essent. nihil tamen deseruirent scienti et demonstrationi: eo q̄ scia et demonstratio solum de his vniuersalibus sunt que realiter idem sunt cūz individuis suis. ¶ **N**otandum q̄ quidam verba Ari. sic exponunt. gaudeant species. i. dimittantur quiescere idee platonis. monstra enim sunt. id est nullius vtilitatis. et ad nullum finem ordinate. si ne. qz sunt fragmenta intellectus. et sic videbatur Aristo. irridere platōicos. ¶ **A**lij honestiori modo exposuerunt: q̄ scilicet idee platonice gaudere debent. quia sunt entia valde nobilia. qz sunt vniuersales et imateriales. et sunt mōstra. i. demonstrationes et exemplaria hoz iferioroz. p̄mam expositionem puto magis cōsonā p̄cedentibus.

Ampli⁹ si nō ē hoc huiusmodi qualitas: et illud huiusmodi. Neqz qualitas ē qualitas. Impossibile est eque adinūcem predicari sic. Sed verum quidem contingit dicere. eque autem predicari non contingit vere.

¶ **H**ec est tertia pars p̄cipalis hui⁹ capituli i qua vniuersaliter probat non esse processum in infinitum i predicatis. et diuiditur in duas partes s̄m duos modos quibus p̄positum ostendit. sc̄da ibi. ¶ **T**ertius qdem tertius modus demonstrationis. ¶ **I**n p̄mo ostenditur i predicatis non esse p̄-

cessum in infinitum per modum circularis. 2° q̄ non s̄m recitandem. ibi. Sed quoniam neqz i sursum. ¶ **P**rima diuiditur i duas. quia p̄mo premitit quoddam. secundo probat intentum ibi. Aut enim sicut substantia. ¶ **P**rimo igitur intendit conclusionem istam. Quando aliquid de altero proprie predicatur: subiectum econverterso non proprie predicatur & predicato. et sic non equaliter inuicem predicatur. probatur. quia predicatum est tanq̄ qualitas subiecti. sed quando aliquid est qualitas alterius. alterum econverterso non potest eē qualitas illius. eo q̄ qualitatis non ē qualitas. contingit tamen vñm vere de altero predicari. et econverterso. s3 non equaliter. sicut enim hec est vera. homo est animal. sic etiam hec est vera. animal est homo. et sicut verum ē hominem esse album sic verum est album esse hominem. iste tamen non sunt eque predicationes: cum aliq̄e illarum sint proprie et directe. et alie improprie et indirecte. ¶ **N**otandum q̄ qualitas dupl̄r accipitur. vno modo stricte prout constituit predicamentum per se. et hoc modo accipit Aristo. i. predicamentis cum dicit: q̄ qualitas est s̄m quam quales dicitur. Alio modo large. et sic quelibet forma. sine substantialis sine accidentalis. et quelibet differentia q̄litas dici potest in tanta modum loquendi Aristo. i. quinto in metaphysice. vbi formam substantialem qualitatem appellat. et in predicamentis dicit substantiam sc̄dam significare quale quid. et Porphyrius dicit differentiam predicari in quale. ¶ **A**d p̄positum igitur per qualitatem Aristo. intelligit qualitatem secundo modo sumptam. predicamentūz enim proprie sumptum est tanq̄ forma respectu subiecti. et per consequens est tanq̄ qualitas sine dispositio respectu ipsius. sed nō eōtra. quia non contingit eōtra subiectum proprie predicari de predicato.

Aut enim sicut substantia predicatur ut est. aut cum genus sit. aut differentia potest predicari. Hec autem oīa ostensa sunt quoniam nō erunt infinita neqz in sursum. neqz deorsum. ut homo est bipes et homo est animal. hoc autem alterū ē neqz animal de hoīe. hoc autem de callia. hoc autem de alio in eo qd̄ quid est. Substantia quidem omne est diffinire huiusmodi. Infinita enim nō est transire intelligentem. quare neqz in sursum neqz in deorsum infinita sunt. Illam enim non est diffinire de qua infinita predicantur. Si quidem igitur genera adinūcem equaliter predicantur. erit enim ipsum quod vere ipsum aliquid ē. Et neqz tamen de qualitate aut aliorum nulluz nisi secundum accidēs predicatur. omnia hec. n. accidunt et de subiectis predicari.

¶ **P**robat intentum. et primo p̄mittit hanc distinctionem. omne qd̄ predicatur aut subalt̄r predicatur. aut alio modo. et si subalt̄r aut predicabitur sicut genus. aut sicut dīa. ostēdit autem est superius q̄ in his non est processus in infinitum: i. sursum neqz in deorsum. vbi gratia si quis diceret bipes ē hoīe predicari tanq̄ genus. et animal de bipede: et aliud de animali. et sic in infinitum. i. sursum autem si diceret hominē de callia tanq̄ de inferiori predicari et calliam de alio. et sic in infinitum deorsum dictū est q̄ omnis huiusmodi suba media hñs aliquod superius est diffinibilis. hoc autem non contingeret si supra sunt infinita habentia subalia predicata qz debite diffinientem o3 intelligendo pertransire oīa subalia predicata que sunt supra diffinitum. sed infinita non potest pertransire. quare relinquatur q̄ in sursum nō habet predicata infinita. et sili ratione p̄baretur q̄ in deorsum nō habet infinita relinquatur ergo si aliquo modo erat in huiusmodi predicatis p̄cessus in infinitum erit s3 circularis. Sed arguitur q̄ nō. quia sicut p̄supponebatur: genera et species non de se inuicem equaliter predicantur. qz si sic tunc

Illud qđ est sicut totum respectu subiecti esset ipsum aliquid: id est pars respectu ipsius. nam si animal eque predicaretur de homine et equo sicut homo est pars respectu animalis sic etiam esset contra. et hoc intendit per istam litteram. Erat enim ipsum qđ quid est vere ipsum aliquid neq; potest dici qđ sibi circumscriptum sit processus in infinitum in predicatis accidentalibus. q; qualitas et alia accidentia de subiecto predicantur. omnia namq; accidentia accidunt subiectis suis tanq; qualitates et dispositio ipsorum. et de ipsis proprie predicantur. non autem e contra nisi per accens. et improprie: hanc autem improprie predicacionem iam exclusimus a consideratione nostra. **C** Motandum qđ non quelibet subiecta est diffinitio. subiecta enim generalissima diffiniri non potest respectu generis defectu superioris per qđ possit diffinitio eius assignari. diffinitio etiam subiectis quecumq; sit illa non recipit diffinitio nem. q; cum diffinitio ex genere et diffinitio componatur diffinitio nostra. **C** sic esset processus in infinitum. sola igitur ista subiecta diffinitur que est species vel specialissima vel subalterna. et talis est directe media inter generalissimum et indiuidua. et hoc est qđ voluit philosophus cum dicit omnem huiusmodi subiecta diffiniri. **C** Dubitatur. q; videtur velle philosophus qđ ibi sit predicatio propria. homo est animal. et hic impropria. animal est homo. sed arguitur contra. animal est sicut in animalibus et per consequens homo sicut forma. sed est predicatum dicat formam et subiectum in directio: est predicatio qđ e converso et c. **C** Secundo dubitatur. q; videtur velle philosophus qđ in predicacione propria subiecti sit pars predicati. sed isto concessio sequitur qđ ista non est predicatio propria homo est animal rationale. siue homo est rationale. nam in qualibet istarum homo dicit totum. animal autem et rationale dicunt partes. **C** Ad primum respondetur aliorum responsionibus qđ animal absolute homini comparatum se habet per modum forme: si tamen diffinitio in diffinitione comparatur est tanq; materia respectu ipsius eo qđ per istam diffinitio contrahitur. et si dicitur qđ genus est pars speciei. quare hoc erit propria. animal est homo quod alij dicant respondetur negando antecedens. sed conceditur qđ genus est pars diffinitionis speciei. **C** Ad 2^m dicitur primo qđ partes illius diffinitionis non dicunt parte respectu subiecti. sed utrunq; dicit totum in potentia: differentiavero totum in actu: sed tam animal qđ rationale sunt partes illius diffinitionis. sed etiam concederetur tam animal qđ rationale esse partes. tota tamen diffinitio ex istis aggregata non dicit partem sed totum magis explicito qđ subiectis et per hoc utraq; istarum predicacionum erit propria et directa. **C** Secundo dicitur qđ aristoteles ibi solum comparabat predicaciones duas ad invicem. videlicet generis de specie et speciei de illo genere. quarum primam appellat propriam. quoniam predicatum est qualitas sine forma subiecti. et subiectum est pars essentialis eius non autem e contra. ut patet. quare argumentum non procedit.

C Sed quoniam neq; in sursum infinita erunt unumq; enim qđ predicatur significat aut quale aliquid. aut ad aliquid: aut quatenus aliquid. aut huiusmodi. aut que sunt in substantia. hec autem finita sunt et genera predicamentorum finita. aut enim quale. aut quatenus. aut ad aliquid. aut facere aut pati. aut ubi. aut quando predicabitur. **C** Obiectum autem est unum de uno predicari. Ipsa autem de ipsis quecumq; non aliquid sunt non predicari dicimus. accidentia enim sunt omnia. sed hec quod seipsum seipsum. alia vero seipsum alterum modum. **C** Hec autem omnia de subiecto quodam predicari dicimus. sicut accens autem non esse subiectum aliquid. **C** Nihil enim talium ponimus esse qđ non alterum aliquod esse dicitur qđ dicitur. sed ipsum in aliis et alia quidem de altero.

C Primo resumit quedam prius declarata. secundo exequi

tur probando intentum sibi. **C** Neq; in sursum. **C** Primo igitur dicit qđ predicata in infinitum non procedunt in sursum nec in deorsum. nunc declaratur et premititur primo qđ omne qđ predicatur aut significat qđ: aut quale. aut quatenus: aut aliquid huiusmodi. aut etiam significat ea que sunt de substantia rei quam diffinitione rei ingrediuntur essentialiter. hec supposito patuit prius. secundo premititur sicut prius dictum est qđ subiecta predicata sunt finita et genera predicamentorum sunt finita. sunt. n. solum decem utputa: aut quid. aut quale: aut quatenus: aut agens. aut passum. aut quatenus et c. **C** 3° premititur qđ in simplici predicacione de qua hic intelligimus solum predicatur unum de uno. hoc patuit superius. **C** 4° premititur qđ de accidente qđ non est aliquid subsistens nihil proprie predicatur. aliquid enim vel aliquid tale non potest esse proprie subiectum. omnia enim huiusmodi sunt accidentia concreta que sibi se subiecti non possunt quodam igitur sunt predicata sibi se ut quatenus vel substantiale predicatum vel accidentale de substantia predicatum. quodam vero sunt predicata sibi alterum modum. s. sicut accens. s. quatenus de accidente vel substantia vel accidens predicatum. ut aliquid est substantia. vel aliquid est musicus: huiusmodi omnia accidentia de ratione sui habent de quodam dicantur subiecto sed accedens non potest esse proprie subiectum neq; aliquid de ipso potest proprie predicari. **C** 5° n. proprie subiectum qđ se subiectum. et non dicitur tale ratione alterius qđ dicitur tale. sed hoc non competit accidenti. qđ accidens inest alijs et alia que predicantur de eo in finitum cui inest illud accens: ut albus est musicus. illud predicatum musicum inest illi substantie cui inest albedo. **C** Motandum qđ aristoteles. predictas suppones premititur propter canillationes quas adducere aliquis posset. posset enim quis dicere qđ licet in unoquoque predicato predicata substantia sint finita predicata tamen accidentalia sunt infinita ut sicut unum unum de altero predicatur. ut quantitas de substantia et qualitas de quantitate. et sic ulterius procedit predicata in infinitum. ad hoc igitur removendum supponit philosophus qđ predicata sunt finita. s. decem. et hoc erat per se notum et famosum apud omnes. **C** Secundo posset quis dicere qđ licet predicacione simplici non sit procedere in infinitum predicacione tamen composita contingit procedere in infinitum. cum enim accepte fuerint omnes simplices predicaciones quibus accidens aliquod de substantia predicatur contingit istas varijs combinationibus ad invicem combinari nunc duo. nunc tria. nunc plura ad invicem coniungendo. ut homo est animal quantum. vel animal est album. vel homo est album musicus. vel est animal quantum musicus. et sic ulterius vel posse procedere in infinitum. Ad hanc igitur remonenda canillatione dicit philosophus qđ ipse hic loquitur de simplici predicacione que proprie est predicacio. composita vero non sic propria est predicacio. Tertio cavillare potest aliquis qđ saltem in predicacionibus per accidens vel processibus in infinitum ut si primo accidens de substantia predicatur. deinde de substantia de accidente. et sic de infinitis. ut homo est album. album est homo. vel album est musicus. propterea dicit philosophus qđ tales predicaciones quibus substantia vel accidens de accidente predicatur non sunt hic appellande predicaciones. et istas excludit in consideratione premititur.

C Neq; in sursum ergo unum de uno neq; in deorsum esse dicitur. de quibus quidem enim dicuntur accidentia quecumq; in substantia uniuscuiusque sunt. hec autem non sunt infinita. sed in sursum ipsa quoque et accidentia utraq; non infinita sunt. **C** Necessesse ergo esse aliquid de quo primum predicatur et de hoc aliud: et hoc stare et esse aliquid quod non amplius neq; de alio priori neq; de alio aliquid prius predicatur.

C Huiusmodi probat intentum et iterum conclusionem istam. In predicacione propria et simplici in qua unum de uno predicatur non est processus in infinitum in sursum nec in deorsum. et quia superius probavit de predicacione substantiali: id nunc solum probat de accidentalibus dicens qđ ea de quibus accidentia predicantur sunt que pertinent ad substantiam rei. ut patet ex vltimo

Posteriorum

supposito. Substantialia autem subta sine predicata sunt infinita sicut dicit scda suppositio. sed tam substantialia subiecta q̄ accidentalia predicata neutra sunt infinita in sursum. & hoc probari potest ex premissis vniuersalibus. & substantialibus probatum est. de accidentalibus autem probatur. genera accidentium sunt finita. vt patet ex premissis. & in quolibet genere accidentis solum sunt finita predicata. eo q̄ in quolibet tali ḡna & sp̄s reperiuntur que quidditative de inferioribus predicantur. quare sicut in substantialibus predicatis nō proceditur in infinitum. vt iam est probatum. sic neq̄ ut accidentalibus erit processus in infinitum. quare vniuersaliter concluditur q̄ necesse est ad aliud devenire de quo aliud primo predicatur & sic erit status in infinitum deorsū cum anteq̄ de isto predicato aliquid predicabitur. similiter erit ad aliud devenire: de quo nō ampli⁹ aliquid predicabitur: neq̄ illud predicabitur de aliquo priori. & sic erit stat⁹ i sursum. **C** Motandum q̄ a quibusdam hec pars introducit vt Aristo. solum probet q̄ i predicatis per se secundi modi. s. in propriis passionibus non sit procedere in infinitū. dicitur enim in textu. de quibus quidem enim dicuntur accidentia quecumq̄ in substantia vniuersali q̄. i. in diffinitione in qua subiecta illorum accidentium ponuntur & hoc pertinet ad proprias passiones. Hanc expositionem videtur sequi Alber. & sic exponendo erit ista particula. neq̄ i sursum ergo & c. tāq̄ conclusio partis precedentis. in ista vero sequenti particula de quibus quidem enim & c. incipiet expositio predicta. & s̄ istam expositionem ratio aristo. sup hoc fundatur q̄ i diffinitionibus non est procedere in infinitum. subta vero i diffōne accidentiū ponit. s̄ de hoc amplius dicet i sequentibus & i questione.

C Unus quidem demonstratiōis modus dicitur hic. Adhuc autem alius. si enim de quibus que dam priora predicantur horum quidem demonstratio erit neq̄ possunt habere ad ipsa q̄ scire. Neq̄ hoc esse sine demonstratiōe. si autem hoc p hoc notū est. Hoc autē nescimus neq̄ meli⁹ habemus ad ipsa q̄ scire: neq̄ per hoc notum scimus.

C Pōit alium modum logicū probandi intentum. & primo pmittit que dam. scdo exequitur ibi. Si ergo est aliqd scire. Primo igitur dicit q̄ predictus modus est vnus motus logice pbadi intentum. Alius autē modus est ille q̄ nunc dicitur quod supponitur qdam. primo q̄ si qdam ppōnes fuerit habētes aliquas pōres q̄ per ista priora dmfantur.

C 2° supponitur q̄ propositione demonstrabilem nō melius cognoscere possumus q̄ per habitus. q̄ dī scire. p̄. q̄ sola principia indēfabilia sūt que melius cognoscūt q̄ sciendo. vt patuit i precedentibus. **C** 3° supponit q̄ huiusmodi demonstrabilia nō possumus scire nisi per demonstratiōem. patet q̄ demonstratio est syllogism⁹ faciens scire.

C Ultio supponitur q̄ si aliqd per alterū nobis fiat notū: & illd alterū neq̄ scimus neq̄ cognoscim⁹ habitu meliori q̄ scia non etiam scim⁹ illd posterius. & notanter dicit p̄s neq̄ melius & c. q̄ p̄missis demonstrabiles. per quas sciuntur conclusiones. cognoscuntur bitu q̄ est scia quoniam demonstrantur. **C** P̄missis vero idē demonstrabiles. que principia demonstratiōis nō capiunt. nō proprie sciūt. s̄ meliori habitu cognoscūt. q̄ scia q̄ ab Aristotele i precedentibus appellat intellectus.

C Si igitur est aliquid scire per demonstratiōez simpliciter & nō ex aliqb⁹ neq̄ ex suppone. manifestum ē stare predicamēta media. si enim nō steterint sed ē semper acceptio i superius oium erit demonstratio quare si infinita nō p̄git percurrere. quorum nō ē demonstratio nō sciemus per demonstratiōem. si igitur neq̄ melius habem⁹

ad ipsa q̄ scire: nō erit aliquid scire per demonstratiōem simpliciter sed ex suppositiōe. **L**ogice quidem igitur ex his utiq̄ aliquis credet de eo q̄ dictum est.

C His suppositis consequenter p̄s probat hanc conclusionem. In predicationibus esse processū in infini⁹ demonstratiōis est status. probat sic. contingit aliqd scire per demonstratiōem simpliciter: & nō solum ex concessis vel ex suppositione. ergo cōclusio vera probat cōsequētia. q̄ dato opposito q̄ predicationes nō steterint i demonstratiōibus. sed q̄ semp in superi⁹ accipere contingat: tūc iam omniū erit demonstratiō. cū igit ea infinita quorum est demonstratio non cōtingat pertransire. sequit⁹ q̄ ista infinita nō sciem⁹ per demonstratiōez neq̄ ipsa cognoscere possum⁹ meliori habitu q̄ scia. q̄ vnū illorū est immediatū & indēmonstrabile. s̄ q̄ libet est demonstrabile. quare cōcluditur q̄ conclusionem que sequit⁹ ex illis infinitis non contingit simpliciter scire. sed solum ex suppositione. q̄ est oppositū anti: aīis tñ notū est ex determinatis in principio hui⁹ libri. **C** Deinde p̄s epilogat dicens q̄ ex his que logice dicta sunt potest aliquis credere q̄ in predicationibus non sit processus in infinitum.

C Motandum vt philosophus tangit in textu. q̄ tripliciter demonstrare contingit. vno modo ex concessis ab aduersario sicut quando impossibili concessio ex illo aliquid i possibile inferatur. Secundo modo ex primis demonstratiōibus inferendo conclusionem. que tamen non demonstratur: sed supponitur esse vt plerūq̄ fit in scientijs subalternatis: in perfectina tamen aliquando ex propositionibus geometrie demonstratur conclusio que ibi supponitur: s̄ non demonstratur: & tunc perfectine non dicitur scire simpliciter. sed s̄m quid. vel ex suppositione de his duobus modis loquitur. Aristo. cum dicit. et non ex aliquibus neque ex suppositione & c. Tertio modo contingit simpliciter demonstrare q̄ qualiter fiat dictum est in precedentibus: inter ceteras autem condiciones ad demonstratiōem simpliciter requiritur vt fiat resolutio ex his vsque ad immediata. si igitur p̄missis ipsius sint demonstrabiles: oportebit eas demonstrari. si vero non: debent esse note per se habitu qui non proprie dicitur scientia sed intellectus. si igitur in premissis demonstratiōis procedatur in infinitum. nulle erunt p̄missis prime & per se note. sed omnes demonstrabiles. & per cōsequēs de nulla ipsarum habebitur intellectus. habitus vero qui est scientia presupponit habitum qui est intellectus tanq̄ priorē. quare de ipsis non habebitur scientia simpliciter: & presertim quia non contingit infinita pertransire vt dicit in textu. & sic non contingit simpliciter demonstrare. **C** Motandum scdo cum Aristo. dicit logicē quidem vno modo & communiter exponitur logicē. i. per rōnes cōes. alio modo quia per ratiōes sumptas a natura diffinitionis & demonstratiōis que sunt de consideratione logice. & sic exponit Albertus.

Valerice at manifestus ē p̄ hec uelocius q̄ neq̄ i sursum neq̄ i deorsū i infinita pdicātia p̄git eē i demfatiuis sciētis de q̄bus itēno ē. **D**e demonstratio enī ē ex his quecumq̄ qui dē ipsa i sūt scdm seipsa rebus. Scdm seipsa uero duplr. quecumq̄ enī illis i sūt i eo q̄ quid est. & in quibus ipsa in eo q̄ quid est insunt ipsis: ut in numero impar quod est quidem numero. Est autem ipse numerus in ratione ipsius. Et iterum multitudo aut diuisibile in ratione numeri est.

C Hoc est quartum capitulum huius tractatus in quo p̄ rationes pp̄uas demonstratiōi Ari. pbat intentū principale.

et diuiditur i duas partes principales. qz pmo facit qd dictu e. scdo infert correlata ibi. Adonstratis at bis. pmo premitit intentu suu et quada m suppositione. scdo exequitur ibi. Hic at numerus. pmo igr dicit q per rationes analeticas breuius et citius qz per rationes logicas manifestari pot q in sciētis demonstratiuis: de quibus maxie hic iten dimus. non ptingat pdicationes ire in infinitum fz sursum aut deorsum. Deide suppoit q demfatio e ex bis q sunt per se. et hoc dupliciter cotingit: qz vel ea q sunt p se sunt in primo mo qz pdicata sunt in diffinitione subiectoz. vel i scdo modo psetatis qz passio de subiecto pdicat. qd ponitur i diffinitione ipsius. Exēplū pmi vt numerus est impar numerus est multatudo: aut numerus e diuisibile. qm multatudo sine diuisibile ponit i diffinitione numeri. Cōnotandum q scia q pncipiata in sua principia resoluit: aut resolue re docet. merito analetica. i. resolutiua siue idicatiua dici potest. hec aut sola pdicationem per se directe considerat. et i hoc differt a dialectica que pdicationem per se et pdicationem per accidens pnsiderat. ergo Aristo. superius logice pcessit p rationes cōes cū pbanerit generaliter in omni gnie pdicationis nō eē pcessus in infinitū. hic aut analetice procedit. qz itentū pbat solū in pdicationibus p se. et hec est via breuior: et expeditior: vt inquit aristo. in littera. qz hec via solū pnsiderat demōstratione ppria q sūt valde pauca. alia vero via cōia considerat que sunt valde multa: pisset hic moueri dubitatio qre Ari. nullā mētione fecit hic de tertio vel quarto modo psetatis. sed de hoc sufficienter dictus est in precedentibus. dixit tamen Albertus q quartus modus respicit habitudinem predicati ad subiectum. nec eōtra: sed respicit habitudinem consequentie. Alij dicunt q p istas alios duos intelligere dedit. Alij dicunt q de quarto non loquitur. quia non assumit propositionem simpliciter necessariam. sed sm quid.

Choruz autē neutra ptingit ifinita eē nec vt i perfectū numeri. Itēz. n. si impari aliud ifit cui inhereat exnti. Hoc at si est primum numerus in erit bis q insunt ipsi. si igr nō ptingit huiusmodi ifinita esse in numero neqz i sursum erūt ifinita.

Cprobat principale intentum. et primo ostēdit in utroqz modo pdicationis per se esse statum tam in sursum qz in deorsum. scdo cōcludit q in medijs non possit esse pcessus in infinitum ibi. Si at sic e. tertio q in demōstrationibus nō possit pcedere in infinitū ibi. Si vero hoc. et c. pmo diuiditur in duas. qz primo pbat itentū quo ad modum scdm dicendi per se. scdo quo ad pmiū ibi. Hec tamē qz qz et c. **C**tera pmiū duas ponit ratios. pms tamen dicit q i neutro modo dicendi per se quia nec i scdo nec in primo mo dī cēdi p se est pcessus in infinitū et pmo pbat de scdo. si. n. dicatur qz ipar insit numero tanqz passio ipsius et aliud insit ipari. sequitur: qz ipar ponitur in diffinitione illius passionis sibi inherētis. cū igitur numerus pōatur in diffinitione iparis ponet et in diffōne illius alterius passionis. qre cū in diffinitibus nō sit adire in infinitū: vt prius pbatum fuit seqz qz i scdo mo psetatis nō pcedēt pdicationes i infinitū.

CAt vero necesse est omnia inesse. pmo vt numero et in illis necesse e esse numerum quare conuertibilia erūt. sed non excedentia.

Cscdo arguit sic. oēs huiusmodi passioes ifit numero tā qz subo pmo et numerus ponet in diffinitione oim illoz. quare cū sint proprie passiones: oēs cū subiecto et secū iūcē puerētur: et sic nullū istoz alterz excederet neqz excederet et p oīs licet in eis esset pcedere in infinitū. nō tñ hoc esset pcessus in sursum neqz in deorsum. de quo intendimus in presenti. **C**notandum vt colligitur ab aristo. hic qz cū aliqz quid ponit i diffinitione alterius illud qd ponit in diffinitione diffinitis ponit etiā in diffinitione diffiniti: formaliter aut virtualiter. cū. n. diffinitur hō per aīal rōnale: h in ista diffinitione non formaliter ponatur corpus aīatū aut substantia. eandem tamē diffinitionem virtualiter igrēditur. vt pz.

et sic i pposito ptingit d numero ipari et ceteris huiusmodi. **C**Dubitatur. qz vdetur qz psequētia Ari. nō valeat. oēs iste passiones insunt numero. et numerus ponit in diffinitione ipsaz. ergo adinnicē conuertunt. qz oēs boīs passiones insunt aīali: et animal tanqz prius ponitur i diffinitione istarū nō tñ conuertunt cū animal. quare et c. **C**Respondez vt cōter ab aliqz itelligitur qz vbi iste passiones ifit simpli numero siue vniuersaliter. tūc enī numerus nō excedit ali quā istaz passionū. et cū ponatur in diffinitione istarum nō excedit ab aliqua ipsarum. qre sequor intentum.

CHec tamē quecunqz sūt in eo qz qd e nec ifinita sūt. neqz. n. esset diffiniri. Quare si presētia quidem omnia per se dicunt: hec non ifinita sūt. Strabunt utiqz in sursum quare et in deorsum.

CIntendit istam cōclusionē. In primo modo dicendi per se non est pcessus in infinitū in sursum pbo. qz dato opposito cū pdicatum in primo modo ponatur in diffinitione subiecti. tunc ifinita eēt successiue diffinita. fz hoc e impossibile vt prius dicebat. qz tūc non contingeret aliqd diffinire: et ex his consequenter concludit si oīa pdicata demfationis pntentia sint per se: et ista non sint in ifinita. tunc in predictis demōstrationis nō proceditur in infinitum. i sursum et a simli neqz deorsum.

CSi autē sic est et que sūt in medio duorū terminorum semper sunt finita.

CEx predictis pndit qz in medijs non e pcessus in infinitū. pz. qz ex pte terminorum ascēdendo vel descēdendo nō e pcessus in infinitum. ergo ex pte medioz nō e pcessus i infinitū. et consequentia ex his que dicta sunt a principio huius tractatus. et assumptū pz ex pcedenti pte.

CSi vero hoc est manifestū est iaz et demfationum qz necesse e principia aliqz esse et non omnium esse demfatione: qd uero diximus quosdā dicere iurta principium si enim sunt principia non oīa sunt demfabilia. neqz i infinitū possunt ire. Esse enī hoz qdlibet nihil aliud est qz eē nulluz spaciū sine medio et idiuisibile. sed oīa diuisibilia Intus enī imittēdo terminū sed nō assumendo demōstratur qd demonstratur. quare si hoc ifinitum contingit ire. Continget utiqz duorū terminorum ifinita esse interius media. sed hoc ipossibile est si predicamēta steterint in superius et inferius. qd autem stent demonstratum e logice prius. analetice uero nunc.

CEx predictis concludit qz in medijs necesse e aliqua esse pncipia demfationum. et p oīs non omnium e demfatio sicut quidam dixerunt vt a pncipio huius libri dictū fuit. si igit sunt aliqua demfationū pncipia non oīa: erūt demfabilia similiter hoc nihil est aliud qz dicere qz nullū est spaciū sine medio. et nullam est indiuisibile. idest qz quelibet ppositio est mediata. naz cum aliqua ppositio per mediū intus sumptum demonstratur et non post assumēdo. quare tunc sequeretur si demōstrationes procederent in infinitum. ifinita esse media inter duos terminos. hoc autem est impossibile si in predictis est status in sursum et deorsum: sicut prius logice. nunc autem analetice e ostensum.

CAdonstratis autē his manifestum est qz si ali quod idē duobus ifit ut. a. z. in. c. et i. d. nō predicāte altero d altero aut nullo mo: aut nō de oī qd nō sp fz cōe aliqd ierit. ut isocheli et scaleno ni duobz rectis equales habere scōz cōe aliqd inest. Scōz enī qz est figura quedā et nō scōz alterū inest. hoc aut nō semp sic se bz.

Posteriorum

Infert ex predictis correlaria quedam: & p̄io infert q̄
necesse ē aliq̄s eē p̄positiōes p̄mas. sc̄do ostēdit quali sp̄s
in demonstratiōe vti debemus sibi. Et aut̄ idigeat. p̄ria
diuiditur in duas. quia primo infert q̄ ē ad aliquod p̄mū
venenire quo ad subiectum. sc̄do q̄ ad p̄positiones in
mediatas s̄m causam ē deuenire sibi. Manifestum aut̄ ē.
p̄rimo p̄ponit. sc̄do p̄bat itentum suum sibi. Sit aut̄. b.
Tertio remouet q̄sdam obiectū sibi. In eodem t̄i ḡne.
Dicit ergo primo q̄ his demonstratis que superius dicta
sunt manifestum ē q̄ si aliq̄d p̄dicatum de duobus p̄dicet
sicut. a. de. c. & d. quoz vnū de nullo altero dicitur aut
salte non de omni & illud p̄dicatum insit ambobus per ali
q̄d cōe non oportet vt iterum insit eis p̄ aliud cōe dictum
per aliud. & sic in infinitum procedendo. verbi gratia. cum
habere tres angulos equales duobus rectis insit isoceli &
scalenoni. que sunt due sp̄s trianguli: & insit eis per aliq̄d
cōe. q̄d est figura quedam. i. species figure. videlicet. trian
gulus nō oportet vt triangulo insit per aliq̄d cōe. & alteri p̄
alterum in infinitum. **M**otandum hic vt habet in textu
aliquando predicatum de duobus predicatur. quozum al
terum ab altero penitus remouetur. vt cum animal de ho
mine & equo predicatur sicut etiam patet in exemplo Ari.
aliquando vero alterum ab altero non penitus remouetur
sed p̄riculariter. tātū qualr aial de homine. & d̄ masculo p̄
dicatur. de vtriq̄s at̄ p̄dictis verificatur dictū Aristo.

Sit aut̄. b. sc̄do quod ē i. a. in. c. & in. d. **M**a
nifestū igr̄ ē q̄. b. in. c. d. s̄z cōe ē: & illud sc̄dm al
terum. Quare duorum terminorum mediis infi
niti utiq̄s incidunt termini. sed hoc impossibile
est. sc̄dm igitur cōmune aliquod esse non neces
se est semper idem in pluribus. quare uero erūt
immediata spacia.

Probat intentum dicēs. sit. b. illud cōmune quo medi
ante. a. inest. c. & d. si igr̄. a. inest. b. mediāte aliquo cōmū
ni. iterūz illi mediante altero. & sic infinitū tūc iter duos ter
minos finitos infinita erunt media. q̄d est impole. vt supra
ostensum fuit. quare concludit q̄ quando idem p̄dicatur
de duobus nō semper dicitur de illis per aliud & aliū cōe.
sed ē v̄e deuenire ad spacia immediata. i. ad p̄positiōes si
ue p̄dicatiōes immediatas.

In eodem tamen genere & ex eisdem atomis
necesse est terminos esse. si quidē his que per se
sunt erit cōe. non enī erat ex alio ḡne in aliud de
scendentem demonstrare.

Probat aliquis dicere q̄ media erūt infinita si accipiaut
in diuersis generibus. hanc obiectionem remouet p̄s di
cens. q̄ si media q̄ accipiūtur inter. a. c. d. sint media per se
eidem attributa. oportet vt sint in eodem ḡne: & ex eisdem
atomis. q̄z aliter cōtingeret demfatorē trāscēdere de ḡne
in genus q̄d. s̄. reprobatur fuit. & appellat atomos terios
demfationis: qui sunt tāq̄ termini indiuisibiles. q̄z sunt sim
plicita cōponētia p̄pōes. **M**otandū q̄ loquendo de ḡne
p̄ncipali contingit aliquando extrēa eē eiusdē ḡnis aliq̄n di
uersoz p̄dicatiōez. Ex^m p̄mi. vt si demonstrat. q̄ omnis
homo ē corpus aiātū per hoc q̄d ē animal. vel si demōstre
tur passio coloris de colore. vtrūq̄ enim erit in predicamē
to q̄litate. Exēplum sc̄di. vt si demfetur hoīem esse risibile.
homo. n. ē de p̄dicamēto sube. risibilitas v̄o de predicamē
to qualitate. nisi aliquis dicat q̄ risibile ē p̄ reductionē i p̄e
dicamēto sube. Sicut mediū aliquādo ē in eodē ḡne cū
subiecto. aliquādo cū passione. aliq̄n cū vtrōq̄. Exēplum
p̄mi. vt si demfetur hoīem esse disciplinabile p̄ animal rō
nale. Exēplum sc̄di. vt si demfetur hominē esse risibilem:
p̄ hoc q̄d ē disciplinabile. Exēplum tertij. vt si p̄ animal cō
cludat hominē eē subaz. aut p̄ diffinitionē coloris passio ali
qua de ipso demfetur. Aristo. tamē hic & i illa parte: nō er
go ex alio ḡne & c. non loquebatur d̄ ḡne p̄ncipali. & de hoc
vide i illa q̄ōne. vtz cōtingat demfationem descēdere & c.

nisi vellemus dicere oēs passiones que de subiectis suis de
monstrantur eē in eodē genere p̄ncipali cū subiectis suis
saltem per reductionem.

Manifestū autē est. & cum. a. in. b. sit. & si q̄
dem ē aliq̄d mediū est demfare q̄. a. in. b. sit. &
elemēta huius sunt hec & tot quot media sūt. im
mediate. n. p̄pōes sunt eia. aut oēs: aut v̄les
si uero nō est medium non amplius erit demfā
tio. sed in p̄ncipia via hec est.

Probat q̄d dictū prius fuit. p̄mo i affirmatiuis. sc̄do i
negatiuis sibi. Sicut aut̄ & si. a. p̄rimo igr̄ itendit istā cōclu
sionē. i. affirmatiuis est deuenire ad p̄mas & immediatas p̄
positiōes s̄m causam. p̄batur sic. si. a. iest. b. aut mest sibi p̄
aliq̄d mediū aut non. si sic: p̄ illud mediū demfabit. a. iesse
b. hec enim. media sūt elemēta sine p̄ncipia demfationū. &
quot sunt media tot sunt eia. imediate aut̄ p̄pōes aut oēs
aut v̄les sunt p̄ncipia demfationū: cū igr̄ non sit p̄cessus
in infinitū vt p̄z. ex determinatis erit deuenire ad p̄positio
nes p̄mas & immediatas s̄m causam. si v̄o d̄ q̄ nullum est
medium iter. a. b. tūc ista p̄pō. oē. b. ē. a. non demfabitur
s̄z erit p̄ma & imediata. hec igr̄ est via deueniēdi in p̄ma
p̄ncipia. **C**irca litteram p̄mo dubitat. q̄z dicit p̄s q̄ i
mediate p̄pōes sūt eia aut oēs aut v̄les. **S**ec̄do dubita
tur. q̄z nō videtur verum q̄ tot sint p̄ncipia sine p̄positio
nes imediate quot sunt media inter aliqua duo quoni
am cum dicitur omnis homo est corpus aiātū. iter subz
& predicatum non est nisi vnū medium. vt aial. & tamen
sunt due p̄positiones p̄babiles imediate. ista. v̄z. ois hō
ē animal. & omne animal est corpus animatum. quare & c.
Tertio dubitatur: q̄z si b̄ esset via veniēdi in p̄ncipia. vt
p̄s dicit tūc p̄ncipia demfari possent. q̄d est icōueniēs: q̄z
ad p̄ncipia non est ratio. **A**d primūz dupli r̄ideri pōt
vno modo q̄ illud dixit p̄s propter singulares immeda
tas quales sunt iste. sor. est homo. & hec albedo est albedo
quīs enim sint imediate. q̄z iter speciem & idiuiduum nul
lum cadit medium. non tamen pertinent demfationi quia
neq̄ de singularibus corruptibilibus. neq̄z per ipsa potest
esse scia vel demfatio proprie sumpta. **S**ec̄do dici potest
q̄ ibi loquebatur de p̄ncipijs i aliqua sc̄ia totali. quare di
ceretur q̄ non omnes imediate p̄positiones s̄m causam
sunt p̄ncipia scientie totalis. s̄z iste que sunt valde cōes & i
ista sc̄ia nouissime. verbi gratia est deuenire ad causam me
diatam illius passionis h̄c tres angulos equales duobus
rectis. & ex ista cum predicta passione sit p̄positio imme
diata. que tamē non est p̄ncipium in geometria. p̄ncipia. n.
geometrie sunt magis vniuersalia. sicut de puncto ad pun
ctum rectam lineam contingit ducere. & sic de similibus.
Alij vero ponunt alium modum respondendi qui mihi nō
apparet ad mentem Aristo. **A**d 2^m cōmuniter respon
detur q̄ sufficit ad mentem Aristo. q̄ non pauca sunt p̄n
cipia sine p̄positiones imediate inter subiectum & predi
catum q̄ media inter ea. quīs tamen possint esse plura vt
argumentūz probat. Alias responsiones ponit Al. prima ē
q̄ media bis sumpta. scilicet in maiori & i minori p̄posi
tione sunt tot precise quot sunt elementa sine p̄ncipia de
monstrationis. sc̄da est q̄ maior & minor accipiuntur pro
vno p̄ncipio. & hoc ratione vnus mediij ita q̄ adunantur
ita q̄ vna sit mediij virtus in ambabus. **A**d 3^m dicitur q̄
non valebat Aristo. vt per hanc viam probarentur p̄n
cipia: sed q̄ tali via procedendo tandem ad p̄ncipia deue
nitur per que alia probantur. si enim. a. p̄positio probet
per. b. & b. per. c. que sit imediata per hanc viam deuctū
ē ad p̄ncipijs demfationis. ex hoc tamē antecedente non
sequitur vt illud p̄ncipium. s. c. demōstretur. & hoc ē q̄d qui
dā dicere voluerūt cū dicit. q̄ logica non sit sc̄ia s̄z modus
sciēdi. nō. n. p̄bat p̄ncipia alaz sciētiā: s̄z docet p̄fertū i hoc
libro posteriorū modū & viā deueniēdi i p̄ncipia. Ex q̄ p̄z
frustra positū ē illū modū solūdi dubitationē. cū d̄ q̄ ar
gumētū p̄bat p̄ncipia nō posse p̄bari p̄pter quid: sed ari.
intendebat q̄ probari possent demfatione. quia Albertus

tamen aliter intro duxit istā particulā: s; in principia via hec est. v;: hec via q̄ a principio a nobis habet. s. via inductio nis aut terminorū expositionis est via in principia. ⁊ sic ex ponendo nō insurgit difficultas.

Sicut at erit ⁊ si. a. in. b. nō sit. si quidē enī: aut mediū est aut prius: cui non inest erit demonstratio si uero non. non est. sed principia ⁊ elementa tot sunt: quot sunt termini. ⁊ horum quidem. n. propositiones principia demonstrationis sunt. Et sicut quedam principia demonstrationis sūt indemonstrabilia q̄ sit hoc illud: ⁊ q̄ sit hoc i illo: sic ⁊ q̄ non sit hoc illud: neq; q̄ sit hoc in illo. quare hoc quidem esse aliquid. alia autem non esse aliquid erunt principia.

Intendit q̄ similiter in negatiuis est ad primas imedia tas deuenire pbatur: q; si. a. remouetur a. b. aut ergo est aliqd̄ mediū a quo prius remouet. a. q̄. b. aut non: si sic tūc per illud mediū demonstrabit. b. non esse. a. si uero nul lū est tale mediū non demonstrabitur. p̄ncipia igit ⁊ elā de medijs tot sunt quot sunt termini intermedij in quibus supple ultimo stat. ⁊ positiones et illis constitute sūt p̄ncipia dem̄strationis. ⁊ r̄ quibus oibus inserit q̄ sicut q̄dam sunt principia dem̄strationū affirmatiue significantia q̄ hoc ē illud vel q̄ hoc est in illo. sic quedam erūt principia negatiua q̄ dicunt hoc nō esse illud vel hoc non esse in illo: ⁊ per p̄ncipia. sicut q̄dam sūt p̄ncipia ad dem̄randū affirmatiua. sic q̄dam erunt ad demonstrandum negatiua. **N**otandū vt colligitur in textu: q̄ q̄dam predicatio affirmatiua dicit hoc eē illud. ⁊ illa est inter essentialia. vt homo ē animal. vel albedo ē color. q̄dam uero dicit hoc esse in subiecto isto: ⁊ hec est p̄dicatio accidentalis de subiecto. vt homo ē risibilis: ⁊ inter ista reperiunt̄ in mediata. hec enī ē imediata ta: homo ē animal. vel homo ē risibilis. hec etiā ē imediata linea ē longa. si longitudo: sit passio linee. eodē modo in negatiuis dicit. b. n. ē imediata dicens hoc non eē illud. s. nul lum animal rationale ē irrationale. ⁊ sicut dabilis ē immedia ta dicens hoc non esse in illo. loquit̄ aut̄ hic Ari. large de dem̄stratione. hec enī. hō ē corp̄ atū: non ē p̄prie demō strabilis: quā tñ hic diceret esse dem̄abilem. **N**otanda sūt ulterius uerba lineo. cū dicit. Ex his manifestū ē q̄ mul to plā sunt principia q̄ conclusiones. s; falso: um sit contrariū scilicet q̄ pauca sūt p̄ncipia respectu cōclusionū. sed sciendū q̄ p̄ncipia cōia scō; analogiā pauca sunt respectu cōclusionū. p̄ncipia aut̄ p̄pria ⁊ appropriata: tot sūt quot dictū ē. s. multo plā q̄ media ad omnē conclusionē. **P**ossēt hic dubitari q̄ liter uerū ē q̄ tot sūt elā quot termini cōponentes p̄positio nes sed solutio patuit in pte p̄cedenti. Dixit tñ h̄ Albertus q̄ termini cōponentes p̄p̄ones immediatas sūt ipsarū elā. p̄positiones immediate sūt elā mediata: ⁊ p̄positio nes mediate sunt elā demonstrationis.

Cū autem indigeat mōstrare aliquid accipiē dum est q̄ de. b. primum predicetur. Sit. n. c. de hoc sit. a. ⁊ sic semper vadens nequaquā ex tra p̄positio cadet. neq; ip̄sius. a. eē accipiatur vt demonstretur. sed semper mediū dem̄setur quousq; indiuisibilia fiant ⁊ unum. Est autem unum cum imediatū fiat. ⁊ una p̄positio sim plex est imediata.

Ostendit qualiter p̄p̄onibus primis in dem̄stratione uti debem⁹ ⁊ primo in affirmatiuis. scō in negatiuis ibi. S; in primariis. quidē ⁊ c. **P**rima diuiditur in duas. q; p̄mo ostidit quō sumere o; p̄positiones p̄mas ⁊ immediatas in dem̄strabilib⁹. Scō q̄liter huiusmodi p̄positiones se ha beant ad dem̄strationem. ibi. Et quēadmodum. dicit ergo primo q̄ cum fuerit aliū p̄positio mediata dem̄strabilis. sic omne. b. ē. a. siue omnis homo ē suba. accipi debet me

dium qd̄ immediate predicetur de subiecto. de quo tamē predicetur. a. s. predicatum. uerbi gratia. c. ⁊ sic semper p̄cedere debemus vt nulla accipiatur p̄positio extra p̄d̄ctos terminos. s. a. ⁊. b. vt per ipsam aliquid dem̄setur. s; s; condensare debemus mediū versus. a. quousq; fiat indiuisibilia spacia ⁊ spactum unum: ē autem unum cū fiat p̄positio imediata ⁊ una p̄positio simplex. **N**otandū primo q̄ si essent aliqua corpora inuicē ordinata iter que tñ aer interponeret cōiter appellarentur rara: vbi vō inter ea alia corpa eiusdem rationis dicerentur condensari ad similitudinem h̄ dicit p̄bs de medijs. inter. a. ⁊. b. uer bi gratia. si probare uoluero hanc mediātam. omnis hō ē suba. accipiam illō qd̄ immediate predicatur. de homine de quo tñ suba predicatur. s. animal arguendo sic. oē aīal ē suba. omnis homo ē animal. g⁹ ⁊ c. ulterius etiam cū inter aīal ⁊ substātiā cadat predicatum mediū. accipiam illud mediū pbando: oē aīal esse substātiā sic procedē do condēsamus qm̄ s; interponimus mediū inter extre ma quosq; ueniamus ad imediata. **N**otandū scō q̄ cum inter subū ⁊ predicatum non fuerit mediū ap pellat Ari. spactum inter ea esse unum ⁊ indiuisibile. q; s. per nullam mediū diuidi possit. **N**otandū 3⁹. q̄ in p̄posito p̄p̄o dupl̄r pōt dici vna. p̄mo mō vna i actu. 2⁹ modo vna in potentia. **P**ropositio mediata dicitur in potē tia vna. sicut ista. omnis homo ē corpus aīatum. eo q̄ ipsa est potentia p̄les rōne mediij qd̄ interponitur. uirtute cui⁹ plures includit p̄positiones. per quas probari pōt: sicut et linea dicit̄ vna in potētia rōne puncti mediij inter medie tates in quas tota linea diuidi pōt. p̄positio uero imme diata dicit̄ vna actu cum nullum habeat mediū rōne cuius sit plures: quare ipsa ē simpliciter vna. ⁊ hoc ē qd̄ p̄bs in tendit cū dicit. Et vna p̄positio simplex.

Et quēadmodū in alijs est principij simplex hoc autem non idē ubiq; ē: sed in graui quide; unia. in melodia at̄ sonus. in mēbris at̄ diuisio. aliud aut̄ in alio. sic ē in syllogismo una p̄positio imediata. In dem̄stratione at̄ ⁊ scientia intellect⁹. in demonstratiuis igitur syllogismis eius quod est nihil cadet extra.

Dicit q̄ quemadmodum in alijs rebus illud qd̄ est in aliquo genere principium est simplex. sic etiam est in demō stratione ⁊ syllogismo. non tamen idē est ubiq; principi um. in ponderibus enim principium est unia. in melodijs est tonus in membris uero primum ⁊ simplex est diuisio: .i. iunctura q̄ cadit iter mēbr; ⁊ mēbr; sicut cartillago ⁊ sic aliud est in alio genere primum in syllogismo igitur p̄ncipium est p̄positio imediata in dem̄stratione uero ⁊ sci entia que per istam acquiritur primum ⁊ simplex est ha bitus qui appellatur intellectus. Deinde epilogat dicens i syllogismis igitur affirmatiue dem̄strationis patet q̄ me dium non cadit inter extrema. **N**otandū primo q̄ dū Aristo. dicit uniam esse simplex in ponderibus. ⁊ tonum in melodijs ⁊ in membris iuncturam. illud non est uerū simpliciter unia. n. ⁊ quodlibet aliud pōdus graue cū sit gradus est in infinitum diuisibilis in gradus grauitatis. to nus etiam cum sit aliquis sonus intentionis in infinitum di uidi potest in gradus uocis. ⁊ iunctura est in infinitum di uisibilis cum sit quoddam quantum. sed predicta appellā tur simplicia ⁊ indiuisibilia s; quādam hominum insti tutionem in genere enim ponderum ex quadam gentium institutione ad aliqd̄ tante paruitatis deuenitur. q̄ de mi nori non est apud eos cura: sicut est apud aromatarios pō dus grani. Aristo. autem exemplificat de unia quo tamē minori utimur: sed exemplorum non queritur ueritas. **N**otandū scō q̄ habitus principiorum qui dicitur intellectus vt supra uisum fuit ita est principij in hitibus q̄ per dem̄strationem acgrūt: sicut etiam p̄positio im mediata est principij syllogismi vel dem̄strationis aut conclusionū q̄ per dem̄strationes concludūt. ⁊ hoc est qd̄ dicit Aristo. in textu.

Posteriorum

C Sed in priuatiuis hoc quidem nihil quod oportet esse extra hoc cadit. ut si a. est in b. p. c. non est. Si enim in b. quidem omni est. c. in nullo autem. c. est. a. iterum si indigeat quod in c. a. nullo fit medium accipiendum est ipsius. a. et c. et sic semper procedet. Si uero indigeat monstrare quod e. in d. non fit in eo quod est e. in d. quidem omni est. in e. autem nullo. Aut non in omni nunquam extra e. cadit. Hoc autem est cui non oportet inesse. In tertio autem modo: neq. a. quo oportet neq. quod oportet priuari nequaquam extra ibit.

Ostendit qualiter utendum sit propositione immediata in syllogismis negatiuis. et primo facit hoc quo ad primam figuram sedo quo ad secundam. tertio quo ad tertiam. intendit igitur conclusionem istam. In syllogismis negatiuis reducendo mediatam propositionem ad immediatam medium quod assumit non cadit extra extrema partem et primo in prima figura. si n. forme: hec demonstratio. nullum. c. est. a. omne. b. est. e. ergo nullum. b. e. a. sine sic. nullum animal est quantitas. ois homo est animal. ergo et. et oportet iterum probare maiorem ipsam ad immediatam reducendo: oportet tibi accipere aliquid superius ad subiectum: et sic ulterius procedere ad aliud superius donec ad ultimum deueniat ut ad subiectum: per autem quod sic procedendo non accipiunt media extra genus terminorum in propositionibus affirmatiuis que ad syllogismum negatiuum percurrunt. **S**edo declarat quo ad secundam figuram. quod formatum tali syllogismo. o. d. est. a. nullum. c. est. a. g. nullum. c. e. d. sine sic. ois homo est subiectum. nulla linea est subiectum. ergo nulla. linea est homo. et iterum probare oportet in minore: accipiet medium quod non cadet extra. d. c. extrema arguendo sic. nulla subiectum est quantitas continua. ois linea est quantitas continua. ergo et. et sicut verum est vltimum demonstrando: sic et verum est in demonstratione particulari. ut si argueret sic. ois homo est subiectum. aliqua linea non est subiectum: aliqua linea non est homo. sed igitur medium erit iter terminos negatiue propositionis in secunda figura. sic in prima se accipit medium inter terminos affirmatiue. **U**ltimo ostendit quo ad tertiam figuram dicens: quod ubi talis reductio fiat in tertia figura medium quod assumit neque cadet extra predicatum quod negat neque extra subiectum a quo negat predicatum. et hoc est ut quidam dicunt. quod medium in tertia figura subijcitur vtrique. **N**otandum. ut proposito spectat. quod duplex est medium quo propositio mediatam ad immediatam reducit: videlicet simpliciter et secundum quid. medium simpliciter est illud quod est vere medium inter vtranque extremitatem. quod scilicet est superius ad minores et inferius ad maiorem. et hoc requiritur in propositionibus et syllogismis affirmatiuis. ut si hec propositio. ois homo est substantia. ad immediatam reduci debet reducet per ea que sunt vera media inter hominem et substantiam. medium secundum quid est quo propositio negatiua probatur. ut si hec negatiua. nullus homo est quantitas probet per animal arguendo sic. nullum animal est quantitas. ois homo est animal ergo et. et tale non est medium simpliciter. cum non vere mediet inter maiorem et minorem extremitatem. sed appellatur medium secundum negationem. quod mediante ipso predicatum a subiecto vere remouet. debet etiam medium illustrationis. quia per ipsam inferatur propositio mediatam. et medium dicitur quoniam propositio mediatam. ista ad immediatam reducitur mediante illo. **A**d edum igitur tale in prima figura non cadit extra maiorem et minorem extremitatem: quoniam est superius ad minorem neque in secunda figura quod est superius ad maiorem. ut patuit ex premissis. et secundum expositum in 3^a figura non cadit extra maiorem nec extra minorem. quoniam est inferius ad alteram illarum. et ideo accipitur tanquam de genere alterius illarum. Alii vero aliter intellexerunt textum dicentes quod aristoteles intelligit medium in tertia figura non cadere extra maiorem nec minorem extremitatem. quod scilicet non est superius ad aliquam illarum: sed inferius. quare caderet infra et non supra sine extra: et sic ut dicunt aristoteles. intendit quod per tertiam figuram non peruenimus ad immediatam: et ideo dixerunt quod ipsa tripliciter est inutilis in

proposito. primo quod si negatiua vniuersalis fuerit mediatam non potest per hanc figuram ad immediatam reduci: eo quod particula riter concludit tantum. sedo quod medium semper assumit infra vtranque extremitatem et non supra nec intra. tertio quod ad probandum premissam aliquam mediatam procedimus per magis immediatam. et non possumus per hanc figuram ad hec immediatam deuenire. sicut si probetur hec propositio. aliquid animal non est quantitas. arguet sic nullus homo est quantitas. ois homo est animal. ergo et. Tertium verificatur ubi ambe premissae vtriusque assumuntur. ubi vero vna particulariter assumatur non oportet. sicut hic. nulla substantia est quantitas. aliquid substantia est animal ergo aliquid animal non est quantitas.

Um autem sit demonstratio alia particularis: alia vero vniuersalis: et hec quidem categorica: illa priuatiua: dubitatur qualis potior sit similiter autem et de ea que demonstrare dicitur. et deducendi ad impossibile demonstratio.

Primum igitur intendimus de vniuersali et particulari. ostendentes enim hoc et de ea que demonstrare debet et que est ad impossibile dicemus.

Iste est vltimus tractatus huius libri. in quo aristoteles comparat species demonstrationum ad invicem ostendens quod illarum sit potior: quod scilicet scilicet ex demonstratione causat. Aristoteles comparat scias inter se. et secundum hoc diuiditur tractatus iste in duo capitula. 2um ibi. Scia autem certior. **P**rimum capitulum diuiditur in tres partes quod primo comparat vltimum demonstrationem particulari. 2° affirmatiuam negatiue ibi. Quod autem demonstratiua priuatiua et cetera. Tertio ostensiuam comparat ducenti ad impossibile ibi. Quod autem categorica priuatiua dignior: et cetera. **P**rimo proponit intentum et ostendit ordinem dictorum. Sedo exequitur ibi. Videtur quidem igitur et cetera. **P**rimo igitur dicit quod cum aliquid sit demonstratiua vniuersalis et aliqua particularis. Itaque aliquid affirmatiua et aliqua negatiua. dubitandum est que illarum sit potior. Idem etiam videndum erit de demonstratione ostensiuam et de ducente ad impossibile. primo tamen intendendum est de vniuersali et particulari. postea vero de affirmatiua et negatiua: de ostensiuam et ad impossibile ducente. **N**otandum igitur primo quod demonstrationem vniuersalem dupliciter intelligere possumus: vno modo demonstrationem concludentem conclusionem vniuersalem et est particulari demonstrationem concludentem conclusionem particularem: et de tali non est sermo in proposito. sedo modo magis stricte per demonstrationem vltimum intelligimus illam qua passio aliqua negatiue et affirmatiue demonstratur de subiecto secus conuertibili et per medium conuertibile. sicut hic omne animal rationale est disciplinabile. omnis homo est brutum odium. g. et cetera. per particulari autem intelligimus illam que passio affirmatiue demonstratur de subiecto inferiori ad subiectum priuatiuum: vltimum saltem de subiecto non conuertibili ut de subiecto inferiori. sine concludatur conclusio particularis sine vltimo. sicut ois triangulus habet tres. sed omnis isosceles est triangulus. ergo omnis isosceles habet tres. et de tali hic aristoteles. intendit que sit potior. per affirmatiuam vero demonstrationem quam aristoteles appellat categoricam intelligere debemus illam per quam inferatur conclusio affirmatiua. et est per negatiua. per quam negatiua concluditur demonstratio vero ostensiuam debet que verum ex veris concludit. sicut dicens ad manifestum impossibile ex alio impossibili minus manifestum demonstrat. et de his dubitat aristoteles. que sit potior: sicut demonstratiua secundum quod ipsa est syllogismus affirmatiua et negatiua vltimo et particulari. primo modo accipiendoy vltimo et particulari. quodam vero sibi accidunt secundum quod demonstratiua: sicut esse vltimo et particulari sedo modo accepta. similiter ostensiuam et ad impossibile ducentem. sicut etiam demonstratiua. quod et propter quod quodam modo alie debet sibi accidunt ratione reze consideratarum. ut inquit linco. sicut esse de abstractis aut concretis: aut de rebus simplicibus vel compositis. **N**otandum tertio de mente linco. quod melius et perfectius in diuersis generibus accipitur penes vltimatam operationem: sicut homo est perfectior: equo et melior. quod vltimata

eius operatio est perfectior: vltima operatione equi. in eodem autē genere illud perfectius aut melius dī qđ meli⁹ & perfectius vltimaz eius operationem attingit. & sic in p^oposito demfatio melior diceretur que melius & perfecti⁹ scire facit: qđ est vltimus finis demfationis. similiter dignitas in diuersis generibus dicitur: qđ rei nobiliori vel excellentiori attribuitur. in eodem autē genere qđ alicui excellēti⁹ modo congruit. & sic loquit⁹ hic Aristo. dum querit qđ illaz sit dignior. certitudo autē demfationis sumitur in relatione ad intellectum humanuz que linco. appellat oclz mētis. & hoc multipliciter sumitur in relatione ad intellectum: vt infra videbitur. dicit tñ linco. qđ de rebus illis maiorem habemus certitudinem que magis sunt lucis spiritalis receptiue & plus de illa participant: que qualiter intelligenda sunt infra vidbitur.

C Videtur quidem igitur fortassis utiqz qbus dā sic intendentibus particularis esse dignior. Si enī fm quam maxie scimus demonstrationem potior est demōstratio. Hec enim uirtus demōstratōis est. **M**agis autē scimus unū quodqz: cum ipsum cognoscimus scōm ipsum qđ scōm aliud: ut musicuz choriscum quando choriscus musicus ē qđ cū bō musicus sit. similiter autem & in aliis. sed vltis qm aliud non qm ipsum contingit demonstrat: ut qm est equibiaz. nō qm ē equibiarum sed qm est triangulus. s; particularis qm ipsum. Si ergo potior quidē qđ est scōm ipsuz huiusmodi autem est particularis vlti magis & potior utiqz demōstratio scōz prem erit.

Requiritur intentum. & primo adducit rōnes psuadentes demōstrationem particularem esse potioz vlti. 2° soluit ibi. Aut primum quidē. 3° adducit rōnes pbates vltim demfationem esse potioz ibi. Amplius demfatio. Prima diuiditur in tres fm numerum trium rōnum. dicit qđ pmo qđ ex rationibus infra ponendis videbitur alicui particulari demfationem esse potioz. primo arguitur sic. illa demfatio est potior: que magis facit scire. particularis ē huiusmodi. ergo &c. maior videtur manifesta. qđ scire ē virtus & demfatiōis finis. minor probatur. illa demfatio que facit aliquid scire fm qđ ipsum: magis scire facit illa qđ facit scire s; aliud. particularis facit scire s; seipsuz. vltis vō fm aliud. ergo &c. maior patet. pfectius enim est cognoscere choziscum musicum fm qđ est choziscus musicus. qđ fm qđ bō musicus. minor vō pbatur. nam si vlti demōstratur triangulum hē tres. tunc de triangulo equilatero sciam acquirimus non fm qđ equilaterus. s; s; qđ triangulus. si vō particulariter demfetur de triangulo equilatero. qđ habet tres per illam demonstrationem cognoscimus triangulum equilaterum fm qđ talis. quare &c. **N**otandum primo circa maiorem: qđ vltimum in qđ est potens agēs aliquod dicit ei⁹ vltus. i. vltia vis. illd at i gñe pfecti⁹ dī qđ magis & pfecti⁹ ppriā virtutē attingit. vt p3. 7. phis. & sic ista demfatio que attingit magis scire pfectior dicitur. **N**otandum 2° circa maiorem qđ aliquid esse fm se est cā essendi fm aliud & naturaliter illo prius vt colligitur. 8. phisico:ū. & p his cognoscere aliquid fm se ipsum prius & pfectius est qđ cognoscere ipsū s; aliud. & hoc est quod hic Aristoteles dicit.

Amplius si uniuersale quidez nō est aliquid scōm rē preter singularia. Demōstratio opinio nem cōficit esse hoc aliquid scōz qđ demōstrat. & quandā naturā esse hanc sine his que sunt. ut triāguli preter quosdā & figure preter aliquas. & numeri preter quosdā numeros. **P**otior at est que est de esse qđ nō esse. **E**t ppter quā non errabitur qđ propter quā errabitur: Est autēz

uniuersalis huiusmodi. pcedentes enim demōstrant de eo qđ est. pportionale. quod & est analogum quod neqz linea. neqz numerus neqz solidum. neqz planum est. sed preter hoc aliquid. **S**i igitur vltis quidem magis hoc est. **D**e eo at qđ est minus qđ particularis. & facit opinionē falsaz indignior utiqz erit vltis particulari.

C P^o hīs confundit tertiam rationē cum scōa. & pmittit primo qđ uniuersale non est realiter aliud a singularibus. scōo qđ demfatio vltis ex modo suo pcedendi opinari facit vlt esse naturam quandam realiter a suis singularibus distinctam. sicut quando vlti de numero aliqua passio demōstratur. nulla facta mentione particulari. **I**tem cum demōstratur de triangulo vel figura nullum particularem triangulū aut figuram exprimendo. **E**x his arguit pmo sic. illa demōstratio que est de ente est potior: illa qđ est de nō ente. s; de demōstratio particularis est de ente: & vltis de non ente. ergo &c. maior de se p3. & pma pars minoris. scōa vō pbatur: qđ passio uniuersalis demōstrat de subo vlti tāqđ d reali distincto a suis singularibus sicut demonstrantes pportionaliter cōmutari demōstrant de quodam subo analogo: qđ neqz est numerus. neqz linea. neqz planum. i. superficies neqz solidum. i. corpus. nullum autem est vlt realiter a singularibus distinctum p primum suppositum. ergo de demōstratio vltis de non ente magis demfatur: minus autē de ente. cū vlt aut sit non ens aut minus ens qđ particulare. **S**cōo arguitur sic illa demfatio que non facit errare vlt que min⁹ errare facit est ea potior: que magis facit errare. particularis vero errare non facit vel saltem minus qđ vltis ergo &c. maior de se patet & minor: etiam de se p3. ex scōo pmissio. demfatio enim uniuersalis opinionē inducit vlt realit a singularib⁹ distingui: qđ nō facit singularis. **N**o tandum qđ plato opinatus est quidditates re:z sensibilib⁹ realiter ab ipsis sensibilib⁹ distingui. & vltia a singularibus qđ appellat ideas. voluit enim qđ quidditatibus talis correspondet modus essendi: quali modo ab intellectu humano cōprehenduntur. qđ igit ab intellectu nostro comprehenduntur tāqđ a singularibus & sensibilib⁹ separate: dixit eas eē ab ipsis realiter separatas. **H**ec autem opinio est falsa. & hanc improbat Aristo. 7. metaphysice. qđ nō est dulcedo & albedo sint simul in lacte contancte. vtranz tamen p se ab alia disticte cognoscere possum: vt p3. Aristoteles igit hic implice tetigit hanc opinionem arguens: qđ demfatio uniuersalis facit credere uniuersale esse a singularibus separatum &c. Quid autem sit commutata pportio & quibus competat: quid sit subiectum eius primum in precedentibus sufficienter dictum fuit.

Aut primum quidem nihil magis in uniuersali qđ in particulari ratio est. Si enim qđ duob⁹ rectis inest non scōm qđ est equibiaruz. sed s; qđ triangulus est cognoscens. quoniam minus cognoscit iquātum ipsum est qđ cognoscet. qm triangulus est & oio si nō sit quidem fm qđ ē triangulus postea demfatur. non erit demfatio. Si vero sit cognoscens unū qđqz fm qđ unū qđqz est magis cognoscit. Si igitur triāgulus i plus est & ratio eadē est & nō fm equiuocationem triāgulus est. & inest oī triangulo qđ ē duob⁹ rectis nō utiqz & triangulus fm qđ est equibiaruz. s; fm qđ est triangulus h; huiusmodi angulos. quare uniuersaliter sciēs magis cognoscit s; qđ ē qđ s; partē. potior itaqz ē vltis qđ particularis.

Soluit rōnes dictas. & pmo pnam. scōo scōam. tertio tertiam. **P**rimo igitur dicit qđ pma ratio nō magis obstat demfationi vlti qđ particulari imo potius eē. **C**ad formas

Posteriorum

argumenti negatur q̄ particularis magis faciat scire s̄m se ipsum. vniuersalis v̄o magis s̄m aliud. nam cum h̄re tres angulos duobus rectis competat triangulo s̄m q̄ triangulus: non autem s̄m q̄ equilaterus. tunc sciens per demonstracionem particularem equilaterus habere tres minus cognoscit s̄m q̄ ipsum: q̄ cognoscens triangulum habere tres per demonstracionem v̄lem. & v̄r cum aliqua passio insit triangulo non s̄m q̄ triangulus: & dem̄seur de triangulo non erit demonstratio: supple pp̄ie & stricte sumpta. si vero insit triangulo: vt sic tunc cognoscens istam passionem de triangulo s̄m q̄ triangulus: & v̄r vn̄quodq̄ s̄m q̄ tale per se cuius cognoscitur q̄ cognoscendo n̄ s̄m q̄ tale. Ex his cōsequenter concludit: q̄ si triangulus est quid cōius triangulo equilatero: & predicetur de ipso & alijs speciebus s̄z eandem rōnem & non equiuoce: & habere tres insit cuius triangulo: tunc triangulus inq̄tuz equilaterus non habet tres. sed equilaterus inq̄tum triangulus habet tres. & per q̄s cognoscens triangulum habere tres magis cognoscit s̄m q̄ ipsum: q̄ cognoscens equilaterus habere tres. & sic potior ē demonstratio v̄lis q̄ particularis. **¶** Notandum q̄ notāter due particule p̄ime ponuntur. qm̄ si triangulus non se haberet in plus q̄ equilaterus. aut equiuoce de ipso predictaretur: tunc non se haberet ad equilaterus: sicut gen̄ ad speciem. & sic non oportet equilaterus in eo q̄ triangulus ē habere tres. Tertia etiam conditio est necessaria. q̄ si habere tres non inesset omni triangulo: non competeret equilatero in eo q̄ triangulus. sed in eo q̄ aliquis particularis triangulus. **¶** Notandum tamen q̄ alie tres conditiones non sufficienter arguunt: q̄ habere tres competat triangulo s̄z q̄ ipsum: siue q̄ primo sibi competat. sciret enī cum illis conditionibus: q̄ illa passio competet alteri q̄ triangulo: & in plus se haberet q̄ triangulus: sicut a simili h̄ ita sit. homo est in plus q̄ sor. & dicitur de ipso & alijs indiduis s̄z vnam rationem & non equiuoce & sensitiuum inest cuiuslibet homini. tamen sensitiuum non inest p̄mo homini siue s̄z q̄ ipsum: sed inest animali s̄m q̄ ipsum. op̄s igitur ad illud cōcludendum addere quartam conditionem: q̄ talis passio solam insit tali sub̄o. vt q̄ habere tres insit cuiuslibet tali triangulo: & soli triangulo insit. Arist. tamen solus posuit illas tres: q̄ sufficiebat sibi ostendere q̄ habere tres insit isocheli per triangulum: & non e contra. & q̄r q̄ non potest p̄fecte sciri isochelem habere tres. nisi prius sciatur triangulum habere tres: & sic demonstratio particularis non facit scientiā sine vniuersali. **¶** Notandum secundo q̄ illa particula sollet dupliciter exponi. nam si ista dictio sit scribitur sine. c. cōueniens est expositio prius posita: & hanc sequuntur lino. & alij expositores antiqui. si vero scribitur cum. c. sic exponitur: & omnino siue penitus dicatur: q̄ si demonstrator non scit habere tres de triangulo s̄m q̄ triangulus de vniuersali formet syllogismum particularem arguendo sic. omnis triangulus habet tres. isochelus est triangulus. ergo isochelus habet tres. iste syllogismus non erit demonstratio. imo op̄s particularem demonstracionem fit actu demonstratio in vniuersalem resolueret que ab ea presupponitur. Hanc expositionem sequuntur posteriores. quidam: & forte littera sic debet iacere.

¶ Amplius si quidem sit quedam ratio vna & non equiuoca. vniuersale erit vtiq̄z nihil minus quibusdam secundum partem. sed magis ē q̄z toto in corruptibilia sunt illis. que secundum partem corruptibilia magis.

¶ Solutio secundam rationem dicens: q̄ vniuersale quod de suis inferioribus s̄m vnam rationem: & non equiuoce dicitur non est minus ens suis particularibus: imo magis. nam vniuersalia sunt particularia incorruptibilia. & particularia sunt corruptibilia. Ex hoc igitur p̄ ad formam rationis: neganda est secunda pars minoris: q̄ demonstratio vniuersalis fit de non ente. neq̄ oportet q̄ demonstratio vniuersalis demonstret aliquid de vniuersali tanq̄ de realiter distincto a singularibus suis.

¶ Amplius neq̄z vna necessitas est opinari aliquid esse hoc preter hoc: qm̄ vnum ostendit nihil magis q̄z in alijs quecunq̄z nō aliquid significant. s̄z aut quale: aut ad aliquid: aut facere. sic ergo nō demonstratio causa est sed male audiens.

¶ Solutio tertiam rationem dicens: q̄ quis demonstratio v̄lis accipiat v̄le tanq̄z vnum: ex hoc non op̄s opinari vniuersale esse aliquid preter singularia. sicut etiam in his que non sunt homo. i. sub̄a: sed accidentia quedam. sicut qualitas: relatio: aut actio contingit vt intelligatur accidēs abstracte a substantia: q̄ n̄is non possit esse sine sub̄a: neq̄z opinemur ipsum esse a substantia separatum. potest. n. color: a nobis abstracte intelligi non intellecto subiecto. h̄ non opinemur colorem esse sine sub̄o. Ex quo inferitur. q̄ prolata de demonstracione v̄li. q̄ n̄is contingat audientem istam demonstracionem apprehendere v̄le tanq̄z a singularibus separatim: demonstratio nō ē causa h̄ erroris. sed male audiēs. i. male mediante auditu intelligens ē causa. & per hoc p̄ ad formam rationis. q̄ negandum ē illud assumptum. q̄ demonstratio vniuersalis facit errare.

¶ Amplius si demonstratio est syllogismus demonstratiuus cause & propter quid. vniuersale autem magis est causa. cui enim per se inest aliquid hoc idem ipsius causa est. vniuersale autem est primum cui inest per se causa. ergo vniuersale est quare & demonstratio dignior est. magis. n. causa est & quod propter quid est.

¶ Adducit rōnes veras ad pbandum dem̄strationes v̄les ēē potiorē. & diuidi p̄t in septem p̄tes. s̄m q̄ septem adducuntur rōnes. & primo arguitur sic. dem̄ratio ē syllogismus assumens cām que ē p̄pter quid ipsius effectus. sed v̄le magis est causa. supple passionis. q̄ particulare. ergo dem̄ratio v̄lis ē potior particulari. maior p̄. & minor pbatur. q̄ illud cui passio inest per se ē causa illius passionis. v̄le autē est huiusmodi. cū sit p̄mo sub̄m cui p̄mo passio inheret. q̄re v̄le magis ē cā passionis q̄ particulare. **¶** Notandum q̄ per v̄le intelligere debem̄ subiectū adequatū alicui passioni. & cui per se p̄mo inest illa passio. vt in p̄cedentib̄ dictū ē de v̄li. tale autē assumit dem̄ratio v̄lis particularis v̄o subiectū aliquid assumit nō adequatū. vt cū dem̄rat isochelē h̄re tres. aut alia ē r̄abile. & ē. tale autē nō ē cā saltē immediata. aut minus causa q̄ subiectū v̄le. vt p̄. **¶** Dubitat. nā vt Ari. insufficiēt pbare intentuz. in maior. n. pp̄one cū d̄. dem̄ratio est syllogismus. intelligit de causa que ē mediū i dem̄ratione. d̄uz autē pbat v̄le magis ēē cām. q̄ passio sibi inest p̄ se p̄mo illud v̄le nō ē mediū. sed minor extremitas in dem̄ratione. quare nō sufficienter p̄cedit. imo illa rō potius videret pbare oppositū. qm̄ i dem̄ratione particulari assumit p̄ mediū subiectū adequatū qd̄ Arist. dicit ēē magis cām. & sic particularis dem̄ratio p̄ magis cām tanq̄z p̄ mediū procedit.

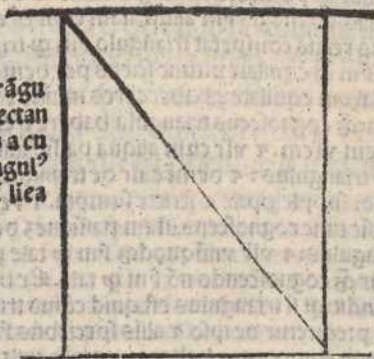
¶ Ad hoc dupli r̄nderi p̄t. p̄mo vt cōiter quidaz respōdent q̄ mediū in dem̄ratione potissima dicens cām passionis nō dicit cām eius absolute. sed dicit cām ipsius pro q̄z / to habet ēē in tali subiecto. cū igitur sub̄m adequatū alicui passionis cām ipsius in se contineat. p̄t illud subiectuz dici causale respectu ipsius. dem̄ratio igitur v̄lis intendens de subiecto adequato passionē dem̄rare cām assumit p̄p̄iam & immediatam passionis in illo subiecto inclusam. quod qdē non faciet particularis intendens de sub̄o particulari conclusiōnem inferri posse. 2° responderi p̄t intelligendo v̄ba textus sicut iacent. q̄ dem̄ratio ē syllogismus dem̄ratiuus cāe ei⁹. i. d̄clōnis in qua cludit cā adequata passioni. v̄z. sub̄m adequatam. hoc autē fit in dem̄ratione v̄li & nō particulari. vt patet. & s̄m hanc r̄sionē pbatio minoris respōdebit maior. sed tunc alia ponetur exp̄ q̄ prius posita fuit. **¶** Ad ar^m in oppositum p̄ s̄m primaz respōsionem quid d̄m. **¶** Ad affirmacionem d̄. q̄ h̄ particularis dem̄ratio p̄ mediū sub̄m adequatum assumat. inter sub̄m tamē & pas

tionem mediat cā quam cognoscere non dat demfatio par
ticularis sed vltis. Sed penes scđam rñsionem diceret qđ
ista maior non debet intelligi de medio. sed de subo demō
strationis quod ponitur in pclusionē illius. per hoc intelligi
tur tota vis dubitationis.

CAmplius vsqz ad hoc querimus ppter qđ.
7 tunc opinamur scire cuz nō sit aliquid aliud p
pter quid sciamus qđ hoc aut qđ fiat aut qđ sit.
Finis. n. ultimus 7 terminus iā sic ē. ut cuius cā
uenit: ut accipiat argentū hoc autē ē ut reddat cui
debitur. hoc autē ē ut nō iniuste agat. 7 sic pceden
tes cū nō sit amplius ppter aliud neqz alteri cā
ppter hoc sicut ppter finem dicimus uenire 7
fieri 7 esse. 7 tunc cognoscere magis ppter quid
uenit. Si igit sit se habet in aliis causis 7 qđ sunt
ppter qđ. In his aut quecūqz cause sic sunt si
cut que ē cuius cā. sic scimus maxie 7 i aliis igit
sic maxime scimus cū nō amplius sit hoc qm ali
ud ē. Cū igit cognoscimus qđ ē qđ quor qđ sunt
extra equales sunt qm equitibiaz adhuc deest
ppter qđ qđ triangulū. 7 hoc qđ ē figura rectili
neis. si aut hoc nō amplius ppter qđ aliud. tūc
maxime scimus 7 ul'e: tūc vltis utiqz potior est.

Secdo arguit sic. sicut ē i causis finalib: sic etiā i subis 7
eāis demfationis fieri ptingit. s; in cāis finalib: nunqz cessa
mus querere nec pfecte scimus: nec opiamur pfecte scire
nisi qđ ad istā cām deuentū fuerit: vltra quā nō ē aliud pp
qđ effectus aut beat ēē aut fieri. tunc. n. vltimus termin: 7
verus finis assignatus erit. ergo a sili in subis 7 cāis demō
strationis nō cessamus qđrere neqz pfecte scimus: nisi qđ ad
vltimā cām deuentū fuerit vltra quā nō ē aliqđ cā effect: de
quo formaf demfatio. p; nā cū maior. minor: vero exē
plariter declarat. nā si qđat qđe for. huc venit rñdebit: vt
recipiat argentū. 7 si querat quare intendit recipe argētū.
rñdebitur: vt reddat debitori. 7 quare intēdit debitori red
dere: vt nō iniuste agat. 7 hoc in dō pcedētes qđ denenerint
ad cāz finalē qđ nō sit. ppter aliū finē. nec sit alia cā ppter quā
for. huc veniet. tūc dicimus euenire finē. siue qđtū ad esse.
siue qđtū ad fieri. 7 tunc dicimus maxie cognoscere causas
pp quā venit. **E**x nōte vltierius arguit sic. si in subis vel
cāis medijs non cessam qđrere. neqz v'e scimus. nisi qđ ad
vltimā cām denenerim demfationis. s; ista est subim vltē
passionis. qđ ponit in demfatioē vltē. ergo p demfationis
vltē maxie 7 vere scim: 7 magis qđ p pticularē. 7 sic
vltis demfatio potior erit. t; nā. 7 minor exēplariter decla
ratur. Nam si de aliquo singulari triangulo querit. quare
anguli ei extrinseci valēt qđtuor: rñdebit. q: ē isosceles
7 qđ isosceles h; āngulos extrinsecos equalēntes qđtuor re

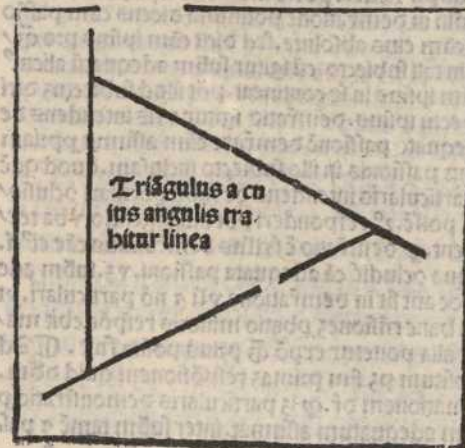
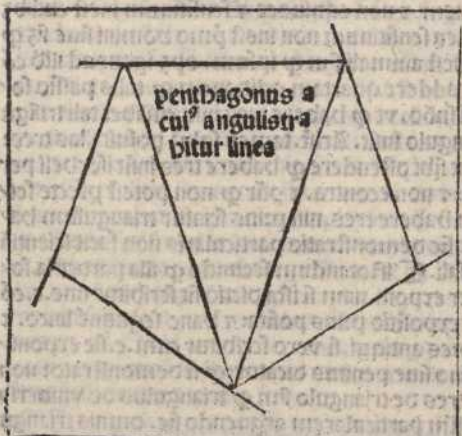
quadrāgu
lus rectan
gulus a cu
ius angul
trahit linea

quadrāgul' nō
rectāgul' a c' an
gulus trahit linea

pentagonus a
cui' angulio tra
bitur linea

Triangulus a cu
ius angulis tra
bitur linea

ctis. q: est
triangul'.
7 qđe triā
gulus hēt
āngulos 7 ē.
q: est figu
ra rectili/
nea. 7 tūc
cessabit qđ
stio. q: de
uentū ē ad
vltimū su
bfectū cui
mē illa pas
sio. 7 non
pp aliō. 7
7 sic maxi
me scim.

Notan
dum p'rio
qđ aliquan
do causa fi
nalis ē cau
sa in fieri.
sicut for //
ma dicit si
nis gñatio
nis. aliqua
do vō i ēē
sine in scđ
ēē. sic scie
tiā dicim'
esse causas
finales de
mōstratio
nis. Itāc
distinctio
nez innuit
Arist. cuz
dic' aut qđ
fiat aut qđ
sit. 7 parū
post cū di
cit. sicut p/
pter finēz
dicim' ve
nire. 7 ēē
in fieri.

Notan
dum scđo
circa exē/
pluz. qđ sic
h'et tres ā
ngulos tri
secos eq/
les duob'
rectis ē pas
sio triāgu
li. ita habe
re angulos
extrinsecos
valētes qđ
tuor: factos
ē passio en
tissibet fi
gure scđū
nee. 7 hoc
totuz po

test ostendi ex 22° ppōne geometrie. p'imo quides de tri
gulo presupponendo qđ ex cursu linee recte super alias re
ctam duo causantur anguli. aut recti aut equivalentes duo
bus rectis. tunc accepto triāgulo p'rabant in directū ei' la
tera exterius. 7 causant tres anguli extrinseci. 7 tunc erunt
sex anguli. tres intrinseci triangulo. 7 tres extrinseci. qui per
suppo^m valent sex rectos. sed intrinseci valent soluz duos.
sex extrinseci valēt qđtuor. De qđdrato ē sic ostēdit. p'rabāf
latera quadrati in continuū 7 directuz. tunc erunt quatuor
anguli extrinseci 7 quatuor intrinseci. 7 per suppositū valēt
sex rectos. 7 quatuor intrinseci sunt quatuor recti per dispo
nem quadrati. ergo quatuor extrinseci sunt recti. **D**e pē
tagono sic demfatur. p'rabantur quinqz latera pentagoni
in ptinuum 7 directum. 7 sic causantur quinqz anguli ex
trinseci. 7 erunt intrinseci 7 extrinseci decem valentes de
cem rectos. vt p; per suppositū. sed intrinseci valēt sex. eo
qđ pentagonus ē resolvable in tres triāgulos. vt ibides p;
trium autē triangulor' anguli valent sex rectos. restat ergo
vt extrinseci valeāt qđtuor: rectos. 7 sic vlteri' de oib' alijs si
guris rectilineis demfari pōt. s; enī ptinne angeat nūer' us
anguli figuraz rectilineaz. tñ semp anguli extrinseci figure
sequēis sunt strictiores angulis extrinsecis figure p'cedētis.

Posteriorum

et intrinseci sunt lattores intrinsecis. Extrinseci igitur hz sunt numero pl'es in figura sequenti: non tñ in valore s' sumpti augmentant. sed valent quatuor rectos. sicut p3 in figura precedenti. intrinseci vò in numero et valore augent. **C**onbitatur circa predictum exemplū. quia habere angulos extrinsecos valentes quatuor rectos demonstrat de figura rectilinea per eam illius passionis. vt p3 primo geo⁶. ergo figura rectilinea non est vltima causa illius passionis. e^o etiaz opp^m innuit in textu. **C**Secdo dubitatur: qz stat eē figuraz rectilinea: absqz hoc qz habeat angulos extrinsecos. ergo habere angulos extrinsecos valentes quatuor rectos: nō ē p'pria passio rectilinee: e^o opp^m innuit ari. tenet p'na. qz passio p'pria non pōt a subo p'prio separari. et assumptū de se p3. **C**Ad p'mū respondet: qz figura rectilinea est vltima cā subiecta illius passionis: qz nō sit vltima cā absolute: vt argumentū pbat. et hoc est quod Arist. hic intēdit. Ex quo inferitur: qz ista passio non inest figure rectilinee per aliō tā qz per subm. inest tamen sibi per aliud tanqz per aliaz cāz. et propter hoc ista p'positio ē dem'rabilis. omnis figura habet angulos extrinsecos valentes quatuor rectos. arguēdo sic. omnis figura resoluibilis in tot triangulos quot angulos habet dem'p'tis duobus hz angulos extrinsecos valentes q tuor rectos. sed oīs figura est bimōi. igitur tē. si tñ aliq' passio inestet subo suo non per aliud subm ueqz per aliā cām: ista eēt imediata et indem'rabilis. et eēt principii scientie. et de ipsa non p'p'issime haberet scia sed intellectus. **C**Ad scdm dicitur: qz habere angulos extrinsecos tē. dupliciter accipi pōt. v3. s'm aptum et s'm aptitudines. primo modo dicit' passio figure rectilinee scdo mō sic. qz. s. aptitudo habendi extrinsecos valentes quatuor rectos: est p'pria passio figure rectilinee. et talis aptitudo a figura rectilinea non pōt separari. nec e3: Et per hoc p3 ad dubium. Et addunt quidam: qz habere angulos extrinsecos tē. s'm actum potest dici passio figure rectilinee: non necessario sed contingēt. et non passio ab intrinsecos: sed ab extrinsecos. et qz competat soli: sed non semper. sicut etiam risibile inest homini ab intrinsecos necessario et perpetuo: sed eē medicum vel canescere est ipsius passio: non perpetuo nec necessario: sed contingenter. Scdm hanc responsionem op3 accipe passionez valde large: qualiter non cōter loquunt demonstratores.

CAmplius quantocūqz demonstratio magis secundū partes est infinita cadit. v'is autē in simplex et finem. Est autem secundū qz sunt infinita non scibilia: sed secundū qz sunt finita scibilia sūt. Secundū itaqz qz vniuersalia sunt magis scibilia sunt qz que sunt secundū partes. **D**emonstrabilia ergo magis sunt v'ia. **D**e demōstrabilib⁹ autem magis est demonstratio. s'it. n. magis ad aliquid sunt. dignior ergo vniuersalis est qm q' dem et magis est demonstratio.

Cponit tertiam rōnem. et p'mo premitit qz pcedēdo v'isus particularia proceditur magis versus infinitum. sed p'cedendo versus v'ia proceditur versus simplex et finitus. p3. qz singularia quodam mō sūt infinita. v'ia vero sūt simplicia et finita. Secundo premititur qz infinita s'm qz infinita non sunt scibilia. sed ea que sunt finita sciri possunt s'm qz sunt finita. **E**x p'missis inferitur: qz v'ia sunt magis scibilia qz particularia. sed magis scibilia sunt magis demonstrabilia. ergo v'ia sunt magis demonstrabilia particularibus. quare v'is demonstratio erit magis et potior demonstratio qz particularis. tenet p'na. qz sicut ex demonstrabilibus sit demonstratio ita ex magis demōstrabilibus sit magis et potior demonstratio. nam demonstratio et dem'rabile adiuicem relative dñr. **C**Itō. qz causa propter quam indiuiduis sube materialis est vel potest esse in infinitum p'cessus. ita vt non repugnet infinita eē indiuidua sub aliqua specie est. qz multiplicatio illorum indiuiduorum est p' multiplicationem materie et diuisionem ipsius. infinitas vero sumitur ex parte materie. vt habetur tertio physicozū tra-

ctatu de infinito. cum autēz vniuersale sit forma. forma vero est finis et terminus materie: vt p3 loco allato. iō ad v'le pcedendo sit processus ad rem finitā: et non ad infinitum.

CAmplius si magis preponenda scdm quaz hoc et aliud scdm hoc solū cognoscit. Vniuersale autēz habens cognoscit et particulare. hoc autem vniuersale non scit et sic magis preponenda erit vniuersalis.

CQuarto arguitur sic. illa est d'm'fatio potior que v'itūqz diuersos cognoscere facit: qz illa que cognoscere facit alterum tñ aliis parib⁹. sed dem'fatio v'is tam v'le qz particulare cognoscere facit. particularis vero solum particulare. ergo dem'fatio v'is potior est dem'fatione particulari. m'no: p3. qz v'le cognitum per demonstrationē vniuersalem inducit in cognitionē particularis. non autē econtra. vt si cognosco hanc mulam eē sterile. et si dem'fatiue scio oēm triāngulum habere tres. aliquantū scio isosceles habere tres. sed non op3: qz si scio isoscelem habere tres: qz sciam oēm triangulum habere tres. **C**Itō. 2° qz habentem notitiam v'is cognoscere particulare dupliciter intelligi potest. vno modo in potentia: sicut in vniuersali. et sic expōit linco. Alio modo qz ex ista notitia cum notitia qua v'le actu comparat particulari actualiter et impropria forma acquiritur notitia particularis. et sic videtur expōuisse beatus Thomas. De hoc vide plenius in questione.

CAmplius at et sic. vniuersale. n. magis demonstrare est quod est p' mediū demonstrare cum p'pinquius sit mediū principio. proxime autē imediatum est. hoc autē est principium. si igitur que ex principio est ea que non est ex principio magis est ex principio ea que minus est certior demonstratio. Est autēz huiusmodi v'is magis dignior itaqz vniuersalis magis erit ut si opus demonstrare. a. de. d. media sint in quibus. est. b. .c. magis autē sursum sit. b. quare si per. b. vniuersale magis est sed eorum que dicta sunt quedam logica sunt.

CQuinto arguitur sic. sicut ista dem'fatio que ē ex principio immediato: est potior ea que non est ex principio immediato. sic ista p'p'io seu demonstratio que ē ex p'p'inguis. principio immediato ē potior ea qz constat ex remotiorib⁹. sed demonstratio v'is ē ex p'p'inguis qz particularis. ergo v'is potior ē particulari. maior est de se nota. et minor pbat. qz illud quod ē p'ximū p'ncipio est p'p'io imediata: imo et ipsa met imediata p'p'io d' p'ncipiū. illō autē mediū per qd v'is dem'fatio p'cedit. p'p'inguis ē p'ncipio imediato qz medium particularis dem'fationis. qd declarat i terminis hoc mō. si. n. vellem⁹ dem'fate. d. d. a. et duo sint media. b. c. et. b. sit magis sursum. i. p'pinquus p'ncipio dem'fationis. si v'is erit p. b. et particularis erit per. c. v'is erit potior: particulari. verb' s' g'ra. sit. d. isosceles. a. sit h're tres. b. sit h're anguluz extrinsecum tē. c. sit triangulus. qz igit' h're anguluz extrinsecuz ē mediū v'is dem'fationis: et ē p'pinquus immediato p'ncipio: qz triangulus qz ē mediū particularis dem'fationis. sequitur intentū. Deinde subdit qz h'az quoz rōnum qdā sunt magis logice. **C**Dubitatur p'mo. qz dicit p'bs qz p'ximū p'ncipio est immediatū: infraqz subdit qz immediatū ē ipsū p'ncipiū. s' h'ec non vident stare s'it. qz idē diceret sibi met. p'ximū qd videatur absurdū. **C**Secdo dubitat. nā v' qz non solū h're tres isosceles dem'fat per triangulū: imo etiā dem'fari pōt per h're angulū extrinsecū tanqz per medium. et sic mediū demonstracionis particularis non erit remotius a principio immediato. **C**Ad p'imum respondent quidam posteriores qz p'positio dicitur dupliciter imediata. vno modo immediate subiecti. Alio modo immediate cause. Exempluz p'rim. vt triangulus habet tres. qz inter triangulum et habere tres non mediat aliquod sub3: et ista dicitur proxima

principio mediante mediatione subti qualis est ista. isochel/ les h3 tres. Exemplū scđi. vt omne habens angulū extri/ secum h3 tres. nam inter subm̄ & predicatum non mediat alia cā. & hoc dicitur p̄ncipiū dem̄strationis: & hoc mō dicit aristo. intellexisse & sic tollitur apparens h̄dictio illius textus. aliter dici pōt & forte melius q̄ per imediatū intellexit im/ mediatam. p̄p̄ositionē imediatione dem̄strationis: & p̄nc̄p̄ die lingo. p̄cedendo q̄ idem ē sibi met̄ p̄ncipiū. vel forte vte/ batur p̄hs hoc modo loquēdi imediatū ē. p̄ncipiū p̄ncipio: hmo est ipsum p̄ncipiū: & cōsonat cōi mō loquendi. vt cū dicimus. isti homines sunt p̄p̄e decem hmo sunt decem & c.

Ad scđm dicitur q̄ h3 ita contingat. sicut dicit in argumē to. tū magis p̄p̄ium mediū dem̄tationis particularis ē triā gulus: & habere tres non pōt de triangulo dem̄tari: nisi p̄ medius superius. videlz habere angulū extrinsecū & c. qđ est ipsi p̄ncipio p̄p̄inquis: sed de isochele pōt per triangu lum dem̄tari. qđ & c. Dubitat vltimo que sunt ratios quas aristo. magis appellat logicas: & quare sic dicuntur.

Respondeo q̄ tertia & quarta dicuntur magis logice. alie vero magis p̄p̄ie huic scie: & cā ē q̄ ille due per quedam cōia p̄cedunt que huic scie non appropriant. fundat. n. ter tia super simplex & infinitū: & quarta super multitudines & paucitate scibilibū que sunt valde cōia: & p̄siderationem hu ius scie excedunt: vt p3. p̄ma vero arguit dem̄tationē esse potissimam que magis ē ex causa. secunda aut arguit illam eē potiozem: que est ex causa vltima. quinta vero arguit illam digniozem esse que ē et imediatas aut p̄p̄inquis: ut im mediatas. & iste sunt considerationes huius scientie pro p̄ie. vt de se patet.

Maxime autem manifestus ē q̄ v̄lis magis p̄p̄ia sit q̄ p̄p̄ositionē hanc quidem habent es. p̄riorem scimus quodāmodo & posteriore potentia. ut si aliquis cognouit q̄ omnis trian/ gulus habet tres angulos equales duobus re/ ctis: sciuit quodāmodo & q̄ equitibiarū q̄ duo bus rectis potētia sit. Et si nō cognouit q̄ triā gulus sit: hanc aut h̄ns p̄p̄onem n̄lem nullo mo do cognouit neq3 potentia neq3 actu.

Sexto arguitur sic. quicunq3 per dem̄tationem vniuer salem scit p̄p̄onem p̄iorē. videlz vniuersale que ē po: par ticulari. scit etiam p̄p̄onem posteriore. i. particularem salē in potentia. sciens autem particularem per dem̄tationem particularem non scit vniuersalem actu nec potentia. igitur vniuersalis dem̄tatio est potioz. tenet p̄na. & assumptū de claratur exemplo. nam si aliquis scierit q̄ ois triangulus h3 tres angulos duob3 rectis equales. quodāmodo vide licet in potentia scit q̄ equilaterus h3 tres & c. q̄nis adhuc non nouit q̄ equilaterus ē triangulus. si quis vero scierit hanc p̄ticularē. equilaterus ē triangulus nō propter hoc scit istam vniuersalē p̄p̄onem. omnis triāgulus h3 tres po tentia nec actu. Dubitatur. nam hec rō videtur coicidere cum quarta. & per p̄hs aristo. fuit superflua. dicebat .n. in quarta rōne q̄ v̄lis dem̄tatio potioz est q̄ cognosce/ re facit v̄le & particulare. particularis vero particulare t̄n cognosce facit. & hoc idem h̄ rō dicit. & ex hoc p̄nc̄p̄ arguit hanc rationem eē logicam. sic quarta dicebatur esse logica. cuius oppo^m v̄ aristo. innuere. Ad hoc dubium r̄ndēt antiqui q̄ rō quarta loquitur de cōclonibus dem̄tationis v̄lis & particularis. hec autem de p̄missis. septus. n. ar. per p̄p̄ones p̄missas intelligit. vt p3 intuenti verba ipsi. & sic rōnes iste non coicidunt h̄ responsio licet sit apparens non tamen soluit confirmationem dubitationis. nam sic v̄ deretur hec ratio esse logica sicut quarta quam. sic re/ spondentes asserunt esse logicam. Alij dicunt q̄ conclusio v̄lis per demonstrationem v̄lem conclusa duplicem h3 p̄ rogatiuam supra particularem que per demonstrationem particularem concluditur. p̄ma est p̄rogatiua cōmuni/ ratis. q̄ in v̄li ponitur terminus cōior. & cum signo vniuer salū in cōiorū autem minus cōe includitur. & non econtra. vt

in omni animali est ois homo. & p̄pter hoc sequitur. ois ani mal est. ergo omnis homo est. & non eō. & s̄c̄: omnis triā gulus ē. igitur omnis isocheles ē. & non eō. & p̄pter hoc q̄ scit oem triangulum habere tres aliquo mō scit isochelem habere tres rōne p̄tinentie isochelis in triangulo. & nō eō. & super hoc fundatur rō quarta. & q̄ hec cōsideratio sit lo gica. cum super cōitate termini cum v̄litate signi sit funda ta. que sunt cōia quedā ad logicus spectantia. iō illa rō logi ca dicebat. Scđa est p̄rogatiua cālitatis. subm̄. n. p̄clonis v̄lis in se cām passionis icindit. vt triangulus cām includit h̄re tres subm̄ v̄o p̄ticularis vt sic istaz cām nō includit vel saltem eius dem̄tatio istam non explicat. sicut v̄lis. & q̄ in cā p̄tinetur effectus actu v̄l potentia. ideo sciens v̄lem al/ quo mō saltem in potentia scit particulari. nō aut econtra. Super hoc rō fundat. & q̄ hec p̄sideratio est huic scientie p̄p̄ia. q̄m p̄p̄ium est huic scie p̄siderare dem̄tationē per cām aut sine cā p̄cedere. ideo hec rō nō dicitur logica sicut quarta. Ex quibus enā p3 q̄ ille rōnes non penitus coinci dunt. & sic p3 responsio ad dubiū. Et ad confir mationē.

Aliter dici potest sicut p̄us dicebat q̄ quarta ratio fun datur super multitudine & paucitate scibilibū. vt q̄ illa est potioz q̄ pla fac scire q̄ q̄ paucioza fac scire. & hec ē p̄side ratio q̄dā cōis & logica. ista v̄o rō fundat sup cālitate sic dēz fuit. & hec speculatio est huic scientie p̄p̄ia. & p̄pter hoc quarta dicitur logica. hec vero non. & sic rationes iste non adinuicem penitus coicidunt.

Et vniuersalis quidē intelligibilis ē s3 p̄nci/ laris in sensu p̄ficiatur. Quod igitur vniuersalis dignior sit particulari tot modis dicta sunt.

Ultimo arguitur sic. hec d̄monstratio est potioz que ad oim intelligibile terminatur q̄ illa que terminatur ad ob3 sensibile. vniuersalis ad oim intelligibile terminatur & par ticularis ad sensibile. ergo & c. maior de se p3. cum intel lectus sit potioz sensu. mior declaratur. qz vniuersalis termi natur ad oim vniuersale sicut ad triangulum. gratia exem pli. quod solo intellectu comprehendī potest. particularis autem ad singulare. quod sensu comprehenditur. q̄re & c. Ultimo epilogat & ista p3. Notandum primo q̄ hec rati o non est vniuersalis de qualz singulari dem̄stratione p̄ aliquam. n. dem̄strationem particularem p̄cluditur pas sio de specie sui subti: vt quando p̄cluditur isochelem habe re tres. & ista non terminatur in aliquod sensibile. posset eē fieri particularis dem̄stratio de aliquo singulari non car dente sub sensu. sicut de hac intelligentia. de hoc p̄ucto. de hac linea. & similibus. restringitur ergo ad dem̄strationē particularem p̄cludentem passionem aliquam de singulari m̄ll. & sensato. vt omnis triangulus h3 tres. a. est trian gulus. ergo & c. Notandum secundo q̄ vniuersale ad quod terminatur dem̄stratio v̄lis magis pertinet ad sci re. eo q̄ de v̄libus per se est scia. de singularibus vero per accidens vt in precedentibus dictum fuit: & p̄pter hoc de/ monstratio v̄lis potioz est cum sit ad scire magis pertinēs. & hoc est quod dixit lingo. cum inquit. & vniuersale magis est appropinquans luci sp̄iali: per quam sit visio certa mē tis. ergo v̄lis dem̄stratio magis facit scire. qz facit scire il lud quod ab oculo mentis est visibile. Tertio notandū est de mēte lingo. q̄ iste due vltime rōnes sūt dem̄tatiue. eo q̄ p̄cludunt per cās & diffōnes eius qđ ē magis faciēs scire. p̄ma. n. arguit q̄ v̄lis magis facit scire. qz scire facit il lud quod ē maioris potentie. quo scito sciuntur potēcialiter plura. secunda vero arguit q̄ ipsa magis facit scire. quia sc re facit id quod ab aspectu mentis est visibile.

Ad autem demonstratiua priuati ua hinc manifestum sit. sit enim de monstratio dignior aliis existētib3 eisdem. aut que est ex minoribus q̄ stionibus aut suppositionibus aut p̄p̄onibus. Si. n. note sunt s̄c̄r cognoscere ue/ locius per hoc est hoc autem appetibilis est.

Posteriorum

Consequenter comparat pbs de demonstratione affirmativa in negatiua. et diuiditur in partes quinque: sicut quod quibus rationes adducit ad probandum affirmatiua demonstrationem esse potiorum. Primo premitit vnum suppositum. 2º probat intentum ibi. Atque per tres terminos. Primo diuidit in duas sicut quod duplex probat intentus. Primo igitur dicit quod affirmatiua demonstratio potior est negatiua ex duobus sicut in mani festum. et supponit istam demonstrationem esse autem paribus alia potiores que fuerit ex paucioribus propositionibus: aut suppositionibus: aut petitionibus. probatur. quod si cetera sint paria: tunc propositiones illarum duarum erunt eque note. sicut illis existentibus eque notis citius et velocius per pauciores cognoscitur conclusio quam per plures. Cognoscere autem citius est appetibilis ab intellectu. quare ista demonstratio est potior que fuerit ex paucioribus propositionibus etc. **C. 1.º** primo quod per demonstratiuam intelligit demonstrationem affirmatiuam per priuatiuam vero negatiuam. affirmare. n. aliquid quoddam demonstrare videtur. negare vero est priuare subiectum a predicato. **C. 2.º** ut in precedentibus habitum fuit: quod propositiones: suppositiones: et petitiones seu questiones in hoc differunt. quoniam propositiones indifferenter differunt premissis demonstrationis siue per se note siue non. suppositiones differunt premissis non per se note ab addicente siue ab aduersario conueniunt: vel contrariam ipsi habet opinionem. vult ergo philosophus: quod si aliquis processus demonstratiuus ex paucioribus fuerit huiusmodi premissis siue propositionibus fuerint siue suppositionibus: seu petitionibus: potior est isto processu quod ex pluribus constat. **C. 3.º** quod ubi alia non fuerint paria continetur demonstratio ex pluribus premissis esse potiorum: ubi videlicet premissis pauciores fuerint valde minus note quam premissis que fuerint plures. et hoc est quod dicit philosophus alijs existentibus eisdem. id est ceteris existentibus paribus. **C. 4.º** per pauciora media citius alijs paribus acquiritur notitia conclusionis: eo quod intellectus humanus citius alijs paribus pauciora pertransire potest quam plura. et citius potest eius discursus terminari. et hoc philosophus intendit cum dicit: per hoc tamen est velocius cognoscere. **C. 5.º** quod sicut gratia et leuia naturaliter inclinatur moueri ad sua loca naturalia tanquam in perfectione sui per lineas breuissimas et magis quam per lineas longiores. sic etiam intellectus humanus naturaliter in scire inclinatur per quam pauciora melius fieri potest. et magis inclinatur per pauciora quam per plura. id dicit Aristoteles. et hoc est appetibilis. scilicet ab intellectu. **C. 6.º** vltimus de mente lincio. quod hec suppositio fundatur super medio tam metaphysico quam naturali et morali. vbi quod illud absolute verum est optimum quod nullo indiget sicut deus. et in vnoquoque genere illud optimum illius generis dicitur quod nullo illius generis indiget. illud autem in genere aliquo melius dicitur si non fuerit optimum quod paucioribus indiget. et sic in propositionibus demonstrationibus contingit. **C. 7.º** Ex predicis inferitur primo quod demonstratio prime passionis alicuius est potior: de demonstratione secunde: et sic deinceps. per quod demonstratio secunde presupponit media per que prima demonstratur. et non e contra. **C. 8.º** Inferitur 2º quod demonstrationes scientiarum subalternarum potiores sunt demonstrationibus scientiarum subalternarum sibi correspondentibus. sicut demonstrationes geometrie quam perspective sibi correspondentes. et arithmetice quam musice. et metaphysice quam naturales aut mathematice. principia enim metaphysice ab alijs presupponuntur. et cum hoc alie quedam habent specialia principia super quibus fundantur: ut patet.

C. 9.º Ratio autem propositionis quod melior sit ex minoribus vltis sic est. Si enim sicut continget cognita esse media: priora autem notiora sunt. sit igitur per media demonstratio eorum que sunt. b. c. d. q. a. in. e. sit. Altera vero per. b. c. q. a. i. d. sit. similiter igitur hoc se habet q. a. in. d. sit q. a. in. e. sit. Sed q. a. in. d. sit prius est et cognoscibilius

lius quam q. a. in. e. per hoc. n. illud demonstratur. Credibilis autem est quod est per quod et quod itaque per minima est demonstratio: melior est alijs eisdem existens.

C. 10.º Adducit aliam rationem dicens: quod ratio vniuersalis ad probandum intentum adduci potest: ubi media plura et media pauciora sicut siue considerentur: siue eque nota. media vero priora absolute notiora dicuntur. Demum igitur. a. d. c. per media. b. c. d. verbi gratia. substantia de homine per corpus: corpus animatum et animal. altera vero sit demonstratio qua demonstratur. a. de. d. per. b. c. media. v. substantia de animali per corpus et corpus aiatum. tunc. a. est in. d. et. a. est in. c. se si militer habent. veritatem quod. a. sit in. d. prius et notius est quam quod. a. sit in. c. sicut prius et notius est animal esse substantiam quam hominem esse substantiam. sed enim per primum demonstratur. illud autem per quod alter demonstratur est eo credibilis et notius. quare concludit quod ista demonstratio que est per pauciora media alijs paribus est potior: cum per ipsam concludatur illud quod est prius et notius. **C. 11.º** Nota quod ista littera. si enim similiter et dupliciter exponi potest. vno modo ut expositum fuit. **C. 12.º** Alio modo. si enim similiter erit. si continget media esse eisdem coordinationis que dicuntur similiter cognita. et priora in illa coordinatione sunt notiora etc. vtraque expositio est conueniens. **C. 13.º** Nota sed quod ista littera. similiter igitur se habet bº quod. f. a. sit in. d. et quod. a. in. e. sit dupliciter potest intelligi. vno modo quod media quibus probatur. d. esse. a. et quibus probatur. e. esse. a. sunt eiusdem coordinationis. probatur. n. animal esse substantiam et hominem esse substantiam per meum eiusdem ordinis seu linee predicamentalis. et sic exponitur quodam posterioribus. Alij vero exponunt quod ista pro. omne. d. e. a. est eque nota in prima demonstratione: sicut ista. omne. e. e. a. in secunda: prima sit absolute potior et notior secunda. Credo quod per eque intelligitur eque proportionaliter. et propter hoc non dicunt absolute primam esse equaliter notam cum secunda: sed dicunt istam esse eque notam in prima demonstratione sicut alia in secunda.

C. 14.º Atque quidem igitur per tres terminos et propositiones duas demonstratur: sed hec quidem esse accipit aliquid illa vero esse et non esse aliquid: per plura itaque accipit: quare indignior est.

C. 15.º Probatur intentum principale. et potest sic formari: illa demonstratio que est per pauciora media alijs paribus est potior: per suppositum: sed affirmatiua est huiusmodi. ergo etc. minor probatur. quia licet tam demonstratio affirmatiua quam negatiua sint per tres terminos. vbi maiores minorum extremitate et mediorum terminum. et per duas propositiones. vbi maiores et minores: tamen affirmatiua demonstratio solum affirmatiuas accipit premissas que dicunt aliquid esse. negatiua vero affirmatiuam et negatiuam premissas includit que dicunt aliquid esse: et aliquid non esse. quare etc. **C. 16.º** quod per hanc rationem philosophus non intendit quod negatiua demonstratio accipiat in se sicut in numeris. et propter hoc dicit quod vtraque demonstratio sunt per tres terminos et duas propositiones. sed vult quod plura includat in se sicut in quantitate propositionum. quoniam affirmatiua et negatiuam includit. affirmatiua vero solum affirmatiuas. Sub alijs verbis alij dicit quod negatiua plura includit media sicut in specie: non autem plura sicut in numero. **C. 17.º** Sed dubitatur. quod ista ratio tunc non correspondet supponi premissis que expresse loquitur de pluralitate mediarum: aut propositionum sicut in numero.

C. 18.º Preterea sic intelligendo non sufficienter probaret intentum: quoniam n. negatiua demonstratio alteram accipiat premissas affirmatiuam et alteram negatiuam eum presupponatur media esse eque nota in vna sicut in alia: tamen ex hoc non sequitur quod citius affirmatiua demonstratio scire faciat quam negatiua. et per consequens quod sit potior. **C. 19.º** Ad hoc videtur in questione qualiter sit dicendum. **C. 20.º** Notandum secundo quod negatiuam esse per plura media sicut in numerum verificatur in diuersis predicamentis: et in eodem predicamento. et videntur quidam velle quod semper ita contingat. Exemplum primum. ut acceptis his duabus. omnis homo est substantia. nullus homo est quantitas. quarum prima concluditur per affirmatiuam demonstrationem: altera per negatiuam. ad

probandum enim priuam tria sunt media, videlicet anima: corpus animatum, et corpus. Ad probandum vero negatiua sunt ista tria media, et aliud quartum, videlicet substantia, ut patet consideranti. Idem patet de his duobus, omnis homo est corpus animatum, nullus color est corpus animatum. Et primum secundum est: ut hec propositio, homo non est lapis, per plura media demonstratur, quod ista lapis est corpus inanimatum: quarum utraque videtur illi negatiue correspondere: de hoc amplius in questione.

Amplius quam ostensum est impossibile esse per vtranque priuatiuarum propositionum fieri syllogismum: sed vnam quidem oportet huiusmodi esse, alias vero quoniam est.

Secundo arguitur sic, ex solis premissis negatiuis non potest aliquid demonstrari neque syllogizari, ex solis autem affirmatiuis illud fieri potest, patet: nam in syllogismo negatiuo oportet alteram premissam esse negatiua et alteram affirmatiua, ergo propositio affirmatiua est efficacior in demonstrando vel syllogizando quam negatiua, et per hoc potior est demonstratio affirmatiua quam negatiua.

Amplius iuxta hoc oportet accipere predicatiuas, quidem enim augmentata demonstratione necesse est fieri plures, priuatiuas autem impossibile est plures vna in omni syllogismo esse. Sit enim in nullo esse, a. i. quibus est, b. i. c. autem sit omni, b. Si igitur opus est iterum augere utraque propositiones est medium inueniendum. Huiusmodi quidem, a. b. fit medium, d. sed, b. c. fit, e. e. quidem manifestum est predicatiuum esse, sed, d. de, b. predicatiuum quidem, ad, a. autem tanquam priuatiuum, ponitur, d. quidem enim de omni, b. sed, a. in nullo oportet esse, d. sunt igitur una priuatiua propositio que est, a. d. idem autem modus est et in aliis syllogismis, semper enim medium predicatiuorum terminorum predicatiuum in utraque est: sed priuatiui alterum priuatiuum necesse est esse, quare hec una huiusmodi sit, propositio, alie vero priuatiue, Si igitur notius per quod demonstratur et credibilis est: demonstratur autem priuatiua per predicatiua: predicatiua autem per illam non demonstratur, prior ergo et notior et credibilior cum sit melior utriusque erit.

Ponitur tertia ratio et primo presupponitur quod quando demonstrationes augentur resolvendo premissas ad idem demonstrabilia plures in illa resolutione concurrunt propositioes affirmatiue: solus autem vna negatiua, hoc patet in terminis, si, n. fiat ista demonstratio, nullum, b. est, a. omne, c. est, b. ergo nullum, c. est, a. et oportet vtranque premissam demonstrari, sit ergo, d. medium ad demonstrandum maiorem, et, c. sit medium ad demonstrandum minorem, tunc, d. medium in altera premissa sumetur affirmatiue et in altera negatiue, ex puris enim negatiuis nihil syllogistice sequitur seu concluditur. **A**d probandum vero minorem, c. medium in vtranque premissa sumetur affirmatiue, et sic erunt tres affirmatiue propositioes: et vna sola negatiua ad resolvendum istas premissas ad immediata, et eadem ratio videtur in aliis syllogismis, semper, n. ad syllogizandum affirmatiua ambe premissas concurrunt affirmatiue, ad syllogizandum vero negatiua non potest ambe esse negatiue sed oportet alteram esse affirmatiua, quare in resolutione demonstrationis ad indemonstrabilia plures concurrunt affirmatiue quam negatiue: quare tres erunt affirmatiue propositioes: et solum est negatiua vna. **E**x ista suppositione inferitur quod propositio affirmatiua alijs paribus prior et credibilior est propositione ne-

gatiua, patet, quod negatiua per affirmatiua syllogizatur: non autem e contra, illud autem est alio notius et credibilis: per quod aliud probatur et non e contra, quare etc. **E**x quibus vltimo concluditur quod demonstratio affirmatiua est potior negatiua, patet ex eodem fundamento quo propositio affirmatiua est potior negatiua, et sic habet intentum. **N**otandum quod demonstrationem augeri dicimus quando eius premissa vel aliqua ipsarum enim non fuerint per se note vltiori demonstratione, et hoc intelligit philosophus cum dicit, augmentata demonstratione etc. **D**ubitat, primo quia videtur hec ratio esse contraria rationi prime, in prima, n. arguitur affirmatiua esse potior: quia si ex paucioribus medijs aut propositioibus, hic autem arguitur ipsam esse potior: quia in resolvendo ad immediata plures concurrunt propositioes affirmatiue: et sic ad demonstrationem affirmatiua plures concurrunt propositioes quam ad negatiua, cuius oppositum dicitur in ratione prima.

Secundo dubitatur, nam videtur hec ratio coincidere eorum precedenti, in precedenti, n. ratione arguitur affirmatiua esse potior: quia ad demonstrandum negatiua necesse est recurrere affirmatiua, ad affirmatiua vero demonstranda nulla requiritur negatiua: sed solum affirmatiua, et hoc idem in sua videtur dicere, quare etc.

Ad primum de nulla esse contradictione inter hanc rationem et primam, hec stant si quod datis duabus demonstrationibus, a. negatiua et, b. affirmatiua, plura media sine plures propositioes concurrat ad demonstrandum conclusionem, a. demonstratiuis que sunt ista que reguntur ad notificandum conclusionem, b. et tamen iterum eas propositioes que reguntur ad demonstrandum conclusionem, a. plures sint affirmatiue quam negatiue, Ex quo patet quod vbi hoc super quod laborat exiliter habet appetitum.

Ad secundum dubium dicitur, quod ratio precedens loquitur de premissis ingredientibus demonstrationem affirmatiua et negatiua que sine affirmatiua non potest aliquid concludere negatiua: et non est, hec vero ratio loquitur de premissis que vltiori multiplicat ad demonstrandum premissas negatiue demonstrationis tanquam affirmatiua quam negatiua: quare iterum illas premissas syllogizantes plures sunt affirmatiue quam negatiue, potior est affirmatiua quam negatiua, et sic rationes iste sunt adiuuantes dantes.

Amplius si principium syllogismi propositio uniuersalis immediata est. Est autem in demonstratione affirmatiua, in priuatiua autem et negatiua uniuersalis, propositio autem affirmatiua negatiua prior et notior nota per affirmatiua cui negatiua est et prior affirmatio est, sicut esse prius est non esse, quare potius principium demonstrationis est quam priuatiue, dignioribus autem principijs utitur dignior.

Quarto arguitur sic, illa demonstratio est dignior, cui dignius correspondet principium, sed affirmatiua est huiusmodi, ergo et c. maior est de se nota, minor probatur, nam cuiuslibet syllogismi demonstrationi principium est propositio vniuersalis et immediata, ut in precedentibus habitum est, et in affirmatiuis ista propositio immediata est affirmatiua, negatiuis vero correspondet negatiua, sed propositio immediata affirmatiua potior et dignior est negatiua, igitur principium correspondens demonstrationi affirmatiue est potius et dignius quam correspondens negatiue, maior de se patet et minor probatur, quod per propositioem affirmatiua probatur negatiua, et per hoc est notio: illa, Item est naturaliter prius est quam non esse, ergo affirmatiua demonstratio, seu propositio que dicitur esse prior naturaliter est quam negatiua, cum igitur affirmatiua sit notior et prior sequitur quod sit potior: siue dignior negatiua. **N**otari potest quod cum demonstratio sit ex primis et immediatis, ut patet per definitionem demonstrationis nisi quam demonstratio aliqua scire facit nisi eius conclusio resoluitur aut resoluta sit ad propositioem aliquam primam et immediatam et per se notam, et talis est duplex, affirmatiua, scilicet et negatiua, affirmatiua demonstratio correspondet affirmatiuis, et negatiua negatiuis, inter omnia autem principia demonstratiuis duo sunt coissima, alterum affirmatiuum et alterum negatiuum, videlicet de quolibet dicitur esse vel non esse, et non contingit idem simul esse et non esse, affirmatiuum est notius quod per ista aliquo modo

Posteriorum

notificatur negatiua. Sic est prius: eo qd affirmatio alijs pa-
ribus prior: e negatione. **C** Notandum scdo qd quomododum
se habet actus ad potentiam et e contra: ita se habet ee ad non
esse et e contra: sed sic scribit. 9. metaphysice. respectu eius
dem rei generabilis aut corruptibilis potentia procedit actus
sicut potentia for. ad ee procedit actualem existentiam ipsi-
us: et potentia ad operari actualem procedit operationem
ipsius. absolute tamen actus qualibet potentia in procedit:
sicut actus prius no admittit potentie. qui est ante omne
ens potentiale et ca ipsius. ens aut potentiale no reducitur ad
actum nisi per aliquem actum. quare vel oz ad aliquem pri-
mum actum denenire: ante quem non est aliqua potentia
vel oz in actibus ee processum in infinitum: vel ens potentia
le ad actum reduci non potest: sed bec duo vltima sunt ab-
soluta. ergo eodem modo non ee inuidui generabilis et
corruptibilis procedit ee ipsius: absolute tamen ee rei prece-
dit no esse: sicut ee prime cause e quolibet non ee prius: vt
patet de mente omnium phantaz: et hoc specialiter sensit
linco. in hac parte. et hoc modo hic Arist. intellexit. **C** No-
tandum tamen qd prioritas potentie ad actum aut non ee ad
ee est prioritas temporis aut generationis. prius. n. tempore
et via generationis for. fuit in potentia qd actu. similiter pri-
us fuit no esse qd ee ipsius. sed e contra prioritas cae finalis et
efficientis conseruatiue. et cosequenter prioritas perfectio-
nis. actus. n. prius est finis cuiuslibet cati: et causa ipsius
conseruatiua: et perfectio isto: et eodem modo se habet ee
absolute ad no esse. **C** Notandum tertio qd propositio af-
firmatiua dicitur multipliciter prior negatiua. primo via ap-
prehensionis. intellectus. n. negatiuum intellectum affirma-
tiuum presupponit: et no e contra. no. n. intelligere possu-
mus nullum hominem ee asinum nisi prius tempore vel na-
tura intelligamus hominem ee asinum. et hoc sensit ar. pri-
o. elen. cum dicit: qd in no facere intelligitur facere. et no econ-
tra. Secundo via illatiois: qm ex affirmatiua sequitur pure
negatiua formaliter et no est e contra. sequitur. n. for. e alb^o
ergo no est niger. et no e contra et hoc sensit aristo. in parte
predicamentum cum dicit qd negatiua propositio nota e per
affirmatiua. et prius: affirmatio est. tertio. q: semper affir-
matiua est pars negatiue. pars aut prius: est suo toto. affir-
matiua etiam dicit notior negatiua. q: notificat ipas. et non
e contra. et ideo dicit linco. propositio. n. affirmatiua prior: est
et notior negatiua. prior. n. est q: est pars negatiue et notior:
est. q: per affirmatiua fit negatio nota. vt predictu e: et si
conuertit. et hoc intelligi dz de notificatioe p syllogisiam.

C Adhuc principalior est: siue eni demonstrati-
ua no est priuatiua.

C Ultimo arguit sic. demonstratio negatiua no pot ee si ne affir-
matiua. sed affirmatiua potest esse sine negatiua. ergo nega-
tiua ab affirmatiua dependet. et non e contra. et per cosequens
principalior et potior e affirmatiua qd negatiua. cosequencia
et asis patet de se. **C** Dubitat: na bec ro videtur eade cu
rone secunda superius posita. illic. n. arguebatur affirmati-
ua demfatione esse potiozem. q: sine propone affirmati-
ua demfari no pot negatiua: sed affirmatiua sine negatiua
demfari pot. et hoc asserte in hac ratione. ergo et. **C** Ad
hoc respondetur coter qd aliud est ee efficacius. et aliud ee prin-
cipalins. agens. n. aliud efficacius dz qd alijs partibus plus
siue potentius agit vel agere pot. vel qd alijs partibus ad
plura se pot extendere. Dicit aut principalis sine quo aliud
agere no pot. et no e contra. ad ppositus ergo demfatio aut
ppositio affirmatiua no solum e in demoftrando efficacior:
imo et principalior. ratio igit secunda arguebat affirmatiua
esse efficacior. q: plus pot vel ad plura se extendit qd ne-
gatiua: b vero ratio arguit qd ipsa sit principalior. quia sine
ipsa no pot negatiua. sed no e contra. et sic rationes no coinci-
dunt. **C** Aliter dici potest qd secunda ratio solum arguebat
ex hoc affirmatiua ee potioze. q: s. ppositio affirmatiua
ingressum hz tanqz premissa tam in demofstratione affir-
matiua qd negatiua. ppositio vero negatiua solum in negati-
ua demoftratioe ingressum hz. bec vero arguit qd affirma-
tiua sit potior. q: absolute affirmatiua negatiue coparando

si nulla esset neqz esse posset affirmatiua. nulla eet neqz esse
posset negatiua. et no e contra. et p hoc principalior: et prius po-
tio: est affirmatiua qd negatiua.

C Ad quidem categorica priuati-
ua fit dignior manifestuz est: et ad im-
possibile ducere. **O**portet autem
scire que fit differentia iparum.

q

C Nunc coparat demofstrationem ostesi-

ua demfatioi duceti ad ipole. et prius pponit qd intedit. et p-
mittit necessaria quedam. Secdo eueqz intedu ibi. na a ar po-
re. et. **P**ria diuidit in tres. prius ppoit qd intedit. scdo docet
in terminis formare demfatioez negatiua et demfatioez du-
ceti ad ipossibile ibi. Si igit. a. Tertio ppoit coparationem
istaz in terminis. ibi. Termini qde ergo et. **P**rius ergo di-
cit qd ex predictis p demfatioez affirmatiua potioze ee ne-
gatiua. et sic psequer erit notu ipsam ee potioze demfatio-
ne ducete ad ipossibile. oz at prius scire dnam inter ipas.

C Si igitur. a. in nullo. b. in. c. autem omni. b.
necesse est i nullo. c. esse. a. sic igitur acceptis de-
moftratiua priuatiua erit demoftratio: qm. a. in
c. no erit. Que uero est per impossibile sic se ha-
bet si opus est demoftrare q. a. in. b. no fit acci-
piendus est affirmatiue. a. esse in. b. et in. b. c. qua-
re accidit et. a. in. c. esse. hoc aut fit notum et cer-
tum qd impossibile est ipsum esse.

C Docet formare in terminis dices fit ita qd nullu. b. fit. a.
et qd o. c. fit. b. tuc necesse e nullu. c. ee. a. sic igitur hoc imo dno
strato. **N**ullu. b. e. a. o. c. e. b. ergo nullu. c. e. a. erit demof-
stratio negatiua ostiua pcludet nullu. c. ee. a. Demfatio vo
ad ipossibile ducet hoc mo fiet si erit opus pbare nullu. b.
ee. a. accipiet oppositu eius. videlicet o. b. e. a. et cu eo ac-
cipiet ista affirmatiua vera. o. c. e. b. et tuc syllogistice con-
cludet. o. c. ee. a. arguendo sic. o. b. est. a. o. c. est. b. ergo
o. c. est. a. et tuc arguet. q: notu est pclusionem ee ipossibile:
psequer qd no est possibile. b. ee. a. **C** Notandu prius. qd
absolute no seqt. pclusio huius syllogismi e ipossibilis. er-
go maior est ipossibilis. sic pbs vt arguere sic. sed seqt co-
clusio e ipollis. et minor est necessaria. ergo maior e ipollis.
et io si o. c. e. a. est impole. et o. c. e. b. sit necessarius vt
supponit. seqt qd o. b. ee. a. sit impole. et hoc mo Arist.
intelligit in textu. **C** Notandu scdo. qd arguendo ostiua no
solum negatiue imo sepius affirmatiue demoftrare ptingit.
sicut demoftrado ex ipollis no solum affirmatiue arguere p-
tingit imo et negatiue. imo hoc no negaret pbs. veritatem
exemplificando de demoftratioe ad impole solum exem-
plum ponit de pcessu affirmatiuo. eo qd n affirmatiua ma-
gis est manifesta impollitas cclusionis alijs partibus qd i ne-
gatiuis. nulla eni negatiua impollis implicat cotradictionez
hec eni non implicat cotradictionem. nullus deus est que in-
ter negatiuas e maxime ipollis. affirmatiue vero impoles
plurime implicat cotradictionem. sicut tu differs a te. homo
est asinus. tu es no ho. for. e no for. et sic de infinitis.

C Termini quide igitur sicut ordinant. Differt at
quo qualis fit notior priuatiua. ppositio. **A**tru
igitur q. a. b. no inest. aut q. a. c. no inest. **E**uz
igitur est cclusio notior qm no est. a. in. b. qd e
ad impossibile fit demoftratio. **C**um autem in
syllogismo fit demoftratiua est.

C Pponit convenientia et dnam inter predictas demfatio-
nes. et primo dicit qd termini in ipsis similiter ordinantur. et
per hoc convenient. differunt aut quia si contingat istam ma-
iore ee notiozem cclusionem. s. nullu. b. est. a. ee notiozem
ista nullum. c. est. a. tunc fiet demfatio ostesiua. si vo econ-
tra contingat tuc illa omne. c. est. a. erit notio: in falsitate ista
o. b. est. a. et per cosequens ex ista. o. b. e. a. arguendo qd o. c.
est. a. fiet demfatio ducet ad impossibile. i demfatioe. n.

ducente ad impossibile conclusio debet esse notior in falsitate quam illa premissa quam intendimus probare esse falsam. Et notaandum primo cum dicitur quod termini similiter ordinantur quidam intelligunt quod utrobique idem est medium. scilicet b. eadez etiam utrobique est maior extremitas et similiter minor. Alii exponunt quod ambe demonstrationes sunt ex eisdem terminis in modo et in figura debite regulatis. prima expositio melior est. Et notandum secundo quod sicut in demonstratione ostensiva ex primis notioribus procedimus ad conclusionem minus notam. eo quod ex notitia veritatis premissarum acquirere intendimus notitiam veritatis conclusionis: sic eodem modo in demonstratione ducente ad impossibile procedimus ab impossibili minus noto ad conclusionem impossibilem cuius impossibilitas est notior. intendimus. n. ex notitia impossibilitatis consequentis. consequenter cognoscere impossibilitatem antecedentis. hoc est quod Aristotele. intendit in terminis.

Natura autem prior est que est quod a. in b. non fit quam a. in c. priora enim conclusionem sunt ex quibus est conclusio. Est autem que a. quidem in c. non est conclusio. a. autem in b. ex quibus est conclusio.

Exequitur intentum: et primo declarat medium quod probat intentum. secundo probat ibi. Si igitur ex notioribus. Item primo facit quod dictum est. secundo. remouet cavillationem ibi. Non. n. si contingit. Primo igitur premitit quod ista propositio nullum. b. e. a. natura prior est ista. nullum. c. e. a. probatur. quia illa est premissa demonstrationis ostensivae: et sic non est conclusio: sed premissa in demonstratione ostensiva sunt naturaliter priores conclusionem ergo et c. Et notandum quod ista littera duplicem potest habere intellectum. vno modo ut est expositum. et sic exponit linco. et tunc ly natura determinat illam terminum prior. a. veritatem oportebit limitari ad demonstrationem ostensivam a priori. in demonstratione enim ab effectu premissa non sunt naturaliter priores conclusionem: sed potius e contra. secundo potest intelligi quod ly natura determinet solum hoc verbum est: et sit sensus quod ordine quodam naturali premissa debent esse priores conclusionem: sine sunt priores quo ad nos: sine quo ad naturam et sic ponunt quidam posteriores: et hec expositio non indiget limitatione predicta ut patet.

Non enim contingit remoueri aliquid hoc conclusio est. illa autem sunt ex quibus sed hoc quidem ex quo syllogismus est. quod utique sic se habet: quare aut ut totum ad partem: aut pars ad totum se habet. sed que sunt. a. c. et a. b. pro positiones non sic se habent adinuicem.

Possit aliquis dicere quod licet in primo processu quo arguitur ex impossibili. ut omne. b. est. a. omne. c. est. b. ergo omne. c. est. a. ista conclusio est notior in falsitate quam ista. omne. b. est. a. tamen in secundo processu quando. scilicet. arguitur ex opposito conclusionis ad oppositum alterius premissa proceditur a premissa notiorum ad conclusionem minus notam: quia sicut omne. c. esse. a. notius est in falsitate quam omne. b. esse. a. ita e contra nullum. c. esse. a. notius est in veritate quam nullum. b. esse. a. Huiusmodi tacite questionibus philosophus respondet et introducitur hec littera diuersimode a diuersis. vno modo sic: quod licet ex opposito conclusionis arguat ad oppositum maioris: ex hoc non est dicendum: quod illud quod prius erat premissa efficiatur conclusio: et e converso simpliciter in naturam: licet quo ad aliquid concludi posset. illud enim quod est naturaliter premissa syllogismi se habet ad conclusionem sicut totum ad partem: sed ista. nullum. c. est. a. non se habet ad istam. nullum. b. est. a. sicut totum ad partem: sed potius sicut pars ad totum. quare ista. nullum. b. est. a. naturaliter est premissa. altera vero naturaliter est conclusio. et per hoc patet ad dubium: quod demonstratio ad impossibile ducentes non facit fidem per priora sine posterioribus

naturam. sicut demonstratio ostensiva. Alio modo a quibusdam sic introducitur. quod licet ex interemptioe consequentis inferatur interemptio alterius premissa non ex hoc arguendum est oppositum conclusionis fieri premissam in syllogismo: et e contra oppositum premissa fieri conclusionem. Premissa. n. syllogismi se debet habere ad conclusionem sicut totum ad partem: aut sicut pars ad totum: sed sic non se habent adinuicem oppositum conclusionis et oppositum alterius premissa. cum. n. arguitur sic. conclusio huiusmodi syllogismi est falsa. ergo altera premissarum est falsa: et non minor. ergo maior. patet: quod ibi non seruatur ordo nec forma syllogistica. et ideo vna illarum proprie non est premissa: nec altera proprie conclusio. et per consequens cum demonstratio ducentes ad impossibile non sit nisi processus syllogisticus: dicere non possumus quod ipsa procedat ex primis notioribus conclusionem sed potius e contra. ut prius dicebat. Et notandum primo iuxta modum prius exponendi quod tunc dicitur premissam aliquam esse sicut totum respectu conclusionis: quod conclusio sumit sub ista premissa: quia. scilicet. subiectum conclusionis sumitur sub subiecto premissa. et sic dicitur fieri in exemplo aristotele. cum arguitur ostensivae. nullum. b. est. a. omne. c. e. b. ergo nullum. c. e. a. et hoc est quod Aristotele dicit. ut ipsi dicunt. Et notandum secundo iuxta modum secundum exponendi quod medius terminus in syllo quandoque se habet ut totum respectu maioris vel minoris extremitatis: quandoque ut pars cum. n. predicatum dicat formam: et subiectum materiam: et predicatum dicat totum: subiectum vero partem: medius vero terminus in secunda figura semper se habet ut totum et quod in tertia utrobique subicitur. in eadem se habet sicut pars ad totum. in prima vero figura. quod in maiori subicitur: se habet ibi sicut pars. et in minori predicatur et consequenter se habet in illa sicut totum. et hoc intendebat philosophus cum dicit: illud ex quo est syllogismus. medius terminus autem est pars ad totum: aut ut totum ad partem. sed hoc non fit in secundo processu: cum ibi non seruetur ordo syllogisticus ut prius dicebatur.

Si igitur ex notioribus sit et credibilioribus dignior est. sunt enim utroque ex non esse credibiles. sed hoc quidem ex priori. illa vero ex posteriori potius simpliciter utique et ita ea que est minus possibilis demonstratio priuatiua. Quare et hac dignior predicatiua. manifestum est etiam quod et ea que est impossibilis potius est.

Probat istam conclusionem. demonstratio ostensiva negatiua potius est demeritate ducente ad impossibile. arguendo sic. illa demonstratio est potius: que est ex notioribus et credibilioribus: negatiua ostensiva est huiusmodi. ergo et c. minor probatur: quod utraque istarum facit fidem ex non esse: sed ostensiva negatiua facit fidem ex non esse priori: ducentes vero ad impossibile ex non esse posteriori. quare et c. Et ex conclusione correlarie inferunt demeritatem ostensivam affirmatiua digniore esse demonstratione ducente ad impossibile. demeritatem enim ostensivam affirmatiua potius est negatiua ostensiva: ut in predictis ostensivam et negatiua ostensiva potius est ducente ad impossibile. ut nunc probatum est ergo et c. et c. quia quod est dignum digniori est dignius minus digno. Et notandum primo quod utraque demeritate facere fidem ex non esse dupliciter solet exponi. vno modo quia demonstratio ostensiva facit ex propositione negatiua. verbigratia. in exemplo philosophi in demonstratione potissima ostensiva negatiua. per istam. nullum. b. est. a. fit nota ista conclusio. nullum. c. est. a. in demonstratione vero ducente ad impossibile cuius arguitur. omne. b. e. a. omne. c. e. b. ergo omne. c. est. a. postea arguitur e contra. quod si nullum. c. e. a. vel impossibile est e. a. sequitur quod nullum. b. sit. a. et sic ex negatiua facit fidem. Sed contra hoc argui potest. quia ubi fiat demeritatio ex impossibili conclusionem ducente negatiua. et postea e contra arguatur ex opposito prius ad oppositum autem si arguetur ex negatiua faciendo fidem de conclusione: sed potius ex affirmatiua. ut patet. Ad hoc habent ista rationes ut credo quod intelligunt de demeritate ad impossibile corripente demeritatio ostensivae negatiue: si

Posteriorum

ent etiam aristo. intelligit vtrputa accipiendo oppositum illi
no maioris nullum. b. est. a. scilicet omne. b. est. a. et ex illo
inferendo. q. omne. c. est. a. et tunc arguendo ex opposito
consequens fit fides ex propositione negativa. vt patet.
Aliter alij exponunt q. qualitercunq. fiat demonstratio
ex impossibili semp. in secundo processu arguit. ex interem-
ptione conclusionis ad interemptionem alicuius premisse.
interemptio vero conclusionis dicit non esse veritatis ip-
us. quare vniuersaliter demonstratio ad impossibile dicit
facere fidem ex no. esse. Vel aliter dicunt q. vel in prio
processu vel in secundo demonstratio ad impossibile ducens
ex negativa propositione pcedit. et per consequens quelibet
talis procedit ex no. ee. et hoc sufficit ad mentem Aristote.
Notandum secundo q. demonstrationem ostensiuam ne
gatiuam ex prioribus pcedere. demonstrationem vero ex
impossibili ex posteriori dupliciter exponit. vno modo. qz
demonstratio ostensiuam negatiuam procedat faciendo fides ex na
turaliter prioribus. sed demonstratio ex impossibili quidez
facit ex naturaliter posterioribus: h. quo ad nos essent prio
ra siue notiora. Hec expositio restringi debet vt prius ad
demonstrationem negatiuam a priori et ad demonstrationem
ducentem ad impossibile sibi correspondentem: sicut in exmplo
phi sepius adducto. Aliter expdit a quibusdam alijs q.
demonstratio negatiua procedit ex no. ee. priori. i. ex negati
ua propositione que nobis prius est nota q. conclusio siue
quo ad naturam siue quo ad nos dicatur prius nota. demō
stratio vero ad impossibile ducens procedit ex no. ee. poste
riori s. m. ordine syllogisticum. q. s. pcedit ex negatiue con
clusionis que posterior est in ordine syllogismi.

**Etior autē et prior est scientia que
cunq. ipsius q. et propter quid ea
dem est. sed no. est ipsius extra esse
que est propter quid.**

Hoc est 2^m capitulum huius tractatus
in quo postq. aristo. in pcedenti. determinauit de demōstra
tione comparative: consequenter determinandum est o. sei
re qd. est effectus demonstrationis comparative comparado.
s. vnum scire ad aliud vel ad alios habitus. siue vnam scie
ntiam ad aliam. et primo comparat scientias inter se. 2° scien
tiam opinionum. et alijs habitibus. ibi Scibile autem et scien
tia. Item primo comparat scientias adinuicem in certitudine
Secundo de veritate et earys alteritate determinat ibi. Una
autem scientia est. Prima dividitur in tres s. m. q. tres po
nit conclusiones. Prima conclusio est ista. illa scientia que si
mul eiusde rei considerat q. et propter qd. certior est illa q.
solum considerat q. separatam a. ppter quid. hec conclusio
non probatur in textu: sed a liconiense pbatur sic. illa scientia
que facit cognoscere de eadem re hoc et illud certior est illa
que facit cognoscere alterum tm. ergo et c. Item cogno
scere propter quid tantu perfectius est q. cognoscere quia
tm. vt patuit in pcedentibus. ergo cognoscere q. et ppter
quid. perfectius est q. cognoscere. q. tm. et per consequens
conclusio vera. Possent hic aliqua notari et dubitari de qui
bus videat in questione.

**Et que non est ex subiecto illa que est de sub
iecto. vt arithmetica armonica.**

Secunda conclusio. scientia magis abstracta certior est et
prior: scientia minus abstracta: sicut arithmetica certior est
et prior q. musica: hec conclusio. probatur a liconiense sic.
scientia magis abstracta est de rebus secundum naturam
prioribus et absolute certioribus. ergo et c. consequenter et
et antecedens patent: geometria namq. propter hanc cam
est certior: perspectiua. et arithmetica certior: musica. et sic d.
alijs. Secundo potest argui sic. scientia minus abstra
cta vtitur principijs scientie abstractionis. vt perspectiua vti
tur principijs geometrie. et per consequens scientia magis
abstracta est prior: item scientia magis abstracta magis se
parat considerationem suam a transitu mutabilitatis mate
rie. que magna videtur incertitudinis causa. per consequens
ergo est certior. Notandum primo cum dicitur q. ista

que non est de subiecto certior est et c. per subiectum intel
ligere debemus materiam transmutationis. et presertim
materiam sensibilem: vt sit sensus: q. ista scientia que non
est de subiecto. id est que considerationem suam abstrahit
a materia transmutationis sensibili certior est et c. Nota
dum secundo circa exemplum philosophi q. arithmetica
considerat de numero abstracto non ad certam materiam
applicato. musica vero considerat de numero ad certam ma
teriam applicato. videlicet sonoro. et per consequens. arith
metica abstractior est a materia siue a subiecto sensibili q.
musica. Dubitatur. quia hec conclusio videtur in senten
tia eadem cum pcedenti. nam illa scientia que considerat
quia. et propter quid. eiusdem rei abstractior est illa que so
lum considerat quia. qualiter geometria et arithmetica se
habent ad perspectiuam et musicam. quare iste rationes
non differunt. Ad hoc primo dicitur q. non est vniuer
saliter verum omnem scientiam considerantem quia. et p
pter quid. abstractionem esse scientiam solum considerate
quia. naturalis enim philosophus de multis considerat p
pter quid de quibus perspectiuam solum considerat quia
et tamen perspectiuam abstractior est naturali philosophia.
Quidam etiam dicunt q. cum Aristo. hic comparat scien
tiam subalternantem ad subalternatam non oportet q. om
nis scientia abstractior sit subalternans et minus abstracta
sit subalternata: geometria enim abstractior est naturali phi
losophia q. naturalis philosophia non sibi subalternatur.
Secundo dicitur q. q. nis concederetur istas conclu
siones esse materialiter idem. formaliter tamen valde sut
diuerse: quoniam diuersis fundantur fundamentis. funda
tur. n. prima super habitudine cause ad effectum. notitia.
enim alicuius rei habita per causam certior q. notitia ipsi
us per effectum. effectus. n. per causam fit nobis certius:
sed propter quid. vnunquodq. tale et illud magis ergo et c.
Secunda vero fundatur super habitudines forme ad ma
teriam. forma. n. est notior: materia: neq. cognoscitur mate
ria nisi per analogiam ad formam: vt habetur primo phy
sicorum. quare scientia formalior erit certior et prior. talis
autem est scientia magis abstracta. quanto. n. magis elon
gat considerationem suam a materia tanto formalior: videt qua
re est absolute certior et prior.

**Et que est ex minoribus ea que est ex apposi
tione ut geometria et arithmetica. Dico autem
ex additione ut unitas suba est sine positione.
Punctus autem substantia posita. hoc autem
est ex appositione.**

3^a conclusio. scia q. est ex paucioribus certior: et illa q. est ex addi
tione: sic arithmetica certior est geometria. pbatur a lico. sic. ista
q. est ex paucioribus et de rebus simplicioribus. tales at sut na. po
res. ergo et c. deinde declarat pbs qd. intelligat p. ee. ex addi
tione dicens: q. punctus se h. p. quada additioez ad unitate. na.
unitas absolute est suba rei. no. dices positioez in continuo. pu
ctus vo. est suba posita sine h. nis positioez in continuo. q. re. puct.
aliqud sup. addit. unitati. cu. igit. arithmetica pncipalr. sit de
unitate: et geometria de pucto. vt geometria ad arithme
tica se h. fe. s. m. quada positione. q. re. certior: et prior. Nota
tadu. q. sciaz. ee. ex paucioribus intelligim. ee. de his q. min.
selibnt s. m. quada additioez hui. ad alter. ecotra. vo. itelligi
mus sciaz. aliqua. ee. ex additioe. q. lr. puct. se. h. ad unitate.
Dubitat. prio. circa exmpl. phi. q. unitas est pncip. q. titatiz
discrete. et p. pns. no. est suba: cum oppositu. d. in textu.
s. lr. puctus est pncipiu. q. titatis continue. quare no. est suba
sicut pbs dicit. Ad hec dupliciter rudi. pot. vno. m. d. q.
aristo. locutus est s. m. opinionem platons: sic pleriq. facit pser
tim in libris logice. et hoc p. vta. exmpl. plato. n. posuit unita
te. q. est pncipiu. n. ueri. ee. de suba cuiuslibet rei. no. eni. di
stinguerebat inter vnu. qd. p. uertibile. cu. ente. et vnu. qd. est pnci
piu. n. ueri. sic. igit. vnu. p. uertibile. cu. ente. est de suba cuiusli
bet rei. queadmodu. ens. sic. s. m. est. unitas. q. est pncipiu.
n. ueri. est de suba cuiuslibet rei. psequenter. n. ueri. sunt de sub
stantia rerum. psequenter. dixit. plato. q. vnu. rectius. posito.

nem in continuo habet ratione puncti: et est punctus. unde definitio dicitur quod unum est substantia non habens positionem et punctus est substantia habens positionem. et sic punctus super unitatem addit positionem in continuo. sic ergo et vno cantantur omnes continue quantitates. nam punctus motus facit lineam. linea mota facit superficiem. superficies mota facit corpus. et quod non distinguebat inter corpus de predicamento substantie: et corpus de predicamento quantitates: concessit de corpore continuum componi substantialiter ex punctis: et per consequens punctum esse de substantia ipsius. ideo appellatur punctum substantia: et propter hoc dicebat certior esse geometria: sicut est aristoteles. hic dicit. nam quantitates continue: de quibus considerat geometria: se habent per quendam appositionem ad numeros: de quibus est arithmetica. dicebant. n. platonici numeros esse formam magnitudinum: ut puta unitatem esse formam puncti. binarium formam lineae: cum ad duo extrema terminetur: trinarium formam superficiei cum prima superficies angularis tribus angulis concludatur. quaternarium vero ponebant formam corporis. eo quod prima figura corporea est pyramis triangularis que quatuor habet angulos corporales equales. Aliter responderi potest secundum unam opinionem aristoteles. quod substantia multipliciter accipitur ut habetur. s. metaphysica. vno modo prout distinguitur contra accidens. alio modo prout essentia rei. tertio modo eo quod alicuius definitionem ingreditur et presertim essentialem quarto modo pro eo sine quo res esse non potest. Ad propositum igitur dico quod unitas que est principium numeri non est substantia. primo modo cum sit accidens. est tamen substantia secundo tertio et quarto modo. p. q. unitas est de essentia numeri et pars integralis ipsius. Itaque unitas et definitionem numeri ingreditur essentialiter: et sine unitate numerus esse non potest. aristoteles. aut presertim intellexit secundo vel tertio modo. de puncto vero dicitur ipsum non esse substantiam primo modo: cum sit accidens. est tamen substantia quantitates continue: non secundo: sed tertio vel quarto modo. p. q. quantitas continua non componitur ex punctis. punctus tamen ingreditur definitionem lineae: et sine punctis non potest esse illa quantitas continua. Verumtamen punctus addit supra unitatem positionem in continuo. quilibet. n. punctus est unum et indivisibile: partes continui sibi invicem continuas: seu situatas coniungens. aristoteles. igitur intellexit punctum esse substantiam. tertio modo. q. s. definitionem ingreditur quantitates continue. et per hoc p. q. completa ratio ad dubium. Secundo dubitatur. nam videtur tertia et secunda conclusio ad invicem coincidere. quoniam idem est aliqua sciam magis esse abstractas et ipsam esse et paucioribus sine ex simplicioribus sicut theminis et inconicis exponit. et sic altera istarum videtur superflua posita. Ad hoc communiter respondetur. primo concedendo quod iste conclusioes magnam habent inter se consonantiam eo quod utraq; intelligit quod scia formaliter certior est et prior. verumtamen differunt. quia secunda conclusio respectum habet ad materiam sensibilem. ut illa scientia certior dicatur que magis abstracta a materia sensibili: qualiter se habent geometria et perspectiva: cum perspectiva materiam sensibilem consideret. geometria vero non. Tertia vero conclusio. solum habet respectum ad materiam imaginabilem. ut. s. inter scientias abstractas a materia sensibili ista certior dicatur que in considerando materiam imaginabilem formalior et abstractior existit: sicut se habent arithmetica et geometria. utraq; .n. de materia imaginabili considerat. v. q. quantitas continua vel abstracta neque ab illa abstrahere possunt. non .n. posset mathematicus de intelligentijs considerare. verumtamen arithmetica formalior est geometria eo quod punctus: de quo principaliter geometria considerat. in eius intellectu situm aut positionem in continuo includit. unitas vero de qua arithmetica considerat quantitates concederet non posse esse sine continuo: ut quidam dicunt. in eius tamen intellectu illud non includit: sed per intellectum ab omni situ et positione abstrahitur. Et hoc est intentio liconiensis super hoc passu cum dicitur quod aristoteles. hanc intelligit conclusionem de duabus scientijs que eriguntur super res abstractas: illa est certior: que erigitur super res simpliciores quam ea que erigitur super res compositiores. et sic est finis.

Na autem scientia est que est unius generis quecumque ex primis positionibus. et partes aut passiones harum sunt per se.

u

Determinat de unitate et alteritate scientiarum et primo ostendit unitatem et diversitatem earum principaliter sumendam esse

ex parte subiectorum et principiorum. secundo prosequitur de subiectis separando ea que scientia non considerat: et de principijs. ibi. Eius autem quod est a fortuna. Item primo determinat de unitate. 2. de diversitate scientiarum ibi. Altera autem scientia. In prima ergo parte innuit istam conclusionem. Ad unitatem scientie quatuor requiruntur conditiones. prima quod ipsa sit subiecti unius. secunda quod per que dam primum prima procedat. 3. quod consideret partes per se illius subiecti. 4. quod consideret passiones per se subiecti et suarum partium. **N**otandum primo: quod per scientiam unius generis intelligit philosophus esse unius subiecti: requiritur. n. subiectum esse unum et non equivoicum. nam super equivoicum non erigitur scientia una. propter hoc communiter distinguitur quod duplex est genus predicabile quod per se in predicamento reponitur. quoddam genus subieibile: ad hoc autem quod scientia una habeat subiectum unum non requiritur quod sit subiectum unum genus predicabile quoniam ens est subiectum metaphysice et tamen non est unum genus predicabile. est tamen unum genus subieibile et analogum. et propter hoc potest esse subiectum scientie. quoniam enim analogia tollit rationem generis predicamentalis. non tamen tollit rationem generis subieibilem in aliqua scientia. equivoicatio autem auferit utriusque rationes. dicitur ergo communiter quod per unius generis philosophus intelligit subiectum unum secundum genus secundo modo sumptum sed non oportet ut sit unum genere primo modo. **N**otandum secundo per principia prima philosophus hic non intelligit principia absolute prima. sed principia que in ista scientia sunt prima et per se nota cum autem dicit scientiam componi ex illis est impropria locutio. sed intelligitur quod in processibus suis scientia principaliter vitatur illis principijs. **N**otandum tertio quod partes alicuius subiecti quedam sunt subiective. v. s. spes sub illo genere contenta. sicut isochelones est pars subiectiva trianguli. quedam essentialiter. sicut materia et forma partes sunt corporis mobilis. quedam integrale sicut membra hominis partes dicimus corporis humani. de quo principaliter considerat medicina. **A**d propositum igitur hic philosophus per partes subiecti intelligit partes subiectivas cum aliqua scientia consideret essentialiter partes ut naturalis philosophia. et aliqua integrale ut medicina. et ideo quo ad istas verificari potest textus aristoteles. de partibus essentialibus et de integralibus. non tamen quelibet illud facit. geometria. n. et arithmetica non considerant partes linee vel numeri essentialiter et reales. neque metaphysica partes entis integrale. sed universaliter cuiuslibet scientie subiectum continet sub se spes vel aliquam se habentia per motum spiritum que partes subiective dici solent. **N**otandum 4. quod per partes per accidens esse inferius ad subiectum intelligere debemus quod per accidens comparat considerat scientie. sic linea alba vel nigra partes subiective per accidens linee dicuntur. similiter figura turpis et figura pulchra sunt partes per accidens figure. album enim et nigrum. turpe et pulchrum non sunt de consideratione geometrie. sed sibi per accidens comparat non tamen oportet ut illud quod inferius per accidens considerat i logica appellatur sit pars subiectiva per accidens. linea. n. recta aut lineam curva secundum philosophas dicitur inferius per accidens ad lineam: que tamen respectu considerationis geometrie dicitur pars subiectiva per se. et sicut dicitur aliqua pars per accidens subiecti. sic et aliqua passio per accidens ipsius hominis dici potest aristoteles. cum dicitur et partes et passiones per se excludit partes et passiones per accidens ut contra dicitur. verumtamen in textu aristoteles. nullam mentionem facit de partibus aut passionibus per accidens. sed solum intendit quod ad unitatem scientie regere considerare partes subiecti et passiones. partes autem attribuunt ipsi per se in primo modo presertatis. passiones autem subiecto et partibus suis attribuantur per se in secundo modo presertatis.

Posteriorum

Altera autem scientia est ab altera quorūcumq; principia neq; ex eisdem neq; ex alterutris sunt. Huius autem signum est cum indemonstrabilia veniant. oporteret. n. ipsa in eodem genere esse bis que demonstrantur.

Determinat de diuersitate sciariū: & primo pponit intētin secundo declarat per signū. Primo igitur intendit cōclusionem istam. vna scia est altera ab alia scia. quarū principia nō sunt ex eisdem. neq; sunt ex alterutris: ita. s. q; principia vnius nō est ex principijs alterius. hec cōclusio potest sic pbari: ad vnitatem scientiarum requiritur vnitatis principiorum. ergo ille scientie sunt altere quarū principia sunt altera. tenet consequētia & assumptū: p; ex precedenti cōclusionē. **N**otandū q; quedam scientie partiales habent dependētia: principia ex eisdē principijs: sicut pars illa metaphysice in qua determinatur de substantia: & pars in qua determinatur de accidente habet principia complexa que dependēt ex principijs fundatis super ente. qualia sunt. de quolibet dicitur eē vel non eē. quecumq; sunt eadez vni tertio sunt eadem inter se. Alij exēmplificat de principijs in complexis dicentes: q; principia substantie sunt materia & forma. alia etiam sunt principia accidentium & dependēt ex actu & potentia: que ipsi dicit eē principia entis: sed puto eē melius dicere vt prius. Cum igitur partes ille metaphysice: in quibus agitur de substantia & accidente: sint ex eisdem principijs & non sint scientie penitus altere: similiter ps illa in qua agitur de substantia: & pars illa in qua agit de ente non sunt altere: eo q; principia vnius sunt ex principijs alterius: & idem dicitur de parte in qua de accidente cōsideratur: & hoc est quod intelligit pbs cum dicit quorū principia nec ex eisdem nec ex alteris sunt. Et forte melius textus debet dicere alterutris: ita q; principia illarū scientiarum non inuicem dependeant. Iste est modus communis exponendi. Sed inconueniens aliter videtur exponere dicens. q; scientie ille sunt altere. i. scientie ille sunt penitus diuerse nec eedem nec subalterate: quarū principia non sunt vni ficata in natura vnius gnis subiecti: nec in subiectis quorū alterum sit sub reliquo. & sic per ly eisdem & alteris intelligit subiecta scientiarum. & nō principia: sicut intelligit prius modus exponendi.

Signum autem huius est cum indemonstrabilia per se ipsa in eodē genere sunt & proxima.

Primo declarat intentum a signo. secundo remouet dubium tacitū ibi. Plures autem demonstrationes. Altera ista dupliciter introducit: quidam enim introducūt q; alteritate scientiarum esse ex alteritate principiorū: cōprehendimus quando resoluentur ad indemonstrabilia. q; n. ipsa esse in eodem genere cum his que demonstrantur: cuius signum est. q; ista que demonstrantur per ipsa in demonstrabilia proxima illis demonstratis sunt in eodem genere. quasi dicat pbs. q; quando deuentum erit ad indemonstrabilia si ipsa fuerint eadem: scientie non erunt altere si vero fuerint altera: scientie erunt altere: propterea q; idē monstrabilia principia sunt in eodem genere cum his que demonstrantur. **A**lter introducitur s; in licentia. v; q; signum q; ille quatuor: nominate condiciones requiruntur ad vnitatem scientie est quando scientia resoluta fuerit ad immediata. si enim principia fuerint vnicata in genere vno & proxima cum partibus demonstratis & accidentibus per se demonstratis erit scientia vna &c. Iste expositiones parum differunt in sentētia.

Plures autē demonstrationes eē eiusde; possibile est: nō solum ex eodem ordine accipienti non continuum medium. ut eorum que sunt. a. b. c. 7. d. 7. 3. sed ex altero ut sit. a. transmutari. in quo aut. d. moueri. sed. b. letari. 7. iteruz. i. qe scere. uerum est. g. a. 7. d. de. b. 7. a. de. d. predi

cari. letans enim mouetur: & quod mouetur: tras mutatur. iterum 7. a. de. i. 7. i. de. b. uerum ē predicari. omnis. n. letans quiescit & quiescens tras mutatur. quare per altera media & non ex eodē genere syllogismus est. quare est neutrum de neutro dici mediorum. necesse enim est idem alicui utrunq; inesse. intendere autem est & per alias figuras quot modis contingat fieri eiusdem syllogismus.

Ex his q; dicta sunt de alteritate sciariū: posset aligs credere q; eadē cōclusio nō posset p plura media demonstrari nā media sunt principia demonstratis. ad hoc ergo remouendū pbs ponit hāc cōclusionē. plures demonstrationes ad eandē cōclusionē adduci possunt: sine assumat mediū non p̄tinuū & eiusdē ordinis. sine assumat media alteri? & alterius ordinis. hec p̄lo solū declarat exēplariet. **I**stā cōclusio qua p̄cludit. b. eē demonstrari poterit p. c. d. i. 7. 3. q; sunt media eiusdē ordinis. poterit eē demfari p media diuersorū ordinū. vt sit. a. transmutari. d. sit moueri. letas vero sit. b. qescere sit. c. tūc poterit argui sic. oē. d. ē. a. oē. b. ē. d. ergo oē. b. est. a. i. oē qd mouet transmutat. oē letans mouet ergo oē letans transmutat. poterit eē argui sic. oē. c. est. a. oē. b. est. c. ergo oē. b. ē. a. i. oē qd qescit transmutat. oē letas qescit. ergo oē letans transmutatur. sicut ergo hec due demonstrationes p media nō eiusdē ordinis. & sō vni illorū mediōrū de reliquo p̄dicari nō pōt. tñ necesse ē vtrūq; mediū in eē eidē tertio. s. minori extremitati. deinde subdit pbs q; nō solū in p̄ia figura: s; eē in alijs istud p̄tingit vt ad eandē p̄clusionēz pla adducat me. **N**otandū p̄io circa textū q; ad eandē p̄clonē adduci p̄it pla media se h̄ntia s; quedaz ordinē. & hoc duplr. s. aut s; ordinē eāe & cāti. aut supioris & inferioris. **E**xēplū p̄mi. vt si ab hoīe p̄io fluat passio discipuliabile. & post disciplinabile risibile. & sic dinceps: poterit risibile de hoīe demfari p aīal rōnale. & p disciplinabile tā q; per mediū demfatis. **E**xēplū sc̄di. sic h̄re tres pōt de isto triāgulo demfari p triāgulo r̄p isocelē: q; se h̄nt s; supius & inferi. **D**icit autē mediū alicui extremitati nō cōtinuū qñ iter ip; & istā extremitatē interponit mediū aliqd s; eundē ordinē. vt si p aīal rōnale risibile de hoīe demfaret: s; mediū eēt p̄tinuū minori extremitati: nō tñ esset cōtinuū maiori. & si nō p disciplinabile demfaret eēt p̄tinuū maiori. & discōtinuū minori extremitati. s; r̄ p̄tigere posset vt mediū eēt vtrūq; discōtinuū: s; pbs solū itēdat. vt puto: de discōtinuitate mediū cū maiori extrēitate. **S**ilr si de hoc singulari triāgulo demfetur habere tres p angulū h̄re extrinsecū: aut p triāgulo tanq; p mediū: tunc mediū nō erit cōtinuū maiori extremitati. & p idē p̄tigere posset vt d̄mōstret per mediū discōtinuū minor aut vtrūq;. **N**otandū sc̄do s; in aliquos q; hec p̄clusio est introducta ab Ari. vt ostenderet q; diuersitas demonstrationū ad eandē p̄clusionē qñz ad eandē sciam p̄tinet: vt qñ media fuerint eiusdē coordinatōis. qñz vero ad diuersas scias. vt qñ media nō fuerint eiusdē ordinis. sicut terrā eē rotundā ab astronomo demfstrat p eclipsim solis & lune. & a naturali p motū granū ad centrū. & hec sunt media non eiusdē ordinis. vt p; **D**ubitat p̄io circa exēplū. q; vt pbs p̄cedere q; letas mouet & qescit. sed hec implicat p̄traditionē. vt p; **C**ōfirmatur. q; p̄traria nō p̄t esse cā eiusdē effectus: sed moueri & qescere sunt p̄traria. ergo nō p̄t eē cā q; letas transmutetur. **C**sc̄do dubitat q; in p̄ia demfatis v̄ esse negatio. qm moueri & transmutari oīo idē ip̄ortat. **C**3^a dubitat. q; dicit pbs. q; moueri & transmutari nentz de altero p̄dicat. & postea subdit q; necesse ē ista eidē inē. sed hec implicat p̄dictionē. nā q̄cumq; sunt vni tertio eadē. sunt eadē inter se. & per p̄s alterū illorū de altero p̄dicabit. **C**Ad primū varie dantur r̄sōes. **P**rimo q; letas dum est in fieri sine in acqrendo letitiam mouet. sed in facto eē dum ē acq̄sita quiescit. & sic idē letans mouetur & quiescit. sed in tēporibus diuersis. **C**sc̄do q; letas dñ est in acq̄rēdo letitiā partim

habet de termino ad quē & partim est acquirendus sub eo quod est acquisitum dicitur quiescere. ad illud autē quod est acquirendum dicitur moveri. & sic concedendum est ipsius simul moveri & quiescere: sed respectu diversorum terminorum.

Tertio dicitur quidam quod duplex est delectatio. scilicet sensibilis & intellectualis. illa igitur propositio omne letans movetur. vera est delectatione sensitiva loquendo. que continetur in motu existit. qui. n. sensibilibus delectatur semper anhelat ad aliquid ulterius habendum: & de ista loquebatur plato. illa vero. omne letans quiescit verificatur de delectatione intellectuali presertim cum fuerit simplex & optima. Hec responsio pati potest instantiam: quia equivoce accipit motum extremitatem: & sic non esset eadem conclusio in utraque demonstratione. Et ideo quidam alij posteriores dicitur utraque illarum propositionum verificari de delectatione: sensibili: quoniam qui sensibilibus delectatur: non perfecte delectatur & semper anhelat ad aliquid ulterius habendum: ratione igitur. habiti quiescit. ratione vero habendi movetur. scilicet ad appetendum.

Quarto respondet linco. quod per transmutari subita transmutationem intelligere debemus. per moveri autē motum successivum. per letantem autem philosophus illum intelligit: qui in fine motus quo inclinabatur ad rem appetitam iam incipit letari: ante ergo quod letans ad illum finem perveniat virtus appetitiva anhelat ad consequendum obiectum quod appetitur: & eius inclinatio vocatur appetitus. species vero obiecti movet ad illud prosequendum. Cum autē letans ad illum pervenerit finem: eius appetitus convertitur in amorem. adheret enim rei: quam consecutus est amare. & optinet quam prius appetebat: & spes in letitia convertitur. quod scilicet per speciem istam non amplius movetur: sed potius letatur. Dicit ergo ulterius linco. quod letans tali acquisitione sine simul movetur & quiescit. quiescit. n. in adherendo obiecto prius appetito & modo obtento. movetur autem quia tali obtento obiecto: & acquisita letitia anima diffundit spiritum & sanguinem ad exteriora. & istud movetur non opponitur quieti predictae. Idem etiam letans dicitur subito transmutari. primo quia subito in quietem sub re obtenta transmutatur. omnis enim finis vius subita mutatio esse videtur. secundo quia in novum motum subito mutatur. videlicet expansione sanguinis & spirituum. hoc etiam modo ut ipse dicit omne quod movetur: & omne quod quiescit subito transmutatur. per momentem intelligendo incipit moveri. & per quiescentem incipientem quiescere sub finali termino motus.

Quinto potest aliter & facilliter responderi quod per moveri quiescere & transmutari philosophus intelligit aptitudinem: ita ut sit sensus quod omne letans ut sic est aptum moveri & quiescere. & per consequens transmutari. sic. n. in philosophia solemus has propositiones concedere: id quod movetur quiescit. & quod quiescit movetur terra extra locum suum posita movetur. & in loco suo posita. quiescit. quod scilicet illi cui de natura sua competit moveri etiam de natura sua quiescere competit. ut terre cui competit moveri competit etiam quiescere. & contra sim quod ipsa fuerit in loco suo vel extra locum suum. & hoc intelligit de corporibus in hoc modo inferiori.

Ad confirmationem primo dici potest quod moveri est cum transmutari: quiescere vero est eius effectus. Secundo dici potest iuxta rationes precedentes quod moveri ante finem motus & quiescere in fine motus: aut moveri ad aliquid acquirendum. & quiescere sub acquisito non contrariantur.

Tertio sim responsionem linconiensis precedentem dicitur quod moveri & quiescere ex quibus sequitur letans transmutari non contrariantur cum sint penitus generum diversorum. ut patet ex precedentibus sim ipsum.

Altimo dici potest ut dicit etiam linconiensis quod sicut eadem res naturalis ex contrariis componitur sic non inconuenit eas contrarias eiusdem effectus naturalis esse causas. & per consequens demonstrationes in naturalibus ex contrariis medijs procedere ad eandem conclusionem. ille tamen non erant potissime demonstrationes: sed vel neutra istarum est potissima: vel saltem altera.

Altimo dici potest sim ultimam responsionem precedentem quod aptitudo ad motum & aptitudo ad quietem etiam respectu eiusdem obiecti non contrariantur: per moveri autē & quiescere aristoteli aptitudinem intellexit. ut in precedentiibus dictum fuit.

Ex qua responsione patet qualiter hec vera. omne quod movetur quiescit. neque alie responsiones videntur posse illam salvare. Ad sim dubium potest primo dici quod moveri & transmutari converterentur: non tamen sunt penitus synovia. risibile. n. & animal rationale convertuntur & tamen alterum per alterum demonstratur. Secundo & securius responderi potest sim responsionem linconiensis negando quod moveri & transmutari invicem convertantur: sed hic accipiuntur. v. g. moveri pro motu successivo. & transmutari pro subita transmutatione. Ad ultimas dici potest quod moveri & quiescere actu respectu eiusdem obiecti non de se invicem predicantur licet eidem subiecto inesse possint: sed in temporibus diversis. Ex quo non sequitur quod inter se sint idem. Aliter dici potest quod moveri & quiescere siue respectu eiusdem termini siue respectu diversorum non de se invicem predicantur. nunquam enim hec est vera. moveri est quiescere. & tamen simul eidem inesse possunt. idem enim simul movetur & quiescit respectu diversorum terminorum: sicut etiam albedo & nigredo non de se invicem predicantur. & tamen eidem subiecto actualiter insunt saltem in gradibus remissis.

Alter & forte melius dicitur quod intentio aristotelis fuit ut neutrum illorum de altero predicaretur predicatione propria. videlicet tanquam superius de suo inferiori. Et ex hoc respondere volebat quod ista non sunt media eiusdem ordinis: cum quo tamen stat quod ista duo simul eidem inesse possunt secundum aliquem de modis predictis. Et sic est finis.

Ed eius quod est a fortuna non est scientia per demonstrationes. neque enim sicut necessarium est neque sicut frequenter quod est a fortuna. sed quod extra hoc fit. sed demonstratio alterius horum est. Omnis. n. syllogismus aut per necessarias aut per eas que sunt rationes frequenter propositiones. & si necesse quidem sunt propositiones & conclusio necessaria est. si vero sunt sicut frequenter conclusio huiusmodi est. quare si id quod est a fortuna non est: sicut frequenter neque est sicut necessarium non unquam erit ipius demonstratio.

Primo separat quedam consideratione scientiarum. secundo determinat de principiis scientiarum ibi. Eadem autem principia. scilicet. Prima dividitur in duas sim quod duas probat conclusiones. Secunda ibi. Neque per sensus. scilicet. Prima conclusio est ista. de effectu eveniente a fortuna non est scientia per demonstrationem. probatur sic. omne illud de quo est scientia per demonstrationem: aut est necessarium aut frequenter verum: sed illud quod evenit a fortuna neque est necessarium neque frequenter verum. ergo conclusio vera. minor patet per diffinitiones fortune. secundo philosophorum ubi dicitur quod fortuna est causa per accidens i bis que sunt a proposito & extra semper & frequenter. maior probatur. quod cuiuslibet syllogismi demonstrati premissae aut sunt necessarie aut frequenter. vere: si frequenter vere conclusio est frequenter vera. quare. scilicet. Primum dubium. de casu & fortuna habetur scientia tanquam de causis effectum casualium aut fortuitorum. ergo de effectibus fortuitis potest haberi scientia per demonstrationem cuius oppositum hic dicit. tenet prima. & assumptum patet. 2. philosophorum in tractatu de casu & fortuna. ibi etiam dicit philosophus quod philosophus naturalis qui his considerare eas per se habet etiam considerare eas per accidens de multis effectibus fortuitis.

Secundus dubium. quilibet demonstratio est ex necessariis. ergo nulla est ex frequenter contingentibus ut dicit in textu: assumptum primo patet per diffinitionem demonstrationis. & scire. patet secundo de mente boetij in arithmetica. ubi dicit. scientia est eorum que inmutabilem substantiam fortuitis.

Tertium dubium. illa consequentia non videtur valere

Posteriorum

que ponitur in textu. premise sunt frequenter vere ergo conclusio est frequenter vera. sicut enim ex falsis potest sequi verum et ex raro contingenti necessarium ut communiter in logica patet sic vel a fortiori ex frequenter contingentibus potest sequi necessarium. Ad primum multa dici et notari possent magis videnda 2° per ycorum. sed breuiter transeundo remissa superfluitate verborum que communiter adducuntur: respondetur quod secundo per ycorum de fortuna et fortuitis habetur scientia. scilicet cognoscendo quid sit ea et fortuna. et effectus casualis et fortuitus et qualiter ista conueniant aut differant. et hoc fit per terminos generales licet aliquando per terminos singulares declarantur via exempli ad maiorem vel meliorem impressionem in anima disciplinabili: in istis tamen aliquis modus reperitur perfectatis: fortuna. n. per se ut communiter dicitur fortuna est causa per accidens et hoc tamen non obstante dico quod per eam fortuitam aut casuales ut sic siue in vniuersali siue in particulari sumptam: non demonstratur effectus casualis ut sic. verbi gratia. n. n. q. de monstrato: demonstrabit receptionem pecunie tanquam effectum ex ambulatione ad solem tanquam ex ea. siue sumatur ambulatio in vniuersali siue ambulatio solis. in particulari: neque fractionem capituli demonstrabit ex descensu lapidis siue vlires siue particulariter sumat. et hoc ideo contingit: quia effectus fortuitus a causa fortuita proueniens per accidens prouenit et preter eius intentionem: ab ea est raro et contingenter prouenit de talibus aut ut sic: non habetur scientia per demonstrationem: et hoc est quod aristoteles hic intendit. Ad secundum dubium: ut communiter dicitur. nota primo quod quandoque causa necessaria producit effectum suum. aliquando vero non. exemplum primum sicut in mathematicis et diuinis: necessario. n. posita equalitate anguli extrinseci duobus intrinsecis sibi oppositis ponitur equalitas trium angulorum duobus rectis. sicut in diuinis necessario posito tali motu orbium celestium sequitur talis effectus aspectus oppositio et coniunctio: et sic de alijs etiam de intelligentijs dicatur. exemplum secundum. sicut in naturalibus: licet semen oliue sit causa ipsius effectus aut materialis non tamen necessario posito semine generatur oliua: sed frequenter ex isto generatur. ex quibus patet a priori arguendo in rebus naturalibus optime sequitur causa ex effectu. nam si est aut generatur oliua semen eius necessario est aut fuit: a priori vero non sequitur formaliter vniuersaliter a causa ad effectum. in mathematicis aut et diuinis ex causa finem actum optime sequitur a priori arguendo effectus secundum actum. Notandum secundo quod licet ita sit: si tamen accipiat causa naturalis. et per se finem aptitudinem ex isto necessario: sequitur effectus finem aptitudinem ut si semen oliue est aptum esse ex isto apta est oliua generari. et sic de alijs. et in hoc differat causa naturalis per se a causa fortuita vel casuali que de se nullas dicit aptitudinem ad effectum casuale aut fortuitum. Et quoque finem aptitudinem demonstrando poterit naturalis a priori demonstrare absolute ex necessarijs procedendo: licet premise. et conclusio secundum actum non sunt necessarie: sed frequenter sere. Ad argumentum igitur principale concedit quodlibet demonstrationem esse ex necessarijs. demonstratōes. n. naturales ut plurimum sunt ex premissis et conclusione aptitudines denotatibus que ut sic sunt necessaria. cum quo stat quod vbi dicerent actum solum sunt frequenter vere. et hoc est quod philosophus intendit. quedam enim sunt naturalia frequenter contingentia. que tamen eo in modo quo demonstratione ingrediuntur necessitatem quandam important. Aliter et facilliter soluit inconueniens: distinguens quod quedam est demonstratio proprie dicta. et quedam communiter dicta. demonstratio proprie dicta solum est ex necessarijs. et hoc probant auctoritates ad ducte. demonstratio vero communiter dicta potest esse per frequenter contingentia. et hoc aristoteles intelligit in predicamentis. Ad tertium dubium conceditur: quod ex frequenter non sequitur necessarium. sed omne necessarium est frequenter verum et non econtra. sufficit tamen ad intentum aristoteles. quod si premise alicuius boni syllogismi fuerint frequenter vere: conclusio ad minus erit frequenter vera: licet etiam possit esse necessaria.

Neque per sensum est scire: si enim est sensus

talis quod huius et non huius alicuius: sed tamen sentire necesse est hoc aliquid et vbi. et nunc vniuersale aut et in omnibus impossibile est sentire non enim hoc est neque nunc. n. n. est. vlt. quod. n. sp. et vbi quod est vlt. dicimus esse: quoniam igitur demonstrationes vlt. sunt. has autem non est sentire. manifestus est quod neque scire per sensum est.

Respondit secundam conclusionem. et primo probat eam. secundo ostendit eam esse honorabilem: et cognitione sensitiva. tertio ostendit cognitionem sensitivam quandoque multum proficere ad scientiam. ibi secunda. Vniuersale autem honorabile est et c. ibi tertia. Sunt tamen quedam et c. Item primo probat conclusionem: secundo remouet errorem quorundam ibi. Sed manifestum est et c. Conclusio est ista. scientia non est de rebus sensibilibus. vel sub alijs verbis scientia non consistit in cognitione sensitiva. probatur sic. scientia solum est de vniuersalibus. sed vniuersalia non sunt sensibilia. ergo conclusio vera. maior patet. quia demonstratio solum est de vniuersalibus. ut in precedentibus patuit. quare cum scientia per demonstrationem acquiratur scientia est solum cum est de vniuersalibus. minor probatur sic. qui libet sensus est alicuius qualitatis que est huius singularis obiecti. et per consequens non potest sentire nisi singulare obiectum: quod est hic et nunc. vniuersale autem non est hic et nunc: sed semper et vbi quod. alias enim non esset vniuersale. ergo vniuersale non contingit sentire. Notandum pro intellectu textus quod cuiuslibet sensu exteriori aliqua qualitas correspondet tanquam obiectum proprium ipsius: sicut visui color correspondet. auditui sonus et odor olfactui. hoc autem a proprio eius sensu percipi non potest nisi fuerit in aliquo singulari subiecto propter materialitatem sensus. et hoc est quod philosophus intendit cum dicit. Si enim est sensus talis. i. si sensus est alicuius obiecti qualis sicut colorati calidi vel frigidi: quod obiectum habet esse in aliquo singulari subiecto. Quidam tamen litteram introducunt dicentes quod aristoteles intelligit sensum esse vniuersalem: sed sentire est particularis: et ideo exponunt sic litteras. Si enim est sensus talis quod est huiusmodi. i. si sensus est rei vniuersalis: et non huiusmodi alicuius. i. rei particularis et c. sed finem precedentem expositionem exponeretur sic: si sensus est talis obiecti quod est alicuius et non huiusmodi. quod est alicuius singularis subiecti et non alterius et c. et hoc magis consonat expositioni linco. Dubitatur quia dicit in textu quod vlt. est vbi quod et semper: deinde dicitur quod non est hic et nunc: sed hec implent contradictionem. ut patet. Preterea sunt multa vniuersalia que non sunt semper neque vbi quod. non enim semper. c. species est: neque vbi quod est fors aut alia: sed in determinatis regionibus. ut patet. Item si vniuersalia essent vbi quod tunc in eodem loco essent omnia vniuersalia. et sic simul essent. homo et asinus et oliua: et sic de alijs quod videtur absurdum. Ad hoc vnde sunt resolutiones. prima responsio antiqua dicit quod vlt. esse semper et vbi quod. non intelligendum est positum: sed privatim vniuersale. n. non per se est in loco nec in tempore: sed per intellectum ab omni loco et tempore abstractum. et addunt quidam quod sicut materia prima nullam sibi determinat formam. quelibet tamen successine recipit et ad quolibet est indifferens: sic etiam vniuersale nullum locum aut tempus de se sibi limitat et ad quelibet est indifferens: non. n. est in loco neque in tempore nisi ratione suorum singularium et idem privatim et abstractim intellectus dicitur esse semper et vbi quod. Secunda est responsio linconiensis dicens quod vniuersale est vbi quod: quod est in quolibet suorum singularium. vniuersale. n. esse vbi quod est ipsum esse in quolibet suorum locorum sed singularia sunt loca suorum vniuersalium: non tamen vniuersale esse hic neque nunc quod. s. nunc ita est in hoc singulari quod non in illo. Tertia responsio. eiusdem linconiensis dicit quod vniuersale est vbi quod. quia est in intellectu. intellectus autem dicitur esse vbi quod. eo quod omnia intelligere potest. intellectus autem illi est vbi est illud quod intelligitur: sicut etiam anima amans est vbi est res amata. sed hoc puto metaphorice dictum. addit linco. quod si diceremus vniuersalia esse ideas in mente diuina. aut ydeas sitas in corporibus celestibus

aliter esset dicendū. & vide que ibi dicit. **Q**uarta respō-
sio quorundam posterorū dicit q̄ aristo. hic nō loquitur
de vniuersali simplici & absolute. sed de vniuersali comple-
xo. videlicet de subiecto in relatione. ad passionem & cām
ipsius. & e contra. verbi gratia. lunam eē eclipsabilem ē sem-
per & vbiq; q; vbiq; q; q̄cūq; diametraliter iterpo-
nitur terra inter solē & lunam luna eclipsat. nō tamē est hic
& nūc. q̄. s. aliquo loco vel tempore diametralis ista inter-
positio eclipsim lune causet: & nō alio. **P**rimā r̄sionē pu-
to magis ppriam & magis ad mentē aristo. Ex quibus ad
dubium patet primo: q̄ s̄m oēs respōsiones illa nō impli-
cant vniuersale ē vbiq; & nō est h̄ neq; nūc. **C**ad p̄rma
tionē p̄ s̄m r̄sionē primā. Sc̄dm̄ linconicem diceret q̄
nulla rosa p̄ticulari ex̄te sufficit sp̄m rose s̄m aptitudinē
esse in quolibet. suorum singularium. Et si dicatur q̄ saltez
non est semper: respōderi potest q̄ ipsa semper est secun-
dum essentiā suam: q̄ n̄is semper non sit actu s̄ ē suozū
singulariū. **C**ad secundam confirmationem patet s̄ om-
nes respōsiones.

Sed manifestum qm̄ & si eēt sentire triāgulū
q̄ duobus rectis equales haberet angulos: q̄
reremus utiq; demonstratōnem: & nō sicut qdā
fatentur sciremus. **N**ecessē. n. quidem ē sentire
singulariter. **S**ciētia autē est in cognoscēdo uni-
uersale. **U**nde & si in luna essemus uideremus
obiectam terram: nō utiq; sciremus cām defe-
ctus. sentiremus. n. qm̄ deficeret nūc sed nō p̄-
pter quid omnino. **N**ō enī esset uniuersalis sen-
sus. **S**ed ex cōsideratōe multotiens accidente
uniuersalem demonstratōnez habemus. **E**x sin-
gularibus enī pluribus uniuersale ē māifestuz.

Quidā dicebāt intellectu & sensum idēz esse. & per p̄s
nullam eē cognitiōē nisi sensitiuam. & sic s̄m ipsos scientia
que in intellectu fundatur idēz est quod sentire qd̄ funda-
tur in sensu. **C**ad hunc errorem remouendū dicit p̄bilo-
sophus q̄ quāuis visu cōprehēderemus triangulam ha-
bere tres angulos equales duobus rectis nō propter hoc
sciam haberemus de illa passione. sicut quidam dicūt: sed
adhuc cām & demonstratōnē quereremus: quare triāgu-
lus h̄z tres. nā sentire solū cōtingit singulariter: sciētia autē
fundatur in cognitiōe vniuersalis tm̄. **I**tē si essemus in lūa:
aut supra ipsam: & uideremus lumen in ipsa deficere p̄pter
obiectum terre: tunc uideremus lunam eclipsari. nō tamē
ex hoc sciremus cām. & propter quid vniuersaliter. cog-
nitio. n. sensus que est hic & nunc nō esset cognitio v̄lis. verū
tamen ex frequenti cōsideratione facta super singulari in-
rentes v̄t tandem sciam & demonstratōnē habemus de
v̄l ex pluribus. n. singularibus infertur & cognoscit v̄l.

Uniuersale autē honorabilius est qm̄ ostēdit
cām: quare de h̄mōi v̄l sciētia honorabilior est
sensibus: & cognitiōe quorūcūq; causa est. sed
de primis alia ratio est. **M**āifestum igitur sit q̄
īpossibile est sentiēdo scire aliquid demonstrato-
rum: nisi aliquis sentire hoc dicat sciētiā uere
per demonstratōnem.

Aristo. intēdit istam cōclusionēz. cognitio scientifica v̄lis
honorabilior est & perfectior q̄ cognitio sensitua. probat̄.
q̄ v̄lis cognitio est de v̄l qd̄ cām rei ostendit. & v̄terius ē
honorabilior: cognitiōe eozū quozū est causa. i. cognitiōne
habita per effectū. & subdit q̄ de primis principiis alia est
ratio. **D**einde cōcludit qd̄ manifestum est: q̄ in pole ē al-
quid demonstratiue scire per sensum nisi aliquis equivoce
loquēdo diceret q̄ habere sciam per demonstratōnem sit
sentire. **N**ota. q̄ preter notitiā sensitiuā notitiā intel-
lectiua vt proposito spectat est triplex: quedā est primozū
principioz: qdā est notitiā effectus habita per cām. alia

est notitiā rei que per effectum habetur. **N**otitiā ergo effe-
ctus per cām cum h̄ v̄lter & demonstratiue honorabilior
est notitiā sensitua. vt h̄ p̄s dicit. est etiaz honorabilior: no-
titiā rei habita p̄ effectū alijs paribus. & hoc videt̄ intelli-
gere p̄s cum dicit. **E**t cognitiōne quozūcūq; est cām: q̄
uis liconicis aliter istam particulam exponat. nō tm̄ vt cōs-
ter dicitur: est honorabilior: notitiā principioz: & hoc dicūt
aristo. intēdere cū dicit. **S**ed de primis alia est ratio. mihi
tamen videtur q̄ ex illo textu nō habemus hoc concludē-
re. sed de ista materia perfectionis. notitiā principioz & cō-
clusionis d̄cti in precedētibus.

Sunt tamen quedam reducta ad sensuz pro-
pter defectus in propositis: quedam enim si nō
videremus non quereremus nō tanq; sciētes
in uidēdo. sed tāq; habētes uniuersale ex eo qd̄
uidemus: ut si uirrum perforatum uidemus &
lumē pertrāsiens: māifestum utiq; erit & p̄pter
quid: & propter id quod uidemus seorsum in
utroq; intelligere autem simul est: qm̄ in omni-
bus sic est.

Quāuis scia nō cōsistat in cognitiōe sensitua. sunt tamē
quedā in propositis problematibus que dubitamus & eo-
rum dubitatio reducitur in defectu sensus. de quibusdam
enim dubitatōnē habemus: de quibus nō dubitādo q̄re-
remus si cām possemus videre: nō quia scire illa sit videre
sed q̄ ex singulari qd̄ videt̄ tandem vniuersaliter acquiri-
mus de quo scientiā habemus. verbi gratia. si uideremus
virrum perforatum & lumen trāsiens foramina vitri non
dubitāmus quare vitrū trāsparet. quia tunc causa nobis
eēt manifesta. verū tamen nō scimus q̄ uideamus. cū illd̄
uidere nō sit scire. per visum enī cōprehēdimus in vno/
quoq; singulari seorsum & per se. per notitiā autē scientificā
simul oia cōprehēdimus singularia. & q̄ in oibus sic est. si-
cut n̄ isto. **P**rimū dubium circa exemplū p̄b̄. dato q̄
vitrū nō esset porosum. adhuc lumē posset p̄ visum multi-
plicari cū sit p̄stū & diaphanū. ē enim de natura aeris aut
aque vel v̄triusq; quare foramina illa non sunt necessaria
cā trāsitus luminis per vitrū. sicut inuitur in textu. **S**e-
cundū dubiū cōtra principalem cōclusionē. videt̄ q̄ de sen-
sibilibus sit scia. quia de sole luna & stellis est sciētia tā astro-
nomia q̄ naturalis. **I**tem de pluuia. gradine. tonitruo. ter-
remota. & alijs īpressionibus methēurologicis est scientia
naturalis. vt patet in li. methen. que tamen omnia sunt sen-
sibilia. item de singulari triāgulo demonstratur habere tres
& omnis demonstratio scientiam generat. ergo &c. minor d̄
se patet. & maior colligitur de mente aristo. in p̄b̄m̄io. &
in principio tractatus de demonstratōe vniuersali & p̄ticulari.
Cad primū dicitur aristo. locutū esse causa exempli
s̄m opinionē antiquoz. dicebant enim quidam antiqui. vt
habetur. 2. de anima q̄ lumen est corpus. cū igitur quere-
batur ab eis. quare lumen pertransit vitrum respondebāt
q̄ hoc cōtingit. quia vitrū est valde porosum & per ei' po-
rositates lumen penetrat. verū tamen quia porositates ille
sunt minutissime non percipiuntur a nobis per visum. sed
si illas videre possemus nō dubitāremus quare lumen vi-
trum pertransit. **L**iconicis tm̄ excusans aristo. dicit q̄ per
porositatē vitri intelligit aristo. vacuitatem a terrestreitate
tenebrosa. nā cū vitrū sit valde nature aquee & aerēe parū
participat de natura terrestri & opaca. & per cōsequēs nal-
de redditur perniū in transitu luminis per ipsū. **C**ad 2^m
dicitur q̄ luna sol & stelle sunt visu sensibiles de illis tamen
ut singularia sensibilia sunt. non habet scia proprie sumpta
sed habet de uniuersalibus ipsorum que sensu cōprehē-
di nō p̄st. **I**dē ēt dicit ad cōfirmatōnē de pluuia gradine
& s̄libus. **C**ad aliā cōfirmatōnē de triangulo particulari
dicit. q̄ sicut demonstratio particularis nō est pp̄rie demō-
stratio. sic de cōclusiōe ipsius nō habet scia pp̄rie de q̄ hic
loq̄t. **S**ub alijs verbis r̄sident moderni ad dubiū q̄ si
singularia sensibilia absolute cōsiderent̄. sic de illis nō ē scia

Posteriorum.

quia illis sicut huiusmodi non competit passio aliqua demonstrabilis si vero relative considerentur sicut applicationem ad sua vniuersalia sic de illis est scia: quia tunc aliqua passio de illis demonstratur ratione vniuersalis in quo conueniunt sicut. n. habere tres non demonstratur de triangulo particulari nisi prius demonstratum fuerit de triangulo: sic non scilicet illius triangulum habere tres: nisi prius sciatur triangulus absolute habere tres.

Eadem autem esse principia omnium syllogismorum impossibile est. primum quidem logice speculativibus. hi quidem enim veri sunt syllogismi: alii autem falsi.

Aristo. principaliter probare intendit quod non eadem sunt principia omnium syllogismorum. et primo logice probat intentum. secundo per rationes magis proprias ibi. Si vero aliter etc. Prima vero pars dividit in tres sicut quod tripliciter probat intentum. Secunda ibi. Postea neque false. Tertia ibi. Neque. n. ois vero etc. Item primo probat intentum. secundo quodam cancellatione excludit. ibi. Et si namque etc. In prima igitur parte ponitur ista conclusio. non eadem sunt principia omnium syllogismorum que nobis primo predictibus rationes logice. probat sic. quidam sunt syllabi veri: quidam sunt syllabi falsi: syllabum verorum principia sunt vera. et falsorum sunt falsa: sed principia vera et principia falsa non sunt eadem. ergo etc. Motandum primo quod hec ratio cum duabus primis sequentibus ab Aristotele dicitur logice. quod sunt per contra que eadem transcendentia speculatione huius libri. considerantur. n. syllabi veri aut falsi. et qualiter ex veris non sequitur nisi verum. et conclusio falsa non sequitur nisi ex falso: magis pertinent ad libros priorum. Motandum secundo quod per syllabum verum philosophus intelligit syllabum concludentem conclusionem veram: et per falsum concludentem falsam: et dicunt quidam quod tunc dicitur male verum aut falsum: formaliter vero verum. aut syllabi dicitur sicut quod debite vel idebite in modo et in figura fuerit regulat? Et si namque sit verum ex falsis syllogizare. sed semel hoc fit: aut si. a. de. c. verum fit mediis autem. b. falsum: neque. n. a. in. b. est neque. b. in. c. Sed si barum media accipiuntur propositionum falsa erunt. eo quod omnis conclusio falsa ex falsis est: et vera autem ex veris: altere autem sunt vere et false.

Postea aliquis dicitur: quod et syllogismorum verorum sunt principia falsa: quoniam contingit ex falsis syllogizare verum. ut patet in logica. Hoc reuincit philosophus dicens: quod quibus contingit verum ex falsis syllogizare. hoc tamen contingit vna vice tantum. nam si premissa false huius syllogismi postea probentur non syllogizari conuenienter poterunt nisi per premissas veras. verbi gratia. si fiat hic syllogismus. omne. b. est. a. omne. c. est. b. ergo omne. c. est. a. et conclusio sit vera et premissa false. tunc ambe premissa syllogizari non poterunt nisi ex falsis: quoniam conclusio falsa non concluditur nisi ex falsis. vera autem ex solis veris concludi potest: sed altere sunt premissa vere: et altere sunt premissa false. quare sequitur conclusio principaliter intenta. Dubitatur quia non solum semel sed etiam pluries contingit verum ex falsis concludere. verbi gratia: omnis lapis est animal. omnis homo est lapis. ergo omnis homo est animal. et iterum arguendo sic. ois nigredo est color. omnis albedo est nigredo. ergo ois albedo est color. Confirmatur magis ad mentem aristotelem. contingit verum syllogizari ex premissis. quarum altera sit vera et altera falsa: sicut patet in secundo syllogismo premissis: et si tunc voluerit probare vtriusque: poterit ex falsis illas syllogizare. et sic non semel tantum syllogizabitur verum ex falso. Confirmatur secundo. quia stat premissas immediate esse falsas. et non esse ulterius probabiles: quare fundamentum Aristotelem. nullum. assumptum patet. in hoc syllogismo: ois quantitas est qualitas. ois substantia est quantitas. ergo ois substantia est qualitas. Secundo dubitatur. principaliter contra primam rationem. Aristotelem. supponit enim quod falso sunt

principia sunt falsa. sed hoc non videtur verum. quod propositio falsa potest ex duabus sollogizari: quarum altera est vera et altera est falsa. Ad primum. concedatur illud quod probat argumentum: sed hoc non est contra intentionem Aristotelem. qui loquitur de syllogismis se per ordinem habentibus: ita ut premissa vnius per alterum probetur. et sic ultra per ordinem. Ad primam confirmationem dicitur quod argumentum probat verum. sed Aristotelem. in eius ratione supponit premissas esse similes et vniuersales: sic ut vel vtraque sit vera vel vtraque falsa. et hoc supponit aristotelem. tanquam suppositum ab aduersario. nam si premissa sunt disformes tunc magis habebitur intentum. premissa enim vera et premissa falsa non sunt eadem principia sed distincta. quare non omnium syllogismorum eadem sunt principia. Ad secundam confirmationem conceditur quod stat premissas falsas non ulterius esse probabiles: sed sufficit ad intentum aristotelem. quod si ulterius istas syllogizari tantum semel contingeret. verum ex falsis syllogistice concluderetur. Ad secundum dubium dicitur quod cum ambe premissa simul sumpte sint vna copulativa: aristotelem. istas accipit pro vno principio: et sic licet vna illarum esset vera et altera falsa. tamen tota copulativa est falsa. et per consequens conclusio falsa probaretur ex principio falso.

Postea neque false ex eisdem sunt. Est. n. falsas adiuuices et contrarias et impossibiles simul esse: ut iustitiam esse iniustitiam aut timorem: aut bonum equum aut bonum: aut equale maius aut minus. expositis autem sic est.

Secundo arguitur sic. non eadem sunt principia omnium syllogismorum falsorum. ergo conclusio vera. patet consequentia. et assumptum probatur: quia multe sunt conclusiones false inuicem contrarie. et non inuicem compossibiles. sic ista duo. iustitia est iniustitia: et iniustitia est timor. et hoc est equum. et homo est bos: equale alteri est illo maius: et equale alteri est illo minus. que non sequuntur nisi ex principiis contrariis et incompossibilibus. et ideo dicitur expositis autem sic est. i. sicut conclusiones sunt incompossibiles sic contingit illas expositis premissis contrariis et incompossibilibus inferre. sed principia incompossibilia non sunt eadem. quare etc.

Neque enim omnium verum principia sunt eadem. altera enim multorum genere principia sunt: neque conueniunt ut unitates punctis non conueniunt. De quibus enim non habent positionem. illa autem habent.

Tertio arguitur sic. non omnium syllogismorum verorum eadem sunt principia. ergo etc. assumptum probatur multiplicitate. primo sic. diuersorum sicut genus altera sunt principia. unitates enim que sunt principia numerorum altere sunt a punctis: que sunt principia magnitudinum. quia puncta habent positionem in continuo: unitates vero non. ergo etc.

Dubitatur hic communiter. nam videtur quod punctus non solum est principium quantitatis continue. sed etiam numeri quia punctus est principium continui. continuum autem est principium unitatis cum subit ipse: et per sui divisionem est principium numeri cum numerus causetur ex diuisione continui. quare a primo ad vltimum est principium numeri. Ad hoc respondendum modernum concedendo quod punctus est principium transsecum numerorum: et non intrinsecum. et per punctum est principium per accis. et non per se. sic. n. concedi potest quod est principium temporis et motus. eo quod est principium unitatis. et magnitudo continua est vtriusque illorum principium Aristotelem. autem hic loquitur de principijs rerum intrinsecis et per se. Potest etiam aliter et multis modis responderi sicut in precedentibus visum fuit.

Necesse est autem in media conuenire: aut in sursum aut in deorsum aut interius habere hos illos autem exterius terminorum.

Secundo arguitur sic. si principia omnium verorum syllogismorum adiuuicem conuenirent etiam tunc coposceret quod conuenirent in medio. ut. s. medium assumeretur eis conuenirent in medio. ut. s. medium assumeretur eis conuenirent in medio.

q̄ esset nihil inter maiorem & minorem extremitatem nel
exterius. & si primo modo: hoc dupliciter cōtingere possit
scilz ascendere medio versus maiorem extremitatem: vel
descendente versus minorem: si secundo modo: hoc iteruz
dupliciter esse potest: scilicet vel assumendo mediuz supra
maiorē extremitatē: vel assumendo infra minorem. s. sup/
ple omnia de quibus syllogismi fiunt: aut demonstrationes
taliter ordinari possunt. ergo non omniū syllozū veroz: si ea
dem sunt principia. **¶** Notandum pro intellectu littere: q̄
facto tali syllogismo. omne animal est corpus. omnis hō ē
animal. ergo omnis homo est corpus. maior cuz sit media
ta posset dupliciter p̄bari. vno modo per mediuz inter cor/
pus & hoies. Alio modo per mediū extrinsecū ab vtroq̄:
si p̄io modo aut illud mediū erit appropinquādo corpō:
& tunc fiet ascendendo: aut appropinquādo homini. & tūc
fiet descendendo. si scdo mō aut mediū assumitur supra cor/
pus: aut infra hoies. & hoc ē q̄ philosophus in brenibus
intēdit: cū ergo non oīa de quibus intēdūt seu sūt sylli ve/
ri sint huiusmodi: sequitur intentum. **¶** Hoc idēz explicari
potest de passionibus eiusdē subiecti se per ordinē habenti/
bus. vt si ab eodem subiecto fluant. a. b. c. d. passiones po/
terit mediū assumi intra vel extra. & sic cōsequēter vt p̄nt
¶ Hec ratio verificatur de syllis affirmatiuis veris. in q̄bus
cōcluditur propositio p̄ se in p̄mo aut scdo modo.

¶ Sed neq̄z communium principiorum pos/
sunt esse aliqua ex quibus omnia demonstrabū/
tur: Dico autem communia. vt omne aut affir/
mate aut negare. genera enim eorum que sunt
altera sunt & alia quidem in quantitibus: alia
vero in qualitatibus sunt solum de quibus de/
monstratur per communia.

¶ Tertio arguit sic. si eadem essent oīum syllogismoz ve/
rorum principia maxime viderentur principia cōmunia: si
cut omne ens cōtingit affirmare vel negare &c. sed q̄d hoc
sit falsum arguit. q̄ ad demonstrādum aliquid vel syllogi/
zandum nō sufficiūt principia cōia: sed requirūt p̄pria. prin/
cipia vō p̄pria sunt diuersa s̄m q̄ c̄t genera p̄dicamentoz
sunt distincta s̄m enim q̄ quātitas & qualitas sunt genera
distincta. sic principia q̄titatū & qualitatum distinguuntur.
ex quibus simul cū principijs cōmunibus fiunt demonstrā/
tiones. quare &c. **¶** Inconicis tamē aliter exponit q̄ genera
sunt distincta. nā principia cōmunia cū in demonstrationem
venient restringēt s̄m naturam rerū demonstrabilium:
& sic nō erunt simpliciter eadē principia cōmunia omnium
demonstrationū verarū. **¶** Notandū vt cōmūter moder/
ni dicunt: q̄ principia predicamenti sube sunt vt materia &
forma p̄ia principia q̄titatis sunt p̄ctus & vnitas. princ/
pia q̄titatis sunt angulus & triangulus. **¶** Sed dubitatur
quare principia substantie sunt substantie principia tamen
predicamenti q̄titatis nō sunt q̄titates neq̄z principia predi/
camenti qualitatis sunt qualitates. **¶** Respondent q̄ suba
est duplex. q̄dam. n. ē suba analogā. & ista de deo p̄dicat &
mā prima: & de oibus subijs que sunt per se in p̄dicamēto
q̄dā vniuoca & ista solū p̄dicat de suba p̄dicamētali p̄posita
ex actu & potētia: & nō predicat de deo cuz sit actus purus
neq̄z de materia p̄ima cū sit potētia pura. & sic secūdo mō
accipiendo substantiam: neq̄z deus neq̄z materia prima est
substantia. quare patet ad dubium solutio.

¶ Amplius principia non multuz minora sunt
conclusionibus principia quidem. n. proposi/
tiones. propositiones autem assumpti termini
aut immissi sunt.

¶ Quarto arguit sic. principia syllogismoz non sunt
multo pauciora cōclusionibus. sed nō sunt eedem cōclusio/
nes omnium syllogismoz verorum. ergo nō eadez sunt
ipsarum principia. minor est nota. maior declaratur. princi/
pia enim sunt p̄positiones. i. p̄missae syllogismi. p̄positio/
nes autez sunt assumpti termini vel interius missi. ergo &c

¶ Nota pro intellectu littere: si plura s̄m ordinem accipia/
tur. vt homo: animal corpus: animatum corpus: & substā/
tia. q̄ media in tali ordinatione sunt tria. v3. animal. corpus
animatum. & corpus. p̄positiones vero que s̄m p̄missae
se: q̄ non sunt cōclusiones sunt quatuor. v3. homo est ani/
mal. animal est corpus animatum. corpus animatū est cor/
pus. & corpus est substātia. **¶** Conclusions vero que inter ta/
les terminos formari possunt. sunt sex. v3. homo ē corpus
animatū. homo est corpus. homo est substātia. animal ē
corpus. animal est substātia. & corpus animatū est substā/
tia. & sic principia nō sunt multo pauciora cōclusionibus. ibi
enim principia intelligimus p̄missas indēdēstrabiles. il/
le autem p̄missae constituant ex terminis aut exteri^o assum/
ptis. s. supra maiorem extremitatem: aut infra minorē: aut
ex terminis in medio positis iter vtranz. & hoc est q̄d phi/
losophus intendit: cum dicit. principia enim p̄positiones
sunt. & hec est expositio linco. l3 quidam alij posteriores ali/
um habeant modum declarandi: quez minus p̄nto ad mē/
tem aristo. & forte minus verum. **¶** Sed p̄tra. cuiuslibet
cōclusionis due p̄missae sunt. ergo in triangulo plures sūt
p̄missae cōclusionibus. & per cōsequēs in duplo plura prin/
cipia cuius oppositū dicit in textu. **¶** Ad hoc respōdet ne/
gando scdam cōsequentiā. non enim quelibet p̄missa est
principiū: sed solum indēdēstrabilis: vt Aristo. hic intēdit.
& licet concederetur quālibet p̄missam eē principium. tñ
si sit dēdēstrabilis etiam erit cōclusio. & ideo ex parte ipsi^o
erit paritas. quare ponderande erunt p̄missae. q̄ non sunt
p̄clusiones cū conclusionibus. que non sunt p̄missae. & tā/
dem habetur plures esse conclusiones. sed non multo plures
vt prius dicebatur.

¶ Adhuc conclusiones infinite sunt: termini
autem finiti.

¶ Quinto arguitur. cōclusiones verozū syllogismoz sūt
infinite. termini autem supple cōmunes in quibus scientie
omnes cōueniunt sunt finiti & valde pauci. ergo termini illi
siue principia super illis terminis fundata nō sufficiunt ad
aliquid dēdēstrandū. & per cōsequēs alia requirūtur prin/
cipia particularia. cū ergo cōclones sint infinite. p̄cipia p/
ticularia erunt infinita. & per cōsequēs nō eadē sunt princi/
pia omnium syllogismoz verorum. maior principalis de
se patet inspicienti p̄cessus scientiarum. minor etiam patet
termini cōmunes omnibus scientijs sunt sicut ens. actus &
potentia: & similes. qui sunt valde pauci. Alij sic litteram in/
troducunt. cōclusiones sunt infinite nō obstante. q̄ termini
de se inuicem predicantes sunt finiti. nam ex finitis terminis
multotiens combinatis infinite fieri possunt combinatōes.
& p̄ cōsequēs infinite cōclusiones. tam loquendo de p̄/
dicationibus per accidens q̄z p̄ se. cum igitur principia nō
sunt multo pauciora cōclusionibus. sequitur principia eē infini/
ta. & sic habetur intentū. **¶** Dubitatur. si cōclusiones fuerit
infinite. sicut Aristo. hic dicit. tunc in predicatis p̄ se est in in/
finitum p̄cedere. quod est cōtra superius determinata. &
sic videt apprens cōtradictio inter textus p̄bi. **¶** Ad hoc
varie dari solent responsiones. **¶** Prima dicit q̄ nō s̄m intē/
tio aristo. conclusiones actu esse infinitas. sed q̄ sunt in tan/
to seu tam copioso numero. vt a nobis eoruz numerus cō/
prehendi non possit. & hoc non repugnat determinatis su/
perius. hanc p̄nto ad mentē Aristo. q̄nis nō sit neganduz
cōclusiones aliquo modo posse in infinitum abire. **¶** Se/
cunda responsio dicit. q̄ Aristo. hic loquitur de conclusio/
nibus veris seu per accidens seu per se. arguit enim q̄ nō
eadem sunt principia omnium syllogismoz verorum in/
differenter. in precedentibus autem probant in p̄dicatis
per se nō esse processum in infinitum. & sic tollitur apparet
contradictio. hec tamen responsio non videtur bene cōso/
na intellectui Aristo. illo capitulo. de statu predicator. vbi
concludit. q̄ sicut in predicatis per se non abire in infinitum
in sursum vel deorsum. sic etiam nec in predicatis per acci/
dens. **¶** Tertia responsio dicit. q̄ sicut q̄nis littere sint fi/
nite. ipse tamen infinitis modis adiuicem causaliter com/
binari possunt vt fiant dictiones infinite. sic etiam l3 termi

Posteriorum.

in predicatim de quibus loquitur Aristo. loco allegato sunt finiti: toties tñ & tam varijs modis cōbinari possunt: vt hñt conclusiões in finite. hec respōsio videt̃ repugnare dictis Aristo. capi. allegato. vbi dicit q̃ si genera sunt finita & spēs eorū finite. & si termini sunt finiti. combinationes ex eis facte vel aliquibus eorū necessario sunt finite: q̃uis plures sint combinationes q̃ termini. Item nō est omnino simile de combinationibus litterarum: & combinationibus terminorum. eadem enim littera secūda vice addita variat dictionem. idem tamen predicatum bis sumptus non variat predicationem. pro eodē enim habentur ille predicationes: homo est albus musicus. & hō est albus musicus albus. **Quarta** responsio. absolute cōcedit conclusiões esse infinitas: vt saltem nō repugnat sine per se sine per accidēs. infinite enī sunt vel esse possunt spēs numeroꝝ & figurarum: cuiuslibet autē spēs nūeri vel figure sua p̃prietas correspondet de ipsa predicabilis: & de eadē demonstrabilis. sicut triangulo inest habere tres: & quadrato habere latera opposita equalia: & angulos equales. & sic de alijs. sed hoc nō obstante cum aliqua illarum conclusiōnū reducitur ad principia sua: non abitur in infinitū. s; enim infinite sunt si figurarum spēs. & sequens ordinē nature a p̃cedētī depēdeat & sic in infinitū. qm̃ tamen illa passio de aliqua illarum demonstratur non oꝝ vt ad immediata resoluedo per p̃cedētes figuras declaratur. verbi gratia de

eragono dimōstratur: q̃ si in circulo collocat̃ fuerit vnū eius latus est medietas diametri curculi. s; ergo eragonus ordine nature figuras p̃cedentes p̃supponat. vt. triangulus: quadratum & pentagonum. si tamen ista demonstratō ad immediata resoluetur: nō oꝝ de aliqua figurarū

p̃cedētū facere mētionē. quare p̃cludit̃. q̃ s; eēt infinite p̃clones. vt ari. hic dicit: sic ēt sunt infinite nūerorū aut figurarū spēs & passiões. nō tñ demōstrabilia ad immediata principia reducēdo. p̃cedit̃ in infinitū: sic ari. intēdit loco allegato. & sic tollit̃ cōtradictio textū Aristo.

Amplius principia hec quidē ex necessitate. illa autē cōtingentia sunt. Si igit̃ in intētionē habitis impossibile est eadē eē. Necessē ē ergo eē alia aut finita: aut cum infinite sint conclusiões.

Ultimo arguitur sic. quedā principia syllogismorū verorum sunt necessaria: quedā vero cōtingentia. sed ista nō p̃nt eē eadē. vt patet. ergo tē. maioro p̃iorū. cōcluditur ergo intētionē habitis. i. fm̃ rōnes premissas: q̃ nō eadē sunt principia oīum syllogismorum. cū principia oīa sint finita: ēt si cōclūsiões sint infinite.

Si vero aliter quodāmodo dicat aliquis q̃ hec qdē geometrie: alie vero syllogorū: alie vero medicine. qd̃ utiq; erit aliud qd̃ dicit̃ nisi q̃ sūt principia sciarū: sed eadē dicere derisio ē: qm̃ eadē eisdem eadē eēt. oīa nāq; sic erunt eadē.

Tunc per rōnes proprias probat̃ principalē cōclūsiōnē & adducit tres rationes que potius videntur rōnes qdā remotiue fundamentorū dicentū oppositū. primo igit̃ dicit: si forte aliquis dicat q̃ alie sunt cōclūsiões geometrice alie syllogismorū. i. dialectice. & alie medicine. hoc nihil aliud ē dicere: nisi q̃ oēs iste scientie habent principia diuersa. q; si dicat̃ principia istarū sciantiarū eē eadē. ergo p̃clones erunt eadē inter se. p; cōsequētia. q; quęcūq; sunt eadē vn̄ tertio inter se sunt eadē sed principia q̃ cōclūduntur ex suis p̃inci-

pijs aliquo mō identificātur cū illis. ergo tē. Quidā expōsitoris: & quasi omnes exponēdo textum dicunt sic. si forte aliquis dicat: q̃ aliqua sint principia geometrie: alia dialectice tē. que expositio grammaticē non consonat. & ideo p̃imo modo linco. exponit.

At vero neq; q̃ est ex oībus demonstrare quodlibet horū: hoc. n. ē querere oīum eadē eē principia. Multū. n. insipient̃ est. Neq; n. i manifestis hoc fit doctrinis: neq; i resolūtiōe possibile ē. Immediate. n. propōnes principia sūt: altera autē p̃clūsiō fit accepta. p̃positiōe immediata.

1° arguit̃. si eadē essent p̃im̄ tē. tūc ex eisdē principijs demonstrarent̃ oīa principia. p; p̃ia de se. & tamen p̃his videtur absurdum & stultū. nō enim possibile est hoc fieri in doctrinis manifestis. neq; in resolūtiōis. nam principia demonstratiua sunt p̃positiões immediate. altera vera existente p̃clūsiōne altera ē p̃positiōe immediata ex qua demonstratur. Nota q̃ per doctrinas manifestas fm̃ aliquos Aristo. intelligit doctrinas ex quibusdā sensibilibus procedentes per se notis ad sensum aut experientia. per resolūtiōis autem doctrinas resoluedentes effectus in causas suas. Scdm̃ allos vero per doctrinas manifestas intelligit doctrinas immediate ex p se notis procedentes. sicut cū demonstratur p̃ia p̃positiōe geometrie. per resolūtiōis vō eas que p̃missas assumūt nō p se notas. sed per resolūtiōnē ad per se notas redncibiles. sicut quādo demonstrat̃ triangulus habere tres: aut alia h̄mōi. qualitercūq; aut intelligat̃ certū est q̃ neq; in doctrinis manifestis neq; in resolūtiōis cōtingit vt ex eisdē principijs omnia demonstrarent̃ principia.

Si autē dicat aliquis primas propōnes immediate eē principia: vnū in vnoquoq; genere est.

Remouet cavillationē. si forte aliq; diceret p̃positiões primas immediatas esse principia demonstrationū & per cōsequēs eadē sunt principia oīum. hoc nō sufficit. q; p̃ter principia cōia que dñr̃ p̃pōnes immediate. p̃ie in vnoquoq; gñe. vnū requiritur p̃im̄ p̃p̃ia illius gñis. italia vero principia p̃p̃ia non sunt eadē in oībus. quare tē. Nota q̃ p̃positiones immediate sunt duplices quedā p̃ime: & quedā posteriores. Exemplū p̃imi. sicut de quolibet dicitur eē vel nō esse que immediate super ente fundat̃. quęcūq; sunt eadē vn̄ tertio sunt eadē inter se: que fundātur super passione entis. & omne totum est maior sua parte. que immediate reducitur super toto & parte. & tales principia q̃dam cōia & remota dici solent. linco. tamen per primas & immediatas intelligit p̃positiões cōpositas ex p̃imo subiecto scientie & prima eius passione. sicut exemplificat̃ de istis nūeris est collectio vnitatū. & numerus est augmētabilis in infinitū: q̃ sunt p̃ime in arithmetica. Exemplū secundū. sicut triangulus est figura. & hō est atal rōnale. & ista principia p̃icularia & p̃propinqua appellant̃. nō negaret igit̃ p̃his hanc p̃positionē. eadem sunt principia oīum cōclūsiōnū. qm̃ cū sit indefinita verificari pōt de principijs cōibus & remotis. sed intēdit q̃ p̃pōnes immediate p̃ie nō sufficiant in demonstrando cōclūsiões cū sint principia remota demonstrationes virtualiter ingrediētes. s; vltra eas particularia p̃cipia requiruntur. & p̃propinqua formam demonstrationis ingredientia que non sunt eadem in omnibus cōclūsiōnibus demonstrat̃ vt patet.

Si vero neq; ex oībus ut opus est demonstrari quodlibet neq; sic ex altera quare erunt uniuscuiusq; scientie altera. Relinquitur igitur si proxima sunt principia omnū: sed ex his quidem hec: ex illis autē illa.

Ex dictis concludit̃ intentū dicens. si vero nō ex quolibet demonstrat̃ quodlibet: eo modo quo est opus aliquid demonstrari. sequitur a simili: q; nec ex principio alterius generis demonstratur conclusio altera. q̃e vn̄ uniuscuiusq; scientie sunt altera principia. i. diuersarum scientiarum diuersa

sunt principia, relinquuntur ergo si propria sunt principia quibus conclusiones demonstrantur non omnium esse principia eadem sed ex his hec demonstrantur: ex illis autem illa.

Manifestum autem et hoc est quoniam non contingit, monstratum est enim quod altera principia generis sunt differentium generis. Principia enim duplicia sunt: ex quibus: et circa quod, ex quibus quidem igitur composita sunt. Que autem sunt circa quod, propria sunt: ut numerus et magnitudo.

Tertio arguitur sic, diversorum generum diversa sunt principia, sed diverse scientie de diversis generibus considerant ergo diversarum scientiarum distincta sunt principia, deinde distinguitur quod duplicia sunt principia, quedam enim sunt ex quibus aliquid demonstratur, et sunt principia composita quedam vero circa que est consideratio scientie: et illa sunt principia propria: sicut numerus et magnitudo, propria sunt principia arithmetice et geometrie quasi velit philosophus concludere: quod principia composita non sufficiunt in demonstratione rei, sed ulterius oportet ipsa principia particularibus applicari, cum igitur illa sint in diversis generibus aut diversis scientiis distincta, sequitur non eadem omnia principia syllogismorum esse. **N**ota quod per principia composita comiter expositores intelligunt composita pluribus scientiis: sicut de quolibet dicitur esse vel non esse, omne totum est minus sua parte et similia, per propria vero principia complexa particularia, sicut de puncto ad punctum recta linea ducere contingit, et similes. **I**tem, vero per composita principia intelligit complexa prima in aliqua scientia quecumque sint ista, id dicit philosophus, ex quibus demonstratur et cetera, per principia vero propria intelligit subiecta scientiarum incomplexa et eorum primas passionem, et illa sunt circa que scientia considerat: ut dicit philosophus, et idem Aristoteles, exemplificat de magnitudine et numero tanquam de principijs incomplexis arithmetice et geometrie, et sic est finis huius partis.

Sciens autem et scientia differunt ab opinabili et opinione: quoniam scientia utilis et necessaria est. Necessarium autem non contingit aliter se habere. Manifestum igitur est quod circa hoc scientia non est. Esset enim impossibile

illa utique aliter se habere possibile aliter se habere.

Dostat philosophus in precedentibus comparavit scientias iter se: sequenter comparat scientiam alijs habitibus: et primo comparat ipsam opinionem, 2° vero alijs habitibus intellectus ibi, Reliqua vero et cetera. In primo factum quod dictum est, secundo remouet dubitationem ibi, Qualiter igitur est idem et cetera. **I**tem dividit in tres, quia primo ponit conclusionem, 2° ostendit circa que versatur opinio: ut consequenter declararetur intentum, 3° ibi, Quoniam scientia et cetera, 3° ibi, Sunt autem vera, 4° proponit igitur primo istam conclusionem, Scientia differt ab opinione, et sciens quod est obiectum scientie differt ab opinabili quod est obiectum opinionis, Quoniam scientia et cetera, Dicit quod scientia est rei vniuersalis, et per necessaria, preedit dicit autem necessarium: quod non contingit aliter se habere.

Autem vero neque intellectus, dico autem intellectum principium scientie: neque scientia est idem demonstrabilis: hec autem est acceptio immediate propositionis. Verus enim est intellectus et scientia et opinio et quod per hoc dicitur, Quare relinquit opinionem esse circa verum aut quidem falsum: sed contingens est aliter se habere. **H**ec autem est acceptio immediate propositionis et non necessarie, Et certum est sic apparentibus, opinio enim incertum est ut natura huiusmodi est, Ad hoc autem nullus opinatur probare cum opinetur impossibile esse aliter se habere sed scire, Sed aliquando quidem esse sic, sed tamen aliter nihil prohibet tunc probare tanquam quibus omnino opinionem quidem esse sed necessarium scientia

Qualiter ergo est idem opinari et scire quare non erit opinio scientia. Si aliquis posuerit esse aut nihil contingere opinari, Consequenter enim hic quidem sciens, ille vero opinans per media quousque ad immediate ueniat, Quare si quidem ille sciuit et opinans sciuit, Sicut enim et quia est opinari et propter quod autem medium est, Aut si quidem sic arbitrat non contingentia aliter se habere: sicut et hinc diffinitiones per quas sunt demonstrationes non opinabit sed sciet, Si autem uera quidem esse non tamen hoc ipsis inesse secundum substantiam sed secundum speciem opinabit et non sciet uere, **E**t quia et propter quod si quidem per immediate opinabit si non per immediate solum ipsum quia opinabit, Eiusdem autem opinio et scientia non penitus est: sed sicut falsa opinio et uera eiusdem quodammodo est, sic et scientia et opinio eiusdem, Et enim opinionem et ueram et falsam sicut dicitur quidem eiusdem inesse inconuenientia accidit appetere alia que et non opinari quod opinatur falso, Quoniam autem multipliciter idem dicitur est sicut contingit, Est autem sicut non comensuratum enim esse diametrum uere opinari inconueniens est, sed quod diametros circa quam sunt opinionem idem sic eiusdem est: sed quod aliquid erat esse unicuique secundum rationem non idem est, Similiter autem et scientia et opinio eiusdem est, hoc quidem enim sic anima lis est quod non est contingere non esse animal, sed illa quidem quod est contingere: ut si hoc quidem quod uere hominis est: illa uero hominis quidem non aut ueri hominis, idem enim est quia homo hoc autem non sicut idem, Manifestum autem ex his est quod neque opinari sicut idem et scire contingit, Sicut enim utique habere opinionem aliter hinc et non aliter habendi idem esse quod uere non contingit, In alio quidem enim unicuiqueque esse contingit eiusdem sicut dicitur est: sed in eodem nihil sic potest esse: habet enim opinionem sicut: ut quod homo est et quod uere est animal, hoc enim erat non contingere non esse animal, hoc enim sic contingit sic contingere, Reliqua autem quomodo oportet distribuere in rationem et in intellectum et scientiam et artem et prudentiam et sapientiam, hec quidem enim, philosophice, illa uero tribus speculatio sunt magis, Solertia autem est subtilitas quedam in non prospecto tempore medii: ut si aliquis uidens quod splendorem semper habet luna a sole statim intelligit, propter quod hoc fit: quia, propter id quod illustratur a sole: aut disputantem cum diuine: cognouit quoniam accommodatum est: aut propter id quod quidem amici sunt quod inimici eiusdem sunt, Omnis enim causas medialis uidens cognouit et ultimas, splendidi enim ad soles fit in quo, a. lucere a sole, b. luna, c. inest autem luna quidem, c. quod inest, b. quod est, lucere a sole, ipsi autem b. a. quod est ad hoc esse splendidi a quo splendor, quare et ipsi, c. a. per. b.

Finis primi libri posteriorum.

Questio I.

CSecundo rñsm ar. sic. talis pcessus demfationis in infinitu aut est in accidentaliter aut in eñcialiter ordinatis. si pmo. tñc per nullam illaz de alia habebit scia. quod e h opinioez. Si scdo mo. cu in infinitis no sit ad vltimū deuenire i quo stet resolutio intellectus. sequit per hmoi demfationes no ptingit aliquid scire. **C**onfirmatur. qz intellectus nuqz pfecte aliquid scit nisi qñ scit se scire vt patebit infra. sed dato tali pcessu intellectus non poterit scire se scire. cuz no sit ad vltimā demfationem puenire per quam se scire cognosce/re possit. quare rē. **C**Tertio. si verē eēt q sic pcedere de/beremus in infinitū. Arist. hunc modū nobis posuisset. qd tamen non videt fecisse. quare rē. **C**Secds modus rñdc di est mātis. d. qz qñs per vnam demfationez alia demō streur non sequit pcessus in infinitū. sicut lz mediante vno malleo fiat alius malleus nō sequit pcessus in infinitum in malleis. quia faber mediante vno malleo oēs alios conficere potest qui ab ipso fabricant. **C**Hec responsio ē infuficiens. qz si conueniens sit exemplū opz similiter vnam eē demfationē per quam de ceteris omnibus demfationib⁹ habeat scia. si igit illa demfatio. a. r qñt vtrū de a. habeat scia vel nō. si nō. habeat intentū. **C**Preterea nō vř posse rō diuersitatis assignari. Si sic. qñt nunqz per se ipsaz. vel per aliam. nō p se ipsā. qz nō vř idē. posse seipz notificare. si per aliā sic arguit de alia. r sic stat difficultas argumenti pncipalis. **C**Tem qdam arguit q illa silitudo nō ē sufficiens. quia faber mediāte vno malleo nō efficit oēm malleum. tñc. n. idē efficeret. seipz. in hoc aut li. tradit ars qua quelz demfatio cognoscat. si igit hoc fieret per demfationem. tunc eadē demfatio se ipaz demfaret sen notificaret. **C**Tertius modus rñdendi pmittit aliqua. pmo qz quelz demfatio debite pcedēs ē ex pprijs pncipijs eius quod de mōstratur. p3 per ari. pmo h⁹. 2⁹ pmittit qz dialecticus cū sit artifex cōis pcedit per que dā cōia declarādo intentum ad nihil spāle descendendo inquantū logicus ē. nisi forte cā exempli. p3 cōiter. 3⁹ pmittit qz ppriū cuiuslibet demfationis ē efficere sciam. vt colligit pmo h⁹. 4⁹ pmittit qz ars logice nō scia. sed modus sciendi dicit d3 de mente Aristo. scdo meta. Ultimo supponit qz syllus ē ppriū instrūm logici. p3 cōiter. **C**His suppositis ponit pmo rēlonem istam. de demfationē nō habet scia per demfationē. probat sic. si oppositū rēlonis foret verē cum scia de demfatione tradatur a logico pmo posse. tñc logicus tradendo sciam suaz demfate posset. sed qz nō sit falsum arguitur. nam quelz demfatio ē ex proprijs pncipijs. sed logicus per quedā cōmūna pcedit ad nihil spāle per se descendens. igitur rē. as sumptū p3. ex pma r scda suppoē. **C**Secdo sic ar. cuiuslz demfationis ppriū ē efficere sciam. vt p3 ex 3⁹ suppoē. s3 per pcessum logicū nō gñatur scia sed modus sciēdi. vt sequit ex 4⁹ suppoē. igitur logicus declarando intentū suū nō demfat. r p nōs cū tradit notūā de demfationē hoc nō facit per demfationē. **C**Tertio ar. sic. quils artifex pcedit mediante pprio instrū. sed demfatio nō est instrū. ppriuz logici. ergo logicus docendo demfate nō pcedit per dmostrationem. maior de se p3. r minor sequitur ex vltima suppositione. **C**Secda cōclusio de demfatione habet scia per pcessum syllogisticū nō demfationū. r per regulas quas dā cōes. p3 pma pars. cum syllus simplr sumptus sit ppriuz eius instrū. scda pars p3. cum logicus qui tradit artes demonstrandi sit artifex cōis. **C**Si iste modus rñdendi intelligat rēlonem pñmā de scia pprie dicta put distinguitur h modum sciēdi. r sic qñr de demonstratione stricte sūpta vera ē conclusio ipsius. vt in precedentibus ar. p3. non tñ negare pōt quin de demfatione scia r demonstratio lar go modo habeat. quare de tali demfatione r scia loquendo adhuc stabit difficultas argumēti nisi aliud dicat. **C**Jē si rō pma pbans rēlonem pñmā eēt pueniens sequere tur metaphysicū nihil demfate posse. nōs videtur absurdum. pbatur nō. qz non minus per cōmūna metaphysicis. pcedit qz logicus eo qz ē artifex cōissimus. cum igit pcedere per cōmūna repugnet nāe demonstrationis vt ille modus dicit sequitur intentum. **C**Tertio ar. argu⁹ met istas opinioez. fo:metur iste syllus. omnis syllus pcedēs

ex pñmis veris immediatis pñoribus notioribusqz causis conclusionis ē syllus faciens scire. quelz demfatio est huius modi. igitur quelz demfatio ē syllus faciens scire. in conclusionē h⁹ syllus probatur facere scire que ē passio demonstrationis de ipa demfatione per debitū me. quare syllus iste erit demfatio per quā tñ habet scia de demfatione. vt patet. quare rē. **C**Rñdetur qz syllus ille non ē demfatio eo qz per quedā cōia pcedit. nam pma vera r imediata rē. i qualz scia inueniuntur. sed d3 dici syllus absolute. **C**Hec responsio nō obstat. qz lz pma vera r imediata sint omnibus scientijs cōmūna. ista tamen sil aggregata pñderata q ad intentionē scdam appropriant tā subo illius cōclōnis qz pñcato. quare pñdictus syllus pcedit ex his que sunt ppria tam subo qz pñcato. ergo non obstat qñ demfatio debeat dici. **C**Preterea cum ille syllus nō sit elenchus. s3 debita forma concludens. r concludit verē ex veris. aut igit ē topicus sine pbabilis. aut demfationis. s3 non ē topicus. igit rē. minor pbat. qz pcedit per eñcialia. s. per ea sine quib⁹ demfatio ē nō pōt r ipsi diffōnem ingrediant. pcedit etiam per gñalia ppriā diffōnem declarando de vñmto. quare rē. **C**Ultimo quidam arguit sic. Sicut metaphysicus de ente reali aliquā passionē demfate pōt. sic r logicus de ente rōnis. vř etiā qz logicus hāc passionem vñuz vel falsum possit demfate de ppositione. Sicut arithmeticus par r impar de numero demfat. vt ipsi dicūt. **C**Alr respōdeo ad pñdictā difficultatē p qno ponit h distinctio. de aliquo aliqz passionē demfari duplr ptingit vt ppdo spectat vno p se. Alio p accēs. ex h⁹ si p aliquē demfationū pcessū demfate hōiem eē rñibile. tñc de hōie demfatur rñibile p se. de so: vō p accēs. sicut etiā de ipso h⁹ scia p accēs. p qz to hōi accidit qz sub eo. so: rñneat. **C**Conr pono. r. rēlones. pma ē ista. Sumendo sciam p hōiem vno scientifico de demfatione habet scia p demfationē. pbat. qz de demfatione rcludit diffō ipsius p aliā diffōnem pñuertibile cū ipa. igit rē. t3 nō. r assūptū patuit in pmo syllus. ois syllus pcedens rē. sive vt akj voluerūt in syllus. eo⁹ formato in quo pbatur diffō mātis de mātis p diffōne datā a cā finali. h tñ accipio sciaz r demfationē large vt pñs dicebat. **C**2⁹ 3⁹ accipiēdo sciaz p aggregato rē. de demfationē non h⁹ scia p demfationē tñ. s3 p aggregatū ex multis r varijs pcessib⁹ spē distinctis. p3 p. qz scia de demfationē illo mō sūpta nō ē nisi ars demfandi q tradit p r scdo posse. tal autē a nobis acqrit p pcessus multos. qz vñqz sūt distincti. aliq demfati nī a posteriori vñ a priori. qdā dimisiui. aliq ppositiui. r aliq ex emplo: positiui. vt p3 inspicēt pcessū illi libi. **C**Ex h⁹ p3 rñsio ad dubitationē pncipalē. pcedit. n. qz de demfationē ē scia p demfationē. ex qz tñ nō seqt pcessus i demfationibus in infinitū. qz pcedit p. a. demfationē haberi sciaz d demfatione cōiter sūpta p se p. r qñr d. a. demfationē r d3 alia singulari p accēs hēri sciaz p eadē tāqz de singularib⁹ rēlonis s3 aliq vñ. Et si ar. qz saltē seqt idē demfate se ipm. r respon dent qdā pcedēdo. S3 hoc puto leue dictū vt videbit istatim. Alr g⁹ respōdet negādo nōs. illd. n. qd pprie r p se demfari d3 ē rēlon. qñr vō r trāsūptiue d3 passio sine pñcato significās passionē demfari. sub3 vō iuxta cōes locutionē docto: neqz pprie neqz iprope demfari d3. s3 dicim⁹ d3 ipso aliqd demfari. s. passionē ipsi. cū g⁹. a. demfationē scia acqrat p ipaz met. a. demfationē tāqz d subo. lz p accēs nō sequitur. a. demfationē p se vel p accēs se ipaz demfate. Ex qz p3 pcedendū eē qz a. demfatio p se occurrit ad sciam. a. demfationis p accēs. s3 occurrit p se ad demfationē d se ipa p accēs. **C**Sed h⁹ responsio dubitat. qz adhuc vñ sequi qz idē notificat seipz r p nōs idē eēt se ipso not⁹. qd iplicat. nōa r3. postqz p. a. demfationē acqrit notūā. a. demfationis. **C**Ad h⁹ respondēt qdā pcedēdo rēlonem. dicit. n. nō eē mēduentens in his que per se ipa pbant. r nō p alia cōia cuiuslz demfationis poterit se ipaz notificare. **C**Hanc rē spōtionē si puto sufficēt. p⁹ qz adhuc stat icōnueniēs illatū. scdo qz lz pñā sint p se nota. nō seqt vt notificet se ipa. **C**Ar rō h⁹ rñsiois vř nulla. **C**Alr igit rñdet. qz aliqd alterz notificare est duplr vt pposito spectat. p⁹ sic vt p notūā ipsi

tanq̄ notiois in notitiam alterius veniamus. sc̄do sic vt p̄ ipsam tanq̄ per instm̄ notitia alterius nobis acquirat. p̄ modo op̄ notificans eē notius notificato. sc̄do vero mō nō op̄: imo stat ipsū notificans nobis nō esse notum. sic geometria nihil de syllō considerās deinfabit triangulum habere tres tāq̄ per instm̄. CAd p̄positum igit̄ per. a. de demonstrationes acquirūt notitia. a. dem̄rationis ⁊ cuiuslibet alterius non p̄io s̄ sc̄do mō. quare ⁊ c. CAd nota modū solvendi. q̄ per ipsum solues dubitationes multas. CAd rōnes autem tertij modi respondendi dicē. CAd primā q̄ s̄ ea quib⁹ v̄tut̄ logicus in demonstrando sint alijs sciētijs cōmunia. sunt tñ logico pp̄ria. cum sit artifex cōis. sunt etiam pp̄ria passiois ⁊ subo que ponunt̄ in cōclusionē ipsi⁹. Item illa cōia considerata quo ad intentionē secundam sic logico approp̄iant q̄ vt sic nō sunt alijs cōmunia. s̄. n. que libet sc̄ia consideret ea que sūt p̄ma ⁊ immediata in eadez sc̄ia. non tamē quelz sic considerat ea ratione qua p̄ma ⁊ imediata dicuntur sicut logicus facit. quare ⁊ c. CAd sc̄daz rōnem dicitur q̄ concludit de demonstratiōe. ⁊ alijs reb⁹ in logica consideratis non haberi sc̄iam pp̄rie distinctam h̄ modum sciendi. ⁊ hoc non repugnat dicitis. CAd vltimū d̄: primo negando maiorem. nam sc̄ie omnes reales procedunt pbando per demonstrationem. que tamen nulli illarū est prop̄rium instm̄. sed oībus cōmune. CSecundo dicitur q̄ syllus p̄sideratus vt instm̄ nō est logico p̄primū. q̄ etiam omnes alie scientie syllogizant. sed p̄sideratus tāq̄ aliquid cuius notitia nobis tradit̄ est logico p̄primū. q̄ nullus alius nobis tradit̄ notitiam sylli p̄ter logicum. sed hoc modo etiam concedendum est dem̄rationes esse logico pp̄riam. CAd rōnes nāz dubitatur. quare non ita contingit in artibus mālibus vt mediante vno instrumento fiant omnia eiusdem sp̄ci. verbi gratia. per vnum malleum fiant omnes mallei. sicut mediante eadem demonstratione numero tāq̄ instrumento de qualz dem̄ratione scientia acquirūt. CAd hoc dubium quod a quibusdā mouetur posset aliquis se breuiter expediens dicere. q̄ nulla demonstratio alias efficit dem̄rationes. nec seipsam. sicut malleus efficit malleos. quare nulla est ratio dubitationis. CAd placide r̄ndetur q̄ cā est. q̄ in actionibus mere materialibus idem non est supra se ipsum conuersus. ⁊ per p̄is idem nō poterit efficere se ipsum. in actionibus autē spiritualibus idem supra se ipsum conuertit̄ potest. qm̄ intellectus se ipsum intelligit. vt p̄ 3° de anima. ⁊ per p̄is act⁹ ⁊ sc̄ia vel instrumenta rōnis sunt supra se reflexiui. dem̄stratio autem est intellectus instrumentum. quare supra se sic reflecti potest vt per aliquam demonstrationem de se ipsa notitia acquiratur. sicut etiam de syllō absolute contingit. ex quibus infer̄. q̄ s̄ in mālibus actionibus instm̄. ⁊ illud supra quod cōuertit̄ illud instm̄ realiter d̄rant. nō tam sic op̄ in instm̄ intellectus. sed sufficit ea rōne differre.

Ad rationes principales. CAd primaz p̄s in vltimo articulo. CAd secundā negatur minor. CAd probationem dici potest. primo q̄ de demonstratione quid nominis presupponitur. Arist. at̄ inuestigat quid rei ipsius. CAd dicitur q̄ illas descriptioes p̄s non probat. sed presupponit tāquaz notas. vel saltem alteram illarū. s̄ altera per ipsum demonstratur vt quidam voluerunt. CAd tertiam conceditur conclusio. ⁊ sic consequenter conceditur. q̄ in hoc libro supponi debet possibilitas sciendi.

Ad rationem in oppositum d̄ q̄ Arist. s̄bi non p̄banit q̄ sit possibile sc̄ire tanq̄ huic scientie per se necessariū. qm̄ a posteriori ista supponi debet. sed per accidēs hoc fecit. ne ex errorib⁹ antiquorum quib⁹ in alienam viam deduceretur. CAd dicit̄ potest. iuxta modum loquendi lincolensis. q̄ Arist. s̄ non probant̄ possibilitatē ipsius scientie. q̄ vt ipse dicit̄ nullus scientie est stabilire subm̄ suum. nec illud q̄ ē ante subm̄ suum. sed voluit declarare modum quo sc̄ire contingit. vt remouerentur opinioniones antiquorum. CAd quartam cū confirmatione ipsius. ⁊ quintam p̄s in articulo primo ⁊ secundo. CAd sextam d̄ q̄ consideratio de diffinitioe que

ponitur sc̄do posse. ordinatur per se in considerationes demonstrationis. sicut etiam diffinitio in demonstrationem ordinatur cum sit p̄m̄ ipsius formaliter aut virtualiter ingrediens ipsam. quare ratio nō procedit. CAd vltimum negatur p̄sequētia. dicitis ē. n. syllis demonstrationes esse resolutū qm̄ per ipsum resoluit̄ effectus i p̄ncipi⁹ per se nota. q̄ de alijs syllis nō sic contingit resoluerē. igit̄ vsq̄ ad p̄ se nota ē dem̄rabilis vt dem̄rationis passio. quare tale nō potuit eē huius sc̄ie subm̄. ⁊ sic sit finis questionis.

Omnia doctrina ⁊ oīs disciplina intellectiva ex preexistenti fit cognitione ⁊ c. Rō ii.

Veritur 2°. vt: omnis doctrina ⁊ omnis disciplina intellectiva fit ex preexistenti cognitione. queritur primo. quare nō sit ex ipsa tanq̄ ex cā materiali. vt p̄s. nec formali. vt p̄s. nec tanq̄ efficiente. quod probatur. q̄ dato opposito sequeretur preexistem cognitionem eē

intellectu possibili perfectioem: p̄is est absurdum. p̄ia p̄batur. omne p̄ se actine concurrēns ad p̄fectissimam alicuius operationem. quod solum passive concurrat ad illam ē illo perfectius. sed per aduersariam p̄existēs cognitio actine concurrat ad productionem doctrine vel discipline que est effectus perfectior que intellectus habere possit: ⁊ ad illam solum passive concurrat intellectus. igitur ⁊ c. CSecundo si doctrina ⁊ disciplina fit ⁊ c. ant̄ ergo illa preexistēs cognitio de se sufficit ad inductionem doctrine. vel aliquid aliud requiritur. si p̄m̄. sequitur q̄ statim habita notitia p̄ncipiorum in aliqua scientia sc̄rētur omnes cōclusiones eiusdēz sc̄ie. p̄is ē falsū. vt p̄s. ⁊ nota ē p̄ia de se. si vero alid requiritur. maxime vt discurrere vel discursus. CAd 3° discursus intellectus fit subito. quare sequitur q̄ statim post p̄m̄ intellectus addiscet omnes cōclusiones. CAd tertio da ta parte affirmatiua daretur p̄cessus in infinitum. p̄ia p̄batur. q̄ p̄existēs cognitio saltem intellectiva ē doctrina vt disciplina. ⁊ per p̄is fit ex alia p̄existenti cognitione. ⁊ sic in infinitūz procederet. CAd confirmatur. nulla ē p̄m̄ p̄cognitio intellectiva. igitur in p̄cognitionibus proceditur in infinitum. assūptum probatur. quacuq̄ p̄cognitione intellectiva data ipsa est aliq̄te intensionis. ⁊ per consequens non ē dare p̄m̄ gradum illius in intellectu acquisitum. quare nulla erit p̄cognitio absolute p̄m̄. CAd quarto arguitur sic. doctrina ⁊ disciplina intelligentiarum nō fit ex p̄existenti cognitione. ergo ⁊ c. an̄s p̄s. q̄ non discurrunt. CAd quinto solum artes sunt ex p̄existenti cognitione. ergo non quelz doctrina vt disciplina fit ex p̄existenti cognitione. tenet consequentia. q̄ sc̄ia nō est ars. vt p̄s. 6. et̄bi. cum tñ q̄libet fit doctrina ⁊ disciplina. assūptū p̄bat. nā ar̄. iprobādo inductione p̄pōnes illā se diuertit ad p̄bādū q̄tū ad artes tñ. dic̄. n. q̄ mathe² ⁊ vnaq̄q̄z aliarū artū. Itē dialectica ⁊ rhetorica per hūc modū p̄cedūt. q̄re ⁊ c. CAd qua rōne doctrina intellectiva fieret ex p̄existenti cognitione. eadē rōne sensitiua brutoz sine hoībz. q̄re frustra ponitur illa particula intellectiva. assūptū p̄s. q̄ doctrina sensitiua in v̄tute interiori fundat̄. cui⁹ cognitio a cognitione sensus exterioris depēdet. CAd itē experientia videm⁹ bruta filios docere ex p̄existenti cognitione. vt cū anes volare docēt natos earum. primo ex nidis exentes.

Ad oppositum est Ari. i p̄hemio libri poete. CAd in ista q̄ōe p̄m̄ d̄ter

Quantū ad p̄m̄ p̄mittēt p̄m̄ q̄dā. 2° ponēt 2° nes. p̄m̄ diffinitio. doctrina vt disciplina dupl̄r accipit̄ p̄t. s̄. large ⁊ stricte. large s̄ solū intellective. s̄ ēt sensitiue notū attribuit̄. iuxta mōm̄ loq̄ndi ar̄. i p̄hōio meta. vbi voluit aiālia h̄ntia m̄oīz eē p̄ndētia. ⁊ h̄ntia auditū eē discip̄liabilia. Stricte v̄o solū intellective notū attribuit̄ p̄s. q̄ sic d̄ scribi p̄t vt dicebat̄ exponēdo textū. Doctrina intellectiva est h̄t̄ sc̄ie h̄ntic: vt aggregatū ex h̄ntib⁹ in m̄te alie. p̄ductis a doctore vt a seip̄o tenētē locū doctoris. Disciplina v̄o ē habit⁹ sc̄ie h̄ntic i m̄te discip̄li recept⁹. vt a doctore extrinseco. vt intrinseco p̄ductis. D̄ notāter vt intrinseco. q̄ vbi aliquis

solo studio aliq̄ conclusionem addiscat. habitum ipsius acq̄rit ex virtute intellectus agentis qui doctor: intrinsecus dici pot̄. imo dicitur linconiensis. q̄ neq3 magis uoce sonas. neq3 scriptura pprie docent. sed uerq3 doctor: ē qui interi^m mentem illuminat: & ueritate ostendit. & loquitur ibi de intellectu agente. **Ex** his descriptionib⁹ inferit q̄ idem realit̄ ē doctrina & disciplina: lz dñant rōne. q̄ idē habit⁹ a doctor: p̄ductus ē in mente discipuli receptus. s; put a doctore p̄ueniens doctrina dici d3. v̄l put deseruiens discipulo ad aliu docendū. put aut̄ in discipulo recept⁹ dñt disciplina. **Se**quitur sc̄do illud quod a quibusdam dñt p̄ uerificatione conclusionis Arist. non ē ad mentē ipsius. lz in se uer̄ sit. v3 q̄ ois intellectina notitia hūana sit ex p̄sensiti cognitione q̄ sit ex sensitua. & per p̄ns ois doctrina r̄c. **Lū.** n. doctrina & disciplina sūt habitus scientificus necio aliu habitū presupponens eo p̄iorem. erit intentio arist. quēlz talē habitū fieri ex aliqua intellectina cognitōe nālri priori illo. **Se**quitur ulterius notitiā p̄ncipioꝝ p̄moꝝ non debere doctrinā neq3 disciplinā dici. p3 ex p̄missis. p3 ē de mente linco. **Se**q̄ v̄terius quosdam modernos q̄ notitia intelligētia nō est doctrina neq3 disciplina. neq3 vna intelligētia altam docet. vel ab alia addiscit. ad addiscere. n. requirit de potētia aliq̄ notitiē ad actū deduci. vt expresse sentit linconiensis. cū dic̄ n̄ docetur v̄l addiscimus nisi illud quod p̄mo p̄cipimus ē nobis dñm v̄l app̄t nobis falsum. & post dubitationē vel p̄trariam opinionē manifestatur nobis ueritas eius. hoc aut̄ intelligētis competere non pot̄. eo q̄ nunq̄ sūt in potētia. sed sp̄ in actu intelligendi. habent etiam intellectiones eterenas neq3 ad novas intellectiones in ipsis p̄ducēdas moueri possūt. quare r̄c. **Et** non sequit̄. intelligētia inferior: intelligit per intelligentiam superiorem tanq̄ p̄ r̄cām sue intellectio nis. ergo addiscit ab illa. **Sc̄da** distinctio. cum illa p̄positio ex dicat cir constantiā cause. doctrinā & disciplinā fieri ex p̄sensiti cognitione multiplex intelligi pot̄. s. vel ex ipsa tanq̄ ex causa māli. vel tanq̄ formali. v̄l tanq̄ efficiente. **Itē** pot̄ dici ex ipsa fieri tāq̄ ex parte. vel tanq̄ ex termino a quo. vel tāquā ex p̄ma dispōne. s; isti tres modi ad modū eāe mālis reducunt̄ vt p3. 2. p̄b3. **Tertia** distinctio. notitiā aliq̄ fieri ex p̄sensiti cognitione adhuc dupliciter intelligi pot̄. vno mō sit vt illa p̄sensitens cognitio sit ps ipsi⁹ graduali. qualr notitiam intensam vt quatuor fieri dicimus ex notitia itensa vt duo. Alio mō sic vt sit penitus ab illa differēs sūt totum & ptes eius. qualr notitiā passionis acquiri dicimus ex notitia subi. v̄l sue diffōnis. **Ex** quo inferitur q̄ p̄cedere in infinitum in p̄cognitionib⁹ dupl̄r imaginari possumus. vel sic vt vna sit pars alterius. & altera pars illi⁹. & sic in infinitum. vel sic vt totalr ab inuicem distinguantur. **Ultimo** p̄mitto q̄ lz intellectus de se sit aptus subito discurre. q̄ tamē virtutes sensitue organice sibi deservit que cum successione quadā notitiā acquirunt. ideo intellectus v̄l plurimum rerum notitiā successiue acquir̄. & lz ali cuius rei simplicem intellectionē subito acquireret. staret tñ vt eius credulitas nō subito acqueretur. sed successiue. q̄ rōni per quā fides acquiri debet non statim adhereret. aut p̄pter h̄riam opinionē. aut q̄ debilr figeretur. v̄l alia p̄simili cā. de hac mā plenius dixi in. 3. de anima. **Pr̄ma** conclusio. doctrina & disciplina non sūt ex p̄sensiti cognitione tāq̄ ex forma. nec tāq̄ ex mā pprie sumpta. **Pr̄ma** pars huius conclusōis p̄bat. eo q̄ doctrina cum sit habitus intellectus ē forma quedā accidentalis. forme autem pprie nō ē forma. quare r̄c. 2^a p3 cum habitus ille non sit compositū substantiale. non etiā fundat̄ in p̄cognitione tāq̄ in subo. **Se**cundā conclusiōne ponit quidā. quēlz doctrina vel disciplina sit ex p̄sensiti cognitione tāq̄ ex pte cōstitutua. & tāq̄ ex termino a quo. & tāq̄ ex cā efficiente. **Pr̄ma** pars probatur. q̄ notitia que de conclusione habetur ex simplicib⁹ notitijs maioris extremitatis & minoris integratur. sicut etiāz componit̄ conclusio ex maior̄ & minor̄ extremitate. 2^a ps probatur. q̄ sicut dies sit ex nocte. & habitus ex p̄riuatione tāq̄ ex termino a quo. sic ex notitia p̄ncipioꝝ vniuersalium non formaliter demonstrationem ingredientiu sit notitia conclusionis. 3ª pars p3 de mente linconiensis qui dic̄.

q̄ notitia p̄missarum gignit notitiā conclusionis. **Itē** ē dñationem dixerunt esse de mente Arist. 2^a ps videt̄ manifeste falsa. q̄ terminus a quo non remanet in aduentu illius quod sit ex ipso. vt habetur primo & quinto p̄b3: v̄l p3. in exemplis istorum. sed in aduentu doctrine & discipline remanet p̄sensiti cognitio ex qua acquiritur. ergo r̄c. minor de se p3. imo si non remaneret p̄sensiti cognitio nō etiam remaneret doctrina. vel disciplina que per ipsam acquirebatur. neq3 sufficit ad hoc vt aliqua p̄cognitiō dicatur terminis a quo q̄ non formaliter ingrediatur dem̄strationem sicut isti assumunt p̄o fundamento. 3ª etiam ps v̄l etiam valde dubia p̄pter h̄rias opinionēs. probabilior. n. apparet optio que lz p̄sensiti cognitionem non actiue s; dispositiue tñ concurrere ad notitiā conclusiōis. q̄ illa que lz q̄ actiue concurrat vt videre potes super 3^a de anima. **Ad** linconiensē vero diceret̄ hec opinio vel q̄ ip̄e fuit illius opinionis. vel q̄ intellexit q̄ per notitiā p̄missarum tāq̄ dispositiōnem p̄riam vel p̄sensiti gignitur notia p̄sensiti ab intellectu agente. **Pr̄ma** vero partem illius conclusionis videtur fuisse extra mentem Arist. vt patere pot̄ consideranti. lz forte in se v̄a esset. immo puto nullā illarū partium fuisse ad mentem ipsius. **Tertia** conclusio p̄ intentione Arist. sit ista. doctrina & disciplina sūt ex p̄sensiti cognitione tāq̄ ex dispositiōne p̄ma vel p̄ua ad illam acquirendam. p3. q̄ ad doctrinam acquirendam cū ipsa sit habitus scientificus. vt prius dictum fuit: requirit habitus siue cognitio p̄ncipioꝝ in illam p̄ se ordinatus. p̄ talem autē cognitionem disponit & habilitat intellectus ad doctrine acquisitionem. sicut etiā mā habilitatur ad formā subtilem acquirendam per p̄mas dispositiōnes in ipsam ab agente p̄ductas. **Ex** p̄lone inferit q̄ sicut modus cālitatis quo dispositiōne p̄ma vel p̄ua dependet forma subalis. ad cāz mālem reduc̄. sic modus quo a p̄existenti cognitōe doctrina vel disciplina dependet ad eandem cām reduc̄ h̄t. **Quarta** cōclusio lz ex aliqua p̄sensiti cognitōe fiat doctrina vel disciplina tāq̄ ex parte ipsius graduati. necessario tñ sit ex aliqua que ab ea distinguit̄ sed in omnes ptes ei⁹. p̄ma pars p3. cum omnis doctrina sit habitus aliquat̄er intensus. cuius aliq̄e ptes sūt p̄us tempore vel nā acq̄sit q̄ totū. sc̄da ps probatur. eo q̄ quilibz habitus scientificus ex notitia p̄ncipioꝝ dependet. que totalr ab ipsa doctrina distinguitur vt p3. **Ex** conclusiōne inferit q̄ sicut i diuisione continui non incōuenit in infinitū p̄cedere actu vel potentia. vt habetur. 3. p̄b3: sic in p̄cognitionib⁹ q̄z vna est pars alterius non incōuenit p̄cedere in infinitum. stat. n. q̄. a. doctrina sit per ptem ante partem acquisita. sic vt eius medietas prius acquisita. sit q̄ totū. & prius q̄r tāq̄ medietas. & sic in infinitum. **Se**quitur secundo q̄ in p̄cognitionib⁹ aliq̄ doctrinam precedentibus totalr ab inuicem distinctis. & ad se inuicem debite ordinatis non contingit in infinitum p̄cedere. p3 q̄ ille sunt essentialiter ordinate. in essentialiter autem ordinatis non contingit in infinitum p̄cedere. **Omnes** p̄cedentes conclusiōnes ponuntur de doctrina & disciplina proprie sumpta. que in intellectu solum reperitur. **Quinta** conclusio rationale est doctrinam & disciplinam sensitua siue in homine siue in brutis inueniatur ex p̄existenti fieri cognitione. p3 sicut de intellectina. ad hoc enim vt bruta ex assuefactione inclinentur ad taliter vel sic operandum requiritur in eis vnam vel plures p̄fuisse actuales apprehensionēs eisdem apparentibus infixas. vel ab aliquo huiusmodi aliter non esse doctrina. & sic etiāz in homine videtur. quare r̄c.

Quantum ad secundum articulum sit hec p̄positiōne tertus. **Iste** terminus ars dupliciter accipitur. large. & stricte. large quelibet scientia q̄tūcūq̄ speculatiua ars dici potest iuxta modum loquendi Aristote. in p̄b3: meta. vbi voluit q̄ ars speculatiua magis est sapiētia q̄ practica. cōmuniter etiam dicimus artes liberales ē septem. geometria. arithmetica. r̄c. que tamen sunt scientie magis speculatiue. sic etiam loquitur arist. in p̄posito nostro cum dicit. & aliarū vnaqueq3 artū. **Stricte** v̄o dñt

ars de habitu intellectus. sine de aggregato ex habitibus de
bite ordinatis. qui non principaliter in scire. sed in opus extrinse
cus finaliter ordinatur. et hoc modo accipit Aristoteles. ethicorum. 6.
ubi dicit quod ars est recta ratio factibilium. i. habitus intellectus
lis recta ratione factus. **Secunda distinctio.** sumendo artem secundo
modo ad huc dupliciter accipitur. primo per habitum. vel aggregatum. **tertium.**
Sive sit per demonstrationem. sive per experimentum. aut assue
factionem acquisitus. et sic locutus est Aristoteles. loco allegato. secun
do modo magis stricte per habitum. non demonstrationem. sed solum
experimentum. vel experientiam aut assuefactionem acquisitum. **quarta.**
sumpsit eustathius artem primo ethicorum cum dicit. quod ars
est collectio ex adimentis comprehensionibus. et exercitatio.
et probatur ad aliquem finem eorum bonorum que sunt in vita. **Et**
modo meta. habetur. quod acquiritur ars ex multis experimentibus
notitiis. et sit una vis ratio de similibus perceptibus. iuxta quem
modum moralis philosophia et medicina scientificae acquisita non erant
artes appellande. sed mechanice artes proprie artes appella
rentur. **Tertia distinctio.** accipiendo sciam per habitum. vel ag
gregatum ex habitibus per demonstrationem acquisitum ad huc dupliciter
accipi potest. uno modo per habitum scientifico. sive aggregatum
ex habitibus debita habentibus inuicem operationem et ha
bitudinem ad unum tertium. in scire et non in operari ordi
nato. 2o modo per habitum scientifico. vel in scire. vel operari
principaliter ordinato. **Ex** his tres inferuntur conclusiones. prima
accipiendo artem ut accipitur in secundo membro secunde distinctio
nis sic ars distinguitur a sciam qualitercumque sumptam. 3o quod
de ratione scie ut habet accipitur est per demonstrationem acquisitum sed de
ratione artis talis sumptae non per demonstrationem. sed assuefactio
ne vel experimento acquisitum. quare etc. **Secunda conclusio.** scia sunt
pta ut sumitur in primo membro tertie distinctionis distinguitur
a arte qualitercumque sumptam. in 2a distinctione. 3o quod de
ratione artis primo vel secundo modo. est in operationem et non
in scire principaliter ordinari. de ratione vero scientie taliter su
pte est in scire tamen ordinari. quare etc. **Tertia conclusio.** ars
accepta primo modo. et scia secundo modo sumpta in idem coincide
re possunt. 3o moralis. n. philosophia. similiter et medicina princi
paliter. in operari ordinantur. et per demonstrationem ac
quiri possunt. s. vel a posteriori. vel a priori. Itaque experimen
to et assuefactione. quare etc. **Sed** hic dubitatur. n. quid
dialectica scia proprie vel ars dici debet. quod non sit ars argu
ti. non in operari. sed in scire tamen ordinatur. **Ad** sic arguitur.
quod ordinatur in formatione syllogorum et aliarum huiusmodi opera
tionum que in potestate nostra erant. **Ad** idem videtur al
bertus alamanus in vniuersalibus suis. **Item** communis
modus loquendi qui dialecticam grammatice et rhetori
cam artes nominantur. **Ad** h. responderi potest quod diale
ctica non est ars aliquo modo se distinctionis. sed largissi
me sumendo artem posse dici quod sic. qualiter etiam in metaphy
sica artem esse diceremus. ut ex prima distinctione 3o.
Ad rationes in oppositum diceretur. quod 1o dialectica in hu
iusmodi operationes ordinatur. non tamen extrinsece sed in
trinsece sunt. quod requiritur ad esse artis. ut in premissis vi
cebatur. **Ad** albertum et eodem modum loquendi dice
retur. quod accipiunt artem valde large. quomodo quilibet scia
dicitur ars. **Ad** et melius dicitur ad dubium quod dialectica est
ars. quod. s. in operari principaliter ordinatur. **Ad** rationes
in oppositum. negatur assensum. Dico. n. primo quod dialectica non
tamen in operationes intrinsecas. sed etiam extrinsecas finaliter
ordinatur. quod non solum mente. sed etiam voce docemur
syllogismos formare. **Secundo** quod etiam ratione ope
rationum intrinsecarum. in quas perficiendas nos dialectica
dirigit. merito ars debet nominari. et iste fuit intellectus al
berti. et sic ad esse artis in primo membro secunde distinctio
nis sufficit dicere quod in opus in potestate nostra extrinsece finaliter or
dinatur sine intrinsecum. sine extrinsecum fuerit. **Sed** hoc
hoc vltimum arguitur. quod illo dato sequitur notitiam prin
cipiorum scientie simpliciter speculative. sicut metaphysice.
vel alterius debere dici artem. quod videtur manifeste
falsum. et contra predicta. consequentia probatur. quod noti
tia illorum principiorum finaliter ordinatur in cognitionem
conclusionum eiusdem scientie. ut 3o. talis autem cognitio
intellectus est operatio quedam in potestate nostra extrinsece.

ut 3o. quare etc. **Ad** h. dicitur primo. quod 1o formare syllo
gismum vel aliam huiusmodi operationem sit operatio in
nostra potestate extrinsece. cognitio tamen conclusionum alicuius scie
tie. que illarum includit credulitatem non in potestate nra
existit. non. n. ceter diceremus quod scire vel credere trian
gulus habere tres angulos duobus rectis equales sit in po
testate nostra. propterea quod ad illud credendum opus intel
lectum aliquam ratione moueri. de tali autem cognitione lo
quimur quando dicimus vnius cognitionem in alterius co
gnitionem ordinari. s. notitiam principiorum in notitia con
clusionis. **Secundo** dico quod aliquid finaliter ordinari in aliqua
operationem intellectus dupliciter intelligi potest. vno modo
sic ut per ipsum tanquam primam vel preuiam dispositionem
illa operatio acquiratur. et hoc modo notitiam premissarum
in notitiam conclusionis ordinari dicimus. tale vero ordi
nari in operationem non arguit habitum aliquem debere
dici artem. Alio modo sic ut per ipsum regulatur intellectus
ad operationem illam formandam. et hoc modo habitus
dialectice in operationem intrinsecam ordinatur. **Ex** tali au
tem ordinatione in operationem sufficienter arguitur aliquem
habitum nominandum esse artem. Ars. n. quibusdam regu
lis et preceptis consistit. ut habetur primo ethicorum. et per
hoc patet responsio ad dubitationem.

Ad argumenta principalia. **Ad** primus
3o in articulo primo. **Ad**
2o dicitur quod preter preteritam cognitionem requiritur discursus
et alia multa. **Ad** rationem in oppositum 3o. ex vltimo no
tabili. **Ad** 3o cum eius affirmatione. 3o ex 4o conclusio
ne primi articuli. cum correlatio ipsius. Cum tamen dicitur
quod precognitio est doctrina. illud est negandum proprie loqu
do. **Ad** 4o. et 5o 3o in questione. **Ad** vltimum. pa
tet ex vltima conclusione primi articuli. et cum dicitur quod fru
stra dicitur doctrina intellectiva. hoc negatur. quod sicut est di
ctum in expositione textus. artem illam particulam posuit per
pter opinionem platonis. Et sic est finis questionis.

**Dupliciter autem necessarium est precogno
scere. Alia namque quia sunt prius opinari neces
se est etc.**

Questio. iii.

Veritur 3o. vtrum de dignitate

oporteat precognoscere
solum. quod est. **Ad** partem negatiuam ar
guitur sic. cognitio quod est dignitatis necessario
presupponit cognitionem quid est ipsi. igitur
non tamen est necessaria precognitio quod est. assu
ptum probatur. non. n. possumus dicere

dignitatem esse veram nisi terminos intelligamus ipsas co
ponetes. sed hoc est precognoscere quid est ipsius quare etc.
Secundo conclusio que non immediate demonstratur ex
principijs per se notis. sicut illa. triangulus habet tres. non
requirit precognitionem. quod est dignitatis. ergo etc. tenet
consequentia. et assumptum 3o. cum eius notitia sufficien
ter acquiratur per notitiam suarum premissarum. in quibus
non includitur dignitas. **Dicitur** forte quod 1o illa precogni
tio. quod est. non immediate requiratur ad declarandum con
clusionem. requiritur saltem mediate. eo quod notitia suarum
premissarum in per se nota reduci debet. **Sed** h. respo
sio non tollit difficultatem. quod 1o notitia predictae conclusio
nis in notitiam aliquorum principiorum resoluitur. ut gratia exem
pli. in hoc primo. de puncto ad punctum contingit rectas li
neam ducere. et in diffinitione ipsius trianguli. non tamen vltimo mo
do quod predicta primo in hac dignitate resoluitur. de quibus est vltimo etc.
Confirmatur. quod nulla scia spalis habet considerare dignitates. quod
demonstrationibus suis non supponit de quibus est ipse. 3o nota. et assensum est
ari. 3o poste. 3o. quod 1o precognitio est via per quas per se de quibus acquiri
doctrina vel disciplina. sed notitia. quod est dignitatis non est huiusmodi. igitur
etc. maior est ari. in h. phemio. minor probatur. quod notitia dignitatum
cum sit vltima non potest nos ducere in dterminata alicuius spalis con
clusionis cognitionem. non. n. est de se magis apta in vniuersum quod aliud ducere.
quod etc. **Ad** 4o si per affirmatur est via. pari ratione notitia premissarum. prin
cipio particularium. et medij demonstrationi precognitio dicitur de quibus. 3o
nota. quod cuiuslibet illorum notitia regitur ad acquirendam doctrinam

nam. sicut etiam notitia dignitatis. p̄ns tñ est falsum. eo q̄ tunc multo plures eēt precognitiones q̄ que sunt ab arif. numerate. Quinto contingit boiem errare circa dignitates. sicut antiqui negantes illam. quodlibet est vel nō est. et tñ p̄cloni assentire. que per p̄missas eius declararetur. si cut gratia exēpli. p̄me p̄cloni geometrie. q̄re t̄c. Sexto multe sunt demfationes negative aut ducentes ad impole q̄bus dignitates nihil videntur deseruire. vt p̄3. quare t̄c.

Ad oppositū est arif. i. p̄hemio libri poste. Et oēs ei⁹ expositores. In ista questione erunt duo articuli in primo determinabit q̄/ stio. et in sc̄do videbuntur varij modi r̄ndendi ad difficultatem p̄mi argumenti principalis.

Quantum ad p̄m sit h̄ p̄ma distinctio. iste terminus p̄cognitio dupliciter accipi p̄t p̄mo. large. et sic accipit̄ p̄ qualibet cognitioe que aliam cognitionem p̄cedit ad ipsius productionem concurrans. et sic accipitur de virtute sermonis. sc̄do modo stricte. que sic describi p̄t. p̄cognitio est intellectiua cognitio: nō per p̄cesum p̄p̄ie scientificū acq̄sibilis. ad acq̄rendā doctrinaz p̄ se ordinata. an̄ totalē p̄cesum p̄ acq̄sitione eiusdem doctrine requisitū. qualr̄ notitiā p̄mox p̄ncipioz et cognitionez subde quo passio p̄batur quo ad eē ipsius p̄cognitionē dicere/ mus. Sicut cognitionē quid nois passiois et subī. Intra quē intellectū vt cōiter asserit arif. accepit p̄cognitionē. in p̄hemio p̄mi poste. D̄f notanter intellectiua. q̄ h̄ cognitio scientifica necessario p̄cedat doctrinā in nobis acq̄rendā non tamen ad mentē arif. p̄cognitio dici d̄3. D̄f. 2⁹ nō p̄cesū scientificū acq̄sibilis. p̄ q̄dam demfabilia p̄n⁹ nō p̄ma quoruz cognitiones nō p̄cognitiones stricte dici debent. Ultimo d̄f. an̄ totalē p̄cesum. ad d̄fiam p̄missaz demfabilitū et mediū demfatiui nō per se noti. h̄. n. ad notitiā p̄clonis tales p̄missae ordinatē et cognosci debeant tpe vel nā p̄us. non tñ op̄3 eaz cognitionē eē p̄cognitionē. Idē dico de medio demfatiui non per se noto. Ex q̄bus infer̄ q̄ alicuius p̄ncipij formaliter ingrediētis demfationē cognitio ē p̄cognitio appellāda. quod ē h̄ quosdā modernos. p̄3. sic i geo⁹ de cognitione illius p̄ncipij. quecunq̄ sunt equalia vni 3⁹ sunt equalia inter se. sicut etiam in nāli p̄bia de cognitione illius p̄ncipij multa sunt corpa mobilia. Sequit̄ sc̄do. q̄ p̄tingens est alicuius demfationis vnius p̄missae vel ambaz cognitionē eē stricte p̄cognitio. p̄3 vt p̄us. in aliq̄. n. demfatiōe mathematica adducit̄ illa p̄p̄o p̄ vna p̄missa. q̄cūq̄ sūt eqlia vni 3⁹. sunt equalia inter se. vt p̄3 in p̄p̄ōne p̄ma geo⁹. Sequit̄ tertio q̄ p̄tingens ē mediū demfatiui stricte eē p̄cognitū. p̄3 vbi sit diffō oīno per se nota. vt aliquid h̄mōi. Sc̄da distinctio. p̄cognitio dupl̄r in eius p̄tes distingui p̄t. p̄mo nō māliter. 2⁹ mō for̄malr̄. ināl̄r quo ad ea circa q̄ talis p̄cognitio versat̄: que sūt sicut dignitas passio et subī. et videtur magis infra. formalr̄ vō distinguit̄ in qd ē. et q̄r ē. d̄f aut̄ p̄cognitio qd ē per quā cognoscat̄ qd p̄ nōmen significatur: sed q̄r ē distinguit̄. nā quedā ē p̄ quam rem eē ap̄p̄hēdimus simplicr̄. Quedā vō ē p̄ quā sic vel sic esse complexe cognoscimus. Tertia distinctio. dignitas dupl̄r accipi potest. vno mō stricte p̄ p̄ncipij oīo p̄mis. q̄lia sunt illa duo. q̄b̄z ē vel nō ē. de nullo sit p̄tingit eē et nō eē. 2⁹ vō accipit̄ magis large p̄ q̄l̄z p̄p̄ōne p̄ se nota et idemfabili absolute. et hoc mō dicerem⁹ p̄p̄ōnes illas eē dignitates. quecunq̄ sunt equalia vni. 3. sunt equalia inter se. p̄ctus ē cui⁹ non ē pars. et sic vt arif. accipe dignitatez p̄mo poste. 1⁹ ca. dico at p̄n⁹. in 1⁹ p̄te. oīs. n. demfatiua sc̄ia t̄c. Ad p̄p̄o igit̄ arif. in hoc p̄hemio accipit̄ dignitatē large. et nō stricte. q̄b̄ est h̄ quosdā modernos. et hoc vt r̄onabile. non. n. verisimile ē per p̄cognitionē quia ē dignitatis solam intellexisse p̄ cognitionem illius p̄p̄ōnis. de quolibet dicitur esse vel nō esse. P̄terea geometria p̄supponit q̄ quecunq̄ sūt equalia vni tertio sunt equalia inter se. et per consequens de illa p̄p̄ositione habetur p̄cognitio. q̄ est. cū sit absolute per se nota et indemonstrabilis. aut igitur illa est p̄cognitio dignitatis. aut non. si sic habetur intentum. si non sequit̄ q̄ arif. fuit insufficientis in enumerando p̄cognitiones. q̄b̄ non est dicendum. Quarta distinctio. habere de aliquo

p̄ncipio p̄cognitionem q̄ est dupliciter intelligi potest. vno modo in actu alio modo in habitu. exemplum p̄m̄i. vt si actu sc̄ia q̄ quecunq̄ sunt equalia vni tertio t̄c. exemplum secundi. vt si aliquando actu considerauerim super p̄dicta p̄p̄ositione: et nunc in me reseruatus sit habitus per quem h̄ non actualiter considerē. si mihi tamen proponeretur statim sibi assentirem. C̄p̄ma p̄clusio. ad quācunq̄ p̄p̄riam doctrinam acq̄rendam necesse est de aliqua dignitate p̄cognoscere: q̄ est. probatur. q̄ doctrina proprie solum habetur de conclusione de qua habetur sc̄ia. vt ex p̄cedentibus p̄3. quolibet autem talis resoluti debet in aliqua per se nota et indemonstrabilia. alii esset processus in infinitū. q̄re op̄3 ad quācūq̄ doctrinā habendā fieri resolutionem ad indemonstrabilia. aut igitur illa cognoscitur esse vera. aut non. si non. tunc consequenter non habebitur doctrina eo q̄ ignoratis p̄ioribus ignorantur poste/ riora. si sic tunc eorum cognitio erit p̄cognitio appellāda. vt p̄3 ex descriptione p̄missa. cum igitur illa sint dignitates. vt p̄3 ex 3⁹ notato. sequitur intentum. Secunda cōclusio. h̄ ita sit. non tamen oportet semper ante doctrinam acq̄rendam actualem habere p̄cognitionem. q̄ est dignitatis. sed oportet actualem habere vel habituaalem. Secunda pars conclusionis. p̄3 ex p̄cedenti. prima pars patet ex secundo articulo principali. ad actualiter. n. sciendum q̄ triangulus habet tres sufficit actualiter sc̄re triangulum habere angulum extrinsecum t̄c. cum habituali cōgnitioe p̄p̄ositionum p̄cedentium et vltimate p̄ncipioz: t̄m̄ indemonstrabilium a quibus dependet notitia illius conclusionis. p̄3 t̄c. Tertia conclusio. d̄ dignitate cōplexa considerata non habetur p̄cognitio quid nominis. intelligendo per p̄cognitionem quid nominis ipsius descriptionez. p̄3. q̄ complexoz p̄fectoz nō ē diffō qd nois nec quid rei.

Quantum ad sc̄m articulum. Sciendum q̄ varij inueniuntur modi respondendi. quidam d̄it cōcedendo q̄ de singularibus terminis dignitatem componentibus op̄3 habere p̄cognitionez. sed non tanq̄ eam qua vtitur demonstrator. de tali vero loq̄ arif. Contra vel dignitas ingreditur formaliter demonstrationem vel non. si sic. sicut op̄3 habere p̄cognitionem q̄ est actualem ipsius dignitatis qua vtitur demonstrator. sic etiam oportebit actualem habere p̄cognitionem quid nominis terminorum ipsam componentium: qua etiaz de monstrans vtetur. Si vero dicitur q̄ non sequitur q̄ sicut non vtetur demonstrator actuali p̄cognitione quid nominis terminorum simplicium dignitatis. sic non vti op̄3 p̄cognitione q̄ ē ipsius. et sicut ei t̄ necessaria habitualis p̄cognitio q̄ est ipsius. sic etiam habitualis p̄cognitio terminorum componentium ipsam. quare r̄nsio nulla. Alij dicunt concedendo q̄ op̄3 p̄cognitionez habere quid nominis terminorum simplicium dignitatis. arif. tamen de ipsa non facit mentionez. q̄ illa p̄supponitur a p̄cognitione quia ē ipsius. Contra a simili non fienda erat mentio de p̄cognitione quid nominis subī eo q̄ ipsa p̄supponitur a p̄cognitione q̄ est ipsius. quare r̄nsio nō ē sufficiens. Item sufficisset ponere p̄missarum p̄cognitionem eo q̄ ipsaruz cognitio omnes alias p̄cognitiones p̄supponit. Alij dicunt q̄ non op̄3 talem p̄cognitionem quid nominis habere: eo q̄ stat aliquem intellectū taliter esse dispositum. q̄ si p̄poneretur ei ista dignitas d̄ quolibet dicitur esse vel non esse vel aliqua vniusmodi. si terminos intelligeret statim assentiret. et per consequens habebit p̄cognitionem q̄ est ipsius. et tamen cū hoc stat q̄ termini istius dignitatis ab eo non intelligantur. et sic cōsequenter non habeat ipsorum quid nominis p̄cognitionem. Contra a simili sequitur q̄ in scientia habita per mentionem non oportet habere p̄cognitionem quid nominis subī nec passionis. consequens videtur falsum et cōtra mentem arif. vt patet. consequentia vero t̄3 a simili. da to enim q̄ aliquis non intelligeret illos terminos luna vel eclipsis. adhuc tamen inuestigare posset intra se eam eclipsis lune. et per illā intra se p̄cludere effectū. Diceretur forte q̄ q̄bus nō h̄ret p̄cognitionē qd nois quo ad termi/

Questio. III.

nos vocales vel scriptos. hñet tñ quo ad terminos mētales eo q̄ p̄ illos p̄ceptus lune & eclipsis lunā apprehēderet & eclipsim. & hñc cognitio sñr dicit qd nominis ip̄soꝝ. **C**3 cōtra. a sñi sequitur q̄ l3 nō intelligeret terminos vocales vñ scriptos dignitatem cōponentes. de rebns tñ per ip̄sos sñ significatis requiritur notitia simplex actualis vel habitualis. hec sñr dicit p̄cognitio qd nominis ip̄soꝝ. q̄re rē. **C** Alia rñsio dicit qd de terminis dignitatē cōponentibus nō habetur p̄cognitio quid nominis. eo qd sunt termini cōmissimi non hñtes diffinitionē quid nominis: neq; qd rei: de dignitate etiā nō habet. eo qd ē complexū cōplexione verbali. cui n3 diffō qd nominis neq; qd rei cōpetere pōt. **C** Sed cōtra per qd nominis p̄cognitōez cōiter omnes intelligūt cognitiōne qua scit quid per nomē significat. Sed talis cognitio de cōmissimis haberi p̄t. quare rñsio nulla. m̄io: patet. l3. n. ens descriptōez quid nominis habere nō possit stat tñ aliquid intelligere qd per hñc terminū ens. significatur. sñr per hunc terminū totū & pars. & talis ē p̄cognitio qd nois vt p3. per sñc arguit de ip̄a dignitate cōplexa. possim. n. scire qd vel qualiter per talē p̄positōem significat. quod libet est vel nō est. & talis erit cognitio qd nois. vt p3. quare rē. **C** Preterea sñm veritatē alie sunt dicēde dignitates p̄ter dignitates primas. sicut oē totū est sua parte mai⁹. & talis p̄t hñi descriptiones qd nois quo ad terminos ip̄sa in grediētes. totū. n. & pars describi pōt. quare rñsio videtur nulla. **C** Alia rñsio facilis ē cōcedendo qd de p̄dictis habet p̄cognitio qd ē. vey tñ Aristō. illā tacuit. sed nobis eā intelligere dedit per p̄cognitiōne qd nois subī & passiois. per sñ lam ē dedit intelligere p̄cognitōez qd nois in medijs demonstatiui. que ita necessaria vñ sicut qd nois subī & passionis **C** Alia rñsio pōt eē ista. qd p̄ p̄cognitōez qd nominis. intellexit p̄cognitōem actualē tñ. per p̄cognitōem vō qd ē actualē vel habitualē indifferenter intellexit. talis aut qd nominis l3 de subō & passioe debeat hñi. nō tñ hoc o3 de dignitate. vt satis patet.

Ad rationes principales. **C** Ad primā p3 ex articulo scdo. **C** Ad scdas negatās. **C** Ad probationē dñ qd vltra p̄missay cognitio nem requirit alicuius dignitatis actualis p̄cognitio vel habitualis. vt dictū fuit in prima & scda p̄lone. **C** Ad cōfirmationē dñ primo negādo assumptū p̄ dignitates intelligēdo prin⁹ q̄cunq; indemonstrabilia vt prius dicebat. **C** 2°. dico qd per dignitates intelligendo solū dignitates primas q̄ libet scia specialis vñ dignitatis. nō in sui maxima cōitate sumptis sed q̄tū sufficiēs est gñi: circa qd versat. vt p3 de m̄te art. primo poste. in illo. c. **C** dicant aut oēs sciēte h3 cōia rē. verbi gr̄a geometria dicit qd nō cōtingit eandem lineā eē & nō esse. sine nō cōtingit idē eē lineā & non lineam. **C** Aliqui vero dicunt qd quibet scia habitualem cognitōez primay dignitatū p̄supponit. eo qd quilibet docēdus taliter sñm intellectum d3 esse dispositus qd principijs primis vbi te intellectus discutere nō possit. & de tali p̄cognitōe qd ē dignitatis dicunt ari. intellexisse. Ego vero magis puto ad mentē ipsius qd prius dicebat. **C** Ad 3^m dicit p̄cedens mō qd ar^m satis pbat qd in demonstratiōe nō requir̄ dignitatum p̄cognitio actualis. sed hoc nō obstāte requir̄ habitualis. **C** Hec mō non tollit difficultatē. quia cognitio dignitatum habitualis necessario acq̄sita est ex cognitōe vna actuali vel pluribus. eo qd quilibet habitus ex frequentatis actib⁹ gñalitur. vt p3. 6. etbi. sicut igitur actualis nō est via ducēdi de terminate cōclusiois cognitōe. sic nec habitualis. q̄re stat difficultas argumēti. **C** Aliter igit dicit qd per dignitatē intelligēdo dignitatē primo. l3 aliqñ cōtingat dignitatem p se solam nō ducere posse in determinatam passiois cognitio nem ip̄sa tamē alijs cōiuncta illud facere pōt. Accipiēdo etiā dignitatem large quedam sunt principia in scia que ad certam rei cognitōez ducere p̄t. vt p3. **C** Ad 4^m patet ex descriptione p̄cognitōis cū corelijs suis. **C** Ad aliud dicitur qd hoc nō est possibile ip̄sis existētib⁹ debite intellectis. vt p3 de mente cōmentatoris tertio de anima. cōmmento. 36. de hoc tamen infra dicitur melius. **C** Ad vltimum neganda est minor. in negatiuis enī & ostēsiuis de

mōstratiōibus illud requiritur. vt satis p3. in ducentib⁹ ē ad impossibile requiritur. qm̄ tales demōstratiōes nō faciunt scientiam nisi facto scdo p̄cessu. eōuerso ab opposito concludiōis ad oppositū p̄missay vel alterius ip̄say in quo de feruit alicuius dignitatis p̄cognitio. vt patet & sic est sñis questionis.

C Alia nero quid est qd dicitur intelligere oportet. quedam autez utraq; rē. **Q**o iiii.

Acquiritur

quarto. Anquid de subō p̄cognitiones habere qd

esset quid est. de passioe vero solum qd est.

C Ad partem negatiuam. primo quo ad subiectum arguit sic. de multis scia acquiruntur de

mōstratiua tanq; de subis quorum nullum est in rerū natura. ergo de talibus nō o3 p̄supponere. qd est. t3 p̄sa. & assumptum patet de pluuia. grandine. tonitruo. fulgure. terremotu: & similibus de quibus omni tempore scientia acq̄ri potest homine cōsiderāte in his que scribuntur scdo in eibetorum. nō tamē ista sunt semper. vt p3 intuēti. idē argumētum cōmuniter fit de rosa. de qua sciri pōt qd est pulcherrimus florum. vel aliquid simile q̄nis nulla rosa sit actu. **C** Scdo de quibusdam subiectis habetur scia. que tamē eē nō p̄t. igitur rē. t3 p̄sa. & assumptum p3 de vacuo. & infinito. de quibus scia habetur de mōstratiua quarto & tertio p̄ ycorum. & tamen impossibile est. tā vacuum q̄ infinitum eē. vt ibidem p3. **C** 3° de subiecto habetur questio si est. qd querimus nūquid ip̄m sit vel non. ergo de ip̄o nō est p̄cognitio qd est habēda. tenet cōsequētia. qd p̄cognoscere qd est ip̄suis est p̄cognoscere ip̄m eē. nō potest autē idem scdm idē p̄cognosci & dubitari. antecēdēt p3 in principio secundi huius. **C** Dicitur forte qd si est: est qd passiois & nō subiecti. **C** Cōtra. qd p̄his exemplificando de q̄one si est dicit. vt si est vel nō est deus vel ceterus. vel aliquid huiusmodi. que tamen ponuntur ab eo tā q̄ substantia: & nō passiones. vt p3. quare respōsio nulla. **C** Cōfirmat. qd in demōstratiōibus quibus rem esse simpliciter demōstrat. de subō pbat eē. sicut p3. 8. p̄ ycorum. vbi demōstrat substantias separatas eē. quare de ip̄is nō p̄cognoscit qd est. **C** 4° arguit. qd de subiecto nō p̄supponit qd est. qd de ip̄o q̄. tur quid est. t3 p̄sa. vt prius. & assumptum habet. secundo huius. **C** Confirmatur. qd vt plurimum diffō subiecti. inuestigatur processu sciatifico. vt p3 p̄ doctrinā Ari. ibidem. & per p̄his nō o3 illam p̄cognosci. **C** Cōfirmatur scdo. qd in scia habita per inuentionē nō o3 de subiecto p̄cognoscere quid est. pole. n. est forem p̄ cōceptus mētales inuestigare cāz qua luna eclipsatur. licet nō intelligat hunc terminum luna. quare rē. **C** Quinto principaliter arguitur. qd de passione sit habēda p̄cognitio. qd est. & nō solum quid est. nā in aliqua p̄missarum demonstrationis per quā cōcluditur passio de subiecto predicatur illa passio de medio demōstratiōis. tāq; maior extremitas sed. hoc eē nō potest remanente ordine docti. ne. nisi p̄cognitio illam passionem esse. ergo rē. maior & minor de se patent. gratia exēpli si fiat hec demōstratio. omne animal rationale est disciplinabile. omnis homo est huiusmodi ergo rē. **C** Confirmatur. illud p̄cognoscendum est esse cuius cām querimus per demonstrationem. sed per demōstrationē querimus cām propter quam passio inheret subiecto suo. ergo passionem eē a nobis p̄cognosci. d3 maior patet. qd frustra quereremus p̄pter quam cām passio subiecti inheret. nisi illam eē p̄supponeretur. quare rē. **C** Confirmat secundo. qd primi p̄bi comprehendentes lune eclipsis per sensum ex admiratione cām inquisierunt. & hoc nō fecit sent. nisi prius cognita illa passione. q̄tum ad eē ip̄ius. quare rē. **C** Cōfirmatur tertio. quia in demōstratiōe ab effectu ad cām. in qua ex passionis notitia p̄cedit ad notitiaz cause. p̄cognoscere oportet illam passionem eē. igitur rē: t3 consequentia. & assumptum videtur de se notū. **C** Cōfirmatur quarto. qd si hoc non foret verum. maxime cōtingeret p̄ rationem que communiter assignari solēt. quia. i. passione eē est illam in eē. cum sit accidens. sed passionē in eē

Questio III.

concluditur per demonstrationem. quare precognosci non debet. Sed hec ratio non concludit. licet enim primo per sensum perciperet lune eclipsim. et postea notitiam haberent quod est ipsius: cum tamen inuestigauerunt quia concluderent ipsam in eadem subo suo. et per illam demonstrauerunt ipsam in eadem. **¶** Ultimo arguitur quod non semper ante processum demonstrationis de passione aliqua habere precognitionem. nam cum demonstratur diffinitio de suo diffinito per aliam diffinitionem. vel aliquid huiusmodi. non oportet de passione aliquid precognoscere: cum in tali demonstratione nulla passio concurrat. Idem patet in demonstratione. qua per unum genus cause aliud demonstratur. ut per genus cause finalis causam efficientem demonstrando. vel e contra. Ita in demonstrationibus quibus demonstratur simpliciter de re. sicut cum. 8. philosophus demonstrat esse substantiarum separatarum. nulla enim passio ibi per demonstrationem concluditur de qua oporteat aliquam habere precognitionem. quare etc.

Ad oppositum est philosophus primo posteriorum in principio. et contra omnes expositores. In ista questione erant tres articuli: In primo premittitur quedam distinctiones. In secundo ponuntur conclusiones. In tertio dubitationes.

Quantum ad primum sit prima distinctio. precognoscere quod est subiecti vel passionis duobus modis intelligi potest. uno modo. quod precognoscatur quid nominis significat. Alio modo quod cognoscatur per ipsius diffinitionem. **¶** Exemplum primum ut si intelligatur istum terminum hominem. quod per ipsum hominem apprehendatur. Exemplum secundum ut si hominem apprehendatur per sui diffinitionem quod nominis aut quod rei. Ex quo patet quod non omne scire quod est. est scire per diffinitionem quod nominis aut quod rei. **¶** Secunda distinctio. scire quod est per diffinitionem dupliciter contingere potest sicut etiam duplex est diffinitio. quedam enim est quod rei. quedam vero quod nominis. Diffinitio quod nominis est per quam refert nomen in suum significatum. declarat enim quid nomen significat. Diffinitio vero quod rei est que rei naturam aliquo modo declarat. Contra autem inter illas alique diffinitiones assignari solent. **¶** Prima diffinitio. diffinitio quod nominis entibus et non entibus competere potest. patet quod diffinitio infinitum quod est quantum non terminatum. sicut vacuum quod locus est corpe partitatus. cum tamen utrumque illud esse non possit. sed utraque illarum diffinitionum est quod nominis terminum. Diffinitio vero quod rei solum entibus competere potest. **¶** Secunda diffinitio. quod diffinitio quod nominis simpliciter competere potest. et incomplexis. sicut patet per Aristoteli. secundum huiusmodi qui voluit quod illas siue historia troiana diffinitio quod nominis diffiniri potest. Diffinitio vero quod rei solum competit incomplexis. **¶** Tercia differentiam ponunt quedam. quod diffinitionem quod nominis solum refertur nomen in suam significatum. per diffinitionem vero quod rei refertur nomen in primum sui significati. hoc tamen non puto verum. quod diffinitio data a posteriori per passionem. aut aliquid huiusmodi sicut diffinitio hominem per risibile. est quod rei. et tamen non refertur diffinitum. siue nomen ipsius. in principia diffinitio. sed potius in effectum ipsius. **¶** Sed illud dictum verificat solum de diffinitione quod rei dicta a priori. **¶** Quarta differentiam ponunt quod diffinitio quod rei solum est substantiarum. diffinitio vero quod nominis substantiarum et accidentium esse potest. et hoc videtur de intentione. Aristoteles. 7. meta. ubi dicit quod solius subiecti est diffinitio. **¶** Idem autem diffinitio non est vera. nisi limitet. ut quidam limitauerunt posteriores. ubi quod diffinitio quod rei simpliciter solius competit subiectis. sicut enim substantia sola habet esse simpliciter: ita sibi soli diffinitio quod rei simpliciter competere potest. Accedit vero habet diffinitio quod rei competere potest. illa tamen diffinitio solum quod dici dicitur. sicut etiam accidentibus habet esse solum quod. accidentibus enim esse est in esse. ut patet. **¶** Quinta differentia vero quod rei diffiniri potest. quedam enim assignatur per pure generalitatem. scilicet per genus et diffinitio essentialiter sicut cum exemplum hominem est animal rationale. Quedam vero per aliquam per se causam diffinitio. quedam vero a posteriori per passionem aut alium eius effectum. **¶** Secundo notandum quod habet passio proprie dicat de proprie tate insequente principia speciei. qualiter risibilitate dicimus hominem passionem amplificando tamen vocabuli significationem. et illud aliquo passio dicitur potest quod in demonstratione concluditur per aliquid quod naturaliter fit eo prius. qualiter diffinitio posterior de diffinito concluditur per diffinitionem priorum. et contra

posterior per priorum probatur. **¶** Tertio notandum quod habet iste terminus demonstratio iuxta modum loquendi Aristoteli. et expositorum large sumendo dicat tam de particulari quod de generali. de negativa et de affirmativa. de ducite ad impossibile. et de omni sua: et de demonstratione qua simpliciter probatur esse aliquid rei proprie tate dicitur solum de demonstratione qua affirmative per causam immediatam aliqua passio de subiecto ipsius proprio demonstratur. et de hoc potissime loquitur Aristoteles in principio cum vult necessarias esse predictas precognitiones. **¶** Quarto notandum quod sicut terminorum significantium subiecti aut passionis quidam sunt preceptus metales. quodam vero signa extrinseca. illis conceptibus correspondentia. sicut vocalia. vel scripta. sic est precognitio. quod est subiecti vel passionis. quedam est simplex rei apprehensio per conceptum illam significantem. quedam vero est cognitio qua scitur res ferri signum aliquod extrinsecum vocale. vel scriptum vel aliquid huiusmodi in eius significatum. et hec est quod sub alijs verbis antiqui dixerunt. ubi quod est duplex quid nominis. quoddam est quod quod dicitur. quoddam est quod est quod sentit. **¶** Idem quod est quod sentitur intellexerunt precognitionem quid nominis primo modo. per quod est quod dicitur precognitionem quod nominis secundo modo.

Quantum ad secundum sit prima conclusio. non oportet ante totalem processum demonstrationum precognoscere quid rei ipsius subiecti aut passionis. probatur sic aliquando quid rei tamen subiecti quod passionis processu scientifici inuestigatur antequam passio de subiecto demonstratur. igitur conclusio vera. tenet sequentia. et assumptum patet. aliter enim Aristoteles non dedisset secundum huiusmodi doctrinam inuestigandi diffinitionem et medium demonstrationis. **¶** Secunda conclusio in quacunque demonstratione siue stricte siue large sumpta de subiecto oportet habere precognitionem quid nominis. probatur: nam in qualibet demonstratione aliquid ponitur subiectum vel rationem subiecti habens. quod formaliter ingreditur demonstrationem. de tali autem oportet scire quid nominis aliquid non intelligerentur termini demonstrationis. et sic frustra demonstratione adduceretur. igitur etc. maior patet inductive. **¶** Tercia conclusio in demonstratione negativa quod affirmativa. tamen ducite ad impossibile quod ostensiva. ite in demonstratione qua probatur aliquid simpliciter esse. **¶** Tertia conclusio. Et si ante demonstrationem large sumptam non oportet de passione quid nominis precognoscere. tamen ante qualibet demonstrationem ostensivam et affirmativam precognosci debet quod nominis passionis large vel stricte sumpte. **¶** Prima pars huius conclusionis patet ubi species unius predicamenti ab altera remouetur. sicut probando quod linea non est albedo. ibi enim non ingreditur passio cuius oportet habere quid nominis precognitionem. et tamen illa est demonstratio. ut patebit infra. **¶** Idem etiam patet de demonstratione ad impossibile ducite. ut si ex illa linea est albedo. probatur quantitate esse qualitate. **¶** Secunda pars probatur inductive. ubi enim in demonstratione affirmativa et ostensiva probatur passio proprie sumpta de subiecto. vel diffinitio de diffinito. vel unum genus cause per aliquid ostendatur. patet per superius dicta quod in ipsa occurrit passio proprie vel large sumpta. cuius oportet quid nominis habere precognitionem. aliter autem non intelligerentur termini formaliter demonstrationem ingredientibus. **¶** Item in demonstratione qua simpliciter probatur primam causam esse. ut habet. 8. philosophus. necessario ponitur aliquis prime cause effectus. scilicet motus eternus: per quem tanquam per passionem probatur illam esse quare illius passionis oportet quid nominis habere precognitionem. et sic videtur de similibus dicendum. esse enim rei non demonstrari convenienter poterit nisi per aliquem ipsius proprium effectum. **¶** Quarta conclusio sit ad mentem Aristoteli. in qualibet demonstratione qua propria passio de subiecto proprio propter quod demonstratur proprie. vere oportet tamen subiecti quod passionis quid nominis habere precognitionem vel quod dicitur vel quod sentitur patet ex predictis. et hec conclusio sufficere potest ad textum Aristoteli. verificandum. **¶** Notanter dicitur. quod dicitur. vel quod sentitur. quia non oportet in demonstratione que fit inveniendone per discursum interio rem tamen terminos intelligere vocales aut scriptos passio nem et subiectum significantes ut prius arguebatur. sed oportet

Questio. III.

per mentales cōceptus ambo simpliciter apprehendere. **C**ōclusio. nō ante quālibet demonstrationē large vel stricte sumptas oꝝ pꝛecognoscere qꝫ ē de subo. pꝫ per que dam adducta superius. pꝛsertim qꝫ vbi demonstratur substantias sepatas esse nō pꝛesupponitur sed pbatur eē subo. **C**ōclusio. nō ante quālibet demonstrationē qua propria passio demonstratur de subo pꝫ qd. de subo pꝛecognosci debet qꝫ ē. pꝫ qꝫ aliter frustra itēderemꝫ demonstrare passionē illi subo inesse nisi supponeremus ipsam eē. **C**ōclusio. nō in quālibet demonstratione siue large siue stricte sumpta oꝝ supponere qꝫ est passionis pbatur. qꝫ aliquando per demonstrationem ostensinas pbatur passio de subo. quaz tñ discipulus credere potest nō posse eē in rerū natura. anteqꝫ per demonstrationem sit cōclusa sicut verbi gratia. credat aliqꝫ qꝫ eqꝫitas triū angulorum duobus rectis sit impossibilis donec per media propria sibi in demonstratione cōcludatur. qꝫ idē videt a fortiori in alijs gñibus demonstrationū. quare qꝫ. **C**ōclusio. nō in aliqꝫ demonstratione ostensina oꝝ pꝛecognoscere qꝫ ē passionis. pꝫ in demonstratione qua ab effectu procedit ad eam. sicut pbi primi ex comprehensione eclipsis lunaris pꝛsentiam in comprehensione eā denenerūt. qꝫ sic añ notitia illius eā pꝛecognoverūt eclipsim eē. quare qꝫ. ista cōclusio nō ē contra intentionem ari. qm̄ ipse solū eas pꝛecognitiones numeravit. que in oī demonstratione requiruntur. quaz propria passio de subo proprio propter quid demonstrat. in illa enim cōclusionē nō accipio pꝛecognitionem stricte sꝫ qꝫ superius distinxim.

Quantum ad tertiuꝫ circa dicta primo dubitat qꝫ sicut dicebat in articulo primo de multis sit demonstratio affirmativa qꝫ ostensina que tamē actualiter nō sunt. sicut de rosa. pluvia. tonitruo. qꝫ cōsimilibus. quare videt sextā cōclusionem non vlr esse veram. **C**ōfirmatur. qꝫ ari. 4. phy. probat locū eē. similiter qꝫ tēpus esse. que tamē vident subā demonstratōis quare qꝫ. **C**ōclusio. nō in aliqꝫ demonstratione ostensina oꝝ pꝛecognoscere qꝫ ē passionis. pꝫ in demonstratione qua ab effectu procedit ad eam. sicut pbi primi ex comprehensione eclipsis lunaris pꝛsentiam in comprehensione eā denenerūt. qꝫ sic añ notitia illius eā pꝛecognoverūt eclipsim eē. quare qꝫ. ista cōclusio nō ē contra intentionem ari. qm̄ ipse solū eas pꝛecognitiones numeravit. que in oī demonstratione requiruntur. quaz propria passio de subo proprio propter quid demonstrat. in illa enim cōclusionē nō accipio pꝛecognitionem stricte sꝫ qꝫ superius distinxim.

Quantum ad tertiuꝫ circa dicta primo dubitat qꝫ sicut dicebat in articulo primo de multis sit demonstratio affirmativa qꝫ ostensina que tamē actualiter nō sunt. sicut de rosa. pluvia. tonitruo. qꝫ cōsimilibus. quare videt sextā cōclusionem non vlr esse veram. **C**ōfirmatur. qꝫ ari. 4. phy. probat locū eē. similiter qꝫ tēpus esse. que tamē vident subā demonstratōis quare qꝫ. **C**ōclusio. nō in aliqꝫ demonstratione ostensina oꝝ pꝛecognoscere qꝫ ē passionis. pꝫ in demonstratione qua ab effectu procedit ad eam. sicut pbi primi ex comprehensione eclipsis lunaris pꝛsentiam in comprehensione eā denenerūt. qꝫ sic añ notitia illius eā pꝛecognoverūt eclipsim eē. quare qꝫ. ista cōclusio nō ē contra intentionem ari. qm̄ ipse solū eas pꝛecognitiones numeravit. que in oī demonstratione requiruntur. quaz propria passio de subo proprio propter quid demonstrat. in illa enim cōclusionē nō accipio pꝛecognitionem stricte sꝫ qꝫ superius distinxim.

le. qꝫ de ipso aliqua passio sit demonstrabilis. querendū erit quale siue qualiter esse oꝝ pꝛecognoscere subiectum. ad hoc vt de ipso ea passio demonstrari possit. nunqd sit eē actu. vlr potentia. vel aliquid huiusmodi. qꝫ sic stat difficultas arguimenti. **C**ōclusio. nō ante quālibet demonstrationē qua propria passio demonstratur de subo pꝫ qd. de subo pꝛecognosci debet qꝫ ē. pꝫ qꝫ aliter frustra itēderemꝫ demonstrare passionē illi subo inesse nisi supponeremus ipsam eē. **C**ōclusio. nō in quālibet demonstratione siue large siue stricte sumpta oꝝ supponere qꝫ est passionis pbatur. qꝫ aliquando per demonstrationem ostensinas pbatur passio de subo. quaz tñ discipulus credere potest nō posse eē in rerū natura. anteqꝫ per demonstrationem sit cōclusa sicut verbi gratia. credat aliqꝫ qꝫ eqꝫitas triū angulorum duobus rectis sit impossibilis donec per media propria sibi in demonstratione cōcludatur. qꝫ idē videt a fortiori in alijs gñibus demonstrationū. quare qꝫ. **C**ōclusio. nō in aliqꝫ demonstratione ostensina oꝝ pꝛecognoscere qꝫ ē passionis. pꝫ in demonstratione qua ab effectu procedit ad eam. sicut pbi primi ex comprehensione eclipsis lunaris pꝛsentiam in comprehensione eā denenerūt. qꝫ sic añ notitia illius eā pꝛecognoverūt eclipsim eē. quare qꝫ. ista cōclusio nō ē contra intentionem ari. qm̄ ipse solū eas pꝛecognitiones numeravit. que in oī demonstratione requiruntur. quaz propria passio de subo proprio propter quid demonstrat. in illa enim cōclusionē nō accipio pꝛecognitionem stricte sꝫ qꝫ superius distinxim.

le. qꝫ de ipso aliqua passio sit demonstrabilis. querendū erit quale siue qualiter esse oꝝ pꝛecognoscere subiectum. ad hoc vt de ipso ea passio demonstrari possit. nunqd sit eē actu. vlr potentia. vel aliquid huiusmodi. qꝫ sic stat difficultas arguimenti. **C**ōclusio. nō ante quālibet demonstrationē qua propria passio demonstratur de subo pꝫ qd. de subo pꝛecognosci debet qꝫ ē. pꝫ qꝫ aliter frustra itēderemꝫ demonstrare passionē illi subo inesse nisi supponeremus ipsam eē. **C**ōclusio. nō in quālibet demonstratione siue large siue stricte sumpta oꝝ supponere qꝫ est passionis pbatur. qꝫ aliquando per demonstrationem ostensinas pbatur passio de subo. quaz tñ discipulus credere potest nō posse eē in rerū natura. anteqꝫ per demonstrationem sit cōclusa sicut verbi gratia. credat aliqꝫ qꝫ eqꝫitas triū angulorum duobus rectis sit impossibilis donec per media propria sibi in demonstratione cōcludatur. qꝫ idē videt a fortiori in alijs gñibus demonstrationū. quare qꝫ. **C**ōclusio. nō in aliqꝫ demonstratione ostensina oꝝ pꝛecognoscere qꝫ ē passionis. pꝫ in demonstratione qua ab effectu procedit ad eam. sicut pbi primi ex comprehensione eclipsis lunaris pꝛsentiam in comprehensione eā denenerūt. qꝫ sic añ notitia illius eā pꝛecognoverūt eclipsim eē. quare qꝫ. ista cōclusio nō ē contra intentionem ari. qm̄ ipse solū eas pꝛecognitiones numeravit. que in oī demonstratione requiruntur. quaz propria passio de subo proprio propter quid demonstrat. in illa enim cōclusionē nō accipio pꝛecognitionem stricte sꝫ qꝫ superius distinxim.

Questio. III.

dicitur quod demonstratio facit scire si est. quia est et propter quod est ipsius passionis. Ad hec respondetur quod argumenta non plus probant nisi quod aut completam scientiam passionis que per demonstrationem ultimam acquiritur prius tempore vel natura notitia habet quidditativa subiecti. vel passionis vel utriusque. ex hoc tamen non sequitur ut ipsa sit precognitio nominanda. quia non oportet ut totalem scientificum precessum precedat. inuestigatur enim illa definitio ut plurimum per artem definitiones inuestigandi positam secundo huius. et consequenter ad demonstrationem passionis procedit de subiecto suo. non habere tamen pro incogniti ut aliter quando huiusmodi definitionis cognitio precognitio dicitur deberet. quando. scilicet. propositio ex illa definitione et definito composita. est omnino per se nota. et per consequens de ipsa haberetur precognitio quia est tanquam precognitio dignitatis. ut dictum fuit in questione precedenti. Quid autem sit medium in demonstratione potissima an subiecti definitio. vel passionis videbitur deo dante secundo huius. Et ratio dubitatur nunquid in demonstratio ad impossibile ducere oporteat de subiecto precognoscere quod est. Idem dubitatur de demonstratione negativa. Ad hec dicitur quod non. sicut exemplo declarari potest. si enim fiat demonstratio ari. 4. phis. que ad impossibile ducit. v. si datur vacuum. tunc mobile in ipso positum movebitur infinita velocitate. aut movebitur in non tempore. p. q. ibi non presupponere oportet aliquid esse. Ita. n. argui potest de chimera. sicut de quo cuius alio mobili. quod infinita velocitate moveretur. Si militer si fiat hec negativa demonstratio in primo modo secundum de figure. nullum vacuum est substantia vel accidens. omne ens est substantia vel accidens. ergo nullum vacuum est ens. p. q. non oportet presupponere vacuum esse. quod est subiectum conclusionis conceditur tamen quod ut plurimum in demonstratione negativa precognoscitur. quod est subiecti sicut p. in ista. nulla quantitas est qualitas. quelibet linea est quantitas ergo nulla linea est qualitas. Idem etiam aliquando contingit in demonstratione ducente ad impossibile. Quarto principaliter dubitatur contra secundam et tertiam conclusionem. quia ari. de vacuo. 4. phis. inquirunt quid sit vacuum. et certum est quod illa questio est quod nominis. et non quid rei. Respondent quidam quod de his que non sunt. quorum quod nominis est quid rei si essent. non incognit fieri questionem quid nominis que est ac si esset quod quid rei. Aliter dici potest. quod illa quid nominis quam fecit ari. in tractatu de vacuo est quod quod ad boiem. scilicet. propter antiquos male opinantes. sed non fuit ex ordine doctrine sed se demonstrationi preponenda.

Ad argumenta principalia. Ad primum in articulo secundo. Dicitur tamen quod isti termini vacuum et in finitum potius significant significatum suum per modum passionis. quam per modum subiecti nam si vacuum esset. tunc esset passio loci. et infinitum esset. foret passio corporis. ut p. 3. Propter hoc dixerunt quidam et satis rationabiliter. quod cum ista. nullum vacuum est. equivaleret huic. nullus locus est privatus corpore. cognoscendo locum esse precognoscitur subiectum demonstrationis qua demonstrat vacuum non esse. Ad tertium respondent quidam moderni. quod non est omnino idem esse quod de subiecto precognoscitur. et de quo formatur dubitatio. nam de subiecto precognoscimus. quod est. ipsum apprehendendo absolute esse. sine sub ratione entis. de subiecto vero formatur quod quo ad ipsum esse determinatum et distinctum. que vocatur quod si est. et huius quidem cognitio acquiritur per demonstrationem. quando. scilicet. iam sciverimus quidditatem subiecti. aut quale est illud subiectum. quo ad inherenteriam passionis eiusdem. Hec responsio videtur insufficientes primo. quia si ipsam non videtur differre inter precognitionem inestalem quid nominis subiecti. et quod est ipsum. per consequens. quia ad mentalem quid nominis subiecti precognitionem requiritur ipsum subiectum mentaliter apprehendere sub ratione entis. et hoc est habere ipsum quia est precognitionem secundam responsionem. quare et cetera. Secundo ex eadem responsione sequitur quod questio si est non differt a questione quid est vel quod est. consequens est falsum. ut patet secundo huius bec co-

sequentia sic probatur. tunc terminatur quod si est. quando scitur mus quod sit aut quale sit subiectum. ut patet secundum illam responsionem. sed tunc etiam terminatur quod quid est vel. quia est. ut p. 3. quare et cetera. Aliter igitur ad dubitationem dupliciter responderi potest. vno modo sicut dicebatur arguendo quod omnes questiones numerate secundo priorum ponuntur tanquam questiones passionis. precognitio vero qua cognoscitur aliquid esse est solum subiecti. Ad rationem in oppositum dici potest quod ari. locutus est cum exempli. Secundo concedi potest quod aliter quando de subiecto queritur si est quando non fuerit notum illud esse. sicut querimus de deo nunquid sit. vel nunquid aliter qua substantia separata sit. et tunc verum est de subiecto non haberi precognitionem. quod est. sed acquiritur cognitio esse ipsius per demonstrationem qua concluditur simpliciter illud esse. cum hoc tamen stat quod ante demonstrationem. qua propter quod concluditur propria passio de subiecto vltima et affirmativa habenda est subiecti precognitio. quod est. Et hec omnia iam dicta sunt in quinta et sexta conclusionibus. Et per hec p. 3. ad confirmationem huius articuli principalis. Ad quartum eiusdem prima confirmatio dicitur quod concluditur quod de subiecto non oportet precognoscere quod rei. et hoc concessum fuit in prima conclusionem. Ad secundam confirmationem. patet ex ultimo notabili. et quarta conclusionem. in demonstrationibus enim habitis inveniendos tamen per discursum intellectus requiritur precognitio quid nominis. que est simplex rei apprehensio per conceptum illam representantem. in demonstrationibus vero vocalibus et scriptis ultra predictam apprehensionem requiritur cognitio quid nominis. qua intellectus terminum vocalem aut scriptum in propriam debite referat significatum. Ad 5^m dicitur quod solum probatur ante completam notitiam conclusionis qua passio de subiecto demonstratur cognosci debere passionem esse eo. quod illam esse includitur in premissis. premissis vero prius tempore vel natura cognosci debent quam conclusio. talis tamen cognitio non est precognitio appellata ad mentem ari. ut patuit ex predictis. Ad primam confirmationem negatur maior. contingit enim ut discipulus simul de nouo adducat passionem esse. et illas subiecto suo inesse. quando. scilicet. fuerit passio dubia vel quam credat non posse esse in rerum natura. Ad secundam et tertiam confirmationem. p. 3. ex ultima conclusionem. Ad aliam confirmationem dicitur quod probatur quod non in qualibet demonstratione. qua passio de subiecto proprio demonstratur requiritur precognitio quod est passio. non tamen incognit ante demonstrationem precessum scire passionem subiecto suo inesse licet post demonstrationem qua cognitio passionis per causam acquiratur. perfectius cognoscatur illam eidem subiecto inesse. Ad vltimum patet ex secundo notabili. et 3^a conclusionem. et sic est finis questionis.

Dupliciter autem necessarium est precognoscere. et cetera.

Questio v

Veritur

5°. utrum precognitiones ante demonstrationem necessarie sint due tamen. Ad partes negatiuam arguitur. primo sic. precognitiones distinguuntur ab inuicem secundum distinctionem obiectorum precognitorum. sed obiecta precognita sunt tria. v. dignitas. passio. et subiectum igitur tres ad minus erunt precognitiones. maior patet. quia operationes distinguuntur per obiecta ut habetur in secundo de anima. Confirmatur. quia subiecta et passionem que de ipsis demonstrantur sunt quasi infinita secundum speciem sumpta. quare et cetera. Secundo arguitur sic. quattuor sunt questiones. igitur quattuor et non tamen due sunt precognitiones. tenet consequentia quia cuiuslibet questionis sua debet precognitio correspondere. Tunc quot modis dicitur vnum oppositorum tot modis dicitur reliquum. precognitio vero et questio inuicem opponuntur ut patet. assumptum vero patet in principio secundi huius. Tertio arguitur quod nulle sunt precognitiones. quia si sic viderentur esse. quia est et quid est. sed hoc non videtur verum. quia quid est et quia est sunt questiones ut patet loco allegato. Quarto preter precognitiones ab ari. numerata

tas. 03 de premiffis & medio demonstrationis aliquā habere precognitionem ante scientiam conclusionis igitur tenet consequentia. & assumptum videtur manifestum. Confirmatur ex verbis philosophi in hoc probemio quod voluit maiores sciri aliquando prius tempore quam conclusio quare &c. Quinto precognitio quia est subiecti. & quare est dignitatis in nulla communitate precognitione. Igitur plures que dicitur sunt huiusmodi precognitiones. tenet consequentia. quare si sic esset oportet omnes precognitiones quare est in aliquo uniuoco conuenire. assumptum probatur. eo quod precognitio quare est subiecti est incompleta qua precognoscitur subiectum absolute esse. precognitio vero. quare est dignitatis est notitia completa qua sic vel sic esse cognoscimus. huiusmodi autem notitie in nullo uniuoco conuenientiam habent ut patet quare &c. Sexto si sic esset. deberent ille precognitiones aliquem ordinem inter se habere cum vna esset altera prior. quare ut communiter videtur. precognitio quare est precognitio precognitione in quare est. Sed hoc fit falsum. arguitur in scientiis per inuentionem acquisitis. videtur. n. quare notitia habetur qua tanquam esse vel aliquid huiusmodi subim precognoscitur quare sciat quod significaret hoc nomine luna. vel saltem sic esse potest. quare &c.

Ad oppositum est ari. in hoc probemio nene preambula quedā. Secundo conclusiones.

Quantum Ad primū premittēda sunt quedā habita in precedentibus. & primo descriptio precognitionis posita superius in questione tertia. Secundo premittendum est quod per demonstrationem hic maxime intelligimus illam in qua propria passio dicitur subiecto proprio uniuersaliter & affirmatiue demonstrat. Premittendum tertio quod precognitiones vno modo materialiter distingui possunt. scilicet in comparatione ad obiecta circa que versantur. Dicuntur. n. obiecta precognitiones esse materia ipsarum quare circa ipsa versantur. Secundo modo formaliter. scilicet quo ad modos precognoscendi. Premittendum quarto quod aliud est scire quid nominis & aliud est scire quid rei. patet ex precedentibus. Premittendum quinto quod scire quare est duobus modis contingit. vno modo scire quare res est absolute. & hoc vocatur communiter cognitio simplex. alio modo scire quare hoc est illud. & hoc communiter cognitio complexa appellatur. Questio tamen quare est ab Aristotele ponitur tanquam questio circa complexum terminum. qua queritur nanquid hoc sit illud. ut nanquid luna sit eclipsabilis. De esse vero absolute posuit questionem si est & non quare est. scilicet de nominibus non est cura cum intendamus rerum magnitudinem quare nominum notitiam habere. Ultimo premittitur quod huiusmodi precognitio qua precognoscitur hominem esse vel aliquid huiusmodi subiectum communiter dicitur cognitio simplex. eo quod per ipsam simpliciter apprehenditur homines esse. & non ipsam esse quid tale vel tale. talis tamen precognitio habetur mediante complexo verbali ut puta medi ante isto complexo homo est. per hoc suppositio de se.

Prima Conclusio. in qualibet demonstratione. qua propria passio de subiecto proprio demonstratur 03 de dignitate precognoscere quare est de passione quid nominis. de subiecto vero vtriusque habere precognitionem. prima pars huius conclusionis patuit in questione tertia. secunda vero & tertia patent in questione precedenti. Cuius conclusio. in qualibet demonstratione 03 de medio demonstratio habere quid nominis precognitiones. per quare aliter non intelligerentur termini formaliter demonstrationem ingredientes. Eadem conclusio probabiliter poni potest de terminis simplicibus dignitatem aliquid componentibus de precognitione actuali vel habituali loquendo ut patuit in precedentibus. Ex conclusione inferitur contra quosdam modernos quod distinguendo precognitiones penes obiecta sua non sunt tantum tres. nec tantum quatuor. secundum genus. v. precognitio dignitatis. passionis. & subiecti. quod duobus modis precognoscitur. per quare. preter illas est precognitio quid nominis alioquin terminorum formaliter demonstrationem ingredientium & terminorum simplicium dignitatis. Sequitur

ulterius quod predicto modo specificē distinguendo precognitiones sunt nobis sub incerto numero comprehendende. per. sicut etiam substantia omnia & passiones sub incerto nobis numero comprehenduntur. Cuius conclusio. licet aliquando contingat alteram premiffam vel ambas demonstrationis similiter & medium precognosci precognitione. quare est. non tamen in qualibet demonstratione illud contingit. sed valde raro. prima pars per questionem tertia. contingit enim ut aliqua dignitas sit premiffa. sicut per in probatione prime conclusionis geometrie. vbi ponitur tanquam premiffa. quare quecumque sunt equalia vni tertio sunt equalia inter se. Idem etiam de medio contingeret vbi oppositio composita ex medio & subiecto demonstrationis esset omnino per se nota. Secunda pars conclusionis patet. quia ut plurimum premiffae demonstrationis sunt demonstrabiles aut alio processu scientifico inuestrigabiles. Idem etiam dicitur de medio demonstratio. ut patet. Et si arguitur contra primam partem quod Aristoteles non sufficienter numerasset precogn. ita dicitur. quare est. Dicitur quare vbi contingat premiffam aut premiffas. vel medium precognosci quare est. talis precognitio non est alia quam precognitio dignitatis. tunc enim premiffa sic precognoscitur. quando erit dignitas. tunc etiam medium sic precognoscitur quando erit pars dignitatis. quare talis precognitio est per se precognitio dignitatis appellanda. De per accidens vero & contingenter precognitio premiffae. vel medij demonstratiui. Cuius conclusio. preter supradictas precognitiones. v. precognitionem quid nominis omnium terminorum simplicium. de seruentium per se demonstratiui. precognitionem quare est subiecti & quare est dignitatis non 03 in potissima demonstratione aliam habere precognitionem. Probatur sic. nam si de alio alia esset necessaria precognitio. hoc esset vel de premiffis. vel medio demonstratiui. vel principijs & partibus demonstratiui. sed nullius istorum necessaria est precognitio in qua libet potissima demonstratione. ut ex precedentibus patet v. plurimum. n. eorum notitia inuestigatur vel per a. tem diffiniendi vel a posteriori. vel alio huiusmodi scientifico processu. quare &c. Quinta conclusio. precognitiones formaliter distinguendo. omnes precognitiones ad duo precognitionum genera reducuntur. scilicet quid nominis & quare est. probatur sic. omnis intellectiva cognitio. aut est simplex rei apprehensio aut cognitio rei diffinitiva qua cognoscitur quid res est. aut apprehensio qua cognoscitur rem esse absolute. aut notitia qua cognoscitur hoc esse illud. aut qua scitur propter quid hoc est illud. Secunda non est necessaria precognitio. ut ex precedentibus per. vltima etiam non est precognitio cum ipsa per demonstrationem acquiratur. Circa primam vero potest esse precognitio que quid nominis appellatur ut patet. Circa tertiam & quartam etiam precognitio esse potest. que quare est dici debet. & distinguitur in quare est subiecti. & quare est dignitatis. quare est subiecti tertie cognitioni correspondet. sed quare correspondet. quia est dignitatis. quare inductiue videtur conclusio vera. Sed contra conclusionem instari potest per argumentum quintum principale superius adductum. Ad quod respondent quidam negando assumptum. Ad probationem vno modo dicitur quod licet. quare est subiecti sit precognitio incompleta. & quare est dignitatis sit precognitio completa. quare tamen in hoc conueniunt subiectum & dignitas. quod intellectus sine discursu fert in complexam notitiam dignitatis. & sine discursu statim fertur in notitiam simplicem subiecti. qua ipsi apprehenditur esse. ideo ille due precognitiones in unam reducuntur. In qua uniuocatur tanquam in genere communi. Secundo dicitur quod quare est subiecti non est precognoscere subiectum esse absolute. sed precognoscere ipsum esse aliquid tale. de quo proprietates vel passiones ferri possunt. & tale precognoscere quia est satis conuenit cum precognitione. quia est dignitatis. ut factis per. Prima responsio videtur deficere. quia cognitio quare est qua propter conclusionem demonstratam cognoscitur hoc esse illud. & cognitio quare est. dignitatis inuicem in eodem genere communicant cognitionis. si igitur cognitio quare est dignitatum cum cognitione. quare est subiecti in aliquo communi conueniunt. sequitur cognitionem

quia est conclusio cum eisdem vel eodem cōuenire. patet consequentia. quia quęcumq; duo vni tertio in genere conueniunt inter se debent in genere conuenire. consequens tamen videtur contra predictam responsionē. cum enim inter conclusiones et subiectum demonstrationis nō sit ista affinitas quo ad apprehensionem intellectus. que est inter dignitatem et subiectum. videtur fin opinionem nullā affignari posse rationem. quia ille cognitiones in aliquo cōmuni vniocarentur. antecedens autem patet. cum tā cognitio conclusionis q̄ dignitatis sit complexi cognitio vna vera. quā per intellectum apprehenditur sic hoc esse illud. q̄ re et. C Secunda vero responsio sufficienter remouetur per ea. que dicta sunt in tertio articulo questionis precedentis. C Ideo aliter respondetur q̄ licet precognitio. quia ē subiecti sit precognitio rei incomplexe. illa tamen nō habetur nisi per aliquod complexum. s. per propositionem de secundo adiacēte. qua scitur hoc esse. quare cum ipsa complexa sit cum precognitione quia est dignitatis aliquo mō cōicabit et h̄ concederetur alicui q̄ ē subiecti ē simplicem omnino precognitionem adhuc q̄ est dignitatis secū cōicaret. cum enim scio q̄ omne totum est maius sua parte. scio q̄ ita est ex parte rei demonstrando significatum illius propositionis sicut etiam sciendo hominem ē. scio ipsum fore ex parte rei. quare illa precognitio complexa ad quandam simplicem reduceretur qualis est cognitio subiecti. ideo et. C Tertiam cōclusionem ponunt quidam. h̄ in scientia per auditum a doctore acquirēda. precognitio quid nominis precedat precognitionem quia est. In scientia tamen acquirēda per solam inuentionem precognitio quia ē precedit qd est. Prima pars patet. eo q̄ vbi aliquis debeat a doctore doceri prius salte; natura intelligere debet terminos a doctore platos q̄ scire hōies esse vel aliqd̄ huiusmodi subm Secunda pars probatur. quia vbi quis a se ipso causas inuestiget qua luna eclipsatur. scit lunaz esse prius q̄ sciat qd significatur nomine lune aut nomine eclipsis. q̄ re et. C Contra secundam partem huius cōclusionis arguitur. in scientia que per inuentionem acquiritur prius cognoscit discipulus subiectum simpliciter apprehensione q̄ sciat ipsum ē. vt canis exempli prius lunam apprehendit simpliciter ipsius conceptu q̄ sciat lunam ē. sed apprehensio lune vel alterius subiecti simpliciter cōceptu ipsius est precognitio quid nominis vt p̄ ex predictis. et istinet consistit. ergo in scientia habita per inuentionem quid est subiecti precedit. quia est ipsius. tenet cōsequētia cum minori. maior p̄ cum notitia completa incomplexe presupponat et sit naturaliter posterior. illa. C forte dicitur q̄ ista cōclusio intelligitur de qd est nominis qd dicitur cum ante talem cognitionem intellectuā precedat cognitio qua scitur subiectum esse. C Sed hoc nihil est. quia in scientia que per inuentionem acquiritur nō oportet aliquam esse precognitionem quid nominis. qd dicitur: sed vbi aliqua talis esse habeatur cognitio hoc erit per accidens. q̄ illa sequat quia est cognitionem non erit ex ordine doctrine. C Sit ergo ista septima cōclusio. licet taz in scientia habita per auditum. q̄ in scientia per inuentionem acquirēda. aliqua precognitio q̄ est ordine doctrine precedat cognitionem quid nominis. tam subiecti. q̄ passiois procedere debeat. in vtraq; tamen quid nominis subiecti et passiois. q̄ est subiecti naturaliter precedere d̄. C Prima pars huius cōclusionis probatur. quia precognitio quia est dignitatis: cum sit vltima cognitio: natura precedere d̄ speciales notitias quales sunt quid nominis subiecti et passiois. quare et. C Secunda vero patet p̄ rationem adductam. C Motat̄ dixi ordine doctrine. q̄ oppositum esset contingēs. licet nō secūdu ordinem doctrine. vt patere potest cōsiderat̄.

Ad rationes principales. C Ad primā patet. et cōfirmationem in articulo secūdo. C Ad secundam respondetur negando sequētiā. intelligendo. s. de precognitionibus formaliter distinctis secūdu genus ipsarum. C Ad probationem dicunt quidam. q̄ licet quatuor sint questioes. due tamē ipsarum ad alias duas reducuntur. nam quia est et propter quid ē

ad si est et quid ē reduci habent. vt patet secūdo posteriorum. in principio. quia proportioabiliter due erunt precognitiones secundum genus. C Sed hec responsio. nihil ē ex ipsa enim sequitur omnes precognitiones ē vnam precognitionem consequens est falsum. consequentia probatur per similem rationem q̄ omnes questioes ad vnaz reducuntur. v̄. ad questioes medij. vt p̄ loco allegato. ergo p̄portioabiliter tū vnaz sit precognitio. tenet cōsequētia per rationem illorum. C Preterea. nō similis est habitudo precognitionum ad precognita qualis est questio ad quesita. quare nō ō q̄ licet questioes ad duas reducuntur q̄ similiter de precognitōibus esse debeat. tenet consequētia et assumptum videbit̄ statim. et ipsum et cōtēntur. quare et. C Alter ergo respondetur q̄ nulla est ratio p̄ quam si qōnes sunt quatuor q̄ tot esse debeant precognitiones. n̄ ō cuiuslibet questionis suam correspondere precognitionem. quia precognitiones non sunt terminantes questionem. ante enim precognitionem quia est dignitatis nulla precedit questio quia est ipsius. similiter quid nominis precognitionem nulla quid nominis questio precedit vt patet. imo tūc non essent precognitiones. neq; precognitio et questio proprie adinuicem opponuntur cum non sint circa eadē obiecta. C Nam questio quid est querit de rei quiditate. precognitio quid est quid nominis tantum cognoscere facit. questio quia est: est questio qua queritur de passionis inherētia subiecto suo precognitio quia est: est cognitio qua scitur subiectum esse vel qua scitur dignitatem ē v̄. vt patet. quare et. C Ad tertiam neganda est illa cōsequētia. quia est et quid est sunt questiones igitur nulle sunt precognitōes quia est et quid est. argumentum enim ex equiuoco procedit vt p̄. C Quidam tamen has duas indefinitas cōcederēt vt est et quid est sunt precognitōes. et quia est et quid est nō sunt precognitōes. C Ad quartam. q̄ntaz. et sextā. p̄ in questione. et sic ē finis questiois.

Est aut cognoscere. Alia quidē prius cognoscētē: quorundam autem simul accipere notitiam ut quęcumq; contingunt esse sub uniuersalibus. et. **Questio. vi.**

Veritur 6°. vtrū maior prius tempore cognoscatur in demonstratione q̄ cōclusio. minor vero simul tempore cū cōclusioe. Negative. ar. p̄rio sic. in aliqua demonstratione ambe premisse sūt equaliter notę. igitur et. tener cōsequētia. et assumptum p̄ de demonstratione in qua ambe premisse fuerint per se notę ita vt non regatur in ora temporis ad veritatem vtriusq; cognoscendum. C Secūdo si sic. vel hoc foret vniuersaliter verum. vel aliquando sic: et aliquando nō. Non primo mō. quā aliquando contingit minorem alicuius demonstrationis dudum alicui fuisse notam anteq̄ formetur syllogismus et cōclusio ex illa iferatur. si secūdo mō tunc non magis dicere debui p̄s q̄ maior prius tempore sciat et minor simul tempore q̄ ecōtra. quare et. C Tertio vbi premisse trāspōnātur vt ex maiori fiat minor et ecōtra nō videt̄ maiore prius tempore sciri sed potius ecōtra. igitur et. C Ad hoc aliqui r̄s̄dēt q̄ h̄ in voce vel inscripto p̄misse trāspōnātur intellectus tamē vnus format syl̄z in quo premisse recto ordine apprehenduntur. et sic cōsequēter maior prius tempore cognoscitur. Sed hoc nihil ē. q̄ sicut premisse successiue proferuntur proferendo maiore postea minorem. ita possibile ē vt intellectus successiue premissas formet. quare maiorem post minorem formabit vel formare poterit quod est contra responsionem. immo nec possemus syllogismum aliquem vocalem tanq̄ sub indirecto ordine positum intelligere. nisi similem formaremus mentālē. C Itē sequeretur syllogismum vocalem directo ordine formatum et syllogismum ex eisdem propositionibus sub indirecto ordine constitutum eisdem mentali directi ordinis sub ordinari. patet consequentia fin responsionem. cōsequēs tamen ē falsum. quia intellectus non ponere sciret differentiam inter illos vocales nisi etiam diuersos haberet inen-

tales preceptus per quos comprobaret illos ab invicem differre. Quarto ar. sic vel medium in demonstratione ponitur ma est definitio subiecti vel passionis. vel aggregatus ex his. vel passio precedens. qua fit demonstratio sequens. sicut dicitur in varias opiniones. Si primo modo. tunc prius ordine doctrine intellectus applicare debet medium subiecto quod fit minor. quod medium passioni quod fit in maiori. ut patet. prius. n. applicare debet animal rationale homini. quod disciplinabili. vel quod alicui tali passioni. quare prius sciatur minor quod maior. Si secundo modo cum illa communiter ponatur definitio causalis passionis. sequitur quod sicut tam subiectum. quod illa causalis definitio. sunt naturaliter ipsa passione priores. sic intellectus illam definitionem ordine doctrine prius applicare debet subiecto. quod passioni. quare minor prius cognoscatur. Idem ar. fiat si aggregatum ex utraque definitione ponatur esse medium. Si vero dicitur ultimo modo. tunc prius prima passio applicatur subiecto quod secunde passioni. sicut prius ordine doctrine sciri debet quod omnis homo est disciplinabilis quod quod omne disciplinabile est risibile. quare minor prius tempore sciatur. Quinto non prius sciatur aliqua propositio quod ipsa habeat esse. sed conclusio habet esse per aliquid tempus. post minorem. igitur scilicet posterius tempore ipsa minor. quare non simul tempore sciatur. maior patet. et minor videtur nota saltem in demonstratione vocali. Sexto si cognita minori statim habetur cognitio conclusionis precedente cognitione maioris. tunc quandoque quis habet ret maioris et minoris cognitionem antequam haberet notitiam conclusionis. et sic sequeretur quod statim cognitio principis geometrie sciretur prima propositio in geometria demonstrata. scilicet super datam lineam etc. et per consequens cum secunda ex prima inferatur concurrentibus etiam geometrie principijs. scilicet primis statim scirentur secunda. Idem arg. de tertia et sic deinceps. quod non est rationale. Confirmatur cognitio sufficienter minori et maiori potest aliquis merito dubitare. nisi quod conclusio ex illis premissis sufficienter inferatur. quare tunc non oportet scire conclusionem. Confirmatur secundo. quod si intellectus simul sciret minorem et conclusionem tunc simul posset plura scire. sequens tamen communiter falsus reputatur. dicente philosopho. id est. meta. qui unum non intelligit nihil intelligit. Septimo. conclusio prius cognoscitur quod maior vel minor: ergo etc. antequam per in aliquid nunc addiscere geometria. prius. n. demonstrans proponit propositionem quam demonstrare intendit. verbi gratia. proponem illam. super datam lineam contingit triangulum equilaterum collocare. et post illam per suas premissas demonstrat. quare addiscens prius illam apprehendit quod premissas. secundum quod etiam proponitur a magistro. Confirmatur. quod ante premissarum cognitionem precedit precognitio quid nominis subiecti et passionis. et quod est subiecti. sed ille sunt conclusionis cognitiones cum conclusio ex subiecto et passione integretur. ut patet. quare etc. Ultimo maior et minor ad invicem relative dicuntur. igitur non potest cognoscere maiorem quin cognoscatur minor. et e converso. quare etc. Nota tamen. quod contra hanc cognitionem. ut patet per partem in premissis. et antequam de se patet.

Ad oppositum est probatum in problemis. In ista questione primo ponentur preambula quedam. 2. conclusiones.

Quantum ad primum fit hec prima distinctio. duplex est demonstratio quedam universalis qua passio universalis de subiecto proprio universaliter demonstratur. sicut cum demonstratur omnem hominem esse risibilem. quedam vero particularis qua passio aliqua de subiecto inferiori ad subiectum proprium demonstratur. et hec est duplex. quod vel demonstratur illa passio de specie inferiori vel de individuo. exemplum primi. sicut arguendo sic. omnis triangulus habet tres. omnis isosceles est triangulus. igitur etc. exemplum secundi. omnis triangulus habet tres. a. est triangulus igitur etc. quod quis secunda demonstratio multo minus proprie demonstratio dicatur quod prima. Secunda distinctio. demonstrationis particularis quandoque minor est mediata. videlicet quando habuerit medium per quod probari potest. sicut hic. omne corpus est mobile. animal est corpus. igitur etc. inter animal. n. et cor-

pus cadit corpus animatum: quo illa minor probari potest. aliquando vero immediata. vel quod inter speciem et eius genus nullum fuerit medium. sicut hic omnis triangulus habet tres. isosceles est huiusmodi. igitur etc. sine quod ad sensum sit per se nota. sicut est illa minor. hic triangulus est huiusmodi. ergo etc. Tertia distinctio. quandoque premissa demonstrationis sunt per se note vel saltem altera ipsarum. quandoque vero ambe vel altera sunt demonstrabiles. et licet eent per se note contingit ut una illarum sit intensiori gradu per se nota quod alia ut satis patet. Quarta distinctio. duplex notitia ut proposito spectat de conclusione demonstrationis haberi potest. quedam est per quam distincte et in propria forma cognoscitur. ut sciendo hunc triangulum habere tres per conceptum ipsius proprium: precedente tamen notitia suarum premissarum et hec communiter notitia distincta dici solet. quandoque vero non per conceptum proprium. sed conceptum quedam communes aut remotus habetur notitia ipsius. sciendo. n. omnes multas esse steriles notitia quedam habetur huius conclusionis. hec multa est sterilis. quod quidem est diminuta vel imperfecta. et communiter confusa appellatur. dicitur etiam tunc in potentia cognosci. sine notitia remota. sed tunc non distincte cognoscitur. ideo dictum est ab Aristotele. 2. priorum quod possum scire in universalis. ignorando tamen in particulari. ut scire omnes mulas esse steriles ignorando tamen hanc mulam esse sterilem. Ad propositum igitur hic de notitia premissarum et conclusionis fit mentio primo modo. non autem secundo modo. Quinta distinctio. cum dicimus maiores aut minores. vel conclusionem cognosci dupliciter intelligi potest. Uno modo quod per ipsam intelligatur sic esse. vel sic. Alio modo quod per ipsam sciatur sic esse vel sic. sicut per ipsam principaliter signatur. In proposito fit mentio de cognitione premissarum et conclusionis tertio modo. Ultimo premitto. quod licet ad sciendum conclusionem aliquid premissis suis non sufficit illas premissas scire: sed plures alie conditiones requiruntur in logica vidende. v. g. quod intellectus sufficienter applicet premissas conclusioni. quod non dubitet: sed firmiter credat conclusionem sequi ex premissis quod sciat ex veris non sequi nisi veris. et sic de alijs. que communiter addi solent. in proposito tamen. hic omnes supponuntur cum dicitur quod statim minori cognita sciatur conclusio.

Quantum ad secundum. fit hec conclusio prima. Contingit tam demonstrationis universalis quod particularis maioris prius tempore sciri quod minor. similiter e contra. contingit etiam conclusionem prius tempore sciri quod aliquam ipsarum. probatur sic. quod contingit ut discipulus prius per longum tempus a magistro addiscat hanc propositionem: omne animal rationale est disciplinabile. quod illam. omnis homo est animal rationale. contingit etiam e contra ut satis patet. Idem in patet in demonstratione particulari. possum. n. dudum scivisse triangulum habere tres. et nunc primo scire quod isosceles est triangulus. possum enim e contra dudum scivisse isoscelem triangulum esse speciem. et nunc de novo demonstrative addiscere quod omnis triangulus habet tres. ultima propositio probatur. quod possum dudum scivisse lunam esse eclipsabilem. prius quod minor aut maior: a me note fuerint: per quas ostenditur causa illius conclusionis. Item ubi aliqua conclusio per media plura probari possit. sicut ista. terra est spherica. potest mihi longo tempore demonstrata fuisse per. a. medium. et ubi nunc primo per. b. medium mihi demonstratur. conclusio erit longo tempore prius nota quod premissa. b. medium includentes. ut patet. quare etc. Secunda conclusio. ubi ambe premissae fuerint per se note. non oportet quod ordine doctrine maior sciatur prius tempore minori. neque e contra. patet. quia possunt esse equaliter per se note. ut non requiratur mora temporis ad aliquam illarum sciendum. Tertia conclusio. cuiuslibet demonstrationis universalis. et propter quod. qua propria passio de proprio subiecto demonstratur. minor ordine doctrine debet esse prius tempore vel natura nota quod maior. ubi maior non fuerit per se nota. patet per quartam rationem ad partem negatiivam. Idem est puro dicendum in demonstratione quod ubi per passionem medium ostenditur inesse subiecto. sic

Questio. VI.

hic omne disciplinabile est animi rationale. ois homo est
 hmoi. ergo &c. vñ. n. q. notitia q. & imperfecta proceden
 do prius ordine doctrine sciri d. q. omnis hō ē disciplina
 bilis. q̄s disciplinabile sue cause applicat. sciendo q. discipli
 nabile ē rationale. Et si arguitur p̄tra p̄clonem per p̄clonē
 precedentem. vbi. n. p̄missa essent per se note nō videre
 tur p̄clō vera. R̄ndetur q. ideo notanter dictum ē p̄us tē
 pore vñ. nā. Dico scdo q. stare p̄missas ēē per se notas nō
 tñ equaliter. & sic p̄nter alterā ordine doctrine prius tēpo
 re sciri & hoc non repugnat cōclusioni p̄cedenti. ¶ Quarta
 p̄clusio. pbabiliter ponitur cuiuslibet demfationis part
 icularis q̄ ppria passio de subo inferiori demfatur ordie do
 ctine maior prius sciri d. q̄ minor. vbi minor nō sit oio p
 se nota. pbatur sic. Sicut se h. in toto scientie processu in q̄
 p̄ceditur a magis vñ ad minus vñ. ita p̄portionabiliter se
 h. in demfatione particulari. sed in p̄cessu prius sciuntur pas
 siones vñ sub. q̄ descendatur ad spēs eiusdem sub. er
 go ita d. ē in demfatione particulari. maior p. a simili. mi
 nor vero patere pōt inspicienti p̄cessum ari. q. prius notitiā
 tradit passionum vñim corporis mobilis. q̄ ad spēs eius
 descenderet. & ex p̄nti arguitur cum in maiori demfationis
 particularis p̄cleretur passio de pprio subo. & in minori illō
 subm de suo inferiori q. prius tempore vel nā maior sciri
 d. q̄ minor. ¶ Sed h. p̄clusiones instatur. facto illo syllo.
 ois triangulus h. tres. isosceles ē triangulus. igitur &c. ma
 ior non est per se nota. sed demfabilis. vt p. minor vero ē
 imediata. cum inter spēm & suum genus p̄ximū nullus ca
 dat mediū. quo p̄bari possit. & de hoc habet ab ari. isra.
 quare minor prius sciri d. q̄ maior. quod ē h. p̄clusionem.
 Idem ar. fieret vbi pbetur q. iste triangulus demfatur h.
 tres. illa enim minor ē per se nota ad sensum. iste triangulus
 est triangulus. & sic vñ argui posse quasi de qualis demon
 stratione particulari. ¶ Ad hoc d. q. h. spēs imediata sub
 aliquo ḡne cōtenta nullū habeat mediū p. quod possit a
 priori demfari illud g. eidem spēi inesse. q. tñ vltimum
 p̄tingit aliq̄e ignorare vel dubitare. nunqd illa spēs sub il
 lo genere continueatur. ideo poterit ab effectu vel alio mō a
 posteriori p̄bari minor ista demfationis ita vt nō sit p. se
 nota. h. imediata dici possit. possit tñ aliquid si vellet q̄ntz
 ad hoc tenere op. p̄clusionis. ¶ Sed cum vltimus argui
 tur de ista singulari. ille triangulus ē triangulus. d. q. h. illa
 sit per se nota ad sensum. nulla tñ est talis determinata sin
 gularis cuius notitiā p̄cedere debeat ordine doctrine no
 titiam illius vñ. omnis triangulus h. tres. h. vñ notitia
 ex singularibus acquirat. ¶ Quinta p̄clō ab aliquibus po
 nitur. q. vbi alicuius particularis demfationis minor fue
 rit imediata. tñ ipsa prius tpe scitur q̄ p̄clusio. pbatur sic.
 q. tunc minor pbanda erit per eius mediū. sicut ista. aial ē
 corpus. p̄bari d. per corpus aiatum. & hoc scdm eos non
 fit nisi in tempore. quare vñ p̄clō vera. ¶ Sed p̄clō istoz.
 & rō p̄bās eā vident fallaces. h. n. minor que ponitur me
 diata certo discursu. in tempore fieret nota. nō sequit quin
 statim habita sufficiente notitia maioris. simul cū notitia ma
 ioris. que ante illā supponebat habeatur notitia p̄clusiois.
 vt satis p. ¶ Et si dicat q. Arist. hoc vñ asserere in textu.
 cum dicit. Quorūdam. n. hoc mō disciplina ē & non p. me
 dium vltimum cognoscitur. Dicitur primo sequendo vñā
 expositionem q. illa auctoritas nō est ad p̄positum. ibi enī
 dicere voluit q. quorūdam habetur notitia non per mediū
 q. sit causa passionis. sicut cum scitur hanc triangulum ha
 bere tres. non adducitur ad hoc probandum cā illius pas
 sionis. sed solam ponitur subm vñ p̄o mediū illius d. mō
 strationis. ¶ Scdm aliam expositionem diceret. q. Arist.
 ostendere voluit in quo maxime p̄tingit minorem simul tē
 pore sciri cum cōclusionē. nō tamen negaret illud cōtinge
 re posse in demonstratione particulari. cui minor esset me
 diata. ¶ Ex quibus p. q. ad intentionē Arist. sufficeret hec
 conclusio. ¶ Contingens ē in aliq̄ demonstratione ordine do
 ctine prius tempore sciri maiorem. minorem vero simul
 tempore cum cōclusionē. p. sicut in demonstratione par
 ticulari de qua exempli scatur in textu. ¶ Quidam vñ sic
 limitant intellectum Arist. q. ad hoc vt minor simul tēpore

cognoscatur cum cōclusionē requiritur primo q. ista sub
 maiori p̄tineatur. 2. q. sciatur eam sic p̄tineri. 3. q. sit p̄po
 sitio imediata. ¶ Sed hoc mihi nō apparet valde ratio
 nabile. q. vel ipsi loquunt. de cognitioe minoris & p̄clusio
 nis que accidere debet s̄m ordinez doctrine. vel de ea que
 indifferenter p̄tingere pōt. Si p̄mo mō. siue minor med
 ta fuerit siue imediata. siue sciatur eam sub maiori contine
 ri siue non ordine doctrine. aliquando simul tempore scitur
 cum cōclusionē vt ex precedentibus patet. Si vero secū
 do modo. tunc maiorem sciri simul cum cōclusionē acci
 dere potest. siue aliqua illarum conditionz fuerit. siue nul
 la. quare &c. ¶ Ultima conclusio. in quacunqz demonst
 ratione ambe p̄missa prius natura. cognoscuntur ipsa con
 clusione. probatur sic. Cumlibet demonstrationis p̄miss
 farum cognitiones sunt cause cōgnitionis cōclusionis. sed
 quelibet causa natura prior est causato suo. ergo &c. t̄et cō
 sequentia. & minor est linconiensis. qui dicit q. notitia p̄
 missarum gignit notitiā cōclusionis. est etiam Arist. vt
 infra videbitur. ¶ Sed contra cōclusionem instat. vbi si
 at demonstratio ab effectu ad causam. sicut per eclipsiz lu
 ne demonstrando interpositionem terre diametralem iter
 solem & lunam. p̄missa non prius natura sciuntur conclu
 sione. ergo p̄clusio falsa. assumptum probatur. q. dato op
 posito cum in illis p̄missis continueatur effectus. & in con
 clusione causa. sequeretur effectum nā esse notiozem cau
 sa quod vñ absurdus. & contra cōmuniter philosophātes.
 ¶ Ad hoc respondetur. q. aliquid prius natura cognosci.
 q̄ alterum dupliciter itelligi pōt. vno mō sic q. eius cog
 nitio nā prior est alterius cognitione. Alio mō. q. ipsum sit p̄
 us cognoscibile cognitioe nature. primo mō itelligitur hic.
 & sic vniuersaliter habet cōclusio veritatem. 2. vno mō
 non. & sic cōmuniter philosophi loquuntur dicentes cau
 sas prius naturaliter cognosci. ¶ Sed cōtra. ad huc p̄mo
 loquendo videtur q. causa prius natura cognoscatur q̄ ef
 fectus eo q. vbi ecōtra ex interpositioe terre demōstretur
 lune eclipsiz. cognitio cause erit causa notitie effectus. qua
 re illo modo p̄mo nō prius natura cognoscetur effectus.
 ¶ Respōdetur cōcesso ante negando cōsequentiam. stat
 enim ista simul. q. cognitio a. effectus. sit cognitioe. b. cau
 se natura prior. & ecōtra ista. b. cause cognitio est a. effect
 cognitioe natura prior. nō. n. ex sola cause cognitione p. esse
 eius cognitioem acquisita. p̄cedimus ad effectus cognitio
 nem demōstratioe p̄pter quid sed ex alia p̄fectio. ¶ De
 hoc magis infra videbitur. vbi tractabitur de demonstra
 tione circulari.

Ad rationes Principales. ¶ Ad primam
 p. in questione. ¶ Ad 2. simi
 liter patet. ¶ Ad tertiam dicitur q. loquendo de syllo for
 mato in 3. prime. sicut loquitur hic q̄nticunqz p̄missa
 transponantur. vniuersalis tamen p̄positio pro maiori ac
 cipi debet. & particularis pro minori. vt rectus ordo serue
 tur syllogismi qui seruari debet. quem posterior ista p̄
 supponit. ¶ Et hoc est quod quidam dixerunt prioristice
 q. loquendo prima p̄missa maior dici debet. siue parti
 cularis fuerit siue vniuersalis. sed posterioristice vniuersa
 lis debet dici maior. particularis vero minor quod quidē
 dictum restringi debet ad modos particulares p̄ime figu
 re. & presertim ad tertium prime. ¶ Ad quartā patet ex
 tertia cōclusionē. ¶ Ad quintam dixerunt quidāz negan
 do minorem. Dicunt enim q. h. in voce vel inscripto p. cer
 tum tempus conclusio formetur post formationem mino
 ris. tamen q. intellectus est agens siue resistentia & subito
 potest producere effectum. sicut etiam luminosum subito
 lumen producit. ideo maiori & minori formata statim ex il
 lis siue mora temporis formabit cōclusiones. ¶ Hec re
 sponsio est insufficientis. q. h. intellectus posset vel saltem
 sibi non repugnet subito p̄positionem aliquam forma
 re. videtur tamen satis cōtingere posse. q. sicut homine p.
 ferente successine aliquem syllin. maior. minor. & p. succē
 siue proferuntur. ita intellectus successine illas p̄positio
 nes formet. ponatur. n. q. nō formabit mentalē nisi audita
 vocali. quod videtur satis possibile. & tunc de illo fiat ar.

vt prius. **C**onfirmat. fit ita quod for. p. horam habuerit hanc piam in mente. ois triangulus h3 tres. et iste e trian- gulus. nullam ex illis inferendo pclusionem. vel saltem habue- rit istas cathegoricas non adiuuicē contunctas. et nūc pmo ex illa inferat pclusionē. p3 qd pclo posterius erit tempore qm minor casus satis e possis. vt p3 pferant. pōt. n. intellect' pferans sup' consimili pna scripta altam formare menta- lem: cui illa scripta subordinet. h3 nullam inferat pclusionē. **C**Alter igit' rfdetur qd sine statiz post minorē pclusio for- metur. siue per tēps post. posse est syllogum aliquē demon- stratum dndz eē formatū. cuius nō sciatur maior. neq3 minor. nec pclo. sed qd cito scita iam maiori. aliquis incepit scire minorē illis premiffis debite pclusioni applicatis. cum alijs circūstantijs in logica videndis. que hic p'p'ponunt. tam cito sciet pclusionem. et hoc sufficit intentioni ari. **C**Ex quo sequit' qd pclusionē subito vel successiue post premiffas in intellectu formari aut in voce. vel in scripto impertinet e intentioni eius et pposito nfo. **C**Ad 6^m d' qd argumētuz satis pbat qd non semp' sufficit notitia maioris et minoris ad notitiam pclusionis habēdam. sed op3 debitam fieri illarū applicacionē adiuuicē cum alijs circūstantijs. et c. **C**Ex quo non op3 pcedere qd statim scitis geometrie omnibus prin- cipijs. sciant oēs geometrie pclusiones. **C**Loceditur tamē qd vbi debita iuuicē p intellectum fieret applicacio oim pclu- sionum et cum pncipijs suis cum circūstantijs supradictis scirent oēs pclusiones ille. sed hoc eēt intellectu difficillimū. et valde laboriosū. **C**Ex quibus p3 ad pfirmationē p'mā. **C**Ad scdam concedit' pclusio. **C**Ad auctoritatē in op^m al legatam. vide que dixi in 3° de aia. **C**Ad 7^m d' qd p3 q3 prius actualiter intelligeret illam ppositionē. super dataz li- neam et c. qd p'm^o ex quibus dem'atur. nō sequit' vt prius sciret illam. in pposito aut' per cognitionē conclōnis pmissa- rum notitiam intelligimus scientificam ipsarum. **C**Ad cō- firmationem d' qd illa notitia conclusionis e valde remota. que confusa dicit' d3 et in potentia notitia. de tali vero conce- ditur ipsam pcedere posse notitiā pmissarum distinctaz. sed de illa non loquimur. cum dicimus ipsam sequi notitiā maioris aut minoris. vt p3 in quarta distinctione. **C**Ad vltimam dicitur qd p3 intellectus non scire possit aliquam pze- missam eē maiorem sub ratione maioris nisi ad minores re- ferendo. similiter econtra. tamen significatuz maioris scire poterit non sciēdo significatū eius que minor appellat'. aut e3. **C**Et hoc sufficit pposito nfo. et sic est finis questionis.

CSi vō nō mēnonis ambiguitas p'ingit. aut enī nihil discet aut que nouit et c. **Qd vii.**

Veritur 7. vtrū possibile sit ali- quod a nobis de nouo scribi ad partem negatiuā arguis. pmo sic.

Impossibile e aliquid a nobis scribi. igit' et c. a nō pbat. qd ipossibile e de aliqua re nos certā habere notitiā sine formidine ad op- positū tam per sensum qm p intellectū. igit' et c. et pna p qd nominis ipsius scire. assumptū pbat' idu- etue primo quo ad sensū tactus. naz quantūcūq3 organuz tactus sit bñ dispositū et medium taz intrinsecū qd extrinsecū sit bñ dispositū. tamē in iudicando hoc vel hoc eē cali- dum. vel frigiduz error p'ingere potest. vbi. n. ob3 min^o calidū qd sit nernus presentē iudicabit a tactu frigiduz. vt p3. **C**Confirmat. qd nunq3 ex tactu distinguet aliquis in q' ppositione vnū sit alio calidius. aut frigidius. nō etiam per ipsum graduz poterit qualitātū distinguere. sicut gradum sūmūz a medio. aut mediuāz a remissioni. quare et c. **C**Se- cundo arguis quo ad gustuz. qd febricitates rem aliquā iu- dicant amarā que tamē e dulcis. Item pregnantēs rez al- quam per gustū suanē indicāt et dulce que tamē horribilis est et amara. Et qd aliquis dicere posset qd hoc non incōue- nit de gustu male disposito. a quo scia nō dependet intel- lectua. arguitur de gustu bñ disposito. qd cardones aut fensū gustui asini bene disposito suanes appareat et dulces q aff- gustui boīs temperato apparet amari. vt p3. op3 igit' vt alter eoz decipiatnr. dubium autē e nobis quis eoz sit de-

ceptus. quare et c. **C**Preterea qm cūq3 aliquid gustas ti- bi dubiuz eē d3 an organuz gustus sit bene vel male dispo- situs. cum non sis corpus temperatū. nec forte vnq3 sicut ta- le corpus. et per pns semper tibi du^m eē d3 an bene vel ma- le iudicas per gustum. **C**Tertio ar. de olfatu. nam quidā odores apparet suanes et dulces vulturibus et tigrilibus: qui tamen odoratui hominis amari et horribiles apparēt. sicut p3 de odoribus cadaveris. quare op3 alterum odora- tuum esse deceptum. sed non e verisimile vt ille sit odorat' vulturis: cum in eis ille sensus sit perfectissimus. in homi- ne autem imperfectissimus. vt h3 videri in 2° de anima. qd re et c. **C**Deinde arg. de visu. qm visus bene dispositus qd dratum a longe visum iudicat sphericum. Item baculum in aqua exitem fractum iudicat qui nō e fractus. sol etiam de mane rubeus apparet et in meridie albus. Joculatores etiam multipl' visum nostrum decipiunt. qre et c. **C**Dei- de ar. de intellectu. omnis intellectua notitia ex sensitua d' pendentā h3. vt habet 3° de aia. cum igitur per sensitiaz notitiam nullam possimus habere certitudinem firmā. se- quitur qd per intellectuz non contingit aliquid scire pfecte. **C**Confirmatur. qd intellectua cognitio conclusionū ex no- titia principioz dependet. notitia vero principioz per expe- rientiam acquiritur. cum igitur experientia sit valde incer- ta. qd super insensationibus fundatur. que fallaces esse pos- sunt. sequitur intellectua cognitionem non esse omnino firmā quecūq3 sit illa. **C**Secundo principaliter arguis. qd l3 scire contingat. non tamen contingit scire de nouo. primo per rationes platonis. data. b. conclusionē que. nunc addi- catur a forte. quero nunquid ante hoc. b. conclusio scribas ab eo. vel non. si sic. igitur non de nouo ipsam addiscit. sed soluz reminiscitur ipsius. si non. sequitur qd non poterit mo- ueri aut inclinari ad ipsam addiscendū. quare ipsam nō ad- discet. h3 pna. sicut in fili. Si quis p'familiās aliquem ha- buisset seruum fugitiuū ab eo incognitum et vellet ipsam reperire frustra ipsum insequeretur. qm non cognosceret ipsum. et per pns nō ipsam apprehendere posset. **C**Itēz si alicui impito proponant' p'n^o geo^o. statim ipse concedet. retilla. si post illa p'n^o pponatur propō p' statim illam con- cederet. et sic vltra per ordinem. quod non cōtingeret. nisi illas p'pōnes et principia scinisset. quare et c. **C**Iste due ratio- nes attribuntur platonī. **C**Item adduci potest ratio pos- sita in textu que etiam attribuitur idem. Item nō omnes terminorum significaciones quos significare scimus de no- uo didicimus. ergo nec alia de nouo addiscuntur. h3 pna a simili. assumptū probatur. qd per vni^o termini significatio- nem deuenimus in cognitiōez significatiōis alterius termi- ni. cum igitur in talibus non sit pcedere in infinituz deue- nire erit ad significacionem vnius termini. in cuius notitiā non deuenimus per alteri^o termini significacionem. vt p3 per ipsummet termini significacionem. qd idem nō declarat seipsum. qd op3 illaz p' nobis fuisse notam. qre et c. **C**Itē anima humana a deo imediate creatur. cum ipsa sine scia sit valde imperfecta non v' verisilē ipsam sine scientia a su- premo deo in principio creari. quare ipsa creatur sciens. et per pns non postea aliquid de nouo addiscit. **C**Item si sic sequit' qd aia intellectua est alterabilis. qd est ptra p3. 7° p'p'ficoz. p3 pna. postq3 ipsa potest inoueri de ignorantia in scientiam vel econuerso. quare et c.

Ad oppsituz Est pbs in illa parte. ante autē qd sit inducere et c. **C**In ista q- stione erunt duo articuli. In primo videbit' difficultas p- mi argumenti principalis. In 2° difficultas secundi.

Quantum Ad primū. notandum primo qd l3 scire multis accipiatnr modis vt vi- debitur infra. tamen qualitercūque sumatur semper fir- mam alicuius complexi credulitatem includit nulli gradui formidinis permixtam. patet hec communiter. hec igitur questio queritur de scire qualitercūq3 sumpto. **C**Pri- ma suppositio. Intellectus humanus naturaliter est incli- natus ad rei veritatem sciendam. patet experientia. patet etiam de mente Aristo. in probemio meta. cum dicit oēs hoies nā scire desiderant. **C**Idē supponit' 2° qd nāle de-

Questio VII.

siderari in quod inest aliquibus a tota sp̄e. non debet omni-
 nō frustrari. p̄ de mēte Aris. 2° celi. **Tertia** sup̄pō. aliq̄
 sunt ppōnes ita evidētis v̄tatis: q̄ ip̄is debite intellectis
 humanis intellectus ē nāliter aptus statim assentire. 7 nul-
 lo mō dissentire eis. p̄ experientia. sicut de ppōnibus istis.
 quodlibet ē. vel non ē. oē totum q̄stiativū ē malus sua pte
 q̄stiativa. q̄cunq̄ sunt equalia vni 3° sunt equalia iter se. p̄
 etiam de mente cōmentatoris 3° de aīa. p̄mento trigesimo
 sexto. sicut aliqui sunt modi arguendi. quoz illationi intellectus
 non ē aptus dissentire. p̄ sicut de syllo expositio debite
 regulato. sic arguendo hoc ē q̄stias. 7 hoc est sup̄ficies. er-
 go sup̄ficies ē q̄stias. Item de syllo in barbara. sicut sic ar-
 guendo. oē aīa est subā. oīs homo est aīa. ergo oīs homo
 est subā. **Quarto** supponit. q̄ quedā ē evidētia sūma.
 quedā aut nālis 7 remissa. Exēplū p̄mi. sicut evidētia q̄
 assentit huic cōplexo. quoddā est vel nō ē. exēplū sc̄di. si
 cur evidētia q̄ assentit huic cōplexo. graue nāliter deorsū
 monet. fundat. n. illius ppōnis v̄tatis 7 ipsius evidētia su-
 per re mutabili. p̄pter cuius mutabilitatē. nobis dū^m esse
 potest an accidere pōt error: circa ipsam. p̄ma appellat sū-
 ma. q̄si intellectus p̄ sui nām cogitur illi ppōni assentire 7
 nullo mō dissentire potest p̄ aliq̄ rōnem adductā. 2^a vō na-
 turalis 7 remissa dī. q̄: per aliq̄ apparentē 7 nālem rōnē
 adductā 7 non verā intellectus est aptus illi ppōni dissenti-
 re. **Ultimo** supponit q̄ 7 intellectiva app̄hensio aliquo
 modo ex sensitiva dependentia habeat sicut de nulla re no-
 titiam intellectivā habere possemus nisi iam p̄cessisset noti-
 tia sensitiva. non tñ op̄z vt assensus qui habet ab intellectu
 circa aliq̄d complexū ex aliquo assensu sensus interioris aut
 exterioris depēdat circa illud complexū. p̄. q̄ intellectus assē-
 tiendo huic cōplexo. quodlibet est vel non ē. nullū requirit as-
 sensum aliorū sensus sine exterioris sine interioris circa idē
 complexū. **His** p̄missis sit p̄ma p̄clō. possibile ē intelle-
 ctum humanū aliquid scire p̄bas. intellectus humanus ad
 scire nāliter inclinatur. sed ap̄tudo que a tota sp̄e inest omni-
 no frustrari nō pōt. ergo rē. maior: 7 minor: patent. ex p̄i-
 ma 7 sc̄da sup̄pōne. **Sc̄da** p̄clusio. nobis evidētis est 7
 certam intellectū humanū quedāz p̄ncipia sine vlla formi-
 dine scire. p̄ de p̄ncipijs oīo per se notis. vt dī in 3^a suppo-
 sitione. **Tertia** p̄clō. aliquas p̄clones intellectus hūmans
 potest vere sine formidine scire. pbatur. q̄z vbi aliqua cō-
 clusio immediate ex p̄ncipijs per se notis inferat p̄ aliquem
 modū arguendi per se notum. sicut in barbara vel quoniam
 alio modo scietur illa p̄clō vel sciri poterit. sicut etiā p̄misse
 scient quare rē. **Quarta** p̄clō. 7 p̄clōnis nālibus pos-
 sit aliquis eque firmiter assentire. sicut geometricis v̄ alijs
 hūmōi. nāles tñ p̄clones min^o de nā sui habent vt eis dī fir-
 mus prebeatur assensus q̄z cetera cōclones potissime de-
 monstrate. sicut mathematice vel aliq̄e tales. p̄ma ps cō-
 clusionis p̄. tam firmam enim credulitatem. 7 tam inten-
 sam potest aliquis adhibere huic ppōni. graue nāliter de-
 orsum mouet. sicut isti. triangulus habet tres. secundāz p̄-
 batur. q̄: cōclones nāles veritatem habent ex reb^o mo-
 tui 7 variationi subis. ex quibus varias dubitationes 7 rō-
 nes contingit intellectui subinferri. quare rē. 7 b de primo
 articulo.

Quantum ad sc̄dm. sciendū est q̄ sicut tangit
 in textu varie antiquitus fuerūt opi-
 niones. p̄ma sicut eratitū. que etiā socrati attribuit. q̄ nō cō-
 tingat aliquid scire. altera platonis. q̄ p̄tingat scire. s̄z nōstr^o
 scire nō est de nouo. sed tñ reminisci. p̄ma opinio v̄ sus-
 scienter remoneri per articū p̄cedentē. **Sc̄da** h̄ sc̄dm
 instat. p̄mo sic. si deus p̄mo aīam humanā crearet q̄cunq̄
 scia perfectam. que tñ subito illam dep̄deret in hūano cor-
 pore. hoc adeo p̄pter aliquem aut hominis aut aīe finē vi-
 deret eē factum. nullus aut apparet finis. p̄pter quē illud
 cōtingere debeat vt p̄. ergo opinio falsa. **Sc̄da** firmatur.
 q̄: ordo nāe est de imperfectiori ad perfectius transire ab
 ip̄so imperfectiori incipiendo. non autem ipsius ordo ē trā-
 s̄re h̄. si tamen contingeret. vt plato dicit. tunc nā inciperet
 a perfectiori transiendo ad imperfectius. dūm anima intel-
 lectiva p̄mo qualibet scientia perfecta omnē eius notitiaz

in corpore humano dep̄dit. quare opinio falsa. **Secūdo**
 arguit sic. cum in eodem instanti. anima in corpore infun-
 datur. in quo ipsa creat. quero nunquid in illo. instanti ani-
 ma humana omnem eius notitiam retinet. aut nullā. si nul-
 lam sequitur q̄ simul eius notitiam habet 7 non habet. 7
 p̄na. q̄: nunq̄ ante aliquam habuit cognitionem. sed nunc
 p̄mo habet illā. 7 fm opinioez. in eodem instanti subito
 illam deperdet. Si vero dicat q̄ retinet ipsam. sequit q̄
 non repugnat anime intellective corpus informare. 7 tamē
 oēm eius sciam retinere. sed quod alicui pro aliquo instanti
 non repugnat eidem nō debet per tempus repugnare. q̄
 re poterit aīa intellectiva per tempus sui retinere cognitio-
 nem postq̄ informauerit corpus humanum. **Cōfirma-**
tur. q̄: in illo instanti p̄mo corpus humanum est minime
 a superfuitatibus depurātū. si igit tunc retinebit. a formoz
 in quolibet instanti sequenti poterit retinere. Diceret for-
 te q̄ anima intellectiva per tempus manet creata. 7 nō in-
 fusa. 7 in eo tempore omnem notitiam scientificam retinet
 sed cum p̄mo infunditur deperdit illam. **Cōtra.** q̄: nō
 videtur ratio quare magis per horam stet sic creata 7 non
 infusa. q̄z per duas. vel diem vel mensem quare vel nullo
 tempore sic stabit. vel tempore infinito stabit creata sine i-
 fusione in corpus humanum. quod tamen est p̄tra opinio-
 nem. Diceretur forte q̄ in instanti anima intellectiva crea-
 bitur. sed immediate post istud instans in corpus infundet.
 quare per instans tñ remanebit omni scientia repleta. sed
 immediate post istud instans subito obliuiscet. Sed hoc vi-
 detur ridiculum. frustra enim videret deus illam scientiā
 in anima creare. si per instans tantūz permanere deberet.
Item ex opinione sequit q̄ homo non posset aliquam
 artez mechanicam de nouo addiscere. p̄ p̄na eadez rōne.
 sicut de scientijs speculatiuis. 7 per p̄na anima intellectiva
 a p̄mo sine creationis sufficienter informata fuit arte sutoria.
 arte fabili. 7 sic de omnibus alijs artibus. quod videt ri-
 diculum. Idem etiam ar. de omnibus actibus prudentie.
 sicut de artib^o mechanicis. **Idem** quidam arguit q̄ ex
 opinione sequeret. q̄ hoīes a p̄mo sine p̄nae eēt equali-
 ter sapientes. 7 p̄na q̄ anima vnus in principio creationis
 eēt eā perfecta cum anima alterius loquendo de perfectio-
 ne accidentali. **Sequeretur** secūdo q̄ habere minus scie-
 tiam. 7 nos lateret habere illam. postq̄ anima nostra esset
 oblita. **Sequeret** 3° q̄ pueri a p̄mo non eēt ignorantēs.
Item q̄ naturalis appetitus hominis ad sciē^m esset
 frustra eo q̄ frustra appetit illud quod actu habet. **Itē**
 q̄ ceci a natiuitate scientiam aliquam haberēt de colorib^o.
 cum anima in principio creationis habuerit scientiam de ip̄-
 sis. sed iste rationes inodiam habent evidētiam contra
 opinionem. presupponunt. n. platonem dicere. q̄ cum aīa
 fuerit corpori infusa: eandem habet scientiam quaz p̄ius.
 7 per p̄na homo eandē scientiam habeat. cuius op̄m sensit.
 plato. **Hanc** vō pro opinione ari. p̄supponitur primo.
 sicut tangit cōmētato: tertio de anima. q̄ sicut se habet mā
 p̄ma in ḡne formarum naturalium. sic se habet intellectus
 humanus in ḡne formarum speculatiuarum. quoad modum. n.
 mā p̄ma est in potētia p̄ra. nulla de se habēs formas. sed
 quilibet talē recipit ab agēte naturali tanq̄ perfectionē suā
 dicēte p̄ho. p̄mo p̄y. q̄ mā appetit formam. sicut turpe
 bonum. 7 femina marē. ita humanus intellectus fm p̄h̄z.
 tertio de anima. est tanq̄ tabula rasa in qua nihil ē pictum.
 idest nullam de se propriam habēs speculatiuam formas.
 sed quilibet talem ab obo intelligibili recipit virtute intel-
 ctus agentis tanq̄ perfectionem suam. ad quam naturalit̄
 inclinatur. sicut graue deorsum. 7 leue sursum. iuxta illud
 Aris. omnes hoīes nā scire d̄siderant. **Sc̄do** supponit.
 q̄ reductio intellectus potis d̄ potētia ad actuz sub aliqua
 forma speculatiua fit a sensibus. virtute tñ intellectus agē-
 tis. p̄. d̄ mēte ari. tertio d̄ aīa. necesse ē intelligentē p̄bas
 mata speculati. Itē in d̄ sensu. oē quod fit in intellectu p̄i-
 fuit in sensu. quō autē hoc fiat vide in tertio d̄ anima. **Sc̄da**
 suppones fieri possunt d̄ habitu sciētifico. nullūz. n. talē h̄z
 intellectus tanq̄ sibi pp̄ius. 7 ad quēz talē r̄ducitur d̄ po-
 tētia ad actuz aliquo mō. a rebus sensibilib^o. Ex quo infer

Questio. VII.

3^a opinione est. que ascribitur Avicenne. q^d ista reductio nō sit ab intelligentia vltima immediate. quam ipse vocat dato/ rem formaz. p³ ex supposito. p³ ex alio. q² vnaqueq³ spēs est obi. p² representatiua. a quo decidit. sed spēs lapidis a datore formaz infusa. non ab aliquo lapide deciditur. s³ ab ipsa intelligentia. ergo illa spēs non lapidem. sed potius intelligentiam representabit. quod videtur absurdum. Sequitur secundo. q^d sicut mā reducitur de potentia ad actuz mediante aliqua transmutatione cū de nouo recipit aliquā formam subalem sic etiam intellectus mediante transmutatione spiritu ali formam recipit speculatiuam. siue illa transmutatio subito fiat siue successiue. et hanc transmutationez quidam dicunt vniuersaliter esse argumentationez. hoc non est necessarium. simplex. n. notitia rei non per argumentationem. sed sola alteratione intellectus a sensu acquiri potest. concurrente tñ intellectu agente. sed verum ē q^d argumentatio est transmutatio. qua acquiritur quelz sciētia que in ipso de nouo generatur. hoc autem aliquando contingit ex pura p²inatione ad actum deveniendo. sicut in pueris. qui p²imo doctrinant. nullam prius habentes scientificam notitiam. aliquando vero ex habitu contrario in alium cō/ trarium habitum. sicut contingit in male habituz in aliq² scientia. qui postea ad rectum habitum deducitur. Et ad/ dunt quidam. q² l³ argumentatio successiue intellectui acq/ ratur. scientia tamen subito acquiritur. et nō successiue. q^d p³ per p²im 7° p²by. qui dicit q^d ad scientiam non est per se motus. vñt secundo q^d sicut generatio ē transmutatio qua reducitur in mā forma subalis. et alteratio est transmutatio qua inducitur forma accidentalis. sic demonstratio vel syllogi/ zatio ē argumentatio qua concluditur conclusio ecēntialiter scita. inductio vero qua concluditur conclusio accidentaliter scita. dicitur autem conclusio dem²strationis ecēntialiter scita. q² illi statim intellectus assentit cognitis p²missis que sunt illius per se cause. et hoc dictum ipsorum restringi d³ ad demō/ strationem propter quid. conclusio vero inductionis dicit² accidentaliter scita. tum quia intellectus illi nō statim assen/ tit sufficienter cognitis omnibus eius singularibus. tum q² nec omnia singularia sunt per se causa illius v²is. p²imū au/ tem istoz dictum p²mo minus rōnabiliter posituz ē. p²mo. q² cū in assensitiua notitia omnis intellectiua dependeat v² tam scientiam quam argumentationem fieri posse successi/ ue. 2° q² intellectus de se magis est aptus argumentationē aliq² subito recipere q² sciam. nam scia est habitus v²pluri/ mum ex multis frequentatis actibus productus quare v² plurimū in tempore generat non sic autem v² de argumē/ tatione. imo stante maiori et minori p²missa in intellectu. et illis adinuicem debite copulatis videtur intellectus for/ mare posse notam illationis cum eius conclusione. 2^{im} aut² istoz dictum tolerari potest. l³ nō sit multi fundamenti. C²l²dis suppositis pro opinione Arist. ponat² 2° responsi/ ua. possibile est intellectum humanuz addiscere de nouo p² batur sic. intellectus humanus in p²no sue creationis ē in pu/ ra potentia ad formas speculatiuas. et ad habitum scientifi/ cum. sed in processu illas formas habet actu simul cum ha/ bitu speculatiuo. ergo aliquando illas formas et illum habi/ tum de nouo acquirit. quare et tenet p²sa. et assumptū p³ ex p²missis. C²Secūdo scientificus habitus in intellectu ge/ neratur necessario precedentibus notitijs sensitivis notitie vero sensitivae de nouo generantur. vt satis p³. ergo et c. l³ consequentia et etiam a²ns ex p²missis.

Ad rationes Principales. C²Ad primā ne/ gatur assumptum. Ad proba/ tionem s²l² negat² ass². Ad probationem dicitur p²mo cū inductiue probatur de sensu. q^d sicut sensum quelibet exte/ riorum errare contingit vt conceditur s²m communem do/ c²trina. ita etiam quelz sensum rectum cōtingit habere in/ dicitum de proprio ipsius obo. a iudicio autem falso sensus non dependet scientia intellectus sed solum a v²o. C²Dicit² 2° q^d sensus se inuicem inuuant. vt vnus corrigat alterius er/ rorem sicut tactus corrigit errorem visus percipientis bacu/ lum in aqua tanq² fractū. et visus corrigit errorem tact² duoz digitorum cāzelatoz percipientū vñū baculū tanq² duos.

Idem etiam a fortiori facit intellect² corrigens errores omni/ nuz sensuz exterior. Ex quibus infer². q^d de rebus que i/ mediate s²su exteriori p²cipiuntur. certā possum eidentiam h²re. cōcedit tñ q^d illa non pōt eē eidentissima. et sūma. vt p³ ex quarta suppone. h² causa est mutabilitas multa que accidere pōt circa sensus et res sensibiles: que ab eis p²cipi/ untur. C²D² 3°. q^d l³ cōtingeret sensus circa sensibilia sem/ per errare. aliqua tñ ab intellectu cōprehendunt. quozum assensus nullo modo ab assensu v² iudicio sensus dependē/ tiam h³. vt p³ ex notabili vltimo. q²re de illis intellectus no/ titiam poterit habere scientificaz: nō obstante errore s²su. C²Quantum ad māz argumētoz que adducta sunt de sen/ sibus exterioribus: vide in 2° de aīa. C²Ad illud q^d argui/ tur de intellectu. l³ neganda eēt minor vt ex p²dictis p³. cō/ cesso tamen a²ntē gratia argumenti neganda ē p²sa. q² l³ oīs a p²ncipio intellectus ex aliqua apprehensione sensus aliq² modo dependentiā habeat. non tamen oīs assensus itelle/ ctus ex assensu dependet ipsius sensus. nec oīs rō qua itel/ lectus ad assentiēdū mouet a sensu depēdet. quo ad sic vel tal² indicandum. C²Ad p²firmationē d² q^d l³ notitia intel/ lectiua p²ncipioz que ē apprehensio. absolute depēdeat ab experientia aliquo mō v² a notitia sensitiva. nō tamen notitia scientifica p²ncipioz necessario p² experientiam acquir². ad hūc intellectum q^d assensus. et firmitas eius que requirunt ad notitiā scientificā. non necessario per experientiam acquiruntur. huic. n. p²ncipio. quodlibet est v² nō ē. aut omne totum est maius sua pte. p²sentit intellectus. et de ipso credulitate fir/ maz habet que tamē per nullā acq² experientiam. vt p³. C²Ad 2^{am} rōnem principalē respondetur negando assum/ ptum. C²Ad primā rōnem platonis diceretur. q^d b. con/ clusio que nūc addiscitur: non ante hoc distincte sciebatur a forte. concederet tamen Arist. q^d ante hoc sciebatur in po/ tentia vel diminute. et non est simile de patrefamilias nul/ lā habēte notitiā s²ni fugitiui. et de illo qui de nouo addisce/ re d³. eo q^d cōclusionē aliquā addiscēs tam h³ p²ncipiozum notitiā. ex quibus conclusionis notia aliquo modo depen/ det. quare aliquale et imperfectam ipsius notitiam habet quā p²fecte addiscē itendit. C²Ad scđam rōnem platonis dicit² q^d non statim scitis p²ncipijs geo². homo impituz con/ cedit primā p²ponem geo² et scđam. et sic de alijs. hui² au/ tem causa est. q² p²ncipia sunt per se nota. nec indigentis studio ad illorum notitiam p²fectam habendam. sed sta/ tim illis assentimus. cū se offerunt lumini intellect² agentis. vt verbi gratia. scito quid importat nomine totius et noīe partis. statim concedimus per lumē intellectus agentis no/ bis inditum. q^d omne totum est maius sua parte. propter/ ea d² p²mo posterior. q^d statim p²ncipijs assentimus cum terminos cognoscimus. et .6. ethicoz q^d ad p²ncipia non ē rō. cōlones v²o geo² non tñ ex p²ncipijs sequit². sed tñ ex p²missis format² dem²strationē igrediētib². hō aut² impit². l³ forte p²nc² geo² sibi p²posita statim cōcederet. nō tñ p²missas cōcederet. nec statim omnes p²missas et p²ncipia cōlonez ip/ sis cōlombus applicaret. vñū ex alio inferēdo. s³ hoc fit lō/ go studio et labore. non tñ haberes p² incontinenti si repe/ ritur intellectus tam p²spicax. vt statim intellectis termi/ nis. oīa illa simul applicare posset. et sufficienter ista inuicē discutere. vt statim oēs geo² cōlones addisceret. nō tñ seq² retur ex hoc. vt illas p²ns i. p²sa forma scinisset. C²Ad aliaz rōnem platonis q^d ponit in textu. rñdet p²sa. q^d tñ scis hāc dualitatem eē parē scđm qd. s. in potentia. siue diminute. et tñ simpl² de nouo addiscis hāc dualitatem eē parē. q². s. notitia p²fecta et in p²pria forma. C²Sed logice responden² negata cōlone p²nter negaret illa cōsequētia. tu scis omnes dualitatem eē parē. sed hec ē dualitas. ergo et c. arguitur enī ab vna de sensu cōposito cū minori de inēē ad cōlones de sensu cōposito. q^d p²sa nō valet. vt in logica p³. si tñ assu/ miē maior de sensu diuiso hoc mō. oēs dualitatē scis eē. pa/ rem. s³ hec ē dualitas. ergo hāc scis eē parē. rñ rñdent qdaz negādo maiore. q²ni stricte loquunt² de notitia scientifica. q^d .s. habet in p²pria forma. C²Alii v²o adherētes mō loquē/ di ari. cōcedit eā de notitia cōfusa loquendo. q²nis de noti/ tia distincta non esset vera. et sic confident ad cōclusionem.

Ad aliam rationem dicitur negando ans. Ad pbationē dicitur qd est denenire ad p̄m̄z terminū: quem puer aliquis de nono didicit sic. vel taliter significare. sed non i notiam significatiōis illius terminū nō denenit p̄ ipsiusmet terminū significatiōē ab eo cognitā. neq; per significatiōē alterius terminū. que ab eo prius cognita esset. q; sic oportet recedere in infinitū. sed per nutus & signa: qualiter filij a patrib; & matrib; doceri solent. vt experientia notat. Ad aliam rōnez dicit. qd aīa humana in p̄ncipio sue creatiōis ē eēntialiter eque p̄fecta. sic cū sit h̄itibus sciētiis repleta. verūtamē accītaliter aut nullius est. aut modice p̄fectiōis sed in p̄cessu sit vel fieri pōt accidentaliter valde p̄fecta. & hoc sufficit. Ad vltimā p̄ceditur qd aīa ē alterabilis alteratiōe p̄fectina & large sumpta. aliquā. s. sciam acq̄redo. non tamē est alterabilis alteratiōe corruptina. & pp̄rie sūpta. qualis est calefactio. vel frige factio. vel aliquid huiusmodi. & hoc intendit ari. loco allegato. & sic est finis.

Scire at oppinamur simplr vniūqdq; s; nō sophisticō mō qd ē secundū accēs cum cām ar bitramur cognoscere. p̄pter quā res ē & qm̄ illi est causa & nō est contingere hoc aliter se h̄re &c.

Dicimus autem scire & non demonstratiōē intelligere &c.

Questio. VIII.

Veritur Octano vtrum disti-
ctioes scire posite ab ari-
sto. in ista sint bñ posite. s. scire simpliciter ē
rem per cām cognoscere. & qm̄ illius est
cā. & non p̄tingit alr se habere. Sill scire ē
per demonstratiōē intelligere. Ad partē
negatiuā arguit p̄ sic. scia nō est cognitio.

ergo scire nō ē cognoscere. 13 p̄na. p̄ locum a p̄ngatis. assū-
ptum p̄bat. scia ē habitus ex multis frequentatis actib; p̄-
ductus. vt p3 sexto ethicoz. talis aut habitus non ē cogni-
tio actualis: sed cognitiōē actualē fuisse p̄supponēs: vt p3.
quare &c. Cōfirmat. q; stat qd facta demonstratiōē ali-
quis & p̄missas & p̄dōnem cognosceret: siue app̄henderet
effectū & causas & illa adinuicē cōparet. & app̄henderet nō
posse alr se h̄re. nō tñ firmiter adherēdo p̄missis. nec con-
clusioni. aut q; nō p̄sideraret vtrū sic eēt. aut forte qd dissen-
tiet. & per p̄ns tunc non sciret. quare videt distictio non
esse p̄ueniens. Cōsecō arguit sic. p̄tingit p̄ effectum scire
cām. igit nō oē scire est p̄ cām cognoscē. assumptū p̄bat.
nam in demonstratiōe q; pōt causa p̄ effectum dem̄fari
videbit infra: sed quelz dem̄fatio facit scire. vt p3 hic per
Arist. in textu. quare &c. Cōdem ar^m fieri pōt de demon-
stratiōe a signo. Cōfirmat. q; p̄ma pp̄o geo^s. s. sup da-
tam lineam contingit triangulum equilaterū collocare. scie
per intersectiōē duoz circuloz. sed talis intersectiō nō ē
cā illius p̄dōnis. ergo &c. maio: p3 p̄ campanū demon-
strantem illā p̄positiōē. minor de se p3. posset tñ eē illa in-
tersectiō. q̄ntis nullus eēt triangulus equilaterus. posset eēt
eē h̄ium. Idem ar^m fieri pōt de illa p̄pōne. triangulus ha-
bet tres que demonstrat p̄ habere angulum extrinsecū.
& tñ habere angulum extrinsecum non est causa qd triangu-
lus habeat tres. q; 13 nullus eēt angulus extrinsecus ad huc
triangulus haberet tres angulos equales duobus rectis.
vt p3 de se. Cōfirmat. q; si omne scire est per causam
cognoscere. sequit qd non habentia causas sciri nō possūt.
patet consequentia de se. consequens tamen est falsum. p̄-
mo q; deus non habet causam. de quo tamen scientia ha-
beri potest. eo qd est maxime & vere scibile vt habetur se-
cundo meta. secundo. quia p̄na p̄ma non habent causas.
que tamen sciuntur. vt voluit arist. infra. cum dicit qd p̄-
cipia magis sciuntur ipsis conclusionibus. 3° si sic. sequitur
qd scire quod acquiritur in demonstratiōe q; per causam
remotam eēt scire simpliciter. p̄ns videtur 3° cōmuniter ex-
ponentes. p̄na probatur. q; tale scire est cognoscere rem p̄
causam 13 remotam. qm̄ est causa illius effectus. & non cō-
tingit alr se habere. vt p3. quare &c. 4° possibile est qd ali-
quis perfecte sciat p̄nam p̄positiōnem geo^s per p̄miss-

fas suas. illa admitticem debite compando. 13 nō cognoscat
hoc eē causam illius. nec aliquid consideret sub rōne cāe. aut
sub rōne causati. ergo non bñ dicitur. qm̄ illius nō est cā. 13
p̄na. & assumptū videt notum. Cōfirmat. q; nō simul
querere debemus sciam & modum sciendi. vt habet secū-
do meta. Si autem ad scire requiratur hoc eē causam illius.
tunc ad scire quereremus modum sciendi. vt patet. q; &c.
Quinto multa sciuntur contingentia. que tñ alr se habe-
re possunt. ergo vltima p̄ticular nō est bñ posita. assumptū
p3. dicimus enim te scire papam eē rome. aut soxtem sede-
re vel aliquid huiusmodi. Cōfirmat. q; de rebus mo-
bilibus corruptibilibus & contingentibus alr se habere est
scia nālis. quare &c. Cōfirmat. q; sciam diffinitionem.
q; stare aliquem per demonstratiōem intelligere. 13 non
assentiret & p̄ p̄ns tale intelligere non esset scire. Cōfir-
matur. q; ex diffinitione sequeret qd scire per demonstra-
tiōem ab effectu. vel a signo esset scire simpliciter. p̄ns est
falsum & p3. q; sibi competit predicta diffinitio.

In oppositum Est Arist. in textu. Cōn ista
qōne p̄io determinabitur. q̄
situm. secundo remonebuntur quedam dubia.

Quantum Ad p̄m̄z p̄mittende sunt q̄dam
distinctiones posite circa textum.
Cōp̄ma distictio ē lineariēsis. qd scire quadruplr accipit
large. pp̄rie. magis pp̄rie. & maxime pp̄rie. primo mō ta;
contingētia q̄ necessaria sciri p̄nt. siue fuerint frequēter cō-
tingētia siue raro. Secō mō. tantū necessaria vel frequen-
ter contingētia sciunt. tertio^o solum sciunt necessaria siue
dem̄fabilia siue non. quarto mō solum sciunt ea necessaria
quoz notitia p̄ cām ipsoz pp̄ria & imediata est acquisita. &
solum de tali loquebant ari. quod ipse vocat simplr scire.
Cōsecō distictio duplex ē scire. v3. scire p̄ se. & p̄ accēs.
scire p̄ se. ē scire p̄ pp̄ones p̄ se. Scire p̄ accēs ē scire p̄ pp̄-
nes p̄ accēs. Tertia distictio. scire p̄ se quoddaz ē sim-
pliciter. qd dā fin quid. simplr ē p̄ cām necessaria tā i eēn-
do q̄ in causando pp̄ria & imediata. scire fin qd est scire p̄
effectum vel cām remotā. vel a sig^o. & de hoc scire simplr
loquit Arist. alios modos p̄ntic p̄imitiō. vt voluit
oēs exposito: res. eo qd ē magis pp̄rie scire. & magis p̄tines
dem̄fatiō. Cōp̄ter mittendū 4°. qd quocūq; accipiat
scire semp tñ ad scire requirit actualiter assensum nulli gra-
dini formidini admixtus. p3 de se. Cōp̄mitto q̄nto qd cū
scire actualiter duo p̄supponat. s. app̄hensionē. & assensum
circa aliquod cōplexū hoc nomē scire alterz illorū p̄ncipalr
significare pōt alterz vō p̄notatiue. vbi q̄ra actu scire homi-
nem eē risibile. p̄mo p̄supponit actu app̄hendere hominē
eē risibile. p̄ tale cōplexū. hō ē risibile. 2° p̄supponit assensū
firmū eidem complexo nulli formidini admixtum. potest
autem hic terminus scire p̄m̄z significare p̄ncipalr cō-
notando. scdm potest etiam contra. vt placet disputatoz:
bus. Arist. autem videt velle qd p̄ncipaliter significet p̄-
mum. 13 cōmuniter & logice loquentes videantur velle qd
p̄ncipaliter significet scdm eum d̄f describēdo scire large
sumptum. qd est credere firmiter sine hesitatione. euz hoc
qd ita sit ex parte rei.

Quantum Ad scōz. sit p̄ma p̄clo. disti^o Arist.
de scire simpliciter est bñ posita sic
supplendo. scire simplr ē rē cū firmo intellect^o assensu vni-
uersaliter & cōplexe cognoscere p̄ pp̄ria eēntialē & imedia-
tam ipsius cām. & qm̄ illius ē causa. & nō cōtingit alr se ha-
bere. p̄bat sic predicta disti^o competit cuiq; scire simplr &
p̄ ipsam scire simplr a quolibet alio distinguūt. ergo &c. 13
p̄na. & p̄ma ps antis p3 discurredo. 2° vō declarat p̄mo p̄
illā p̄ticularā. cū firmo intellectus assensu. d̄f ab opinioē. qm̄
13 quis cognosceret effectum per causam. posset tamen de
vtrouz non firmam habere notitiam sed tantum euz qua-
dam formidine opinari. per illam vero particulam vniuer-
saliter separatur a scire alicuius singularis effectus necessa-
rij a causa singulari necessaria dependentis sicut hic. mot^o
cell: ab hac intelligentia dependet. singularium autem non
est per se & proprie scientia vt infra videbitur. dicitur etiaz
complexe. q; notitia incomplexe. que de causa vel effectu

Questio. VIII.

habetur scia dici nō pōt siue large siue stricte sumēdo sciaz. volo aut nec canillari contingat q̄ ille tres particule tam ad eam q̄ ad effectū referantur. hec vero particula per eam q̄ p̄p̄iam q̄ immediatam. separat scire simpliciter a scire per effectum. Item a scire per causam remotam. vel a signo que sūt scire s̄m quid. Item a scire principiorum inde monstrabilium que non vere scire dñr vt videbitur infra. **¶** Et aut dñr qm̄ illi est cā. dñt ab ea notitia cāe q̄ effect⁹. q̄ absolute habetur. non comparando illa duo adinuicem. **¶** Ultimo vero cā dicit q̄ non contingit q̄. dñt a scire rez contingentium qd̄ scire simplr dicit non d̄z vt patuit prius. **¶** 2ª conclusio. 2ª diffinitio est conueniēter posita. sic supplēdo. scire ē rem cum assensu firmo intellectus per demonstrationem propter quid complexe intelligere. patet sicut p̄cedens. ponitur autem 1ª particula per demonstrationem propter quid ad dñam scire principiorum indemonstrabilium. q̄ scire quod acquiritur demonstratione q̄. **¶** Quidam tñ voluerūt q̄ hoc Ari. dixit nō per modū diffinitio nis. sed per modū cuiusdam correlarij cum dñt scire est p̄ demonstrationem intelligere. q̄ qdam voluerūt q̄ eēt p̄ba no q̄ p̄bat p̄cedētē descriptionem eē bñ postā.

Quantum Ad 3^m. dubitat p̄mo q̄ accidentia diffiniuntur per suba sua vt hētur ab Aristo. 7° me^o. scire est accidens qd̄dam. q̄re diffiniri d̄z per subm̄ ip̄s p̄p̄ium. neutra vero illaz diffinitionū dat p̄ p̄p̄iū subm̄. 3° ille diffinitōes n̄ sūt ueniēter posite. **¶** 2° p̄suppositio q̄ 2^a fit vna diffō dubitat nūquid sit a p̄ri. q̄ per eam aut posteriori q̄ per effectum. q̄ sit per eam p̄z. q̄ demonstratio q̄ pōitur in diffinitione est cā effectiua scire. vt patet in diffinitione demonstratiōis q̄ sit per effectum probatur. q̄ scire est finis demonstratiōis vt oēs cōcedunt. quare q̄. **¶** 3°. dubitatur q̄ istaz diffinitionū dicit debeat formaliter respectu alterius. **¶** Ad p̄m̄ respondet q̄ qd̄dam est accūs concretum. sicut album. q̄ tale p̄ subz suū diffiniri debet. q̄ de illo loquit Ari. loco allegato. qd̄dā vero ē abstractum. q̄ tale est duplex. qd̄dam enim nō circūcernit in rōne sui subm̄ suū. sicut albedo vel nigredo q̄ tale non oportet diffiniri per subm̄ eius propriū. sed per genus q̄ differentiam propriam diffiniri potest sicut substantia. quoddam vero circūcernit. sicut similitas. q̄ tale per p̄p̄ium subiectū diffiniri habet. diffinit enim similitas. q̄ ē ita si curuitas. Ad propositum ergo scire ē accūs circūcernēs subm̄. saltem implicite. si non explicite. q̄ per h̄is sufficit q̄ per subm̄ propriū implicite diffiniatur. q̄ sic fit in diffōnibus predictis. diffinitur enim per cognoscere q̄ intelligere q̄ in se includit intellectum. per cognoscere. n. cognitionem intellectiuam intelligere debemus. **¶** Ad scdm̄ respondet q̄ illa diffō. est per eam. s. effectiuam vt argumentū p̄bat. **¶** Ad rōnem in oppositum concedit q̄ scire ē finis demonstratiōis. q̄ consequenter q̄ est cā. q̄ effectus respectu ip̄i us cāe. n. sūt sibi cāe vt habetur 2° p̄ ycoz. sanitas enim ē causa finalis deambulationis. q̄ deambulatio est causa efficiens sanitatis. **¶** Ad 3^m dicunt quidam. q̄ scda est formalis. q̄ per ipsam prima demonstratur sic arguendo. omne per demonstratiōem intelligere est rem per eam cognoscere. q̄. sed scire simpliciter sumptum est huiusmodi. ergo q̄. dñt scda formalis respectu p̄me eo q̄ ipa dat p̄ cāz scire. **¶** Contra hanc respōsionem arguit aliqd̄ esse eam propriam alicuius q̄ non contingere aliter se h̄re prius est s̄m nāz q̄ per ipsam eius effectum demonstrari aut demonstrabile esse q̄ per cōsequens prima diffinitio datur per ali quid natura p̄. q̄ illud per qd̄ datur scda. talis aut diffinitio formalis appellari debet vt patet. quare q̄. tenet consequentia. assumptūz. patet prius enim est s̄m nām. animal rationale esse eam disciplinabilitatis i hōie q̄ per ipsū disciplina bile demonstrari aut demonstrabile esse. Itē cā rei demonstrabilis sicut est cā rei in essendo ita etiam est causa scie effectiua. non minus. imo magis q̄ demonstratio. eo q̄ demonstratio est effectiua causa instralis cā vero rei est causa effectiua principalis. quare prima diffinitio nō minus dat per effectū am eam. q̄ 2^a. q̄ per eam magis principalem. q̄ per consequens est formalis respectu scde. **¶** Confirma

tur. q̄ sic res ad extra. q̄ causa ipsius sunt cā sue cognitiōis ita etiam sunt causa sylli demōstratiui. qui est instrūm̄ intellectus ad sciam acquirendam. quare q̄. t̄z p̄na. q̄ assumptū de se omnis enim actus intellectus sine argumentatio aliq̄ are ad extra dependentiam h̄z. Itē respondetur ad dubium. q̄ p̄ respectu scde formalis dici debet. vt argumenta probant. **¶** Ad rationem alterius partis. patet ex dcis

Ad rōnes principales. **¶** Ad primaz. vt p̄z ex ultimo notabili. consequentia est neganda. **¶** Ad confirmatiōem patet ex limitatione diffinitionis. si tamen aliquis sine limitatione predicta saluare velit diffinitionem. dicere posset q̄ ly cognoscere non solum dicit apprehensionem intellectiuam. sed apprehensionem sicut cum assensu s̄z hoc esset minus p̄p̄ie vocabulo vti. **¶** Ad scdm̄ dicit. q̄ hic diffinitur scire simpliciter sumptum. q̄le nō est scire per effectum. **¶** Ad confirmatiōem. dixerunt q̄dam moderni. q̄ intersecatio duorū circuloz non assumit in prima demonstratiōe geo^o pro medio essentiali q̄ cā imediata conclusionis. sed assumitur tāq̄ declaratiuū medij. diffinitio vero linee. q̄ dicit eam suaz passionem assumitur pro causa q̄ medio eēntiali. **¶** Item ē dñt de illa p̄p̄one. triangulus habet tres v̄z. q̄ h̄e angulum extrinsecū solum assumit tanq̄ declaratiuū. diffinitio vero. trianguli dicit causam illius passionis. quare concluditur q̄ scia illaz conclusionum geometricarum est per causam. q̄tum valeat hec respōsio videbitur infra. Credo tñ vt p̄z nūc occurrat. q̄ diffinitio trianguli q̄ linee. que a geo^o ponūtur. nullā dñt verā eam illaz passionum. scz solum lineaz aut triangulum q̄ditatiue. **¶** Alij moderni dñt q̄ predictae cōclusiōes non demonstrantur per eam. sed demonstrantur per ea q̄ sūt nature notiora sine puora. **¶** Ex quibus cōcludit q̄ aliqua est demonstratio q̄ nec ē q̄. nec p̄pter quid. patet de predictis geometricis demōstratiōibus non enīz sūt q̄. cum nō sint ab effectu. nec propter quid q̄ non sunt per eam intelligendo per demōstratiōem propter quid illam q̄ sit a causa imediata. Si vero per demōstratiōem propter quid intelligimus eam q̄ sit a notioribus nāe. cōcedere possumus q̄ predictae demōstratiōes p̄ qd̄ debent appellari. q̄ sic p̄ri dicere oportebit vel q̄ scire p̄p̄ones geometricas nō est simpliciter scire. vel q̄ p̄ causam in diffōne scire intelligere debemus illud qd̄ est nature notius per se. q̄ immediate alicuius effectus declaratum. **¶** Alij vero putantes euadere ad ex^a tñ rōndētes dñt q̄ intersecatio circuloz nō ponit a geo^o. pro cā h̄ cōclusiōis. super datam lineā contingit. q̄. S̄z eq̄litas duarum linearum extendentium a centro ad circūferentiā eiusdem circuli assignatur ab eo tāq̄ causa imediata. vt p̄z i sp̄icienti demōstratiōem. **¶** Sicut dñt. q̄ h̄e angulum extrinsecū nō est causa q̄ triangulus h̄z tres. sed diffō linearū eq̄distantiū est causa predictae passionis. q̄ illa cā adducit pro medio essentiali. vt ipsi dñt. **¶** Ita r̄sio non tollit difficultatem. q̄ nullo ex̄te circulo adhuc contingeret super datam lineam triangulum equilaterum collocare. effectus vero sine sua causa per se q̄ immediate esse non pōt. q̄re q̄. **¶** Similiter quāuis nūquā essent linee equidistantes adhuc triangulus h̄e tres. quia diffinitio illaz linearum non dicit causam predictae passionis. quare q̄. **¶** Ad aliam cōfirmatiōem conceditur cōsequens loquendo de scire simpliciter sumpto. conceditur consequenter q̄ de deo non habetur scia simpliciter sumpta. sed scdm̄ quid. s. per effectum. aut signa. **¶** Sed cuz dicitur q̄ est maxime scibile. vex ē q̄ s̄m eius nām. h̄z nō quo ad nos est maxime scibile. nō tamē scientia simpliciter sumpta. de qua hic loquitur sed scientia min^o p̄p̄ie sumpta. **¶** Et cū alteri^o dñt q̄ ip̄cia indemonstrabilia sciuntur conceditur accipiēdo scire large. q̄ intellexit: Aristo. loco allegato. nō aut sciuntur. simpliciter accipiēdo scire. **¶** Ad tertiam p̄ncipale p̄z per limitationez positam in predicta diffinitione. cuz dicitur p̄p̄ia q̄ imediata. Quidam tamen voluerunt q̄ p̄ illa particulam. q̄ qm̄ illius est causa. daretur intelligi q̄ res cognosceretur p̄ eius causam immediatam. s̄z hoc nō puto secundum: p̄mo q̄ illa pticula qm̄ illi^o ē cā. nō bñ describere pōt duabus i t̄tionibus diuersis. s̄z vt ipsi fatētur ad aliquam i t̄tionē il

la ptecula posita fuit. vt vifus e sup:ra. Secūdo q: nō video quare concedi non debet. a. causam remotā eē cām. b. effectus. imo iplicat p̄dictionem q. a. cā. est cā remota. b. et tñ nō est cā. b. neq: valet illa coz: p̄tia. a. non ē cā p̄pua. b. g^o a. nō ē cā. b. Ad 4^m negat assumptum. dico tñ q: p̄ illā p̄ticulā. qm̄ illius ē causa. non dat̄ intelligi. vt ad scire sim- pliciter regratur cognoscere syllm. quo cā ad causatū adin- tucē cōparant. s; q: o3 cām et causatū talr adiuicē cōparare vt cognoscantur hec ab illo dependere. et p hoc p3 ad cōfir- mationem. Ad 5^m dī. q: de p̄tingentibus non bñ scire simplr sumptū. q̄lter hic diffinitur. Ad cōfirmationem dī. q: de rebus corūpūbilibus scōm idimidū p̄sideratis et sim q: cōtingētes fuerit non bñ scia nālis. s; de p̄dictis cō- sideratis in gñe vel spē poterit scia naturalis bñ. vt sic non sunt p̄tingētes. Ad vltimū. et p̄firmationē ip̄i p3. p̄ limi- tationes scōe diffinitionis. et sic est finis questionis. Ad lau- dem dei Amen.

Demonstrationem aut dico syllm apoditicō idest facientem scire et c. **Questio. ix.**

Veritur nono. vtz dīffō p̄ma d̄

mōstratōis sit bñ data cū dī demfatio ē sylls facies scire. Nega- tine ar. p̄mo sic. nulla dīffō est sylls. s; ali qua dīffō est demfatio. ergo aliqua dīmō- stratio nō ē sylls. et per p̄ns dīffō p̄dicta non competit nullibz demfationi. maior d̄

se p3. minor pbatur. ex auctē Aristo. infra. qui ponit. q: dīf- finitio dicēs q: et p̄ qd. ē tota demfatio positioe differēs. C^o. si demfatio faceret scire. tūc ip̄a eēt nobilior intellectu. p̄ns est falsum. vt p3. p̄tia probat. q: ipsa actine p̄curreret ad sciam. q̄ est vltima p̄fectio intellectus. ad quā intellect^o solū cōcurrat passine. q̄ rē. C^o. formet iste sylls in men- te sortis. oē aial rōnale ē disciplinabile. ois hō ē aial rōnale tgr rē. for. tñ non assentiat p̄cloni. nec p̄missis qd v̄f sa- tis potē. tūc p̄dictus sylls est demōstratio. et tamen non est facies scire vt ponit in casu. q̄re rē. C^o. Itē posset fieri ar- gumētū de demfatione vocali vel scripta. ad quam nullus aduertat. C^o. Itē p̄cessus syllogisticus. quo mediū aliqd cō- cludit p̄ qd passio tanq̄ p cām ei^o p̄p̄iam et essentialē de- mōstrari d̄. ē facies scire. eo q: et effectine p̄currat. s; remo- te. ad sciam eiusdē passionis. et tamē nō est demfatio. vt vi- debitur scōe hui^o. q̄re rē. C^o. Ultimo arguit sic. scire dīffī- nitur per demonstrationem. ergo demōstratio nō debet diffiniri per ipsum scire. añs patuit prius. et consequētia de- claratur. quia alr seq̄ret̄ idem nāliter eē notius et ignotius respectu eiusdem. q: omne diffinīens inq̄tum tale nāliter est notius diffinito.

In oppositum est p̄s in textu. C^o In ista qōne. p̄io breuiter p̄mittē tur quedam. 2° respondebitur ad quesitum.

Quantū ad p̄m p̄mittit p̄mo. q: p̄ scire intellige- re debemus scire simplr sumptū de q̄ dictum ē in qōne p̄cedenti. C^o Notandum 2° sim quosdaz modernos. q: sylls diuidit. qdam enim est dialectic^o. qui- dam falligraph^o. quidaz topicus. et quidam demfationis. Dialectic^o dī qui est debite p̄cedens a p̄missis ad p̄clusi- onem in mō. et figura. vt ois hō est aial. for. ē hō. ergo rē. falligraph^o ē sylls aut in figura nō debite p̄cedēs aut i mō s; apparēter p̄cedat sicut hic ois hō ē aial. ois asinus ē aial. ergo hō est asinus. Topicus est sylls ex pbabilib^o. p̄cedēs tñ. debite tñ in forma regulatus. sicut hic. ois pater diligit filiū. for. ē p̄. ergo rē. Demōstratiū^o vō est p̄cedēs p cāz aut p effectū vt ipsi dicunt. In alio aut loco ponūt silem di- uisionē q̄drimēbrē. et loco syllogismi dialectici ponūt sylls enthymematicū. S; p̄dicte diuisiones salua reuerentia po- nētū ipsas sūt aliq̄liter inartificiales. p̄mo. n. sylls falligra- phus non continet sub syllō absolute. euz ab eo distingua- tur tanq̄ defectus ipsius. sicut et statua appens hō ab hōie distinguitur. Scōo sylls enthymematic^o distinguit a syllo. sicut imperfectū a perfecto. vt apparuit in p̄hemio. quare sub syllō p̄p̄ie sumpto non continetur. s; sylls imp̄fectus

dici possit. 3° sylls pbabilis et demonstratiuus solum inter se dīam hñt quo ad nām ip̄orum. cū alterius mā sit necia alterius vō pbabilis tñ sylls vō dialectic^o et falligraph^o rōne debite vel indebite forme abinūicem distinguūt. q̄ re multipliciter fuerunt ille diuisiones non debito artificio fundate. Error autē istoz puenit. sicut i multis alijs. q: nu- mero q̄ternario valde affecti fuerunt. et p̄nr q̄mōz dixe- runt ad q̄tuor conati sunt reducere. s; multoties valde icō- petenter. 3° notandū s; ipsos. q: q̄tuor assignari possūt cāe demōstratiōis. sim diuersa gñā cāz. nam causa efficiēs ip̄i^o p̄p̄inq̄ et imediata sūt p̄ticularia p̄ncipia. siue p̄missē demō- strationis. et remota p̄ncipia vlia. cā vō mālis ē subm d̄ q̄ passio demōstratur. et passio est formalis ipsius. cā finalis at ē scire. S; isti multipl̄r deficiunt. p̄io q: s; p̄cederet q: p̄ncipia tā vlia. q̄ p̄ticularia ad scie. p̄ductionē effectine cō- currant. non sequitur. vt sint cā efficiēs demonstrationis. i- mo p̄ncipia p̄cularia formalr ingredientia demōstratiōis p̄- poti^o mā ipsius dici debēt. euz sint partes ipsius. C^o nō ē v̄z. q: subm sit mā demfationis in qua: de qua ipsi vidē tur exp̄sse loq. s; v̄z sit: q: subiectū sit mā passionis. C^o passio non est for^o demōstratiōis sed subiecti in quo ipsa fundat̄ vt satis p3. C^o Alter igit̄ diceret: q: efficiens cā de mōstratiōis est intellectus agēs qui et ceteros discursus i- tellectus p̄ducit. mālis vō ex q̄ sunt subiectū passio et me- dium. et v̄r q̄cūqz ip̄az formaliter ingrediūt s; mālis in q̄ est possibilis intellectus. cā vō formalis demōstratiōis cō- siderate sim q: sylls absolute ē debita suoz terminoz hñtu- do in mō et figura. sed ipsius cōsiderate vt sylls demfatiū^o ē debita hñtudo necessitatis et p̄fētatis inter subiectū. passio- nē. et mediū. finalis vero cā. ē scire. vt sup̄ius dictum fuit. C^o p̄mittēdū h̄to. q: s; demfatio multipl̄r distingui p̄t vt videbit̄. s; hic tñ sit mentio de ea que principalr ē demō- stratio. v3. de demōstratiōe p̄ qd. sicut et hic solū sit men- tio de scire p̄cipalr sūptō. C^o p̄ma cōclusio. s; intellect^o agēs ad quācūqz sciaz acq̄rendam principalr effectine cō- currat. p̄cedi tñ p̄t q: ad eandē demfatio aliquo mō p̄cur- rat effectine. p̄ma ps huius p̄clonis p3 ex 3° de aia. qm̄ in- tellectus agēs ad oēs app̄hēsiōes itellectus effectine p̄cur- rit. ex app̄hēsiōibus at itellectus hñtus scitūc^o p se gene- ratur. q̄re rē. C^o ps arguit. q: sylls demonstratiuus est instrūm intellectus ad sciam acq̄rendam p se p̄currēs. instrūm vō agentis p̄cipalis ad eūdē effectū instrūm effectine cō- currit ad quē p̄cipaliter p̄currat agēs principale. q̄re rē. C^o Oppositum tamē huius p̄clonis. quo ad scōam p̄tē. nō minus pbabiliter teneri p̄t. et tenni in tercio de aia. q: s; ca- liditas agētis. ḡra exēpli. ad formam p̄ducendam actine cō- currat. caliditas tñ in mā p̄ducta. non actine. sed solū dispo- situe cōcurrat. q̄re s̄l̄r dicendum erit de intentionibus ip̄i^o intellectus. ex qbus aggregat̄. sylls demonstratiuus. et sic p̄sequenter cū cōiter d̄ demōstratiōem facere scire: hoc d̄z intelligi dispositiue. q: s; demōstratio ē dispositio p̄ua et necessaria ad scientiam acq̄rendā. C^o Scōa cōclusio. q̄uis ad quālibet demonstrationem ostensiuam sit aptus seq̄ sci- re aliquo modo sumptum: ad solam tamen demōstratiō- nem p̄pter qd sequit̄ vel aptum ē seq̄ scire simpliciter sū- p̄tū. p̄ma pars p3 de mente oīum: expositio: v3. Scōa vō ps p3 ex qōne p̄cedenti. cū scire simplr sūptū sit p cām primā. et immediatam. et per talē sola demōstratio p̄pter qd p̄cedit. C^o Tertia cōclō. diffinitio Ari. ē cōueniēter assu- gnata. ipsam sic sup̄plendo. demōstratio est sylls: sim quē in habēdo ipsum immediate scimus actu. vel aptitudine. cō- clusio p3 cōsideranti. cum igitur Aristo. exponens se ipsuz dicat. q: per syllm scialem intelligit sim quem in habendo ipsum scimus. p3 q: s; demōstratio nō actine cōcurrat ad sciam conclusionis. adhuc tamē diffinitio sic sup̄pleta. et de- clarata. sim q: p̄s declarat cōueniēter ponitur in p̄cedē- autem diffinitione ponitur sylls. tanq̄ genus. reliquum ve- ro se s; ex pte differētie. p̄ scire itelligo scire simplr sūptū et per demōstrationem demōstrationem: propter quid vt superius dictum fuit.

Ad rōnes principales. C^o Ad p̄iam negatur minor. ad auctē ari. dicitur q: aggre

gatum ex diffinitione dicente qz. & diffinitione dicente propter quid non est formaliter demonstratio. sed virtualiter tñ. eo qz tale aggregatum in se includit medium. maiores extremitatem. & aliquo modo minorem. & ista sunt oia qz sunt de essentia demonstrationis. cum fuerint adinvice debite ordinata. sed de hoc videbitur infra. Ad 2^m d^r p^rimo qz Ari. se ipsum declaravit quid intelligat per syllin facientem scire. Secdo p^rcesso ante gra argumti negat p^ria. Ad probatiōem. d^r qz argumētū concluderet si demonstratio principaliter actiue concurreret ad sciam acqrendam. nisi aut solum instrumentaliter concurrat. & intellectus agēs eū dem effectum principaliter producit. quare rē. Ad tertiam. p^r per limitationem prius positam. sufficit. n. intentiōi Ari. qz per ipsam demonstratiōem tanqz instrūm intellect^r per se concurrentem. intellectus est aptus cōclusionem scire. posset tñ aliqz rationabiliter dicere qz in casu predicto. ille syllis non est demonstratio. sed ad hoc vt proprie demonstratio dicatur. requiritur qz ad ipsum firmus sequatur v^t securus fuerit assensus. Ad penultimam. p^r rñso p^r illaz particulam imediatam. que prius addebatur. Ad vltimā negatur p^ria. Ad probationem d^r qz scire diffinitur per demonstratiōem tanqz per sui causam effectiuā. vt cōiter dicitur. demonstratio vō diffinit^r per scire tanqz per causas eius finalem. sicut ergo non inconuenit idem esse cām & effectum respectu eiusdem. in diuersis tñ gñibus causaz. vt d^r ponit Ari. 2. p^rby. si sic non inconueniens erit idem eē altero notius notitia dependente a certo gñe cause. & ignoti^r eodem notitia dependente ab alio genere cause. Et sic ē finis questionis.

C Si igit est scire ut posuimus necesse ē dem^rstratiōem sciaz eē ex ueris & primis & immediatis & notiorib^r & priorib^r causisqz p^rclusionis rē. Qo. x.

Veritur demonstratio sit bñ posita. s. demonstratio est ex primis vis l^rmediatis notioribus prioribusqz cāis cōclusionis. qz non arg. primo sic. Aliq^d de mōstratio ē ex falsis. igit rē. t^r p^ria. & assūptū p^r de demonstratiōe ad ipse ducēte.

C Secdo. si quibet demonstratiō esset ex p^rmis sequeret qz nulla p^ropositiō geo^r p^rter p^riam eēt demonstrata. p^ris v^t falsum p^ria vō t^r. qz nulla est p^rop^r geo^r cuius demonstratiō sit ex primis & indemonstrabilib^r nisi prima. vt p^r aspe^rcienti ibidem. T^rterio. v^t qz in p^rdicta diffinitione frustra ponitur illa particula. immediatis eo qz p^rima et imediata p^r eodē accipiunt. vt p^r p^r Ari. p^ray infra. quare illa diffinitio erit negatoria. per idem ar^m. v^t qz frustra dicit^r p^rioribus. si. n. demonstratiō ē ex p^rmis ipsa est ex p^rioribus. quare rē. Quarto p^r illā particulam notioribus. arguit^r qz vel intelligitur ex notioribus nobis. vel ex notioribus nāe nō p^rimo mō. eo qz ois dem^rstratiō ē ex causis loquēdo de dem^rstratiōe simpl^r. q^d bic diffinitur. cause vō nō sunt nobis notiores. s^r effectus. vt p^r in p^rhemio libri p^rby. ergo rē. nō ē t^r scdo mō qz tūc dem^rstratiō nō faceret scire. p^r cum ipsa p^rcederet ex notioribus nāe qz sunt minus nota nobis. ex min^r at notis nobis. non pōt aliq^d nobis declarari. vt satis p^r. qre rē. Quinto aliqua dem^rstratiō nō ē cā. s^r ab effectu igit. nō bñ pōt illa particula. ex cāis. t^r p^ria. & assūptū ē Ari. in isto p^rimo. Cōfirmatur. qz quibet demonstratiō a causa p^rcedens. p^r vnā cām tñ procedit. ergo nō p^rcedit ex causis. t^r p^ria. & assūptum p^r. qz quibet vna dem^rstratiō d^r vna ab unitate. medi^r. subiecti. & passionis. pluribus ex^rhibitus medijs siue causis non erit demonstratiō vna vel si hoc negaret. falsi dabilis ē aliq^d dem^rstratiō. qz p^r solā cāz & nō p^r cās p^rcedit. imo ita vt plurimū p^rtingit. qre v^t stare difficultas argumti. Sexto illa diffinitio cōpetit alteri a diffinitio igit rē. assūptum p^rbat. p^rimo. qz p^rmissis dem^rstratiōnis idem^r abiles & p^r se note sūt ex p^rmis ueris & immediatis rē. tāqz ex p^ribus suis. vt p^r. Secdo qz p^rclusio dem^rstratiōis ē ex p^rmis ueris rē. tāqz ex his per qz illa cōclusio notificat. Septimo nullius cōplexi ē diffinitio. dem^rstratiō ē bñius

modi. igit rē. m^rno. patet. & maior ē Ari. 7. me^r. Cōfirmat. qz in p^rdicta diffinitione non ponit^r aliq^d genus. nec d^ria ipsius dem^rstratiōis. qre non ē cōueniēter assignata. **In oppositum** est Ari. in textu. C^r In ista qōne p^rimo p^rmittetur qdā. 2° ponent^r p^rclusiones.

Quantum ad p^rimū. sit. hec diffinitio p^rima. du^rplex ē dem^rstratiō. s. o^risina. & ad ipole ducēs o^risina que ex ueris uer^r demōstrat. ad ipole ducēs que ex vno impossibili aliud manifestius ipole concludit. C^r 2° diffinitio. demonstratiōnū o^risina. qdā ē a cā. que dā ab effectu. illa qz est ab effectu d^r demōstratiō qz. siue d^r mōstratiō a posteriori. a cā vō quedā ē a cā p^ripinua & esse^rtiali. & illa uocat^r p^rpter quid. qdā a cā remota. & illa uocatur qz. sed a priori. iste distinctiones colliguntur de mēte Ari. infra. Ad p^rositionem igitur Ari. h^r solum itendit d^r demonstratiōem propter quid qz est proprie demonstratiō. alias demonstratiōes pro nunc p^retermittēdo. C^r Alia d^r diffinitio. qdā est diffinitio qd rei. quedam vō qd nōis tñ qz potius descriptio dici d^r. C^r Item diffinitionum qd rei. quedam est pure qd^ritativa per essentialia solū assignata. s. per genus imediatū. & essentialē. & per d^riam conuertibilē & essentialē. qdā non pure quiditativa. qz vel data p^r aliq^d accēs p^ripium. vel cōe. vel per causam. vel per causas reales diffinitū. C^r Alia diffinitio. demonstratiōem aliquam esse ex p^rimis. dupl^r itelligi potest. vno modo qz sit ex illis imediate. tanqz ex p^rmissis conclusionem inferentibus. alio mō qz sit ex ipsis mediate siue virtualiter. qz. s. p^remisse illi^r us demonstratiōis ad p^rima & imediata resoluantur. C^r Notandum est v^tterius pro intellectu terminorum p^redite diffinitionis qz per p^rima & imediata idem intelligere debemus vt videtur inconueniens assentire. s^r ratione d^rstinguantur. debemus enī intelligere p^rositiones per se notas ex quibus mediate vel imediate conclusio depēdet. d^r tñ p^rime qz non habent principium p^rius. vel absolute vel in ea scia in qua p^rime dicuntur. sed imediate appellātur qz non habent medium per quod demonstrari possint vel absolute. vel saltem in eadem scia. illa uero p^ricula notioribus & prioribus causis. ponitur ad ostendendum ex quibus integrari debent p^remisse demonstratiōis. qz. s. ex cā vel cāis p^rioribus in essendo qz effectus. & notioribus non solum quo ad nos. sed etiam simpliciter siue quo ad naturam vt uult p^rbus in textu. C^r Prima conclusio sit ista. de demonstratiō non diffiniri potest diffinitioe pure quiditativa. probatur. quia non est aliquid uere vnum habens genus & duas essentialia. igit rē. t^r p^ria. per diffinitiones p^remissas assūptū vō p^r. cum dem^rstratiō quibet sit syllis. syllis at est quid aggregatum. ex conceptibus vel uocibus. aut seri p^ris. qz non est vnum nisi per aggregationem. sicut etiam p^ris vel exercitus d^r vnum per aggregationem. C^r 2° cōclusio. diffinitione large sumpta demonstratiō diffiniri pōt tam diffinitione quid rei. qz diffinitione quid nominis. probatur p^rimo qz diffinitione quid nominis videtur per se notum. qz antem diffinitione quid rei declaratur. quia licet de demonstratiō non sit quid uere vnum. habet tamen modum cuiusdam generis per se in scia considerati. cuius species. & passioes licet improprie sumpte in eadem scia considerātur. scilicet in libro poste. considerata etiam ad determinatum finem. & s^r qz ē instrumentum. intellectus. habet se p^r modum vnius. quare poterit aliquam habere diffinitionē quid rei. C^r Tertia conclusio. p^redicta diffinitio nō competit demonstratiōni ab effectu. nec demonstratiōni ducenti ad impossibile. patet ex argumti ad partem negatiuā. Ex quo inferitur qz soli competit demonstratiōni per cām. C^r Quarta conclusio. licet non quelibet demonstratiō p^ro^rpter quid sit ex p^rimis & immediatis tanqz ex partib^r ipaz integrantibus. quelibet tamen talis est ex ipsis formaliter. vel virtualiter. p^rima pars patet de demonstratiōne qua demonstratur 2ª passio per p^rimam. aut 3ª per 2^{am}. 2^a p^r declaratur. quia licet demonstratiō qua demonstratur aliq^d passio posteriori p^rcedentē. nō imediate ex p^rimis & immediatis componatur. p^remisse tamen ip^rus non erunt nobis

Questio XI.

ra ad sua individua in potentia dicuntur. et pñr dicit q ad hoc ut de aliquo scia habeatur nõ requiritur ipsum hñe eẽ actuale. vt p3 per argumenta superius adducta. sed requiritur ipsum habere esse predicamentale. cum fm tale esse pprie de re scia hñat. Et iste modus e vald rñabilis. s nõ complete soluat difficultatem. qm de vacuo et infinito scia habetur. que neutro modo habent eẽ. vt satis p3. Et quidam aut moderni inepte ipsuz molestant. primo. posito qd ens annihilaret omnia predicamenta accidentium. remanente tñ in intellectu tuo habitu scientifico per quem scis triangulum habere tres. p3 q triangulus nõ h3 eẽ actuale. nec predicamentale. et tñ d ipso habetur scia sicut ponit i casu. Et secõdo arguit cõtra diuisionem predictam. quia Aristo. 2. p3 ycomin diuidit ens i ens actu. et ens potentia. ens at in actu in. 10. predicamenta. quare ens potẽtiale non est ens predicamentale. Possent igitur istis primo dici. q casus positus implicat contradictionem. nam si remaneat habitus scientificus. cum ille habitus sit qualitas quedam sequitur qd aliqd accidens remanet. quare non omnia accidentium predicamenta erunt corrupta: sit vero ponatur casus sub forma ista qd omnia accessia corrumpanatur preter habitum illum admitti posset scdm potentia sup naturalem et pñr. gratia argumenti admissio casu. diceretur qd habitus ille. qui pñr scientia dicebatur. nõ amplius est scientia. cũ sibi nõ corruide at ob3 fm tale eẽ quale requirit ad hoc vt hitus scientificus dicatur. v3. fm eẽ genericũ vel specifiũ. et hic loqr de scia pprie sumpta. Et ad 2m. primo dicere potest iste modus respondendi qd illa diuisio entis in actu in. 10. predicamenta. non ibi ponitur ab Aristo. tanq̃ cõuertibilẽ cum diuisio. cũ et alibi velit qd aliqd ens i potentia reponat i predicamento. Et secõdo dici pot. qd alr illic accipit ens i pot et alr h q: hic p3 eẽ gñico vel specifiõ. qd vt sic ad eẽ actuale idmũ dñ eẽ in potẽtia. illic vero vt cõter exponetes volunt accipitur p3 eo qd non est tale. sed eẽ potest. sicut potẽtia album nõ est actu album. Et tertius modus respondendi. dicit qd ens tripliciter accipitur. vno modo transcendentẽ. vt est obiectum primum intellectus. et sic omne intelligibile est ens. Secõdo p3 eo qd existere non repugnat. Tertio pro eo qd est in effectu. De ente solum primo modo non est scia. sed o3 qd aliquid sit ens scõdo vel tertio modo ad hoc qd de ipso scia habeatur. Et iste modus primo non vñ conueniens in eo qd concedit omne intelligibile eẽ ens. tñ. n. concedere habet illas propositiones. chimera est ens. adam est ens. anjps est ens. que tñ pprie loquendo sunt absurde. nõ obstante qd aperta frõte quidaz moderni eas cõcesserunt nulla tamẽ necessitate coacti. et non habẽtes respectum ad p3 prietas; fmõis. Secõdo videtur qd illud eẽ potẽtiale 2o modo sumptum. non sufficit ad sciẽtia pprie sumptaz. de q loquimur hic: cũ illud sit potẽtiale eẽ idmũ. de idmũ is aut non per se. s3 soluz per access habetur scia. Et quartus modus respondendi e modernorum. qui supponit primo. qd ens diuiditur in ens potẽtia. et in ens actu. ex quo i fertur cum diuisum predicari debeat de diuidẽtibz suis. qd tam ens in potẽtia q̃ ens in actu eẽ ens. Ex quibus inferitur qd nulla rosa erit ad huc concederent qd rosa est ens. et hoc verificatur scdm eos tam de rosa corrupta q̃ generãda. eo qd vtraq; e ens in potẽtia. idẽ et d triangulo dicunt. dato qd nullus triangulus esset actu et sic consequẽter d õibus predictis potest esse scientia q̃uis non sint actu. Cum igitur Aristo. dicit qd de eo qd non est ens. nõ est scia. dicunt qd Aristo. intellexit d eo qd non est ens non eẽ sciam. Et si aliquis argueret cõtra eos sic. rosa corrupta est ens. ergo rosa corrupta est. dicit negando pñam. qz ly ens ampliat i ante hoc verbum est. qd tñ non ampliat in pñte. Et si arguatur qd rosa corrupta non est ens in potentia. qz non amplius potest esse. negant pñam. sufficit. n. ad hoc qd dicatur ens i potentia. qd possit. vel potuit. vel poterit eẽ. alia quedam dicunt de quibus non est cura. Et iste modus iudicio meo minoris est fundamenti q̃ modi precedentes. nulla enim e ratio. nisi voluntarie loquantur. que cogat eos cõcedere p3 positiones illas que false sunt pprie loquendo. vt. a. rosa generanda est ens. b. rosa corrupta est ens. nec etiam textus

Aristo. cõz dicitur. qd nõ est non contingit sciri. debet eos inducere ad illas concedendas. cum ille textus. et intentio Aristo. sit alienus ab intentione illorum vt videbitur infra non etiam videtur quare hoc argumentum non valz. b. rosa est ergo. b. rosa est. cum ly ens non sit terminus aplicationis. vt ex cõmuni logica patet. Et preterea scdm ens non erit concedendum. vacuum est ens. et tñ de vacuo habetur scia vt prius arguebatur. quare et c. Et ad rationem principalem h3 modi respondendi. dicitur qd diuisus predicari debet de suis diuidẽtibz mediante aliquo verbo. si tñ oportet qd semper mediante hoc verbum est. sufficit. n. qd ens in potentia possit esse ens. si tamen eẽ diuisio realis. videlicet eorum que actu et realiter sunt diuisum de suis diuidẽtibz mediante hoc verbo est predicari deberet. quare et c. et hoc de primo articulo.

Quantum Ad scdm premissendum primo. qd ly scire multis modis accipi possit. vt visum fuit prius. hic solum Ari. intendit de scire per demonstrationem acquisito. Et premissendum secõdo. qd scire per demonstrationem multipliciter potest eẽ scdm etiam qd multiplex est demonstratio. Quedam est propriissime sumpta videlicet demonstratio ppter quid. q̃ sit p causam proximam et immediatam. q̃ propria passio vniuersaliter et p se d subo proprio affirmatiue demonstratur. Quedã vero minus proprie sumpta. sicut demonstratio negatiua. vel ad impossibile ducens. vel particularis. Et tertio pmitto. qd de particularibus non habetur scia proprie sumpta p se sed solum p access. patet de mente Aristo. i isto primo. Ex quo inferitur. qd ea de quibus propriissime sciẽtia habetur sunt genera et species et eorum passiones. q̃ oia habet eẽ ppetuum et nõ per se mutabile. Et prima cõclusio. de his que non sunt. nec esse pñt potest eẽ scia demonstratiua. p3. qd de vacuo et infinito potest haberi scia per demonstrationem negatiuam. vel ducentem ad ipole. qre et c. Et secõda cõclusio. scia per demonstrationem ostensiuam affirmatiuam et vniuersalem acquisita solum est de his que actu sunt. patet qz talis solum hñ de gñibus vel speciebus vel eorum passionibus. que omnia sũt eterna. quare et c. Et tertia cõclusio. vbi contingeret fieri demonstrationem particularem d futuro. vel preterito. contingeret de monstratiue aliquid sciri. qd nõ est. si. n. b eẽ demonstratio. omnis homo erit risibilis. anjps erit homo igitur anjps erit risibilis. patet: qd de antepo scia demonstratiua haberetur. qui tamẽ nõ est. quare et c. Et nota tamẽ. qd omnes conclusiones iste positione sunt propter ea que hic cõmuniter scribuntur. nulla tñ illarum declarat intentionem Ari. in pte ista. Et sit igitur 4a conclusio. ad mentem Aristo. nõ cõtingit sciri sic esse. vt sic. vbi ita nõ sit ex parte rei. patet d se. et hoc Ari. intellexit cum dicit. qd nõ est non contingit sciri sicut patet in exemplo qd subdit. vt qd diametros sit symmetros. non contingit sciri.

Ad rones principales. Et ad primam. et scõdaz patet. per primam conclusionem. Et ad tertiam dicitur. qd illa nomina fulgur. et tonitruum denotant quasdam passiones exaltatiões. habetur igitur scientia per se de exaltatione. fm speciem. et considerata de illa aptitudine quam habet ad tonãdum. et fulgẽdum. que ambe sunt necessarie. et eterne. contingit autem vt per accidens de aliquo singulari scientia habeatur: et si hoc erit per propositionem affirmatiuam de presenti. oportebit illud eẽ actu. Et ad quartaz. dicit qd ly nulla rosa particularis sit actu. de specie tamẽ rose: et passione ipsius propria. que sũt eterne scientia propriissime haberi potest. et tunc habetur d eo qd est non autem de eo qd non e. Et ad vltimum. dicitur qd accipiẽdo illum terminum. non ens. prout opponitur enti transcendentẽ sumpto. sicut non possum intelligere si ens. nec non ens potest intelligi. vt dictum fuit in questione nibus tertij de anima. sic etiam de non ente non potest haberi scientia. Et ad rationem in oppositum. conceditur p nunc absolute. qd oppositorum eadem est disciplina. et negatur illa minor non ens opponitur enti. licet verum sit illos terminos contradictorie opponi ens et non ens. Et ad

Questio. XII.

confirmatione dicitur qd p nō ens opponi enti loco allato intelligitur illos terminos adiuices opponi ens et nō ens. non tamē ille terminus nō ens significat aliqd nō ēs opp^m enti. s; significat ens negatine oppositū nō enti. quare et. Et sic est finis questionis.

Dico autem priora et notiora ad nos proxima sensui. Simpliciter autem priora et notiora que longius sunt. Sunt autem longiora quidā vniuersalia. maxime autem proxima singularia
 7c. Questio. xii.

Veritur 12. vtrum particularia sunt nob notiora q̄ vniuersalia. **C**In oppositam arg. p̄io aucte p̄bi. in problemis libri p̄y coram. cū inquit vnde ex vniuersalibus in singularia pcedere o3. **C**Secdo aucte eiusdem p̄mo p̄y coram illo caplo. omnes igitur con-

traria p̄cipia faciūt circa finem. cum inquit. hi quidem notiora s̄m rationem. illi autem s̄m sensum. vniuersale quidē s̄m rationem notum est. singulare vero s̄m sensum. vltis enim ratio est. sensus autem particularis. **C**Tertio aucte eiusdem in. 3. de anima. illo caplo qm̄ aūt aliqd magnū aliqd magnitudinis esse. vbi s̄m cōiter exponentes voluit vniuersale intelligi directe. singulare vero indirecte. et per p̄ns vniuersale prius apprehendi. **C**Quarto aucte cōmentatoris in expōne eiusdem partis cū inqt. vltē quidē intelligit s; se. singulare vō mediante sensu.

In oppositum ē Ari. in textu. **C**In ista qd ne p̄mo tangetur quidāz modi r̄ndendi. Secdo tangetur modus qui mihi appet magis Aristo. consonus.

Quantū ad p̄imum recitando modos magis r̄ndendos. p̄imus modus r̄ndendi p̄io ponit hanc conclusionem comparādo singulare vniuersali ab solute singulare est nobis notius. p3. q; singulare a nob cognoscitur nō sensitua. non autem vniuersale qd solū apprehēditur per intellectum. sed notitia sensitua i nobis p̄o est q̄ intellectua eo qd a sensitua omnis intellectua dependet vt patet tertio de anima. quare absolute loquendo notus sine prius notum est nobis singulare q̄ vniuersale. et hoc voluit p̄ns in hoc libro. **C**Secda conclusio. comparādo vniuersalia suis minus vniuersalib; magis vniuersalia sūt nobis notiora. probatur intellectus procedere debēs de p̄ra ignorantia ad notitiam distinctam minus vniuersalis procedit de extremo ad extremum cum p̄mo sit simpliciter in potentia. postea vero simpliciter i actu. q̄ p̄ns per medium procedere debet ad minus vniuersalis notitiam per se ordinatam. talis autem est notitia magis vltis. illa enim ē cōfusa et indistincta notitia sicut notitia animalis respectu notitie hoīs distincte. et per cōsequēs imperfectior. et via generatiōis p̄ior. quare notitia minus vniuersalis pcedere. d3 hāc cōclusionem dicit voluisse Ari. p̄mo p̄y. Et sic videt̄ sublata cōtradictio inter verba ipsius. **C**Iste modus valde est rationalis q̄nis forte nō completus. Quidam tamē arguūt cōtra hūc modū sic. si cōclusio 2^a ēt vera sequeret̄ qd ad cognitionem hoīs perfectā oporteret omnia superiora genera ad ipsum cognoscere. p3 p̄na. quia cuiusq; superioria generis cognitio. est medium iter puram ignorantiam et cognitionem hoīs perfectam. p̄ns tamē est falsum. quia innumerabilia sūt quasi genera iter animal et hoies media. q̄ ab intellectu hūano cōprehēdi nō p̄nt. aliqd. n. ē gen^o i quo p̄uēt hō cū equo t̄m. et aliqd i q̄ p̄uēt cū asino t̄m. et sic de alijs. quare et. **C**Secdo ex cōclusionē sequeretur. qd si mā deberet trāsmutari de forma terre ad formam ignis. p̄i recipere deberet formas aque et aeris. p̄ns est falsum. vt p3 secdo de generatiōe. t3 cōsequētia. quia ille forme sūt p̄fectōalē medie inter formā terre. et formam ignis. q̄re et. **C**Sequeretur vltierus qd corpus a nigredine ad albedinem trāscēdēdo. oēs colores medios prius recipere deberet. consequēs est falsum. et p3 p̄na. vt prius. **C**Defendē

do istum modum r̄ndendi. diceretur ad p̄imum negādo qd iter animal et hoiem aliud cadat genus medium. immo animal est cuiuslibet sp̄i animalium immediatum. si. n. ita esset sequeretur qd sub certo ḡne plura essent genera subalterna q̄ species specialissime. patet p̄na. acceptis. 4. sp̄ibus sub animali. ex eis fieri p̄nt sex combinationes. cū igit̄ cuiq; cōbinationi vnum genus cōr̄sudet vt isti volunt sequitur iterum. et q̄to plures sub aiali sūt sp̄es. tanto verior erit p̄clo. **C**Sequeretur vltierus hominem per genus immediatū diffiniri nō posse. p3 p̄na. qz nō per hoc genus animal. cui non sit immediatum. neq; magis per genus i quo cōuenit cum equo. q̄ in quo conuenit cuiq; asino. quare et. **C**Idē t̄m rō ita eidentia habet contra formantes ipsam. sic cōtra hūc modū respondēdi. **C**Ad 2^m negatur p̄na. forma. n. subalis imperfecta nō est medium perse i forme perfecte acquisitionem ordinatū. sufficit enim qualitativa dispō p̄tis in materia recipienda. **C**Ad confirmationem. s̄m negāda ē cōsequētia. videtur tamē apparēter int̄ctio p̄bi. p̄mo p̄y coram eē contra istum modum Aristo. enim ibidez probans qd vniuersalia sūt notiora probauit per exemplum d̄ puero. qz. s. pueri p̄mo omnes viros patres appellāt. vt enim qd ibi comparat notitiam vniuersalem singulari. et nō minus vniuersali. quare et. **C**Secds modus parūz differens a p̄mo. d. qd comparādo notitiam sensitua intellectue singulare prius cognoscitur. sicut etiam sensitua notitia prior est intellectua. in eodem tamē ḡne notitie prius apprehēditur confusum. siue vniuersale. qz sensus prius percipit hunc hoiem s; qd hoc corpus. deinde s; qd hoc aial. deinde s̄m qd hic homo. **C**Tenētes istum modūz conati sunt aliquid addere modo p̄cedētī. et forte deterius. quia s̄m eos videtur sequi qd sensus aliquo modo comprehendat vniuersale. vel separatam. vel singulari cōiunctum. cōsequens t̄m est falsum vt p3. et p3 p̄na s̄m eos. Alius modus p̄mittit hāc distinctionem. duplex est notitia intellectus. vt p̄posito spectat. s. confusa et distincta. p3 de se. Consequenter duas ponit conclusiones. **C**Prima notitia cōfusa singulare notus est intellectui hūano q̄ vltē. **C**Secda magis vltia notitia distincta nobis sūt notiora q̄ minus vniuersalia. vel singularia. probatur. quia ad distinctaz singulariū. vel minus vniuersalium notitiam requiritur qd intellectus ea resolueret sciat in sua superiora. que in eis eēntialiter s̄cluduntur. sed hoc facere non p̄t intellectus nisi habita illoz superiorum cognitione. ergo ad distinctam minus vniuersalis notitiam. aut singularis requiritur cognitio magis vniuersalium. quare et. p̄nam cōclusionem dicit esse. de mente aristo. hic. 2^{am} autem de mente ipsius p̄mo p̄y coram. **C**Contra istum modum instari posset p̄ibus medijs que alibi adduxit. sed quedāz ex eis hic sufficient. p̄mo sic magis vniuersalia i eo ḡne notitie sūt nobis notiora. i quo ḡne p̄mo p̄cedēdum ē a p̄ho naturali. s; nālis p̄cessus icipit a ḡne notitie p̄fuse. igit̄ vltia nobis notiora sunt notitia p̄fusa qd vt cōtra 2^{am} cōclusionē. maior colligit̄ i p̄bemis p̄y. minor p3. q; nālis sp̄ icipit a posteriori. **C**Confirmatur. qz vt colligitur aucte cōmē. cōmēto. 4°. p̄mi p̄y. nālis incipere d3 tradere cognitionē p̄ncipioz i vlti p̄ effect^o vltimos talis aut processus est qz. per quem notitia quedam cōfusa acquiritur et imperfecta. quare magis vniuersalia nob notiora sunt notitia confusa. **C**2°. cognitio inferioris per conceptum superioris t̄m est confusa. quā tamen notitia sup̄ est magis notum. ergo et. t3 p̄na. et vtraq; pars astita patet. cum per conceptum aialis t̄m cōfusam hō hoīs cognitionem. **C**Item cōtra fundamentum sue cōclusionis ar. de aliqua re nāli h̄i potest notitia distincta per aliquam ei^o propriam et convertibilem cām. ad quā nō necessario requirit̄ suoz sup̄ioz cognitio. ergo et. assumptuz. p3. qz de homine notitiam h̄e possum per eius eāz efficiētē sen per felicitatem que est finis eius. aut per aiam intellectiuam q̄ ē forma sibi p̄pria. vel per oīa simul. nō t̄m ad illā h̄ndā sci re o3 hoiem resolueret in oīa eius superiora. q̄re et. **C**Confirmatur qd stat aliquā re naturalē eē i sp̄e nobis notā cuius genus immediatū nobis penitus ē ignotū q̄ tamen p̄ aliq; eius cām distincte cognosci potest. t3. p̄na. et assumptum de rebus multis mineralibus et mixtis alijs perfectis. patet.

Confirmatur scdo. q: si ad distinctam hois notitiam req-
reretur aial cognitio et alioz per se superioru. hoc potissime
eet. q: oia superiora in hoie ictusa eent ipsius cae eentiales. vt
dicit ille modus rñdedi. pñs tñ vñ vey. pmo. q: genus et
dñs nō sūt vere partes spēt. sed sūt pres fm imaginationē
de mente cōmentatoris. pño pby. cōmēto 5°. C Scdo. q:
nō vñ rōnabile id qd est alteri idē eē ipsius pte aut cām eēn-
tiales. C Alium modū posuerunt quidam moderni. ponē-
tes hāc distinctionē. vñ duplex habet eē. vñ. formale et mā-
le. eē formale vñs est esse sepatū ab oī cōditōe mālītatis.
et indiuiduationis. eē aut māle eiudē est eē cōiūctus p diti-
onibus mēlibus. et indiuiduātibus. Cōsequēter dñt q vñ/
uerfale materiale pñs cōcipit sensus. qñ suum singulare. et
hoc modo loquitur Ari. in pñemio pbycoz. sed vñ formale
cum sit reuotius a sensu ē minus nobia notū qñ singulare.
et hoc intellexit pñs hic. C Iste mod⁹ i sūma nō dñt a mo-
do 2°. pñs recitator: si bñ consideretur. licet ex mutatione
pborum ponētes ipsam appareant aliquid noui dicere. et
eadem rō adduci pōt q ipsū q adducta fuit q modū 2m. s;
grā breuitatis transco.

Quantū Ad articulu 2m. sit pmo hec distinctio
duplex ē notitia itellectia qdā ē simplex
sive ituitia. qdā vō cōplexa. notitia simplex est simplex rei
apphensio per simplicē cōceptum. qñ apprensiōē hois p
hunc conceptū hō et apprensiōē aialis per hunc cōceptū
animal simplicem appellamus. et hec notitia ab Aristo. ter-
tio de anima dicitur simplicium intelligentia. a cōmentat-
toze vero dicitur formatio. notitia vero complexa est per va-
rios conceptus distincta. quedam enim est complexa s; nō
complexione verbalis qualis est notitia habita per hanc diffi-
nitiōē animal rationale. alia est complexa complexiōē ver-
bali sicut illa que hñ per hāc propositionē. homo ē rñsibilis.
et hanc vocat Aristo. tertio de aia simpliciu cōpositionez.
cōmētator vero fidē. alia vero est cōplexa notitia que pre-
ter cōplexionez verbales cōplexionez discursiuas includit.
sicut notitia hita per discursus syllogisticū aut inductiuum.
C 2° distinctio. notitia complexa est duplex. quedā est scē-
tificā. quedam vero non proprie scientifica. qñs ipsam pre-
cedere possit via generationis. notitiaz scētificaz pro nūc in
differenter appello notitiam cōclusionis demonstratē. notitiam
premissarum. principioz cōmuniū vel proprioꝝ.
que omnia pmo ad doctrinam demonstratiuam cōcurrūt.
C Notitia vero nō scientifica est sicut singularium cognitio
per quā discurrere potest intellectus ad vniuersalis cog-
nitionem que quidem proprie scientifica non debet appellari.
cum nō per se veniat ad doctrinam demonstratiuam. illā
tamē precedit via generationis. vt colligitur ex verbis cō-
mētatoris pmo pby. cōmēto quinto. Cum iquit indiuidū
enim cōpositū s; nō sit pncipiū in doctrinā demonstrati-
uā. tñ est pncipiū inquisitionis vñs qd est pñm i doctrinā de-
mōstratiuē. C 3° distinctio: notitia itellectua sive comple-
xa sive icōplexa alia ē cōfusa. alia est distincta. et ille notitie in
varijs vario distinguūt. C Pñs: cōmpando notitiam esse
ctus absolute notitie ipsius per cām. fm q ē illius cā. tē enī
pñmā dicimus cōfusam. scdam vero distinctam: q: p scdaz
resoluit intellectus effectum in suam causā. vtrunque di-
sticte cognoscendo. per pñam vō hoc facere non potest.
C 2° distinguūt comparando notitiam distincti notitie q
hñ per diffōnem suam que de illo diffinito predicat. quaz
2° est distincta. prima vero confusa. quia per scdam scit
intellectus diffinitum in sua principia resoluerē quiditativa
et nō per primam. C 3° vero distinguūt magis vñe com-
parando minus vniuersali. noticia enim minus vniuersalis
que per solum conceptum propriū magis vniuersalis hñ
confusa est respectu notitie que de ipso per cōceptum pro-
prium acquiritur. hominem enim per solum conceptū aial
cognoscendo confusus cognosco qñ ipsum apprehendēdo
per conceptum propriū ipsius. colligit hoc de mēte pñi.
et cōmētatoris pmo pbycozum cōmēto quarto. dicen-
tis q sicut indiuiduum cōpositum notius est apd sensū
qñ sue partes. ita vniuersale apd intellectū notius est qñ p
pñm. illa vero silitudo tenere nō pōt. nisi de notitia confu-

sa loquatur. vt patet intuenti. C 4° distinctio. aliqd alio eē
notius qdruplr̄ intelligi potest iuxta varios modos loquē-
di doctorum. vno. q: pñs notum tempore vel natura.
sicut infem tuam prius tempore cognoscis qñ pñem. et ho-
minē prius nā qñ rñsibile. Scdo modo. q: intensus notus.
qualiter oē totum continuū eē mains sua parte qñtitatua dī-
co enim nobis esse notius qñ celus eē eternum. Tertio mō
quia illi intellectus magis assentit. sicut i pñemisso exemplo
contingit. Quarto. q: facilius ab intellectu apphēditur: si-
ne qñ intellectus maiorē habet aptitudinem ad illud app-
hendendum: qualiter subas materiales nobis notiores di-
ceremus qñ imāles. et isto vltimo modo principaliter intel-
ligimus in proposito nostro. Omnibus autem istis qua-
tuor modis dupliciter contingeret aliquis nobis esse notū
scilicet vel notitia confusa. vel notitia distincta. C Iñdis pñe
missa distinctionibus. supponatur q ab intellectu humano
necessario prius tempore vel natura apprehēditur singu-
lare qñ vniuersale patet ex dictis in tertio de anima. et per
media ibidem adducta probari potest.

C Supponitur vterius q intellectus humanus prius ab-
cicens apprehēdit qñ substantiaz patet ex determinatis ibi-
dem. C Prima conclusio. absolute loquendo magis vni-
uersalia sunt intellectui humano. quarto modo magis nota.
probatu primo sic. intellectus humanus facilius et habili-
us est magis vniuersalia de se aptus comprehendere qñ mi-
nus vniuersalia. ergo et. t. pñe ex quarta distinctione pre-
missa et assumptum arguitur: magis vniuersalia sunt singu-
laribus ppinquiora. que per intellectum primo apphēn-
duntur. ergo et. t. pñe. cum nēcio intellectus humanus p-
tus singulare apprehēdat qñ vniuersale. vt patet ex prima
suppositione premissa. assumptū arguit. cū. n. intellectus in
cipit aliquod singulare apprehēdere. vt aliquē hoies cā exē-
pli prius ipsū apphēdit p modū huius entis aut huius cor-
poris qñ per modū huius hois. tali aut singulri talr apphē-
so propinquiora sūt magis vñs. ergo et. t. pñe cū. minor.
maior aut patere pōt experientia i pueris. cum eoz vtutes
sensitue vigoꝝantur. C Scdo arguitur intellectus prius
necessario apphēdit actus qñ subam. s; accidētia q itellectū
dicunt in cognitionez sube magis vñs. sūt prius apta duce-
re in cognitionem ipsius qñ accētia. q ipsam ducunt in sube-
minus vñs cognitionem. ergo sube magis vñs sunt intel-
lectui notiores. et a sili. idē dīcendū erit de accidētib⁹ ma-
gis vñs. maior patet ex scda suppone. minor patere pōt
bñ discurrēti. figura. n. color. motus. qñitates tāgibiles. et qñ
litatez alioz s; nūz sūt de accētibus q pmo ab intellectu ap-
phēditur. et in cōcreto. hec aut cū nulli appropet inqñtum
huiusmodi sunt. inducere pñs apta sunt intellectum in cog-
nitionē magis vniuersaliū subaz. qre et. C 3° arguit ar-
gumento quorūdā. intellectus ē vñs absoluta. ergo qñto
aliqd fuerit magis absolutuz tanto erit ab intellectu magis
aptū apphēdi. talia vō sūt magis vñs. vt p. g. et. C 4°
firmitat. obm pmo itellectū et ei maxime notū ē ens: i sua
maxima cōitate sumptū. s; magis vniuersalia sūt illi entī p-
pinquiora. ergo et. C Quarto arguitur sic. cognitio rei i vñ
imperfectior ē et idistictior qñ cognitio ipsius magis spālis
sed ordine nāe itellectus magis ē aptus in imperfectiore
cognitionez pducī qñ pfectiori. ergo et. maior p. et minor
similiter. cū imperfectiora ordine nāe sunt priora. quare et.
C Notanter dñ in pñone de se aptus cōprehēdere et. pñi
gere enī posset q itellect⁹ iā ex frequentatis actibus habitua-
tis facilius ad minus vñe itelligēdū iclinaret qñ magis vñe
sicut et ptingit multos scientijs speculatiuis assuefactos faci-
lius res speculabiles qñ res practicas comprehendere. que
tñ fm se sunt rebns practicas difficil⁹ apte combhēdi. hoc
igitur non accidit itellectui fm se. s; extrinseca. scilicet assue-
factione. C Ex illa conclusione infer. q magis vñs sunt i
tellectui notiora pmo modo. p. q: saltem nā pñs sunt apta
ab itellectu cōprehēdi qñ minus vñs. C Infer. 2° q abso-
lute magis vñs itellectui humano pñs sūt nota notitia cō-
fusa qñ minus vñs. p. q: cum itellectus de nouo disponit
sive dñtatur post principū sue pductōis. et notitia pñsa
et imperfecta est appellanda respectu eius quam in pcessu

voluit vniuersalia esse simpliciter sine nature notiora. particularia vero nobis. Quis opinio respōdet. q̄ primo poste. Aristo. comparant vniuersalia particularibus individuis. sed comparando magis vniuersale minus vniuersali sicut fecit primo phy. concedendum est minus vniuersalia esse nāe notiora. **C**l̄ hoc r̄sio nō obstat nā sic vniuersalia sūt nāe notiora q̄ magis v̄lia. eo q̄ sunt entitatis perfectioris itaq̄ q̄ singulare vt for. d̄ esse nature notior q̄ animal eo q̄ oēs perfectionem animalis includit. et aliquid v̄tra. qd̄ tamen repugnat s̄ue art. loco allegat. quare r̄c. **C**Sec̄s mod̄ respondendi p̄mittit hāc distinctionem aliquid eē nature notius q̄ d̄r̄p̄r̄ intelligi potest. **C**Uno modo. q̄ s̄m naturam suam sit magis cognoscibile. et hoc modo entia perfectionis entitatis dicuntur esse nature notiora. q̄ v̄t̄q̄ d̄c̄ ens q̄tum h̄z de entitate t̄m h̄z de cognoscibilitate. **I**h̄unc modum sentit Ari. sc̄do meta. vbi dicit q̄ intellectus n̄ se habet ad ea que sunt manifestissima nature sive in natura sicut oculus noctue ad lucem diei. per manifestissima anteq̄ in natura intelligit subas separatas que sunt entia perfectissima. **C**Sec̄do modo dicitur aliquid notius nature. quia p̄ us intentum a natura quō sp̄m d̄st esse nature notiorē q̄ individuum aut genus. eo q̄ natura prius speciem intēdit. **I**h̄unc modum sumpserunt ex verbis Ari. q̄ primo sue phy. c. p̄mo. vbi vult q̄ natura prius intelligit species q̄ individuum aut genus. **E**x quo inferunt sp̄m esse nature notiorē. **C**Tertio. q̄ sine aliquo cognosci possit. et nō econuerso. sicut animal cognosci potest non cognito homine. nō autem potest homo cognosci non cognito aiali. **I**h̄unc modum assumpserunt ex verbis Ari. s. meta. c. de prior̄ vbi voluit animal esse prius hoīe. q̄ aial esse potest sine homine. et non econuerso. **E**t sic a s̄li inferunt q̄ animal hoc mō debet dici notius homine. **C**Quarto modo nature notior aliquid est appellandum. q̄ sit illud a quo natura incipit operari et sic per naturam naturale agens intelligunt distinctum contra agens cognituum. **E**x quo patet cās hoc modo eē nature notiores q̄ effectus. patet quia a cās natura incipit operari per eas producendo effectus. Sumitur iste mō ex verbis cōmētatoris cōmēto 3° p̄mi phy. vbi dicit cās rerum naturalium notiores esse apud naturam q̄ res naturales. quia natura fac̄ composita ex causis. hoc modo dicit Ari. intellexisse primo. phy. de notiorib̄ nature. **C**Et si ar. contra istos q̄ natura nihil cognoscit. ergo r̄c. **R**ndent q̄ illud cōmune dictum conditionaliter intelligi debet. videlicet si natura cognosceret prius cognosceret causas q̄ effectus. et sic de alijs que notiora dicuntur. **E**t hoc est verum eo q̄ cās sūt agēti naturali propinquiores et ab eis nā incipit operari. **C**Item a s̄li. sicut artifex res artificiales producendo prius causas cognoscit q̄ effectus. Ita contigeret de agente naturali si cognoscere posset. **C**Contra istū modum respondendi nō instatur q̄tum ad p̄³ tria membra distinctionis. q̄ iuxta illa non cōter dicitur nō eadem esse nobis et nature notiora. **S**z instatur cōtra vltimum membrū sic conditionaliter intellectum. **E**t primo sic. si natura cognosceret. aut cognosceret sic intelligētē cognosceret. aut sicut nos cognoscimus. vel sicut bruta. a sufficienter diuisiōe. **S**i priō modo. sequitur q̄ nō prius cās cognosceret q̄ effect^o. tūc enim apprenderet nō discurrendo. **S**i sec̄do modo tunc ea dē eēt notiora nobis et nature. **S**i tertio modo. tūc nō prius cognosceret cās q̄ effectus. sic nec bruta. **C**L̄ d̄firmatur. si naturale agens cognosceret. aut cognosceret per species inatas vel ab extrinseco productas. **S**i primo modo. tunc cognosceret sicut intelligentia. et tūc hat ar^m. vt prius. **S**i sec̄do modo. aut cognitōe sensitua t̄m. aut intellectua. **S**i sensitua t̄m tē cās nō eēt et noties. sicut nec bruta. **S**i intellectua. aut igitur sue intellectōi deserviret operatio sc̄ntia. aut si. **S**i priō mō tē apphēder sic nos apphēdīm^o. **S**i sec̄do mō. hoc v̄t̄ irrationabile. q̄re r̄c. **C**L̄ d̄firmatur sec̄do. si natura cognosceret imperfect^o cognosceret q̄ nos. sed nobis p̄pter imperfectum modum cognoscendī notior res sunt effectus q̄ cause. ergo a fortiori effectus eēt nāe notiores q̄ cause. tenet cōsequētia cum minor: maior affir

matur. q̄ nā est nobis imperfectior. et p̄ n̄s si cognosceret. imperfectiorē h̄eret modum cognoscendī q̄ nos. imo q̄ aialia bruta. **C**Sec̄do principaliter ar. v̄lia s̄m h̄ic modū d̄r̄ nature notiora q̄ particularia. et magis v̄lia q̄ minus v̄lia. sed a magis vniuersalibus nō incipit nā operari. g^o r̄c. minor: patet. eo q̄ naturale agēs particularēs producit effectus mediātib̄ particularib̄ causis. vniuersalia vero trās mutatiōi subiecta nō possūt esse eo q̄ actiones sūt suppositorum. vt colligitur primo de aia. **C**Tertio ex opione seq̄ retur formam que ē pars essentialis compositi naturalis nō esse nature notiorē composito. **C**ōsequēs repugnat huic opioni. videtur etiam esse cōtra m̄tem Ari. i probemto phy. n̄a vero t̄z. eo q̄ naturale agēs nō incipit a forma effectum producendo naturalem. imo i eodēz instāt s̄l v̄t̄ius producit. **C**L̄ d̄firmatur. q̄ sequeretur m̄m absolute notiorē esse q̄ for^a. n̄s videtur cōtra cōem scholā p̄horū. videtur etiam cōtra hāc opionem. n̄a vero t̄z. q̄ naturale agēs primo a materia incipit suam efficere operationem per quam vltimate formam producit. quare r̄c. **I**dem p̄ baretur dispōnes m̄e qualitativas et ipsam trās mutatiōē esse nāe notiores q̄ forma. **C**L̄ d̄firmat sec̄do. quia sequeretur causam finalem qualibet alia causa esse nāe minus notiam. n̄s videt cōtra cōem modum loquendi auctorum i hac materia. cōter. n. cōcedit q̄ q̄to aliq̄d genus can se ē perfect^o tāto nature est notius. causa vero finalis est nobilissimum genus causarū. ergo. r̄c. **C**ōsequētia vero t̄z. q̄ in operādo alie cause prius nāli agēti occurrit q̄ causa finalis. g^o r̄c. **C**L̄ d̄firmatur et q̄ro nūquid natura prius cām agentem cognoscat q̄ m̄m. aut econuerso. **S**i sec̄do modo hoc nō videtur cōsonū. q̄ causa efficiēs est s̄z nāz priō: m̄li. q̄re nature d̄z eē notior. **S**i p̄mo mō. s̄. ab agēte nō incipit opari nā g^o r̄c. t̄z n̄a s̄m opionē. et assūptū p̄z. q̄ ne mo sani capitis diceret q̄ aliq̄d agens incipiat a se. p̄ducere suā opationē. tūc enim idem sibi i sua opatiōe eēt subz. qd̄ v̄t̄ absurdū. **C**4° p̄ncipal̄ ar. sic i multis opatiōibus hō mere nāli agit p̄ cās p̄ducēdo effect^o. et t̄m sibi nō sūt cās notiores. ergo a s̄li. si naturale agens cognosceret nō oporteret ipsū prius cās cognoscere q̄ effect^o. t̄z n̄a et assūptū p̄z de opōnib̄. nutritive. digestive. et sic d̄ alijs huiusmodi. **Q**uare effectus sūt nobis notiores q̄ sue cās. **C**L̄ d̄firmatur. q̄ mediāte anima intellectu poli et intellectu agēte p̄ducimus intellectōem. et tamen mediante intellectōe hec omnia sūt nobis nota. ergo r̄c. **S**ic ar. de nobis. ita argui pōt d̄ brutis aialib̄ q̄tū ad opationē eoy nāles et sc̄ntinas. **C**Quinto p̄ncipaliter ar. sic artificii p̄ducti rē aliq̄nā artificii alē notior: est illa res artificialis q̄ sue cās. ergo nāli agēti notiores sūt effectus q̄ sue cās. t̄z n̄a. ex his q̄ d̄r̄ ab opionē. et assūptū arguitur. q̄ p̄mū in iētione artificii est finis que itēdit. n̄r̄ vero ordinata ad finem apprehēdere. vt colligitur de mente Aristo.

Quantum Ad sc̄d̄z p̄mitto primo. apud modum loquendi Aristo. idem est aliquid simpliciter esse notius et nature. patet ex modo loquendi ipsius primo physicorum. et primo posteriorū. **C**Premitto 2° q̄ simpliciter notiora dicuntur ea que a sensibus sunt remotiora. sicut vniuersalia respectu singulariū. q̄tis singularia sunt magis nobis nota. p̄z. primo hui^o. **C**Premitto tertio. q̄ vniuersalia singularibus comparata notiora s̄m intē^m dici debent. particularia vero notiora s̄m sensum. patet hoc primo physicorum. circa finem illius capli omnes igitur cōtraria p̄n^a faciunt r̄c. **C**Ex his inferē v̄le esse simplr̄ notius. nature notius. et notius s̄m itē^m q̄ p̄nculare est aut hoc verificari nō possit de intellectu s̄m q̄ nature est nō posse recipere cognitionē nisi mediāte s̄sū eo q̄ individū p̄us apphēdit ab intellectu isto. relato q̄ vniuersale. sequitur q̄ hoc verificari debet de intellectu sc̄d̄m se. et absolute considerato. ita s̄ q̄ si per pole noster intellectus manens eiusdem perfectionis essentialis cuius nūc est posset sine ministratiōe sensuum intelligere. prius apphēderet v̄le q̄ particulare. et hoc est rōnabile vt apparet ex p̄cedētē q̄dē. **C**Dicem^o igit ea debere dici nāe sine simplr̄ notiora que magis est aptus intellectus apphēdere sc̄d̄z

se consideratus non in relatione ad sensus. siue que prius tē
 pore vel natura ab intellectu apprehenderentur. si per se in
 telligere posset sine sensuum ministracione. ¶ Juxta hunc
 modum quem puto ad mentem Aristo. concederetur ea
 que alijs comparata rationem habent dependentie & ratio
 nem absolute posterioris esse nature minus nota. & conse
 quenter diceretur ens esse notissimum nature. deinde ma
 gis vniuersalia. & sic consequenter vsq; ad idmidua. ¶ Cō
 cederetur 2° ad cognitiones specificas & particulares descē
 dendo deum esse. quolibet alio ente inferiori nature notio
 rem & sic consequenter ad hec inferiora descendēdo. ¶ 3°
 concedendum esset materiam & formas suo composito na
 turali eē nature notiores cum ab illis per se dependeat. sicut
 formam eē materia notiozem. licet enim materia a forma
 & forma a materia aliquo modo dependere dicantur. quia
 tamen absolute prior est forma q̄ materia d; forma prius
 nota esse nature q̄ mā. Idem diceretur de substantia com
 parata accidenti & vno accidenti priori comparato. postero
 ri & sic de ceteris huiusmodi. Et omnia hec cōcedenda sūt
 quia sicut res se haberet ad esse ita se haberet ad cognosci.
 ¶ 4°. quia no^o quam tunc haberet intellectus esset sicut illi
 quam nunc vocamus notitiam ipsius perfectam. sed noti
 tia perfecta intellectus prius comprehenditur q̄ absolute eē p
 rius minus habens dependentie rationem. quare &c. ¶ Itēz
 notitia qua tunc apprehenderet intellectus est. sicut notitia
 qua apprehenderet intellectus adeptus si dari posset. sed in
 tellectus adeptus prius cognosceret ea que minus habent
 dēpendētie rationē. ergo sicut in proposito dicendum eēt. ma
 ior appareret. quia si in cōmētatoris si intellectus esset adept^o
 vntremur intellectui agenti quo ad intellectionē. & per cōse
 quēs ita sine ministracione sensuum intelligere possemus si
 cut intellectus agens. minor vō d se p; ¶ Sed aliquis for
 te instaret contra predicta. si intellectus humanus per se
 intelligere posset nulla concurrente sensuum ministrati
 one. tunc intelligeret sicut intelligentie apphēdunt. sed in
 telligentie talem non habent modum apphēdendi vnus p
 aliud cognoscendo. ergo &c. maior p; intellectus huma
 nus ponitur infimum in gñe intelligentiay. ¶ Ad hoc pro
 babiliter respondētur negando maiorem quia ad hoc intel
 lectus humanus discurrendo apphēderet. q̄ intelligentiys
 competere non potest. non. n. discursus intellectui hūano
 tñi ratione sensuum competit. quin eēt ex natura ppria ipi^o
 eēt essentialiter sit alijs intelligentiys imperfectior. ¶ Po
 test etiam probabiliter negari minor. licet enim intelligen
 tie non vnum prius tēpore q̄ alterum comprehendant. p
 rius tamen natura comprehendere possunt. quare &c. ¶ Ex p
 dictis isferri possunt conclusiones responsive q̄sito. ¶ Pri
 ma conclusio. vt plim^o in naturalibus notiora nature sūt no
 bis ignota. & e conuerso. patet quia vtplim^o effectus in na
 turalib^o sunt causis suis nobis notiores. cause vero nature
 notiores q̄ effect^o. ergo &c. maior d se patet. quoniam effe
 ctus sūt sensib^o proximiores. minor ex precedentibus p;. ¶
 Eadem conclusio videtur de mente Aristo. in probe^o libri
 phy. de mente etiam cōmētatoris ibidem commento 3°.
 Dico notanter vtplimum. quia non inconuenit certā cām
 naturalem suo effectui esse nobis notiozem tanq̄ sensibus
 nostris propinquozem. cātis. n. taz digestionis q̄ putrefa
 ctionis potest esse causa naturalis. que tamen vtraq; illarū
 notior est nobis. color eēt notior est nobis q̄ species coloris
 que est eius effectus. quare &c. Dicit eēt notanter in natu
 ralibus. nam in mathematicis opposituz contingit. vt patet
 de mente cōmētatoris. primo phy. ¶ 2^a conclusio. licet ita
 sit in qualibet tamen demonstratōe qua proceditur a causa
 simpli^o pōi ad effectum suum idē est notius nobis & natu
 re. p;. q; cā que ponitur in premissis eē nobis notior aī per
 eā non demonstraretur effectus. verūti effectus absolute
 notiores dīr. q; ad ipsos comprehendenduz maiorem ha
 bemus aptitudinem & facilitatem: hoc sūt rōne sensuū pū
 git qui sunt ministri intellectus. quare. &c.

Quantum ad tertium sit p̄ia difficultas. si mi
 nus vlia sunt nobis & nāe minus
 nota vt sequitur ex prius determinatis. sequitur q̄ a nobis

prius minus vniuersalia apprehēdi deberent. q̄d est con
 tra predicta. consequentia probatur. quia a nobis prius acq
 ritur doctrine gradus remissio: q̄ intensio. sed minus vni
 uersalia remissio: gradu sunt nobis nota. eo q̄ sunt nobis
 minus nota. ergo &c. ¶ 2^a difficultas. sūt hec cāe per ordi
 nem eētialr & imediate se hātes. f. a. b. c. d. f. ¶ sequitur
 q̄. c. eo q̄ est causa notior est nāe q̄ nobis: & q; effect^o no
 tior est nobis q̄ nature. q̄ implicat cōtradictionē. ¶ Item
 eodem casu sit q̄. a. causa nature nota vt quatuor. & scda in
 duplo minus. tertia in duplo minus scda. & sic per ordinē.
 ¶ Conuerso vero. f. causa nobis nota sit vt q̄not. d. i. duplo
 minus. & c. in duplo minus d. & sic vltra. tunc ex casu seq
 tur. c. causam nobis & nature equaliter esse notam. nam se
 quitur illam vtriusq; esse notam vt vnum. Quare aliq̄ erūt
 nobis & nature equaliter nota. Si dicitur non admitendo
 casum. queritur nūquid notitia. c. quam habemus sit inten
 sior ea quam h; nā de ipsa vel remissior. Si intensio. sic ha
 betur maius inconueniens. Si remissio: ponatur notitiam
 nāe remitti ad equalitatem. vel nram intendi. & sic habebi
 tur intentum in eodem eēt casu vt q̄ nō omnis causa sit na
 ture notior: effectū. sūt enim iste cause in genere cause effi
 cientis. tūc. f. est causa finalis aliarum que tamē est minus
 nota nature. igitur &c. ¶ 3^a difficultas sit ad probādum q̄
 quocūq; effectū dato ille est vel esse pōt nāe notior q̄ no
 bis. Similr eque notus. q; si non sit. igitur. a. effectus no
 bis notior q̄ nature. & ponatur notitia nostram remitti ad
 nō gradum. itāte notitia nature. tūc sequitur q̄ notitia nra
 aliquando erit equalis. & aliquādo remissio: notitia nature
 circa eūdem effectum. quare &c. ¶ Per consimile argumē
 tum probaretur q̄ quelibet causa nobis est vel esse potest
 eā nota vel notior q̄ nature. ¶ Ultimo vt q̄ sicut duplex
 est notitia nostra respectu eiusdem rei. v; notitia. quia & no
 titia propter quid. ita duplex est notitia nature. quo cōces
 so. sequitur illud q̄d est nāe propter quid notius est etiā no
 bis in eodem genere notitie magis notū & piformiter dicē
 dū erit d notitia. q; q̄re iter nost; modū cognoscēdi & nāe
 non erit dīa pōnda. ¶ Ad primam rōdeē pmo ex his q̄
 i qōne precedēt deā sūt. q̄ nō. ideo magis vniuersalia no
 bis notiora dīr q; sint iētius nota. q̄ his hoc ptingeret pos
 sit: sed qm magis & facilius ē aptus intellectus apprehēdere
 illa. Scdo dico p̄cessa minori gratia argumēti. q; h; remissi
 o: gradus notitie respectu eiusdem rei sit ab intellectu pri
 us acquirendus q̄ intensio: respectu tñ diuerso: vni hoc nō
 o;. ¶ Ad scdam & sequētes potest vna responsioe dici q̄
 rōnes ille multa supponūt p̄ter propositum nrm. ¶ Primo
 enim imaginatur aduersarius nām eē rē aliquam cognosce
 titum ab intellectu nostro realiter distinctam. que modum
 habet itelligēdi diuersuz ab intellectu nostro. hec autē ima
 ginatio qualiter vera sit. p; ex determinatis. Secundo ima
 ginat q̄ hic cōpet notitia nostra ad notitiam nāe respectu
 eiusdē obi q̄ tamē compatio ē oio impertinēs proposito. cū
 enim dicimus. a. effectū nobis eē. b. causa notioze. & b. esse
 notioze nāe. nō itelligimus. a. eē nobis notioze q̄ nāe neq; b.
 eē notiozem nature. q̄ nobis cum hoc sit oio impertinēs
 3° credit aduersarius ea nobis vel nature sp̄ dici notiora q̄
 sūt iētius nota. sed hoc nō ē verum. vt ex p̄dis p;. Ex qui
 bus p; gra argumenti dicēdum eē ad casum de a. b. c. d. f.
 causis. c. effectum nobis eē. b. cā notioze. & eādē. c. eāz eē
 d. effectū nature notioze. ¶ Ad p̄firmationē dī q̄ siue p̄ce
 datur siue neget. c. nobis & nature eē equaliter notam nō ē
 ad propositum nrm. ¶ Ad aliam p̄firmatōez diceret vt
 cōter dicit. q̄ cū. f. sit effectus ab alijs causis pronentis i
 cāe efficiētis nō ē finis p̄marius. s; scdarius. neq; finis gra
 uis. sed finis quo. De tali aut nō scōnenit ipm eē nature
 min^o notū. cū sit absolute prius posteri^o i natura appellādū.
 ¶ Ad tertiā p; q̄ siue ita sit siue nō sic illa rō pbat illud ē i
 ptinēs p̄posito nro. ¶ Ad vltimā neget silitudo. cuius cā
 satis p; ex declaratis in articulo scdo. ¶ Ad rōnes p̄ncipa
 les. patet quid dicendum.

Semper. n. p̄pter q̄d unūq̄q; est illud ma
 gis est. &c. **Questio. XIII.**

Veritur 14°. Utrum illa propositio sit vera: scilicet propter quod unumquodque est tale et illud magis arguitur quod non. primo quo ad causas formales: quod scilicet est albus propter albedinem. non tamen albedo est magis alba. ut vult Ari. primo topicorum dicens quod non bene dicitur

albedinem colorari. Item si sic esset albedo esset alba per albedinem sibi inherentem. et illa per aliam. et sic in infinitum quod videtur absurdum. Similiter tu es calidus propter caliditatem. non tamen caliditas est calidior. Item tu es animatus propter animam tuam. non tamen anima tua est magis animata. Item si est finita propter punctum. non tamen punctus est magis finitus. Secundo quo ad causas efficientes non sequitur: tu es calidus propter solem. ergo sol est magis calidus cum enim sol sit de substantia corporis celestis non est proprie alterabilis. et per consequens non est calidus nec frigidus appellandus. Item non sequitur. a. est calidus per b. ergo b. est calidius. ubi enim b. assimilauerit sibi a. est antecedens verum et consequens falsum. Similiter non sequitur tu es calidus propter motum. ergo motus est calidior. Item tu es ebrius propter vinum ergo vinum est magis ebrium. Item non sequitur scilicet est rationalis propter platonem. ergo plato magis est rationalis. consequens enim est falsum. cum rationale non suscipiat magis nec minus. assis autem est verum. ubi plato sit pater scilicet. Tertio quo ad causas materialem arguitur. scilicet. est compositus propter materiam. non tamen materia est magis composita: ut patet. immo potius sequitur oppositum. Similiter non sequitur. scilicet est corruptibilis propter materiam ergo materia est magis corruptibilis. Quarto celum mouetur propter deum tanquam propter causam eius finalem et tamen deus non magis mouetur. cum deus sit penitus immobilis. Item et ultimo videtur quod exemplum Aristoteli non sit ad propositum suum cum dicitur quod si quem diligimus propter aliam quod aliam magis diligimus: illud enim est exemplum in genere cause finalis. conclusio vero non scitur propter premissas tanquam propter finem: sed tanquam propter causam efficientem: ut contra dicitur. immo notitia conclusionis videtur esse finis notitie premissarum: quare si conueniens esset exemplum: sequitur potius quod conclusio magis sciatur quam premissa que etc.

Ad oppositum Est Ari. i. textu. In ista questione primo recitabo quosdam modos respondendi. et istabo contra ipsos. Secundo ponam alium modum respondendi.

Quantum ad primam premissam quibusdam alijs modis antiquis. posuerunt moderati aliquas conclusiones. Quarum prima est ista. Illa propositio non tenet in causis formalibus. patet per primum argumentum et confirmationes eius. Secunda predicta propositio non tenet in causis materialibus. per tertium argumentum. Tertia conclusio. illa propositio non est vera in causis finalibus per quod scilicet est ambulans propter sanitatem tanquam propter causam finalem non tamen sanitas est magis ambulans. Quarta conclusio. ipsa non tenet in causis efficientibus instrumentalibus aut non essentialiter ordinatis. Primum patet. quia aliquis est calidus propter motum tanquam instrumentalem causam effectiuam. non tamen motus est calidior. Secundum probatur. quia a. ignis generatus a b. igne est calidus propter b. non tamen b. est calidior. a. cum sibi ipsum assimilauerit. a vero et b. cum sint individua eiusdem speciei. non inuicem essentialiter ordinantur. Tercia conclusio. predicta propositio locum habet in causis efficientibus principalibus et essentialiter ordinatis formaliter aut virtualiter. Ideo dicitur bene sequitur. tu es calidus propter ignem. igitur ignis est calidior: te formaliter aut virtualiter. Similiter sequitur tu es calidus propter solem. ergo sol est calidior: te formaliter aut virtualiter. Et hoc verum est pro secunda parte. scilicet. n. sol non sit formaliter calidus est tamen caliditatis productiuus merito cuius dicitur virtualiter calidior. Ex premissis sequitur quod quedam premissa formaliter magis sciuntur quam conclusio: scilicet premissa demonstrabiles.

ipsis enim formaliter competit denominatio scientie. quedam vero virtualiter magis sciuntur. per premissa indemonstrabiles. ipse enim non dicitur formaliter scite accipiendo propriissime sciam. ut visum est superius. sed earum habitus vocatur intellectus. ut videbitur infra. sed dicuntur virtualiter scite. quia virtutem habent scientie productiuam. dicuntur etiam virtualiter magis scite. quia virtutem habent excellentiorem faciendi scire quam conclusiones. Et iste modus sit subtilis et bene ordinatus. instari tamen potest contra ipsum. primo quod Ari. in probando intentum suum adduxit exemplum pertinens ad causam finalem. per si scilicet diligat platonem propter ciceronem. quod magis diligit ciceronem quam platonem. quia illa propositio maxime videtur finem tenere in causis finalibus. Secundo dilectio ciceronis et dilectio platonis non sunt inuicem essentialiter ordinate. ergo finem intentionem ari. illa propositio videtur tenere non solum in essentialiter. sed etiam in accidentaliter ordinatis. assumptus per quod ille due dilectiones sunt eiusdem speciei. Item per actus est quod aliter propter alterum diligat. quare etc. Respondens autem huic argumento negando quod dilectio ciceronis et platonis sint eiusdem speciei. scilicet enim plato et cicerone sint eiusdem speciei. tamen cicerone dilectus propter se. et plato propter altum dilectus sunt obia formaliter distantia. quare sue dilectiones ex hoc poterunt specie distingui. Sed hoc non obstat. quia scilicet propter hoc specie accidentaliter distinguerentur. tamen ille dilectiones in eadem specie qualitatis essentialiter reponuntur. Preterea qualitercumque sit ad hoc stat quod dicitur. per quod valde accidentale est ut alter propter alterum diligatur ut per quod etc. Tercio arguitur principaliter. proceditur per magis sciri quam conclusiones ex virtute precedentis propositionis. principia vero non sunt causa effectiuam notitie conclusionis. sed intellectus. ergo ille modus non est ad mentem Aristoteli tenet consequentia cum maior. minor autem videtur manifesta. ex 3° de anima. Forte dicitur quod notitia principiorum efficit notitiam conclusionis. et hoc sufficit propositio nostro. Sed hoc primo non obstat. cum hic adinueniret pareantur duo extrema in hac denotatio que est sciri. notitia vero principiorum vel conclusionis non dicitur sciri. scilicet principia et conclusio sciri dicitur. ergo si vera erit comparatio in genere cause efficientis. oportet quod principia sint causa efficiens notitie conclusionis. Preterea scilicet concederetur quod per se sunt causa effectiuam notitie conclusionis. non tamen erit causa principalis. que ille modus non erit conformis dictis ari. assumptus per. Cum causa principalis sit intellectus etiam quod nullus oppositionis vel effectus causa principalis potest esse actus ut per ex contra philosophiam. principia vero et eorum notitia sunt actus quedam. ergo non erunt causa principalis notitie conclusionis. quare etc. Ad hoc respondens negando maiorem. distat enim quod calitas est principale agens in calefaciendo manus. et leuitas vaporis est principale agens in mouendo vaporem sursum. et sic dicitur quod licet hoc in actibus naturalibus verum esset. non tamen verum est vltimum in actibus spiritualibus. eo quod color est principale agens in multitudinem speciei sue. et sic in proposito dicitur vltimum. Sed primum dicitur vltimum contra philosophiam. Sed in actu licet teneri posset et concedi quod vna species alia producat tanquam principale agens. tamen multo visibilis apparet in proposito nostro quod principia sint solum instrumentaliter concurrentia ad notitiam conclusionis. intellectus autem principaliter ad illam dicitur. que dicitur principale agens esse principia. quare etc. Quarto sic iste modus respondendi cum illa particula formaliter vel virtualiter saluat illa propositionem in causis efficientibus principalibus et essentialiter ordinatis. ita videtur in alijs generibus eorum cum eadem particula posse saluare. scilicet enim albedo vel caliditas non sit formaliter magis alba vel calida. tamen videtur quod virtualiter magis est talis. propterea quod ipsa est causa et virtus talis denominationis. Ideo dico de anima tua que potest dici virtualiter magis animata. quia est causa principalis per quam tu es animata. Item de causa materiali videtur quod quibus materia non sit formaliter composita nec corruptibilis. ipsa tamen virtualiter magis composita vel corruptibilis dici potest. pro quod est per se causa compositionis et corruptionis. Item in causis efficientibus instrumentalibus videtur non minus verificari posse. scilicet. n. vinum non sit formaliter ebrium. videtur tamen quod sit virtualiter magis ebrium. propterea quod est ebrietatis productiuum. sic sol est calidior

Questio XIII.

ditatis pductu. **C**Idē dico de motu quoniam est formalis calidus. sed caliditatis pductiū. quare conclusioes pcedentes videntur frustra posite ab illo modo respondēdi. **C**Secūdo modus respondendi dicit quod quoniam conditiones requirunt ad veritatem pcedite pponis. **P**rimo quod illud in quo sit comparatio infit vtriq; extremoz. et pp hoc non o3 si tu es calidus pp solem quod sol sit calidior. **C**Secūdo requirē quod illud p dicitur vtriq; infit. vel inesse possit sū magis et minus. ex de sectu huius conditionis nō o3 si soz. est rōnalis pp platonem. vt plō sit magis rōnalis. qm rōnale neutri illoz; attribuitur sū magis et minus. **C**3° requiritur quod alter extremoz sit cā pp quā alter ē tale. et pp hoc nō sequitur domus est ppter edificationem et ipsa ē alba. ergo edificator ē magis albus. **C**4° requiritur quod illud propter quod alter ē tale sit total cā ppter quā dī tale et defectu huius particule. vbi soz. dī ligeret pp Platonem Ciceronem et Albertum. staret vt soz. magis diligeret qm aliquis illoz; per se. s; oēs siml sū p sū plus diligerentur qm soz. **C**3° iste modus sit satis subnū. instatur tñ a ipm. **C**Primo quod a. ignis generatus a. b. igne ē calidus pp. b. tñ non o3 vt. b. sit calidior. a. cū sint eā intensi sicut pono. et tñ ibi sunt noiāte conditiones. quare et. **C**Confirmatur vbi a. calidum vt octo assimilet sibi oīo. b. passum. b. ē tūc calidum pp. a. et de vtroq; p dicitur eē calidum. et predicat scdm magis et min. et a. ē cā p. b. sit tale et ē cā totalis ad mētē illoz. et tñ. a. non ē calid. b. g^o et. **C**Item non sequitur. tu es longus pp q̄tatem tuam. ergo q̄tatis tua magis ē longa. q̄s. n. ē impossibile. q; tunc aliq; ps tue q̄tatis eēt sine subo vel in alio subo q̄ i te. et tñ sunt ibi oēs quoniam noiāte conditiones. qm et. **C**Tertio vī quod tertia p dicitio sit superflua illud. n. inuit in assumpto pncipali cum dicit. pp. a. b. ē. cal. vel album vel aliqd tale qm et. **C**Hec ille modus arguēdi recte fundatur in predicta p p dicitio. a. domus ē pp edificatorē et a. domus ē alba igit edificator: magis est albus. Sed sic arguēdo bñ videret fundari. a. domus ē alba pp edificatorē. ergo et. **C**3°. vbi edificator: albus domum edificaret et ipsam dealbaret hec eēt vera. domus ē alba pp edificatorē. et eē albū vtriq; cōpetit scdm magis et minus. edificator: eēt eēt totalis cā huius dealbationis ad intellectum huiusmodi respondēdi non tñ o3 edificatorē magis eē album qm staret oppo. vt p3. **C**Itē et p3 vbi a soz. albo plato albus generet. q tñ sit albior soz. **C**Item nō vī necessaria 4^a p dicitio. quare notitia pncipioz ē cā notitie p dicitio. et scdm Aristo. sequitur ex hoc pncipia magis eē scita. nō tñ pncipia sunt cā totalis notitie p dicitio. s; cum hoc requirē intellectus agens. discursus intellectus. ad beseo ipsius. et alia huiusmodi. **C**Item et p3 i exēplo Aristo. non. n. sola dilectio Ciceronis ē causa dilectionis plōnis. s; alia multa requirunt. sicut anima illam pducens aut precipiēs et po^a que immediate produc. et alia huiusmodi multa. quare et.

Quantum Ad scdm articulum scdm quod p dicit rare potui mihi apparere quod ad veritatem p dicitie p p dicitio aliq; requirantur conditiones. vbi gratia. comparando. b. ad. a. primo requiritur quod a. eē tale sit pp. b. eē tale. **C**2° requiritur quod eē tale vtriq; extremoz incē possit scdm magis et minus. **C**3°. quod a. eē tale in esse et fieri dependeat. a. b. eē tale. **C**4° concludet. quod b. sit magis tale qm a. quo ad illud eē tale ipsius a. quod dependet ab eē tali ipsius. b. **C**Dico p^o notanter quod a. eē tale sit propter b. eē tale. et non dico absolute sit pp. b. ppter exēplum positi de edificatore albo. s; n. domus sit alba pp edificatorē. nō tamē ē alba pp edificatorē esse album. **C**Idem dico de soz. albo gigante Platonē album. quoniam et per 3^{am} particulam hec duo exēpla a proposito remoueri possunt. **C**2° ponitur secunda particula. quare plō gnatus a soz. ē rationalis propter soz. et pp soz. eē rōnalem. **H**oc et separatur per tertiam. non tamē ē magis rationalis. qm rōnale non cōpetit eis scdm magis et minus. **C**3° in particula tertia dicit scdm eē. pp exēplū d igne gigante et igne gnato. vxi. n. ē quod a. calidum eē pductum ē propter b. eē calidum non tñ a. eē calū in eē dependet. a. b. cald. quare a. remanere pōt corrupto. b. **C**Idem dicendum vī de. a. cald. assimilate sibi

b. quoniam de virtute sermōnis dicit p. quod per primam partem lam hec duo sepantur. **C**Dicitur 2° i eadē particula i fieri. quia s; te esse longum sit pp q̄tatem tuam esse longā. Et vtriq; extremoz infit eē longum scdm magis et min. et te eē longum in eē dependeat a q̄tatem esse longā. nō tñ i fieri dependet ad istum intellectum. quod longitudo q̄tatis nō est neq; fuit cā pducens te esse longū. **C**4° ponit 4ª particula siue vltima. quare vbi a. conclusio p duo diuersa gnā cāz demōstret. s. b. c. non o3 vt. b. magis sciat qm a. quoniam ibi sunt alie tres conditiones. **C**Um. n. aliq; grad^o notitie a. acgratur p. b. et aliquis p. c. stat notitiam a. malo. rē eē qm aliqua aliaz p se. vt p3. sed sufficit p p dicitio nō. b. magis sciri qm a. quo ad illam notitiam a. que ex. b. fuit acgrata. similiter dico de. c.

Ad rationes principales. **C**Ad primam dicitur quod ibi dicit p dicitio prima. nō. n. soz. ē albus pp albedinem eē albam. **C**Sic dicit ad alias de cā formati. **C**Sic ad primā de cā efficiente. **C**Sed ad scdam dicitur quod ibi deficit tertia p dicitio vti vltimum est p dicitio. **C**Ad alia vero duo dicitur quod deficit prima. Sed ad vltimū dicitur quod deficit scda. **C**Ad argumēta de cā mālī dicitur quod deficit prima. sicut dicitur ad ar^m de cā finali. **C**Ad vltimā rōnem pmo dicitur pōt. quod quoniam illud exē^m esset in gnē cāe finalis. tñ ita sibi puenit nominatē conditiones sic in pposito nō. Sic. n. sciri p dicitioes ē pp sciri pncipioz. et tñ pncipijs qm p dicitio competet sciri s; magis et minus. et nō p dicitioes depēdet in eē et fieri a notitia pncipioz. ex quo p dicitur o3 quod p dicitio magis sint scita qm p dicitio. quo ad illā sciam q p eadem pncipia acgrat. Sicut et diligit Platonē ē pp diligit Ciceronē. Et vterq; cōpetere potest dilectio sū magis et minus. et Platonem diligit hac dilectione depēdet inesse et fieri ab eo quod ē diligit Ciceronē. quare p dicitio potest quod dilectio ex diligit Ciceronē est maior illa q diligit plō pronens quare dilectio Ciceronis. quare et. **C**Ad dicitur pōt quod illud exē^m ita ē in gnē cāe efficientis sic et exē^m de pncipijs et p dicitio. eo quod dilectio Ciceronis sit cū beneficio quod plō infert Ciceroni est causa efficiens quod soz. diligit Ciceronem. Si. n. illud exē^m eēt de causa finali. oportet quod soz. diligit p dicitio in hūc finem ordinaretur. vt ipse diligeret Ciceronē. quod tñ ē falsum. quare et.

Quare si quidē scimus per prima et credim^o illa qdē scim^o et credimus magis et c. Qd. xv.

Veritur 15°. **C**Uz pncipia magis sciatur qm p dicitioes

negatine ar. p^o sic. de pncipijs non ē scia. ergo et. assumptum p3 de mente Aristo. infra. qui vult quod hitus pncipioz nō debet dici scia. sed intellectus. Item p3 de mētē linconens. **C**2° de cōclusionibus demon

stratis maxime p p dicitio habetur scia. non autē de pncipijs sed minus proprie. ergo conclusiones magis sciunt qm pncipia. s; p dicitio. et asis patuit superius de mente linconens. **C**Confirmatur. quia conclusionum nō magis ē pfecta qm notitia pncipioz. ergo pfectius sciuntur conclusiones et per consequens magis sciuntur. assumptum probatur. quare si nō conclusiones demonstrare non esset magis pfecta: tē esset aliquatiter imperfecta quare non esset maxime proprie scita quod videtur contra linconens. **C**3°. aliquādo conclusio demonstrationis potest esse scita eius pncipijs omnino exētibz ignotis. ergo et. assumptum patet. possunt enim ad sensum scire lunam eclipsari vel eclipsabilem esse. quoniam pncipia a quibus nō conclusionis depēdet sint omnino ignota. vt patet. quare et. **C**4°. si pncipia magis sciuntur qm conclusiones. tunc nō conclusionis esset notitia pncipioz remissio. patet consequentia de se consequens tamē videtur falsum. quia omne remissum videtur esse remissum per admixtionem sui contrarij. vt patet de mente Aristo. primo p dicitio. vbi voluit quod minus album vel calidū diceretur propter admixtionem sui contrarij. s; uotitia scitifica conclusionis non est remissa per admixtionem sui contrarij. ergo et. mīmo: probat. quia si cum notitia scientifica conclusionis contrariū misceretur. illud non videret eē

nisi error. aut formido. sed hoc est impossibile. quotiescunq;
 .n. cu3 aliqua credulitate aliq3 gradus misceat formidinis.
 aut erroris de eo quod credit non h3 scia. nedu3 pprie. sed
 neq3 large sumpta. quodly. n. scire e3 firmiter 7 sine hesita-
 tione credere cum hoc q3 ita sit ex parte rei. vt cõter p3. q3
 re 7c. **Quantu** vbi. a. p3lo demfetur per. b. c. pmissas.
 7 sit notitia illaz intensa vt. 3. cõclonis notitia vt. 2. pono q3
 notitia p3lonis m3cda3 ad duplũ stante notitia pmissaz. qd
 v3 satis p3se. tunc sequit vt notitia p3lonis erit maior vel
 intentio: notitia suoz principioz. **Confirmat.** q3 stante p3
 dicta notitia p3lonis demfetur eandẽ. a. p3 per. c. pmissas
 in alio genere. 7c. premisse sint note. vt. 3. 7 pducit notitiã
 p3lonis vt. 2. quod satis v3 possibile. 7 tunc sequit notitiã
 totam. a. p3lonis e3 vt. 4. notitiã vero. b. vel. c. principio
 rum solim e3. vt. 3. quare magis scietur p3lo q3 sua p3nci-
 pia. **Sexto** de principijs non h3 notitia. ergo 7c. assum-
 ptum p3at. q3 si sic. vel illa notitia e3 nobis innata. vel p
 doctrinã acquisita. non p3 m3 q3 tunc intellectus noster n3
 esset tanq3 tabula rasa. cuius op3m d3 in tertio de aia. neq3
 scdo m3. q3 tunc notitia p3ncipioz fieret ex aliqua p3xisti co-
 gnitione. vt p3 i3 lra. 7 sic p3n3 non. e3nt nobis p3mo nota. qd
 v3 fallum. **Ultimo** ar. sic. notitia principioz 7 notitia p3lo-
 nis sunt abinnicem sp3 distincte. ergo non adinnicẽ compa-
 rari p3nt. 7 per p3n3 p3n3 n3 magis sciunt. 7 p3a. 7 assũptuz
 p3 per ar. infra cum notitia p3lonis sit scia. notitia v3 p3nci-
 piorum non scientia. sed intellectus dici debet. quare 7c.

Ad oppositum est ar. i. textu. p3mo hui3
 in illa parte. qm3 at op3 cre-
 dere. 7c. **In** ista q3one erunt tres articuli. In p3mo p3mit-
 tentur quedã. In scdo ponent p3clones. i. 35 dubitãtiones.

Quantum ad p3mũ sit p3ma distinctio. principio
 rum demfationis. quedam sunt de
 monstrabilia. quedã v3 indemfabilia. er3m p3mi. sicut p3mis
 se pbantes q3 triãgulus h3 tres: vel sicut hoc principiu3. de
 p3ucto ad punctũ rectaz lineã ducẽ ptingit. qd q3uis i3 geo3
 non p3bet. demfatur tñ. 6. p3y. er3m scdi. quecuq3 sunt eã
 la vni tertio. inter se sunt eãla de vtriq3 p3t fieri mentio
 in p3posito. **Scda** distinctio. scire multip3 accipit. vt pa-
 tu3 superius. scire pprie sumptũ principijs 7 p3loni attri-
 buti p3t. Scire v3 maxime pprie solũ p3lonibus. n3 autẽ
 p3ncipijs indemfabilibus attribuit. **Ter** q3bus infert du3
 distinguit scia h3 habitũ principioz qui vocat intellectus q3
 ibi loquit de scia maxime pprie sũpta. **Tertia** distinctio.
 aliquã p3p3nẽ alia p3p3nẽ magis e3 scia duob3 modis itel-
 legi p3t. cu3 eni scire dicat credere firmiter cũ hoc q3 ita sit
 ex parte rei. itelligi p3t q3 sit magis scita. q3 magis vera v3
 maioris credulitatis. **Quarta** distinctio. aliquã e3 p3posi-
 tionem maioris credulitatis duob3 modis itelligi pot. vno
 m3 q3 intellectus illi magis actualiter assentit. scdo q3 de se
 intellectus magis inclinatus e3 adherere. pp3ter manifestioẽ.
 7 magis inevitabilẽ e3 ipsius veritatẽ. **Quinta** distinctio.
 credulitas actualis dup3l3 dici p3t maior. vno m3 q3 inten-
 sioz. alio m3 q3 fixioz intellectui. **Sexta** distinctio. aliquã
 do p3lo de qua h3 notitia p3at p3 sua p3n3. aliqũ v3 n3 ex3m
 p3mi. cum p3at triãgulu3 h3e tres. p3 hoc q3 h3 angulũ extri-
 secum. exemplũ scdi. sicut cũ scit lunã eclipsari per sensuz.
 nulla habita cognitiõẽ suoz p3ncipioz per que demõstrat.
Ultima distinctio. cũ cõparamus p3ncipia p3clonib3 quo ad
 sciri magis vel minus hoc p3t fieri absolute. vel singula sin-
 gulis referẽdo. q3. f. vnũquodq3 p3ncipiũ magis scit q3 cõ-
 clusio que per ipsam declarat vel e3. **Prima** sup3põ. in-
 tellectus human3 nãlem h3 inclinationẽ ad assentiendũ ve-
 ritati. p3. q3 nãlem h3 inclinationẽ ad scire. vt p3 in p3hemio
 meta. quare 7c. **Scda** sup3põ. cũ quedã sint manifestio-
 ris 7 magis inevitabilis v3ritatis. quedã v3 minus. itellect3
 magis e3 apt3 p3mis assentire q3 scdi. p3 ex p3ma. **Ter-**
tia sup3põ. cũ intellectus sit aptus vni mediantẽ alio assenti-
 re: est ad aliquod p3mũ vel ad aliq3 p3ma devenire cui itel-
 lectus e3 aptus p3mo assentire. p3. q3 al3 e3 p3cessus in infi-
 nitum in his quoz assensus vnus requireret ad alteri3 as-
 sensum. talia vero sunt complexa manifestissime 7 maxie
 inevitabilis veritatis sicut de quoz d3 e3 vel non e3. n3 cõ

tingit idem simul esse 7 non esse. 7 post illa sunt. quecuq3
 sunt eãla vni 3o inter se sunt eãla. si ab equalibus equalia
 auferas remanentia sunt eãla. oẽ totuz e3 maius sua pte. 7
 sic de alijs. 7 de his loq3tur cõmetator: tertio de aia. cõmen-
 to. 36. q3 ipsa sunt nãliter intellecta. qd non dicit. q3 eorum
 cognitio sit actu insita intellectui. tunc. n. intellectus n3 esset
 tanq3 tabula rasa in principio sui. sed e3 p3o tanto. q3 nãliter e3
 aptus imediate eis assentire absq3 alio discursu cuius assen-
 sus dducat ip3. i. assensũ eoz. **Ter** q3b3 infert q3 cũ vn3 d3n-
 ciatẽ i3 assensũ alteri3. h3 rectũ ordinẽ sue nãlis iclatiõis. sic
 ex assensu. a. in assensum. b. tñ e3 magis aptus assentire. a.
 q3. b. p3 q3 assensus. b. in fieri. 7 e3 dependet ab assensu. a.
Dico notanter scdm rectũ ordinẽ. 7c. q3 contingit itellectũ
 ordine non recto assentire p3oibus. pp3ter posteriora. sicut
 multis cãis principijs pp3ter assensum suoz effectiuuz. vbi
 tñ non op3 p3cedere itellectũ de se magis aptuz e3 assenti-
 re posterioribus. 7 hoc e3 q3 illud n3 contingit fin rectũ or-
 dinem sine naturalis inclinationis. sed hoc forte continget p3-
 p3ter notitiã sensitivã a qua intellectiva dependet vel ali-
 qua consimili causa.

Quantũ ad scdm. sit bec p3ma p3lo. **Compando**
 absolute oia p3ncipia p3clonibus itellect3
 magis e3 aptus adherere oibus p3ncipijs aut quibusdã q3
 p3clonibus. hoc p3 de mente arif. in textu cũ dicit n3 potest
 aut credere 7c. p3at etiã r3ne sic. intellectus natus e3 cui3
 veritati assentire vt p3 p3 sup3põnẽ p3mã. magis aut est apt3
 assentire his que sunt manifestioz 7 magis inevitabilis v3-
 tatis. vt p3 per scdam. talia vero sũt principia salte3 oio inde-
 monstrabilia. vel prima sicut de quoz dicit e3 vel non e3.
 omne totum e3 sua parte maius. quecuq3 sũt eidẽ tertio eã-
 la 7c. **Scdo** ar. q3 sic. illis itellect3 e3 aptus magis adbe-
 rere q3bus natus e3 p3 assentire. talia vero sũt principia saltẽ p3-
 ma. ergo 7c. minor p3 p3 tertiã sup3põnẽ. maior ar. q3 si ali-
 cui itellect3 nat3 e3 p3mo assentire. illi assentit n3 r3ne alteri3
 cui prius assentiat. alijs aut assentit r3ne illius. quare magis
 illi d3 assentire: 7 pariformiter sicut p3ncipijs oio p3mis ma-
 gis assentit. q3 p3mo assentit. sic etiam p3ncipijs q3 magis p3-
 pinqua sũt principijs p3mis. p eandẽ cãm magis adheret
 ret d3 q3 p3clonib3 demfatis. **D3** aut notãter in p3clone om-
 nibus. aut quibusdã. p3o. q3 ptingit eandẽ p3põnẽ e3 p3ncipiũ
 7 p3lonẽ. n3 ptingit aut idẽ e3 seip3o absolute not3. scdo q3
 ptingit aliq3 p3ncipiũ p3ticulare respectu. a. p3lonis ab intel-
 lectu min3 e3 credibile. b. p3clone multũ differẽte ab. a. sta-
 ret. n. b. e3 p3p3ngorẽ principijs p3mis q3. a. q3re 7c. **Se-**
cunda p3lo. cõpãdo principia cõtrãdãter ad suas p3clones.
 stat p3lonẽ e3 scitam principijs existibus ignotis. p3 per ter-
 tium ar3m principale. **Tertia** p3lo. stat per. a. b. pmissas
 demfari. c. p3lonẽ. 7 tñ. c. e3 notiorẽ. a. 7. b. pmissis p3 p3
 p3firmationẽ qnti principalis. **Quarta** p3lo. vbi p3 aliq3
 pmissas aliq3 p3lo demfetur. nulla aliunde acquisita notitia
 eiusdem p3lonis. q3 per illas pmissas. aut principia a q3bus
 ille p3misse dep3dent. itellect3 addiscẽs magis adheret pre-
 missis q3 p3loni. p3. q3 adhesio quã h3 erga p3lonẽ depen-
 det ab adhesiõẽ pmissaz in e3 7 fieri. 7 a nullo alio depen-
 det eni prius adheret nisi ab his a quibus dependet assen-
 sus pmissaz. sed pp3ter qd vnũqd3 tale: 7 illd magis: vt
 p3. quare 7c. **Et** per idem fundamentũ quo p3cedit de p3-
 missis ipsi3 existibus demfabilibus: similiter p3cedendum
 erit de principijs a quibus ille p3misse dependet. **Ter**
 quibus infert. q3 h3 p3misse non magis e3t vere q3 conclu-
 sio. dicerentur tñ magis scite: propterea q3 magis credite.
Sequitur vltorius q3 predictaz p3missaz cognitio in-
 tensioz notitia dici deberet. p3 postq3 intellectus eis intensi-
 us adheret ceteris paribus: posset etiam fixior dici notitia
 conclusionis: eo q3 illa notitia sine habitus per illas pmissas
 acquisitus non remanere potest nisi notitia sine habitus il-
 larum p3missarum remaneret. **Quinta** conclusio. ex q3
 buscuq3 p3ncipijs natrãliter prioribus aliqua conclusio
 demonstratur: itellectus magis e3 aptus assentire eidẽ
 principijs: q3 conclusiõis: quo ad illam notitiã que per ea-
 dem principia est acquisita. ista p3 sicut p3cedẽs. **Ex** quo
 infertur q3 talia principia tunc magis sciuntur. ista cõclusio

videtur ut duo per se in subo. nō minus eēt remissa q̄ si frigiditate vt. s. coniungeret. quare non diceretur remissa p̄ admissionem h̄ij. C̄ Similiter dōm erit de gradu credulitatis conclusionis remissioni gradu credulitatis premissarum. quare r̄c.

Ad rationes principales. C̄ Ad primā d̄ q̄ de principiis non habetur sc̄ia p̄p̄issime sumpta. que distinguit cōtra habitū qui vocatur intellectus sed h̄ sc̄ia p̄p̄ie. de tali igitur loquēdo verum ē p̄ncipia magis sc̄iri. C̄ Ad sc̄dā negāda ē p̄na vt p̄ ex vltima p̄lone r̄ p̄cedentib⁹. C̄ Ad p̄firmationē videbitur in q̄one sequenti. p̄cedit t̄m h̄ic notitiā p̄lone posse im perfectam dici respectu alterius nō. sed vltius neganda est p̄na. cum infert q̄ tunc non eēt conclusio dem̄strationis p̄p̄issime sc̄ita. C̄ Ad tertiū p̄ ex sc̄da p̄lone. C̄ Ad q̄rtū concessa p̄na p̄na ad rōnem in oppositū negāda ē maior. C̄ Ad ar̄. diceret q̄ v̄x ē vbi plus de frigiditate v̄ nigredine cum caliditate vel albedine misceat sequitur vt sub̄ sit remissus tale. non t̄i seq̄ vt rō formalis eēndi remissū sit cum suo h̄rio miseri. Diceret vlt̄ q̄ simile nō ē de caliditate vel albedine. r̄ credulitate. q̄m caliditas vel albedo in corpibus mixtis sunt gradu remisso eē nō p̄sit ex ordine nature nisi nigredini vel frigiditati p̄iuncte. non sic antez est de credulitate respectu formidinis vel erroris. C̄ Ad q̄ntū p̄ in q̄one. C̄ Ad p̄firmationē p̄ ex tertia p̄lone. C̄ Ad sextū negat āns. Ad p̄bationē negat illa diuisio. nisi intelligatur illam cognitionē eē inatam. q̄. s. eē intellectu nālisti maz iuxta intellectu expressum in q̄one de mente cōmen. C̄ Ad vltimū d̄ q̄ q̄uis p̄dicte nō sp̄e distinguant. cū t̄i aliquo mo ḡie p̄ueniant. compari p̄sit. C̄ Ad p̄bationē d̄ q̄ etiam notitiā p̄ncipioꝝ sc̄ia p̄p̄ie dici p̄t. q̄uis non p̄p̄issime. r̄ in hoc adiuuicem comparari possunt r̄c.

Quare si quidem scimus per prima r̄ credimus illa scim⁹ magis r̄ credim⁹ r̄c. Rō xvi.

Veritur 16. C̄ Utrū nō p̄ncipiorum sit perfectior nō p̄lone. negatiue ar. sic. nō q̄ ē ip̄rfectior nō p̄pter quid. sed nō p̄lone est p̄pter qd. nō v̄o p̄ncipioꝝ saltē indēmissibilium ē solū q̄. ergo r̄c. maior h̄f primo b̄. r̄ a cōmē. in p̄batio p̄b̄. cōmēto p̄o.

vbi dicit q̄ dupl̄ ē sc̄ia. p̄ cām. r̄ sine cām. r̄ q̄ sc̄ia p̄ cās est p̄fecta. sc̄ia v̄o nō p̄ cās ē imperfecta. C̄ Sc̄do q̄to aliq̄ndā minus cōe tanto alijs p̄ibus ē p̄fectius s̄ signū p̄lone est minus cōe significato p̄ncipioꝝ. q̄t erit p̄fectius. r̄ p̄ āns eius nō erit p̄fectior. minor p̄. cū prim⁹ sint ex teris magis v̄ibus q̄ p̄lones. maior p̄ inductive. sp̄s. n. ē suo ḡie p̄fectior. r̄ genus inferius ḡie superior. C̄ Confirmat rō sic. nō p̄ distincta alijs partibus perfectior ē nō p̄fusa. notitiā v̄o p̄lone ē distincta. cum sit p̄ terminos sp̄ales. r̄ notitiā p̄ncipioꝝ confusa cū sit p̄ terminos ḡiales. ergo r̄c. Tercio finis ē p̄fectior bis que sunt ad finem. sed finis notitiē p̄ncipioꝝ ē notitiā p̄lone. ergo r̄c. minor p̄. q̄: sicut p̄ncipia d̄ffinita ordinantur in sc̄iam ita p̄ncipia demōstrationis ordinantur in conclusionem. maior h̄f a p̄bo. 2. p̄b̄. vbi vult q̄ finis ē causa causarum. r̄ necitans alias causas. C̄ Quarto notitiā quietans intellectum perfectior ē notitiā non quietante. sed notitiā conclusionis quietat intellectum. non autem notitiā p̄ncipioꝝ. ergo r̄c. maior p̄. r̄ minor probatur. q̄: sicut natura non quiescit in p̄ncipijs naturalibus. sed in effectū: ita intellectus non quiescit in p̄ncipijs intelligibilibus sed in conclusione demonstrata. nō. n. quiescit donec per demonstrationem conclusionem inuenit. quare r̄c. C̄ Ultimo si notitiā p̄ncipioꝝ eēt perfectior tunc habens illorum notitiam frustra quereret notitiam cōclusionem. quod v̄f absurdum. p̄ p̄na. q̄: ex minori p̄fectione acquisita non plus perficeretur eius intellect⁹. Sequeretur vltius q̄ puer nunc primo sc̄iaz aliq̄ addiscēs perfectiorem haberet notitiam. vel non minus perfectam q̄ homo qui longo tempore prospaciter studuisset. p̄is v̄f absurdum. p̄na probatur. q̄: puer nunc p̄io addiscēs

notitiam habet p̄ncipioꝝ que perfectior est q̄ notitiā ali qua cōclusionis. quam alius acquisierit in toto tpe vite sue. **In oppositum** arguit. In causis essentialiter ordinatis cā nālist̄ p̄o: est perfectior. sed notitiā p̄ncipioꝝ r̄ notitiā conclusionis inuicem eēntialiter ordinantur sic vt notitiā p̄ncipioꝝ sit prior. vt p̄ ex p̄cedenti q̄one. ergo notitiā p̄ncipioꝝ est perfectior. Dignitates ergo erūt p̄fectiores sup̄ponibus. sup̄positiones p̄missis. r̄ premissis conclusionem. r̄ sic correspondenter erit de notitijs ip̄az. Sc̄do idēpendētia dicit quādā p̄fectionem. igit̄ q̄to minus aliquid dependet tanto ē p̄fectius. sed notitiā p̄ncipioꝝ ininus dependet q̄ notitiā cōclusionis. ergo r̄c. minor p̄. q̄: a quecūq̄ depēdet notitiā p̄ncipioꝝ dependet notitiā conclusionis. r̄ non eōuerso. quare r̄c. C̄ Item humanus intellectus nō p̄t p̄mis p̄ncipijs dissentire. ergo r̄c. r̄ p̄na r̄ āns colligit a p̄bo secundū r̄ p̄mo h̄ius. C̄ In ista questione p̄mo premittent̄ q̄dam. Sc̄do ponent̄ p̄clusiones. Tercio videbit̄ difficultas vltimi argumenti ad partem affirmatiuam.

Quantū ad p̄m sit hec distinctio p̄a. P̄ncipioꝝ quedam sunt p̄na r̄ q̄dam non prima. Exemplū p̄mi. sicut de quoz dicit eē vel nō eē. Exemplū sc̄di. sicut de puncto ad punctum rectam ducere contingit. C̄ Sc̄da distinctio. p̄ncipioꝝ particulariū alicuius p̄lone dem̄strate quedā sūt p̄missis p̄ quas illa p̄lone imēdiatē d̄ monstrat quedam v̄o sunt sicut illa a quibus illa conclusio imēdiatē r̄ remote dependet. exemplū sicut triangulū h̄f tres imēdiatē depēdet ex triangulū h̄f angulū extrinsecum. imēdiatē vero r̄ remote ex p̄ncipijs q̄bus prima p̄positio geometrie dem̄stratur. C̄ Tercia distinctio. p̄ncipioꝝ dem̄strationis quedam ex contingentibus terminis cōponuntur cum subo r̄ passione dem̄strata. quedam vero ex cōtoribus. a quoz notitiā aliquo mō notitiā dependet p̄fisionis. Exemplū p̄mi. vt si dem̄stratur hōiem eē disciplinabilem p̄ hoc q̄ est aial rōnale. Exemplum secundi. sic hoc p̄m. quecūq̄ sunt equalia vni tertio iter se sunt equalia. ad p̄mas passionem geometrie p̄bādā p̄ se p̄currēs. C̄ Quarto nō. q̄ ex multis argui p̄t alicui⁹ singularis nō p̄fectio. p̄mo ex p̄fectione obi c̄ est notitiā. sc̄do ex p̄fectione modi illam acq̄rendi. 3o ex maiori intēctione ipsius. quarto ex adhibibilitate intellectus. q̄nto ex dependentia vel independētia maiori vel minori. Exemplū p̄mi. sicut p̄fectiorem dice remus sc̄iam que de deo h̄f q̄ h̄f de triangulo. notitiā ē que de deo h̄f h̄m q̄ p̄na cā p̄fectior ē illa que de ip̄o habetur h̄m q̄ p̄mus motor: s̄ ipsum eē p̄mā cām r̄ ipsuz eē p̄mū motorem sit reali idēz. Sili sc̄ire hōiez eē disciplinabilem p̄fectius est sc̄ire alijs paribus q̄ sc̄ire hōiem eē r̄hibilem. s̄ homo r̄hibilis r̄ homo disciplinabilis sint p̄uerti b̄iter idē. Exemplū sc̄di. sicut notitiā que de eclipsi lune p̄ causam eius acq̄ritur perfectior est ea que sine causa per sensum habetur. vt cōmuniter p̄. r̄ habetur a cōmentatore loco p̄realligato. per idem ēt aliqua notitiā geometrica aliqua naturali p̄fectior dici posset. Exemplum tertij quartū r̄ quintū simul. sicut intellectus magis huic p̄ncipio ē apt⁹ adherere. quecūq̄ sunt equalia vni 3o r̄c. tanq̄ sibi certior q̄ p̄ cōclusioni geo. Et per idē eius credulitas sine notitiā i tensio: eē p̄t. tale etiam p̄ncipium minus dependens d̄ q̄ p̄dicta conclusio ad hunc sensum q̄ ad h̄sio sine credulitas quam d̄ intellectus habere circa predictum p̄ncipiū ex paucioribus notitijs sine adhesionibus depēdentia h̄z. inter omnia autem illa nihil est a quo t̄m sit sumenda singularis notitiē perfectio sicut ab obiecto ipsius formaliter sūpro. perfectior. n. eēt notitiā que de deo haberetur etiam a posteriori procedendo q̄ que de triangulo habetur. s̄ h̄a modo sit sc̄iam acq̄rendi perfectiori acquisita. Et hoc v̄f assentire Arist. in decimo de animalibus cum dicit. magis .n. concupiscimus sc̄ire modicūz de rebus honorabilibus r̄ altis etiam si topice illud sc̄iamus. q̄ sc̄ire multum r̄ per certitudinem de rebus minus honorabilibus. hoc. n. habet nobilitatem ex se. illud vero ex modo r̄ qualitate. cum igitur perfectio notitiē que ex p̄fectione sui obi acq̄rit̄ sit tāq̄ ab intrinseco sumpta. que vero ex p̄fectione modi

tanq̄ ab extrinseco. vt v̄ ex verbis predictis. sequitur int̄
tūm. D̄f noranter obo formaliter sumpto. qm̄ cognoscere
deum eē p̄mā cāz p̄fectus est q̄ scire deū eē motorē p̄mū
t̄z v̄trobz sit oboi reat̄ idem. sed nō formaliter. eo q̄ ab
intrinsecō rōne distinguunt̄. ¶ Preter oīa noiata. aliud ē a
quo alicui scie totalis perfectio sumi p̄ncipaliter d̄z. s̄. h̄is
vitimus & intrinsecus eiusdem scie. sicut dixi in q̄nibus p̄
mi de anima. de isto aut̄ nihil intendimus ad p̄s. cūz h̄ de
notitia aliqua singulari loq̄mur. non aut̄ de aliquo aggrega
to ex notitijs pluribus ad vnum finem attributionē habēn
tibus. sicut eēt medicina vel nālis p̄bia. ¶ Ex p̄dictis infer
tur q̄ ex modis alijs p̄mo non sufficienter infer̄ perfectio
simpl̄ maior notitiē: t̄z inferri possit eē maior s̄m quō. p̄.
q̄: ex altera parte possit alterius notitiē p̄fectio ab obo sum
pta plus excedere p̄fectionem illius notitiē. q̄ eē oēverso ex
aliquo alioz modoz. quare &c. ¶ Sequit̄ v̄terius q̄ vbi
aliqui istoz modoz ad p̄fectionem. a. notitiē plus p̄currāt
q̄ ad. b. & aliqui contra. illa absolute p̄fectio: erit appellā
da ad quā circa argūtes eius p̄fectionem potentius inde
monstrando p̄currunt. vbi inequaliter p̄currant. vbi vero
equaliter tunc eque p̄fecte dicerent̄. ¶ Sed aliquis dubi
taret h̄ predicta. nam v̄ sequi notitiā quam habes de eo
eē infinite p̄fectam. quod est impole. p̄batur p̄na. q̄: illius
scie infinite p̄fectum est oboi. s̄. deus. cum igitur scie p̄se
ctio p̄ncipalr̄ sumatur ab obiecto. vt dictum fuit. sequit̄ in
tentum. ¶ R̄s̄idetur negando p̄nāz. Ad p̄bationem simi
liter negat̄ p̄na. t̄z. n. scie p̄fectio p̄ncipaliter ab obo sumat̄.
nō t̄n simpliciter attendit̄ eius p̄fectio penes p̄fectionēz
obi. q̄: ex alia parte sunt circūstantie argūtes ipsius imp
fectionem. v̄z. dependentia. & modus acquirēdi sciaz hu
mani intellectus. Conceditur t̄n aliquam sciam de deo esse
infinite p̄fectam. s̄. illam quam ipse h̄z de seipso.

Quantū ad 2^m sit p̄lo p̄ma. q̄ms merito certitu
dinis & minoris dependentie notitia scie
tificā p̄ncipioz p̄moz vel valde cōiuz sit p̄fectio: notitia s̄z
quid appellanda notitijs specialibus p̄clonum. absolute t̄n
eisdēz imperfectio: dici d̄z. ¶ Prima pars p̄clusionis ar. sic.
p̄moz p̄ncipioz notitia certioz ē: & minus dependens noti
tia sp̄alium p̄clusionum. ergo &c. t̄z p̄na ex v̄ltimo notato.
& p̄ma pars asita patuit in questione p̄cedenti. 2° vero d̄
se nota. est. nam a quoctiq̄z notitia dependet p̄ncipiorū cō
muniū ab eodem dependet notitia specialis conclusōis:
& nō eontra. ergo &c. assumptum p̄. cum notitia scientifi
ca talium p̄ncipioz sit ex simplicis suoz terminoz app̄hēsi
ne dependens. simul cum lumine intellectus agentis & na
turali inclinatione intellectus ad eis statim assentiendum. &
ab oibus his etiam notitia conclusōnū dependet. vt p̄z de
se. & habetur de mente cōmen. 3° de anima. cōmento. 36.
& v̄terius a notitia scientifiā p̄ncipioz siue cōiū siue par
ticularium. quare &c. ¶ Sc̄da pars cōclusionis argui pōt
per rōnes ad partem negatiuā. & p̄sertim p̄ sc̄dam sil̄ cum
eius p̄firmatione. & per v̄ltimā. Memini. n. d̄z rōnabile ap
parere q̄ notitia quam puer addiscens h̄z in p̄n^o valde faci
lem & modicam: sit absolute p̄fectio: notitia scientifiā con
clusōnum quam studio & labore in p̄cessu longi temporis
acquirat. ¶ Preterea scire in v̄li est quoddam scire in po
tentia. scire conclusiones sciaz sp̄ales est scire in actu. quod
ceteris paribus est p̄fectius. vt p̄z. quare scire per p̄n^o cō
muniā t̄n erit imperfectius. t̄z p̄na. & ahs v̄ colligi p̄mo
buis. ¶ Preterea notitia scientifiā cōclusionūz sit ex no
titia p̄ncipioz cōiū. tanq̄ ex remota quadam dispositiōe
qua disponitur intellectus ad notitiā illarū conclusōnum
acquirendam. ergo ē p̄fectio absolute d̄noianda. ¶ Se
cunda p̄clusio v̄t plurimū notitia p̄ncipij particularis alicu
ius scie eē notitijs cōclusionum absolute imperfectio: ap
pellanda pōt p̄bari vt p̄cedens. nam v̄t plurimū notitia
talīs p̄ncipij est per terminos cōiores. p̄ quos confusio: ha
betur notitia q̄ per sp̄ales terminos conclusōnum. habet̄
etiam quedam diminuta cognitio: & valde facilis. que ē via
in aliarū p̄fectionū acquisitiō. quare &c. ¶ Dico no
tanter v̄t plurimū. q̄ vt inconueniret ex a p̄ncipio imme
diatē probari. b. conclusōnem a priori. nullo alio concurrē

te p̄ncipio q̄. a. & a. non eē per cōiora q̄. b. quare tunc no
titia. a. poterit eē p̄fectior. ¶ Sc̄do potest p̄lo patere idē
ctine. illius. n. p̄ncipij geometriē. de puncto ad punctū cō
tingit rectam lineam ducere. notitia scientifiā est diminuta
& imperfecta quedam notitia respectu notitiē p̄clusionum
que sequunt̄. vt satis patere pōt p̄siderati. & sic de alijs v̄
dicendum. ¶ Sed h̄ aliquis instaret. q̄ ex p̄dicto p̄ncipio
p̄ma declaratur p̄o geo^o a priori. p̄cedendo. & per simpli
citer notiora. quare eius notitia p̄fectio: dicit d̄z. Et sic arg.
de illo. ita de quoz alio p̄ncipio particulari scie argui pōt.
¶ Ad hoc r̄s̄idetur. q̄ p̄ma p̄o geo^o non solum per illud
p̄n^o declaratur. sed alia concurrunt p̄ncipia. sicut circa datū
punctum q̄ t̄libet p̄ctum occupando circulum designa
re contingit: linee ducte a centro ad circūferentiā eiusdē cir
culi sunt aequales. & quocūq̄z sunt equalia vni 3° inter se sūt
equalia. Quare h̄ p̄babilit̄ diceret̄. q̄ nō sequit̄ vt illius
p̄ncipij. de puncto ad punctum. &c. notitia p̄fectio: abso
lute sit notitia p̄me p̄clusionis. sed q̄ oīum illoz p̄ncipioz
ex quibus illa p̄positio dem̄stratur notitiē simul aggregate
vnam p̄stituant notitiā absolute p̄fectiozem. Et si ar
guitur h̄ sic. talis notitia ex illis notitijs aggregata p̄fectio: ē
absolute notitia p̄me p̄clusionis. & per idem notitia prime q̄
notitia secunde. & sic deinceps. sed quicqd̄ ē p̄fectio: p̄se
ctus ē etiam p̄fectius minus p̄fecto. quare p̄cedendum
erit q̄ notitia illoz p̄ncipioz simul erit oibus notitijs p̄clu
sionum que in geometria habent̄ p̄fectio: quod tamen
nemo p̄cederet. ¶ R̄s̄idetur q̄ argumentūz concluderet
vbi ex notitia vniū cōclusionis superaddita notitiē alteri
conclusōis nō fieret vnum aggregatum intensiue p̄se
ctius. sed hoc in p̄posito nō contingit. Quāvis. n. ex duab^o
distinctis notitijs diuersarū cōclusionum non fiat notitia
simpliciter vna. aggregatum t̄n ex his dici potest intensiue
p̄fectio: notitia q̄ aliqua illarūz per se. quare &c. ¶ Ter
tia conclusio. cuiuscūq̄z dem̄strationis p̄pter quid: p̄missa
p̄p̄riam eēntialem & imediatam cām conclusōis includat̄.
notitia p̄missaz p̄fectio: est absolute notitia conclusōis:
que per eandem cām solum acquiratur. p̄z. q̄ tunc de effe
ctu notitia h̄r̄ distincta. In genere vero notitiē distincte & p̄
cām p̄p̄riam p̄missaz notitia v̄t esse p̄fectio: ¶ Cōtra
conclusōnem instatur. quia vbi per notitiāz m̄ae de re na
turali notitia acquirat̄: videtur notitiā illius esse imperfe
ctiozem. sicut etiam m̄a ipsius propria multo est imperfe
ctio: illa re naturali. ¶ Sc̄do. q̄ vbi per efficientem causaz
p̄cedatur ad dem̄strationē cāe finalis. sicut cūz ex am
bulatione sanitas dem̄stratur. notitia p̄missarū non
erit p̄fectio: notitia conclusōis. sed potius eontra. sicut
etiam finalis causa p̄fectio: est efficiente. q̄re &c. ¶ Ad
p̄imum d̄f q̄ h̄z res nālis sit sua m̄a p̄fectio: q̄ tamē per
notitiā siue materie non acquiratur notitia illius rei natura
lis. nisi s̄m q̄ in potentia fuerit & quo ad eē diminutum ip
sius. non autem quo ad esse p̄fectus. hinc est q̄ notitia il
lius cause p̄fectio: absolute dici potest q̄ notitia illius rei
naturalis ex notitia illius cause p̄ueniens. ¶ Ad sc̄dm si
militer d̄f q̄ h̄z finalis causa saltem v̄ltimata sic efficiente p̄
fectio: comparatum efficiēti vt est effectus ab ea p̄one
niens. & non vt causa ipsius. cognosci pōt notitia q̄dā imp
fectio: q̄ sit notitia efficiētis cāe. Quā notitia illi^o finalis cāe
q̄ per notitiā efficiētis acq̄rit̄ nō h̄r̄ de ipsa vt cā ē. h̄z vt esse
ctus. ¶ Quarta p̄lo. aliq̄ notitia q̄ ē. quibet notitia p̄pter
qd̄ ē p̄fectio: p̄bat. q̄ vbi aliq̄s cognitio: h̄eat de deo ita
p̄fectā sicut ē p̄se ab intellectu h̄mano h̄ri. & p̄ eā in notitiā
suoz effectū deueniret illa notitia eēt quacūq̄z notitia p̄o
pter qd̄ alicui^o effect^o p̄fectio: vt sanz p̄z. & t̄n eēt notitia q̄.
cūz deus p̄ eāz cognosci nō possit. ¶ Forte diceret̄ q̄ h̄z no
titia q̄ ē. qua h̄man^o intellectus deū eē cognoscit sit notitijs in
ferioz effectū p̄fectio: de ipso t̄n deo notitia q̄dāz p̄pter
qd̄ h̄ri pōt p̄fectio: p̄ma. v̄z. notitia acq̄sita per dem̄strationē
qua de ipō dem̄strat̄ eē actū purissimū. per hoc qd̄ ē cā p̄i
ma. erit enī p̄dicta notitia p̄pter qd̄ siue a p̄ozi simpli. cum
deū eē p̄mā cām sit nā prius q̄ ipm̄ eē actū purissimū. sic
etiā pri^o ē ipsū eē p̄p̄ actū q̄ eē motore p̄mū. q̄re v̄t q̄
absolute d̄dm erit aliquā notitiā p̄pter qd̄. eē q̄ h̄z notitia q̄.

perfectio:em. **C**hęc rñsio non remouet pñones. pñesso .n. grā argumenti qđ demřabile sit demřatione ppter qđ deum eē purissimū actum per ipm eē cām pñaz. cuius tñ oppositū quidam alij senserunt. vey eēt illam notitiā propter qđ pfectio:ez eē notitiā qđ est. de deo qua absolute scitur: erit ad aliqd pñum deuenire quod de deo pbari non pōt per aliquod pñca tū tanqđ a priori. ppter qđ. ali enī eēt in infinitū pñessio in talibus pñcatis. Sit igitur grā exē pli hoc pñcatū pñca cā. t tunc pñr dōm erit qđ notitiā qua hominans intellectus cognoscit eum eē pñā cām ē qđ. neqđ potest cognoscere deū eē pñaz cām cognitione ppter qđ. t ipsa est pfectio: qđ aliqua notitiā ppter qđ. sine dei. sine al terius. vt pñ. posito qđ quis ita perfecte cognoscat deū eē pñaz cām sicut ab humano intellectu comprehendī pōt. qđre tē. t sic absolute stabit veritas pñcōis. **Q**uinta pñclusio. pbabiliter dici pōt. qđ vbi ex effectu pñuo ad cām pñiam demřatione pñcedat notitiā pñmissaz sit notitiā pñcōis per fectio: qñis etiā oppo^m pbabiliter dici possit. pñima ps pōt suaderi. qđ notitiā cāe que per notitiā pñij effectus acquirē ē confusa sicut ē cognitio effectus. quare vtraqđ exi stente cōfusa. pfectio: eē vř illa per quam alia acquirē. pñer tim cum ambe notitiē sint per terminos eque cōes t con uertibiles. sicut qñ per passiōē pñcedit ad demřationē sue cause immediate. scđa pars pōt sic suaderi. p eternitatē mo tus tanqđ per effectum pñiū demřatur deus eē sine pñiū motore eē. notitiā tñ illius pñcōis perfectio: vř qđ notitiā pñ missarum. vt pñ. t idem de quoz effectu dōm vñ. qđ lz pñsibile sine disciplinabile demřetur eius cā. s. aial rationale grā exēmpli. vř tñ notitiā aialis rōnalis vt sic pfectio:ez eē notitiā rñsibilis sine disciplinabilis sñm qđ tale. **P**ossit ta men b aliquis dicere qđ lz pñcederet de notitiā dei que p no titiam eternitatis motus acquirē qđ ipsa sit pfectio: illa. nō tñ sic de notitiā aialis rōnalis t notitiā disciplinabilis pñcedi de bet. nam disciplinabile t aial rōnale realr inuicem conuer tunt quod non pñtingit de eternitate motus t motore pñmo lz forte ad terminos cōuertibiles aliquo mō demū reduci possit. **I**tem disciplinabile dicit passiōem formaliter i berentem al rōnali. eternitas vō motus non est actus deo inherens. cum in deo non sit aliquid ab eo realr distinctuz. quare tē. Teneat rñdens partem que ei magis placet.

Quantum ad 3^m ar. qđ intellect⁹ pōt pñis pñ cipijs dissentire. pñimo. qđ eoz notitiā ex alia notitiā dependet. quare sicut ex ista cā pōt cō clusionibus dissentire ita ē pñcipijs primis. assumptuz pñ. cum eoz notitiā complexa ex incomplexis notitijs suoz ter minoz sit dependens. quare tē. **S**ecdo. pñma pñā demō strari pñt. ergo tē. tñ cñz nñbit sit demřabile qñ aliquo mō dubitari possit. assumptuz pñatur. primoz pñcipioz aliqua est cā per se. ex qualz autem per se cā pōt effect⁹ de monstrari. ergo tē. assumptū pñat. qđ prima pñcipia i i tellectu possibili fundant tanqđ i subo t causa eoz materia li: ab intellectu t agente dependent tanqđ ab efficiente. qua re tē. **D**iceretur forte sicut ē dōm. qđ lz pñpñes ille qđ pñ ma pñā appellatur ab intellectu poli t agente realiter de ppendeant. significata tñ ipsaz nō dependent ab eis. certuz .n. ē quodlz ens eē vel nō eē. similiter omne totum eē ma tis sua parte. non depēdet ab intellectu. **S**ed lz respon sio vera sit adhuc vř stare ar^m. qđ vtriusqđ illoz significato rum deus ē cā. cuz ipse sit cā cuiuslibet alteri⁹ entis vt cō muniter cōcedit. quare ex deo saltē tanqđ ex remota cā po terit vtrūqđ illoz pñcipioz demřari. **T**ertio si intellect⁹ nō possit pñcipijs primis dissentire tunc nō eēt potentia li bera. pñis vř falsam. cum sit potētia abstracta. tñ pñā cum necessario pñcipijs primis assentiret. **Q**uarto antiqui multi de primo pñcipio dubitarerit t sibi dissenserunt vt pñ. 4° meta. quare tē. **I**n oppositum tñ est pñs. vt ar guebatur pñus. **P**ro responsione sit b distinctio. pñā qđ dam sunt omnino prima. quedam vero nō prima. Exē m plum primi. sicut quodlz est vel nō ē. nō pñtingit ides simul eē t non esse. Exēmplum scđi sicut omne totum ē mal⁹ sua parte. si ab equalibus equalia demas remanētia sūt eālia.

Et alia pñā sine prima sine non pñma sunt duplicia. Nam qđ dam sunt mentalia. qđdam vō vocalia aut scripta. **P**rima pñclo. pñcipijs non oīno primis pōt intellectus dissentire. pñ. qđ pōt aliqua rō psuasua in oppositū adduci. rōne cui⁹ talibus pñcipijs poterit dissentire. quare tē. **S**ecda con clusio pñcipijs mentalibus oīo primis nō pōt intellectus dissentire. pñatur. qđ intellectus nāliter ē inclinatus ad illas pñme assentienduz. nec ad assensum eoz requirit aliqua rō vel discursus. sed ex solo lumine intellectus agētis statim mo uetur intellectus ad eis assentiendū. ergo tē. tñ pñā. qđ si i tellectus possit eis dissentire. hoc eēt vel ppter defectū rō nis que requirit p assensu eoz. vř defectu alterius cāe que requirit eē preter intellectum agentē. t nālem inclinacōē intellectus possibilis. t debitam locacōē pñā^m termino rum cōponentuz illud pñcipiū. t assumptū vř manifestū t qđne pñcedēti. t de mēte cōmē. 3. de anima. t inconcēsis in isto pñmo. **E**x pñcōne inferitur qđ intellectus nō pōt op positio pñcipioz pñmoz mētalium assentire. pñ. ex pñclusioe. pñatur etiam rōne. illi nō pōt intellectus assentire qđ non pōt capi ab intellectu. s; intellectus humanus oppo. pñci pioz primoz cape non pōt. ergo tē. maloz de se pñ. t mi nor sñr. non. n. intellectus cape pōt qđ idē simul sit t nō sit. quare tē. **T**ertia pñclo. intellectus humanus nō pōt dis sentire primis pñcipijs vocalibus vel scriptis debite itel lectis. pñ. sicut pñcedens. **M**otanter dñ debite intellectis. qđ vbi quis male intelligeret pñā oīo pñā. t in mēte sua subor dinaret vni falso. itaret vt illa dissentiret. qñis possit aliqđ t rationabilr dicere qđ tūc ille nō dissentiret pñcipio voca li. s; dissentiret pñōm mētalium quam intellet⁹ sibi format au dita illa propositione vocali. quare tē. **A**d rōnes que ad ducunt in oppositū rñdetur. **A**d pñmaz negando pñaz. neqđ ē simile d pñcōibus t pñcipijs. pñcōnes. n. non solū dependēt ex simplicibus terminis ipas componētibz. s; etiam assensus eaz ex assensu dependet aliaz pñpñum pō rum ipis pñcōibus. notitiā vō primoz pñcipioz. i. ap prehenso cōplexa ex apphensionibus simplicibus suoz: terminoz depēdentiam lz. s; eorum assensus nō ex assen su alterius dpēdet cum intellectus de se sit natus immediate sibi assentire. neqđ aliud manifestum habere possit quo eis assentiat. quare tē. **A**d 2^m dici possit sicut sibi rñdeba tur. **A**d rōnez in oppositū pbabilr dici pōt. qđ lz signū illius pñpñis hēat cām p se. nō tñ per illam demřari pōt. qñ ē oīo p se notum. **U**el alr dici pōt. qđ signū illius pñ pñis nō ē aliquod ens. quare nō opz vt hēat cām. nulluz. n. ens vř eē qđ quodlz ens sit vř non sit. quare tē. **A**d ter tiaz pñcedit pñis t pñā. non solū de pñcipijs primis quin etiam de pñcōibus. **E**t in hoc differt intellectus a volunta te. Si. n. ad aliquam pñclusionē rōnes sufficētes adducunt deductis rōmbz in sñm t alijs quibusq; impedimē tis. intellectus debite aduertēs t inuicē comparans pñmis sas pñcōni nō poterit pñmissis assentire quin etiam assentiat conclusioni. sicut graue sursum exis dimissum nature sue t oībz impedimētis dductis non pōt non moueri deor sum. **A**d vltimam dñ qđ antiqui dissenserunt ore s; non corde. vel dissenserunt pñpñitioni mentali quam formabat eoz intellectus male itellecto pñā vocali dñ sibi pñferebat.

Ad rationes pñcipales. **A**d alias que ad ducunt ad partē negatiuā dici pōt vna rñsione qđ verum concludunt loquendo de pñci pijs cōibus. **T**erum qđ etiam adduci pñt ad pbandū ides de pñmissis. t qđ in eis aliquid falsitatis cōtinetur. ideo ad illas rñdebo. **A**d pñmam dñ primo nō vř eē vey qđ no titiā qđ sit imperfectio: nō pñ quid. quin imo aliqua qđ est qđ lz ppter quid. ē pfectio: vt patuit in scđo articulo. **A**d cōmēntatorē diceret ipm voluisse qđ vbi de eadē pñclusioe notitiā qđ. t nō ppter qđ. haberi possit nō ppter quid est pfectio:z. Si. n. lunā eē eclipsabilē p eius cām immediatā co gnoscā. pfectionē hēo notitiā. qđ si solū sciat a me. qđ ē me diante suba. vt pñ. cū hoc tñ stat notitiā aliqua. qđ est. certa notitiā pñ qđ. alteri⁹ rei eē pfectio:z. sic notitiā qua scit deū eē pfectio: ē qđ notitiā qđ scis lunā eclipsabilē eē per ei⁹ cām. **A**d scđam rōnez dñ qđ rō pñcludit p pñma pñcōne posita

in articulo scdo quo ad scdam partem ipsius. **C** Silr dr ad pfirmatione. Quidam tn tenentes oppositu dicunt q duplex est coitas. quedā ē coitas pdicationis. qdam vō cālitatis. q pñr dñt q minus cōe coitate pdicationis ē pfectius vt argumentū pbat: s; minus cōe coitate cālitatis non ē pfectius. imo imperfectius. Dens. n. ē cōmunitissimū coitate cālitatis. q tn est pfectissimū. silr corpora celestia sunt his inferioribus in causando coiora. que tn sunt magis pfecta. q sic contingit vt dñt de pncipijs coibus. qm eorum notitia ad multas pclusionum notitias effectiue pcurrit. ad quas tn conclusiones non concurrunt. quare ipsoꝝ notitia pfectior: eē debet. **C** Ad pfirmatione vō dñt q dupliciter dicitur distincta notitia. vno mō distinctione obiecti. alio modo distinctione modi pcedendi. p̄mo mō notitia conclusio nis est distinctio: notitia pncipioꝝ. cum sit de obiecto distinctior. Scdo mō nō pncipioꝝ ē distinctior. cum sibi distinctius sine discursu assentiat intellectus. q ppter hoc volunt q pfectior sit nō pncipioꝝ. S; h̄ hoc instat. nam ex rñsioe p̄ma sequit notitiam pncipioꝝ simul eē pfectiorē q impfectorē notitia p̄lonis. quod implicat pdictionem. p̄na p̄batur. pncipia cōta sunt p̄lonibus coiora nō solū coitate cālitatis. s; etiam coitate pdicationis. cu; igit vt ipsi concedūt coiora cōmunitate pdicationis sunt impfectora: q coiora cōmunitate cālitatis sunt pfectiora: sequit notitiā pncipioꝝ cōmunitū simul eē notitia p̄lonum pfectiorē q impfectorē. **C** Preterea p̄cesso istis grā argumētū q notitia pncipioꝝ actiue pcurrat ad notitias p̄lonū pducendas. qd tn multi q rōnabiliter negant. dñtes eam solum pcurrere dispositiue. talis tn notitia nō pncipalr s; solum instrumētalr actiue pcurrit. quare non oportebit ex hoc concludere vt sit pfectior. Ad plures. n. effectus pducēdos pcurrit motus celestis q̄ hō. ex hoc tn non sequitur vt motus celestis sit hoie pfectior. imo neq; celum circūscripta intelligentia ē hoie pfectius vt quidam volunt. l; ad plures effectus nō tāq; purum instrumētale agens pcurrere videat. **C** Preterea cā p̄lor: que est cā minus vlr pfectior: debet in se alias causas virtualr cōtinere. sic autem non ē de notitia pncipioꝝ. ad notitiam. n. pclusionum pcurrunt intellectus agens. q possibilib. q discursus ipsius. nullum aut horum virtualr continet nō pncipioꝝ cōmū. vt p̄. quare q̄. **C** Ad elr igit erit dicere notitiā pncipioꝝ fore quādam motam dispositionem. q disponit intellectus ad notitias vltiores acquirendas. q̄ dicere ipsam eē cām actiuam vltim. **C** Contra scdam rñsionem arguit. q: distinctio obi non minus fac ad nō pfectionem. q̄ distinctio modi pcedendi sine adhesionis intellectus. imo magis vlr facere vt ex supradictis p̄. quare p̄cedi d; notitiam conclusionis. que ē de obo magis distinctio. q̄ nō intellectus magis adhereat pncipioꝝ. esse alijs paribus notitia pncipioꝝ absolute pfectiorē. l; p̄cedi possit econtra notitiam pncipioꝝ eē pfectiorē scdm qd. s. merito certitudinis. q̄ idē p̄cedentie. vt dictum fuit in conclusionē p̄ma. **C** Ad tertiam rōnem dr q pbat scdam partem prime conclusionis. Sed q̄ ita argui pōt de nō pmissarum demfationis ppter quid. q̄ eēt contra tertiam conclusionem. ideo rñdet q̄ maior non est vlr vera. Illud. n. solum est vlr de fine pncipali. non aut de fine scdario. nūc autem notitia cōclonum nō ē primarius sed scdarius finis nō pmissar. sed copulatio intellectus agentis nobiscus si ne felicitas erit vltimus finis. q̄ talis p̄cedit eē pfectior nō pmissar. non etiam est oimoda similitudo de pncipijs demfationis respectu p̄lonis. q̄ pncipijs diffōnis respectu sp̄ci. pncipia enī demfationis in notitiam conclusiois ordinant in genere cause efficientis. vt cōmunitur dñt. pncipia vero diffinitiva in sp̄m ordinant tanq; pncipia formalia ipsius. genus enim q̄ dñta sunt forme sp̄ci. vt cōmunitur dicitur solet. quare q̄. **C** Ad quartā rōnem l; dicat ipsā arguere p determinatis in questione. quidam tn tenentes oppositum dñt q bene. q̄ intellectus nō quietat in notitia p̄lonis quando fuerit demfata. sed getat cum. a nō illius p̄clusionis tā acquisita fiat resolutio vsq; ad pncipia ad se nota. q̄ h̄ bec rñsio vera sit. adhuc tn restabit dubium pncipale. s. in quo magis getabit absolute intellectus de rebus

dubitabilibus. s. an in sola notitia pncipioꝝ. an i notitia p̄lonum que per illa pncipia fuerit acquisita. q̄ certe dicendum ē q̄ magis in notitia conclusionum. quare ipsa erit pfectior. **C** Ad vltimam silr dr q̄ concludit p de terminatis in questione. Dico tn hic q̄ nō frustra quereret intellectus minorem pfectionem l; in se quādam aliam contineret maiorem. quare q̄. **C** Ad rōnes que sūt p parte affirmatiua. **C** Ad primam dr maiorem non eē vlr veram. q̄ presertim in causis formalibus. cum enim hō aīam q̄ corpus aīam eētialr ordinent. aīal nāliter est homine p̄us. q̄ ipso imperfectius. q̄ silr est dicendū de corpore aīato respectu aīalis. q̄ idem in pposito contingit. p̄cesso enī gratia argumenti q̄ notitie p̄dicte inuicem eētialiter ordinantur. se h̄nt sicut notitie coiores q̄ minus cōes. quare q̄. **C** Ad scdam dr q̄ concludit notitiam pncipioꝝ pfectiorē: dici posse vt sic. siue scdm quid. **C** Ut dicit conclusio prima. non tamen simplr. non enī vlr est ea que minus dependēt ab solute eē pfectiora. nā mā prima compositi minus ē dependens q̄ ipsum compositum. cum compositum ab eē māe dependeat. q̄ non econverso. q̄ tn mā non absolute est pfectior: cōposito. sed imperfectior: ipso. **C** Ad vltimam p̄cesso ante negāda ē p̄na. vt ex p̄dictis p̄. **C** Et sic ē finis q̄onis. **C** Restabit vt in illa mā declaret penes quid habet attendi pfectio scie. nā non enī penes oīm. vt arguit in q̄one. q̄ tunc scia humana de deo eēt infinite perfecta. **C** Itē scia de effectis sine cā eēt eque perfecta sicut cum cā. Itē q̄ penes modum pcedendi vel declarandi. q̄ tunc p̄clo mathe matica pfectius sciret q̄ p̄clo metaphysica. quod vlr falsum. sequeret enim vltierus metaphysica eē minus pfectam geo. Itē q̄ penes perfectionē potentie cognoscitiue. tūc. n. omnes notitie scientificē eēt eque pfecte. Itē q̄ penes eētialem perfectionem eius s̄m q̄ ē res pdicamēti. q̄ cum omnes sint in eadē sp̄e qualitatē eēt oēs eque pfecte. Itē q̄ penes maiorem idēpendētiam. vel fictionē. vlr intensionem: vel adhesionem intellectus. vt p̄ i questione. h̄ est locus considerationis subtilis.

C Nos autem dicimus neq; omnem scientiam demonstratiuam esse sed immediatorum indēmōstrabilem q̄. **Questio. xvii.**

Veritur 17. vtrū notitia demōstratiua debeat resolui vsq; ad pncipia prima. **Q**d non arguit. q̄ si sic. fieret resolutio vsq; in dignitatem primā. cum autem primā dignitas in notitiam entis resoluat. ens vero in primam cām. cum ipsa sit ens primū. sequit q̄ nō poterit aliqua notitia demfatiua haberi nō concurrentē notitia p̄me cause. quod vlr falsum. geo. n. pōt suar p̄lonū notitiam habere. l; nihil de deo consideret.

In oppositum est arist. in textu. **C** In ista q̄one recitabunt primo q̄dam modi rñdendi q̄ntum ad difficultatē argumētū pncipalis. q̄ arguet h̄ ipsos. **C** Scdo ponet aliū modū respōdendi. **C** Tertio breuiter rñdebitur ad questum.

Quantū ad p̄mū dixerunt qdā q̄ p̄clones in pmissas resoluant. p̄misse in supponēs. supponēs in cōes ai p̄ceptioēs seu dignitates. q̄ tandē in illam dignitatē. quod h̄ ens ē vel nō ē. illa vō dignitas in ens incōplexū q̄ transcendēt sumptū reduci h̄. sup quo ipsa fundat ens at in ens p̄m reduci h̄. qd ē p̄ia cā. **C** Ex q̄ i ferē q̄ nihil pōt simplr sciri ignorato ente p̄mo. q̄ vel p̄ns geo. n̄ ignorat p̄m ens nō h̄ sciaz simplr. q̄ h̄ vlr velle cōmen. 7. meta. dicēs q̄ nō pōt sciri h̄ qditas sube p̄cularitē demfatiue ignorata p̄ia cā. **C** Dñt tn q̄ nō opz q̄liter cū q; p̄mā cā; cognoscē. s; ipsi sufficē cognoscē q̄ ē. siue q̄ ē tal' effect' cā. **C** Dicerēt tn isti ad formā vltimē rōnis q̄ l; notitia primi pncipij tandē in notitiā p̄ie cāe resoluat. nō sequit vltimū p̄mū pncipiū complexū demfēt. **C** Ad ista opi nionē istā ar. p̄bādo q̄ ens cōmunitur in quod resoluit illd pncipiū. quod h̄ est vel non est. non resoluitur in causā primā resolutione pertinente ad demfationē de q̄ loquitur

Questio XVII.

hic primo sic. ois resolutio q̄ fit via nostre notitie distincte est in aliquid absolute prius. sed nō prior: est prima causa q̄ ens. ergo ens in primam cāz resoluī nō d̄z. ita vt notitia entis in notitiam prime cāe sit resoluenda. maior de se p̄z. minor probat. qz si p̄ia cā sit prior: ente. et oē prius stat eē sine suo posteriori absqz cōtradictōe. tunc stabit deum eē nullo ente exite. qd̄ ip̄icat cōtradictōe. **C**onfirmat. p̄ Ari. in predicamentis. vbi dicit qz prius est illud a quo nō p̄ueritur subsistendi p̄ia: sed seq̄. prima cā est. ergo ens ē. et nō eōuerso. nisi gratia materie. ergo p̄ia cā nō est prior: ente. **S**ecūdo arg. sic ois resolutio p̄ viā demonstratiōis est in aliquid nobis notius: sed prima cā nō est notior: ente. ergo nō ē. maior: p̄z ex dictis de mente Ari. minor: p̄bat. intellectus nō p̄t intelligere nisi intelligat ens. cū ens sit obz ad equatū intellectus de mēte aut. in metaphysica sua. s̄ intellectus p̄t intelligere nō intelligēdo primā cām. qz de nō a nobis intelligit nisi difficulter et reflexe p̄ cognitiōe effectus. Dic̄ et p̄s primo in meta. qz intellectus n̄ se h̄z ad māifestissimā in nā sicut oculus nocte ad lucē d̄ct. quare p̄ia cā nō erit notior ente. **T**ertio ar. sic sic se h̄z ens ad primā cāz. ita illud principū quodlz est vel nō est. ad primā cāz eē: s̄ ens nō est primū in cōplexū: s̄ p̄ia cā p̄ opinionē. ergo quodlz est vel nō est nō erit principū cōplexū: s̄ p̄ia cā est. maior p̄z a s̄li. p̄s t̄ est falsum. vt p̄z de mēte p̄metatoris. tertio de aia. **P**robat̄ ē rōne. qz primū p̄plexū siue dignitas prima ē p̄pō idēmfabilis. et maria p̄pō quā necē ē quēz docendū h̄re. et oēs alias p̄cedēs. vt in p̄cedentibus habitum fuit. talis at̄ nō est illa. p̄ia cā est. ergo nō ē. minor: p̄bat. illa n. demsfatur. 8. p̄yfi. **T**ercē cōceptus dei nō ē cōceptus cōs̄simus s̄z sp̄alis. q̄re nō est necē quēlibet docēdū h̄re ip̄am. neqz cōceptus dei alios p̄cedit. qz tūc eēt adēq̄tū obm̄ intellectus. et p̄ p̄s illa p̄pō non est oibus alijs prior. **S**ecūdo modus r̄ndendi quorūdā modernor̄ p̄mittit hāc distinctiōnem. Deū eē primū ens duobus modis intelligi p̄t. vno mō primū p̄mitate eēndi. sc̄do mō primū p̄mitate cognoscēdi. **C**onfir̄ infer̄ hēc p̄cto. deus ē p̄m̄ ens p̄. sed non sc̄do mō. **P**rima pars p̄z s̄m̄ oēs. Sc̄da p̄bat. qz non ōz deū primū cognoscere. vt ex predictis p̄z. **T**ercē p̄cto. ens et dignitates sunt p̄ia principia cognoscēdi. p̄z ex dictis. et iō in demsfatōibus illa p̄io cognoscunt. et his ignoratis d̄ nullo p̄t h̄ri scia. **A**d autē vō p̄metatoris q̄ fundat̄ opinio p̄cedēs. r̄ndent qz verū est qz nō p̄t sciri hēc suba p̄ticularis ignorata p̄ia cā. cū hoc t̄i stat qz possum scire forte eē risibile ignorata p̄ia cā. Ad scire. n. forte simplr. necē ē scire qd̄ est. ex qb̄ est. a quo ē. et p̄pter qd̄ est for. Sed hēc nō p̄fecte sciunt nisi sciat prima cā. Sed ad scire for. eē risibile nō ōz scire a quo est for. vel p̄p̄ qd̄ est for. sed ōz cognoscere qd̄ est de subo et passione. et de subiecto q̄ ē. vt patuit i p̄bemio. S̄ilr̄ dicunt in mathematicis p̄tingere. qz ad sciētiā cognoscendū triangulum absolute regriē cognoscere qd̄ sit. a quo ē. et propter qd̄. Sed hēc nō p̄fecte cognoscunt ignorata prima cā. Ad scire vero triangulū h̄re. 3. angulos illud nō regriē: sed suffic̄ habere p̄cognitiōes subī. et passionis. de qb̄us in p̄bemio dictū fuit. **C**ōtra istū modum instat. et primo p̄tra p̄clonē primā. qz si deus sit primū p̄mitate eēndi. tūc eēt prius ente trāscēdētē sumpto p̄s est falsum. qz tūc valeret illa p̄ia ens est. ergo de est et nō econtra. qd̄ est falsum. p̄ia t̄z per fundamentū suum. **S**ecūdo. sicut se h̄z res ad eē ita ad p̄fecte cognosci. s̄z de est primū ens in eēndo. ergo erit primū in p̄fecte cognoscendo. qd̄ t̄i est s̄ ip̄am. **T**ertio. ex opinione seq̄ qz sic resoluī demōstratiō quia. in priora in cognoscendo qz uis non in eēndo. talis etiā est resolutiō demonstratiōis propter quid s̄m̄ hanc opinionē. et p̄ p̄s in hoc nō d̄nt p̄dicte demōstratiōes. **H**oc t̄i videt̄ p̄tra mentēz Aristō. vbi diffiniēs demōstratiōe simplr̄ dic̄. qz ip̄a est p̄ priora non solūm̄ intelligendo et. **P**er idē argumētū p̄bare tur qz in hoc nō eēt d̄ia inter dialecticū et demōstratorēz. eo qz vterqz resoluēret in priora in cognoscendo t̄m̄. **C**uarto argul̄ vbi dicit qz ad scire forte eē. siue forte absolute regri tur cognitio prime cāe. nō aut̄ ad scire forte eē risibile. p̄tra qz scire forte esse risibilem p̄supponit scire fortem esse. q̄

re nō p̄fecte poterit cognosci fortem esse risibilem nisi p̄fecte sciat fortem esse: sed hoc esse non potest sine cognitio ne cāe prime. ergo per idē for. eē risibilem non p̄fecte cognosci poterit sine cognitione prime cāe. cuius oppositūz ip̄e dicit. **C**onfirmat. ad p̄fectam cognitiōem illius. for. est risibilis. regriē cognitio for. et cognitio risibilis: s̄z ad scire fortem regriē cognitio prime cāe. ergo et. **C**onfirmat. qz sic eē rei simplr̄ vt for. ex omni ḡne cāe depēdentiam h̄z. ita ēt aliqua passio ex quatuor causis in eē dependet et per p̄s nō poterit illius passionis p̄fecta notitia haberi per demōstratiōem simplr̄ et potissimam nisi per omnes etus cās: sed hoc fieri nō poterit ignorata cā prima omnino que est primū efficiens et vltimū finis quare et. **H**oc t̄i men videt̄ p̄tra hanc opinionē.

Quantum Ad 2^m fit primo hęc distinctiō. licet multis modis aliqd̄ dicat̄ alio p̄us vt p̄z p̄ art. in p̄dicamentis. t̄i vt p̄posito spectat̄ duobus modis. accipi p̄t. vno modo sc̄dm̄ cālitatē. Alio mō. qz ē illud a quo nō cōuertit̄ subsistendi p̄ia. **E**xplū p̄m̄. sicut in ā et forma sunt priora cōposito. **E**xplū secūdi. sicut animal dicimus hoīe prius. cū sequat̄. hō est ergo animal ē. et nō eōuerso nisi ḡra m̄e. Talis vō prioritas que inter supius et inferius reperit̄ potius prioritas rōnis qz realis dicit̄ d̄z. **E**adē. n. res ē aīal et hō. et tamē dicimus aīal eē hoīe prius s̄l̄ forte p̄sideratū vt aīal diceremus prius se ip̄o s̄z qz hō p̄s aut̄ cālitatis quatuor modis distingui p̄t. s̄m̄ qz ēt cā in. 4. genera cārū distingui habet. **E**x hac distinctiōe infer tur deū nō esse quoz; alio ente prius sc̄do mō. nō. n. seq̄. suba est. ergo deus est. sed potius eōtra. **T**ercē distinctiō. deū eē cālitate primū alioz duobus mōis intelligi p̄t. vno mō. qz q̄buscunqz individuīs realiter ab eo distinctis deus est prior: sc̄do mō qz absolute oibus prior siue p̄sideratis p̄ modū individui. siue p̄ modū ḡnis. vel sp̄i. **P**rimo mō d̄z p̄cedi. Quodlibet. n. aliud individū ab eo depēdet tanqz a cā efficiēte vel cōseruāte: q̄ t̄i ē depēdētia cāe efficiētis. et tanqz cā finali vltimata. **S**ecūdo vō mō nō ōz cū. c. suba d̄ deo p̄dicat̄ tanqz supius de suo inferiori sit reali ip̄e deus. nō dicere possumus deū eē illa suba cālitate priorē. p̄t aut̄ p̄cedi qz est ip̄a posterior non primo sed secundum prioritatis. eo qz deus vt substantia est se ip̄o prior s̄m̄ qz deus illo modo prioritatis. **S**ed dubium est quid de alijs generibus et speciebus dici debet que de ip̄o non predicantur. nunquid sint eo priora vel posteriora primo vel sc̄dm̄ domodo. Dicitur qz sunt eo priora primo modo. sed sc̄dm̄ do modo neqz priora neqz posteriora dici debent. non. n. sequitur formaliter. animal est ergo deus est. neqz eōtra. **S**ecundo dubitatur. cum in causis efficiētibus et finalibus sit dare causam magis vlem et minus vlem s̄m̄ p̄dicatiōem. nunquid causa efficiens vel finalis cōior ip̄o deo sit dicenda prior vel posterior ip̄o. Dicitur qz primo modo non est prior deo neqz posterior. Est enim idē realiter eūz ip̄o. Sed secundo modo potest dici prior. sicut ip̄e deus s̄m̄ qz motor absolute prior est seip̄o s̄m̄ qz primus motor hoc modo prioritatis. **T**ercia distinctiō. in demōstratiōibus siue in doctrinis fieri resolutiōem in aliqua priora dupliciter intelligi potest. vel in priora in cognoscendo t̄m̄. vel in priora in eēndo. **E**xemplum primū. sicut cōtingit in demōstratiōe quia. **E**xemplum secūdi. sicut in demōstratiōe propter quid. in qua sit resolutiō effectus in suam cāz. **Q**uarta distinctiō qz in talibus fiat resolutiō in priora in eēndo dupliciter contingere p̄t. vno mō in priora ordine cālitatis. alio mō in priora sc̄do mō prioritatis prius dicto. **E**xemplum primū. sicut notitia propter quid compositi in notitiam materie et forme resoluī habet **E**xemplum secūdi. sicut notitia hominis in notitiā animalis resoluītur. **E**t p̄formiter s̄m̄ quādā similitudinē dici p̄t p̄positiōes geometrie in sua primū resoluī eo qz sūt cōiora ip̄is qzuis forte qdā eoz nō se h̄nt sic supius et inferi. **C**uarto distinctiō notitiā intellectiā in aliā notitiā intellectiā resoluī duplici ordine cōtingere p̄t vno modo ex p̄te app̄hēnsiōnis absolute. alio mō ex parte credulitatis. siue adhesionis intellectus. **E**x p̄te app̄hēnsiōis. sicut notitia cōplexi resoluītur

Questio XVII.

In notitiā incōpleri. Ad enī pōt intellectus cōplere apprehendere sic eē vel sic: vt puta hominē eē risibilē. nisi hominem & risibile simpliciter apprehendat. Ex parte adhesionis. sicut conclusiones geometrie in eius principia resoluntur quā intellectus. firmius & certus est aptus illis adherere q̄ p̄clonibus. Ex quo inferit q̄ resolutio qua p̄clones & p̄missis in principia prima resolunt. & tandē in primā dignitatē. & resolutio qua prima dignitas in ens resoluit: nō sūt resolutioes eiusdē rōnis sed diuersarū rōnum. Suppono vterius q̄ tam ex pte apprehensionis q̄ ex pte adhesionis intellectus resolutio s̄m ordinem doctrine tandē terminari d̄z in ea que sunt cōmissa. Prima pars p̄z. cum vltia sūt intellectui notiora. & apprehensio magis vltis virtualr includitur in apprehensione minus vltis. Et ens est obiectū p̄mū intellectus. Secūda vero pars p̄z. cum intellectus firmissime adheret huic principio. quodlibet est vel nō est. neq̄ alteri pōt firmissime adherere. Sed illud principū est cōmmississimū. cum immediate super ente fundet. vt p̄z. quare r̄c.

Ex quo sequitur q̄ notitiā entis nullo mō resolutiois resoluit in notitiā p̄rie cāe. Probat s̄. n. resoluit quo ad apprehensionē absolute. cū ens sit nouissimū intellectui. & ab ipō ad deū nō conuertit subsistēdi. p̄na. neq̄ deus nisi valde difficulter ab humano intellectu cōprehēdi pōt. ens v̄o valde facit. neq̄ resoluit quo ad credulitatem. q̄ sup in cōplexo nulla potest credulitas fundari. & si posset multo firmiter eēt credulitas entis absolute q̄ dei. sicut eēt firmiter adheret intellectus huic principio. quodlibet est vel non est. q̄ huic p̄pōn. deus est. Ultimo p̄mittit hec distinctio. De p̄clone dem̄stratiois aut p̄missis ipsius & vlt de re scita dupliciter potest haberi notitiā sine scia perfecta. vno mō simplicr. s. quo ad omnes ipsius cās per se. tam remotas q̄ propinquas. & p̄ter quo ad omnia per se predicata ipsius. Secūdo mō perfecta scōz quid sine perfecta in genere. H̄c plū p̄mū. vt si hominē cognoscā per omnē eius formā & materiā per se. sine p̄p̄nā sine remotam. Item per oēs eius per se causas efficiētes & finales. propinquas & remotas. Et p̄r notitiā habēā scientificā de oibus eius per se p̄dicatis. Exemplū secūdi. vt si de forte notitiā habēā scientificā per oēm eius cām materialē tantū aut formalem: aut vtrūq̄ cognoscendo ipm per intrinseca tantū. H̄c igitur dicit scōm qd perfecta. q̄ solū esset p̄fecta s̄m vnum genus cārū. vel duo a quibus depēdet. Diceret etiā s̄z quid perfecta. si s̄m determinatū modū cōsiderationis haberetur. Ut vbi gratia. si geometrice tr̄n. aut naturaliter tr̄n cōsideret. Notitiā. n. geometrica aut naturalis q̄ tr̄nūq̄z i ea dem scia perfecta h̄atur: simplicr p̄fecta dici nō d̄z. Quoniam ad determinatā restringit cōsiderationē: que in tali scia h̄ri d̄z. Sed dubitat de his q̄ nō habēt quatuor cās. sicut in intelligētie que nō proprie p̄pōnunt ex materia & forma. nū qd haberi possit scia simplicr p̄fecta d̄ ipis. R̄s̄ videt q̄ sic qd sufficit q̄ habeat per oēs eaz cās per se. a quibus depēdentia h̄t. Nota tr̄i dum cōter d̄r aliquā notitiā sine sciaz esse simplicr p̄fectā. intelligi eēt simplicr p̄fectā in relatione ad oēs notitiā q̄ de illa re vel illa cōclūsiōe ab humano intellectu h̄ri possunt. Perfectissima. n. notitiā que ab humano intellectu de triangulo h̄ri pōt minus perfecta est q̄ perfectissima que pōt de homine haberi. Dico eēt ab humano intellectu. quā sola notitiā qua deus se ipm cognoscit. & alia a se ipō est absolute simplicr perfecta appellāda. Et per p̄ns nulla humana notitiā ē absolute appellāda simplicr perfecta. S̄z limitari d̄z cōis modus loquendi iuxta sensum expressum.

Prima p̄clō. in quocunq̄z genere pōt d̄ aliqua re haberi scientia perfecta scōz qd per resolutionē vsq̄ ad p̄ se nō. nō p̄currente notitiā primē cāe. Probat & primo de cā formali & materiali v̄f notū. Possūm. n. de hōie notitiā h̄re p̄fectā p̄ eī intrinseca. s. p̄ materiā & formā resoluēdo vsq̄ ad ea q̄ sunt in illo gn̄e per se nota. q̄ nō nullā habere notitiā d̄ ipsius cā efficiente aut finali aut saltē nō de oibus talib⁹ eius per se cās. Probat eēt de efficiēte & finali. de quo minus v̄f. Possūm. n. h̄re sciam huius p̄clonis. ignis ē rare factiū p̄ hoc q̄ ē calefactiū. ipsum autē ē calefactiū cognoscā per sensum & experientā. Et sic nō oportebit hanc

notitiā scientificā in cognitionē primē cās reducere. que difficulter a nobis cognosci pōt. Idē etiam videt de finali cā ipsius ignis aut alterius rei naturalis. & sic de alijs multis explicari pōt. Sed diceret aliq̄. nunq̄d talis notitiā sit dicenda simpliciter perfecta in gn̄e cāe efficientis. & videt q̄ nō. q̄ si de igne h̄retur notitiā quo ad oēs causas efficientes a quibus dependet. illa eēt p̄fectior: prima quare r̄c. R̄s̄ d̄t q̄ non. vt argumentum probat. Pōt igitur dici perfecta in genere cāe efficientis pro q̄to in genere illo sit resolutio vsq̄ ad per se nota: sed non erit simplicr perfecta in genere illo. Secūda conclusio indeterminata scia pōt alius cuius conclusionis haberi notitiā perfecta simplicr quo ad illam sciam. nō habita tamen notitiā primē cause. Probat q̄ vbi aliqua conclusio geometrie demonstrat p̄ p̄missas que resoluatur vsq̄ ad prima principia geometrie. illa scietur p̄fecte simplicr geometrice. Ad quā tamen notitiā nō requiritur notitiā primē cāe. ergo r̄c. t̄z consequentia. & assumptum videt notum. cum. n. geometrice demonstratio nes per solam cām formalem procedant: vt p̄z ex cōmentatore primo p̄p̄corum possibile erit vt nulla habita notitiā primē cāe conclusio geometrie probetur p̄ cām formalem natura priorē donec tandem ad per se nota in eadē scia deueniat. Et sicut arguitur de cōclūsiōe geometrica. sic de multis alijs argui potest. Ex cōclūsiōe correlarie inferitur: q̄ suppositiones & cōes animi cōceptiones geometrie quo ad perfectā notitiā geometricā alicuius conclusionis habendā nō sunt resoluēde in notitiā primē cāe. Patet ex p̄dictis. Et hoc est contra opinionē primā recitatam in articulo primo. Tertia cōclūsiō. ad perfectā notitiā simplicr de aliquo causato h̄ndam ōz habere notitiā primē cāe. probat. q̄ quodlibet cātum a prima cā essentialiter dependet quare nullum causatum poterit p̄fecte simplicr cognosci cognitioe & scientificā nisi cognita prima causa. Et sic videt cōclūsiō vera. p̄na & āns vident de se manifesta. 2° arguit sic. inter cās efficientes & finales totius vniuersi est ordo quidam essentialis. s̄m que aliqua cā est prior & aliqua posterior in eodē gn̄e cause. & p̄ p̄ns ad p̄fectā cognitionē simplicr cāe posterioris req̄retur prioris cāe cognitio. def igitur. a. causatū. sicut ignis. aut triangulus vel aliqd simile. & sequitur cū tale causatum essentialiter a celo dependeat. nō poterit simplicr perfecte cognosci nō habita cognitione celli. celū autē cū ab intelligētia sibi appropriata d̄pendeat. sine illius cognitione nō poterit perfecte cognosci illa vero intelligētia nō perfecte cognoscit non cognoscēdo intelligentiam superiorē. Et sic tandē ad vltimam intelligentiam deueniemus que est ipse deus. Quare resoluēdo notitiā posterioris cause in notitiā prioris in genere cause efficientis vel finalis. tandem ad cognitionem dei deuenire ōz. Et sic videtur conclusio vera. Ex conclusione inferitur q̄ illa conclusio. triangulus habet. 3. non perfecte simpliciter scietur. nisi triangulus per omnes per se causas cognoscatur donec tandem ad cognitionē cause primē deueniat. p̄z. cum triangulus a deo dependeat. tanq̄ a causa efficiente vel conseruante. & tanq̄ a causa finali vltima/ta ipsius. & aliarum rerum. quare r̄c. Sed hic dubitatur ad quam scientiam pertinebit illa perfectissima cognitio que de triangulo habebitur tunc. Non enim pertinere videtur ad metaphysicā quā ipsa non habet specialiter considerare huiusmodi conclusiones speciales. neq̄ ad geometriam cum solum procedat per formalem causā vt patet per commentatorem loco allegato. neq̄ videtur alia scientia ad quam pertineat illa cōsideratio. Ad hoc mihi apparet dicendū. q̄ ad nullā solū illa cōsideratio pertinebit sed ad metaphysicā naturalē & mathematicā simul. & s̄r ad alias si aliq̄e erūt aliē scie ad hoc innuātes. Quarta cōclūsiō: s̄z p̄cedēs p̄clūsiō vera sit. nō tamen quocunq̄z in resolutōe alicuius notitiē scientificē deueniet ad notitiā p̄rie cāe nō est intellectui notissima. Resolutio vero ad notissimum terminari d̄z. quare r̄c. 2°. q̄ resolutio s̄m naturā intellectūā p̄ cōia procedit quocunq̄z ad cōmmississima deueniat q̄ sunt sibi notissima vt p̄z p̄ suppositionē p̄missam. S̄z p̄na

ad ea sit unum individuum: vel spes specialissima. nō ē cō-
 munissimum quare rē. Ex quo inferē q̄ notitia prime cāe
 vterius resoluēda erit in notitiā aliam cōiorem vel cāe effi-
 cientis vel effectus ipsius donec ad per se nota deveniam?
Quinta cōclusio. h̄ p̄fectissima notitia causati in notitiā
 prime cause sit resoluēda. nō tamen hoc fieri d̄z per reso-
 lutionem principiorum cōiū in cām. Probatur sic. q̄ si op-
 positum eēt verum maxime contingeret vt dicūt tenentes
 oppositum. q̄ notitia entis resoluētur in notitiā prime cāe.
Sed q̄ hoc sit falsum ar. omnis resolutio notitiē sit in id
 qd̄ est notius & prius. dens aut̄ nō est notior ente. vt p̄z. nō
 etiam prior vt p̄z ex di. 2. q̄ neq̄ cālitatis. cū ens p̄dicet d̄
 deo. neq̄ tanq̄ illud a quo nō cōvertitur subsistendi p̄na.
 sed potius econtra. vt p̄z quare rē. fiet autem resolutio in
 ipsam iuxta modū dictum in probatione tertie cōclusionis.
Quantū ad tertiu sit prima p̄clo: quolibet notitia
 demonstratiua alicuius scientie i aliqua
 prim^a vel in aliquod prim^m eiusdem scientie resoluē h̄z qua in
 ipsa demonstrari non p̄st. Probatur sic: datur. a. p̄clo q̄ p̄
 betur p̄. b. c. p̄missas. & q̄rē nūquid ipse sint in eadē scien-
 tia demonstrabiles: vel saltē altera illarū vel non. Si nō ba-
 betur intentum: q̄ tunc erunt illius scientie prim^a. si sic. que
 rendum erit de p̄missis ex quibus ambe demonstrantur
 vel altera illarū: nūquid sit dem̄strabilis vel nō. & si sic p̄st q̄
 retur de alijs p̄missis. Et sic vel oportebit eē p̄cessum in in-
 finitum in talibus notitijs p̄ se inuicē ordinatis. qd̄ est ipso
 sibile. vel oportebit ad aliquā primā aut aliquas primas no-
 titias devenire aliquorū principiorū in eadē scia. Illa vero
 in eadē scia nō dem̄strari poterūt vt probatū est. & p̄z d̄ mē-
 te cōmentatoris. primo p̄by. cū dicit q̄ principia scie nō de-
 mōstrantur: q̄ n̄z propter quid. & sic habebitur intentum.
Sedā p̄clusio: h̄z ita sit. stat tñ vt principia alicuius scie in
 altera scia demonstrant: p̄z sicut de illa. de puncto ad pun-
 tum contingit rectam lineā ducere. que est principium geo-
 metrie. & tñ demōstrat. 6. p̄by. Astronomus ē & p̄specti-
 nus multis vti p̄clusionibus geometrie tanq̄ principijs i
 scis sua. vt p̄z inspicienti. Ex quo inferē q̄ h̄z resolutio intel-
 lectus ad talia principia terminetur quo ad talē sciam i qua
 sunt principia. non tamē absolute ad illa terminat. Sequit̄
 vterius q̄ h̄z talia principia possint principia prima sue scie
 dici: non tamen sunt principia p̄ia absolute. **Tertie p̄clu-
 sio:** q̄ h̄z notitia dem̄stratiua vltimate resoluē d̄z in p̄cipia abso-
 lute idem̄strabilia p̄batur. q̄ per primā p̄clusionē notitia de-
 m̄stratiua in aliqua principia eiusdem scie resoluētur in qua talis
 notitia demōstratiua h̄z. Aut igit̄ illa principia sunt absolu-
 te idem̄strabilia. aut non. Si sic habet intentū. Si nō d̄
 monstrabunt ergo in alia scia sup̄iori. Et tunc q̄rendū erit
 de his p̄ que demonstrant: vtrum per alia absolute demō-
 strari possunt. aut nō. Et sic vel erit processus in infinitū in
 b̄mōi principijs vel oportebit ad aliqua principia absolute
 devenire. ad q̄ tandē resolutio terminet̄ doctrine demōstra-
 tiue. **Quarta cōclusio** nō ōz vt omnium principiorū al-
 cuius scientie notitia directe resoluat̄ in notitiā illius p̄mi
 principij: quod h̄z est vel nō est. Intellego aliquod principij
 directe resoluē in alterū q̄n̄ per alterū illoꝝ alterum demō-
 stratur: vel alio mō scientie p̄bat. **Idē cōclusio** evidens
 v̄ de se. q̄ nō apparet nobis modus quo hoc principium
 geometrie: q̄cūq̄ sunt equalia vni 3° sunt equalia inter se.
 aut illud principij: circa datū punctū quodlibet spacium oc-
 cupando circulū designare cōtingit. demōstrat: aut quonīs
 mō scientie p̄betur per illud: quodlibet est vel nō ē: quare
 rē. **Et si** querat̄ quare igit̄ est principium primūz. &
 quare cōiter dicit̄ per ipm̄ alia principia roborari. Dicit̄ q̄
 hoc ideo p̄tingit: q̄ per ipm̄ tanq̄ nouissimum & certissimū
 disponit̄ & habituat̄ intellectus. & p̄st̄ habitūat̄ p̄ ipm̄ ad
 alijs principijs assentiendum. **Tertē** q̄ per ipm̄ disponit̄
 intellectus ad nō simul assentiendum oppositis: & per p̄ns
 ad sciendum alia principia. si enim intellectus non solūz hu-
 ic principio assentiret. quecūq̄ vni tertio sunt equalia i ter-
 se sunt equalia: sed etiam per posse crederet. vel dubitaret
 op^m posse eē: non perfecte sciretur ab eo tale principium.
Tertio q̄ cognitio entis virtual̄ includit̄ in inuicem

rei cognitionem. cum ens sit primum obiectū intellectus.
 Notitia vero p̄mi principij super ente fundat̄. & in notiti-
 am eius resoluē: vt p̄z ex precedentibus. Et propter hoc
 dici communiter solet q̄ illud principium omnem demon-
 strationem virtual̄ ingredit̄. formaliter vero nullam. Ex
 quo p̄z q̄ concedi potest alia principia aliquo modo resolu-
 ui posse in primam dignitates.
His visis r̄ndetur ad rationem principale. **Et**
 primo dicitur q̄ non semper oportet
 vt suppositiones & cōes animi conceptiones directe resolu-
 uant̄ in primam dignitatem. & p̄ hoc v̄ primam p̄clusio-
 nē nō valere. **Sedō** dicit̄ q̄ illo cōcesso gratia argumē-
 ti resolutio dignitatis in ens. & aliorum principiorum in di-
 gnitatem sunt resolutiones diversarū rōnū. **Prima** enī ē
 resolutio quo ad apprehensionē absolute. **Secūda** vō quo
 ad effectum intellectus. & quo ad hanc resolutionē stat i di-
 gnitate tanq̄ in tertio vltimo. eo q̄ nulli alteri potest firmū
 adherere intellectus. **3°** igitur v̄z esset ens resoluē in p̄-
 mam cām nō sequeret̄ requiri notitiā scientificam prime
 cāe ad notitiā p̄clusionū propter varietatē illarum resolu-
 tionum. **Tertio** dico falsam eē q̄ ens resoluatur i primā
 cām. siue q̄ notitia entis absolute resoluatur in notitiā p̄-
 cāe. sicut ex dictis est manifestū. **Ad** auctoritatē vero cō-
 mentatoris super que fundabat̄ opinio prima. d̄ q̄ verū
 est q̄ quiditas sube particularis non potest sciri notitia sim-
 pliciter perfecta ignorata prima cā. & hoc est concessum in
 q̄ōne. Et sic fit finis q̄ōnis ad laudem dei. Amen.
**Circulo quoq̄z q̄ impole sit demōstrare sim-
 pliciter manifestū est rē.** **Rō xviii.**
Leimoctauo querit̄. vtrūz
 pole sit circu-
 lariter demōstrari. **Affirmative** ar. primo sic
 pole est per effectū cām demonstrari. & eō-
 nersō effectum p̄ cām. ergo rē. h̄z p̄na. & as-
 sumptum p̄z. q̄ p̄mi p̄bi p̄ eclipsim lūe seu
 su p̄ceptā inuestigauerūt. & p̄st̄ demōstrauerūt ipm̄ cām
 postea vō ex cā dem̄strauerūt eclipsim quare rē. **Item**
Ari. 8. p̄by corū ex p̄petuitate motus videt̄ demōstrare p̄-
 mum motū eē: & eōnersō. **2°** effectū sūp̄notiores quo
 ad nos: & per p̄ns p̄ eos poterūt cāe demōstrari. **Cāe** vō
 sunt quo ad nām notiores. quare per ipsas poterūt demō-
 strari effectū. & sic erit demōstratio circularis. **3°** i quol̄z
 ḡnē cāe pōt fieri demōstratio: sed cōtingit vt. a. sit cā. b.
 & eōnersō. ergo cōtingit demōstrari. a. p. b. & econuerso.
 maior est **Ari. 2°** posteriorū. minor est eiusdē. **4°** p̄by. & p̄
 metaphysice. vbi vult q̄ cāe sunt sibi inuicē cāe. nā deam-
 bulatio est cā sanitatis in ḡnē cāe efficiētis. & sanitas est cā d̄
 ambulationis in ḡnē cāe finalis. **4°** ar. nō solū in diuersis
 ḡnibus cārū sed eodē dari demonstrationem circularem.
 nā ex deambulatione demonstrari potest sanitas: & eōn-
 erso: vt in argumento p̄cedenti dictum fuit: sed sanitas ē fina-
 lis cā deambulationis. & econuerso. ergo rē. **Prima** pars
 minoris p̄z per p̄bi loco prius allegato. **secūda** pars pro-
 batur. cum. n. sanitas complexionalis non sit aliud q̄ bona
 complexio. talis aut̄ ordinatur in operationes tanq̄ in finē
 vt p̄z de mente **Auicē.** prima p̄mi. p̄st̄ ordinabitur in op̄-
 tionem motuam siue deambulationē. quare rē. **5°** ex
 vapore dem̄stratur pluuia. & eōnersō. & hoc in eodēz ḡnē
 cause ergo rē. **ans** p̄z de mente. **Aristo.** secūdo huius. pro-
 batur etiam ratione. q̄ ex vapore fit pluuia. quare ex ipō
 tanq̄ ex causa materiali poterit demōstrari. Similiter eō-
 nersō ex pluuia fit vapor. quare ex ipsa tanq̄ ex materiali
 causa poterit demonstrari. quare. rē. **assumptum** p̄z p̄-
 mo ineta. **6°** vbi. a. effectus demōstrat̄ per. b. causam po-
 terit idem̄ effectus per. c. causam demōstrari. sic vt fiat no-
 tior. b. vt ex precedentibus patet. quare cum. a. factus erit
 notior. b. poterit eōnersō. b. demonstrari p. a. quare rē.
In oppositum ē **ari. p^o** posteriorū: i illa p̄te
 circulo quoq̄z q̄ ipole sit d̄
 infare. **Arguit̄** ē rōne. q̄ data dim̄fatōe circulari seque-
 tur q̄ idē eēt eodē nouus & ignotus. qd̄ eēt p̄i^o & posteri^o

Questio XVIII.

ipso. & idem a se ipso dependeret. Iste conclusiones videntur impossibiles. Si enim a esset notius. b. & ignotus eodem: tunc sequitur qd est notius. b. a termino p̄iatio ad terminum infinitum. & ultra sequitur qd non est notus ipso. qd repugnat. Et per idem videtur qd alie conclusiones sunt impossibiles. **¶** Qd sequantur probatur sic. in qualz demonstratione p̄missa demonstrationes debent esse notiores conclusionem demonstrata & p̄iores. vt p̄ per diffōnez demonstrationis superius positā. v̄z. demonstratio est ex p̄missis &c. Si igitur per. a. demonstratur. b. cōclusio. eod̄ modo per. b. demonstratur. a. tunc. a. erit notius. b. & ignotus: & p̄ius. & posterius eodem. Et per idem sequitur qd notitia. a. dependet a seipsa. q̄ no. a. dependet ex notitia. b. & notitia. b. ex notitia. a. ergo a primo ad vltimū notitia. a. dependet ex notitia. a. quare &c. Ex quo vltius sequitur qd idem poterit per se ipm demonstrari. ita qd. a. demonstrabitur per. a. Et per hoc sequit vt infert Ari. in textu qd per demonstrationem circulem nō alia acquirat notitia q̄ cognoscere qd si hoc est. hoc est. hoc antez est superficiale valde: quare &c. **¶** In ista qōne erunt principaliter tres articuli. In primo premitent quedam p̄ambula. Secōdo rescribitur qdam modus r̄ndendi. & arguet cōtra ipm. Tercio ponet alius modus respondendi.

Quantum Ad primum sciendū primo qd cōtra inueniuntur isti termini syllis circularis. & demonstratio circularis. sicut aut tangit in expositione textus: & habet primo p̄iorum: tunc syllis d̄r perfecte circularis: q̄ ex cōclusiōe simul cū cōuersa vni p̄missa inferat altera p̄missa. & altera per cōuersam alterius. verbigratia arguēdo sic. oē animal rōnale ē disciplinabile. oīs hō est al rōnale: ergo &c. Si eod̄ modo ex p̄ cōclusiōe. omnis homo est disciplinabilis. cum cōuersa maioris. inferat minor. & cū cōuersa minoris inferat maior. erit syllis perfecte circularis. Ex quo infert qd vbi altera solū inferat p̄missa nō erit perfecte syllis circularis. sed imperfecte. **¶** Ad hoc tamē vt in predicto exēplo demonstratio fieret perfecte circularis. nō requireret vt ex cōclusiōe cū cōuersa minoris inferat maior. sed bene requireret vt ex cōclusiōe cū cōuersa maioris inferat minor. sic arguēdo. omne disciplinabile ē animal rōnale omnis homo est disciplinabilis. ergo omnis hō est al rōnale. regrit enim quo ad eē circulem demonstrationē vt animal rōnale qd primo p̄bebat p̄ meo & causa cōclusiōis. postea fiat cōclusio sine p̄dicatū cōclusiōnis. & disciplinabile qd ponebat pro effectu. & p̄dicatū cōclusiōnis fiat in edū in secūda demonstratione: sed hoc nō contingeret nisi ex cōclusiōe cū cōuersa minoris inferatur maior: vt p̄ inueniunt. **¶** Sciendū vltius qd p̄m cōmune locutionē doctorum isti termini syllis circularis. & demonstratio circularis nō pro vna demonstratione neq; pro vno syllis accipiuntur: sed pro aggregato ex pluribus demonstrationibus aut pluribus syllis. & per p̄is si per posse daret demonstratio p̄fecte circularis. illa nō eēt demonstratio vna sed aggregatū ex pluribus demonstrationibus: patet d̄ se. **¶** Sciendū tertio qd vbi fiat aliqua demonstratio ab effectu ad cām tanq; a notiori nobis. sic vt per notitiā effectus notitia cāe acquiratur. q̄uis sic docens vel addiscēs eod̄ modo syllis formaret nō ex hoc diceret demonstratio circularis p̄. qz staret vt in secūdo processu nulla generet scia neq; per p̄missas cōclusio notificetur. sed solū fieret illa. cōclusiōis ex p̄missis. sic etiam dico de demonstratione a cā ad effectum. **¶** Ex quo infert qd ad hoc vt demonstratio eēt nominanda circularis nō sufficit vt ex cōclusiōe altera p̄missarum inferat. sed vltius requirit. vt ex notitia cōclusiōis notitia p̄missarum vel vltius p̄missa acquirat. s. illius in qua mediu de subiecto predicat p̄ hoc ex cōmuni locutione doctorum. **¶** Ex his pōt inferri hec distinctio. dupliciter imaginari possumus fieri demonstrationē circulem. s. simplr. & s̄z quid sine perfecte. & dimi nute. Simplr vt si per. a. notitiā p̄missarum demonstratiua acquirat. b. notitia conclusionis & p̄ eandem solaz. b. notitiā demonstratiue pueniat intellectus in acquisitionem. a notitiā p̄missarū. vel sibi p̄similis. stante prima p̄m quid si

ue diminute. vt si non p̄. b. notitiā: sed p̄ alias notitiā eod̄ dem cōclusiōis discurrat intellectus ad notitiā eandem p̄missarum. **¶** P̄missa vltius. qd duplex est demonstratio. s. simplr. & s̄m quid. Exēplum p̄mi. sicut d̄mōstratio qua propria passio de subiecto p̄prio demonstrat p̄ essentialē & immediatam causam que potissima nominari solet & vocat simpliciter: qz facit scire simpliciter etiam qa procedit p̄ simpliciter notiora. & simpliciter p̄iora. Exēplum vero secūdi. sicut demonstratio ab effectu ad cām. q̄si non procedit per simpliciter p̄iora & notiora. **¶** Vltio premitto qd cum demonstratio non dicatur actu demonstratio nisi in actu faciat scire: dari demonstrationem circulem in actu duobus modis intelligi potest vno modo respectu eiusdem hominis. & in eodem instanti. Alio modo respectu diuersorum hominum aut in temporibus diuersis. Ex p̄mi. vt si for. in eodem instanti vel tempore ex notitiā eod̄ p̄is lune pueniat in notitiā sue cāe & eod̄ modo. Exēplum secūdi. vt si for. ex no. p̄cedenti effectus in notitiā sue cause pueniret: plato vero eod̄ modo. Vel idem for. in hora presenti ex notitiā effectus notitiā cause acquireret. & in hora sequenti eod̄ modo.

Quantum ad secundum sciendū est qd moder ni expositores pro solutiōe huius materie ponūt aliquas cōclusiones. Prima est ista. in diuersis generibus notitiarum contingit fieri demonstrationē circulem. p̄z qz per lune eclipsim tanq; per effectum demonstrare possumus eius cām: & eod̄ modo per cām demonstrare possumus lune eclipsim: sed prima erit notitia qz. tā effectus qz cāe: & illa demonstratio erit qz secūda vero erit notitia propter quid respectu effectus & illa demonstratio vocabitur propter quid. **¶** Secūda cōclusio: in eod̄ genere notitię: sed diuersis ḡnibus causarum fieri pōt demonstratio circularis p̄z per tertiu argm adductū ad partem affirmatiuam. D̄nt t̄i isti qz ex sapitate demonstrat deambulatio & eod̄ modo vna tamē illarū demonstrationū est potissima appellāda: altera vero nō. nā finalis cā est principalis cā: & oēs alias necessitans cās. quare efficiēs cā cōparata finali se h̄z tanq; absolute posterius respectu ipsius & per p̄is d̄mōstratio a sanitate in deambulatiōem erit potissima nō ēt illa qd sit eod̄ modo. Ille t̄i demonstratiōes sunt in eod̄ ḡne nō. t̄i. p̄pter qd. **¶** Tercia cōclusio: i eod̄ ḡne notitię. & eod̄ ḡne cāe polis est demonstratio circularis respectu diuersorum suppositoꝝ. p̄z p̄ qntā rōne ad p̄ez affirmatiuā. verūm̄ ponendo vaporē & aquā subalt̄ differre. tūc demonstratiōes ille sunt respectu diuersoꝝ suppositoꝝ. Itā vbi per. a. vaporē ḡnē: & p̄r demonstrat. b. aqua: nō amplius per. b. aquā demonstrabitur. a. vapor. eo qd iam erit corruptus. & nō amplius poterit ḡnari. quare n̄ amplius ex. b. aqua demonstrari s̄z quēadmodū alius vapor ex. b. aqua ḡnabit. sic d̄ alio supposito demonstratio fiet. Vt ista cōclusio consona v̄bis alberti alamāi in expōne ari. sup illo passu. prius t̄i d̄c̄ idē albertus qd vel neutra illarū demonstratiō est demonstratio simplr de qua ari. loq̄. & hoc si neutz illorū est altero prius s̄m naturā. vel si alterz sit altero prius altera demonstratio erit simplr: & altera nō. **¶** Quarta cōclusio. possibile ē circulariter demonstrare in eod̄ ḡne notitię & cāe & respectu eiusdem individui: sed nō eque primo. Prima pars p̄bat. supponendo vaporē pluuia & nubē eē subalter idē. q̄uis differant s̄m accētia sua. tunc ex. a. pluuia. b. vapor: demonstrabitur: & eod̄ modo. s̄m qd p̄tingere ex. a. pluuia fieri. b. vaporē: & eod̄ modo. Hoc igitur fiet respectu eiusdem individui in ḡne notitię p̄pter qd. & in ḡne cāe material. vt p̄z. quare &c. Secūda vero pars declarat. qz pluuia ē imediata cā ex qua ḡnatur vapor. & p̄ p̄is ex ipsa demonstrari poterit tanq; ex cā imediata. Ex vaporē vero nō immediate pluuia p̄ducitur: sed inter vaporē & pluuia mediat nubes. q̄re ex ipso demonstrabitur tanq; ex cā imediata & p̄ p̄is vapor & pluuia non se inuicē demonstrabunt eā primo. **¶** P̄ter ea qz p̄cederetur qd vtrūq; illoꝝ ex altero demonstraret tanq; ex cā imediata. tamē vni illoꝝ est altero prius s̄m nā. nā pluuia eū nō dicat aquā simplr. sed aquā cadētē guttati de nubē: posterius vt sit b̄; nā in q̄ vapor. & p̄ p̄is altera illaz

demonstrationū in qua demonstratur pluita per vaporem
erit per cām que absolute est prior natura. tunc enim vapor
erit pluita prior nō solum sūm individuum sed et sūm spēm
Altera vero demonstratio h̄ pcederet per prius sūm indivi
duum. non tamen p absolute prius. s. sūm spēm quare pri
ma erit demonstratio absolute prior. sc̄da. et p cōsequēs non
eque prior alterū ex altero demonstrat. et eōuerso quare
et. Hec sūta colligi pōt ex verbis alberti superius dictis.
Ultima cōclusio. quāuis polis sit demonstratio circularis
diformis. ipossibile tñ est aliqua talem eē oīo vniformē. p
demonstrationē circularem vniformē intelligit demonstrati
onem circulem in cuius vtroq; pcessu est oīo silitudo.
et eōtra per difformē. Probat ergo cōclusio ex precedē
tibus. q; in oībus demonstratōibus circularibus possibilib⁹
necessario cadit aliqua dissilitudo. Aut enim sunt illi duo p
cessus in diuersis gñibus notitiarū. aut in diuersis gñibus
cārū. vel respectu diuersorū suppositorū. vel nō eē ime
diatē: aut nō per eque prius sūm naturā. Nō igit esse pōt
vt oēs cōditiones sint pares: dñt igit hanc fuisse ari. inten
tionē. s. negare demonstrationē circulem vniformē: quam
antiqui cōcedebāt. et nō solā difformem: et dicūt vterius
intentionē eius fuisse qd nō sic datur demonstratio vniormi
nis: vt vterq; ipius processus sit demonstratio potissima.
q; vt ex p̄dictis p; vel neutra illarū erit potissima. vel alte
ra trū: quare et. Quāuis hec sint satis subtili deā: arguit
tamen eōtra qdaz. C. Primo q; de individuis nō per se ē
demonstratio. vt p; de mente Ari. infra. et per p̄ns diuer
sitas vel idētitas suppositorū nihil per se facit ad demon
strationem: quare neq; diuersitas suppositorū p̄monet ad
possibilitatē circularis demonstrationis: neq; idētitas ar
gnet impossibilitatē. C. P̄terea. quēcūq; dicat demo
stratio circularis eē impossibilis poterit aduersarius dicere
secūdum hoc fundamentum illam eē potē: eo q; medio
subiecto. et passioni necessario diuersa cōsident. vel cōsi
dere p̄nt individua: et per p̄ns diceret aduersari⁹ qd illi duo
pcessus demonstrationis circularis sunt respectu diuerso
rum suppositorū. Et sic non erit ipolis iuxta p̄dicta: qua
re et. C. 2° instat probando qd alicuius demonstratio cir
cularis vterq; processus potest eē demonstratio potissima.
q; pole est vt. a. per. b. demonstrat: et eōuerso in diuersis
gñibus causarum: sic vt vterq; illorū respectu alterius sit
p̄pria eētialis et immediata cā: vt ipi concedunt. s; in quo
libet genere cāe potest fieri demonstratio potissima pcedē
do per causam propriam eētialē et immediatam: vt cōi
ter concedit: quare et. C. Oppositum tamen dñt eē de in
tentione Aristo. Hec rō probabilis est. C. Tertio dubitat
in exemplo de vapore et aqua: q; non videt qd ex aqua de
monstrat vapor: sed potius vaporis generari. Sicut ex va
pore non demonstrat aqua: sed potius aquam sive pluitā
produci. Et sic ibi non erit demonstratio circularis: cum il
lud quod est medium non sit postea predicatum conclusio
nis: neq; eōuerso: etiam si concederet aquam ex vapo
re demonstrari: et eōtra hoc tamen fieret tanq; per cām
remotam non enim posita aqua statim ponit vapor. neq;
eōtra: quare neutra illarū erit demonstratio pp quid:
vt sup̄dere vident sic dñtes.

Quantum Ad 3^m ponit alius modus respon
dendi. Et sit p̄ma conclusio. In di
uersis generibus notitiarū: et diuersis generibus cārū
fieri possunt demonstrationes circulares: p; ex precedēti
bus. C. 2ª conclusio: de facto non potest eē demonstratio cir
cularis in eodem gñe cāse: cuius vterq; processus sit per
causam propriam eētialē et immediatam. p; q; de scō
non possunt dari due tales sibi inuicem cāe in eodem gñe
cāe. C. 3ª conclusio. si per pole due tales darent cāe nō re
pugnaret inter ipsas demonstrationē fieri circulem. Pro
bat: q; stare alteram illarū eē altera natura priorē. et p
cōsequēs sicut non repugnat ab effectu ad causam et eō
uerso demonstrationem eē circulem. ita in proposito non
repugnaret. 2^a p̄na: et ass; ē satis notum: immo illud videt
necessarium: q; non apparet pole duas eē spēs eque prias
secundum naturam sicut neq; est possibile ipsas eē eētialē

liter eque perfectas. C. Quarta conclusio: s; precedentes
conclusiones vere sint. non tamen est possibile vt eide; ho
mini in eodē instanti fiat actu demonstratio circularis. Pro
batur: q; dato opposito. sequeretur eidem homini simul.
a. esse absolute notus. b. et absolute minus notum. qd im
plicat contradictionem. consequentia vero probatur sic. q;
si forti in eodem instanti per. b. actu demonstratur. a. et eō
uerso: tunc sequitur qd absolute. b. erit sibi notus. a. aliter
non per ipm tunc actu demonstraretur forti. et similiter eō
uerso dicendum erit. quare et. C. 5^a conclusio non sic ē po
ssibilis demonstratio circularis vt per notitiam p̄missāz
acquiratur notitia conclusionis et eōuerso. stante eadem
notitia p̄missarū per eandem notitiā numero p̄cipue
ipius conclusionis sine in eodem genere: siue in diuersis ge
neribus notitiarū vel causarū acquiratur notitia illarū
p̄missarū. Probat sic. q; dato opposito. sequeretur. a.
notitiam fore se ipsa intensiorem: vel notitia omnino sibi cō
simili. quod implicat. probatur consequentia. vbi enim. p.
a. notitiam p̄missarū acquiratur. b. notitia conclusionis
et per eandem. b. notitiam p̄cipue acquiratur in secūdo
processu alia notitia consimilis p̄missarū. sequitur vt. a.
notitia sit intensior. b. et vterius sequitur vt. b. sit intensior
eadem notitia p̄missarū: vel sibi consimili. sed quicquid
est intensiori intensius: est etiam intensius remissiori. ergo
et. C. Confirmatur. sit. a. notitia intensa vt. 4. b. vt tria: et
sequitur qd si ex sola. b. alia notitia acquiratur p̄missarū
erit minus intensa q̄ vt tria: sed hoc esse non potest: post
q̄ p̄missae iam sunt note vt. 4. alias enim per minus no
tum demonstraretur magis notum: quare et. Ista cōclu
sio et precedens al qualiter trahi possunt ad mentē Aristo.
Ex conclusione inferitur non esse possibile fieri demonstra
tionem que sit simpliciter et perfecte circularis. p; ex p̄mis
sis. Probat vterius qd est possibile demonstrationē eē sim
quid et imperfecte circulem. Cōmuniter aut loquentes
sub alijs verbis dicunt: qd non est polis demonstratio cir
cularis vniiformis quāuis difformis eē possit. Tūbi enī eclipsis
nunc fit nota forti quo ad q; est: non aut per causam: potest
for. inuestigare causam illius eclipsis et concludere ipam p
effectum. et pro tunc nō demonstrat sibi concludet effe
ctum per cām suam. vt dicitur in quarta conclusione: quā
pro tunc absolute sibi notio: est effectus. Verum tamen in
processu temporis melius cognita cā: et perfectius q̄ p̄ns
per inuestigationem intellectus ex eadem causa poterit ei
dem forti effectus demonstrari nō vigore solius notitiae p̄
cipue ipius cāe: sed vigore illius simul cum alia nouiter ac
quisita que gñabunt notitiam perfectiorem et intensiorem
notitia p̄ma effectus. C. Ultima cōclusio magis insequens
textū: ipole est dari demonstrationē circulem: cuius vterq;
pcessus sit demonstratio simpliciter. Probat sic: quibet
demonstratio simpliciter est p ea que sunt absolute. et sū
nām priora et notiora q̄ cōclusio: sed ipole est. a. eē absolute
et sū nām prius et notius. b. et eōuerso ergo et. 13^a p̄na.
maior. est ari. in textu. illo enī mō demonstratio est simplr
appellanda: minor vero p; C. Item cōclusio p̄bat sic. s. idu
ctiue: q; sine fiat demonstratio q; et propter quid siue abe
sint propter quid in diuersis generibus cārū. sine et fieret p
pole in eodē gñe cāe eētialis et immediate: semper tamen
vna illarū est per id qd est absolute prius sūm naturāz vna
enī cā est sūm naturā prior: q̄ alia cā in alio genere cāe et in
eodē genere si eēt due sibi inuicem cāe non possunt eē eē
prime sūm natura quare et. C. Et si dicit qd vbi cōpatur
deambulatio sanitati si vt cāe finali sed ut effectui: tunc de
ambulatio erit absolute prior: s; naturā sanitatis: et tamē eē
sanitas tanq; finalis cā absolute ē prior: sūm naturā ergo et.
C. Rūdes negādo assumptū: sed verū est qd deambulatio
sūm qd siue respectiue erit dicēda prior: sūm naturā nō autē
absolute: hāc tamē circulem demonstratiōne simplr videbāt
tur antiq; cōcedere dicētes oīa ex se inuicem demonstrari
posse quia ipsi volebant p̄ncipia p̄ma ita simpliciter sciri
sicut conclusiones. et per consequens secundum eos ipsoz
erat simpliciter demonstratio non per alia priora: sed p po
steriora quare fiebat circularis.

Ad rationes principales rñdetur. **C**ad pñ
 tur sicut dictū est in qñone. q̄ argumenta pbant dari demō
 strationem s̄m qd̄. t̄ iperfecte circularē. nō tñ simpliciter
 t̄ pfecte quā alij dñt circularē vniformē. **U**el dicit q̄ nō p
 bant sic dari demonstrationē circularē. vt vterq̄ p̄cessus sit
 demonstratio simplr. per ea que sunt absolute t̄ simplici
 ter priora. In quolibet enī casu illarū rāonū alter illorū
 p̄cessū est nō simplr demonstratio. vt satis p̄ ex p̄dictis.
Cad quartū dicit p̄mo q̄ deambulatio t̄ sanitas nō sibi
 innicē cōrñdent tanq̄ cāe proprie eēntiales t̄ imēdiate in
 eodē gñe cāe. q̄ hoc nō ē posse (vt dicit) in secūda cōclōne.
 ordinat enī a tota sp̄e cōplexio in operatōes oēs absolute. t̄
 p̄nter in motūas opatōes. t̄ p̄nter in ambulatiuā. hec autē
 ambulatio singularis in hanc singularē sanitatē acgrendam
 ordinat. 2° d̄ q̄ quīs illud fieret possibile. tñ absolute p̄
 nis est s̄m nām cōpletio q̄ est sanitas. q̄ opōnes ab ea pro
 ueniētes. t̄ sic nō vterq̄ p̄cessus eēt p̄cessus demōstrati
 uis simplr appellandus. q̄re nō eēt p̄tra p̄dicta. **C**ad qñ
 tā d̄ p̄mo q̄ vapor t̄ pluuia nō sunt sibi innicē cā mālis p̄
 pria t̄ imēdiate. sed valde remota t̄ cōis. n̄ enī statī posita
 pluuia ponit vapor. neq̄ statī posito vapore ponit pluuia.
 q̄re nō sunt sibi imēdiate t̄ eēntiales cāe. **C**ñ ex alio pōt
 pluuia gñari q̄ ex vapore. **P**ōt enī aer cōdēsatus ī aquaz
 p̄uerti t̄ pluuia facere. **S**ilr vapor ex alio q̄ ex pluuia. vt
 p̄. q̄re nō sūt sibi innicē cāe pprie. t̄ p̄ his neuter p̄cessus
 erit demōstratio simplr neq̄ propter qd̄. t̄ sic nō obstabit
 p̄dictis. **S**ecō d̄. q̄ ex vapore potius demonstrat gñatio
 pluuie q̄ pluuia. t̄ ex pluuia potius gñatio vaporis q̄ va
 por. quare cū nō idem accipiatur pro medio demōstratiōis
 qd̄ p̄mo erat cōclūsiō. ibi nō erit aliquo mō forma demō
 strationis circularis. **C** Tertio dicit. q̄ vbi ille demōstra
 tiones ad imēdiate cām reducant q̄ vapor absolute s̄m
 p̄tus nō erit mediū in demōstratione p̄pter qd̄. ad demon
 strandū pluuie generationē. sed erit vapor aptus a frigidī
 tate aeris circūstantis frige fieri t̄ condēsari. t̄ p̄sequēter in
 aquā p̄uerti. In scōo vō processu non sumet pluuia abso
 lute ad demonstrandū gñationez vaporis. sed pluuia sine
 aqua apta ab aliquo extrinsecō calefieri rarefieri t̄ subtiliar
 cū. eleuatione partim subtiliū. quare in ambobus pro
 cessibus variabuntur media. silr t̄ cōclūsiōes sine p̄dicata.
Et sic nō erit ibi forma demōstrationis circularis. **E**x quo
 dico. 4° h̄ no variarentur. alter tñ processus nō eēt simplr
 demōstratio. eo q̄ absolute prior est s̄m nām vapor q̄ plu
 uia s̄m q̄ pluuia. h̄ sit posterior: aqua s̄m q̄ ē absolute aq̄.
Cad vltimā rōne p̄ in qñone. in illo enī casu sit circulatio
 ex parte p̄pōnū tñ. h̄ nō ex parte notitiarū. **C**ad rōnes
 vero in oppositū que vident probare nullo mō dari circū
 larē demonstrationē. **P**rimo ad primā d̄ cōiter p̄ceden
 do q̄ idē est notius t̄ ignotius eodē. cā enī per quā effe
 ctus demonstrat est notio: effectū notitia propter qd̄. est tñ
 eodē ignotio: notitia q̄. **S**ine quo ad naturam notio: quo
 ad nos autē est ignotio: sed cū vltius arguit. a. est igno
 tius. b. ergo est nō notius eodē. negat p̄na. sed solū segtur
 q̄ aliquo modo est nō notius eodem. t̄ hoc est v̄x in exē
 plo p̄dicto. q̄ cā est effectū nō notio: notitia. quia. **Q**uāuis
 hec rñsio bonū habeat intellectū. puto tñ q̄ aliter rñdendū
 sit. tñ q̄ntum ad virtutē sermōnis. tñ quo ad p̄positū no
 strum. v̄. absolute negando conclusionē. non enī posse ē
 q̄ eidē homini simul demonstrat eā per effectum. t̄ effe
 ctus per cām. vt dicit 4° conclusio. **Q**uare si fiet forū dimō
 stratio ab effectū ad cām effectus erit sibi notio: q̄ causa. t̄
 non econtra. **S**i autē fieret econtra demonstratio a causa ad
 effectū. cā esset sibi notio: effectū t̄ nō ecōtra. vbi vō facta
 nunc demonstratōe forū ab effectū ad cām hinc ad horam
 fieret ecōtra cōcederet q̄ effectus nūc esset notio: forū. sed
 in fine hore cā esset sibi notio: t̄ nō ecōtra. verūtamē in fi
 ne hore non acgret notitiā effectus per solam notitiā cāe
 que nunc acgretur per notitiā effectus. sed per illā simul
 cum alia notitiā quā negociabitur intellectus querendo per
 fectioem notitiā ipsius cause **E**t tale aggregatum erit p̄ o
 tio: sine intensio: notitia ipsius effectus. **E**t si dicatur q̄

saltem respectu diuersorū hominū possibile erit q̄. a. effect
 notius. b. t̄ ignotius eodem dicit q̄ non incōueniret. a. eē
 notius. b. forū. b. vero eē notius. a. p̄soni. sed hoc nō esset
 ad p̄positū nostrum. **E**x illis tamen concessis non d̄z lo
 gicus concedere absolute. a. eē simul notius. b. t̄ ignotius
 eodē. **C**ad scōm similiter d̄ q̄ non segtur vt absolute a.
 sit prius b. t̄ posterior eodem. sine enī fiat demonstratio
 circularis cāe t̄ effectus. sine fiat in diuersis generibus cāz
 sine in eodem semper tñ vnum ē alio absolute prius. **C**on
 cedi tñ pōt alterū ecōtra esse altero s̄m quid p̄uis. cū autē
 dicit q̄ quelibet demōstratio est ex prioribus. verū est vt
 est demonstratio simpliciter. sed non potest esse vt vterq̄
 sit simpliciter. vt p̄ per antedicta. **C**ad terminum negat
 p̄na. **C**ad probationē cōceditur q̄ notitia a. aliquatiter d̄
 pendet ex notitia a. sed ex hoc non sequitur vt idem depen
 deat ex se ipso. quū est aliqua notitia. a. cāe per quā acgretur
 nunc notitia. b. effectus. t̄ illa notitia. b. effectus. que nunc
 acgretur per notitiā a cause non est illa notitia ex qua noti
 tia. a. prius dependebat. quare t̄ c. **E**x hoc p̄ vltius ad
 confirmationem q̄ nō segtur idē per se ipm posse demon
 strari. t̄ sic ē finis qñōis.

**Quoniam autem impossibile est aliter se h̄re
 cuius est scia simpliciter t̄c. Q̄o xviii.**

Ecimonono Queritur vtrū
 omnis demōstra

tio sit ex necessariis. **E**t arguitur q̄ nō. p̄
 mo. aliqua demōstratio est ex impossibilib̄.
 ergo t̄ c. assumptum p̄ de demonstratione
 ducente ad impossibile. **C**2° aliqua demon
 stratio est ex contingentibus. ergo t̄ c. assumptum p̄ de
 demonstratione particulari qua de aliquo singulari triangu
 lo demonstrat habere tres angulos duobus rectis cōles.
C3^o de eclipsi lune sit demonstratō. t̄ tñ nō est necesse ecl
 p̄sim lune eē. ergo t̄ c. **A**d alior probat. q̄ de eclipsi lune est
 scientia. **D**e quocunq̄ autem per se habetur scientia. de il
 lo potest fieri demōstratio. vt p̄ in isto p̄mo. ergo t̄ c. **m**ior
 vero de se p̄. q̄ pluries contingit eclipsim lune non eē. q̄
 re t̄ c. **C**4° de tonitruo. fulmine t̄ similibus impressio
 nis aeris habetur scientia t̄ demonstratio que tamen non
 sunt necessaria. sed raro eueniunt. vt p̄. quare t̄ c. **C**5° in
 scientia naturali habentur demonstrationes de rebus nat
 uralibus secundū q̄ sunt naturales. res autem naturales
 secundū q̄ huiusmodi sunt transmutabiles. t̄ per conse
 quens non perpetue neq̄ necessarie. quare. t̄ c. **C**onfir
 matur per p̄m in primo huius qui dicit. q̄ eorum que se
 pe fiunt scientie sunt t̄ demonstrationes. talia vero nō sūt
 necessaria. vt patet. quare t̄ c. **C**6° in scientia naturali d̄ter
 minatur de casu. t̄ fortuna. t̄ de effectibus casualibus. ta
 lia vero contingentia sunt. t̄ non necessaria. vt p̄ ergo t̄ c.
 maior t̄ minor p̄ ex his que habentur secundo p̄. tracta
 tu de casu t̄ fortuna. **C** forte dicitur q̄ non determinatur
 de his scōm q̄ talia sunt. **C** Contra. q̄ ibi de p̄dictis de
 terminatur quo ad eorum diffinitionem. diffiniendo. s. qd̄
 sit casus quid fortuna. quid effectus casualis t̄ fortuitus. t̄
 per consequens de ipsis determinatur. secundū q̄ talia
 sunt. quare t̄ c. **C**onfirmatur. q̄ ibi consideratur aliq̄
 esse causam raro contingentem. aliquam frequenter. que
 tamen contingentia sunt vt p̄. quare t̄ c. **C**7° demonstra
 tur triangulus habere tres per angulum extrinsecum. t̄ c.
 sed illius demonstrationis neq̄ p̄mise sunt necessarie ne
 q̄ cōclūsiō. ergo t̄ c. maior p̄ primo geometrie minor ve
 ro videtur nota. quia statet triangulum esse non existente
 angulo extrinsecō. etiam stat nullum esse triangulum.
 quare t̄ c.

Ad oppositum Est philosophus secūdo
 ca. p̄m tractatus ī p̄m
 cipio cum dicit. qm̄ autē ipossibile ē aliter se habere. **C**In
 ista qñone primo videbitur quidā mō rñdendi. t̄ arguet
 contra ipos. **C** Scōo ponet alius modus respondendi.

Quantum Ad p̄mū ponit primū modus rñ
 dendi hanc distinctionez. dupliciter

Questio XIX.

dicitur aliqua premissa sine conclusio demonstrationis necessaria in uno modo simpliciter, alio modo ex suppositione. **P**ropositio dicitur simpliciter necessaria que principaliter significat sicut simpliciter necesse est esse, sine impossibile est aliter se habere sicut illa, deus est, que principaliter significat deus esse, et sic simpliciter et sine conditione necesse est esse, ut patet. **P**ropositio vero aliqua dicitur ex suppositione necessaria cuius supposito quod termini pro aliquo supponant manente eadem terminorum significatio supponunt pro eodem, et hoc modo est necessaria hec propositio triangulus habet tres, nam supposito quod triangulus sit tunc triangulus et habet tres angulos pro eodem supponunt: sed illa non est simpliciter necessaria ut isti dicit, eo quod potest esse nullum esse triangulum. **E**t patet respondendo ad questionem dicit quod quilibet demonstratio est ex propositioibus necessariis vel simpliciter, vel ex suppositione: sed non oportet quod quilibet sit ex propositioibus simpliciter necessariis, prima pars dicitur esse demonstratio non esse scia, cum scia sit necessarium pro vel secundum dicit, tunc est sequere quod scia posset fieri error, quare et secunda pars probatur, quod illa conclusio demonstratio triangulus habere tres et tamen non est simpliciter necessaria, ut ex predictis patet. **P**er hoc patet videtur responsum esse quasi ad omnia argumenta ad partem negativam questionis. Alia multa dicit ille modus respondendi, que sunt omittenda. **C**ontra que primo, quod sequitur ista esse necessaria, scilicet est scilicet, que tamen est contingens probatur, quod supposito quod eius termini pro aliquo supponant ipsi significantibus putantur significant subiectus et predicatum supponunt pro eodem ut patet, quare et. **I**tem sequitur aliquod falsum esse necessarium, patet ut falsum, patet ipse dicitur istis ad ad est ad, antequam est antequam, que sunt necesse ex suppositione per idem fundamentum. **I**tem sequitur aliquid impossibile esse necessarium, quod est absurdum, patet patet illa chimera est chimera, per idem fundamentum quo arguitur patet. **I**tem arguitur de ista, vacuum est locus non repletus corpore. **P**atet multa sunt necessaria ex suppositione in quibus tamen non oportet subiectum et predicatum supponere pro eodem ut patet consideranti, quare et. **P**atet, cum aliqua sint ex suppositione necessaria, que demonstratione ingrediuntur et quedam non, ut sequitur ex modo loquendi istorum, restabit ut isti declararet que sint illa que demonstratione ingredi debent vel patet et que non, quod non videtur ab eis factum. **S**ecundus modus respondendi modernorum permittit hanc distinctionem, triplex est necessarium necessitate extremorum absolute, necessitate libertate, et necessitate suppositionis. **E**xemplum primi, sicut homo est animal: que dicitur necessaria, quod est propositio vera, cuius utrumque extremorum est per se necessarium ut patet. **E**xemplum secundi, sicut homo est risibile, vel triangulus habet tres, que necessaria dicitur necessitate inherente, quod est propositio vera cuius predicatum est inseparabile a subiecto per eorum. **E**xemplum tertii, sicut luna eclipsatur, ipsa non dicitur necessaria ex suppositione, quod necessario predicatum inest subiecto supposita eius causa necessario, non si iterum inter diametrum inter sole et luna: luna eclipsatur ut patet. **E**x quo inferitur quod non inconuenit aliqua propositio falsam sine contingere esse necessariam, non simpliciter et absolute: sed ex suppositione. **C**ontra dubium ergo respondet quod omnis demonstratio est ex necessariis aliquo istorum trium modorum. **E**x quo patet ratio ad multa superius obiecta. **C**ontra hunc modum loquendi primo, quod sequitur hanc esse necessariam necessitate extremorum a quo mouet, patet non procedere ab opinione, patet vero probatur, quod ipsa est vera ut supponitur: et ipsius utrumque extremum est necessarium ut patet, nam necesse est aqua esse, et necesse est aliquid moueri, scilicet celum. **I**dem dicitur de ista homo est aliquid intelligens, quod necesse est hominem esse et necesse est aliquid intelligens esse, scilicet intelligentiam aut intellectum humanum. **C**ontra sequitur illa esse necessaria necessitate inherente, hoc est scilicet, de infato forte, patet ut falsum neque videtur de intentione sic loquentium, patet et, quod ipsa est propositio vera, cuius predicatum est inseparabile a subiecto. **T**ertio sequitur illa esse necessariam necessitate suppositionis, scilicet est albus, quod non videtur de intentione huius opinionis, patet, patet quod supposita sufficienti causa ex qua sequitur forte, esse albus, tunc forte est albus. **L**u igitur ex isto modo loquendi sequatur multa esse necessaria, que tamen sunt veritate non sunt necessaria neque demonstrationi deferuntur per se, sine d-

cerentur esse necessaria sine non, sequitur ipsum esse insufficientem. **P**onatur ergo alius modus respondendi, et sit primo hec distinctio, quedam est demonstratio simpliciter, quedam vero non simpliciter. **E**xemplum primi, sicut demonstratio qua propria passio de proprio subiecto demonstratur per causam eius essentialis et immediatam. **E**xemplum secundi, sicut demonstratio negativa, demonstratio particularis, et demonstratio ad impossibile ducens. **S**ecunda distinctio, sicut duplex est propositio, scilicet naturalis, et supernaturalis, sic in rebus duplex est necessitas, scilicet necessitas simpliciter et necessitas naturalis. **N**ecessitas simpliciter est que per nullam potentiam sine naturalis sine supernaturalis remoueri sine impediri potest sicut deum esse. **N**ecessitas naturalis, est que secundum ordinatum nature cursum impediri non potest, quibus ex libertate potentie diuine posset remoueri, sic celum moueri. **I**nter necessitates autem naturales gradus et ordo reperitur, nam ea que sunt ordinem sui esse minus distant a necessitate prime cause sunt magis necessaria, que vero magis distant sunt minus necessaria. **M**inus necessaria est hominem esse quod intelligencia esse realem a prima distincta. **M**inus est necessarium elementa esse que celum. **I**tem magis necessarium est hominem esse animal rationale que ipsum esse disciplinabile, cum prima necessitas sit prior ordine nature, et causa secunde necessitatis, et prima necessitas inter essentialia solum fundata secunda vero ex habitudine cuiusdam accidentis ad subiectum suum. **I**tem maiori necessitate homo est disciplinabilis que ipse sit quod cum prima necessitas sumatur ex natura forme humane, secunda vero magis ex parte materie et transmutabilis. **I**tem magis necessarium est hominem esse quod coram esse nigrum: cum homo sit naturaliter prior coram, et quod nigrum est dine prior. **S**icut magis necessarium est coram esse que ipsum esse nigrum. **E**t sic de multis exemplificari potest. **E**x predictis alia subdistinctio inferri potest, scilicet necessitas naturalis quedam inter necessitates naturales est simpliciter, quedam vero simpliciter quid. **S**impliciter dicitur que est inter res habentes ad se inuicem essentialem habitudinem sine dependentiam sine genus vel secundum speciem sicut hominem esse animal, sine hominem esse risibile. **S**ecunda quod verodicitur necessitas non ex tali habitu sine essentiali proueniens: sed ex parte individui vel alia consili causa, sicut coram esse nigrum. **S**icut igitur inter res ordo quedam et distinctio reperitur necessitatis, sic considerenter inter propositiones reperiri debet, nam propositiones non dicitur vere nisi necesse nisi per veritatem et necessitatem rerum significatarum. **D**ubitat circa predicta, quod sequitur quod deum esse primum causam non sit necessarium simpliciter quod videtur falsum, probatur patet, quod deus ex libertate sue potentie potest omnia alia a seipso annihilare, quibus annihilatis non amplius erit prima causa, eo quod nullus causa erit causa, quare et. **P**er idem probatur quod deum esse motorem primum non est necessarium necessitate simpliciter, eo quod deus omnes celos annihilare potest. **C**ontra dubitat, quod necesse est que necesse est deum esse aliqua necessitas est maior, igitur illa non est necessitas simpliciter, quod est contra dicta assumptorum, probatur quod necessitas qua necessarium est quodlibet ens esse vel non esse est huiusmodi, quod probatur sic, illa necessitas cuius opus intellectus non potest apprehendere sic esse est maior illa cuius oppositum apprehendere potest sic esse, sed oppositum huius, quodlibet est vel non est non potest apprehendere intellectus sic esse potest autem apprehendere quod deum esse non sit, ergo et. maior et minor de se patent. **C**onfirmatur, quod si nihil esset nullus deus esset, et propter hanc eius necessitas non esset, et tamen si nihil esset ad huc quodlibet ens esset vel non esset, ut patet quare et. **T**ertio dubitat, quod videtur ex predictis quod necessitas qua necesse est hominem esse animal est infinite prima, et videtur hoc sequitur de necessitate cuiuslibet entis alterius a deo, quod videtur impossibile manifestum probatur patet, necessitas predicta per infinitum distat a necessitate prime cause, cum igitur sine distantia a necessitate prime cause mensuranda sit necessitas aliorum entium, ut ex predictis patet, sequitur intentum, patet de se patet cum minori maior vero sic probatur necessitas prima que sit, a. est finita, necessitas vero secunda que sit, b. est infinita, ergo, a. per si nitum distat, a. b. maior de se patet minor probatur quia per sefectio dei est infinita et per idem eius necessitas quare et. **E**x quibus ulterius inferitur quod nullum ens aliud a deo est alio ente magis necessarium quod videtur contra predicta. **C**ontra dubitat quod ari. secundo philosopho, circa finem necessitatis ma-

terre vocat necessitatem simpliciter. necessitatem vero finis necessitate ex suppone. Cum igitur materie sit necessitas naturalis. necessitas vero dei sit necessitas finis ultimam omnium rerum. sequitur naturalem necessitate debere dici simpliciter. et necessitate dei secundum quod vel ex suppone tale. quod est supra predicta. Ultimo dubitatur de necessitate propositionum negatarum. sicut nullum vacuum est. nulla chimera est. quod gradum sit. cum nihil reale sit sibi contradicendum. Ad primum accipiendum eam pro eadem in actu de concedendo ista dicitur deus est prima causa. non est necessitatem simpliciter. sed solum necessitate naturali ut arguitur probatur. Si vero accipitur hoc nomen eam pro eadem in actu vel aptitudine negatur contradicendum. et prout dicitur quod adhuc omnibus alijs. ambiguitatis deus est prima causa. eo quod apte alia entia producere. neque deus potest facere se non esse primam eam aptitudinem vel actu. Ad confirmationem vero dicitur cum iste terminus motor dicitur mouens actu concedo quod deus est motor primus solum est necessitatem necessitate naturali. Ad secundum potest negari ante et tandem negari potest illa maior necessitatis: cuius oppositum non potest intellectus apprehendere sic esse maior. et cetera. Ad confirmationem potest negari: sed hoc aliam melius videbitur. Ad tertium negatur prima. Ad probandum dicitur quod propinquitas vel distantia alicuius necessitatis inferioris ad necessitatem prime cause dupliciter accipi potest vel intelligi. Uno modo secundum gradus aut latitudinem gradum necessitatis usque ad primam eam inclusivam. et hoc modo est infinita. et secundum hoc non dicitur ceret una necessitas finita magis vel minus distare a necessitate prima. Cetero secundum latitudinem entium specie distinctorum que inter ipsam et necessitatem prime cause secundum ordinem uniuersi continentur. et talis est finita. verbi gratia si preter deum alias septem ponamus intelligentias: tunc inter necessitatem intelligentie motus orbis lune. et necessitatem prime cause. plura cadunt entia specie distincta secundum magis perfecti. et minus perfecti ordinata que inter necessitatem intelligentie motus orbis solis et necessitatem prime cause. et cum utrobique talis latitudo entium specie distinctorum sit finita. secundum illa entia sunt specie finita concedi potest distantiam utrobique esse finitam. et per hanc primam necessitatem esse re mouere que secundum a necessitate prime cause. Ad tertium ex hoc volo ut ille necessitatem proportionalem mensurentur secundum proportionem illarum distantiarum. sed talis mensura sumenda est per distantiam a non gradu necessitatis. Ad quartum dicitur quod Ari. loco allegato aliter accipit necessitatem simpliciter que hic accipitur. illud. n. vocatur necessitatem simpliciter quod est absolute necessitatem. et talis est necessitas in naturalibus. pueniens per materiam. cum n. esse corruptibile inesse compositum. ex materia et forma per materiam absolute necessitatem est esse compositum ex materia et forma esse corruptibile. talis tamen necessitas est naturalis appellanda. et non simpliciter secundum quod loquimur hic. Cum autem dicitur necessitatem finis esse ex suppone loquitur de fine propinquo vel naturalis. et presertim de fine transmutato. verbi gratia. cum potio ordinem in sanitatem tanquam in fine transmutatois necessitatem est potio esse talis si sanitas erit talis. non tamen ex hoc vult per illam categoriam esse necessitatem potio est vel erit talis: sed vult hanc conditionalem esse necessitatem. si sanitas erit talis potio est vel erit talis. et hoc vocat ipse necessitatem ex suppone. non ergo oportet ex illa auctoritate ut necessitas dei dicatur necessitas ex supposito. Ad ultimum dicitur quod predicta necessitates gradum de erunt per respectum ad affirmativas necias eis contradicentes hinc. n. negative nullum vacuum est. contradicet hanc affirmatiua necia omnia entia corporea secundum quendam ordinem debet admittit hanc signitatem ut vni mediante altero seruetur. vel illa. quod libet locus est aliquo corpore vel corporibus repletus. et sic dicitur sibi dicitur. Tertio permittit cum vltima sint per se incorruptibilia. quod quibus singularia omnia sub vltima tenta corrumperentur. ad hanc illud vlt remaneret. et vix esset dicere ipsum esse actu presentie. per hoc de se. per albertum al. in illa parte vbi de terminatur de suppone de omni. vbi dicitur quod siue homo sit actu in natura siue non semper hoc est vera. hoc est aial. Ex quo inferitur quod quibus nullus triangulus particularis esse adhuc vix et necessitatem esse triangulum esse. et per hanc hanc esse necia. triangulus esse. cuius subum supponat per natura vltima. Cetero permittitur quod passionibus fluentes ex principijs specie necio insunt subiectis propinjis. quibus aliqui contingat ab eis actus propinjos puenire. et aliqui

no. Prima pars per differentiam que ponitur a potest inter per primum et accis. per et de mente alberti ibidem. et prout huius. per et ratione. quod talis proprietates sunt a re necia sine concursu alterius contingetis. v. a. spe et principijs ipsius. Secunda pars dicitur de se per aliquando enim ab aptitudine ridendi que inest homini tanquam passio propria puenit actus ridendi. et aliqui non risibilitas ergo inest homini necio. sed actus eius contingenter inesse possit. Sicut aptitudo eclipsandi necio inest lune. quibus actus eclipsandi aliqui pueniat: et aliqui non. Cetero permittit quod per se res multe naturales contingentes sunt et transmutabiles. de ipsis tamen formari possunt propositiones necie. verbi gratia. quod per se compositum ex materia et forma esse res transmutabilis et corruptibile. de omnibus tamen talibus formari potest hoc per se necessaria. omne per se compositum ex materia et forma aliquando corrumperetur. Nec possumus dicere hic subum illius propositionis suppone re per materia vltima. quoniam nullum est vltimum per se compositum ex materia et forma. et si aliquid esset tale ipsum non esset per se corruptibile. ut patet. Cetero permittit quod propositio necia est illa que principaliter et absolute significat sicut necie est esse. sine hoc sit simpliciter siue secundum cursum nature. per hoc comunitur in logica. Cetero premisis sit prima conclusio. aliqua non simpliciter demonstratio est ex propositionibus contingetibus aut ipsos sibi libus. per de demonstratoe peculiarari aut ducente ad impossibile. sicut prius arguebatur. Ex quo inferitur quod talis demonstratio non omnes permittit et conclusio sunt necie. Cetero conclusio. sed aliqua demonstratio vltima et ostensiva non sit de rebus necessariis per subta et predicata illius demonstratois principaliter significans. quibus tamen talis est ex propositionibus necessariis prima pars per. vbi demonstratur omne per se compositum ex materia et forma esse per se corruptibile. aut aliqui sibi propositio. cuius subiecto et predicato non corrumdet aliqui materia vltima et incorruptibilis. sed solum inuidia corruptibilia. Secunda vero per pbatur. quod talis demonstratio aliquo modo dicitur facere scire quod ipsa non faceret nisi per necias propositiones quare et cetera. Cetero conclusio. ad mentem ari. sit illa. quibus demonstratio simpliciter est de rebus absolute necijs. et ex propositionibus necijs. Prima pars pbatur. quod quilibet demonstratio simpliciter est de subta quodam vltimo et passione ipsius propria per eam eentialem. talia vero sunt absolute necia. ergo et cetera. tertio. maior per ex prima distinctio: minor vero per ex tertio et quarto notabili. Item quilibet demonstratio simpliciter facit vel est apta facere simpliciter scire. sed scire simpliciter est de his que non contingunt aliter se hie. ergo et cetera. maior et minor patent per ari. in precedentibus. secunda pars per ex pria. cum n. subum per et mediu demonstratois sunt res presentie et incorruptibiles. sequitur quod propositiones affirmatie ex his compositae puenientes demonstratois erunt absolute necie que et cetera.

Ad rationes Principales. Ad primam Cetero possit tamen hic rationabiliter dici quod solus perfectus quo ex vno impoli ad aliud ipose pceditur non est demonstratio: sed ille qui postea sit ecountero ab opposito presentis ad oppositum antis. et talis est ex necessariis. Primus autem solum deseruit intellectui disponedo ad facilitorem credulitatem. Ad tertiam. per ex quarto notabili. dicitur. n. quod de eclipsi lune actuali non est per se scientia neque demonstratio simpliciter. sed de aptitudine eclipsandi. talis autem est necessaria ut patet. Ad quartam similiter dicitur. quod de tonitruo. et fulmine secundum actum non habetur per se scia vel demonstratio sed de aptitudine ad tales effectus pduccendos que necio inest exalationi calide. et sicce. Ad quintam dicitur similiter quod de talibus non habetur demonstratio uniuersalis et ostensua nisi per propositiones vltimas. et necessitas et si eaz subta et predicata solum pro rebus corruptibilibus vel singularibus supponant non habebitur tunc demonstratio simpliciter: quibus per quid aliquo modo appellari possit. Ad confirmationem dicitur quod ari. ibi locutus est de operationibus: que apte sunt a propinjis passionibus prouidre: sicut aliquando actus eclipsandi prouenit a luna vel passione ipsius. et alii quando non de quibus tamen sunt scientie: et demonstrato nes. non per se. sed solum per accidens. Ad sextam dicitur quod de rebus casualibus aut fortuitis propositiones quedam

nece formari pnt aptitudinē denotantes ex quibus demōstratio fieri pōt tales tñ vt plimū non sunt simplr demōstrationes. Et per idē pz ad cōfirmatōes. Ad vltimā dicitur primo q̄ quis nullus triangulus particularis eēt. qd̄ non pōt eē posse ad huc eēt spēs trianguli: Cū ipa sit icorruptibil' vt pz ex tertio notabili. De ipa vero sit principalr demōstratio. C²o dicit supposito q̄ hīc angulū extrinsecum. rē. sit ppōitū mediū illius demōstrationis. q̄ nō d̄ accipi tale me diū pro actu sed pro aptitudine a qua ille actus est aptus p̄uenire. Et sic demōstratio absolute erit ex propositōibus r̄ rebus necessarijs. Et sic est finis qōnis.

De omni quidem igitur hoc dico qd̄ vtriqz ē non in quodam quidez sic in quodā aut nō. nec aliquādo quidē sic aliqui vō nō rē. Qd̄. xx.

Trigesimo Querit vtrū ad ppōnes de omni regrant r̄ sufficiant vltas suborū. r̄ vltas temporū. Negatiue ar. sic. q̄libet ppō vltis an¹ est d̄ oī sed in multis talibus nō est aliqua illarū vltatū. ergo rē. t̄z p̄na cū minor q̄: multe tales sunt falsē vel impoles. sic bec ppō. oīs hō est asinus. ē im-

possibilis. r̄ bec ē falsa. omnis homo ē currēs. maior vero pz primo p̄noz. qz vt ibidē colligit quelibet propositū vltis affirmatiua sup que fundari pōt ordo syllogisticus in p̄no prime est de omni. sed eque bñ fundari pōt ordo syllogisticus sup hac ipōlī. omnis hō est asinus. sicut super ista. oīs hō est al. quare q̄lz vltis affirmatiua ē de oī. C²o ar. sic h̄ ē de omni. omnis sol est planeta. vbi tñ nō est vltas suborū ergo rē. maior pz. cū ipa sit per se. qz: genns de spē p̄dicat. minor vero pz. qz sub spē solis non nisi vnū indiuidū cōtinetur. C³o h̄ est de omni al est hō. in qua nō ē vltas suborū. ergo rē. maior probat. qz illa est per se. sicut etiā illa. homo est aīal. quelibet at per se est de omni vt pz de mēte liconiensis in mā p̄nti ergo rē. C⁴o dicit forte q̄ illa nō est de omni cū nō sit vltis. sed indefinita. si vero accipet illa vltis. oē aīal est hō. ipa eēt falsa. r̄ ipolis. r̄ per p̄ns neqz eēt de omni. neqz p̄ se. C⁵o sed h̄. bec est de omni hō est al. r̄ tñ est indefinita. ergo r̄sio falsa. assumptū probat p̄ d̄itōes p̄dicat. qz quicquid est hō est aīal. r̄ q̄ncunqz aliqd̄ ē hō illud ē aīal. quare rē. C⁶o p̄terea apud demōstratōem nō refert dicere. hō est al. r̄ oīs homo ē aīal. sicut igit bec est de omni. oīs hō est al. sic ē h̄ erit de omni. homo ē aīal quare rē. C⁷o ar. qz nō requirit vltas temporū. qz bec est de omni q̄lz dies ē ip̄s. cū ibi p̄dicet superior de inferiori tñ in quoz tpe p̄dicatū vlticabit de subo. in eo. n. tpe quo sol erit sub hemisphio nostro¹ erit falsa loquendo de die cāto sub hemisphio nostro vt pz. q̄re rē. C⁸o forte d̄ qz h̄ n̄ semp erit vera: sufficit tñ qz q̄ncunqz de aliquo vlticabit dies de eodē verificat tps. r̄ hoc est habere vltatē tps ad intētionē ari. C⁹o Contra. seqt q̄ aliqua propositio cōtingens est de omni p̄ns est falsum sic. n. oē per se est de omni. ita oē de oī est necessariū vt colligit de mente liconiensis. r̄ Alber ti. p̄na pz. cū ista possit eē falsa sic significando q̄lz dies ē tps C¹⁰o bec est de oī. luna eclipsat. cū ipa sit p̄clusio demōstrabilis. vltas tñ tps nō sibi cōmūdet. qz aliqñ est luna qñ ipa nō eclipsat. ergo rē. C¹¹o ar. qz p̄dicte d̄itōes nō suffi ciūt. qz bec non est de oī. oīs hō albus est hō. cui tñ vtraqz vltas cōmūdet. ergo rē. maior pz cū ipa sit propositio p̄ns gēs. minor vero p̄bat. qz de quocunqz verificat subz verif icat ē p̄dicatū: r̄ q̄ncunqz de aliquo verificatur subm d̄ eo dem ē verificabitur p̄dicatū q̄re rē. C¹²o Idē ar^m sit de illa p̄tingētī. oīs hō currēs mouet. s̄līr de ista. oē qd̄ ē for. ē hō. C¹³o Et si d̄. qz vltia p̄dicatā d̄itōes requirit necitas ppōi tōis. Contra. qz tūc frustra pōitur vltas tps. cū ipa necio se quatur ad necitatē ppōis. C¹⁴o Itē seqtur qz hoc eēt de oī. oē qd̄ fuit for. fuit hō. p̄ns v̄ falsum cū ex terminis singularib⁹ significatibus res corruptibiles nō hāt. p̄positōes d̄ oī. p̄na vō t̄z. qz ipa est necita supposito qz for. fuerit. r̄ sibi vtraqz vltas cōrespondet. quare rē. C¹⁵o forte dicit p̄cedēdo qz il la ē de oī. Cōtra pari rōne bec est de oī. oē qd̄ fuit for. fuit for. albus supposito qz for. fuerit albus. pz p̄na. qz ista ē ne

cessaria sicut p̄na p̄ns tamen est falsum. cū ibi deficiat vltas tps. qz aliquādo fuit verū dicere. for. eē r̄ eēt fuisse quā do nō fuit v̄z: forte eē vel fuisse albi supposito qz p̄no fue rit niger deinde albus. q̄re rē. C¹⁶o Ultimo bec ppō nō ē de oī. oē aīal ē coloratū. cui tamē vtraqz vltas cōrespondet. er go rē. minor de se pz. maior p̄batur. qz ipa ē p̄positio per accidēs. nulla aut talis v̄ eē de omni quare rē.

Ad oppositum est Ari. primo posteriori scdo caplo primi tractat⁹ circa principū in illa pte. primum aut determinabim⁹ rē. In ista qōne primo p̄mittentur quedā. Secundo respon debitur ad quesitum.

Quantum Ad primū sciendū primo. qz aliud est de oī qd̄ p̄sideratur lib. p̄noz. r̄ aliud qd̄ hic p̄sideratur. Cū. n. in p̄no p̄noz p̄sideret d̄ for ma syllogistica. r̄ de principijs syllogismoz quo ad ipaz for mā. que sunt dici de oī. r̄ dici de nullo. oīs illa ppō ibidē dicitur de omni ex qua ordo syllicus pronūre p̄ sup hoc fundatus qz quādo alter de altero dicitur de quocunqz d̄ subiectū de eodē dicitur p̄dicatū. C¹o Ex quo infertur qz ta lis ppō debet eē vltis affirmatiua in qua denotatur p̄dicatū in eē cuiuslibet supposito subī. pz qz si eēt indefinita vel p̄uen laris sicut illa hō est aīal. vel quidā homo ē aīal. non ab ea possit talis ordo syllicus pronūre vt pz. C²o Segtur scdo contra quosdā. qz ad talē propositiōnē de oī nō requirit p̄ dicatū vere in eē cuiuslibet supposito subī. pz qz licet bec sit fal sa. oīs hō est albus. r̄ bec sit ipolis oīs hō est asinus. vtra qz tamē istaz modū h̄z vninerfale sup quo fundari p̄t ordo syllicus in p̄no p̄rie. sicut ēt illa necia oē aīal ē corp⁹ Quare quo ad ordinē syllicū ille due sic dicēde sunt de oī. sicut illa. oē aīal ē corpus. Conceditur tamē qz ad talē propositiōnem de oī requiritur vt p̄ ipam denotetur p̄dicatū in eē cuius libet supposito subī. bec aliquāter colligi possent ex dictis Alb. C³o Segtur tertio qz p̄positio vltis affirmatiua r̄ p̄positio d̄ oī p̄ioristice inuicē cōuertūtur. h̄z vnū sit altero inagis cōnotatiū. qz p̄positio de oī p̄ioristice supra propositiōnem vltis affirmatiua p̄notat aptitudinē ordinis syllicū in p̄no prime. qz ex ea pronūre p̄t r̄ bec ē qd̄ sub alijs v̄bis aliqd̄ xerunt. qz māle p̄positionis de omni p̄ioristice ē p̄positio vltis affirmatiua. formale vero est ordo ille syllicus qz ex p̄ dicatā p̄positione p̄uenire p̄t sup hoc fundatus. qz de quo cunqz dicit subm illius p̄positionis vltis de eodē dicitur r̄ p̄dicatū. r̄ sup isto māli r̄ formali p̄positionis d̄ oī tā p̄ior istice q̄z posterioristice multa dicuntur. q̄ mibi supflua vi dentur. P̄positio vero de oī q̄ h̄ p̄sideratur r̄ ab expōi tōibus cōiter de oī posterioristice appellatur. alias requit d̄itōes q̄z p̄positio de oī p̄ioristice. s̄m qz statim videbi tur. C⁴o Scdo p̄mitto qz demōstrator nō nisi ex veris p̄ce dere potest ostensue p̄cedēdo. pz de mēte. Ari. superior. C⁵o Tertio p̄mitto qz ppō dicitur duplr necessaria. s̄. simplr r̄ s̄m qd̄. r̄ h̄ accipio necessariū simplr magis large q̄z i qd̄ ne p̄cedentī. Dicit. n. in p̄posito necessaria p̄positio simplr cuius adeq̄tū significatū sp̄ fuit est r̄ erit necessariū. sic ista hō ē aīal. Sed in qd̄ dicit necessaria cuius significatū adeq̄ tū. p̄ nūc ē neciū. h̄z nō sp̄ fuit neciū. sicut illa for. fuit.

Quantum ad 2^m sit prima cōclusio. ad hoc vt aliqua propositio dicatur de omni p̄ioristice non requiritur aliqua predictarū d̄itionum. ad hunc intellectus qd̄ non requiritur predicatum in eē cuius supposito subī nec sp̄ eidē inesse pz ex argumēto primo r̄ nota bili primo. C¹o Scda p̄clusio p̄positio de omni posterioristi co requit vt p̄dicatum vere affirmetur de quoz supposito subī. probatur sic p̄no. n. requiritur qz predicatum vere affir metur de subo qz demōstrator nō p̄cedit nisi ex veris vt pz ex prima supōne. Cum at in demōstratōe simplr p̄ misse oēs sint vltis affirmatiue vt pz ex supōne scda r̄ cor relario ipsius seqtur qz p̄dicatum de quoz supposito subī d̄z verificari r̄ vltius cū sit de oī. seqtur virtute significa tōis de li oī. qz p̄dicatūz vere affirmari d̄z d̄ quoz supposit o subī. q̄re rē. C²o Notanter d̄ de quoz subo r̄ nō de oī bus subīs. pp̄ 2^m arg^m ad p̄tem negatiua. C³o Tertia p̄clusio ad p̄positionē de oī posterioristice requit ipaz eē simplr ne

cessaria pbatur q: aliter nō ēēt demonstratorī pportōata q
 sp ex ppositōibus neciis pcedit. vt patuit in pcedēti qdē
 Eadē pēdo. simul cū pcedēti vī de mēte al. in expōe ca. pti
 us allegati in principio Ari. ergo per hoc qd dicit q ad di
 ci de oi requit q predicatū nō alī insit r alī nō. intelligit q
 necio insit subo. r hoc notauit Al. vt p3 p verba ei' pōsita ī
 expōne textus. **Ex** pōne isert q ad dici de oi postērio
 ristīcū. nō sufficit vt sit ppō necia fm qd. p3 ex p'dictis. p3
 ēt er mō loquēdi textus. cū dī. nō alīqī qdē r aliqūādo nō
 Infert scdo q ad ppōnē de oi requit vltas tps. p3 de se.
CS dubitat nūqd h īdefinita. hō ē aīal. apud demīfatorē
 rē sit dicēda de oi q sic vī. q: sibi pueniunt p'dicte p'ditōes.
 Qd nō ar. q: nō est vltis. **C** Itē q: de oi postērioristīcū p
 supponit de oi prioristīcū. quare rē. **C** Ad hoc pōt dici
 q sic. q: demīfator: h mōī ppōnes īdīffinitas necias equa
 lentes vltibus h3 p eodē cū illis vltibus. **C** Ad rōnes in op
 positū dī q vtuālī est vltis. p'pterea q: tali necitate ē necia
 vt ex ea seqtur h vltis. oīs hō est aīal. **C** Ad fm dī q p sup
 ponit īpīm actualī vel virtualī. r hoc sufficit. **Ex** quo in
 fert q oīs ppō de oi postērioristīco est de oi prioristīco.
 formalī aut virtualī. r h ecōuerso. p3 q: si fuerit vltis erit
 formalī de oi prioristīco. Si vō fuerit īdīffinita. erit vltua
 liter talis. **I**dic tñ virtualī accipio magis strictē q cū dici
 mus principia virtualī includere p'clones q seqūt ex illis.
 q: volo vt ppō d oi postērioristīco q h fuerit actu vltī vtu
 te sit idē qd ppō vltis sibi cōmīdēs. r necio iserat ppōnem
 vltē. sicut ex illa hō ē animal seqtur illa oīs hō est animal.

Ad rationes principales. **C** Ad primā p3 ī
 qōne. **C** Ad scdaz dī. q ad p
 positionē de oi postērioristīco requit p'dicatum īnē cūlz
 supposito subī. siue subī actu hēat plā supposita siue non.
Propterea dicit Al. vt in expōne textus tactū fuit. q Ari.
 notāter dicit nō in quodā sic r in quodā nō. r nō dicit in oi
 bus suppositis. **C** Ad tertīā negatur maior: Ad pbatōem
 dī q h illa sit p se. de quo infra videbitur. nō tñ ē īndirecte
 r īmediate p se. r iō nō o3 q sit de oi. **C** Ad quartā p'io
 dici p't. q h absolute ē necia. qlibet dies ē. q: necē ē vt sol lu
 ceat sup aliq pte terre. r sic sequēter diceretur q qūcūq3
 tpe dato vificabitur p'dicatum de subo. Si vero restringimuz
 illā ppōnē ad modū loquēdi vulgarē: loquēdo. s. d. die cā
 to sup hemispio nfo. psequēter dī q illa ppō ē contigēs
 r sic nō est de oi postērioristīco. **C** Ad rōnē in oppositum
 dī. q ibi p'dicatur aliqd supius de inferiori p accidēs. quia
 ly dies nō significat tale tps absolute. s3 pnotādo ī eo tpe so
 lem illuminare terrā sup hemispio nfo. **C** ū āt supius affir
 mat de inferiori p accidens nō o3 vt p'stituat p'positionē p
 se. neq3 de oi. **C** Ad qntā dicit moderni q sicut illa ppō ē
 necessaria ex sup'pōne. luna eclipsatur. sic ēt de oi ex sup
 positione. s3 nō absolute. s. supposito q terra diametrālī in
 terpōatur inter solē r lunā. **I**dec respōsio remonetur p ea
 q dicta sunt in qōne pcedenti. **A**līter dicitur negādo q ipā
 sit de oi. n3 ipā simplr est demīfabilis. cū sit absolute p'tin
 gens. **C** Sed ista luna est eclipsabil est vel ēē pōt p'elo de
 infabilis r ipā est de oi postērioristīco. q: sibi vtrāq3 vlti
 tps intelligitur ppōnem simplr esse necessariā. **C** Ad vlti
 mā dicunt moderni. q illa omne al est coloratū nō est d oi
 postērioristīco. sed prioristīco. **I**dec respōsio p'dicit textū
 Ari. r expositōibus oīsbus antiqs. **A**līter rīdent r melius
 q ipā est de oi. r psequēter negat illa psequētia illa p
 positio nō est p se. ergo non est de oi. q: nō oīs p'positio
 de oi est per se sicut nec qlibet p'positio per se est fm q
 ipsam. vt videbitur infra.

**Per se autem sunt quecumq3 sunt in eo qd
 quid est.**

Questio. xxi

Veritur 21. Utrū in p'io mō dicē
 di p se. solū p'dicet dīff
 finitio vel ps dīffōis de suo dīffinitio. **I**lega
 tūe arg. p'io sic. hec ppō. homo est sba. ē p
 se in p'io modo. ī q nō p'dicatur dīffinitio ne
 q3 ps dīffinitionis de suo. dīffinitio. igit rē. mī

nor est de se no. maior vō probat. q: ista est p'positio p
 se. cū sit necia r non p accidens insit p'dicatum subo. r non vī
 in quo alio mō q3 in p'io. vt p3 discurredo. qre rē. 2.º h p
 positio. al' est hō est p se in p'io mō. **S**ilī ista rōnale ē hō r
 tñ nō p'dicatur dīffō. ergo rē. mī. p3. r ma. ar. q: cū ille ppō
 nes sint p se. r tñ in alio mō q3 in p'io. vt p3 discurredo seq
 tur intentū. quare rē. **C** 3.º h ppō. animal rōnale est hō r
 vltī quelz in q p'dicatur dīffinitū d sua dīffōne ē in aliq mō dī
 cendi p se. r nō vī i quo alio nisi i p'io vt p3 discurredo. r
 tñ p'dicatum nō ponit in dīffōne subī. s3 pot' ecōtra ergo rē.
C 4.º h rōnale. q: vbi dīffinitio passionis ponat ēē mediū in
 demōstratōe potissima. necio ī ppōne maiori syllī demīfa
 tui p'dicabit passio de dīffōne sua. r illa propō erit p se. q:
 cuiuslibet demīfationis potissime p'misse r p'clūso debent
 ēē p se. qre rē. **C** 5.º h rōnale. q: vbi p dīffōne subī p'ima
 passio demonstrat sic in isto syllō. oē aīal rōnale ē disciplina
 bile. oīs hō ē aīal rōnale ergo oīs hō est disciplinabil'. p'di
 catur passio de dīffōne subī in maiori propōne. q p'dicatio
 vī esse p se. alīter illa demīfatio nō ēēt potissima r non vī i
 quo alio mō nisi in p'. **E**t si dī q dīffinitio subī nō d3 ēē me
 diū in tali demīfatione: sed dīffō passionis: arguit idem qd
 prius: q: tunc in maiori p'dicabit passio de p'pria dīffōne
 r hoc nō erit nisi in p'io mō dicendi p se. qre rē. **C** 2.º vbi
 vna dīffō alī' de altera dīffōne eiusdē rei p'dicetur. illa erit
 p'dicatio p se p'imi modi. r tñ p'dicatum non erit dīffō subī.
 cū dīffinitionis non sit dīffō: q: tunc esset processus ī īfinitū
 ergo rē. 3.º h rōnale. r assumptū p3: q: tales p'dicatioes demīfa
 tionē potissimā īgrediantur: vt hīec dīffō demōstratōis.
 sylls ex p'mis veris rē. p'dicetur de illa. sylls faciens scire.
Ide argumentū fieret vbi dīffō subī de dīffōne passionis
 p'dicatur aut e3. **C** 5.º p'dicatio vnus dīffō supioris d dīf
 ferentia inferiori est p se in p'io mō. r tñ vna dīffō non dīf
 finit p aliā: s3 sola spēs vt p3 de mente boetij. qre rē. mī.
 p3 r ma. ar. d mente porphy. in cōtatibus: vbi dīc q rōa
 le dīuiditur p rōne vti r non rōne vti. r p p'clūso fm eū
 vna dīffō erit p se supior: ad aliā qre de ipsa p se p'dicabit
 in p'io mō. q'lis. n. ē bīundo generis ad snā spēs. tal' erit bī
 tudo ill' dīffō supioris ad dīffō inferiorē. qre rē. **C** 6.º hec
 est p se in p'io mō. for. est hō sicut ēt illa hō est aīal. r tamen
 hō nō est dīffō fortis. n3 ps dīffōnis eius ergo rē. maior
 p3 cū illa non sit p'dicatio p accidens. minor vō p3 q: sin
 gulare non p se dīffinitur. **C** 7.º in hac propōne. hō nō ē aī
 rōnale. siue hō non ē aīal p'dicatur dīffō vel ps dīffōnis d
 suo dīffinito. q tamen nō ē p se. ergo rē. maior d se p3 mī
 nor probatur. q: p'dicte p'positōes sūt ipolēs q3 āt p'ro
 positio p se vī necessaria vt vī p'bs velle. qre rē. **C** 8.º h
 matur: q: in illa vacuū ē loc' p'natuz corpe p'dicatur dīffō
 de suo dīffinito. q tamen nō est p se. cū ipā sit ipolēs: qre rē.
C Itē vbi. a. dīffiniatur obliq p. b. non poterit p se. b. p'di
 cari de a. ergo rē. assumptū p3 i dīffōnis' de qb' exēplifi
 cat p'bs. de qb' maxie vī vificare intētū suū cū. n. linea triā
 guli dīffōne īngrediatur in obliquo nō poterit linea p se de
 triāgulo p'dicari qm h est ipolēs triāgulus ē linea siue li
 nee. **C** 9.º vbi datur dīffinito alicui rei p cāz aliqūā rea
 liter dīffinctā a dīffinito. vt puta p efficiēs vel finē aut p ma
 teriā vel formā: q est altera pars p'positi: non poterit illa cā
 per se r recte p'dicari de dīffinito q: talis p'dicatio foret
 falsa. **C** forte dicitur pcedendo q: ari. solū h loqitur dī dīf
 finitione pure q'ditatua. **C** Sed h vbi datur aliq dīffō per
 formā subalē que est altera ps p'positū illa p'dicabitur p se
 de dīffinito r nō ī alio mō q3 in p': vt p3 discurredo g' rē.

Ad oppositum est p'bs p'io hui'. In ista
 questione erunt duo arti
 culi. In p'io premitentur quedā. In 2.º ponētur p'clones
Quantum ad primū: sit hec p'ia dīffinitio. q
 sicut aliud ē eē. aliud īnē. r aliud cā
 re vel causari: sic aliud est p se eē. aliud per se īnē. r aliud
 per se cāre. **P**er se ēē tribus modis dici pōt vt colligitur
 ex verbis linco. vbi exponit Ari. in mā presentī. **C** Uno
 quia a cā efficiēte nō dependet. r hoc modo. solus homo
 dī p se. cū cetera oīa ab ipso dependēt tanq3 a cā efficiēte
 siue conseruante: ipse vero a nulla tali depēdet neq3 ēt a cā

hō: vel alia res nālis per cām ipsius finalē vel efficientē: vel per materiā & formā que sunt altera pars cōpositi. Ille tñ proprie nō erunt diffinitōes appellande nisi q̄cumq; ipas ingrediūt ad genus vel dria reducūt. p̄ hō q̄ hō ē de rōne diffinitōis q̄ cōstet ex gñe & dria vel ex his que per modū gñis & dria se habent. vt oēs cōstent. Et pariformiter d̄ de diffinitionibus oibus datis in obliquo. sic linea diffinit per punctū. sic de silibus. ¶ Prima cōclusio. aliq̄ ē propositio per se in p̄io mō. in qua nō p̄dicat diffō. neq; genus immediatū. nec dria cōuertibil de diffinito. p̄batur. q̄ hō est per se homo. ē suba. cū ibi p̄io sit ppria predicatio. & nō p̄ accidēs: sed per se. cū s̄ba insit per se hōi & nō ē p̄ se in sc̄do mō. vt p̄z. q̄re relinquit q̄ sit p̄ se in p̄io mō in h̄ tñ neq; diffinito. n̄z genus &c. p̄dicat de diffinito. quare &c. ¶ 2^a p̄clō in p̄io mō dicendi per se pprie & p̄ncipalr solū reponēt pp̄ōnes in q̄bus vel diffō pure q̄ditatua. vt aliq̄ q̄d genus eēntiale diffinitū vt aliq̄ dria eēntial. & p̄ se diffinitū p̄stituta affirmatiue p̄dicat de diffinito p̄bat sic. pp̄ōnes nō d̄r p̄ se nisi q̄ in eis ē p̄dicatio siue mod^o p̄dicādi p̄ se. S̄z primus mod^o p̄dicādi p̄ se pprie nō p̄t eē alio^o q̄ p̄dictis. ergo &c. maior de se p̄z. minor p̄bat. modi p̄dicādi sumūtur a modis in eēdi p̄ se. vt patuit ex sexto p̄missio. S̄z primus mod^o in eēdi p̄ se ē cū illud q̄d alteri inest d̄t et cui test ē subale. & ab eo eēntialr egrediat illud cui inē. vt p̄z ex 4ª distinctōe: s̄z hoc nō p̄t eē nisi altero p̄dictoriū modoy. ergo &c. p̄ia nō ē & minor: p̄z inductiue. s̄z. n. passio p̄ se s̄t diffinito. q̄ tñ nō dat eē diffinito. s̄z potius ab eo recipit. nō inē et p̄io mō eēdi p̄ se: s̄z sc̄do mō. Et p̄pterea nō p̄stituet p̄m^o mōs p̄dicādi p̄ se. n̄z pp̄ōne p̄ se in p̄o mō saltē p̄ncipalr & pprie. s̄z p̄stituet 2° modū p̄dicādi p̄ se. Et p̄r pp̄ōne p̄ se in 2° mō. de quo infra videbit. ¶ Mo^o tātē h̄ loquor: de diffōne pure q̄ditatua. & gñe vt dria eēntial. q̄ de alijs diffōnibus. gñibus aut d̄r̄is nō ōz vt pprie & p̄ncipalr sint in eodē mō. q̄d vt colligi posse ex mō lo^o quēdi Al. in expōe huius m̄e cū dicit. Cū p̄ se dicat q̄tuor modis. p̄ se in p̄io mō d̄r̄ q̄cumq; subalr & formalr s̄t in eo q̄d q̄d ē. hoc ē in diffōne subali & formalr. D̄r̄ at rōna biliter iste mod^o eē primus respectu alterius modi q̄ sc̄do^o cōter appellat. eo q̄ p̄ nāl^o est subin aliq̄d egredi a substantialibus ipi^o p̄ncipijs. q̄ ab ipō vel eius p̄ncipijs siue re aliq̄ passionē. sic p̄i^o est hōiez eē aial. & rōnale ab eis d̄e essentialr egredi q̄ ab hōie siuere risibile. vt p̄z quare &c. ¶ Itē q̄: oē aliud p̄dicatū q̄d pprie p̄dicari d̄r̄: aut ē passio q̄ egredit a p̄ncipijs ip̄i. aut accēs q̄d p̄sequit p̄ncipia i diuidui. s̄z passio h̄z p̄ se attribuat subō. ē tñ accēs ipi^o. q̄re p̄dicatū accētiale dici p̄t. accēs vō q̄d p̄sequit p̄ncipia in diuidui adhuc magis accētiale dici d̄z. s̄z diffō gēus. & dria mere subalr cōpantur diffinito Talia vō s̄t ordīne n̄e p̄o ra. q̄re rōnabilr ille modus d̄cedus ē p̄m^o. Dicemus ergo oēs illas eē pprie i p̄io mō p̄dicādi p̄ se. hō ē aial rōnale. hō ē rōnale. hō est aial. hō ē corpus. vel suba. hō est sensibile aut aiatū. Inter istas tñ p̄t assignari gradus si q̄s vel sit. q̄ vbi tota diffō pure q̄ditatua p̄dicet erit in p̄io gradu vbi vō genus immediatū aut dria cōuertibil p̄dicetur erit in sc̄do. & p̄r vbi q̄ supiora. & dria alie supiores p̄dicentur. ¶ 3^a p̄clō. h̄z p̄ncipaliter diffō pure q̄ditatua de diffinito p̄dicet in p̄io mō d̄cedi p̄ se. p̄cedi tñ p̄t q̄ sc̄dario. siue reductiue siue p̄ d̄ā s̄titudinē diffō tal diffinitū de eodem diffinito p̄dicet in eodē p̄io. cōclō p̄z ex vltio p̄missio. Ex quo p̄z q̄ nō obstāte q̄ aliq̄ diffinitio assignet p̄ terminos obliquos. sic diffō linee q̄ per p̄ctū in obliquo assignat. tā q̄ per p̄m^o ipius. q̄ tñ terminū ipsam ingrediētes modum h̄nt gñis & dria diffinitū poterit illa diffō per se p̄dicari de diffinito in p̄io mō. Eadē p̄clō vt de mēte lincō. i expōne huius diffinitionis. cū dicit & in h̄c p̄m^o modū eēdi vt dicendi alter de altero cadūt oēs p̄dicatōes q̄ obliq̄ p̄dicat p̄ se cām efficientē vel formalē vel finalē de cāro suo. & per hoc poteris ipm recordare cū Al. iuxta limitatōes hui^o cōclusionis & p̄cedentis. ¶ Et si ar. 3^a p̄clōne. q̄: ex tali diffinitione cū diffinito nō sit ppria predicatio. q̄re nullo mō predicatio p̄ se dici d̄z. s̄z p̄sequētia ex p̄dictis. & assumptū p̄z q̄ nulla cā talē ingrediens diffinitionē test diffinito tāq; forma

ipsius siue subalis siue accidental. & p̄ferri vbi d̄t diffō per cām efficientē. aut finalē. vbi ē d̄t per m̄s & formā q̄ sunt cōpositi p̄tes. Quāuis. n. insint toti tāq; p̄tes ipsius nō tñ illo mō insint q̄ p̄ius dicebat ad ppria predicatōne regri. ¶ Ad hoc duplr responderi p̄t vno mō negando q̄ in illis nō sit ppria predicatio q̄a sic in articulo p̄cedenti d̄ctū est. tales cāe n̄tq; diffōez ingrediētur nisi sub noie generis vel dria v̄e. aut s̄titudinarie. quare diffinito p̄m^o dum forme sub illo noie p̄parari possunt. Ad q̄d ē fac q̄si mul cū p̄dictis causis rōnabiliter genus diffinitū p̄i d̄z. cā vō tāq; dria ingrediūt. q̄re poterit tota diffinitio diffinito p̄parari vt forma. sic in hoc exemplo. hō est animal se licitabile a sole & ab homine p̄ducibile. Licet ergo cā eēficiens & finalis que illa ingrediuntur nō cōparentur diffinito vt forma. q̄: tamen ibi p̄mo ponitur genus q̄d ē forma diffinitū. & reliquū diffinitionis solū essentiales cās succūdit p̄t tota diffinitio diffinito cōparari vt forma. ¶ Secūdo responderi p̄t concessio gratia argumenti q̄ sit talibus diffinitionibus nō sit predicatio pprie nō sequitur vt nō predicetur in p̄io mō p̄ se. s̄z solū vt nō p̄ncipalr in tā mō predicent. Ad hoc. n. q̄ tales sint in p̄o mō sufficit q̄ cāe q̄ ipas ingrediuntur sub noie generis & dria ingrediūt. & q̄ ab ipis tanq; a prioribus s̄m nām egrediatur essentialr diffinitū. sic etiā essentialr hō egreditur ab aiali & rōnali. & vlr q̄z species a genere & dria ipsius. Et hoc vltimū notauit si conentis cū dicit id cuius q̄ditas essentialr a q̄ditate alteri^o egreditur. esse suū h̄z ab eo de quo egreditur sic a cāsa eficientē vel formalē. finali vel m̄alr. q̄re &c. ¶ Sed p̄ p̄cedi etiā istatur. q̄ tñ sequitur banc esse in p̄mo mō. hō est risibile. vel saltem illā. hō est aial risibile. p̄sequens est s̄m. cū tales reponantur in sc̄do mō p̄batur p̄sequētia q̄: p̄stigit hō minem nō solū a priori. quin etiā a posteriori diffinitū p̄p̄al sionem suā. q̄re assignata tali diffinitione. al risibile. ly aial dicit verā formā diffinitū risibile nō q̄m nō sit dria: tamen per modū dria se h̄z. q̄re &c. Et p̄ idēz h̄ erit per se. hō est risibile. cū ibi predicetur dria de diffinito. ¶ Ad h̄ risidetur primo q̄ h̄z risibile a posteriori possit hōiem diffinitū. hoc non sufficit vt in p̄io mō predicari possit. a risibile. n. siue risibilitate non essentialr hō egreditur siue dependet. q̄d ad talem requiritur modū. D̄r̄ sc̄do q̄ illa. hō est al risibile. dici potest esse partiz in p̄io. & p̄m in sc̄do. magis tñ in sc̄do q̄ in p̄io dici d̄z. cū risibile p̄bat siue determinet al ad esse magis determinatū h̄z accidentale. Quidā tamē voluerunt q̄ si risibile tāq; diffinitū consideretur de hōie poterit i p̄o mō p̄ se predicari. vbi tamen si per modū inherētis p̄fisionis p̄sideretur de eodēz predicatur in sc̄do. s̄z de hoc i fra. ¶ 4^a p̄clō. h̄z p̄p̄ō. aial est homo. & vlr omnes tales in q̄bus est p̄uersus ordo predicati pprie s̄p̄m & subī n̄ sint p̄ncipalr in hoc modo p̄io. rōnabilr tamen p̄cedi d̄z q̄ sunt in eodem modo sc̄dario siue reductiue. probatur quia inter has duas. homo est al. & animal est homo. nulla pronēnit differentia nisi merito varietatis ordinis. cum in prima ly al sit predicatum. & in secunda subiectū. sed h̄ varietas rōnabiliter ipedire non h̄z. quin ita una sit per se sicut alia. h̄z non eque p̄io. ergo &c. minor de se nota est maior probatur. q̄ ita bec est vera & necessaria aial est homo sicut illa homo est aial. eadem etiā est habitudo realis inter hominem & aial in vna sicut in alia. h̄z quodā terminorum variata. q̄re &c. Idem dico de istis rōnale est hō. animal rōnale est homo. & sic de p̄silibus. ¶ Ex cōclusionē inferitur p̄io. q̄ non ad quālibet p̄ferit atem p̄m^o modi regri tur predicatio pprie s̄p̄m. p̄z in ista. aial est hō. ¶ Conceditur tamen q̄ talis predicatio requiritur ad p̄feritatez. q̄ p̄positio ē per se p̄ncipalr in p̄io mō. isertur sc̄do q̄ nō ois p̄positio per se p̄m^o modi est de oi. p̄z cū illa nō sit de oi. aial est hō. q̄: et d̄icō conditio p̄ia vt p̄z ad pp̄ōne tamē eē per se & p̄ncipalr in p̄o mō requiritur ip̄faz eē necariāz & de oi. & hoc ē q̄ voluerit licentis & al. debētēs has p̄dōnes se p̄ ordinē h̄e sic magis & min^o v̄e. s̄. n̄cētū d̄ oi p̄ se intelligendo. s̄ d̄ pp̄ōne p̄ se. q̄ directe & p̄ncipalr est in aliq̄ duoy modoy p̄dicādi p̄ se. ¶ Sequē 3^a p̄clō arg^o n̄ va lē. h̄ ē p̄ se. aial ē hō. g^o p̄dicatū p̄ se inē subō. s̄z h̄ solū seqē

Questio xxii.

de ppōne que directe & pncipaliter fuerit i hoc pmo mō.
Quinta pō. rōnabiliter pcedi potest ppōnes in qbus
vna dīa supior de inferiori predicat. aut vna dīfō de eius
dem rei dīfōne eē aliquo mō in hoc pmo mō predicādi p
se. p bari sic. tales ppōnes demōstrationē potissimā ingredi
possunt tanq̄ p̄missū v̄ pō. eiusdē demōstrationis per se.
& non in alio q̄ i primo. quare rē. t3 p̄na. & assumptū v̄
notum. saltē de ppōne in qua vna dīfō de alia dīfōne pre
dicatur. Confirmat. qz cum dī rōnale est sensibile l3 illa
dīa sensibile illi dīe rōnale tāq̄ forma comparari nō pos
sit. alicui tñ non p̄uertibili cum p̄dicta dīa non p̄notatio ali
cuius accētis tāq̄ forma accētalis comparatur. s. homini. vt
p3. & cum hoc predicatū ē superius ad subm in eodēz pre
dicamento. q̄re hoc sufficiat ad hoc vt in primo mō repo
natur. Idem dī de ppōne in q̄ vna dīfō de alia dīfōne
eiusdē rei predicet. Ex predictis inferit nullā ppōne fal
sam & nullā negatiuā eē in hoc pmo p se. 1^a dīma pars p3.
q̄m ad ppōnem eē in aliquo duoz modoz predicandi p se
requirit ipsam eē necessariā vt p3 de mente oīnz antiquoz
expositor. & v̄ ē de mente Arist. in textu 2° ps p3. qz p̄m
modus p̄dicādi sumptus ē a mō vero iēndi alicui⁹ forme
alicui subō. hoc aut nō denotaret p negatiuā ppōnem. sed
potius oppositū. vt p3. q̄re rē. Ex qbus seq̄ q nō oīs
habitudō terminoz eiusdē predicamētū sufficit ad denomi
nandū ppōnez p se p̄mi modi. p3. qz tunc illa esset per se.
homo est animus s̄r nullus hō est aīal. quod est absurdūz.
quānis moderni qdā tā aperta frōte eas p̄cesserūt eā p se.
immo nulla ē ppō tā impolis aut tā p̄tingēs. v̄ per accēs.
que non ab eis p̄cedat eē per se vel saltē manifeste sequat
ex dictis suis. sed hec dīcēda nō sūt vt p3 mediocriter p̄to.
P̄dat vltimūz hāc non eē p se. vacuū ē locus p̄nat⁹ cor
pore. p3. qz ipsa sit impolis. & nulla ē v̄a in exītia predicati
ad subm. & p oīs hoc argumentūz nō valet. in hac ppōne
asīrmatīue predicat dīfō de suo dīfōnito. ergo hec ppō ē
in p̄io mō dīcēdi p se. q̄nis dīfō vacū pon⁹ descriptio q̄
dīfō dīcī d3. Dī tñ qz in tali ppōne ē figmentū aut s̄titudō
p̄sētatis p̄mi modi sicut ē pictura hoīs ē hoīs figmentūz
& non verus hō. Inferit 2° ex predictis. nullā ppōnem
p̄tingentē eē p se q̄re seq̄ qz ibi nō ē predicatio p se. for. est
hō. tū qz ipsa ē p̄tingens. tū qz hō nō cōpat for. tāq̄ forma
eius eētialis. neqz e3. neqz alicui alteri cū eo conuertibili.
Spēs. n. respectu idīuiduoz ē tāq̄ totā. & nō vt forma re
spectu ipsoz. P̄dōt tñ p̄cedi qz in ipsa ē qdā s̄titudō p̄fei
tatis. pro q̄to spēs de idīuiduo predicat. tāq̄ sup̄as de iſe
rīoz. sicut ēt genus de spēs tāq̄ de inferiori pp̄rie predicat.
Tertio seq̄ ex dictis hāc non eē per se hō est ens. patet
qz analogice rōnabiliter tollit rōne modi p̄dicādi p se. ens at
non v̄mōce s3 analogice de iſerionib⁹ p̄dicat. vt p3. q̄ rē.
Et si arguat 3° dicta. si hec est v̄a for. est hō. ergo est v̄a
per se vel per accēs. sed non p accidēs. cū hō non sit accēs
for. quare est v̄a per se. & p oīs illa est predicatio p se. cui⁹
oppositū dictū est. Itē hō inest for. sicut spēs inest idīui
duis suis. & non p accēs. cū non sit accēs ei⁹. q̄re inest ei p
se. Et p oīs illa est predicatio p se. for. ē hō. Itē illa p
dicatio. homo ē ens. est v̄a p se. ergo rē. assumptū p3. cu3
ipsa sit necessaria. & non sit ppō per accēs. vt p3. quare rē.
Ad p̄mū primo dīcī pōt sicut ad similia sup̄ius dictum
fuit. q̄m in predicta p̄positione non ē predicatio pp̄rie sup̄a.
& p oīs neqz ppō p se. neqz p accidēs. Secūdo dī qz ad
huc accipiēdo predicatiōne large in ea non est predicatio p
accidēs. cū predicatū nō dicat accidēs for. neqz est per se.
cum ad predicatiōnez quācūqz per se p̄mi modi necessi
tas p̄positionis requirat. Et per hoc videt neganda esse
illa p̄sequētia. illa est vera. ergo vel est vera per se. vel p
accidēs. nisi quis forte dīceret illam eē veram per accidēs.
qz accidit sibi qz sit vera. Sed hec responsio non ē ad p̄posi
tum argumenti. Et per idem p3 ad confirmationēz qz con
sequētia p̄ma est neganda. Si quis tamē h̄ ampliare ve
lit hoc vocabulūm. p̄positio per se. concedere potest illā
esse per se ad hunc sensum. qz p̄positio est vera c^o predi
catūm dīcī puram essentiam subī. sed ille sensus non eēt ad
mentem arist. & antiquoz expositor. cum in hoc cōcordēt

qz ppō in primo vel in scdo modo per se debeat eē necessa
ria. Ad scdm dīcerunt quidā moderniores. illā esse per
accidēs. hō est ens. distinguendo. s. p accidēs 3 per se. l3
non sit per accidēs distinguendo p accidēs p̄tra necessa
rium. Et si arguit ex illa qz p accidēs hō est ens. negatur
consequētia. qz illud consequens significat qz accidit homi
ni qz sit ens. quod est manifeste falsūz. quare rē. Alter
tamen dīcī pōt sicut ad p̄cedens. qz illa nec ē p̄positio per
se. nec per accidēs. & sic conceditur dari mediūz per abne
gationem inter per se & per accidēs. non obstante qz p̄o
positio sit necessaria. nisi ampliando vocabulū aliquis dīce
ret illam eē per se. qz de specie alicuius predicati aliquod su
peri⁹ nō accētale asīrmatīue p̄dicat. large accipiēdo sup̄i⁹.
Ad rationes p̄ncipales p3 responsio i que
stione. Et sic fit finis ad laudez
dei omnipotentis.

Et quibuscūqz eorum que insunt ip̄sis ip̄a
quidem insunt in ratione quid est demonstranti.
vt rectum inest linee. rē. **Questio xxii.**

Veritur 22°. vtrūz scdm modus
predicandi per se sit cū
passio de pp̄rio subō predicat. in cuius dīf
initione ponit idem subm. Negatiue ar
guitur sic. hec p̄positio est p se in scdo
mō. risibile est homo. & v̄l̄r quelz propo
sitiō in qua predicat subm de propria pas
sione. ergo non solum ē scdm modus cu3 propria passio de
subō predicatur. assumptum probat. predicta p̄positio
non est p accidēs. & est necessaria. quare erit p se. & non i
p̄io mō. vt p3. ex qōne p̄cedētī. ergo ē in 2°. Secūdo argu
tic. hec ppō. aīal rōnale est dīscipliabile. aut alia talis. i qua
p̄dicat passio de dīfōne subīcī est p se in secundo modo.
vbi tñ non p̄dicat passio de subō. ergo rē. minor de se p3.
maior pōt p̄bari. vt p̄i⁹ vel alia rōne sic. q̄s p̄missa potit
sime demōstrationis ē p se. l3 predicta ppō ē h̄mōi. ergo rē.
maior v̄ de intentione Arist. in illo p̄io. mīor. p̄bat. sup̄
posito pro nūc qz dīfō subī sit me^m ad demōrandū p̄mā ip̄
suis passionē. & qd dīsciplinabile dicat p̄ia passio hoīs grā
argumētī. tē. n. illa ppō erit maior demōstratiōis. sic arguē
do. oē al rōnale ē dīscipliabile. oīs hō ē h̄mōi. g^o rē. Cū igr
illa maior nō sit p se i p̄o. seq̄ itentū. Idē ar^m fiat d̄ his
ppōnib⁹. aīal ē risibile. & rōnale ē risibile. vbi passio p̄dicat
de pte dīfōnis subī. 3°. ppō i q̄ p̄dicat passio posterior
de p̄oi v̄l̄ e3. sic h̄ dīscipliabile ē risibile v̄l̄ risibile ē dīscipli
nabile. ē p se i p̄cō mō. g^o rē. t3 p̄na. & assumptūz p̄bat. qz
ip̄a pōt eē p̄m⁹ ad demōrandū passionē posteriore d̄ s̄bo. sic
p3 sic arguēdo. oē dīscipliabile ē risibile. oīs hō ē dīscipliabi
le. ergo rē. 4°. sub3 nō pōt i dīfōne sue passionis. ergo
rē. assumptū p̄bat. p^o qz nulli⁹ accēs ē dīfō. vt p3 i. 7. met.
p^o neciō ē accēs qd dā. q̄ rē. 2°. qz si p^o dīfōnī. p̄ eī g^o
d̄ dīa pp̄ria dīfōnī d3 qz nullū ē s̄b3. Si enī risibilitas dīf
fīat maior nō sit res d̄ p̄dicamētū q̄tatis. p g^o d̄ dīa eiusdē p̄dī
camētī dīfōnī d3. hō at nō ē res illi⁹ p̄dicamētū. q̄ rē. 5°
h̄ ppō. hō ē risibil⁹ & alie s̄tes i p̄o reponūt g^o nō sūt in 2°.
aīal p̄bat. qz h̄ ē i p̄o risibile ē hō. g^o p̄ idē & illa. hō ē risibile
t3 p̄. qz i eodē mō p̄uertēs & p̄uerfa reponi debēt assumptū
p3. cū p̄dicatū ip̄s⁹ igrēdiat dīfōne subī datā a p̄oi. q̄ rē.
6°. h̄ ppō at ē hō ē i 2° mō. vbi tñ p̄dicatū n̄ ē p^o g^o rē.
mīor d̄ se p3. maior p̄bat s̄b3 illi⁹ ppōnis pōt i dīfōne p̄
dicatū & illd̄ p̄dicatū ē accēs subī g^o rē. p3 p̄ p̄b3 i textu.
maior d̄ se p3 & mīor p̄bat qz accidit aīali qz sit hō. q̄ rē.
Ultio ille sūt p se i 2° celū ē s̄phēricū. fra ē s̄phērica. &
hō ē music⁹ i dīfōne tñ p̄dicatū nō pōt s̄b3 g^o rē. maior p3
cū p̄ due ppōnes sint dīmfabiles dīmfant. enī ab ari. scdo
celū & nō sūt in primo mō q̄re erunt in scdo. S̄r cū mu
sicū nō alteri ab hoīe p̄uenire possit. ista ppō erit p se. hō ē
music⁹ & nō i p̄io mō. q̄re rē. mīor v̄o de se ē manifesta.
Ad oppositū p̄mittēt qdā. Scdo ponēt cō
clones. Quātū ad p̄m. p̄mittēda s̄ notabi⁹ i art^o p̄p
cedētis qōm⁹ p̄fertū 3° 4° & 5° dīfī. & notabile textū q̄ h̄

non replicō gratia b:entatis. Scdo p̄mittō diffōnez p̄ p̄bryi positā in v̄libus suis. v̄z p̄p̄iū quadrupl̄ accipi po-
 test. vno nō qd̄ compet̄ solī sp̄i. sed nō cuīz̄ individuū il-
 lus sp̄i. sicut homini p̄p̄iū est medicū eē vel geometraz.
 Scdo p̄ eo qd̄ competit certe sp̄i omni individuū: sed nō
 soli sp̄i. sicut boiem eē bipedē. Tertio p̄ eo quod cōpetit
 soli sp̄i et cuīz̄ individuū ipsi. sed nō semp. sicut canescere
 cōpetit cuīz̄ hoī. et sibi soli tpe senectutis. Quarto vero qd̄
 competit omni soli et semp. sicut risibile hoī. Scda disti-
 ctio. p̄p̄iū qd̄ competit omni et non soli ē duplex. Q̄ddaz
 est dependēs ex p̄ncipijs sp̄i. et per p̄ns magis se tenēs ex
 parte forme. Q̄ddā v̄o est p̄uentens ex p̄ncipijs individuū:
 et magis se tenēs ex parte m̄ae. Exēplū p̄mi. sicut b̄re.
 3. competit isocheli. Exēplū scdi. sicut eē bipedē compe-
 tit homini. C̄lterius notandū qd̄ nomē p̄p̄ie passionis q̄
 competit omni et soli et sp̄. aliqñ sumit̄ i abstracto. et aliqñ
 in concreto. Exēplū p̄mi. sicut risibilitas. Exēplū scdi. sic
 risibile. et sic cōter d̄r a gbn̄sdam. qd̄ si talis passio accipiat̄
 in concreto ipsa circūc̄rmit subm̄ suū: et h̄z per illud diffiniri.
 Si v̄o accipiat̄ in abstracto: nō circūc̄rmit subm̄ suū: nec p̄
 illud necessariō d̄z diffiniri. C̄tē aduertendū qd̄ h̄z aliqñ
 sint passiones que ab aliqua sp̄e sn̄at̄ rōne c̄ae efficiētis aut
 finalis ipsius: qz tñ c̄a finalis illi sp̄i p̄p̄ia. aut efficiētis p̄pe
 forme et p̄p̄ijs p̄ncipijs intrinsecis cōr̄sident. al̄ nō esset
 p̄p̄ius finis. neqz efficiētis p̄p̄iū. c̄cedi p̄t̄ passioēs illas
 aliquo mō fluere a p̄ncipijs sp̄i. C̄lterius p̄mittō. qd̄ itā
 te habituē eadē reali inter sub̄z et passionē. sola terminōz
 transpositio: qualis inter istas reperit̄. h̄ō est risibile. et risi-
 bile est h̄ō. nō oīo tollit rōnem p̄f̄itatis. p̄z sicut in alto si
 nulli in p̄cedenti q̄ōne. C̄tē p̄mittō v̄terū. qd̄ ad p̄f̄itātē
 scdi modi p̄dicandi requirit̄ necessitas p̄p̄ōnis. p̄z de mēte
 oīm̄ antiquoz̄ expōitōz. C̄lterius p̄mittō. cū mod⁹ fe-
 candus per se p̄dicandi sumat̄ a mō per se ineffendi. vt vi-
 sum fuit in q̄ōne p̄cedenti. nulla p̄p̄ō in hoc mō reponē-
 tur. cuius p̄dicatū dicat formā sub̄o inherētē merito p̄nci-
 p̄iorū in individuū tñ: siue necessaria fuerit: siue p̄tingēs. p̄z
 qd̄ talis habitudo denōiat p̄dicatū in eē p̄ accēs. vt ibi v̄sū
 fuit. Et hoc rōnabili. qz p̄f̄itas p̄p̄ōnis eētialē habitudi-
 nem requirit̄ inter subm̄ et p̄dicatū. qd̄ eē nō p̄t̄ vbi p̄dicatū
 dicat formā merito p̄ncipioz̄ individuū tñ inherētē. C̄tē
 quo infer̄. qd̄ p̄p̄iū qd̄ soli cōpetit sp̄i sp̄e m̄e. et nō oī eius
 individuū. non per se de eadē sp̄e p̄dicat̄. p̄z. qz tale p̄p̄iū
 nō fluere p̄t̄ ex natura ḡnis. neqz merito p̄ncipioz̄ sp̄i.
 cum n. natura ḡnis. et p̄ncipia sp̄i equal̄ in oībus indivi-
 duis eiusdē sp̄i inueniant̄: tunc oporteret tale p̄p̄iū cuīz̄ i
 diuiduo p̄uenire. quare sequit̄ tales nō eē per se. homo est
 medicus. homo ē musicus. et similes. Et notat̄ d̄r sp̄i
 sp̄e m̄e. qm̄ risibile soli aīali inest. et nō omni. et tamē inest p̄
 se. C̄tē sequit̄ 2°. p̄p̄iū qd̄ competit oī et soli h̄z non semp
 nō p̄dicari de sub̄o in scdo mō p̄ se. p̄z. qz cū aliqñ isit. et ali
 quādo nō. non p̄t̄ eius habitudo ex parte sp̄i vel ḡnis de-
 pendere que sūt eterna. et nō per t̄ps̄ variabilia. et p̄ p̄ns p̄
 dicatū accētaliter inrit̄ subiecto. quare et c̄.

Quantū ad 2°. sit p̄ma p̄c̄lo. In scdo mō p̄di-
 candi per se p̄ncipal̄ et directe solū re-
 ponunt̄ p̄p̄ōnes in q̄bus p̄p̄ia passio non insequēs p̄ncipia
 individuū de p̄mo ipsi sub̄o p̄dicat̄. p̄batur. sic secundus
 modus p̄dicandi sumptus ē a mō ineffendi p̄ se. quo illd̄ qd̄
 inest sumit̄ eē ab eo cui inest. sed inter omnes tales modos
 ineffendi p̄ncipalioz̄ est et magis eētialis ille modus. quo
 p̄p̄ia passio sub̄o proprio et primo inest. ergo et c̄. t̄z p̄na. et
 assumptū p̄z discurrenti. 2°. p̄batur de mente arist. qui vult
 qd̄ illa p̄dicata per se p̄dicat̄ de sub̄is i hoc scdo. modo.
 in quoz̄ diffōne illa sub̄a ponunt̄. sed hoc non v̄t̄ al̄r cōtin-
 gere. nisi cum passio sit p̄p̄ia ipsius sub̄i. et nō p̄ncipaliter
 insequens p̄ncipia individuū. vt p̄z cōsideranti quare et c̄.
 C̄tē omne quod p̄p̄ie de alio p̄dicat̄. aut est diffini-
 tio. aut genus: vel d̄ria. vel p̄p̄iū. vel accēs. vt prius di-
 ctum fuit. Sed diffinitio. genus. vel d̄ria per se p̄dicant̄
 in primo mō. accēs autem sine sepabile fuerit: siue insep-
 rabile non per se p̄dicatur. cum tale accēs potius se tene-
 at ex parte m̄ae. vel ex parte p̄ncipioz̄ individuū. quare re-

linquitur qd̄ p̄p̄iū est illud quod per se in hoc scdo mō p̄-
 dicatur. sed inter p̄p̄ia illud qd̄ soli et nō omni compet̄. et
 quod nō omni tpe cōpetit. nō p̄dicant̄ p̄ se. vt p̄z ex p̄cedē-
 tibus. neqz illud qd̄ oī et sp̄: sed nō soli cōpetit. saltē p̄ncipa-
 liter p̄ se p̄dicat̄. vt videbit̄ statim. quare relinq̄t̄ a sufficiē-
 ti diuisione. vt p̄p̄iū q̄rto mō sumptū in hoc scdo mō di-
 recte et p̄ncipal̄ p̄dicat̄. q̄re seq̄t̄ v̄tas p̄clon̄is. C̄tē scda
 p̄c̄lo. h̄z aliqñ p̄p̄iū qd̄ inest oī et nō soli in hoc scdo modo
 per se p̄dicat̄. nō tñ qd̄z tale sic p̄dicat̄. p̄ma p̄z p̄z de ta-
 li p̄p̄io. qd̄ p̄ncipal̄ cōpetit ḡni et p̄r̄ sp̄i. sicut b̄re. 3. per
 se cōpetit isocheli. qz p̄mo competit triangulo. et eē appeti-
 tūz p̄ se cōpetit hoī. p̄mo tñ attributū aīali. talis. n. passio
 per se de ḡne p̄dicat̄. et genus per se p̄dicat̄ d̄ sp̄e. q̄re et c̄.
 t̄z p̄na. qz q̄cūqz de p̄dicato p̄ se p̄dicant̄ et de sub̄o illi p̄
 dicati p̄ se p̄dicant̄. tales tñ p̄dicaciones nō p̄ncipal̄ sed
 scdario in hoc mō reponunt̄. ḡnis directe reponant̄. hec
 .n. p̄p̄ō. isocheles h̄z. 3. in hoc mō reponit̄. rōne illius tri-
 gulus h̄z. 3. que p̄ncipal̄ reponi b̄t. Scda pars p̄z de ta-
 li p̄p̄io qd̄ fluit ex p̄ncipijs individuū sicut eē bipedē cuīz̄
 hoī cōpetit et nō soli. et nō p̄ se de hoīe p̄dicat̄. C̄tē tra-
 p̄mam p̄r̄ h̄uius p̄clon̄is. ar. qz ex ipsa v̄t̄ seq̄. qd̄ hec p̄p̄ō ē
 per se. for. ē risibilis. sine illa. a. triangulus b̄t. 3. p̄bat̄ p̄na.
 qz ibi p̄dicat̄ p̄p̄iū. alicuius ḡnis vel sp̄i se tenēs ex p̄e
 p̄ncipioz̄ eiusdē ḡnis vel sp̄i de aliquo inferiori sub̄ sp̄e v̄t̄
 ḡne p̄tento directe. quare et c̄. C̄tē d̄r̄m̄at̄. qz hec p̄p̄ō. a.
 triangulus b̄t. 3. ē dem̄f̄abilis dem̄f̄atione p̄ncipal̄. vt p̄z
 per p̄m̄ in p̄b̄m̄io h̄ p̄ncip̄i. et p̄ p̄ns ē per se. et nō nisi in
 scdo mō. q̄r et c̄. Consequens tamē v̄t̄ falsum cū p̄dicat̄
 p̄p̄ōnes sint p̄tingentes. C̄tē ad hoc r̄fidet̄ negando p̄na. 3.
 C̄tē rōnem p̄m̄a. negat̄ p̄na. qz p̄mo mō requirit̄ vt p̄p̄ō
 sit necessaria ad hoc vt in isto mō reponat̄. Scdo qz in tali
 bus p̄p̄ōnib⁹ nō ē eētialis bitudo inter subm̄ et p̄dicatū.
 que requirit̄ ad per se p̄dicari i p̄rio v̄t̄ 2°. mō. eo qd̄ iteri-
 diuidū et passionē sui p̄ncipioz̄ nō p̄t̄ eē eētial̄ bitudo. et
 p̄ hoc d̄r̄i p̄t̄. qz h̄z for. v̄t̄. a. triangulus sit iseri⁹ ad hoc bo-
 minē v̄t̄ triangulus. nō tñ ē inferi⁹ p̄ se. qd̄ requireret ad hoc
 vt ille passiones de ipsis p̄ se p̄dicarent̄. C̄tē ad aliā rōnē
 d̄r̄ dem̄f̄ationē illā p̄ncipal̄ in q̄ p̄ncip̄i aliq̄ de aliquo singu-
 lari dem̄f̄atur eē valde ip̄p̄ie dem̄f̄atione. In tali ergo
 nō op̄z p̄missas oēs et p̄clonē eē p̄ se. h̄z sufficit maiorē eē
 per se in scdo mō. C̄tē c̄cedi tñ p̄t̄ qd̄ sicut in illa immo. a.
 est triangulus. est similitudo p̄mi modi per se. vt in p̄ce-
 denti q̄ōne dicebat̄. sic in illa p̄clonē. a. triangulus h̄z. tres.
 est similitudo secundi modi. De dem̄f̄atione tamē p̄ncipal̄
 ri. in qua passio generis de inferiori sp̄e demonstratur con-
 cedi debet v̄t̄asqz p̄missas et conclusionē esse per se i p̄ri-
 mo vel in secundo modo. C̄tē t̄tia conclusio. rationale
 est propositionem in qua passio p̄p̄ia de diffinitione sub̄iecti
 est p̄p̄iū aut genere vel d̄ria essentiali eiusdem sub̄iecti p̄dicata
 tur. esse in hoc secundo modo per se p̄dicandi. p̄d̄b̄ari
 potest per rationem adductam in secundo argum̄to. Se-
 cundo. qz in talibus propositionibus est essentialis habitu-
 do qualis ad 2m̄ modum requiritur. Passio etiam tanqz
 forma. alicui cōuertibilis cum illa diffinitione vel d̄ria com-
 paratur. Si vero de genere p̄dicatur. tunc de ip̄so per se
 p̄dicatur. qm̄ sue speciei. inest per se. de qua genus essen-
 tialiter p̄dicatur. quare et c̄. C̄tē ex quo inferitur non oēm
 propositionez per se secundi modi esse de omni. p̄dat̄ de
 illa. animal est risibile. cuius hec v̄niuersalis est falsa. omne
 animal est risibile. esse verum est. quālibet p̄positionē que
 p̄ncipaliter est huius secundi modi esse de omni. C̄tē seq̄-
 tur scdo illaz̄ esse per se. disciplinabile est risibile. aut aliqua
 similem. in qua posterior passio de priori per se p̄dicat̄.
 p̄dat̄ simili ratione sicut conclusio. C̄tē quarta conclusio.
 concedi debet passionem propriam alicuius sub̄iecti que ab eo
 fluit ratiōe cause efficiētis proprie aut finalis de illo sub̄o
 per se. p̄dicari in secundo modo. p̄dat̄ ex notatis in ar-
 ticulo p̄cedenti. Eadem conclusio est de mente linconien-
 sis. cum dicit. et in hunc modum 2m̄ incidunt omnia illa que
 oblique p̄dicant̄ causatum per se de per se causa. Om-
 nia. n. illa p̄dicata sumit̄ sub̄as sn̄a a q̄bus habēt̄ eē i suis
 diffōnibus. C̄tē quinta p̄c̄lo. c̄cedi p̄t̄ talē p̄p̄ōnē. risibile

Questio XXII.

est homo. & alias confimiles. in quibus ē peruersus ordo predicandi. inter passionē & subm eē reductiue in hoc secūdo modo. ¶ Patet etiam ex superius notatis. ¶ Et si arguitur contra per auctoritatē p̄bi. qui dicit 2^m modū eē: cū subm ponitur in diffōne p̄dicati. qđ tñ in p̄posito non p̄tingit. q̄re & c. ¶ Nō videtur q̄ arist. locutus est solum de his que p̄ncipaliter & directe in hoc secundo modo reponunt. ¶ P̄dicte vero p̄positiones solum reductiue in predicto modo reponuntur. quare & c.

Ad rationes p̄ r̄sio ad p̄mā scđam & tertiam. ¶ Ad quartā negatur ās. Ad Arist. d̄ q̄ locutus ē loco allegato de diffōne simpliciter. que soli competit sube. sicut etiā sola suba h̄z simpliciter eē. ¶ Ad p̄firmationē d̄nt quidā. vt in articulo primo dictū fuit. q̄ passio in abstracto nō diffinitur per subm p̄p̄iam. sed in concreto sic. & tunc p̄nter subm in diffinitōe ipsius ponit tāq̄ d̄tia. vt p̄z de mēte Al. & h̄c d̄nt fuisse intētionē arist. cum dicit in p̄positione secūdi modū subm ponit in diffōne p̄dicati. ¶ Ita r̄sio ē mihi dubia. q̄ tunc nō esset in hoc d̄tia inter passionē p̄p̄iam & acc̄s. siue separabile siue inseparabile. quaz tñ v̄r velle p̄b̄ assignare. p̄z cōsequētia. quia sicut albedo in abstracto non necessario per subm p̄p̄iam diffinit. s̄z per eius genus & d̄tiam de p̄dicamēto qualitatis eēntialiter diffiniri p̄t. sic ēt risibilitas. vel alia h̄mōi passio de p̄dicamēto qualitatis poterit sine subo diffiniri. vt concedunt. & sicut risibile in concreto sine subo p̄p̄ie diffiniri nō p̄t. sic etiam album necessario per subm albedinis d̄z diffiniri. cū tale subm in rōne h̄mōis cōcreti nois includat. quare & c. ¶ Alij vero d̄nt q̄ etiam p̄p̄ia passio in abstracto accepta p̄ eius subm diffiniri debet q̄ in ipsius diffōne tāq̄ d̄tia ponet. & hoc ē. q̄ ipsa circū cernit subm p̄p̄iam. q̄nis abstracte p̄sideret. ¶ P̄terea si passio d̄tiam habet et realē a p̄p̄io subo realiter diffinitam item eēt quedam determinata sp̄s p̄dicamēti qualitatis. sicut risibilitas gr̄a exempli. cuius autem tali aliqua cōp̄tur passio quare passionis erit passio. & sic eēt partitōne p̄cessus in infinitū in passionibus. qđ v̄r absurdū. q̄ passiones eēntialiter suis subis subordinant. quare concludendū erit s̄m hanc r̄sionem passionis nō per se. sed solū reductiue reponi in p̄dicamēto. De hac mā alias dicit plen̄. ¶ Ad q̄ntam negat ās. Ad p̄bationē s̄r̄ negatur assumptum. Ad p̄bationē d̄ q̄ h̄z p̄dicatū diffōnem subī grediat. q̄ tamē nō potest homo risibili comparari sic forma. s̄z potius cōuerso. nō reponet illa p̄p̄o. risibile ē homo. in p̄mo mō. s̄z in scđo. saltē indirecte v̄l reductiue. cum inter subm & p̄dicatū eadē remaneat habitudo realis: que est in ista. homo ē risibile. ¶ Quidam tamē dicunt q̄ si h̄o cōsideret vt pars diffinitiva risibilis. h̄ ē in p̄mo mō. risibile ē homo. & p̄sequenter dicit q̄ scđs modus reductif ad p̄m. Si v̄o p̄sideretur vt subm tñ. illa p̄p̄o erit in scđo saltē reductiue. & nō in p̄mo. Cum autem d̄ q̄ in p̄dicta p̄p̄one p̄dicatum non potest comparari subo vt forma. respondēt hoc negando. homo enim s̄m q̄ ē diffiniens respectu risibilis se habet vt forma. eo q̄ partes diffinitionis sunt forme. vt p̄z. 2. p̄b̄. 7. meta. q̄nis alio mō cōsideratum se habeat per modū m̄e. s̄. pro quanto illam passionem recipit subine. Iddē dicta sunt probabilia. p̄ter hoc q̄ scđus modus taliter ad p̄m reductat. concessio. n. q̄ illa sit i p̄mo. risibile est homo. & illa. homo est risibile. sit in secundo. nō sequitur vt per conversionem simplicem secundus ad primum reductatur. & hoc propter varias habitudines quas inter hominem & risibile eē op̄z. ad hoc vt ille p̄positio nes in diuersis modis reponantur. stantibus autem habitudinibus diuersis. vnus ad alium non dicitur rationaliter reducti. quare & c. ¶ Ad 6^m negatur maior. Ad p̄bationem negatur minor. & p̄sequenter negatur illa consequētia. accidit animali q̄ sit homo. ergo homo est accidens animalis. ās. n. verum est. q̄ potest eē animal q̄nis non sit homo. et hoc tamen non inferitur consequens predictū. Concedit tamen moderni q̄ homo est accidens animalis. tenendo ly accidens participialiter. ¶ Ad vltimam. visus est in questione q̄ntam ad illam. homo est musicus. Quā-

tum autem ad illam celum ē sphericum. si volum⁹ q̄ sphericum non dicat passionem propriam. sed accidens qđ d̄z cōmune. p̄sequenter dicitur q̄ predicta p̄positio non proprie ab arist. demonstratur loco allegato. Sed per notiora p̄batur. Si autem velimus q̄ sphericitas p̄p̄ie sit passio nominanda. potest p̄sequenter dici q̄ competit celo non p̄ naturam p̄p̄iam celi. neq̄ terre p̄ naturam p̄p̄iam ipsi⁹. s̄z vtriq̄ competit per q̄dam naturam cōem omnibus corporibus celestibus & elementaribus. & talis natura in diffinitione ipsius ponetur. si nobis cognita eē possit. ¶ Et hoc tamen non op̄z q̄ illa non sit per se. celum ē sphericum. sicut etiam nō sequitur q̄ illa nō sit per se. isosceles habet tres. aut homo ē appetitius. q̄nis isosceles non ponat in diffinitione illius passionis habere tres. neq̄ homo in diffinitione appetitui. ¶ Aut alij dici potest. q̄ sicut longitudo p̄ se competit linee. & nulli alteri nisi ratione linee. & propter hoc passio propria ipsius appellatur. sic q̄ sphericitas p̄mo competit corpori celesti. poterit passio propria ipsius dici. & consequenter de ipso principaliter demonstrabitur. de alijs autem consequētia. ¶ P̄nto tamen rōnabilius q̄ sphericum non dicat passionem propriam: sed accidens cōmune. h̄z necessarium & inseparabile. saltem a corpore celesti. & sic fit finis questionis.

¶ Similiter autē & in alijs huiusmodi vnūquod que p̄ se eē dico. Quęctiq̄ v̄o neutraliter isūt accidentia sunt & c.

Questio. xxiii.

Veritur 25° vtrū sint soluz duo modi per se p̄dicandi.

¶ Ad partē negatiuam arguit p̄mo sic. vel dicimus aliquid p̄ se p̄dicari. q̄ nō per aliud p̄dicat. vel q̄ inter subiectū & p̄dicatū ē habitudo. que inter causas & causatū reperitur. Si p̄mo modo. sequitur q̄ genus mediatum non p̄dicat de sp̄e per se. cum non p̄ dicitur de ipsa nisi mediante gr̄e intermedio. s̄z hoc ē contra p̄us determinata. Si scđo mō. sequitur q̄ suba per se p̄dicatur de acc̄te. quod v̄r falsum. patet p̄ha. cū suba sit causa accidentis. ¶ Scđo trip̄lex ē modus p̄dicandi per accidens. ergo triplex ē modus per se. s̄z p̄ha. q̄ quot modis d̄ v̄num oppositorū tot modis dicitur reliquum. assumptum est Arist. in p̄ncipio illius tertij tractatus. Est autē ois syllus per tres terminos & c. vbi ponit q̄ triplex est p̄dicatio per acc̄s. ¶ Prima i qua acc̄s de subo p̄dicatur. Scđa in qua subm p̄dicatur de acc̄te. Tertia i qua acc̄s de acc̄te p̄dicatur. ¶ Tertio por̄p̄yrinus in v̄nuer salibus suis quinq̄z posuit p̄dicabilia abinūicē distincta. quare etiam plures debent eē modi p̄dicandi. tenet p̄ha. q̄ predicta p̄dicabilia non necessario realit̄ abinūicē distinguuntur. cum contingat v̄num eē alteruz. vt puta genus eē sp̄s. quare distinguēt quo ad modos p̄dicandi. & per p̄hs & c. ¶ Confirmat. q̄ Arist. p̄mo topicorū ponit quatuor eē p̄dicata. s̄. genus. diffōne. p̄p̄iū. & acc̄s. quare etiā quatuor ad minus erunt p̄dicatioes. q̄re & c. ¶ Quarto hec p̄p̄o est per se. omne corpus ē in loco & non p̄dicat aliquo d̄noz modorū. de quibus est prius determinatū. quare plures op̄z ponere modos. maior probatur. q̄ omne corpus ē per se in loco. vt p̄z de mente Arist. & cōment. 4. p̄lyco. tractatu de loco. minor p̄z. q̄ locus nō inest per se corpori tāq̄ dans ei eē: nec tāq̄ accipiens eē ab eo cū sit ab eo realiter separatus. quare neq̄ sibi test quo ad modum p̄m. nec quo ad modum 2^m. quare & c. ¶ 5° cōmunit̄ concedimus q̄ materia est per se quanta. similiter q̄ ē per se subm transmutatiōis n̄alis. & per p̄hs iste p̄p̄ones continent aliquęz modum per se p̄dicandi. mā ē quanta. & mā est subm ḡnationis. sed non sunt in p̄mo mō. cū ibi nō p̄dicet d̄ffō de diffinito neq̄ in scđo enim quantitas nō sit p̄p̄ia m̄e passio. sed quoddā accidēs cōe. ¶ Similiter subm generatiōis nō dicit passionē m̄e. s̄z ponit ipsa m̄ez p̄notatiue. ¶ 6° hec p̄p̄o est p̄ se. oē cōpositū ex mā & for̄ma ē corruptibile. nō tamē in p̄mo mō neq̄ in 2°. ergo & c. maior p̄z. cū ipsa sit dem̄abilis. vt v̄r colligi p̄mo de celo.

Questio XXIII.

et ab Averrois. in de subsa o: bis. mmo: pbat. q: corruptibile non inest cōposito ex m̄a et forma tāq̄ genus. v̄l d̄ria. vel d̄ffō. a quo tale corpus h̄z eē. quare illa pp̄ō non est in p̄mo mō: neq; corruptibile est sine sequēs nām ḡnis vel p̄ncipia sp̄s. eo q̄ nullū genus sine sp̄s ē corruptibile. sed icorruptibile et p̄petuū. vt cōiter p̄cedit. q̄re r̄c. C̄ Septimo cōiter p̄cedimus q̄. a. ignis per se calefacit. Itē q̄. a. mobile p̄ se mouetur. In talibus t̄m p̄pōnibus nō est p̄fectas p̄mi neq; secundi modi. ergo r̄c. p̄ p̄na cum maiori. mmo: vero p̄. t̄m q̄ iste sunt cōtingentes. t̄m q̄ p̄dicatus neq; est passio neq; d̄ffō neq; pars d̄ffinitōis sub̄i. quare r̄c. C̄ 8° dicit cōiter q̄ p̄ncipia sunt per se nota. q̄re illa pp̄ō erit per se p̄ncipia sunt nota. nō t̄m in p̄mo neq; sc̄do mō quare r̄c. C̄ forte dicit q̄ est p̄ se in sc̄do mō: eo q̄ eē notum ē p̄na passio p̄ncipioy. C̄ Contra. sicut eē notū cōp̄tit p̄ncipijs ita etiam cōp̄tit p̄clonibus. h̄z non eque p̄imo. quare ita illa pp̄ō erit per se p̄clones sunt note: sicut illa p̄ncipia sunt nota. et per p̄ns ita cōcederet p̄clones eē per se notas. sicut p̄ncipia eē p̄ se nota. C̄ Ultimo. oē quod de aliquo p̄ acc̄s p̄dicat: de alio p̄dicat per se. ergo multo plures erunt modi p̄ se p̄dicandi q̄ duo notati. h̄z p̄na. et assumptū colligit de m̄te cōmē. 4. p̄. y. cōmēto. 43°. vbi dicit q̄ oē q̄d inuenit in aliquo p̄ acc̄s inuenit in eo pp̄ alio quod habēs illud p̄ se. q̄re cū albedo in aliquo p̄ acc̄s inuenitur. in alio per se inuenitur: et sic habetur intentum.

Ad oppositū videtur esse p̄bs in textu. vbi cum declarauit duos esse modos per se p̄dicandi dicit. q̄cumq; vō neutr. alr̄ insunt acc̄s sunt. sicut musicum et album animali. C̄ In ista questione p̄m o p̄mittentur quedam. r̄o ponentur p̄clones.

Quantum ad p̄m p̄mo p̄mittit. sicut in. 21^a. questione dicebat. q̄ modi pp̄rie p̄dicandi sumendi sūt a modis inessendi alicuius forme. vel eēntialis vel acc̄talis suo sub̄o. et p̄ p̄ns sicut modi inessendi sunt duo s̄z gen^o. s. p̄ se et per acc̄s. sic ē et modi pp̄rie p̄dicandi sunt duo genere d̄ffinitō. v̄z. per acc̄s. et p̄ se. Et sicut formā aliquā p̄ se alteri inesse est duobus modis. vel q: ab illa forma sub̄m suscipit eē. vel econtra. sic ē et duo erunt modi pp̄rie et p̄ se p̄dicandi. vt ibi dicebat. C̄ p̄mittit sc̄do q̄ penes aliud distinguunt p̄dicabilia q̄ a p̄o p̄hyrio numerant. et penes aliud modi pp̄rie p̄dicandi. nā p̄dicabilia distinguunt p̄ predicari in quid. v̄l in quale: eēntialiter. vel acc̄tali. p̄uertibilr̄. vel nō p̄uertibilr̄. vt p̄z s̄z cōiter exponētēs in assignando sufficiētiā illoz p̄dicabiliū. et illic accipit p̄dicari nō stricte: sed large. Dicimus. n. in p̄ta illum modū sp̄m sp̄alissimā de idiniduis p̄dicari. que t̄m non stricte p̄dicatur. vt supra v̄sum fuit. Modi autē p̄ p̄rie p̄dicandi distinguunt s̄m q̄ supra dictum est. Ex quo p̄z q̄ duo p̄dicabilia. s. genus et d̄ria sub vno mō p̄ se p̄dicandi p̄ntent. pp̄riū vero sub alio. h̄z nō quod h̄z. h̄z acc̄s sub mō p̄dicandi per acc̄s. sp̄s vero sub nullo contineatur pp̄rie accipiendo p̄dicationē. C̄ Notandū 3°. q̄ r̄o ponēdi q̄tuor: eē p̄dicata. sicut ponit Arist. p̄mo topicoy. a diuersis diuersimode assignat. Quidā enim dicūt q̄ abinuitem distinguunt s̄m p̄dicari eēntialiter vel acc̄tali. conuertibiliter vel nō p̄uertibilr̄. sic p̄cedēdo. oē p̄dicatum aut eēntialiter v̄l acc̄tali p̄dicat. si p̄mo mō aut p̄uertibilr̄. et sic est d̄ffō. aut nō p̄uertibilr̄. et sic ē genus. Si sc̄do mō aut p̄uertibilr̄. et sic ē pp̄riū. aut nō p̄uertibilr̄. et sic ē acc̄s. Et sic p̄ns sc̄dm istū modū d̄ria non dicit eē p̄dicatus. nisi reductiue. reducēdo. s. d̄riam in pp̄riā rei d̄ffōnem: neq; sp̄s erit p̄dicatū: eo q̄ nō p̄t h̄re pp̄rie rōnem p̄dicati. cū nulli vt forma cōparari possit. C̄ Alij vero dicūt. q̄ q̄tuor sunt p̄dicata. que de sp̄e per modū totū p̄dicant. quorum sufficiētia sic p̄t haberi sicut per precedentem modum assignatur. D̄ria igitur vel nō erit in numero p̄dicatorum. q: magis se h̄z in rōne partis respectu sp̄ci. v̄l si erit p̄dicatus reducet ad pp̄riam d̄ffōnem. vt prius dicebatur. C̄ Alij vero dixerunt q̄ q̄tuor t̄m sunt p̄dicata de q̄bus p̄blemata formari possunt de ipsa sp̄e querēdo. vt p̄ta si queratur. vtrū hoc sit genus huius sp̄ci. vel hoc sit d̄ffinitio huius sp̄ci. et sic de pp̄rio. et acc̄s. Et hoc v̄l conso-

nare v̄bis Arist. in locis allegatis. Et p̄ster dicatur q̄ quo ad hanc intentionē d̄ria reduci h̄z ad aliquod illorum. s. vel ad genus vel d̄ffōnem. C̄ Notandū quarto. q̄ multa p̄dicata subis suis attribuunt. que neq; sunt ipsoz pp̄rie passioes. neq; genus. vel d̄ria. eēntialis et t̄m sibi d̄nr per se attribui s̄m cōem modū loquendi. Hoc autē idē p̄tingit. q: illa p̄dicata necessario et in pp̄one de omni suis attribuunt subis. et non rōne alterius. sicut in illa pp̄one p̄tingit. omne corpus est in loco. Dicimus. n. cōiter. q̄ oē corpus p̄ se est in loco. q: eē in loco cuius competit corpori: et necessario: et non rōne alicuius alteri. sicut albedini ve caliditati aut aīe competit eē in loco. rōne corporis in quo continet. C̄ Notandū t̄m q̄ de corpore absolute considerato nō p̄cedere debemus q̄ est per se in loco. vbi. n. nō eē alind corpus q̄ terra. ipsa in nullo loco p̄tinere. sed hoc concedit de corpore totali p̄siderato vt est corpus nāle. et in ordie vniversi situatū. Et igitur cōiter tales pp̄ones per se eē dicantur. hoc tamen non ē pp̄rie accipiendo p̄ se p̄dicari. sicut prius accipiebatur. sed accipiendo per se magis large iuxta modum nunc expressum. Et quod dictum est de illa pp̄one omne corpus est in loco. s̄r̄ dicatur de istis. m̄a est q̄sta. materia est sub̄m transmutationis nātis. et similibus. C̄ Notandū quinto. q̄ quedam sunt p̄dicata fluētia ex p̄ncipijs indidui necessario et v̄l suis subis attributa. que q: s̄m v̄l d̄nr habere modum cum p̄dicatis fluētibus ex p̄ncipijs sp̄ci d̄nr per se in eis subis suis ac si fluērent ex p̄ncipijs sp̄ci. sicut corruptibile necessario inest cuius cōposito ex materia et forma ratione ipsius m̄ae que ē p̄ncipiū indidui. et p̄pter hoc cōiter p̄ceditur. omne cōpositū ex materia et forma eē per se corruptibile. h̄z non pp̄rie accipiendo per se inesse. vt prius accipiebatur. Ex quo inferet. q̄ sicut illa p̄positio: omne corpus cōpositū ex m̄a et forma est corruptibile non est pp̄rie sed solum similitudinarie p̄ se. sic etiam nō pp̄rie. sed similitudinarie dem̄atur: si p̄tingat eam a prioribus et notionibus p̄bari. C̄ Notandū sexto q̄ aliud est p̄ aliq̄ pp̄onem denotari habituē p̄ se p̄dicandi. et aliud est per ipsam habituē denotari per se cāndi. p̄ter illam. n. hō est rōnale. aut est risibile. denotat habituē per se. p̄dicandi. p̄ter illā vō. a. calidum calefacit denotat habituē per se cāndi. Et p̄ter hoc p̄cedimus istā. a. calidū p̄ se calefacit. Et p̄ idē p̄cedim^o istā. a. mobile p̄ se mouet: p̄ q̄sto verum est. q̄. a. mobile est cā p̄ se. v̄l h̄z in seipso cāz per se sui motus. tanq̄ partē eius eēntialem. v̄z. formam.

Quantū ad 2^m sit p̄ma p̄clō. t̄m duo s̄m gen^o sūt in oē p̄ncipales p̄ se p̄dicandi. p̄bat. tantū duo sunt modi p̄ncipales per se inessendi. ergo r̄c. tenet consequentia. q: a modis per se inessendi alicui^o tāq̄ forme alicui sub̄o totali sumuntur. modi per se p̄dicandi. vt prius dictum fuit. assumptum vero probatur inductiue. q: vel modus inessendi per se ē eius quod dat sub̄st eē ei cui inest. v̄l q̄ ab eo vel a p̄ncipijs eēntialibus eius suscipit eē. Alio modo non contingit per se inesse. Si primo modo sic modum habemus p̄mū per se inessendi. quo. s. genus. vel differentia. v̄l d̄ffinitio inest per se d̄ffinito. Si secundo modo sic habemus modum secundum. quo. s. passio sequens naturam generis aut speciei de proprio sub̄o p̄dicatur. Secundo sic. anīne proprie et per se p̄dicatum aut est substantiale. aut accidentale. Si substantiale pertinet ad modum p̄mum. si accidentale sicut passio pertinet ad modum secundum. quare r̄c. Tertio posset probari ex fundamento communiter exponētūz. q: modi p̄dicandi per se causas intrinsecas respicere debent. q̄ non sunt nisi due. v̄z. forma et materia. p̄mū ergo in oē d̄z sequitur habituē in cause formale cum d̄ffinitio v̄l pars eius d̄ffinito comparatur vt forma. secūdus vero modus consequitur habituē in cause materialis. eo q̄ passio sub̄o comparatur tanq̄ nature sue. C̄ Istud tamen fundamentum est aliquantū suspectum. eo q̄ habituē passiois ad speciem aliquam non dicitur per se nisi per respectum ad p̄ncipia illius sp̄ci. que v̄l habituē ad causam illius p̄ductam. non autē dicit habituē per se ex hoc t̄m q̄ ei liberet. quare sc̄ds modus potius p̄sequetur

habitudinē cāe effectiue q̄ mālīs. Item sicut cā efficiēs
et finalis non distinctos faciunt modos pdicandi sed vnus
trū vt isti dicunt. sic v̄ q̄ mā et forma vnū trū cōstituāt
modum predicandi et non diuersos. Preterea vbi sit
passio fluens ab aliquo subo rō cāe efficiētis aut finalis e'
v̄ illā passionē non minus habitudinē h̄re ad cām efficiē
tem vel finalem. q̄ ad mām. quare vbi per se de subo pre
dicetur illa predicatio nō denotabit p̄ncipalī habitudinem
cāe mālīs. q̄re et. Iste rōnes sunt pbabiles. Secōda con
clusio. Itā sit plures trū q̄ duo dici p̄nt modi predicādi. p̄
ex q̄nibus p̄cedētib'. qm̄ plures ppōnes pdicationē p se
h̄re d̄nr. indirecte trū. aut reductiue ad istos duos modos.
et ppter hoc in p̄sone p̄cedenti dixi modi pdicandi p̄ncipa
les. Ex quo p̄ inter istos modos pdicandi. s. p̄ncipalem et
reducibiles ad ipsum diuersos posse assignari gradus. sic i
p̄cedentibus questionibus visum fuit.

Ad argumenta p̄ncipalia. Ad p̄mum
d̄ q̄ lz vtrūq̄z mēbrū in
aliqua ppōne in qua est p se pdicatio reperiat. nullū tamē
illoz est pp̄ia rō qua aliquid de altero d̄r per se pdicari. s̄
illa que prius dicta fuit. Et per hoc p̄ r̄sio ad ea que obij
ciebantur. Ad scōm negat̄ p̄na. Ad auctoritatē illam sa
mosam d̄ q̄ verum est cū duo noia fuerint opposito mō
significantiā. et equiuoca quot modis vnū illoz distigue
tur. tot modis et reliquum. Et sic in p̄posito contingit. cum
.n. per se equiuoce dicatur. nam aliud est eē per se. aliud i
esse siue predicari per se et aliud cāre per se. sic etiā quod
dam ē predicari per acc̄s. quoddā eē per acc̄s. et q̄ddas
cāre per acc̄s. sed non op̄z vt si vnū mēbrū vninoce ac
ceptum in plures modos diuidatur. q̄ econtra mēbrū cor
r̄sio in tot modos diuidatur. quare et. Ad 3^m p̄ ex
2° notabili. Ad confirmatiōē p̄ ex tertio. p̄. n. predi
cabilia aut pdicatio sub vno mō predicandi hic considerato
p̄tinēt. Ad 4^m et 5^m p̄ ex qua r̄to notabili. Ad 6^m
p̄ ex quinto. Ad 7^m p̄ ex notabili 6°. Ad 8^m p̄ sicut
ad quartū et quintum. D̄nr. n. p̄n^o per se nota. q̄ eē notus
sibi competit. et non rōne alterius p̄ncipij v̄l ppōnis. per
quam siant nota. quare et. Ad vltimū negatur aīis. Ad
auctoritatē cōmen. d̄ q̄ ibi accepit per se largius q̄ hic ac
cipiatur. q̄ ibi d̄cessisset aliquid corpus esse per se in loco.
et accidentia esse per se in mā. Et sic est finis questionis.

**Amplius quod non de subiecto dicitur alio
quodam et.**

Questio. XXIII.

Veritur 24°. vtrum ea que de
subo nō d̄nr sint per se
tertio mō et econtra. negatiue ar. sic p̄mo.
data veritate q̄onis sequeretur. q̄ mā pri
ma esset per se. p̄is v̄ contra cōem s̄iaz
p̄hoz. p̄na v̄o lz. cum mā prima non dica
tur de quodam alio subo. vt p̄z. Secōdo

sequeretur deū eē per se in hoc tertio mō p̄z p̄na de se. cūz
deus non sit in quodam alio subo. p̄is trū v̄ falsum. naz si
deus eēt ens per se. tunc eēt in predicamēto sube. q̄ cōiter
falsum reputatur. p̄z p̄na. q̄z sibi competeret rō eēndi in il
lo predicamento. Tertio. a. medietas ignis gr̄a ex em
pli nō de aliq̄ subo d̄r. et trū non ē ens per se. ergo et. ma.
p̄z de se. mī. pbatur. q̄z non est per seorsum ex̄s. sed alte
ri coniuncta. Quarto v̄lia de predicamento sube sic h̄o
vel aīal sunt p se hoc tertio mō. et trū d̄nr de subo. ergo et.
ma. v̄ de se nota. aīr non eēt p se in illo pdicamento. mī.
p̄z per Arist. in predicamentis vbi voluit q̄ sube 2° d̄nr de
subo. sed non sunt in subo. D̄nr. n. de iserioribus suis. que
suba appellant. quare et. Quinto for^o subalis māe ibe
rens. est ens per se. aīr mā et cōpo^m ab ea non caperent eē
neq̄z ab ea inesse depēderent. et tamē d̄r de subo. s. mā i q̄
est. ergo et. mīnoz p̄z. dicimus. n. mā in igneam vel aereā
est. quare et. Sexto accidētia abstracte p̄siderata sunt p
se. sic albedo. vel hec singularis albedo. q̄ trū de subo d̄nr.
ergo et. p̄z p̄na cum mīnoz. arg. ma. sicut. n. acc̄tia in ab
strato sumpta modū habent sube. et per hoc diffōnem pu
re q̄ditatiuam h̄re possūt vt cōiter d̄r. sic per eandē rōnem

per se dicent. sicut et sube per se dicunt. q̄nis de accidēte
in concreto hoc non p̄tingat. sicut est ambulās aut album.
Cōfirmat. hec albedo singularis nō d̄r de aliquo subo.
ergo ē per se. et sequētia per p̄m in textu. et assumptum
p̄z cum non dicat de aliquo inferiori sub ea cōtento. Ut
tūmo arg. p̄tra illud dictū p̄bi. q̄ quecūq̄z de subo dicitur
accidētia sunt. q̄ aīal et homo de subo dicuntur. non tamē
accidētia. vt p̄z. Itēz forma subalis de sua mā d̄r. vt p̄z
arguebatur. non tamen est accidens. quare et.

Ad oppositū est Arist. lincontiensis. et ceteri
expositores. In ista q̄one
p̄mo quedā p̄mittent. Secōdo determinabit questū.

Quantū ad p̄mū sit p̄mo h̄ distinctio. duplex est
subm vt p̄posito spectat. q̄ddā est subz
pdicationis. et aliud ē subm inhesionis. Subm pdicatio
nis d̄r inferius respectu sui superioris iuxta modū loquen
di Arist. cum dicit quodocūq̄z aliqd de aliquo predicatur
vt de subo. q̄cūq̄z de eo q̄d predicat dicunt. oīa et de subo
dicunt. Subm aut inhesionis ē illud quod in se formaz ali
quam recipit subalem. aut accidentalem. Et tale ē duplex.
Quoddā ē q̄d eē non p̄t nisi sit pars alterius sicut mā pri
ma. Q̄ddam aut ē subm totale non alteri p̄iunctum vt p̄s
ip̄ius eētialis. sicut for. aut plo. Ex hac distinctione in
fert scōda q̄ non dici de subo duobus vel tribus modis d̄r
s̄m q̄ tot modis d̄r aliquid eē subm. Tertia distinctio.
aliquid eē per se multiplici intelligi potest. p̄mo q̄ sit ens
nō alteri inherens. et hoc mō materia p̄ma eēt per se. et nō
forma subalis. 2° q̄ sit ens alteri inherens a quo habeat eē.
et iuxta hunc modū diceret formam subalem et mām esse
ens per se. 3° q̄ sit ens per se seorsum existens. neq̄z alteri
inherēs. s̄m que modum neq̄z materia. neq̄z forma. neq̄z
pars q̄titatiua totius diceret ens per se. 4° q̄ non alteri i
herens. sed et aptū per se seorsum existere. et hoc mō lz ma
teria et forma nō dicerent eē per se. ps tamē q̄titatiua ens
per se dici posset eo q̄ p̄t. vel apta ē a toto separari. et seors
sum separata existere. Oibus his q̄ntoz modis dicerem^o
scōdas subas per se existere. 5° itelligi p̄t aliquid eē per se.
q̄ per se seorsum existat. et nulli insit. iuxta que modus v̄lia
sube non eēt per se cum suis insit singularibus. Oibus ta
men pdictis modis diceremus deū eē ens per se. Ultimo
intelligi p̄t ens per se per exclusionē cāe. et hoc tripliciter
eē p̄t. vt inquit lincontiensis. Vno mō per cuiuscūq̄z cāe
exclusionē. q̄nis lincomēsis solum de efficiēte causa faciat
mentionē. et hoc mō solus deus est ens p se. Secōdo modo
per exclusionē cāe materialis. sic. s. intelligendo q̄ tale ens
neq̄z est materia neq̄z h̄z mām ex qua vel in q̄. et hoc mo
do intelligentias inferiores diceremus eē p se. Tertio mo
do p̄ exclusionē subī a quo res habeat eē. q̄lter for. et plo.
dicerent eē per se. Iste tamen modus est idēz cū secundo
modo p̄ncipali huius distinctionis.

Quantum ad 2^m. sciendū q̄ in hoc q̄sito duo i
ueniuntur modi respōdendi. Qui
dam voluerūt subas scōdas excludi ab hoc mō p se. et p̄se
quēter d̄cesserūt q̄ merito accidētia dici possūt. Q̄d tamē
p̄nto falsū. vt dixi in expōe textus. Secōdo dixerūt oēs par
ticulares subas seorsum existētes. siue sint in predicamento
sube. sicut for. siue extra pdicamentū. sicut de deo cōiter di
ci solet eē in hoc 3° mō. Cōsequēter dixerunt q̄ illa parti
cula tertus. illa sūt p se q̄ non dicunt de subo alio quodam.
intelligit tam de subo inhesionis q̄ pdicatiois. Accidētia. n.
siue v̄lia siue singularia subm habēt inhesionis de quo dicit̄
tur. sube vero v̄les suba habēt pdicatiois. s. singularia d̄ q̄
bus pdicant. et ppter hoc neutra illoz dicunt p se. Illa v̄o
pticula suba et quecūq̄z significāt hoc aliquid. sūt que vere
sunt ab eis. exponit sicut in expōe textus dictum fuit p ly
suba. v̄lem intelligendo subam. per quecūq̄z significāt hoc
aliquid subas pticulares siue p se fuerint in pdicamento si
ue nō. Ex h^o tamē vt dicit̄ nō volebat p̄s subas scōdas eē
p se i hoc 3°. s̄z solū dicit q̄ sūt q̄ v̄e sūt. Et illa v̄o v̄ltima
pticula. q̄cūq̄z d̄ subo d̄nr accidētia sūt. iserūt scōdas subas
debere accidētia appellari. Iste mod^o pbabilis est licet nō
p̄sonis expositoz antiquis. vt videbit̄ statim. Ali^o est

modus rñdendi: pcedens non solum subas primas. s; etiã scõas eẽ h̄ tertio mō p se. in hac sn̄a ueniunt antiq̄ exposi tores: p̄ter am̄ lincomiensis. ⁊ Al. dicit. n. lincomiensis. q̄ suba ois vel suba p̄ima q̄ e de nullo p̄dicari est per se. q̄m̄ ille modus loquendi cuz̄ distinctione uideat̄ dubius eẽ. Al. vō hoc exp̄ssius affirmat dicens. q̄ subz̄ dem̄fatiõis p se stãas ⁊ per se substans e in hoc tertio mō. cū ergo subm̄ dem̄fatiõis sit v̄le quoddaz̄. s. genus vel sp̄s. sequit̄ intentum. Ex quo p̄r̄ diceat̄ q̄ illa s̄ra p̄bi. nō de subo a^o quoddaz̄. non intelligit̄ de subo p̄dicatiõis. s; de subo inherẽs. ⁊ to taliter. ⁊ hoc denotat illa particula alio. subm̄. n. inherẽs aliud est ab eo qd̄ sibi inheret. nō sic autē est de subo p̄dica tiõis. qm̄ inferius nō est reali aliud a sup̄iori suo. sicut hō non est aliud ab aīali. h̄oc idem sentit̄ Al. in fine illius ter tij modi dicēs. q̄ cū d̄r ea eẽ p se hoc tertio mō. que nō de subo dicunt̄ per subz̄ nō intelligere debemus eo mō quo sumunt̄ in p̄dicamētis. sed de alio quodã vt̄ in terra dicit̄. Tale autē eẽ in subo soli conuenit̄ accēti. Addit̄ tñ̄ Al. q̄ taz̄ 3° q̄ 2° modus dicit̄ cām̄ per se inherẽtē p̄dicati cuz̄ subo. ⁊ q̄ 2° mod^o d̄r p se. p̄t oppōit̄ ad p̄ accēs. ⁊ 3° d̄r p se. p̄t oppōit̄ ad nō p̄. h̄ec tñ̄ duo dicta nisi alr̄ intelligant̄ nō p̄tõia eẽ. nec ad intētiõē art. C Sequens autē s̄ra suba ⁊ q̄cũq; significat̄ ⁊ e. p̄t̄ exponi vt̄ p̄cedēs modus exponit̄. De materia vero vel forma. vel parte q̄t̄tatina nunquid sint in hoc modo per se: nō v̄si sunt̄ antiq̄i facere mentio nem. C P̄mo limitatiõē igit̄ hui^o m̄aē imaginari possum^o p̄p̄iam rōnē eẽndi in hoc tertio mō eẽ illud qd̄ d̄r in ter tio mēbro tertie distinctionis. s. eẽ ens nō alteri inherēs p se seorsū existis. ⁊ illud p̄to ad intētiõē Ari. Ex quo p̄z̄ deū intelligētis. subas cōpositas p̄ticulares ⁊ v̄lēs eẽ i hoc mō per se. Dicunt̄ autē sube v̄lēs p se seorsū existere. cum nō alteri p̄tingant̄ tanq̄ ps̄ ipsius. q̄tis singularib^o insint a q̄ bus nō actu sepant̄. duz̄ illa singularia fuerint. P̄artes vō quāt̄tatue hoc mō nō dicent̄ p se nisi i p̄o. vel si placet ali cui vt̄ etiã ille p se hoc mō eẽ dicant̄. poterit̄ p̄r̄ dicere q̄ p̄p̄ia rō eẽndi per se in hoc tertio mō est illud qd̄ d̄r in 4° mēbro eiusdē distinc. ois. Et hoc nō minus p̄to ad intē tiõē Ari. C Qualitercūq; igit̄ dicemus q̄ p̄ sup̄lemēto text̄ requit̄ ad eẽ illa p̄ticula p se seorsū existis sine illa. aptuz̄ seorsū existere. p̄mo de forma subali q̄ in p̄dicamento e. nō tñ̄ seorsū ⁊ e. Sc̄do de deo q̄ nō ponit̄ per se in p̄dicamē to. Tertio q̄: s̄bitare ponit̄ vna rō p̄dicat̄. Et s; meã opi niõē seorsū existere: vel eẽ aptū nō e de rōne. De m̄a ve ro ⁊ forma subali p̄cedi p̄t̄ q̄ diminue sunt in hoc modo p se. q̄ illa rō eis cōpetit̄ diminue. nā m̄a nō alteri inheret. forma eẽ h̄ m̄aē inheret nō sic tñ̄ inheret. vt̄ eẽ accipiat̄ ab eo cui inheret: de quali inherẽtia hic maxie intelligim^o. Ex p̄dictis p̄z̄ nō oīo eadē eẽ rōnē qua aliq̄ i hoc tertio mō re ponat̄. ⁊ qua p se reponat̄ in p̄dicamēto sube: hoc correla riuim̄ posset̄ multiplic̄ v̄ficari. C Sc̄do p̄cludi p̄t̄ iter oīa que vel p̄p̄ie. vt̄ in p̄o. vel diminue p se hoc mō eẽ d̄r. deū eẽ maxie p se. p̄z̄. cū a quoz̄ alio reali sepant̄. ⁊ maxie sibi cōpetat̄ non inherere. C Itē ex alio. q̄: deus omnē cām̄ excludit̄: qd̄ nulli p̄uenit̄ alteri. vt̄ p̄z̄. C Itē oēs ima ginati modi eẽndi p se in tertia distincōe deo p̄ueniant. q̄ ⁊ e. p̄ter vō intelligētē. deinde sube cōposite singulares ⁊ v̄lēs gradatim hoc mō p se eẽ dicent̄. Et post p̄dicta pars q̄t̄tatina sube. partes ipsius eẽntiales. s. m̄a ⁊ forma i hoc mō reponent̄. h̄ in p̄o sine diminue. q̄re h̄ nō eẽnt̄ p̄ncipa liter per se. ex hoc tñ̄ p̄cludi non d̄z̄ q̄ sint accētia sine entia per accēs. C L̄tra h̄ic modū dubitat̄. probãdo q̄ sube v̄lēs nō sint p se i hoc tertio mō. C P̄mo p̄ arg^o p̄cedē tis modi. q̄ p se existere nō cōpetit̄ substãtijs v̄libus nisi p̄ accēs. rōne p̄ticulatiū subaz̄. ⁊ p̄ p̄is nō erunt in hoc mō per se. assumptū relinquit̄ itaq; notū. C Sc̄do ar. sic. suba v̄lēs sicut nā humana. e ens alteri inherens. ergo ⁊ e. t̄z̄ p̄ia ex p̄dictis. assumptū p̄z̄. q̄: nā humana suis indimidijs ihe ret. sicut soti vel platonī. C Ad p̄mū rñdē. negãdo aīis. intelligendo p se existere nō solum quo ad actuale esse indi uidui: sed et̄ quo ad eẽ specificū: vel genericū. imo illud v̄ implicare s̄dictionem. C P̄terea dato q̄ nullus homo particularis actu eẽnt̄: ad huc nā humana eẽnt̄: cum ipsa sit p̄

petua ⁊ incon ap̄tibilis. ⁊ tunc querendū eẽt nunq̄d ipsa p se existeret. aut nō. sic. h̄f̄ intentam. q̄: tunc p se existeret non rōne sube p̄me. si nō sequitur q̄ nō e in p̄dicamento sube. sed accētis: qd̄ est absurdum. C Ad 2° multa d̄r. P̄mo q̄ suba v̄lēs h̄ suis insit̄ infertorib^o. nō tñ̄ eisdem d̄r inherere. 2° q̄ h̄ p̄cederet ipsam eis inherere. nō tñ̄ ex hoc inhereret alij. qm̄ inferius nō est aliud a sup̄iori. h̄ec solo seq̄ verba text̄ cum d̄r nō de quodã alio. Tertio q̄: non talr̄ inheret vt̄ ab ipsis oīo inesse dep̄deret. de quali inherẽtia h̄ maxie intelligim^o. posset. n. nā humana eẽ. h̄ null^o h̄o p̄ticularis eẽnt̄: vt̄ p̄ius dictum fuit. sicut etiã de rōs ⁊ s̄m̄i l̄bus dicit̄ solet. C Sed v̄terius dubitabit̄ aliq; qualr̄ ille modus a p̄cedentib^o differat modis. C Ad hoc rñdē q̄ varie d̄r̄ assignari p̄t̄. C P̄ria. q̄: iste p̄p̄ie d̄r̄ modus eẽndi. Alij duo modi eẽndi. ⁊ p̄r̄ modi p̄dicandi. In q̄ q̄ dem in existia p̄dicatū est de qd̄itate sube. vt̄ eẽ. Ex quo se quit̄ sc̄da d̄ra. s. q̄ i p̄mo ⁊ in sc̄do mō q̄da denotat̄ habitu do definitis ad definitum. sed cū dicit̄ aliq̄ eẽ p se in tertio mō. nulla talis habitudo denotat̄. siue illud qd̄ e p se sit singularē. vel v̄le. C Tertia d̄ra q̄: a p̄mo ⁊ sc̄do mō eẽndi modi sumunt̄ intelligendi cōplexi qui e modi p̄dici candi d̄r̄. a mō vō eẽndi per se nullus talis sumit̄ modus intelligendi. sed solum modus qd̄am. v̄z̄. in cōplexē ⁊ sub sistenter app̄hendi. ex hoc tñ̄ nō p̄cludo aliq̄ talem p̄ponē esse per se. for. e. vel p̄lo est. ⁊ sic de similibus. imo impro prium modū loquēdi p̄to. q̄ aliqua illaz̄ vel alia q̄uis p̄o positio in hoc 3° mō eẽ dicatur. h̄ illō admitti possit. C 4° d̄ra a quib̄sdam talis assignatur. primus modus habitu dinem cāe formalis includit. sc̄ds vero cāe m̄alls ad cātuz̄ suam sicut in p̄cedentibus tactum fuit. sed 3° modus habitu dinem includit cāe effectiue. eo q̄ vt̄ d̄r̄ ille mod^o ad sin gularia solum p̄tinet. actiones antez̄ sunt sup̄positoz̄. vt̄ p̄z̄ p̄mo de anima. quare ⁊ e. C Sed h̄ non p̄to eẽ v̄a. h̄ em̄ gr̄a argumenti p̄cederet̄ singularia tñ̄ in hoc mō reponi. nō sequitur vt̄ ille modus habitudinez̄ includat̄ cāe effe ctive. cum. n. p̄p̄ia ipsius sit rō non alteri inherere. h̄ seorsū existit. siue aptum esse seorsū existere. p̄z̄ q̄ illa rō neq; cām̄ effectiuam includit. neq; excludit. quare potius d̄m̄ eẽt vt̄ ille modus p̄ alienius cāe priuationē ab alijs di stingueret. vt̄ v̄f̄ lincomiensis velle. ⁊ ceteri antiq̄i exposi tores. q̄ q̄ distinguat̄ per cām̄ effectiuam quas̄ includat. Illa vero rō qua isti mouentur non p̄cludit. s. actiones sūt sup̄positorum. ergo ille modus cām̄ includit effectiuaz̄. q̄z̄ ad huc p̄cesso q̄ solum singularia sint in hoc modo p se. p̄z̄ p̄t̄ intelligenti q̄ p̄ia nullā v̄f̄ debiles h̄z̄ eui^{am}. quare ⁊ e. C Sed circa 3° d̄rias dubitatur. q̄: cum ille modus 3° ha beat rōnem incomplexi. Alij vero p̄cedētes sint comple xi. vt̄ q̄ iste fuit alijs ab Arist. p̄p̄onēdus. p̄z̄ p̄ia. q̄: v̄f̄ complexum incomplexū p̄supponit. C L̄o firmatur. q̄: iste modus per se eẽndi p̄ior ē fm̄ naturaz̄ q̄: modus per se inessendi. ⁊ ab illo p̄supponitur. quare ⁊ e. C Ad hoc rñdē modernī. q̄: ideo positus est iste modus i tertio lo co. q̄: p̄ius cognoscere debemus cām̄ formale ⁊ m̄alem quam̄ denotant̄ p̄cedentes modi. q̄ effectiuaz̄ quam̄ de notat̄ iste modus. h̄ec rñsio falsum h̄z̄ fundamentū. vt̄ p̄z̄ ex dictis. C Alr̄ d̄r̄ q̄ siue p̄suppositus fuisset ille mod^o. siue sequatur non est magna vis qm̄ Arist. non de ipsis di stinctum facit tractatuz̄. sed solum hic de ipsis breuiter loq tur. tanq̄ de mēbris v̄nius distincōis. forte tñ̄ p̄posuit̄ p̄ mos duos. q̄: magis pertinentes demonstratoz̄.

Ad argumenta principalia. Ad primū p̄z̄ in questione. non. n. ma teria p̄ma est per se p̄ncipaliter. q̄: non est apta per se inherere. sed diminue. q̄: non alteri inherens. C Ad sc̄dū in cō ceditur p̄is vt̄ p̄z̄ in questione. C Ad rōnem in opposituz̄ d̄r̄ q̄ h̄z̄ deus non esset per se in predicamento sube. ad huc esset per se illo modo. vt̄ patuit̄ p̄ius. C Ad tertiū quartū ⁊ quintū. p̄z̄ in questione. C Ad sextū d̄r̄ q̄ sicut acciden tia abstracte considerata non vere su vt̄ sube. h̄z̄ modū quē dam sube habent. sic eadem accidentia nō vere in hoc mo do reponentur. sed similitudinariē. Accidentia vero p̄creta non sic reponentur. sicut ambulans aut albz̄ vt̄ p̄z̄. C Et

Questio XV.

si ar. sic. for. est ens per se. et for. est album. ergo albi est ens per se patet ratio in logica. Ad confirmationem huius argumenti principalis patet in questione. Ad ultimum dicitur quod per subiectum illud arist. intellexit subiectum inhesionis ens actu a quo illud quod sibi inest accipit esse. de talivero subiecto non dicuntur homo vel animal. aut forma sensibilis. quare etc. et sic est finis.

Item alio modo quod quidem propter ipsum inest vnicuique per se etc.

Rō. xv.

Veritur 25°. Utrum quartus modus per se sumatur per habitudinem proprie cause ad causatum suum? Negative ar. primo. quia data veritate questionis sequeretur propositionem scđi modi sicut propositionem primi modi esse in 4° modo. consequens videlicet falsum. 25°. pbatur. quia

in utroque est habitudo proprie cause ad causatum. Diffō. n. ppria dicit causam diffinitam. subiectum vero propriam includit causam passionis. ut p3. Secđo si sic. sequeretur hanc propositionem esse in quarto modo. animal rationale est disciplinabile. p3 25°. cum subiectum dicat causam predicatam. 25° tñ falsum est. cū illa reponat in scđo modo. sic in precedentibus dictum fuit quod etc. Tertio sequeretur hanc propositionem esse in quarto modo. edificator est edificans. p3 consequentia. quia subiectum exprimit propriam causam predicatam. quod 25° sit falsum arg. subiectum predicte propositionis ponitur in diffōne predicatam. ergo illa propositionis est in scđo modo. 25° videtur tenere per ea que dicta sunt prius et assumptis p3. edificatio enim potest diffiniri. quod est actus edificatoris et edificabilis. sicut motum diffinit arist. quod est actus mobilis et motui. Et per se fundamentum ar. quod illa est in primo modo. edificatio est ab edificatore. ex quo predicatum ponitur in diffōne subiecti. Confirmatur ar. principale sic. si predicta ppō esset per se in hoc modo. pro ratione hec esset per se. homo edificat. sicut ista homo ridet. 25° p3 de se. 25° tamē videtur falsum eo quod ita accidit homini edificare. aut ridere. sicut etiam sibi accidit currere vel ambulare. quare propositiones tales debent dici per actus et non per se hoc 4°. Quarto hec ppō est per se forma est in materia. eo quod forme per se competit esse in materia. et non in primo nec in scđo modo. cum predicatum non potest in diffinitione subiecti. nec est. non etiam in tertio. ut p3. quare relinquatur quod sit in quarto. Ibi tñ non est habitudo causae ad causam. preferuntur causae efficientis. de qua maxime auctores loquuntur. quare etc. Idem dicitur de illa. forma est in composito. Quinto ille propositiones sunt per se. grane mouet deorsum. et leue mouet sursum. eo quod grane habet se ipsam mouetur deorsum. et leue sibi seipsam sursum. et non in primo nec in scđo modo. eandem rationem ut prius. quare relinquatur quod in quarto. et tamē ibi non comparatur causa causato suo saltem effectiua quare etc. Sexto. quilibet propositio per se est necessaria. multe tamē propositiones in quibus est per se habitudo causae ad causam non sunt necessarie sed contingentes. ergo etc. ma. p3 de mente linconiensis in precedentibus ubi videtur. quod necessarium est coius quod de oī. et de oī quod per se. minor p3. sicut de illa quam ponit philosophus in textu. interfectus interijt. que contingens est cuius potest sit neminez iterfici. Idem p3 de illis. medicus medicat. musicus cātat. et saltator saltat.

Ad oppositum est philosophus. et antiqui omnes expositores. In ista questione primo recitabitur modus quidam respondendi cois. cum quibusdam alijs deis modernorum. et arguetur ipsa. 25° ponetur alius modus determinandi questionem.

Quantum ad primus. premitit cois modus respondendi quod est et per se inuicem conuertuntur. p3 de mente arist. in 5. meta. Ex quo infertur quod quod modis dicitur causa. tot modis dicitur per se. et est. cum igitur. 4. modis dicatur causa. sicut quatuor genera causarum. sic etiam quatuor modis dicetur per se. Dicimus ergo quod primus modus per se habitudinem habet cause formalis. scđs cause materialis. Et de his satis dictum est supra. 3° vero modus dicit habitudinem cause negative. quia. s. nullus causae

habitudinem includit. 4° vero modus simul habitudines includit efficientis causae et finalis. quoniam ille due cause non abinueniuntur absolute. Ad oderni vero huic modo addiderunt dñtes. quod primus et scđs modus considerari potest sicut habitudinem copōnis predicati cum subiecto. et ut sic habitudinem dicunt cause formalis. eo quod predicatum primi modi est diffinitum vel per diffinitionem. predicatum vero scđi modi est passio. que omnia formam dñt respectu subiecti. Si vero considerentur sicut habitudinem resolutionis posterioris in suum prius. sic primus modus respectum huius cause formalis. quia diffinitum in suam diffinitionem resoluitur. aut in genus et diffinitam. tanquā in formas suas. scđs vero respectum habet causae materialis. eo quod passio resoluitur in subiectum suum. tanquā in aliquid prius. et tanquā in materiam in qua illa passio fundatur. Hec dicta sunt satis probabilia. 25°. addunt contra eōdem modum. quod 3° modus habitudinem includit cause effectiue eo quod in illo modo sunt soluz subiecti singulares per se existentes talibus autem proprie competit agere. eo quod actōes sūt suppositorum. ut scribitur primo de anima. non sic autem proprie competit agere peribus subiecti. aut accidentibus earum aut subiectis scđis. quia illa non agunt nisi ratione subiecti prima per se existit. 35° addunt quod 4° modus principaliter dicit causam finalem. 25° sequitur vero causam effectiuam. eo quod finis est effectus causae efficientis. Et id dicunt quod necesse est hunc modum causas ambas exprimere. sicut in exemplo philosophi. interfectus interijt. Subiectum. n. causas exprimit effectiuam. s. interfectionem. predicatum vero finalem. v3. interitum siue mortem. eo quod interfectio vel aliquid simile sicut strangulatio in morte ordinatur tanquā in finem. quare merito illa ppō est in 4° modo perfectatis. non sic autē est de illis. sorte ambulante corruscat. et sortes fodiens terram inuenit thesaurum. nec quod ambulatio sortis non in corruptione per se ordinatur. nec sortem fodere terram in inuentione thesauri. 25° principiter sciendum sicut modernos quod tñ causae effectiua. quia eius effectus aliquando sumitur in actu. aliquando in potestate. Exemplum primi. sicut medicans et edificans dñt causam in actu. Domū fieri et egruz sanari dicunt effectum in actu. Exemplum scđi. sicut medicus et edificator causae dñt in potestate. sanabile vero et domificabile effectum in potentia. Ex his consequenter concludunt quod quia causae effectiua siue in actu siue in potentia sumpta diuisibilis effectui in actu tē resultat ppō quatuor modi. sic h. edificator edificat. siue h edificans edificat. Quia vero effectui diuisibilis in potestate subiecti resultat ppō scđi modi. sic h. medicus est sanatus. siue edificans est edificatus. quia ut ipsi dñt predicte ppōnes in illas reductur. hō est sanatus. et hō est edificatus. quia in 2° modo reponuntur. eo quod predicatum dicit aliqd actus subiecti. quod ponitur in diffōne eiusdem accidentis. 35° principaliter sciendum scđi ipsos. quod quidam propositiones essentialiter sunt in quarto modo. sicut ille in quibus subiectum causam exprimit effectiuam. predicatum vero finale. sicut hic edificator edificat. et medicus medicatur. Reductiue vero multipliciter contingit. Primo cum predicatum proprie dicat causam subiecti. sicut hic edificans est edificator. illa enim per simplicem conuersionem ad 4° reducitur modum. 25° quia causae effectiua conueniuntur particulari. vel est. sicut hic edificator facit illaz domū. et ille domificator facit domū. Et hoc fit per reductionem singularis ad vlt. 35° quando tñ altera exprimit causam h. homo ridet. et color videtur. Non enim exprimitur causae effectiua. Reducunt autē ad illā risibile ridet et visibile videtur. Idem dñt de illis. oculus videt. et auditus audit. 45° quia predicatum est passio pnatua subiecti. sicut h. luna eclipsatur. et hō moritur. Dicit enim vtrunqz istarū esse demonstrabilem. et per consequens esse per se. quod non videtur nisi in quarto modo et hoc reductiue. ut p3. quare etc. Quarto principia liter sciendum sicut predictos. quod cum proprium quatuor sumatur modis. ut p3 ex Porphyrio quod quaterque sumatur. si dicat aptitudinem scđs constituit modum perfectatis. si vero actu quatuor constituit modum. omnes enim iste sunt in quarto modo. ut dñt. homo medicatur. homo canescit. homo est ambulans bipes. et homo ridet. eo quod in hōie propria includitur causae predicati qua scita cessabit questio. Nam si queraur quare hic medicatur. respondēbit quia medicus est. Et si

queratur quare medicus medicatur respondebitur. q: h3
artem medicandi. Ibi igitur cessabit questio. tanq: ad pro-
prietatem illius effectus cas. **P**redictae tamen propositiones so-
lum reductivae sunt in quarto modo. ut ex predictis p3. Ex
predictis duo inferunt correlaria. p: unum q: iste propositio-
nes et similes sunt per accis. polycletus facit statuam. et albu
edificat. Accidit enim polycleto facere statuam. et e converso.
Accidit et albo esse edificans. et e converso. 2^m correlarium.
propositio essentialiter quarti modi est demonstrabilis. p3
sic arguendo. oebns artem edificandi in actu est actu edifi-
cans. sed omnis edificator: actu habet artem edificandi actu.
ergo et c. **C**ontra quedam ex predictis instatur. **C**on-
tra illud qd dicitur fm moduz respondendi. cōem
v3. q: 4° modus sit habitudinem includat effectivae et fina-
lis cause. q: ille due abinvicē nō absolunt. Ex eodem fun-
damento sequitur q: a causa formali non sumēdus est mo-
dus perfectatis ab alijs distinctus consequens est cōtra hūc
modum. p3 pna: q: forma in idēz cōcidit cū efficiēte et fi-
ne. ut patet. 2. p3. **C**ōtra sicut efficiens et finis non ab-
invicem absoluntur. ita et mā et forma. Semper enī forma
ad materiam refertur. et e converso. et per pns sicut effici-
ens et finis vniū constituit modū sic etiā a forma et materia
solū vnus habebitur modus. et non duo. quare et c. **C**ō-
tra v3 q: efficiens et finis diversos hnt modos essendi. quare
nō videt quāsi ad vnum modum pertinere possint. Et si
dicatur q: ad vnu qdā genus reducitur. **P**ari rōne oēs
cāe ad vnu genus reducuntur. et per pns solum erit vnus
modus perfectatis: qd videt absurdum. **T**ertio videt
falsam expse deū modernozum. q: 3° modus cām effecti-
viam dicat: sicut in precedenti qōne tactū fuit. et rō qua mo-
ventur nullius est momenti. **Q**uarto non videt verum
illud deū. q: quartus modus principaliter dicat cām fina-
lem. et consequentē efficiētē. **P**rimo q: in pbi exemplo p-
ncipaliter exprimitur cā effectiva. s. interemptio. et hoc satis
notant pbs. cū addit illam particulaz per interemptionem
quasi vellet q: interemptio est illa cā propter quam illa p-
positio principaliter dicit per se. interfectus interijt. **C**ō-
tra non videtur verum q: non potest exprimi cā efficiens: nisi
finalis etiā exprimat. et e contra. qm si dicimus ignis cale-
facit. propria exprimitur cā effectiva calefactionis. nō tñ ibi
exprimi v3 causa finalis ipsius agentis. **C**ōtra si dicit q: imo
exprimitur calefactio. ad quā tanq: in finem. si non principa-
lem saltē scdarius ordinatur agens. **C**ontra. saltē sequitur sic
arguebatur p3. q: sicut ex habitudine illarum duarum cau-
sarum sit fit quartus modus. ita etiā ex hūitudine format
et mālis tñ vnus insurgit mōus. pns est cōtra eos: pna t3.
quia non potest hūitudo formalis cāe denotari qm in relōne
ad materialē detotetur. neq: e converso. quare et c. **C**ōtra nō
v3 verum q: tales propositiones dntes aptitudinem. me-
dicus est sanatus. et edificans. et siles sint in scdo modo p-
fectatis. sicut patet ex determinatis prius. **C**ōtra primo quia
sanatus vel edificatus nō dicit propriam alie subī passio-
nem. que pertineat ad 2^m modum. q: quis sit propriū qd so-
li cōpetit. sed non oī. Et per idem falsum v3 illd qd in quar-
to notabili dnt. s. propriū qualitercūq: sumptum facere
propōnez scdi modi. **C**ōtra scdo. q: illa ē contingēs: edificas
est edificatus. q: libet aut propositio scdi modi est necessaria
ut ex precedentibus patet. ergo et c. **C**ōtra sexto non videtur
rationi bene consonum q: illa homo. ridet. sit per se. et licet
hoc probabiliter concederetur. qm homo cām effectivam
dicit. sed remotā act^o ridendi. non tñ est rationale q: illa
sua demonstrabilis. neq: alie similes. de quibus loquunt. s.
luna eclipsatur: aut homo moritur. qm omnes tales sūt cō-
tingentes. que demonstrationem proprie sumptaz ingredi
non pnt. **C**ōtra septimo videtur primū correlarium esse con-
tra ipsos. qm hec propositio polycletus facit statuam: redu-
cibilis est in illam. hō facit statuam. que est per se fm spēs.
quare saltem reductivae erit per se et non per accis. t3 pna
ex suo modo loquendi. 2^m etiā correlin videtur falsum.
qm ex cōtingentib^o non fit demfatio pprie sūpta. q: et c.

Quantum ad 2^m premitto primo. q: licet gen^o
et dnta cōiter forme dicantur et cō-

parentur spēs tanq: aliquid prius non tamen proprie ipsius
spēs cause dici debent. cum enim animal idēz sit realiter cū
homine et reliquis suis speciebus. et rationale idēz sit reali-
ter et convertibiliter cum bove. non est rationi consonum ut
animal proprie dicatur causa bovis. **C**ōtra deo dico de ratio-
nali. Et per consequens neutrum ipsorum proprie causa
formalis dici debet. q: quis concederemus ipsa esse formas
proprie. Ex quo inferitur q: causa formalis proprie sum-
pta est forma. ex qua cum materia sit subali et vere vniū.
qualiter formaz lapidis subalem et aiaz eq. causam forma-
lem proprie diceremus. **P**ōt etiā dici si alicui placet. for-
maz assistentes. sicut intelligentiaz que omni celesti assistit. s3
non informant proprie dici causaz formale. Idem diceretur
de aia intellectiva s3 cōmentatorem q: quis fm veritatem
ipsa sit humanum corpus informans. ut in qstionibus ter-
tij de anima credo evidenter probasse. **C**ōtra scdo pmitto q:
s3 subm alicuius accitis sine proprii sine cōis: cōiter respe-
ctu illius materia esse dicatur. non tamen proprie cā dicit
mā s3 cā ppe mālis ē mā ex q: cū forma subali sit vere vniū
et per sū^m huius cōpo^m qd subijctur accidentibus causa
materialis appellat. **C**ōtra premitto 3° q: adhuc conceden-
do q: genus et spēs causa formalis proprie esse dicantur. et
subm proprie causa materialis passionis. primum tamē mo-
dus per se potius sumitur ab hūitudine ineffendi genus aut
dntiam in ipsa specie tanq: essentialia ipsius q: ab hūitudine
eandem speciem causandi. Sicut secundus modus potius
ab hūitudine ineffendi passionem subiecto suo. que con-
sequitur principalia essentialia: q: ab hūitudine causandi.
hoc satis patet ex precedentibus. patet etiā ex modo lo-
quendi. Ari. qui videtur fūdare rōne tā primū q: scdi mo-
di super hūitudine diffinitis ad diffinitū. qm in pmo mo-
do predicatū est diffinitū vel pars diffinitionis subī. i scdo
ponitur subm in diffinitione predicati. Licet. ergo continge-
ret diffinitionem dicere cām vel cās diffinitū. super hoc tñ
non principaliter fundatur hūitudo primū modi: sed sup
hūitudine alie^o essentialiter subo attributi qd sibi inest. et est
ipsius diffinitū. idem dicatur de scdo modo. **C**ōtra premit-
to quarto q: in vnoq:q: genere cause potest assignari causa
per se respēcū cātū sui. patet de mente Ari. 2. p3 ycorū in ca-
pitulo de modis causarū. ex quo inferitur q: in quocūq: ge-
nere cāe potest hūitudo quedam provenire inter p se cās
et causatum que per se causandi hūitudo ē appellanda. Se-
quitur vlteri^o in quolibet gne cause formari ppōnes inter
quas est per se hūitudo causati ad cām suā. **C**ōtra p3 pmit-
tis sit p^o cōcto tā ex hūitudine cāe mālis et formal^o q: ex ha-
bitudie efficiētis et finalis pōt 4° modus p se provenire.
Scda ps cōclusionis p3 de mēte omnīū expōitor. **P**ria
vero ex pmissis pbari pōt. nā in quoz gne cāe pōt habitu-
do qdaz pncipaliter isurgere. inter p se cās et cātū. ut p3 ex
vltio pmissis. tal^o vō ut sic nō ē hūitudo primū vel scdi mōi: ut
p3 ex tertio pmissis. n3 tertij. ut p3 ex pcedēti qōne. qre re-
linquit q: sit hūitudo qrti mōi. **C**ōtra confirmat q: iter formā
q: ē altera ps cōpositi et ipsuz cōpositū ē qdā hūitudo p se q: rō-
nabilr dī hūitudo cāndi. s3 illa non ē hūitudo pmi modi. qm
forma que realiter a cōposito distinguit nō uest ipi cōposito
tanq: genus vel dntia q: cū cōposito realiter sint idē. sicut reg-
rit ad pmi modū qre erit hūitudo qrti modi. Sicut mā q:
ē altera ps cōpositi hūitūdinē quādā h3 ad ipz cōpositū que
nō ē scdi modi. eo q: cōpositū nō ē passio māe a subalibus
pncipijs ipsi^o sūēs. q: reliquit q: sit qrti modi. et sic habet
intētū. **C**ōtra confirmat quonīā ille sūt p se. a forma cōpo^m h3
ēē actū. a mā cōpo^m habet eē i pō. et nō i pmo neq: i scdo
ut p3. qre et c. t3 pna cū minori ex rōne nunc adducta. ma.
vō p3. cū for^o p se det cōposito esse in actu. mā vō p se det
esse in pō. quare et c. **P**rimū correl^o et alij hūitudines formalis cāe. vel
4° modus ab alijs modis. q: hūitudine dicat cāe efficiētis.
vel finalis. vel vtriusq: et alij hūitudines formalis cāe. vel
mālis includant. 2^m correlariū. ex illo mō p se causandi pro-
venit modus per se pdicandi q: quis non semper pprie. p3. q:
formari pnt ppōnes affirmativae in qbus denotatur p se
hūitudo subī ad pdicātū. tanq: cāe ad cātū suū. sicut in illa.
interfectus interijt. Dixi notanter q: quis nō s3 pprie. q: in

p̄dicta propositione. et in multis alijs q̄rti modi p̄dicatū nō
 dicit formam que in se subo. vt patet. Et quo patet q̄ non
 ex hoc principaliter distinguatur duo primi modi ab isto.
 quia illi sunt modi predicandi: et ille modus causandi. patet
 ex dictis. 3^m coroll. ex hoc et primus et sc̄ds modus ab illo
 distinguatur. quia habitudinem includit p̄ se inessendi: s̄
 ille 4° bitudine per se causandi. 5° vero distinguatur. q̄ bitu-
 dinem. d. per se essendi. vt patuit prius. **S**cd̄a conclu-
 sio. tunc est principaliter p̄positio in quarto modo. q̄ subz
 dicit per se cām p̄dicatū et ad ipsum per modum cāe per se
 refertur. p̄ de mente cōiter loquentiū. **C**3° conclusio. Ita
 sit. pp̄o tñ eandem habitudinē cōseruans inter per se cām
 et causatum sola facta transpositione predicati in subiectu
 sic ut predicatum dicat causam et subiectum dicat causa-
 tum: est in hoc quarto modo. patet quia conferatur illud
 a quo principaliter dicit pp̄o per se. hec enim edificans ē
 edificator ita est per se in hoc quarto modo. sic illa edifica-
 tor est edificans. 13 indirecte. Idem d̄ de illa. cōpositū h̄z
 esse actu a forma. Et p̄dictis sequit̄ q̄ vbi aliquid diffinitur
 per eius causam propter sumptā. sicut hic. hō est aīal a sole
 et hōie productū ad felicitatem ordinatū. q̄ illa pp̄o p̄t̄ di-
 ci per se in q̄rto modo. patet. cū predicatū ad subiectum re-
 feratur. tanq̄ pp̄ia causa ad causatū suū erit tñ indirecte i
 eodem mō. Et quo p̄z primū modū et 4^m in eadē p̄posi-
 tione coicidere posse. p̄z. q̄ et p̄dicta p̄positio in p̄io mō
 reponitur. et directe. 13 non principaliter sed sc̄dario. Non
 tamē ex hoc dicere debemus 4^m modū ad primū redu-
 ci. eo q̄ sim diuersas bitudines s̄z q̄s p̄dicatū p̄dicte pp̄o
 nis ad subm̄ refert̄ p̄t̄ in varijs modis illa pp̄o rep̄ōi d̄
 vt satis p̄z in aīdictis. q̄re non propter hoc vnus ad aliū re-
 ducit q̄ vna pp̄o in vtroq̄ esse possit. Etia ex alio. q̄ pp̄o
 q̄ principal̄ ē in vno et q̄ principal̄ est i alio nō inuicē coici-
 dūt. q̄re et c. **C**4° p̄o. vbi aliq̄ p̄a^o stūēs ex principijs sp̄i d̄
 p̄dictis principijs p̄dicet illa pp̄o in 4° reponet. p̄z. q̄ tē
 subz dicit cāz p̄dicatū. sicut h̄ aīal rōnale ē risibile. et hoc idē
 vt de mente Al. in expōne h̄ q̄rti modi. q̄ p̄dicta pp̄onez
 dicit esse in hoc modo reponēdā. **E**t quo p̄z cū illa pp̄o
 sit et in sc̄do modo. 13 nō principal̄. q̄ 4° et 2° in eadē pp̄o
 ne coicidere p̄t̄. n̄z tñ ex hoc dicit d̄z 4^m ad 2^m reduci. vel
 eō. Et hoc pp̄ varias bitudines q̄s requirit. p̄dicta. n. pp̄o
 est in 2° mō p̄ bitudine risibilis ad hōiez. cū quo p̄uertibil̄
 se h̄z aī rōnale. qua denotat eīdē inesse. est aut̄ in 4° p̄
 tudines aīalis rōnalis ad risibile. tanq̄ cāe ad cātū suū qua
 re et c. **S**ed h̄ sequit̄ q̄ illa. hō est risibile. erūt i 4° mō
 p̄is est falsum. p̄ia vō 13. q̄ hō est cā risibilitatis. sicut etiā
 aīal rōnale. q̄ et c. **A**d hec respōdet negando p̄iaz. Ad
 pbationē d̄ q̄ 13 hō sit cā risibilitatis. p̄ illā tñ pp̄one nulla
 habitudo denotat q̄ sit ipsius cā. nisi forte subiectua. et tal
 bitudo ad 2^m p̄tinet modum. secus aut̄ est de illa. aīal rōna-
 le est risibile. p̄ quā exp̄sse vt bitudo denotari cāe ad cātū.
 q̄re et c. **C**5° p̄o. siue p̄dicatū h̄ns respectū ad subz sic ad
 p̄ se cām dicat actū siue aptitudinēz. talis tñ pp̄o est in 4°
 mō reponēda. p̄z. qm̄ hec est p̄ se. medicus est medicatio
 sicut etiā illa. medicus medicat. sicut illa medic^o est cātū
 et nō in sc̄do. q̄re et c. assumptū p̄z. q̄z medicatio. siue cā-
 tius nō dicit̄ passionē aliquā stūētē ex principijs sp̄i. q̄ et c.
 Utz est tñ. q̄ p̄dicte pp̄ones. vel saltē ille. hō est medica-
 tius et hō est cātius. magnā p̄formitatē h̄nt cū sc̄do mō.
 q̄z medicari et cātare nulli alteri ab hōie cōpetere p̄t̄. Itō
 ta tñ h̄ q̄ 13 in hoc et in quibusdā alijs 4° modus et 2° quā
 dā h̄ant affinitatem inuicē. q̄dā tñ d̄rie inter ipsos assignari
 p̄t̄. p̄ter principalē d̄fiaz ex sup̄radictis collectā. que colli-
 gunt̄ ex Al. in loco prius allegato. Differūt. n. primo. quia
 subm̄ pp̄onis q̄ principal̄ est in sc̄do in mō. dicere d̄z quid
 distinctū videlicet genus vel sp̄em aliquā determinatā. cui
 determinate p̄ueniūt passiones. nō sic aut̄ ōz de subo pp̄o
 nis quarti modi. Si. n. dicamus calidum calefacit. hec est
 p̄ se in q̄rto mō. et q̄d̄cūq̄ fuerit calidū q̄d calefaciat. siue
 ignis siue homo siue ferrū. eadem remanet bitudo perfei-
 tatis quarti modi. p̄ relationē ad cām q̄ per subiectū p̄signi-
 ficatur. s. ad caliditatē. quare ad talē p̄feitātē nullū determi-
 natū requirit̄ subm̄ signari. sed determinata requirit̄ cā q̄

p̄ subm̄ significet. Sc̄do d̄nt. q̄ in pp̄one q̄ principaliter
 est in sc̄do mō. p̄dicatū sp̄ est determinata passio determi-
 natam p̄is nām gn̄is alicuius. vel sp̄i. hoc aut̄ de p̄dicato
 pp̄onis q̄rti modi nō ōz. q̄uis illud aliqui p̄ngat. siue. n. p̄
 dicatum fuerit passio: siue acc̄s cōe q̄d subo cōp̄at sicut cā
 tū ad per se cām p̄ subm̄ significata erit in quarto mō. cum
 enim dicimus edificator edificat. aut interēptus iterij: ille
 sunt per se: in q̄bus tñ p̄dicatū est acc̄s quoddā separabi-
 le: et non pp̄ia passio subo. vt p̄z. q̄re et c. Tertio differunt
 ex p̄te modi inherētē p̄dicatū cū subo. q̄ 13 subz q̄d subijc̄t
 passio in sc̄do mō in se cām includat. a qua passio fluit. sic
 hō in se cām includit disciplinabilitatis. s. aīal rōnale. nullā
 tñ cām concernere d̄z quo ad habitudinem sc̄di modi. sed
 ad habitudinem quarti modi requiritur talē concerni cām
 ad quā cātūq̄ referatur. et hoc est q̄d superius dicebat̄ i
 ponendo d̄riam inter hos mōs. Et quo p̄z falsū ē q̄ qdā
 dixerūt. v̄z. illas pp̄ones esse per se in quarto mō. hō edi-
 ficat. et hō medicat. immo dicende sunt pure p̄ acc̄s. sicut
 ille nō sunt in sc̄do mō. hō est medicatio. et homo ē edi-
 ficatio. q̄uis cum illo quāda h̄ant conformitatē. **C**ir-
 ca p̄dicta quedā leuia mouēt dubia. **C**1° p̄m̄. sicut mōi
 p̄ se p̄dicandi qui sumūtur a modis inessendi in duos diui-
 duntur. sic vt cū quatuor sint gn̄a cāz. q̄ modi cādi sunt i
 quatuor mōs diuidendi. q̄d tñ Ari. non vt fecisse. **C**Sc̄d̄z
 quare Ari. primo et sc̄do modo simul assignant modūz p̄
 acc̄s eis oppositum. tertio tñ assignant modum per acci-
 dēs ab alijs distinctum. sicut et q̄rto. **C**Tertio dubitat̄ nun-
 quid p̄positio per se quarti modi possit esse contingens.
CQuarto q̄rit vt assignet̄ sufficiētia oīz istoz. 4. mōz.
CAd primū d̄ q̄ ita potuisset Ari. diuidere modū per se
 causandi in. 4. sicut modum per se predicandi in duos sed
 ipse contentus fuit hac doctrina generali. qm̄ famosum est
 quatuor esse genera cāz. et per p̄is statim nobis notū fit il-
 lū modū in quatuor diuidi posse. Explicauit autem duos
 modos predicandi. quia nō sic est nobis per se nota diuisio
 super qua fundatur. vt patuit prius. **C**Itēz q̄ diuersimo-
 de nobis deferuūt ad demonstrationem. primus enī mo-
 dus magis pertinet ad premissas. sc̄ds autēz magis ad cō-
 clusionem. sed quartus modus in quocunq̄ genere cause
 fuerit se magis tenet ex parte premissarū. quare et c. **C**Et
 si dicitur q̄ Aristo. solum exemplificauit de cā efficiente. q̄
 re solum ex tali constituitur quartus modus. **C**R̄s̄detur
 q̄ de illa forte exp̄licauit tanq̄ de notionē. ex hoc tamē nō
 voluit q̄ in alijs cāis quartus modus constitui non posset.
 et hoc satis denotat gn̄alis modus eius loquēdi cum dicit.
 q̄ propter ipsum inest vnicuiq̄ et c. **C**Ad sc̄d̄z quidā vari-
 as assignant causas. Prima est. quia primus dicit cām for-
 malē. sc̄ds malē. ex mā vero et forma sit vnum. Sc̄da q̄z
 primus modus formā dicit essentialē. et sc̄ds acc̄salem.
 que cōsimilē h̄nt modum inessendi siue inherendi. 3° quia
 sc̄ds modus reducit̄ ad p̄m̄. vt d̄nt. quarta q̄z prim^o mo-
 dus diffinitionē importat datam a priori. sc̄ds vero diffini-
 tiouem importat datam a posteriori. diffiniendo. s. subm̄
 per eius passionem. sed ambe diffinitiones eīdē subo p̄ue-
 niūt. vt p̄z. quare et c. Nullā illaz causarū p̄nto veram. vel
 saltem non sufficientem. vt ex p̄dictis videre potes. p̄ter
 sc̄dam debite intellectam. Dicimus igitur q̄ diffinitio
 pure quiditativa vel ps ipsius. inest diffō tanq̄ principiz
 essentialē vel principia essentialia ipsius. Passio vero talia
 principia per nām suā consequitur. quare illud inest p̄ acci-
 dens q̄d inest alteri subo non altero illo: in modorū. et sic
 vtriq̄ illorū vnus modus per acc̄s cor̄det. nō sic autem
 est de tertio. et quarto. eo q̄ valde distincta est ratio p̄feita
 tis tertij a ratione p̄feitatis quarti modi. vt ex p̄dictis p̄z.
 posset etiā aliquis sine inēduenti dicere q̄ inesse passionē
 subo suo q̄d p̄tinet ad sc̄dū modum est per accidens res-
 pectu primi modi. quoniam passio est accidēs subo a quo ha-
 bitudo primi modi per intellectū separari potest. quare cūz
 primus modus habitudinem puram dicat essentialiū prin-
 cipioz diffiniri. poterit sc̄ds modus dici per acc̄s res-
 pectu primi. et sic eis diuersi modi per accidens cor̄det. **C**Ad
 tertij dicitur q̄ sic. sicut patet ex ex^o p̄bi. Etiam q̄

communiter dicitur illas esse per se edificator edificat. et statifica facit statua. Et quoque p3 multas esse propositiones quod tunc modi que nec sunt proprie demonstrabiles neque premissae proprie demonstrationis esse possunt: sed quidam leuiter enunciantes dicant illam demonstrari edificator edificat. Ad quartum dicitur quod cum per se equivoce dicatur de omnibus istis modis. ut patuit primo non oportet istorum sufficientiam assignari. Si quod tamen importune instaret. posset ei assignari. incipiendo a distinctione principali. quod per se aut est per se esse aut per se inesse. aut per se care: vel causari: et tunc ulterius procedatur subdistinguido. ut prius.

Ad argumenta principalia. Ad primum et secundum patet in questione. Ad tertium conceditur consequentia prima et sequens ipsius. Ad rationem in oppositum neganda est consequentia. quia ad secundum modum non sufficit ut subimponatur in diffinitione predicari. sed ultra requiritur quod propriam dicat ipsius passionem. Ad confirmationem neganda est prima. ut patet in questione. Ad quartum dicitur quod ille propositio sunt in quarto modo per bitudinem esse formalis proprie sumptae ad causatum suum. et hoc sufficit. Ad quintum dicitur quod iste sunt per se in quarto: grane mouet deorsum: et leue sursum mouetur. eo quod subiectus propriam dicit causam effectiua predicati. scilicet grauitate aut leuitatem. Ad ultimum negat maior. Ad inconuenientiam dicitur quod intellectus de perfectitate primi et secundi modorum magis pertinentes demonstrationi. et sic est finis etc.

Que ergo dicuntur in simpliciter scribilibus per se sic sunt sicut inesse predicantibus: aut in esse propter ipsa que sunt ex necessitate. etc.

Questio.

xxvi.

Veritur 26. utrum ad demonstrationem necessarij sint oēs

quatuor modi dicendi per se. negative arguitur. primo sic. in demonstratione ducere ad impole qua ex ambabus premissis impossibilibus concluditur. conclusio inpossibilis non concurrat aliquis illorum modorum ergo etc. p3 prima. et assumptum p3. sicut si

dato vacuo probet quod motus fiat in instanti. neque ante. neque post est in aliquo modoque presentis. Secundo ubi in demonstratione negantia aliquid ab altero remoueat. non dicitur aliquem illorum necio currere. quare etc. Tertio. arguitur aliquem non concurrat modus primus. quod scilicet ex prima passione alie subiecti demonstrat. sicut sic arguendo etc. disciplinabile est risibile. ois homo est disciplinabile. ergo etc. videtur. non tamen premissas que conclusionem esse in secundo modo. et nullas illarum esse in primo. Quarto arguitur aliquem non concurrat secundus modus. quod ea demonstratione in qua diffinitio alie rei per diffinitionem priorum eiusdem rei demonstratur. tamen premissae que conclusio erunt in primo modo. et nulla erit in secundo. sicut p3 in demonstratione qua vna diffinitio alie per alteram demonstratur. sic arguendo. ois homo vegetandi scietudi secundum locum mouendi vel intelligendi est actus primus corporis phisici organici vitae habitus in potestate. sed anima est huiusmodi. ergo etc. Quinto arguitur aliquem non concurrat tertius modus sicut quod de aliquo accipit propria ipsius passio demonstratur. sicut de albedine demonstratur esse diffinibile gregatum visus. vel aliquid tale nihil. non tamen dicitur quod sit in tertio modo. cum ille modus solus ad subiectum pertineat. ut dicitur est prius. Sexto ad. quod aliquando. imo vltimum non concurrat quartus modus. Primo quod in demonstratione simpliciter qua propria passio de subiecto demonstratur videtur sufficere primus et secundus. Secundo quod vltimum propositiones quarti modi sunt contingentes. et per prius demonstrationem potissimas. ingredi non possunt.

In oppositum arguitur. quod alii videret istos quatuor modos. nisi ad demonstrationem requirerentur de qua habet principaliter intendit notitiam tradere. quare etc. In ista questione primo quedam premissae admittuntur. Secundo determinabitur questum.

Quantum ad primum sit prima distinctio. alique demonstrationem dupliciter intelligi potest vno modo sic. ut aliqua propositio illam demonstrationem actu ingrediens habitudo nem includat illius modi. Alio modo sic ut premissae ipsius vel saltem altera illarum in aliquo propositionem resoluitur que habitudo illius modi in se includat. et hoc est quod coiter dici solet sub his verbis. quod alique modum ad alique demonstrationem requiri duobus modis intelligi potest. scilicet formaliter. aut virtualiter. Secunda distinctio. quod actu vel formaliter in aliqua demonstratione aliquis includatur modus duobus modis intelligi potest. Uno modo sic ut per aliquam propositionem aut tertium minimum ipsam ingredientem illius modi bitudo denotetur. Alio modo ut realis illius modi habitudo de se sit in ipsa demonstratione. quod non per aliquam demonstrationis partem aut partes illa bitudo denotetur. et hoc est quod sub alijs verbis quidam dixerunt. quod alique modum presentis ad demonstrationem requiritur duobus modis. scilicet extrinsece. vel intrinsece. Tercia distinctio. demonstrationis quod quid de qua habet principaliter sit quod est triplex. quedam in qua concluditur passio propria de subiecto. quedam est in qua per vnam alicuius rei diffinitionem alia diffinitio posterior demonstratur. ut p3 in quarto argumetu principali. Alia vero est in qua per vnum genus care aliud demonstratur. De oibus his modis demonstrationis in proposito est mentio. principalius tamen de illa in qua propria passio de subiecto vbi demonstratur sicut risibile de homine. vel breues tres angulos de triangulo. sed a proposito principali excluduntur modi demonstrationum que non sunt propter quid. sicut sunt demonstrationes que demonstratio negantia. vel ad ipse ducens. vel peticarum. Prima superpositio. cuiuslibet demonstrationis que propria passio per quod demonstratur notitia mediate vel immediate resoluitur in notitia diffinitionis subiecti que de eodem subiecto predicatur. p3 primo ante arist. in primo de anima. vbi dicitur quod ipsum quod quid est est ipsum demonstrationis propriam. p3 etiam de mente inconuenienter. qui voluit in qualibet demonstratione potissimum esse diffinitionem subiecti. p3 etiam discurrendo per diuersas opiniones de medio demonstrationis. si enim dicimus diffinitionem subiecti esse ad quodlibet eius passionem demonstrandam. sicut saltem ad demonstrationem primam et prius per primam secunda demonstratur: habet intentum. Si vero dicamus passionem primam esse mentem et diffinitionem subiecti anera esse illi mentem tanquam declaratum ipsius. ut quibus alij voluerunt p3 propositum. Si vero diffinitionem passionis esse mentem concedamus. ut aliqui dicunt oportebit alteram premissarum vel abas in diffinitionem subiecti reduci. tanquam in aliquid nouum et prius. sicut hoc fiat demonstratione sine declaratione tamen et si forte hoc non concedere velit homo opinio. saltem ab ipsa habeo quod demonstrationes per quod qua passio de subiecto proprio demonstratur ingreditur propositio in qua diffinitio de suo diffinito predicatur. scilicet diffinitio passionis de passione et hoc mihi sufficeret. ad fundandum id quod probare intendo. Secunda suppositio. dum vna care alie rei per aliam genus care eiusdem rei potissimum demonstratur. scilicet premissa in qua vna illarum carum de subiecto predicatur bitudine quarti modi dicere possit sub habitudine tamen primi modi sumi deus vel saltem potest. p3 quod cum assumat sub forma predicati subiecto attributi. et predicatum illud dicat aliquid quod naturaliter prius. videtur ipsum sub forma generis vel differentie debere assumi. et tunc talis propositio erit in primo modo presentis. ut patuit in questione. 21. quare etc. Tercia suppositio. ad hoc ut aliquid propositio principaliter et directe sit in tertio dicitur per se duo reguntur. Primo ut predicatum sit propria passio subiecti. Secundo ut subimponatur vel possibile sit in propria diffinitione predicati. p3 de mente arist. in textu. Quarta suppositio cuiuslibet demonstrationis potissime subimponatur de quo predicatur demonstratur: aut principaliter significat subiectum aut accidens in abstracto hanc modum subiecti. p3 quod accipit per se sumptum cum si significet subiectum notitiam subiecti. demonstrationem potissimum ingredi non potest. alii. non premissae per accipit demonstrationes potissimum ingredi possent. quare etc. Quinta suppositio. in quibus demonstratione potissima mentem comparat predicato sub habitudine per se care ad causam. p3 quod de ratione demonstrationis per quod est per causam procedere quod conclusionem consequenter ut causa. Item in demonstratione per quod medium per se copatur predicato. aut ergo comparabitur ut diffinitio. vel pars diffinitionis. vel etc. aut

tanq̄ passio respectu proprii subiecti, vel e^o. aut tanq̄ causa cōtra
suo. Non primo modo, vt p³. nisi forte dicamus diffinitio-
nem passionis eē mediū, sed isto concessō adhuc illa diffini-
tio comparabitur passioni, vt cā. cū hoc sit de natura demon-
strationis propter quid, neq³ 2°. cū mediū in demōstratione
propter qd sit naturaliter prius predicato, p^o. vero natura-
liter est posterior: respectu eius cuius est passio, quare tē.
quare relinquitur 3° modo dicendū eē.

Quantum ad scōs sit prima conclusio, ad quā
libet demonstrationes pot^{um} q̄
ppria passio de subo demōstratur, requiritur primus mod^{us} di-
cendi per se formaliter aut virtualiter, pbatur, qz in qualz tali
aliqua propositio demōstrationis habitudines includit primi
modi, s. diffinitionis subiecti ad diffinitū, et sic formaliter demō-
strationē ingreditur vel ad diffinitionē subiecti tandem resoluitur
demonstratio, et sic primus modus virtualiter demōstra-
tionem ingredietur, quare conclusio vā p^oia t³, et totū asis p³
ex suppone prima. Eadem conclusio p³ discurrendo p^o oēs
opinionēs de medio demōstrationis, ad quarum nullam
pro nunc me determino, qz si fūm aliquā opinionē non fo-
ret cōclusio vera maxime videret fūm tenentes diffinitionē
passionis, aut passionem eē mediū in demōstratione, s. ista
nō obstant cōclusioni. Quia si diffō passiois sit mediū, illa
diffō sit cū passione constituet primū modū dicendū per se.
Si vero passio sit mediū aut illa tandē in diffōnem subiecti re-
soluet, vel secū in demōstrando erit ānera, et sic necio pri-
mus concurreret modus. **¶** S. fūm istas opinionēs non ne-
gatur diffōnem subiecti eē aliquid declaratiū premissarū de-
monstratiōis in quā tanq̄ in not^o earū nō^o resoluat, q̄nis
hoc nō fieret demōstratiue tanq̄ in mediū, sed tanq̄ in princi-
piū demōstrationis, vt patet de mēte Aristo, loco allegato.
¶ 2^a conclusio vlt^o in qualz demōstratiōe propter quid requiritur
primus modus per se formaliter aut virtualiter, p^orobatur i-
ductiue, primo in demōstratiōe qua propria passio demō-
stratur hoc requiritur, vt ex precedentiē conclusiōe p³. Secūdo
in demōstratione qua diffō posterior per priore demōstrat
hoc magis est manifestū cū premisse et cōclusio illaz habi-
tudinem includant: Tertio, vbi per causam priorem causa
posterior demōstratur erit ibi habitudo primi modi. Sal-
tem in minori premissa, vt p³ ex secūda suppositiōe, qz tē.
¶ Tertia conclusio, s. ad quāz potissimā demōstrationē, qua
propria passio de subo demōstratur formaliter occurat scōs
modus perfectitatis, aliqua tamē est demōstratio ppter qd
ad quā talis modus neq³ formaliter neq³ virtualiter concurrat
p^o pars b^o conclusiōis p³, eo qz in conclusiōe talis demon-
strationis propria passio de subo predicat, 2^a vō pbatur, qz vbi
p^o aliqz diffinitionē priorē diffō posteriorē demōstrat illa erit
demonstratio pp qd, ad quā tñ nō occurret mod^{us} scōs for-
maliter neq³ virtualiter, cū in pmissis et conclusiōe sit solū bi-
tudo pmi vel quāti in dī, neq³ nō^o pmissarū in notitiā aliqz
passionis resolui d³, vt p³ quare tē. **¶** Forte diceret sic d³
a tenentibus oppositū, qz illa diffō que pbatur de diffinito se
h³ per modū passionis, et p^o p³ sit cū diffinito pstituet mo-
dum scōm, et qz se habeat per modū passionis declaratur,
qz s. diffinitio diffinito cōparata se hēat per modū prioris, alte-
ri tñ diffinitioni cōparata per quam demōstratur est naturaliter
posterior, et ad ipsam se h³ per modum posterioris, quare
vt sic illa diffō modū hēbit passionis q̄ est naturaliter posteri-
or subo suo, et sic in tali demōstratione aut formaliter, aut virtualiter
concurrerit modus scōs. Sed hoc non est sufficienter
dictum, licet, n. diffinitio que demōstratur respectū diffini-
tionis que ponit p^o medio demōstrationis sit naturaliter po-
sterior: respectu tñ diffinitū de quo predicatur in conclu-
sione demōstrationis se habet tanq̄ naturaliter prius, et p^o p³ re-
spectu illius non potest hēre modū passionis. **¶** Preterea p^o
talē bitudine potius videt insurgere q̄rtus modus q̄ 2°,
eo qz illa est bitudo posterioris diffinitionis tanq̄ effectus,
ad priorem diffinitionē tanq̄ ad cām. **¶** Itē ad scōs modū
non sufficit vt aliquid alteri cōpetur, tanq̄ posterioris eo: et
sic habeat modū passionis, sed vltra requirit qz illud p³ in
diffinitione posterioris ponat, vt p³ per tertiam suppositio-
nem, sed neq³ diffinitū neq³ diffinitio ponitur in diffinitione

alterius diffinitionis, cum diffinitionis non sit diffinitio, qua-
re tē. **¶** Quarta conclusio, in quacūqz demōstratione
pp qd formaliter ingreditur aliqd qd est per se in tertio mō
cōplete vel dimiute, vel fūm quādam similitudinem, p^oo-
batur qz in qualz talē demōstrationem ingreditur subm
qd est vel suba per se existens, et sic cōplete erit i tertio mō
pfectitatis vel aliqua p³ essentialis eius, et sic erit dimiute in
eodem modo vt supra dicebat, vel accēs absolutū de quo
ppria passio pbatur, et tale modum h³ sube per se existis q̄
re similitudinarie erit in eodem modo tertio. **¶** Item qd
cūqz subm fuerit de quo aliqua passio demōstratur, siue suba
siue accēs illud in eadem demōstratione accipit tanq̄ non al-
teri liberens, sed tanq̄ illud cui per se stanti aliter inheret,
quare vt sic bitudinem aliqz tertij modi includere v^o, et sic
v^o conclusio vera. Eadem conclusio colligitur de mēte Al.
in expōne illius partis, que igitur dñr in simpliciter scibilib^o
tē, vbi dicit qz duo pmi modi cadūt in simpli scibilib^o, ter-
tius at non sic, sed cadit in subis eoz que sciunt, dicere autē
qz ad demōstrationem tertius concurrat modus, eo qz de
monstrator qui est suba per se exis, ad faciendam requiritur
demōstrationem, vt qdam dixerūt, aut qz in subijs puelari-
bus sensibilia fundantur quorū non est sensitua, a qua noti-
tia intellectiua dependet, et pñr scire et demōstratio ab eadez
pnenitur, vt aliqz voluerūt, est dicere vba ad ep^o thos.
¶ Quinta conclusio, in quacūqz demōstratione pp qd for-
maliter ingreditur ppō quarti modi, pbatur sic, in quz tali
demōstratione mediū cōparatur predicato, tanq̄ cā ipsius per se
et imediata, sed in ppositione maiori inungitur mediū
cū predicato tanq̄ cū minori extremitate, ergo maior ppositi-
tio erit ppositio quarti modi, ma. p³ ex quid nominis demō-
stratiōis pp qd: et p³ia tenet per ea que deā sunt in qōne p-
cedenti. Eadem conclusio expresse habetur ab Al. in expo-
sitione quarti modi vbi dicit qz ille modus sp cadit in maio-
ri ppositione similis demōstratiōis, siue debeat demōstrari pas-
sio de subo, siue diffō materialis p formalem, et adducit ra-
tionem prius adductā, alibi etiam dicit qz h³ est in quarto mō
aial rōnale est risibile, Non puto autem ex hoc q̄rtus mo-
dū formaliter ingredi demōstrationem pp qd, qz in cōclu-
sione qua passio de subo ppro predicatur, sit habitudo illi-
us quarti modi, vt dicit vna expositio circa textū, et si enim
subm sit cā passiois, nō tamē in cōclusionē eidem vt causa
comparat, vel si cōparat vt causa, cōparatur vt cā subina
que habitudo potius ad 2^m p̄inet modū, vt in precedenti-
bus dictum fuit, quare tē. **¶** Ex his q̄rt inferē qz vbi fiat
demōstratio pp qd, in qua passio de subo demōstratur: et
mediū sit diffō subiecti, qz maior ppositio erit in quarto modo
minor in primo, et cōclusio in secūdo. Si vero mediū sit pas-
sio pcedens, tūc maior terit in quarto, mī, et cōclusio i secūdo.
Si vero diffinitio cālis passionis sit mediū hoc poterit du-
pliciter contingere, qz vel talis diffinitio erit p causam prio-
rem tam subo qz passione, vel per posteriorem subo, et h^o
pnto melius, si secūdo modo, dicitur sicut in pcedēti, si p^o
mo modo, maior erit in quarto, minor in primo, et cōclusio
in secūdo. **¶** Sequitur secūdo qz vbi per diffinitionē forma-
lem mālis ppter qd demōstratur, mī, et conclusio erunt i
primo, sed maior in quarto. **¶** Sequitur tertio qz vbi per
vñū genus cāe aliud genus ppter quid demōstratur, ma-
ior ppositio directe includet habitudines quarti modi, mī
nō^o autē cōclusio eundez modū includēt, sed indirecte pro-
pterea qz in predicato minoris et cōclusionis exprimet causa
in subo vero effectus, q̄nis tñ dici posset minorē eē in pri-
mo, si cā p^o: quā posteriorē demōstratur, iungat subo per mo-
dū diffinitionis, vel prius ipsius. **¶** Ultima cōclusio, qz de
mōstrationē pp qd formaliter ingreditur q̄rtus modus ad itel-
lectū scōi mēbi scōe distinctiōis, pbatur sic, cuiusqz demōstrati-
onis pp qd nō^o premissarum est p se cā notitiē cōclusiōis, vt
ab oibus pcedit, et per p̄is inter premissas, siue notitiā
ipsaz et notitiā conclusiōis est bitudo p se cause ad causatūz
illa tñ bitudo non per aliquā ppositionem demōstrationis
necio denotat, Quāuis, n. notitiā diametralis interpositio-
nis terre inter solem et lunā sit cā notitiē eclipsis lune, illa tñ
bitudo nō denotat p premissas aut cōclusionē demōstratiō-

nis qua demonstratur lunam eclipsari etc. Circa predicta dubitat. q: pbs in narrando qui modi p se ad demfatione pcurunt principaliter loq: de scdo mo: et de illo tñi ponit ex^o. qre vr q oem demfatione pp qd formalr ingreditur 2° modus. q: tñi est scdam parte tertie celonis. C Scdo dubitat. q: inconienis expse dicit q tñi duo pmi modi i demoftratis scientijs accipiut. et hoc p predicta. C Ad p^m d^r q lz demfatio pp qd multiplr fieri possit vt p^o dem fuit illa tñi demfatio pp qd p quz ppria passio de subo vlr de moftraf p cam eentiale et imediatam: est magis pprie de monftrano. et de illa intendit ari. et per scbilis simplr inten dit ea q per tale scitur demfatione. Quecuq: aut talia fue rint: scdm includit modu. vt dictu fuit in pma pte eiusdez celusionis. Ex quo et ex pdictis p3. q 2° et 4° modus nuqz a tali demfatione formaliter absoluit. et p pns colligi pot alius modus intelligedi illa vba ari. q in expone tertus di ctum fuit sic exponedo. Que ergo dicunt in simplr scbilis bus. in scientijs simplr demfationis. aut sic fut p se sic inee pdicatis. i. sicut subta insunt p se pdicatis. et hoc ad scd3 pti et modu. aut sicut pdicatis fesse pp ipsa subta. et hoc pti net ad 4^m. qñi vellet pbs ondere a qbus modis nuqz for maliter absoluit demfatio pp: iustine sumpta qñis ipe no negaret et modu pmi tali demfatioi deservire aut forma liter. aut virtualiter. De tertio etiam no curavit facere me tionem. qñi non e coplexus et imediate demfatioi deservies de quo principalr intendebat. sed solu mediate deservit q re etc. C Ad 2^m dicerent qdam q inconienis fuit illi^o opi monis. C Atr tñi dici pot: q ipe locutus est d demoftratio nibus quibus ppria passio pp qd demfatur ad qs ipse vo luit tanqz mediu concurrere sub i diffinitionem. vt videbit 2. bñius. et per pns illi duo modi formalr pcurrit. L3 q in maloz ppositione quartus pcurrat modus. sicut pns di ctu est. q: tñi eadē ppō in scdo mo repōi pot. lz non pncipa liter et directe dicere poterit soluz pios duos pcurrere ad hunc intellectū: q: nulla est ppō talis demfationis qñō sit in alio illoz. de 3° vo forte diceret sicut est dictu in rñione dubitationis pcedentis. C Ex pdictis p3 falsuz esse illud di ctum qñāda modernoz q ad demfatione simplr neccitate intrinseca et foimall neci^o est pmius 2° vel quartus modus distiucti. qñis tñi nullus illoz sit neci^o absolute. nā loquen do de oi demfatione pp qd neci^o e qrtus absolute. et loque do de illa q est ppriissime sumpta. et ad mētionē Ari. necesse sarij sunt scd3 et quartus intrinsece et foimalliter. quare etc. C Ad rōnes principales patet solo in questione. Et sic est finis questionis.

Universale aut dico qd cū de oi sit et p se est fm q ipsum est etc. Questio. xxvii.

Veritur 27. vtz bñ diffiniat vlr cū dī q vlr ē qd iest d

q oi p se et fm q ipz. Ad partē negatū ar. vlr diuidit a pophyrio in quz vlia. non tñi qd lz illoz habet predictas pditiones. q^o illa diffinitio nō puenienter ponitur. maior p3 in vlibus pophyrij. mī. p3. spēs. n. nō

pdicatur p se de suis individuis. neqz accis distiuctū p pro priū p se pdicaf. C Scdo arguit sic. in illa ppōe. aial e hō pdicatu est qdā vlr. nō tñi dī de oi supposito sub i. ergo nō bene ponit illa ptiēla de oi. ma. p3. et mī. sūr. cū nō oē aia l sit hō. C Tertio. rectitudo e vlr linee vt ponit pbs i textu nō tñi inest oi linee. cū aliqua sit linea curva. ergo etc. ma. et mī. de se patet. C Quarto p se et fm q ipm idē sūr. lgr fru stra ponit altera illarū particulaz. qñā de se patet et ahs p3 p pbs in textu. C Quinto. longitudo est vlr linee. nō tñi cō petit ei fm q ipsum. ergo etc. ma. p3. cū sit propria passio ipsius vel per se. no. vel de ipa demfabilis. mī. pba. q: si competeret ei s3 q ipm nulli cōpeteret qd nō esset lica vlr sub linea directe ptiēref. p3. q. sicut risibile qd hōi cōpētīt fm q ipm nō alteri cōpētīt nisi realiter sit hō sicut est sor. vel plato. qñs tñi est falsum. qñi longitudo inē superficiē et cop: quoz neutroz est linea. neqz sub linea ptiēref. qf etc. C Sexto. aial rōnale inest hōi de oi per se et s3 q ipm. nō

tñi est vlr ipsius. ergo etc. ma. de se p3. mī. pbatur. qz vlr est passio q pmo de subo aliquo demfatur. vt p3 p pbs in textu. sed aial rōnale nō ē ppria passio hōis ergo etc. C For te dī: q pter pdictas particulas diffōni pdicte addi d3 q sit passio de aliq pmo demfabil. sic at nō est animal rōnale. C Cōtra. passio q de subo pprio nō demfaf. s3 est p se nota sicut forte longitudo est p se nota inesse linee est vlr. vt oēs pcedūt nō tamē de aliquo subo pmo demfatur ergo etc. C Ultimo. ar. sic. pdicte ptiēle diffōnis seinnice includit. ergo ad veritatē diffōnis fuffic vna illaz. et p pns alie fru stra ponunt. assumptū p3 de mente inconienis et alioz āti quoz exposito. nāz de oi est qd vltius q p se. et p se q s3 q ipm. quare etc.

Ad oppositum est pbs i illa pte vlr at etc. In ista qōne premitentur pmo qdā. scdo ponētur celusiones.

Quantum ad p^m sit pmo b distinctio. vlr vt p posito spectat triplr accipi potest. Uno mō p vli s3 pdicationē. Alio mō p vli s3 causalitatē Alio mō p passione nāz gñis ineqñte. vl spēi. q pmo. inest alicui subo. sicut risibile diceretur vlr. respectu hōis. pē et hō dīcī vlr respectu risibilis. Ex quo p3 q tale vlr nō dīcī abso lute. sed respectiue. idē. n. risibile respectu sor. aut aia lis nō diceret vlr. respectu tñi hōis vlr hoc mō dīcī debet. C De vli tertio mō supio loq: pbs. sicut etiā in expōitōe lre dī. C 2° distinctio. aliqd alteri cōpeterē s3 q ipm triplr ceter intelligi pot. Uno mō large sicut sibi p ipz cōpetat. vel per aliquid eentialiter in eo inclusū. et hoc mō pcederem^o q hō fm q hō ē corpus aiātū. q: tale pdicatu imediate cō petit aial. qd eentialiter in hōie includit. Hoc et mō pcedi pot q hō fm q hō ē cognititiū accipiēdo cognititiū p pas sione aialis sūr isocheles fm q isocheles h3 tres. eo q h3e tres sibi cōpetit p triagulū qēōter includit in ipso. 2° dī aliqd alteri cōpeterē fm q ipm qd ei attribuit p ipm et nō p aliō mediu. cui p^o attribuat. sic triagul^o. s3 q triagul^o h3 tres. Et hoc mō pcedi pot q hō fm q hō est aia. s3 nō cō rederet q hō fm q hō est cognititiū neqz q isocheles s3 q isocheles hēt tres. Tertio mō magis stricte dī aliqd alte ri cōpeterē fm q ipm qd ei imediate attribuit. et p ipsam alijs attribuat. et hoc mō nō cōcederet q hō fm q hō est aial q lz hōi imediate attribuat. alijs tñi speciebus animal attribuit. sicut asino vel equo. et nō p ipm hōiem. vt p3. s3 illo mō pcedi d3 hōiem fm q ipm eē risibile. et triagulum fm q ipm: h3e tres et hoc tertio mō potissime loq: aristō. in pñi. C Ex his infert q aliqd est p se qd tñi nō inē fm q ipm. qñcūqz accipiat p3. sicut de illa. aial est hō et de mul tis alijs. C Tertia distinctio aliqd attribui alteri pmo duplr intelligi pot. vno mō pmitatē referēdo tā ad subm qz ad pdicatu. Alio mō ad subm tñi. C Ex^o pmi. sicut discipli nabile hōi attribuit. Si dicamus grā argumēti disciplina bile esse p^o hōis passionē. hō. n. est p^o subz cū illa passio attribuit: et disciplinabile ē pma passio q hōi attribuitur. C Ex^o scdi. sicut risibile hōi attribuitur. qñis enim risibi le. non sit pma hōis passio. tam en homo est p^o subm cui attribuit predicta passio Ari. aut cum loquit de dīcī pmo. nuqz refert pmitatē ad passionem: sed ad subiectum tātuz. C Quarta distinctio isto modo accipiēdo dīcī pmo. dupli ceter accipi pot. Uno modo q alicui attribuitur imediate. et non per aliqd cui prius attribuat. et h est idē qd dīcī fm q ipsū scdo mō acceptū. vt p3. et hoc modo pcederetur aial de hōie dīcī pmo. Secundo mō q alicui imediate at tribuit et alijs attribuit per ipsum. sicut h3e tres pmo at tribuit triangulo et hoc est idem qd dīcī fm q ipsum scdo modo acceptum. inra quem modum nō pcederemus q aial dīcatur de hōie pmo. Hoc modo vltimo. maxime lo quitur aristō. pmo posteri. in illa parte vlr autē etc. C Ex quo infertur q illud dīcī pmo de quo Aristō. h loqur. et dīcī fm q ipsum nō realiter differunt. Sequitur scdo q q literēqz accipiat dīcī pmo non o3 pdicatum conner tibiliter attribui subo. p3. q: longitudo pmo attribuit linee. nō solū pmitatē referēdo ad subm. s3 et ad passionē. p^ore supponit. n. grā exēplū lōgitudinē esse pma linee passioēz

Questio xxviii.

sicut rationale vs. illa est passio immediate linee attribuit. et alijs ratione linee. et per prius omnibus modis dicitur primo de linea. non tamen dicitur quod quertibiliter de ipsa. quoniam superficies est longa que non est linea. et corpus est longum quod realiter distinguitur a linea. quod re et c. Similiter animal primo de homine predicatur iuxta unum modum prius dictum. non tamen quertibiliter. ut patet. quod re. **S**ed hic dubitatur nunc ad dicitur primo vel finem quod ipse requiratur dicitur per se: et de omni et necessario dicitur quod sic videtur esse communis schola. **I**n oppositum arguitur. quod sic habet. hoc est animal. predicatum primo dicitur de subo iuxta unum modum prius dictum. ita videtur quod habet. for. est hoc predicatum primo de de for. et tamen illa. for. est homo. non est necessarium. nec de omni. nec per se ut patet quod re. **S**ecundo si dicatur for. est sic complexionatus demonstrando proprias for. complexionem. illud predicatum primo dicitur de for. cum attribuitur fori immediate et quertibiliter non ratione alterius. alijs autem ratione for. s. partibus eius. non tamen illa. propter est per se vel de omni. neque necessaria. ut patet. quod re. **A**d hoc mihi videtur absolute responderi posse. quod ad dicitur de aliquo primo non requiratur aliqua predicta conditionum. et per hoc videtur esse licet non per se. 7. ph. vbi dicitur aliquid mobile moveri propter hoc in proposito. hoc mobile movetur demerato mobili principia non est necessaria. neque dicitur. quare. **E**x quo patet per se quod dicitur de aliquo primo non est inferius ad dicitur per se. sed est eodem modo. Si tamen aliquis. oppositum dicitur. velle. patet dicere potest quod ad dicitur de aliquo finem quod ipsum. aut primo for. quod habet accipit ultra notatas conditiones. requiritur quod necessario predicatum sit subo et de omni et per se. **C**onsequenter ponantur quedam positiones. **P**rima est ista. non omnis propositio per se sine primo sine secundo sine quarto modo est de omni. patet. quod hec est per se in primo. aial est hoc. hec etiam est per se in secundo aial est risibile. sed illa edificato: edificat est per se in quarto. nulla tamen illa est de omni. ut patet. quare. **E**x quo inferatur quod eodem modo et eodem modo per se sic absolute sumendo non se habet sic superius? **I**feri? dicitur tamen quod se habet sic magis et minus eodem modo quod eodem modo est quod esse per se. sicut etiam aial eodem modo est quod species rose. quod non sic superius ad ipsam. **S**ecunda propositio. omnis propositio que principaliter est per se in primo vel secundo modo est de omni. sed non est. patet ex determinatis in precedentibus. **E**x quo inferatur quod sic accipiendo per se se habet sicut inferius ad dicitur de omni. **E**t hoc est quod voluit lincolensis. quod non ipse non dicitur dicitur de omni esse superius ad dicitur per se sed dicitur ipsum esse eodem modo. **T**ertia supponit. aliquid proprium insequens principia individui constituit propositionem de omni. quod non. patet per se. patet. quoniam hoc est de omni. hoc est aptus esse canis vel homo est bipes per bipedem intelligendo aptitudines ad omne tale. nulla tamen istarum est proprie per se. sicut in precedentibus dictum fuit. **D**ico notanter aliquid proprium quod non de quolibet est verum. hec. non est de omni. homo est medicus. nisi forte predicatum diceret aptitudinem. sicut nec etiam est per se. **I**tem etiam dicitur de illa natura est finis. **A**d oderni tamen his dictis aduersantur dictes. dicitur propositio finens ex principijs individui vel insequens materiam constituitur propositionem per se secundo. sed hoc non puto consonum expositoribus antiquis. **A**d orientur autem his motibus. illud quod alicui competit ratione materie competit sibi per naturam suam. eo quod materia est natura. ut patet in primo secundo per ycor. sed illud quod alicui competit per naturam suam competit sibi per se. ergo. **S**ecundo hec est per se omne compositum ex materia et forma est corruptibile. cum ipsa demonstratur. primo celi. ut ipsi dicunt. et tamen illa passio corruptibile non insequitur principia speciei. sed potius individui. quare. **T**ertio in hac propositione. animal est risibile predicatum per se attribuitur subo et tamen attribuitur ei ratione materie sue. s. ratione hominis. homo autem materia dicitur respectu animalis sicut vniuersaliter inferius respectu superioris. **E**x his concluduntur propria qualitercumque sumptum facere propositionem per se secundo modo. **S**ed quod hoc puto falsum. ut in precedentibus dicitur. respondetur ad illas rationes. **A**d primam dicitur quod loquendo de perfectitate secundo modo de qua hic loquimur non est verum quod omne proprium quod inest alicui per naturam quali-

cumque sumptam inest ei per se. sed verum est de natura essentiali loquendo. s. spiritus vel gratia cum his limitationibus que in questione. 23. dicitur fuerunt. **P**ossent tamen dici quod vbi in tali positione exprimitur materia tanquam propria causa illius predicati illa propositio erit in quarto modo perfectatis. **A**d secundum dicitur concedendo illam esse demonstrabilem. compositum ex materia et forma est corruptibile. non sequitur ut ipsa sit per se in secundo modo. sed concedi potest illam esse in quarto. **A**d tertium negat boetium proprie esse in aialibus sed per quadam similitudinem. et valde improprie ma dicitur.

Quantum ad secundum sit hec conclusio prima. Accipiendo vniuersale 2° ut hic accipitur ad hoc quod aliquod predicatum dicatur vniuersale requiritur quod subo respectu e^o dicitur vniuersale inest de omni per se et finem quod ipsum. **P**robatur. quod vniuersale sic acceptum non est nisi propria passio naturam insequens gratias vel spiritus. que primo inest illi respectu e^o dicitur vniuersale. sed talis nectio inest de omni et per se. cum insequatur eandem subiecti. **E**t est secundum quod ipsum. cum sibi pro inest. **E**x quo inferatur quod sicut passio vniuersalis. ut risibile cum omnibus predictis conditionibus de subo predicat. ita subiecti ipsius sicut homo. quod est velle dicitur potest cum eiusdem conditionibus subiecti respectu illius predicati. **S**ecunda conclusio ad hoc videtur aliquod predicatum dicitur velle modo predicto non sufficitur predicari conditiones. patet per sextum ar^m. **P**otest tamen rationabiliter applicari velle applicari hoc nomine velle in proposito nostro. et patet dicitur quod propria diffinitio respectu diffinitio per dicitur velle. et per prius predictae sufficientes conditiones. ut illa diffinitio velle dicatur. **T**ertia conclusio. accipiendo sic stricte velle ut prius preter conditiones predictas non requiritur ut sit primo de subo demerabile. patet per affirmationem sexti argumenti. **Q**uarta conclusio. diffinitio velle sic stricte ipsum accipiendo est bona. sic supplendo. velle est passio que de subo proprio est apta predicari de omni per se et finem quod ipsum. de eodem subo primo demerabilis vel per se nota eidem inesse. patet per predictis. **I**n omnibus autem his conclusionibus accipio finem quod ipsum videtur accipit in tertio membro secunde distinctionis. quoniam de illo videtur loqui Aristoteles.

Ad argumeta principalia. **A**d primum et 2° patet in questione solutio ex primo diffinitio. **A**d 3° dupliciter responderi potest. **P**rimo quod per rectitudinem Aristoteles intelligere dedit passionem illam simplicem. que per hoc diffinitio est recta vel curua eodem modo signari solet. illa vero inest linee cum omnibus conditionibus notatis. **S**ecundo quod per rectitudinem intelligere debemus aptitudinem ad esse rectum. et hoc vniuersaliter inest omni linee sine actu recta sine curua fuerit. linea enim curua quod non sit actu recta. ipsa tamen est apta esse recta. quare. **A**d quartum dicitur quod per se est idem quod est finem quod ipsum sicut magis velle minus velle. ut dicitur est in expone textus non aut simpliciter idem. **A**d quintum dicitur quod ad hoc videtur loquendo sit velle linee sufficit cum reliquis conditionibus ut non alia linea inest nisi propria linea. et hoc est velle quoniam non inest superficie aut corpori nisi quod superficies et corpus linea includit. **T**er^o patet quod non omnia linea de alijs eandem modo predicari. quibus attribuitur loquendo. per prius non est omni modo similitudo de risibili respectu hominis. et loquendo respectu linee. **A**d 6° et 7° affirmationes patet in questione. **A**d vltimum dicitur primo illas particulas non omni inest se per ordinem includere. ut patuit in questione. **D**icitur secundo quod sic esset. non inconueniret eas poni in diffinitio velle ad maiorem ipsius manifestatorem. et sic est finis.

Si igitur est demonstratiua scia ex necessariis principijs et c. **Q**o. **xxviii.**

Veritur **U**lgesimo octauo vtrius de his que sunt per accidens demonstratio esse possit. quod sic arguitur. de casu et fortuna et effectibus casualibus et fortuitis habetur scia et demonstrationes ut patet. 2. ph. et tamen hoc non esse potest nisi per propositiones per accens. ergo. **ma.** patet. et mihi probatur ex eo quod casus et fortuna sunt cause per accidens et eorum effectus sunt effectus per accens. ut patet. quare. **C** 2°. ab Aristotele. 2. de aia dicitur habet propositio aia tamen inest aia nutritur. et per prius. ipsa est finem quod ipsum.

quare ipsa erit demonstrabilis. et tñ est ppò per accidens. et non per se. qz ibi predicatur nutritio que est operatio que dam et òr accidens cõe. de corpore aiato. quare et. Et arguitur autẽ cõmẽ. 4. phy. cõmõ. 20. vbi dicit qz per accẽs raro non ingrediatur demonstrationem. tñ illud qd est per accidens semp ingreditur demõstrationez. quare et. Quarto qz ignis sit primo calidus et aqua pmo frigida est per accidens. et tñ vel hec duo demonstrant vel saltem demõstrationem ingrediuntur tanqz premisse. ergo et. maior p3. qz caliditas: frigiditas: humiditas: et siccitas sunt accidentia cõia. cum nullum circũcernant subm. minor videtur de mente Aristo. 2. de gñatõe. vbi determinat ignem esse primo calidum. aerẽ primo humidum. aquam primo frigidã et terram primo siccam. quare et. Idem ar^m fieri potest d diffõibus. 4. humorum. que a medicis ponunt. sicut diffõi nendo sanguinẽ dñt. sanguis est humor primus calidus et humidus colore rubẽ: odore suavis. et sapore dulcis. Tota eniz illa diffõitio ex accidẽtibz cõibus aggregatur. et tñ demõstrationem ingredi potest tanqz medium ipsius. alif non esset diffõitio. quare et. Idem etiam p3 de illa diffõe quam Ari. penit. 2. b. hõ est animal gressibile bipes. et similibus. Quinto motus et quies sunt accidentia cõia: et tñ illa de celo et terra demonstrantur. ergo et. ma. de se p3 mi. collr ab Ari. 2. celi vbi demonstrat terras qz quiescere celum autem semper moueri. Idem arguitur d spicitate que de celo et terra demonstratur. et tamen est accẽs cõe. Item si pars negatiua esset vera. hoc maxime esset ppter rõnẽ pbi. qz q sunt per accidens possunt non inesse sed hoc videt falsum. quia hec est per accidens. cicutus est albus. sicut al est coloratũ. et tñ non põt esse quin cicutus sit alb⁹ et qn aial sit coloratum. quare et. Idem etiam desiceret ratio Ari. qua videtur probare qz demõ⁹ est ex his que sunt fm qz ipsum qz est ex necessarijs. multa eniz necia sũt qz n3 sit se n3 fm qd ipsum quare et. Ultimo mediu cã et diffõitio idem sunt vt ponit Ari. 2. b. sed nigredo et albedo habent causam per se sũt et diffõez. ergo habet mediu p qd demõfari pñt. et tñ sũt accidentia cõia vi p3. qre et.

Ad oppositum est aristo. primo huius. i illa parte. accidentiuz aut non per se et. In ista questione primo premitentur qdam. scdo ponent p̃clones.

Quantus ad primum sit prima distinctio. Accidentium quedaz a subis suis separabilia sunt illis subiectis remanentibus. quedã vero non. Exemplum primi sicut albedo et nigredo in pariete. Exẽplũ scdi sicut risibilitas in homine. Scda distinctio. accidentium inseparabilium qdam principia indiuidui insequitur. vel aliam accidentalẽ cãm. quedã vero nãm gñis vel principia speciei. Exemplũ primi sicut albedo in cicno que a cicno separari non potest: insequitur tamen complexionẽ indiuiduale et propriã ipsius cicni. et sicut proprietates idũ uidualẽ occultata vel manifesta impressa merito astral influz⁹ vel p̃sulis cause. Exemplum vero scdi. sicut hõẽ. 3. respectu trianguli et risibilitas respectu hoĩs. et hec accidentia a porphyrio maxime propria appellantur. sed alioz inseparabilium quedaz cõia dicerentur. sicut albedo in cicno. Quedã vò ppa. sic eẽ bipedẽ. aut eẽ canũ i hoĩe saltẽ f3 aptitudinẽ separari non pñt. Itẽqz o3 vt quidam dicunt qz accidentia propria suũ subm circũcernant. qm esse bipedem. sũt canes non circũcernit hoĩem lz vez sit dictum eorum de p̃prio. 4. mõ sumpto. inter accidentia propria quarto modo sumpta cõter p̃nientia et dñia assignatur. cõueniũt. n. qz vtriusqz subz intelligi potest sine intellectõe sui accidentis. oẽ enim prius et absolutum intelligi potest eius posteriori nõ intellecto. Cum ergo accidens tã propriam qz cõe sit suo subo posterioris: poterit subm intelli non intellecto accñte. poterit enim cicutus intelligi sabalr albedine non intellecta. et poterit homo intelligi non intellecta risibilitate. Dñt aut qm accẽs cõe qz n3 inseparabile a subo eius potest intelligi non inesse. imo etiã oppositum ei inesse. Possunt enim intelligere albedinem non inesse cicno. imo nigredinem eĩdẽ inesse. Secus autem est de accidente proprio. Non

possum enim intelligere hominem esse intelligendo cũ hoc risibile sibi non inesse. aut alteri ab hoĩe inesse. qd quidẽ dictum sic verificari debet. qz non possum intelligere hoĩem esse intelligendo risibile esse. quinetiam intelligere hominẽ eẽ risibilẽ. propterea qz risibile circũcernit subm suũ. forte enim dialecticus non haberet pro inconuenienti aliquẽ intelligere risibile non inesse hoĩ. imo alteri ab hoĩe inesse. Sic etiam illas propositiones intelligere p̃t risibile non inest homini. et risibile inest alteri ab homine. Quidaz vero posteriores dixerunt qz potest intelli hoĩem esse intelligendo tñ risibile non sibi inesse. qz n3 non intelligi possit alteri ab homine risibile inesse. Adouentur autem h motio. omne prius apd intellectũ stat eẽ sine suo posteriori. sed hominem eẽ prius est naturaliter qz risibile eẽ sine inesse. igitur intellectus intelligere poterit hoĩem. esse intelligendo tñ nullũ risibile esse. sine risibile nulli inesse. Poterit tñ aduersari⁹ dicere qz ar^m solum concludit qz intellectus intelligere potest homines esse. qz n3 non intelligere risibile eẽ. Preterea si dialectice cõcedatur illud qd concludunt. pari ratione cõcedere habent qz intellectus intelligere potest risibile alteri ab homine inesse vt patet. Dubitatur cõtra predicta p̃bando. qz nullum est accidens inseparabile in aliquo subo. qz si sic tunc haberet causam necessariam in subo proprio. et p̃p̃is illa causa posita poneretur effectus. et illa remota remoueretur effectus. consequens est falsum. qz licet a cicno causa albedinis remoueretur. tamen adhuc albedo esset. si cut in pietre vel ligno. Ad hoc cõmuniter respondet negando scdam cõsequentiã. causa eniz albedinis in cicno est solum necessaria necitate positiua. qz. s. illa posita ponat effectus sed nõ necitate p̃natiua quia remota illa remouetur atur albedo. Aliter et melius respondet qz posita causa albedinis imediata in cicno. ponitur etiam albedo in eodẽ. et illa remota a cicno etiã remoueretur albedo. remota eni p̃pria complexionẽ cicni ab eodem albedo remoueret. qz n3 tũ in alio albedo remanere posset et hoc sufficit ad h vt habeat causam neciam in illo subo. Quasi autem diffõitio accidentis posita a porphyrio conueniat accñti inseparabili et qualiter illa diffõitio suppleri debet. alio tempore videntum erit. Tertia distinctio cõter ponitur. sicut accidentium propriorum: qdãdam est simpliciter proprium. s. illud qd convertitur cũ subo suo. sicut risibile. qdãã fm qd propriũ. qz non convertitur cũ subo suo. sicut esse bipedem cũ hoĩe: sic accidentiũ cõmũ qdãdam est simplr cõe. qd. s. nõ ab aliquo speciali subo determinat. sicut albũ et nigrũ et cõ similia. qdãã fm qd cõe qd. s. habet aliqđ spectale subm a quo determinatur. sicut spicitas a celo determinatur. et quidam dicunt qz q̃stas a materia determinat. et figura a corpore animato. Quarta distinctio. qdam sunt accidentia cõia qz licet proprie passiones non sint proprie appellande. qz tamẽ principaliter in scia considerantur illic se habent p̃ modum passionum et presertim respectu subo:uz quibus necio infant sicut in motus et qes a naturali p̃ho considerant principaliter que sũt accidentia cõia. considerantur tamen p̃ modum passionũ corporum naturalium. et probatur motus de celo rationibus naturalibus et qes de terra qñ sint ipsõũ proprie passiones. cũ necio celũ moneatur. et terra sue nature penitus dimissa sit apta in centro semper quiescere. Ex quo inferitur qz licet probationes quib⁹ similia accidentia de suis subis ostendũtur non sint proprie demõstrationes. p̃ quãdã tñ similitudinẽ et rõnẽ dimõstratiõis valde p̃p̃iqz dimõstratiões large dici pñt. et p̃serti cũ demõstratur accẽs qz necio inest subo suo. sicut motus et spicitas de celo et hoc se sit cõmentator. 4. phy. cõmõto prius allegato qui tales demõstrationes appellauit demõstrationes non essentielles sed dialecticas.

Quantus ad scdõz sit p̃ria p̃clusio. accñtiũ qz subis suis cõtingenter sũt non est proprie d̃monstratio eĩdẽ subis. p3 qz demõstratio p̃p̃ie est ex necessarijs. p3 etiã de mente Ari. in loco allegato. qz p̃cipue de tali accñte vñ loqui cũ dicit de tali enim dico accñte. et sic cõter dñt expositores solũ de accñte sepabili sibi locutum esse. Ex cõclũsione inferit qz ex propositionibus que p̃ accñs

dicunt merito talium accidentium non sunt proprie demon-
strationes. Et conclusio quibus accidentis inseparabilis di-
stincti contra proprium quarto modo sumptum non sit
proprie demonstratio de subo suo. de ipso tamen similitudine
narie quedam demonstratio esse potest. prima pars p3 q2
demonstratio proprie solum est ex his que sunt per se et sim
q ipsum. talia vero non sunt huiusmodi accidentia inseparabilia.
2^a vero p3 ex quibusdam rationibus prius adductis. Et item
de mente commentatoris loco prius allegato cum dicit. s3 q2
illud quod est per accidens est duobus modis. scilicet semper et raro.
vbi quod illud quod est semper intrat. quod modo in numero de-
monstrationum verarum non essentialium. et sunt demon-
strationes dialectice. Et conclusio inter accidentia contra inse-
parabilia magis pertinentia sunt demonstrationi quam sub princi-
pali consideratione scie cadunt que ea que accidentaliter eidem at-
tribuitur. p3. motus enim et quies et spicitas que a naturali philosopho prin-
cipaliter considerantur magis sunt demonstrationi pertinentia
quam esse album aut nigrum que in cigno et corvo intuentur.
Et ex his duabus conclusionibus inferitur quod ex propriis
per accidens merito accidentium inseparabilium demonstra-
tiones non proprie sed improprie esse possunt. Ari. autem loco alle-
gato de demonstratione proprie sumpta solum loquebatur.

Ad rationes principales: Ad primam dicitur quod
de casu et fortuna et effectibus ipso-
rum non habentur demonstrationes proprie sed solum similitudinarie
sicut prius dictum fuit. non enim in scia naturali semper addu-
cere demonstrationes proprie sumptas. imo ut plerumque op-
portet contingit. propositiones tamen quibus de casu et fortuna scia habe-
tur que non sunt proprie per se habent tamen modum quedam
et similitudinem perfecti. sicut dum diffinitio ipsorum de dif-
finito predicatur. aut alie similes predicaciones. Ad secundam
dicitur quod accipiendo aiatu aiatu mere substantialiter hec non
est concedenda aiatu inquit aiatu nutritur: et per hoc hec
non est de sim quod ipse aiatu nutritur. sed verum est quod aia-
tum inquit taliter mixtum est complexionatum: nutritur
vel est aptum nutriri. et sic per se intellexit loco allegato. ex hoc
tamen non scedere oportet aliquam talem esse proprie per se aiatu
inquit taliter mixtum et complexionatum nutritur. ut p3 ex
dictis in questione precedenti. Ad tertiam dicitur moderni quod si
fuit intentio commentatoris loco allegato ut aliqua propositio
per accidens demonstrationem ingrediatur sed quod subin cui ali-
qua passio per accidens attribuitur ingrediatur demonstratio-
nem. unde hec propositio materia est mobilis. sine fortia
est mobilis de quibus in eodem commento facit mentiones
sunt per se licet esse mobile non per se sed solum per accidens
forme et materie attribuitur. hec responsio si quis bene in-
spiciat implicat contradictionem. Aliter respondetur quod ver-
ba commentatoris que prius posita sunt hanc dubitationem sol-
vunt et mentem ipsius declarant. dicit enim quod illud quod est per
accidens semper intrat in numero demonstrationem vera-
rum non essentialium. et hoc concessum est in secunda conclusioe.
Ad aliam dicitur quod sine tales propositiones. ignis est primo
calidus. aqua est primo frigida demonstrantur. siue sint prin-
cipia demonstrationis hoc non est in demonstratione proprie
sed solum large et similitudinarie sumpta quod quidam dicitur
demonstrationem finis: quid: quod nis enim caliditas non pro-
prie sit ignis. passio tamen per modum passionis eidez attribui-
tur. quoniam principaliter igni competit. Ad affirmationem fil-
trari patet. Ad aliam rationem p3 in questione. quoniam motus et quies
sunt accidentia contra. non simpliciter sed finis quod. ut coiter dicitur.
quoniam sibi aliquid determinat subin. scilicet celum et terram. etiam
aliquo ipsoz passiones dici possunt. quare de talibus demon-
stratio esse potest non proprie sed large siue finis quid. Ad aliam dicitur
coiter quod Ari. ibi de accide separabili loquebatur. et hec videtur
manifeste pretendere verba textus. Ad confirmationem
nem dicitur quod Ari. ibi loquebatur de necessitate essentiali. quod
scilicet ex natura generis puenit vel principiis essentialibus
speciei. que vero tali necessitate predicantur per se et finis quod ipsum
de aliquo subo predicantur. Ad ultimum dicitur quod Ari. pro-
bat albedinem per eius causam siue diffinitionem essentiali-
lem posse demonstrari quo ad esse simpliciter non demon-
stratione ponitur sed demonstratione finis quid determinat

te quoniam si est. sicut etiam hominem esse demonstrari potest
per eius causam. non tamen demonstrabile est albedinem in
demonstratione proprie sumpta. Ad probandum enim al-
bedinem inesse superficiem semper adduceres aliqua puncta per
accidens. aut ambe. quare et. et sic est finis et.

**Non ergo est ex alio genere descendente de
māre. et.**

Questio. rxi.

Veritur 19° virum contingat de
mostratoe descendere
de genere in gen^o. quod sic arguitur primo dicitur
se scie eisdem virtutibus principijs. ergo et. assum-
ptum est Ari. circa illam partem primi posse. si
ergo est ex alio genere. Et scia subalter-
nata virtutibus principijs scie subalternantis sic

musica principijs arithmetice et perspective principijs geo^o. ut
videtur velle per se in textu et patere potest in illis insipienti.
Et idem subin a diversis scientijs consideratur. ergo et. et
assumptum probatur. quod linea superficies et corpus tam a natu-
rali quam a geo^o consideratur tanquam suba ut vbi de mente Ari.
2. phy. in principio secundi tractatus: Et eadem passio in di-
versis scientijs considerat et in ipsis demonstrat. ergo et. assum-
ptum probatur. quod spicitas a geo^o considerat tanquam passio. sicut a
naturali et astronomo. cum terra esse spicita et celum esse spicita
abytroqz illoz demonstrat. ut p3 insipienti. et Ari. eadem vi-
dicere. 2. physicoz loco allegato. Et eclipsis lune a natu-
rali et astronomo tanquam passio considerat. ergo et. assumptum
p3 insipienti. Et 4°. diverse scie eodem virtutibus medio ad ea-
dem probandum conclusionem. ergo et. assumptum probatur quod geo^o
et astronomus ad probandum spicitate de aliqz corpe virtutibus
per medio diffinitio corpi spiciti que est hinc et ibi a quo oes linee du-
cite ad circulerentia sunt equales. Et 5° subin virtutibus scie
est passio altera. ergo et. ans p3. quoniam magnitudo et nume-
rus que sunt geo^o et arithmetice suba sunt naturalis per se pas-
siones. Et sexto arithmetice et geometria descendit que tamen
non se habent sicut subalternas et subalternata. ergo et. ans p3.
quoniam ad demonstrandum diametrum quadrati esse incomensu-
rabilem coste geo^o medium assumit ex parte numerorum.
Et confirmatur quod perspective naturalem descendit sine po-
tius ascendit quantum ad illam partem que est de tride. ut p3. 3. meta.
Et item geometria in chirurgia descendit: cum tamen sint scie
valde disparate. ad probandum enim vulnera circularia tardius
sanari quam oblonga oportet in principio aut propositione geome-
trie. ut p3. quare et. Et septimo dialectice demonstratioes
ex extraneis procedunt. ergo et. 3. pna de mente Ari. in tex-
tu. assumptum est commentatoris. 4. phy. comēto. 87. vbi dicitur
quod sermones logici sunt extranei. Itē comēto. sequenti. dicitur quod ex
similibus logicis non indicat aliquid esse vel non esse finis ex-
timatione interia. que et. Et ultimo arguitur quod si non. hoc ma-
xime videret per rationem quam implicite inuit Ari. in textu. quod
scilicet demonstratio oportet esse ex his que sunt per se et finis quod ipsum
sed hec ratio non concludit. quod risibilitas homini comparat finis quod
ipsum et per se non absolute quod sunt diversorum generum. quoniam homo est
de genere sube. risibilitas vero de genere quantitatitatis: que et.

In oppositum est Ari. in illa arte. non ergo
contingit ex alio genere descen-
dere demonstrare. et. Et in ista questione. primo quodam permittit sedo
ponentur conclusiones.

Quantum ad primum. nota primo sicut dicitur
est in expositione textus quod per ge-
nus in proposito non intelligimus genus principale. demon-
strator enim convenientissime demonstrat risibilitatem de
homine non obstante quod sunt diversorum predicamentorum
sed intelligere debemus genus scientie contra aliam scienti-
am distincte. Et secundo nota quod demonstratozem descende-
re de vna scientia in aliam scientiam imaginari possumus.
vel ex parte alicuius dignitatis aut principij. vel ex parte sub-
i. vel ratione passionis. aut ratione medij demonstrati. Et ter-
tio pmitto sicut circa textum tangebatur quod subin esse idem cum
subo dupliciter contingere potest. vel simpliciter vel s3 quod
exemplum primi. sicut species essentialis alicuius generis
est idem cum illo. sicut homo est simpliciter idē aiatu: et isochelēs

triangulo. Exemplum scđi sicut linea visualis dicitur s3 qđ idem linee absolute. quoniam est accidentaliter eadem sibi et similiter numerus sonorus est s3 quid ides numero absolute. C Quarto premitto qđ datis duabus scientijs quędam sic se habent qđ neutra alteri subalternatur aliquo modo. sicut musica perspective. quedam vero alteri simpliciter subalternatur. sicut perspectiva geometrie et naturali. eo qđ subim perspective. s. linea visualis sub linea continet qđ est sub3 geometrie. visus autem sine visuale est subim qđdam vel passio a naturali consideratū. C Item dicit de musica que arithmetice et naturali subalternatur. qđdam vero alteri s3m ptem subalternat. sicut cōiter dicit nālem pbiāz quo ad partem de sride et halo. qđ habet. 3. meta. subordinari perspective. qđuis vt puto illa non sit pprie subalternatio quoniam perspectiva absolute dicit d3 ps scie naturalis sed potius esset subalternatio naturalis pbię ad geometriā quo ad aliquam ipsius partem. Quedaz vero quo ad vnā propositionem alteri subalternatur. sicut communiter dicitur geometriam naturali subalternari quo ad illam. ppositionem. de puncto ad punctum rectā lineā ducere contingit. que ab eo presupponitur. sed pbatur. 6. phy. sicut etiā chirurgicus geometre subordinatur quo ad illam. vñnera circularia tardius sanātur qđ angularia. C Ex quo ifertur. qđ vbi demonstrator: transeat de subalternante scia in subalternatam sciam dicit descendere. econverso autem dicere tur. ascendere. Vbi autem sint scie penitus disperate p̄t lar ge loquēdo dici descendere. dū de vna in aliā trāsīt.

Quantum ad 2^m sit prima conclusio. cōtingit di uersos artifices eodem vt principio qđuis tñ neuter illorum ex hoc dicatur in scientiā alterius d descendere. ¶ Prima pars conclusionis p3 de mente Aristo. in textu. ¶ Patet etiam rōne. qđ tā geometra qđ arithmeticus vt potest hoc principio. de quol3 dī esse vel non esse et c. ad proprios tñ terminos p̄bendo. Dicit enīz geo^a qđ nō cōtingit idem s3t lineam et non esse lineā arithmeticus aut qđ non contingit idem esse numerum et non esse numerus. Uterq; etiam ipsorum vtetur hoc principio. Si ab equalibus equalia demas remanentia sunt equalia. geo^a tñ ad lineam contrahendo. et arithmeticus ad numerum. 2ª vero pars conclusionis p3. quoniam ex hoc vnus non vtitur p̄ncipio aut conclusione alterius. neq; subo vel medio vel passione ipsius. C 2ª conclusio. non inconuenit demonstrator: sic descendere. vt in scientia alteri scientie simpli vñ scđ3 qđ subalternata vtatur aliquo principio vel cōclutione scie subalternantis. p3 quia perspectiva in lris vtitur principijs et ppositionibus geometrie. musica etiam multis vñ p̄ncipijs et conclusionib⁹ arithmetice. et hoc asseruit pbs ī textu. C Item geo^a vñ illa propositione. de puncto ad punctum rectam ducere contingit tanq; conclusione demonstrata a naturali. 6. phy. et ratione illius dicitur eidem scđm qđ subalternari. C Tertia conclusio. ad eandem scientiam pertinet passionem alie⁹ generis de per se inferioribus ad illud gen⁹ demonstrare. p3. qđ scientia considerans aliqđ genus cōtra hit spēs eiusdem generis. sicut geo^a triangulum cōsiderās contrahit de isoscele. et consequenter passionem trianguli de ipso demonstrabit. Eadem conclusio videtur de mente Aristo. in problemis. et circa finem h⁹ primi. Ex quo infertur qđ licet sic demonstrando diceretur descendere de demonstrator: de genere in genus principale. nō tamen de genere scientie in aliud genus descendere diceret. C Quarta conclusio. demonstrator: sic descendere potest vt in diuersis scientijs de eodem subo passioēs demonstrat. qđuis nō vñtrq; adequato. ¶ Prima pars patet de mente Aristo. 2° phy. loco prius allegato. quia tā naturalis qđ geometra poterit de linea passionis aliquas demonstrare. C Scđa vñ pars p3. qđ diuersarum scientiāz non potest idē esse adequatum subim. cum ratione subo3 primorūz scientie distinguatur. Nota tamē qđ hoc non est pprie descendere. qđ qđtuz ad hoc vnus non accipit ab alio. neq; ecōtra. C Sed h⁹ conclusionem instat. qđ dicit pbs qđ non contingit demonstrator: de vna scientia in aliam descendere nisi subim vnus sit aliquo modo idē cū subo alteri⁹. sed corpus mobile qđ est

subim naturalis pbię neq; est simpliciter idem neq; s3m qđ cū linea que est subim geometrie. vt p3. ergo non contingit demonstrator: de naturali in geometriā descendere neq; econtra. cuius oppo^m dī in pbatione conclusionis. C Ad hoc multipli respondetur. ¶ Primo qđ aristo. ibi loquit de descensu quo ad eandem passionem in diuersis scientijs cōsideratur non enim demonstrabitur eadem passio in scientijs diuersis. nisi subim de quo in vna demonstrat sit aliquo modo idem cum subiecto. de quo in alia demonstrat. C 2° dicitur qđ sufficit vel subim adequatum vel subim non adequatum idem esse aliquo modo cū subo alterius. et sic ī p̄posito contingit. Eadem enim linea tanq; sub3 a geometra et naturali consideratur qđuis non sit adequatum naturali pbię sed particulare. C 3° dicitur qđ illud non est pprie descendere sicut prius dictum fuit. C 4° conclusio. non sic cōtingit demonstrator: descendere ex parte subo3 vt ī diuersis scientijs eodem oīno vtatur subo formaliter sumpto patet. qđ h3 diuersę scientie idem subim considerare possint. circa ipsum tñ diuersis vtitur modis cōsiderandi. et p̄ hīs non vtuntur eodem oīno. ahs p3 de mēte Aristo. loco allegato. C 6° conclusio. nō inconuenit scientias diuersas eandē passionem de eodem subo demonstrare. et p̄ hīs ex parte passionū alteram in alterā descendere. p3 ex 3° argumento principali. C Nota tamen qđ hoc non contingit nisi altera alteri subalternetur. sicut astronomia naturali. non etiam ambe per eadem me^a p̄cise demonstrabunt. nisi astronomus hoc faceret in quantum naturalis et non inq̄stū astronomus prius. C 7° conclusio ad mentē Aristo. sit ista. non sic contingit demonstrator: descendere qđtum est ex parte passionis vt passionem alie⁹ scientie in altera scientia demonstrat oīno extraneā a consideratione illius scientie. ¶ Patet qđ alī sequeretur alteram premissarum nō esse per se neq; s3m qđ ipsum. sicut Aristo. infert in textu. quare et c. C Ultima conclusio. h3 contingat demonstrator: de scientia subalternante in subalternatā descendere ratione mediij demonstrati quo aliqua passio de subo demfatur. illud tñ mediij non est oīno et formalr idem in vtraq; ¶ Prima pars h⁹ conclusionis patet de scientijs qđ vna simplr alteri subalternatur: sicut astronomia nāli subalternat sic vt a quibusdam ps nālis scientie dicit non. n. inconuenit tā nālem qđ astronomū considerare eclipsim lune per comparisonem ad diametralem terre interpositionem. inter solem et lunā. ex qua umbra terre vsq; ad lunam porrigatur. C 2ª vero pars patet sicut conclusio quinta. predicto enim medio vtetur astronomus per relationem ad exiā solis in capite vñ cauda draconis. de qđ nālis non se itromittit. quare et c. ¶ Et predictis inferūt cor^a. qđdam primo qđ metaphycus in oēs alias scientias descendere pōt. qđ subim eius est ens cui subtra alias scientiāz subiectū. C Item dicit ar. in pe^o meta. qđ metaphyca regulat et dirigit oēs alias scientias. et p̄mo phy. p̄ncipia nālia h̄ p̄mēidez et meliū ex p̄ncipijs meta. C 2° sequitur qđ dialecticus in oēs alias scientias descendit quo ad modū p̄cedēdi. ¶ D3 qđ ceterę oēs scientie modū p̄cedēdi accipiūt a dialectico. Etā qđ via qđā pbabili et argutin a p̄ncipia scientiāz pbare pōt. vt sensit Arin topicis cū dicit qđ dialectica h3 viam ad oēs alias scientias. nō tñ p̄ certitudinē pbat p̄ncipia aliarum scientiarum. Sicut metaphycus. 23 autem dialecticus quo. ad modum p̄cedēdi in alias scientias descendere dicitur. nov tñ dicendum est ip̄s sic descendere quo ad res consideratas. non obstante qđ omnibus. 10. predicamentis consideret sicut metaphycus eo qđ res predicamentales non ab eo considerantur pure reali. sed vt significabiles aliqua intentione scđa. sicut hac intentione nomen aut verbum est genus vel species. et sic de similibus. et p̄ hīs vt sic subtra aliaz scientiarum realitū sub subo logice nō p̄tinent. n3 sibi quo ad rē p̄sideratā subalternant. sine sub3 logice sylls dicat. sine ens rōnis. C 3° sequit qđ nāl pbiā in medicinā descendere pōt. p3. qđ sibi simplr subalternat. subim. n. nālis pbię est corpus mobile sine corpus nāle. subim aut medicine est corpus hūanū sanabile qđ ē inferius ad subim nāl pbię. Ex hoc tñ vt gda3 dñt nō p̄cludi d3 medicinā ēē natural pbię p̄c. qm natural

Questio XXX.

considerat corpus mobile ad sanitatem non quidem prout ab arte sanetur. sed p naturā tantū. medicus autē sp in relatione ad artē. **C** 4° sequitur geo^m in ciburgiā descendere q̄ ad illam propositionem vsnēra circularia tardius sanatur. circulus. n. sine circūf sunt res a geo^m considerate sub quibus continetur vulnus circularē sicut inferius per accūs sū suo superiori. quare rē.

Ad argumēta principalia. Ad p^m cū eius p̄firmatione patet ex p^o 1° 2° conclusiōe. **C** Ad 2^m p^o ex conclusiōe quarta et quinta. **C** Ad 3^m p^o ex 6°. **C** Ad cōfirmationem sūr p^o. Et quidā dnt q̄ naturalis cōsiderat eclipsis per respectum ad corp^o naturale. astronomus vero per comparationes ad corpus mathematicū. Sed hoc non puto bñ dictū. cū astronom^o magis sit naturalis q̄ mathematic^o. vt colr de mente com mē. et Ari. 2. phy. **C** Ad 4^m p^o ex vltima conclusiōe. Quidā tñ negant aīns. Dicūt. enī q̄ ad pbāndū aliqd corpus esse spicū siue sit terra siue celū geo^m vtetur hoc medio qd̄ habet centrū a quo omnes linee ducte ad circunferentiam sūt equales. nāl vero mediū assumet a natura tal^o corp^o. vt p̄ babit terrā esse rotūdā: q̄ omnes eius partes tendūt ad centz mūdī. et celū esse spicū q̄: hz in se p̄im^o velocissimi et vniformis motus. astronomus autē probabit terras esse spicam q̄: equaliter distat a medio mūdī. sūr celū esse spicū q̄: equaliter distat a terra. **C** Ad 5^m cōcedit aīns sed hoc n̄ est cōtra intentionem Aristō. **C** Ad 6^m dici potest geometriā quo ad illam partem arithmetice subalternari. Et per idem responderet ad confirmatiōs. Aristō. aut voluit q̄ n̄ incōueniret demfatorē descendere vbi vna scia aliquo modo alteri subalternaretur. Quidam tamen dnt q̄ demō geo^m nō depēdet ab demfatorē arithmetici neq̄ ecōtra. eo q̄ geo^m q̄dratū assumit vt i p̄mīs tñm̄ repeiit. arithmetice^o at̄ puti nūeris repit trāsūptiue. et geo^m numex accipit mātr̄ p̄reb^o nūeratis. arithmetice^o at̄ numex formalr̄ p̄nt ē formalr̄ qdā multitudo proueniēs ex vnitatib^o aggregatis. Sz h̄ r̄isio non obstat argu^o vt p̄tate potest inspicūti. **C** Ad 7^m dicit q̄ cōmē. loco allato rationes vstatas in nālī p̄bia per terios cōes et logicos appellauit sermones extraneos. qm̄ non sūt per terios sibi oio proprios. Hoc tamē nō obstat prius determinatis. **C** Ad vltimū patet ex notabili p̄mo. Et sic est finis.

Quoniā autē manifestū ē q̄ unūquodqz mōstrare non est rē. Questio. xxx.

Veritur 30. vtruz demfatio ex cōib^o procedere possit. Affirmatiue ar. p̄mo sic dignitates sūt p̄ncipia cōia q̄ tamen ad cōm̄ concurrunt de monstratiōem. ergo rē. ma. de. se p^o. et mī. h̄ in probēo cum de dignitatibus de monstrato: p̄cognoscat q̄: est. **C** 2°. dialectica et metaphisica sunt scie cōissime quarū p̄n^o etiā cōissima sunt et per cōsequēs ipse per p̄ncipia cōim^o procedere possunt. quare rē. **C** 3° geo^m et arithmetica sepe vtunt̄ bis p̄ncipijs. si ab eq̄lib^o eq̄lia demas remanētia sūt eq̄lia quecūqz sunt equalia vni terio inter se sunt equalia: et omne totum est sua parte maius. et tamen talia p̄ncipia sunt cōia et neutri illarū appropriata s; p̄pria earū considerationem transcendētia. vt p^o. quare rē. **C** 4° demonstratiō potissima est de subo qdāz cōi et passione que sibi competit tanq̄ v̄e ipsius quare est ex cōibus. p̄na videt no. et aīns p^o ex superius determinatis. **C** 5° p̄n^o cōia sunt tanq̄ agentia v̄ia. particularia vero tanq̄ agentia particularia. s; causa vniuersalis plus influit in effectum q̄ particularis. vt p^o in libello de causis. ergo magis dici d̄z demfatio esse ex cōibus p̄ncipijs. q̄ ex particularibus. t̄z p̄na. cum mī. et maior: a similit. sunt. n. p̄ncipia vniuersalia respēu demfationis sicut v̄tus sol respēu gnātōis aīal: p̄ncipia vero particularia sicut virtus determinata aīal. **C** Confirmatur. q̄: tūc frustra essent cōmūnia p̄ncipia et Ari. frustra posuisset distinctionem p̄ncipiorū quam in hoc p̄mo ponit in illa p̄te Dico autem p̄ncipia rē.

Ad oppositum est aristo. in illa parte qm̄ aut manifestum ē q̄ vnū qdāz demonstrare est rē. **C** In ista qōne: primo p̄mittitur qdam. scdo ponent̄ cōclusiones.

Quantum ad p̄mū ponantur primo distinctiōnes p̄ncipiorū per modum sufficiētie. v̄z. p̄ncipiorū qdā est complexū. qdāz incōplexū p̄ncipiū incōplexū sicut subz scie aut distinctiō aliqua per se no. in scia considerata. h. n. ab Ari. p̄ncipia appellātur vt p^o in processu illius partis. dico aut p̄ncipia rē. et tale p̄n^o est duplex. qdā est cōe. sicut es qd̄ est subm̄ me^o qdāz p̄ximū sicut li^o que est subm̄ geo^m et numerus arithmetice. Complexum vero p̄ncipiū qdā est cōe. qdā est p̄ximū. cōe qd̄ sciaz p̄ticularium metas et terminos trāscēdit. sicut de quolz dicitur esse vel non esse. omne totū ē ma ius sua parte. si ab equalibus equalia auferas rēanentia sūt equalia. et ista cōiter dignitates dicuntur. imo omne p̄ncipiū cōplexum indēmōstrabile Ari. loco allat^o. vocat dignitatē. h̄ in prima parte. ē aut p̄n^o demōstrationis rē. stricte loquendo appellauit dignitates solū illas duas de q̄lz dicit esse vel nō esse: nō p̄tingit idē sil̄ ec̄ et nō esse. D̄nt at̄ h̄ p̄ncipia cōia. qdā. n. sūt q̄ necē est a q̄lz addiscēte h̄i et sūt simpliciter idēmōstrabilia. et statī sūt no. ex sola terioz no^o. sic ille due p̄^o dēc̄ q̄ ab Ari. p̄ qdā excellētia dignitates et maxie p̄pōnes d̄nt. Quedā v̄o sūt p̄ncipia cōia q̄ nō ē necē quēz docēdū h̄re h̄z sūt idēmōstrabilia. et vt cōiter d̄z discursu qdā ip̄ceptibili itellēs nob̄ sūt no. sic illa. oē totū est mo^o sua p̄te si ab eq̄libus eq̄lia demas rē. et q̄cūqz sūt eq̄lia vni. 3° rē. et illa cōiter dici solēt cōes ai p̄ceptōes. p̄n^o v̄o cōplexū et p̄ximū ē p̄pō idēmōstrabil. et p̄ se no. i illa scia in q̄ ē p̄n^o metas v̄re scie nō trāscēdēs. sic āgli recti sūt eq̄les et de p̄cto ad p̄ctū rectā ducere p̄tingit. et hoc dimidit ab Ari. q̄ vel ab addiscēte ab so^o cōcedit q̄ p̄supponit. et sic sup̄pō appellat nō absō. h̄ q̄ ad hoiez tñ. vel nō absolute cōcedit ab addiscēte h̄z h̄z r̄ia opionem in o^m. et tē appellat qd̄. v̄l n̄z ab eo cōcedit n̄z h̄ia h̄z opionē. et sic d̄ p̄tatio. **C** Ex p̄dcis p^o q̄ nō iō i p̄pō p̄ncipia d̄nt cōia q̄: ex teris cōib^o p̄stituit. hoc. n. p̄ncipiū anguli recti sūt eq̄les ex q̄bnsdā teris cōibus p̄stituit. qd̄ tñ p̄ticularē et nō cōe p̄n^o dici d̄z. **C** 2° p̄ncipal̄ distinctiō demfatorēz aliquā vel aliq̄ cōi p̄n^o est duobus mōis: vel i sua max^o cōitate. v̄n̄ h̄bēdo ad p̄pōs terios. **C** 3° p̄n^o p̄mī. vt si aliqua scia v̄at hoc p̄n^o absolute sūptō. Si ab eq̄lib^o demas. rē. **C** 4° scdi. vt si geo^m eodē v̄at p̄n^o h̄bēdo ad lineam. v̄z. si a lineis eq̄lib^o lineas demas rē. arithmeticus v̄o ad numex. vt si ab equalibus nūeris equalēs numeros demas rē. **C** 5° distinctiō. aliq̄ demōstrationem vt p̄ncipijs cōibus in sua cōitate est dupli. s. vel tanq̄ formalr̄ de monstratiōē ingredientibus. vel solū ad illā v̄tualr̄ p̄currētibus. **C** 4° disti. sciaz qdā ē cōissima et alias sibi subalternās. sicut metaphy. quedā v̄o p̄ticularis. sicut arithmetica vel geometria. **C** 5° p̄mittō v̄terius q̄ demfatio simpliciter d̄z ec̄ ex p̄missis p̄ se et fin q̄ ipsam.

His p̄missis sit h̄ p̄ma p̄. Alitū scie de m̄fatiōes p̄ncipia cōia in p̄p̄ia forma p̄cedere p̄nt tanq̄ formaliter ingredientibus demfatiōē. p^o de demonstratiōibus metaphisice. sicut. n. se h̄z metaphisica. ad certas scias sic se habēt eius p̄ncipia ad p̄ncipia aliaz sciarum. sed metaphisica ē oibus alijs cōis. vt p^o. p̄mo meta. ergo ei^o p̄ncipia p̄ q̄ p̄cedit sūt oib^o alijs cōia. **C** 2° p̄. h̄ ita sit metaphisica tñ p̄ncipia cōia p̄cedēs p̄ sibi p̄p̄ia p̄cedere d̄nt. p^o d̄ mēte ari. i textu cū dicit. et scia illoz p̄p̄ia oib^o. vbi de p̄ncipijs cōib^o loq̄t et scia illoz. s. metaphisica. p^o et rōne. q̄: sicut illa p̄ncipia ad p̄ncipia p̄ticularia se h̄nt tanq̄ aliqd̄ cōe. sic et metaphisica ad scias p̄ticularēs. q̄ rē. Vel sic. sic se h̄z metaphisica ad alias scias sic p̄ncipia cōia ad p̄ncipia aliaz sciaz. ergo a cōmutata p̄portōe sic se habet metaphy. ad p̄ncipia cōia sicut alie scie

Questio XX.

ad principia sua particularia, sed alie scie p principia particularia pcedunt tanq per principia propria, ergo snt metaphy. p principia coia pcedit tanq per sibi ppria principia qre rē. **Ex** bis cor:relarie ifertur q metaphy. est maxime scia. **Primo** per argumentum Ari. in lra. q: sciens per causas aliquant est sciens. r sciēs per magis cās ē magis sciēs. r p maxime cās ē maxime sciens. sed sciens meta. est huiusmodi. ergo metaphysica est maxime scia. t3 ma. per regulā to picam. mino: vō declaratur. **Primo** rōne oboz pnci/ paliter in ea consideratur. s. subaz separatay. r pferri rōne pmi obi qd est ds. tunc. n. scit. per cās superiores r altiss/ mas merito quaz maxime sciēs meretur appellari magis qz alia ex causa. q: lz p dicitā sint a nobis difficulter cognosci bilia. maxime tñ fin nām suam scibilia dñr. **2°** rōne subī pmi qd est ens. vt patet per Ant. in metaphy. sua sed tale est primo notum intellectui. vt p3. **3°** ex parte principiorum ex quibus alia probantur principia sciartum vel saltem in virtute eorum roborantur. **4°** quidam pbant ex pte finis meta. v3. cognitionis subaz sepatay. Sed h rō eadez i suba est cum p^a que sumit ex parte oboz. **5°** q: meta phisicus puras rerum quiditates considerat que ab alijs artificibus non nisi hōte considerātur. vt p3. 7. meta. **Ex** omnibus ergo bis sil iunctis concluditur metaphysicū eē maxime sciēt. r per pñs metaphy. esse maxime scientiaz. **Ex** quibus inferitur metaphysicā in alias scientias dede dere: nō tñ rōne subī eius pmi. s. entis sub quo subta alia rum scientiarum continentur. Imo ēt ratione alioz ab ea cō sideratoz. cōsiderat. n. metaphisicus cuiuscūqz rei princi/ palis quiditates r gñā: ipsozū v3qz ad generalissima. h at ab alijs artificibus ptesupponi rōnabilr debet. Item r rō ne principiozū complexozū que adeo coia sūt vt aliaz sciē tiarum principia eiusdem supponantur. quare rē. **3^a** cō clusio demōstratōes sciaz pnculariū quēnter vti pñt pncipi is cōib⁹ tāqz vtuālir ad ipas pcurrētib⁹. p3 p arg^m pmi p3 ēt p cōter loquētes. **4^a** cōclusio. lz demonstrationes sciē tiay pnculariū vtantur principiis cōib⁹ in sua comunitate sumptis. eiusdem tñ ptractis ad propria mām conuenienter vti pñt. **Prima** pars p3 qz illa princi/ pia sic sumpta excedunt metas scie. 2^a ps patet ex 3° arg^o. **Infra** cum dicit. Sufficiens autem est vnūqzqz istozū q/ cumqz in gñe rē. Item paulo post eum dicit pūgere aut sil affirmare r negare n3 vna recipit demonstratio sed aut idi geat demonstrare conclusionem sic. **5^a** conclusio. ad cō pletam doctrinam gñandam non sufficit demonstratōib⁹ scientiaz pnculariū vti pncipiis cōib⁹ siue hōte siue vtuālir. sed etiam principiis eis propriis vti o3. p3. q: tales demon strationes esse debent ex his q sunt p se r fin q ipm. qd non contingeret si solum ex cōib⁹ procederent. vt p3 de mōte pbi i textu. qre rē. h cōclusio r pma pars pcedentis pclōnis pñt esse de mente Aristotelis.

Ad rōnes principales p3 i qōne. **Ad** vltimā tñ dī q concessio p nunc asite. r pñs solum pcluditur pñ^a vlr magis vtuālir cōcurrere qz pñcia laria formaliter. s3 hoc nō obstat pposito. **Ad** pfirmatio nem: neganda est consequentia sicut non sequit q frustra sit virtus solis si pter eam alia requiruntur agentia. par ticularia ad aliquem effectum h inferius producendū. Et sic est finis rē.

Non est autem suppo n3 petitio qd necesse est rē.

Questio.

XXI.

Veritur 31°. vtrum dignitas so lolum per rōnem inte riorem nob sit nō. q si arg. sic. cuiuslibet ite riori rōni aliqua exterior: rō corrdet si g^o fiat nō per rōnem interiorem. sequitur ēt q per exteriorē p nobis declarari. t3 cō sequentia. r assumptuz cōter p3. r hī ab

Aristo. primo peribermēntas vbi dicit q voces sūt earum passionum que sunt in aīa note. 2° dignitas est demōstra bilis. ergo per rationem exteriorē nobis manifestatur.

assumptum pbatur. q: eius significatū h3 per se cām pto rem in essendo. s. deum qui est oīum aliozū cā. qre. rē. 3° si hoc esset v3: maxime cōtingeret. q: ad rōnem interio rem instare non cōtingit. n3 ad dignitatem sicut dicit in tex tu sed q hoc sit falsum ar. q: sicut ad exteriorē instare pū git ita etiaz ad interiorē cui illa exterior: subordinat. qre rē. **Confirmat** q: multi antiqui sicut heraclitus pñiaz dī gnitatem negauerunt. vt p3 4° meta. quare h ipsam instan tie adduci pñt. **Confirmatur**. q: ex dignitate aliquid pōt inferri tanqz consequēs. r ab aliquo negari. negato aut con seqntē bone pñe d3 aīis negari. vt i logica cōter p3. qf rē. **4°** dignitas aut demfari aut aliquo modo per notus p bari pñt. ergo ipsa indiget ratione exteriori. t3 pñā. r aīis p bari ea que sunt per se no. demfari pñt. vel alio modo p bari. sed sole dignitates dicuntur p se note. ergo rē. mi. vī Aristo. in textu cum dicit. q p pō quam necesse est eē p se r videri per se non est suppo n3 petitio. r intendebat digni tatem. vt p3 in expōne textus. r cōter expositores oēs in hoc concordāt. **Ex** quibus vbis vī q illa sit vna pditio soli competens dignitati. v3. quam necē est per se videri. ma. vō pbatur aucte cōmē. 2. pby. cōmen. tertio vbi dicit. q diffō nāe est per se no. r postea subdit q nō dicere d3 q illa diffinitio non sit conclusio demfationis. r vī velle q ipa pbari potest per sylm hypotheticū r per diuisionem aut per inductionem. **Itē** cōmēto. 7. tertij pby. dicit magni tudniem esse diuisibilem in infi^m esse per se notum taz nālī qz geometre. hoc tñ ab Aristo. demfāt. 6. pby. vt p3 intu entū. imo idem cōmētator: ibidem affirmat q cā illius de monstratur. ēt ille effectus demōstrabilis. qre rē.

Ad oppositum at suppo neqz petitio rē.

In qōne primo no. q licet large accipiēdo dignitatem multo ples qz due sint dignitates. in pposito tñ h accipitur stricte. s. in q i illa parte accipit. imēdiati autē principij rē. vbi dignitati due attribuitur pditiones. v3 q sit absolute r simplr idmābil. r q necē est quālibet docenduz hīe ipaz r tal est illa ppositio. de quolibet dī esse vel non esse. r ne gatina sibi corrdēs. Cum enim eius nō imēdiatē super notitia entis sūdet q cuius addiscētī ē necessaria. eo q conce ptus entis est pñms conceptus vnuerfalis intellectus a q alij conceptus vtuālir vel formaliter aliozū non possunt seqtur ipsam esse cuiuslibet addiscētī necessarias. r per hāc conditionem principaliter dī ab alijs que non sunt dignita tes. propter hoc accidit q si alium proponatur debite intel lecta non potest ēt dissentire quēlibet etiam docendū talem o3 habere bitū vt sibi dissentire non possit. **Ad** oīādū scdo q ppositionem aliquam eē per se notam ē duobus mo/ dis. vno modo q: sit ppositio necessaria. r propter sui ma nifestam veritatem. aut simplr aut in certa scientia indemo strabilis. quō diceremur has per se notas esse: anglī recti sunt equales r de puncto ad punctum rectam ducere con tingit. qm in geo^a sunt principia idemōstrabilia. 2° magis stricte dicitur ppositio per se no. quia propter sui manife stam vitatem non per aliam notificatur. qualiter solum dī gnitatem diceremur per se notam. nulla enim est propo sitio cuius assensus requiratur ad assensum huius. qdlibet est vel non est. quare per quandam excellentiaz per se no. dicitur. quia pñ^a inter alia que large dicuntur per se no te. r per consequens primo per se no. dicit debet. **Ter** tio notandum q per rationem interiorē dupliciter intel ligere possumus. r econtra per rationem exteriorē. Vno modo vī omnis illa ratio interior: dicatur que fuerit ratio v terius in anima exīs. r opposito modo exterior: que fuerit exterioris. sicut ratio vocalis aut scripta. Alio modo dicitur ratio interior: solum in eum intellectus agentis. primo qui dem dicitur ratio quia potentia intellectiva ratio appellari solet cum sit nālī apta rōcinari. scdo dicitur interior. tum qz illd lumē intellēs naturaliter est insitum. tum qz nō p doctri nam nobis acquiritur. sicut syls vel aliquid tale. tum quia per rationem vocalem aut scriptam non exprimit sicut ar/ gum entationes mentales p vocales exprimitur. Oppo^o aut mō oīs argumentatio siue mētalis fuerit siue extra mē

Ad argumenta principalia. Ad primus confirmatione p3 e r ter-
tia p3 lone. Ad scdm p3 ex quarta. Ad tertium p3 ex
pma r scda simul. Conceditur. n. intellectū nāli eē aptum
p3ius apphendere q ens ē ens q̄ q̄ q̄ d̄l3 ē vel non ē. vt di-
cit conclusio scda. Concedit et q̄ intellectus nāliter ē aptus
p3ius apphendere hanc ppōnem ens ē ens: cuius extre-
ma sūt incōplexa sub rōne ppōnis. q̄ apphēdere illā. q̄ d̄l3
est. vel nō ē. sub rōne ppōnis. vt dicit p̄ pma. Et per hoc
saluabit illa auctoritas sicut res se bz ad ec: sic se habz ad co-
gnosci. Df tñ vterius q̄ itellect^o nō ē aptus nāliter magis
adherere huic ppōni. ens ē ens. q̄ ill. q̄ d̄l3 ē vel nō ē. sed
potius econtra. Quare q̄ ad hoc dicit tale p̄ n̄ eē notū.
Df etiā signū ip̄i eē absolute p̄ signū ill^o ens ē ens. q̄ n̄
seq̄ formalr ens ē ens. q̄ q̄ d̄l3 ē vel nō ē. r nō eē nisi for-
te gra mae. p̄ d̄t. n. q̄ imagiari sine p̄ intellectū hngere q̄
nihil sit q̄ n̄is tñ quodl3 ens sit vel non sit. q̄re rē. Ex
his tñ dicitis nulla est necitas appellādi dignitatē illā ppōne
ens ē ens. r q̄ d̄a alias de q̄b^o mentionē faciūt moderni q̄
nis dici possit. Ad vltimū p̄cedit p̄ia p̄ia. Ad rōnē i
oppositū negat aīis. r p̄r negat illa hoc nō ē hō demīa-
to aīali in cōi. Et si ar. sic hoc ē nō hō. ergo hoc nō ē hō.
tenet consequentia ab affirmatiua de predicato infinito ad
negatiua de predicato finito. r aīis p3. q: hoc ē afin^o. Re-
spondet negādo p̄iaz. neq3 illa regula vlr r absolute t3. s3
bene seq̄ in p̄posito cū p̄ditōe q̄dā. sic arguēdo. hoc ē nō
hō. ergo hoc p3 qd nō ē hō. Et sic est finis questionis.

**Et dialectica omnibus est: r si aliq̄ rēptet vlr
mōstrare cōmunia rē. Questio. xxxiii.**

Veritur 35. Vtrq̄ metaphyca r
dialectica vtant̄ oibus
principijs cōib^o. Negative arg. sic. q: si sic
eēt tūc metaphyca eēt certissima scīay. p3
p̄ia. q: p̄n^o cōia sūt d̄uz certissima. q: p̄is
sit falsū ar. p̄mo q: scīa de aīa vlr meta-
phyca certior. vt p3 in p̄hemio li. de aīa.

vbi vlr velle Ari. r cōmen. q̄ illa scīa alias excedit nobilita-
te subī. r certitudine demfationis. 2° q: scīe mathematice
sunt in p̄mo gradu certitudinis vt testat cōmē. 2. meta. qf
rē. 3° si dialectica vteret̄ oib^o p̄ncipijs cōib^o tunc ipsa non
eēt alicui^o determinati ḡnis. p3 p̄ia. illa cōia nō descendūt
ad aliquā determinatā nāz. p3 ē p̄ia de mēte Ari. i textu.
q: p̄is sit falsū ar. p̄mo q: dialectica p̄siderat de entib^o
rōnis r de itentionib^o p̄imis r scdis. q̄ sūt generis deter-
minati. cū oīa sint q̄sitates q̄dā vt p3. Scdo q: vt cōiter
d̄f subīm logice est syllogus qui ē quid determinatū. Ter-
tio q: si eēt indeterminati generis hoc maxie vlr. q: p̄bare
vel p̄bare posset vtrāq3 partem p̄tradictionis. p3 p̄ia sū
p̄m in textu. sed q̄ p̄sequens sit falsum arg. q: dialectica ē
scīa. quelibet autem scīa ē habitus acquisitus per demon-
strationem. sed demonstratio non p̄bat nisi vnam partem
contradictōis. ergo rē. Quarto nā aliqua scīa determi-
nati generis sicut naturalis p̄bia aliquando probat vtranq3
partem p̄tradictionis. i ea. n. sunt opinioniones contrarie que
contradictoria concludunt. quare rē.

Ad oppositum est Arist. in illa pte. r dia-
lectica vtitur oibus rē.

In ista gōne primo determinabit̄ q̄sitiū. scdo videbit̄
difficultas p̄mi argumētī p̄ncipalis. tertio difficultas scdi.
Quantū ad p̄mū scienduz p̄mo q̄ metaphyca r
dialectica dicunt̄ scīe cōes respectu alia-
rum scīay. hoc tamē diuersimode cōtingit. metaphyca. n.
d̄f scīa cōis. q: eius cōsideratio p̄ncipalis ē circa ens r ptes
eēntiales entis. s. circa. 10. p̄dicamēta r passiones eoz r cir-
ca quiditates simplicis oīum rerum. quare de oibus abso-
lute r quiditate considerat. r ex hoc p̄uenit vt sua p̄nci-
pia sint p̄ncipijs aliaz scīay cōia: quare p̄pter hoc etiam po-
test dici cōis. Dialectica vero de entibus rōnis considerat
sicut de genere. sp̄. indiuiduo subō. predicato. p̄positōe.
r syllo. h̄ec autem oibus rebz cōia sunt. De quacunq3
n. re p̄positū r syllogus formari potest vt p3. Ex hoc ergo

scīa cōmunis appellatur non aut̄ q: res omnes quiditate
consideret sicut metaphyca. 13. n. de. 10. p̄dicamētis se logi-
cus intrōmittat sicut p3 in li. p̄dicamētōz Arist. tamen non
est nisi in rēone ad scdas itentōes. sicut sp̄m. r genus r
alia h̄mōi. Df scdo cōis: q: illud de quo p̄ncipalr conside-
rat. s. syllogus sine argumētatio ē instrū oib^o scīctijs cōe. 3°
d̄f cōis q: ex cōibus q̄busdā itentōib^o p̄cedit dialectice si-
ne p̄babilr arguēdo ea q̄ sunt aliaz scīay. sine sint p̄p̄ia si-
ne cōia. magis tamē ad cōia. r p̄pter hoc cōtingit q̄ argu-
mentet̄ circa p̄n^o cōia. veritas. n. r cogni^o p̄ncipioz cōinz
in aīa: est ex cognitione terminoz cōium. r hoc cōiter logi-
ca vtens appellat̄ p̄fertiz ab Alberto i expōne h^o mae. Et
igitur tam dialectica q̄ metaphyca sint scīe cōes modis p̄-
dictis sequit̄ ip̄sas rōnabilr debere vti p̄ncipijs cōibus. r
per hoc p3 r̄sio ad p̄ncipale questuz. Scienduz scdo q̄ h3
ambe p̄ncipijs cōmunibus vtant̄ in hoc tñ d̄nt. p̄mo
q: metaphyca p̄bat ipsa p̄ncipia cōmunia. p̄d̄mas. n.
dignitates q̄nis non simplr p̄bet. potest tamen isti aut̄ illi
p̄bare qui ip̄sas negaret. alia p̄ncipia cōmunia p̄t abso-
lute p̄bare vt dixi in expōne textus. Et hoc testat̄ lincomē-
sis. d. q̄ quedā p̄ncipia cōmunia d̄nt dispōnes q̄sitatinal
r hoc p̄tinet ad scīas mathematicas sicut quecūq3 sūt cō-
lia vni tertio rē. Quedam aut̄ d̄nt dispōnes motus r mo-
bilis. r hoc p̄tinet ad nāles. sic q̄ motus est r mobile est.
Ad metaphyca vō cōsiderat dispōnes entis q̄ sūt supra dis-
positiones q̄sitatinal r mot^o. quare rōnabilr p̄bare poterit
p̄ncipia cōia. Dialectica vō non sic vtitur p̄ncipijs cōib^o
vt ipsa p̄bare possit vt quidā d̄nt. r hoc ē vey de logica cō-
siderata vt docēs. Considerata tñ vt est vtēs nō inconuenit
q̄ p̄ncipia cōia per vnam p̄babilem possit declarare. Ser-
uando d̄nt q: metaphyca per p̄ncipia cōmunia aliqd̄ de-
monstratine p̄bare p̄t. dialectica vō nil per ipsa p̄bat nisi
p̄babilr r sine certitudine demfationis. 3° q: dialectica
dat artem p̄bandi sine declarandi p̄ncipia prima nō tamē
ipsa p̄bando. sicut etiā dat artem demfandi in gr^o vlr arith-
metica non tamē in ipsis demonstrat. talē aut̄ artem trade-
re non spectat ad metaphycum sed potius ad ipsuz spectat
p̄bare ipsa p̄ncipia. Quarto. q: vt quidā d̄nt metaphyca
aliqs passiones de primis p̄ncipijs demfāt quas nō ostē-
dit dialecticus. sicut q̄ p̄ncipia prima sunt oīo p̄ se nota. r
q̄ oīa eorum nō p̄t aliquis mēte concipere. S3 puto sal-
uo meliori iudicio q̄ tales passiones d̄ p̄ncipijs p̄mis d̄mīsa
te magis ad dialecticū p̄tinet q̄ ad metaphycū p̄pterea
q̄ p̄siderant̄ sub intentione 2^a que ad dialecticū p̄ncipalr
p̄tinet. Ex p̄dictis infertur q̄ metaphyca non solū scīa.
sed etiam intellectus r sapia dici d̄. Df ens scīa p̄o q̄to
aliquas demonstrat p̄lones. Df aut̄ intellect^o p̄o q̄to d̄
rigit p̄ncipia p̄ia. vocat̄. n. habitus p̄ncipioz primoz in-
tellectus. vt infra videbitur ab Arist. Sed dicit̄ sapia p̄o-
pter q̄mo: condiones sapie attributaf ab Arist. 6. ethico.
Appellatur q̄ vltimū in arte sua attingere p̄t. vbi gra. sapi-
ens citbarizator. sic ille sapiēs absolute dicit̄ qui vltimū ab-
solute attingit. talis aut̄ ē metaphyca. attingit. n. per sui cō-
siderationez deū r intelligētias que sūt vltima respectu co-
gnitōis n̄e: attingit et̄ p̄n^o p̄ma que sunt vltima per viā re-
solutionis. Scdo p̄ditio est q̄ sapiēs est circa totū r non
circa partē. r hoc idem tangit̄ in p̄hemio meta. cum dicit̄
q̄ sapia oīa cognoscit talis est metaphyca que considerat
ens r oēs partes r passiones entis r p̄mū suay r p̄nci-
pia sūdāta sup ente r partibus eēntialib^o entis: cōsiderat et̄
deum qui est totū. q: cā vlr oīum. r p̄pter hoc deus non
dicitur arator: neq3 faber. q: talis ē circa partē. Tertia cō-
ditio est. q: sapia est certissima hoc idem tangit̄ in p̄hemio
meta. cum d̄f q̄ sapia est circa certiora. huiusmodi vero ē
metaphyca. cum ipsa sit certissima rōne oīoz que ab ea
considerat̄. r certissima rōne p̄ncipioz suoz: que certissi-
ma sunt. r que ab ea aliquat̄ declarari possūt. Quarta
conditio est eē caput. sicut. n. caput cetera mēbra dirigit: sic
sapia est aliaz directrix. p̄pter hoc dicitur in p̄hemio met-
q̄ sapia est p̄ncipalis. r non subseruēs. Et p̄pter hoc de-
us d̄f sapientissim^o. q: dirigit totū vniuersū. h̄ec aut̄ facit̄

metaphysica. considerans. n. principia cōmissa & vlt' oia entia regulat & dirigit omnes alias scientias. quare &c.

Quantū ad 2^m sit h' distinctio q' certitudo scientie dupliciter accipi potest. Uno modo ex certitudine modi procedendi. Secūdo mō ex certitudine obi sine rerum in ipsa consideratay. Df autem obi in aliqua scia consideratū esse certius quod habuerit firmius eē & i' mutabilis. Ex quo sequitur deū & intelligentias esse entia certissima. p5. q2. entia firmissima & maioris entitatis. Idez etiam p3 de mente Arist. 2. meta. cū dicit q' sicut se h3 oculi nocte ad lucem solis sic se habet intellectus noster ad manifestū in natura. & intelligit per manifestū in natura deū & intelligentias. vt cōmen. exponit. Per idem etiam p3 q' anima intellectiva est ceteris entibus naturalibus h' inferi⁹ existentibus firmior & certior. Tercio sumi potest certitudo scie ex certitudine suoy principioy. C' Prima conclusio. metaphysica est q'z alia scientia certior certitudine obi. pbatur. q2. oba de quibus considerat. s. deus & intelligentie & rerum oium quidditates sunt obi aliarū sciaz firmior & certioris entitatis. quare &c. 13. pna. & assumptum v2 de se notum. C' Ex conclōne correlarie sequitur q' scie naturalis est mathematicis certior certitudine obi. p3 q2. res naturales firmioris & maioris entitatis sunt q'z mathematice sicut linea superficies triagulus & alia huiusmodi. & per pns naturalis quo ad hoc est media inter metaphysicaz & mathematicas. C' Secūda conclusio. metaphysica est quēz alia scia certior. 3° modo. conclusio p3. cum eius pncipia. s. pūme dignitates. sint omnibus alijs notiora. C' Tertia cōclusio mathematice scie sunt omnibus alijs scientijs certiores certitudine modi pcedendi. probatur. q2. mathematice scie pcedunt sil' ex certioribus nobis & nature. alie vero vt p'furimū ex notioribus nobis & ignotioribus nature. quare &c. 13. pna. & assumptum p3 insipienti illarū sciaz pcessus nātis. n. & etiam metaphysica vlt' plurimū ab effectibus ad causas procedit. mathematicis vero sicut arithmeticus & geo^o ex causis nobis & nature notioribus ad effectus. vlt' saltem ex prioribus quo ad naturam. que tamē sunt nobis notiora: quare &c. Eadem conclusio p3 ex cōmen. loco allato cum dicit demfationes mathematice sunt in primo gradu certitudinis & naturales sequunt' eas. Item demfationes mathematice magis dubitationes excludunt q'z naturales aut me^o. & firmissime ac etiam evidentissime concludunt. ergo. 13. pna. & a^m p3 insipienti pcessus illaz sciaz: hoc aut p tanto continget q2 demfationes mathematice ex his origine trahunt que s'm nām suam sunt minus dubitabilia & minus in eis contingunt errores accidere intellectui humano. Entia. n. naturalia sunt alligata motui mōe & quibuslibet qualitibus sensibilibus merito quaz in sensu & pūr in intellectu varij possunt accidere errores. Res vero mathematice ab omnibus his absolute sunt. & per consequens cum naturales demfationes ex sensibus & transmutationibus originem habeant: mathematice vero ex pncipijs per se notis que ab alijs absoluta sunt. sequitur mathematicas demfationes magis excludere dubitationes: etiāz evidentius concludere q'z metaphysice. vel naturales. quare &c. C' Si igitur coniungantur de due cause simul. q2. s. demonstrationes mathematice simul ex notioribus nobis & nature procedunt. & q2 magis dubitationes excludunt. rationabiliter sequitur mathematicas esse certissimas. & eē in primo gradu certitudinis. vt inquit cōmē. loco allegato. Inter mathematicas autem certior est arithmetica & pūr geo^o. alia vero sicut astronomia musica & p'spectina habēt mediū inter mathematicas & naturales. C' Quarta conclusio certitudine modi pcedendi naturalis est me^o inter metaphysicam & mathematicas. q2 13 tā naturalis q'z metaphysicus vlt' plurimum ab effectu ad causam pcedant. tamē naturalis procedit ex notioribus nobis ad causas sensibus nostris propinquas. metaphysicus vero ex notioribus nobis ad causas a nobis remotissimas. vt p3. quare &c. C' Eadē conclusio. p3 ex cōmen. loco allato cum dicit. & naturales sequuntur eas. C' Circa predicta dubitatur. q2. res naturales ita habent causas ex quibus essentialiter & imediate de-

pendent sicut etiam mathematice quas non repugnat intellectui humano perfecte esse cognitaz. & per consequens in naturalibus aliquid procedere potest ex notioribus nobis & nature & sine aliqua dubitatione sicut etiam in mathematicis quod repugnat predictis. C' Confirmatur. si esset aliquis homo habens intellectum ad equatum. tunc scia naturalis illius hominis esset ex notioribus nobis & nature & si ne aliqua dubitatione sicut mathematice. illa tamen adhuc eēt naturalis sicut illa quam nō habet for. ergo scientia naturalis de se est apta eē ex certioribus nobis & nature sic mathematice. & per pns quo ad modum procedendi eē eque certa vel certior. C' Idem arg^m fieri potest de mathematica. C' Ad hoc dubium dicant alij vt sibi placet mihi videtur eē concedendum metaphysicam sciam & naturalez de se aptas eē habere ita certum modum procedendi sic mathematice. verū tamen de facto non habent. nec in acquirēdo ipsas de nouo possunt habere ita certum. & hoc contingit ex imbecillitate intellectus humani cui vlt' plurimum in naturalibus & metaphysicis h' in ad discendo occurrunt effectus q'z causa. neq'z debite d' nouo dispōi posset ad cognitionem illarum sp' a causis incipiēdo. & hoc sufficit ad intentionem cōmen. loco allato p^o ad veritatem p'clōnis. C' Secundo dubitatur q2 circa sensibilia propria min⁹ errare cōtingit q'z circa cōmunia vt h'f. 2. de anima. s3 naturalis p'bia considerat de sensibilibus proprijs. v3. de colore. odore. sapore. sono & tangibili qualitate. Ex nō^o etiam illorum omnibus notitia nostra originem trahit. mathematica vero sensibilia cōmunia considerat vt magnitudinē numerū & figuram. quare in naturalibus videtur minus errores accidere posse q'z in mathematicis. cuius oppositum dictūz fuit. C' Ad hoc primo d' q' si ar^m aliquid probaret sō^m concluderet in prima pte p'bie naturalis in qua de huiusmodi sensibilibus proprijs determinatur minus contingeret errare q'z in mathematicis sed de alijs p'bie partibus hoc nō oportet. C' Secūdo d' q' 13 circa sensibilia propria quo ad eorū simplicem apprehensionem. aut apprehendendo ipsa esse. minus errare contingit. quo tamen ad scientificam notitiaz qua per eorum quidditates & causas cognoscuntur & per suas causas passionēs de ipsis notificantur multo plus errare contingit q'z circa entia mathematica & hoc ppter varias mutabilitates quibus naturalia subiiciuntur. qre &c. C' 3° dubitatur contra primam conclusionem. q2 videtur q' scia li. p'by. que de deo principaliter considerat. in li. 8. sit eque certa certitudine obi sicut metaphysica. & per cōsequēs alia qua naturalis certitudine obi est eque certa sicut metaphysica. C' Ad h' respondetur q' in 8. p'by. cōmū non consideratur de deo & intelligentijs s'm se & quidditate. sed de ipso consideratur in quantum primus motor. metaphysicus vero de ipsis considerat quo ad ipsorum quidditates. certū autem & firmius hoc modo habet esse deus in eo q' dens q'z in eo q' primus motor. C' Ad hoc etiāz facit q' metaphysicus pncipali & directa consideratione deum & intelligentias considerat. naturalis vero non sic principaliter & directe primum motorem considerat. sed ex cōsequētī post de terminationem determinate motus. ex obio vero principaliter & directe cōsiderato in aliqua scia magis est alijs paribus certitudo sumenda q'z ex ipso minus principaliter & directe considerato sicut patet. quare ratio non concludit. C' Quarto dubitatur. q2 dictum est arithmetice geo^o eē certiore. contra magnitudo que est sub3 geo^o certior est quo ad nos & quo ad naturam numero qui est sub3 in arithmetice. ergo geo^o est arithmetica certior. tenet consequentia. & assumptum probatur. q2 numerus causatur ex divisione continui vt habetur. 3. p'by. quare est quo ad naturā certior. & a nobis cognoscitur per cognitionem magnitudinis vt p3. quare magnitudo est nobis certior. C' Ad hoc primo d' q' 13 numerus strictissime sumptus sit sō^m numer⁹ rerum mātū abinuicem separataz. large tamen in materialibus numerus reperitur. ddo. n. duas eē intelligentias aut tres eē animas. sic autem accipi⁹ numerum non oportet ipsam eē magnitudine naturaliter priorem numer⁹ autem ab arithmetico consideratus est numerus formalis sine

a rebus materialibus numeratis siue imaterialibus indifferen-
ter abstractis. Secundo dicitur quod si numerus ab arithmetico
consideratus consideratur secundum divisionem magnitudinis. non
sequitur sciam de magnitudine fore certiore. sicut si ma-
gnitudo a suba et materia in esse dependeat non sequitur sciam
naturalem que de his considerat fore geometria certiores. Tertio
dicitur quod arithmetico non considerat numerum quomodo ad eum est
suba. nec finem eius quidditatem. quia ille considerationes ad
naturalem et metaphysicum pertinent. sed considerat eum
abstracte. et pro quod ab eo sumitur ratio mensure. et propor-
tionis. magnitudo etiam a geometria consideratur non finem esse in
materia nec quidditatem. sed magnitudines abstracte conside-
ratas ad invicem comparat. et quod ratio mensure primo in nu-
mero reperitur et per in magnitudine ideo numerus ut arith-
metice consideratus prior est magnitudine ut geometrice
considerata. quare erit quo ad naturam certior. Quarto
dicitur quod si concederetur magnitudinem esse nature certiore
ex hoc non evidenter concluditur geometria esse arithmetica magis
certam quo ad modum procedendi de quo fiebat mentio
superius. demstrationes. n. arithmetice magis dubi. ex-
cludunt et eisdem certius adheret intellectus quam geometri-
cis. et hoc quod sunt de mensuris et proportionibus que primo
in numero inveniuntur. Quidam vero dicunt quod geometria est
minus certa quam arithmetica. quod se habet per additionem qua-
dam ad ipsam punctum. n. qui est principium magnitudinis
addit supra unitatem ponem in primo que unitas est principium
numeri. sed hoc puncto dictum non magni ponderis. Et
si arg. quod tunc euclides debuit arithmetice proponere geometria
cuius oppositum fecit. Respondetur quod hoc fuit ad bene placitum.

Quantus Quidam. n. primo distinguunt quod actus
rationis de quibus dialecticus considerat dupliciter conside-
rari possunt. Uno modo finem quod sunt actus anime in ipsa ba-
bentes esse sicut in suba. Alio modo finem quod applicabiles ad
res quarum sciam querimus. et prout fuerint organa dis-
currendi et per notitiam acquirendi. Primo modo sunt con-
siderationis per se et non dialectice. Ad tertium. n. de ani-
ma spectat de huiusmodi actibus determinare finem predi-
ctam considerationem. ubi de suba anime intellectine consi-
deratur. de potentiis. et actibus ipsius. secundo modo sunt dia-
lectice considerationis. Ad dialecticam. n. spectat tradere re-
gulas de modo arguendi. ostendere quid sit syllogismus. quid
propositio. quid suba. et quid predicatus: ex quibus syllogis-
mus integratur. Si ergo actus rationis primo modo conside-
rentur sic sunt determinati generis. si secundo modo dicitur generis
indeterminati eo quod ad omnes res indifferenter applican-
tur. cum de rebus omnibus argumentationes fieri possunt.
et de ipsis notitia quedam acquiri. De actibus etiam ratio-
nis primo modo consideratis habetur scientia que. s. habe-
tur in li. de anima. de actibus vero. secundo modo considera-
tis non habetur proprie scientia sed modus sciendi quoniam
am dialectica magis modus sciendi quam scientia dici debet.
Et iste modus sit probabilis instari tamen potest contra
ipsam. Primo quod eadem ratione sequeretur metaphysi-
cam esse generis indeterminati. consequens non videtur de
mente Arist. consequentia probatur. quod ens quod est suba
metaphysice indifferenter omnibus entibus applicatur. quod
re et. Et si dicitur quod ens omnibus rebus applicatur tanquam
aliquid de ipsis predicabile. actus vero rationis non sic om-
nibus rebus applicatur. sed solus tanquam instrumenta hoc
non obstat ar. quod sicut omnia conveniunt in ente sub ratione
entis et per hoc metaphysica est generis determinati. sic om-
nes actus rationis a dialectica considerati in hoc conveniunt
quod sunt instrumentum intellectus. quare etiam dialectica erit
generis determinati. Secundo ar. sic omnia entia ratio-
nis a dialectico considerata ad unum principale habent at-
tributionem. ergo dialectica non minus est determinati ge-
neris quam metaphysica. tenet consequentia. et ar. p. 3. quod om-
nia habent attributionem ad syllogismum quare. secundo
modus respondendi premitit quod dialectice suba est syllogis-
mus de mente omnium. 2. premitit quod syllogismus est instru-
mentum quoddam cuiuslibet scientie indifferenter applicabile.

Ex his inferitur quod dialectica non est alicuius generis de-
terminati. quod si genus sine suba de quo determinat a nul-
lo artifice determinatur. sed cuiuslibet est commune hoc autem
modus in sua idem est cuius precedenti. Tertius modus
a lincofi. et Alberto sumptus premitit hanc distinctionem.
duplex est dialectica. scilicet docens et utens. Dialectica docens
est ex aliquibus certis regulis procedens ad quilibet sciam
aliam regulandum in procedendo de notitia unius in noti-
tiam alteri. et huiusmodi suba est syllogismus siue ut alij
volunt argumentatio et hoc est generis determinati. Dialectica
vero utens est que omnibus alijs scientijs applica-
ta viam habet probabilem ad probandum non solum alte-
rum oppositum sed utrumque. huiusmodi autem dialectice
ut sic non est aliquod determinatum suba. syllogismus
enim est suba dialectice accepte ut est docens. non autem
finem quod utens. dialectica ergo docens cum determinatum
habeat suba assumit determinatam contradictionis partem.
et determinate alteram concludit alteram relinquendo. sed
dialectica utens utrumque assumere et concludere potest pro-
babilitate arguendo. et ex hoc accidit quod dialectica interrogat
scilicet ad utrumque partem dubitat. et consequenter rationes mo-
net ad utrumque partes. verbi gratia. in naturali philosophia
dubitat dialectica utrum mundus sit perpetuus. et hoc est
finem Arist. interrogare. et consequenter ad utrumque partem
probabiliter arguere sine per propria siue per communia. hoc
est igitur quod Arist. intendit in textu cum dicit quod dialecti-
ca non est generis alicuius unius nec sic diffinitorum quo-
rundam: hoc est non sic alterum probat contradictionem
quinetiam alterum probabiliter concludere possit. quod non con-
tingit in scientijs alijs specialibus que solum veram et ne-
cessariam contradictionis partem concludunt aliam relin-
quendo. et ideo non interrogant ut dicit Arist. cum subdit.
demonstrantem. n. non est interrogare. apparet ergo iste
modus valde consonus verbis Arist. quod etiam apparet
per verba sequentia ubi dicit. quod si ostensa sunt in his que
de syllogismo. ibi. n. hanc eandem sententiam videtur innuere.
Hunc etiam modum videtur ponere albertus qui hac di-
stinctionem innuit. quod alia est logica docens et alia utens. Et
hoc tamen non volo quod alia sit realiter logica docens a logi-
ca utente. sed alia finem rationem trahi. et expresse vult idem al-
bertus dictum Arist. quod dialectica non est sic diffinitorum.
intelligendum esse de logica utente non autem docente hoc
idem etiam apparuit sentire lincofi. cum dicit dialectica ve-
ro si in quantum ipsa est pars philosophie habet suba pro-
prium. scilicet secundas intentiones que apponunt primis inten-
tionibus in quantum per ipsas pervenitur de cognito ad i-
cognitum. tamen in quantum ipsa est ars et instrumentum
philosophie non habet suba proprium. quod ipsa inuestigat
per viam opinionis et probabilitatis de omni suba suas dis-
positiones tam proprias quam communes. et sic potest interro-
gare utrumque oppositum eo quod in eius potestate sit per via
probationis ostendere opposita.

Ad rationes principales. Ad primam p. 3
dicitur de scia de anima dicitur quod Arist. et comen. non aliud vo-
luerunt nisi quod scia de anima est alijs naturalibus certior: cer-
titudine ob. Ad secundam conceditur per se et per se loquendo
de logica utente. Ad rationem primam et secundam in oppo-
situm dicitur quod ille concludunt de logica docente. Ad
tertiam dicitur logicam ut sic non esse sciam si modum sciendi.
Ad aliam dicitur quod hoc non facit naturalis per in quantum per se.
sed ut dialecticus utens. quare et.

**Augentur autem non per media. Si i post
sumendo et.** **Questio. xxxiii.**
Veritur 34. utrum ad aliquas
conclusionem demon-
strationes multiplicari possunt propter mul-
tiplicitatem mediorum ad eandem conclu-
sionem. Et sic arg. quod data illa conclusio
omnis homo est suba inter suba ipsius et
predicatum plura cadunt essentialia. me. scilicet aial

corpus, & corpus animatum, per quorum quodlibet illa co-
clusio potest demonstrari, igitur &c. p3 p3a, & ar^m videtur
de se notum. **C**Secdo eadem conclusio demoftratione qz
& demoftratione propter quid, demoftrari potest, igitur &c. p3
p3a, & ar^m est Arist. in illo ca^o. Sed differt qz & ppter qd
scire &c. p3 in multis conclusionibus que vtroq3 modo de-
monftrantur. **T**ertio eiusdem conclusionis plures pnt
esse caufe immediate in diverfis generibus caufarum, s; per
qualibet illarum potest fieri demoftratio ppter quid, er-
go plura me^a propter quid ad eandem conclusionem addu-
ci poffunt, quare &c. ma. habetur. 2. phi. & m. habetur. 2.
bains. **C**Quarto in diverfis scientijs eadez conclusio plu-
ribus medijs poffime demoftratur, ergo &c. p3 p3a, & ar^m
p3 de talibus propositionibus, celum est fphericum, terra
est rotunda, q a naturali pbo & ab astronomo, diverfis me-
dijs demoftrantur, vel p3 intuitu illorum pcessus quare &c.

Ad oppositum est pbs cum dicit, augent^r
per me^a, **C**Pro determinatione questionis primo noto
q duplex est demoftratio, f. propter quid & qz, sine quedam
est potiffima & quedam non potiffima. **N**oto scdo q eade
conclusio per plures caufas eentiales & imedias in diver-
fis generibus caufarum demoftrari potest demoftratio-
ne propter quid, que potiffima dici folet, p3 de mente arif.
2. bains. **C**Secda distinctio, demoftrationes multiplicari du-
pliciter contingit. Uno modo ratione mediorum ad eandem
conclusionem. Alio modo in post assumendo, i. fumendo
aliquid ficut fubm aut passionem quod alterum fequitur or-
dine nature. Alio modo in latus assumendo, vt fi eent duo
fuba laterali fe habentia fub aliquo comuni. **P**3 h distinctio
in textu. Alij etiam poffunt esse modi multiplicandi de-
monftrationes qui non funt ad propofitum. **T**ertia di-
finitio demoftrationes augeri in post assumendo tripliciter
contingere potest, vno modo i assumendo plura fuba fe p
ordinem habentia fim fub & fupra, vt cum demoftratur
fuerit triangulum habere tres pnt eadez passio de ifoche-
le demoftratur, & pnt de triangulo qui est in femicirculo, 2°
assumendo plura fuba fe habentia invicem fim ordine prio-
ris & posterioris, aut constituentis & constituti, vt fi demof-
travero omnes numerum esse parem vel imparem, pnt
eandem passionem demoftrare de binario, deinde de trina-
rio, & fic ulterius in infinitum, binarius autem & trinaris
& fic deinceps vt inquit lincofi. **I**3 considerati fim q species
numeri funt species coeque fub eo: consideratis tamen ipfis
fim q vnus est pars alterius: & constituitens ipfam, fic vn^o
est naturalit: & ali o prior, tertio modo assumendo passiones
alicuius fubi post aliam passionem priorē illa, vt fi primo
demoftratur omnē hominem esse disciplinabilem, & pnt
demoftratur ipsum esse rifibilem & fic ulterius per ordi-
nem. **P**rima conclusio, demoftrationes quibus eade
demoftratur passio multiplicari poffunt in post assumen-
do tam prio q3 scdo q3 tertio modo, p3 de mente Arist. lo-
co allegato. **C**Secda conclusio, in talibus demoftrationi-
bus non potest in infinitum procedi in post assumendo ra-
tione passionum aut ratione fuboy fe habentis; fim fub &
fupra, 2^a pars p3, qm ordo predicamentalis a generaliffimo
vsq3 ad individua non potest esse infinitus. **P**rima etiā p3
videtur nota cum eidem fuboy non competere poffint infi-
nite passiones. **T**ertia 2°, assumendo fubm post fubm
que fe habent fim prius & posterioris non repugnat in infi-
nitum multiplicari demoftrationes, p3, q: ficut species nu-
merorum non repugnat in infinitum procedere ficut duo-
tria & fic in infinitum, fic non repugnabit eandem passionē
de ipfis demoftrandō multiplicari in infinitum demoftra-
tiones, & id dicit lincofi, q arithmetice conclusiones & geo-
metrice funt infinite & non comprehenduntur omnes; actu
ab intellectu potentie finite, sed ab intellectu potentie infinite
nota tamen q dum Arist. vtitur in textu illo termino infini-
tū, non voluit aliud dicere nisi q quotcūq3 fuba assumē-
tur que de fe invicem predicentur respectu fub & fupra, co-
tingeret fim numerum illorū fuboy multiplicari poffe de-
monftrationes. **C**Quarta 2°, demoftrationes multipli-

ari poffunt respectu eiusdem passionis in latus assumen-
do, p3 de mente Arist. qm h passio finitū vel infinitū que
de omni numero demoftratur pnt de numero, pari & de nu-
mero impari demoftrari poffunt que fub numero latera-
liter ponuntur, quare &c. **C**Quinta 2°, ad eandem conclu-
fionem plures demoftrationes diverforū genē adduci pnt,
p3 per 2^{am} rationem principalem, & in quibusdam proces-
fibus Arist. potest apparere q eadem conclud demoftrabitur
ab effectu, & a caufa sine per caufam remotā, sine propin-
quā, & per pnt diverfis generib^o demoftrationis, quare &c.
CSexta 2°, ad eandem conclusionem plures poffunt ad-
duci demoftrationes propter quid p3 ex. 3. arg^o principali, p3
etiā ex^o, lunam, n. eclipsari demoftrari poffet per dia-
metralem interpositionem terre inter solem & lunam, & p
solem esse in capite vel cauda draconis. **C**Item vt comu-
niter dicitur esse disci de homine demoftrari potest p eē
animal rationale tanq; per caufam formalem v^l efficientē,
& per esse al felicitabile tanq; per caufam finalem. **C**Ulti-
ma 2°, ad mentem Arist. fit ifta, impossibile est ad eandem
conclusionem demoftrationes propter quid multiplicari
per plures caufas eentiales in eodem genere caufe, proba-
tur qz demoftratio propter quid, folum fit per caufā eē-
tialē & imediata vt fuperius patuit. Sed impossibile ē
in eodem genere caufe esse plures & eentiales caufas & im-
mediatas eiusdem effectus, quare &c. **C**Ex cōclufione i-
fertur cum demoftrationes metaphyfice non procedant
nifi per vnum genus caufe, f. formalis, vt habetur a 2me,
primo phyficorum, q impossibile est ad eandem conclusio-
nem plures demoftrationes in mathematicis adduci, &
hoc est vt quidam dnt quod Arist. principaliter intendit.

Ad rationes principales. **C**Ad primam dē
alteram illarum demoftratio-
nem vel ambas non esse potiffimas nec propter quid, qua-
re nihil concludit contra intentionem Arist. **C**Ad scda; &
tertiam p3 in questione. **C**Ad vltimāz dē qz vel altera illa-
rum scientiarū demoftrabit demoftratioē qz, vel fi am-
be demoftrabunt propter quid hoc erit in diverfis gene-
ribus caufarum, & hoc non obstat intentioni Arist.

CSed differt qz & propter quid scire primum
quidem in eadez scia &c. **Questio xxxv.**

Veritur 35. **U**trum ab Arist. convenienter distingua-
tur demoftratio qz, & demoftratio pro-
pter quid. **P**ro parte negatiua ar. **P**ro
fic. n^o est demoftratio qz, ergo &c. ar^m pbat
demoftratio ē ex primis veris & immediatis
prioribus notioibus; q3 caufis conclusiois,
vt p3 ex diffinitione demoftrationis, sed n^o demoftratio qz,
est h^o, qm demoftratio ab effectu non ē ex caufis conclu-
fionis, demoftratio vero per caufam remotam non ē ex
immediatis, per immedata intelligendo proxima conclusio-
ni, quare &c. **C**Confirmatur nam demoftratio facit scire
vt patuit prius, sed demoftratio qz, fi, facit scire, ergo &c.,
mi, probat, qz scire est rem per caufam cognoscere, & qm
illius est caufa &c., sed demoftratio ab effectu non facit sci-
re per cam vt p3, demoftratio v^o per cam remotā vt sic non
facit cognoscere per cam imediatā, quod requirit ad diffi-
nitionem scire vt patuit in pcedētibus, quare &c. **C**Secdo
pncipaliter ar. fic, aliqua ē demoftratio que nec ē qz nec ppter
qd, ergo 1° dntio n ē fufficiens, q m ab ar. ponit pffufficiat,
& ar^m pbat, p^o qz, de p effectu remoftrant de a fig^o n ē p
pter quid nec etiā qz, cum non fit per effectu pnerubile nec
per caufam remotam, quare &c. **C**Secdo qz de^o ad ipof-
fibile ducens non ē qz nec ppter qd, cuz non fit per cam in-
eēdo nec per effectu, Idem etiā p3 de demoftratione par-
ticulari, ficut cuz ar. ifochele habere tres, per hoc q triangu-
lus h3, 3, non ē de^o propter quid, cum ibi non demoftr^r vfe
de fuboy primo, neq3 qz, cum non fit per effectu aut p cam
remotā, vt p3, quare &c. **C**Tertio qz vbi per diffōne ho-
minis demoftratur 2^a passio ipfius que gra exempli fit ri-
fibile h non est, qz demoftratio propter quid, qm non est per

Inmediata. cum inter diffonem hōis & risibile mediet alia passio. nec est qz. Nam si ita eēt maxime contingeret qz eēt per eām remota. sed hoc nō vī vey. qm̄ causa remota de qua ari. loq̄r est cā vlioz effectū. vt p3 in tex. talis aut nō est aial rōnale respectu. risibilis. ergo rē. C4. idē vī de mēte cōmen. in suo. p̄hemio qd̄ p̄misit i li. p̄bys. arit. vbi dīc q̄ tres sunt modi demfationis. v3. deo a signo. demfatio eāe. & demfatio simplr. cū ergo deo a signo sit deo qz. & de mōstratio eāe sit pp qd. seq̄ demfationē simplr sub neu/ tro istoꝝ p̄terit. q̄ rē. Idē asserit. 2. p̄bys. cōmē. 22. vbi dīc putans h̄ alic. asserit tres eē mōs demfationū. v3. simplr qz. & pp qd. C. Tertio p̄ncipalr ar. sic. si ps asir sit vā. aut ergo demfatio qz. & pp qd spē d̄nt. vī solū acc̄ntalr. p̄mū dīcī nō pōt. qm̄ formata aliq̄ demfatiōe in scripto q̄ sit pp qd ex sola terminoz trāspōe poterit fieri qz. & eo. vt satis patere pōt p̄siderān. S3 hoc nō cōtīgeret si deo qz. & pp qd abinnicē spē differēt. q̄r rē. nec 2. vī d̄m. qz oba illarū demfationū d̄nt spē. v3. notitia qz. & nō pp qd. q̄r d̄mōstratiōes qz. & pp qd abinnicē spē. & nō solū acc̄ntalr d̄nt. gunt. t3. p̄sa. qz actō d̄nt gunt p oba. vt h̄. 2. de aia. & ar. de se p3. C. Quarto si qd sit vā. hoc p̄serti p̄tīgeret sic ari. dīcī in tex. qd d̄nt p̄dicte demfatiōes i d̄stictis sciētīs qz. i. m scia subalternāte scirem pp qd. & i subalternata qz. S3 ar. hoc fundamentū f̄m eē. qz nālis subalternat simplr meta. vt satis p3. & t̄ de aliq̄ dīcī metaphyc. qz d̄ q̄ nāl dīcī pp qd. ergo rē. ar. p̄bat. nā metaphycē p̄supponit subas sepatas a mā eē. & nō p̄bat eas eē p cāz. nālis vō dīcī pp qd. iq̄ rē. t3. p̄sa. & ar. p vtrāq̄ pte vī eē omē. omē. vī p̄mī p̄bys. vbi d̄sp̄tās h̄. Ane. dīc q̄ entia sepata a mā eē. nō declaraf nisi i nālī scia. & q̄ dīc. q̄ p̄sa p̄bia nītīf p̄bare ētia sepata eē p̄ccat. h̄. n. ētia sūt subta p̄me p̄bie. & d̄claraf in posterioribz analectis q̄ ipole ē aliq̄ sciaz declarae sūt sub eē. q̄r h̄z omē. meta. d̄ subijs sepatis dīcī qz. nāl vō pp qd. C. D̄fer forte aliq̄. q̄ nec nālis nec meta. dīcī pp qd d̄ subijs sepatis. s3 meta. p̄supponit eas eē acc̄vīōs a nālī. nālis vō demfāt ip̄sas eē nō demfatiōe pp qd. sed a posteriori p̄ eternitate mot. vt p3. 8. p̄bys. & hoc voluit cōmen. C. Sed h̄. q̄ sube sepate sūt. aliq̄ eē cā. loquēdo salte de subijs sepatis circa p̄mā cāz. & tā cā q̄ effect. nō sunt p se manifesta. iq̄ p illā eām demfari poterit itelligētas se/ paratas eē. & nō a metaphycō vt p3. q̄r relinq̄ q̄ hoc p̄tī neat ad nālē. C. Preterea ex r̄hōe sūt eū v̄bis omēta. vī seq̄ q̄ metaphycica simplr subalternēf nālī. nā postq̄ mē dīcū accipit a nālī subas sepatas eē. sed sube sepate sūt s̄ba metaphyc. seq̄ q̄ meta. accipit sūt subz a nālī. & p̄ nōs sim p̄liciter subalternat eādē. hoc t̄m vī iconueniēs. C. Itē si r̄hō eē vā. tūc d̄ia ari. eēt nulla. vbi dīcī. q̄ scia subalternās dīcī pp qd. subalternata vō dīcī qz. C. Cōfirmat ar. p̄ncī pale sic. alic. p̄clōnis p̄siderate a scia subalternata. q̄ ad qz. e nec ipsa subalternās dīcī pp qd. ergo rē. ar. p3 i ex. p̄osi to in l̄sa. qm̄ vulnere circularia tardī san ari q̄ angularia h̄ p̄siderat pp qd a ch̄rurgo nec a geo. cū t̄m ch̄rurg. p̄side ret qz ē ip̄sius. Si enī geo. d̄fēt. p̄pter qd. vt arif. in tex. dīc tūc demfatiōe p̄pter qd illā p̄clōne d̄m̄faret. qd t̄m est f̄m. qz de ista h̄ p̄siderat. C. Dīceret forte. q̄ geo. p̄siderat cāz illius effectus nō t̄m ip̄sā applicādo effectū. & sic p̄siderat p̄pter qd. ignorādo qz. & hoc ē qd ari. voluit i tex. C. S3 cōtra. p̄dicta p̄clō h̄ eām p̄ozē ip̄sā. & nō ē p se nota. ergo per illā eām poterit demfari. & nō vī a q̄ artifice illud fieri d̄z. nō. n. a ch̄rurgo neqz a geo. neqz a quis alio q̄r rē. Sile arg. fieri pōt de aliq̄ p̄pōne p̄spectue eē solā eām p̄siderat geo. C. Cōfirmat sc̄do ar. p̄ncipale. Nam si sic eēt vt arif. dīcī. p̄serti p̄tīgeret de p̄spectina respectu geo. & musica respectu arithmetice. vt d̄z in tex. sed q̄ hoc sit f̄m ar. Nam linea visualis q̄ ē subm p̄spectine aut supra lineaz q̄ ē subm geometrice addit aliq̄ p se passiōe linee. aut aliqd p acc̄s sibi attributum. Si p̄mū. seq̄ q̄ geo. p̄siderare h̄z q̄cūqz p̄siderat p̄spectina. & sic nō est sc̄ie d̄sticte. t3. p̄sa. qz p̄side rans subz d̄z p̄siderare passiōes p se ip̄i vī habet i sine h̄ p̄mū. q̄r ad eandē p̄tībūt p̄siderare pp qd. & qz. C. Si vō dīcat sc̄do mō. seq̄ q̄ de linea visuali nō pōt eē scia spālī. qz de his que sūt entia p acc̄s nō p̄t eē scia. sicut habet ab

arist. sup̄ius. Idē arg. fieri pōt de nūero sonoro qui ponitur subz musica respectu nūeri q̄ subz arithmetice q̄ rē. **Ad oppositum** est p̄bs i illo ca. S3 qz dīe tres arti. in p̄mo determinabilr mā p̄mī & sc̄dō argumētī p̄ncipalis. in sc̄do mā tertij. in tertio materia quarti. **Quantum** ad p̄mū. P̄mittēdū ē p̄mo. qz h̄ deo multipl̄r d̄stīq̄i pōt. sola t̄m deo pp qd. ē p̄p̄e deo. & cilla q̄ ab ari. d̄stīq̄i i p̄cedētibz iurta s̄māz līncō. & alioꝝ expositoz. & p̄ idē sc̄re simplr qd̄ supra d̄stīq̄i sūt ē illd̄ qd̄ p̄ talē d̄m̄fationē acgrīf. C. 2. p̄mitto qd̄ dupl̄r p̄t dīcī aliq̄ d̄mōstratiōz eē. qz vno large qz sit d̄mōstratiō notitā aliq̄ p̄ducēs. s3 nō p cāz p̄uertibilē eēntialē & imediātā. sc̄do nō magis stricte qz sic demfatio p̄ effectū aut p cāz remota & effectū cōiorē. h̄ duo multoz d̄nt vī postea videbīs. C. Tertio p̄mitto. q̄ demōstratiō quēl3 quēcūqz dīcatur d̄z aliquo mō facere sc̄re. p3 hoc cōmuniter. C. Ex quo infert. q̄ illa que cōiter vocat demōstratiō ad impole ducens merito p̄mī p̄cessus t̄m quo ex vno impole aliud concluditur non meret dīcī demōstratiō sed solū merito duplīcī p̄cessus in quo ari. ex oppositō cōsequētis ad oppositū arit̄s. p3. qz p̄mū non c̄ntur scia. sed falsū p sc̄dō m. C. P̄mitto quarto. q̄ demōstratiō p̄ticularis facit sc̄re in v̄tute demōstratiōis v̄lis q̄ ab ipsa p̄e supponitur. p3 de se. C. P̄mitto v̄tūmo. q̄ demōstratiō per eām p̄uertibilē p̄cedens l3 mediātā sc̄re facit in v̄tute demōstratiōis simplr qua per eām imediātā eades passio demōstrat. p3 sicut p̄cedens. C. Prima concludit h̄ demōstratiōi qz non simplr cōpetat d̄stīq̄i d̄mōstratiōis superius posita. concedi t̄m pōt q̄ eidem cōpetit s̄m qd̄ sine d̄m̄nute. Prima pars h̄ p̄clōnis p3 ex p̄ma rōne p̄ncipali. sc̄do vō declaratur. qz h̄ demōstratiō ab effectū nō sit per causam in eēndo. est tamen per eām in cognoscendo. demōstratiōi vero p eām remotaz plurime conpetunt p̄ticipabile illius d̄stīq̄iōis. C. Item q̄nis de demōstratiōi qz non eēt ex prioribus & notioribus simplr. ē tamen ex prioribus & notioribus quo ad nos. C. Sc̄do cōclusio que sequit̄ ex p̄cedenti. h̄ demōstratiō qz nō facit sc̄re simplr. p̄cedendū tamē est q̄ facit sc̄re s̄m quid sitē d̄m̄nute. p3 sicut p̄cedens. C. Ex p̄dictis infert p̄mo cum priora & notiora quo ad nos tantum dicant̄ priora & notiora s̄m quid. & causa in cognoscendo t̄m sit causa h̄z qd̄ q̄ demōstratiō qz est demōstratiō s̄m quid. & per oppositū causam demōstratiōi p̄pter quid est demōstratiō simplr. C. Sequitur v̄terius h̄ demōstratiōes mathematicae sint demōstratiōes simpliciter qz p̄cedūt per causam in eēndo & per simpliciter notiora & priora vt communiter conceditur. demōstratiōes tamen naturales vt plurimum ab effectibus nobis notioribus p̄cedūt tāq̄ per causam in cognoscendo. C. Tertia p̄clō large accipiendo demōstratiōem qz. omnis demōstratiō vel ē qz vel p̄pter quid. p3. qz vel ē p̄ causā eēntialē conuertibilem & imediātā. vel non. Si primo modo. est demōstratiō p̄pter quid. Si sc̄do mō sic est demōstratiō qz. vt p3 ex p̄missis. C. Quarta p̄clō. stricte sumendo demōstratiōem qz. omnis demōstratiō ē pp qd vel qz. vī ad alterū istozū reducibilis. h̄ p̄clō pōt p̄bari inductiue. Nam demōstratiō per eām eēntialē p̄uertibilē & imediātā qua passio v̄l r̄ vō firmatiue de subo demōstrat ē pp qd. Demōstratiō vō p̄ effectū p̄p̄quū aut p cāz s̄mōtā ē qz. vt p3 in tex. s̄m illa que ē p̄ effectū remotū. nā si deo p̄ effectū p̄uertibilē nō sit p̄pter qd sed qz. a fortiori demōstratiō p̄ effectū remotūz erit qz. sine vt qdā dīcūt cū aliq̄ sit deo qz p̄ nō eām. & aliq̄ p̄ nō imediātā. seq̄ q̄ illa q̄ neqz ē p cām neqz p̄ imediātā est qz. q̄lis ē deo ab effectū remoto. Arif. ē i ex̄plis q̄ ponunt̄ in tex. v̄nū ex̄plū ponit de demōstratiōe ab effectū remoto tāq̄ de demōstratiōe qz. demōstratiō vō a signo vī ē deo qz vī ad illā reducibilis. S3 demōstratiō ad ipole ducēs. aut in sc̄do p̄cessu p̄cedit a cā imediātā p se & p̄uertibilis. aut ab effectū & a signo. vel a causa remota. Si primo mō ē reducibilis ad demōstratiōem pp qd. Si sc̄do mō vī tertio mō ad demōstratiōem qz. vbi gr̄a. si demōstratiō arguat sic.

si nullus homo esset animal rationale. nullus homo eēt dī-
 scipulabilis. sed homo est disciplinabilis. ergo homo ē ani-
 mal rationale. b. reducitur ad demonstrationē qz si vero ar-
 gueretur sic. si nullus homo est disciplinabilis. nullus hō ē
 animal rationale. sed homo est animal rationale. ergo ꝛc. hic
 reducitur ad demonstrationem propter quid. demonstratio
 vero particularis quedam ad demonstrationem propter quid
 reducitur. quedam vero ad demonstrationem qz. Exemplus
 primi. sicut b. omnis triangulus habet. 3. isosceles ē triangu-
 lus. ergo ꝛc. Exemplus secundū. sicut hic omne risibile est
 animal. for. est huiusmodi sergo. ꝛc. Illa vero demonstra-
 tio qua vniuersaliter demonstratur hominem esse risibile per
 animal rationale. h. fit per causam remotam. qz tamē illa cā
 est cōuertibilis cū effectu ꝛ essentialis nō reducitur ad de-
 monstrationem qz. s. propter quid.

Quantus ad finem premitendum est primo casus
 demonstratio quēqz fit syllus. Syllus
 vero est quoddam ens aggregatum ex pluribus. qz similiter
 demonstratio est quoddam ens p aggregationē. ꝛ fit esse ve-
 re vnum sicut lapis aut lignū quod per vnam substantialem
 formam dicitur vnum. Ex quo inferitur. qz res illa que est
 demonstratio nō reponitur per se sub aliqua spē essentiali. ꝛ p
 cōsequens vna demonstratio nō differt spē essentiali ab alia
 demonstratione. Verūtamē cōcedi potest demonstrationē
 vnam ab alia differre specie quadam denominatiua. sicut
 etiam dicere solemus propositionem vniuersalem spē dif-
 ferre ab indefinita vel particulari. Premitto secūdo. qz
 sicut propositionū quedam est interior significās sicut ppo-
 sitio metalis. quedā vero exterioris sicut vocalis vel scripta
 sic demonstrationū quedam est metalis. quedā vero vo-
 calis aut scripta. p. de se. Premitto tertio qz idem pot
 alteri comparari. vt causa ꝛ vt effectus eiusdem. p. qz cāe
 sunt sibi inuicem cāe. vt b. 2. phy. Potent ergo deambula-
 tio comparari sanitati tanqz cā effectiua ipsius ꝛ tanqz effe-
 ctus eius in genere cāe finalis. Prima cōclusio. potē ē
 eandem demonstrationem simul eē qz ꝛ pp quid. probatur
 sic. sit aliqua demonstratio vocalis aut scripta in qua ex deambu-
 latione sanitas demonstrat ꝛ concepiat for. deambulationem
 tanqz cām sanitatis. ꝛ per illam deueniat demonstratio in
 noticiam cōclusionis. p. vero cōcipiat ipsam tanqz effectus
 sanitatis per illam tanqz per effectum accrens noticiam sa-
 nitatis. ꝛ p. qz illa est demonstratio propter quid ꝛ qz. licet
 respectu diuersorum. Diceretur forte qz ex argumento
 solum cōcludit predictam demonstrationem esse propter
 quid for. ꝛ eē demonstrationem qz p. nō. sed nō sequitur
 vt absolute sit demonstratio qz vel propter quid. Contra. pre-
 dicta demonstratio cōmuniter dicitur eē propter quid eo qz
 in quolibet gñe cāe demonstratio propter quid fieri potest
 vt p. 2. huius. sed qz ipsa sit demonstratio qz ar. sic sanitas
 comparata deambulationi absolute magis dicit cā qz es-
 sectus. cum sit causa finalis que aliis causis est prior ꝛ prin-
 cipalis. ergo deambulatio sanitati comparata magis dicit
 cā effectus qz causa. quare predicta demonstratio erit. qz ꝛ sic
 non obstat r. sio. imo vltimū pbabiliter concedi posset cō-
 clusionem esse veram non solum eē veram respectu diuer-
 sorum. sed etiam respectu eiusdem. idē. n. homo cōsidera-
 re potest. a. tanqz cām. ꝛ b. tanqz effectum ipsius. ꝛ sic a si
 mīl non solum verificaretur cōclusio de demonstratione vo-
 cali vel scripta sed et de mentali. Secunda cōclusio ali-
 qua demonstratio qz. in qua ex puro effectu demonstrat cā
 potest esse pp quid ꝛ econuerso probatur. qz vbi sit aliqua
 demonstratio scripta in li. tuo in qua ex animali rationali de-
 monstratur disciplinabile possunt termini illius taliter trāspo-
 ni ꝛ ordinari. qz vbi disciplinabile est maior extremitas fiat
 medium ꝛ animal rationale quod est mediū fiat maior ex-
 tremis ꝛ tunc aliquis ex premissis sic ordinatis discernat
 in noticiā cōclusionis quo posito ar. sic. isti termini mie sūt
 demonstratio propter quid demonstratio omnibus terminis
 ex quibus adequate demonstratio illa integrat. ꝛ aliquid erūt de-
 monstratio qz. ergo demonstratio ppter quid erit demonstratio
 qz ꝛ per cōsequens demonstratio pp quid potest esse demon-
 stratio qz. ꝛ econuerso. nō tamen ex illo casu concederetur

de sensu composito qz sit possibile demonstrationem quia
 esse propter quid. sicut etiam in logica communiter conce-
 ditur qz propositio vniuersalis potest esse ꝛ aliquando erit
 particularis. non tamen possibile est qz propositio vniuersa-
 lis sit particularis. n. conclusio illa verificari posset dē demō-
 stratione mentali. qz vbi intellectus alio ordine concipit qz
 prius. ex disciplinabili. inferendo animal rōnabile. nō eēt
 idem actus copulandi n. idem actus inferendi qui prius.
 quare illa mi. esset falsa. qz isti termini aliquando erunt de-
 monstratio qz. sicut etiam in logica dici solet de propositioe
 vniuersali vel particulari mentali. Quidam tamen aduer-
 santur cōclusioni secūde. ꝛ cōsequenter negant qz demon-
 stratio propter quid erit demonstratio qz. Illa vt ipsi dicūt
 vltra terminos syllogismi aut demonstrationē cōponen-
 tes requirit debitus ordo vel cōpositio. ꝛ ordo ingreditur
 tanqz formale. termini vero tanqz materiale. vniquodqz
 aut denominatur a forma. qz igit ordo demonstris propter
 quid nūqz ē vel eē poterit ordo demonstris qz. ideo demonstratio
 propter quid nūqz ē vel eē poterit demonstratio qz. Et si ar-
 sic facta hac demonstratio oē animal rationale ē disciplinabile.
 omnis hō ē animal rationale. ergo omnis homo ē disciplina-
 bilis. trāspanantur taliter termini sic vt in fine hōe fiat hec
 demonstratio omne disciplinabile est animal rationale. ois
 homo ē huiusmodi ergo ꝛc. sit p. demonstratio. a. ꝛ alia
 b. tunc quelibet pars. a. ē pars. b. ꝛ econuerso ergo demon-
 stratio propter quid ē demonstratio qz. Confirmatur. qz si de-
 monstratio p. nō erit scda. tūc p. aliquod ipsius differret ab ea
 psequens videt falsum. qz oē negando ē in prima erit in scda
 ꝛ econuerso vt p. r. sicut negando an. qz illud ver-
 eēt de terminis cōplexis vtriusqz. nō sic tamē ē verū de
 partibus. cōplexis. ma. n. ꝛ mi. ꝛ cōclusio in ipis distingu-
 untur vt satis p. ꝛ h. an. verū eēt de partibus omnibz
 materialibus. nō tamen verū ē de partibus formalibus
 aliis. n. ē ordo. a. demonstratiois qz ē pars formalis eius. ꝛ ali-
 us ē ordo. b. Concesso etiā ante dicunt negandā eē p. qz
 distinctio actus sequitur distinctionem obiectorum. ꝛ nō
 partium. vt p. 2. de aia. ꝛ per hoc p. ad cōfirmationē. qz
 concedēdū ē p. Ad rōnē in oppositū negat an. qm
 ps formalis in vna nō erit pars formalis in alia. ista respō-
 sio multū ē apprens. cōtra ipsam tamen ē ratio qua proba-
 ta ē cōclusio prima. pp quā nō solū videt. de futuro ver-
 imo et de p. qz demonstratio pp quid ē demonstratio qz. Itēz nō
 soluit syllogismū expositiū factū ad pbatoēz secūde p. nō
 nisi forte diceret negādo ma. ꝛ mi. simul. p. tāto qz termi-
 nō adequate p. nō demonstratio. sed termini simul cū ordi-
 ne ipsam cōstituunt sed hoc nō apparet multū rōnabile. sic
 .n. for. ē albus. qz ē suba albedine denotata nō tū ē aggrega-
 tum ex suba ꝛ albedine. ꝛ pp hoc concedimus qz album
 erit nigrū aggregatū tamen ex substantia ꝛ albedine nūqz
 erit aggregatū ex suba ꝛ nigredine. sicut et h. illa res que de-
 monstratio. pp qd vel qz denominat dicat talis rōe d. termi-
 nati ordinis vel respectus. nō tū demonstratio pp qd dicit aggre-
 gatū ex terminis ipsius ꝛ ordine tali ꝛ pp hoc cōcedi poterit
 qz demonstratio pp qd erit qz sicut et in logica cōcedit qz ppositio
 vniuersalis erit indefinita. qz nō cōcederet si hoc p. p. pro-
 positio vbi vel particularis diceret aggregatū ex terminis ipsi
 ꝛ ordine tali. alii tū pbabiliter dicit in logica qz ista p. nō val-
 isti termini erūt. a. pp. ꝛ alii erūt. b. q. a. erit. b. s. se-
 qtur qz illa qz est. a. erūt. b. vel adherēdo r. sio p. cōcedit ne-
 gat an. h. tū cōcederet hoc ar. ꝛ an. ꝛ p. sio ipi. hoc erit
 nigrū ꝛ hoc erit albu. ergo nigrū erit albu. ꝛ h. ly albu. qd
 est adiectiuū cōcretū nō dicat tale aggregatū demonstratio tū vel
 pp cū sit substantia denotatiua tale aggregatū ex terminis
 cū certo respectu d. p. sit. P. r. sio ē magis apprens
 ꝛ cōio. Tertia p. qz nō illud qd est demonstratio eēt vere
 vni sicut res illa qz ē albu ē vere vni. nō tū qz demonstratio pp
 qd a qz demonstratio qz spē cōtialiter distingueret. p. ex pbato-
 ne p. ꝛ sede p. nō. Cū hactū p. nōne stat qz tūc aliqz p-
 pter qd. ab aliqz qz cōtialiter distingueret. p. nā demonstratio pp
 qd qz demonstratio triangulū b. f. 3. cōtialiter differt a demon-
 stratio qz. qz p. eclipsis lune interpō terre demonstratio. imo et due pp
 qd abinūcē spē distinguuntur. ꝛ sūt due demonstrationes qz

Questio XXXV.

Quarta conclusio. licet ita sit. quilibet tamen demonstratio quae a qualibet demonstratione propter quid distinguitur specie accidentaliter. p. q. alia est ratio qua dicitur aliqua demonstratio quae et alia qua dicitur propter quid. ut in precedentibus patuit. Quidam tamen prima fronte vident aduersari tertie conclusioni. sicut etiam aduersantur secunde: ut prius dictum fuit. concedunt. n. vniuersaliter quod quilibet demonstratio propter quid specie differt a demonstratione quae et consequenter dicitur quod illi termini qui nunc constituent demonstrationes propter quid aliquando constituent demonstrationem quae. tamen praeter illos terminos ad constitutionem demonstrationis concurrunt ordo tanquam pars formalis ipsius. id est isti termini cum. a. ordine nunc constituent demonstrationem propter quid specie differunt ab eaque constitueretur ab eisdem simul cum. b. ordine tanquam parte formali eiusdem. sicut etiam a simili cumulus lapidum cum figura quadrata est quid aggregatum specie distinctum ab eodem cumulo lapidum simul cum figura rotunda. **I**sti vero non declarant bene se an intelligant de differentia essentiali an accidentali. sed interdum de vna et interdum de alia loqui videntur: de differentia quae essentiali non est verum quod dicunt ut ex precedentibus patet. si vero de differentia solum accidentali intelligant verum est. et non contradicit conclusio tertie. sed se conformabunt quare conclusioni. **I**tem cum dicitur terminorum ordinem esse formam demonstrationis melius differentie potuissent. quam ordo iste terminorum est forma syllogismi sicut quod syllogismus. sed ultra syllogismum demonstratio propriam addit rationem per quam demonstratio nuncupatur. quare et. **I**tem h. responsio non tollit difficultatem prius conclusionis. sicut logismus. n. illa vocalis qui simul est demonstratio quae et propter quid non habet nisi vnum ordinem terminorum quare et. **D**icitur forte quod illi non habeat diversos ordines terminorum. tamen diversi sunt respectus eiusdem rei ad eandem rem sicut quae fuerit et sicut quod fuerit effectus ipsius. et tunc prius termini cum vno respectu sunt demonstratio propter quid et simul cum alio sunt demonstratio quae. hoc videtur mirabile. quoniam isti respectus aut sunt in anima subiective aut in rebus relatis. tunc ergo sequitur quod demonstratio vocalis realiter componat. ex terminis vocalibus et respectu qui est in mente vel in rebus ad iniunctas relatis. quod videtur absurdum. **U**ltima conclusio. concedi potest demonstrationem quae. a. demonstratione propter quid similitudinarie ab iniuncta differre differentia essentiali. p. q. potest intellectus accipere demonstrationem tanquam genus vnum. et consequenter in demonstrationem quae et propter quid ipsam distinguere tanquam in species suas. illi non semper realiter differentes. erunt. n. species demonstrationis in eo quod demonstratio est. et per consequens ab iniuncta differentes rationibus specialibus demonstrationum. quare per quaedam similitudinem dicuntur differentes essentiali differentia. **C**ontra predicta instatur. quod actus distinguunt per obiecta. ut patet. 2. de anima. sed obiecta demonstrationum quae et propter quod specie differunt igitur et predictae demonstrationes differunt specie. in. probatur. quia causa et effectus differunt specie quae videntur obiecta predictarum demonstrationum. **S**ecundo ex diversitate mediorum maxime insurgit diversitas demonstrationum. eo quod in virtute medij demonstratio facit scientiam. Sed illarum demonstrationum diversa sunt media eo quod a causa et effectum sumuntur quae sunt diversa igitur et. **A**d primum dicitur primo quod illa auctoritas patet. 2. de anima intellecta eo modo quo in loco proprio exposita vera est de actibus qui sunt vere vnum. et non de his qui sunt vnum per aggregationem sicut est demonstratio. aut syllogismus. de talibus enim non ibi loquitur Aristoteles. **S**ecundo dicitur minorem esse falsam. quoniam contingit idem realiter esse causam et effectum. **T**ertio non semper verum est effectum esse obiectum demonstrationis quae. quando scilicet procedit per causam remotam. **U**ltimo dicitur. quod si aliquid concluderet. ratio solum probaret quod predictae demonstrationes differant differentia accidentaliter. et hoc superius concessum fuit. **A**d secundum dicitur primo minorem non esse vniuersaliter veram. ut patet in casu prius conclusionis. **E**t ad probationem similiter dicitur quod contingit idem esse causam

et effectum respectu eiusdem. **E**x quo inferitur quod non omnes demonstrationes quae et propter quid ab iniuncta distingui ratione mediorum. nec ratione subiectorum. nec ratione passionum. aut conclusionis demonstratione. patet. postquam in omnibus predictis communicare possunt. **P**otesit etiam eadem conclusio per diversa media demonstrari demonstratione igitur. et demonstratione propter quid. ut si demonstraretur hominem esse risibilem per animal rationale et per esse risibile. **S**ecundo dicitur. quod si ratio aliquid probaret concluderet predictas demonstrationes differentia accidentaliter differre quoniam. a. demonstratio propter quid potest esse. b. demonstratio quae quoniam sunt per diversa media ut patet in casu 2. conclusionis. **C**onfirmatur tamen ut dicitur in conclusione quinta dicuntur communiter a posterioribus demonstratio quae et demonstratio propter quid differre ab iniuncta differentia essentiali. quoniam accipiunt tanquam species alicuius generis per se ab ipso considerati. cum tamen demonstratio non sit proprie generis. nec proprie habeat species.

Quantum aliquam scientiam subalternam dicere propter quid. et subalternam quae multipliciter intelligi potest. **P**rimo modo. quod illud quod in vna demonstratione propter quid. in altera demonstrat per effectum et demonstratione quae. **S**ecundo quod subalternas alioquin conclusiones demonstrat per causam quae a subalternata non demonstrat sed ab eadem praesupponit. sicut per se praesupponit quod eadem licet potest esse basis infinitorum triangulorum. illam tamen geometria demonstrat. **T**ertio quod alicuius effectus sola causa considerat scientia subalternas non applicando illam effectum subalternata vero solum quod effectus non referendo in causam suam. sicut chirurgus considerat vulnera circularia tardius sanari non referendo in causam. geometria vero causam considerat non referendo in effectum. ut circa istam dicitur super it. **Q**uarto. quod dum subalternas demonstrat semper demonstrat propter quid. subalternata vero semper quae. quare et. **S**ecunda distinctio quod aliqua scientia considerationes alterius praesupponat et ab eadem accipiat. dupliciter contingere potest. **U**no modo simpliciter et absolute ratione scientie alio modo sicut quid ratione nostri modi cognoscendi sensatione facilitatis doctrine. **T**ertia distinctio quoddam est subiectum scientie adequatum quoddam contentum sub adequato. **E**xemplum primi. sicut ens in metaphysica. **E**xemplum secundi. sicut substantia separte. quae subiecta metaphysice demonstrant non tamen aliquid illorum est primum et adequatum. **E**t talia subiecta cum in ipsorum notitia finaliter aliqua scientia tunc dat. cetera obiecta scientie illius appellari solent subiectum primum et adequatum. sicut in cognitionis dici dicitur. sube vero separte subiecta metaphysice sicut esse dici possunt iuxta modum loquendi comen. primo philosophiae. ubi ponit quaedam esse principia cognitionis quaedam vero esse principia rerum naturalium. **P**rima suppositio. illi quae intelliguntur circa primum causam habeat causam sui esse tamen absolute subas separatas esse non habet causam. prima patet patet. quoniam quae circa primum a deo dependet tanquam a causa finali et vltima sine qua esse et conservari non posset. **S**ecunda pars etiam patet. quoniam in subiectis separtis includit deus quare ipsis sic igitur separte subiecta non dicuntur esse subas separatas esse. hae causam. **S**ecunda suppositio. illi ita sit aliquid tamen est sicut in intellectu prius subiectis separtis per cuius notitiam subas separtarum notitia accipi potest. patet. quod per notitiam entis et suarum partium devenire possunt mensura notitiam ipsarum. ens autem ut sic est natura et intellectu subiectis separtis prius. **I**dem est aliis vix contingere potest ut in conclusionibus statim videbitur. **P**rima pars. quod scientia subalternas dicat propter quod. subalternata vero quod verificari potest. secundo et tertio modo primum distinctio. **P**rima pars probat sic. nullo considerat corpus celeste aut solis esse spiritum per nam corpus celestis aut solis. quod per causam poterit illa ratione demerare. **A**stronomus vero quod nullo subalternatur per effectus sensibiles illud demerare. igitur et cetera. totum autem colligitur a primis. 2. philosophiae. 2. metaphysicae. sicut in medicina considerat complexiones corporis humani esse nouas. et illud cognoscit per effectum tamen. naturalis vero eadem ratione per causam poterit demerare. ut colligitur ab Aristotele. prima primum. **S**ecunda pars patet de geometria respectu physice quae multas demerare praesupponit quae in physice tanquam principia praesupponuntur. **I**dem de arithmetica et musica contingit.

Tertia similiter p3 in predictis scientijs consideranti. p3 etiam ex comuni exemplo de chirurgico & geometria: secunda & tertia pars conclusionis possunt esse ad mentem philosophi in textu. **S**ecunda conclusio. nō ideo dicitur subalternante dicere propter quid. & subalternata quia qm̄ subalternans semper demonstrat propter quid. & subalternata. q: p3 qm̄ naturalis sibi subalternat perfectissimam astronomiam. & medicinam. h3 duas primas s̄m qd̄ medicinam vero simpliciter. & tamen raro naturalis demonstrat propter quid. & predictae scientie aliquando demonstrantur nominis per causam. quare &c. **T**ertia conclusio. scientia aliquam considerationem rerum ab ea principaliter consideratarum: ab alia scientia accipere non sufficienter arguit illam subalternari sibi. patet quia talis acceptio contingere potest ratione facilitatis doctrine nostre tm̄. sic in proposito contingit. Cum enim omnis nostra cognitio originē trahat a sensu. ex cognitione motus & rerum. sensibilibus devenimus in cognitionem substantiarum separatarum neq; aliter a principio nostre cognitionis devenire possumus. p̄ supponet ergo mathematicus iam habitam esse notitiam separatarum substantiarum in naturali philosophia. que acquiritur per eternitatem motus. sed hoc non accidit simpliciter & per se ratione scientie: sed ratio facilitatis nostri modi cognoscendi. vt p3 consideranti & tamen metaphysica nō subalternatur naturali philosophia. sed potius e converso. vt p3. quare &c. **Q**uarta conclusio. dato qd̄ metaphysicē simpliciter acciperet a naturali substantias separatas esse. ex hoc tamen nō evidenter concluderetur metaphysicam a naturali simpliciter subalternari. q: ad hoc qd̄ simpliciter subalternaretur requiritur subiectum eius primum & adequatum. s. ens accipere a naturali: sed hoc est falsum vt p3. s̄m mo vltimus probabiliter dicitur qd̄ illud non sufficit. quoniam magnitudo continua que est subiectum geometrie est predicatum conclusionis demonstrationis naturalis. vt inquit lineo. 2. pby. illo cap. quoniam aut̄ determinatum est quot modis natura dicitur. & per consequens geometria accipit subiectum eius primum a naturali. licet non eidem subalternetur. **R**equiritur ergo qd̄ subiectum primum vniuersi subiecto alterius subalternetur. & qd̄ principia sua summat ab alia ad hoc qd̄ vna alteri simpliciter subalternetur. **Q**uinta conclusio probabiliter ponitur. h3 substantias separatas esse non possit a metaphysico per causam demonstrari potest tamen ab eo demonstrari a priori. **S**imiliter aut̄. **S**exta pars probatur. substantias separatas esse sic absolute & generaliter ipsas considerando non habet causam. igitur &c. h3 consequentia & assumptum p3 ex prima suppositione. **S**ecunda probatur. qm̄ metaphysicus ex hoc medio qd̄ in ordine vniuersi: cum sint aliqua inferiora habetia eē materiale que ratione materie redduntur alijs minus perfecta oportet entia perfectissima a quibus alia dependēt non esse materialia: concludere poterit substantias separatas a materia esse. **I**tem ex hoc medio qd̄ in omni genere cause est ad causam vltimam devenire. quare est dare vltimam causam. finalem que cum sit omnium altiarum perfectissima & eterna non poterit esse materie coniuncta quare &c. **H**ec autem media quibus non dicant causam conclusionis. sunt tamen s̄m intellectum priora. sicut etiam h3 ens transcendens nō sit causa dei. tamen vt sic est prior deo natura & intellectu. **S**imiliter & substantia que de deo predicatur. sicut etiam deus vt substantia est seipso prior s̄m qd̄ dens. **E**x hoc apparet aliquantis concordia h3 non totalis inter Anice. & Auer. loco prius allegato posset enim dici commentatorem voluisse primam partem conclusionis huius & Anice. secundam. **S**ed vltimus defendendo Anice. ad rationem communit. cum ar. qd̄ nulla scientia demonstrare d3 subiectum suum esse. **R**espondetur qd̄ hoc verū est de subiecto primo & adequato qd̄ potest dici subiectum primum cognitionis. de subiecto autem non adequato qd̄ est primum esse & non cognitionis non inuenitur ipm̄ demonstrari esse in ea scientia in qua est subiectum. & sic est in proposito. & consequenter negaret Anice. qd̄ non sit alia via ad

probandum substantias separatas esse nisi eternitas motus sicut videtur ibidem arguere comē. **E**x his vltimis apparet qd̄ illa demonstratio qua meta. demonstrabit substantias separatas esse non erit proprie propter quid. cum non sit per veram causam neq; proprie quia cum non sit p̄ effectum: sed erit similitudinarie propter quid. quoniam est per priora s̄m intellectum. **U**ltima conclusio substantias separatas alias a prima causa esse potest metaphysicē per causam demonstrare. p3 quia habent causam eis priorē. s. deū. & esse ipsarū non est omnino per se notus ergo &c. **H**ic & alius de se patent.

Ad rationes principales. **A**d primam & eius confirmationem patet in primo arti. diffinitiones. n. predictae dantur de demonstratione simpliciter: & scire simpliciter demonstratio vero quia non est simpliciter demonstratio. neq; simpliciter facit scire **A**d secundam patet in eodem Arti. sed pro auctoritate aueris communiter dicitur qd̄ comē. locis allegatis per demonstrationem simpliciter intellexit demonstrationem potissimam. dicitur autem demonstratio potissima quia sic propter quid per causam principalem. s. finalem. vel qd̄ aggregat omnes per se causas & essentielles conclusionis. **E**x quo patet qd̄ demonstratio simpliciter & demonstratio propter quid se habent sicut superioris & inferioris. omnis. n. demonstratio simpliciter est propter quid & non eē. **A**d tertiam p3 ex arti. secundo contingit. n. per eandem demonstrationem notitiam qd̄. & notitiam propter quid acquiri. si ne ab eodem homine sine a diversis. & ex hoc solum sequitur demonstrationem qd̄ & propter quid accidentaliter ad invicem differre. **A**d quartam rationem pro maiori parte p3 ex arti. 3. **S**ed pro completionis responsione dicitur prior qd̄ non o3 si vna scia sit subalternans & altera subalternata eidem qd̄ de quocunq; subalternans dicit propter quid de eodem subalternata dicit qd̄ nec econtra. sicut videbat argui in arg. stat. n. subalternata illud nō considerare. **2**o dicit qd̄ substantias separatas esse nec a metaphysico nec a naturali proprie demonstratur pp̄ quid sed a naturali demonstratur demonstratione qd̄: p̄ eternitatem motus. metaphysicus vero s̄m comē. ipsas esse supponit. ant̄ defendendo auicē. declarat ipsas esse a priori demonstratione que nō proprie sed similitudinarie demonstratio pp̄ quid dici pot. & hoc puto valde rationabile. **A**d primam rationem in oppositum patet ex quinta & vltima conclusionem. **A**d secundam p3 ex tertia & quarta conclusionem. **A**d tertiam s̄m p3. **A**d confirmationem primam quarti principalis dicitur ibi respondeatur. **A**d rationem in oppositum probabiliter dicitur qd̄ ista demonstratio nec ad geometriam tm̄ pertinet. neq; ad chirurgicū tm̄. sed ad illas duas sit. **A**d secundam confirmationem dicitur primo. qd̄ h3 visuale esset passio p̄ se lineae. nō sequeretur ex hoc vt geoⁿ h̄ret illam considerare. non. n. o3 vt considerans subm̄ consideret oēs p̄ se passiones eiusdem subiecti. **S**ecundo dicitur qd̄ visuale est accidentale lineae. est tm̄ p̄ se de consideratione prospectivae. & pp̄ hoc de linea visuale pot̄ esse scia. sicut h3 mobile sit accūs iōde corpis. q: tm̄ est p̄ se de consideratione naturalis: de corpore mobili tanq; de subiecto primo est scia naturalis. **C**um aut̄ dicitur qd̄ de ente p̄ accūs non pot̄ esse scia. vey est qd̄ de ente p̄ accūs vt sic nō h̄t scia. que sola vna acquiratur demonstratione. de tali tm̄ potest esse scientia accipiendo scientiam pro aggregato ex hibitis.

Sicut aut̄ esse. a. in. b. contingit indiuidualiter. sic & nō esse conceditur &c. **Q**o. xxxvi.

Veritur³⁶ utriusque descriptionis propositionis negativae mediate & immediate posite ab arist. sunt bene posite: **N**egativae ar. p̄mo sic. h̄ propositio non est mediata. homo nō est aīal. & tm̄ tam subm̄ q̄ predicatum sub aliquo genere ponuntur. ergo prima descriptio est falsa. a^m probatur. q: inter subiectum & predicatum nullum cadit medium. vt patet de se. **I**dem ar. de illa nullus homo est rationalis. **S**ecundo ar. sic. h̄ propositio non est mediata. nullum

corporeum est incorporeum. et tamen tam subiectum quam predicatum sub aliquo genere ponunt ergo etc. in. de se p3. et ma. probatur quod si est mediata habet aliquod medium per quod posset declarari. p3. nota s in ar. in ter. nis tri est falsum due. n. differentie opposite immediate sub aliquo genere posite a se inuicem siue aliquo medio remouetur ut omnes concedunt quare etc. Tertio sequeretur ex descriptione propositionis mediate quod si fit mediata linea non est albedo: sed quod sequens sit falsum ar. quod propositio dicitur mediata inter cuius subiectum et predicatum cadit aliquod medium. sic autem non est in predicta propositione. cum subiectum et predicatum sint distinctorum predicamentorum. quare etc. Quarto si tales propositiones essent mediate hoc maxime foret. quod probaretur per aliquod superius ad subiectum vel predicatum ut videt velle pbs in tex. sed quod hoc sit falsum ar. b est mediata. nulla albedo est nigredo: et tamen non predicto modo probari potest. igitur etc. ma. p3. quoniam tam per definitiones albedinis quam per definitionem nigredinis poterit a priori probari. quod nulla albedo est nigredo. in. vero probatur quia sub quocumque genere albedo continetur sub eodem et nigredo continetur. et e contra: et per consequens per nullum tale genus poterit concludi nullam albedinem esse nigredinem. tunc. n. o3 aut albedinem aut nigredinem ab illo superiori remoueri. Quinto firmatur. quod si illa sit mediata nulla albedo est homo poterit probari per conuertibile cum albedine vel cum homine. ut patet per definitionem suam. et non oportebit illam probari per aliquod communis subiecto vel predicato. quare etc. Sexto firmatur 2o. quod hec propositio primus motor non est mobilis est mediata. cum ipsa probatur. 8. pby. non tamen probatur per aliquod superius ad subiectum vel predicatum tunc quod deus non est in aliquo genere. tum quod ista propositio probatur per effectum. v3. per motus eternitatem. ut p3 loco alfo. Quinto principaliter ar. contra descriptionem negatiue mediate. Nam si aliquid talis esset immediata nulla substantia est qualitas. hoc maxime foret. quod predicamenta sunt inuicem impermixta. ut coniter dicitur solent. et per consequens generatum vniuersum immediate a generalissimo alterius remouetur. sed ar. quod predicamenta sunt permixta. quod corpus est de genere substantie et de genere quantitatatis. Item passio est de genere qualitatatis et relationis. Item passio est in predicamento qualitatatis et habitus. ut p3. quare etc. Sexto firmatur. quod termini diuersorum predicamentorum de se inuicem predicantur. a p3. quod idem est album bicubitum et p3. quare etc. Sexto sequitur quod hic non est immediata nulla quantitas est quantitas sequens est contra communem sententiam expositorum. et videtur contra intentionem aristoteli. sequentia vero probatur. quod tam subiectum quam predicatum sub aliquo toto continetur. v3. sub ente terminetur etiam sub accidente ut p3. Sexto firmatur. quod sequitur hanc non esse immediatam nulla qualitas est substantia. eo quod probari potest per aliquod superius ad subiectum arguendo sic. nullum accidens est substantia. omnis qualitas est accidens. ergo nulla qualitas substantia. posset etiam probari per aliquod passionem conuertibilem cum altero ipsorum. et hoc in prima vel in secunda figura ut p3 quare etc.

Ad oppositum est ar. in ca. figurarum in illa p3a sicut autem. a. esse in. b. In ista questione primo premitentur quedam. Secundo respondetur ad quesitum.

Quantum ad primu. Sciendum est primo sicut in precedentibus dictum fuit dupliciter dicitur aliqua propositio mediata. Unomodo quod cum non sit per se nota per aliquod medium probari vel declarari possit. sic habet est risibilis. Aliomodo quod inter subiectum et predicatum aliquid cadit medium. et hoc quadrupliciter contingit. quod vel cadit predicatum essentiale medium. sicut in hac propositione. homo est corpus vel cadit subiectum medium sicut in isochelone habet tres. vel passio in se sicut hic triangulus habet tres. quoniam ante habere tres preedit habere angulum extrinsecum. vel cadit cetera in se sicut in predicta propositione. omnibus etiam his modis preter ex consequenti dicitur propositio immediata. Ad oppositum accipitur hic propositio mediata vel immediata primo modo. Secunda distinctio propositionem esse mediatam primo modo

dupliciter contingit. Unomodo quod per aliquod eam proprie demonstratur. sicut illa. triangulus habet tres. alio modo. quod per aliquod notius probatur siue ea fuerit siue non. et hoc dupliciter. quod vel per effectum sicut illa. primus motor est. vel per aliquod genus superius ad subiectum vel predicatum. sicut ista homo est corpus. probari potest per animal tanquam per medium. similiter ista negatiua homo non est albedo per superius ad hominem et per superius ad albedinem probari potest. Nota tamen quod propositionem probando per tale medium aliter affirmatiua propositio reducitur ad immediatam. et aliter negatiua. reducitur. n. affirmatiua per propositiones affirmatiuas. s. in quibus genus de specie sibi immediate predicatur. sicut ista. homo est corpus tandem reducitur per istas. homo est animal et animal est corpus animatum et corpus animatum est corpus. iste autem sunt immediate. non quod nullo modo probari possint. sed quod per nullum vere medium inter subiectum et predicatum notificari possunt. negatiua vero reducitur denegando ad negatiuam propositio nem in qua vel generalissimum vniuersum vel aliquid commune eo a generalissimo alterius remouetur. sicut illa linea non est albedo reducitur ad illam nulla quantitas est qualitas. vel ad illam in qua due differentie immediate opposite a se remouentur sicut illa nullus lapis incorporeus ad illam immediatam reducitur nullum incorporeum est incorporeum. Alteri scilicet est cum demonstrator solum de necessariis propositionibus se intrinsecat. quod apud ipsum propositio falsa non dicitur immediata. et sequenter nulla talis dicitur mediata. Ergo inter subiectum et predicatum huius propositionis. homo non est substantia cadat medium. et per consequens logice mediatam dici posset. tamen apud demonstratorem nec immediata nec immediata dicitur. Similiter genus tam subiectum quam predicatum huius propositionis affirmatiue linea est albedo habeat superius ad ipsum. non tamen in proposito dicitur mediata. Ad propositionem igitur dici mediatam vel immediatam sicut intentionem demonstratoris requiritur ipsam esse necessariam vel saltem veram. Ultimo est sciendum quod subiectum aut predicatum propositionis negatiue necessarie sub aliquo toto contineri dupliciter contingit. Uno modo sic ut vtraque sub illo contineatur. sicut hic. nulla albedo est nigredo. vel nullum incorporeum est incorporeum. Secundo modo sicut vnum sub alio contineatur sub quo alterum non continetur. sicut hic. nullus homo est albedo. vel nulla linea est qualitas. et de tali loquitur aristoteli in presenti. Illis premissis sit prima conclusio. aliqua est propositio negatiua immediata in qua tam subiectum quam predicatum sub aliquo toto continetur. patet de illa nullum incorporeum est incorporeum. nec ista conclusio repugnat intentioni aristoteli. ut patet ex ultimo notato. Secunda conclusio est negatiua mediatam ratione subiecti quam ratione predicati. que tamen per superius ad subiectum vere concludi non potest. neque per superius ad predicatum. patet de ista. nulla albedo est nigredo. inter cuius subiectum et predicatum cadit medium per quod illa probari potest. scilicet definitio subiecti vel predicati. ut patet. Si tamen probatur per aliquod superius ad albedinem vel nigredinem tunc altera premissarum scilicet negatiua est falsa. eo quod omne superius quod affirmatiue predicatur de albedine: affirmatiue. etiam predicatur de nigredine. ut patet. quare etc. Tertia conclusio. propositio negatiua in qua species vniuersum predicamenti a specie alterius predicamenti in abstracto remouetur. non ideo dicitur mediata quia inter subiectum et predicatum sit aliquod vere medium sicut in predicationem aut quia inter ea sit subiectum medium vel passio media. patet sicut de illa linea non est albedo et de similibus. que sicut in aristoteli sunt mediate. Quarta conclusio. tales propositiones immediate dicuntur. quia per aliquod superius ad subiectum vel predicatum probari possunt tanquam per notius. hoc patet in textu. ubi enim probatur lineam non esse albedinem per hoc quod nulla quantitas est albedo aut nulla quantitas est qualitas. preter ista erunt conclusiones notiores. de talibus etiam concedi posset quod habent medium sicut eam. Superius. n. ut esse eam sui inferioris large loquendo. Quinta conclusio. propositio in qua generalissimum

accidentis a generalissimo subie remouetur per aliquod com-
munius tanq̄ p notius potest declarari. probatur sic. et sup
pono q̄ diuisio entis in substantiam et accidēs e nobis non
or̄ q̄ diuisio accidētis in nouem predicamēta. vel q̄ diuisio
entis in decem predicamēta. hoc videtur. de se notum quo
admissio sequitur q̄ hec propositio nulla suba est q̄titatis:
poterit per illam probari tanq̄ per notius nulla suba est ac
cidens arguendo sic nulla suba est accidens. omnis q̄titas
est accidens. ergo et c. Ultima conclusio. I3 ita sit non ta
men p̄dicta propositio et vniuersaliter nulla propositio: in
qua generalissimum a generalissimo remouetur declarari potest
per medium tanq̄ aliquid nō per se notum. p3 q̄ diuisio
entis in decem predicamēta est per se nota. I3 magis per se
nota sit diuisio ipsius in substantiam et accidens. et hec cōclu
sio potest eē ad mentem aristo. I3 qdam affirmant tales p/
positiones nullo modo per notius probari posse. quia vt di
cunt accidens est minus notū q̄titate vel qualitate: I3 hoc
nō puto consonum rationi.

Ad rationes principales. CAd primam p3
ex penultimo notato. Quidā
tamen dicunt q̄ h̄ propositio homo nō est animal et alie si
miles sunt mediate. tum q̄ sue affirmatiue sunt mediate.
mm. q̄ si eēt vere per aliquod medium pbarent. P̄ria
responsio melior est. CAd secundam p3 ex prima conclu
sione. q̄ tales propositiones sunt immediate loquendo de
immediatione medij superioris per quod cōcludi possit I3
non haberem pro inconueniēti q̄ vel a priori vel a postero
ri. alio modo possit probari. CAd tertiam p3 ex distinctio
ne prima. CAd quartam p3 per secundam distinctione
cum notato sequenti. CAd primam confirmationem di
citur. q̄ I3 tales propositiones. nulla albedo est homo: alio
modo probari possunt q̄ per superius ad subiectū vel pre
dicatum. tamen etiam p̄dicto modo probari p̄st. CAd se
cundam cōfirmationem dicitur primo. q̄ q̄uis deus non
eēt p se in predicamēto: neq̄ haberet proprie superius. ha
beret tamē aliquid eo commūnis. qd̄ superius fm̄ intelle
ctum dici possit. CSecūdo dicitur. q̄ hoc nō obstat inten
tioni aristo. q̄ talis p̄positio non pbaretur per aliquod cō
mūnis subo vel p̄dicato. non. n. vult omnem propositio
nem negatiuā mediatam p̄dicto modo debere notificari
Sed solum loquitur de his in quibus spēs vel genus per
se alicuius p̄dicamenti remouetur a spē vel ḡne per se alte
rius predicamēti. qualiter nō sit h̄ qm̄ mobile non dicit p̄
cipaliter speciem vel gēns alicuius predicamēti cum sit cō
cretum. CAd quintam rationem cōceditur p̄ nunc q̄ pre
dicamenta nō sunt inuicem permixta. fm̄ spēs et ḡna in
ipsis per se cōtēta. CAd rationem in oppositum dicit. ad
illas quatuor. q̄ p̄dicti termini in p̄dictis predicamentis
valde equivoce accipiuntur. q̄ qualiter contingat alibi me
lins videbitur. CAd aliud vero respondet. q̄ nō in cōtē
nit diuersos terminos diuersorum predicamētorum in cō
creto denominatiue de se inuicē p̄dicari. nec hoc est contra
intentionem aristo. h̄. CAd vltimam rōnem negatur cōse
quentia. I3. n. ens aut accidēs sit communius tam qualita
te q̄ q̄titate non tamen per tale communius predicta pro
positio vere syllogizari potest. CAd confirmationem p3
ex quinta conclusione.

Manifestum est autem. q̄ si aliquis sensus
defecerit. necesse est aliquam scientiam defi
cere.

Questio. xxxvii.

Veritur 37° Cstrū deficēte no
bis aliquo sensu neces
se sit scientiam aliquā deficere. Negatiue
arg. primo sic vbi for. acquisisset notitiam
scientificam coloris et postea cecaretur in eo
deficeret visus. nō tamē in eo deficeret sci
entia colorū: ergo et c. ma. de se p3. et mi.

pbatur. q̄nta adhuc in virtute memoratiua remanere p̄st
spēs colorum per longum tēps prius acquisite. CItem
et habitus intellectus aut sensus inferioris p̄ multos actus
acquisitus longo tpe remanere poterit. quare et c. CSecun

do q̄: I3 alicui immatūitate deficeret odoratus adhuc p̄ au
ditum de rebus odorabilibus notitiā scientificam acquirere
posset. ergo et c. assumptum probatur q̄: per auditum scie
tiam de materia prima acquirimus. CItē d̄ deo et intelli
gentijs que tamen sub sensu cadere non possunt: sed mul
to fm̄ naturam suam distātor: est auditus a p̄dictis q̄ ab
odorabilibus. igitur et c. CConfirmatur. q̄ te carente odo
ratu adhuc per visus comprehendere poteris animalia mul
ta ad alimētum moueri nō propter visum. aut q̄ carēt vi
su. aut ad tantam distantiā videre nō possunt. sicut de vul
turibus narratur. et per consequēs per visum comprehen
dere poteris aliquam eē qualitatem alimenti ab eis com
prehensam que appellatur odor. quare et c. C Tercio ex
notitia cansarum deuenimus in notitiam effectus. sed qua
litates prime tangibiles sunt cause colorum odorum et sa
porum. vt p3 in defensu. igitur q̄uis nobis a principio defi
ceret visus odoratus vel gustus: nobis tactu qualitates pri
mas comprehendētibz in scientiam tamē p̄dicto: ū de
uenire possemus. CConfirmatur. q̄: qualitates prime tā
gibiles magis naturaliter distant a substantijs abstractis q̄
a p̄dictis sensibilibz. sed p̄ sensibilia in notitiam deueni
substantiarum separatarum. ergo et c. CQuarto te simul
habēte visum et gustum visus est cā vt aliquando venias
in cognitionem gustabilium. sed nō minoris potentie ē vi
sus te carente gustu q̄ te habente illum. ergo te carente gu
stu poteris per visum multorum gustabilium notitiam ha
bere scientificam. minor est possibilis. maior vero apparet
experientia. comprehendēs. n. lac album statim dulcedinem
eius cōphendēs. et reubarbarum comprehendens talis
coloris et figure statim iudicās ipm̄ eē amarum. CQuin
to non repugnat a natura vel a deo sextam sensum produ
ci posse per quem multe qualitates comprehendēdi possent
quas occultas proprietates appellamus. aut multe qualita
tes que sunt in spē naturalis potētie vel impotentie: vel sal
tem tibi dubium est nūquid illas comprehendere posset. de
illis tamen qualitibus scētiāz habemus. ergo a simili de
ficiēte visu vel odoratu a natūitate poterit de visibilibz
et gustabilibus haberi scientia per discursum intellectus.
CSexto videtur q̄ ratio ari. ad partem negatiuā fundet
sup falso. assumit. n. q̄ omnis notitia vniuersaliū scientificā
proteniat ex inductione p̄ singularia discurrendo. qd̄ tamē
videtur falsam q̄ principiorum que omnino sunt p se no
ta notitiam habemus scientificā nō tamen per inductionem
vt p3 de hoc principio. quecumq̄ sunt eadem vni tertio sit
eadem inter se. et de similibz sunt. n. huiusmodi principia
tanq̄ locus iante in domo que nullus ignorat vt inquit cō
mentator. 2. meta. et cognoscuntur solo lumine intellectus
agentis vt inquit. 3. de anima. Item fundatur illa ratio su
per hoc q̄ omnis inductio est per sensum qd̄ tamen nō vi
detur verum. de rebus. n. separatis possum inductionem
formare arguendo sic. hec intelligentia est separata et hec.
et sic de singulis. ergo omnis intelligentia est separata. item
videtur falsum fundamentum q̄ inductio ad scientiam de
ferriat cum scientia sit de vniuersalibus tantū. et solum per
demonstrationem acquiratur vt patuit supra. vel si ipsa de
ferriat eadem ratione enthymema et exemplū. et sic funda
mentum illud fuit insufficiens.

Ad oppositum est aristo. primo huius.
circa finem tractatus de
ignorantia. in ista questione primo premitentur quedā.
secdo ponentur cōclusiones.

Quantum ad p̄mū sit hec distinctio p̄ia sensū
aliquē nob̄ deficere dupliciter p̄ti
gere pōt. CIno mō. a principio ḡnāris. vt si q̄s ḡnē cecus:
et talis aliq̄ n̄ restaurari p̄t. et aliq̄ sic. nō. n. repugnat pdu
ci fortem non potentem odorare a principio generationis.
in processu vero beneficio medici posse odorare. Alio mo
do dicitur sensus deficere in processu etatiuo. vt si quis in
vigesimo aōo etatis sue fiat cecus. CSecunda distinctio.
de rebus aliquibus sensibilibz per sensum exteriorēz ha
beri scientiam dupliciter contingere potest. per conceptus
s. cōmunes et speciales. exemplū primi vt si per conceptus

qualitatis scientiam habeam de colore. & hec dicitur scientia cōfusa. de qua loquitur Ari. in problemio. cum dicit: q̄ sciendo omnem dualitatem esse parē: scio hanc dualitatem esse parē. non quidem in actu & distincte sed in potētia & cōfufe. exemplū secundū. vt scientiam habeam de colore per eius cōceptam. propriam & per diffinitiones eius. **T**ertia distinctio. siue per conceptus proprios siue communes adhuc potest dupliciter de re haberi scientia: vt proposito spectat. **U**no modo per conceptus quiditativos: Alio modo per cōceptus connotativos & circumlocutorios. exemplū primum. vt si sciam hominem esse risibilem per conceptus proprios & substantiales hominis & risibilitatis. exemplum secundū. vt si notitiam habeam de homine: q̄ animal taliter figuratum & taliter complexionatum. **Q**uarta distinctio qualitercūq; predictis modis scientia generetur: adhuc dupliciter contingere potest. s. vel per inuentionem a seipso addiscēdo & discurrendo: vel ab alio addiscēdo. siue hoc p̄ueniat a vna voce doctorum siue per scripturam aliorum. **U**ltima distinctio quoddam sensibile per se est propriū & quoddam commune. de communi nō fit hic mentio s; solum de proprio. Item fit hic mentio de sensu exteriori tantum. **P**rima conclusio. possibile est deficiente nobis aliquo sensu post principium generationis acquiri scientiā sensibilem proprio illius sensus. patet per argumentum primum ante oppositum. **S**ecunda conclusio de deficiente nobis aliquo sensu particulari a principio generationis possibile est per cōceptus communes scientiam aliquā acquirere de sensibili proprio illius sensus. probatur. quia deficiente visu in sor. adhuc scientiam habere poterit p̄ hanc vniuersalem. omnis qualitas per se sensibilis est immutata sensus & per eandem sciet q̄ omnis color est immutatus sensus: sicut enā vult Aristot. in problemio q̄ scies omnem dualitatem esse parē: sciat hanc esse parē: sed hec erit cōfusa notitia & nō distincta vt patet. **S**ecundo conclusio probatur sic. ponatur q̄ sor. a principio generationis careat odoratu & videat plura animalia a lōgino valde moneri ad cibum sicut vultures & tigrides. tūc cōtingit vt sor. intra se discurrat. q̄ illa animalia percipiant illum cibum. & nō per intellectum. q̄ carent intellectu. ergo per aliquem sensum & nō per visum auditum gustum vel tactum. sicut ipse intra se probabit. & sic tandem cōcludet q̄ per quēdam alium sensum illum cibum percipiunt. cuius aliquod est obiectum proprium distinctum ab obiectis propriis aliorum sensus. & sic de odore scientiam acqueret in communi & cōfufe. hec conclusio veritatem habet tam de scientia que habetur per viam inuentionis q̄ de illa que habetur per viam acquisitionis a doctore. **T**ertia conclusio. possibile est deficiente nobis aliquo sensu a principio generationis scientiam acquiri de sensibili proprio illius sensus per cōceptus speciales & cōnotativos: posset probari sicut precedens. **Q**uarta cōclusio ponitur a quibusdam: impossibile est deficiente nobis a natiuitate aliquo sensu a nobis acquiri scientiam proprii sensibilis illius sensus per conceptus proprios & pure quiditativos. probatur. quia tali deficiente sensu impossibile est nos concernere conceptum proprium & mere quiditativum sui sensibilis proprii. ergo &c. assumptam dicit esse notum experientia. **P**reterea. sicuti nō habemus cōceptus específicos & pure quiditativos de intelligentiarum & materie prime. sic nec alicuius sensibilis proprii & pure quiditativum habere possumus cum a nobis sentiri non possit. nō. n. videtur causa aliqua diuersitatis volunt igitur isti q̄ intellectus de nulla re cōceptam specificum & pure quiditativum formare possit nisi illa res vel sibi similis percepta sit per sensum exteriorē. & p̄ cōsequēs de rebus que per sensum exteriorē percipi non possunt dicunt esse scientiam solum per conceptus quosdā cōnotativos & circumlocutorios. **H**anc cōclusionem dicunt esse ad mentem aristote. loco allegato. **Q**uinta cōclusio ponitur a quibusdam modernis q̄ precedens conclusio solum vera est de scientia acquirēda per inuentionem. & non de scientia a doctore extrinseco acquirēda. patet s̄m eos. quia licet cecus a natiuitate específicos & pure quiditativos cōce-

ptus colorum habere non possit a seipso inuentionē. poterit tamen ab alio acquirere. poterit. n. per auditum & doctrinam scire q̄ omnis albedo est color. & q̄ est disgregativa visus. hanc conclusionem dicunt esse ad mentem ari. **E**rgo vero puto nullum esse fundamentum propter quod illud sit possibile de scientia acquirēda per viam doctrinationis ab extrinseco. & non per viam inuentionis a seipso. & hoc patere potest consideranti. s; concedendum sit q̄ per viam inuentionis esset difficilius habere tales conceptus. tamen circa fundamentum quarte conclusionis est nō parua dubitatio. **N**am communiter cōcedimus de forma substantiali materiali intellectum posse habere conceptus proprium & pure quiditativum. **I**tem de habitibus anime & de speciebus sensibilibus siue intelligibilibus. **I**tem de quibusdam qualitatibus non sensibilibus sensu exteriori. sicut sunt naturalis potētia vel impotentia. **I**tem de relationibus quibusdam. sicut de amicitia inimicitia: paternitate & filiatione & similibus. que tamē sensu exteriori nō percipiuntur vt patet. quare videtur eorum fundamentum deficere vel si dicant q̄ de predictis intellectus nullum potest habere cōceptum specificum & pure quiditativum. vt quasi videtur dicere & sicut habet cōsequenter respondere restabit vt respondeat rationibus tenētium oppositum. **Q**uo vide in questionibus tertij de anima. **P**ossemus ergo aliter & probabiliter ad questionem respondere q̄ deficiente penitus nobis aliquo sensu a principio generationis nō possemus ita perfectam & completam habere notitiam scientificam de sensibili proprio illius sensus. sicut potest humanus intellectus habere. & hoc potest esse ad mentem aristot. **E**x cognitione. n. & iudicio sensus habilitatur cognitio & assensus intellectus. quare illa habilitate deficiente non ita perfectam cognitionem & assensum poterit habere intellectus dicitur aptus habere de sensibili proprio illius sensus. **E**t dicitur notatē penitus deficere quia nō videtur repugnare alicui deficere sensum a natiuitate. & tamen beneficio medici restaurari posse vt si propter excessum nimie humiditatis cerebri producatur sor. nihil potens odorare & in processu temporis remoueatur illa humiditas sic vt organum olfactus remaneat debite dispositum ad operationem olfactivam. **E**t hunc modum respondendi dicere possumus esse ad mentem ari. qui tū nō multū deuiat a modo respondendi quarte cōclusionis.

Ad rationes principales. **A**d primam p̄ ex prima conclusione. **A**d secundam dicerent tenētes conclusionem quartam. q̄ in illo casu non haberetur scientia de odore per conceptū propriū & pure quiditativum: sed per communem aut p̄ cōnotativum. & eodem modo dicerēt de scientia dei intelligentiarum & materie prime. **E**t idem dicerēt ad confirmationē. **S**ed penes vltimum modum diceretur scientiam illam acquisitionem de odorabilibus minus esse perfectam in ea quam intellectus acquirere potest sensibus exterioribus sibi debite ministrantibus. **A**d tertiam cōfirmationem eodē modo responderi potest s̄m vtriusq; modum respondendi. **Q**uidam tamen moderni respondēt aliter. dicētes q̄ quedam sunt cause nobis posterius note suis effectibus & iste p̄ suos effectus a nobis cognoscitur sicut deus & intelligentie. quedam sunt nobis & nature suis effectibus priores & tales effectus suos nobis declarant. sicut color spēs coloris & odor spēs odoris. quedam vero nec prius nec posterius note nobis sunt sicut qualitates prime se habēt ad colores & odores. & tales nec nobis suos effectus declarant. nec cōuerso. & per hoc videtur cessare argumentum. **H**anc tamen responsionem puto minus sufficientem. **N**am si quis perfectam et scientificam notitiam p̄ quid acquirere dicit de colore aut odoribus oportebit causas a quibus effectus dependent cognoscere quales sunt qualitates prime. quare dicendum est q̄ notitia propter quid cause predictis effectibus sunt nobis innotiores. **A**d quartam dicit q̄ te habente simul visum et gustum visus de per accidēs te ducere potest in cognitionem dulcedinis. non q̄ visus illam dulcedinem comprehendat: sed q̄ per ipsam albedinē cōprehēdit

rem cuius dulcedinem gustasti. & sic p̄r pp sp̄s dulcedi-
nis que s̄l cū sp̄bus albedinis lactis in memoratūa p̄ser-
uate fuerāt in moueris ad illā dulcedinē cōphendendā. Ex q̄
p̄s q̄ ad hāc cognitionē nō tē p̄duceret v̄sus nisi laz opatio
gustatia p̄cessisset. & p̄ hoc diceret ad formā argumenti q̄
h̄ v̄sus sine gustu. non fit minoris potentie p̄ se q̄ dū p̄m
gū gustui. tñ p̄ accēs est potētie maioris. CAd 5^{am} f̄z 4^{am}
p̄ne diceret sicut ad sc̄dam. Sed s̄m aliū modū diceret
q̄ impole ē per nām dari sextum sensum exteriorē. q̄re
de q̄tūtatibus occultis & s̄libus tā p̄fectam sc̄iaz. acgrerē p̄t
intellectus humanus sicut h̄e sibi sit pole. sic at non p̄tinge-
ret de v̄sibilibus & odorabilibus definite visu v̄l odoratu.
CAd sextā d̄ q̄ alicuius v̄lis notitia imediate ex inductōe
dependet c̄ singulares sunt ad sensum note. q̄lter oēs ignē
esse calidū v̄l cognoscimus inducendo ex singularibus ad
sensum notis. alicuius v̄o v̄lis notitia nō imediate sed re-
mote ex inductōe dependet. sicut contingit de p̄pōnib̄ p̄-
notatis in argumēto. Nullā enim notitiam acgreret intelle-
ctus nisi iā nō^o sensitina p̄cessisset q̄ nō cōprehēdit nisi singu-
laria. de quibus p̄r intellectus inductōez formare poterit
D̄f. n. libello de sensu. q̄ nihil est in intellectu q̄n p̄us fue-
rit in sensu. & p̄ hoc p̄s ad ar^m. CAd primā p̄firmatiōem
d̄ q̄ q̄dā inductio est directe & imediate ex simplicibus ad
sensū notis. vt si inferat q̄ oīs ignis ē calidus p̄ eius singu-
lares. Quedā v̄o est ex singularibus indirecte & remote d̄
p̄dētibus a notitia sensitina. q̄les sūt iste singulares h̄ intel-
ligētia est sepata. & bec. & sic de singularis. notitiā. n. istay acq-
rimus p̄ notitiā suoz effectū. v̄z. motū celestīū q̄ a nob̄
sūt sensati. vt p̄s. sufficit at ad mentē Ari. oēm inductōez eē
p̄ sensū imediate vel remote directe vel indirecte. & p̄ hoc
intēdebat remouere opinionē p̄lonis q̄ ponebat sc̄iaz in no-
bis insui ab ideis sepatis. & p̄r q̄ deficere sensu adhuc cā
sc̄ie de sensibilib̄ i nobis remaneret. & p̄seruaret p̄ ideas.
CAd p̄firmatiōē sc̄daz d̄ q̄ h̄ inductio nō imediate de-
seruiat ad sc̄iētiā. pp̄rie dictā sed sola dem̄fatio: mediate tñ
seruire p̄t p̄ q̄to p̄ ip̄az acquiritur cogn̄. v̄lis q̄d est p̄nci-
piū in dem̄fatione. & hoc est p̄lonū cōmē. in p̄hemio p̄ly.
vbi dicit q̄ h̄ singularia non intrēt dem̄fationē. sūt tamē p̄n-
cipiū cognitionis v̄lium q̄ p̄ se intrāt dem̄fationē. CAd cū
v̄lterius arguit p̄ eandē rōnē exēplum & enthymema ad
sc̄iaz deseruiēt. d̄ q̄ enthymema nullo mō d̄seruiet nisi
p̄ quāto v̄tualiter est syllus: & sic demōstratio v̄tualit̄ eēt.
Exēplū v̄o nō nisi p̄ accidēs ingredi p̄t p̄cessū sc̄iētificūz
p̄p̄e. h̄ inductio p̄ se ad illū deseruiet p̄t vt dictū ē p̄r. q̄
nō fuit ari. iustificāciō si de his duobus mētionē nō fecit.

**Est autem omnis syllogismus per tres ter-
minos &c.**

Questio. xxxviii.

Veritur 38. Utz in predicatis p̄ se vel p̄ accidens possit esse p̄cessus in infinitū p̄ se. Arguit primo sic. pla. fuit p̄ se cā gnātionis sor. & cicero p̄ se cā gnātionis platonis. et sic ē in infinitū. ergo &c. t̄z p̄sequētia. āns notū ē supposita eternitate mūdī & p̄r eternitate humane sp̄i.

sp̄i. CSecō sub aiali infinita gnā p̄tinent vel saltē sub nu-
mero nobis ignoto. igr̄ &c. assumptum p̄bat. q̄ eq̄ & hōi
vnum genus corrdet q̄d nullis alijs corrdet sp̄bus. cō-
ueniūt. n. ambo in aliq̄ in quo nulle alie cōueniūt sp̄s. s̄l-
equo & asino aliud corrdet genus. hōi ēt & asino aliud ge-
nus attribuitur. & sic de oibus speciebus animalium eas i-
vicē combinando sed bec oīa sunt infinita vel saltem sub nu-
mero nobis ignoto. vt p̄s. ergo &c. Ex quo p̄r h̄ q̄ sub
animali pla genera subalterna continent q̄ species spe-
cialissime: s̄m q̄ p̄les specierum combinationes sub eo con-
tinent. C Tercio infinita id individua sub eadē sp̄e p̄tinent. q̄
infinita esse possunt subta dem̄fationis. & p̄ idē infinita p̄-
dicata. āns p̄s de infinitis p̄tibus continui. aut infinitis pun-
ctis in linea. C Tetz de infinitis hōibus successiue p̄ductis
& p̄ducendis. p̄ntia v̄o p̄ma tenet. q̄ individua possunt eē
subta dem̄fationis saltem particularis. C Quarto i nume-
ris est p̄cessus in infinitū quoz vnus est per se cā alterius.

ergo &c. assumptum p̄s. est enim binarius cā trinarij. et tri-
narius cā q̄ternarij. et sic in infinitum fiet p̄cessus in ascen-
dendo. C Tetz argumētū fieri potest de figuris. vt p̄ triā
gulū sequit̄ q̄drangulū. c̄ triangulū est p̄ se cā. et post q̄
drangulū pentagonus. et sic in infinitū. Ex q̄bus inferē cūz
numerus qui est alterius cā in eius diffōne ponat q̄ in p̄-
dicatis p̄ se p̄mi modi est in infinitū p̄cessus. Inferē. 2° cum
cullibet numero pp̄ria insit passio sine insint passiones q̄ i p̄-
fektate sc̄dōi modi abitur in infinitū. C 5° in p̄ceptibus aīe ē
p̄cessus infinitus. ergo &c. assūptū p̄bat. vbi. n. i intellectu
sor. et pla. s̄nt duo p̄ceptus singulares & synonymi p̄tigit i
mēte v̄trinsq̄z abstrahi p̄ceptū cōem. cū ergo p̄ceptus qui
abstrahēt erūt q̄tates q̄dā singulares: p̄tigit ēt ab illis ali-
os abstrahi p̄ceptus cōes. & t̄ sic in infinitū. C 2° in intelle-
ctōibus est in infinitū p̄cessus. ergo &c. assūptū p̄s. h̄az p̄
a. intellectionem intelligo lapidem. & q̄z contingit in e intel-
ligere. a. intellectionem. sit ergo q̄ intelligatur mediate. b.
& b. intelligatur mediate. c. & sic in infinitum. quare et c̄.
C Septio si ps affirmatiua nō sit v̄a hoc maxime p̄tigit p̄
rōnē Ari. q̄ infinita non p̄tingit p̄transire. h̄ hoc v̄ falluz.
q̄ p̄transiens aliq̄ lineā p̄transit p̄cta infinita q̄ sunt in ea-
dem linea. igr̄ &c. C Item p̄transit infinitas p̄tes eiusdē li-
nee. q̄re &c. C 8° si non. hoc v̄f pp̄ illud fundamentū ari.
q̄ infinitū s̄m q̄ infinitū est ignotū. C S̄ hoc non v̄f vez
q̄z. p̄h̄coz. & in primo de celo determinat ab Ari. de s̄i-
nito s̄m pp̄ria rōnē & diffinitionē infiniti. q̄d non p̄tingeret
nisi infinitū s̄m q̄ infinitū eēt notū. ergo &c. C 9°. iter duo
extrea p̄tingit infinita eē media. ergo rō p̄bi in textu nō cō-
cludit ad p̄bandum p̄tē negatiua. ar^m p̄s duob̄ p̄ctis ex
tr̄is vnus linee recte inter q̄ sūt infinita p̄cta & inf̄ p̄tes.
C Decimo si non sit p̄cessus in infinitū in predicationibus p̄
se a part nō erit p̄cessus in infinitū in p̄dicationibus p̄ accēs
q̄d tñ est h̄ intentionē Ari. in textu. q̄ in predicationibus p̄
accēs nō erit p̄cessus in infinitū in surū nec in deorsum. cū
enim predicaenta sunt finita & gnā & sp̄s in eis p̄tenta sunt
finita: oīa denomiatiua in eis sunt finita s̄m genus vel sp̄z
& p̄ p̄ns oēs predicationes p̄ accēs simplices sūt finite. & p̄
idē cōposite sunt finite. q̄ ex finitis non p̄t fieri nisi combi-
nationes finite. & eodem mō si accēs subijciat accētū v̄l s̄be
oēs iste p̄dicationes erunt s̄m sp̄z vel genus finite. C For-
te d̄ q̄ argumētū p̄bat v̄itates. sed Ari. intellexit. q̄ in p̄e-
dicationibus p̄ accēs s̄m indiuiduū acceptis ē p̄cessus in i-
finitū. C Sed h̄. q̄ t̄c a s̄li ex predicationis subalib̄ eēt p̄ces-
sus in infinitū. sub eadē. n. sp̄e infinita indiuidua p̄tinent. v̄l
simul. vel successiue vt prius arguebat. C S̄. h̄ ita eēt tal-
tū p̄cessus nō esset in surūz nec in deorsum de q̄ loqr̄ Ari.
eo q̄ indiuidua sub eadem sp̄e non ordinant s̄m sub 2. s̄:
C Ultimo demonstratio solū ex p̄uertibilibus p̄cedit. q̄
frustra ab ari. p̄bat q̄ insurūz & in deorsum non sit p̄ces-
sus in infinitū. t̄z p̄na. q̄ p̄uertibilia non se h̄e p̄t s̄m sub
& supra. & assumptum patuit supra ex diffinitōibus d̄mō-
strationis & sc̄ie.

Ad oppositum est Aristo. & eius exposi-
tores. p̄mo poste. p̄ totū
illud ca^m. Est at oīs syll̄s per tres terminos. C Alias duz
mouisse argumēta h̄ q̄dōnis occurrebāt muli phantasia cō-
plete ipsam determinandi. vez pp̄ multiplices cās destitū
a scribendo p̄ annos tres. Deus itaq̄ dignet̄ milbi ipartiri
ḡram actumen elargiri quo ad h̄ q̄dōnis determinationez
& aliaz de quibus intēdo possim cum dilucidatione v̄tatis
feliciter accedere. p̄do nunc itaq̄ leniter p̄transiens milbi
t̄ps reseruo alias si p̄tigit̄ melius determinādi. Et primo
q̄dā p̄mittēt̄. Secō ponentur p̄clusiones.

Quantum duplex est cā. s̄. p̄ se & p̄ accēs. ita
duplex est predicatū. s̄. p̄ se & p̄ accēs. Cā per accēs sicut al-
bum ē cā domus. Cā vero per se est sicut dominicator. D̄f
v̄o per se cā. q̄ per nām suam. vt sic est illius effectus cā.
Quid aut sit predicatū per se: & per accēs patuit supra. vbi
denū fuit de modis. s̄. p̄seitatis. C 2° distinctio sicut duplex
est cā p̄ se. v̄z. essentialiter ordinata & nō essentialiter ordina-
ta. sicut p̄p̄oūātr duplex ē predicatū per se. Exēpli ḡra.

ille dominator: lz sit p se cā h^o domus tñ fm q iste singula
 ris non dicetur eēntialr ordinata. Ordo. n. eēntialr solū iter
 eēntias rez in spē vel gñe regitur. nō aut inter idividua vt
 testant cōiter phantes. 7 ideo lz dominator. vt sic dicatur
 cā eēntialr ordinata in factōez dom^o: nō tñ fz q iste vl ille
 dominator. filr lz aial rōnale siue risibile dicat p dicitur p
 se r eēntialr ordinatū respectu hoīs istis in spē cōsideratis
 respectu tñ h^o hoīs nō dī eēntialr ordiatū. Silr nec hō rō
 nale nec hō risibile diceret p dicitur eēntialr ordinatū. C³
 distinctio p dicitur p se r eēntialr ordinatū quoddā ē pure q
 ditatū. v^o. essentia rei ingrediens vt aial rōnale respectu
 hoīs. quoddā nō pure qditatū sic p dicitur emanans siue
 egrēdiens ab essentia rei vt risibile. C⁴ distinctio q i aliq
 multitudine sit pcessus in infinitū multiplicr imaginari possu
 mus. p^omo in his q sūt p accūs. Scōdo in his q sūt p se.
 C³ tē in his q sūt p se siue sint p se cāe siue p se p dicitur du
 pliciter imaginari possunt. C^omo in his q sūt p se.
 Alio^o ipīs fz genus r spēs cōsideratis. Et hoc itez ē duplr
 vel quo ad reales cās effectus. vt q infinite sūt cāe effectū
 aut finales ignis: aut q in materijs r formis nālis effectus
 sit in infinitū pcessus. aut quo ad p dicitur p se vel eoz subta
 r hoc erit vel quo ad modum r^o p se tatis. vt si infinite sint
 eiusdē subī passiones. aut infinita eiusdē passōis subta. aut q
 ad modū p^omo p se tatis r hoc multipliciter ptingit imagina
 ri. aut q infinite sint gñalissima. aut infinita spāliss^o eiusdē
 predicamenti vel gñe equalis cōitatis. aut q ascēdēdo a mi
 nus cōi ad cōius pcedatur in infinitū. aut e^o descēdēdo
 C^omo suppo qūbet diffō est apta de se notificare suū
 diffinitū. p^o de mēte Ari. p^omo topicōz. r alibi in plib^o lo
 cis. vbi vult q qūbz diffō def cā inotescendi. hoc ē vt p
 se notū. C^omo p^omo scōdo q cū alicuius diffōnis aliq ps
 sit diffinibilis r eius diffinitū sit ignota p^omo diffō nō pote
 rit cōplete notificare diffi^o. p^o de se. cū. n. hō p al^o diffiniat
 r aial sit diffinibile si diffō aial sit ignota nō poterit hoīs dif
 finitū cōplete suū diffinitū notificare. C³ suppo. intellect^o
 humanus nō pōt in^o distincte intelligere. p^o. q: ē v^ous sint
 te potentie. r p^onis nō ptingit ipm infinita distincte p^otrāhē
 p^o ē suppo d mēte ari. tractatū illo. Et at r^ois oīo. r. 3.
 phycōz tractatū de in^o. r p^omo de celo. C^omo notāter dī
 distincte intelligere. nō. n. repugnat intellectū humanū intel
 ligere infinitas ptes p^otinū aut infinita puncta linee sub rōne
 quadā cōi r p^ofula. lz nō oīa p dicitur intelligere possit vnūq^oq^o
 ab alio distinguendo. C⁴ suppo. p^ones dem^orabiles nī
 pfecte sciri pnt nisi dem^orent. p^o de se. C⁵ suppo. si aliq
 sit ppositio hīs aliq pōre p quā dem^ofari possit nō pfecte
 sciet nisi p^o pōr ipsa sit nota. vel hūm q scia dī vel bitu q
 dī intellectus. r hoc dico pp p^o de qbus nō pprie hī scia:
 sed intellectus. C⁶ suppo ptingit aliqd simplr sciri. p^o ex
 determinatis supius. r sicut ptingit scire p dem^oratōne. sic
 ē p diffinitōne. lz minus pprie. Ultimo pmitit q dem^o
 stratio est ex his q sūt p se. modū ar^o p se tatis. pncipalr def
 uentes dem^ofati sūt p^omo r scōs. vt p^onis v^oisū fuit. C¹
 p^o. r si infinita sint idividua sub eadē spē. nō tñ ex hoc seq^o
 in cāis p se eē pcessū in infinitū. p^omo ps p^o de infinitis pū
 ctis. r de p^onis infinitis aliq^o p^otinū. q actu p^osentie sūt infi
 nita. lz nō actu sepationis. lz dō. n. pnt sil eē infinite ptes actū
 aliter abinnicē sepate. Scōdo ps p^o. qz vnus punctus non
 dī cā alterius. nec vna ps integral p^otinū dī cā alteri^o p^otis.
 C² p^omo. supposita eternitate mūdi lz in cāis per se sit p
 cessus in infinitū. ex hoc tamē nō euidenter pcludit in cāis
 essentialr ordinatis eē pcessum in infinitū neq i p dicitur p
 se eē pcessum in infinitū. p^omo pars p^o per arg^o p^o. 2^a
 v^o p^o ex 2^a distinctōe. q^ouis. n. gnātōz sōt. infinite pcesse
 rint cāe per se vt infinite hoīes. nō tamē ille sunt eēntialiter
 ordinate cū oīs sint idividua sub vna spē p^ota. 3^a v^o p^o
 cū p dicitur cāe nō de se inuicē p dicitur. C³ tē p^omo. r spēs
 spālissimas alicuius p dicitur eē actu in infinitas nō sic repu
 gnat nāe dem^ofatiōis qn de aliq vel multis illaz ptingeret
 hīe sciam per dem^oratōne. r per diffōne. p^o. qz lz sub aial
 imaginemur. spēs aialū infinitas: possemus tamē de e^o no
 titiam hīe diffinitū vbi superiora ad ipsū sint finita vsqz
 ad gnālissimū. q habita p^o eius diffōne poterit notitia hīi

dem^oratina per illam tanqz def medim dem^oratōnis. Ex
 quo infer^o q q^ouis infinite spēs numeroz eēnt actu adhuc
 de qūbz istaz notitiam possemus hīe tam diffinitūam qz
 dem^ostratiū. p^o. qz ille eēnt spēs spālissimē. Silis p^omo
 poni posset de generibus equalis cōitatis sub aliquo gene^o
 p^ontis. vi si imaginemur sub co: pōre aiato infinita gñe cō
 tineri. C^omo p^omo. ipole est in p dicitur p se r essentia
 liter ordinatis in p^omo mō p se tatis esse pcessum in infini
 tum fz affum ab inferiori ad sua superiora. pbat sic. qz da
 to opposito pclusionis seqret q de nulla spē illius coordina
 tionis posset hīi notitia diffinitūa. qd est manifeste falsū. r
 p penultimā suppositionē. p^ona pbat sic. Quelibet diffō sal
 tem pure qditatū dat p genus imediatū. fz p nullū gen^o
 illius ordinis. p^oseius spēs notificari. ergo. r. c. ma. est p se
 no. r m. pbat. qz qd lz illorū genēz est diffinibile. r p ei^o
 diffinitōne cognosci nō pōt. igr r. c. lz p^ona p scōdaz supponē
 r ma. p^o cū qd lz illoz beat supra se gen^o. mīno: v^o p^o. ad
 pfectā. n. notitiā illius gñis oporteret ipm in oīa p se supio
 ra resolui p intellectū quodlibet ipsoz distincte cognoscēdo.
 sed hoc nō ē pole vt p^o p^o terna supponē. ergo r. c. C^omo
 ta p^o. vbi in p dicitur p dicitur eēnt in infinitū pcessus in de
 scēdēdo tñ lz nō repugnet d aliquo gñe notitiā hīe dif
 finitūa fm qz ē genus. de nulla tñ re illius ordinis notitia d
 stincta r spālissima hīi posset. p^omo ps pclusionis p^o. vbi
 enī qz imagine^o subam eē gnālissimū supra qd nō sit gen^o
 r qz a suba descēdēdo ad idividua sit in infinitū pcessus ge
 nus imediatū sube poterit p illā p^oenictē diffiniri. scōdo ps
 pbat. qz iūc nō eēnt pole ad spālissimū deuenire aliqz se
 queret q alicui^o infini daret vltimū r finis qd repugnat.
 C^omo p^o. vbi in aliq coordinatione p^ontali sit ad gnālissi
 mū ascēdēdo deuenire r ad spālissimū descēdēdo necio in
 termedia gñe fz ascensū r descēdēdū erūt finita. p^omo pbat
 tūc ambitus cōitatis illius gnālissimū erit finitus. silr ambi
 tus cōitatis spālissimū erit finitus: r p^onis excessus cōitatis
 gnālissimū supra spālissimū erit finitus. finiti. n. ad finitū so
 lum est excessus finitus seu p^oportio finita. Cum igr ille ex
 cessus sufficienter euacuet per genera intermedia sequitur
 gnā intermedia fm ascensum r descensum eē finita. C^omo
 tra pclusionem posset sophistice instari. qz toto excessus i
 ter generalissimū r spālissimū ad imaginationem diuiso
 in ptes p^oportionales r p^ome pti p^omo genus corespōdeat.
 r scōdo 2^m. r sic deinceps: infinita erūt intermedia gñe fz
 q illius excessus infinite sunt ptes. qre r. c. C^omo hoc r^o de
 tur q lz sic imaginari ptingat nō tamen est rōnale. nam eoz
 euacuatio illius excessus fiat fm ordinem naturarum vliuz
 r non fm ablationem multitudinis idividualis erit dene
 nire ad minimum excessum ambitus cōitatis quo ad gen^o
 aliqz supius pōt inferius excedere. cuius oppositū seqret
 ex casu p dicitur. C^omo p^omo conclusio. q^ouis impole sit in
 finita eē subta spē r genere distincta quibus equalr aliqua
 passio competat. si tamē ita eēnt non repugnet nāe dem^o
 strationis de aliquo vel p^onis illorū passionem illaz dem^o
 strari posse. p^omo pars h^o conclusionis probatur. qz da
 to opposito sequeretur dari numerum actu infinitum. qd
 est contra finiam Aristo. 3. phycōrum. p^omo etiam ratio
 ne metaphysica probari sed pro nunc transeo. scōdo vero p
 batur. supposito. n. q sub animali eēnt species infinite pos
 set aliqua passio animalis de multis eius speciebus per me
 dium propriū dem^ofari vt patet. Et si queratur nunquid
 repugnet nature demonstrationis q omnibus illis subis
 competet illa passio eque p^omo. Dicitur q non solum
 hoc repugnet nature demonstrationis imo etiam imagi
 nationi. p^omo declaratur. qz ad perfectam notitiāz scien
 tificam per dem^ostrationem acquirendam de illa passioe
 oportet ipsam diffinitūe cognosci per subm suoz p^omo
 nam in diffinitione passionis cadit eius subm p^omo vt vl
 fatis fuit supra in capitulo de per se: cum igitur infinita sint
 huiusmodi subta prima oportet et ipsam per omnia illa co
 gnosci. r sic intellectus posset infinita actu distincte cogno
 scere. qd est contra tertiam suppositionem. 2^m p^omo probatur. qz
 illi subiecto dicitur aliqua passio competere p^omo cui com
 petit non ratione alterius. sed alijs ratione sui. modo impli

cat additionem q. a. passio competat. b. non ratione alteri^o sed alia rōne sui. sicut competat. c. non rōne alterius. s. alijs rōne ipsi^o. q. r. c. 8^a p^o. ipse est r. nāe demonstratiōis repugnat subta alicuius passionis ordine essentiali in infinitum ascendendo procedere. prima pars p. sicut prima p. precedentis r. clausis. Scda vō p. sicut q. r. clausio. C. 9^a p^o. Non ptingit passiones de subto per se demfables in infinitū in sursum abire. pbat q. si oppositum r. clausis sit vey hoc poterit altero duoz modoz imaginari. vel qa passio vnus subiecti sit subm alterius passionis. r. sic in infinitum. vel q. ab eod subto fluant infinite passiones vna mediante altera. sed p. nūū dici nō pōt. nam si. a. sit passio. b. sub. r. b. sit passio. c. sub. r. sic in infinitum. tunc ad p. letaz hōdā diffōnē. a. oporteret cognoscere. b. r. cū. b. sit passio. c. non poterit. b. diffinitive cognosci sine cognitione. c. vt p. loco allegato. r. sic in infinitū. q. ad p. fctam notitiam diffinitiuā a. oportebit infinita disticte cognoscere per scdam suppo. nem. Sed hoc est ipole. vt p. per tertiā. igit de. a. passioe non poterit perfecta hōi notitia diffinitiuā. r. p. nec notitia demonstratiua. cum illa diffinitiuā presupponat. vt p. let 2° b^o. C. Confirmatur. q. non poterit. a. de. b. demon. strari r. per illaz demfationem perfecte sciri nisi. b. de. c. d. mōstretur vt p. ex suppo. quinta r. sic erit de. b. resp. cū. c. r. d. r. sic in infinitū quare si d. a. demonstratiue sciri de b. oportebit intellectū infinita disticte p. ransire. qd ē tra determinata. C. Confirmatur rōne p. h. in textu. q. si. a. ē p. ria passio. b. in c^o diffinitione ponitur. b. tunc. a. r. b. sunt conuertibilia. r. per idem. b. erit conuertibile cū. c. r. sic in infinitum. q. oīs ille passiones r. sua subta adinice conuertuntur. r. sic non erit p. cessus in infinitum in ascenden. do. qd fuit probandum. hōec tamen ratio restringitur ad passiones proprias r. adequatas. Nec potest dici scdm qa si sic cū passio posterior fluat a subto. mediāte hōi tanq. me. diante causa non poterit vna passio de subto demonstratiue sciri nisi prior passio prius demonstratiue sciatur. r. sic in infi. nitū. sed hoc est ipole vt ex predictis p. igit r. c. Pōt etiam confirmari per alias duas rōnes p. cedentes. C. Et si q. ratur nūquid contingit in infinitum abire in passionibus i. deorsū descendendō. C. R. videtur q. h. illud nō sit de facto pole. vt ex p. p. si tū illd. p. rigeret n. repugnaret. aliq. v. l. multas illarū de subto proprio demonstrari. r. p. r. sciri. C. Si si a numero fluant infinite passiones altera mediante altera. poterit quelibet illarum sufficienter de numero demōstra. ri aut immediate aut mediate passione precedente. C. Sicut idem etiam continget si impar sit passio nūeri r. sit subm alte. rius passionis. r. sic in infinitū. q. n. Arist. in textu videat. dicere oppositum. sed eius verba intelligēda erunt de pro. cessu in infinitum ascendendo. C. Ex istis p. qualiter in se. cundo modo perfectatis contingit vel non contingit eē pro. cessum in infinitū. C. Ad probandum aliq. ex istis conclusi. onibus quibus negatur processus in infinitum adduci p. n. plurime rōnes tā metaphy. ce q. naturales. sed quia mām posteriori. aliquid egredierentur. r. q. Ari. rōnibus posteriori. fuit cōtensus iō. p. r. m. C. Ultima cō. clusio. r. si in p. dicationibus p. accis in spē vel g. nē. acceptis non sit processus in infinitum in sursum vel deorsum. ipas. tū in infinitū abire est oīo ipertuens demonstrationi. P. r. ma pars p. ex penultimo argumento an opp^m. cū. n. g. n. a. lissima sint finita. r. oīa genera r. spēs p. dicationozum tā ac. cidentium q. substantie sint finita. op. p. dicationes omnes accidentales sine accidens de substantia sine de accidente p. dicetur. vel econtra eē finitas. hōec idem patuit in expōne. textus. Scda p. p. q. demonstratio solum accipit p. d. cationes per se r. dimittit p. dicationes p. accidens. vt diceba. tur in vltima suppositione.

Ad rationes principales. C. Ad primaz p. ex scda conclusione. C. Ad tiam vero p. ex prima. non enim se habent ista idinidua sic predicata inuicem essentialiter ordinata. aut cāe inuicē cō. tialiter ordinate. r. cū d. q. infinita p. n. eē subta demonstra. tionis saltem p. clari. cedet tenēdo ly infinita syncathego. rematice. sed hoc non obstat p. r. p. o. q. nec iste demon.

strationes nec media ipfarū nec subta vel passiones inuicēz habebunt ordinem cōntalem. imo idē mediū r. passio ea. dem in oib^o illis adducet. C. Ad scdam q. qd sit de p. n. a. ne. gatur assumptum. concedit tū nūēz spēs q. sub aiali p. n. nentur non eē nobis notū. Ad probationem negat assūptū. h. enim plus adinice p. n. ueniant homo et equ^o q. hō r. asi. nus saltem p. fctionaliter non sequitur hōi r. equo vñū ge. nus corrūdere qd aino non corrūdeat. sed sufficit gradum p. fctionis spē equine p. p. n. quozem eē gradū p. fctionis spē humane. q. gradū p. fctionis spē asinine. h. a. s. illud fundamentum eēt vey sic qdam crediderunt sequeret q. sub animali plura cōtinerentur g. n. a. q. spēs spālissime. h. n. q. tuoz existentibus speciebus sub animali sex cōbinationes disticte ex eis fieri possunt r. p. aduersarium cūfultibz cōbi. nationi p. se vñū gen^o corrūdet q. r. sex erūt genera q. tuoz: ex i. stentibus spēsbus spālissimis sub aiali. quod est absurdū. C. Idem a fortiori sequit si spēs sit supra q. tuoz. C. Itē se. q. r. q. homo diffiniri non posset p. genus immediatū qd ē irratiōabile. nō. n. est rō q. magis diffiniri d. p. gen^o i. quo p. nent cū equo q. p. genus in quo p. nent cū aino. nec per aial cū sit genus immediatū ipsius vt dicit. q. r. c. C. Ad q. r. tā d. p. p. n. q. accipiēdo numez p. r. o. p. r. n. non sunt actu spēs numerozum infinite. non enim est dabilis numerus actu i. n. titas vt sentit. Ari. 3. p. h. ycoz tractatu de infinito. q. n. is etiā infinite eēt spēs numerozum in actu. nō tū de se inuicē p. d. ca. rentur cum sint specialissime. r. ideo nō repugnaret de ipis sciaz tam diffinitiuā q. demonstratiua posse hōi vt dictū fuit in 3^a clausione. Et consequenter negat q. in diffinitioe numeri sequentis ponatur p. cedens. r. sic in infinitū. Com. parantur. n. adinice sicut pars integralis r. totū integra. le. ps. āt integralis n. ponit in diffinitione totus vt p. 3. r. quā. nis ita eēt nō tamen poneret in diffinitione ipsius nisi in ob. liquo. r. sic nō eēt tanquam predicata inuicē in aliquo p. r. dicamento cōntialr ordinata. cū aut dicit q. i. p. r. fctate scdi. modi abitur in infinitū. dicit q. passiones numerozum eē i. n. titas sicut eē iam numeri sunt infiniti nō repugnat dicitis. n. s. ex hoc p. r. o. p. r. e. sequitur in p. r. fctate scdi modi eē pro. cessum in infinitum. sed hoc sequeret si vnus sub. i. n. fctate eēt passiones successiue vel si passio vnus sub. i. eēt subm alte. rius passionis r. sic in infinitum. vt inuit Ari. in textu. C. Ad quintam dicit q. a conceptibus synonymis for. p. platonis abstrahi continue conceptū eōdem dupl. r. intelligi pōt. C. Ino. modo illis conceptibus consideratis f. m. q. signa sunt. Alio. modo f. m. q. sunt res quedam siue qualitates quedam sin. gulares. p. r. mo modo proceditur in infinitū. sed sic pro. cendo ad generalissimū deuenitur r. ad transcēdētes vltra quod procedere non contingit. verbi gratia. si in mēte for. r. platonis sit talis conceptus homo. r. ab vtroq. conside. rato f. m. q. est hominis significatū abstrahatur conceptus cōis abstrahetur ille conceptus animal. r. sic vlti^o donec deuenietur ad subam r. ad ens vltra qd f. m. q. est significa. tiuū abstrahere non contingit. Scdo. modo non inconuen. nit in infinitum procedere posse q. n. is de facto non contin. gat. verbi gratia exite in mēte. for. r. platonis tali conceptu substantia. cū vtraq. sit qualitas quedaz singularis ab ea tā. q. a. re singulari abstrahi pōt p. r. e. p. cōis significans illā q. n. tatem. r. iterū ab vtroq. illoz aliis abstrahi pōt conceptus ipis consideratis vt res vel qualitates quedam r. sic infini. tum. r. sic procedendo non sit processus in predicatis quidi. tatis que de se inuicem p. d. icatur q. d. itatine. vt p. 3. C. Ad sextam dupliciter respōderi potest vt dixi i. 3. de anima. C. Ino. modo q. licet mediante. a. intelligence intelligam lapī dem. non tamen oportet vt. a. intelligam per aliam intelle. ctionem ab ea distictam. sed ipsam per se ipsam intelligo. r. sic tolletur processum in infinitum. Alio modo concedit q. a. intelligo mediante. b. intelligence reali disticta ab. a. r. sic in infinitum procedere non inconuenit. nec est cō. r. a. de. r. terminata: licet non sit pole intellectum humanum actu ha. bere infinitas huiusmodi intelligenceones. hōec responsio cō. ionat dicitis Auic. r. probabilio: apparet. C. Ad septimam dicit Arist. intentionem eē q. intellectus humanus non po. test disticte infinita p. r. ransire in actu. n. esset vigoris in

finita. Conceditur ergo qd pertransiens lineam pertransit infinitas eius partes et infinita eius puncta. que tñ nō in actu sūt separationis sed in potentia. Sed ex hoc non o3 q intellectus possit infinita actu pertransire. idest distincte cognoscere. est. n. hic equinocatio de ptransitōe vt p3. Ad octauā dicit qd ari. voluit nullum infinitum fm q infinitū distictē et sufficienter ab intellectu humano posse comprehendē. q3 vnus confuse et conceptū vniuersali comprehendē possit. Et propter hoc Aristo. posuit definitionem infiniti vniuersalē et que cōfuse qdlibet infinitum comprehendit. Ad nonā dupliciter responderi potest fm q patuit in expōne text. Ad decimā conceditur illud qd argumentum probat vt dictū est in p̄sentis vltima. Nec p̄s oppositum dicit vt patet in textu. sed solū separat predicationes per accēs ab intento suo tanq̄ eas que non pertinent cōsiderationi dīmōstrationis. Ad vltimā dicitur qd licet totale mediū de mōstratiōis propter quid conuertatur cū subō et passione. stat tamē vt aliqua pars eius nō sit conuertibilis cum eis. vt si medium sit dīfō cuius genus est superius ad passionem et subm. et propter hoc probatur ab Aristo. q in talibus nō est in infinitum processus. quare et. Et sic est finis huius p̄sentis questionis.

Vniuersale est utiqz nihil minus quibusdam secundum partē. Sed magis est quanto icorruptibilia sunt illis. que vero secūdu p̄tem corruptibilia sunt magis et. Qd. xxxix.

Veritur 39. Utrum vniuersalia sint magis entia q̄ particularia. q non arg. p̄mo sic. particularē ē magis vnum q̄ vniuersale. ergo est magis ens: tenet p̄na. qz ens et vnum cōuertuntur. vt p3. 5. meta. et assumptum probatur. qz vnum dicit idēssionem a se et di-

uisiōnem a quolibet alio per cōmē. 9. meta. sed particularē est magis a se indiuisum et a quolibet alio diuisum cūz v̄le sit pluribus cōicabile. particularē vero non igit̄ et. 2. p̄ticularē est suo v̄le perfectius. ergo est magis ens t3 p̄na. qz ens et perfectum cōuertuntur vt habetur loco allegato. et assumptum p3. qz v̄le est in particulari sicut pars in toto. totum autē q̄libet sua parte perfectius est. ergo et. Cōfirmatur. qz particularē perfectiōem sui v̄lis icludit. et prop̄iam superaddit perfectiōem idiuidualē. ergo est maioris p̄fectionis. assumptū colligat p̄mo de celo cū d̄ q dicit celus dicit formā. q dicit hoc celū dicit formā materie mixtā.

Ad oppositum est Ari. p̄mo posterior in p̄mo illius tractatus. Cū autē demōstratio alia sit v̄lis alia p̄ticularis. C In ista qōne p̄mo p̄mittent distictiōes. Secūdo p̄sentis.

Quantum Ad p̄mū. Sit p̄ distictio. p̄ticularē est duplex. v3 simplr et in respectu. Et p̄mū. vt soz. Et p̄lū sc̄dū. vt isochales cū sit sp̄s trianguli est p̄ticularē respectu trianguli q est genus ipsius. Et h3 aristo. videat solū log de p̄ticulari simplr: p̄t tñ hec qō ad vtrūq̄ applicari. C Sc̄da distictio aliqd magis esse ens alio potest multiplici intelligi. Vno mō q̄tū ad rei eētiam. qz. s. magis h̄is vel p̄cipās de essentia rei. Secūdo modo q̄tū ad eē qz magis h̄is eē et per se existere. Tertio modo magis ēs. qz p̄fectius. Quarto. qz magis vnum. et hoc ad d̄iam eius qd nō est vñū sic populus. Quinto qz ens durabilis. q̄l icorruptibilia magis etiā corruptibilib3 d̄nt. C Tertia distictio ponit a q̄busdā qz ens p̄t p̄siderari duplr. Vno in rōne subī alieius p̄sentis. Alio mō in rōne obi sc̄ie aut intellectus. Et quo infert qd aliqd ē magis ēs alio adhuc his duob3 modis dici p̄t. vel qz magis ob3 sc̄ie aut intellectus. aut qz magis sub3 p̄sentis dem̄stabilis. C Isti tñ modi loq̄ndi sūt valde ip̄op: ij q̄uis ipsi dicant eos esse ad itentōes ari. qd nō ē v̄z vt p3 p̄sideranti textū.

Quantus ad 2m. Sit hec 2o. v̄le est magis ens p̄mo mō q̄ p̄ticularē siue simplr siue in respectu. H3 p̄mo d̄ p̄ticulari simplr. illd enī nullū dicit essentiam rei v̄le v̄o sic. ergo et. De particulari vero in re-

spectu arg. nā hō qd p̄ticularē respectu aīal q̄tū ad eētiam est minus ens q̄ animal eo qz eius essentia ab essentia animalis dependet. licet perfectior sit essentia hominis vt sic q̄ eētiam aīalis v̄sic. C Sc̄da p̄elo. p̄ticularē simplr ē magis ens 2o mō q̄ v̄le. p3. qz p̄ticularē simplr dicit eē rei. v̄le aut vt sic nō dicit eē. sed penitus ab eo p̄ intellectu sepat. et nō h3 eē nisi p̄ sua singularia. d̄structis. n. subijs p̄mis ip̄ofibilibus est aliqd alioz remanere vt p3 in p̄dicamentis. q̄ et. C Quidā tñ dixerunt qd oppositū dici posset. asserentes qd v̄le plus h3 eē q̄ aliqd singularē significatum. h3 non h̄eret plus eīq̄ singularia oīa. nā qdlibet p̄ticularē h3 eē d̄terminato tpe et nō v̄tra loq̄ndo de his corruptibilibus: v̄le v̄o sp̄ h3 eē. C T̄ez qz a nullo p̄ticulari significato. totaliter dependet eē v̄lis. sed adhuc reseruat in alijs p̄tibus corruptibilibus q̄ et. Ego vero p̄nto conclusionem postam veritatem eē. sic enim corrupit eē vniuersalis ad corruptōes eē particularis sic corrupit eē particularis. C P̄ illd qd h3 se h3 eē magis est ens q̄tū ad eē rei q̄ id qd fm aliqd h3 eē. v̄le vero fm aliqd h3 esse. singularē autē fm se. 9o et. C Item singularē non in alio existit. vniuersalē autem in singularibus h3 eē de mente aristo. in asp̄dicamentis. ergo q̄tū ad eē per se magis existit particularē q̄ vniuersalē. C Ex conclusionē probabit̄ infert qz sp̄s specialissima ē magis ēs hoc sc̄do modo q̄ genus. p3. qz est propinquior singulari qd fm se h3 eē. C Tertia conclusio. particularē in respectu ē magis ēs. 3o modo q̄ eius vniuersalē. p3. sp̄s. n. sp̄alissima vt homo ē perfectior aīali. aīal etiā suis superioribus perfectius existit. inferius. n. oīm p̄fectionē sui p̄terioris continet. et cum hoc d̄iam que est maioris p̄fectionis. C Sed h3 dubitat de particulari simplr nunqd sit perfectius ens vniuersali vel econtra. C Ad hoc dicit p̄mo qd est perfectius ens q̄ gen3 sibi corrupens. soz. n. est perfectior aīali vt sic. qz v̄tra perfectiorē animalis speciei humane p̄fectionē icludit. De specie vero sp̄alissima v̄ dubium. Quidam enim dicunt idiuidualē subē m̄lis eē perfectius. nam v̄tra p̄fectionem speciei materiā et formam nālem icludit sicut soz. v̄tra p̄fectionē sp̄i humane materiā p̄p̄iam p̄tinet et animam intellectiua. C Quidam alij dixerunt sp̄m eē perfectiorem cū sit incorruptibilis. idiuidualē vero corruptibile. C Alij vero dixerunt ipsa eē equalis p̄fectionis eētialis. oīm enim p̄fectionē eētiale quam sp̄s icludit continet ipsū particularē et eē. licet maioris eētialis p̄fectionis sit idiuidualē q̄ sp̄s. qz v̄tra p̄fectionem sp̄i continet m̄am et formam et eōz accētia. et his magis assentio saluo saniori iudicio. C Ad eē videt̄ iudiciū de idiuidualis inālibus et idiuidualis accētia. C Quarta p̄sentis p̄babit̄ ponit. h3 p̄ticulari et v̄li fm se consideratis. vniuersalē magis ens. 4o modo dici possit q̄ p̄ticularē simplr. vniuersali tñ fm eius potentiam p̄siderato magis est ens p̄ticularē. P̄ria pars p̄bat. qz maior v̄ntas resultare v̄t ex cōpōne q̄ntis cū d̄ia ex qua cōstituit̄ species aut genus subalternū q̄ sit vnitas singularis p̄ueniēs ex p̄pōne forme cū m̄a. C Ad p̄mā enī p̄pōne nihil aliud requirit nisi ipsaz dispositionē conseruans. Ad conseruandū aut sc̄dam p̄pōnem dispōnes requiruntur accidētales. vt p3. Hec p̄batio restringitur ad idiuidualia subaruz m̄alium. C Item idiuidualē reperitur nā vniuersalis fm actū. non aut econtra. ergo p̄pō nature v̄lis in idiuidualē reperitur fm actū et nō econtra. quare p̄sentis vera. Sc̄da patet ex p̄mo argumento. vniuersalē enim fm potentia p̄sideratū pluribus cōicabile est qd de singulari non cōtingit. C Quarta conclusio v̄le vt plurimū q̄nto mō est magis ens q̄ p̄ticularē simplr. p3. qz v̄lia sūt icorruptibilia: p̄ticularia v̄o pluria sūt icorruptibilia. ergo et. P̄na et asis de se patet. Hec p̄elo ē ad mētē p̄bi in textu cū dicit icorruptibilia enī sunt. qdā vero fm p̄tem sunt corruptibilia. Ad magis est etiā ad mentem inconueniens cum dicit. et qz v̄le incorruptibilis est particulari cū sit magis remotum ab actibus vel accētib3 mate/ris variabilis et magis appropinquas enī p̄mo est magis ens. C Notanter d̄ vt plurimū propter quedaz idiuidualia icorruptibilia sicut sunt celū sol luna et s̄lla. et hoc denotauit Aristo. cum dixit. vniuersalē v̄tqz nihil est minus q̄busdā

fm partem. Item postea subdit quedā vero fm partē corruptibilia sunt magis. per illud enim signūz particulare quedā aut quibusdam; dedit intelligere non de oibz eē verum. Posset tñ vt puto sine inconuenienti dici q̄ incorruptibilitas per prius & magis attribuit nāc vli q̄ suo indiu duo incorruptibili. vt magis attribuitur soli q̄ huic soli & p consequens. vt sic magis ens dici potest natura vli q̄ ei⁹ singulare incorruptibile. Idem ēt. pbabiliter dici potest de genere respectu sue sp̄i. non tamen hoc opz cōparādo sp̄m ad indiuidū alienum. aut genus ad sp̄m alienā. vt sentit L inconueniens dicens. non tamen quodlibet vli ē magis ens quolibet particulari. qz vli rerum naturalium sūt minus entia q̄ singularia intelligentiar. Sexta cōclusio ponitur a quibusdam vniuersale consideratuz fm q̄ obm scie vel intellectus magis est ens q̄ particulare. p3. qz vli p̄p̄iū est obm scie & intellectus. non aut particulare. a nulla. n. virtute cōprehendi pōt vli nisi ab intellectu. vt p3. 3° de aia. De vli ēt per se & p̄cipalr ē scia vt p3 in hoc p̄mo. Particulare vō simpliciter a sensu & intellectu cōprehendi pōt. Etiam de ipso nō habet scia nisi per acc̄s vt p3 lo cis allegatus. imo vterius isti dicūt qz vli prius cognoscitur singularia nisi rōne vlium. Nullus enī color singularis videt nisi rōne coloris in cōmuni. nec. aliqz singularis son⁹ auditur nisi rōne soni in cōi. Idēc tñ duo puto non eē vā p̄sertim vlium vt dixi in. 2. & 3. de aia. Ultima conclusio ponitur ab eisdem. vli consideratum fm q̄ subm passiois demonstrabilis magis est ens q̄ particulare. p3. qz vli est per se priuo subm passiois. sicut hō risibilitatis. particulare vero solū ē subm passiois secundario & ex p̄ti. sicut for. p̄p̄ium. n. inest sp̄i & per sp̄m inest indiuiduis vt inquit p̄p̄yrius in vlibus suis. quare &c. C. 1° vō veritate istī cōclusionis o3 ipam restringi ad particulare simplr: nā hie tres primo inest triangulo qui est particulare respectu figure rectilinee & inest secundario generi suo. sicut risibile priuo inest homini. secūdo aut animalī. C. 2° has duas cōclusiones dicunt eē magis ad mētē Ari. sed hoc nō puto verū. C. 3° quinta cōclusio est ad intentionē ipsius vt patuit in textu allegato. & ex verbis linconicis. imo valde impropriū est dicere qz vniuersale sit magis ens. quia magis obiectū scie. aut qz magis subiectū passiois.

Ad argumenta principalia. C. Ad primū p3 ex quarta conclusione. C. Ad 2^m & cōfirmationē eius patet ex tertia conclusione. C. Vniuersale at hīs cognoscit & particulare: hoc aut cognoscēs vniuersale nō sciuit &c. Rō. xl.

Veritur 40. Vtrū cognito vniuersale statim cognoscamus particulare ecōtra vō cognitio particularis p̄ demōstratōez particularem nō ducat in cognitionē vli. C. Ad partē negatiuā arg. primo sic. vli de se est ad quecumqz singularia indifferens. ergo vel cognitio vniuersalis ad oīum singulariū cognitionē simul deductū qd est absurdū. aut ad nullius cognitionē. & sic habetur intentū. C. 2° arg. sic. ex notitia rerū particulariū tanqz sensibilū in notitiā denēt mus vniuersaliū que solo intellectu cōprehendi pōt. ergo falsum est qz p̄ demōstrationem particularem solū cognoscatur particulare.

Ad oppositum est Ari. primo posteriorū capitulo prius allegato. C. 1° p̄ rōne huius qōnis primo ponent quedā distinctiones. scdo cōclusiones. C. 1° p̄ma distinctio. Notitia vli est multiplex. s̄lr & particularis. v3. simplex & cōplexa. Itēz cōplexa. quedā discursiua quedā nō. & discursiuarū: quedam demōstratiua: quedā nō. In p̄posito at maxime fit mētio de discursiua demōstratiua. C. 2° distinctio. cognito aliquo vli duplr cōtingit p̄ ipius cognōscēs cognosci particulare. primo in potētia & cōfufe sine in vli. Scdo distincte & in actu sine in p̄p̄ia forma. C. 3° distinctio. hīs notitiā demōstratiuam vli aliqñ illud vli sufficienter applicat suo particulari. aliqñ nō. Exēplū primi. vt si cognito p̄ demōstratōez nāgulus

hīe tres: intellectus formet hāc p̄p̄ōnē isosceles est triangu lus eidē firmiter adherendo. Exēplū secūdi. vt si nullā talē formaret p̄p̄ōnē. C. 1° p̄ma cōclusio. loquēdo de notitiā fm p̄lici facilliter intellectus denent ex notitiā alicuius particularis in notitiā actualē & distinctā vniuersalis. P̄ 3 ex bis que habent. 3. de aia. exite. n. phantastice for. in tui cogitatiua facilliter in cognitionē p̄ abstractionē intellectus agentis poterit intellectus tuus aial & hoiez intelligere. C. 2° cōclusio loquēdo de notitiā supradicta l3 cognoscēs vniuersale actu. singularis cognoscat in pō vel p̄fufe nō tñ ex ista sola notitiā eēt aptus eius intellectus in distinctā alicuius particularis cognitionē denentire. P̄ 3 p̄ 3 de mētē Aristo. in p̄hemio huius lib. in illa pte. ante aut q̄ sit inducere. cognoscēs nāqz hoiem aut aial singulares hoies & singularia aialia i potētia & cōfufe cognoscit. Scdo vō de se p3. 1° nūqz. n. per cōceptū aialis solū denentet intellectus in distinctū cōceptū huius singularis animalis. alias. n. oportet qz cognito aial li quodl3 singulare aial cognosceret distincte. cū nulla sit rō diuersitatis quare vniū cognosceret & nō aliud. P̄ 3 tñ est absurdum. vt p3. De hoc dixi latius in. 3. de aia. C. 3° cōclusio loquēdo de notitiā discursiua & demōstratiua ex notitiā vniuersalis nulla facta per intellectum applicatōe vniuersalis particulari statim cognoscitur particulare in pō & cōfufe sine in vniuersali. sed nō in actu p3 sicut cōclusio precedens. C. 1° p̄ma huius cōclusionis expōsit linconienis textum Ari. loco prius allegato. vbi dī vniuersale autē hīs cognōit & particulare. hoc aut vniuersale nō sciuit. C. 4° cōclusio loquēdo vt supra. vbi intellectus cū debitis circūstantiis applicet vli particulari illi applicatōi adherēdo statim ex notitiā vniuersalis: particulare in actu & distincte cognoscit. P̄ 3 tñ. vbi. n. for. demōstratiue cognouerit triangulū habere tres. deinde formet hanc p̄p̄ositionē isosceles ē triangu lus eidē adherendo. statim distincte & in actu cognoscit isoscelem hīe tres. C. 1° p̄ma intellectū huius cōclusionis quidā exponunt textū p̄allegatū. Et quidā alii dixerūt qz l3 intellectus nō actu p̄dictā faceret applicationē. qz tñ valde facile est eidē illā formare. iō taliter vniuersale cognoscens valde parū distat a cognitōe particularis. & qz qñ modicū deest intellectus accipit quasi nihil deesse. 2. p̄ 3 corū. ideo tunc dicitur intellectum intelligere particulare. C. 2° p̄ma cōclusio. l3 ex particulariū notitiā in demōstratiuā notitiā vniuersalis tanqz ex cā remota denentat per solā tñ notitiā particularis ex demōstratione particulari acq̄sitam non demōstratiue cognoscitur vniuersale. P̄ 3 pars patet ex secundo argumēto. Secunda vero patet in expōne textus. li cet. n. scirem isoscelem habere tres. nō propter hoc haberet cā qua demōstratiue sciatur triangulum habere tres. que requiritur ad demōstratiuam notitiā vniuersalis. & hoc est ad mentes Ari. loco allegato. C. 1° p̄terea. d notitiā discursiua non demōstratiua loquēdo vt plurimuz vnus singularis cognitio non sufficit ad notitiā vniuersalis. sed requiritur plurimum singularium notitiā. sicut etiā ab vna singulari ad vniuersalem non valet argumentum. sed ab omnibus singularibus simul sumptis cum debito medio bene valet. Et iuxta hoc dixerunt quidam heretie qz sciens particulare est longinquus a sciendo vniuersale. licet enim sciat hanc mulam esse sterilem. possim tamen dubitare nunquid omnis mula sit sterilis. qz posses dubitare nunquid aliqua particularis causa sit in illa que nō ē in ista. sicut etiam de muliere sterili contingit. Et ideo dici potest qz sciens particulare non scit vli. Et hoc mō dixit Ari. textum p̄allegatū intelligendum esse.

Ad argumēta principalia. C. Ad primū p3 ex secunda cōclusiōe. C. Ad secundū patet ex quinta &c. C. Amplius si demōstratio ē syllogismus de mōstratiuus cāe & p̄p̄ quid &c. Rō. xli.

Veritur 41. vtrum demōstratio vli sit potior particulari. Mega/ tute arguitur primo sic. nulla est demōstratio particularis. ergo questio falsa. assumptum pro

batur. q: demōstratio particularis nō est demōstratio p effe-
ctum nec per cām. ergo ꝛc. tenet ꝛia a sufficienti diuisione
assumptū probatur. primo q non ab effectu. p3. factō enī
istō syllo ois triāgulus h3 tres. isosceles est huiusmodi. er-
go ꝛc. patet q: triāgulus qui est mediū nō est effectus. Qd
nō per cām arg. q: nō p cām primā. q: tunc eēt iposissima
demōstratio ꝛc. vltis. nō autē particularis. nec per cām remo-
tam per talem. n. cām sit demōstratio negatiua ꝛc. nō affir-
matua vt patuit in capitulo de demōstratione q: ꝛ ppter
quid. Cōfirmatur argumētū principale auctoritate ari.
primo elenchorū vbi dicit prenominatū syllo peccare f3
fallaciā accidentis. nulla autē demōstratio peccat i materia. nec
in forma. igitur ꝛc. Cōsecūdo principalr arg. sic aliq demōstra-
tio est que nō est vltis nec particularis. ergo questio falsa. t3
ꝛia. q: qd videtur presupponere diuisionē eē sufficientem
qua diuiditur demōstratio in vniuersalē ꝛ particularē. assum-
ptum probatur multipl. primo hec demōstratio. omnis
homo ē risibilis. animal est hō. ergo aial ē risibile. nō ē vltis
cū nō demonstratur passio de subō. adequato. nec particula-
ris cū nō demonstrat passio superioris de inferiori. f3 potius
ecōtra. Cōsecūdo formata hac demōstratione. oē rōnale
est risibile. ois hō est rōnale. ergo ois hō est risibile. hec
nō est vltis cū non sit per cām primā ꝛ adequatā. rōnale
enī nō est proxima cā risibilis cū inter ipm ꝛ risibile sit alia
passio. ꝛ per ꝛis cā me³ vt pro nunc suppono. nec cā ade-
quata. signifi^m. n. totius diuisionis est cā adequata pte pas-
sionis vt cōter dī. ꝛ nō solū signifi^m ptis. eadē difficultas cō-
tingeret vbi aliqua passio de proprio subō demōstraret p
cām aut proximam aut inferiorē ad passionē illaz. Cōtertio
demōstratio ab effectu cōuertibili nō ē vltis cū nō demōstrat
passio de subō adequato. nec particularis cū sit ex pueribē
libus. ergo ꝛc. Cōterrea si eēt particularis tūc sua pueria
demōstratio qua p cām demonstraret effectus eēt particula-
ris. qd ē absurdū. Cōtertio principalr cognitio particula-
ris ē perfectior cognitōe vniuersali. ergo demōstratio particula-
ris potior ꝛ pfectior est q vniuersalis. t3 ꝛia. q: potior de-
mōstratio est potioris scie. Scia. n. ꝛ demōstratio admi-
nem relatiue dñr vt inqꝛ Aristo. in textu. assumptū p3. notū
tia enī for. pfectior est notitia hoīs. eo q illam includit ꝛ ali-
qd vltra. ꝛ per idē notitia hominis perfectior est notitia aīa-
lis. cū notitiā aīalis in se includat. ꝛ cū hoc notitiā rōnalis
sicut ē hō est perfectior aīali sic notitia hominis pfectior est
notitia aīalis. Cōquarto notitia acq̄ita per demōstrationē par-
ticularē notitiā acq̄itam p demōstratiōē vltimam. vt p3 de mente Ari. loco allega-
to cū dicit. ꝛ oīo si nō sit qd ē fm q triāgulus ꝛ postea de-
mōstrat supple particulariter nō vltis erit demōstratiō. Cōpre-
terea cōcōlo demōstrationis vltis ē pmissa demōstratiō particula-
ris. vt oīs triāgulus h3. isosceles ē huiusmodi. ergo ꝛc. sed
nō acq̄it per demōstrationē notitiā rōnalis nisi hita notitiā p-
missariū. igitur ꝛc. Cōquinto notitia distincta pfectior ē no-
titiā cōfusa. sed notitiā per demōstratiōē particularē acq̄ita ē
distincta. p vltimam vō ē cōfusa. ergo pfectior ē notitiā demō-
strationis particularis. ꝛ per ꝛsequens potior ē demōstratio
particularis. maior cōter cōcedit. minor vero patet. cū notitiā
spēi sit distincta respectu notitiē generis ꝛ ecōtra cōfusa.
Cōfirmat. q: notitiā p sensum aut experientia acq̄ita
certior ē notitiā acq̄ita p intellectū. sed notitiā particularis p
sensum aut experientia acq̄ita. vltis vero per intellectum
ergo notitiā ꝛ demōstratio particularis certior ē vlti. ꝛ per
ꝛis potior. Cōsexto demōstratio que ē per magis cām ē po-
tior. sed aliqua particularis est huiusmodi. ergo ꝛc. maior de se
p3 ꝛ est de mēte Ari. in hoc capitulo in prima rōne quā fa-
cit ad pbandū q vniuersalis est potior. minor vero pbatur
sic formato illo syllogismo omnis homo ē risibilis. animal ē
homo. ergo aial ē risibile videt q sit demōstratio. ꝛ non
vniuersalis. ergo particularis. ꝛ tamē aial de quo risibile d-
monstratur ē magis causa risibilis q homo de quo risibi-

le in demōstratione vniuersali dī demōstratur. igitur ꝛc. tenet
ꝛia per modum arguendi philosophi loco allegato. sic enī
arguit vniuersalē eē per magis causam. q: triāgul⁹ de quo
demōstratur habere tres angulos in demōstratione vlti ē
magis causa illius passionis q isosceles cū sit pparū ꝛ ade-
quatum subiectū. assumptum pbatur. aial ē causa vltior rī-
sibilis q homo. sed causa vltis plus insit in effectu q par-
ticularis. vt habetur in libello de canis. ergo ꝛc. Cōpre-
terea. homo est cā risibilis propter animal rōnale. ꝛ per cō-
sequens propter aial saltem partialiter. sed propter qd est
vniuersalē tale ꝛ illud magis. igitur ꝛc. Cōnfirmat ar-
gumentum principale sic. in hac demōstratione particulari
omnis triāgulus habet tres. isosceles ē huiusmodi. igitur
ꝛc. sumitur pro medio subiectum primum illius passionis
in demōstratione vero vniuersali ponitur pro subiecto. cū
ergo magis rōne mediū q rōne subiecti arguendū sit de-
mōstrationē esse per causas videtur particularis magis eē
per cām. tenet ꝛsequētia per modū arguēdi pbi loco prius
allegato. arguit enim vniuersalem esse per magis cām fa-
tione subiecti primi de quo sit demōstratio vniuersalis. ꝛ
assumptū de se p3. Cōseptimo si questio esset vera b pre-
sertim esset. q: vniuersalia sunt magis finita. ꝛ cōsequēter
magis scibilia. ꝛ per idem magis demōstrabilia. sicut argu-
it pbs in tertia rōne quā adducit. Cōsed arguitur q illa rō-
multipliciter deficit. Primo enim videtur q sicut particu-
laria sunt vel esse possunt infinita ita non repugnat vniuersa-
lia esse infinita. infinite enim sunt species numerorum vt bi-
narius trimarius ꝛ sic in infinitū. Infinite etiam sunt spe-
cies figurarum. sicut triangulus quadrangulus pentagōn⁹
ꝛ sic in infinitum. Cōsecūdo nō videtur vniuersalia ma-
gis esse scibilia propter eē pauciora. quia tūc magis vniuer-
salia essent magis scibilia. ꝛ per ꝛis genera magis eēt sci-
bilia q spēs. ꝛis tūc est falsum cū genus dicat mām ꝛ spēs
formā. materia vō minus ē cognoscibilis q forma. eo q si
cognoscitur nisi per formā. vt habetur primo. ꝛ. 2. physico
rñ3. Cōtertio videtur q aliqua sint magis scibilia que ta-
men non sunt magis demōstrabilia. p3. n. notissima sūt ma-
xime scibilia. q: ppter ipa alia scibilia que tamen nullo mo-
do demōstrari pnt. Cōter deus ꝛ intelligente sunt maxie
scibiles eo q sunt maxime entia. ꝛ sicut se h3 res adesse ita
ad cognosci. 2. meta. ꝛ tūc de ipis nō sit maxime demōstra-
tio. cū eoz cāe maxime sint nobis ignote. cū etiam sint a sen-
su remotissima. omnis autē notitiā intellectiua nostra origine
trahit a sensu. dixit ē pbs in pbemio meta. q vltia sūt diffi-
cillima ad cognoscēdū. q: sit a sensu remotissima. Cōuar-
to videtur q aliqua sint magis demōstrabilia de quibus
non habetur potior demōstratiō. nā entia naturalia sūt ma-
gis demōstrabilia mathematicis. ꝛ tamen de mathemat-
icis potior habetur demōstratiō. ergo ꝛc. maior
q: naturalia sunt demōstrabilia per quatuor gñā cāꝛ. mathē-
tica vero per vniū tñi. s. per formā fm continen. in probe-
mio physico. minor patet eo q demōstrationes ma-
thematice sunt in primo gradu certitudinis de mente com-
men. 2. meta. ꝛ per ꝛsequens naturalibus potiores. Cō-
tūmo illa demōstratiō que facit cognoscere fm q ipm est
potior illa que non facit cognoscere fm q ipm. sed vniuer-
salis nō facit cognoscere fm q ipm. particularis vero sic.
ergo ꝛc. Adino: p3 exemplo. per hanc. n. demōstrationē
omnis triāgulus h3 tres. isosceles est triāgulus ergo ꝛc.
cognosco habere. 3. de isoscele fm q isosceles. per demō-
strationem autem vniuersalem qua demonstratur triāgu-
lum habere tres. isoscelem cognosco habere tres nō fm
q isosceles. sed fm q triāgulus. vt p3. Cōter si dicat ne-
gando minorem vt responderet pbs in hoc capitulo. immo
vniuersalis magis facit scire fm q ipm. q: habere tres in-
est triāgulo fm q triāgulus. non autem fm q isosceles
hec rñsio non videtur respondere diffiniti argumenti vbi
intendit pbare q h3e tres magis scit de isoscele per de-
mōstratiōē particularē q vltis. qm p particularē scit i ppa
for⁹ h3 q isosceles nō at per vniuersalē ꝛ sic stabit argu^m.
Ad oppositum Est philosophus pto po-
ste. c. prius allegato. Cō In

Questio XXXI.

ista questione primo tractabitur materia primi & secundi argumenti simul. Secundo primum quodammodo per determinationem quoniam. Tertio ponentur conclusiones.

Quantum Ad primum sit hec prima distinctio quedam scilicet quid. Demonstratio simpliciter & petunt omnes conditiones posite in diffinitione demonstrationis in primo tractatus huius libri. Demonstratio vero scilicet quid est illa cui deficit aliqua illarum conditionum. Ex quo sequitur omnem demonstrationem quod esse demonstrationem scilicet quid sequitur ulterius omnem demonstrationem negativam & omnem ducentem ad impossibile esse scilicet quid. Tertio sequitur quod qua litercunq; accipiatur demonstratio particularis omnis demonstratio particularis est scilicet quid. Secunda distinctio triplici dici potest aliqua demonstratio universalis. Uno modo stricte quod per ipsam aliqua passio de subiecto ipsius primo per causam propriam vel affirmatiue demonstratur: sicut cum demonstratur habere tres de triangulo per habere angulum extrinsecum. & de tali semper loquitur philosophus illo capitulo. Cum autem alia sit demonstratio universalis & secundo large pro qualibet demonstratione facta ex terminis conuertibilibus. sine sit ab effectu: sine per causam mediatam sine immediatam. qualiter diceremus hanc universalem esse omnem disciplinabilem est animal rationale. omnis homo est disciplinabilis ergo &c. Similiter istam omnem animal rationale est risibile. omnis homo est huiusmodi. igitur &c. non obstante quod medium ipsius non sit causa immediata passionis. Ex quo inferatur quod nulla negatiua demonstratio hoc modo est utilis. per quod negatiua demonstratio non potest constare ex terminis conuertibilibus. alioquin conclusio & altera premissarum essent false. Secundo per quod aliqua demonstratio ad impossibile ducens dici potest utilis hoc modo aliqua vero non. Exemplum primi ut si arguitur sic. si nullus homo est risibilis. nullus homo est rationalis. sed conseruens est impossibile. ideo quilibet homo est rationalis. ergo quilibet homo est risibilis. Exemplum secundi ut arguendo sic si daretur vacuum mobile simplex in ipso positum moueretur velocitate infinita. sed primum est impossibile ergo &c. Tertio modo magis large dicitur demonstratio universalis quod ambe premissae & conclusio fuerint utiles. & iste modus est penitus alienus ab aristotele. in materia posterioriastica. Tertia distinctio quadrupliciter dici potest aliqua demonstratio particularis. Primo stricte per quam passio superioris subiecti inferiori affirmatiue demonstratur per medium tamen cum illa passione conuertibile. & hoc est duplex. quod vel illud inferius est species aut individuum. Exemplum primi. ut habet ois triangulus habet tres. omnis isosceles est huiusmodi ergo &c. Exemplum secundi ut omnis triangulus habet tres. habet triangulus. ergo &c. & utraq; iterum est duplex. quod vel medium illius demonstrationis est subiectum proprium ut in predictis exemplis per quod. Et de tali semper videtur loqui Aristoteles. cap. allegato. ubi comparat vlem ad particularem. Vel medium est causa propria illius passionis. ut arguendo sic. omnis figura rectilinea habet angulum extrinsecum &c. habet tres. sed omnis isosceles est huiusmodi ergo &c. Secundo dicitur demonstratio particularis large per quam passio aliqua de aliquo subiecto affirmatiue demonstratur. aut non conuertibili. aut per causam non conuertibilem. & hoc modo demonstratio illa diceretur particularis cuius passio sit inferior: ad subiectum de quo demonstratur. sic hic omnis homo est risibilis. animal est homo. ergo animal est risibile. Ex quo inferitur demonstrationem negativam non esse particularem demonstrationem. Secundo sequitur aliquas ducentem ad impossibile esse particularem & aliquam non. Exemplum primi. ut sic arguendo. si nullam animal est risibile. nullum animal esset rationale. sed primum est impossibile. immo aliquod animal est rationale. ergo aliquod animal est risibile. Exemplum secundi. ut si nullus homo esset risibilis. nullus homo esset rationalis. &c. Tertio magis large datur demonstratio particularis que fuerit ex terminis non conuertibilibus. & hoc modo concedi potest demonstrationem aliquas negatiuam esse particularem. sicut ista nulla quantitas est qualitas. omnis linea est quantitas. ergo nulla linea est qualitas. Conceditur secundo aliqua ab effectu esse particularem. Idem

etiam de aliqua ducente ad impossibile videtur dicendum. Quarto adhuc magis large cuius est conclusio & altera premissarum fuerit propositiones particulares. sed iste modus est alienus a proposito nostro. Quarta distinctio dupliciter dicitur aliqua causa remota esse respectu effectus. uno modo quod color illo effectu. qualiter non esse animal dicimus esse causam remotam non respirandi. secundo quod inter illam causam & effectum mediat alia causa. & iuxta hunc modum causa conuertibilis causa remota dici potest. sicut animal rationale respectu risibilis. & triangulus respectu habere tres. quod mediat alia passio que est causa sequentis. per habere angulum extrinsecum. Quinta conclusio. hanc demonstrationem particularis qualitercunq; accepta non sit demonstratio simpliciter. quilibet tamen talis est scilicet quid demonstratio. Prima pars per ex primo notato. Secunda est patet de mente aristotele. & omnium expositorum. non enim fecisset mentionem hic aristotele. & in problemis huius libri. de demonstratione particulari nisi illam voluisset esse aliquomodo demonstrationem. cum igitur non sit demonstratio simpliciter. sequitur quod sit demonstratio scilicet quid. Secunda conclusio quilibet demonstratio particularis stricte sumpta est per causam tanquam per medium. patet. cuiuslibet enim talis medium aut est subiectum proprium aut propria causa illius passionis. ut patet ex distinctione tertia. Subiectum autem est causa passionis saltem subiectiva & materialis. dicitur etiam causa quod in se continens causam propriam illius passionis. sicut homo in se propria continet causam risibilitatis. & triangulus propriam continet causam habere tres. Et si queratur nunquid triangulus sit causa proxima de habere tres vel causa remota. Dicitur primo quod non est causa remota primo modo sumpta. patet cum non sit color illa passione. Secundo dico quod est causa remota modo secundo patet. quia inter ipsam & habere tres mediat habere angulum extrinsecum tanquam causa media. Tertio probabiliter conceditur quod est causa subiectiva proxima illius passionis. patet. quia inter triangulum & habere tres angulos non mediat alio subiectum. Ex quibus patet hanc consequentiam non valere. triangulus est causa proxima subiectiva illius passionis. ergo est proxima illius causa absolute. Ex predictis ulterius concluditur quod demonstratio universalis & particularis stricte sumpta non differunt propter esse per causam & non esse per causam. Sequitur ulterius hanc consequentiam non valere hanc demonstrationem est per causam proximam passionis. ergo est potissima vel universalis. patet de illa qua demonstratur isosceles habere tres angulos per angulum extrinsecum. non enim hoc sufficit ad esse potissimam aut universalem demonstrationem. sed vltra requiritur passio illa de subiecto proprio demonstrari. Quinto ultimo quod non sequitur hanc demonstrationem esse per causam remotam. ergo est demonstratio negativam accipiendo scilicet causas remotam secundo modo. Si tamen accipiatur causa remota primo modo dicitur quidam consequentiam valere. & hoc verum est facta demonstratione in prima figura conclusionem universalem inferente. Tertia conclusio. stricte sumendo demonstrationem universalem aut particularem sunt multe demonstrationes scilicet quod quod nec particulares nec universales dici debent. per ex argumento secundo principali. per etiam de demonstratione negativam & ducente ad impossibile. Ex quo inferitur demonstrationem non sufficienter dividi per demonstrationem universalem & particularem. ubi ambe vel saltem altera illarum proprie sumantur. Quarta conclusio. secundo modo accipiendo tam demonstrationes universales quam particulares aliqua est demonstratio quod non est particularis nec universalis. per de demonstratione negativam quod demonstratur nullam lineam esse qualitatem per quantitatem tanquam per medium. non enim est universalis secundo modo nec particularis. ut per ex 2° & 3° distinctio. Quinta conclusio. sumendo demonstrationes utiles secundo modo & tertio modo particulari. ois demonstratio aut est universalis aut particularis. per discurrendo per oes modos demonstrationum. quilibet enim demonstratio si fiet ex terminis conuertibilibus erit universalis secundo modo. si ex terminis non conuertibilibus erit particularis 3° modo. Ex ratione inferitur quod hoc modo sumendo demonstrationem vlem & particularem demonstratio sufficienter dividitur in illas tanquam in species vel alias diuisum sufficienter evacuantes

Quantum ad secundum. **C** Premittendum est primo. qd licet tam demonstratio vltis q̄ particularis multipliciter accipi possint in proposito tamen solum particularis et vniuersalis stricte sumptae ad invicem comparantur. De his enim tñ videtur aristo. se esse mentionem in textu. **C** Secundo premittitur cum due sint definitiones demonstrationis. v3. demonstratio est syllogismus faciens scire. et demonstratio est ex primis veris et immediatis etc. Illa definitio alia demofatione potior dicitur que alijs paribus plus de vna vel pluribus illarum conditionum participat q̄ in illis definitionibus vel aliqua illarum ponitur. **C** Ex quo inferitur qd illa demonstratio q̄ magis facit scire alijs paribus est potior. **P** Datet secundo qd illa que magis est ex primis et immediatis est potior alijs paribus. **P** Datet tertio illam esse potiore que alijs paribus magis fuerit ex causa vel ex causis passionis. presertim intelligendo de causa proxima et propria. similiter illa que magis fuerit ex prioribus notioribus causis. **C** **P**3 quarta qd illa potior dici debet que magis fuerit ex veris alijs paribus. **P** Datet vltimus illas que magis fuerit ex his que sunt per se aut fm qd ipsum esse alijs paribus potior. **I**nter omnes istas autem conditiones potissima est facere scire. cum scire sit proprius finis demonstrationis. et ideo p̄ncipaliter penes illam arguenda erit bonitas demonstratiois. **C** Tertio premittenda est prima distinctio posita in q̄one monstrado nec in sua causam resolviendo presupponit. q̄si q̄ vero cōclusionem vlem actu scit per demonstrationem si demonstrabilis fuerit. exempla de se patent. qd si primo modo contingat syllogismus ille particularis nō erit actu demofatio nec facit vere scire. sed solum opinari. vt plane colligitur ex verbis arist. superius allegatis. veritatem potest esse demonstratio. **E**t ideo dixerunt quidam qd h̄ nō est actu de monstratio. pot̄ tñ dici syllogismus demofatiuus. qm̄ ly demofatiuus dicit aptitudinē. et sequēter dicit qd syllogismus ille particularis in eo qd syllogismus ab vlti syllo non dependet s̄ in eo qd particularis demofatio ab vlti demofatione dependet. **C** Tertia distinctio aliqñ demofatiois est magis facere scire multipliciter intelligi pot̄. Vno modo qd certius facit scire. Secundo qd re magis scibile et perfectioris entitatis cognoscere facit. Tertio quia magis appropriate et distincte notitiam generet. **E**xemplū primi sicut demofatioes mathematice magis dñr facere scire q̄ naturales. **E**xemplū secundū. sicut demofationes de celo astris et intelligentijs magis scire faciunt q̄ demofationes de materia prima aut de elementis. **E**xemplū tertij. sicut demofatio cōclusionis p̄ cām propinquā magis facit scire q̄ demofatio eiusdē cōclusionis p̄ cām remotam. **C** Quarta distinctio. h̄ multis modis notitia distincta a confusa distinguitur vt superius aliquat̄ visum fuit. tamē vt proposito spectat tripliciter dici potest alicuius cōclusionis notitia distincta respectu notitiae alterius cōclusionis. **P**rimo. qd sit de obiecto distinctior. **S**ecundo qd distinctius predicatur subiecto applicetur. **T**ertio qd distinctiori modo procedendi acquiratur. exempla patent. **V**ltimo premittitur distinctio linco. posita in expositione textus. v3. qd distincte sunt rationes quibus aliqua demofatio dicitur altera potior aut dignior aut certior. **D**icit enim linco. qd bonitas in vno quoq̄ gñe est completio secunde perfectionis eius. et hec est completio operis ad quod vnaqueq̄ res per se nata est et propter quā nata est in diuersis ergo generibus illud dicitur altero potius siue melius cuius operatio naturalis fm se est melior et excellentior nobilissima operatione alterius. sicut homo dicitur equo melior. qd ratiocinatio est melior et nobilior vltia operatione equi. **I**n eodem vero genere est alterū altero melius qd vltimam operationem ad quā finaliter vtrūq̄ ordinatur perfectius attingit. et sic in proposito demofatio illa potior dicitur que melius et perfectius scire facit qd

est vltimus finis demofationis dignitas vero fm linco. est cum re excellenti conuenientia. **I**n diuersis itaq̄ generibus dignitas dicitur qd rei excellentiori siue nobiliori congruit. **I**n eodem vero genere qd eidem excellentiori modo attribuitur. et sic demofationē dicimus digniorem q̄ intellectui excellentius congruit. **C**ertitudo vero rei sumit in relatione ad visum mentalem. vnde dicit Linco. qd res intelligibiles magis receptive spūalis lucis magis visibiles sunt oculo interiori. magis autem huiusmodi lucis receptive sunt que nature huius lucis magis assimilantur. **R**es itaq̄ huius lucis magis receptiva ab aere mentis que simpliciter irradiatio spūalis magis perfecte penetratur. et hec penetratio perfectior est certitudo maior. **D**icimus itaq̄ fm eum demofationem certiore merito cuius notitia de re acquiritur maiori mentis penetratione. hec verba sanū possunt habere intellectum.

Quantum ad tertium sit hec prima cōcl. aliq̄ particularis est aliqua vniuersali s̄ quid potior demofatio. p3 vbi fiat demofatio aliq̄ particularis de re valde excellenti. vt de sole et luna aut aliqua intelligentia vel anima intellectiva illa videt potior fm qd demofatione vlti facta de re valde ignobili ac modice entitatis. sicut de materia prima aut instati aut relatōe. prima enim videtur magis facere scire. qd cognoscere facit rem magis scibile et valde perfectioris entitatis. **P**ossit et p̄ba biliter sine incōuenienti concedi qd nō solum fm quid simo et absolute potior existat. **I**ta h̄ demofatio p̄dicta vltis in aliq̄ cōditōe particulari illā excedat qd v3. certiori modo procedat et qd magis faciat scire fm qd ipm̄. stat tñ excessum particularis supra vlem in p̄dicta cōditōe plus promouere ad denominandum ipam potiore q̄ econtra excessus alterius vel aliarum conditionum vniuersalis supra particularem promoueat ad vniuersalem denominandum potiorē. **C** Secunda cōcl. comparando particularem demofationem vniuersali sibi correspondenti: semper vniuersalis demofatio absolute potior est particulari. **H**ec cōcl. probari potest p̄ rationes omnes positas ab Arist. in text. nec video adduci posse fortiores. **P**rimo qd vltis facit magis scire q̄ particularis. facit. n. scire fm qd ipm̄ qd particularis nō facit cum. n. demofatur habere tres de triangulo scitur illa passio de subiecto suo fm qd ipm̄. nō sic aut qm̄ demofatur isochelē habere tres. **C** Cōfirmatur. qd de demofatio vltis certius scire facit q̄ particularis. magis etiam appropriate et distincte notitiam generat. ergo magis facit scire. tenet cōsequētia per tertiam distinctionem. et assumptum p3. certior enim modo procedit vltis cum ipsa per causas propriam et conuertibilem passionem de adequato subiecto demofret. magis etiam appropriate et distincte cum proprio predicatum proprio applicet subiecto. **P**ossit etiam concedi qd cognoscere facit rem magis scibilem et perfectioris entitatis saltem q̄ particularis demoftrās passionem de individuo. cū vlti sit per se scibile. singulare vero solus p̄ accis. et vlti sit corruptibile. singularia vero vt plurimū sunt corruptibilia. **Q**uāter aut vniuersale sit magis ens particulari. vide in q̄one 39. **C** Secundo demoftratio vniuersalis magis est ex primis et immediatis q̄ particularis. ergo alijs paribus est potior. tenet p̄ba ex secundo premisso articuli precedentis. assumptū p̄bat. qd demofatio vltis magis docet vltimā cām passionis. docet enim vltimū et adequatū subm̄ ipsius. assumēdo etiā cām propria ipsius magis docentur ad imediata et demoftrabilia resoluerē q̄ assumēdo subm̄ pro medio. sicut fit in demofatioe particulari. **C** Cōfirmatur alia rōne p̄bā. **I**tam demoftratio vltis: aut est ex principio immediato. aut ex his que p̄p̄iora sunt principio immediato. nō sic autē est particularis. ergo et c. t3. p̄ba vt prius et assumptū p3. nam inter isochelē et principium imediatū mediat triangulus qd est subm̄ demofationis vltis. ut plurimū et medij demofatiois particularis est subm̄ vniuersali. medij vero in vniuersali est cā propria passiois q̄ est principio immediato p̄p̄ior q̄ illud subiectū. **Q**ue etc. **C** Tertio demofatio vltis magis est ex vis. **I**git et c. t3. p̄ba vt prius. et assumptum p3. qm̄ vltis est de ente incorruptibili particulari. vō de

Questio XLI.

ente corruptibili saltem illa que demonstrat de individuo passionem superioris. incorruptibile vero ut magis ens quam corruptibile de mente ari. in textu. que uniuersalis est de magis ente. scilicet ens et veritas uertute. que uis magis est ex ueris.

Quarto uis demonstratio tam que ad subiectum quam ad medium magis est per causam quam particularis. ergo etc. prima pars auctoris per subiectum. n. uis est prima causa subiecta passionis. subiectum uero particularis est causa subiecta remota ut per se. Secunda pars probatur. Nam medium uis est causa immediata passionis. medius uero particularis ut plurimum est subiectum uis. Quare si non. uis saltem ut plurimum uisificat secunda pars auctoris.

Quinto uis demonstratio magis est ex necessariis per se et finem quam ipsum. ergo etc. tertia pars auctoris. ille uidentur additiones demonstrationis potissime. ut patuit superius ubi agebatur de definitione demonstrationis. et assumptum probatur. primo quidem ex magis necessariis cum magis uniuersalia sint magis incorruptibilia. **Secundo** magis ex his que sunt per se. passio enim magis per se inest subiecto quam subiecto non proprio. Et per idem magis est ex his que sunt finem quam ipsum. igitur etc.

Sexto per demonstrationem uis de demonstratio scilicet quod scilicet per particularem et non est. igitur etc. assumptum per se. quoniam sciendo triangulum habere tres per demonstrationem uis in potentia saltem in potentia propinqua seu virtualiter scimus isoscelem habere tres. angulos. non autem oportet esse quod scientes sine opinantes isoscelem habere tres per demonstrationem particularem tamen demonstrationem sciamus triangulum habere tres. que etc.

Septimo demonstratio uis est de magis subtilibus et finem magis demonstrabilibus quam particularis perferuntur que demonstrat de individualis. ergo etc. assumptum probatur. quia uis de quibus est uis demonstratio magis subtilis et demonstrabilia cum sint finita. singulari a uero cum sint uel esse possint infinita minus scientia cadunt et demonstratione. ergo etc.

Octavo particularis de uero ut plurimum indiget demonstratione uis et non est. igitur etc. assumptum probatur. nisi enim aliquis sciuisset demonstrationem triangulum habere tres. et formaret syllogismum particularem: inferendo isoscelem habere tres. ille syllogismus non esset demonstratio nec faceret scire. ut per se de mente per se in textu.

Ad sciendum autem triangulum habere tres nullo modo requirit demonstrationem particularem. ut per se.

Notanter de uero ut plurimum. quoniam maior: premissa demonstrationis particularis possit esse nota et non indigeret demonstratione. sic habet esse graue est naturaliter mobile dorsum terra est graue. ergo terra est naturaliter mobilis dorsum.

Ultimo uis demonstratio terminatur in obiectum intelligibile. uis uis. Particularis autem saltem illa que de individuo demonstratur in obiectum sensibile termini natur. sed intellectus potior est sensu et magis defertur in scientiam. igitur etc.

Tertia conclusio. scilicet non est conclusio particularis demonstrationis sit de obiecto distinctiori quam notitia conclusiois demonstrationis uis. est tamen secunda notitia considerata ut plexa et demonstrationis distinctio: prima dicitur de prima pars conclusiois per se. enim isosceles est quid spatium et magis distinctum quam sit triangulus sic et notitia qua scitur isosceles habere tres. distinctio obiecti distinctior de uero notitia qua scimus triangulum habere tres angulos.

Secunda pars ex quarta distinctio. In demonstratione. n. uis distinctus appellatur predicatum conclusiois eius subiectum quam particulari. cum sit sibi penitus appropriatum. distinctio etiam modo acquiratur uis propter causam primam et que per se notis propinquo: esse uis. que etc.

Quarta conclusio. scilicet notitia conclusiois per demonstrationem particularem perfecte et scientificam acquisita notitia passionis de subiecto proprio presupponat et non e contra. non ex hoc argui debet demonstrationem particularem uis esse potiorum. per se quod non ex hoc euidenter concluditur: non enim conclusio particularis est perfectior non conclusiois uis. sic scilicet non effectus perfectus non causa suarum presupponat. non tamen propter hoc notitia perfectior illa dici debet. Notitia etiam intelligitur tantum propter quod notitiam primam esse presupponit. que tamen est illa simpliciter perfectior.

Ex conclusio inferat quod sciens per demonstrationem particularem perfecte et distincte plus scit quam sciens per uisem tamen alijs paribus. per se si aliquid uere et distincte sciat isoscelem habere tres per demonstrationem particularem. oportet etiam ipsum demonstrationem scire triangulum habere tres. aliter de illa particularis non esset de uero ut de finem in penult. ratione secunde conclusionis.

Sed sciendo triangulum habere tres per demonstrationem uisem non scit isoscelem habere tres perfecte et distincte sed solum

in potentia. ergo etc.

Et quo inferitur quod hec nota non ualeat. sciens particulariter plus scit quam sciens uisem. ergo scire particulariter est magis scire quam scire uisem. nec etiam sequitur quod scia per demonstrationem particularem acquisita sit magis scia quam acquisita per uniuersalem.

Et oibus predictis concludit demonstrationem uisem non solum esse potiorum particulari sibi correspondente. sed etiam digniorem et certiorum. quod sit positio: patet ex eadem conclusione cum probationibus eius. quod sit dignior patet ex ultima distinctione articuli preecedentis. Ipsa enim excellentius congruit sine attribuit intellegati humano cum magis scire faciat et magis ipsum intrinsece perficiat. quod sit certior per se. distinctio enim modo procedit applicando passionem subiecto proprio et proprie cause. medium etiam ipsum propinquius est principijs immediatis. ut patet. Omnes conclusiones huius articuli posite sunt de demonstratione uis et particulari stricte sumptis. sicut in primo notato articulo. preecedentis premissum sunt.

Ad rationes principales. **Ad** primam negandum est assumptum. ut per se ex conclusione prima primi articuli.

Ad rationem in oppositum dicitur quod loquendo de demonstratione tam simpliciter quam finem quod diuisio illa non est sufficientis. multe enim sunt negatiue demonstrationes. et multe dicentes ad ipse que nec sunt per effectum nec per causam saltem in eandem. scilicet quales sit per causam in cognoscendo.

Et ulterius de aliqua particulari large sumptam esse per effectum. loquendo tamen de demonstratione particulari stricte sumpta conceditur quod aliqua est per causam primam passionis. aliqua uero per causam remotam. ut patuit in articulo primo.

Ad rationes in oppositum per se ibidem.

Ad auctoritatem allegatam primo electorum dicitur quod non uoluit per demonstrationem particularem committi fallaciam accitiss. sed uoluit in isto syllogismo illam committi. ois triangulus scilicet per huiusmodi habet tres. isosceles est triangulus. ergo isosceles habet tres. huiusmodi habet tres. sine arguendo sic. triangulus est subiectum habere tres isosceles est triangulus. ergo isosceles est subiectum et cetera.

Ad secundam rationem principalem patet sufficienter in articulo primo. **Ad** tertiam de quibus notitia simplex alicuius speciei perfectior sit simplici notitia sui generis. ut notitia hominis perfectior est notitia animalis. Notitia tamen aliqua generis plexa et discursiua demonstratiua perfectior est notitia sue speciei sibi correspondente. Perfectior ergo notitia erit qua demonstratiua et plexe cognosco triangulum habere tres. quam illa qua scio isosceles habere tres per demonstrationem particularem propter causas superiores dicitur.

Et quo per se negari potest consequentia prima.

Ad quartam dicitur quod notitia perfecta per demonstrationem particularem acquisita non includit sed presupponit notitiam conclusionis demonstrationis uis quoniam est maior demonstrabilis fuerit.

Ad rationem ulterius et primam patet in ultimo articulo.

Ad quintam. per se ex conclusione tertia ultimi articuli. licet enim notitia simplex alicuius speciei distinctior sit notitia simplici sui generis. notitia tamen discursiua et demonstratiua alicuius passionis de genere tam de subiecto appropriato distinctior dici debet notitia sibi correspondente passionis de specie inferiori ad illud genus ut ibidem patuit.

Ad confirmationem negat maior si uniuersali intelligatur. Maior enim est certitudo primi principij que solo intellectu habet quam certitudo aliqua immediate per sensum acquisita. maior etiam est certitudo propositionum mathematicarum quam naturalium non obstante quod prima magis per intellectum acquiritur. Secunda uero ut plurimum per sensum. Quauis enim omnis notitia intellectiua aliquo modo originem trahat a sensu. si tamen oportet ut omnis intellectus adhefio sine certitudo ab adhesionem sensus dependat sicut alias in precedentibus dictum fuit. Ad idem etiam non est uniuersaliter uera. non enim verificatur de particulari in respectu de quo est hic maxime mentio. sed solum de particulari simpliciter et maxime. **Ad** sextam negatur minor. **Ad** probationem huiusmodi syllogismi ille qui ibi adducitur non sit demonstratio particularis stricte de qua solum hic intenditur. negatur tamen quod animalis magis causa risibilibus est homo. **Ad** rationem dicitur quod auctoritas illa intelligitur de causa uniuersali in causando. non autem oportet tenere de causa magis uniuersali predicando. qualis est animal respectu hominis. **Ad**

confirmationem negatur consequentia. licet enim animal rationale sit causa risibilis. principalis tamen est rationale ipsi causa quod animal. homo autem rationale includit. quod tamen ab animali non includitur actu. neque oportet auctoritatem allegatam tenere in causis partialibus sicut alias dictum fuit. Ad aliam confirmationem negatur consequentia. licet enim animus sit verum. subiectum tamen demonstrationis universalis magis est causa passionis quam subiectum particularis. et medium magis est causa quam medium. quare etc. Ad septimam conceditur rationem ari. esse veram debite intellectam. Ad primam rationem in oppositum dicunt quidam quod species numerorum et figurarum non sunt actu infinite sed solum potentia. infinita vero sunt singularia actu saltem partitice sicut infinite linee et infinite superficies. Infinite partes ignis quarum quilibet est ignis et infinite partes aeris quarum quilibet est aer. Nec responsio non videtur sufficere. sicut enim non sunt infinite species numerorum ac separationis sed potentia tantum. sic etiam non sunt infinita individua actu separationis. sed potentia tantum. et sicut sunt infinita individua actu actualitate presentie. sic etiam infinite sunt species numerorum actu presentie. duobus enim paribus aeris numerus binarius correspondet. et tribus correspondet trinarius et sic in infinitum. Aliter ergo dicitur quod intentio ari. fuit quod procedendo a minus universalis ad magis universalis non est processus infinitus. eo quod est ad ultimum devenire scilicet generalissimum. Procedendo vero versus particularia procedit ad ea que sunt vel esse possunt infinita. Vel aliter dicitur et potest quod in subiectis alicuius passionis procedendo versus subiectum primum quod est eius universale appellatur non proceditur in infinitum. Contra vero ab illo universalis ad sua inferiora procedendo versus infinitum procedit. In processu autem numerorum aut figurarum in infinitum non procedit a magis universalis ad minus vlt. cum sint species eque communes. neque a posteriori subiecto alicuius passionis ad subiectum primum eiusdem. ut patet intuitu. cum sint diversa subiecta distinctas habentia passiones. et sic non procedit ratio. Ad rationes secundas in oppositum possunt primo negari. pars enim loco allegato comparat universalis singularibus que dicit magis esse scibilia. et sic ar. non est ad propositum ipsius. Pro materia tamen argumenti dicitur quod absolute loquendo magis vlt. aliis paribus vno modo magis sunt scibilia quod scilicet certius sunt scibilia. minus autem universalis sicut sunt species specialissimae alio modo magis scibilia dicitur cum sint scibilia maioris et perfectioris entitatis. et hoc probat ratio ibidem adducta. Ad tertiam rationem dicitur quod principia notissima non sunt scibilia scientia stricte sumpta. de qua pars loquitur loco allegato et sic non oportet ipsa esse magis demonstrabilia. Ad confirmationem dicitur quod deus et intelligentie secundum naturam sunt maxime scibilia. et hoc probat auctoritas adducta. A nobis tamen sunt difficillime scibilia. Conceditur vterque quod de intelligentiis circa deum maxime fieri possunt demonstrationes et certissime. quibus respectu intellectus nostri hoc difficillime contingat sicut probant rationes adducte. quod igitur intelligentie sint a sensu remotissime et earum cause nobis occulte res vero naturales sunt sensibus propinque. quod naturalia sunt magis scibilia vel demonstrabilia. sed concludit quod a nobis sunt facilis scibilia. et consequenter de ipsis facilis formantur a nobis demonstrationes. Ad quartam rationem dicitur communiter quod entia naturalia magis extensivae sunt demonstrabilia quam mathematica. quia vbi per plura genera causarum. entia tamen mathematica sunt magis intensivae demonstrabilia. sicut probat auctoritas commentatoris allegata. et id de mathematicis potiores habentur demonstrationes. Ad id dicitur potest vbi dicitur in hoc primo posteriorum. et primo de anima. quod non repugnat de entibus naturalibus tam certitas fieri demonstrationes et certum modum procedendi sicut de mathematicis. et pars mathematica non sunt magis intensivae nec extensivae demonstrabilia naturalibus. et sic concedit potest de naturalibus potiores demonstrationes formari posse. Ad auctoritatem commentatoris vide quod alias dixi. Ad ultimam rationem principalem respondet eodem modo quo pars in textu respondet. Ad rationem in oppo-

situm dicitur primo quod responsio illa magis est propria et magis ad rem tendit quam ar. licet non penitus ad verba respondeat. Tamen verbaliter respondendo dici posset quod particularis demonstratio magis faciat scire de isochete sine per conceptum proprium isochetis. ex hoc non sequitur quod absolute magis faciat scire secundum ipsum. cum universalis demonstratio passionem demonstret de subiecto proprio et adequato cui competit secundum ipsum particularis vero non. Alii vero respondent aliter distinguendo aut sciens per demonstrationem particularem scit conclusionem vlt. aut non. si sic. tunc per demonstrationem vlt. magis scit de isochete. de isochete quam per particularem. quoniam particularis sciam non habet nisi in vigore vlt. Si vero non tunc per particularem non scit sed opinatur de isochete. per vlt. aut aliquo modo de ipsa sciam habet saltem in potestate propinqua. et per pars particularis non magis facit de isochete scire secundum ipsum quare etc.

Quod autem demonstrativa privativa hinc manifestum sit etc. Qd. XLII.

Veritur 42. Utrum demonstratio affirmativa sit potior negativa. quod non ar. primo sic. aliqua demonstratio negativa est vlt. et affirmativa aliquid particularis. sed vlt. est potior particulari. patet per de mente philosophi in questione precedenti. quare etc.

Confirmatur. quod aliquid affirmativa est demonstratio quod. et aliqua negativa propter quod. sed propter quod est potior quam quod. ut patuit in precedentibus de mente Aristoteli. et dicitur expositio. ergo etc. Confirmatur secundo demonstratio omnia est potior ducite ad impossibile. ut habet primo habet. sed aliqua affirmativa est ducens ad impossibile. et aliqua negativa est omnia. ergo etc. Secundo. principaliter stat aliquam negativam esse immediate ex parte notis. quibus affirmativa ex dimostrabilia procedat quod nota non acquirunt nisi longo processu. ergo stat negativam aliquam esse potiore. assumptum de se patet et consequentia tenet per modum arguendi philosophi in primo huius. sic enim probat universalem esse potiore particulari. quia procedit ex his que sunt immediata vel propinqua principis immediatis. particularis vero non. Tertio si questio esset vera hoc maxime videretur propter rationem primam Aristoteli. quia vbi demonstratio negativa est per plura media quam affirmativa. Sed contra hoc fundamentum ar. primo. quia propositio aliqua negativa est immediata. quibus tamen aliqua affirmativa per demonstrationem conclusa per multa media probetur. ergo etc. assumptum patet de istis negativis. nullus homo est asinus. nullum irrationale rationale. nullum animal est insensitivum. nulla quantitas est suba. Secundo. hec affirmativa. omnis homo est suba. per plura media probatur quam illa nulla quantitas est suba. ergo etc. assumptum patet. quod inter hominem et subam tria cadunt media. scilicet animal. corpus animatum. et corpus per que potest habet demonstratio. Secunda vero per unicum medium demonstratur arguendo sic nulla quantitas est suba. omnis quantitas est est quantitas. ergo etc. ma. n. et mi. huius demonstrationis sunt immediate. ut patet. Forte dicitur quod intelligit illa ratio de affirmativa et negativa sibi invicem confidentibus. et sunt ille que idem habent subiectum. quod non est in propositionibus predictis. Sed contra. illa affirmativa homo est suba probatur per tria media. sed hec negativa. homo non est inanimatum. solum probatur per unicum medium. arguendo sic. nullum animal est inanimatum. omnis homo est animal. ergo etc. patet. quod ma. et mi. sunt immediate. quare ratio nulla. Item si sit contra exempli risibile terna passio hominis. et rudibile prima passio asini. tunc illa. homo est risibile probabit per tria media. hec vero homo non est rudibile per unum medium tantum arguendo. sic. oem rudibile est asinus. nullus homo est asinus. igitur nullus homo est rudibilis. Notum. n. est quod primis huius syllabis sunt immediate. Forte dicitur sicut vbi dicitur pars in textu quod negativa demonstratio dicitur esse per plura media non secundum numerum sed secundum qualitatem. quod vbi assumit necio primis diversarum qualitatum. affirmativa. scilicet et negativa. sed affirmativa solum affirmativa assumit. Sed contra. sed istum intellectum non evidenter probatur intentum. h. n. ita sit. supposito tamen quod alia sunt paria. et media affir-

Questio XLII.

matine & negative confidentia sibi inuicē sint eque nota vt
Ari. in eadē rōne suppoit. nō sequitur q̄ velocitas aut citi⁹
cognoscatur conclusio per affirmatiuam q̄ per negatiuam
& hoc est fundamentum ad probandum intentum. vt p3
in tex. ¶ Preterea illa responsio non correspondet pro
modo pbandi suppoitē suam vbi per terminos illam de
clarat vt si. a. demonstratur de. e. per. b. c. d. media. & idēz
a. demonstratur de. d. per. b. c. media. alijs pibus citius co
gnosceretur q̄. d. est. a. q̄. e. est. a. qd̄ per pauitiora media
demonstratur. p3. n. q̄ sibi loquitur de pluralitate mediorū
sū numerum & non sū qualitatem tñ. ¶ Quarto princi
paliter si questio sit vera hoc presertim videtur pp̄ quartā
rōnem aristo. q̄ q̄ p̄ncipiū demonstrationis affirmatiue
est pp̄ affirmatiua que dicit eē. & p̄ncipiū negatiue est
negatiua q̄ dicit non eē. sed eē est p̄us q̄ non eē. tunc princi
piū affirmatiue est prius p̄ncipiū negatiue. & p̄ p̄ns affir
matiua demonstratio est prior: & potior. ¶ Sed h̄ hoc fun
damentum ar. non esse for. est prius q̄ esse ipsius p̄ortate
ipsi & nāe. ergo &c. assumptum probatur. primo q̄ sit p̄us
sū tps p3 de se. q̄ sit prius sū nāz ar. quia mā for. necio
prius h̄uit non eē q̄ eē ipsius q̄re p̄ortate materie non eē
ipsius est prius q̄ eē. & per p̄ns p̄ortate nature. ¶ Forte
respondetur vt cōter d̄ q̄ h̄ non eē for. & cuiusq̄ alterius
rei corruptibilis sit prius q̄ eē. absolute tñ eē transcendent
sumptum est p̄us non eē. et eē prime cāe est prius q̄ nō eē
sicut etiam h̄ potētia rei generalis sit prior actu eiusdē rei.
absolute tamē actus est prior potētia: q̄ prima cā q̄ est act⁹
purus oēm potentiam naturaliter precedit. ¶ Contra res
ponsonem ar. q̄ naturaliter prius est deum non eē lapidē
q̄ ipsum eē. ergo responsio nulla. assumptus probatur. ¶ Al
ind est alio naturaliter prius a quo non conuertitur subsistē
di p̄na. vt p3 in predicamentis. sed sequitur deus est. ergo
deus non est lapis. & nō sequitur ecōtra formaliter. g⁹ &c.
Et per idem ar. q̄ aliqua potentia est prior actu primo. q̄
sequitur deus pot̄ esse. ergo deus est. & non sequit̄ eē nisi
de materia. ergo deum posse eē est naturaliter p̄us q̄ deū
eē. q̄re &c. ¶ Confirmat ar. p̄ncipale sic. aliqui per negati
uam pbat̄ affirmatiua. ergo negatiua ē notio: affirmatiua.
qd̄ est h̄ p̄ h̄ lo. alle. t3 p̄na p̄ mōz arguendi pbi. & a. p̄ba
tur. nā h̄ affirmatiua tñ h̄o currit. pbat̄ per h̄ac negatiua
nihil non homo currit tanq̄ per exponentem suam. & ma
gis notaz vt p3. Similiter illa omnis homo preter for. cur
rit. probatur per illam sortes non currit vt patet in logica.
¶ 5. p̄ncipaliter illa demonstratio est prior: que est p̄ ma
gis causam sed negatiua est huiusmodi. ergo &c. maior p3
eo modo quo superius dicebat̄ de vli & particulari. minor
probatur. demonstratio negatiua indifferenter per cām re
motam & propinquā eē potest. affirmatiua vero soluz per
cām p̄p̄inquam. sed in vnoquoq̄ q̄re cā remota magis ē
cā q̄ propinqua. igit̄ &c. maior de se p3. & minor indūctie
pbat̄. In genere enim cause efficientis magis causa ē ce
lū q̄ homo & ds q̄ celum. in genere etiam cāe finalis: ma
gis causa est sanitas q̄ extenuatio aut alia similis causa pro
pinqua. & sic de alijs. quare &c. ¶ Ex istis p̄ns infertur cāz
negatiuam eē digniorē & potiorē affirmatiua. q̄ indifferē
ter demonstrare pot̄ suū effectum sine propinqua sine re
mota fuerit. Affirmatiua vero non demonstrat nisi cu3 fue
rit propinqua. q̄re negatiua demonstratio potior erit affir
matiua. ¶ 6. syllus negatiuus est prior syllō affirmatiuo.
ergo demonstratio negatiua est potior: affirmatiua. t3 p̄na
a sili. etiam quia demonstratio est syllus. assumptus proba
tur. virtus sylli negatiui ad p̄la se extēdit q̄ virtus affirma
tiui. ergo &c. assumptum probatur. q̄ syllus affirmatiui so
lum sit in prima & tertia figura: negatiuus v̄o in oib⁹ trib⁹
figuris fieri potest. igit̄ &c. ¶ Item cum sint. 19. modi figu
rarum. 12. sunt negatiui. & 7. affirmatiui. vt p3 discurrenti
ergo &c. ¶ Septimo propositio negatiua potior ē affirma
tiua. ergo demonstratio negatiua est potior. t3 p̄na. q̄ p̄nci
piū affirmatiuarum demonstrationum est propositio
affirmatiua. & negatiuarum est negatiua. vt patet in textu.
assumptum probatur. nam vliis negatiua est sine aliq̄ me
dio oīum suarum singularium illatiua. sed vliis affirmatiua

illud non facit sine medio. sequitur enim formaliter nullus
homo est animal. ergo nec iste homo ē animal. nec iste nec
ille & sic de singulis. Sed non sequitur omnis homo ē ani
mal. ergo iste homo est animal &c. cū anis sit necessarius &
p̄ns p̄tingēs. sed bene sequitur cu3 debito medio. vt patet
in logica. ergo &c. ¶ Confirmatur. q̄. fig. vniuersale ne
gatiua potius est signo vli affirmatiuo. igit̄ &c. t3 p̄na. q̄
a signo denominatur propositio vniuersalis affirmatiua vt
negatiua. assumptum p3. cum signum vniuersale negatiui
distribuere possit tam predicatum q̄ subiectum. vniuersa
le vero affirmatiui solum subm̄ distribuit vt p3 in logica.
¶ Octauo. demonstratio negatiua non semper indiget af
firmatiua. ergo ratio vltima Aristo. qua mouetur ad pro
bandum intentum est nulla. arguit enim q̄ affirmatiua est
potior. cum sine ipsa non possit eē negatiua. & non econtra.
assumptum patet vbi fiat demonstratio negatiua in media
te ex per se notis. vt arguendo sic. Nulla q̄ntitas est suba.
omnis q̄ntitas discreta est q̄ntitas. ergo &c. illa nāq̄ minor
affirmatiua nulla indiget demonstratione negatiua. ¶ U
timo nulla est demonstratio negatiua. ergo questio falsa as
sumptum probatur si aliqua sit negatiua. sit ergo illa gratia
exēpti. nihil si al̄ nō respirat. paries est non animal. ergo pa
ries non respirat. Sed contra illa demfatio est vnus syllus
& vna p̄na in q̄ nō negatur nota illationis. ergo est affirmati
ua & non negatiua. t3 p̄na. q̄ sicut categorica dicitur affir
matiua per affirmationem verbi principalis. sic hypotheti
ca dicitur affirmatiua per affirmationem note coniungen
tis categoricas vt cōter in logica scribitur. ¶ Confirmat
aliq̄ demōstratio non ē affirmatiua nec negatiua. ergo &c.
t3 p̄na q̄ si aliqua eēt negatiua. tunc affirmatiua & negatiua
sufficenter euacuarent genus demonstrationis. assumptū
p3 de demonstratione aggregata ex duobus p̄cessib⁹. quo
rum vnus sit affirmatiuus ex vno impossibili aliud conclu
dendo. Alius econtra sit negatiuus ex opposito consequen
tis arguendo ad oppositum aſtis. illa. n. demonstratio nō
magis dicitur affirmatiua q̄ negatiua. nec econtra. nec p̄t
sit dici affirmatiua & negatiua. vt p3. q̄re &c.

Ad oppositum

est Ari. primo poste. trac. 4. ca. primo & omnes eius
expositores. ¶ In ista q̄one. primo premitentur quedaz.
Secdo ponentur conclusiones.

Quantus

ad primū. Sciendū est primo q̄ apd
ari. & expositores antiquos inueniūt
hec nomina idem importantia demonstratio categorica
affirmatiua: demonstratiua & predicatiua. similiter demon
stratio negatiua & demonstratio priuatiua idem importāt.
Dicitur autem demonstratio affirmatiua. quia conclusionē
est inferens affirmatiuam. predicatiua vero dicitur. quia
predicatio proprie sumpta non est nisi affirmatiua qua pre
dicatum denotatur inesse subo. sicut forma ipsius. vt su
perius dictum fuit in cap. de per se. & tales cōcludit demō
stratio affirmatiua. Et per idem categorica nuncupatur.
idem enim est categorico categorizatus quod predicō pre
dicat. Appellatur autem demonstratiua per antonomas
iam. quia rem magis demonstrare videtur q̄ negatiua.
Demonstratio vero negatiua est que conclusionem d̄mō
strat negatiuam. & per idem appellatur priuatiua. quonias
per ipsam subm̄ predicato priuari denotatur. ¶ Sciendū
est scdo q̄ syllus affirmatiuus & syllus negatiuus proprie in
hoc differunt. q̄ affirmatiuus conclusionem infert affirma
tiua & negatiuus negatiuam. eodē mō differūt demōstra
tio negatiua & demfatio affirmatiua. q̄nis etiaz syllus nega
tiuus dici posset syllus in quo negatio preponit̄ toti p̄ncipalr
negans notā illationis. sicut copulatiua aut disūctiua di
cuntur notā illationis. in qua negatur nota disūctionis aut co
pulationis. & consequentiam aliquam appellamus negati
uam in qua negatur nota illationis. Eodem modo dicēdū
est de demonstratione. Sed iste modus loquēdi de syllō
aut de demonstratione est in consuetus apud Aristotelem
& omnes expositores. h̄ de enthymemate & alijs p̄positio
nibus hypotheticis cōter admittatur. Alias tamē recolo i
logica dixisse nullam esse hypotheticā negatiua & per nega

Questio XLII.

tionem prepositam toti principaliter negantem notam con-
iungentem duas categoricas. cuius fundamentum alibi re-
quire. **Tertio** premittendum est quod cum demonstratio quod dicitur ad
impossibile ducens duas includat processum quorum primus est
ab uno impossibile ad aliud manifestus impossibile. alius est
ex opposito positus ad oppositum antecedentis. merito secundo pro-
cessus dicitur illa demonstratio affirmativa dici vel negativa. et non
merito primi. propter cum primus ordinatur in secundum. et secundus
faciat solum scire per se. **Quarto** premittendum est quod affirm-
mativam demonstrationem negativam dupliciter comparare possumus
uno modo absolute quamlibet cuiuslibet comparando. alio modo
determinate comparando negativam affirmativam sibi corresponden-
tem. et utraque comparatio fieri potest vel ceteris paribus vel cete-
ris non paribus. **De** autem affirmativa negativam correspondere
re secundum aliquos dupliciter. aut quarum conclusionibus idem
predicatum correspondet. aut idem correspondet subiectis.
Exemplum primi sicut in his propositionibus. omne animal habens
pulmonem respirat. et paries non respirat. **Exemplum** secun-
di sicut in his duabus. omne ens est substantia et nullus homo est
quantitas. **Quinto** premittendum est quod negativa propositio
quod per demonstrationem negativam concluditur. quodam est quod simplici-
ter negat esse rei. sicut nullum vacuum est. quedam vero de-
terminatum predicatum a determinato negat subiecto. sic
paries non respirat. aut linea non est substantia. **Sexto** pre-
mittendum est cum affirmativa conclusio dicat esse negativam
vero non esse quod veritas negativam absolute neque esse: neque intelli-
gi perfecte potest sine veritate alicuius affirmativae. **Prima** pro-
positio cum non esse sit pura privatio. imo pura negatio quam pen-
tus nature et imaginationi repugnat esse sine aliquo esse positi-
vo. non sic autem est. **Secunda** propositio vero est nota. cum enim ens sit
primum et adequatum obiectum intellectus non potest ab eo in-
telligi non esse quin intelligat esse. et per consequens nec veritas nega-
tivae intelligi perfecte potest sine veritate affirmativae. non sic
autem oportet esse. ut propositio inventi. **Ex** quibus inferitur quod intel-
lectus per accidens fertur in veritatem negativam. propter quod per
accidens fertur in non esse rei postquam ens est obiectum primum
et adequatum intellectus. **Idem** est vero de mente Aristotele.
3. de anima ubi vult privationem per accidens intelligi. **Sequi-**
tur ulterius quod si non esset scientia alicuius esse non est esse. scientia
de non esse rei. et per consequens si non esset scientia veritatis affirmati-
vae: non esset scientia veritatis negativae. **Uterius** premit-
tenda est distinctio de causa remota posita in questione precedenti. **U-**
ltimo premittendum est demonstrationem aliquam aliam esse potioris ar-
guendi esse ex aliqua vel aliquibus de conditionibus quae ponuntur
in definitionibus demonstrationis alijs paribus. hoc patuit in
questione precedenti.

Quantum ad secundum. Sit prima conclusio absolute
comparando affirmativam demonstrationem negativam: aliqua negativam: aliqua affirmativam est abso-
lute potior. **Probat** quod demonstratio negativam qua probatur
celum non esse compositum ex materia et forma. aut qua probatur
deum non esse mobilem: potior est demonstratione affirmativa
qua ostenditur punctum esse principium lineae et finem aut qua
demonstratur instans esse continuativum primum temporis. **Prima** namque ma-
gis scire facit quam secunda. quod notitiam generat de re valde perfecta
ris entitatis. et quod prima demonstratio conclusionem inferat
negativam et secundam affirmativam. in premissis tamen prime demon-
strationis medium affirmativae sumitur de quo valde excel-
lente doctrina acquiruntur quam demonstratio affirmativae pro-
te demonstrationis. ut propositio intuiti. **Eadem** conclusio propter ex arti-
culo primo principalis. **Pro** deinde. demonstratio aliqua affirmativa est pri-
vataris et de re ignobilis. aliam tamen ex parte demonstrationem negativam
de re valde nobili in qua per causam convertibilem cum passione vel
et negativae concludere predicatum de subiecto. et per hoc clare visis di-
cere. et sic secunda potior: esse posset quam prima. **Sed** non repugnat
demonstrationem aliquam affirmativam ab effectu vel signo valde re-
moto villore esse demonstrationem negativam per causas convertibilem cum
passione. **Idem** est proedi posset ubi solus processus ad ipse
ducens ducere demonstratio. et aliquis talis esset affirmativa.
Secunda conclusio. Ita sit. aliam tamen demonstratio affirmativa ut sic est
potior: quam aliam negativam ut sic. propter ex. 6. primo. cum enim demon-
stratio affirmativa ut sic oblique tendat in veritatem affirmativam.

et propter in esse. **Negativa** vero ut sic. oblique in veritatem nega-
tivam tendat. et propter in non esse. veritas vero negativam nec esse
nec intelligi perfecte potest sine veritate affirmativa. per ean-
dem suppositionem. sequitur intentum. **Confirmatur** quia
intellectus per accidens fertur in veritatem negativam. per se vero in
affirmativam. igitur et assumptum propter correlativum primum
eiusdem suppositionis. **Confirmatur** secundo. quod si nulla esset vel
esse possit scientia veritatis affirmativae nulla esset scientia veritatis ne-
gativae. per correlativum secundum eiusdem suppositionis. quare scientia
veritatis affirmativae ut sic est potior: scientia veritatis negati-
vae. et per consequens affirmativa demonstratio ut sic. est potior negati-
va ut sic. **Ex** conclusione illa inferitur 3. conclusio quod demonstratio affir-
mativa ceteris paribus est potior negativam. propter sic procedens.
Notanter de ceteris paribus propter disputates tacitas in probando
sine conclusionis. **Item** quod stare negativam aliquam ex se no-
tis et indemonstrabilibus immediate precedere. affirmati-
vam vero ex mediatis quorum notitia longo processu acgre-
retur: ut dicebatur in 2. principali argumento. **Quarta**
conclusio. quodlibet demonstratio negativam cuius premissae demonst-
rabiles fuerint. vel saltem affirmativa vilior est affirmativa sibi
corrente per quam premissa eius affirmativa demonstratur. pro-
batur per rationes propter. primo quod negativam plura requirit me-
dia. et plures propositiones quam illa affirmativa. quoniam enim media
ad illam affirmativam requiruntur. et requirunt ad negativam. et non
est vero propter. ergo et cetera. **Secundo** quod demonstratio negativam nec requirit
alteram premissam affirmativam. affirmativa vero nullam nega-
tivam requirit. imo ex solis affirmativis potest aliquid syllogizari. non
autem ex solis negativis. ergo propter affirmativa est efficacior in
demonstrando quam negativam. et propter demonstratio affirmativa est
potior. **Tertio** quod premissae demonstrationis negativae
indigent demonstratione ad illas demonstrandas plures affir-
mativae concurrunt quam negativae. concurrunt enim tres affirma-
tivae due ad premissam affirmativam: et una ad negativam. so-
lum autem una negativam concurrunt. versus ad negativam demonst-
randam. igitur magis adhuc ostingeret si ulterius arguerent demon-
strationes. quare propter affirmativa est prior notio: et credibili-
or alijs paribus. propter negativam et propter demonstratio affir-
mativa potior est negativam. **Quarta** demonstratio affirmativae de-
gnitas correspondet principium quam negativae. ergo et cetera. assumptum
probatur. affirmativae correspondet propter immediata affirmativa:
negativae vero negativam. **Dignior** autem est propositio immediata
affirmativa quam negativam. eo quod negativam per affirmativam probatur
et quod esse naturalis prius quam non esse. affirmativa vero dicit esse. et ne-
gativa non esse. quare et cetera. **Quinta** demonstratio illa negativam non
potest sine affirmativa. affirmativa vero non indiget negativam.
ergo et cetera. et ahs de se patent. iste rationes prolixius bntur
in exponere textus et ibi vide. **Ultimo** propter argui per propositio-
nes demonstrationis. quod praedicta demonstratio affirmativa magis est
ex primis et immediatis cum sit propinquior: per se notis. et propter
idem magis est ex causis propter et notio:ibus. cum negativam
in affirmativam resolvatur. magis est ex visis cum veritas affirmati-
va alijs paribus sit magis veritas quam negativam. magis est est ex
ipsis quae sunt per se et secundum ipsum. immo esse per se et propter ipsum
non proprie competit propositionibus negativis. **Ex** qui-
bus ultimo vero quod affirmativa magis faciat scire. quare affir-
mativa potior est negativam. aliam illarum trium conclusionum potest
esse ad mentem Aristotele in textu. **Secunda** conclusio: aliqua demonstratio
negativa per pauciora media ad immediata resolvitur quam affir-
mativa vel eiusdem subiecti vel eiusdem predicati. propter ex tertio
arguo principali. **Secunda** conclusio ponit a quibusdam. aliam demon-
stratio negativam per plura media ad immediata resolvitur quam affir-
mativa sibi correspondens. **Pro** veritate conclusionis ostenditur ipsa
limitari ad negativam demonstrationem cuius premissae sint
demonstrabiles. **Intelligunt** autem affirmativam negati-
vae correspondere. ut ex suis verbis colligitur quod idem eam sue-
rit subiectum si sint de rebus diversorum predicamentorum. sic
demonstratio quod demonstratur homines esse substantias. et deus. quod demonstratur homines
esse quantitates. **In** eodem vero predicamento negativae propter correspondet
affirmativa de predicato. in quo primo dicitur subiectum et predi-
catum negativae. ut hinc. homo non est lapis correspondet illa
homo est corpus animatum. siue ista. lapis est corpus animatum
nas per animatum et inanimatum primo dicitur homo est lapis.

Si vero per negatiuam passio ab aliquo subo remouetur. affirmatiua sibi correspondens erit propositio in qua illa passio proprio attribuitur subo. vñ huic negatiue. asinus nō est risibilis. hec affirmatiua correspondet hō est risibilis. Cōtra tū est autem q̄ in oibus istis p̄ plura media probatur negatiua q̄ affirmatiua. q̄ per quecunq; probatur etiam negatiua & non contra. vt. patet. quare &c. hec etiam conclusio posset eē ad ad mentem p̄bi. C̄ Septima conclusio contra quosdam. aliqua demonstratio negatiua est per causas remotam qualitercūq; sumptam. aliqua per causam proximam & conuertibilem. aliqua per effectus sine propinquū sine remotum. & aliqua nec per causam nec per effectum passionis. prima pars p̄3 in hoc syllo. nullum non animal respirat. pies est non animal. ergo pies non respirat. C̄ Secunda patet in hac demonstratione. omne disciplinabile est rationale. nullus equus est rationale. ergo nullus equus est disciplinabile. Et per idem potest dari exemplum d̄ causa remota 2° modo sumpta. vt hic omne risibile est rationale. nullus equus est rationale. ergo nullus equus est risibile. Potest etiam fieri per medium conuertibile cuius subo. vt hic. nullum rationale est rudibile. omnis homo est rationale. ergo nullus homo est rudibilis. C̄ Tertia pars conclusionis verificatur conuertendo syllos predictos. vt arguendo sic. omne rōnale est disciplinabile. nullus equus est disciplinabile. ergo nullus equus est rationale. C̄ Item omne rationale est risibile. nullus equus est risibile. ergo &c. Itē h̄ ē per effectum remotum sine cōiorem. nihil non gressibile ē rationale. lapis ē non gressibile. ergo lapis est nō rationale. C̄ Ultima vero pars nota est in demonstratione qua d̄mōstratur non esse rei. sicut quando demonstratur q̄ nullum vacuum est per hoc medium. q̄ graue non potest subito moueri de vno extremo spacij ad alterum extremum. Illud enim medium non dicit causam nec effectum vacui nec alterius passionis demonstrande. vt patet. licet causa in cognoscendo dici potest. C̄ Et si arguitur contra predictam conclusionem q̄ tūc aliqua demonstratio negatiua esset potissima postq̄ aliqua est per causam proximam & conuertibilem. negatur consequentia. Illud enim non sufficit ad demonstrationem potissimam sine propter quid sed vltra requiritur vt per illam causam passio de subo proprio demōstratur. qd̄ non fit in predicta demonstratione. imo in ea p̄ causam propriam passio de alieno subo negatiue demōstratur vt patet. C̄ Ultima conclusio contra quosdam. aliqua ē demonstratio negatiua que pro sui resolutione ad īmediatā n̄ indiget demonstratione affirmatiua. patet ex penultimo argumento principali. C̄ Et si arguitur. q̄ hec conclusio est cōtra mentem Aristo. in vltima ratione ad probandū demōstrationem affirmatiuam esse potiore. potest responderi vt dicebatur in expōne textus. q̄ intentio eius fuit q̄ absolute demonstratio negatiua non esse potest sine affirmatiua quia. s. si nō esset vel non eē posset demonstratio aut propositio affirmatiua non etiam eēt nec posset eē negatiua. nō at eē & hoc nō obstat conclusioni.

Ad argumenta principalia. C̄ Ad p̄m p̄3 ex conclusione prima cuius probatione ipsius veritatem pro materia illius argumētū primo dicitur. q̄ demonstratio negatiua non est vniuersalis nisi valde large. nulla etiam demonstratio negatiua p̄ parte est propter quid. licet fieret per causam proximā & conuertibilem cum passione. C̄ Ad 2^m patet ex tertia cōclusionē. veritatem dicitur q̄ licet negatiuam īmediate esse. ex parte notis arguat illam esse s̄m quid potiore. cum hoc tamen conceditur affirmatiuam vt sic esse qualibet negatiua potiore vt sic. vt dixi in cōclusionē sc̄da. C̄ Ad 3^m patet. ex quarta conclusione. & prima probatione ipsius. Sic enī intelligendo vt sonat illa conclusio veritate habet prima ratio Aristo. Sc̄dm aliquos etiam patet responsio ex sexta conclusione limitando rationem aristo. iuxta tenorem illius cōclusionis. C̄ Sed cum arguitur contra modum probandi p̄bi in textu. dicitur q̄ sufficit ad intentionem ipsius cum demonstratione negatiua alteram habeat premissam affirmatiuam. & alteram negatiua. & vtracq; vel saltem affirmatiua

demonstrabilis fuerit. q̄ per plā media s̄m qualitatem sine s̄m spēm taliter procedit. qd̄ per plura media s̄z numerū ad īmediatā resoluit q̄ demōstratio affirmatiua s̄b̄ cor̄ si dens. sine dicat sibi cor̄ns iuxta tenore quarte cōclusionis. sine iuxta tenorem sexte. C̄ Ad 4^m conceditur fundamentum Aristo. C̄ Ad rationem in opp^m dicitur sicut ibi r̄fidebatur. & consequenter negatur q̄ deum non eē lapidē sit p̄ naturaliter q̄ deum eē. nec obstat auctoritas allegata. ibi. n. Aristo. vult q̄ cum sint duo entia. quorum ab vno in aliud valet p̄na. affirmatiue cū hoc verbo est de sc̄do adiacere. & tū. & nō ec̄tra. illud a quo non p̄uertitur subsistendi cōsequētia est nāliter prius. S̄z sic in p̄posito nō cōtingit. vt p̄3. C̄ Ad p̄firmationem dicitur potentia dei que potius politas quedā appellatur non realiter ab ip̄o deo distinguui. C̄ ū aut dicitur actum absolute precedere potentia intelligitur de potentia actū abijciente & ab actu realiter distincta. C̄ Cōceditur tamē q̄ sicut deus vt ens est seip̄o prior vt tale ens. sic etiā deus vt potens eē est se ip̄o prior vt actu ens & hec ē prioritas quedam rationis magis q̄ realis. C̄ Ad aliam confirmationem dicitur p̄io q̄ iste dne propositionis tū hō currit. & omnis homo p̄ter se. currit. nō sunt mere affirmatiue. sed cōmuniter pregnantēs dicuntur. q̄ sensum negatiuum simul cum affirmatiuo includūt. Dicitur sc̄do q̄ ad logicē probari per negatiuam. per affirmatiuam tamen syllogistice concluditur aliqua negatiua. C̄ Ad quintū neganda est maior si vniuersaliter intelligatur. Vbi nanque aliqua passio elementi aut mixti per propriam causam effectiua demonstratur potior est demonstratio q̄ si per causam vliorem demonstratur. sicut per celum aut soles aut deus & tamen causa illa vniuersalior est magis causa. Cōceditur tamen q̄ demonstratio illa est potior que per causam ē magis propriam & propinquam alijs partibus. Qd̄ notat̄ de eo. q̄ vbi per animal rationale risibile de homine demonstratur tanquā per causam īmediatā. & per disciplinabile tanq̄ p̄ īmediatam causam passionis risibile de soz. demonstrat̄ demonstratione particulari. aut risibile ab equo remouetur demonstratione negatiua. potior erit prima q̄ sc̄da vel tertia. minor etiam non est vniuersaliter vera in quocunq; sensu intelligatur. potest enim esse demonstratio negatiua per causam proximā passioni. sicut affirmatiuam per causam et remotam & per effectum sine propinquū sine remotū vt patet ex conclusione septima. P̄dot etiā eē per mediū quod nec est causa nec effectus passionis saltem in ec̄ndo. demōstratio ē affirmatiua fieri p̄t p̄ causam remotā sc̄do mō. vt cum per aial rōnale risibile de homine demonstratur. Cōcedit̄ tñ grā difficultatis huius argumenti q̄ vt plurimū demonstratio affirmatiua est per causam p̄pinquam. negatiua vero p̄ causā remotā primo modo. q̄. s. cōiorem effectū. talē at causam remotā nō ōz eē magis causā. h̄ cā remota sc̄do mō magis causa dei possit. & presertim in genere cāe efficientis aut finalis. C̄ Et si arguit̄ q̄ saltem habetur demonstrationem negatiua fieri posse per plures modos causarū q̄ affirmatiua & per consequens negatiua magis ē per causam. Ad hoc concessio antecedente grā argumētū dicitur. argumētū probare negatiuam magis eē per causam extensiuē sed nō sic sine. C̄ Ad confirmationem dicitur q̄ causam negatiua posse effectum demonstrare sine propinqua sine remota fuerit potius arguit eius imperfectionem. Contra vero h̄ affirmatiua non posset demonstrare nisi cū eēt. p̄pina. maiores ipsius argueret perfectionem. sicut in simili exp̄lo naturalis declarari potest. C̄ Ad sextum principale. negatur assumptum. ad probationem. negatur consequentia. primo quia licet in causis efficientibus & finalibus verum sit causam illam p̄fectiorem eē que ad eodē effectus se extendit per se ad quos alia se extendit & adhuc ad plures s̄m spēm. non tamen ōz verum eē in causis materialibus aut formalibus materia enim prima ad plures effectus se extendit q̄ materia sc̄da. & tamen est imperfectior ista forma etiam elementi ad plures effectus se extendit q̄ forma mixti licet sit illa imperfectior. Syllogismus autem negatiuus cum sit cōe quoddam respectu particularium syllogismorum. est tanq̄

forma respectu illorum. Inter vniuersalia autem q̄to as-
quod est communius tanto imperfectius: sicut animal est
imperfectus homine & sic de alijs. Secundo si consequen-
tie deberet concludere ex fundamēto super quo fundat̄.
oporteret q̄ ad omnes syllogismos ad quos se extendit
syllogismus affirmatiuus: se extenderet etiam negatiuus:
& cum hoc ad quosdam alios: quod tamen non est veruz.
Tertio q̄ ex antecedente cum probatione ipsius potius se
quitur oppositum consequentis. nam q̄ sub specie solis sit
solum vnum individuum: & sub specie aliqua hic inferius
individa plūcent: arguit̄ sp̄s solis esse perfectiorem alijs
paribus. **¶** Alter responderi potest nedando antecedens
alie nāq̄ figure ad primam reducitur. & eandem omnes
modi ad primam p̄me qui est affirmatiuus. vt patet p̄io
p̄iorum. quare virtus primi modi qui est affirmatiuus ad
plura se extendit q̄ virtus syllogismi negatiui. & tale exten-
dere vim suam est effectiue virtualiter extendere. & ideo
hec responsio non repugnat precedentibus. **¶** Ad septimū
negatur assumptum alijs paribus. Ad probationes negat̄
consequentia. sicut enim generas cum semine perfectius ē
q̄ generas sine semine. animatum. n. est perfectius inaiā/
to. sic vniuersalis affirmatiua cum debito medio suas sin-
gulares inducens perfectior est q̄ vniuersalis negatiua il-
las inducens sine medio. Item singulares que ex negatiua
vniuersali inferuntur nihil ponunt in esse sed potius p̄nāt
subiectum predicato. perfectius autem est cum medio po-
tius inferre q̄ sine medio cōcludere p̄natiue. quare &c.
¶ Et si arguitur. vniuersalis negatiua non indiget medio
ad inferendum eius singulares affirmatiua vero indiget. er-
go paucioribus indiget negatiua q̄ affirmatiua. neganda ē
consequentia si vniuersaliter itelligatur. q̄ licet ita sit: vt plu-
rimum tamen negatiua indiget probari per affirmatiuam
sive syllogistice sine quouis alio modo. **¶** Ad confirmatio-
nem negatur assumptum. Ad probationes vero consequē-
tia. q̄ vt dicunt quidam. licet ita sit: signum tamen vniuer-
sale affirmatiuum plures producit effectus diuersarum ra-
tionum quia subiectum distribuit & predicatus confundit
vniuersale vero negatiuum solus distribuit. **¶** Alter & ma-
gis ad rem dici potest q̄ licet ita sit. distribuere tamē signi
negatiui est p̄natiue distribuere affirmatiui positioe. & p̄
est perfectius primo. vt patet: neq̄ sequitur de forma. ad
maiozem distantiam distribuit signum vniuersale negati-
uus p̄ affirmatiuum. ergo dignius est signum vniuersale ne-
gatiuum. sicut non sequitur ad maiozem distantiam illumina-
tari certis ignis q̄ certis lapsis preciosus. ergo est perfectior
¶ Ad octauū patet ex conclusione vltima. **¶** Ad vltimū
patet ex secundo notabili. licet enim copulatiua & disiuncti-
ua dicantur negatiue per negationem copule. quia tamen
syllogismus & demonstratio principaliter in conclusionem
referuntur. ideo affirmatiui & negatiui denominantur s̄m
denominationem sue conclusionis. **¶** Ad confirmationes
p̄ ex tertio notabili. licet. n. demonstrationis ducentis ad
impossibile alter sit processus negatiuus & alter affir-
matus. ab vltimo tamen denominari debet aut simpliciter af-
firmatiuus aut simpliciter negatiuus. Et sic est finis huius
questionis.

¶ Quod quidem categorica priuatiua sit di-
gnior manifestum est. Et ad impossibile ducen-
te &c.

Questio. xlii.

Veritur 45. vtrum demonstra-
tione ostensiva sit potior
demonstratio ducente ad impossibile.
Ad non arguitur. primo sic nulla est de-
monstratio ad impossibile ducens. ergo qd
falsa assumptum probatur multipliciter.
primo q̄ demonstratio quilibet facit scire. vt patet per dis-
tinctionem demonstrationis: sed syllogismus arguens im-
possibilem conclusionem ex premissa impossibili non facit
scire eo q̄ impossibile sciri non. potest ergo &c. **¶** Secundo
quia omnis demonstratio est ex premissis. veris ad conclu-
sionem veram. per secundam definitionem demonstratio

nis: sed syllogismus ad impossibile ducens falsum. ex falso
concludit. ergo &c. maior patet in textu. vbi dicitur q̄ in de-
monstratione ducente ad impossibile manifestus impossibi-
le concluditur ex impossibili minus manifesto. **¶** **T**ertio
q̄ demonstratio est syllogismus. vt habet ex prima distinc-
tione demonstrationis. sed demonstratio ad impossibile du-
cens non est syllogismus. ergo &c. minor p̄batur quilibet
syllogismus constat ex tribus terminis & ex tribus propo-
sitionibus tantum vt patet primo priorum. Sed demonstra-
tio ad impossibile ducens constat ex pluribus: quoniam ag-
gregat in se duos syllogismos: quorum primus est syllogis-
ticus. secundus non: ab opposito conclusionis ad opposi-
tū alterius premissæ. ergo &c. **¶** **C**onfirmatur quia aggre-
gatum ex illis duobus processibus non ducit ad impossibi-
le: sed tandem ducit ad conclusionem veram. ergo nulla ē
demonstratio ad impossibile ducens. **¶** **Q**uarto quia om-
nis demonstratio aut est q̄ aut propter quid. vt patuit in
precedentibus: sed syllogismus ad impossibile ducens nō
est huiusmodi: cum non arguat ab effectu ad causam nec
econtra. nullum enim impossibile habet causam nec effe-
ctum. vt p̄. quare &c. **¶** **S**ecundo principaliter arguitur
sic. aliqua demonstratio ostensiva est negatiua. & aliqua ad
impossibile ducens est affirmatiua. sed affirmatiua potior ē
negatiua. vt patuit in questione precedenti. q̄re &c. **¶** **C**on-
firmatur quia aliqua ostensiva est particularis. & ad impos-
sibile ducens potest esse vniuersalis. ergo &c. patet conse-
quentia & assumptum ex p̄uis determinatis. **¶** **T**ertio p̄n-
cipaliter demonstrationes mathematicæ sunt alijs demon-
strationibus certiores & potiores. sunt enim in primo gra-
du certitudinis vt inquit commentator. & tamen vt pluri-
mum predictæ demonstrationes ad impossibile deducunt
ergo &c. minor patet insipienti processum commentatoris
propositionum geometricæ. **¶** **Q**uarto si questio esset vera
hoc presertim contingeret propter rationem philosophi in
textu. q̄. s. demonstratio ostensiva ab effectu nō ex priori-
bus sed posterioribus procedit in demonstratione etiā du-
cente ad impossibile vnum impossibile non est altero prius
nec posterius cum nullum illorum sit ens nec cā nec effe-
ctus. quare &c. **¶** **P**reterea videtur falsum q̄ vtraq̄ de-
monstratio ex propositione negatiua procedat sicut philoso-
phus videtur dicere. nam plerumq̄ ad impossibile ducens
ex affirmatiua procedit.

Ad oppositum Est p̄s p̄io huius & om-
nes expositores. In ista
questione primo premittitur quedam. secundo ponen-
tur conclusiones.

Quantum ad primam. Sit hec prima distinc-
tio. illud complexum. demonstra-
tio ad impossibile ducens: dupliciter accipi potest. vno mō
pro solo syllogismo concludente ex vno impossibili ad im-
possibile manifestus saltem illi cui demonstratur. secundo
modo pro aggregato ex predicto processu & argumentatio-
ne ecōuerso: qua ex opposito consequentis arguitur ad op-
positum antecedentis. & hoc modo videtur accipere p̄s.
Quis etiam primus modus sibi adaptari posset. **¶** **S**ecū-
da distinctio sequens ex prima pōitur de mente thomestij.
duplex est demonstratio. v3. simplex & mixta. simplex est
que est vnus processus tantum mixta que ex pluribus pro-
cessibus aggregatur. & talis est demonstratio ad impossibi-
le ducens. verbi gratia: si quis concedat q̄ omne risibile est
asinus. arguetur sic. omne risibile est asinus. omnis homo
est risibile. ergo omnis homo est asinus. Tunc arguitur vt
terius. iste syllogismus est bonus. & conclusio est manifeste
impossibilis. minor est necessaria. ergo maior est impossibi-
lis. tunc vltra maior est impossibilis. ergo suum oppositū
est necessarium. v3. q̄ risibile non ē asinus. Et hoc ē q̄ de-
monstrator probare intendit. & sic patet q̄ illa demonstra-
tio ad impossibile ducens componitur ex tribus processu-
bus. **¶** **T**ertia distinctio. aliquem processum syllogisticū
faci scire dupl̄ itelligi p̄t. vno mō p̄pletie. q̄. s. ad cōclō-
nē scia agrit̄ immediate terminet. Allo mō dispositiue. q̄. s.

fit dispo^{ta} p^{ta} ad illa conclusionem concludenda. **Quar**ta distinctio dupliciter intelligere possumus aliquam demonstrationem ostensivam esse demonstrationi duceti ad impossibile correspondente. Uno modo: quia ambe finaliter eandem conclusionem inferant. ut si intenderent dem^{re} nulum vacuum esse et illud primo facerem ratione ducente ad impossibile. deinde ratione ostensiva. Alio modo si oppositae premissae demonstrationis ostensive eiusdem qualitatis cum conclusione probarem esse impossibile demonstratione ducente ad impossibile. et hunc modum tangit arist. in textu. **Qui**to premissendum est de mente arist. in textu. quod in hoc presertim differunt demonstratio ostensiva et demonstratio ad impossibile ducens. quia ostensiva ex premissis procedit notioribus conclusionibus sed ad impossibile ducens e contra procedit a premissa syllogistica minus nota adnotioribus conclusionibus. cuius causa est quia ex impossibili in agis manifesto intendit facere discredere aliud impossibile. sed per consequens discredimus antecedenti. non autem e contra ut patet in logica. **Pr**eterea dixerunt quidam quod in hoc maxime differunt predictae demonstrationes. quia ostensiva ordinem servat naturalium: quod enim premissae sunt conclusionem notiores hic est ordo naturalis. sed ad impossibile ducens potius ordinem servat contrarium. et non naturalem. **U**ltimo premissitur: demonstratio aliquam esse alia potior argui potest ex alia qua vel aliquibus partibus positur in diffinitione demonstrationis. per ex precedentibus questionibus.

Quantum ad secundum: Sit hec prima conclusio. capiendae demonstrationes ducentes ad impossibile primo modo quilibet talis est indigior: qualibet alia demonstratione ostensiva. Probatur. quia nulla talis facit scire. ut dicitur in primo argumento nisi forte intellectum disponendo ad discredendum antecedenti. sed quilibet ostensiva complete facit scire. ergo etc. et nota ex ultimo notato. et assumptum patet. Item demonstratio talis ad impossibile ducens a minus noto ad notius procedit: ostensiva vero a notiori ad minus notius. ut patet ex quo supposito. et per hanc ostensiva ordinem servat naturalem. sed ad impossibile ducens ordinem huius preternaturalem. quod etc. **S**ecunda conclusio. probabiliter procedit aliquam demonstrationem ducete ad impossibile. secundo modo sumptam aliquam ostensiva esse potior. Hec conclusio probari potest ex secundo et tertio argumento principali. **T**ertia conclusio. Ita sit quibus tamen demonstratio ad impossibile ducens talis supra ignobilior: est quibus alia ostensiva merito suo: magis concludendi. Probatur. quod quod ad primum processum est ignobilior: ut patet ex sua conclusione. secundum etiam procedendi ignobilior: ut quibus modus syllogisticus quod procedit de demonstratio ostensiva sicut cum arguitur sic conclusio est ipsa. et minor est necesse. ergo maior est ipsa. et per hanc oppositae eius est necesse. Manifeste. n. appet modum hunc vilioris esse modum syllogistico procedendi. Ex conclusione inferuntur quilibet ostensiva ut sic potior esse quilibet ducete ad impossibile ut sic. **Q**uarta conclusio. sequitur ex secunda. quilibet demonstratio ostensiva est potior ducente ad impossibile alijs paribus. patet ex predictis. **Q**uinta conclusio. quilibet talis demonstratio ad impossibile ducens indigior est ostensiva sibi correspondente. patet primo de correspondente sibi primo modo. dignius. n. est conclusionem aliquam per demonstrationem modo directo et naturali procedente. probare quod per demonstrationes obliquas et preternaturalem modo procedentem. De correspondente secundo modo patet per rationem ipsam in textu. h. conclusio potest esse ad mentem arist. quibus etiam due precedentes conclusiones sibi attribui possunt. **S**exta conclusio. licet demonstratio ad impossibile ducens secundo modo supra quo ad primum processum ab impossibili minus noto ad impossibile magis notum procedat: quibus tamen ad primum processum ex notiori minus notum concludit. Prima pars patet ex probatione prime conclusionis. Secunda sicut patet. sic enim conclusio est aliqua premissarum in falsitate notior: sic etiam eius oppositae est opposito illius premissae notius in veritate. quare etc. **U**ltima conclusio ponitur secundum aliquos demonstratio ostensiva ex prioribus secundum naturam procedit. demonstratio vero ad impossibile ducens in secundo processu ex posterioribus quo

ad naturam: prioribus tamen quo ad nos probat intentum. Hec conclusio satis apparenter videtur de mente arist. in textu. quia tamen non potest univocaliter veram ut patet ex ultimo argumento. **C**ad textum autem arist. vide in responsionibus argumentorum et in expone textus.

Ad rationes principales. Ad primam negat assumptum loquendo univocaliter tamen de demonstratione secundum quod quibus de demonstratione simpliciter. **C**ad probationem dicitur quod licet illa diffinitio demonstrationis data fuerit de demonstratione simpliciter. demonstratio tamen ad impossibile ducens secundo modo supra aliquo modo scire facit. quod secundum processum eius. Illa etiam quod primo modo sumitur dispositiva facit scire disponendo. scilicet intellectum ad discredendum premissae propter discredere conclusioni. **C**ad secundam probationem dicitur sicut quod licet illa diffinitio data fuerit de demonstratione simpliciter. demonstratio tamen ad impossibile ducens quo ad secundum processum solum ex veris procedit. licet quo ad primum ex impossibili demonstrat. **C**ad tertiam dicitur quod demonstratio ad impossibile ducens primo modo sumpta est syllogistica. sed secundo sumpta primo processum includit quibus syllogistica et hoc sufficit. illa tamen diffinitio principaliter competit demonstrationi simpliciter. non autem demonstrationi mixte nisi secundum quid. **C**ad confirmationem dicitur quod aggregatum ex illis duobus processibus quo ad primum ad impossibile ducit. et hoc sufficit. **E**t si arguitur. quod omnis modus aut processus ab ultimo eius sine denominari debet. ut habet quinto philosophum. Cum igitur illud aggregatum tandem in veram conclusionem terminetur. syllogistica ducens ad verum et non ducens ad impossibile nominari debet. **C**ad hoc respondet quidam quod verum est motus naturales a fine ultimo denominari. motus autem artificialis plerumque denominatur a principio vel agente. sicut medicatio a medico siue medicina sumit denominationem. processus autem intellectus est motus quibus artificialis. Hec responsio est metaphorica. Sed melius est dicere quod sic placuit arist. et alijs antiquis totum aggregatum a primo processu denominare presertim cum in hoc differat a quibus alia demonstratione. **C**ad quartam probationem dicitur quod omnis demonstratio est quibus: vel propter quod. vel ad alteram illarum reducibilis. et hanc conceditur demonstrationem ducentem ad impossibile merito secundi processus ad alteram illarum esse reducibilem. et hoc vide in questione. 35. **C**ad secundam rationem principalem patet in questione. **C**ad tertiam sicut. Adverte tamen quod cum demonstratio ad impossibile una habeat additionem merito et dicenda esse potior. est vero demonstratio ostensiva aliam habeat conditionem: ponderande erunt ille conditiones. et hanc a potentiori denominatio fiet. **C**ad ultimam rationem principalem dupliciter responderi secundum duplicem suam positam in expone textus. Uno modo quod in demonstratione ostensiva proceditur a prioribus secundum naturam in ducente autem ad impossibile non. licet in secundo processu procedatur a notioribus nobis. **S**ed hec responsio patitur instantia ut patet ex ultimo argumento. **I**tem saluo meliori iudicio videtur limitanda ad demonstrationem negativam procedentem a causa reota. de qua arist. presertim explicat. et qualiter ut plurimum fieri habet demonstratio negativa. tunc enim ostensiva negativa a priori procedit. sed ducens ad impossibile est a posteriori secundum naturam in secundo eius processu. **C**Aliter dicitur potest quod in demonstratione ostensiva secundum intentionem arist. debet premissae ordine naturali esse conclusionem prioribus siue quo ad nos siue quo ad naturam. In demonstratione autem ducente ad impossibile quo ad primum processum e contra contingit. cum procedatur a minus noto ad magis notum. Unum autem impossibile licet non sit alio prius aut posterius reale. potest tamen dici eo prius aut posterius secundum cognitionem siue absolute siue respectu determinati additae. **C**Ad confirmationem patet in expone textus. **E**t sic est finis questionis.

Tertior autem et prior quid eadem est: sed non est ipse quia extra eam que est propter quid etc.

Veritur 44. Utrum scientia di-
cens propter quid et
quia certior scit et prior quam solum quia. **¶** Rega-
tine ar. primo sic aliqua notitia quia est que
libet notitia propter quod certior et prior. 6°
questio falsa. tenet consequentia. quia questio
super hoc fundatur quod notitia propter quid

tertio est notitia quia. assumptus per de notitia illius primi prin-
cipij quodlibet ens est vel non est. que solum potest esse quia et
non propter quid. illud. n. principium est omnium notissimum
et certissimum vel omnes affirmant. **¶** Secundo si questio sit ve-
ra tunc naturalis est certior metaphysica quod tamen est contra
intentionem aristotelem. in primo et 2. meta. **¶** Item metaphy-
sica est abstractior naturali et per consequens simpliciter ar. hec est
certior. consequentia vero probatur quia metaphysica conside-
rando subas separatas esse considerat solum quia ut patet de me-
te commentariis commento ultimo primi philosophorum. natura
lis vero ipsas esse demonstrat. ut ibidem patet. cum ergo sube-
separate sint subiecta principalia metaphysice sequitur intentum.
¶ Tertio ex ratione sequeretur naturalem sciam certiozem
esse geometria. consequens est falsum. cum geometria sit in primo gradu
certitudinis. cum etiam geometria sit abstractior naturali. conse-
quentia probatur. demonstrat enim scientia naturalis per
eandem omnem continuum esse divisibile in infinitum. et quod de pun-
cto ad punctum lineam rectam ducere contingit. ut per isopi-
cientiam in 6. philosophorum. **¶** Hec tamen sunt principia geometriae de qui-
bus geometria solum dicit quia. ut patet. quare et c. **¶** Quar-
to sequitur naturalem esse certiozem perspectiva. quod tamen vide-
tur falsum. cum perspectiva de certitudine mathematica parti-
cipet de qua non participat naturalis. patet consequentia. quia
de multis principiis perspective naturalis dicit quia et propter
quod probando ipsa per eum. de quibus perspective dicit
solum quia. **¶** Quinto aliqua scientia considerans solum pro-
pter quid de aliqua re non est in certitudine comparabilis sci-
entie consideranti solum quia. de eadem re igitur et c. assum-
ptum per de geometria et chirurgica considerat enim chirurgica vul-
nera circularia iardius sanari solum quia. geometria vero dicit causam
illius. Ille tamen scire sunt adeo disparte ut puenienter compara-
ri non possint ut patet.

Ad oppositum Est aristotelem. primo poste-
illo ca. scia ante certior et c.
¶ In ista questione primo premitetur quedam. Secundo po-
nentur conclusiones.

Quantus ad primum. Sit hec prima distinctio.
sciam considerantem propter quid
et quod dupliciter appare possimus ad scientiam solum consideran-
tem quia. vno modo absolute sine respectu eiusdem obiecti. siue
respectu diuersorum. Alio modo respectu eiusdem obiecti. et hoc
secundo modo maxime intellexit philosophus. **¶** Secunda distinctio aliqua
scientiam considerat solum quia. de aliqua re dupliciter intelli-
gi potest. Vno modo quod solum consideret sic esse absque alia dimen-
sione sicut. geometria sine demonstratione considerat et conce-
dit quod de puncto ad punctum rectam lineam ducere potest.
Secundo quod de ipso habet notitiam per demonstrationem. quia
siue ab effectu siue per causam remotam arguendo. **¶** Philosophus
autem intellexit maxime primo. **¶** Ex distinctio inferitur pro-
pter quod omnes scientias rem propter quod quid de eadem re scit quia primo
modo loquendo. **¶** Philosophus. qui. n. scit quod triangulus habet tres
per hunc angulum extrinsecum scit triangulum habere tres angulos. In-
feritur secundo quod non omne sciens propter quod quod alicuius rei de eadem
re scit quia secundo modo. **¶** Philosophus. possum enim scire conclusionem
per causam eius proximam quous nulla adducat demonstra-
tio ad illam conclusionem per eius effectum vel causam re-
motam. Dicunt tamen quidam quod licet ita sit: tamen scientes
propter quod quod facile est statim scire quia. Cognita namque causa priora
et immediata alicuius conclusionis facile est cognoscere effe-
ctum aut causam remotam eiusdem. non autem econtra. **¶** Et ideo
cognoscens solum quia. non facilliter cognoscit propter quod.
Et hoc dixerunt aristotelem. intelligere cum dicit. sed non que est ipsi-
us. quia extra eamque est propter quod quia. quasi dicere velit quod
qui scit propter quod non scit separatim a quia per effectum
vel causam remotam. qui vero scit solum quia scit separa-

tim a propter quid. Sed iste intellectus alienus est a mente
Aristotelem. ut puto. **¶** Tertia distinctio. quedam est certitudo sim-
pliciter sine in natura. qualiter deum dicimus ens certissimum
et prior alias subas separatas. Quedam quoque ad nos quia et no-
bis certissimum esse dicimus quod de quilibet deus vel non esse. et cer-
tius nobis esse dicimus quod ignis est calidus: quia luna aut sole esse
eclipsabilem. Certitudo vero quo ad naturam sumit ut puto sal-
uo iudicio in meliori penes fortitatem nature et independentiam.
Quanto enim aliquid ens fuerit natura prius et minus de pedes
tanto eius esse est minus obligatum. et per philosophum apud natura
certius. Talis autem certitudo quo ad naturam est illa quam huma-
nus intellectus habet si per se separatim intelligere posset sine mi-
nistracione sensuum. sic est superius dictum fuit de notitia per natura
tota hanc sciam vel colligi posse ex verbis inconiunctis. cum dicit quod
conclusio aristotelem. est vera supposita definitione eius quod est cer-
tius. Que. n. philosophus: sunt pingora sunt luci spirituali cuius spatio
ne res intelligibiles ab aspectu mentis sunt actu visibiles. et
magis sunt receptiva illius lucis et magis penetrabilia ab aspe-
ctu mentis. vbi et certiora sunt. et sciam de his est simpliciter hunc mo-
dum sciam de subiectis separatis incorporatis et c. **¶** Per lucez autem spua-
lem forte intellexit tunc intellectus agentis. aut forte istum
prime cause. Certitudo vero quo ad nos non est nisi indubitata
adhesio intellectus quod ex varijs puenire potest. aut a sensu et ex
perientia. sicut certum est ignem esse calidum. aut per demofatio-
nem. sicut certum sit nobis triangulum habere tres. aut quia sui vilita-
te aliquid ita notum est ut intellectus statim ei adherat. ut de
quolibet deus vel non esse. et de silibus. In his autem duobus vlti-
mis certitudo quod ad nos et certitudo quo ad naturam coincide-
re possunt. **¶** Ex quibus inferitur quod hanc deus cuius alteri est singu-
lari aut specifico incomplexe copatus sit ens certissimum per natura
certius tunc est quod de quolibet deus vel non esse deus esse: tunc certu-
tudine quo ad nos quod certitudine quo ad naturam. **¶** Prima pars
per natura cum deus sit omnium principium a nullo dependens. sed alia omnia ab
ipso dependet et est omnium aliorum causa. Secunda pars probatur. et
primo de certitudine quo ad nos per natura. non posset. n. intellectus
non adherere illi per natura debite intellectus: posset autem non ad-
herere huic per natura deus est ut per natura. de certitudine quo ad
naturam. vbi quod sicut ens ut ens per abstractionem intellectus de-
pendet deo ut deus quam multi appellant fortitatem nature. ita de quod
libet deus esse vel non esse deus prius quod deus esse. illud est deus altero
prius a quo non puenitur subsistendi natura. sed sequitur deus esse
ergo ens esse. et non esse. ergo prius est ens esse quod deus esse. et a for-
tiori prius est quodlibet ens esse vel non esse. **¶** Hanc tamen fortitatem puto
magis fortitatem rationis quam realem. quod si esset fortitatem realis ut
quidam theologorum voluerunt securius pcederetur intentus.
¶ Premitto vltimus quod quanto concurrunt plures cause ad figen-
dam et stabilendam adhesionem intellectus circa aliquid et alij per
bibus. tanto maior de illa re habet certitudo. Causa. n. potentius
concurrentibus ad effectum produciendo magis sine fortitatem
producit effectus. **¶** Premitto secundo quod sicut effectus in esse
stabilatur per suam causam. ita etiam adhesio et certitudo intel-
lectus de illo effectu per cognitionem cause stabilatur. patet. si-
cut perfecta rei cognitio a cognitione cause dependet per istam
famofam auctoritatem. sicut res se habet ad esse ita se habet
ad cognosci. sic etiam certitudo rei ad eandem dependere videtur
¶ Preterea. cognitio effectu per sensum aut alio modo a
posteriori communiter non quietit intellectus donec causam eius
innenerit qua inuenta tanquam certitudine habet quietit quod et c.
¶ Premitto tertio. quod non ex solo maior certitudine prin-
cipiorum arguenda est maior certitudo scientie. patet. quia
ex alia parte possent eius conclusiones per causas suas proxi-
mas minus certe demofari. **¶** Premitto vltimo quod quedam
scientia est alia certior simpliciter. quedam vero simpliciter quod sine de
certitudine quo ad nos. sine de certitudine quo ad naturam lo-
quendo. Dicitur enim certior simpliciter quod quod sine eius parte per
quod fuerit certior. simpliciter autem. quod aut simpliciter. aut sine maior
partem fuerit certior alijs paribus.

Prima conclusio Absolute loquendo ali-
qua notitia propter quid certior et prior est. siue quo ad
nos siue quo ad naturam. patet ex primo argumento prin-
cipali. **¶** Secunda conclusio. de quacunque re habeatur

scia qz. et scia ppter quid. certior: hñ scia q̄ si solū habeatur qz alijs parib⁹: siue habeat scia qz. primo mō sine sc̄do mō p3 ex sc̄do p̄missio. Si nāq3 vltra notitiā que absolute d̄ ali quo complexe hñ. aut que habet p̄ cāz eius remotā aut effectū habeat notitiā p̄ eā m̄ et̄ immediatā multo magis stabiliur certitudo intellectus q̄ si illa nō h̄eat. vt p se notum ē. **C** Tertia cōclusio. loquēdo de scia totali nō quelibet sc̄ntia dicit qz. et ppter quid. de quibusdā principijs alteri⁹ sc̄ntie est simpli certior: scia solū dicente qz. de eisdē principijs: p3 qz naturalis scia de quibusdā principijs geometrie dicit qz. et ppter quid. de quib⁹ geo⁹ solū dicit qz. loquēdo semp̄ d̄ nouitiā qz p̄ mō. sicut pbat in argumento tertio p̄ncipali et̄ tñ naturalis nō est absolute certior geo⁹. ergo etc. **P**ōt tñ cōcedi q̄ illa fin qd est certior. vt p3 ex p̄missio vltimo. **C** Quarta cōclusio quibet sc̄ntia totalis de multis principijs alterius sc̄ntie nō solū vlti⁹. sed et̄ specialib⁹ dicit qz. et ppter quid: alijs parib⁹ certior: est totali scia dicente solum qz de eis dē. **I**sta cōclusio p̄t probari. sicut sc̄da p̄ sc̄do p̄missio. **P**ossunt etiam rōnes inconueniens adduci. quas vide in expositione textus. **N**otanter dicit alijs parib⁹. quā sc̄ntia naturalis de multis ppter quid dicit que a perspectiua supponunt tāq3 principia et̄ vniuersalia aut specialia. et tñ per spectiua illaz in certitudine excedit loquēdo de certitudine quo ad nos ppter certitudinē mathematicā in ipsa contentam quā recipit a geometria. **P**ōt tamē cōcedi qz naturalis scia certitudine quo ad nos est fin quid certior p̄spectiua. vt colligit ex vltimo p̄missio. Certitudine verō quo ad naturā que vā et̄ p̄pria est certitudo est simpliciter certior. vt p3 ex tertia distinctione. **H**ec cōclusio sit ad mentes Aristo. in textu. **S**c̄da etiā sibi attribui p̄t. Quidam tamē alij sub alijs verbis cōclusionē posuerunt quā dixerunt eē ad mentem Aristo. videlicet quelibet sc̄ntia subalternans est certior: subalternata. et sola subalternans de oib⁹ dicit ppter quid de qb⁹ dicit qz sicut geo⁹. Subalternata vō vt p̄ spectiua de multis dicit qz de quibus nō dicit ppter quid. **P**rimū nō videtur v̄tū cū naturalis sit subalternans per spectiua. et tamē non est ea certior nisi fin quid. Quidā tamen moderni negant perspectiua proprie subalternari naturalis. sed solū geometrie proprie subalternat. **Q**ue respōsio nō apparet rōnalis. **P**erspectiua enim magis est naturalis q̄ mathematica vt habet. 2. physicoz: q̄ respōsio falsa. **I**tem h̄ modus p̄cedēdi perspectiue sit quādoq3 mathematicus. et quādoq3 naturalis. materia tamē de q̄ principaliter cōsiderat est naturalis. vt p3: quare etc. **S**e cū dū etiā dicitur recipit instātia. qz geometria de multis et̄ principijs dicit qz. et non ppter quid. naturalis etiam mē dicinam sibi subalternat. de multis tamen principijs et̄ cōclusionibus naturalibus dicit solum qz. Immo pro maiori parte naturalis a posteriori p̄cedit.

Ad rationes principales. **C** Ad primam cō cōceditur illud quod arguētiū probat vt in prima cōclusionē dicitur fuit. **C** Ad secundaz cōceditur naturale quo ad nos certiorē esse metaphysicā. licet quo ad naturā sit valde incertior. **C** Ad rationem in oim̄ vide in questione. 35. sufficienter. **C** Ad tertiā cōceditur naturalē sciam esse fin quid certiorē geo⁹ que tamē absolute est incertior quo ad nos. vt patet ex tertia cōclusionē. **C** Ad quartum patet ex quarta cōclusionē.

C Ad vltimam primo posset negari cōsequentiā. h̄ enim añs esset verū cū hoc ita sit vt illa sc̄ntia que vtrunq3 cōsiderat certior sit q̄ illa que solum dicit qz. **S**ecundo negā dū est añs quāquā enim sc̄ntie ille sint disperate cōueniūt tñ in modo mouendi intellectum certo vel incerto. et p̄ cōsequens in earū certitudine inuicem possunt comparari. et sic est finis cū dei laude.

Et que nō ē ex subo: illa que ē ex de subiecto vt arithmetica armonica: et que ē ex minoribus ea que ē ex appositione etc. **R**ō. xlv.

Certior 45. Vtrum scia abstracta sit certior minus abstracta et sc̄ntia que est de simpliciori /

bus sit certior ea que se habet secundum appositionem. **C** Ad partem negatiuam arguitur primo sic. entia separata que sunt maxime a materia abstracta et de quibus sc̄ntia abstractior considerat sunt difficillime cognitionis. ergo qd̄ falsa tenet cōsequentiā. qz quāto aliquid est difficilius cognoscibile tanto est incertior assumptū p3. 2. metaphysice. ita enim se habet intellectus noster ad substantias separatas sic oculus nocte ad lucē diei. vt ibidem hñ. quare etc. **S**e cūdo. magis vniuersalia sunt magis abstracta que tñ minus certa videntur q̄ singularia. cū per singularia certa sūt ant multa vniuersalia. ergo scia abstractior est incertior in minus abstracta. **C** Tertio si qd̄ esset vera sequeretur sciam li b̄i p̄ physicozū certiorē esse sc̄ntia libri de anima. cōsequens videt cōtra intentionē Ari. et cōmentatoris in probemio li b̄i de anima. cōsequentiā tenet p̄tio qz scia libri p̄ physicozū cū sit vltior est abstractior. **S**c̄do qz sc̄ntia libri de anima se habet per appositionē ad sciam libri p̄ physicozū. sicut etiā subiectum vnius se h̄ per appositionē ad subiectum alterius. **C** Quarto sequeretur metaphysicam esse certiorē geometria et arithmetica. et sic sc̄ntie mathematice nō essent in p̄ gradu certitudinis cōtra intentionē cōmē. patet p̄na cū sint de vniuersalioribus et de magis abstractis a materia et simplicioribus. substantie enim separate fin eē et fin intellectū a materia separantur. entia vō mathematica solum separantur fin intellectum. quare etc.

Ad oppositū est p̄ h̄ loco prius allegato. **C** In ista questione primo p̄mittuntur quedam. secūdo ponent conclusiones ad questionem respondentes.

Quantum duplex est abstractio. quedā ē fin rē quali intelligentias realiter a materia dicim⁹ abstractas quedā est fin imaginationē aut intellectū q̄ tuis nō realiter sit abstractio. et hec est duplex. quedam sit a minus cōt abstractando cōtus sicut ab hōie aīal. et a corpore animato corpore mobile. quedam a mā formā abstrahendo siue substantialem sine accidentalem. que h̄ sine illa esse nō possit. si ne ipsa tñ potest intelligi aut imaginari. sicut lineā. superficem triangulum. et his filia. per intellectum aut imaginatiuā abstrahimus a materia in qua necessario habent esse.

Prima abstractio considerationi metaphysice deseruit **S**ecūda cuiuslibet sc̄ntie cōsiderationi deseruire p̄t. **I**stā quelibet sc̄ntia aliquod genus simul cū eius sp̄b⁹ cōsiderat. **C** Tertia vō sc̄ntijs mathematicis. **E**x distinctione inferitur qz si per abstractionem vlla certitudo sumatur rei: a prima abstractiōe magis sumit certitudo quo ad naturā. ab alijs vō magis certitudo quo ad nos. **P**remitto vlti⁹ penes aliud certitudinē quo ad naturā de quo vide in tertia distinctione q̄ntis p̄cedētis. **P**remitto secūdo qz mā ppter sui varias mutabilitates et potētiatates h̄s habet ad varia entia p̄t magna eē cā incertitudinis nostre. p3 de mēte oīnz. est et̄ tā modice et imperfecte entitatis vt ei⁹ nā sit valde latens et non nisi difficulter cognosci possit vt colligitur de mente Aristo. et commen. primo physicozū. **E**x quo inferitur qz abstractio formam a materia siue realis sine per intellectum facta inuat ad certitudinē rei.

Premitto tertio qz illud quod se habet fin quādā adlectionem ad alterum se habet per modum specie respectu generis. p3 quia si. a. se habet secūdam adiectionē ad b. tñc. a. includit. b. et cū hoc aliquid vltra quia respectu. b. est tanq3 species. patet etiam discurrendo. linea enim vltimalis se habet fin adiectionem ad lineam. et se h̄ per modum specie respectu ipsius. numerus sonorus addit su pra numerum et est tanq3 species respectu ipsius. et sic de alijs. **E**x quo inferitur illud respectu cuius aliud se habet secundum adiectionem esse eo simplicius et per consequens abstractius. **P**atet vlti⁹ ipsum esse magis paratu⁹ certitudinē. aliud vō magis incertitudinē.

Prima cōclusio Scia cōsiderans de reb⁹ a materia naturalis realiter separatis quo ad illam partem est certissima certitudine quo ad naturam. patet quia talia entia sunt quo ad na

Questio XLV.

turā certissima de mente phi. 2. meta. Idem etiam ex predicis patet. primo quia huiusmodi entia sunt alijs priora sicut natura et magis independentia. et per consequens certissima. patet consequentia ex ordine precedentium. **C** Item sunt abstracta tamen secundum rem quod secundum intellectum. abstractio vero inuenit ad certitudinem rei ut ex predicis patet. **C** Item tamen sicut quod sicut in intellectu a materia maxime elongat quod magna est in certitudinis causa. ut patet ex secundo premissis. ergo etc. **C** Ex conclusione correlarie inferitur metaphysicam esse omnium aliarum scientiarum certissimam certitudine quo ad naturam saltem quo ad eius partem. principales qua considerat de substantijs separatis. **C** Sequitur ulterius quod de tali certitudine loquendo ipsa est in primo gradu certitudinis. **C** Secunda conclusio. Ista sit scientia tamen metaphysice de substantijs separatis intellectui nostro considerato sicut quod recipit notitiam ex administratione sensuum est valde incerta. patet ex auctore allegata in primo argumento principali. **C** Item substantie separate maxime sunt a sensibus nostris remote ergo ab intellectu nostro prout sibi sensus deseruiunt difficillime et cognoscibiles et per consequens valde incerte. tamen consequentia. nisi quis ponere vellet differentiam inter magis difficile et magis incertum. **C** Tertia conclusio. scia de rebus abstractis tertio alijs paribus certior est scia minus abstracta. **C** Item sit ad mentem Aristoteli. in textu et potest probari sic. Scientia abstractior est de magis elongatis a materia que est magna causa incertitudinis per secundum suppositum. ergo etc. **C** Item abstractio a materia inuenit ad certitudinem rei per correlarium secundum suppositum. ergo etc. **C** Item scia hoc modo minus abstracta videtur principijs scientie abstractioris. sicut prospectiva videtur principijs geometrie et non e contra. ergo etc. **C** Item arguitur ratione incommensuris. scientia hoc modo abstractior est de rebus absolute prioribus et secundum naturam certioribus. ergo etc. **C** Ex conclusione inferitur geometria esse perspectiuam certiorum et arithmetica certiorum musica. **C** Idem etiam asserit philosophus in textu. Et verificatur primo. simul cum eius corollariis de certitudine quo ad nos quod de certitudine quo ad naturam. Geometria enim est de prioribus sicut natura et de notioribus nobis et nature quod perspectiva. **C** Item geometria entia sunt a se sua exteriori remotiora non tamen intellectui disproportionata redduntur sicut substantie separate. et cum hoc a materia sensibili sunt magis abstracta quam ea de quibus considerat prospectiva. ergo etc. **C** Quarta conclusio. Ista certitudine quo ad nos scia de rebus abstractioribus secundum modo sit certior alijs paribus. stat tamen ut certitudine quo ad naturam sit incertior. **C** Prima pars patet quod magis videlicet alijs paribus sunt nobis magis nota. Secunda patet ex tertio argumento principali. Scia namque de anima est omnibus alijs naturalibus certior. ut patet in problemis libri de anima. que tamen minus est abstracta. secundum modo abstractionis quam scia libri physicorum. est tamen per modo modo abstractior et de prioribus sicut natura quo ad partem qua agit de intellectu: cum intellectus dicatur a materia aliquo modo separatus. Dubium tamen est de octavo physicorum in quo determinat de primo motore. sed de hoc vide de in questionibus primi de anima. **C** Quinta conclusio. licet principia metaphysice sunt nobis certissima et principijs aliarum scientiarum nobis certiora. ex hoc non evidenter inferre metaphysicam esse absolute quo ad nos certiorum. **C** Prima pars patet de istis principijs. de quolibet dicitur esse vel non esse et non contingit idem simul esse et non esse. et quecumque sunt eadem vult tertio eadem sunt inter se. et sic de multis alijs. **C** Secunda pars patet ex tertio supposito precedentis questionis. **C** Licet enim ita sit. quia tamen illa principia sunt minima pars metaphysica et in residua parte consideratur de quiditate rerum et de substantijs separatis que sunt respectu nostri valde incerte. id in metaphysica quo ad nos redditur multis alijs incertior. Alias tamen in questione trigesimalertia concessi istam conclusionem. metaphysica est qualibet alia certior certitudine principiorum. **C** Ex illa tamen non sequitur oppositum huius conclusionis. sed solum sequitur ipsam esse quo ad nos sicut quid certiorum. **C** Ex predictis colligere possumus modum graduum scientias in eorum certitudi-

ne. Loquendo namque de certitudine quo ad naturam: metaphysica est in summo et primo gradu certitudinis. post eam sequitur scientia naturalis. et moralis. et ultimo scientie mathematice. res enim mathematice a rebus naturalibus in esse dependent. et sunt eis naturaliter posteriores. Loquendo vero de certitudine quo ad nos mathematice sunt in primo gradu certitudinis. et naturales sunt in remissionem gradu. et metaphysica in gradu remissionem. et hoc sensu commutator in auctoritate allegata. **C** Nota tamen hic diligenter sicut in precedentibus dictum fuit. et in primo de anima quod non repugnat intellectui humano ita certum modum procedendi habere posse in naturalibus et metaphysicis sicut in mathematicis. sicut contingeret si daretur intellectus ademptus. et tunc certum sua et certum nature eadem essent. et quod esse nature certius esset sibi certius et e contra. et scientia certior alia secundum naturam etiam esset intellectui certior. et ista debet vocari propria et vera certitudo. hic autem loquor de certitudine intellectui nostri considerati secundum quod notitiam recipit per ministracionem sensuum. **C** Ultima conclusio inter scientias abstractas tertio modo. illa est alia incertior alijs paribus que respectu alterius se habet per appositionem. **C** Item conclusio est ad mentem Aristoteli in textu. et sic eam format incommensuris. **C** Potest tamen probari ex premissis. quia scientia illa que se habet per appositiones respectu alterius est respectu illius tanquam species respectu generis. et est ea minus abstracta et res considerans minus simplices et abstracta. ut patet ex tertio premissis. et per consequens est incertior. patet consequentia ex supradictis. **C** Ex conclusione inferitur quod arithmetica est certior geometria. Nam geometria se habet per quandam appositionem ad arithmetica: sicut punctus de quo geometria considerat se habet per appositionem ad unitatem de qua considerat arithmetica. **C** Idem etiam habetur ab Aristotele in textu. **C** Item ratio mensure et proportionis qua inuicem mensurantur geometrica principia in numero reperitur de quo considerat arithmetica. quare etc. **C** Ex predictis patet quod inter scientias mathematicas arithmetica est certissima. post ipsam sequitur geometria. per spectiva vero astronomia et musica in eorum certitudine in eadem sunt inter mathematicas et naturales. **C** Patet ulterius quod inter naturales scientias scientia libri physicorum est in primo gradu certitudinis quo ad nos. Scientia vero libri de anima est in primo gradu certitudinis quo ad naturam: que tamen propria nostra certitudo dici potest. **C** Quedam alia tetigi in questione trigesimalertia huic questionis pertinentia que illic vide.

Ad rationes principales. **C** Ad primam patet ex prima et secunda conclusionibus. **C** Ad secundam dicitur quod licet probat et intentionem: hoc tamen non esset contra intentionem. Aristoteli tamen negatur minor. et consequenter dicitur quod licet simpliciter apprehensione singularis aut singularium aliquo modo dependeat non tamen oportet ut certitudo aut intellectus adhesionem a certitudine singularium dependeat: licet aliquando hoc fieri possit. **C** Ad tertiam patet ex quarta conclusione. et licet scientia libri de anima se habeat per appositionem ad scientiam libri physicorum ex hoc non evidenter arguitur secundum intentionem Aristoteli. ipsam esse incertiorum. Aristoteles enim ut bene incommensuris exponit ibi comparabat scientias abstractas formas a materialibus que tamen sunt in materia. sic ut illa que magis abstracta sit certior illa que se habet per appositionem qualiter se habent arithmetica et geometria. **C** Posset etiam dici quod argumentum in solum probat scientiam libri de anima quo ad nos esse certiorum. **C** Ad ultimam patet ex conclusione prima et correlario post quintam conclusionem. Et sic finitur cum christi laude.

Una autem scia est que est unius generis que cumque ex primis componitur. et partes aut passiones horum sunt per se etc.

Veritur 46. vtrū ad vnitatē scie
requirant quatuor con
ditiones que ponuntur in tex. Ad alterita
tem vero requirat alteritas principiorū.

Ad partem negativam arguitur primo
contra conditionem primam. metaphysi
ca est scientia vna: et tamen non est vnus
generis subiecti. ergo questio falsa. maior de se patet minor
probat. quia subiectū metaphysice. s. ens nō est genus:
sed omnia genera transcendens. deus etiam qui ponit obie
ctum metaphysice: et a quibusdā dicitur subiectū nō est p
se in predicamento. et si eēt nō reponeretur tanq̄ genus sed
tanquam species vel individuum. quare etc. **Secundo**
scientia naturalis est scientia vna cuius subiectus non ē vnū
genere. quare etc. minor probatur. qz corpus mobile qd
communiter ponitur subiectum ipsius non est ens per se.
sed per accidens. tale autem non est per se in predicamēto
et per consequēs non est genus. ergo etc. **Tertio** argumē
tum fieri potest de linea visuali que ponitur subiectum per
spectivę. **Confirmatur** corpus humanū sanabile et egrotale
quod ponitur subiectum medicine non est genus. tūz qz
est ens per accidens. tūm quia est spēs specialissima. sicut
etiam homo est spēs specialissima. ergo etc. **Tertio** que
libet scientia vna est habitus vnus et qualitas vna. quare ad
eius vnitatem requiritur vnitatis sui generis et sue differen
tie. et non ille quatuor conditiones que vident extrinsece a
natura ipsius. **Quarto** arguitur contra secundam condi
tionem. nulla scientia componitur ex principijs. ergo secun
da conditio non bene posita. assumptum patet siue enī sci
entia fuerit habitus vnus sine aggregatum et habitibus:
principia non sunt partes quātitate nec qualitative sciētie.
quare etc. **Præterea** principia prima in scientia raro de
monstrationes ingrediuntur. etiam de ipsis proprie nō ha
betur scientia. vt patuit in precedentibus. ergo scientia nō cō
ponitur ex eis. **Confirmatur** argumentū principale sic
sciētie particulares non procedunt per principia prima. er
go etc. assumptum patet de geometria et arithmetica. que
non vtiuntur principijs metaphysice cōmunitissimis. et licet
vterentur illis. non tamen ab illis sument vnitatem quia
tunc ambe essent vna scientia: qd non est dicendū. **Quā**
to arguitur contra tertiam et quartam simul corpus mobi
le qd est subiectum naturalis philosophię non habet par
tes per se nec passiones per se. ergo etc. assumptum patet.
cum sit ens per accidens. hec enim propositio non est p se
in primo modo. aer est corpus mobile. sed potius in secun
do. qd tamen requireretur ad hoc. qd aer eēt pars corpo
ris mobilis per se. **Idem** argumentum fieri potest de
linea visuali que est subiectum perspectivę. et corpore hu
mano sanabili etc. quod ponitur subiectum medicine cum
sit ens per accidēs: nec sub se habeat species. **Deinde**
arguitur contra secundam partem questionis. non minus
vntas subiecti ad vnitatem sciētie requiritur q̄ vntas p̄
cipiorum. ergo econtra ad sciētie alteritatem non minus al
teritas subiecti requiritur q̄ principiorum. idem etiam vt
datur de alteritate partium et passionū subiecti. quare Ari
stoteles insufficiens fuit in ponendo causam alteritatis scien
tie. **Secundo** sequeretur qd perspectivā non esset altera
scientia a geometria. patet. qz principia vnus sunt ex prin
cipijs alterius. Et per idem sequeretur qd non esset alia a
naturali philosophia. multa enim perspectivę principia ex
principijs sciētie naturalis dependet. quibus concessis se
quitur qd geometria et naturalis philosophia non sunt alte
re ab invicem quia quecuqz sunt eadem vni tertio sunt ea
dem inter se. **Tertio** sequeretur nullam scientiam spe
cialem eē aliam a metaphysica. consequens est falsum. ut
patet. consequentia tenet. quia cuiuslibet alterius sciētie p̄
cipia sunt ex principijs metaphysice. Ex quo vterius iser
tur omnes scientias speciales eē idem inter se: primo. quia
sunt idē metaphysice. sed quia sunt ex eisdē principijs. v3.
principijs cōmunitis metaphysice.

Ad oppositum est philosophus primo po
ste. circa finem in illa par
te. vna aut est scia etc. **In** ista qōne p̄rio videbit prima
pars qōnis. Sedo videbitur de secunda.

Quantum Ad primum sit hec prima distinctio
scientia vt proposito spectat. dupli
citer accipi potest. vno modo pro solo habitu conclusionis
demonstrate. alio modo pro aggregato ex multis habitibus
sive processibus demonstrationis et principijs eorum de
bitum inter se ordinem et debitam connexionem habentibus.
qualiter totam geometriam dicimus esse scientiam.
Ex ista distinctione sequitur secūda distinctio q̄ sicut sci
entia est duplex sic vntas sciētie est duplex. Scientia enī
primo modo dicitur vna cum sit habitus vnus et qualitas
vna: quam vnitatem sumit ex genere et propria differentia
si sit vntas specifica. vntas vero sciētie secundo modo sū
pta non potest esse vntas proprie. sicut etiam exercitus nō
est vnus vnitatem proprie sumpta. sed est vntas quedam
improprie que consequitur debitum ordinem et connexio
nem partium istius sciētie cum debito respectu ad aliqd
vnum principale. qualiter exercitum dicimus vnum pro
pter vnionem ordinis partium suarum cum attributione
ad vnum imperatorem exercitus. Ad propositum ergo
locutus est Aristote. de scientia et vnitatem sciētie secundo
modo. **Tertia** distinctio subiectum alicuius sciētie esse
vnus generis. dupliciter intelligi potest. vno modo. q̄ sit
vnus generis predicamentalis. et per se reponatur in pre
dicamento tanq̄ genus. alio modo q̄ sit aliquod commune
non equivoce pluribus specie distinctis s̄m quedam
ordinem attributum. siue sit vere vnitocum siue analogū.
Quarta distinctio. q̄ subiectum sciētie sit secundo mo
do genere vnum dissimile in species dupliciter contingere
potest. vno modo. quia ipsum s̄m se est in tales species di
uisibile. sicut anima que est subiectum libri de anima. secū
do quia non est ratione sui sed ratione adiuncti quod est de
formali consideratione sciētie. sicut corpus humanum sa
nabile et egrotale. non in eo qd corpus humanum habet
sub se species in medicina consideratas. cum sit species spe
cialissima. sed in eo qd est sanabile vel egrotale. multe nam
qz sunt egritudinis et sanitatis species. et hec sunt de for
mali consideratione medici. **Quinta** distinctio principio
rum que dicuntur prima. quedam sunt prima absolute. vt
principia metaphysice. quedam prima s̄m quid siue in sci
entia in qua sunt principia. sicut principia geometrie prima
dicuntur non absolute sed s̄m quid. v3. respectu geome
trie. **Ex** quo sequitur qd scientiam aliquam procedere
ex principijs primis dupliciter intelligi potest. s. vel primo
vel secundo modo. **Ultima** distinctio. aliquid esse per
se partem subiectivam subiecti alicuius sciētie dupliciter
intelligi potest. vno modo sic ut absolute perfectitas primi mo
di inter ipsa reperitur. alio modo in relatione solam ad cō
siderationem sciētie. nel sub alijs verbis. quia reperitur
ratione adiuncti quod est de formali consideratione scien
tie. **Exemplum** primi. sicut anima per se attribuitur suis
speciebus in primo modo. **Exemplum** secundi. sicut cor
pus mobile quod ut sit de nullo absolute predicatur in pri
mo modo perfectitatis. verū tamen in relatione ad considera
tionem naturalis philosophię dicitur cuiuslibet corpoꝝ mo
bili attribui per se tanq̄ p̄ti subiectivę. cum naturalis phi
losophus per se de motu nel mobili consideret corpus eti
am mobile in se motum includit. motus autem cum sit de
principali consideratione philosophi naturalis plurimas ha
bet sub se species de quibus per se predicatur et que a phi
losopho considerantur. ut motum localem. alterationem.
generationem. corruptionem. augmentationem. **Prima**
conclusio. loquendo de scientia et vnitatem sciētie secun
do modo ut aristote. loquitur ad vnitatem sciētie non requi
ritur subiectum eius esse vnum ḡne univoco siue predica
mentali. p3 ex primo argumēto. principali. **Secūda** p̄lo.
ad vnitatem sciētie supradictā regit ipsam h̄re subim vnum

Questio xxxvi.

gñe secundo modo. probat. qz hñ dñi vnitas ex ordine quo
 dam dependet eñtiali partiu scie. cū attributiōe tñ ad vñi
 principale. vt pz ex secunda distinctione ⁊ de mente oim
 auctoꝝ. Illud aut̄ rationaliter nō potest eē nisi subm pri
 mum scie. qđ quidem equiuocū eē nō potest. qz cū diuer
 sis rationibus distincta significet ab eo non potest aliq̄ vni
 tas sumi. sufficit autē qđ sit aut vniuocum aut analogū. pli
 bus tamen h̄z spēm attributū. vt pz ex precedentib⁹. **T**er
 ce ad p̄clusionem ar. sic. cuiusq̄ motus vnitas principaliter sumi
 tur ex vnitate terminoꝝ ⁊ p̄sertim termini ad quē. vt
 habetur quinto phisicoꝝ. ergo a simili cuiusq̄ processus
 scientifici vnitas sumenda est principaliter ex vnitate termi
 ni ad quē vltimate tendit. tenet p̄sa. qz processus scientifici
 videtur motus quidam. cū ergo subm scie sit vltimus ter
 minus ad quē tendunt processus illius scie. sequitur qđ ab
 vnitate subm principaliter sumenda est vnitas scie. sicut
 enim in arte aut scientia edificatiua principaliter queritur cō
 structio domus que est subiectum eiusdem. sic in scientiis
 speculatiuis principaliter queritur cognitio subiecti tāq̄ sit
 finis vltimus cuius cognitio queritur. **T**ertio subiectus
 primū in aliqua scia est primū via cōpositionis ⁊ vltimū
 via resolutionis. ergo ab eius vnitate est vnitas scie su
 menda. tenet p̄sa qz ab vnitate p̄tū ex quibus compositū
 componitur ⁊ in que resoluitur dicitur compositū eē vnus
 ⁊ p̄sertim ab vnitate forme. assumptū de se. patet. talis
 aut̄ vnitas subiecti nō oportet vt sit vnitas vniuoca. sed suf
 ficat ipsam eē vniuocam vel analogā. vt ex predictis patet.
Contra p̄clusionem istā instatur sic. Si vnitas scie ab
 vnitate subiecti d̄penderet sequeretur geometriaz ⁊ arith
 metice magis vnam qđ metaphisica. p̄ns videt̄ falsū
 cum ipsa sit verior ⁊ perfectior scia qđ ille. probat̄ con
 sequentia qz magnitudo ⁊ numerus que sunt earū subie
 ta sunt magis vnum qđ ens. eo qđ sunt maioris sine perfe
 ctions entitatis. ⁊ in paucioribus inueniunt̄ qđ ens. Ad hoc
 respondetur negando p̄sam. **A**d probationē negatur as
 sumptū. ⁊ p̄fir dicitur qđ h̄z numerus ⁊ magnitudo sunt
 perfectioris entitatis ⁊ in paucioribus inueniunt̄ qđ ens. tñ
 qz ens est minus diuisibile. ideo magis est vñi. quodlibet
 n. inferius actuali diuisione magis ē diuisibile qđ ei⁹ supius
 cōsequenter minus vnum. quare ⁊c. **T**ertia cōclusio
 ad vnitatem scie requiritur vnitas principioꝝ primorū
 in illa scia. pbatur sic. processus scie ē motus qđ
 dam rationis discurrens de vno ad aliud. omnis aut̄ mo
 tus a principio quodam procedit ⁊ in aliquid terminatur.
 quare in progressu scie oportet aliquod supponi princi
 pium vel aliqua principia a quo vel a quibus fiat p̄gressus
 hec aut̄ sunt principia prima illius scie. vt patet. **I**tem
 processus demonstratiui qui in scientia ponuntur non faciūt
 scire nisi tandem ad principia indemonstrabilia resoluantur
 que sunt in ista scientia prima. ergo ⁊c. tenet cōsequentia ⁊
 assumptum patuit in precedentibus pluries. **I**dem autē pr
 cipia debent eē vna vnitate considerationis proprie illi scie
 tie. cū illa p̄sideratio formale sit scie. a forma vero maxime
 est rei vnitas sumenda. ⁊ p̄pter hoc h̄z naturalis ⁊ mathe
 maticus de corpore cōsiderēt. qz tamē aliter ⁊ aliter hoc fa
 ciunt. **N**am naturalis de ipso cōsiderat. vt quale. ⁊ vt acti
 uum vel passiuum. mathematicus vero ab his abstrahit.
 sed solum vt q̄tum ⁊ sub ratione mēsure cōsiderat princi
 pia sup corpore fundata in scia naturali ⁊ geometria. n̄ erūt
 vna sed valde diuerse. quare scie ille non erunt vna sed di
 stincte. **N**otanter dicitur primorū in illa ⁊ nō primorū ab
 solute. qz sicut dicebatur in cōfirmatione quarti principalis
 scie sp̄ales non procedunt per principia cōmissa. vt pz
 ⁊ h̄z ex illis procederēt nō tamē ab illis sumerent vnitatem
 immediate. **Q**uarta p̄clo. ad cōpletā scie vnitate regitur
 ipsam cōsiderare ptes ⁊ passiones per se sui subiecti ⁊ suaz
 partium. pz qz alioq̄ inter ptes ipsius scie non eēt debitus
 ordo ⁊ ipsarū debita cōnexio. qđ maxime regitur ad scie
 vnitate. vt pz ex distinctione scda. ⁊ loquor hic de partib⁹
 subiectiuis. h̄z quidā dicant qđ Aristot. maxime intellexit de
 p̄tibus eñtialibus aut̄ integralibus sicut naturalis de corpo
 re mobili cōsiderās cōsiderat de mā ⁊ forma q̄ sunt ei⁹

partes eñtiales. ⁊ grāmaticus de oratiōe cōsiderās d̄ istis
 considerat que sunt partes eius integrales. **E**go vero puto
 hic Aristotelē intellexisse de p̄tibus subiuvis neq̄ vñ veruz
 est sciam cōsiderare ptes eñtiales vel integrales subm sui.
 ⁊ dixi de geo^a ⁊ metaphisica in expōne textus. **E**x istis cō
 clusionibus pz qđ p̄ qualz illarū cōditionū ab vnitate scie
 tie excludatur. vt cōiter expositorēs dñt p̄ primā eni condi
 tionem excluditur equiuocum de quo vt sic nō potest esse
 scia nec demonstratio. **I**dem eadem etiā concludit qđ geo
 metria ⁊ arithmetica non sunt vna scia cum non sint vni⁹
 subiecti. qm̄ subiectū vnus nō est subiectum alterius. nec
 sub illo continetur. p̄ scda; vero excluditur diuersitas cōsi
 derationis de eadē re. vt cōiter dicitur. q̄nis. n. diuerse sci
 entie de eodem subiecto cōsiderēt nō sequit̄ ipas eē vnas.
 cū distinctis rōnibus de ipō determinent. a rationibus an
 tem distinctis considerādi puenit. vt diuersa sint scientiarū
 prin^a. ⁊ propter hoc licet naturalis ⁊ geometria de corpo
 re cōsiderent non sequit̄ ipsas esse scientia vnam. naturalis
 enim de corpore considerat fm̄ qđ quale actiuum vel passi
 uum fm̄ qđ transmutans vel trāmutabile. ⁊ ideo principia
 nalis principaliter super motu fundant̄. geo^a vero corpus
 abstrahit a qualitatibus ⁊ motu. sed ipm̄ vt q̄tum confide
 rat ⁊ vt mēsurabile vel mēsurans. quare principia sua sup
 consideratione corporis fundata distincta erunt a principis
 scie naturalis. **I**dem et dicit p̄t de naturalis ⁊ astronomia
 que h̄z de corpore celesti cōsiderent nō ex hoc concludi de
 bet vt sint simpliciter scia vna. qm̄ de ipso distinctis rōnib⁹
 bus determināt. ⁊ propter hoc diuersa d̄ corpore assumūt
 principia. **I**dem tertiā aut̄ conditionem excluduntur ab vni
 tate scie partes subiectine per accidēs subiecti scie si
 cut geometria qđ principaliter de linea cōsiderat nō p̄siderat
 lineam albam vel nigram nec lineā pulchrā vel turpez. cū
 sint ptes linee per accidēs. **E**t propter hoc geometria ⁊ p̄
 spectiua ⁊ vñ scia subalternās ⁊ subalternata nō sunt sim
 pliciter vna. **I**dem lineā vñualis de qua perspectiua principia
 liter cōsiderat ē ps̄ subina ⁊ per accidēs linee de qua prin
 cipaliter considerat geo^a. linea vero recta vel curva dicunt̄
 ptes linee per se. ⁊ hoc in relatione ad considerationē geo
 metrie. vt ex vltimo notabili colligi p̄t. ⁊ ideo scientia de li
 nea considerās ⁊ linea curva vel recta est scia vna. **I**dem
 vltimam vero conditionem passiones excludunt. que cō
 siderationi scie p̄ accidēs comparātur. **Q**uinta con
 clusio ponitur a quibusdam. inter predictas quatuor condi
 tiones ad vnitatem scie requisitas formalioꝝ ⁊ principali
 or est conditio secūda v3. veritas principioꝝ in illa scientia
 probatur sic. Scientia maxime vnitatem sumit ab vnitate
 cōsiderationis eorū de quibus determinat ⁊ super hac
 eius principia fundātur. ergo ⁊c. **C**onfirmat. si princi
 pia fuerint eadē in aliqua scia ⁊ fm̄ considerationē vnā.
 tunc o3 vt scientia illa sit vnus generis subiecti. nā que nō
 sunt generis vnus non sunt considerationis vnus. ⁊ tunc
 vltra oportet ipsam considerare ptes ⁊ passiones per se ⁊
 non per accidēs. qz que sunt p̄ accidēs sub eisdem prin
 cipis cadere non possunt. ⁊ sic videtur alias tres p̄ditiones
 a secūda dependere. **S**exta cōclusio opposita precedē
 ti ponitur de mente linco. inter predictas conditiones for
 malioꝝ ⁊ principalioꝝ est conditio prima. **I**dem cōclusio pri
 mo probari potest ex verbis linco. cum dicit. scientia vna
 est que subicit genus vnum vt arithmetica numerum ⁊
 geometria magnitudinem ininuibilem. ⁊ qz nihil scit nisi
 ex propriis principis immediatis. ad hoc vt scientia sit vna
 oportet qđ habeat principia nota propria vnificata in vnita
 te subiecti vnus. **E**x quibus verbis manifeste apparet. qđ
 vnitas principioꝝ sumitur ex vnitate subiecti ⁊ non eō
 tra. ⁊ loquor de subiecto adequato ⁊ formaliter sumpto.
 videlicet fm̄ adequata ⁊ proprie sumpta scie confide
 rationem. parum post etiā dicit. hec igitur tria aggregātur
 vt sit vna scientia vnitas subiecti super quod erigit̄ demō
 stratio. principia vnificata in subiecto illo ex quibus sit de
 monstratio. ⁊ qđ subiectum habeat species ⁊c. **I**dem etiam
 conclusio potest ratione probari. primo sic. subiectum ali
 cuius scie adequatum ⁊ formaliter sumptū ē principale

illius scientie obm. sed ab obiecto adequato principaliter vni-
tas & diuersitas dependet. vt patet scdo de anima. ergo &c.
Secundo speculatio subiecti est incompleta. principiorum ve-
ro complexa. ergo vnitatis speculationis subiecti primi alicuius
scientie est incompleta. sed vnitatis complexa ab incompleta
dependet & non e contra. Tertio ab vnitatis consideratione
maxime sumenda est vnitatis. sed consideratio scientie p-
pria per prius reperitur i subiecto formaliter sumpto qz in p-
cipijs: ergo &c. maior est fundamentum precedentis coeclu-
sionis. minor pater discurrendo. corpus. n. mobile qd e na-
turalis scientie subm per prius motum includit de quo est
principalis illius scientie consideratio qz principia illius scie-
tie ipsum includant. & sic de alijs multis exemplificari pot.
Quarto. principia limitantur. sicut sub limitationem & n-
e contra. ergo &c. assumptu patet. cum enim cotingat mul-
totiens diffinitiones rerum esse principia in scientia. de ea-
dem autem re plures assignari possunt diffinitiones limita-
bitur in scientia diffinitio subiecti sicut qd illud subm in scien-
tia limitatur. & sic correspondet de alijs principijs. Ex
his rationibus patet. qd prima ratio precedentis con-
clusionis potius probat oppositum qz intentum. cum vni-
tatis considerationis principalis in subiecto inueniatur. & si ista
ratio aliquid concluderet solum probaret comparando p-
cipia scientie subiecto no adequato & materialiter sumpto.
Confirmatio vero illius rationis arguit a posteriori. qua
re nihilcludit. sicut non sequitur. si homo e risibile oportet
vt sit animal rationale. ergo aial rationale dependet a risibile.

Quantum ad secundum articulum. C Pre-
mittenda est hec distinctio. dupli-
citer dicitur vna scientia altera ab alia. Uno modo simpli-
citer quia penitus sunt disparate. sicut musicam & geome-
triam dicimus abinuicem alteras. similiter arithmetiam
& geometriam. Secundo modo sicut quid: quia aliquo mo-
do differunt in principijs aut subiectis. licet non totaliter dif-
ferant qualiter perspectiuam alteram dicimus a geometria.
Prima conclusio ad alteritatem scientiarum sicut quid
no requiritur vt principia earum non sint ex eisdem nec ex al-
terutris. patet. qz musica & arithmetica sunt s3 quid altere.
& tñ principia musice sunt ex principijs arithmetice. Idem
etiam dicitur de perspectiuam & geometria. & d medicina &
naturali phillosophia. Secunda conclusio ad alteritatem sci-
entiarum simpliciter requiritur qd earum principia pma no
sint eadem & principia vnus no sint ex principijs alterius.
patet. quia ad vnitatem scie requiritur principioru vnitatis.
3o ad scientiaru alteritatem requiritur eorum alteritas. tenet co-
sequencia. quia ex eisdem res generatur ex quibus eorum
patur. licet opposito modo factis vt colligitur secudo ethico.
& assumptum patet in articulo pcedenti. Hec conclusio pot
e ad mentem Aristo. qñ is ipse no dixerit qd earu pnci-
pia non debent e eadem. sed dixit qd non sunt ex eisdem.
qd qualiter intelligi debet vide in expositione textus. de al-
teritate etiam simpliciter loquebatur vt patet. s3 linco. i ex-
ponendo textum. cum dicit penitus diuerse sunt scientie nec
e eadem nec subalternate quaru principia &c. Tertia co-
clusio ad alteritatem scientiarum simpliciter no minus re-
quiritur alteritas subiectorum primorum qz suorum principio-
rum. patet ex argumentis ad partem negatiuam. C Itē scie-
tia principalis vnitatem sumit ab vnitatis subiecti qz ab vni-
tatis principiorum. vt p3 ex articulo pcedenti. a quocunqz
autē res principaliter capit vnitatem per illud ab alijs prin-
cipaliter differt & ab illo principalis est vnum. qre conclu-
sio vera. Eadem conclusio colligitur de mente linco. ex vbis
prius allegatis. cum psequedo dicitur quare principia non
sunt vnificata in nā vnus generis subiecti nec i subiectis quo-
rum alterum fit sub reliquo. C Et si dicatur quare philo-
sophus non fecit mentionē de alteritate subiecti. dicatur qd per
alteritatem principiorum dedit illam intelligere. magis autē
expressit alteritatem principiorum. qz per illam manifestat ex-
pressius alteritatem considerationis proprie alicuius scientie a
qua principaliter pendet scientie alteritas. cu3 subiectu scie-

tie sit incompleta & implicita. principia vero complexa
& explicita. subiectum etiam sit vnum tantu & principia sint
plura Auerois autem videtur supplere textum Aristo-
cum dicit qd scientie sunt diuerse. quarum prima principia
sunt diuersa & subiecta ipsarum diuersa. & idem videtur se-
tire Albertus. Quarta conclusio ad alteritatem scientie requi-
tur consecutiuē alteritas partium subiecti p se. & passionu p
se subiecti & suarum partium. patet ex predictis. Aristo. at
tacuit istam causam alteritatis tanqz consequentem ex alijs.
vt patet intelligenti.

Ad rationes principales. C Ad primam pa-
tet ex prima conclusione cu3 se-
cunda. & ex tertia distinctione primi articuli. C Ad confir-
mationem vero dicitur non esse subiectum adequatum me-
taphysice de quo hic loquimur. C Ad secundam dicitur qd
licet corpus mobile non sit vnu3 genus primo modo. est tñ
genus vnum scdo modo. vt patet ex tertia distinctione. &
hoc sufficit ad scientie vnitatem. C Et per idem patet ad co-
firmationem primam de linea visuali. C Contra. saltem se-
quitur qd subm naturalis pbia & subm perspective sūt eti-
am per accidens. sicut enim homo albus vt sic dicitur ens
per accidens. sic etiam corpus mobile vt sic est ens per ac-
cidens. Idem dicatur de linea visuali. Quo cōcesso sequi-
tur qd illa subta sunt subta per accidens. & per consequens
perspectiuam & naturalis pbia sunt scientie per accidens. qd
est absurdum. C Ad hoc communiter respondetur conce-
dendo consequentiam primam & negando scdam. sic enī
scientia totalis non est ens per se sed per accidens siue per
aggregationem. & tamen est per se scientia vna. demonstra-
tio etiam est ens per accidens & per aggregationem. & ta-
men quilibet demonstratio est per se demonstratio vna.
Logici etiam communiter dicunt qd subm huius. homo al-
bus currit est subm per se & tamen significat ens per acci-
dens. C Quidam etiam pñ concedunt aggregatum ex su-
perficie aeris & ex superficie aque eē ens per accidens. & tñ
esse per se locum terre. Et sic inconuenit corpus mobile vt
sic esse ens per accidens. & tamen esse subm per se. Idem
dicitur de linea visuali. C Ad pñmationem scdam de subo
medicine patet sufficienter ex quarta distinctione. corp. n.
humani sanabile &c. vt sic respectu considerationis me-
dici dicit sub3 per se. licet proprie seu primo modo genus.
C Item licet sicut se non sit in species diuisibile. tamen vt sa-
nabile vel egrotabile in species diuiditur. sicut qd varie sunt
species egritudinis & sanitatis. C Ad tertiam patet ex p-
ma & scda distinctione primi articuli. C Ad quartam patet
in expositione textus per scientiam enim componi ex p-
cipijs intelligi debet scientiam ex principijs procedere for-
maliter aut virtualiter & licet de principijs proprie non sit
scientia. sunt tamen causa scientie conclusionis. C Alter si-
ne inconuenienti absolute concedi possit scientiam ex prin-
cipijs componi. per scientiam non intelligendo habitum
nec aggregatum ex habitibus. sed aggregatum ex premis-
sis & conclusionibus cum processibus inter eas. sicut vul-
gariter scripturam in libro contentam scientiam appella-
mus. licet improprie. tales enim scientie principia sunt par-
tes integrales. vt patet. quare &c. C Ad confirmationem
patet ex quinta distinctione & tertia conclusione primi arti-
culi. patet etiam in expositione textus. C Ad quintam dicitur
qz sufficit corpus mobile & vniuersaliter quodlibz sub3
scientie habere partes subinas per se primo vel scdo mo-
do vtiue distinctionis. C Et per idem patet ad confir-
mationem de linea visuali & de corpore humano sanabili. C Ad
rationes contra scdam partem questionis. C Ad primam
patet ex prima & tertia conclusionibus scdi articuli. C Ad
scdam conceditur perspectiuam non esse alteram simpli-
ter a geometria nec a naturali pbia. licet ab vtraqz sit altera
sicut quid. & cum arguitur qd tunc naturalis pbia & geome-
tria no eēt altere. licet posset concedi qd non sunt altere sim-
pliciter. quia geometria accipit a naturali de pñcto &c. ne-
gatur tñ psequētia. sed ille modus arguendi valeret si assu-

Questio ultima.

meretur in antecedente. q̄ perspectina esset simpliciter idē cum vtracq̄ illarum. quod non contingit. **C**ad vltimaz cōceditur scientias speciales nō ēē simpliciter alteras a me^{ca}. **E**t cū inferat q̄ oēs sc̄ies speciales sint idē inter se. negatur cōsequētia. sed hoc sequeretur si essent simpliciter eadē me^{ca}. et eodem modo vterentur principijs suis. quod nō cōtingit. et sic est finis questionis.

Altera autem sciētia est ab altera quorūq̄ principia neq̄ ex eisdē neq̄ ex alterutris sunt **7c.** **Q**uestio. ultima.

Veritur ^{47^o incidenter. **C**irca distinctio scientiarum q̄} sunt simplices habitus sumantur ex conclusionum distinctione d̄ quibus habetur scientia. vel ex distinctione principiorū a quibus depēdet. **E**t arguitur primo q̄ sumitur ex distinctione conclusionum. q̄ ac-

tus et habitus distinguuntur per obiecta. vt p̄ sc̄do de aīa. et sc̄do ethi. sed conclusio est obiectū scientie. sc̄ia v̄o habitus conclusionis. vt p̄ 3° quare **7c.**

In oppositum arguitur probando q̄ sumitur ex distinctioe principiorum per istd̄. vna sc̄ia ab alia distinguitur per quod h̄ esse sed per principia habet eē. quoniam ex principijs producit scientia conclusionis. ergo **7c.** **S**c̄do eiusdem conclusionis diuerse possunt eē scientie. et hoc propter diuersitatem principiorum. ergo **7c.** assumptum patet. primo. q̄ eadē conclusio demonstrari potest q̄ et propter quid. et hoc erit per diuersa media et diuersa principia. per demonstrationes autem quia vel propter qd̄ distincte scientie acquiritur. **S**ecundo. quia eadem conclusio in distinctis scientijs d̄ monstrari potest propter quid et per media distincta. sicut luna eclipsari alio modo a naturali. et alio ab astronomo d̄ monstratur. que duo media distinctas scientias producit. vt satis p̄ 3°. **I**n ista breui questione.

Primo ponitur hec distinctio. Duplicia sunt principia a quibus sc̄ia dependet. s. complexa et incompleta. Exemplum primi. sicut omne totum ē maius sua parte. Et si ab equalibus equalia demas remanentia sunt equalia. Exemplum sc̄di. sicut vnitatis et numerus. punctus et magnitudo.

Prima conclusio ^{Distinctio scientiarum partialium non necessario sumitur ex distinctione conclusionum. patet. quia de eadem conclusione distincte scientie haberi possunt. sicut d̄ illa. luna est eclipsabilis. illa etiam conclusio. terra est rotunda. alio modo me^o ab astronomo demonstratur. et alio a naturali. et per illa media distincte scientie generantur. **C**Si similiter. quatuor eē elementa et non plura alter demonstratur in lib. celi et mundi. et aliter in lib. de generatione. et sic consequenter distincte scientie de illa cōclusionē habentur. quare **7c.** **E**t ex ista conclusione quidam inferunt correlarie. q̄ licet diuersarum scientiarum sit eadem conclusio materialiter nō tamen est eadem formaliter. s̄ enim illa p̄ se. terra est rotunda. si māliter eadem in astronomia et pb̄ia naturali. **I**n p̄dictis tñ scientijs distinguitur rōne formalis. cum a naturali demonstratur per ipsam eē summe granem. et ab astronomo propter eē medium celi. **I**tem q̄ elementa quatuor sunt eadē est conclusio materialiter in libro celi. et in libro de generatione. altera tamē formaliter. cū in libro celi pb̄etur per motū localem. et in libro de generatiōe p̄ motū alterationis. **S**ecūda p̄ se cōtra quosdā. s̄ ita sit ex distinctione tñ conclusionum sequitur distinctio scientiarum que de illis cōclusionibus habentur. p̄ 3°. vbi enim distincte sint conclusiones oportet de ipsis haberi habitus sc̄ificos distinctos. siue ille demonstrantur quia. siue p̄pter quid. siue in eadem scientia totali. siue in diuersis. qm̄ ad vnitatem habitus sc̄ifici requiritur vnitatis conclusionis. vt patet. quare. **7c.** **T**ertia cōclusio ponitur a quibusdā. distinctio scientiarum partialium ita ortū habet ex distinctione principiorum tam complexorum q̄ incomplexorum quod nō h̄}

ortum ex distinctione cōclusionū. **S**ecūda pars videtur se qui ex conclusione prima. **P**rima vero pars patet. quia ad diuersitatem scientiarum diuersitas requiritur demonstrationum. distincte vero demonstrationes distincta h̄bit media et distinctas premissas. sed media sūt principia incompleta. premissę vero sunt principia complexa. ergo **7c.** **S**c̄ contra cōclusionem istam instatur sic. stat scientias duarū conclusionum eē distinctas. quibus earum media non sint distincta. ergo conclusio falsa. assumptum p̄ 3°. plures per idē medium diuerse demonstrantur conclusiones. sicut per triangulum tanq̄ per medium demonstrare possū h̄re tres de isocbele. et per idem medium alia demonstratione demonstrare possum de gradato. **I**tem per animal rationale demonstrare possum illam conclusionē. homo est disciplinabile. Similiter et istam. homo est risibile. s̄ nō eque p̄ 3°. **D**e illis autem conclusionibus distincte habentur scientie. vt patet. **I**tem ex his duabus premissis. omne animal rationale est disciplinabile. omnis homo ē animal rationale. demonstrari pōt illa vniuersalis. omnis homo est rationale i primo prime figure. **P**otest etiam demonstrari illa particularis aliq̄ disciplinabile est homo in darapti. **E**t certum est q̄ illarum conclusionum distincte sunt scientie.

Sc̄do contra conclusionem arguitur. sicut medio vel premissis existentibus distinctis necessario sc̄ie suarum conclusionum sunt distincte sic etiam conclusionibus existentibus distinctis necessario earum scientie sunt distincte. vt patet ex conclusione sc̄da. quare sicut distinctio scientiarum ortum habet ex distinctione principiorum. sic etiam ortum habet ex distinctione conclusionum. **H**uic tamen argumento posset rationabiliter responderi q̄ per habere ortum ex aliquo intelligunt ab illa effectiue dependere. nunc autem distinctio scientiarum aliquarum conclusionum effectiue provenit ex distinctione principiorum et non ex distinctioe conclusionū.

Quarta conclusio apparet contra precedentē. distinctio scientiarum partialium sumi pōt tam ex distinctione conclusionum de quibus ille scientie habentur q̄ ex distinctione principiorum complexorum. vel incomplexorum. **I**sta cōclusio primo patet ex precedentibus. **E**t sc̄do pōt argui a simili. nam distinctio effectuum naturalium sufficienter argui potest ex distinctione suorum agentium per se. **E**ffectus. n. qui ab. a. igne pducitur distinguitur ab effectu a. b. igne pducto. **P**otest etiam sumi ex distinctione materiarum et preterim appropriatarum. **I**dem. n. ignis i diuersis materijs diuersas formas et cōmuniter diuersos ignes pduxit. **C**ū igitur principia tam complexa q̄ incompleta sint aliquo modo per se effectiue concurrentia ad scientiam conclusionis conclusio vero sit materia circa quam eiusdē scientie. et si aliquos effectiue concurrat ad scientiam suam. sequitur q̄ distinctio scientiarum non solum ex distinctione principiorum sed ex distinctione conclusionum argui pōt. **I**nfertur ex conclusione q̄ sicut in eadem materia vel circa eandem materiam a diuersis agentibus diuersi effectus produci possūt et idem agens in materijs diuersis vel circa diuersas materias diuersos producit effectus. sic etiam stante cōclusionē eadem cum diuersitate principiorum ad illam conclusionē concurrentiū diuersitas sequitur scientiarum. et stantibus eisdem principijs cum diuersitate conclusionum concluditur scientias eē distinctas. **N**am cum aliqua duo ad vnitatem aliquid requirantur vtriusq̄ illorum diuersitas sufficit ad illud diuersitatem. **N**ota tamen q̄ diuersitas scientiarum ex parte conclusionis aut principiorum ē diuersitas extrinsece sumpta. **S**i vero queratur vnde sumitur intrinseca eaz distinctio dici potest q̄ distinctio specifica ex distinctione sumitur suarum differentiarum. distinctio vero nūeralis non ab alio q̄ a seipsis intrinsece sumitur. sicut etiam due albedines seipsis numeraliter distinguuntur.

Ad argumenta ^{principalia vtriusq̄ partis patet ex conclusionibus p̄missis q̄ probant verum nequicem repugnant. et sic est finis cum altissimi gratia.} **A**men.

C Incipit titulus questionum Apollinaris super libro posteriorum primo.

Prū demonstratio sit subiectus libri posteriorum. **Questio prima**

Utrū omnis doctrina et omnis disciplina fiat ex preexistenti cognitione. 2.

Utrū de dignitate oporteat pregnosceri quod est solū. 3.

Utrū de subiecto oporteat pregnosceri quod est et quid est de passione vero solum quid est. 4.

Utrū pre cognitiones ante demonstrationes necessarie sint due tantum. 5.

Utrū maior prius tempore cognoscatur in demonstratione quod minor vero simul tempore cum conclusionem. 6.

Utrū possibile sit aliquid a nobis de nouo sciri. 7.

Utrū diffōnes scilicet posite ab Ari. i. lra sint bene posite. 8.

Utrū prima diffō demfationis sit bene data. 9.

Utrū secūda diffō demfationis sit bene posita. 10.

Utrum de non ente possit esse scientia. 11.

Utrū particularia sint nobis notiora quod vltia. 12.

Utrū alia sint nobis notiora et alia nature. 13.

Utrū ista propositio sit vera propter quod vniuersum quod est tale et illud magis. 14.

Utrū principia magis sciuntur quod conclusiones. 15.

Utrū nota principiorū sit perfectio nota conclusionis. 16.

Utrū nota demfationis debeat resolui vltiq; ad pncipia. 17.

Utrū possibile sit circulariter demonstrari. 18.

Utrū ois demonstratio sit ex necessariis. 19.

Utrū ad oppōnē de oī requiratur et sufficiat vniuersalitas subiectōrū et vniuersalitas tēporū. 20.

Utrū in primo modo dicendi per se solū predicet diffō vel pars diffinitionis de suo diffō. 21.

Utrū 2° mod^o predicandi per se sit cū passio de pprio subo predicatur in cui^o diffōne ponit idē subiectum. 22.

Utrū sint solū duo modi per se predicandi. 23.

Utrū ea que de subo nō dicuntur sint in tertio modo per se et ecōtra. 24.

Utrū quartus mod^o per se sumat per bitudinē pprie cause ad causatum suum. 25.

Utrū ad demonstratiōnē necessarij sint omnes quatuor modi dicendi per se. 26.

Utrū bene diffiniatur vltē cū dicitur et c. 27.

Utrū de his que sūt per accidens demfatio eē possit. 28.

Utrū contingat demōstratorem descendere de genere in genus. 29.

Utrū demfatio ex cōib^o procedere possit. 30.

Utrū dignitas solū p rōnē iteriorē nob sit nota. 31.

Utrū h^o ppō quōdīs es ē vlt nō ē sit pncipia pncipia. 32.

Utrū met^o et dialēct^o vlt^o oib^o pncipijs cōib^o. 33.

Utrū ad aliquā rōnē demōstratiōis multiplicari possint propter multiplicationē mediōrū ad eādē rōnē. 34.

Utrū ab Ari. cōuenienter distinguant demōstratio quod et demōstratio propter quid. 35.

Utrū descriptiones propositionis negative mediate et immediate sint bene posite. 36.

Utrum definitate aliquo sensu necesse sit deficere aliquam scientiam. 37.

Utrū i^o predicatus per se vel per accidens possit eē processus in infinitum. 38.

Utrū vltia sint magis entia quod particularia. 39.

Utrū cognitio vniuersali per demonstratiōnē vniuersalem statim cognoscamus particulare et c. 40.

Utrū demfatio vniuersalis sit potior particulari. 41.

Utrū de^o affirmatiua sit potior negatiua. 42.

Utrū de^o ostensiuā sit potior ducēte ad iposē. 43.

Utrū scia dicitur propter quid et quod certior sit et prior quod dicitur solum quia. 44.

Utrū scia abstractio sit certior immo abstracta et c. 45.

Utrū ad vnitatē scie requirantur quattuor conditiones posite in textu. 46.

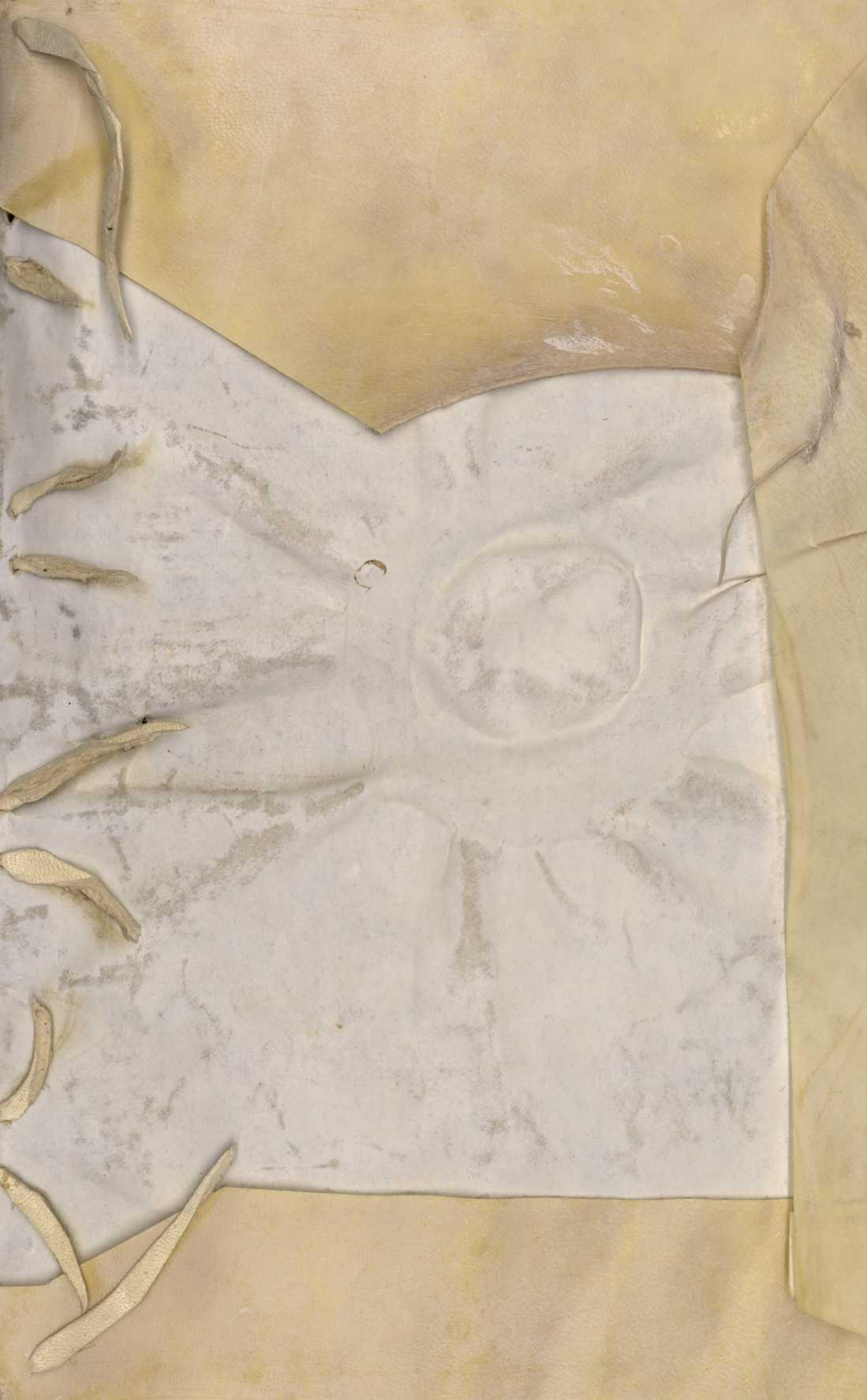
Utrū distinctio sciay quod sūt simplices bitus sumat ex distinctione conclusionū de quibus habet scia vel ex distinctione principiorum a quibus depēdet. 47.

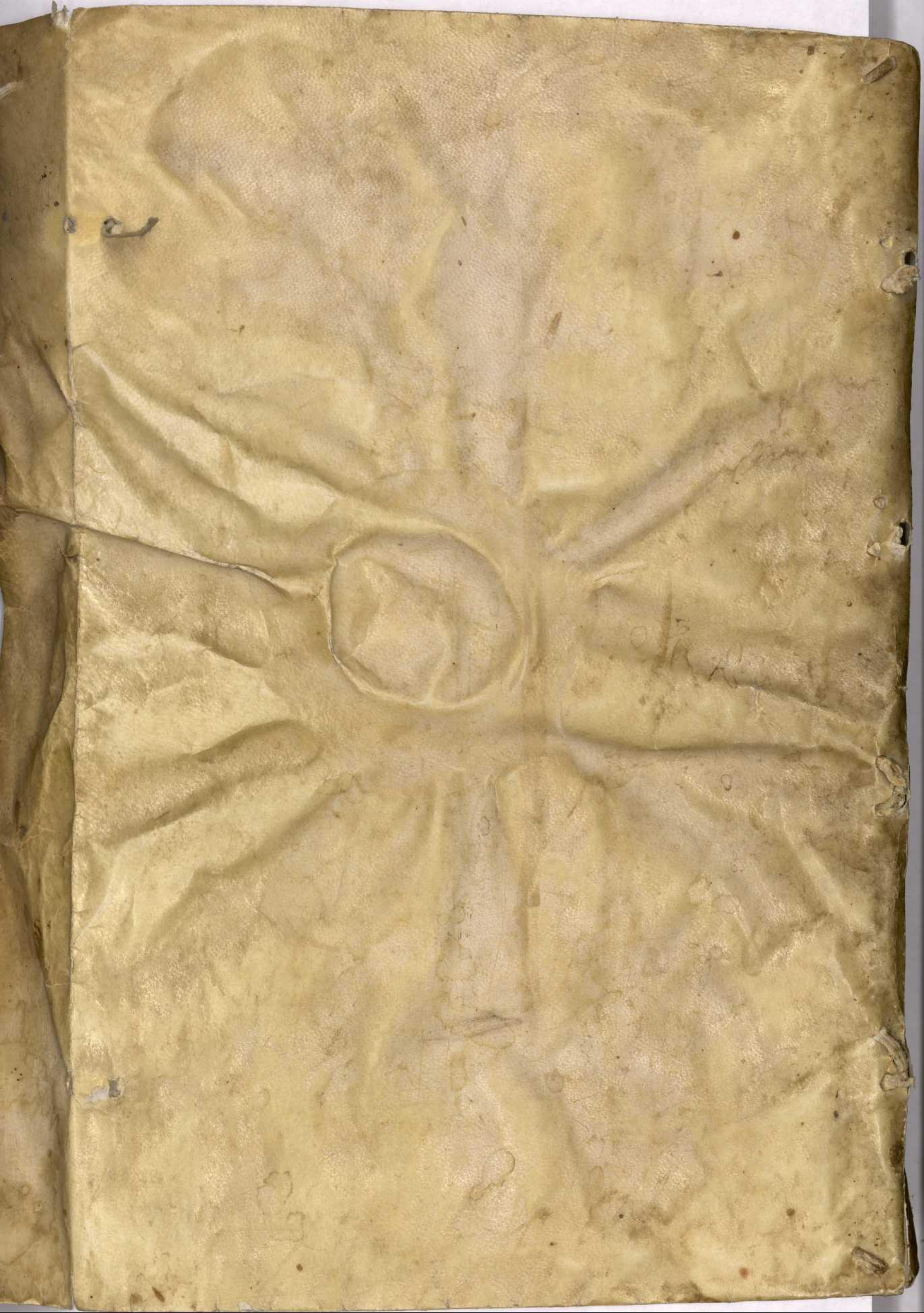
Registrum huius libri.

a	Apollinaris preclarissimi re. Rhetoric ^o	i	nos vocales per mentales tas oportet
b	Enunciatio accepit Ari. esse non	k	habetur scientia gati ex diffinira ad sua
c	mutata pro et nō demon: cessarium	l	nisi erro: aut litas vt duo perfectiozem
d	tria vero ppredicō aliquod aial	m	dicitur aliqua necesse sit finali. C Se
e	pro intellectu lari adinncem quaitas	n	fit argnitor predicta ppeo tanqnā passio
f	do. a. c. ad re aut si vere illud	o	re ratio ex metaphysica corpus et cor
g	argumenti et intrinseci cōsequēter	p	rem culus cat cōtradictionem secundum partem
h	que ponitur quia hlis ni predicatū	q	Si vero per sit dispositio pre scientia quia

C Explicunt qōnes clarissimi doctoris Apollinaris cremonēsis super librū primū posteriorū Aristotelis diligentissime correcte atq; emēdate per eximium artium et medicine doctorem magistrum Hieronymum surianum filium domini magistri Jacobi suriani ariminenfis pby et sici prestantissimi Impresse Vero uenetijs per Orinum Wapiensem Anno salutis nostre. Mcccxcvii. xix. Kalen. februarii. dominante in dlyto principe Augustino Barbado.

9

1000

1000

1000

No. Caja
f
A-18